Čisło 1. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **2. januara 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćernje a knihaćnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtletnje 78 sotych pjenjezłow.

Nowe lěto 1927.

2. list na Korinthiskich 5, 17: To stare je so minyło, hlaj, wschitko je so nowe sčiniło.

Ty snadź so praschesch, mój čitarjo, hdyž ty přědowanje sa nowe lěto čitasch: Schto ma mi přědać dźenża prajicź? Nowe lěto je sa někotrehožkuli wažnischi dźeń, hacź druhe swjate dny. To je jasny wotrěsk w běhu toho czasa kaž tež w běhu człowjeskeho žiwjenja. Jene lěto teje hnady je sasso nimo, nowe lěto smy nastupili. Ty sy sasso lěto starschi hacź dźenża psched lětom. Ty sy so sasso wo wulku krocžel k rowu pschibliżił. Njewěsch, hacź tu pschichodne nowe lěto hischcże budźesch. To su wěrnosćze, kotrež mi wěsćze pschidasch. Ale njekedźbuj tak jara na słowa toho přědarja, ale wjele bóle na słowo swjateho pisma: To stare je so minyło, hlaj, wschitko je so nowe sčiniło.

My do sady hladamy. Pschi pucźpokasowarju takrjez stejimy. Dha so wohladujemy. Hdyž tak prawje njewěmy, hdźe so nětko wobrocźicź, hischcże ras wróczo hladamy; potom so nam skerje nowy pucź pokasa. Se stareho sa nowe wuknjemy. To su wukorjenjeni człowjekojo, kotsiž wot stareho niczo wjedźecź njechadźa. Sańdźene lěto je nam staru wustawu wsało a nowu pschinjesło. Móżemy prajicź: To stare je saschło, hlaj, wschitko je so nowe sčiniło? Njeje wjele bóle tak, kaž superintendenta w nowym sakskim zyrkwinskim łopjenu pisasche, so w zyrkwinskim žiwjenju wschitko pschi starym wostanje, njech je tež nowa zyrkwinska wustawa sawjedźena. To by k wobžarowanju było, ale my to na jene dobo pscheměnicź njemóżemy. Ale nadźijecź so chzemy, so prawo njewobkhowa.

Mój čitarjo, hdyž sebi tu wěz prawje pschemyślimy, nowa wustawa je wulke pscheměnjenje we swonkownym žiwjenju sobu pschinjesła.

Spominaj na wokhudnjenych, kotsiž su swoje zyke samóženje shubili. Ja jenoż na tych starych myslu. Woni sanu khudobu a nusu njesnajachu, mějachu wscho, schtoż k žiwjenju trjebachu. A nětko nusu tradaju. Tež sa nich je sańdźene lěto nowe swětło saswěcźiło. Nahódnosćenje je so sapocžało. A je to tež srudnje mało, schtoż dostanu, dha je tola něschto. S tym so tež sasso nowe dowěrjenje sběha.

Tak někotry starz bě po swucženym waschnju žiwy. Ale w posledním lěcże Bóh tón Knjes do jeho žiwjenja se sylnej ruku pschimny, a tón samy bu hinajschi człowjek. Kak wjele jich je, kotsiž su swoje žiwe dny pod khorhoju djabola jěsdźili kaž tamny kódźnik, wot kotrehož nam přědać powjeda. 60 lět bě w hrěchu žiwy był, a potom hakle so nakasa, a wuswoli khorhoj Imanuela. Haj to je cźežke abo zyle njemóżne, na prawy pucź pschińcź, hdyž człowjeka něchtó na wopacžnosćź kedźbliweho njecźini. A tež hdyž je człowjek pschezo pilnje w swjatym pismje czitał a jo studował, dha s tym tola hischcże prajene njeje, so ma sbóžnosćź wěstu. Wón snadź pschezo sasso w tych starych wujěsdźenych kolijach jěsdźi a swjate pismo wopak srosumi. Abo srosumi je tež prawje, dha tola po nim njecźini. Tam steji: Schtóž kradnył je, tón njekradń wjazy. Ale wón dale kradnje. Tam steji: Wotkładźcże kžu a rěcźcże wěrnosćź kóždy se swojim blišschim. Ale wón dale kži. Tam steji: Kurwarjow pak a mandźelstwołamarjow budże Bóh sudźicź. Ale wón dale kurwi. Na jich płodach dyrbicże jich spósnacź. Wěscże w swjatym pismje steji: Dokelž wot małoscże

ßwjate pißmo wěſch, móże to ßame cźe roswucźicź k ſbóżnoſcźi, ale wone to njetrjeba. Boże ßłowo je na woběmaj bokomaj wótry mjecź.

A mój cźitarjo, hdyż ßebi pomyßliſch na ſłóſtnika, njeje dha wſcha próza podarmo? Móżeſch jeho polěpſchicź? Wón je ſtwjerdnjeny a tupy. Schtóż je ras kżał, tón druhi ras ſaßo kżi; ſchtóż je ras kradnył, tón druhi ras ſaßo kradnje, ſchtóż je ras ſcheſtu kaſnju pſcheſtupił, tón to pſchezo ſaßo cźini. A wobhladaj ßebi wopiłza. Móże ßo wón ßwojeho njepocźinka woſtajicź? My njetrjebamy zyle wucźbu zyrkwinſkeho wótza Auguſtina pſchijecź, ſo je cźłowjek wot natury ſkaźeny a njekhmany, to dobre cźinicź, a ſo njemóże niczo k ßwojemu nakaſanju a ßwjecźenju pomhacź, ale něſchto wěrne tola wěſcźe w jeho wucźbje tcźi.u

Haj, mój cźitarjo, hdyż ſliczbowanje cźinimy, je naß ſtare lěto doprědka pſchinjeßło? Ssmy roſtli na ſnutskownym cźłowjeku? Ssmy ſpóſnali to jene, ſchtoż je nuſne, a potom ſa nim honili? Ssmy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź pytali? Abo ſtejimy hiſchcźe tam, hdźeż na ſańdźenym nowym lěcźe ſtejachmy? Abo ßmy wróczo ſtupali? Rěka wot naß: To ſtare je ſaſchło? Ssu nam naſche hrěchi wodate? Ssmy ßwoje njedoſtatki, ßłaboſcźe a ſmyłki pſchewinyli? Praſchejmy ßo ßwěrnje a dyrmy kóżdy na ßwoju wutrobu a rjekńmy: Bożo, budź mi hrěſchnikej hnadny! Dha ßmy w Khryſtußu. A ſ tym ßmy też nowe ſtworjenja. Dyrbimy ßebi potajkim Boźu pomoz wuproßycź. Bjes Boha ßo nam potajkim niczo poradźicź njebudźe. Tohodla poſběhujmy ßwojej wocźi k horam, wot kotrychż nam pomoz pſchińdźe wot toho Knjeſa, kiż njebjo a ſemju ſcźinił je. W dowěrjenju na toho Knjeſa ſapocźńmy nowe lěto. To je prawy ſapocźatk. W Jeſußowym mjenje to lěto 1927 po Khryſtußowym narodźe. A tón, kiż na ſtole ßedźeſche, dźeſche: Hlaj, ja cźinju wſcho nowe. Hamjeń.

Doſynk k hodam.

K hodam pſchileczi mi liſt ſe wſchelakimi hodownymi łopjeńkami na blido. Na jenym łopjeńku ſtejeſche też ſcźěhowaze, ſchtoż nochzu naſchim cźitarjam ſamjelcźecź.

Hodowny ßón. Duchowny, kiż ſe wſchej ßwěru we ßwojej woßadźe dźěłaſche, mějeſche ras w hodownych dnjach ſcźěhowazy ßón:

Bě jemu, jako by na wjecźoru hodowneho ßwjedźenja pſches woßadu ſchoł. Se wſchěch woknow ſybolachu ßo jemu jaßne ßwěcźki jědlow napſchecźiwo. To bu wón wulzy wjeßeły. Pſchetoż też hodowne kěrluſche klinczachu ſ domow. Aj, pomyßli ßebi duchowny, nimam ja pobożnu woßadu? Tu ſetka jeho Boži jandźel a ßo woprascha: „Cźehodla wjeßeliſch ßo ty tak we ßwojej wutrobje?“

Duchowny wotmołwi: „Njewidźiſch ty wſchitke tute hodowne ſchtomy? Njeßkyſchiſch ty pobożne kěrluſche? Njewukhadźa to wſchitko ſ wutrobow, kotreż ßu połne hodowneho radowanja?“

Tola jandźel Boži ſnapſchecźiwi: „Ja chzu tebi pokaſacź, w kotrych domach to wěrne hodowne radowanje bydli! Wſchudźom tam, hdźeż ßo ludźo jenoż ſachodnych darow dla wjeßela, tam dyrbja ßo ßwěcźki ſacźěmnicź. Tam pak, hdźeż ßo wutroby Sbóżnika dla raduja, tam dyrbja ßo ßwěcźki jaßniſcho ſybolicź!

A hlaj, hdźeż ßo to runje hiſchcźe tak jaßnje ſybołeſche, tam bu to cźma. A hdźeż běchu runje hiſchcźe hodowne kěrluſche wjeßele klinczałe, tam bu to cźicho każ pſchi ßmjertnym łożu.

Pſalm 84, 12.

Kſcheſcźanowy dźak a pokoj

— pſchi pſchekhodźe ſe ſtareho do noweho lěta.

Hłóß: Pſchińdź, o ludźi Sbóżniko! ꝛc.

Bórſy ſ Boha dokonja
cźěć ßo naſcha wobcźeżna;
podrużnizy ſemſzy ßmy,
k wěcźnoſcźi ßo bliżimy.

Ruka Boża wótzowſka
naß je ßwěrnje wodźiła;
ſchkitała je dźeń a nóz
wſchěch naß Boża wſchehomóz. —

Tuż ßmy ſdobnje wjeßoli,
ſ zykej duſchu dźakowni
ſa wſchu tajku dobrotu,
ſkicźenu nam ſ miłoſcźu.

Póſnawamy poniżnje,
ſo Bóh dobrocźiwy je;
wſchědnje dźiwy widźimy,
kotſiż njehódni doſcź ßmy.

Hdyż je żiwjenje nam dał
a naß dotal ſaſtarał
ſe żiwnoſcźu ſchcźedriwje,
— nam też ßwěrny woſtanje.

Potrěbnych naß ſaſtara
dale jeho dobrota;
lěto nowe ſkicźa nam,
chze naß wodźicź k njebjeßam. —

Ruku jeho ſapſchimńmy,
połnje jom' ßo podajmy!
Budź wón ſchkit a ßłónzo nam,
wodźeŕ naſch a Sbóżnik ßam!

Żohnowanje ſmějemy,
bliże k njemu pfchińdźemy.
— Lěto nowe witane
njech je ſa naß ſbożowne!

Dźak a pokoj pſchewodźej
naß tak jenak k ſamérej,
kotryż dom je wótzowſki
w Bożej wěcźnej kraßnoſcźi! —

M. U.

Wulzy ſrudźeny roshladowaſche ßo nózny pucźowaŕ dokoła wokoło, ſa rosßwětlenymi woknami pytajo. Njeßwěcźeſche dha ßo to żadyn hodowny ſchtom wjazy? — A hlaj, tu wuhlada, kak ßo ſ tſeſchneho wokna komorki pod tſěchu mała ßwěcźka jaßnje błyſchcźeſche każ ßamotna hwězdźicźa na cźěmnym wjecźornym njebju.

Tu pytny nózny ßonjeŕ, kelko, ach kelko tych cźłowjekow żaneho wěrneho, wutrobneho hodowneho ſwjeßelenja njeſnaje. Tam ta ßamotna ßwěcźka w tſeſchnym woknje ßwěcźeſche ßo w iſtwicźzy khuduſchkeje wudowy. Tuta bě ta jeniczka, kotraż wěrny hodowny ßwjedźeń ßwjecźeſche; pſchetoż wona njemějeſche hewak niczo, na cźimż by ßo wjeßeliła, khiba to dźěcźo w żłobiku!“

To dyrbimy tola, duzy wot hód, nutrnje ßo modlicź ßami ſa ßo a wutrobne dobroproſchenje cźinicź ſa druhich, ſo njebychmy my ſtali pod tamazym a ſtruchłym ßłowom: „Wy ßwjecźeſchcźe hody bjes hodowneho dźěſcźa.“

Nowe lěto.

Nowe lěto! Kak ßedźi jich wjele ſtruchłych pſchi ßwojich knihach, do kotrychž ßu dokhody a wudawki ſapißane a tak pſchehlad daty wo ſańdźenym lěcźe, wo dobytkach, kotreż je pſchinjeßło a wo ſchkodowanjach, kotreż je naczinilo. Tak nękotry ßebi ſadwělujo hłowu łama, njewjedźo pucźa, po kotrymž by w nowym lěcźe ſahubje a bankerotej wuſchoł. Druhi cźuje, ſo je hiſchcźe ras tak nękak ſ módrym wóczkom woteſchoł. Saßo druhi je wulzy ſpokojom, ſo je doßahało a niz pobrachowało. Mało je tych, kotſiž maja dobytki ſapißowacź. To je tak nęhdźe pſchehlad wo hoſpodarſkich wobſtejnoſcźach wokoło noweho lěta 1927.

Tola niz hiſchcźe zyły. Ssu tu też hiſchcźe tajzy, kotſiž, kaž w běhu lěta, też nętkole daja wſchemu hicź kaž to chze, ßo njeſtarajo dale wo hoſpodarjenje, wo pſchehlad na kónzu lěta a wo to, ſchto dale budźe. To ßu też hoſpodarjo, ſnajmjeńſcha tak rękaja.

Ale, ale, my bychmy byli hubjeni hoſpodarjo a ſaſtojnizy, hdy bychmy ßo jenoż wo tute hoſpodarjenje a wo tute kubła ſtarali, ßamo też tehdy, hdyž bychmy knihu dokhodow a wudawkow wubjernje wjedli, a ßamo też tehdy, hdy bychmy na ſtronje dokhodow wulke dobytki ſapißowacź ßměli a na druhejſtronje mało wudawkow a ſchkodowankow! Pſchetoż, ſchtóž by jenoż tak hoſpodarił a jenoż ſ tajkimi dokhodami a wudawkami ßo ſaběrał, by ras „ſilveſter“ docźakał, na kotrymž by było w jeho knißy luty a też luty „difizit“, na kotrymž by ſtało na ſtronje wudawkow a ſhubjeneho wſchitko a na ſtronje dokhodow a dobytkow niczo, zyle niczo! To by był „ſilveſter“ żiwjenja, na kotrymž rěka ſliczbowanje cźinicź wo zyłym żiwjenju, njech je to trało 20, 40, 70 abo 80 lět.

Schtó pak ßo to ſminje tutoho żałoſtneho defizita, tutoho poražazeho, ſaniczazeho ſchkodowanja? Tón, kotryž wě, ſo je wón tu na ſemi, hoſpodaricź ßwěrnje też ſ druhimi kubłami, ſ njeſachodnymi kubłami, ſ kubłami njeßmjertneje duſche, ſ kubłami wěrneho Boha. A ſa tajkeho hoſpodarja je powołany kóżdy, też wotroczk, kotryž ßwojeho ſtatoka nima, też khuduſchinka, kotryž njewě, hdźe by ßwoju hłowu położił. A runje to ßamßne płacźi wo hoſpoſach; tu dyrbi kóżdźiczka bycź ſ dobrej hoſpoſu!

Kak je nętko nowe lěto ſ tutym hoſpodarjom mjes nami? Schto je w twojich knihach wo tym ſapißane? Sapißane je nęſchto! Praſcha ßo jenoż, ſchto. Je to dobytk? Wulki dobytk? Abo ſchkodowanje, wulke ſchkodowanje? Abo ßy ty mjes tymi, kotſiž ßo wo tuto hoſpodarjenje ani wokomika njeſtarachu? Kotrymž bě to zyle wſcho jene, ſchto ſ tutymi kubłami bu?

Nowe lěto 1927! Jeſuß je jeho mjeno! Wopomń to No- Też noweho lěta 1926 mjeno bě Jeſuß. Je to ſ tobu tak, kaž to pola wſchelakich pſchekupzow je, kotſiž maja na prěnjej ſtronje ßwojich knihow ſtejo: „S Bohom!“ hewak pak we ßwojim zyłym kupowanju a pſchedawanju niczo wo Boſy njewědźa?

Nowe lěto 1927! Jeſuß ej jeho mjeno! Wopomń to Nowe lěto a kóżdy dźeń ſ nowa! A ſ tym to, ſo hoſpodaricź maſch ſ kubłami, wo kotrychž maſch ſliczbowanje wotpołożicź Jeſußej Khryſtußej. A też to wopomń, ſo ani to najmjeńſche njewěſch, hdy je ſilveſter tu, kotryž tebje k tutomu ſliczbowanju woła. Też to njewěſch, hacž je to hiſchcźe 365 dnjow kaž hacž k ſylveſtrej 1927.

Nowe lěto 1927! Schto wſcho njeje wopſchimnjene w tutym mjenje!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Do noweho lěta 1927** pſchejemy wſchitkim cźeſcźenym a lubym cźitarjam a cźitarkam bohate Boże żohnowanje. S tym je wſchitko wuprajene. W tutym pſchecźu je wobſamknjene kóżde druhe wěrne ſobożopſchecźe k Nowemu lětu: Strowe nowe lěto! Sbożowne nowe lěto! abo kaž ßebi to hewak k Nowemu lětu ſbożo pſcheja. Hdyž Bóh tón Knejs nam ßwoje bohate żohnowanje w nowym lěcźe ſpożcźi, budźe wono też ſbożowne a wjeßele a ſtrowe, tak kaž to po wſchehowědomnej woli naſcheho Boha ſa cźłowjeka to prawe je. A tuto póſnacźe, ſo to tak, pſchejemy tehodla wſchitkim ſa nowe lěto. Wono je to najnuſniſche ßobu. Bjes tutoho póſnacźa budźe cźłowjek też ſ hewak dobrym lětom tola hiſchcźe njeſpokojny a tuż njeſbożowny. A ſaßo: ſ tajkim ſpóſnacźom budźeſch ßamo w cźeżkim lěcźe a w nuſach noweho lěta ſtroſchtny, ſpokojny a tuż ßamo ſbożowny.

Wo cźoż proſcha cźłowſke dźěcźi,
A woßebje na nowym lěcźe,
To druhdy też jim ſchkódne je.
Bóh, kiž wſchitko mudrje wodźi,
Wě prjedy won, ſchto komu ſchkodźi
A ſchto je komu wużitne.

A ſaßo: Wſchě naſche pſchecźa k nowemu lětu a wſchě pſchecźa druhich k nowemu lětu njebudźa niczo wużitne, hdyž je to jenoż plapotanje hubow abo jenoż pißanje ruki a ta wutroba niczo wo tym njewě a żane nutrne modlitwy njeſpěwa Bohu we wyßokoſcźi, kotryž jenicźzy móże dacź, ſo ßo wſchitko derje radźi. Kaž hewak, tak też tu: Ty ßam dyrbiſch ſ modleriſkej, wěrjazej wutrobu ſa ßwojimi pſchecźemi ſtacź a ty dyrbiſch ßam, kelkoż jenoż ſamóżeſch, ſa to cźinicź, ſo bychu ßo twoje pſchecźa dopjelnike. W tutym ſmyßle ma prawo němſke pſchißłowo: „Ein jeder iſt ſeines Glückes Schmied!“ Takle to wſcho ſroſumiwſchi, kowaſch ßam ßobu ßwoje ſbożo! — A hdyž tak do noweho lěta 1927 pſchejemy ſbożo, pſchejemy też ſ dobom wſchěm to jene, ſo bychu ßebi ſakhowali luboſcź a ßwěru ke Sserbowſtwu, ßerbſkej rěcźi a narodnoſcźi, Sserbow wěru a pobożnoſcź. Też tole ßkuſcha do żiwjenja kóżdeho, jeli ſo chze ſpokojny, ſbożowny bycź. A k tomu też ßkuſcha, ſo ßebi ważiſch ßerbſke nabożne pißmowſtwo, ſo cźitaſch podpjeraſch roſſchěrjeſch naſche ßerbſke nabożne kopjeńka — tak tutoho njedźelnika „Pomhaj Bóh“ a „Miżionſki Poßoł“. To njeje a njemóże tola po dobrym bycź, hdyž n. pſch. je nan lědma wóczzy ſańdźelił, kortyž ßwěru kopjeńko cźitaſche, a hiżo pſchińdźe dźowka wupowědźicź ßerbſke kopjeńko ſ tym, ſo nichtó wjazy ßerbſke kopjeńka njecźita — hacźrunje móża tam nimale wſchizy w domje ßerbſki cźitacź. To rěka: ſaprěwacź najlěpſche pſchinarodźene a namrěte kubła. A tajke nęſchto njemóże ſpomożne bycź. Tuż niz tak: Njech do wſchitkich waſchich domow pſchikhadźeja też ßerbſke kopjeńka a poſtarajcźe ßo ſa to, ſo do hiſchcźe wjazy ßmědźa pſchikhadźecź! — Tuż tak ſbożopſchecźa, tajke dwojake ſbożopſchecźa wam wſchěm do noweho lěta!

„Tak hdyž ßmy nětk w Khryſta mjenje
Do nowoh' lěta ſtupili
Dha chzemy tola wſchitzy rjenje
We wěrje połnej modlitwje
Sso Bożom' trónej pſchibliżecź,
Ssej jeho hnadu wuproßycź!

Ta hnada Knjeſa Jeſom Khryſta,
Ta luboſcź Wótza njebjeſkoh'
Budź nam też w nowym lěcźe wěſta!

Tež dostatk Ducha Sswjateho,
Tón budź a wostań pola naß
Tež w nowym lěcźe kóżdy cżaß."

— **Wólby do synody** ßu nimo. S jich wunoschkow dźenßa tu snajmjenscha scźěhowaze: Lużiza bě do dweju wólbneju wokrjeßow dźělena; 19. sakski wólbny wokrjeß, tworjeny se Żitawskeho a Lubijskeho zyrkwineho wokrjeßa, je wuswolił dotalneju synodalow kk. fararja Scholtu w Olbersdorfje a pschekupza Schneidera w Żitawje a sa tsećeho sastupjerja k. stud. rad. Schüttoffa w Lubiju. Nimo toho běchu postajeni woßebej pschećiwo Lubijskemu sastupjerjej kk. prawisnik dr. Brückner-Lubijski a tkajerski mischtr sw. ßk. Hille w Habrachcźizach. W 20. wólbnym wokrjeßu, do kotrehoż Budyschski a Kamjenski zyrkwinski wokrjeß ßkuschatej, wuswolischtaj ßo dotalnaj synodalaj kk. farać Ruß w Schmorkawje a kantor Hanczka w Porschizach a nimo tuteju k. wyschschi stud. rd. Eisenschmidt w Budyschinje. Farać Ruß dosta 911 hłoßow, kantor Hanczka 863 a wyschschi stud. rada Eisenschmidt 476 hłoßow. Tež tu běschtaj hischcze dwejo postajenaj a to dotalny synodala k. dwórski rada Rencź-Kamjenski po namjecźe Großröhrsdorfa a k. stud. rada Morgenbesser-Biskopicźanski po namjecźe Jaßeńcźansko-Biskopicźanskeje konferenzy fararjow. Tutón dosta 185 hłoßow, tamny 276. We woběmaj synodalnymaj wokrjeßomaj ßu ßo cźi wuswolili, kotrychż běchu namjetowali, fararjo a lajkojo, kotsiż positiwnej stronje ludoweje zyrkwje pschiwißuja. Dalsche powjescźe wo nowej synodźe wosjewimy pschichodnje.

— **Hody ßu nimo.** A to běchu kraßne, rjane hody, schtoż je wo wjedrje prajicź. Schtoż ßebi skoro wjazy myßlicź njemózachmy, sta ßo poßlednje dny do hód: Ssněh a smjerśk pschińdźeschtaj a wobleczeschtaj semju do kraßneho hodowneho wobleczenja, tak so tež pschiroda wonkach hody ßwjeczesche a hody prědowasche a so njemějachmy wjazy wurěcź, so to żana hodowna „Stimmunka" njeje. Bóh tón Knjes chzył dacź, so bychu nětko tež rjane, żohnowane hody byłe we wschěch wutrobach, — hdyż to wschudźom njemózachu bycź bohate hody na hodownych blidach. Jedyn hodowny dar pak bě wschudźom wobradźeny, tež w najkhudobnischej khěżzy: To Jesuß-dźěcźatko s Bethlehemskeho żłobika. A s nim bě wschitkim wobradźeny njesachodny wobsbożazy dar, tón najdróżschi a najrjeńschi dar. So jón tola żadyn njeby leżo wostajił. By ßo ßam sjebak wo hodowne sbożo, hodowne wjeßele, wo sbożowne nowe lěto a żohnowane żiwjenje. Schtó chzył to tak tórny bycź? — A schtó bě to tak tórny?

— **Hodowny schtom sa wschitkich.** Tydźenja pißachmy wo hodownym schtomje na torhoschcźu w Budyschinje. Hižo we prjedawschich lětach ßu wschelake města tuto hodowne waschnje wużiwałe, pschipowjedacź hodowne wjeßele a toho, kiż je jo pschinjeßł, wschemu ludu. A tole wukonjecź, je nětkole woßebje nusne. A tohodla mamy tajke hodowne wuhotowanje s dźakom witacź. Każ Budyschin je lětża tež Potsdam k prěnjemu rasej wulku hodownu jědlu postajił a to na staroßławnym torhoschcźu pschi Mikławschowej zyrkwi. Sswěcźki na njej ßu ßo patorżizu a hodownicźku ßwěcźiłe. Pod hodownym schtomom ßu posaunistojo kschesćźijanskeho towarstwa młodźeńzow hodowne kěrlusche piskali a zyle wěscźe je sapiskali tež do tak nětkoreje wutroby ,kotraż żane wěrne hodowne wjeßele wjazy njesnajesche. A tole trjeba runje nasch cżaß, t. r. cźłowjekojo nascheho cżaßa!

Wschelake, schtoż je nusne wjedźecź. Se 100 dźěcźi, kotrež dyrbjachu ßo do nusneho sastaranja a wukubłanja dacź — Fürsorgezöglinge — je jich 87, kotrychż nan abo macź abo starschej pija. Lěkar dr. Demme pschepytowasche stawy 10 ßwójbow, kotrychż starschi alkoholej robocźachu. Se 257 dźěcźi bě jich jenoż 10!!! — normalnych, te druhe khorjachu na padawu khoroscź, scźerjenje, rachitis, tuberkulosu abo běchu idiotojo. — W starym Barlinje — Alt-Berlin — je 28 000 leżomnoscźow s twarjenjemi; 11 009 s nich ma korczmu. —

Zyrkej a stat.

— **Bayerske ministerstwo** je wukasy wo rejwanskich sawjeßelenjach s nowa srjadowało. Sa zyły adwentski cżaß, sa patorżizu a hodownicźku a sa cżaß wot popjelneje ßrjedy hacź k jutrownicźzy wostanu sjawne reje, tež reje w towarstwach a sjednoczeństwach, sakasane. Jenoż sa města a wßy, kotrež ßu na wopyt zusnych pokasane, ßu wuwsacźa mózne. — Na tajkim postajenju budźe ßo nětkotryżkuli dźiwacź, dokelż njeje sa mózne měł, so ßo tajke wukasy w nětcźischim cżaßu wudaja. Sa Sakisku ma tajki ßo dźiwazy pschezo hischcze prawje. Bohużel!

— **Schulski strajk** we Westfalskej je skónczeny, abo lěpje: tam knježi pschiměr. Sjednoczenstwa evangelskich starschich wosjewjeja, so ßu ßo na najwysche ßudnistwo, na němskostatny ßud w Lipsku wobroczźiłe, so by wěz rosrißał. Statny minister snutskownych należnoscźow je pschiswolił, wěz Lipsczańskemu ßudnistwu pschepodacź. Pruski minister kulta dr. Becker steji tuchwilu hischcze krucźe na napschecźiwnym stejnischcźu. Tohodla je swjeßelaze, so je ßo wěz wot evangelskich starschich němsko-statnemu ßudej pschepodała a so je ßo s tym strach skóncził; to je dobre sa dźěcźi, sa starschich a sa schulu. Minister wukładuje schulski sakoń Pruskeje s lěta 1872 hinak hacź evangelszy starschi, kotsiż praja, so je wukładowanje a postajenje ministra pschecźiwo artiklej 174 němsko-statneje wustawy. Njedwělujemy, so Lipsczański němskostatny ßud ważnu wěz ßwěru wuważi a rosßudźi. Jeho wußud budźe wulzy ważny sa podobne praschenja, woßebje w Pruskej.

— **W Sakskej** njeißu poßlednje wólby sa ßejm żane wumoženje s dotalnych njemérnych a njepkódnych politiskich a parlamentariskich wojowanjow pschinjeßke. W nowym ßejmje ßu pak němsko-nazionalni tola scźěhowaze namjety stajili: Se stron wucźerjow ßo bóle a bóle skorźi na njepoßłuschnoscź dźěcźi w ludowych schulach. Tohodla njech ßejm wyschnoscź namołwja, so hnydom potajne wothłoßowanje mjes sakskimi wucźerjemi pschi ludowych schulach postaji wo tym, hacź ma ßo khłostanje s pukami w schulach saßo sawjescź. — Ssejm ma wyschnoscź namołwjecź, swolicź do namjeta kchescźijanskich starschich, kotsiż ßu psches ßwoje sjednoczeństwo namjetowali, te tak mjenowane kschescźijanske pospytne schule wutworicź (christliche Versuchsschulen).

Listowanje: H. w P. sa 9. januar (ßwjedźeń sjewjenja). — R. w B. sa 2. njedźelu po Ep.

Wschěch dotalnych cżescźenych dopißowarjow proßymy, ßo jim sa wschu nałożenu prózu wutrobnje dźakujo, so bychu tež w nowym lěcźe ßwěru ßobudźěłali. Tohorunja proßymy należnje wschěch Serbow, wschě woßadne sastupjerstwa, wschěch kk. fararjow, wucźerjow a zyrkwinych pschedstejicźerjow wo to, so bychu ßo sa to postarali, so bychu ßo naschemu njedźelnikej wschě pschihódne powěscźe a rosprawy a nastawki podawałe, a tež wo to wutrobnje proßymy, so bychu ßo ßobu starali wo to, so ßo nasche łopjeńko dale cźita a nimo toho hischcze wjazy cźitarjow namaka. **Redakzija.**

Samokwity redaktor: farać Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 2. **Pomhaj Bóh!** Letnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj móchny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwał
Swěrnje dźěłał
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **9. januara 1927** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi čertlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

1. njedźela po Tſjoch kralach.

Sćenje Lukaſcha 2, 25—32.

Sswjedźeń Tſjoch kralow je jedyn najpřeńſchich mjes kſchesćźijanſkimi ßwjedźenjemi. Prjedy hacź běchu hodowny ßwjedźeń ßwjecźili, ßwjecźachu tutón. To běſche jim tak wulke a kraßne, ſo Bóh ßwojemu ßwětku też póhanam ßwjecźicź dawaſche, ſo je Boża luboſcź ßo wſchitkim ludźom ſjewiła we Khryſtußu, ſo temu ßwjedźeń wěnowachu. W Khryſtußu běſche jim njebjeſke žiwjenje w połnoſcźi ſeſkhadźało ſa tutu khudu ſemju, teho ßo wjeßelachu, tehodla khwalachu a cźeſcźachu Boha!

A dźenża? Sswjedźeń Tſjoch kralow ßo jako tajki we krajach lědma hiſchcźe ßwjecźi, wot naſcheje krajneje zyrkwje ßo hiſchcźe dźerži, wot kraja pak ßo jemu žaneho ſchkita wjazy njepoſkicźa. Prěnim kſchesćźijanam běſche tak ważny! We měſtach dźenża něktryžkuli, kotryž chce hiſchcźe kſchesćźijan bycź, na ważnoſcź teho njeſpomina, na cźož chce tutón ßwjedźeń tola kóždeho dopomnicź: kraßnoſcź Knjeſa ſkhadźa nad nami a ſ nami nade wſchěmi ludźimi. Tehodla wobradź nam tutón hodowny ßwjedźeń ſa póhanow wěriwu wutrobu, ſo bychmy kraßnoſcź knjeſa wohladali, kotraž je nad nami, nade

1. Simeon — wo nim rěcźi ßo w naſchim tekſcźe — ſchtó wjeſka, nad kotrymž je kraßnoſcź Knjeſa ſkhadźała. Kedźbujmy po naſchej ſtawiſnje na 1. jeho pytazu wutrobu; 2. Božu wumóžeŕſku ruku, a 3. Božu jeho wobſbožazu luboſcź.

1. Simſon — wo nim rěcźi ßo w naſchim tekſcźe — ſchtó njeby jeho lubował, tuteho muža, kotryž ßwojeho Boha khwali, hdyž ßwojeho Sbóžnika na ßwojimaj rukomaj dźerži. Nětk chze rady ßwět wopuſchcźicź, hdyž je tu ßměł teho wohladacź, w kotrymž je ßo jemu njebjeſki Wótz ſjewił. Huſto ßmy też hižo wobraſy tuteho Simſona widźeli, tute nadobne, měrne, jaßne wobličźo! A kaž huſto tutu naſchu ſtawiſnu cźitamy, je nam, jako bychmy lubeho ſtareho ſnateho ſaßo wohladali. Ale hdyž ßo ſa nim praſcheſch, ſchtó je był, niczo wo nim njeſhoniſch dalſcheho ſ jeho ſeńſkeho powołanja a žiwjenja. A w ſcźenju Lukaſcha też jenoż ßkyſchimy: jedyn cźlowjek běſche w Jeruſalemje ſ mjenom Simeon. Ale hdyž też tu dale niczo njeſhonimy, jene wěmy: wón běſche cźichi w Bosy.

Też najjednoriſchi cźlowjek pſchińdźe do ßwětka Bożeje hnady, hdyž ju pyta, Bóh ßwojich namaka a jich ženje njewopuſchcźi. Wo Simeonje ßo praji: Sswjaty Duch bě nad nim, wón běſche fromny a bohabojaſny a cźakaſche na Israelſki troſcht. Widźimy jeho tak rjez wſchědnje ßo bědźicź ſe ßwojimi hrěchami, widźimy, ſo dźeń a bóle ſpóſnawa ßwoju njekhmanoſcź, njeſnaje žaneje hordoſcźe, pſched Bohom, to cźuje, ſo też njemóže ſe ßwojim cźichim a fromnym waſchnjom wobſtacź. Dźerži ßo tohodla ſtarych ßlubjenjow Božeho ßłowa, cźaka na Israelſki troſcht.

Hody ßmy ßwjecźili. S nowa ßmy ßkyſcheli rjany hodowny evangelij, Sbóžnik je ſnowa kłapał wo durje naſcheje wutroby. Kajke wutroby je namakał? Horde abo njecźiſte abo ßyte? abo hłódne a lacźne, pytaze wutroby? Komu je hodowny ßwjedźeń ſe žohnowanjom ſnowa ſaßo był? Tym, a jenoż tym, kiž ßu durje wutroby ßwojemu Sbóžnikej wotewrjeli a ſnowa wotewrjeli, dokelž ßebi praja, ſo jim njemóže nichtó hrěchi a winu wotewſacź, khiba Bóh ßam; jim je ßo pſchipowědało: Wam je ßo dźenża tón Sbóžnik narodźił! A

hdyž žwět tež pschezo sažo naž precž cžehnje a wabi wot naščeho Sbóžnika, sakhowajmy žebi cžichu a poniżnu wutrobu, kiž wě, so wotwižuje jenož wot Božeje hnady. Pytaza wutroba wotewrja žo, hdyž žo jej wumóženje a pomoz pschipowědži, poskiczi.

Nasch Sbóžnik klapa tež dale a pyta cžlowjeske wutroby. Kak někotra je tež w pohanach hižo wotewrjena, kak někotra ma žo hischcże wotewricź! Ssy ty pak žam shonił, so nusnje Božu pomoz trjebasch, masch srosumjenje potom tež sa mižionske dźěło. Pomhaj tehodla žobu, so by tež póhanam žwětło žo sjewiło, žwětło hnady a luboscże, so bychu tež cži Boha spósnali a Boži dźěcži mjenowani byli.

2. Widźimy na Simeonje dale, kak je jemu Boża wumożniska ruka žo poskiczika. Wón pschińdże, tak steji pižane, psches nawabjenje Ducha do templa. Boża hodźina je žo pschibližika sa njeho, so by troschta namakał. Dołho je žnano cžakacź dyrbjał, ale njeje podarmo cžakał. Tež nam dawa Bóh, hdyž ma to sa nusne sa naž, husto dołho cžakacź w naschich wschelakich należnoscżach, prjedy hacž naž wužkysicha. Ale na Bosy wina njeleži. A kak někotra tež pytaza wutroba błudźi žo schtó wě kak dołho wokoło, prjedy hacž žwojeho Sbóžnika namaka. Tola, schtóž je sa tym pschischoł, so wscha luboscź, kotraž cžlowjekojo wopokasuja, njeje bjes žebicźnoscże, so žo do wschěch nadobnych cžlowjeskich myšlow měscha njedokonjanoscź a pyschnoscź, so je telko cžaža, kotryž je žo nam wot Boha wobradźił, bjes Boha žo pschecžinił — a schtóž je woprawdże žo prózował, jako Boże dźěcžo žwjate a cžiste žiwjenje wjescź, spósnawa tež, so móže hrěchi jenož Bóh wodacź. A hdyž žo powěscź wo Sbóžniku wosjewi, cžehodla žo potom na nju njeposka? Sa pschekupza na psch. wotwižuje wot wokomika husto wuspěch zyłeho lěta. Wotewrimy žwoje wutroby! Sa někotrehožkuli móža wot wokomika, w kotrymž Bóh jeho wožebje sapschimnje a pyta, zyłe wěcżne žiwjenje wotwižowacź! Njeskomdź hodźiny Božeje hnady sa twoje žiwjenje! Bóh wabi kóždeho wožebje w žwojim cžažu; běda temu, kotrehož wutroba žo njewotewri, ale stwjerdnje.

Pola Simeona widźimy, so žo njestorcži na žnadnoscźi teho, kotrehož na žwojimaj rukomaj dźerži; tež hdyž běsche žo sjewiło, so budże Mežiaž se Knjesom, kotrehož budża ludy pschiwižowacź, dźěchu cži pastyrjo do Bethlehema — niz do hroda, ale do hródże, a pohladachu na dźěcźatko we žłobiku, khwalachu a cżescźachu Boha. S cżim pyta žo tón abo druhi samolwicź, so njeby sa žwojim Knjesom khodźił? Simeon wyska: Mojej wocži stej žwojeho Sbóžnika widźałej! Wón widźi: Bóh chze s khudych hrěschnych cžlowjekow Boże dźěcźi scżinicź. Tu ma žebi kóždy prajicź, so žo tu jedna wo žwoju wěz, a so wo tym, hacž žwojeho Sbóžnika ma, wotwižuje tak hižo cżažne sboże kaž junu wěcżna sbóžnoscź. Kražnoscź Knjesa skhadźa na tebi.

A nětk Bóh chze, so by psches tebje tež w póhanach tuta hnada Boża seskhadźała a cžěmnoscź žo rosehnała a Jesuž žo jim pschinjeżł jako žwětło jich žiwjenja, jako Sbóžnik jich duschow! Boża ruka je w naschim cžažu wjele sadźěwkow wotstroniła, so mohła žo póhanam dale kaž prjedy evangelij pschinjescź. Mižionarow tu je, ale niz doscź žrědkow, so móhłe žo sa jich skutkowanje pucże rune scżinicź. Bóh chze, so by tež ty temu žobu pomhał, so by žo to smóžniło, so bychu tež jich (póhanow) wocži kaž twojej žwojeho Sbóžnika wohladałej a jeho kražnoscź kaž na tebi tak tež nad nimi skhadźała.

3. Schtóž hischcże njewě, dokelž je jeho wutroba tak žyta, schto jemu jeho Sbóžnik bycź móže a dyrbi, pohladaj na Simeona! Wscha srudoba a cžěmnoscź je žo shubiła, wón steji w kražnym žwětle. Nětk puschcźisch žwojeho wotrocżka, Knježe, po twojim žłowje s měrom! Swět žo minje se wschěm, schtož na nim je, schto troschtuje naž? — So mamy psches žwojeho Sbóžnika njebjesku domisnu a w njej Wótza, kiž naž lubuje a chze, so bychmy wěcżne žiwjenje měli. Kelko cžlowjekow boji žo psched žmjercżu — a wěscże, žwědomje tebje satama, tebje pokasujo na praweho žudnika, tebi wobžwědcži, so psched Bohom njemóżesch wobstacź, schtó mohł troschtnje do žmjercże hicź? Tón kiž žwědomje ma, wěscże niz. Ale Jesuž a jenož wón polóża pokutnemu hrěschnikej wumrěcże: Schtóž do njeho wěri, njebudże shubjeny. — Kajki kražny měr: Bóh mój! Nětk dźi s nim žwój pucź, tež we cžěmnym dole tebje njewopuschcźi. Nětk njeboj žo twojeho dźěła a twojich prózow, spuschcź žo na njeho, wón tebi pomha, tebje požehnja. A we wschěch tyschnoscźach směje sa tebje tón troscht, kotryž trjebasch. S nim póńdżesch psches tutu semju na rosžwětlenych pucźach a ženje žo njebudżesch móz sabkudźicź, wón pokaže tebi pucź, po kotrymž masch hicź, wón tebje powjedże do wěcżneje domisny. Hlej to chze tebi Jesuž bycź sa twoje žiwjenje, w nim masch Boha, w nim je Bóh.

Simeon, žwoje sboże, žwojeho Sbóžnika namakawschi, njehlada jenož žam na žebje, wón widźi, so budże tutón Sbóžnik to žwětło pohanow rosžwěcźicź a ke khwalbje žwojeho, Israelskeho luda. Boże kraleństwo je rostło bóle a bóle, dźe tež w naschim cžažu snowa doprědka. Njech mjes nami žwět žwoje pyta a cžlowjekow na žebje wjasa, Boże kraleństwo póńdże dale, jenož njewotstup ty wot praweho pucża a runaj schcźežki žwojemu Sbóžnikej, so by tež nad druhimi jeho kražnoscź žo sjewiła. Kaž ptacźk druheho kedźbliweho cžini na to, schtož je namakał, tak sdźělmy druhim žwoje sbožo, kotreż je žo nam psches Božu hnadu dostało, so bychmy wschitzy se jeho połnoscże brali hnadu sa hnadu. Kražnoscź Božeje luboscże je w Ssynu nad nami skhadźała.

Cžescź budź Bohu we wyšokoscźi! K temu pomhaj žobu žwjedżeń Tsjoch kralow! Hamjeń. H. w P.

S mižonstwa sa mižionstwo.

Knjesowa pschikasnja: „Dźicże po wschěm žwěcże a cžińcże sa mojich wucżomnikow wschitkich ludźi, jich kschcźijo we mjenje Boha Wótza a Ssyna a Swjateho Ducha a jich wucżo dźerżecź wschitko, schtož žym ja wam pschikasał!“ — pola Mattheja na pošlednim — płacźi. Jej pošłuchaja ludy, chzyjo, nochzyjo, wědźo njewědźo. Tež te, kotreż běchu se wójnu mižionskemu skutkowanju naschich mižionskich towarstwow telko sadźěwkow nacżinili. Tute sadźěwki padaja, jedyn po druhim. Wo tym móżesche žo nowy direktor nascheho sakskeho mižionstwa, dr. Jhmels žyn nascheho krajneho biskopa, žam pscheżwědcźicź, kotryž psched lětom pucżowasche wožebje psches indiske mižionske pola. Nasch „Nowy Mižionski Pošoł“ je dźě porjadnje wo tajkim postupowanju a pschibywanju nascheho mižionstwa rosprawjał a chze to tež dale žwěru cžinicź. So by tuž tež wschěch žwojich dotalnych pschecżelow a cżitarjow wobkhował, a hischcże dalschich pschidobył!

S nowischich powěscżow naspomnimy tu: Schleswig-Holsteinske mižionske towarstwo móżesche pschi jubileju 50lětneho wobstacża 4 mižionarow a 2 mižionskej diakonišzy sažo wupóžłacź a to do Indiskeje a jeneho wucżerja do Khiny. Tucźi wupucżowachu s dźěla žobu hromadże s Lipscźanskimi mižionskimi dźěłacżerjemi do Indiskeje. 30. oktobra wujědżechu s parnikom „York“ s Genuy. — Połnózno-němske mižionstwo móżesche 31. oktobra 7 dźěłacżerjow a dźěłacżerkow na pola Knjesoweho mižionstwa wupóžłacź a to do Afriki. — 13. novembra wotpucżowachu tsjo mižionarojo Neukirchenske-

ho mißionſkeho towarſtwa ſ Hamburga na parniku „Uſaramo“ do Raňſcheje Afriki. — 14. novembra wupóßła Lieben-zellſke mißionſtwo 7 mißionſkich dźěłaćerkow a dźěłaćerjow, a to 4 do Južneho Morja a 3 do Khiny. — A ſkónčnje budź tu tež naſpomnjene to tak mjenowane „Sudan-Pionier-Mißionſtwo“, kotreż w oktobru 4 do Hornjeje Egiptowſkeje wupóßła.

Drobniſche rosprawy wo dźěle naſcheho ſakſkeho mißion-ſtwa podawa lětak, kotryż drje je ßo w tutych dnjach we wſchěch woßadach wudał. Tam ßo praji, ſo ßo wot naß pſche-zo nutrniſcho žadaja mißionarojo, a to wot Indiſkeje a wot Afriki. Durje ßu w Afriziy a Indiſkej ſchěroko ſa naſche mi-ßionſtwo wotewrjene. Ludy maja woßebitu dowěru naſche-mu lutherſkemu mißionſtwu. Hdyž pak Bóh tón Knjes nam wotewrjene durje daruje, wotewrimy my jemu a jeho kra-leſtwo wutrobu. A my wotewrimy tež ruzy! Wotewrimy je tež nětkle, hač runje mamy tež hewak ſa wſcho móžne ßo ſtaraćj pſchi wſchěch wulkich ſtaroſćach!

Wobraſki ſ mißiónſtwa domach a wonkach.

S a m e h o ß o! W lěćze 1834 ßwjećachu w Königs-bergu w Pruſkej mißiónſki ßwjedźeń. W ſchkliczży ſa kollektu namakachu po ſběrzy zedulku mjes pjenjeſami, na kotrejž ſte-jeſche: „Ja nimam niczo, ſchtož bych dać mohł, khiba ß a m e h o ß o.“ — Tón, kotryž bě tole piſał, je jo tež dźerżał. To bě poſdźiſcho mißionar Jan Bjedrich Suder, kotryž je lět-dźeßatki dołho ſ wulkim žohnowanjom w Južnej Afriziy ſkut-kował.

* * *

J a w i d ź a c h. Na kupje Madagaſkar, kotraž k ranju Afriki w morju leži, ſbudźichu mißionarojo hibanje ſa evan-gelij. Tež hłownik luda bu wěrjazy. Jako ßo bórſy po jeho wobroćenju kſcheſćijanſki kódźnik hłownika woprascha: „Čje-hodla ßy ke kſcheſćanſkej wěrje pſchiſtupił? Je cże to předó-wanje nawabiło abo rjana kniha?“ — „Ani to jene ani to druhe!“ wotmolwi hłownik. „W mojim ludu bě jedyn, tón bě wopiłz, a jedyn, tón bě paduch, a jedyn, tón žonu bijeſche. Dźenßa njepije tón jedyn wjazy, tón druhi wjazy njekradnje a tón tſećí wjazy žonu njebije! Wſchitzy tſjo ßu ſchwarni a ſprawni mužojo. To ja widźach! Tuž chzych tež ja nabycź ſa ßwoju wutrobu tuteje potajneje mozy, kotraž tajkele dźiwy cźini. Dóńdźech k mißionarej po tajku dźiwnu móz. A hlaj, ja ju tam namakach a to pſchi žłobiku Jeſuß-dźěćatka!“ —

* * *

N i z k ſ c h e ſ ć ź i j a n ſ t w o a l e k ſ c h e ſ ć ź i j a n o w! Pohan, kotryž bě „ſkoro“ kſcheſćijan rjekny ras: „Hdyž bychu kſcheſćijenjo tu jenož dźeßatk teho wukonjeli, ſchtož wuſna-waja, by ßo bórſy kóždy ke kſcheſćijanſtwu pſchiwobroćił. Schtož ßebi my wot waß žadamy, njeje kſcheſćijanſtwo, ſchtož my trjebamy, to ßu kſcheſćijenjo!“

* * *

S w u t r o b y. Pſcheczel mißionſtwa pſchińdźe ke kſche-ſćijanſkemu ßejmjanej a proſchesche jeho wo dar ſa mißion-ſtwo. Ssejmjan bě woboţny a da ſkotak, kißale hladajo. „Pſchińdźe tutón dar ſ wutroby?“ woprascha ßo pſcheczel mi-ßionſtwa.

„To móže wam wſcho jene bycź!“ bě wotmołwa.

„Ně! Tajki dar njemóžu trjebacź!“

„Tuž dajcże ſaßo jow! Tón njeje mi ſ wutroby pſchi-ſchoł!“

Ssejmjan wſa pjenjes ſaßo a da ſa to 20 puntow a to ſe pſcheczelniwym wobliczom, prajizy: „Tak! Tutón je ſ wu-troby!“

S evangelſkeho mißionſtwa.

S evangelſkim mißionſtwom zykeje ſemje ſwißuje tež mi-ßionſtwo naſcheho kraja na najbóle. W nim ßu ßo w běhu poßlednjeju lětdźeßatkow wulke pſcheměnjenja ſjewiłe. Něſchto ſ teho pokaſamy w ſcźěhowaznych liczbach.

W lěcźe 1903 mějeſche evangelſke mißionſtwo ſemje: 15288 mißionarow, 2980 hłownych mißionſkich ſtazijow, 72752 mißionſkich domoródnych ßobudźěłaćerjow, 25539 mi-ßionſkich ſchulow, 1059696 mißionſkich ſchulerjow.

W lěcźe 1925 mějeſche pak tuto evangelſke mißionſtwo ſemje: 29188 mißionarow, 4598 hłownych mißionſkich ſtazi-jow, 151735 mißionſkich domoródnych ßobudźěłaćerjow, 46586 mißionſkich ſchulow, 2165842 mißionſkich ſchulerjow.

Sa pſchikład budź tu pokaſane na Indiſku a Khinſku, kak to evangelſke mißionſtwo mjes domoródnymi pſchibywa: 1901 bě jich w Indiſkej 2664313 kſcheſćijanow, 1921 pak 4452648, w Khinſkej 526108 w lěcźe 1915, w lěcźe 1920 pak 806926.

Ludy Aſiſkeje a Afriki ßu w ßwojim politiſkim, ſozial-nym, hoſpodarſkim a naboţnym žiwjenju ſatorhnjene a ſtſcha-ßene ſ powalenjom tſjoch dotalnych wulkomozow naſcheje ſemje: zariſtiſka Ruſka, Islam a kalifat a khinſke khěžorſtwo. Skoro dwě tſećinje wſchěch cźłowjekow ſtejeſchtej hač dotal pod nadknjeźſtwom tutych tſjoch wulkomozow. Nimo toho je wulka wójna ſmucźiła do wójnſkeho hibanja a do wójn-ſkeje nuſy nimale wſchě ludy ſemje. Tole wſcho ma ßwoje ſcźěhwki tež ſa mißionſtwo, a to dobre a pſchecźiwne. W taj-kim hibanju a mucźenju tuž dyrbi naſche mißionſtwo ſwólni-we doſcź a ßylne doſcź bycź, tutón cźaß wutrjebacź a twaricź Knjeſowu zyrkej. A pſchi tym maſch pomozny bycź tež ty!

Pójcże k nam!

To je to wołanje, kotreż nětkle ßłyſchi mißionſtwo, kaž jo něhdy wußłyſcha wulki mißionar Pawoł. S Afriki, ſ Egyp-towſkeje pſchikhadźeja powěſcże, kotreż nam powědaja, ſo ßu Biſchiarin-ludźo ßwój kraj mißionſtwu wotewrili. Tutón je něhdźe wobmjeſowany wot rěki Nil a Cźerwjeneho morja a wot krajiny Aßuan a Wadi; wón je horaty, ßu tam 2 000 metrow wyßoke hory. Wobydlerjo běchu hač ßem kraj ſa-wrěli. Nětk pak je ßo mißionſkim lěkarjam, kotſiž tam we Afriziy ſ mißionarami hromadźe ſkutkuja, poradźiło, w ßwój-bje hłownika někotrych khorych wuſtrowicź. Tuta ßwójba je mißionſkeho lěkarja namołwjała, ſ dźěłom mjes jeje ludom ſapoczecź, ſdźěliwſchi: „Zyły lud waß ſchkita! pſchińdźcże jenož!“

Hody tež hody póhanow! Naſche woßady njejßu to we poßlednich cźeźkich lětach ſabyłe, wone to wěſcże tež lětßa njeſabudu.

Zyrkej a ſtat.

Pruſka wyſchnoſcź chze wulkoſtatnu wyſchnoſcź namoł-wjecź, wulkoſtatny ſchulſki ſakoń tak bórſy hač móžno dohoto-wicź; wona ßo poczahuje pſchi tym na ſchulſki ſtreik w Dort-muncźe, wo kotrymž ßmy tu rosprawjeli. — My pak w tu-khwilu žanu wobknjeźazu wyſchnoſcź w němſkim wulkoſtacźe nimamy! Tuž drje ſ tutej wulzy waźnej wězu tak bórſy do

cźišta njepschińdźemy. A tola by dosarjadowanje schulskich praschenjow wulzy nusne było!

Wojowanje wo njedźelu a njedźelski měr dźe dale a wjaz a wjaz stron a sjednoczeństwow wustupuje sa njedźelu. Tež najwysche sastupjerstwo evangelskich zyrkwjow Němskeje, tón tak mjenowany „Deutsch-evangelischer Kirchenausschuß" je žo snowa sa njedźelu wuprajiło a pschećiwo tomu wustupiło, so by njedźela hischće bóle schkodowała. So by tola naš lud žebi saža njedźelu, prawu, wěrnu, měrnu njedźelu wobradźicź dał. S tym by měł hodowny dar, kotryž by s trajazym žohnowanjom sa snutskowne a swonkowne žiwjenje był. So by to tak było, sa to ma kóždy jenotliwy na žwojim městnje žobuskutkowacź. Kak to? Na to je jednora a tola dožahaza wotmołwa mózna: Dźerž tsećzu kasń! — Sa njedźelu je žo psched krótkim jedyn minister w krajnym žejmje njebojaslíwje wusnał; to je evangelski minister württembergskich finanzow dr. Dehlinger. Tutón wupraji 3. dezembra we württembergskim žejmje tole: Wono njemóže žane žohnowanje wotpoczowacź na protestowazych schromadźisnach, kotreź žo na wyžokich žwjatych dnjach zyrkwje wotměwaja a to hischće w cźažu sjawnych Božich žlužbow, s kotrymiž žo tyžazam mischtrow — (bě to runje wo wožebitych padach rěcź, ale schtoż tu prajene, płacźi też sa druhe pady!) — kasy žwjedźeńska myšl a njedźelski pokoj. Wono njebě też pschistojnje — (minister prajesche: fein!) —, so mi tudomna .. . nowina wumjetuje, so žym na adventskim žwjedźenju kemschi schoł!" — Wono by spomóžne byłe sa zyły lud, by-li wón wjazy tajkich žwědkow, wožebje też na wusnamjenjenych městnach wušłyschał. Pschejemy zyłemu ludu sa hodowny dar a k nowemu lětu tajkich žwědkow we wschěch jeho worschtach.

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Hornjo-Wujesdźanskeje wožady s lěta 1926** (liczba duschow: 1455). Narodow bě 37, 16 hólzow a 21 holczkow (Wujesd 8, Ledźborzy 3, Wulki Wožyk 4, Panjezy 4, Wucźkezy 1, Mały Wožyk s Njeradezami a s Nowym Dworom 6, Jělza 6, Bukowa 1, Hłupojnza 4). — Pacźerskich dźěcźi bě 29. — Pschipowědałe žu žo 15 dwójkow, tu wěrwane 9. — Semrěłe žu 22 wožobow, 16 doroscźenych a 6 dźěcźi (Wujesd 4, Ledźborzy 2, Wulki Wožyk 3, Panjezy 2, Mały Wožyk s Njeradezami a s Nowym Dworom 7, Jělza 1, Bukowa 1, Hłupojnza 1, Kaschezy 1). — Sswjate wotkasanje žwjecźichu 1250; 500 mužskich a 750 žónskich, mjes nimi 41 domach. — 17 krajnych sběrkow wunoschachu 343 hr., 3 dalsche 78 hr. Sa wožadnu diakoniju namaka žo w kaschcźikach 144 hr. S wołtarnych kaschcźikow a s woprawjenjow pschińdźe sa swonkne mišionstwo 58 hr., sa khudych 87 hr. Gustav-Adolfske towarstwo sběra 252 hr., snutskne mišionstwo dosta žiwjeńske žrědki. Žónske towarstwo dźěłasche na dotal dobre waschnje dale. Pschi 125. kermuschnym dnju, 17. oktobra 1926, sakoži žo fond sa wobnowjaze dźěła w zyrkwi, kiž je psches wunoschk sběrkow se kaschcźikow, pschedstajenjow a wjetschi dar na 828 hr. narostł. Wołtarski kschiž s prjedawschich cźažow bu namakany a ponowjeny zyrkwi pschepodaty. — Njech žo w nowym lěcźe, kaž bě to w starym, zyrkwinske žiwjenje wožady pod Božim schkitowanjom wuwiwa a njech je wschitkim jeje stawam se žohnowanjom.

S **dobrym pschikładom** też sa naš Evangelskich je scźěhowaze, schtoż wo skutkowanju towarstwa „Bonifatius" a wo darniwoscźi katolskich kscheścźijanow sa jich skutki wěry a luboscźe shonimy. Katolske „Bonifatius" towarstwo bě 1925 nasběrało 2 946 871 hriwnow dobrowólnych darow; lěto prjedy bě jich to 2 181 000 hriwnow. To je sa lěto 1925 schtwórcź wjazy; k tomu žu dopomhałe wožebje schulske dźěcźi ludowych schulow. W někotrych biskopstwach je žo telko nasběrało, so na kóždu hłowu katolskeho wobydlerstwa 10 hacź 16 pj. pschińdźe, wožebje tam, hdźež katolikojo w rosprószchenju bydla. Tak móže towarstwo, kotreź žo wožebje sa katolikow we rosprószchenju stara, sa 130 wucźerjow a wucźerkow pschi katolskich privatnych schulach w rosprószchenju a sa 500 w rosprószchenju skutkowazych měschnikow pak zyłe dokhody pak wulki dźěl dokhodow sapłacźicź. — Tole žłyschecź je nam Evangelskim runje nětkle w hodownym cźažu nowy pohoń, darowacź dary luboscźe sa naschu evangelsku zyrkej a jeje skutki luboscźe a jeje towarstwa a tak twaricź a požylnjecź kralestwo hodowneho knjesa, wo kotrymž nam nětkle hodowny evangelion s tak lubosnymi žłowami nowu powjescź dawa!

S **Mišionstwa.** „Pójcźe k nam a pomhajcźe nam!" Tutón hłóž žłyscha nasche mišionstwa. Tutón dyrbi też kóždy jenotliwy wušłyschecź a srosumicź! A pomhacź! Tomu bě sańdźeny schtwórtk na žwjedźenju sjewjenja składnoscź, tomu je dźenža składnoscź a kóždy farar budźe też dźenža a w pschichodnych dnjach radlubje hischće sa mišionsku sběrku „Tsjoch kralow" pschijimowacź a potom dale w běhu lěta dalsche dary sa nasche sakske mišionstwo. Tuto ma hižo 24 dźěłacźerjow a dźěłacźerkow wonkach na mišionskich polach. Ale wjele, wjele wjazy je jich trěbnych tam w kraju Tamulow w Indiskej, pola cźornuchow pschi Kilimandscharo a w Meru- a Parekraju Rańscheje Afriki!

„Mišionske lětadło", — niz „Mišionski lětak", kotryž žo w tutych dnjach we wožadach rosschěrja —! Mišionar a farar L. Daniels bě we wójnje s lětarjom. Nětkle ma sastaracź w Neu-Sudwales wožadu, 650 mil daloko wot města Sydey. Jeje stawy bydla w tajkim rosprószchenju, so dyrbi farar wob lěto 10 000 mil pucźowacź, so by wschě kónczíny žwojeho wokrježa — wožady njemóžesch to skoro wjazy prajicź! — wopytał. Hacź dotal jěsdźesche s autom. To pak husto doscź jara hubjenje dźěsche a cźasto też do zyła niz. Pschetoż wo tajkich dróhach, kaž my je tu mamy, tam wjele njewědźa. A pola naš žo to na nasche dróhi hižo tak skorži! Tuž je mišionar wupucź pytał a namakał. Domach w Jendźelskej na dowoleńzy pschebywajo sbudźi sběrku sa „mišionske lětadło." A zyle wěscźe tam też telko pschecźelow namaka, so budźe móz žwoju tak rosleżanu wožadu s prěnim mišionskim lětadłom sastarowacź.

— W **Peru** w połodnischej Amerizy žu nowy sakoń wudali. Tón khłosta tych, kiž knihi njepózcźiweho wobžaha wudawaju, s tym so dyrbja telko khłostanja sapłacźicź, kelkož 1500 knihow płacźi. Njemóža-li tole sapłacźicź, maja sažudźeni 4 měžazy dołho na kerchowach dźěło tótki wobstaracź.

Listowanje. Knjesow fararjow w sakskich a pruskich wožadach prožymy wo wožadne rosprawy wo lěcźe 1926 sa nasche njedźelske kopjeńko. Tute móža žo hnydom do Budyschina na Ssmolerjez knihaŕnju pózłacź abo do Nožacźiz — Nostitz, Post Weißenberg, Sa. — R. w B. sa 2. po Ep. — R. we L. sa 3. po Ep. — W. w H. sa 4. po Ep. —

Samołwity redaktor: farar Wyrgacź w Nožacźizach.

Čišło 3. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatk
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeſ će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **16. januara 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez kuhiczišchczeńnje a kuhaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu žobotu a płaczi běrtlětnje 78 šlotych pjenjezkow.

2. njedźela po Tšoch kralach.

Jana 1, 35—41.

Jesuš žwoju kraŕnosćź nad nami sjewi, hdyž žwědčenje wo Božim jehnjeczu žłyšchimy, Sbóžnika pytamy a druhich k njemu wjedźemy. Kaž Jan kšchćenik, jako Jesuša wuhlada, khodźo w Bójſkej majestoščźi, žro a jadro žwjateho evangelija pšchipowjeda ſ póžołſtwom: „Hlaj, to je Boże jehnjo“, abo kaž je dźeń prjedy pšchistajił: „kotreż žwěta hrěchi nješe“, tak je to też dźenža wopšchijecże wšchitkeho prědowanja. Abo schto wyšchscheho wo Khrystušu wěmy, hacž so žwoje žiwjenje wostaji ša žwěta hrěchi? Pšchetož tak ważny nam też je jako poŕoł ſ kraja wěrnosćże abo jako wopišmo poŕkuſchnosćże hacž do žmjercże, tak wulki też je jako dźiwyczinjeŕ — króna jeho ważnosćże ša naš je tola ta, so je naš wot hrěcha winy a poklecża pšches cźerpjenje a wumrjecże wumohł, kaž je kónz wěschczenja Jesajaŕowe žłowo wo cźerpjazym wotroczku Božim (Ješ. 53) a kónz Jesuŕoweho žwědčenja, so je pšchiſchoł so by žwoje žiwjenje dał k wumoženju ša jich wjele, a žwjaty japoschtoł Pawoł žwědczi: Bóh je toho, kiž wot žaneho hrěcha niczo njewědźeſche, ša naš k hrěchej sczinił, a Jan pische: krej Jesom Khrysta, žyna Božeho, wuczišczi naš wot wšchitkich hrěchow. Tuto žwědczenje žłyšchecź dyrbimy kaž tamnaj Janowaj wucžobnikaj. — Jich wjele wšchak tutomu póžełſtwu ſ pucża dźe! Hdyž pak poddan pšchikašnju žwojeho knjeſa njeſazpiwa, hdyž herba wosjewjenje wotkašanja njeſkomdźi, kak móhli my na póžełſtwo njebjeſkeho krala, na wotkašanje wěczneho, žmilneho a bohateho knjeſa njekedźbowacź? Pšchede wšchěm pak žwědczenje wo Božim jehnjeczu ſ wutrobu žłyšchecź mamy. Njedyrbjeli jo žłyšchecź ſ pokutnej wutrobu? Pšchetož kak wulki dyrbi naſch dołh bycź, hdyž móžemy jenož pšches žmjercź Božeho žyna wumoženi bycź. Njedyrbjeli žłyšchecź ſ wěrjazej wutrobu? Abo schtó hewak mohł naš wumóz, hacž jenož tón, kiž njeje žaneho hrěcha cźinił? Njedyrbjeli žłyšchecź ſe ſtroſchtnej nadźiju? Abo njeje droha krej Božeho žyna doſcź wulka płaczišna ša najwjetſchi hrěch? Njedyrbjeli jo žłyšchecź ſ luboſcże połnej, horjazej wutrobu? Hdyž je Bóh we žwojej wulkej žmilnosćźi najdróžſche, najlubſche dał, žwojeho jeniczkeho narodźeneho žyna, niz jako krala, ale jako cźerpjaze jehnjo — njedyrbjeli žo modlicź k luboſczi bójſkej, kiž je žo w žynu ſjewiła?

Potom też pytajo k Jesušej pšchińdźemy. Jako tamnaj wucžobnikaj Janowaj po jeho žwědczenju ša Jesušom dźeſchtaj, žo Jesuš wobroczi a dźeſche k nimaj: schto pytataj? Semſke abo njebjeſke wězy?

Schto ty, luby kſcheſczijano, pola Jesuša pytaſch? Semſke kubła? Kak mohł je pola toho namakacź, kiž, jako do žwěta pšchińdźe, ani kolebki a jako ſe žwěta dźěſche, ani draſty njemějeſche? A schto cźi kubła pomhaju, kotreż dyrbiſch we žmjertnej hodźinje wróczo wostajicź? Abo pytaſch pola Jesuša pšchipósnacże žwěta? Kak mohł to pola toho namakacź, kotremuž žu cźerńjowu krónu na hłowu ſtajili? Abo schto pytaſch pola Jesuša? Ssnadź ſjewjenje wo wězach, kotreż je Boża mudrosćź cźłowjekam potajiła? Niz wcźipnosćź, ale žadanje po sbožu Jesuš ſtajicź chze. Jeho žameho pytacź mamy a jeho sbožo, kaž też Janowaj wucžobnikaj wotmołwitaj: Rabbi, hdźe žy na hospodźe? Nochzeſch jeho pytacź? Hdyž twoja duſcha žebi měr a pokoj žada a jón tola hakle w tym

namaka, kiž je jeho spočatk a jeho konz — pytaj Knjesa Jesuša, ničžo druhe njepomha. Hdyž chze twój duch w tebi wuzwobodženy bycź wot mozy cźeła — pytaj Jesuša, kiž je wschitkich swjatkow pschekamar. Pytaj jeho w hospodze jeho zwjateho złowa, jeho doma, jeho sakramenta a budź wěsty: tón Knjes, kiž zo tam wobrocźi a widźesche, so dwaj s horjazymaj wutrobomaj sa nim dźěschtaj, a tak zmilnje pscheproschejo k nimaj dźesche: pójtaj a hladajtaj, tón zo też wot tebje namakacź dacź chze. A hdyž staj tamnaj wucźobnikaj w tamnej hospodze tak wjele krazneho shonikoj, so khwalicź dyrbitaj: my widźachmy jeho krazność jako krazność jeniczkeho narodźeneho zyna wot Wótza, polny hnady a prawdy — kak krazne hodźiny tón Knjes też nam we zwojim towarstwje spožči, hodźiny, w kotrychž změmy pohladacź do bohatstwa jeho mudrosczе, hodźiny měra, kiž njeje wot tutoho zwěta, hodźiny wokschewjenja pod kschižom, prěniczki tamnych žnjow, ke kotrymž budze tón Knjes naš pschepročycź, hdyž pschi wrotach wěcźneje hospody njebjeskeho wótzneho doma hłóš klinczi: pójcze a hladajcze!

Ale niz jenož rózam zo runacź mamy, kotrež zwoje kheluchi k Božemu złónczku pschiwobrocźeja, ale też hwězdam, kotrež zwětko, wot Božeho złóncka dostate, sa druhich zwěcźicź dawaju. Tak wulku hnadu staj Handrij a Jan pola teho Knjesa shonikoj, tak wulku luboscź Knjesowu staj namakałoj, so chzetaj wot Knjesa dostaty punt jemu s danju wrócźicź. Tuž hischcze wjecźor dźěschtaj, so byschtaj Handrijoweho bratra, Pětra, k towarschej zwojeho sboža sczinikoj, a Handrij jemu wježely pschiwoła: my zmy Mežiaza namakali — a wjedźesche jeho k Jesušej.

Njedyrbjało też dźenza tak bycź? Hdyž je Knjes Jesuš tak wjele na tebje wažił, nochzesch zo jemu dźakowacź s tym, so jeho žadanje po duschach hrěschnikow stajicź pomhasch? Hdyž je tebje k tajkej wulkej hnadze posběhnył, nochzesch zo jemu dźakowacź s tym, so jemu wutroby dobywasch, w kotrychž zo jeho krazność wosnamjenuje? Hdyž masch dźěl na tak bohatym wježelu, mohł jo zam sa zebje wobkhowacź? „Ssam njemohł sbóžny bycź", dźesche pobožny muž Boži. Tuž nawukń, wutrobu a ruzy wotewricź sa zwjatu wěz Božeho kralestwa a dźěłaj pschede wschěm psches złowo a dobre wopišmo na duschach twojich lubych, so by nasch swjask swjasany był sa wěcźnosczе. Hamjeń.

Khorhoj zyrkwje.

Khorhoj a zyrkej! Tuto žadanje je tu wot dawna zem. Poslednje lěta je tuto praschenje też wozebje mjes evangelskimi žiwe było. Haj, s dźěła je zo stało, so zu zebi jenotliwe wozady zami tajku zyrkwinsku khorhoj shotowiłe. kaž zmy to też tu w njedźelniku rospišali. To pak by po cźazu s wulkim njedostatkom było, by-li zebi po zwojim waschnju kózda wozada khorhoj shotowiła. Khorhoj chze tola pschede wschěm bycź znamjo zykka a znamjo wjednika. Tohodla bě nam evangelskim nusna khorhoj, kotraž ma zwoje hłowne znamjenja a barby wschudźom po zykych evangelskich wozadach jenajke.

Na tole je evangelski wubjerk sa němske evangelske zyrkwje dźiwał a khorhoj sa evangelske zyrkwje Němskeje shotowicź dał po wěstych sazadach. Mnoho wumělzow je zo prózowało, dobre a pschihódne naczisi sa tutu khorhoj shotowicź. Po nadrobnym wuradźowanju je wubjerk evangelskich zyrkwjow Němskeje scźěhowazy naczisk 9. dezembra pschijał:

Běle dno, na tutym cźěmnovioletny kschiž. Khorhoj dyrbi dwójzy tak dołha bycź kaž schěroka. Rjady kschiža dyrbja měcź sa schěrokosczе 6. dźěl schěrokosczе khorhoje. Horni dźěl kschiža hacź k rukomaj ma wucźinjecź połozu schěrokosczе khorhoje. Deleka a horjeka a na bokomaj dyrbja konzy kschiža wot kromy khorhoje wo tsecźinu kschižoweje schěrokosczе sdalene bycź.

Kschiž je podobny na nam swucźeny Golgatha-kschiž, jenož jeho drjewo k hłowje je wo něschto dlěsche. Khorhoj ma zo pschezo tak pschicźinicź, so kschiž runje steji abo wiży.

Evangleski wubjerk zo nadźija, so też jenotliwe krajne zyrkwje nětko tutón kschiž pschiwosmu. S dobom maja tu darniwi pschecźeljo w jenotliwych wozadach składnosczе, zwojej wozadze abo zwojemu Božemu domej rjany dar wěnowacź. Je jich tola hischcze wjele zyrkwjow, kotrež nimaja žanu khorhoj, kotruž mohłe pschi zwjedźenjach abo pschi druhich składnosczach wupowěznycź, a wjele wozadow, kotrež nimaja žane khorhoje, kotrež mohłe znadź zo pschi zwjedźeńskich cźahach trjebacź.

Oldenburgska wozada Ohmstede je drje prěnja była, kotraž s dobrym pschikładom sapocza a 4. adventa zwojemu Božemu domej dwě khorhoji, po tutym naczisku shotowjenej, wěnowasche.

Zyrkej a stat.

— 60 synodalow dyrbjesche zo pschi poslednjej wólbje do sakskeje synody wuswolicź. Sa 50 sastupjerjow je wólba rosrizaza była, 10 maja zo hischcze dowolicź, dokelž njeizu wjetschiny hłozow dozahaze byłe. — We Łužizy stej wobej wólbje — w Budyško-Kamjenskim a Lubijsko-Zitawskim wokrjezu hotowe a wuswoliło je zo 6 synodalow, kotrychž bě positivne zyrkwine sjednocźeństwo namjetowało, 33 s wuswolenych běchu hižo w synodze, 17 pschińdu jako nowi do njeje; wucźerjo zu mjes tutymi zylnje sastupjeni. Synoda drje zo w februaru k prěnjemu pozedźenju shromadźi.

— W Mexiku je pschezo hischcze wótra roskora mjes statom a katolskej zyrkwju. Stat bě spytał, wjednikow katolskeje zyrkwje nawabicź, wot Roma wotpadnycź a zamostatnu, wot Roma njewotwizznu mexikansku zyrkej wutworicź, poskiczi-wschi biskopam wschelake prawa a podpjery a kubła, kotrež by stat zyrkwi wsak. Tola biskopjo zu tuto poskiczenje dorasnje wotpokasali. To je pschicźina nowych pschescźěhanjow była. Wulki dźěl biskopskich stołow w Mexiku je tu khwilu wuprósdnjenych.

— Nowina „Vorwärts" njeje zo sdźerzecź mohła, Dortmundski schulsk strajk wuzicź sa schcźuwanje pschecźiwo evangelskej zyrkwi. Je to, tak měni, wscho jenož wojowanje pschecźiwo republikanskemu statej.

S mizionstwa.

Sswjedźeń sjewjenja je nimo a też prěnja njedźela po nim. Wježelimy zo, so zu dary, sa mizionstwo składowane, wobzwědczike, so je pschi wschěch hubjenych hospodarskich wobstejnosczach tola hischcze žiwa darniwa mizionska luboscź. To je dobre sa mizionsku zyrkej wonkach w póhanskich krajach a sa domjazu zyrkej. Pschetož luboscź k mizionstwu pozylnja, podwoja luboscź k domjazej zyrkwi. A schtož je naschemu ludej nusne wozebje, to je tola luboscź k domjazej zyrkwi, ke domjazej wozadze, k domjazemu Božemu domej. A schtož je zyrkwi mizionstwa nusne, to je luboscź naschich wozadow, kotrež dopjelnja wuměnjenja a žadanja poslednjeho wotkasanja a testamenta nascheho Knjesa Khrystuza — Mat. 28 —, na kotrehož kubłach a herbstwje chzedźa tola wschitzy dźěl měcź. Hdyž shonimy, so tu wozady zu, kotrež zu na kózdu hłowu zwojich stawow na zwjedźenju sjewjenja 41 pj. składowałe,

je nam to sweßelaze wobßwědčenje, so tu mißionska luboscz ßo dale hori.

Runje tak swießelaze je, runje w tutych dnjach shonicz, so ßo tam wonkach pschezo wjaz a wjaz tych durjow sa mißionstwo wotewrja, haj telko, so mißionstwo nima telko dźełaczerjow, so by psches kózde jeneho póßłacz mohło, a to tohodla niz, dokelz nima ßrědkow doscz.

Australiska wyschnoscz je do Kölna ßwojemu sastupjerjej powjescz póßłała, so prjedawschu němsku koloniju Neu-Guinea mißionaram s Němskeje saßo wotewrja. To płaczi woßebje mißionstwomaj Neuendettelsau a nad Rheinom. Tutej mataj tam mißionskich dźełaczerjow wonkach, kotrymz je wupuczowanje po sańdźenych czeżkich lětach wulzy nusne, a nimo toho trjebaja tamne mißionske stazije pomoznikow.

So ma nasche sakske mißionstwo w Afriziy a Indiskej hobrske nadawki a rjane wuhlady, wo tym je w poßlednich tydźenjach wobschěrnje rosprawjało, a nasch „Mißionski Poßoł," kotryz pod wjednistwom k. fararja Mikele-Maleschanskeho **wukhadza, budze dale wo tym wschěm ßwěru rosprawjecz.**

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Duzy do noweho lěta 1927** dopomnimy hischcze ras wschěch Serbow na nasch „Serbski bibliski pucznik", kotryz je ßo lětßa s nami na pucz do lěta nastajił. Schtóz hischcze jón nima, tón ßo njekomdz, ßo wo tutoho ßobupuczowarja postaracz! Nam je lubo ßłyschecz, so jeho nasche woßady tak pschecżelniwje witaja, haczrunje běsche něschto lět wuwostał. W jenicznej woßadze bě njedawno hižo farař ßam nimale 200 pucznikow rospschedał. Płaczi 25 pj. — A hdyz tak pucznik **poruczamy**, dopominamy tez hischcze ras na nowu prědarsku knihu, na „Domjazeho prědarja". Jeho 2. seschiwk je do hód wuschoł a móże ßo pola kk. duchownych a w Ssmolerjez knihańni sa 2,25 hr. kupicz. Tez prěni dźěl — wopschijazy prědowanja zyrkwineho lěta hacz do ßwjedźenja Sswj. Trojizy, je wschudźom hischcze sa 2 hr. dostacz.

— **Něschto traschaze** je s nami do noweho lěta stupiło: pobrach duchownych. Hižo pobrachuje jich wjele ßerbskich a němskich duchownych a nowe lěto tutón pobrach hischcze powjetschi. To pomina zyrkej, woßady, jenotliwych ßo ßobu staracz sa dorost bohoßłowzow. My Sserbjo mamy sjednoczeństwo, kotrez ßo sa ßerbski studowazy dorost stara: nasche Towarstwo pomozy sa studowazych Serbow. Tuz njech kózdy tuto towarstwo podpjera pak s darami pak s lětnym pschinoschkom. Tohorunja je ßebi ßerbska prědarska konferenza sa nadawk scziniła, ßo woßebje sa ßerbskich fararjow a kantorow staracz. Najlepscha pomoz pak wostanje, so jich prawje wjele wobdarjenych ßerbskich hólzow na schule dostanjemy. Tuz tez wo to ßo starajmy!

— **Snutskowne mißionstwo,** Krajne towarstwo nascheho snutskowneho mißionstwa w Sakskej ßwjeczi lětßa 1927 jubilej 60lětneho skutkowanja. Tutón woßwjeczi 2., 3. a 4. meje. To ßu pschezo ważne dny byłe sa naschu krajnu zyrkej a ßobudźełaczerjow snutskowneho mißionstwa; lětßa budźa to tez zyle wěscze ważne a, Bóh daj, tez ßohnowane dny.

Se **Ssmochcziz.** Kaz „Kat. Poßoł" pische, wutwarjuje ßo w Ssmochczizach stary hród do měschniskeho seminara. Dźěła tak pokraczuja, so budze ßo ßnadz k jutram seminar wotewriczi móz.

S **Porschiz.** W naschej woßadze je ßo sańdźene lěto narodźiło 37 dźeczi, lěto prjedy 38, a to 15 hólzow a 22 holzow, 6 bě njemandźelskich, 3 morwonarodźenych. Wěrowanjow bě 12 (11), pschipowědanjow 23. Semrěło je 13 (23), a to 1 mandźelski, 3 mandźelske, 2 wudowzaj, 2 wudowje, 4 dźeczi, 1 njeżenjena. Kschczeński ßlub wobnowi 33 dźeczi (30), a to 17 hólzow a 16 holzow. Boże wotkasanje wużichu 1968 woßobow. Woßada ma 1657 duschow. Mißionskich darow nawda ßo 71,92 a 123,72 hr., sa woßadnu diakoniju wot meje ßem 131,63 hr., sa sběrki 919,14 hr., sa woßadne należnoscze 209,99 hr. a nimo toho sa posaunistow 383 hr. — Schto je nascha woßadna diakonija wuskutkowała? Wo tym powěda lětna rosprawa na 1926: Woßadna ßotra Hilżbjeta je czinika 618 domjazych wopytow a 878 wopytow pola khorych; 581 krócz je była k pomozy; 217 krócz je wobalała, 19 krócz maßěrowała, 18½ dnja a 6 nozow strażowała. Wscho to bě bjes sapłaczenja. Nimo toho skutkowasche ßotra ßobu w hodźinach sa maczerje, w dźěle sa żónsku młodźinu, w Božich ßłużbach sa dźeczi a w bibliskich hodźinach sa żony. So by tez w tutym nowym lěcze woßadna diakonija s wulkim żohnowanjom była.

S **Maleschez.** Zyrkwinske powjescze s lěta 1926. Runje nowe lěto běsche saßo Sprjewja łuki mjes Brěsynku a Delnjej Hórku powodźiła a jeje żołmy tak wyßoko dźěchu, so kemscherjo tuteju wßow, kiž maja psches tsczinu wschěch woßadnych stawow, po schczeżkach, hischcze hody tak pschecżelnych, k Božemu domej pschińcz, poßylnjenje Božeho ßłowa ßebi wjacz, pschecża se ßwjeczeneho města dostacz, tez witane zyrkwinske powjescze s minjeneho lěta ßłyschecz njemóżachu. W ßlědowazym jenotliwoscze sczěhuja, w spinkach pak liczby s lěta 1925. Narodźiło je ßo 47 (50) dźeczatkow, 26 (33) hólczkow, 21 (17) holczkow, mjes nimi 1 (2) morwe, 8 (6) njemandźelskich. Swěrowało je ßo 17 (13) dwójkow, semrěło 27 (19) woßobow, mjes nimi 6 (8) dźeczi. Boże wotkasanje dostachu 1313 (1269) woßoby, a to 543 (533) mużsk. a 770 (736) żónskich. Wot tutych ßu 45 (37) domach a hewak woßebje a 19 (31) jako paczerske dźeczi ßwjaty sakrament wużiwali. Pschi zyrkwinskich sběrkach ßo 270 (329) hr. składowasche a hewak pschi zyrkwinnych durjach, sady woltarja a pschi druhich składnoscżach 299 (275) hr., hromadże 569 (604) hr. To je na hłowu woßadnika (pschi 1570 duschach) něhdże 36 pj. Najwjetschi dar, mjenujzy sa zyrkwine tepjenje, běsche 50 hr., kaz lěto prjedy. Njech pschecżiwne żołmy nowolětneho ßwjedźenja njeißu nikomu se satraschazym snamjenjom sa lube nowe lěto! Wono pod heßłom jeho texta steji s Luk. 12, 4—9: Njebojcże ßo, Knjesowi pschecżeljo!

S **Klukscha.** Wot hód ßem ma nascha zyrkej nowu drastu sa woltař a klětku a to w běłej barbje. Pjenjesy sa nju ßu wot mkodoscże pschi składnoscżi pschicżehnjenja noweho fararja darjene; wona je wot wuhotowańnje paramentow pschi Drjeżdźanskej diakonißowni kupjena. Trjebacz budże ßo wona pschi tak mjenowanych Khrystußowych ßwjedźenjach t. j. hody a we epiphaniskim cżaßu, a wot jutrow hacz do ßwjatkow. Běła barba pokasuje woßadu na njebjeske smyßlenje. Na klětzynej drascże wuhladasch kschiż jako sakład kschescżijanskeho prědowanja, a na woltańnej drascże widźisch stare kschescżijanske snamjo jehnjecża s khorhoju dobycża. Tale drasta je rjana pycha sa naschu zyłku zyrkej. Njech wona ßłuży k pschekraßnjenju róczných cżaßow nascheje zyrkwje. — W naschej woßadże, kotraz něhdże 2280 duschow liczi, je ßo w lěcże 1926 narodźiło 60 dźeczi, mjes nimi 8 njemandźelskich a 5 morwonarodźenych. Konfirměrowanych bu 72 dźeczi. Pschipowědanych bu 33 ßlubjenych dwójkow, w Klukschu wěrowanych 28 dwójkow. Semrěło je 42 woßadnych. Najstarscha woßoba mjes nimi běsche muż se 84 lětami 11 m. a 1 dnjom. Boże wotkasanje ßwjeczeńesche 2041 woßobow, a to 1267 Serbow a 774 Němzow, mjes nimi bě 58 woprawjenjow. Na sběrkach je ßo składowało 271,37 hr., na ßamowólnych składbach sa naschu zyrkej,

ſa khudych a ſa mißionſtwo 672,88 hr. (mjes nimi 400 hr. ſa nowu wokťarnu a klětznu draſtu).

S **Lupjanſkeje woßady.** S lěta 1926 budź tu ſ zyrkwinſkeho žiwjenja naſcheje woßady naſpomnjene: Narodźiło je ßo 12 dźěćźi, a to 6 hólczkow a 6 holczkow. Pacźeŕſkich dźěćźi běſche 10. Pſchipowědanjow bě 3, wěrowanjow jenoż 2. Semrěło je 8 woßobow. Boże wotkaſanje wuži 410 woßobow a to 179 mužſkich a 231 žónſkich, mjes tutymi 226 Sserbow a 184 Němzow. Wunoſchk ſběrkow bě 195 hr. a wyſchſche toho je ßo ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo a ſa mißionſtwo 115 hr. ſkładowało.

S **Hrodźiſchcźa.** (Statiſtika zyrkwje ſa lěto 1926.) Narodźiło je ßo w ſańdźenym lěcźe 39 dźěćźi, 8 mjenje dyžli lěto prjedy, mjes nimi 6 njemandźelſkich, ſ kotrychž buſchtej dwě pſches žeńtwu pſchipóſnatych, a to 18 hólzow a 21 holzow. Se tutych 39 dźěćźi ßu w běhu lěta ſaßo 3 ſemrěłe. Narodźiło je ßo w Hrodźiſchcźu 8 dźěćźi, w Kortnizy 6, we Worzynje 5, we Droždźiju a Rakojdach 4 w Njechornju, Skanezach a Wichowach 3, w Běłej Horje 2 a w Brěſezach 1. Wukſchcźenych bu 39 dźěćźi. Pſchipowědanych bu 25 dwójkow, dwaj mjenje hacž lěto prjedy; ſwěrowanych 16 dwójkow, jedyn mjenje hacž lěto prjedy. Pokhowanych bu na naſchim pohrjebniſchcźu w ſańdźenym lěcźe 26 woßobow, ſ kotrychž běchu 3 ſwonka ſemrěłe, mjenujźy 2 w Budyſchſkej khorowni a 1 w Drježdźanach. K tomu pſchińdźe hiſchcźe woßoba, kotraž je w ſańdźenym lěcźe wumrěła, ale bu hakle tuto lěto pokhowana. S tutych 27 woßobow, 12 wjazy hacž lěto prjedy, bě 13 mužſkeho a 14 žónſkeho rodu. W ſtarobje hacž do 14 lět ſemrěchu 11, wot 20 hacž do 39 lět 2, wot 40 hacž do 50 lět 1, wot 50 hacž do 60 lět 3, wot 60 hacž do 70 lět 4, wot 70 hacž do 80 lět 3 a wot 80 hacž do 90 lět tohorunja 3 woßoby. Jenoż mała gmejna Wujeźk njeje na ſtatiſtizy wobdźělena ani ſ narodami ani ſ kſchcźenizami, ani ſ wěrowanjemi ani ſ pohrjebami. K Bożemu blidu pobu 2033 woßobow, 38 wjazy hacž lěto prjedy, a to 864 mužſkich a 1169 žónſkich, mjes nimi 1537 Sserbow a 496 Němzow. S tutych 2033 ſpowědnych ßwjećźachu 69 Boże wotkaſanje w ſchuli w Droždźiju a 78 ſtaroby abo khoroſcźe dla domach. W ſchuli w Droždźiju wſchitzy ßerbſke wotkaſanje ßwjećźachu, mjes tym ſo bě pſchi woprawjenjach 64 Sserbow a 14 Němzow. Pacźeŕſkich dźěćźi bě 42, 4 wjazy dyžli lěto prjedy, połojza Sserbow a połojza Němzow. Wunoſchk zyrkwinſkich ſběrkow je był 1149,50 hr., do kotrejež ſumy je tež wunoſchk ſběrki na ßwjedźenju ſnutskowneho mißionſtwa, 310 hr. liczeny. Wyſchſche toho ßu woßadni ſa mißionſtwo mjes póhanami woprowali pſchi ßwjećźenju Bożeho wotkaſanja we zyrkwi a domach a cźitarjo Miß. Póßła 420 hr. Sa te dary ßo wſchitkim, kotſiž ßu pſchinoſchowali, wutrobny „Sapłacź Bóh“ wupraji. Skónczńje njech je pſchiſpomnjene, ſo je jedyn ſtaw ſ naſcheje zyrkwje wuſtupił, ſa to pak je ſtaw katolſkeje zyrkwje do naſcheje ev.-lutherſkeje zyrkwje ſaſtupił.

S **Noßacźiz.** W ſańdźenym ſ Bożej pomozu dokonjanym lěcźe 1926 bu w naſchej woßadze 11 dźěćźi, 5 hólczkow a 6 holczkow, wukſchcźenych; kſchcźeńſki ßlub wobnowichu 8 dźěćźi, 5 hólzow a 3 holzy; tukhwilu khodźi 14 dźěćźi na pacźerje. Wěrowani běſchtej dwě. Boże wotkaſanje wužichu 608 woßobow, mjes tutymi bě 17 woprawjenjow. 1925 bě 576 ſpowědnych, tak je jich 1926 na 32 wjazy. Sserbow bě 322, a to 130 mužſkich a 192 žónſkich, Němzow pak 286, a to 124 mužſkich a 162 žónſkich. Pſchi ſběrkach naſběrachmy 426,52 hr. Sa mißionſtwo mjes póhanami dari ßo do mißionſkeho kaſcheźika 150 hr. a 100 hr. druhich darow woßebje wot cźitarjow Miß. Póßła, wſcho hromadźe 250 hr. Mißionſki wopor na ßwjedźenju ſjewjenja bě wunjeßł 185 hr. a ſběrka njedźele Rogate 18 hr. Tak je naſcha woßada ſaßo wobßwědcźiła, ſo je hiſchcźe mißionſka woßada woſtała pſchi wſchěch hubjenych cźaßach. A tež w nowym lěcźe 1927 chze pſchi tym woſtacź, ßebi a druhim k žohnowanju; woprowaſche tola ſa mißionſki wopor ßwjedźenja ſjewjenja 210 hr. Sa ſnutskowne mißionſtwo a jeho wuſtawy nahromadźi ßo na 100 hr. Wſchě tſi towaŕſtwa žonow, młodych holzow a młodych hólzow nabychu nowych ßobuſtawow a wuhotowachu mjes druhim tež pěkny hodowny ßwjedźeń. Njech je tež nowe lěto 1927 ſa zyku woßadu na ſnutskownym a ſwonkownym bohacźe žohnowane lěto!

S **Hornjo-Wujeſdźanſkeje woßady** ſ lěta 1926 (liczba duſchow: 1455). Narodow bě 37, 16 hólzow a 21 holczkow (Wujeſd 8, Ledźborezy 3, Wulki Woßyk 4, Panjezy 4, Wuczkezy 1, Mały Woßyk ſ Njeradezami a ſ Nowym Dworom 6, Jěłza 6, Bukowa 1, Hłupońza 4). Pacźeŕſkich dźěćźi bě 29. Pſchipowědake ßu ßo 15 dwójkow, tu wěrowane 9. Semrěłe ßu 22 woßobow, 16 doroſcźenych a 6 dźěćźi (Wujeſd 4, Ledźborezy 2, Wulki Woßyk 3, Panjezy 2, Mały Woßyk ſ Njeradezami aſ Nowym Dworom 7, Jěłza 1, Bukowa 1, Hłupońza 1, Kaſchezy 1). Sswjate wotkaſanje ßwjecźachu 1250 woßobow a to 500 mužſkich a 750 žónſkich, mjes nimi 41 domach. 17 krajnych ſběrkow wunoſchachu 343 hr., 3 dalſche 78 hr. Sa woßadnu diakoniju namaka ßo w kaſchcźikach 144 hr. S woktaŕnych kaſchcźikow a ſ woprawjenjow pſchińdźe ſa ſwonkowne mißionſtwo 58 hr., ſa khudych 87 hr. Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo ſběra 252 hr., ſnutskowne mißionſtwo doſta žiwjeńſke ſrědki. Žónſke towaŕſtwo dźěłaſche na dotal dobre waſchnje dale. Pſchi 125. kermuſchnym dnju, 17. okt. 1926, ſałoži ßo fond ſa wobnowjaze dźěła zyrkwje, kiž je pſches wunoſchk ſběrkow ſ kaſchcźikow, pſchedſtajenjow a wjetſchi dar na 828 hr. narosłk. Woktaŕny kſchiž ſ prjedawſchich cźaßow bu namakany a ponowjeny zyrkwi pſchepodaty. Njech ßo w nowym lěcźe, kaž bě to w ſtarym, zyrkwinſke žiwjenje woßady pod Božim ſchkitom wuwiwa a njech je wſchitkim jeje ſtawam ſe žohnowanjom.

— **Ruſka** njecźerpi, ſo ßo kſchcźeſcźijanſki ſaſtupjeŕ a dohladowaŕ mužſkeje młodźiny ſa ſnutskowne a ſwonkowne derjeměcźe ruſkich ſtudentow w Ruſkej ſtara. Amerikanſke ſjednoczeńſtwo mužſkeje młodźiny bě do Ruſkeje jeneho ßwojich ſekretarow, D. Anderſona, póßłało, kotryž bu tež ſtaw ruſkeje univerſity. Wón doſta dohladowanje nad cźělnymi ſwucźowanjemi ſtudentow. Tuto dźěło bě cźim nuſniſche, dokelž lěkarſke pſchepytowanja wobßwědcźuja, ſo je wjazy hacž 5. dźěł ruſkich ſtudentow tuberkuloſny, ſo ßu 3 dźeßatki nervoſne a ſo je 6 dźeßatkow khudych na krwi. To bě tež nuſne a žohnowanja połne ſkutkowanje, tola ßowjetruſzy móznarjo měnjachu, ſo to njemóže dale tak wjazy woſtacź, — dokelž bě Anderſon ſaſtupjeŕ kſcheſcźijanſkeho ſjednoczeńſtwa.

K rospominanju.

W měrnych cźaßach hromadź móz ſa njeměrne cźaßy.
Peſſimiſta je tótka ßwojeho ßamßneho ſboża.
Naboźina je Boże pſchekraßnjenje w cźaßnym byczu.
Schtóž ma hiſchcźe jeneho pſchecźela, tón njeje zyle njeſbožowny.

Liſtowanje: R. we L. ſa 3. po E. — W. w Hu. ſa 4. po E. — K. w K. ſa 5. po E. — Woſpjetujemy próſtwu, ſo bychu ßo kkk. duchowni w Sakſkej a Pruſkej wo to poſtarali, ſo by ßo w naſchim ßerbſkim njedźelniku wojſjewiła woßadna rosprawa wo ſańdźenym lěcźe 1926. Red.

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 4. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin · 23. januara 1927 · Bautzen

Čišćo a nakład Smolerjez knihičišćernje a kniharnje sap. druzst. z wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeja běrtłětnje 78 słotych pjenjezkow.

2. njedźela po Tśoch kralach.

Scźenje sw. Jana 1, 45—51.

Někotre njedźele hischcźe a potom je ta njedźela, na kotrejž swony nam pschipowjedaja, so steji sašo cźrjódka młodych kschescźijanow psched Božim wołtarjom, so by wotedała to złubjenje, sa swojim knjesom a Sbóžnikom khodźicź; a potom stupi won do swěta, połneho spytowanja a stracha. A tak je nětko też tón cźaš, w kotrymž dyrbja dźěcźi so rozsudźicź, schto bychu potom sapoczeli a wuknyli, hdyž su se schule. Derje temu hólzej, kiž je sebi prawe powołanje wuswolił, w kotrymž spokojenje namaka. Lohko drje tajke rozsudźenje nje-je; powołanjow je wjele a jich wschelakosćź jara wulka, ale skónczńje tola njeje leżane na tym, kajke je powołanje, hacź jedyn dźěła z ruku abo z hłowu, hacź je sastojnik abo rjemjeslnik. Ně, jenoź na tym je leżane, kak wón swoje dźěło dokonja, hacź je swěrny dźěłacźeŕ. Pschetoż wschě powołanja na swěcźe, kóžde sprawne dźěło ma so sjednocźicź do tamneho powołanja, kiž je kóždemu cźłowjekej date: my mamy bycź Jesušowi wucźomnizy.

Wulkotny skutk Lutherowy bě, so je nasche semske dźěło tajku hódnosćź a ważnosćź dostało. „Bóh njeje naš se swěta won, ale wjele bóle do swěta nutspokasał," a tak je kóžde sprawne dźěło a powołanje Boże a bratrowska słužba.

Jesušowi wucźomnizy mamy my wschitzy bycź!

Hdyž w cźłowjeskej wutrobje nasta praschenje dwělowanja: „Schto móže z Nazaretha dobreho pschińcź?", chcemy wotmolwicź z tym napominanjom: „Pój a wohladaj!"

Krasny, swjeselazy napohlad je, hdyž nowy dźeń wotucźi, prěnje směrki so pokaža a potom lube Boże skónczko swoje cźopke pruhi do Božeje stwórby sćele. Najprjedy so wobswětluja wjerchi horow a schtomow a potom zyły schtom, a skónczńje dołho njetraje, leži zyły kraj w najkrasnischim swětle Božeho skónczka. Cźěmnosćź je so sacźěrika.

A hlaj, luby cźitarjo, tak, kaž je Bóh, luby Knjes, wulke skónczko stworił, so by do stwórby swětło pschinjesło sa swonkowne žiwjenje, tak da wón nam skhadźecź swoje wulke skónczko sa nasche snutskowne žiwjenje: nascheho Knjesa a Sbóžnika Jesom Khrysta.

Epifaniski cźaš chze nam to pschezo sašo prajicź snoweho: Wjeselcźe so, so macźe swětło, kiž waš wjedźe psches nusu a cźěmnosćź teho swěta, ale pomhajcźe też, so so tute swětło rosschěrja!

Tydźenja cźitachmy w scźenju, kak dwaj wucźomnikaj Janowaj dźěschtaj sa Jesušom, a kak jedyn z njeju wabjesche swojeho bratra. Dźenša dźeja pruhi tuteho lubeho skónczka dale: jedyn wucźomnik wjedźe swojeho krajana k Jesušej. Filipus słyschi Jesušowe pscheproschenje: Pój sa mnu! Se wjesela połnej wutrobu namaka wón Natanaela: My smy namakali Jesuša, Josefoweho syna z Nazaretha! Natanael ma na to jenoź tamne jene słowo: Schto móže z Nazaretha dobreho pschińcź?, z tuteho makeho města, w kotrymž Galilejszy bydla, kotrychž my sazpiwamy?

„Haj, schto móže z Nazaretha dobreho pschińcź?" hischcźe dźenša, so prascheja. „Njechamy niczo cźinicź měcź z mužom israelskeho luda, teho luda, kiž je nam telko mozy a hubjeństwa pschinjesł! Abo hlajcźe, cźi, kiž su bohacźi, mózni, sdźe-

łani, nimale cźi wschitzy ßwjate evangelion wot ßo pokasaja!“ Bohużel swjetscha tak je, ale hdyż my ßebi tak myßlimy, njewidźimy w duchu nascheho knjesa Jesußa, kak wón, na njebjo hladajo, dźesche: „Ja cźe khwalu, Wótcźe a Knjeże njebjeßow a semje, so ty to psched mudrymi a rosumnymi potajił ßy a ßy jo tym njerosumnym sjewił?“

Sswjate sćenje, ta wjeßoła powjesćź, so je tón Knjes pschischoł jako nasch wumóżnik a Sbóżnik, njetrjeba żane ßwětne bohatstwo a mozy a też żane tych cźlowjeskich wědomosćow, pschetoż móz Boża je ta, kiż ßama psches ßebje steji, kiż ßo njeprascha sa bohatstwom a wědomosću, jenoż sa tym, hacż je cźlowjek swólniwy, ju horje wsacź.

Schto móże ſ Nazaretha dobreho pschińcź? to ßu ßłowa wutroby, kiż je połna sadwělowanja a njewěry. Schto móże ſ Nazaretha dobreho pschińcź mi, kiż ßym sazpětu na ßwěcźe, kiż dyrbjach cźeżke nashonjenja cźinicź, w nusy a hubjeństwje żiwy bycź, mi, kotremuż je ßo wscho sbożo rosbiło. Haj, schto móże mi dobreho pschińcź ſ Nazaretha?

„Pój a wohladaj!“ Natanael dźe k Jesußej a psches jeho krótke ßłowo dyrbi wón to pósnacź: ty ßy ßyn Boži, ty ßy tón kral Israelski, ty ßy mój kral a mój knjes!

Pój a wohladaj! Njedaj ßej niczo wot druhich powjedacź. Pój ßam, pytaj ßam sjednocźeństwo ſ twojim Knjesom! Pola naß dyrbi tak bycź, każ pola tamnych Samaritanskich, kiż běchu najprjedy psches tamnu Samaritansku żónsku wo Jesußu ßłyscheli. Jako wón pak běsche dwaj dnjej tam pobył, dźachu woni k żonje: My wěrimy nětk ßami a niz twojeje rěcźe dla; pschetoż my ßmy ßami ßłyscheli a pósnali, so tón je sawěrnje Khrystuß, teho ßwěta Sbóżnik!

Njeje nasch Knjes hischcźe mjes nami, so bychmy jeho widźeli a ßłyscheli? Tam w ßwjatej bibliji mamy my k njemu hicź a na njeho hladacź, tam w Bożim domje, hdźeż jeho wołada spěwa a ßo modli, hdźeż Boże ßłowo ßo cźita, tam je wón ßrjedża mjes nami!

Zyłe cźlowjeske żiwjenje ma stejecź pod Bożimaj wocźomaj. Cźlowjek ma ßo prózowacź krucźe we wschěch wězach, we małych każ wulkich, Boże sakonje dopjelnjecź. Każ Jesuß praji: „Chże-li schtó Bożu wolu cźinicź, tón shoni, hacż je ta wucźba wot Boha, abo hacż ja ßam wo ßebi rěcźu.“

Na tutym pucźu běsche Natanael, a so je prawy Israelski, w kotrymż żane jebanje njeje, jedyn muż, kiż ßo dźerżi k Bożim sakonjam. Widźimy ſ teho, so ßo njeſtróżi, jako ßłyschi, so Jesuß wscho wě a snaje, schtoż je w jeho żiwjenju hewak potajne sa cźlowjeskej wocźi. Wón tola wjedźesche, so Jesuß pschi wschej jeho winje a hrěschnosćzi też namaka hodźiny běd̄źenja a prózowanja, hodźiny, w kotrychż jeho duscha mějesche żadanje do prědka a horje pschińcź.

A schtoż Jesuß tehdom Natanaelej a wschitkim druhim, kiż chżychu sa Jesußom hicź, lubjesche: „Wot nětk budźecźe widźecź njebjo wotewrjene a Božich jandźelow horje a dele pschińdź a cźlowjeskeho ßyna“, tute nashonjenje cźinja hischcźe dźenża wschitzy wucźomnizy Jesußowi. „Njebjo wotewrjene widźecź,“ njerěka to, wscho sbożo a dobre widźecź, ně to, po cźimż cźlowjeske żadanje dźe, to, schtoż jenicźzy cźlowjeka spokoja, schtoż njemóże jemu nichtón wsacź. Tohodla pój a wohladaj!

Ssrjedź italskeho města Venedig leži snate wulke Markußowe torhoschcźo. A hdyż swony ßwjateho Markußa pschipołdnjo dwanacźich bija, potom pschilecźa wschitke hołbje se města na tute torhoschcźo. To je kraßny napohlad, a zuły ßebi to rad wobhladuja. Kak je to tak pschischło? Psched wjele lětami běsche syma — dźesche wossobna knjeni pschipołdnjo psches tute torhoschcźo a widźesche někotre hołbje, kiż tam pizu pytachu. Wona ßo nad nimi ßmili a da jim ßrjódki. Druhi dźeń saßo pschińdźe a da jim saßo něschto. Tak cźinjesche lěto wot lěta, doniż njewumrě. W testamencźe postaji wěstu summu sa naßyćzenje hołbjow na Markußowym torhoschcźu.

Tak steji też nasch Knjes Jesuß a rosdźěluje zyrobu sa wschě njeßmjertne dusche. Jeho testament je nam pschinjeßł wumóżenje wot nachich hrěchow a wěcźne żiwjenje. Tohodla chżemy poßłuchacź na tute wołanje: pój a wohladaj! so móżemy potom ſ Filipußom prajicź: My ßmy namakali Jesußa!

Hamjeń.

Schto ma Pestalozzi naschemu cźaßej prajicź?

Je spodźiwne, kak husto nětkle stari sańdźenych cźaßow woźiwjeja a tak rjez wot morwych stawaja a k naschemu ludej tak rěcźa, so wón chżyjo nochżyjo poßłucha a kedźbuje a spósnawa, so maja woni něschto prajicź, schtoż je też sa nasch cźaß ważne.

W februaru budźemy my w němskim kraju wopominacź jeneho, kotryż drje njebě ſ nascheho kraja, kotryż pak je se ßwojim wliwom też ſ wulkim żohnowanjom był sa nasch kraj, a niz jenoż sa ßwoju mjeńschu domisnu, sa Schwizu. To je Jan Heinrich Pestalozzi. 181 lět je ßo minyło, so bu 12. januara 1746 w Zürichu narodźeny a 100 lět budźe to w februaru tutoho lěta, so je 17. februara 1827 w Bruggu semrěł.

Pestalozzija mjenuja ßobu mjes tymi najwjetschimi mischtrjemi wukubłanja młodźiny. A to ſ połnym prawom! A schto je to, schtoż jeho wulkeho cźini? To njejßu wulke a kedźbliwosćź sbudźowaze swonkowne dobytki. Sa tajke bě Pestalozzi po ßwojim zyłym bycźu pschemało praktiski; bě też pschebjesstarosćźiwy a dowěrliwy, tak, so to njemohło bjes poraźenjow a cźeżkich nashonjenjow wostacź. Dale njebě wón żiwy tak każ tón wulki ßwět je żiwy; wón njepytasche ani to ßwoje ani cźesćź a khwalbu. Wón pak bě muż połny ducha a wutrobu jimazeje luboscźe! Jedyn ſ jeho wucźomzow pische wo nim: „Ja ßym mało cźlowjekow snał, ſ kotrychż żiwjenja by tajka rěka luboscźe ßo wuliwała każ ſ jeho wutroby. Luboscź bě tak prawje tón element jeho żiwjenja, to njewuprahnite bójske żórko, kotreż wot młodoscźe ßem wscho jeho skutkowanje ßylnjesche a wjedźesche.“ Tohodla sbudźowasche Pestalozzi pschezo saßo pola wschitkich, kotsiż ßo ſ nim setkachu, wobdźiwanje. Luboscź, kotraż ßo ßama saprěwa, je to, schtoż pschedewschěm cźlowjeka, kotryż ma nadawk wukubłanja, sa tuto nadobne dźěło khmaneho cźini. Wona wjedźe pschezo hischcźe kóżdeho na tón woßebity a rjany pucź, — 1. Kor. 13. — po kotrymż k tomu dóńdźesch, ßebi dobycź wutroby dźěcźi.

Prěni nastork k tomu, so by sa młodźinu skutkował, pschińdźe Pestalozzijej se srudźazych a nastróżazych sozialnych wobstejnosćzow jeho domisny. So by tu ßobu pomhał, tute wotstronicź, kupi ßebi 100 jutrow hole, so by tam wutworił pschikładne hospodarstwo. Jako ßo jemu tole njeporadźi, sjednocźi ſ tym schulu sa khudych a mějesche tam bórsy 50 dźěcźi. Posdźischo pschewsa wukubłanje khudych ßyrotow w Stanzu. Pschi tym ßo wschudźom prózowasche wo wukubłanje luda, kotreż by pschedewschěm na to snutskowne w cźlowjeku a ludu dźiwało. Runje w tutym je jich wjele druhich schulskich sarjadnistwow, też němskich wot Pestalozzija wjele nawuknyło. To, so widźa a wohladaja, a to so ßu ßamostatne, — Anschauung und Selbständigkeit! — je jemu sałoż wscheho spósnacźa. Pestalozzi chże, so by ßo cźlowjek w tym a ſ tym, schtoż jeho wobdawa, wukubłał woßrjedź ßwojeho stanta a powołanja, niz pak sa to, so by wo wschěm móżnym mudrje rě-

cžecź wjedźał; tam, hdźež je cžłowjek w žiwjenju ſtajeny, dyrbi wón móz nałožowacź prawje a derje wſchě mozy ducha a dušche. Ssnadź by tohodla Peſtalozzi žwoje khětro wótre žłowo dženža hiſchcže ras kaž něhdy prawje wulke cžiſchcžecź dał: „Pſchecželo, pſchezo hiſchcže pſchiběra ſkaženje Europy, dokelž žo pſchejara khlamaja.“

To, na cžož tutón wot Boha wobhnadźeny wukubłał młodźiny najbóle dźiwa, je polěpſchenje domjazeho wukubłanja. Jara khutnje pokaſuje pſchezo ſažo na to, ſo žo ſanjerodźenju młodźiny dowobaracź njemóže, hdyž njeje ſhromadne žiwjenje w žwójbje dobra rola, na kotrejž mohłe dobre roſtliny roſcź, na kotrejž mohłe roſcź duchowne a nabožne mozy a mozy k dobrym počźinkam a to prawe ſozialne ſmyſlenje, to prawe ſmyſlenje jeneho pſchecźiwo druhemu a jeneho pſchecźiwo wſchěm a wſchěch pſchecźiwo jenemu. Sswojemu ludej wěnowany roman „Lienhard und Gertrud“ piſche wón „jako žłowo ſa wſchě macźerje kraja a ſa wutrobu, kotruž je jim Bóh dał, ſo bychu tym žwojim byłe to, ſchtož njemóže na jich měſtnje žadyn cžłowjek na ſemi hewak bycź.“ Sswoju knihu: „Wie Gertrud ihre Kinder lehrt“, kotruž je ſ lutych liſtow ſeſtajał, mjenuje poſpyt, dacź macźerjam pucźnik, kak mohłe žwoje dźěcži žame wukubłowacź, a wſchu wuſtojnoſcź wukubłanja ſakožicź w žwjatnizy žwójbneje jſtwy.

13. liſt tuteje knihe je wožebje ważny; w nim ſteji ta daloko ſnata wotmołwa na to praſchenje: „Kak naſtawa w mojej wutrobje ſrošum ſa to, ſchtož potom ſe žłowom „Bóh“ wupraju, — Begriff von Gott —?“ Tuta wotmołwa rěka: „Ja dyrbju cžłowjekow lubowacź, ja dyrbju žo cžłowjekam dowěrjecź, ja dyrbju žo cžłowjekam dźakowacź, ja dyrbju cžłowjekow poſžłuchacź, prjedy hacź móžu žo k tomu poſběhnycź, ſo Boha lubuju, ſo žo Bohu dźakuju, ſo žo Bohu dowěrjam a ſo Boha poſžłucham; pſchetož ſchtóž žwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak mohł tón žwojeho Wótza w njebjeſach, kotrehož njewidźi, lubowacź?“

W 14. liſcže žamžneje knihi ſteji to rjane wuſnacže: „Ja wěrju do mojeje macźerje; jeje wutrobu pokaſa mi Bóh. Bóh je Bóh mojeje macźerje; wón je Bóh mojeje wutroby, wón je Bóh jeje wutroby. — Macže! macže! Ty pokaſa mi Boha w žwojich poručženjach a ja namakach jeho w žwojim poſžłuchanju!“ — (Pokracžowanje.)

Paleſtina.

Wotpohlad tych tak mjenowanych Zioniſtow je tón, Paleſtinu ſažo dobycź ſa Židow, kaž žmy to też tu hižo piſali. To pak bychu žo Židźa ſ pſchekupzow do ratarjow pſchewobrocźicź dyrbjeli, ſnajmjeńſcha wulki dźěl. Zioniſtojo žu nětk ſpóſnali, ſo to njemóžne. S tym pak žwoje wotpohlady njepuſchcźa; ſpytaja je po druhich pucźach do ſkutka ſtajicź.

Zioniſtojo, kotſiž běchu do žlubjeneho kraja pſchicźahnyli po namjecže jich ſarjadniſtwa, ſo bychu žwojich wótzow kraj ſažo wobžadźili, wucźahowachu ſ dźěla, w žwojich nadźijach ſjebani, ſažo ſ Paleſtiny. To bě, wěſo nanajbóle pſchecźiwo naſpomnjenym ſaměram, wožebje, hdyž žo jich n. pſch. ſa jenicźki měžaz, ſa julij tuteho lěta, na 900 tajkich ſažowucźahowarjow naliczi. Tuž žu žo Zioniſtojo rosžudźili, Paleſtinu do induſtrielneho kraja pſchetworicź: induſtrija dyrbi žo ſe wſchěmi žrědkami a mozami ſaměſtnjecź a to tak, ſo tam to cžłowjekojo wſchelakich ludow dźěłaja. — Židźa pak kupuja a pſchedawaja, wikuja. Pſchi tym myſla žebi na wulke młyny a mukowe fabriki, na fabriki židowſkeho njekiſžaneho khlěba (Mazzen), na wolijowe młyny, mydlernje, garbarnje, tkajernje židy, wołmy, bałmy, na piwarnje a druhe wjazy. S tym chzeja žyły luda do kraja nawabicź. Nimo toho dyrbja žo wožebje apfelſiny wuwožowacź; tole płacźi w Paleſtinje po wſchěm wſdaczu najlěpje wſchu nałožowanu prózu. To budže potom nowotarſka Paleſtina! — Hacž to žo poradźi? —

Zyrkej a ſtat.

Pominanje ſ naſcheho cžaža ſa naſch cžaž. Schtož zyrkej prěduje, to dyrbi žo też w žiwjenju jewjecź. Tole ſacžuwaja wſchě khutne ſtawy zyrkwje bóle a bóle, to pokaſa też dopis, kotryž njedawno ſ ruki jednoreho ale žwěrneho wožadneho dóńdže. Tutón žadaſche žebi, ſo bychu žo zyrkwine dawki tak powyſchiłe, ſo by žo runje telko, kelkož žo ſa zyrkwine a wožadne ſarjadowanje nałožuje, też ſa žwobodne ſkutki kſcheſcźijanſkeje luboſcže nałožowacź mohło. Tutón namjet ſjewi dwojake: Wožadni wjedža, ſo maja wſchitzy jenak to ſamolwjenje ſa to, ſo byſchtej žłowo a ſkutk zyrkwje pſchesjene byłej, a žo też njeſtróža pſched woporami. Na druhim boku pak žo pokaže, ſo je dźěło nutskowneho miżionſtwa pſchezo hiſchcže pſchemało ſnate, a tola dyrbjało wone kóždemu tak ſnate bycź, ſo by wjedźał te wſchelake pucže, po kotrychž móže kóždy žobu na dźěło hicź w luboſcźi ſa Knjeſowu zyrkej a jeje ſtawy. Tohodla žo jich wjele woſtaji tajkeho žobuſkutkowanja, hacž runje to bychu ſ wjetſchimi žrědkami mohli a też chzyli. Tohodla je nuſne, ſo nowiny a cžažopiſy hiſchcže bóle na to pokaſuja, a tohorunja žwjedźenje a druhe wuhotowanja nutskowneho miżionſtwa. Drobniſche powjeſcže wo jeho dźěle pſchinoſchuje wožebje měžacžnik ſnutskowneho miżionſtwa: „Bauſteine“, kotryž móže žo pola duchownych abo też hewak ſkasacź. —

Po hodźoch ſeńdže žo w Indiſkej konferenza, na kotruž bě na 300 000 lutherſkich kſcheſcźijanow Indiſkeje žwojich ſaſtupjerjow póžłało. Nadawk tuteje ſhromadźiſny bě, ſwjaſki mjes jenotliwymi lutherſkimi wožadami Indiſkeje ſwjaſacź a ſkrucźicź a tak móz a wliw lutherſkich žylnicź. Wjedniſtwo tuteho dźěła njeje w rukomaj miżionſtwa; to je nowy dopokas ſa to, kak tam młoda indiſka lutherſka zyrkej žo wuwika a žylni. A tola ſteji wona hiſchcže wožrjedź cžěmneho pohanſtwa a pſchibójſtwa. Hakle kóždy 3 000. cžłowjek Indiſkeje je lutherſki kſcheſcźijan! — Zyrkwje, kotrež žu hacž žem tam miżionſke dźěła wukonjake a hiſchcže wukonjeju, njeſapomnja tohodla tutu młodu dźowku. Lipſcźanſke miżionſtwo a zyrkwine miżionſtwo Schwedſkeje ſtej žo runje nětkle ſnowa wo to poſtarałej, ſo by žo tam cžiſchcź knihow a ſpiżow ſpěchowak a wołóżił, a ſtej žrědki a naprawy pſchiſwoliłej, ſo mohło žo lutherſka cžiſchcźeńnja w Trankebaru powjetſchicź. So tam pódla tuteje indiſkeje lutherſkeje zyrkwje hiſchcže naſche Lipſcźanſke miżionſtwo runje kaž Schwediſke — dale dźěła, je nam wſchěm ſnate, kiž žmy nětkle ſažo na žwjedźenju ſjewjenja na Knjeſowe miżionſtwo wožebje ſpominali. — —

Intollerantna Rumunſka. W Ssedmohórſkej žydlazy Saſojo maja w Bukareſtu 6 evangelſkich ſchulow, do kotrychž nětkle na 2400 ſchulerjow khodźi, a to też ſ druhich narodow a wěrywuſnacžow, dokelž je wukubłanje młodźiny w tutych ſchulach dobre. Nětk je wyſchnoſcź wſchěm, kotſiž njejžu dźěcźi evangelſkich Saſkow, wopyt ſchulow ſakaſaka. S tym žo we Bukareſtu liczba ſchulerjow wot 2400 na 650 ſniži. Scźěhwk toho je wulke ſchkodowanje tutych ſchulow, haj ſawrjenje někotrych. Pod žamžnym njelubym ſtejniſchcźom cžerpja wſchě druhe evangelſke a też romſko-katolſke ſchule w Ssedmohórſkej a w Banacže. Prawowěrna abo ortodokſka zyrkej dyrbi tam po woli wyſchnoſcže knježaza bycź. Tole dozpicź, žu wſchelake

pucże prawe. Tak bu njedawno wschěm gmejnam poruczene, na ßwojim hamcże měcź wobras ßwjateho, wscho jene hacź je gmejna w ßwojej wjetschinje reformirtska abo katolska abo lutherska. A ministerium to zyle jednorje sarjaduje. Wono póscźele s póstom wobras, sa kotryź ma ßo pschi pschinjeßenju hnydom 624 Lei sapłacźicź. Nimo toho ma ßo pschi wopycźe konzertow, dźiwadłow, kinowa tak mjenowany „dawk sa kathedrale" płacźicź; we wschěch městach dyrbja mjenujzy nowe kathedrale abo zyrkwje sa prawowěrnych nastacź, wscho jene hacź tam mało abo wjele s nich bydli. A tutón dawk maja wschitzy stacźenjo płacźicź. A psched krótkim bu w jenym měscźe, w kotrymź skoro jenoź reformirtszy a katolszy Wuherjo bydla, tutón „dawk sa kathedrale" ßamo žadany pschi wustajenju „paßow sa skót", kotreź ßu tam sa skótne wiki žadane. —

Wschelke s bliska a s daloka.

Zyrkej a cźi, kiž bjes dźěła. We hłownym měscźe Němskeje, w Barlinje, je teź w tutej symje evangelska zyrkej sakrocźiła, wotpomhacź nusy tych, kiž ßu bjes dźěła. Jich licźba je pschezo hischcźe pschiběraza. Prózowanje evangelskeje zyrkwje bě na to wotměrjene, jich telko, kelkož jeno móźne, s jědźu sastaracź. W tukhwilu ma Barlin 29 evangelskich „nusnych kuchinow" a nimo teho někotre městna, hdźež ßo jědź wudawa. Kóždy dźeń ßo 3407 jědź wudźěła. Tutón pomozny skutk zyrkwje ßo w pschichodnych tydźenjach hischcźe wo něschto powjetschi.

S **Minakalskeej wožady** s lěta 1926. Narodźiło je ßo 43 dźěcźi, a to 19 hólzow a 24 holzow; lěto prjedy bě jich 53 dźěcźi. Pacźerskich dźěcźi bě 53. Pschipowědanjow bě 23, wěrowanjow 15. Semrěli ßu 23 wožobow; najstarschi bě 90 lět. K Božemu blidu bě 1630 wožobow, a to 676 mužskich a 954 žónskich, mjes tutymi 1070 Serbow a 560 Němzow, a mjes wschitkimi 163 wožobow, kiž ßu na khorołožu abo pschi kemschenjach na wßach Boże wotkasanje wužiwali. Wunoschk zyrkwinskich sběrkow bě 210 hr. sa Gustav-Adolfske towarstwo ßo 135 hr. sa mißionstwo mjes pohanami je ßo woprowało we mißionskim kaschcźiku 41 hr., wot cźitarjow Miß. Pósła 26 hr., wot pacźerskich dźěcźi 12 hr. a wot lubeje pschecźelnizy, kiž sa Boże kralestwo wjele wopruje, hdyž teź wudowa, sa mißionstwo 20 hr. Sa naschu wožadnu diakoniju ßu nasche žónske towarstwa ßwěru dźěłake a woprowake a nasche gmejny a zyrkwinske knježstwo, kiž ßu rjany pschinoschk k tomu dali. Wutrobny dźak wschitkim. Njech Bóh dale naschu wožadu žohnuje na snutskownym a swonkownym.

S **Nožacźiz.** Wožadnej rosprawje mamy hischcźe dodacź, so je ßo kollator nascheje zyrkwje, knjes hrabja s Breßler-Luscźansko-Nožacźicźanski teź w sańdźenym lěcźe darniwy wopokasak. Nowe ßadźeńki wokoło nascheho wójnskeho pomnika, sa kotreź dyrbjesche ßo na 120 hriwnow nasběracź, je wón wožadźe darił a tohorunja ßwój dar sa wobleki spěwarjow pschi khowanjach wo wjetschu sumu powjetschił. Wožada knjesej hrabji sa tute dary dźakowna. — Jeje wopor sa mißionstwo mjes pohanami na ßwjedźenju sjewjenja je narostł na 222 hriwnow. Njech luboscź k zyrkwi Knjesoweho mißionstwa podwoja luboscź k domjazej zyrkwi a wožadźe a sašo nawopak! To budźe wožadźe a wožadnym k žohnowanju, Bohu pak k cźesczi.

S **Rakez.** W lěcźe 1926 (licźby w spinkach počahuja ßo na lěto 1925) bu w naschej wožadźe 59 (67) dźěcźi kschcźenych, mjes nimi bě 28 (36) hólzow a 31 (31) holzow, nimo toho ßo 2 (3) dźěsczi morwej narodźischtej; njemandźelskich dźěcźi narodźi ßo dozyła 5 (10); pacźerskich dźěcźi bě 72 (66), mjes nimi 34 (41) hólzow, 38 (25) holzow; s nich bě 28 (20) Sserbow a 44 (46) tajkich, kiž na němskim kemschenju kschcźeński ßlub wobnowichu; pschipowědało je ßo 28 (32) porow a wěrowało 25 (28), pohrjebow bě 48 (40), mjes nimi běchu 5, kiž ßu swonka wožady wumrěli. K Božemu blidu pobu dozyła 2944 (2692) wožobow, 1256 (1171) mužow a 1687 (1521) žonow, 2276 (2021) Sserbow a 668 (671) Němzow, 57 (45) wožobow ßo doma woprawjecź da, nimo toho hischcźe 180 wožobow w domje sa ßlepych w Rakezach Boże wotkasanje dosta. Kollekty sběrachu ßo na 30 dnjach a wunjeßechu w hromadźe wot ßerbskich wožadnych 470,75 hr., wot němskich wožadnych pak 236,63 hr., w hromadźe 707,38 hr., to wucźini w pscherěsku na hłowu pschi 3098 duschach 44 pj. Bóh daj, so by ßo zyrkwinske žiwjenje nascheje wožady teź w nowym lěcźe móznje wuwiwało Bohu k cześczi a cźłowjekam k lěpschemu.

S **Wósborka.** Tu wohladachmy sańdźenu njedźelu, 16. januara tón tak mjenowany Oberlinowy film abo film: „rěcźazej ruzy" — „Sprechende Hände". — So by tutón film tola kóždy wohladacź mohł. So bychu jón wohladacź mohli naschi starschi; woni bychu ßo wschitzy kóždy dźeń snowa Bohu na kolenomaj dźakowali, so maja strowe dźěcźi, kaž tón tohorunja ßobu pokasany film žnjoweho ßwjedźenja pokasuje. So by jón wohladacź mohł kóždy strowy! Wón by psched Bohom stał s dźakowanjom a ßebi kubło strowoscźe najßwěrnischo hladał! Wěsch ty to, schto to rěka: hłuchoněmy ßleby bycź!? Wobžarujemy tych, kotsiž maja składnoscź, do tajkeho hubjeństwa a do tajkeje wulkeje luboscźe pohladacź, a to njecźinja. A schtóž wjazy do luboscźe njewěri, tón tam dźi. A schtóž na kschescźijanstwje dwěluje, tón tam teź dźi. A schtóž je sabył, scźerpliwy bycź, tón njeskomdź tutón film. A schtóž widźi a wě khorych a bědnych, tón budź Bohu dźakowny a wopokasaj luboscź. — Film je był nětkle sašo tydźeń we Łužizy. Wón je w tukhwilu w druhich kónczinach, pschińdźe pak sašo. Tuž postarajcźe ßo sa to, so by teź k wam pschischoł.

Se **Sdźarow.** W naschej wožadźe mějachmy w sańdźenym lěcźe 68 kschcźenjow, 46 w Sdźarach a 22 we Werminghofje; wěrowanjow běsche 17, 16 w Sdźarach a 1 we Werminghofje; zyrkwinych khowanjow 25, w Sdźarach 20 a 5 we Werminghofje. Kschcźenski ßlub wobnowi 53 dźěcźi, w Sdźarach na ßerbskim 14 a na němskim 16 a we Werminghofje 23. Spowědnych běsche 1401, w Sdźarach 1258 a we Werminghofje 143. Wunoschk zyrkwinych sběrkow běsche 294,11 hriwnow a wunoschk domjazych sběrkow 409,03 hriwnow. Nimo toho je ßo sa ßwjate mißionstwo 280,50 hriwnow nahromadźiło.

S **Pruskeje.** Generalna synoda Staropruskeje zyrkwje seńdźe ßo 23. haprleje k nalětnim poßedźenjam; tute budźa ßnadź 2 abo 3 njedźele tracź.

Pólska. 22. januara shromadźi ßo synoda unirtskeje ev. zyrkwje w Pósnanju.. Porjad synodalneho dźěła rosjaßnja s kajkimi cźežemi ma tuta zyrkej ßo bědźicź. Wo stejnischcźu zyrkwje k pólskemu statej njeje nicźo dorjadowane. Wobstejnoscźe ßu s dźěła njesnjeßliwe sa nasch cźaß. Woßebitu staroscź cźini zyrkwi, kak sa ßwoje stawy doscź młodych wucźerjow a duchownych dobudźe; dyrbi ßebi sa to schule sałožicź, haj ßamo fakultetu sa bohoßłowzow.

Listowanje. W. w H. sa 4. po E. — K. w K. sa 5. po E. — K. w H. W. sa Sept.—

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Nožacźizach.

Cźišło 5. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **30. januara 1927** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczećnje a knihaćnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

4. njedźela po Tśoch kralach.

Luk. 2, 41—52.

Wschitke njedźele po tśjóch kralach chzedźa nam kraßnosćcź toho Knjesa pokasacź, kotrehoż sjewjenje w hodownym cźaßu ßwjecźachmy. Jara drohe je nam potom tuto ßkowo, kotreż je jenicźka rosprawa, kotraż nam něschto powěda wo dźěcźatku Jesußu. Wjele wěso njewěmy wo Jesußowym dźěcźatstwje. ale jenicźke pohladanje na cźaß, hdźež běsche wón dwanacźe lět stary, doßaha, nam rjanosćcź jeho dźěcźatstwa pokasacź.

Psches cźo bywa dźěcźatstwo lubosne a rjane a schto móżemy sa to cźinicź?

Jesußowy starschiski dom je pobożny dom był. Kóždolětne khodźenje Josefa a Marije do Jerusalema njeběsche jenoż morwa wucźenosćcź, a dusha Marije ßebi po Bosy żadasche. Tajkimaj starschimaj Bóh ßwojeho ßyna dowěri. Wonaj staj jeho schkitowałoj a wschitko sće wot njeho daloko dźerżałoj.

Starschiski dom ma najwjetschu ważnosćcź sa roswicźe młodźiny, macźeŕski hłóß dźěcźatko swoprědka ßkyschi. Pobożna macź budźe pschezo dobry sacźischcź na duschu dźěcźatka cźinicź, niz jenoż s dobrej wolu, ale też husto bjes toho, so wona to wě; zyły duch doma je, kotryż wobdawa dźěcźazu duschu. Niz jenoż, schtoż dźěcźo ßkyschi, ale też schtoż wschědnje widźi, cźini sacźischcź na jeho duschu. Runje tajka wucźba je sa dźěcźazu duschu najważnischa; pschetoż sacźischcź, kotryż wobdawa wschědnje jeho duschu, njemóżemy měricź a ženje saßo wutrěcź. Woßebje wot wutroby dźěcźatka płacźi, so je hischcźe w njej cźehnjenje k Bohu. Hdyż móże dźěcźatko bajki srosumicź a hdyż też hižo ßwědomje we ßebi sacźuwa, cźehodła njedyrbjało historije ßwjateho pißma srosumicź! Kak rad dźěcźi bibliske stawisny ßkyscha! Kak pilnje ßo prascheja a chzedźa pschezo wjazy wědźecź wo Bosy a tym Knjesu Jesußu. A jara ważne je, so dźěcźom kraßnosćcź kschesćijanskeje wěry na tajke waschnje pokasamy. Schtóż żiwjenje ma, też dźěcźazu duschu cźopku cźini.

Pschikład, żiwjenje, skutkowanje starschich prěni njewuhaßnimy sacźischcź w cźlowjeskej duschi wrócźo wostaji. „Twój nan a ja“, dźesche Marija k Jesußej. Pola njeju běsche to woprawdźe hromaduhicźe. Njepschesjednosćcź, hněw a swada mjes starschimaj ßu sa dźěcźazu duschu każ symny mrós. Dźěcźi ßu potom srudne a hrube, ßkónczne ßwětko pobrachuje.

Dźěcźi njejßu pak jenoż wot starscheju, ale też wot druhich cźlowjekow wobdate. Wschitzy mam ydźěcźi wokoło ßo a wschitzy dyrbimy na dźěcźazu duschu kedźbowacź. Pschetoż schtoż rěcźimy a cźinimy, też dźěcźi widźa a ßkyscha. „Schtóż pak pohórschuje jeneho wot tych mólcźkich, tomu by lěpje było, so by młynski kamjeń na jeho schiju powěscheny a wón potepjeny był w morju, hdźež najhłubscho je.“ Rjany nadawk je, na wutrobach dźěcźi dźěłacź. Wone ßu stwarne każ nicźo druhe w ßwěcźe. Je cźlowjek pak stary, potom je wón schtomej podobny, kotryż ßo njeda wjazy shibowacź.

S kschesćijanskim wocźehnjenjom budźe pola młodźiny dobry sałožk położeny. Hłowna wěz wěso najprjedy je pschi kóždej nabożinje, so ju sesnajemy. Ale někotry móże derje wotmołwicź na wschitke nabożinske praschenja, a njeje dobry kschesćan. Wuknycź a wědźecź njeje doscź! Nabožnosćcź dyrbi s wutroby pschińcź. Tajki cźlowjek je schtomej podobny, kotryż pschinjeße ßam ßwoje płody. A hdźež je żiwjenje s Boha, tam je też nabožnosćcź, kotraż ma ßwój korjeń hłuboko w cźlowje-

ſkej wutrobje. Hdyž ßmy ßami w Bosy žiwi, potom budźa też cźi něſchto wot toho ſhonicź, ſa kotrychž ßo k Bohu modlimy.

Džak a žohnowanje wſchitzy ßebi ſaßkuža, kotſiž maja wutrobu ſa nąſchu młodźinu, ſo bychu pomhali cźaß jich konfirmazije cźinicź cźaß, hdźež dźěcźi ßebje ßamych ſeſnaja a ke tomu Knjeſej pſchińdu, ſo bychu ßami ſhonili, ſo je Bóh też jich Wótz a ſo mohłe potom wſchitkim ſpytowanjam napſchecźiwo ſ wuſnacźom ßwojeje wutroby wotmołwicź: „Njewěſcźe, ſo ja bycź mam w tym, ſchtož mojeho Wótza je?“

„A wón dźěſche ſ nimaj dele a pſchińdźe do Nazaretha a běſche jimaj poddany.“ Ssnano ßebi myßlimy, ſo je dompucź Jeſußej jara cźežki był, ſo je jemu po rjanych hodźinach we templu, po tajkich ßwjedźenjach jeho wutroby, jara cźežko padnyło, do Nazaretha dele hicź do wſchědnych pſchißłuſchnoſcźow a do khudoby toho cźěßle.

Tak by tomu było, hdy by ſhonjenje jeho wutroby kónz měło, jako wón templ wopuſchcźi. Je-li to, ſchtož ßmy we ßwojich wutrobach ſhonili, jenož pobožne myßle, ſtupi tomu wſchědne žiwjenje njepſchecźelnje napſchecźiwo, a wot tajkich hodźinach w Božim domje niczo wjazy wyſche njewoſtanje, hacž dopomnjenje.

Jeſuß woſtanje też ſwonka templa w tym, ſchtož jeho Wótza je, a dźěſche wjeßele dele a běſche ſtarſchimaj rad poddany. Swólniwa poßłuſchnoſcź młodźinu rjanu cźini. Jeſuß běſche ſtarſchimaj poddany a poßłuſchny. A tajka poßłuſchnoſcź běſche cźim rjeńſcha, dokelž wón tola we ßwojej wutrobje wjetſchi běſche hacž ſtarſchej. „Wonaj njeſrozumiſchtaj to ßłowo, kotrež wón k nimaj rěcźeſche.“ Wón wědźeſche wjele wjazy hacž ſtarſchej, a tola běſche jimaj poßłuſchny. Jeho poßłuſchnoſcź pſechcźiwo ſtarſchimaj běſche też poßłuſchnoſcź pſchecźiwo Bohu. S bjesbóžnoſcźe pſchińdźe, hdyž dźěcźi tych njepoßłuchaja, kiž ßo ſa nje ſtaraja. S luboſcźe k Bohu pak pſchińdźe ſwólniwa poßłuſchnoſcź. Kajka pycha je tajka poßłuſchnoſcź ſa młodźinu.

Dźenßa je woßebje nuſne, ſo je ſaßo w naſchich domach pobožnoſcź, ſ kotrejež dźěcźi wuńdu, kotrež pſchiwoſmu najprjedy ducha ßwojeho doma a kotrež budźa potom ſ prawymi kſcheſcźijanami, kotſiž móża też druhim pucź k tomu Knjeſej pokaſowacź.

Cźehodla běſche Jeſuß tak rad we ßwojim ſtarſchiſkim domje? Niz jenož, dokelž w poßłuſchnoſcźi khodźeſche, ale też, dokelž běſche jeho ſtarſchiſki dom dom měra, dokelž běſche w domje Joſefa a Marije Boże ßłowo prawidło, dokelž w domje cźěßle khwalobne khěrluſche iſraelſkeho luda ßo ßłyſchecź dawachu, modlitwy pobožneho nana, pobožneje macźerje ßo k Bohu poſběhowachu. Wſchudźom, hdźež tak je, tam je wſcho luboſne a rjane. Pohladanje na Jeſußowe dźěcźatſtwo naß namołwja: Wy njedyrbicźe dźěcźi jenož do Božeho doma wodźicź, ně, ſcźińcźe też ßwój dom ſa měſto, hdźež bydli Boži měr!

Hamjeń.

Schto ma Peſtalozzi naſchemu cźaßej prajicź?

Takle poſtupujo a ßo prózujo je Peſtalozzi wjele namakał, kiž buchu jeho wucźomzy. Ssměſch prajicź, ſo Peſtalozziowe ſaßady a waſchnja wukubłanja ßobuſkutkuja a ſo ßo jich wliw w najnowiſchich poſpytach ſchulſtwa jewja.

My mamy Peſtalozzijej pſchede wſchěm ſa to džakowni bycź, ſo je wón ſe wſchej khutnoſcźu ſtarſchiſkemu domej doprajił a dopokaſał, ſo ma ſtarſchich dom tón woßebity nadawk, bycź prěńſcha wucźerńja a wukubłańja ſa žiwjenje. A tohorunja ßłuſcha naſch džak tutomu mužej ſa to, ſo je wón materialiſtiſkemu ſmyßlenju, ſmyßlenju, kotrež ßo jenicžzy na ſeńſke, ſachodne ſepjera a ſ tajkim ſaběra, napſchecźo ſkutkował a dźěłał, ſbudźujo mozy ducha a wutroby, a tohorunja ſa to, ſo je wón doraſnje žadał, ſo ma bycź pobožnoſcź ſakład a podkład wſcheho wěrneho cźlowjeſtwa. Jemu „je wěra a luboſcź ſa cźlowjeka to, ſchtož je ſchtomej k jeho roſcźenju korjeń!“ Tohodla dyrbi tón dźeń jeho wopominanja naß wſchěch pohnuwacź, wſcho cźinicź, ſo bychu tute korjenje tutoho ſchtoma ſtrowe a cźiłe a mózne woſtałe, t. r. ßo ſe wſchej mozu a horliwoſcźu ſa to ſtaracź, ſo ſtej wěra a pobožnoſcź to prěnje a ſakładne wſcheho wukubłanja, a to w ſtarſchiſkim domje najprjedy a pſchede wſchěm a potom w ſchulach a wuſtawach runje tak.

My ſkutkujemy w duchu Peſtalozzija, hdyž ßebi my też w naſchim cźaßu pſchejemy a žadamy, ſo w domjazym a ſjawnym wukubłanju woprawdźe duch kſcheſcźijanſtwa bydli a knježi. A tu ma kóždy jenotliwy ſkładnoſcź, ſtajicź tutomu wulkemu a nadobnemu pſchecźelej dźěcźi a ſtarſchich, haj zyłeho cźlowjeſtwa, žiwy, trajazy pomnik. A runje tuto a pſchichodne lěta budźa nam ſa to ſkładnoſcźe doſcź poſkicźecź.

S Peſtalozziowych ſpißow a ßłowow chzemy tu někotre rjane a ſakładne podacź, kotrež nam pokaſuja tutoho muža w jeho wulkej luboſcźi ſa dźěcźi a nam pokaſuje, ſchto my cźinicź mamy: „Zane roswucźowanje ſchule njepóńdźe dźěcźom tak k wutrobje, kaž to, ſchtož je ſtarſchej wucźitej.“

„Ty ſtarſchiſki domje ßy ſakład wſcheho cźiſteho wukubłanja cźlowjeſkeje natury. Starſchiſki domje, ty ſchula dobrych počźinkow a ſtata!“

Wutroba: „Prěnje roswucźowanje dźěſcźa njebudź ženje wěz hłowy, ženje wěz roſuma! Wono budź wěcźnje wěz ſmyßlenja, budź wěcźnje wěz wutroby, wěz macźerje!“

Pſchirunaj k tomu też prědowanje tutoho łopjeńka, kotrež cźi w Peſtalozziowym ſmyßle prěduje wo 12lětnym Jeſußu.

(Pokracźowanje.)

Sakſka krajna zyrkej a Sserbjo.

Wo tym tu dženßa krótke ßłowo. Drobniſche wo tym nam nadźijomnje bórſy knjes wyſchſchi farař Domaſchka-Budeſcźanſki napiſche, kotryž je dženßa hiſchcźe — 25. januara — khory. Pſchejemy jemu nutrnje, ſo by Bóh tón Knjes jemu wotkhorjenje ſpožcźił a ſtrowoſcź a cźiłoſcź, ſo by wón hiſchcźe dołho ſ cźiłymi mozami ſaſtawacź mohł nowej ßerbſkej ſaſtojńſtwje w krajnej zyrkwi a też ſpěchował druhe nuſne dźěła Sserbowſtwa, kaž pſchede wſchěm też ważnu naležnoſcź ßerbſkich ſpěwarſkich.

Saſka zyrkwinſka wyſchnoſcź je k. fararja Domaſchku pomjenowała ſa ßerbſkeho ſaſtupjerja ſuperintendenty ſa wſchě ßerbſko-němſke a němſko-ßerbke woßady a jemu dalokoßahazu poknomóz ſpožcźiła. Sdobom doſta wón titul „wyſchſchi farař“ — Oberpfarrer. — K. wyſchſchi farař Domaſchka poda hiſchcźe wo tutej naležnoſcźi ßerbſkej ſjawnoſcźi ßam roſprawu. To je, hdyž nam po ſakonju ßerbſka ſuperintendentura njebu dowolena, ſ najmjeńſcha wulke a wobſchěrne narunanje ſa to, a móże naß, kaž dołho nam ſakoń tak mjenowanu „ßerbſku ſuperintendenturu“ njedowola, ſpokojicź, njech też niz to žadanje po tajkej ſuperintendenturje, kotrež też němſzy duchowni podpjeraju, wotſtronicź. Tuto pomjenowanje pſchedßydy naſcheje ßerbſkeje konferenzy a jemu ſpožcźena ſaſtojńſka poknomóz je pak wulki poſtup pornjo tomu, ſchtož mějachmy we ſańdźenym lěcźe ſa wěſte.

K tomu nětk ſhonimy, ſo je zyrkwinſka wyſchnoſcź knjeſa wyſchſcheho fararja Domaſchku też do ſynody powołała. S tym

bu jene hižo dawno wuprajene a wospjetowane wulke žadanje Sserbow dopjelnjene, kotrež też Němzy podpjerachu, mjenujzy to, so by mjes tymi, kotrychž žmě zyrkwinska wyschnosćz nimo wólbow do synody powołacź, też był Sserb, žerbski farat, wožebje też tohodla, dokelž njebě pschi poźlednjej wólbje móžno, žerbskeho fararja žobu do synody wuswolicź. Sa to budža zyle wěsće Sserbjo naschej krajnej zyrkwi wutrobnje džakowni, žo wježelo nad tym, so je žo pschi nětkle knježazych sakońskich wobstejnosćzach žerbska naležnosćz takle srjadowała.

Njesapomnimy pschi tym pokasacź na stipendium abo podpjery, kotrež je krajna zyrkej sa Sserbow wustajiła, so by też khudym wobdarjenym žynam nascheho luda pomhała smóžnicź studium bohožłowstwa. So by žo jich nětko też dosćz žerbskich hólzow namakało, kotsiž bohožłowstwo studuja a potom naschemu ludej žłuža jako žerbšzy fararjo! Tu khwilu je traschazy pobrach! Huska nima hischće žerbskeho fararja a Horni Wujesd też niz! Kak žo tutej naležnosćzi sarjadujetej, njeje dženža hischće wěste. Hdyž žo njedawno w nowinach wo tym pišasche, so zyrkwinska wyschnosćz nochze žerbskemu fararjej do Huski hicź dacź, by žo k rosjažnjenju dyrbjało pschispomnicź, so žo potom sažo druhe městno w Sserbach wuprósdni, kotrež njeměło dobrych pschicžinow dla wuprósdnjene wostacź.

Swonka Sserbow je tukhwilu jenož hischće jenicžki duchowny, kotryž je žerbskeje rěcže mózny, a młodych bohožłowzow, kiž móhli bórsy do sastojnstwa, też nimamy.

Tole dženža s krótka. Dokładnischeho nam nadžijomnje bórsy nasch synodala k. wyschschi farař Domaschka poda, kotryž směje nětko s naschim wuswolenym žerbskim synodalu, k. wysch. wucžerjom kantorom Hanczku-Porschicžanskim sažo, kaž pschi poźlednim seńdženju poźlednjeje stareje synody, Sserbow a Lužizu w prěnjej nowej synodže sastupowacź.

S bliska a s daloka.

Sekty.

Na durje katolskich zyrkwjow w Mnichowje bu scźěhowazy wukas arzybiskopa pschibity:

„S khłostanjom exkommumikazije — to je wusamknjenje s zyrkwje — khłostaja žo cźi, kiž žo wobdźěla na shromadźisnach sektow, kotrež žu katolskej zyrkwi njepschecźelszy, kaž adventistow, tych tak mjenowanych „Ernste Bibelforscher“, baptistow, też spiritistow a theosophosow a tohorunja cźi, kiž spišy a knihi tutych cźitaja. Kóždy budź warnowany psched wokolonoscherjemi a agitatorami, kiž chzedža sa „mišony“ hromadźicź a „mišionske spišy“ pschedawacź. Pschi tym dže to s wjetscha wo dobytk a propagandu nějakeej sekty. Wustup s zyrkwje a wotpad wot wěry stej wot japoschtolskeho cžaža žem najcźežschi hrěch. Jej scźěhuje exkommunikazija se wschěm cźežkim, schtož wopschija. Lopjena, kotrež wěrje a dobrym počinkam schkodža, a pschecźiwo zyrkwi wojuja, nježmědža katolikojo ani žebi skasacź ani cźitacź.“

Naboźne hibanje w Afriźy.

Mišionarojo, kotsiž nětko sažo we wjetschej licžbje na mišionske pola wucžahuja, podawaja powěsće s Afriki wo wobschěrnym naboźnym sbudźenju a hibanju, kotrež žo 1914 we stacże Liberia sapocža a to bjes pomozy europiskich mišionstwow.

Cžornuch abo negar Harris, stacžan negarskeje republiki Liberia, bě tu wot Boha wuswoleny grat. Wot 1914 hacž 1924 džěłasche wón žam; nětko je tam 150 nowych woźadow. Schtyrjo mišionarojo a 35 evangelistow sastaruje tute 150 woźadow a rjaduje jich naležnosće; na 100 młodych muzskich je w Dabnu na evangelistiskej schuli sjednocźenych, so bychu potom jako evangelistojo skutkowacź móhli. Cžitanki žo tam cźischcża, tohorunja katechismus a spěwarske. Evangelion Marka je hižo w tsjoch dialektach tutych krajinow cźischcźany a žo jara rosschěrja. Bibliju, we hłownej rěcži krajiny cźischcźanu, maja sa žwjatu. Na 30 000 wobrocźenych je žo w tych 150 woźadach sjednocźiło a pschezo hischće pschikhadźeja nowi wobrocźeni s cžrjódami, so bychu tohorunja do tutych woźadow pschijeczi byli.

Harris bě psches mišionstwo spósnał, so Jesuš je tón Khrystuš. Tuž žo wón do žwojeje domisny wróczi so by tam evangelion pschipowědał. „Wy njedyrbicże žanych druhich Bohow měcź pschi mni!“ prědowasche wón se sahorjenosczu, pokasujo ludej Jesuža. S woprědka njenamaka wjele pschiwiska, ně, wjele bóle pschecźiwjenje; haj, bu žamo s kraja wupokasany, jako 1914 wójna wudyri. Cžaž pschescźěhanja bě sa njeho s dobytkom. Jeho prědowanja buchu hłubsche a khutnische a skutkowachu bóle. Jeho poźłucharjo rosbichu a snicžichu žwoje fetische a žwojich pschibohow, pytachu roswucźenje a buchu wěrjazy. To bě w republizy Liberia; do žwojeje domisny pschi elfenbeinskich brjohach morja njebě žo hischće wrócźicź mohł. Tola też tam žo jemu sažo kraj wotewri.

Biblija ,kotruž w Liberiskim kraju rosschěrjesche, pschewobrocźi zyły kraj a sbudźi nowe dobre počinki a waschnja. A tole, kaž móz jeho prědowanja, dobu jemu sažo sastup do narodneje krajiny. Jeho mjeno rosnježe žo daloko a schěroko. Po stach a tyžazach khwatachu ludźo k jeho prědowanjam; žamo dołhich pucźow žo njebojachu; běchu dwaj dnjej a dlěje po pucźu, so bychu k njemu pschischli pěschi, po želesnizy abo w cžołmach. A też tu mějesche wón podobny wuspěch. Fetische a pschibohojo buchu spaleni abo sarycźi abo evangelistam pschepodacźi, kuskarstwo bu wutupjene. Stare póhanstwo bu sa krótki cžaž poražene. Tyžazy dostachu žwjatu kschcźenizu; po dźeżacźtyžazach wusnawachu žo tam pschi brjohach morja a we tych wschelakich wžach ke kschescźijanstwu. Katolski měschnik budźi wo tutych podeńdźenjach: „Schtož zyłe wójsko mišionarow sa 100 lět njeje dokonjako a njeje mohło dokonjecź, to dari Bóh s tutym mužom sa tsi měžazy!“

Zyrkej a stat.

Wjednizy a biskopojo evangelskich zyrkwjow Němskeje běchu žo 12. a 13. januara w Erlangenje shromadźili we mjeńschim wubjerku „Powschitkowneje evangelsko-lutherskeje konferenzy“. S wjednikom poźedźenjow bě nasch krajny biskop Ihmels. Jednachu a wuprajichu žo wo ważnych praschenja zyrkwje, kaž wo nadawkach prědarskeho hamta a zyrkwinych sastupjerstwow, wo Lutherowym katechismje, kak měł žo wón nětkle trjebacź, wo zyrkwinych sjednocźeństwach a druhim. Erlangenske wobydlerstwo wobdźěli žo žwěru pschi wuhotowanjach tutoho seńdźenja, kotrež dalschej sjawnosczi snowa sjewi, so je nascha lutherska zyrkej pschi dźěle.

Prěnja sakska krajna synoda pod nowej wustawu je powołana. To je 13. porjadna synoda dozyła. Dźeń 31. januara žo w Drježdźanach seńdže. Kaž je snate, mějachu žo do njeje wuswolicź 60 synodalow. Tute wólby žu nětk skóncźene. Mjes wuswolenymi je nasch dotalny žerbski synodala knjes wyschschi wucžer kantor Hanczka-Porschicžanski. Nimo toho powoła zyrkwina wyschnosćz do kóždeje synody někotrych sastupjerjow, wožebje wjednikow wulkich zyrkwinych

ſwjaſkow. Mjes powołanymi je tón króćź k prěnjemu raſej — kelkoż je nam ſnate —? — Serb, a to knjes wyſchſchi farař Domaſchka-Budeſteczanſki. Tak budźemy my Sserbjo ſaźo ſe ſerbſkim fararjom a ſe ſerbſkim lajikom ſaſtupjeni, ſchtoż je ſwjeźelaze. — —

Sarjadowař evangelſkeho zyrkwineho nowinařſtwa we Saksſkej, farař ſ Kirchbach bu ſa druheho prědarja pſchi Drjeźdźanſkim domje powołany. Schtó nětk wjedniſtwo evangelſkeho nowinařſtwa pſchewoſmje, njeje hiſchćze ſnate.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Ptaczi kwaź je ſaźo nimo. Naſche dźěćźi ſu ſo ſaźo ſawjeźeliłe na tutym dnju ſtareho, pola naź ſaźydleneho waſchnja. Njech ta luboſćź, kotruź na tutym dnju naſhonichmy, jim teź ſ nowa ſaſchćźěpi do wutroby luboſćź ptaczatkam, ſo je nětkole, hdyź ſyma ſ nowa do kraja ſaczahny, ſ pizu ſaſtaruja, a ſo jim hewak źaneje ſchkody a kſchiwdy njeczinja.

— **Kak ſebi to rozjaźniſch?** S zyrkwje wuſtupuja, praji, ſo je zyrkwinſki dawk pſchewyſoki. Mißionſtwu ſapowěduja dary, wudawajo, ſo je Němſka wokhudnyła. Ale: 1913 bu w Němſkej wukurjenych 12,4 milijardow zigaretow, 1920 hiźo 20 milijardow, a 1925 ſkoro 30 milijardow. A ſ tym niz doſćź. 5,6 milijardow zigarow je ſo teź hiſchćze wukuriło.

— **Ratarjo doprědka,** mjenujźy ſa njedźelu! W Angermündźe wobſamknu pſchedźydſtwo „Landbunda“, wſchěm pſchiſamknjenym ſobuſtawam, wſchěm wjednikam ſtarych a młodych ratarjow a wſchěm w druhich towařſtwach ſkutkowazym ratarjam a tohorunja wſchěm ratařſkim dźěłodawarjam jako ſwjatu pſchiſłuſchnoſćź napołožicź, njedźelu měćź ſa kſchesćijanſki ſwjaty dźeń a ſo wſcheho wſdaćź, ſchtoź mohło njedźelu něłak wotſwjeczicź. — Teź we Łužizy je njedźela ſchkodowała, a to ſ dźěłanjom a ſwjedźenjemi a towařſtwowymi wuhotowanjemi. Tuź je tajki pohoń teź pola naź nuſny! S dobrym pſchikładom mohłe tu na pſch. ryczeřkubła a druhe kubła bycź tam, hdźeź dźěłaczerjo a druſy njedźelu běrny sběraja. Tole njeje w prjedawſchich czaſach było a njetrjebało a njedyrbjało teź w naſchim czaſu bycź. — Tohodla: ratarjo doprědka ſa njedźelu — a teź, ſo to pſchiſtajimy: ſa ſwjedźeń ſjewjenja a prěni pokutny dźeń. Tutej ſtaj hiſchćze ſwjataj dnjej zyrkwje. Na to je ſo tu a tam na pſch. pſchi poſledním ſwjedźenju ſjewjenja ſabyło.

S **Wóſłinka.** Naſcha woſada liczi nětko 2762 duſchow; wona je potajkim w poſledním czaſu khětro roſtła. W lěcze 1926 je ſo tu narodźiło jenoż 50 dźěćźi, a to 22 hólzow a 28 holzow; mjes nimi běſche 5 njemandźelſkich. 70 dźěćźi wobnowi ſwój kſchćeńſki ſlub. Wěrowanjow je było 17. Semrěli ſu 30 woſobow a buchu wſchitzy tu pokhowani, nimo toho 7 woſobow, kiž ſu ſwonka woſady wumrěli. Najſtarſcha woſoba běſche pſches 91 lět ſtara. K Bożemu blidu bě 2050 woſobow, něſchto wjazy hacź lěto prjedy. Mjes nimi běſche 957 mužow a 1093 žonow. 85 dóſtachu domach ſwjate wotkſanje. Liczba ſerbſkich ſpowědnych je była 683, dokelź Bohužel wjele Serbow na němſku ſpowědź khodźi. Wungoſchk powſchitkownych ſběrkow běſche 124 hriwnow, druhich ſběrkow 117 hriwnow. Nimo teho je ſo ſa khudych mohło rosdźělicź na 150 hriwnow. Czitarjow Mißionſkeho Póſła běſche hiſchćze na 100, hacźrunjeź tu teź liczba Pomhaj Bóha wotebjera. — Wſchěm, kiž ſobu dźěaju na twarjenju Bożeho kraleſtwa, wutrobny dźak. Bóh pak daj teź dale naſchej woſadźe ſwoje bohate žohnowanje.

S **Hornjeho Wujeſda.** Naſche faŕſke měſtno, kotreź ſo **bórſy** wuprózdni, dokelź ſo naſch k. farař Kapleŕ do Budyſchina k Michalſkej zyrkwi pſcheźydli, je w nowinach wupiźane. Vytamy ſerbſkeho fararja. Nadźijomnje ſo nam tuto pſchecźe dopjelni.

S **Huſki.** W naſchej woſadźe, kiž ma 3823 evangelſkich duſchow, běſche w lěcze 1926 narodow 83; 43 hólzow a 40 holzow, mjes nimi 12 njemandźelſkich; paczeŕſkich 75; pſchipowědanjow 47 a wěrowanjow 35; ſpowědnych 3008 mjes nimi 513 Serbow, 2495 Němzow, 92 domach woprawjenych; ſemrjetych 30. Sa mißionſtwo mjes póhanami je ſo 551 hriwnow dariło.

— **Saſki prynz,** najſtarſchi ſyn něhduſcheho ſaſkeho krała Auguſta, ſtudowaſche po revoluziji woźebje na univerſicze w Freiburgu w Br. bohoźłowſtwo abo theologiju. 1925 bu ſa měſchnika wuźwjeczeny a ſaſtupi w naſymje 1925 do noviciata — t. r. do wuſtawa ſa tajkich, kotſiž chźedźa do rjada Jeſuitow ſaſtupicź — w Feldkirchu. Po dokonjanym lěcze noviciata je ſo do Pullacha do wuſtawa Jeſuitow pſcheźydlił, ſo by tam we ſwojich ſtudijach poſtupował.

— **Berlin** je khětro dźiwi Sylveſter ſwjecził. 535 woſobow bu wot polizije napiźanych, a to 81 dla njekhmańſtwa, 62 dla bicźa, 56 dla pjanoſcze, 52 dla wobſchkodźenja wěźow, 436 dla ſkſchiwdźenja, 22 dla ſranjenja, 20 dla kaźenja domjazeho měra, 18 dla paduſchſtwa, 15 dla ſpjeczíwoſcze, 14 dla jebanja ſ worczíſnu, 43 dla wſchelakich druhich njekhmanſtwow. Pomozne ſtraźe dyrbjachu ſo ſ 493 woſobami ſaběracź; 40 króćź bu wohnjowa wobora wołana, 31 króćź ſta ſo něłaſke njeſbożo na haźy, 7 króćź ſo něhdźe tſělesche. K tomu pſchinjeſe Sylveſter 27 ſamomordarſtwow a poſpytow ſamomordarſtwa. Je jich jenoź mało paragrafow khłoſtanſkeho ſakonja, pſchecźiwo kotrymź ſo njeje Sylveſter hrěſchiło.

— W **Nürnbergu** ſu teź „ſjawny hodowny ſchtom“ měli. Tutón ſwěczeſche ſo kóźdy wjeczor wot 19. hacź do 26. dez. pſched hłownym dwórniſchczom. Pod nim piſkachu khóry poſawniſtow a dwójzy teź kapała krajneje polizije evangelſke duchowne kěrluſche.

— S **Italſkeje** piźaja — a to pſchirunaj ſ tym, ſchtoź je tu ſ Berlina woſjewjene —, ſo je romſki miniſterium ſa ſnutskowne naleźnoſcze porucził, ſo maja ſo wchě taberiny a łubje ſa reje ſawrjecź, dokelź ſu tute měſtna w Italſkej ſkaźenje ſa młodźinu. Wſchě podobne měſtna w Italſkej dyrbja ſo tohorunja ſawrěcź abo pod woźebite dohladowanje ſtajicź. Nowina „Popolo di Roma“ piſche k tomu: „Je tórnoſcź ſebi myſlicź, ſo njebudźa dla ſawrjenja tajkich rejwańjow zuſy wjazy k nam pſchikhadźecź. Zuſy njepſchikhadźeja tajkich rejwanſkich měſtnow dla k nam, ale druhich pſchicźinow dla.“ — Myſl ſebi wo faſchiſtiſkej Italſkej hewak kaź chźeſch, to dyrbiſch pſchidacź, ſo w njej bydli ſylna wola, lud ſa dobre poczinki poſylnicź. W Pruſkej podleſcha miniſterium nózne polizajſke hodźiny a poleſkuje tak pſchetrjebanju alkohola a njepózźciwoſczi a to, „ſo by ſo wjazy zuſych do kraja nawabiło“.

Liſtowanje: Woſady, kotreź hiſchćze ſwoje woſadne rosprawy wo lěcze 1926 njepóſłachu, proſźymy, ſo bychu to hiſchćze czinile a tak ſwiſk a ſwjaſk mjes ſerbſkimi woſadami a Sserbami pomhałe wobkrucźecź. — K. w K. ſa 5. njedźelu po po E. — K. w H. W. ſa Sept. — M. w L. ſa Sex.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Rohaczizach.

Cźišło 6.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw, sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 6. februara 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

5. njedźela po Tsjoch kralach.

Mark. 6, 20—29.

Cźmowy wobras zwójbneho a towaŕschniſkeho žiwjenja, połneho hrěcha, winy a haněby zo nam pokasuje w tutym tekſcźe. Wot zwěta a jeho kniczomnych žadoſczow je w zwójbje wjerńcha Herodaſcha wſcho wobknjeżene, a ſnity płód tajkehole cźinjenja je njewinowata zmjercź pobožneho muża Božeho, Jana kſchcźenika. Jemu bu po pſchecźu Herodaſchoweje mandźelſkeje Herodiazy a jeje dźowki Salomy hłowa wotcźata. Wěſcźe běſche to žałoſtna zmjercź ſa tuteho dobreho a zwěrneho muża, ale wón pſches nju njeje ſhubił zwojeho Boha a zwoje wěcźne ſbožo, ani Herodaſchej njepſchesta do zwědomnja rěcźecź, mjes tym ſo bu Herodaſch cźim bóle ſe njeměrom a bjesbóžnoſczu wobcźeżeny. Tón jeniczki, kiž zo nam w tutej ſtruchłej ſtawiſnje lubi a kiž móże nam ſ dobrym pſchikładom bycź, je pſchi wſchej zurowoſczi zwojeho wožuda Jan kſchcźenik. Tež pola naz wſchak zo někotrazkuli zwójba namaka, kotrejež žiwjenje je roſtſchazene pſches winu a wobmaſane ſ hrěchom a ſapleczene do wſchěch móžnych njeſkutkow. Schódne, ſahubjaze wliwy ſ njeje wuńdu do zyleje wokolnoſcźe, do zyłeho luda, do zwěta. Pod tym naſch zyły lud dźenża cźerpi: zwójbne žiwjenje je huſto nakażene. A kak je to pſchiſchło? Pobožnoſcź a kſchesczańſke poczinki zo njejzu wjazy tak hajiłe, kaž w cźazu naſchich wótzow, tež we ſchuli ſ wulkeho dźěła niz wjazy w prjedawſchej měrje. Tež jenotliwe ſtawy tajkich zwójbow běchu wot Boha wotpadnyłe a njemějachu žane wěſte ſnutſkne ſtejniſchczo wjazy. Duž je nam to khutne napominanje:

Bědź zo wocźiſtu wutrobu a krute ſtejiſchczo w Boſy!

1. Wabjazy, rjany pſchikład maſch na Janu Kſchcźeniku;
2. khutne, wottraſchaze warnowanje na Herodaſchu a jeho zwójbje.

Najprjedy hladaj na Jana Kſchcźenika! Cźaz žiwjenja běſche wón Bohu złużił a zwojemu Sbóžnikej pucź pſchihotował do wutrobow zwojeho luda, a wjeżeleſche zo, ſo tón Sbóžnik tu nětko běſche.

Pſches zwoje nadobne cźiſte ſkutkowanje běſche zo jeho zyłe žiwjenje ſkrucźiło, a wón ſtejeſche na zwjatej wyſokoſczi. Nětko pak běſche zebi wjerch Herodaſch na mandźelſtwoła-maŕſke waſchnje Herodiazu, mandźelſku zwojeho bratra Filipa, wſał. Jako Jan jeho na njehódnoſcź tuteho ſkutka pokaſowaſche a prajeſche: Tebi zo njeżłuſcha, twojeho bratra mandźelſku měcź, a jeho k pokucźe napominaſche, Herodaſch jeho do jaſtwa cźiżny. Tam wón nětko żedźeſche, tón zwěrny pucź pſchihotowacź zwojeho Sbóžnika. Wón zebi żenje njeběſche zamemu złużił, ale zyłe jeho žiwjenje a ſkutkowanje běſche ſakożene na Boha. Dokelž wón w bohabojaſnoſczi ſtejeſche a roſcźeſche, njeſnajeſche wón żaneje bojoſcźe pſched cźłowjekami, ale mějeſche zylnu wutrobu a wjedźeſche ſtajnje, ſchto ma cźinicź a woſtajicź! Hdy bychmy my tola zebi cźiſtu wutrobu ſdźerżeli abo ſnajmjeńſcha saźo dobyli a krucźe ſtali w Božim złowje a žiwi byli po Božich kaſnjach, bychmy tež my měli tajku wěſtu a zylnu wutrobu, kotraž wjazy njekabła mjes Božej wolu a cźělnymi żadoſczemi, a zo żaneho wožuda wjazy njeboji! Potom hakle zmy hotowe kharakteŕy, mamy ſbóżny měr a zmy nad žiwjenjom dobyli. Potom

mamy ßwoju ſpokojnoſcź a ßwoje wjeßele w Božim ſkutku a w Božim powołanju a žadyn hrěch naß njemóže wjazy wabicź. Też Jana Kſchcźenika to wjeßelow a rosprószchenjow połne žiwjenje Herodaſcha ani njewabjeſche. A hdy by ßo praſchał: Schtó běſche tón ſbožownischi mjes nimaj? mohł cźi rjez: Byrnjeż w jaſtwje ſtonajo, tola Jan Kſchcźenik, kiž běſche nadawk ßwojeho žiwjenja dopjelnił a běſche ſprawneje wutroby, cźiſteho ßwědomja, njekabłazeho kharaktera, mjes tym ſo Herodaſch tam a ßem kabłaſche a pytaſche. A ßamo kajki ſacźiſchcź wukhadźeſche wot jateho Jana, kiž tola nikomu niczo cźinicź njemóžeſche! Herodaſch ßo jeho bojeſche, dokelž wjedźeſche, ſo běſche wón prawy a ßwjaty muž a běſche jenož wěrnoſcź a prawdu wuprajił. Haj wón ßebi njeſwěrjeſche ſwoprědka, jeho moricź, runjeż to ßnadź njeby nichtó ſhonił. Ssamo we wjele wězach jeho poßłuchaſche, dokelž wjedźeſche, ſo wón wěrnoſcź rěcźi, a ßamo ßłyſcheſche jeho rad. Tajki wliw też dźenßa hiſchcźe wot kóždeho ſprawneho cźlowjeka wukhadźa; a hdyž też wón žanych ßrědkow abo žaneje mozy nima, cźlowjekojo dyrbja jeho cźeſcźicź a na njeho kedźbowacź. To je wabjazy płód ſprawneho žiwjenja a kruteho ſtejiſchcźa wěry a poßłuſchnoſcźe pſchecźiwo Bohu. —

Wottraſchazy a warnowazy pſchikład pak namakamy na Herodaſchu a jeho zykej ßwójbje. Herodaſch njeběſche žadyn muž, žadyn ſkrucźeny kharakter, ale kabłaza ſcźina, kiž ženje njewědźeſche, ſchto cźinicź, abo kotremu knjeſej poßłuchacź. Wón mějeſche ßłabu wutrobu. Někajki mały ſbytk bojabojaſnoſcźe běſche wſchak w nim hiſchcźe powoſtał; tehodla ßo wón tak Jana w jaſtwje bojeſche: njeběſche jeho hiſchcźe morił, ale jemu jenož, tak rjez, hubu ſatykał. A cźohodla tale prawa bohabojaſnoſcź ßo njepſchecźiſchcźeſche? Dokelž wón ßebi myßleſche, jako wjerch wón njeßmě bojaſnoſcź a kedźbliwoſcź pſched Janom pokaſowacź! Na móz a wobknježenje ludźi jeho myßle wuńdźechu. Hacź ßu jemu podſtajeni hejtmanojo a wyſchſchi w Galileiſkej poßłuſchni byli, ßo jara praſcha; cźeſcźili jeho najſkerje njejßu. Wón drje jich jenož ßebi ſwólniwych dźerżeſche, dokelž jich pſches kraßne a drohe hoſcźiny pſchezo ſaßo wabjeſche. Na ßwětnej pyſche, na rejach a na ſabawnych ßwjedźenjach mějeſche wón zyke ßwoje ſpodobanje. To je też to hubjeńſtwo naſcheho cźaßa. Jedyn hary połny ßwjedźeń ßo ſ druhim wotměnja. Někotſi lědma woſtróſbnu, wot jeneho kóſłopiwoweho ßwjedźenja dźeja na druhi a kak dołho ßydaja hacź do běłeho ranja; woßebje ſrudźaze je, ſo ludźo tajke ßwjedźenje na ßobotu połožuja, tak ſo ludźo potom njedźelu njejßu khmani, kemſchi hicź abo prawu njedźelu ßwjecźicź. A kaž mějeſche Herodaſch ßwoje wjeßele na reji Salomy, tak też naſch cźaß ma ßwoje ſpodobanje na rejach, a kak njepózcźiwe a kažaze ßu te dźenßa huſto! A wſchitko, ſchtož je ſ nimi ſwjaſane, je ſkažaze doſcź. — Na Herodaſchu widźiſch, kelko knjeſow tón doſtanje, kiž temu jenicźkemu knjeſej Bohu, njepoßłucha! Ta žona, ſ kotrejž běſche wón na hrěſchne waſchnje ßo wjaſał, jeho doſpołnje wobknjeżeſche, a jeje woli dyrbjeſche wón poßłuchacź. A dale, kak khětſje ßo wón ſahori ſa Salomu, Herodiaßy dźowku, jako wona pſched nim rejwaſche, ſo wón w ſahorjenoſcźi jej ßlubi a rjekny: „Proſch mje, wo cźož chzeſch; ja chzu cźi jo dacź,“ a ßo jej pſchißahnu: „Schtož ty mje budźeſch proßycź, to chzu ja tebi dacź hacź do połojzy mojeho kraleſtwa!“ Jow ßo też jewi zyła njepſchemyßlenoſcź a lohkomyßlnoſcź Herodaſcha. Kak lohkomyßlnje wón pſchißahaſche! Wón ßebi njepſchemyßli, ſchto mohła Herodiaßy dźowka Salome ßebi wot njeho žadacź! Kak lohkomyßlnje wón ſe ßwojim kraleſtwom wobkhadźa, a hdyž by dyrbjał połojzu tamnej młodej rejwarzy dacź! Hubjeny wótz kraja!

Kak hinak běſche něhdy Jan ßwoje ſaſtojnſtwo wukonjał. Herodaſch běſche pſchi wſchej ſnutſkownej próſdnoſcźi, knicźomnoſcźi a kabławoſcźi cźeſcźelakomny a hordy cźlowjek. Nětko jeho potrjechi to najcźežſche ſpytowanje, na kotrež ßebi ani pomyßlił njeběſche. Salome jeho proſcheſche a dźeſche: „Ja chzu, ſo by ty mi dał hnydom na ſchkli hłowu Jana Kſchcźenika.“ Wón bu ſrudny; tole pſchecźe běſche cźiſcźe pſchecźiwo jeho ſacźuczu a pſcheßwědcźenju, a jeho do najhórſcheje nuſy duſche a ßwědomnja pſchinjeße. Njedopjelnjeſche wón Salomje jeje próſtwu, běſche ßwoju pſchißahu łamał, potajkim cźežki hrěch ſcźinił. Dopjelnjeſche-li pak jej jeje próſtwu, běſche mordarſtwo ſkucźił, potajkim žadławy hrěch ſkucźił. Schto dyrbjeſche nětko wolicź? Hdyž chzyſche jenu pſchißłuſchnoſcź dopjelnicź, druhu ſrani. My dźenßa tajke wobſtejnoſcźe mjenujemy kolliſiju pſchißłuſchnoſcźow. Kajke ſrudne położenje ſa cźlowjeka, hdyž móže jenož mjes dwěmaj hrěchomaj wolicź! A ſchto běſche Herodaſcha do tuteje kolliſije pſchißłuſchnoſcźow pſchinjeßło? Jenož jeho lohkomyßlne pſchißahanje. Naſch Sbóžnik ſ połnym prawom rjekne: Ja praju wam, ſo byſchcźe ßo nicžo njerocźili. Też pola naß je ſwjetſcha naſch ßamßny hrěch, hdyž do kolliſije pſchißłuſchnoſcźow ſapadnjemy. Duž wachujcźe a modlcźe ßo, ſo njebyſchcźe do ſpytowanja padnyli. Ale hdyž běſche nětko Herodaſch tola do tuteje cźežkeje nuſy ſapadnył, ſchto dyrbjeſche wón nětko cźinicź? Ssebi pſchemyßlicź, kotry hrěch je tón wjetſchi a pſched nim ßo wobarnowacź. Wón ženje njedyrbjał tuteho ſprawneho muža Jana dacź ſkónzowacź. Wěſcźe běſche wón potom ßwoje ßłowo a ßwoju pſchißahu łamał a hrěch dokonjał — a tola tak by jenož wón ßam cźerpił a niz hiſchcźe jedyn druhi a njewinowaty. Ale Herodaſch běſche hordy a njechaſche ßebi dacź ſłamanu pſchißahu wumjetacź, a duž runje to wopacźne wuſwoli a da Jana moricź. Tamna njeroſumna holcźka jeho też wobknjeżeſche, tak ſo jej njemóžeſche žanu próſtwu ſarjez, měſto toho ſo by ju prawje wocźahnył a ju na hrěch tajkeho pſchecźa pokaſował. Tak ßo jow ſjewja te žadławe ſcźěhwki Herodaſchoweje kabłazeje, njewěſteje wutroby! Žadyn muž, žadyn nan, žadyn mandźelſki, žadyn krajny wótz! Warnowazy pſchikład!

A nětko hakle jeho žona! Ta njekabła wjazy, ale je hotowa k wſchemu ſłemu ſkutkej, a wot ßwěta a jeho lóſchtow pſchewinjena. Žana ſchkriczka bohabojoſnoſcźe na njej njeje wjazy pytnycź. Sswětne žadoſcźe a wjeßoke ſabawy dyrbja jeje ſnutſkownu bjesbóžnoſcź pohłuſchicź. Hdyž hewak je žonam hłuboka woporniwoſcź pſchinarodźena a wone rad wſchě te ſpróżniwe dźěła a ßłužby domjazeho žiwjenja a wukubłanja dźěcźi na ßo wosmu a ßo wſchědnje ſa druhich wopruja, tuta Herodiaß chze na kóždy pad ßebi ßamej ßłužicź a knježicź, a hdy bychu druſy pſches to žiwjenje ſhubili. Hdyž žónſka roſum ſhubi a jeje ſdobne ſacźucźa ßo pſcheměnja, móže wona bycź kaž rubjeżne ſwěrjo, kaž je ßo w cźaßach powróta pokaſało. Hida, ſ kotrejž tale žona Jana Kſchcźenika pſcheſcźěhaſche, dokelž běſche wón wěrnoſcź prajił, žanych mjeſow njeſnajeſche. A wona jako bjesbóžna macźer tule hidu też do wutroby ßwojeje dźowki wußywaſche a jej ſkónczńje mordarſku radu da, ſo dyrbi wona proßycź — hnydom wo hłowu Jana Kſchcźenika — na ſchkli. Kajke ſadiſtiſke požadanje! Njewědźeſche wona, ſo běſche też Jan ßyn macźerje, kotraž je pod bolosćźemi jemu žiwjenje dała? Njenaturſka macźer a žónſka! Žónſka we hłubinje ſkažena! Hacź ßo tajke też pola naß namakaja?

A nětko Salome, jeje dźowka! Wona drje njeje hiſchcźe tak doſrawiła we wſchej ſłóſcźi, ale je próſdna duſcha bjes kharaktera a pſcheßwědcźenja. Wona ßo wjeßeli na

ſachodnej pyſche a próſdnej ſabawje, žane ſačucże nima ſa to, kak wjele je jeje młode žiwjenje hódne a kak dyrbjała wona jo lěpje wupjelnicź a jemu wěſtu hódnoſcź dacź. Hewak pak je doſpołnje wobknježena wot ſkeje macźerje. Ssamo macźernu mordarſku radu bjes pſchecźiwjenja pſchija a khwatajzy k Herodaſchej dźěſche, ſo by jemu tule próſtwu pſchednjeßka. Krwawna wcźipnoſcź jeje wutrobu wobja. Ssnadź ßebi myßleſche, to ßkuſcha ßobu k wulkotnym wopokaſmam wjerchowſkeje mozy, tak po ßamßnej woli ſe žiwjenjom ßobuczłowjekow ſakhadźecź! Bóh ſwarnuj wſchě młode holzy pſched tajkej ſnutsknej njehódnoſczu a próſdnoſczu. Swjerſchnoſcź ſmyßlenja a próſdnoſcź duſchow je w naſchim cźaßu jara pſchiběrała. Woßebje ſteja młodźi ſa próſdnymi haj ſchkódnymi ſawjeßelenjemi. Wjele rosjaßnjenja wo ſtrachach cźělnych žadoſczow a wo ſchkódnoſcźi wſchelakich napojow (alkohola) je ßo mjes naſchim ludom rosſchěrjało a też dobre płody njeßło, ale najnuſniſcha je nutrnoſcź wěry a wěſte ſtejiſchcźo we Boſy. Pſchetož ſe ſnutskowneho pſcheßwědcźenja a ſmyßlenja wſchě ſkutki wukhadźeja. Na Herodaſchu, Herodiaßy a Salomje widźimy ßwójbu, kajkaž njeßmě bycź. S hrěchom naſtata, w hrěchach woſtała. Wſcho njecźłowiſke, njekſchesćźanſke, bjes něžnych, duſchinych duchownych poczahow. Shromadne hrěchi a njeſkutki jich hromadu dźerža. Drje tola ßwójba pod wjerchowſkim błyſchcźom bydleſche a ßo ſ nim pſchikrywaſche. Ale wußlecź ju tónle wjerchowſki kabat, a wona je wſchěm wohidna. A nětko ty a twoja ßwójba? Pokutne praſchenje! Skaženje ßwójbneho žiwjenja je hubjeńſtwo naſcheho cźaßa. Najhubjeńſche naſchcźuwanje dźěcźi pſchecźiwo wſchemu ßwjatemu, pſchecźiwo Bohu, pſchecźiwo zyrkwi, pſchecźiwo narodej, pſchecźiwo naboźinje! Warnowazy pſchikład tale ßwójba Herodaſcha. Duž běduj ßo wo cźiſtu wutrobu a krute ſtejiſchcźo w Boſy! Hamjeń.

Peſtalozzi.

Wo Janu Heinrichu Peſtalozziju powjedachmy tu něſchto. Na njeho budźeja 27. februara we wſchěch ſchulach ſpominacź a w nim wopominacź ßobu najwjetſcheho a najnadobniſcheho muža ſchulſkeho dźěła.

Jan Heinrich Peſtalozzi narodźi ßo 12. januara 1746 we Zürichu. Nan, kotryž bě ſ lěkarjom a kotryž mějeſche ßobucźłowjekow lubowazu wutrobu, ſemrě jemu ſahe. Macźeri bě tak zyłe wukubłanje ßyna dowěrjene. Tutej je dźakowny ßyn w ßwojej po zyłym ßwěcźe derje ſnatej knihy: „Lienhard und Gertrud“ wuſnamny pomnik ſtajił.

Swoprědka bě jeho myßl, bycź ſ ſararjom abo prawiſnikom. Tola tutu ſpuſchcźi a bu ratař. S 50 hólzami ſapocza ſchulu ſa khude dźěcźi a hromadźeſche wokoło ßo khude a woßyrocźene dźěcźi, roswucźowaſche je a da jim, kóždemu po jeho mozach, we ßwojim ratařſtwje ßobudźěłacź. Pſchi ſhromadnym dźěle dyrbjachu ßo naboźne a duchowne a cźělne mozy a mozy dobrych poczinkow ßylnjecź a wukubłowacź. S tym chzyſche wón dźěcźi ſa nadawki a pſchißłuſchnoſcźe žiwjenja khmane ſcźinicź. Woßrjedź tutoho dźěła piſaſche wón ßwoje knihe a ſpißy, kotreż ßu jeho mjeno njeſapomnite ſcźiniłe a kotreż ßu nowemu cźaßej pädagogiki abo wukubłanja dźěcźi pucź pſchihotowałe.

Peſtalozzi bě pſchecźel cźłowjekow, „kotryž chzyſche“, — tak piſche něchtó — „do domu cźłowjeſtwa ſkhód wucźenoſcźe natwaricź, ſo bychu cźi, kiž běchu podtłócźeni ſe ßwojej mozu, na wyßoke pſchiſchli.“ Kak maſch dźěcźi ſa naboźinu a dobre poczinki wukubłacź, wo tym je wón w poßlednich lětach ßwojeje knihi: „Wie Gertrud ihre Kinder lehrt“, to, ſchtož je hacź do dźenßniſcheho ſakładne, prajił. Wón tam pokaſuje, kak ta w hromadźebywanju ſ macźerju dobyta dowěra a luboſcź wuſkutkuje ſa hromadubycźe ſ cźłowjekami to dobre waſchnje, žiwjenje dobrych poczinkow, ſa khodźenje pſched Bohom pak pobožnoſcź.

27. februara 1827 ſemrě Peſtalozzi we wyßokich lětach. Bě 81 lět ſtary. S tym, ſchtož je w tutych dołhich lětach ßwojeho žiwjenja wuſkutkował, ſkutkuje też něſkole po 100 lětach hiſchcźe dale.

Zyrkej a ſtat.

Saſſka ſynoda, ta 13. po dotalnym licźenju, ta prěnja pod nowej zyrkwinej wuſtawu, je w Drježdźanach ſhromadźena. 60 ſynodalow bu wuſwolenych, 13 powołanych. Tucźi 13 ßu: ſuperintendentaj wyſchſchi zyrkw. radź. Jentzſch-Kamjenicźanſki a D. dr. Költzſch-Drježdźanſki, dotalny druhi preſidenta ſynody Kretzſchmař-Kamjenicźanſki, dr. Müller-Zwikawſki, univerſitny profeßor D Böhmer-Lipſcźanſki, wyſchſchi farař Domaſchka-Budeſtecźanſki, ſaſtupjeř ßerbſkich fararjow, farař Spranger-Drježdźanſki, wjednik ſjednocźenſtwa ſa žiwu ludowu zyrkej a zyrkwino-ſozialneho ſwjaſka, tajny dwórſki rada prof. D. dr. Schultze-Lipſcźanſki, wokrjeßny hejtman na wotp. ſ Noſtitz-Wallwitz-Schweikershainſki, generalny leutnant ſw. ßł. hrabja Vitzthum ſ Eckſtädt, kiž je ſ pſchedßydu krajneho towařſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo, wyſchſchi inſpektor zyrkwineho ſarjadniſtwa Naumann-Drježdźanſki, knježna Klara Kühl-Drježdźanſka, wjedniza towařſtwow evangelſkich dźěłacźerkow, rada pſchi wyſchim krajnym ßudźe dr. jur. Hering-Drježdźanſki, kiž je ſ pſchedßydu krajneho towařſtwa kſchesćźijanſkich ſtarſchich. —

Wubjerk evangelſkich zyrkwjow Němſkeje ſeńdźe ßo we tutym lěcźe ſaßo a to w Königsbergu. W lěcźe 1924 bě poßledni krócź ſhromadźeny, tehdom w Bethelu. Dokelž je tutón to najwyſche ſaſtupjerſtwo naſchich evangelſkich zyrkwjow, je to woßebje ważne wuhotowanje. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ da oka.

W **Michalſkej woßadźe** je ßo w lěcźe 1926 narodźiło 195 dźěcźi (to je jich 20 wjazy hacź lěto prjedy). 207 (38 wjazy) bu wukſchcźenych. S evangelſkich mandźelſtwow bě jich 149 (9 wjazy) narodow a 161 kſchcźenjow (28 wjazy). Njemandźelſkich dźěcźi je ßo 38 (12 wjazy) narodźiło a 37 (12 wjazy) wukſchcźiło. S měſchanych mandźelſtwow bě 8 narodow (1 mj. hacź lěto prjedy) a 9 kſchcźenjow (2 mjenje). Pacźerſkich dźěcźi mějachmy 168 (11 wjazy), a to 90 hólzow a 78 holzow. Wěrowanjow je jich 51 (9 mjenje) bylo. Semrěło je jich jeno 121 (2 mjenje), morwonarodźenych 11. Boże wotkaſanje je jich 5212 wužiwało, 8 wjazy hacź lěto prjedy, a to 2064 (11 mjenje) muži a 3148 (19 wjazy) žonow; mjes nimi bě jich 470 (17 mjenje) w domach a we wuſtawje na Židowje woprawjenych. Woßada ma jich dozyła 8350 duſchow. Se zyrkwje je jich 25 wuſtupiło a 1 je ſaßo ſaſtupił; ſ katolſkeje zyrkwje ßu 3 k evangelſkej zyrkwi pſcheſtupili. — Mißionſki Poßoł cźitaja jenoż 80, darow nada ßo 779,50 hriwnow do ſchklow ſa powſchitkowne ſaměry (krajne kollekty) a ſa woßadu 802,40 hriwnow, wyſche teho ſa ßwj. mißionſtwo 554,50 hriwnow, wſcho w hromadźe 2 136,40 hriwnow.

S **Bukej.** W naſchej woßadźe je ßo w lěcźe 1926 narodźiło: 68 dźěcźi, 2 mjenje hacź 1925; 36 hólcźkow a 32 holcźkow. 2 dźěſcźi běſchtej ßo morwej narodźiłej. Wěrowanjow mějachmy: 33, 17 wjazy hacź 1925. Wumrěło je jich 44, jena

wożoba wjazy hacž 1925, 21 mužſkeho, 23 žónſkeho rodu. Wulka je pſchezo hiſchcże liczba dźĕczi, kotrež ßu wumrĕłe: 11. Wożebje wulka pak je tež liczba tych, kotſiž ßu we wulkej ſtarobje hakle wot Boha Knjeſa wotwołani: 12, kiž bĕchu hacž 80 lĕt, a 4, kiž bĕchu pſches 80 lĕt ſtari. Jena wożoba bĕ nimale 91 lĕt ſtara. Spowjednych bĕ (mjes nimi 99 domach woprawjeni): 4205, nĕſchto mjenje hacž 1925, tola pak dźakowano Bohu pſchezo hiſchcże pſches 120 prozentow evangelſkich wożadnych. Sbĕrki a dary luboſcże, farſtwu ſnate, 1372 hriwnow wucžinjachu. Bóh luby Knjes žohnuj dale naſchu rjanu wożadu a wſchitke jejne ſtawy! Wón ſdžerž hnadnje a płodź ſchcźedriwje kſcheſcźijanſke zyrkwinſke žiwjenje, ſo by naſcha luba wożada była a woſtała: mĕſto na horje!

Bayerſka evangelſka krajna zyrkej woſjewja ßwoje liczby ſa lĕto 1925. Wona mĕjeſche 1925 na 1 601 682 duſchow, 31 040 narodow, 30 108 kſchcźenjow, 19 804 ſemrĕtych, 19 613 khowanjow. S 9 371 pſched ſtawnikom ſwjaſanych mandźelſtwow žadaſche ßebi 8 753 wĕrowanje pſched Knjeſowym woltarjom; ſ 4 202 mĕſchanych mandźelſtwow pſchińdźe jich 1843 k Božemu woltarjej. S romſko-katolſkeje zyrkwje pſcheſtupi jich 1203 k evangelſkej zyrkwi, ſ evangelſkeje wuſtupi jich 325 k romſko-katolſkej zyrkwi.

W **Skalmierizach.** Do tudomneho evangelſkeho Božeho domu nawali ßo, jako bĕ wożada w hodownej Božej ßłužbje ſhromadźena, cźrjóda pólſkich hólzow a moleſche nutrnoſcź wołajo a harujo, jako bĕ duchowny na klĕtzy. Njedocžinkojo ßu wußlĕdźeni a wocžakuja khłoſtanje.

Rußowſka. Pſched nĕſchto cźaßom wuda ſowjetwyſchnoſcź ſapiß ßwjedźenjow a dnjow, na kotrychž je dźĕło ſakaſane; to ßu wożebje kommuniſtiſke dny, kaž ßmjertny dźeń Lenina, dźeń Parižſkeje kommuny, dopomnjeńſki dźeń bolſchewikſkeje revoluzije. Ale niz jeno tajke bolſchewikſke dny poſtaja ſowjet-wyſchnoſcź ſa ßwjedźenje bjeſe wſcheho dźĕła, nĕ tež kſcheſcźijanſke dny, tak hody, jutry, Boże ſtpicże, ßwjatki, Marije pſchipowjedanje a hiſchcże druhe. Njeje to dźiwna wĕz!? Prjedy ßu zyrkej a runje tak jeje ßwjedźenje ſe wſchĕmi ßrĕdkami podtłóczowali, a nĕtk dowoleja, haj poſtajeja tute kſcheſcźijanſke ßwjate dny. S tym pſchidawaja a wuſnawaja tola bolſchewikojo chžyjo nochžyjo, ſo ßu ßo doſpołnje ſjebali, mĕnjo, zyrkej a kſcheſcźijanſtwo móz powalicź a ſniczicź. — To je tu podobnje tak kaž to ſ Voltairom bĕſche, kotryž tež, njech tež niz ſ politiſkeho ſtejniſchcźa, pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu wuſtupowaſche, ßebi myßło, ſo móže jo powalicź. Voltaire je tamny franzowſki hanjeŕ a wußmĕſchowaŕ kſcheſcźijanſtwa, kotryž w cźaßu Bjedricha Wulkeho tež w Pruſkej a wożebje w Barlinje pſchebywaſche. Raz rjekaŋ wón: „Ja mam ſkoro ßyte, kóždy dźeń ßkyſchecź, ſo ßu to 12 doßahali, kſcheſcźijanſtwo ſałožicź. Ja mam wolu, pokaſacź, ſo jedyn doßaha, jo powalicź!“ Tola dokonjecź, je dźenßa hiſchcże na nim. Wón dałno wjazy njeje. Widomny dopokas pſchecźiwo njemu pak tu je. Tón dom, w kotrymž Voltaire tam w Pariſu bydleſche, ſteji dźenßa hiſchcże a je wot deleka hacž horjeka polny biblijow. Jendźelſke abo britiſke bibliſke towaŕſtwo ma tam ßwój ſkład. A tuto towaŕſtwo roſſchĕrja bibliju abo dźĕle biblije we wſchĕch móžnych krajach a rĕcžach. Haj! Cźłowiſke myßle — Boże myßle!

S **Indiſkeje.** Synoda tamulſkeje lutherſkeje zyrkwje we Indiſkej je ßebi biſkopa wuſwoliła a to miſſionſkeho fararja Davita Bexella. Tutón je ßo jako ſtudenta k miſſionſkemu dźĕłu pſchiwobrocźił a to w Lipſcźanſkim miſſionſkim wuſtawje ſa ſkutkowanje mjes póhanami pſchihotowaŕ. W lĕcże 1887 wucźeże na miſſionſke polo w Indiſkej. We wulkej wójnje je wĕz nĕmſkeho miſſionſtwa w Madraſu ſaſtupowaŕ. Dołholĕtne ßwĕrne ſkutkowanje bĕ nĕtko mytowane ſ tym, ſo ßebi jeho tuta młoda lutherſka zyrkej ſa ßwojeho biſkopa wuſwoli. Kaž ßo piſche, wocžakuje indiſka zyrkej, ſo arzybiſkop Soederblom ßam tutoho prĕnjeho evangelſkeho biſkopa Indiſkeje wußwjecźi a do noweho ſaſtojńſtwa ſapokaſa.

Khina. Tutón kraj ma hižo lĕta dołho njepſcheſtawazu wójnu. W tutej poßylnja ßo tež hibanje tych tak mjenowanych „ſtudentow“. To njejßu jenož wucžomzy univerſitow, ale tež prĕnich ſchulſkich rjadownjow. Tuto hibanje ſteji pod bolſchewikſkim wliwom a mĕri ßo pſchecźiwo „zuſym“, ſdobom pak tež pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu. Wſchudźom, hdźež „ſtudentojo“ pſchewahu dóſtanu, ſchcźuwaja woni pſchecźiwo kſcheſcźijanſkej wĕrje, wożebje pſchecźiwo wukrajnym miſſionſtwam. Tuž je bjes dźiwa, ſo ſ južneje Khiny powjeſcże wo pſcheſcźĕhanju miſſionſtwa pſchikhadźeja. Njedaloko mĕſta Hankau je 100 „ſtudentow“ katolſku miſſionſku ſtaziju nadpadło a ſpaliło. Miſſionaŕ móżeſche ßo lĕdy wukhowacź. We provinzy Fukien ßu „ſtudentojo“ wſchĕ amerikanſke miſſionſke ſtazije „wobßadźili“, tak ſo je amerikanſki konſul wſchĕch amerikanſkich miſſionarow napominaŕ, provinzu wopuſchcźicź. S Futſchana ßu ſchpaniſkich mĕſchnikow a ſchpaniſke mniſchki wuhnali, jim wumjetujo, ſo ßu we wuſtawje ſa dźĕczi, kotrež ſaſtarowachu, khinſke dźĕczi morili. Pſchi tym njech je naſpomnjene, ſo hacž dotal nĕmſke miſſionſke ſtazije njebuchu pſcheſcźĕhane, hacžrunje jich w tamnych krajinach 56 ſtazijow leži.

— W **Amerizy** hiba ßo lutherſka zyrkej a ſpĕchuje ßwoje dźĕła. Na poßlednjej ſynodze wuſtupichu wożebje lajkojo — niz duchowni — ſa to, ſo ma zyrkej ſa ſpomožne a zyrkwinſke dźĕła wjetſche wudawki cźinicź a wjazy ßrĕdkow nałožowacź hacž dotal, hacžrunje buchu dawki ſ tym wo wjele powyſchene. Tute ßo tam po hłowach konfirmĕrowanych ſtawow licža. Sa dźĕło domjazeho abo ſnutſkowneho miſſionſtwa wuſtaji tuta wſchelake lutherſke zyrkwje jednocźaza ſhromadźiſna 837 000 dollarow. To je mjes wſchĕmi wudawkami tón najwjetſchi. Dalſche ſumy pſchiſwolichu ßo wożebje tež ſa wukubłanje młodych bohoßłowzow.

Liſtowanje:

Smyłki. Wobžarujemy, ſo ßo pſchezo ſaßo cźiſchcźeŕſke ſmyłki do cźiſchcźa pſchiwaža; tute ſawinowachu n. pſch. tydźenja naſtacże noweje ſekty „theoſophoſow“. Mamy doſcź na „theoſophach“ a njetrjebamy druhe, dobywaja ßo nĕtkle po wójnje wſchudźom won kaž riby po deſchcźu. Wo „theoſophach“ pſchiſpomnimy, ſo nochzeja woni žanu zyrkej, žane naboßne ſjednocźeńſtwo, žane wĕruwuſnacże bycź, a ſo chzeja wſchĕ wuſnacźa, dozyła wſchĕch cźłowjekow do jedneho zyła, kotryž wſchitkich wobſboża a kotryž je tón jenicźki wĕrny a prawy, ſjednocźicź. Ssmy tu tež hižo wo jich dźĕle piſali. Woni, wożebje jich wodźerka pſchipowjeda a pſchihotuje noweho meßiaßa, kotryž ma bórſy pſchińcź a to ſbožo pſchinjeſcź wſchitkim.

Próſtwa. Woſpjetujo próſtwu wo wożadne rosprawy ſa lĕto 1926 a dozyła wo rosprawy wo wożadnych podawkach, proßymy wſchĕch cźeſcźenych Sserbow a niz mjenje wſchĕ cźeſcźene Sserbowki wo pſchinoſchki pſchihódneho wopſchijecźa, tež pĕßnje a khĕrluſche. Ssmy ßebi wĕſcźi, ſo tu a tam wſchelzy ßu, kotſiž móhli ßobudźĕłacź. Red.

K. w HW. ſa Sept. — M. we L. ſa Sex. —

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Cźišło 7. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 13. februara 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 šotnych pjenjezkow.

6. njedźela po Tsjoch kralach.

Septuagesima.

Jesuš dźesche: Sbóžni su cźi smilni; schetož woni budźa smilnosćź dostacź. Sbóžni su cźi, kiž cźisteje wutroby su; schetož woni budźa Boha widźecź. Sbóžni su cźi měrni; schetož woni budźa Boże dźećźi mjenowani. (Mat. 5, 7—9.)

Njeje nam, kaž bychu so nam durje schěroko wotewrike, a my bychmy hodźinku schebywacź móhli w schecźelniwischim swěcźe? Sawěrnje, nasch Sbóžnik wosmje naschej ruzy a wjedźe naš blisko k wobliczu Božemu. Schtóž wopokasuje smilnosćź ſ wutrobu, je woprawdźe Bohu podobny. To je kralowski hamt nascheho Boha, so wodawa tym, kiž wodacźe pytaju, so pomha tym, kiž wo pomoz proscha. A jako nasch Wótcźež hlada na to, hacź smy my kralowskeho rodu a kralowšzy smyšleni. Tak lohko to njeje, swojim winikam wodawacź; wjele radscho so wjecźimy, wjele radscho swarimy hacź so smy scźerpni. My mamy sa swoje prawo, swoju wutrobu stwjerdźicź, hdyž je naš swět jebak; ale kak husto žněje Bóh tón Knjes njedźak, hdźež je smilnosćź wopokasak? Tola wón dołho cźaka. Sašo a sašo wotewri durje. A hdźež ma smilnych, tych bohacźe žohnuje. Tam jeho hnada schebywacź njemóže, hdźež sudźa a satamaju. Najwjetsche, schtož móža cźlowjekojo cźinicź, je: smilny bycź. Drje najlěpsche so wot swěta njewobkedźbuje, ale psched Bohom něschto płacźi, a wón jo krónuje ſ hnadu a se smilnosćźu.

Tohodla je to troschtne skowo: sbóžni su cźi smilni, ale wutrobu móže nam cźežku cźinicź. Ssmy sawěrnje schezo swólniwi, sa druhich žiwi bycź, wopory schinjescź a jich skabosćze njescź? Schetož to rěka: smilny bycź.

Niz mjenje rjane je skowo: Sbóžni su cźi, kiž su cźisteje wutroby. Kóždy, kiž je rad cźisty, dźe njecźistemu ſ pucźa. Je pak drasta womasana, je jemu hakle sašo derje, hdyž je wschitko sašo wucźischcźene. Niz jeno druhich ludźi dla so wurjedźischi, dokelž by so hańbowacź dyrbjał, sa sebje sameho njemóžesch to snjescź.

Dźe to ſ naschim snutkownym žiwjenjom też tak? Hdyž schinidu njecźiste myšle, wostajimy je pola naš? Abo wupokasamy je hischcźe w samšnym wokomiku? Ssu nasche myšle, kotrež mamy wo swojich sobucźlowjekach, hórke, sle, sawistne myšle a wěrimy rady najhórsche wo nich? Njemóžemy dołho wutracź, hdyž smy sebi, kaž swjaty Pawoł praji, swoje swědomje wopanzali? Khwatamy, hrěchow wodacźe dostacź? Pytamy so psched cźlowjekami wumywacź, hdyž nutskach njecźistoscź wostanje? Cźistym wutrobam je slubjene, so budźa Boha widźecź.

Schtó pak móže Bohu do wutroby hladacź, hdyž njeje wjele Božeje hnady nashonił? Schtó móže Boże myšle srosumicź, hdyž njecha swjaty bycź, kaž je wón swjaty?

Ale kak dha nětk ſ měrnymi? Ssu to tajzy, kotrymž žiwjenje dopuschcźi, so so bědźicź njetrjebaju? My wěmy, tajkich je mało. Bědźenju ſ pucźa hicź njeby prawe było. Jesušowa wěz njeje jenoż sa skabych a strachocźiwych. Wěrnosćze dla dyrbimy do wojowanja nuts. Ale we wojowanju měrny njeje wohidny, njepyta swoju samšnu cźescź, a so wježeli, hdyž pschińdźe sprawny měr. Wěso skuscha k tomu wjele lubosćze, ponižnosćze a woprawdźitosćze. Schtóž to ma, móže też

w cžeżkich wobſtejnoſcžach druhim k měrej dopomhacź. Tajkich ſměrniwych cžłowjekow bychmy w naſchim njeměrnym cžaßu prawje wjele trjebacź móhli! Schtóż je ßam njeſpokojny, njeměrny, pſchińdże bórſy do ſwady a do ßwara nuts. Mamy ßami pokoj we wutrobje, ßměmy jón też wokoło ßo rospſcheſcžeracź. Měrni budźa Boże dźěcźi mjenowani. Ssu dźě ßwojemu Wótzej w njebjeßach jara bliſko. Jeho ſkutkowanje ma tola runje wottyknjeny kónz, cžłowjekow ſjednocžecź pſches ſwojaſk měra. Měrne duſche móże Bóh trjebacź; wón je žohhnuje a da jim žohnowanje bycź ſa druhich.

To budź naſcha modlitwa:

S luboſcžu ty ßam ßwój měr wudźěl nam,
Nam, kiž jako twoji lubi woſtanjemy w twojim ßlubje,
Sswojim dźěcžom nam ßwój měr wudźěl ßam.

Pſchi khowanju lubeho droheho cžłowjeka.

Hłóß: Naſche dźěło je ßo ſtało.

Boža luboſcź je nam dała
Tebje, droha duſcha ty! —
Ssmjercź pak je nětk cže nam wſała; —
S Jeſußom dom pſchiſchła ßy!

aPſchecźeljo tu twoji wſchitzy
Bohu cže nětk porucža,
S zuſby dom du podružnizy,
S wěry du do widźenja.

Pſchětrała ßy nětk wſcho cžaßne
Hubjeńſtwo, — wſcho cžerpjenje —
Twoje wěry-wócžko jaßne
Wupłakało ßylſy wſchě! —

Puſchcź ßo dele w Božim měrje
Do twojeje komorki.
Bóh Knjes ſapłacź twojej wěrje.
Dobra nóz cźi, w měrje ſpi!

S modlitwami, ſ kěrluſchemi
Ssy pſches žiwjenje ty ſchła,
Hdyž kſchiž cžežki móz cźi ſlemi —
Bohu ßwěrna woſtała.

Duſcha droha, ty bu ſ Boha,
Tuž je dom twój horjekach,
Tam ßy žiwa, tam cźi khowa
Bóh Knjes krónu w njebjeßach!

Wěcžna ßwjata Boža hnada
Naß wſchěch takle lubuje.
Njewuprajna Boža rada
Wěrjazym da žiwjenje!

Sbóžni ßu wſchě Boże dźěcźi
S Božej' hnady w Khryſtußu.
W njebjeßach we wěcžnym ßwěcže
K cžeſcźi Božej žiwe ßu!

Spi nětk derje, cžěło w rowje
Wotpocžuj w Boſy tu.
Junu Bóh ſaß' cžěło ſnowi
W ſbóžnym ſ rowa ſtanjenju!

Hdyž tu ßmjercź naß wſchitkich dźěli,
Želimy a płakamy,
Tych, kiž ßmy tak lubo měli,
W wutrobje ßej khowamy!

Duſche prawych w Božich rukach
Wukhowane pſched ſkym ßu,
Na njebjeſkich ſbóžnych łukach
Bohu khwalbu ſpěwaju.

Twař na Boha, duſcha moja!
Njeboj ßo, wěř, Bóh je tu!
Wótcže, wěcžna luboſcź twoja
Duſchu cžini ſbožownu! —

J. W. w R.

Liſt kmótra.

Palmarum ßo ſaßo bliži! Haj tu a tam wobnowja młodźi kſcheſcźijenjo hižo prjedy kſchcźeńſki ßlub. Tuž je to nětkle ważny cžaß ſa pacźerſke dźěcźi, ſa ſtarſchich a — njeſabudźmy to — ſa kmótrow a kmótry! Kmótr a kmótra, wój mějeſchtaj pſchezo hižo ważne, ßwjate ſaſtojńſtwo, wój mataj jo w naſchim cžaßu dwójzy — jeliſo ßměmy tak prajicź! — Tuž dopomńtaj ßo toho woßebje też w tutym dojutrownym cžaßu!

Scźěhowaze ßłowa ßu dźěl liſta, kotryž njedawno něhdźe cžitach. Tutón liſt je pißał kmótr ßwojemu mótkej.

Mój luby Guſtlo! Je to nětko 14 lět, ſo Tebje, tehdy hiſchcźe małe dźěcźatko, kotreż ßebi toho wſcheho hiſchcźe wědomne njebě, njeßechmy do Božeho domu, ſo by tam był wukſchcźeny. Ja Twój kmótr, ßym Tebje na ßwojimaj rukomaj měł a ßym ſa Tebje kſchcźeńſke ßlubjenje ßlubił. Ja ßym we Twojim mjene wěru do Boha Wótza, Ssyna a Sswateho Ducha pſchijał a ja ßym ßlubił, ſo chzu ßo jako Twój kmótr wo to ſtaracź, ſo ßo Ty wocźehnjeſch w tutej wěrje do trojeniczkeho Boha. Na to bu Ty kſchcźeny a tak pſchijaty do kſcheſcźijanſkeje zyrkwje. Hdyž też Ty tehdy hiſchcźe niczo wo tym njewědźeſche, běchu tola hižo Bože mozy ſ Tobu a ſ Tobu też to prawo na dźěcźatſtwo Boże, kotreż Jeſuß Khryſtuß też ſa Tebje dobył je.

Mjes tym je ßo 14 lět minyło. Wſcho to, ſchtož tehdy hiſchcźe w Tebi dřemaſche, je wotucźiło. Ty dyrbiſch nětko ke ßwjatemu wołtarjej pſchiſtupicź a pſched zyłej wožadu wobnowicź kſchcźeńſke ßlubjenje. Mój luby Guſtlo, ja njewěm, kak ſ Twojej wutrobu ſteji, ale ja bych jo roſumił, by-li Ty bojoſcź pſched tym měł. Ssnadź je Twoje młode žiwjenje hižo womaſane ſ nětkajkej winu, ßnadź ßu Cźi hižo dwěle pſchiſchłe, ſo dwělujeſch na tym, ſchtož ßy wſchuli wuknył, ßnadź žedźiſch ßo po pſchecźelu, kotryž by Tebje ſroſumił a Tebi pomhał. Twoja luba macź, kotraž by była Twoja najbliżſcha towařſchka, njeje wjazy žiwa, twojeho nana widźiſch jenož porědko, je zyle we ßwojim powołanju. Tuž chzu ja, Twój kmótr, ſpytacź, Tebi to bycź, ſchtož je mi něhdy była moja luba macźerka w podobnej nuſy.

Chzu Tebi něſchto powědacź wo njej a wo ßwojich dźěcźazych a młodych lětach. Schěſcź lěta ſtary pſchińdźech do ludoweje ſchule. Tehdy hižo njebě moja duſcha žane puſte polo wjazy. Moja macźerka bě tam hižo wjele naßadźała, luboſcź a dźěcźazu wěru. Ja wědźach, ſchto je dobre a ſke a grawowach ßo jara pſched hrěchom, lubujo Knjeſa Jeſußa ſ zyłej ßwojej wutrobu Moja macź ſpěwaſche kóždy dźeń ſo mnu pacźerje. a ſchtož ßo wona modleſche, to ja doroſumich. Nětko pſchińdźech do ſchule, a cžiſcźe nowy ßwět wotewri ßo pſchede mnu. To bě mi něhdźe tak, kaž drje je to Hadamej a Jěwje było, jako ſ paradiſa wuſtupiſchtaj. S woprědka wupowědach pſchezo macźerzy wſcho, ſchtož ßłyſchach a naſhonich. Po cžaßu bu pak wliw towařſchow a ſchule tak mózny, ſo ßo njemóžach jemu dowobaracź. Ja buch mjelcžiwy, tajawy a ſakhowach wſchitko we

ßebi. Ja cžujach, so moja macž njeby mohła se wschěm, schtož ßo mje dótkasche, psches jene bycž.

To najhórsche běchu nabožne hodžiny. My běchmy 80 hólzow a to worakawych. S wucžerjom bě nam stary duchowny, kotryž měješe zyle wěsče drje najlěpschu wolu, ale niz tu móz a ßnadž też niz tón pucž, to dobre pschewješčž a do naß sawješčž. Tuž běchu tute nabožne hodžiny bjes toho praweho žiwjenja, kotreż dyrbi ßo hibacž w nabožnym roswucžowanju. Zyła schula bě w tym pschesjene, so běchu tute nabožne hodžiny te najbóle kožane mjes wschěmi. To bě ſ wulkej schkodu. S wjetschej pak hischče bě, so mějachmy potom też pacžerske roswucžowanje pola ßamßneho duchowneho. Hdyž to hewak hižo to prawe njeje, w schuli a na pacžerjach ßamßneho wucžerja měcž, tu hischče wo wjele mjenje. Tu dyrbjachmy wjele ſ hłowy wuknycž. Ale kaž to pschi tajkich wobstejnoščžach skoro hinak móžno njebě, hłowa wuknjesche, wutroba pak niz! A tola je runje na pacžerjach wutroba to prěnje! S toho bu nuſna ſnutskowna nuſa. Sapočžach dwělowacž a buch wliwki; bě mi to wscho jene.

W tutej nuſy bu mi ßwěrna pomozniza moja luba macžerka. Skoro kóždy wjeczor ßo durje wotewrichu, hdyž ja hižo ležach, a macž pschińdže ke mni, ßydže ßo na moje łožo a dasche ßebi wote mnje powědacž, wote mnje, wot jeje kajazeho hólza. Pschi tym haßny ßwězu, tak so ßo njewidžachmoj; ſ tym bu mi lóžo, powědacž. Hdyž ja dženža na tole spominam, njemóžu ßo dodžiwacž, kak mudrje to wschitko moja macžerka naprawicž wědžesche. Luboscž k džěsczu a luboscž k Sbóžnikej je ji to pschi tym ſ radžiczelku a wjednizu była. Wona njebě połna powucžowanja abo połna ßwarow. Ně! Wona pytasche pschezo saßo schkriczku Božu w mojej duschi, kotraž bě kaž wuhaßnjena. A wona ju namaka! Wona ju namaka ſ wulkej luboscžu a scžerpliwoscžu. Ja běch skónczńje tak daloko, so ßo mi wutroba wotewri a ert. Ja ßo jej ſrudny wusnach, so njemózach wjazy do Boha wěricž, so njemózach wjazy ßo modlo psched njeho stupicž. Ja ßo jej tyschny wusnach, so je to wscho nimo a so je też nimo ſ mojej džěczazej njewinowatoscžu.

To bě macžerka zyle směrom. Potom pak rjekny, mi ruku na czoło położiwschi: „Gustlo! — A njemohł-li ty niczo wěricž, to jene snajmjeńscha ßebi sakhowaj krucze: Ja ßłuschám k Bohu! Pschi nim chzu ja wutracž njedžiwajo wscheho! Sa njeho dyrbju ja pschehordy bycž a ßo njepodacž do hrěchow a njeczistoscžow. Gustlo, wón tebi pomha psche wschu cžěmnoscž, kotraž cže nětkle wobdawa, hdyž ty ßo ßwěru k njemu masch!“

To prajiwschi, wuńdže ſ komorki, mje pschewostajiwschi mojim myßlam. Tola kóždy wjeczor pschikhadžesche snowa a ßydasche pschi mni na łožu. Mój njepowědachmoj pschezo wo nabožinje, ale na wschěm poßledku džěsche to pschezo wo to jene, wo czistoscž dusche, cžěła žiwjenja.

A potom pschińdže dżeń mojeje konfirmazije! Tón bu mi rjany a žohnowany dżeń. Pschi wschitkim pak, schtož tehdy a wot tehdy hacž ßem na mnje pschińdže wot wonka a wot nutskach, sawosta mi ta jena wobsbožaza, radoscžiwa wěstoscž: „Ja ßłuschám k Bohu. A nichtón a niczo njeßmě mje ſ jeho ruki wutorhnycž!“

Hlaj, luby Gustlo, to wědženje wo tutym njeje mje cžaß žiwjenja wopuschczilo, haj, wono bu móznische a wěscžische we mni, wono je mi ßwěza a ßwětło wostało na wschěch pucžach, też na tych najczěmnischich. Wono je mi to, schtož je sa parnik para: ta móz, kotraž do wschitkeho hibanje pschinjeße, tak so wscho ßwoje prawe džěło dokonja.

Dyrbjało-li to pschi Twojej konfirmaziji podobnje bycž kaž pschi mojej, — a bohužel ßu jich w naschim cžaßu sta a tyßazy młodych w tajkej a podobnej nuſy! — njehladaj na ßłowa, džerž ßo teje njewuhibliweje wěstoscže: „Ty ßłuschesch k Bohu!“ Hdyž Ty po tym ßo masch, potom wěm, so Bóh, Twój Wótz a Sbóžnik, wschikto dalsche w Tebi a na Tebi dokonja, tak, so je wscho Tebi k cžaßnemu a wěcžnemu sbožu!

Twój ßo ßwěrnje sa Tebje modlazy kmótr

N. N.

„List kmótra“ běchmy tu sa napißmo stajili. A to je woprawdže list kmótra sa kmótrow a kmótry! Ale mi ßo sda, runje tak jara sa macžerjow a nanow! Wocžinjejcže wocži a hladajcže sa ßwojimi džěcžimi. Wotewrjejcže wuschi a poßkuchajcže na ßwoje džěcži a do ßwojich džěcži nuts, hacž do wutroby, do dusche nuts! Tute lěta — niz jenož tute lěto, te 14., te do konfirmazije — ßu pschezo hižo rosßudne a tuž ważne a straschne sa młodeho cžłowjeka, njech ßyna abo džowki, byłe, a to sa cžěło, duschu, wutrobu. Wone ßu w tajkich cžaßach kaž nasch, dwójzy rosßudne a ważne a straschne — straschne! Proschcže, so by Bóh Wótz wam dał tu prawu mudroscž a njekhabłazu ßwěrnoscž!

Słowa Pestalozzija.

(K 17. februarej.)

Khwalba macžerje: „Tak cžehnje ßłónzo Boże wot ranja hacž do wjeczora ßwoju dróhu. Twoje wócžko njewohlada žanu jeje krocželow, a twoje wucho njewußkyschi jeje khód, pschi jeje khowanju pak wěsch, so saßo skhadža a dale skutkuje, semju wohrěwacž, doniž jeje płody njedosrawja. Cžitarjo, wono je wulke, schtož ja praju, ale ja ßo njekomdžu jo prajicž: Tutón wobras tuteje wulkeje macžerje je wobras kóždeje žónskeje, kotraž ßwoju „bydleńsku jstwu“ sa ßwjatnizu Božu scžini a sa mandželskeho a džěcži njebjeßa dobudže!“

Nabožne wukubłanje: „Schtož je w naschim duchu, schtož je w naschej wutrobje, schtož je w cžłowjskim wumělstwje wěcžne a njepscheměnjomne, na to a jenož na to prózujemy ßo, wukubłanje cžłowjeka sakožicž. My chzemy wukubłanje naroda wusběhnycž ſ błudow a ſ toho, schtož jenož cžłowjske a cžěłolubowaze, k bójskemu a k wěcžnemu!“

Sa nasch cžaß: „Powschitkowne njepocžinki, kotreż nasche njeskutki wupłodža, maju ßwoje žórło w roswjasanju tych wuskich swjaskow, kotreż wjeżu starscheju, bratrow a ßotry, ßußodow, towarschow, stacžanow.“

Dżeń 17. februara je 100lětny ßmjertny dżeń tutoho wulkeho a nadobneho muża schule a luda, tutoho pschecželа džěcži, starschich, schulow, ludow. Hódnje jón jenož ßwjecžimy, hdyž ßo se ßłowom a skutkom wusnajemy k jeho hłownej saßadže, so nabožina, so wěra a bohabojoscž je sakład wscheho spomožneho žiwjenja w domje, w schuli, w ludu!

Zyrkej a sozialdemokratiske nowiny.

Nochzemy prajicž, so to, schtož scžěhuje, powschitkownje płacži a też sa Łužizu płacži, chzemy pak tu tola sapißacž, schtož ſ Hamburga ßłyschimy.

Hamburgske zyrkwine wyschnoscže ßu psched krótkim sapocžałe, zyrkwinske powěscže, t. r. Boże ßłužby też w sozialdemokratiskich nowinach „Hamburger Echo“, a to we wotdžěle sa nawěschtki wosjewjecž. Něktoři cžitarjo — tola jenoscž jara mało! — ßo tohodla pola redakzije tuteje nowiny wobcžežowachu. Na tute wobcžežowanja wotmołwi nowina něhdže se scžěhowazym:

„Bychu-li ßyły luda zyle liwke byłe pschecžiwo zyrkwi, ßo ani jeje dla njehněwałe ani jej polěpschowanje njepschałe,

ale bjeſe wſcheho cžiſche ſ zyrkwje wuſtupowake, by ſ zyrkwju nimo bylo. Hdyž pak liczba tych, kiž w zyrkwi žu, pſchirunujeſch ſ liczbu tych, kiž wuſtupichu, je tutych liczba žnadna. Ssu tu pſchezo hiſchcże ſchëroke worſchty ſozialdemokratiſkich wolerjow, kotrež žebi wot žwojich woždadow žadaju: My chzemy zyrkwinſke powëſcże tež w nowinach naſcheje partaje cžitacź; my nochzemy mjenje prawa mëcź w naſchich woždadach hacž druſy. Runje tajke namolwjenja žu wyſchnoſcże zyrkwje, kotrež žnadź njebychu žame wot žo na to pſchiſchkle, pohnuke, zyrkwine powëſcże w ſozialdemokratiſkej nowinje woſjewicź. — To je žo do pſchiwſacża ſozaliſtiſkeho ſakonja tam a žem tež hižo ſtawało a w nëkotrych woždadach tež po tym hiſchcże. — Dyrbimy nëtko my žo ſapowëdźicź, dyrbimy my — zyle pſchecźiwo programej naſcheje partaje — prajicź: Sozialdemokrat njeßmë žanej zyrkwi pſchißluſchecź; a hdyž tola nochze ſ zyrkwje wuſtupicź, njech nëkaju bërgarſku nowinu cžita. To by tola było najhórſche duchowne wuputanje.

Hdyž hacž žem w „Echo“ žanych zyrkwinſkich powëſcżow njebë, njebë na tym wina to, ſo my je nochzychmy pſchijimacź, ale to, ſo zyrkej mënjeſche, ſo dyrbi nam tuto ſapowëdźicź. Tute powëſcże nëtkole wotpokaſacź, nimamy žanych pſchicžinow, tak dołho hacž žane nadpady pſchecźiwo hibanju dźëlacźerſtwa njewopſchijeja. Naſcheho ſtejniſchcża k zyrkwi žo to dozyła njedółka. To pak by było wojowanje ſ njeduchownymi žrëdkami pſchecźiwo duchownemu hibanju, bychmy=li my wotdźël ſa nawëſchtki, do kotrehož žmë kóžde dźiwadło, kóžde ſjednocźeńſtwo, kóždy wobkhod žwoje powëſcże a nawëſchtki podawacź, zyrkwi jenož tohodla ſawrëli, dokelž je zyrkej zyrkej. Rune prawo wſchitkim! to dyrbi tež tu płacźicź.

Wono budże zyle wëſcże dobre, bychu=li woždady powſchitkownje cžiniłe, kaž Hamburgſke. To žo hacž žem njeſtawa, tuž žo tež nëtkole njemóże prajicź, hacž bychu ſozialdemokratiſke nowiny žo po tamnych Hamburgſkich ſkožowake abo hacž niz.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka ſynoda je ſhromadźena. Wona ſmëje tež tón woždebity nadawk, noweho preſidentu ſakſkeje krajneje zyrkwje wolicź. Dotalny ſaßłużbny preſidenta k. D. dr. Böhme je jej ſdźëlił, ſo žwoje ſaſtojnſtwo ſłoži. Sa wodźnika abo preſidentu ſynody je žebi ſynoda ſaßo wuſwoliła k. wyſchſcheho mëſchcżanoſtu dr. Seetzen, kotryž mëjeſche tež pſchedßydſtwo poßlednjeje ſynody. — Jeho je Lipſcżanſka fakulta bohoßłowſtwa ſa cżeſtneho doktora pomjenowała. Njech žo dźëło ſynody ſtanje pod dopjelnjenjom rjanych žłowow, kotrež jej w ſawodnej Božej žłużbje k. krajny biſkop dr. Ihmels žobu do dźëła da! Wón žo ſałoži na Jan. 11, 40: „Njejžym tebi rjekn̄ył, hdy by ty wëriła, by ty tu kraßnoſcź Bożu dyrbjała wohladacź!“ a wułoži: „Sslubjenje a praſchenje w durjach noweje ſynody. Wy wohladacże kraßnoſcź Bożu! a: Mózecże wy wëricź?“

Saßo ras piſche žo w nowinach wo tym, ſo bamž ſ italſkej wyſchnoſcźu jedna wo tym, ſo by žo to dotalne tak mjenowane „jaſtwo“ bamža we Vatikanje ſkónczyło. Schto je wërno na tym, njehodźi žo prajicź. Hacž žem je žo bamž pſchezo ſa jateho italſkeho knjeżerſtwa mël a njeje ſ Vatikana pſchiſchoł. Nëtk chzedźa žamo wjedźecź, ſo ſe ſrjadowanjom nowych wucźinjenjow tak khwataja, ſo by bamž mohł žobu bycź na euchariſtiſkim kongreßu, kotryž žo w mëſcże Bologna ſeńdże. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Gymnaſium w Budyſchinje ſaßo humaniſtiſki gymnaſium,** to je ta wulzy ſwjeżelaza powëſcź, kotraž nëtko pſches Lužizu khwata. To tola rëka, ſo móża ſtarſchi žwoje wobdarjene dźëcźi, kotrež ſtare rëcże, to je łacźanſka a grekſka, ſa ſakład žwojeho ſtudija trjebaja, bjeſe wſchëch ſadźëwkow na Budyſchſki gymnaſij dacź, potajkim woßebje tych, kotſiž chzedźa theologiju abo bohoßłowſtwo ſtudowacź. Njemylimy drje žo, ſo je žo tuto pſchemënjenje ſtało žobu pod wliwom wobſamknjenja krajneje ſynody, kotraž bë ſa to wuſtupiła. Tak wróczi žo naſch žławny Budyſchſki gymnaſij w lëcże žwojeho 400-lëtneho jubileja ſaßo na ſakłady, na kotrež bë ſałożeny a po kotrychž bë nimale 400 lët dołho ſkutkował. Nad tym žo pſchede wſchëm ſtari ſchulerjo tuteje łacźanſkeje wucźerńje wjeżela. Sa ſextu abo ſapocźinazu rjadownju je tež rjana liczba ſchulerjow ſamolwjena. Nadźijomnje je jich ſnajmjeńſcha tež nëſchto Serbow mjes nimi. Njech pak nëtko naſchi žerbſzy ſtarſchi tutu ſkładnoſcź wužija a wobdarjenych žynow na gymnaſij ſcźelu, ſo bychmy mëli pſchede wſchëm tež doſcź duchownych ſa naſch lud. A njech žo nëtko ſaßo cźim bóle dopomnja wſchitzy Sserbjo na naſche Towarſtwo pomozy ſtudowazych Serbow a jo podpjerujo pomhaja wukubłacź žerbſkich ſtudowazych.

— **Budyſchin** je žebi noweho fararja wuſwolił. To je farař Paul, kotryž žo bórſy ſ Nerchawy do Budyſchina pſcheżydli.

— **Do zuſby** wupucźujetaj w tutych dnjach dwaj duchownaj naſcheje ſakſkeje krajneje zyrkwje. Farař Meyner ſe Sachſen-Altenburg pojëdże, 62 lët ſtary, ſe žwojej mandźelſkej do Indiſkeje a pſchewoſmje tam wjedniſtwo Lipſcżanſkeho miżionſtwa. Wón bë tam jako probſt hižo do wulkeje wójny we miżionſkim dźële. Farař Heller, napoßledk w Vogtlandſkej ſ fararjom, pucźuje, tež wot mandźelſkeje pſchewodźany, tohorunja do Indiſkeje a budże tam woßebje mjes niſkim a potłóczowanym ludom ſkutkowacź.

S **Wósporka.** Naſch farař Stamm, kotryž je tež, njech Němz, w naſchich žerbſkich woždadach ſnaty, bu do Gautzſcha pola Lipſka wuſwoleny. Naſcha woždada puſchcźi jeho jara njerady ſe žwojeje žrjedźiſny, njech tež dyrbi pſchicžiny, kotrež jeho pohnuchu žo pſcheżydlicź, pſchipóſnacź.

Pruſka zyrkej. Senat zyrkwje je wobſamknył, tu wot zyrkwineho wubjerka pſchijatu khorhoj zyrkwje tež w ſtaropruſkej zyrkwi ſawjeſcź. Drobniſche wo tutej khorhoji piżaſche naſch njedźelnik we žwojim 3. cžiżle tutoho lëta.

— **Evangelſka zyrkej Staropruſkeje** je pſched krótkim „zyrkwiny wopomnjeńſki pjenjes ſa mandźelſke jubileje“ wudała a jón tež hižo wjazy krócź ſpożcżiła, ſ nim radoſcź ſbudźiwſchi. Njedoſtatk pſchi tym je, ſo žo próſtwy wo tutón pjenjes huſto pſchepoſdże ſapodaja tohodla, dokelž woždadni pſchepoſdże fararjej žwjedźeń ſłoteho kważa woſjewjeja. Wono je nuſne, ſo žo to žnadź 2 abo 3 mëżazy prjedy ſtanje, ſo bychu žo wſchë trëbne podłożki wobſtaracź mohłe. Wſchitzy tola pſchezo wobžaruja, hdyž žo tajke woßebite wuſnamjenjenje njemóże na ſłotym kważu pſchepodacź, njech tež poſdźiſcho hiſchcże dóńdże.

Liſtowanje: M. we L. ſa Sex. — R. we W. ſa Eſto. — K. w N. ſa Inv.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 8. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmar a
Živnosć je.
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźeľſke lopjeno.

Budyſchin 20. februara 1927 Bautzen

Čišćeć a nakład Ssmolerjez knihičišćerńe a knihańe sap. druźſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći bjertlětnje 78 ſtotych pjenjezkom.

Njedźela Seragesima.

2. Kor. 12, 1—10. „Doſć maſch na mojej hnadźe; pſchetož moja móc je we ßłabych mózna!“

Kěrluſch 712: Njerudź ßo, hdyž dyrbiſch khodźić.

W Amerizy ßu daloke a ſchěroke wokoliny, kotreż ßu pſchećahowane ſ hłubokimi a wuſkimi dołami. Wjetſche a mjeńſche rěki ßu je ßebi pomałku do ſkaliny hrjebałe. Chze-li ſchtó w tamnych krajach pućować, njech je pěſchi abo ſ konjom (pſchetož żeleſnizow je tam jara mało), tón dyrbi, tak huſto hač na tajki rěčny doł trjechi, wot horjekach, hdźež lube ßkónčko ßo ßwěčži a módre njebjo ßo ßměwa, dele do hłubiny, hdźež je cźma, ſyma a mokrota, a potom po nahłym, ſtraſchnym puću ſaßo horje. Haj, tajke pućowanje je jara wobcźežne, a tola ma ßo druhdy ſtać.

A hdyž rjane hory naſcheho wótzneho kraja pſchekhodźimy, tuž něſchto podobneho namakamy. Tam też druhdy wyßoko na horach ſtejimy, hdźež ßmy daloko wot wſcheje prózy tuteho žiwjenja a njebjeßam bliſko, a potom ßmy ſaßo delekach w dolinach, hdźež wſchědne wobcźežnoſcże naß wobdawaju.

Lubi pſchećeljo, njeje dha naſche zyke cźłowiſke žiwjenje po prawom tajke pućowanje pſches wyßokoſcże a hłubiny? Pak ßmy horjekach na jaßnych wyßokoſcźach ſboża, hdźež Bóh naſchemu dźěłu radźenje a naſchemu žadanju dopjelnjenje ſpožči, pak ßmy ſaßo w cźěmnych dołach njeſboża, hdźež khoroſcź, nuſa a ßmjercź naß tłóčži a tyſchi. Derje tebi, hdyž to wěſch a ßy po tym žiwy. Kaž po Božej radźe wonkach w jeho ſtwórbje deſchćžik a ßłónčne wjedro ßo ſe ßobu wotměnjetej, tak też w cźłowiſkim žiwjenju wjeßele a ſrudoba. Schtóž to wě, tón budźe wuknyć, woboje k Božej cześći a k ßwojemu ßamßnemu ſbožu noßyć. Běda pak temu, kiž ma žiwjenje ſa rejwanſku łubju, hdźež ßo jenoż ßměje a ſkaka! Tajki budźe ßo ſjebać a ſhórcźić, ßam ßebi a druhim žiwjenje cźežke ſcźinić, ßwoje najnuſniſche pſchiſtuſchnoſcże ſakomdźić a ſkónčnje ſ próſdnymaj rukomaj pſched Boże wobliczo ſtupić. Dźe wſchak, tak dołho hač ßmy žiwi na ſemi, ſ wyßokoſcże dele do hłubiny, ale też ſ hłubiny ſaßo horje k wyßokoſcźi. Też ſchcheſcźanej, kiž ma Jeſom Khryſta ſa ßwojeho ſbóžnika a Boha ſa hnadneho Wótza, tón Knjes tajke dźiwne wjedźenja njeſalutuje. Też ſchcheſcźan dyrbi ſ wyßokoſcże wjeßełeje wěry dele do hłubiny cźertowſkeho nadběhowanja. Haj, móżemy drje prajić: cźim bóle Bóh cźłowjeka wobhnadźa, cźim cźežſchi ſchiž budźe jemu też napołožić. Je-li jedyn, tuž móże ßwj. Pawoł wo tym powjedać. Wón běži tón prěni mjes Khryſtußowymi japoſchtołami, kiž je po ßwojim ßamßnym ßłowje wjazy dźěłał dyžli woni wſchitzy, a ſchto je wſchitko wuſtać dyrbjał! Schtož ßo nam w Japoſchtołſkich ſkutkach powěda, je jenoż mały dźěl jeho cźerpjenjow! A tola praji w naſchej epiſtoli: „Ssym dobreje myßle pſchi ßłaboſcźach, nuſach, hańbach, tyſchnoſcźach, Khryſtuża dla!“ Hdy bychmy tola wſchitzy tak rěčcź móhli! So bychmy to wuknyli, chzemy ßwj. Pawołej nam něſchto powědać dać

wo wyßokoſcźach a hłubinach w ſchcheſcźanſkim žiwjenju.

1. ßy-li na wyßokoſcźi, woſtań ponižny;
2. budźeſch-li pak do hłubiny wjedźeny, woſtań ſtroſchtny!

I.

Sſłyſchimy wot ßwj. Pawoła, kak je junu na najwyſchſchich wyßokoſczach wěry pobył: „Ja ſnaju cłowjeka w Khryſtußu pſched ſchtyrnacze lětami, tón bu ſtorhnjeny hacz do tſeczich njebjeßow, do paradiſa, a ßłyſcheſche njewurjeknjene ßłowa.“ Njebjeſku kraßnoſcź je wón ßměł wohladacź pſches Bożu hnadu, hacźrunjeź běſche hiſchcze cłowjek na ſemi. Schto je widźał a ßłyſchał, nam njepowěda; pſchetoź ſeńſki jaſyk je pſchekhudy, ſo njemóże njebjeſke wězy wuprajicź, a cłowjeſki roſum je pſcheßłaby, ſo njemóże je ſroſumicź. Komu njeby ßo ſaſtyſkało po wěcźnej domiſnje, hdyź tajke něſchto ßłyſchi? Kotremu wěrjazemu kſcheſczijanej njeby hižo huſczíſcho ßrjedź ſtaroſczow a czeŕpjenjow ſeńſkeho źiwjenja to wutrobne źadanje do myßlow pſchiſchło: ach, hdy bych tola tam był, hdźeź budźe to wſcho pſchewinjene, hdźeź budźe Sbóźnik tych czeŕpjerjow troſchtowacź, tych dobywarjow krónowacź? A to, ſchtoź hiſchcze pſched nami leźi a kotremuź dyrbimy po wuſkim puczu pſchikhwatacź, to je ßwj. Pawoł wohladacź ßměł, byrnjeź było jenoź na krótke wokomiknjenje! A tola wón ßo njehordźi, ale woſtanje poniźny. Schtyrnacze lět wón nikomu njeje niczo wo tym powědał; nětko hakle dyrbi wo tym rěczecź, dokelź ma ßo pſchecźiwo ßwojim njepſchecźelam wobaracź.

Woſtań runje tak poniźny, luby kſcheſczijano, hdyź teź ty pſches Bożu hnadu na wyßokoſczi wjeßeleje wěry ſtejiſch. Hdyź zyłu ßłódkoſcź ſbóźneje wěſtoſcze ſacźujeſch: Bóh je mi wſchitke hrěchi ſańdźeneho cźaßa wodał, Khryſtußowa krej je mje wucźiſczíła, troſcht a pomoz ßwjateho Ducha ſtej pſchi mni we wojowanju pſchecźiwo nuſy cźěła a duſche, moja modlitwa je dźiwnje wußłyſchana, moje ſnutskowne a ſwonkowne źiwjenje do prědka dźe, — hladaj, hdyź tajkele něſchto naſhoniſch, ßy na wyßokoſczi wěry, a teź ty ßo na krótke wokomiknjenje Bożemu raju bliſko cźujeſch. Ale njehordź ßo! Njeſazpěj druhich, kiź njeißu hiſchcze tak daloko, njeſaßudź tych, kotrychź hrěſchna ßłaboſcź ßo tebi njelubi, ſpominaj ſtajnje na to, ſo teź ty ßy, ſchtoź ßy, jenoź ſ hnady, a teź na to druhe: „Komuź ſda, ſo ſteji, tón njech ßo hlada, ſo njepadnje!“

S wjetſcha pak ßo tón Knjes ßam ſa to ſtara, ſo poniźni woſtanjemy. „So bych ßo tych wyßokich ſjewjenjow pſches měru njepſcheſběhnył, je mi daty koł do cźěła, ſatanowy jandźel, kiź by mje ſ pjaſczu bił.“

II.

Bóh je jeho ſ wyßokoſcze dele wjedł do hłubiny cźeŕpjenja. Schto ßwjaty Pawoł měni ſ „kołom do cźěła“, to njewěmy. Ssnadź je bolazu khoroſcź měł, kotraź je pſchezo ſaßo pſchiſchła, abo ßnadź je na ſtajne njepſchecźelſke pſcheſcźěhanje myßlił, to ßo roſßudźicź njehodźi. To jene pak je wěſte: cźeźki kſchiź je był, kotryź je dyrbjał noßycź. A wón je cźinił, ſchtoź kóźdy kſcheſcźan cźini: wón je toho Knjeſa proßył, ſo by tón kſchiź ſaßo wot njeho wſał. Ale dźiwna wěz: tón Knjes njeje modlitwu ßwojeho wulkeho japoſchtoła wußłyſchał! Tſi krócź je proßył, a na kónzu je ßwjaty Pawoł wotmołwjenje doſtał: „Doſcź maſch na mojej hnadźe; pſchetoź moja móz je we ßłabych mózna.“

Kak troſchtne je tele ßłowo teź ſa kóźdeho mjes nami, kiź pod cźeźkim kſchiźom ſdychuje! Teź nam je dźe Boża hnada w naſchim Sbóźniku data, a teź my mamy doſcź na njej. Tohodla je Khryſtuß cźeŕpił, ſo bychmy my we ßwojim cźeŕpjenju troſcht a měr měli; tohodla je wón wumrěł, ſo by naſcha hrěſchna wina ſapłacźena a naſcha ßmjercź lohka była: tohodla je wón ſtanył, ſo bychmy teź my nadźiju wěcźneho źiwjenja měli; tohodla je wón k njebju ſtpił, ſo by wón nam tam něſchto pſchihotował we wótznym domje, hdźeź je wjele wobydlenjow. Njeje to woprawdźe doſcź a nadoſcź? Schto hewak trjebamy? Tutón cźaß ſe ßwojimi wobcźeźnoſcźemi je krótki; tamna ſbóźnoſcź pak traje wot wěcźnoſcze hacz do wěcźnoſcze. Tohodla je njeprawo a hłuposcź, haj wulki hrěch, hdyź morkotamy pſchecźiwo Bożej dobrej a hnadnej woli, kotraź chze naſche ſbożo, a hdyź ſawidźimy tym, kotrymź ßo po naſchim ſdaczu lěpje dźe hacz nam. My mamy hacz do ßmjercze, haj hacz do wěcźnoſcze doſcź na Bożej hnadźi.

„Moja móz je we ßłabych mózna.“ Seńſki knjes, hdyź ſaſtojnikow abo dźěłacźerjow trjeba, teź wón ßej tych najßylniſchach, najmudriſchich, najkhmańſchich wuſwoli. Bóh pak runje nawopak ſkutkuje: wón ßebi najradſcho tych najßłabſchich wupyta. Tajki ßłaby bě Jeſuß ßam we ßwojim ſeńſkim źiwjenju: bjeſe wſcheje ſwonkowneje mozy, jenoź ſ mozu ßwjateho Ducha wobdarjeny. Tajźy ßłabi běchu wſchitźy japoſchtoljo; wſchak bě jich źiwjenje próza a kſchiwda hacz do poßlednjeje hodźiny. Tajki ßłaby, w kotrymź bě tola Boża móz mózna, běſche teź tón muź, kotrehoź ſtolětne ßmjertniny ßmy ſańdźeny ſchtwórtk, 17. februara, wobeſchli: Jan Heinrich Peſtalozzi, tón wulki pſchecźel a wucźeŕ wſchitkich dźěcźi, woßebej tych khudych a ßłabych. Wón je pſchewjele njeſboża měł we ßwojim źiwjenju: ſkoro wſchitko, ſchtoź je ſapoczał, je ſaßo ſpadało. Ale tola je jeho mjeno hiſchcze źiwe a budźe źiwe do wſchěch cźaßow, a ſchtoź je wucźił, źenje njebudźe ſapomnjene; pſchetoź wón mějeſche wutrobu połnu luboſcze k wſchěm cźłowjekam. Hdźeźkuliź bě, wißachu dźěcźi na nim, poßłuchachu ſ zyłej duſchu na njeho, a wón je hakle wucźerjam pokaſał, kak maja ßo dźěcźi roswucźowacź. Sſkaby bě, ale tola běſche Boża móz we nim mózna.

A my? Chzemy hiſchcze ſkorźicź a żałoſcźicź, hdyź budźemy wjedźeni do hłubiny? Ně, my woſtanjemy troſchtni a prajimy ſe ßwjatym Pawołom: „Tohodla ßym ja dobreje myßle pſchi ßłaboſcźach, pſchi hanjenjach, pſchi nuſach, pſchi pſcheſcźěhanjach, pſchi tyſchnoſcźach, Khryſtußa dla; pſchetoź hdyź ßym ßłaby, ßym ja ßylny.“ Hamjeń.

M. we L.

Tſi łódźe.

Hłóß: Je Bóh mój pſchecźel ſa mnje.

Tſi łódźe jenotliwe
Na morju wohladach,
Na prěnjej dźěcźo miłe
We cźiſtych pjeluſchkach.
Hlaj, wěnzy běłych róźi!
Sſłyſch kěrluſch najßłódſchi!
O Jeſu, Ssyno Boźi,
Twój żłobik Bethleh'mſki!

Tſi łódźiczki na morju —
Ssrjedź nawalnoſcze ſlej!
Ta druha, w ſtyſknym horju,
Bě cźeŕwjena każ krej!
A cźeŕnje, — niczo róźi!
A ſcźeźor woßrjedźa, —
O Jeſu, Ssyno Boźi,
Twój kſchiź na Golgatha!

Ta tſecźa łódź bě jaßna
Każ ßłónczko njebjeſke!
S njej cźrjóda ßwjata kraßna
Do njebjeß jědźeſche.

Ach, mojich lubych wjele
Tam sbóžnje spěwasche !—
Lódź, Jesu, pósczel dele,
Kiž dom mje póscżele! —

Jan Waktaŕ †.

Druha kasń.

Berlinski „Acht-Uhr-Abendblatt“ je nowu němsku wyschnoscź powitał pod napißmom: „Hosianna! Nam je žo dźěczo narodźiło!“— Druha Berlinska nowina „Berliner Lokal-Anz.“ wopißuje wuhotowanje někajkich póstnizow: „Man „betet an die Macht der Liebe““, žebi dowolejo pschi tym też hischcże dalschich bibliskich wurasow. — „Vorwärts“, snaty sozialdemokratiski dźenik rěcźi pod napißmom: „Aus tiefster Not!“ kak styknje němskonazionalni na pomoz wołaju pschi tukhwilnym „parlamentariskim na kschiž tšělenju — Kreuzfeuer.“ Dale wo tym pischo, pschewobrocża „Vorwärts“ nabožny nastawk nowiny „Kreuzzeitung“ se samyßłom na politiske, měnjo ministra Keudella s tym, schtož bě „Kreuzzeitung“ w nabožnym smyßle na Sbóžnika nałożiła.

To žu jenož tsi pschikłady. Wschě tsi žu hanjenja druheje kasnje. Abo njeßłuscha biblija pod schkit tuteje kasnje? Wschě móžne žrědki nałožuja njepschecźeljo wěry a kschescźijanstwa, so bychu schkody naczinili. S dobom pak też na psch. „Vorwärts“ pscheradźi, kajkeho ducha dźěcźi jeho wjednizy žu a do kajkeho njekschescźijanskeho, bibliju hanjazeho waschnja bychu rad sawjedli lud. Móžno, so s tym pola někotrych dobru propagandu cźinja sa žwoje saměry, wěste pak też je, so tajke waschnje skónczńje tola wocźi wotewri tym, kotsiž běchu hacž dotal s tutej nowinu sozialistiszy smyßleni, we žwojej wutrobje pak sakhowachu hischcże myßliczku naboziny a wěry! „Tam potajkim, do tajkeje hłubiny potajkim pschińdźemy też my, hdyž tak dale žo wjescź damy wot toho sozilasma, kotryž nima abo nochze měcź žane srosumjenje wjazy sa to, schtož je snutskowne žadanje a žedźenje cźłowjeka!“ dyrbja žebi tola też hacž dotal žwěrni sozialdemokratiszy cźitarjo tuteje a tajkich nowin prajicź. A to rosßudźenje sa to jene, schtož je nusne, njemóže tola potom wuwostacź.

Druha kasń! To žu pschikłady s powschitkowneho politiskeho žiwjenja. Kedźbujmy też we žwojim woßobinskim a bóle wobmjesowanym žiwjenju na tutu druhu kasnju. To cźińmy žameho žo dla, to cźińmy tych dla, kiž žu nam dowěrjeni. Nam je tak, kaž by žo selenje na wßach bóle shubjako. Abo mylimy žo to? Bóh daj, so žo w tym njemylimy. Ale tak někotre njewužitne wužiwanje Božeho mjena a nabožnych a bibliskich žłowow a mjenow tola hischcże namakasch. Tak husto hacž s tajkim něcźim hrěschimy, cźinimy we žwojim tožame, kaž tamne nowiny. A to tola njemóže nascha wola bycź! —

Sstowa Pestalozzija.

„Cźłowjeka wukubłacź njeje niczo druhe hacž wufilowacź wójmadło wulkeho rjecźasa, s kotrymž mjes žobu swjasane cźłowjestwo twori zyłk.“

„Wono je nusne, swěscźicź prjedy sprawnoscź w ludu, — žiwjenje w nazionalnych dobrych poczinkach —, hacž je móžno twaricź na dobre poczinki jenotliweho.“

„Daj cźłowjekej něschto, so njeby bjes hordoscże był! Njech je to też jenož sa najnižschu holzu drasta abo sa starych to, so snaju katechismus, abo sa bura to, so ma kruwy a rolu . . .“ —

„Pschecżelo, hischcże pschezo roscże skaženje Europy, dokelž ma wulku hubu,“

Móz evangelija.

W Mangalurje w južnej Indiskej bě žiwy Brahmana, widźany muž inidskeho luda. Wón bydlesche pódla bydlenja mißionara a bě žo indiskemu hibanju sa reformy luda a kraja pschisamknył, skutkujo sa njo se sahorjenoscźu. Tak twarjesche bydlenja sa tych, kiž žu tam swonka worschtow luda — kastenlos — a pscheßydli tutych wbohich do nowych twarjenjow.

Jako bě tutón žwój spomožerski skutk wukonjał, pscheproßy mißionara, so by s nim schoł, žebi nowe domy wobhladacź. Tak tam hromadźe dźěschtaj. Pschischedschi k bydlenjam wuhlada Brahmana, so běchu jeho wukhowanzy zyhele i tšěchow sebrali, pschedali a sa to palenz kupili. Płakajo sawoła wón: „Hlajcże, my móžemy drje naschim wbohim parias, kotsiž žanych bydlenjow nimaja, domy natwaricź a dacź, ale my njemóžemy jich scźinicź sdźerżliwych a strósbnych! To samóže jenož evangelion!“

Czehodla niz prjedy?

Mißionar bě ludej evangelion pschipowědał. Po prědowanju pschińdźe k njemu žónska se žnlsojtymaj wócźkomaj a žo woprascha: „Je to wěrno?“

„Haj!“ mißionar wotmołwi, „to je wěrno! Tebi je jenož hischcże trjeba, so wěrisch!“

Žónska njebě s tutej wotmołwu spokojom: „Ty prajisch, so je to wěrno, schotž žy nam prajił! A tola žym ja tole dźenža hakle prěni krócź žłyschała. Ja běch hacž dotal žiwa, njeßłyschawschi tutu lubosnu stawisnu wo sbóžnocźinjenju. Je žo Jesuž hakle w sańdźenym lěcże narodźił?“

„Ow ně, to je hižo dawno, so je žo to stało!“ wotmołwi mißionar.

„Bě to psched 10 lětami?“ woprascha žo žona.

„Ow, wjele prjedy!“ snapschecźiiw mißionar.

„Ach, je drje to 50 lět žem?“ praschesche žo póhanka dale, njespokojena wot toho, schtož bě jej prajił.

Nětko jej mißionar powědasche, kak je to nimale 2000 lět žem, so bu Jesuž Khrystuž narodźeny w Bethlehemje a so wumrě na Golgatha. Póhanka njemóžesche dorosumicź, so to njebě prjedy nichtó pschischoł, jim pschipowědacź tutu dźiwnu stawisnu wulkeje luboscże.. Cźehodla khowachu to ludźo kschescźijanskich krajow tuto žłowo žiwjenja sa žebje, jo njerosßrywajo w zusnych ludach? —

Tak tam w póhanskim kraju! Njej pak też w tak mjenowanych kschescźijanskich krajach doscź, kotsiž tutu dźiwnu powěscź njesnaja? A tola rosßrywa žo tuto žłowo sboža a sbóžnoscże dźeń wote dnja!

Duschepastyrjo a wustawy.

Njedawno nowiny pißachu wo jednanju žudnistwa, kotreż mějesche žo s holzu saběracź, kotraž bě w „domje sa maczerje“ — Mütterheim — žwoje njemandźelske dźěczo sajědojcźiła. Sozildemokratiska nowina „Vorwärts“ pschispomni k tomu tole: „Jenož cźělne wobstaranje, žane niz duchowne, to je něschto njezyłe. Bychmy-li tutu holzu tehdy, hdyž do wustawa pschińdźe, woßebje wsali a žo s njej dowěrliwje rosmołwjeli, jej tak składnoscź dawajo, wschě dwěle a staroscże wupowědacź, a bychu-li jej też žlubili, so chzedźa s nanom rěcźecź, so ju njeby sastorcźił, schtó wě, hacž by wona potom hi-

ſchcże njeſkutk ſkuczíła! Wobſtaranje dyrbi pſchezo bycź duchowne wobſtaranje!“

To je ſpósnacże, kotremuż pſchede wſchém to jene pobrachuje, ſo jo njenamakaſch pola wjele ſ tych, kotſiž ßu tutej ſozialdemokratiſkej nowinje bliſzy. Tuczi wſchitzy dyrbjeli ßebi hewak prajicź, ſo je to ſaßlepjenoſcź, ſo ßo runje wot mnoho ſozialdemokratow wojuje pſchecźiwo kſcheſcźijanſkim duſchepaſtyrjam pſchi ſjawnych wuſtawach.

Zyrkej a ſtat.

— **Saksła ſynoda** dale wuradźuje. Saběra ßo woßebje też ſ tej najbóle woboßnej wězu: ſ zyrkwinym dawkom. Wěmy wſchak wſchitzy, ſo njeje zyrkej na tym wina, ſo bu ſ zyrkwineho dawka tajka ſrudna wěz, ale ſakonje, kotreż ßu ſaſtupjerjo luda w cźaßu politiſkeho pſchewróta abo bórſy po tutym ſhotowili. Abo njewěmy to hiſchcże pſchezo wſchitzy? Skoro ßo tak ſda, dokelž tak nękotry ßwój hněw na zyrkej abo woßadu wußypa. Synoda ßo prózuje, tu hižo ſa pſchichodne dawkowe lěto 1927/28 pſchihódne pſcheměnjenja pſchewjeſcź. Kajke to budźeja, njehodźi ßo dźenßa hiſchcże wěcże prajicź. — To je jenoż jena naležnoſcź. Naſch ßerbſki ſynodala k. wyſch. wucźeŕ kantor Hanczka rosprawja běžnje w naſchim ßerbſkim dźeniku „Sserbſke Nowiny“ ſe ſkutkowanja ſynody. W ßwojim njedźelniku mózemy jenoż na to a tamne pokaſacź a wſchelake wuſběhnycź. Naſch druhi ßerbſki ſynodala k. wyſch. farař Domaſchka njemóże ßo tón ras na dźěle ſynody wobdźělicź, dokelž njeje hiſchcże wotkhorił. Bóh ſpožcź jemu bórſy dobre wotkhorjenje, ſo by ſaßo ſ zyłej mozu ſkutkowacź mohł ſa ßwoju ßwójbu, ßwoju woßadu, ſa naſch ßerbſki lud, ſa ßerbſku prědarſku konferenzu!

— **Pruſka.** Swjaſk towarſtwow němſkich evangelſkich wucźerjow a wucźerſkow je ßo na miniſterſtwje ſa wikowanje a ratarſtwo ſ naležnej próſtwu wobrocźił, ſo by ßo wukas wudał, kotryż poſtaja: 1. evangelſke nabožne roswucźowanje ma bycź porjadny dźěl roswucźowanja na powołańſkich ſchulach; 2. wſchudźom ma ßo do roswucźowanja na powołańſkich ſchulach pſchijecź evangelſke nabožne roswucźowanje, ſłożene na bibliſke evangelije; 3. ſa to dyrbi ßo jena hodźina ſa tydźeń poſtajicź.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſke ſpěwarſke.** Móżemy na to pokaſacź, ſo tu hiſchcże wjetſcha liczba ßerbſkich ſpěwarſkich je. W Ssmolerjez knihaŕni tajke doſtanjecże a we wjetſchej liczbje też pola knihiwjaſarja k. Rychtarja — Wetzke Nachf. — na Bohatej haßy. Wono je tak móżno, wſchě ßerbſke pacźerſke dźěcźi ſe ßerbſkimi ſpěwarſkimi ſaſtaracź.

— **Akademiſki tydźeń** wuhotuje naſche krajne konſiſtorſtwo też w tutym lěcże ſaßo, a to wot 19. hacž do 22. haprleje we Drježdźanach. Sawodna Boża ßkłużba wotměje ßo w Drježdźanſkim domje, prjedawſchej evangſkej dwórſkej zyrkwi. Na tutym wuhotowanju możeja ßo nimo bohoßłowzow też laikojo wobdźělicź. Ssmy dźakowni, ſo naſcha zyrkwina wyſchnoſcź też lětßa ſaßo ſkładnoſcź poſkicza, na tak wobſchěrnym wědomnoſtnym wuhotowanju wudoſpołnicź ßwoje wjedźenje.

— **Po ſdaczu morwy.** „Sserbſki Zaßnik“, ßerbſki tydźenik naſchich delnjołużiſkich Sserbow, w Budyſchinje kóždy ſchtwórtk wukhadźazy, powjeda w ßwojim 6. cźißle něhdźe ſcźěhowaze: We wujeŕſkej wjeſzy Bazſaku je ßo dźiwna wěz ſtała. Tam běchu ſamożiteho bura Meta na drósy ſproſtnjeneho namakali a njemyßlachu ßebi hinak, hacž ſo je ſmjerſnył, ſo je morwy. Tuž pſchihotowachu wſcho na pokhowanje, też jědź, kaž to tam waſchnje. Hoſcźo ßedźachu ſa blidom a kaſchcź ſtejeſche wó jſtwje. Nadobo ßo „morwy“ hibny. Wſcho wotmjelkny. Tuž ßo wón w kaſchcźu ßydny, ßebi wócźzy wutrě a hladaſche ſpodźiwany wokoło ßo a żadaſche ßebi na poßledku jěſcź. Tu dachu jemu ſ wjeßołoſcźu. Na to ſaléſe ſ kaſchcża a jědźeſche ßobu te jědże, kotreż běchu ſa jeho pſchewodźenje pſchihotowane. — To njeje prěni krócź, ſo ßo tajka powjeſcź rosnoſchuje. Podobneho je ßo hižo cźaſcźiſcho ſtało. Pola naß w Němſkej ßnadź njeje tak lohko móżno, ſo ßo mylnje ſproſtnjeny abo po ſdaczu morwy pokhowa, dokelž je tu dobre a pſchihódne ſarjadowanje. Wſchudźom pak to tak njeje. A by-li tamny ßnadź jeno wo hodźinku poſdźiſcho wotucźił, by ſa nieho pſche poſdźe było! —

S **Lubija**. Naſche wokrjeßne ſjednocźeńſtwo towarſtwow młodych holzow měješe wopyt. Knjeżna Vogelez, ſekretarka ſakſkeho krajneho ſwjaſka, bě pſchiſchła, ſo by nam wo dźěle ſwjaſka, wo nowych nadawkach a dalſchich ważnych prózowanjach rosprawjała a ſ dobom ßo ſ nami wo ſpomożnym ſhromadnym dźěle ſa młodźinu a tak ſa lud a zyrkej doręcźała. Schtwórtk 10. februara bě ßo w Habrachcźizach rjana liczba ſaſtupjerjow towarſtwow młodych holzow w Lubijſkim wokrjeßu ſhromadźiła. Wjazy hodźin dołho ßo tam rosmołwjachmy. Wjecźor bě, kaž hižo ßrjedu, w Lubiju ſhromadźiſna. Woßadna ſala bě połna młodych holzow a hoſcźi. Saſtupjenej běſchtej woßebje Lubijſke a Noßacźicźanſke towarſtwo. Knjeżna Vogelez wjedźeſche naß, pokaſajo ßwětłe wobraſy, pſches wſchě kónczíny naſcheje ſemje. Wſchudźom dźěkaja a ſkutkuja towarſtwa kſcheſcźijanſkeje żónſkeje młodźiny a hromadźa tyßazy, ſta tyßazy do zyłka. 46 krajow naſcheje ſemje je ßo do ßwětoweho ſwjaſka towarſtwow młodych holzow ſjednocźiło. Mjes tutymi je Němſka, kotraż ma na 5000 towarſtwow młodych holzow a na 350 000 ßobuſtawow. Dźěl tuteho němſkeho ſwjaſka je ſakſki. Saksła ma na 630 towarſtwow ſ něhdźe 20 000 ßobuſtawami. — Njech ßu tute wjecźory — pjatk bě tajki w Kunnersdorfje — ſbudźite ſ nowa luboſcź ſa ſhromadne dźěło a kedźbliwoſcź ſa to, ſo je w naſchim cźaßu wulzy nuſne, hromadźicź młodźinu do zyłka, ſo njeby ßo woßadźe a zyrkwi ſhubiła do rosbrojenja abo do druhich ſjednocźeńſtwow, ſa kotreż ßo ſ mozu a ſe wſchelkim wabjenjom dźěła. Ssobudźělacź ſa młodźinu! to budź heßło! Swaricź na nju, to je lohko, njepomha pak niczo, pohórſcha jenoż!

K rospominanju.

Njepraj wſchitko, ſchtoż wěſch; ale wjedź pſchezo, ſchtoż prajiſch.

*

Schtó je najwjetſchi jebak? Njeje to cźłowjekowa wutroba ßama?

*

Wjele pſchecźowe ßu row ſpokojnoſcże.

*

Mudroſcź tych pobożnych je kwětka bjes wónje.

*

Dobry ſkutk cźini też mróczny dźeń jaßny.

Liſtowanje: R. w W. ſa Eſto. —K. w N. ſa Inv. — R. w R. ſa Rem. (Pokutny dźeń).

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 9. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeśi će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyšchin 27. februara 1927 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihićišchćeńnje a knihańnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji běrtlětnje 78 štotych pjenjezkow.

Njedźelu Estomihi.

Luk. 18, 31: Jesuš wša pak k sebi tych dwanacze a dźesche k nim: Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema.

W nowym tydźenju stupimy saźo do swjateho póstneho cźaźa. Jesuš kóžde lěto ſ nowa swojich swěrnych shromadźuje a jich pschihotuje na swjaty póstny cźaź.

Jeho wucźomniźy su mała cźrjódka; teź dźenźa hischcźe. Ssebicźiwy swět pyta swoje wjeźele, jemu je kschiž a přědowanje wo kschižu kamjeń nastorka, haj hłuposćź. Knjesowa rěcź je jim dźenźa hischcźe potajena.

Ale samóźe schtó wot naš cźłowjekow swojemu kschižej wucźeknycź? Schtóž to spyta, bórzy swoju njemóz sacźuwa. Schtóž so spjeczi pschecźiwo Božim pucźam, namaka so bórzy kaź w cźěmnym lěźu, hdźež žaneho wupucźa njewidźi. Mudry je tón, kiž swoju wolu Bohu podcźiźny a so wot Boha ſ dorěcźenjom wjesćź dawa. Potom njesteji ženje sam; ale Khrystušowe słowo jeho wokschewja: ja sym pola tebje, ja tebje pschewodźuju; hlaj, mój dźemoj hromadźe: ty a ja. Kedźbujmy potajkim na Knjesowe słowo, kiž njepraji: ja póńdu horje do Jerusalema, ale: my dźemy, to rěka: ja ſ wami.

W luboscźi nasch Knjes swojich wucźomnikow po něcźim pschihotuje na to, schtož na nich cźaka; ſ tym chze nam cźeźki pucź wolóžicź. Wón swojim pschecźelam zyku hórkosćź pschichodneje tyschnoscźe hischcźe ſ wopředka njewopische, so njebychu so hižo ſ daloka do stracha dali a nastróżeli. Cźim dléje pak so jeho wodźenju dowěriš, cźim bóle twoje mozy pschibywaju a twoje ramjenja so poźylnja. Abo njejźy sam hižo nashonił, so tole słowo wěrne wostanje: Bóh žanemu wjazy njenadpołožuje, hacź móże snjesćź?

Wóndano mi pobožna maczerka se wźy rjekny: Ssym we swojim dołhim žiwjenju dyrbjała wjele wutracź a cźeźkoty noźycź, ale to jene sym pytnyła, so ma kóžda khorosćź tola swoje žohnowanje pschi sebi. Tak móże pak, — to je zyle wěste —, jenoź pobožna duscha rěcźecź; pschetoź njewěrjazy wo tajkim žohnowanju niczo njewě. Jemu so „w Jerusalemje“ njelubi; tamle na njeho hrosni njepschecźeljo ſ kschižom cźakaju. Ale prawe kschesćźijanstwo steji pschezo pod kschižom. Schto to rěka? Kschesćźijan ma po pschikładze swojeho Sbóźnika hotowy a swólniwy bycź, swoje cźłowjeske a cźělne pschecźa a žadanja Bohu a sobucźłowjekam woprowacź: tak sej luboscź jako najwyschscha kschesćźijanska kaśń wot naš žada. W dopjelnjenju tuteje kaśnje leži najrjeńsche myto cźłowjeskeho žiwjenja: dobre swědomje, měr a pokoj nascheje dusche. Schtóž jenoź pak to swoje pyta a sej wot swojeje wole, niz pak wot Božeho słowa, radźicź dawa, k temu ženje njedóńdźe. Cźłowjek sam abo tutón swět naschu duschu nihdy dospołnje spokojicź njesamóże.

Teź to praji nam nasche krótke Boże sóowo: Knjesowy pucź wjedźe horje na wyšokosćze, potajkim pschezo bliže ke njebjeźam a k Bohu. Runje tyschnosćź, khorosćź, smjercź a kschiž w Knjesowym towarstwje pschinjeźe wobohacźenje na wěcźnych kubłach sa wěrjazu duschu.

A skóncźnje myślimy hischcźe na druhi Jerusalem, njebjeski Zion. So bychmy toho wěscźi byli: Jesuš naš tamle dowjedźe. Tajka wěstosćź wopschimnje w sebi mózne poźylnjenje sa mucźnych a spróznych semskich pucźowarjow.

Tohodla budź w tutym ßwjatym póstnym cżaßu na Jesußowe namołwjenje to nascha wotmołwa: Haj, Knjeże, ſ tobu chżemy horje cżahnycź do wěcżneho Jerusalema! K tomu požohnuj ty nam też nasch kſchiż! Hamjeń.

Bliže, mój Božo, cżi.

Po ßwojim hłoßu.

Bliže, mój Božo, cżi — bliže pſchez' cżi!
Był=li też wulki kſchiż — ſa ſkhód je mi,
Spěwał bych ſ harfami:
Bliže, mój Božo, cżi — bliže pſchez' cżi!

Leżu=li w nóznej cźmi — ſprózny a ßam,
Kamjeń, kaž Jakub tam — ſa hłowak mam,
Njech ßo też dźije mi:
Bliže, mój Božo, cżi — bliže pſchez' cżi!

Sa ruku twoju pucź njebjeſki du,
Cżerpjenja póßłani jandżeljo ßu,
Kiwaju horje mi:
Bliže, mój Božo, cżi — bliže pſchez' cżi!

Wotucżi duſcha mi ſwjeżelena,
Bethela kamjeń ſa woltař ßwój ma,
Próſtwy ſa ſkhodżeńki
Bliže, mój Božo, cżi — bliže pſchez' cżi!

Hdyž je do njebjeżow dolecżała,
Spody mje hwěſdy wſchě ſwoblědnjeja;
Wěcżnje mi ſaklincżi:
Bliže, mój Božo, cżi — bliže pſchez' cżi!

D. D.

Dżeń 18. februara.

Ssmjertniny Peſtalozzia wopominamy, ßmjertniny Luthera njeſapomnimy!

Luther bě 18. februara 1546 rano do 3 hodźin w Eislebenje wudychał. To bě ſchtwórtk. Pjatk popołdnju bu ſemrěty do zynoweho kaſchcża połoženy a do hłowneje farſkeje zyrkwje ßwj. Handrija ſtajeny. Tam bu też hnydom prěnja ßmjertna Boża ßłužba dżerżana ſ prědowanjom D. Juſta Jonaßa. Naſajtra dopołdnja ſcżěhowaſche dalſcha ßmjertna Boża ßłužba; w tutej prědowaſche magiſter Coelius. To bě ſ dobom wotßalna Boża ßłužba ſa njebocźiczkeho Luthera. Bórſy po njej wopuſchcźi Luther Eisleben, w kotrymž jeho macź do kolebki połoži, w kotrymž jeho pſchecźeljo nětko do kaſchcża połožichu. Kurwjeŕch ßebi pſchejeſche, ſo by Luther był ſ Eislebena pſchewjeſeny pſches Hallu a Bitterfeld do Wittenberga.

Wo tutych podeńdżenjach je mjes druhimi też D. Juſtus Jonas protokoll pißał. W tutym ſteji też něhdże ſcżěhowaze: „W Eislebenje ſtaj dwaj molerjej morwe wobliczo ſwobraſowałoj, prjedy hacž běchu wſchě zyrkwinſke wuhotowanja dokónczene, a to jedyn ſ Eislebena, tak dołho hacž hiſchcże wo jſtwje na łožu leżeſche, tón druhi miſchtr Lukaſch Fortennagel ſ Halle, jako bě hižo jenu nóz w kaſchczu leżał.“

Tutaj wobraſaj běſchtaj dołhi cżaß ſabytej; nichtó ßo wjele wo njej ſtarał njeje. W nowiſchim cżaßu bu to hinak. Je jich doſcź wubjernych wucżenzow a druhich, kiž ßu ßo ſe Lutherom a jeho ſtawiſnu nadrobniſcho ſaběrali a tak też ſa tutymaj wobraſomaj morweho Luthera ßłědżili.

Lipſcżanſka univerſita ma dwaj wobraſaj morweho Luthera, jedyn mjeńſchi a jedyn wjetſchi. Wobaj pokaſujetaj reformatora, a to hłowu a horni dźěł cżěła; je běły kitel wobleczeny. Jedyn ſ njeju je pak hakle w lěcże 1564 ſhotowjeny, kaž licżba na nim pokaſuje; tón tamny pſchidźělowachu dołho Fortennagelej, kotrehož bě tehdy Mansfeldſki hrabja ſ Halle do Eislebena ſwołał, ſo by wobras ſhotowił. Tola wſchelakich pſchicżinow dla njeje to móżno, ſo je jón Fortennagel ſhotowił, je drje to tón tamny njemjenowany moleŕ ſ Eislebena był. Pſched něſchto lětami bu pak nětko też Fortennagelowy wobras namałany. Wot lěta 1911 ßem ma jón měſto Barlin; pſchi Lutherowym jubileju lěta 1917 bu prěni krócź ſjawnje pokaſany. — Tutón wobras pokaſuje cżi jenož hłowu reformatora, tola je drje ſ mało wuhotom ſhotowjeny, ale wumělſzy. Wodych ducha, kotryž muża Božeho wjedźeſche, ßydli hiſchcże w tutym wobraſu.

Nimo tuteju wobraſow namakaſch w Halli hiſchcże tu tak mjenowanu „ßmjertnu maſku“ Luthera. Kaž ßo powěda, je tutu jena hrabinka ſ Mansfeld w nozy wot 20. hacž 21. februara, w kotrejž Lutherowy kaſchcź w Marijnej zyrkwi w Halil ſtejeſche, ſhotowicź dawa. Prěnje powěſcże wo tym ßu hakle ſ poſdźiſcheho cżaßa, żana powěſcź ſ lěta 1546 abo bórſy po tutym njewě niczo wo tym, a też wſchelake druhe wobſtejnoſcże ßwědcża pſchecźiwo tutej powěſcźi a tutej maſzy. Tohodla maja dobri ſnajerjo ju ſa poſdźiſchi wudźěłk.

Tydźenik „Evangeliſches Deutſchland“, kotryž ßmy tu hižo naſpomnili a porucźili, wojſewja we ßwojim 8. cżißle Fortennagelowy nadobny wobras ſemrěteho Luthera.

Modlitwa.

Hłóß: Budź khwalba Bohu ßamemu.

Hdyž, Božo, chżeſch mje wotßal wſacź,
Dacź ſhinycź cżělnej hěcże,
Chżył ſ hnady mi tam ſbóżnoſcź dacź
We rjeńſchim, wěcżnym ßwěcże!
Ach daj mi tam ßwój ſbóżny raj,
Sſkyſch moje hamjeń, praj ty: Haj,
Sso njeboj, ja ßym ſ tobu!

J. W.

Peſtalozzi.

We ßwojej kniſy: „Wie Gertud ihre Kinder lehrt“, piſche Peſtalozzi:

„Macże, macże! Hdyž ja tebje lubuju, lubuju ja Boha, a moja pſchißłuſchnoſcź je mi moje najwyſchſche kubło! Macże! Hdyž tebje ſabywam, ſabywam Boha, a wbohi, khudy nima wjazy wotpocżinka na mojimaj rukomaj a cżerpjazemu njejßym ja wjazy na Božim měſcże tu! Hdyj ża tebje ſabywam, ſabywam Boha, ßym żiwy ßam ſa ßebje kaž law a pſchetrjebam, ßo ſpuſchcżejo na to, ßwoje mozy ßam ſa ßo pſchecźiwo tym, kiž ſ mojeho rodu ßu; njeje wjazy nanowa myßl we mojej duſchi, moje myßle mi njeßwjecźi żana bójſka myßl, a hdyž ßo ſda, ſo ja myßl ſa pſchißłuſchnoſcże mam, ßo to jenu tak ſda.

Macże, macże! Hdyž ja tebje lubuju, lubuju ja Boha, macź a poßłuſchnoſcź, Bóh a pſchißłuſchnoſcź je mi jene a to ßame! — Boża wola a to najnadobniſche, najlěpſche, ſchtoż ſamóżu, je mi to jene a ßame! Ja njejßym wjazy ßam ßebi żiwy, ja lubuju ßo mjes ßwojimi bratrami, kiž ßu dźěcźi mojeho Boha, — ja njejßym żiwy wjazy ßam ßebi, ja ßym

žiwy tomu, kiž je mje do macźerneju rukow wsał a mje ſ wótzowſkej ruku ſběhnył pſches próh mojeje ſeńſkeje hěty k ßwojej luboſczi. A cźim bóle ja jeho lubuju, jeho, toho wěcźneho, cźim bóle cźeſcźuju ja jeho kaſnje, cźim bóle wißam ja na nim, cźim bóle ſhubjam ja ßameho ßo a ßym jeho; cźim bóle bywa też moja natura bójſke bycźe, cźim bóle cźuju ßo ja ßam pſchesjene ſe ßwojim bycźom a ſe ßwojim zyłym narodom. Cźim bóle ja jeho lubuju, cźim bóle ja jeho poßłucham, cźim bóle ßłyſchu ja ſe wſchěch ſtron hłóß toho wěcźneho: Njeboj ßo, ja ßym twój Bóh, ja tebje nochzu wopuſchcźicź, a khodź po mojich kaſnjach; moja wola je twoje ſbožo! A cźim bóle ja jemu poßłucham, cźim bóle ja jeho lubuju, cźim bóle ja ßo jemu dźakuju, cźim bóle ja ßo dowěrjam jemu, tomu wěcźnemu, cźim bóle ſpóſnawam ja jeho, — kotryž je a kotryž běſche a kotryž budźe na pſchezo jeho, tu pſchicźinu mojeho bycźa, kotryž pak tola mje njepotrjeba!

Ja ßym toho wěcźneho ßam w ßebi ſpóſnał; ja ßym wohladał pucźe toho Knjeſa; ja ßym wucźitał ſakonje jeho wſchehomozy ſ prócha, ja ßym pſchepytował ſakonje jeho luboſcźe we ßwojej wutrobje — ja wěm, do koho wěrju!“

To jenoż małý wuřěſk ſe ſpißow tutoho nadobneho poboźneho muża. So by jich tola prawje wjele nětkole ſa jeho knihemi pſchimało a w nich pytało! Je tam wjele, jara wjele namakacź!

Dosynk

Njedźela Sexageſima mějeſche ſa tekſt Jana 4, 5—15, njedźela Eſtomihi w tutym pokracźuje. Jeſuß Khryſtuß naß tam wjedźe k źórku žiweje wody, kotraž wokſchewja tak, ſo ßo nam wjazy nochze picź, tak ſo my druhim móżemy ſ nim wodu dawacź, jich wokſchewjejo.

Pjatk do Sexageſima wopominachmy 100lětne ßmjertniny Peſtalozzia. Peſtalozzi je nam nadobny pſchikład ſa tutón tekſt pſchi Sichař-ſtudni. Wón je cźerpał ſe ſtudnje žiweje wody ßam ſa ßo a je tohodla ſamohł wobſtacź a woſtacź też w najcźeżſchich cźaßach a njeje tohodla hinak mohł, hacź ſa ſakkad wſcheho ſbožowneho žiwjenja jenotliwych cźłowjekow kaž cźłowjeſkich ſjednocźeńſtwow żadacź wěru, poboźnoſcź, bohabojoſcź.

Mandźelſka bě jemu ſemřěła. Wón ſteji pſchi jeje kaſchcźu a dźerži jej cźělne prědowanje; w tutym rjeknje: „Wſchitzy cźěkachu pſched namaj a naju hanjachu! — (mjenujzy tebje a mje). — Khoroſcź a khudoba naju k ſemi tłócźeſche, a mój jědźechmoj ßwój ßuchi khlěb ſe ßylſami. Schto dawaſche mi a Tebi w tamnych cźeżkich dnjach ßylnoſcźe, wutrawacź a niz dowěrjenje ſacźißnycź?“

Na tuto praſchenje wotmołwi wón tak: Dale rěcźo wſa wón bibliju, ſtłócźi ju ſemrětej k wutrobje a ſawoła: „S tutoho źórła cźerpachmoj Ty a ja ßylnoſcź a khróbłoſcź a měr!“

Sekty.

Sakſka ma ſaßo nowu ſektu. Njeje wſchak runje wot wcźera, wobſteji wot lěta 1914 ßem w Rudnych horach. „Lorenzowi“ — „Lorenzianer“ — ßo mjenuja. Hłowa a wjednik je 63lětny Hermann Lorenz. Tutón hlada na to, ſo je wſchudźom dobry zyrkwinſki porjad. Jeho pſchiwißowarjo maja jeho ſa profetu a „poßoła“.

„Lorenzowi“ njejßu ßo wot zyrkwje dźělili. Woni pak njekhodźa k ſpowědźi a k Bożemu wotkaſanju. Pſchi kſchcźenizy, konfirmaziji a wěrowanju pak ßo ſaßo wobdźěleja. Zyrkwine dawki też dawaja. Hewak pak měnja, ſo ßu lěpſchi hacź zyrkej.

Woni praja, ſo pſches Lorenza Jeſuß Khryſtuß a wſchitzy bibliſzy mužojo k nim rěcźa. Schtoż tucźi wucźa, to mjes ßobu dale roſſchěrjeja, mjenujo tute pißma „pergamenty“. Woni ßu pſchiwißowarjo 1000-lětneho kraleſtwa a wěrja, ſo ßu pſches wußwjecźenje ßwojeho profety a pſches 91. pſalm, kotryž na ßwojim cźěle noſcha, pſched ßmjercźu ſaſchkitani. Ssu pſcheßwědcźeni, ſo njemóża — zyle po ßłowje — wumrěcź. Pſchińdźe-li ßmjercź, maja to ſa błud.

Pódla Lorenzoweho wobydlenja namakaſch templ, kotryž je do někajkeje fabriki ßobu ſatwarjeny. Tutón je ßwjate ßrjedźiſchcźo. Wot tudy budźa junu poſběhnjeni; na to ßo ſtajnje hotuja. W horach dokoła wokoło maju měſtna, kotreż „Bethanije“ mjenuja. Tam chzedźa wucźeknycź, hdyž budźe cźaß dopjelnjeny. Strażowarjo kedźbuja na to, ſo by měł kóżdy ſtajnje ßwój wacźok ſa tuto cźěkanje do Bethanije hotowy.

Modlitwa.

Hłóß: Je Bóh mój pſchecźel ſa mnje.

Njech ſtajnje ſawoſtanu
Mój Bożo, pſchi tebi,
Scźiń duſchu wukhowanu,
Budź ſkała ſboża mi!
Chzył troſcht, měr, hnadu podacź,
Wſcho ſke ſdal wote mnje!
Wſchě hrěchi chzył mi wodacź,
Dom k tebi dowjedź mje! J. W.

Wotan.

Sa cźoż mamy też w naſchich krajach ſapocźatki a pſchihoty, to je we Winje doſrawiło. A płód je: „Germaniſche Religionsgemeinſchaft.“ To ßu nowi ſtari póhanjo, ſnajmjeńſcha po jich cźinkach. Ssobuſtawy tutoho noweho póhanſkeho ſjednocźeńſtwa ßu cźiſcźe po ſtarogermanſkim waſchnju žiwi, modla ßo k Wotanej, Baldurej, Freyi a k druhim ſtarogermanſkim pſchiboham. W Prateru maja ßamo „ßwjaty dub“. — Do ſjednocźeńſtwa ßłuſcha wjetſcha intelligenza; ſe wjednikom je jedyn ſnaty Winſki profeßor lěkarſtwa.

Zyrkej a ſtat.

— **Sakſka ſynoda** je ßwoje prěnje poßedźenja ſkónczyła. S toho, ſchtoż je dokonjała, je najważniſche, ſo noweho preſidentu krajneho konſiſtorija wuſwoli a ſo pſchihódniſchi dawkowy wukas pſchiprawi. Sa noweho preſidentu krajneho konſiſtorija wuſwoli ßo dotalny preſidenta krajneje ſynody, knjes D. dr. Seetzen.

— **Württembergſka zyrkwina wyſchnoſcź** je namołwjenja dla póſtnizow woſjewiła. Póſtnizy ßo woßebej we wjecźornej Němſkej ſe wſchelakimi wuhotowanjemi a ſabawami ßwjecźa, tola niz jenoż tam; też hewak ßo w cźaßu wokoło póſtnizow na wſchě móżne waſchnje pjenjeſy pſchecźinja. To ßo njeſnjeße ſ cźeżkimi hoſpodarſkimi wobſtejnoſcźemi, kajkeż mamy. Preſidenta praji mjes druhim: „Se ßłowami khutneho napominanja wobrocźam ßo na evangelſke wobydleŕſtwo w měſtach a na wßach . . . Runje tohodla, ſo bychu ßo

ßami ßlepili a njewidźili, kak tyſchny naſch cžaß, měnja jich wjele, ſo je dowolene, cžinki tutych tydźenjow wſchě ßobu dowukonjecź . . . Zyle wěſcže njeßmě ßo naſchemu narodej ſawrěcź pſchiſtup k wěrnemu wjeßelenju. Tuž pomhajcže naſchemu ludej k wěrnemu wjeßelenju! Pomhajcže tym, kiž chzedźa ßebi pomhacź dacź, ſo bychu byli wußwobodźeni wot toho, ſchtoż ßo njeßkuſcha! My ßmy wokhudźeny lud! Pſched wjele durjemi ſteji hłód a kruta nuſa . . . Wono je njecžeßne, hoſcžinowacź, tak dołho hacž bratſja tradaja! Wo to dźe, ßo wſdacź wſcheho, ſchtoż hněw ſbudźuje, a ſo njecžiniſch, ſchtoż ludźi mjerſa! Pomhajcže wſchitkim, kiž ßu wokoło waß, ſo bychu žiwi byli po kſchesčžijanſku, wjedźo, ſo maja ſamołwjenje pſched Bohom, bywajo tak ſepjera druhim a pſchikład młodźinje! Wſchitkich, kiž ßu pod evangelijon ſtupili, proſchu ja: Wuſtupujcže we waſchich woßadach ſa to, ſo ßo njeby njeſažita rana naſcheho luda ſ brojenjom a trojenjom, kotreż žaneho ſamołwjenja njeſnaje, ſhórſchiła. Pomhajcže, ſo by ßo ſchkoda wuhojiła a ſo njeby ßo žohnowanje nuſy ſ naſchej winu pſchewobrocžiło do poklecža. Stejmy ſ zyłej mozu ſa tym, ſo by pſchi wſchěm cžežkim cžaßu ſ Božej pomozu nam nowy narod doroſtł, kotryž Bohu cžeſcź dawa a je hotowy, dokonjecź dobre ſkutki! — Tuto njepkaczi jenoż ſa Württembergſku! —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Pſchikład knjeſa fararja Kaplerja do Michałſkeje woßady w Budyſchinje.** Minjenu ßrjedu ſacžahny knjes farař Božidař Kapleŕ ſ Hornjeho Wujeſda wot Skoneje Borſchcže pſchijědžo do ßwojeje noweje woßady. Popołdnju w 2 hodź. jeho zyrkwinſke pſchedſtejicźerſtwo ſ jeho ßwójbu do farſkeho domu witaſche, kiž bě rjenje ſ wěnzowej a pletwowej pychu wudebjeny. Nad durjemi fararjoweje jſtwy ſtrowjeſche rjany powitańſki wěnz. Prěni woßadny duchowny, knjes farař Tiſcher, witaſche knjeſa fararja Kaplerja ſ wutrobnym pſchecžom, ſo by był jeho dom ſa jeho ſaſtojnſtwo ſtajnje žórko mozy. Knjes farař Kapleŕ dźakowaſche ßo ſa pſchecželne powitanje a wupraji pſchecže, ſo chzył jemu Bóh we ßwojim dźěle w nowej woßadźe žohnowanje a móz ſpožcžicź. — Dźenża njedźelu ßo knjes farař Kapleŕ do noweho ſaſtojnſtwa ſapokaſa. Popołdnja w 9 hodź. je němſke ſapokaſanje, kiž wukonja k. tajny zyrkwinſki rada Roſenkranz. Sſerbſke ſapokaſańſke kemſchenje dop. ¾11 hodźin ſměje knjes wyſchſchi farař Domaſchka ſ Budeſtez. Naſchi lubi Sſerbja ßo wěſcže pra wje bohacžena ßerbſkim kemſchenju wobdźěla. Bóh Knjes pak ſpožcź knjeſej Kaplerjej, kiž je ßyn Michałſkeje woßady a Sſerb, we ßwojej domjazej woßadźe prawje wjele lět žohnowaneho ſkutkowanja.

— **Też wopominanje Peſtalozziowych ßmjertninow?** We „Peſtalozziowej ſchuli“ w Heidenawje wißaja wobraſy kaž to hacž ßem — druhdźe wſchak jenoż hacž k pſchewrótej — wobraſy w ſchulach a druhdźe wißachu. Schulſki wubjerk bě wobſamknył, jich ważnoſcź pruhowacź a je do ſběrki wucžbnych pſchiprawow pſchewſacź. Tola to njebě po woli kommuniſtiſkeho ſaſtupjerja. Tutón měnjeſche, ſo ßu tute wobraſy runje hiſchcže khmane doſcź, ſo bychu je ßwobodnoſmyßleni pſchi pſchichodnym ſawrócže ßłónza ßobu ſpalili. Jemu ſnapſchecźiwichu, ſo je to njemóžno, dokelž je nabožina hiſchcže porjadny dźěł ſwucžowanja. Nimo toho ßu wobraſy ſ wjetſcha darjene. Tola kommuniſta woſta pſchi ßwojim. Pſchi wothłoßowanju ßo pſchecźiwo hłoßam prawizy wobſamknu, wobraſy wotſtronicź a je mjes wucžbnymi pſchiprawami ſaměſtnicź. W druhej ſchuli w Heidenawje dyrbja ßo tohorunja na ſchkleńzu molowane wobraſy Luthera a Melanchthona wotſtronicź.

— **Luther w Amerizy.** Jowa-ſynoda amerikańſkeje ev.-lutherſkeje zyrkwje je nawtariła njedaloko měſta Chicaga ſchulu ſa bohoßłowzow. Nacźiſk ſa nju je architekt ſ Chicaga ſhotowił. Tutón je woſpjetował twar hroda Wartburg we Duringſkej. Amerikańſka evangelſko-lutherſka zyrkej chze tak też we ſwonkownym a widomnym to wopomnjecže reformazije a reformatora, woßebje pak hroda Wartburg ſdźerżecź a ſakhowacź a ſ tutym twarom luboſcź k evangelſkej zyrkwi ſbudźowacź a ßwěru poßylnjowacź.

— **W Cžeſkoßłowakſkej** ſakožichu 2. februara evangelſzy „Swjaſk evangelſkich zyrkwjow w cžeſkoßłowakſkej republizy“, ßo ſeſtupajo tak do zyłka. Ssu to ſchěſcź evangelſkich zyrkwjow, mjenujzy: Evangelſka zyrkej w Sſkowakſkej, Cžeſkobratrowſka zyrkej, Półſka evang. zyrkej w Hornjej Schleſyſkej, Bratrowſka zyrkej (Herrnhutſzy), Bratrowſka zyrkej Baptiſtow a zyrkej methodiſtow. Wone maja hromadźe 670 000 duſchow. Wubjerk, kotryž ma 6 ßobuſtawow, wjedźe nowy ſwjaſk. S pſchedßydu je biſkop Zoch-Bratißławſki na tſi lěta. — W cžeſkobratrowſkej zyrkwi w Prazy bě wjecžor ſjawna hromadźizna ſa tuto ważne ſjednocženje. Na tutej rěcžeſche ſaſtupjeŕ kóždeje tutych 6 zyrkwjow. — Tutón nowy ſwjaſk je zyle wěſcže nowy poſtup evangelſkich w Cžeſkoßłowakſkej. Njech ßłuži ſa poßylnjenje a roswicže evangelſkeho wěrywuſnacža!

— S **Turkowſkeje** bě powěſcź do wſchelakich nowinow pſchiſchła, ſo chze turkowſke knjeżerſtwo ßławnu moſcheju Hagia Sophia do rejwanſkeje łubje pſchetwaricź. To njeje wěrno. Něka jka woßoba, kotraž nima wjele prajicź, je drje tajki namjet cžiniła, tola wyſchnoſcź ßo ſ tajkimi wotpohladami njeſaběra. Njech też nětcžiſcha turkowſka wyſchnoſcź žaneje luboſcže ſa nabožinu nima, njech nabožinu wotpokaſuje, na tak wopacžne pucže ßo njeje ſabłudźiła, ſo by nabožinje wěnowane twarjenja, kotreż ßu ſ dobom ßławne pomniki kultury, ſa něſchto druhe khiba nabožne wěży wužicź chzyła. Wona ma ſa ważne, ßama ſe ßwojimi ßrědkami tajke twary pſched ſchkodu ſchkitacź. Hakle njedawno je krajna wyſchnoſcź hromadźe ſ měſtom Konſtantinoplom tſěchi tuteje wulkeje moſcheje porjedźecź dała.

— **Rjad Jeſuitow** je najßylniſchi mužſki rjad abo orden katolſkeje zyrkwje. Wón ma nimale 20 000 ßobuſtawow. Se tutych dźěkaja 4000 w mißionſtwje w dalokich krajach. W lěcže 1540 bu tutón rjad, kaž je ſnate, ſakożeny, ſo by pſchecžiwo reformaziji wojował a ju pſchewinył a wſcho ſaßo ſa katolſku zyrkej dobył. Ssamßny nadawk ma wón też hiſchcže dźenża po 400 lětach.

K rospominanju.

Na Boha dowěrjenje ſtaj, na cžłowſku pomoz njecžakaj.

*

Luboſcź je njebjeßow ſakoń, hidźenje pak ſakoń hele.

*

Potrjechi cže njeſbožo, o njeſkorž! w njeſbožu je ſbožo.

*

Saſtup do ßebej ßameho, prjedy hacž ſe ßwěta wuſtupiſch.

Liſtowanje: K. w N. ſa Inv. — R. wR. ſa pokutny dźeń (Rem.). — R. w B. ſa Okuli

---

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Nožacžizach.

Čisło 10. **Pomhaj Bóh!** Létnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 6. měrza 1927 Bautzen

Čischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńnje a knihańnje sap. druźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Invokavit.

„Jesus pak wza k sebi tych dwanacze a dźesche k nim: Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema, a wschitko budźe dokonjane, schtož pisane je psches profetow wot cźlowjeskeho syna.“ (Luk. 18, 31.)

S dźensnischej njedźelu do póstneho cźasa sastupimy, do cźasa, kiž nam cźerpjenje a wumrjecze nascheho Sbóžnika psched wocźi staji. To je sa khutneho kschescźijana cźichi a swjaty cźasy. „Wusuj twoje cźrije s twojeju nohow, pschetoż to město, na kotrymž stejisch, je swjata semja!“

Jesu, twoje cźerpjenje,
Wopomnicź chzu nětko.
Daj mi prawje nutrnje
Hladacź na to wschitko!“

W naschim tekscze Jesus swojim wucźomnikam sjewi, so dyrbi cźerpjecź. „Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema!“ tele słowo k tym słowam słuscha, kotreź ženje wjazy sabycź njemóžemy, hdyž smy jo s wěrjazej wutrobu słyscheli. Je sa nasz:

słowo dopomnjecza na Knjesowe cźerpjenje a wumrjecze;

słowo troschta sa cźerpjenje w naschim samsnym žiwjenju;

prawe heslo sa nasche sewske pucźowanje.

Wschitko, schtož je so w tamnych poslednich njedźelach tam horkach w Jerusalemje stało, sazo nam psched snutskowne wóczko stupi. K temu so nam stawisna cźerpjenja powjeda. Ale kak masch sebi to wschitko wobhladacź? Możesch w Jesušu widźecź wulkeho cźerpjerja, na kotrehoż njemóżesch pohladacź, bjes teho, so cźi sylsy do wocźow njestupja. Jesuš s cźernjowej krónu, Jesuš pod cźěpu kschiża, Jesuš na kschižu mrějo, kajka to srudoba. Tola, tak rjane kaž su tajke sacźucza a tak jara kaž cźe cźesćza twojeje sobucźucźiweje wutroby dla — tajke wobhladanje Knjesoweho hischcźe wjele njepłacźi. Tak też tamne žony cźinjachu, kiž płakachu, jako widźachu teho Knjesa kschiž na Golgatha njesć, a kotrymž tón Knjes praji: „Njepłacźcźe psche mnje, ale płacźcźe same na so a na swoje dźěcźi!“ Cźlowjeske sobucźucźe s cźerpjazym Sbóžnikom hischcźe njecźini. Możesch w Jesušu też pschikład poddacźa, scźerpliwosćze a spokojnosćze s Božim wodźenjom widźecź. To je něschto wažne, a w tym nastupanju możemy se stawisny wo cźerpjenju jara wjele wuknycź. A hdyž chze so naschej wutrobje styskacź a my spominamy na njeho a slyschimy jeho słowa, słowa luteje lubosćze a swěrnosćze, potom nascha wutroba wocźichnje a kschiž njebudźe wjazy tak cźežki. A tola, chzemy połne zohnowanje se stawisny wo cźerpjenju nascheho Knjesa dostacź, mamy hischcźe něschto druhe wobkedźbowacź. Tale stawisna je mjenujzy schpihel, s kotrehoż mamy sebje same a też wulkosću Božeje lubosćze pósnacź. Pschetoż hdyž chzesch sesnacź, k cźemu je cźlowjeska wutroba hotowa, pohladaj jenoż do stawisny wo cźerpjenju. Njebychmy sa móżno dźerżeli, so je cźlowjestwo swojeho najwjetscheho dobrocźela s najhórschim njedźakom sapłacźiło. Na druhim boku pak Knjesowa smjercź nam pschipowjeda, kak wulka je Boża lubosć. „Tak je Bóh tón swět lubował, so wón swojeho jenicźkeho narodźeneho syna dał je, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja, shubjeni njebyli, ale wěcźne žiwjenje měli.“ To nam słowa praja, se

kotrymiž tón Knjes na ßwoje pſchikhadźaze cźerpjenje pokaže. „Haj, my dźemy horje do Jerusalema.“ Njemóżeſch tele ßłowa bjes teho ßłyſchecź, ſo cźi hnydom jeho cźerpjenje a wumrjecźe pſched wocžomaj ſteji a wſchitka ta luboſcź, kotruž cźi njebjeſki Wótz we wumóženju twojeje duſche pſches Khryſtußa wopokaſa.

Knjeſowe ßłowo pak je nam też ßłowo troſchta ſa cźerpjenja w naſchim ßamßnym żiwjenju. Hdyž na ßwoje żiwjenje ſpomniſch, njemóżeſch wuſnacź: „Też w mojim żiwjenju mějach Getſemane, Golgata, cźaßy cźeżkeho domapytanja a cźerpjenja?“ Runje w tajkich cźaßach pak móża Knjeſowe ßłowa naß móznje troſchtowacź: „Hlaj, my dźemy horje do Jeruſalema, a wſchitko budźe dokonjane, ſchtož pißane je. Ja budu wumrjecź a na tſecźi dźeń ſaßo ſtanycź.“ Tſi troſchta połne myßle w tych ßłowach leża. „Hlajcźe, m y dźemy horje do Jeruſalema.“ Ty ſ twojim kſchižom njejßy ßam, ale maſch wjele ßobupucźowarjow, kiž po ßamßnej ſchcźeży cźahnu. Cźerpjenje cźłowjekow mjes ßobu ſwjeże, a chże-li bycź twój kſchiž pſchecźeżki, maſch tola troſcht: Niz jenoż ja, ale m y dźemy horje. A mjes tutymi „my“ je też Jeſuß! Kajki to nam troſcht! Wón ſ nami po cźeżkim pucźu dźe! Wón chże nam pomhacź naſchu cźeżu njeſcź! — A dale wón praji: „Budźe tam dokonjane wſchitko, ſchtož wo mni je pißane.“ Tele ßłowo też wo naß płacźi. Kóżdemu cźłowjekej, kóżdemu kſchesćźijanej je wot Boha wěſta měra cźerpjenjow pſchimĕrjena. A cźerpjenje njeje pſchipadne, ale nuſne k wocźehnjenju naſcheje duſche ſa wěcźnu ſbóżnoſcź. Kak wulke tele twoje cźerpjenje budźe, kotreż ſmějeſch po Bożej woli w ſeńſkim żiwjenju njeſcź, to njewĕm, a ty też niz. Ale w tym wulki troſcht leži, ſo w cźeżkich hodźinach wĕmy: Nětk ßym ſaßo kuſk wot mojeje cźeże wotnoßył, kotruž je njebjeſki Wótz do mojeho żiwjenja położił. Wot njeho ta mi pſchińdźe, a ſchtož ſ jeho ruki wukhadźa, je wſcho jenoż k mojemu lĕpſchemu. — A tſecźi troſcht w tym namakam, ſo Jeſuß ßwoje ſjewjenje ſe ßłowami njeſkóncźi: „Wón budźe ßo moricź,“ ale: „Budźe ſaßo ſtanycź.“ Tón Knjes wjedźeſche, ſo ſměja też jeho najcźeżſche pucźe dobry kónz. A też ty ßměſch ßej ſwěricź, troſchtnje ßwoju nohu na pucź cźerpjenja ſtajicź. Wěſcźe, tónle pucź budźe cźeżki a kamjentny, ale jeho kónz budźe na kóżdy pad ßwětły. Prawy móże ßo pſchezo ſaßo pomozy ßwojeho Boha troſchtowacź. Po krótkim cźerpjenju wěcźnu radoſcź.

„Hlaj, my dźemy horje do Jeruſalema!“ to je napoßledku prawe heßło ſa naſche ſeńſke podróżniſtwo. Nichtón drje wot naß njeſměje ſboże, ſo ſe ßamßnymaj wocžomaj město Jeruſalem w ßlubjenym kraju wohlada. Pjenjeſy w naſchim cźaßu ßu żadne. Njechamy wo to żarowacź. Tamny Jeruſalem, hdyž też je jene ſ tych najbóle ſajimawych městnow ßwětnych ſtawiſnow, je tola jenoż město na ſemi, ſachodne kaž my cźłowjekojo. Ale tele ſeńſke Jeruſalem je pobożnym we wſchĕch cźaßach było ſnamjo njebjeſkeho Jeruſalema, a we tej myßli njech je Knjeſowe ßłowo heßło wſchĕm kſchesćźanam: „Hlaj, my dźemy horje do Jeruſalema.“ Naſche zyłe żiwjenje je pucźowanje horje, horje do Jeruſalema!

Jeruſalem, ty město wyßoke,
Ach, był ja w tebi!

S tajkimi myßlemi chżemy do cźicheho, ßwjateho cźaßa ſaſtupicź. Chżemy naſcheho Knjeſa pſchewodźowacź na wſchĕch pucźach jeho cźerpjenja jako cźi, kotrychž je wumohł, ſo bychu ßami jeho a pod nim żiwi byli a jemu ßłużili. Chżemy ßo pſches Knjeſowe cźerpjenje dacź troſchtowacź ſa naſche ßamßne cźerpjenja w żiwjenju. A njech ſtajnje Knjeſowe ßłowo: „Hlaj, my dźemy horje do Jeruſalema!“ nam pokaże naſch wottyknjeny wĕcźny kónz, njebjeſki Jeruſalem, kotrehož wobydlerjo a měſcźenjo też my budźemy, pſches wumóženje; kiž je ßo ſtako pſches Jeſom Khryſta. Hamjeń!

Swjaty póſtny cźaß.

Hłoß: Jeſuß moja nadźija.

S Jeſußom na Golgata
Kſchesćźijenjo nětko dźeja,
Dokelž ßo wot Jeſußa
Duzy dźělicź njemóżeja;
Swjata dróha njebjeſka
Wjedźe jich pſches Golgata.

Wuſki pucź kral ßam je ſchoł,
My też ßobu hicź jón mamy
Pſches tón cźĕmny ßmjertny doł,
Pſches kotryž joh' pſchewodźamy.
Wuſki pucź dźe k ſbóżnoſcźi,
Njech je też cźim cźĕßniſchi.

Kſchiž też mamy na ßo wſacź,
Tak kaž wón wſak kſchiž je na ßo,
Swĕru ſady njeho ſtacź,
Hdyž naß tyſcha pſchezo ſaßo;
Kſchiża niz ßo wobaracź,
Ale cźiſche pod nim ſtacź.

Daj nam jenoż na tebje,
Luby knjeże Jeſu, hladacź,
We wſchej ßwojej ſrudobje
S wutłóſcźu niz k ſemi padacź!
Hdyž ßo hiba cźĕmna móz,
Budź ty ßwĕtło nam ſa nóz!

S Jeſußom tuž hromadźe
Pucź ßwój pſches cźerpjenje dźemy,
S Jeſußom we towarſtwje
Sbóżny kónz też doſcźehnjemy,
S Jeſußom — tak tu a tam
Wěſcźe dźemy k njebjeßam! J. W.

Modl ßo!

We wulkim lutherſkim tydźeniku „Allgemeine Evangeliſch lutheriſche Kirchenzeitung“, cźiſło 8, je naſch krajny biſkop wſchĕch wĕrjazych, pobożnych modlerjow ſwołał, ßo modlicź, ßo modlicź kóżdy ßam ſa ßo, wſchitzy hromadźe pak ſa ßwój lud a kraj, ſa ßwoju zyrkej.

Pokaſawſchi na ßwjaty póſtny cźaß, na kſchiž Khryſtußowy, kotryž naß wabi, ßo modlicź, dopomniwſchi na tu wſchelaku a wulku nuſu, kotraž pola jenotliwych a po zyłym kraju, wuſběhnje biſkop woßebje jenu nuſu, kotraž pſchedewſchĕm tyſchna a wulka; haj je hroſa, ſo naſch lud na nju wumrĕje: nam pobrachuje bohabojoſcź, ta bojoſcź pſched tym jenym żiwym Bohom.

My mamy ßo ſa to bĕdźicź a modlicź, ſo by bohabojoſcź ſaßo ßydliła we wutrobje naſcheho luda.

Pucź k temu pokaſuje nam prĕni a druhi hłowny kruch katechisma. Cźim lĕpje ßo nam radźi ſ wukónczenjom prĕnjeho hłowneho kruchа, ſ wobſamknjenjom Bożich 10 kaſnjow,

bojoſcź pſched Bohom ſapißacź do wutrobow, cźim wěſcźiſche je, ſo cźlowjek jako dźěcźo dóńdźe pod kſchiž Jeſußowy.

„Woßebje pak hladaj kóždy ßam na ßo, ſo by ſe ßwojim ziwjenjom ßwědcził ſa teho jeneho ziweho Boha. Schtoż kojerjo něhdy pobožnemu zyrkwinemu wótzej pſchiwokachu, to dyrbja też někak wo naß prajicź móz: „Wón ßo niczeho njeboji, khiba hrěcha!“ Ja ßměm też pſchiſtajicź: runje tuta ßwjata bojoſcź pſched Bohom a jenoż pſched Bohom ſcźini naß ſnutskownje ßwobodnych. W bojoſcźi pſched Bohom wotemréje wſchitka bojoſcź pſched cźlowjekami, haj wſchitko, ſchtoż někak bojoſcź rěka. Móże ßo cźi ſdacź, ſo to jene pſchecźiwo druhemu ßwědczi, hdyž japoſchtoł tu khutnje napomina: „Cźińcźe, ſo byſchcźe ſbóżni byli ſ bojoſcźu a ſe rźenjom!“ a tam ſaßo praji: „Wjeßelcźe ßo w tym Knjeſu kóždy cźaß!“ A ſaßo praju ja: wjeßelcźe ßo!“ A tak mohł ja nětk prajicź, ſo njeje prawa bojoſcź pſched Bohom jenoż wſcheje mudroſcźe ſpocźatk, ale też ſdobom jeje kónz, jeje dopjelnjenje. Schtóż ßo woprawdźe niczeho wjazy njeboji, khiba jenicźzy Boha, teho ziwjenje dyrbi tola bycź lute wjeßele w tej wěſtoſcźi, ſo tutón Bóh ſa wſchu wěcźnoſcź mi ßłuſcha a ja jemu.

Tak ßebi nětk ſwěrimy, ßo modlicź ſa naß ßamych, ſa naſche woßady, ſa naſch lud wo ßwjatu bojoſcź pſched Bohom. Kſchiž Khryſtußowy ſ tym ßudom, ſ kotrymž naſch ßwjaty Bóh naſche hrěchi ßudźi, je najmózniſchi ßwědk ſa to, kak jara ßo dyrbimy Boha bojecź; ale ſdobom je kſchiž Khryſtußowy, Bohu budź dźak, najmózniſche prědowanje, ſo je pola teho Knjeſa ta hnada a wjele wudawanja a ſo wón wſchěch, kotſiž to żadaja, ſ hněwa wumóże ſa wěcźnu ſbóżnoſcź a radoſcź w nim.

Tuż pójcźe, ſo bychmy też w tutym lěcźe póſtny cźaß ſcźinili we woßebitym ſmyßle ſa modleriſki cźaß! Kóżdy ſchtwórtk wokoło wjecźora, abo hdyž ßo to hewak hodźi, ſhromadźmy ßo w Duchu a woprawdźe, hdźeż je móżno, ſwołajmy też ßwojich domjazych, a ſtupmy ſ khutnej modlitwu pſched teho Knjeſa, kotryž je hrěch ßwěta njeßł. Modlmy ßo tak ſhromadnje:

W mjenje Boha Wótza, Ssyna a Sswjateho Ducha! Hamjeń.

S hłubiny wołam ja ßo, Knjeże, k Tebi!

Knjeże, wußłyſch mój hłóß!

Njech Twojej wuſchi kedźbujetej na tón hłóß mojich pokornych próſtwow!

Chzeſch-li Ty, Knjeże, hrěchi pſchizpiwacź,

Knjeże, ſchtó to wobſteji!

Pſchetoż pola Tebje je to wodacźe,

So ßo Cźe bojo!

(A tak dale zyły 130. pſalm).

Cźeſcź budź Wótzej a Ssynej a Sswjatom Duchej! Każ bě to w ſpocźatku a nětko a pſchezo je a budźe bjes kónza wot wěcźnoſcźe do wěcźnoſcźe!

Woſtań pola naß, pſchetoż wjecźor ßo pſchibliżuje a dźeń je ßo nakhilił.

Woſtań pola naß a pola zyłeje Sswojeje zyrkwje!

Woſtań pola naß, hdyž tu wjecźor dnja, wjecźor ziwjenja, wjecźor ßwěta!

Woſtań pola naß ſe Sswojej hnadu a ßmilnoſcźu, ſe Sswojim ßłowom a ſakramentom, ſe ßwojim troſchtom — a żohnowanjom!

Woſtań pola naß, hdyž na naß pſchińdźe nóz żakoſcźe a ſtyſka, nóz dwělow a ſpytowanjow, nóz jěreje ßmjercźe!

Woſtań pola naß a pola wſchitkich wěrjazych w cźaßnoſcźi a wěcźnoſcźi. — Hamjeń.

Tak praji tón Knjes: Haj, ja ßym pola waß wſchitke dny hacź do ſkóncźenja ßwěta! — Matth. 28, 20. —

A japoſchtoł praji: „Jeli ſo my njewěrimy, dha wón wſchak ßwěrny woſtanje: Wón ßo ßam ſapřecź njemóże!“ — 2. Tim. 2, 13. —

Israelſkich ſtražniko,
Wěrjazych ty Sbóżniko!
Twoje woko widźi wſcho,
Naſche wulke hubjeńſtwo!
Strażniko, kiž njewußnjeſch
A też nihdy njedřěmnjeſch,
Khwataj, ſo naß wumóżeſch.

(A 2. ſchtucźku kěrluſcha 612).

Sſłyſchcźe w nutrnoſcźi, ſchtoż ſteji pißane: Heßek, 33, 10—19; Matth. 26, 36—46; Sjewj. Jan. 2, 1—7; 3, 7—13 —21; pſalm 32.

Po wucźitanju: „Ty pak, o Jeſu, ßmil ßo nad nami! Khwalba budź Tebi wěcźnje, o Jeſu!“

(Pokracźowanje w pſchich. cźißle.)

Sapokaſanje knjeſa fararja Kaplerja.

Njedźela Eſtomihi móże wulki dźeń rěkacź w ziwjenju Michałſkeje woßady, kotraż ßo ſ wulkej licźbu kemſcherjow na woběmaj Božimaj ßłużbomaj wobdźěli. S knjeſom tajnym zyrkwinſkim radźicźelom Roſenkranzom běſchtaj knjes wyſchſchi zyrkwinſki hamtſki radźicźel dr. Thomas a jako ſaſtupjeŕ kollatury knjes měſchcźanoſta dr. Förſter pſchiſchkoj. Mjes zyrkwinſkimi woßadnymi ſaſtupjerjemi też knjes faraŕ ſe ßłużby Rjeda a kantor, wyſchſchi wucźeŕ ſe ßłużby Kapler pſched woltarjom ßedźiſchtaj. Knjes tajny radźicźel Roſenkranz ßwoje wutrobne ßłowa, ſ kotrymiž knjeſa fararja Kaplerja ſapokaſa, na Pawołowe ßłowo ſałoži: „Boże kraleſtwo njeſteji na ßłowach, ale na mozy.“ (1. Kor. 4,20). Se ziwjenja noweho fararja, ßyna Michałſkeho prjedawſcheho kantora, njech tu jenoż ſdźělimy, ſo je w Lipſku, Barlinje a Marburgu ſtudował, w Budyſchinje wojak pobył, w Seifferts-hainje pola Lipſka a w Leobjenje w Styrſkej vikar a pomozny prědaŕ był. Prěnje faŕſtwo mějeſche w Tirpersdorfu, ſwotkal jeho ßerbſkeje rěcźe dla do Hornjeho Wujeſda wokachu, hdźeż je 11 lět ſ wulkim żohnowanjom ſkutkował. Tak je ſa njeho woprawdźity wopor, ßo wot ßwojeje ßwěrneje woßady dźělicź a wjele wjetſche dźěło w najwjetſchej ßerbſkej woßadźe na ßo wſacź. Po wucźitanju ziwjenjoběha knjes dr. Förſter pſchecźelne ßłowa rěcźeſche, kotreż najprjedy prěnjemu fararjej Tiſcherej a na to knjeſej fararjej Kaplerjej ſ pſchepodacźom a wucźitanjom vokazije prajeſche. Pod bibliſkimi ßłowami tajny zyrkwinſki radźicźel Roſenkranz a jako aßiſtentaj wyſchſchi faraŕ Domaſchka a faraŕ Tiſcher ruku na hłowu noweho fararja kładźechu, kiž ßo na to ſa fararja Michałſkeje woßady wobkrucźi a hnydom na Boži woltaŕ ſtupi, ſo by ſaſpěwał a ſcźenje wucźitał. Zyrkwinſki khór jara rjenje 23. pſalm wuſpěwa. Naſtupne prědowanje bě na 31. pſalm ſałożene (Eſtomihipſalm) a jednaſche wo praſchenju, hacź budźetaj ßo nowy faraŕ a woßada namakacź. „Haj, ſ Božej pomozu,“ bě jeho wotmolwjenje, a to, hdyž wobaj ſtejitaj na ſkale wěry, wobaj pola Boha ßwoje wukhowanje pytataj a wobaj chzetaj Bohu ßłużicź. Na ßerbſkim kemſchenju knjes wyſchſchi faraŕ Domaſchka, ſaßo ſtrowy po cźeżkej khoroſcźi, wutroby Sserbow hnujeſche a natwarjeſche, ßo ſałożujo na Marcźine ßłowo, k Mari rěcźane: „Miſchtr je tudy a woła cźe.“ Skoro

hiſchcże kraßniſcho hacź na němſkim naſch khór ßwój rjany pſalm ſaſpěwa. Bóh mytuj ſpěwarjam a jich kantorej, knjeſej Polakej wſchu ßwěrnoſcź!

Dodacź ma ßo hiſchcże, ſo na němſkim knjes dr. Thomas ſ wutrobnymi pſchecźemi dar krajneho konſiſtorſtwa pſchepoda, nowe ßerbſke zyrkw. knihi ſa Boże ßłużby (agendu). Nowe němſke tajke knihi tu tež běchu, darjene wot lubeho ſtawa woßady, kiž chze njemjenowany bycź, a kotrehož dar je, tež k nowymaj perikopiſkimaj knihomaj doßahał. Tež nowu ßerbſku bibliju ßmy wobſtarali, ſa kotruž móże ßo hiſchcże daricźel namakacź. Tak ßu wſchitke knihe, kiž ßo na Božich ßłużbach trjebaja, nowe. Bóh daj zyłej woßadźe nowu wěru a nowe ziwjenje a duchownymaj nowu móz a wjeßełoſcź. Tež na ßerbſkim kemſchenju běſchtaj knjes zyrkwinſki radźicźel Roſenkranz a dr. Thomas (pſchi prědowanju) pſchitomnaj. W „Bełym Konju“ wſchitzy cźile knjeża ſ duchownymi a zyłej Kaplerjez ßwójbu a mnohimi zyrkwinſkimi pſchedſtejicźerjemi jednory wobjed wužichu, pſchi kotrymž ßo někotre dźakne a wutrobne ßłowo wurěcźa. To je ßo woßebje tež naſchim lubym zyrkwinſkim pſchedſtejerjam jara lubiło. Wutrobny dźak pak zyłej lubej woßadźe! Nětk do dźěła! Bóh pomhaj wſchitkim!

Zyrkej a ſtat.

Saſka krajna ſynoda je noweho preſidentu konſiſtorija wuſwoliła: k. D. dra. Seetzena. D. dr. Seetzen je pſches 25 lět hižo ßobuſtaw krajneje ſynody a 10 lět dołho ſ jeje preſidentu. Tak je ßebi dowěru ſaſtupjerjow zyrkwje dobył. Nowy preſidenta je ßo narodźił 22. haprleje 1868 w Großpößna pola Lipſka. W Lipſku je tež ſtudował, a to prawa. Po tym dźěłaſche pſchi Lipſcźanſkej radźe, 1895—1899 bě měſchcźanſki rada we Wurzenje. Tam jeho 1899 ſa měſchcźanoſtu wuſwolichu. Wot lěta 1903 ßłuſcheſche do druheje komory Saſkeje a wot lěta 1914 do prěnjeje komory. W ſynodźe je wot lěta 1901; 1917 bu ſa preſidentu wuſwolena. Lipſcźanſka theologiſka fakulta pomjenowa jeho lětża pſchi ſeńdźenju noweje ſynody ſa cźeſtneho doktora bohoßłowſtwa. Wot lěta 1924 ßem je tež tachant Wurzenſkeho tachantſtwa. — Bóh daj, ſo by nowy preſidenta naſcheho krajneho konſiſtorija ſe ßohnowanjom ſkutkował ſa zyrkej a woßady! —

Dźeń 13. měrza je wot wubjerka, kotryž ſa to poſtajeny, ſa „ßarowazy dźeń luda“ wuſwoleny. Kaž loni, ßu ßo ſaſtupjerſtwa zyrkwjow tež lětża ſ tym praſchenjom ſaběrake, hacź maja tutón dźeń a kak maja tutón dźeń ßobußwjecźicź. Swjaſk evangelſkich zyrkwjow a katolſke biſkopſtwo ſtej rosßudźiłej, ſo ßo njemóże powſchitkownje wſchěm woßadam poruczicź, tutón dźeń ſ Božimi ßłużbami ßobu ßwjecźicź. Nimale wſchě evangelſke zyrkwje ßu ßo tola ſa to rosßudźiłe, ßmjertnu njedźelu jako wopomnjeńſki dźeń naſchich padnjenych ßobußwjecźicź. Nimo toho ßo njeje poradźiło, wot ſtata dobycź, ſo by tutón dźeń ſakońſzy jako hódny dopominanſki dźeń ſwěſcźeny był, na kotrymž bychu na pſchikład ſjawne reje a ſawjeßelenja ſakaſane byłe. Bjes tajkich a podobnych poſtajenjow njeje tola móżno, ßwjecźicź „ßarowazy dźeń“ naſcheho luda. To je ſchkoda, ſo njebě móżno, tu pſches jene bycź! Tak budźemy, kaž hewak hižo, tež lětża w Božich domach a hewak ßmjertnu njedźelu na naſchich padnjenych ſpominacź.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Hornjeho Wujeſda.** Naſche faŕſke měſtno je ſ wotkhadom naſcheho kn. fararja Kaplerja woßyrocźene. Prózowanje naſcheho zyrkwineho prjódkſtejeŕſtwa wo ßerbſkeho duchowneho bě hacź dotal podarmo, ſchtoż jara wobźarujemy. Nětk je w zyrkwinych nowinach wupißane bjes wuměnjenja, ſo by dyrbjał nowy faraŕ Sserb bycź.

S **Ketliz.** Naſche druhe faŕſke měſtno ßo bórſy wuprójdni, dokelž ßo naſch dotalny ßerbſki duchowny, kn. faraŕ Mróſak k Lipſkej pſcheßydli. Zyrkwine ſaſtupjeŕſtwo ßebi pſcheje, ſo by nam krajne konſiſtorium na tuto měſtno ſaßo duchowneho póßłało, kiž by ßerbſkeje rěcźe mózny był. Hacź budźe tole móżno, je dwělomne, dokelž tola duchowni tak pobrachuja, a ßerbſzy woßebje.

S **Kamjenza.** Naſch k. faraŕ Jencź ßwjecźeſche 20. febrouara 40lětny jubilej ßwojeho ſaſtojnſtwa. 39 lět ſkutkuje w naſchej woßadźe a ſaſtawa drje ſaſtojnſtwo poßledniheho ßerbſkeho fararja Kamjencźanſkeje woßady. Pſchejemy k. fararjej Jencźej Boże bohate żohnowanje na dalſche lěta do ſaſtojnſtwa a do ßwójby.

Pſchecźelow mißionſtwa wěſcźe ſajimuje, ßłyſchecź, ſo je dołholětny ſaßłużbny wodźeŕ naſcheho ſakſkeho mißionſtwa, D. Paul, kotryž je w Schweta pola Lipſka na wotpocźinku, 4. februara ßwoje 70. narodniny ßwjecźicź mohł. Saſtupjeŕſtwa wyſchnoſcźow, mißionſtwa, zyrkwje a druſy pſchinjeßechu jemu ſbożopſchecźa, jemu wuhotujo rjany narodny dźeń. D. Paul je dołhi cźaß, woßebje pak w najcźeżſchim cźaßu naſcheho mißionſtwa, ſ wjednikom naſcheho Lipſcźanſkeho mißionſtwa był a tuto ważne ſaſtojnſtwo ſe wſchej ßwěru a ſ wulkej luboſcźu ſaſtawał.

K rospominanju.

Njech cźi też ßłónzo najmiliſcho ßwěcźi, junu cźi tola ſeſkhadźa.

*

Na Božim żohnowanju je wſchitko leżane.

*

Wobknjež ßwoje żadoſcże; wone ßu najwjetſche njepſchecźeljo twojeho ſboża.

*

Lża je hrěcha płaſchcź.

*

Dźakownoſcź ßo dobrej roli runa, kotraž wjazy a lěpſche ſaßo dawa, hacź je doſtała.

*

Skupoſcź cźini wutrobu kamjeńtnu a mjedźowu.

Do Sserbow.

W naſchim njedźelniku „Pomhaj Bóh“ bychmy rad pſchihódne dobre ßerbſke powjedańcźka woſjewili. Tohodla namolwjamy młodych a ſtarych Sserbow a młode a ſtare Sserbowki, ſo bychu nam tajke wudźěłki póßłali. Najlubſche bychu nam wěſo originalne dźěła byłe. Tola też pſchihódny rjany pſchełożk njebychmy wotpokaſali. Rosßudźenje wo woſjewjenju dyrbjało ßo nam pſchewoſtajicź. — Wſchě tajke poßyłki ßo njech póſcźelu do: Noſtitz, Poſt Weißenberg, Sa.

Redakzija.

Liſtowanje: H. B. dźak ſa poßyłku; wutrjebam ju bórſy. Proſchu wo dalſchu pomoz. Red.

R. w R. ſa pokutny dźeń (Rem.). — R. w B. ſa Okuli.

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Roßacźicach.

Cźišło 11. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **13. měrza 1927** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeŕnje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi bertlětnje 78 skotych pjenjezškow.

Pokutny dźeń.

139. psalm, 23—24.

Nasch pschichodny pokutny dźeń žadyn pschipósnaty sswjedźeń wjazy njeje a mjes tym, so ty sznano po wótzow waschnju pytasch wěczne sbožo w naschich Božich skužbach, twój wožud so njestara wo to wschitko, ale pyta swój seńſki dobytk. Tutón samsny wobras pak móżesch w naschim cźasu wschudźom widźecź a runje tohodla sda so nam jara nusne bycź, so pokutnu srjedu sašo ras swěrnje pytamy, schtož naš hischcźe dźěli wot nascheho Boha, a, dokelž je naschich hrěchow tak wjele, so jenož poddamy do swěrneju rukow Božeju, hdźež je sa naš hnada a wjele wodacźa.

Haj, Božo, wobhoń mje a pósnaj moju wutrobu; spytaj mje a pósnaj prjódzy, so ſ nami wscho w rjedźe njeje a wot tutoho spósnacźa sem chzemy so ſ Božej pomozu prózowacź won nowe myšle. Niczo swonkowneho tu so wot tebje njeżada, ale twoje snutskowne žiwjenje dyrbi so wobnowicź, njesmě tak bycź, kaž nětk daloko a schěroko wobkedźbujesch, so njesu ludźo Boha jenož hischcźe na jasyku. Wězy, kiž jich najwjazy sajimuja,, su dźensnischi dźeń hinajsche a wopacźne, to dyrbimy wuprajicź. Dźenża kóždy jenož hischcźe myšli na politiku a druhe wězy, so rosmołwja wo tym abo tamnym, ale niz wo tym, schtož je nam wschitkim jenicźzy nusne. My Serbja běchmy w prjedawschich cźasach w tym nastupanju hinajschi, ale kak steji nětk? Kóždy to drje wě, kak zuse myšle so sahnjeńdźicź chzedźa pola naš. Tak dyrbi pokutny dźeń tež sašo ras dźeń bycź, na kotrymž so sašo dopomnisch na winowatosćze twojemu ludu, so wě serbskemu, napscheczo!

Psches to wschitko pschińdźemy pschezo ſ nowa tež na to, schtož nasch tekst nam praji: Bóh dyrbi bycź nam ſ měru nascheho cźinjenja a skutkowanja, jeho wola jenož budź tež nascha wola. To nam wěso wjele nascheje hacź dotalnischeje wole wjazy njewostanje, ale schto to wucźini? Dyrbisch skónczńje so tola ras dopomnicź na twój woprawdźity saměr, na to, so je twoje žiwjenje wot Boha, so dyrbisch tohodla tež jenož sa Boha žiwy bycź. To wschitko spósnacź je prěni dobytk pokutneho dnja. Tola sabycź nochzemy, so nam pschińdźe tež tuto spósnacźe jenož wot Boha, wón dyrbi nam wutrobu wotewricź, potom nam wocźi roseńdźetej a widźimy wschitke te wulke a make smylki, kiž su naš hacź dotal pschewodźake na pucźu nascheho žiwjenja. Tohodla je tež pokutny dźeń sa naš dźeń, na kotrymž so dopominamy tež na to, so dyrbimy, hdyž chzemy, so by Bóh nam to wscho dał, so modlicź k njemu w horzej modlitwje, ſ zykej wutrobu a ſ zykeje dusche. Kak nutrnje nasch psalmista so k Bohu modli: Knjeże wobhoń, spytaj a hladaj! Móżesch ty tež tak k Wótzej so modlicź a wołacź? Pokutny dźeń chze tebje k tomu sašo wjesćź, so by namakał tak wěczny pucź a wjazy njehladał na sły pucź tutoho swěta.

Hlej, luby cźitarjo, stejimy sašo w póstnym cźasu, dźensnischi dźeń chze nam to zyle wošebje pokasacź. Dokelž pak runje w tutym cźasu jón swjecźimy, dyrbimy tež pschezo myšlicź na nascheho Knjesa, na Boże jehnjo, kiž njesesche swěta hrěchi wschě, kiž je tak nasch pokutny dźeń cźinił dźeń wobhnadźenja. Wěmy nětko, hdyž abo hejso-li ſ zyła Boha proszymy, so by naš pschewodźak na wěcźnym pucźu, kiž naš do njebjes wjedźe, so chze wón naschu próstwu wušłyschecź.

Jesom Khrysta dla, kiž je nam sastup k Wótzej wotewrił. Tohodla móżesch ty nětko stroschtnje hicź a cźahnycź po twojej drósy. Hdyž njeżesch Jesuża we wutrobje, masch dobry pucź a dobru dróhu, kiž tebje żama wot żo wjedże tam, hdźež chzesch. Sły pucź leži sa tobu, ale to chzemy tola hischcże ras se wschej rasnoscźu wuprajicź, so tutón sły pucź na kóżdy pad k słemu a do sahuby wjedże. Je dźěn tak, so je hrěch ludźi sahuba a żmjercź hrěcha msda.

Kak pak móżesch Jesuża namakacź, hdyž jeho hischcże nimasch? Hlej, so żam namakasch wotmołwu na tuto praschenje, wotmołwu, kiž je drje w kóżdym wożebitym padże hinajscha, ale kiž je runje sa tebje a sa twoje powołanje prawa, to je twój nadawk, kiž tebi staji pokutna żrjeda. Hdyž s zyłej wutrobu tutu wotmołwu pytasch a niczo druheho, potom móżesch wěsty bycź, so też Jesuża skónczńje namakasch. Haj, wón pschińdże ke kóżdemu, kiž żo prózuje wo wěrnoscź, pschetoż wón je pschischoł na żwět, so by prawdże żwědcził, a kóżdy, kiž je s prawdy, poßłucha na jeho hłóß. S prawdy pak wschitzy żmy, dokelž żmy Boże dźěcźi a mamy wot Boha naschu duschu; tuž też wschitzy Knjesa Jesuża namakacź możemy.

Tohodla, luby kscheścźijano, wrócź żo troschtowany sażo s wutrobineje cźischiny pokutneje żrjedy do żwěta a pomhaj, so bychu drusy też Boha a jeho wolu pytali. Haj, to njech je twoja prawa pokuta, so druhim sadźěwasch po słym pucźu hicź. Bóh tón Knjes pak budże tebje żohnowacź pschi twojim dźěle, haj, Knjeże, pschewodź naß po wěcźnym pucźu!

Wschitka mudroscź we połnoscźi je we tebi, Jesużo!
Daj, so ja nětk we żadoscźi tebje pytam wysche wschoh'!
Njech sprawnoscź a ponižnoscź stajnje mje wodźi
A njebjesku mudroscź do wutroby płodźi,
To pósnaju prawje tu Jesuża żam
A we duschi njebjesku mudroscź też mam.

Hamjeń. R. w R.

Jesuß njeżesche żam żwój kschiž.

Tam Jesuż żwój kschiž njeże
Na żwojim khribjecźi,
Kiž rosschwikany běsche
Tak hrosnje s kschudami!
Na żwojim miłym cźoli
Ma krónu cźernjowu,
Krej wot njoh' dele běži
Po blědym wobliczu!

Hlaj, sa mnje, tebje njeże
Kschiž Boże jehnjatko,
Pod cźežu naschej' skóscźe
Wón k semi swjese żo!
Sa naß wón tschepotasche
Tam krwawjo na kschižu,
Dla naschej bjesbóżnoscźe
Sso bědźi se żmjercźu!

Tuž, hdyž cźe twój kschiž cźischcźi
A je cźi wobcźežny,
Ty hladaj, kak Ssyn Boži
Kschiž swólnje njeżesche!
Kak je tak scźerpnje cźischi
Nasch Sbóżnik pschětrał wscho,
Hdyž jow po Wótza radźi
Je wumohł cźlowjeństwo!

A tuž tak chzemy stroschtnje
Nětk sa Jesußom hicź!
Wón nasche mucźne stawy
Nam sechze seżylnicź.
Haj, swólny s ponižnoscźu
Do rady Bożeje!
Wón wě, schto k wěcźnom' sbożu
Jow sa naß nusne je.

Schto je też nasch kschiž tudy,
Hlaj, pornjo sbóżnoscźi,
Kschiž Boži Ssyn dacź sechze
Tym żwěrnym po żmjercźi!
Sa naß tam horkach w raju
Je hižo hotowa
Psches Bożu wulku hnadu
Ta króna żiwjenja!

H. B.

Modl żo!

(Skónczenje.)

Krajny biskop D. Jhmels pische, naß namołwjejo, so bychmy żo modlili, dale tole:

„Modlmy żo: Wschehomózny Bożo, żmilny Wótcże, kiž ty żam jenicźki żwjaty ży a kotrehoż pucże żu żwjate, my żo podwolamy Twojim żudźenjam a żo modlimy psched Twojimi pucźemi, też hdyž je njespósnawamy. My wusnawamy we wschej pokornoscźi, so je nasch lud żo sabłudźił a skorżimy Tebi wschě skomdźenja zyrkwje a wscho jeje njezyłe dźěło. My żo cźi spowědamy, so żmy Twoje żudźenja sawinowali, a my wěmy derje, so żmy Twoju njehnadu a Twój hněw wjelekrócź saßłużili.

Ale Twojeje wulkeje żmilnoscże dla, kotruż Ty też dżenża hischcże dawasch nam kóżde ranje s nowa pschipowědacź, proßymy Tebje, so naß njeby na wěcźne sastorcźił, so by nam nasche hrěchi wodał a naß tola sdźerżał w Twojim towarstwje sa wěcźne żiwjenje! My Tebje też proßymy, so by Ty naschemu ludej khwile spożcźił, pokutu cźinicź a jemu nowy sapocźatk smóżnił, Twoju zyrkej pak runje s mrěcźom tutoho cźaża sa nowe żiwjejnje wudospołnił! My wschak wěmy, Knjeże nasch Bożo, so Ty njejßy Bóh żmjercże, ale Bóh żiwjenja. Ty nochzesch żmjercź hrěschnika, ale so by żo hrěschnik wobrocźił a żiwy był, a Ty hischcże wjele bóle nochzesch, so by żo Twoja zyrkej skasyła, ale so by żwoje powołanje spósnała a jo dokonjała wożrjedź żwěta żmjercże. Tohodla żłysch a wußłysch naß żwojeho mjena dla! Hamjeń.

Knjeże Jesom Khrysschcże, Ty wěrny, wěcźny, żmilny wyschschi měschniko, kiž Ty ży tohodla do żmjercże schoł, so by żebi gmejnu wutworił, kotraż by była żwjata a njewinowata, spominaj s hnadu na żwoju zyrkej, kotraż je do wulkich cźěżnoscźow pschischła a żaneje druheje pomozy njesnaje, khiba Twojeje! Tohodla njehladaj na naschu winu a na nasch hrěch, ale spominaj na wschě Twoje żlubjenja a postań, so by żam żwojeho stadła hladał, prjedy hacź sahinje! Sczińe se żwojej wschehomóznej ruku pucź żwobodny psched żwojej zyrkwju a pokaż jej pucź, po kotrymż měła khodźicź, a wjedź ju se żwojimaj wocźomaj!

Sbudź w gmejnje żamej pastyrjow po żwojej wutrobje, wucźerjow po żwojim spodobanju, strażnikow bjes bojoscże psched cźłowjekami a bjes słożowanja po cźłowjeskej woli! Njedaj też, so by w naschej żrjedźisnje w tutym poßlednim srudnym cźażu na wusnawarjach pobrachowało, kotsiž spraw-

ni a wěrni, ßebi ßwojeho pucźa wěſcźi, k Tebi a Twojej ſazpěwanej zyrkwi ſteja, a daj, ſo by tuta zyrkej w cźiſtoſcźi wucźby, ßwjateho źiwjenja a bójſkeho powołanja měſto na horje była, po kotrymž ßo tyſcheni ßedźa a w kotrymž ſabłudźeni ßwój poßledni wucźek namakaja! Wſchitko to Twojeje ßwěrneje luboſcźe dla! Hamjeń.

Knježe Bożo, Sswjaty Ducho, Ty Ducho wěrnoſcźe a ßwědcźenja, Ty troſchtowarjo ſrudźenych, Ty wjedniko ſabłudźenych, Ty dobroproſcherjo wſchitkich, kiž njewědźa, ſchto ßo modlicź, hladaj tola, kak je naſcha wutroba rostorhana a naſche ßwědomje njeměrne a kak bywa nam ſtyſkno po měrje! Tohodla wokſchewk naß ſ wěſtoſcźu wodacźa hrěchow a daj nam tón měr, kotryž je wyſchſchi hdyžli wſchitkón rozum! Wucź naß też ßo modlicź ſe ßłowami, kotreź ßo k wutrobje Wótza pſcheczíſchcźa, a daj nam ſ dobom móz ßwědcźenja, kotreź dobywa na wutrobach cźłowjekow! Jeſußowu gmejnu pak ſcźiń ſa tajku, w kotrejž je połnoſcź darow a hnady! Swjedź też hromadźe ſe wſchitkich krajow, ſchtož je rosdźělene, a ſpocźcź, ſo gmejna pſchi wſchěm cźeźkim tutoho cźaßa cźim bóle pſchichodej toho Knjeſa napſchecźiwo khwata a ßo na dźeń dopjelnjenja hotuje! Kiž Ty ſ Wótzom a ſe Ssynom wěrny żiwy Bóh ßy a knjeźiſch do wěcźnoſcźe! Hamjeń.

Knježe, ßmil ßo!
Khryſchcźe, ßmil ßo!
Knježe, ßmil ßo!

Modlmy ßo woßebje hiſchcźe ſa duſchepaſtyrjow a wucźerjow:

Knježe Jeſom Khryſchcźe, Ty Knježe a hłowa ßwojeje gmejny, dokelž je wſcha naſcha nadźija ſa Twoju zyrkej w tym jenym wobſamknjena, ſo ßo Twoje ßłowo cźiſte a prawe mjes nami wucźi a ſo ßo ßwjatej ſakramentaj po Twojej woli wukonjetaj, proßymy Tebje woßebje ſa wſchěch, kotrychž ßy ſa prědarſki hamt powołał: Żałbuj jich w tutym cźaßu dwójzy ſe ßwojim Sswjatym Duchom, ſo ſ wjeßełym ertom wo Tebi ßwědcźa a ſabłudźene a ſamylene wutroby k Tebi na pucź pokaſuja. Napjelń jich ſe ßwjatej mozu a ßylnej khrobłoſcźu, ſ mudroſcźu, ſ wěru a ßwěru, ſapal w nich ſahorjenoſcź ſa Twój dom a ſpożcź, ſo ßu dobri rycźerjo a ſo bychmy my ſ nimi w Tebi namakani byli! Hamjeń.

Modlmy ßo dale wo měr na zyłej ſemi:

Wſchehomózny ßmilny Bożo, kiž Ty wójnam po zyłej ſemi ſadźěwujeſch, tſělby roſłamujeſch, hlebije rosbiwaſch a wójnſke woſy ſpaliſch, my Tebje proßymy, ſo by Ty chzył na ſemi ludy ſ duchom měra ſtowarſchicź. Spożcź też naſchemu ludej, ſo ßo wot dna ſ nowa natwari a ſo ßmě też w pſchichodźe bycź grat we Twojej ruzy k cźeſcźi Twojeho mjena! Pſches wſcho pak daj ßwojemu kraleſtwu pſchikhadźecź a ßwojej woli ßo ſtawacź każ w njebju tak na ſemi! Hamejń.

Proſchmy też wo dobre knjeźſtwo w ſmyßli 4. próſtwy:

Wſchehomózny Bożo a Wótcźe, Ty wěcźny Bożo, my ßo Tebi dźakujemy, ſo Ty we wſchěm pſcheměnjowanju cźaßa tón ßamßny woſtawaſch, wcźera a dźenßa a do wſcheje wěcźnoſcźe naſch wukhow! My ßo k Tebi wołamy ſa naſch lud, ſo by Ty też w pſchichodźe w nim ſpomożne ſarjadowanja poſtajował a jemu prawe knjeźſtwo ſpożcźicź chzył, ſo bychmy my we wſchej bohabojoſcźi a cźiſtoſcźi měrne a pokojne żiwjenje wjeſcź móhli a ſ tym wſchěm Twoje mjeno mjes nami cźeſcźene było! Hamjeń.

Modlmy ßo ſa wſchěch, kiž ßu w ſtrachocźe a w nuſy:

Knježe, Ty wulki paſtyrjo cźłowjekow, hladaj na jatych a wopuſchcźenych, na tych, kotrychž duſcha je ſawutlena a kotrychž żiwjenje hinje! Hladaj na cźerpjazych a na ßmjercź ſranjenych, na mrějazych a na wſchu hubjenoſcź tutoho ßwěta w tutym poßlednim cźaßu. Skożuj ßwojej wócźzy połnej ßmilenja na jich wſchěch a praj jich duſchi: Ja ßym Twoje pomoz! Pſchepomhaj jim, doniž woni, wußwobodźeni a wumożeni, ſ wulkimi ßyłami Twojich wumożenych Tebje njekhwala dla Twojeje miłoſcźiwoſcźe we wěcźnoſcźi! Hamjeń.

Modlmy ßo wo pſchichod toho Knjeſa:

O Knježe Jeſom Khryſchcźe, dla Twojeho miłoſcźiweho pſchilubjenja, ſo Ty bórſy pſchińdźeſch a wſchu nuſu ſkónczíſch, wołamy ßo k Tebi, Ty chzył bórſy wurunacź liczbu ßwojich wuſwolenych a měru jich cźwilow połnu ſcźinicź, ßwětej kónz a mjeſu ſtajicź a ßwój lud k ßebi do ßwojeho njebjeſkeho kraleſtwa a wěcźneho paradiſa pſcheßadźicź. Hlaj, my hladamy, hacź hiſchcźe njejßy duzy: Jedyn dźeń praj to druhemu a jena nóz powjes to druhej w naſchim domojźedźenju! Dawaj nam ßłyſchecź wjeßele a radoſcź, ſo bychu ſbicźi wjeßeli a te wſchudźom rosprójſchene woßady woprawdźe do jeneho zyłka ſjednocźene byłe! Hamjeń. Haj, pſchińdź, Knježe Jeſu, pſchińdź bórſy! Hamjeń.

Wótcźe naſch, kiž ßy w njebjeßach, ßwjecźene . . .

Khryſchcźe, jehnjo Boże, kiž njeßeſch ßwěta hrěchi wſchě, ßmil ßo nad nami!

Khryſchcźe, jehnjo Boże, kiž njeßeſch ßwěta hrěchi wſchě, ßmil ßo nad nami!

Khryſchcźe, jehnjo Boże, kiž njeßeſch ßwěta hrěchi wſchě, daj nam ſtajny měr! Hamjeń.

Budź khwalba Bohu Wótzu,
Ssynu a Duchu ßwjatemu,
Tón chzył nam ſpożcźicź ſ mozu,
Schtož nam je ßlubił ſ luboſcźu,
So bychmy ßwěrni byli
A ßo jom' poddali,
Też jeho ſtajnje měli
We naſchej wutrobi,
My chzemy pſchi nim woſtacź,
Nětk hamjeń ſpěwamy,
So budźemy to doſtacź,
Schtož ßwěru żadamy.

Naß wſchitkich pożohnuj tón ßmilny Bóh, tón Wótz a tón Ssyn a tón ßwjaty Duch! Hamjeń.

Ssobu na pucź!

Luher piſche: Kſcheſcźijenjo ßu ludźo, kotſiž móża ßo wjeßelicź a wyſkacź we wutrobje, rejwacź a ſkakacź. To ßo Bohu ſpodoba a cźini naſchej wutrobje derje, hdyž my ßo njebojaſliwje na Boha ſpuſchcźamy a hłowu ſběhamy a ßo wjeßelimy. Schto bych chzył wſacź ſa to wjeßele, ſo je mi mój Bóh a Knjes wſchitkich jandźelow ſa pſchecźelow ſcźinił, haj njebjeßa a ſemju, haj mojeho lubeho Boha a Wótza w njebjeßach . . . Hlaj, to je kſcheſcźian: wón tu khodźi ſkakajo ſ khwalenjom a dźakowanjom, dokonja ßwoje dźěło pódla, ßłuži ßwětej, njecźini nikomu njeprawdu."

Konfirmazija.

Blisko je saßo dźeń, na kotrymž kóżde lěto ßyły młodych kscheścźijanow wobnoweja ßwój kschcźeńśki ßlub. Kaž w poßlednich lětach, tak dźe też lětßa psches nowiny hibanje, kotreż chze młodźinu do tak mjenowanych „wußwjecźenjow młodźiny“ wabicź. Cźitasch w nowinach hłoßy, kotreż sa tajki njezyrkwinski skutk rěcźa, a runje tak tajke, kotreż sa konfirmaziju wustupuja.

To ßu ßnadź spytowanja sa teho abo tamneho, njech starscheju abo dźěcźo, abo tola pruhowanja. Sa teho pak niz, kotryž je domach, w schuli, w Bożim domje ßedźał k Jesußowymaj nohomaj a ßłyschał jeho wulke prědowanje na horje, kotreż je nam sapißane Matth. 5—7, a kotreż ßo kónczi we wulkim khutnym pschirunanju wo mudrym a njemudrym twarzu. Schtóż ßłyschi a cźini Jesußowe ßłowa, tón je tajki mudry twarz, kotryž ßwój dom, ßwoje źiwjenje sakoži na wěsty, twjerdy sakožk, na kotrymž móże w dobrej nadźiji dale twaricź. Tajki młody hólz, tajka młoda holza ßo njekomdźi, pscheđ Knjesowy woltař stupicź a tam se ßwojim haj ßo wusnacź sa Jesußa Khrystußa a sa źiwjenje w kscheścźijanskich poczinkach.

A cźi drusy! Na to, schtoż ßu cźłowjekojo wucźili, prajili, pißali, pěßnili, ßo sakožuja a pucźnik je a móże jim tak bycź jenoż mylny cźłowjek. A kotry cźłowjek by ßebi swěrił prajicź, so njeje mylny! A schto potom, hdyž ßo runje potom spósnaje, so ßu na wopacźnym sakožku, hdyž to wscho a wo to poßlednje dźe!

Tuž: My dźemy a ßo njekomdźimy ani wokomika k woltarjej konfirmazije! My dźemy, ale niz hinak, khiba so ßo dostojnje pschihotowachmy sa ßwjatocźne wokomiki, sa źiwjenje po ßwjatym ßłowje Knjesa Jesußa! A w tajkim pschihotowanju budź stajny hłowny kruch: wěrjaza modlitwa!

Tuž:

Jesu prjedy dźi nam tu na semi,
Njedaj ßo nam dołho komdźicź
A toh' hnadnoh' cźaßa skomdźicź,
Wjedź naß sa ruku, k Wótzej do domu!

Zyrkej a stat.

— **Evangelska zyrkej Staropruskeje.** Senat tuteje zyrkwje je ßo nadrobnischo saběrał se schulskimi sakonjemi, t. r. wożebje s naboźinu w schuli. Wón wożebje wusběhny, so ma zyrkej pschißkuschnoscź, khutnje sa tym hladacź, so by ßo młodźina, kotraž bu zyrkwi w ßwjatej kschcźenizy dowěrjena, też w tutej evangelskej wěrje wukubkała. So by ßo to pschewjescź hodźało, měłe ßo „pschirady“ — Beiräte — sa schulske należnoscże konsistorijam a druhim zyrkwinym wyschnoscźam pschidźělicź.

— **Schula.** W němskim ßejmje je ßo njedawno prajiło, so je schula wuhotowanje stata. Pschecźiwo tutomu nahladej wustupuje na pscheđ. Guerard, wjednik zentruma: „To je nahlad, kotryž mamy my sa zyle wustawje napschecźiwny. Tutón nahlad chze statej wobschěrnu a njewobmjesowanu móz wunusowanja nad schuli pschizpicź. To my najdorasnischo wotpokasujemy. Wěste je, so ma stat ważny podźěl pschi schulskich wězach, ale s połnym prawom rěcźi wustawa jenoż wo dohladnistwje stata nad schuli, niz pak wo ßamoknjeżerstwje stata nad schuli. Wustawa pschipósnawa prawa naboźnych sjednoczeństwow; wona praji, njewotwißna wot stata, so je naboźina wożebity dźěl roswucźowanja, a dźiwa tak na wożebitosćź tych wucźerskich mozow, kotreż maja naboźne roswucźowanje wjescź.“

Wschelke s bliska a s daloka.

— **S wożadow.** Dwě hacź dotal ßerbskej wożadże pytatej fararja, Horni Wujesd a Ketlizy; jako tsecźa by ßo jimaj pschidźěliła Huska; tola tu drje je wěz tak někak srjadowana a Huska cźaka na ßwojeho noweho ßerbskeho fararja. Ale tamnej wożadże? Njenamakatej-li ßerbskeho fararja, stej dwě namjesnej wożadże, jena na tutym, jena na tamnym boku, sa nasche Sserbstwo shubjenej. A to ßo stawa nětkole w tym cźaßu, w kotrymž ßo telko rěcźi a pische wo rosßyrnjenju Sserbowstwa! Młody ßerbski dorost tu je, ale jeho pomoz je hischcże psche daloko! A hacź doßahaza budże, je też hischcże njewěste pschi wobstejnoscźach, kajkeż ßu. Duchowni, kotsiž ßu ßerbskeje rěcźe mózni a tola nětkle nochzedźa we ßerbskim kraju wożadam ßłużicź, dyrbja ważne a rosßudne pschicźiny měcź, hdyž jim wone wjazy waża hacź tuta nusa naschich wożadow, hacź tuta ßerbska nusa. Swołani pak ßu nětko wschitzy, duchowni kaž wożadni, kaž wożady se ßwojimi sastupjerjemi, ßo se wschej ßwěru wo to staracź, so by ßo w naschim ßerbskim kraju naschim Sserbam Boże ßłowo we macźerńej rěcźi prědowacź mohło.

— **Jutry ßo bliża.** Schto s mojim ßynom? Schto s mojej holzu? Tutej prascheni cźinitej nětkole starschimaj wjazy staroscźow hacź hdy prjedy. A niz jeno wo pschichod runje konfirměrowanych maja starschi nětkole staroscźow wjele, ně dozyła wo pschichod ßwojich dźěcźi, też tych, kotsiž hižo lěto a wjazy se schule ßu. Na jedyn pucź budź tu pokasany, po kotrymž móże ßyn kaž dźowka pschińcź k spokojazemu a rjanemu dźělej na cźaß źiwjenja: To je sa młodźenza dźěło diakona abo „bratra“. W Moritzburgu mamy pschihotowanski wustaw sa tajkich. A młoda holza móże do dźěła „ßotrow“ stupicź. Tu ma wschelake pucźe: bóle khutny a krutý pucź diakonißy abo powołanje ßotrow abo hewak dźěło „ßwobodnych ßotrow“. Mužske kaž ßónske mozy ßo pytaja, dokelž pobrachuja. Tu njeje ßanych „dźěłonjemějerjow“. Ale wschak, to budź hnydom pschispomnjene: sa kóżdeho to njeje. K tutomu powołanju dyrbiscj luboscź, s najmjeńscha pschikhilnoscże měcź a też wěstu khmanoscź. To njeje też wěz sa runje konfirměrowanych, ale wożebje sa 17, 18lětnych. Schtóż pak měni, so ßo sa tajke dźěło hodźi, tón ßo snajmjeńscha sa nim wobhoń. Jeho farař budże jemu wěscże radźicź chzycź a ßo wo dalsche ßobu postaracź. Drjeźdźanski macźerny dom diakonißow na pscheđ. nima ßotrow doscź ,so by wschě pschecźa, kotreż s wożadow a s wustawow pschińdu, dopjelnicź mohł. Runje w tutym domje je też tak někotra ßerbska holza spokojaze, wobsbożaze dźěło a druhi macźerny dom namakała.

—**W Athenje,** w kotrymž něhdy Pawoł tamny njesnatemu Bohu ßwjecźeny woltař namaka, chzedźa němsku evangelsku zyrkej twaricź. Pschedßyda Gustav-Adolfskeho towarstwa tam póńdże, so by, s dobom też sa wubjerk evangelskich zyrkwjow Němskeje, jednak wo tym, kak mohł ßo tutón wotpohlad wuwjescź.

Listowanje: R. w B. sa Okuli. — M. w Bu. sa Lätare. — M. w Ż. sa Judika

---

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Čisło 12. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **20. měrza 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihiczišchczeŕnje a kniharńje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 štotych pjenjezkow.

Njedźela Okuli.

Psalm 25, 15:

Mojej wocži hladatej stajnje na teho Knjesa; pschetož wón budźe moju nohu se sycze wucźahnycź.

Na knjesa wyschsche zebje wschitkich wocži stajnje hladaju. So je Bóh tón Knjes wyschsche naš, to nam zyke stworjenje předuje. Njebjeza wupowjedaju Božu czesćź a twjerdźina pschipowjeda skutk jeho rukow; dźeń dnjej powjeda a nóz nozy czini to k wjedźenju; žadyn jazyk ani rěcź njeje, hdźež by jich hłóš zkyschecź njebył. A hdyž so swěrjatow wopraschesch, wone cźe to wucza, a ptaki pod njebjeżami cźi to praja; abo hdyž so se semju srěczišch, ta cźe roswucźuje, a ryby w morju tebi to wupowjedaju. Schtó njeby tole wschitko wjedźał, so je Knjesowa ruka to sczyniła. Hdy bychu cźlowjekojo chzyli sastacź, Božu khwalbu spěwacź — schumjenje lěžow a morja, hrimanje w mróczelach by njesastałe wěczneho Boha czesćź khwalicź. A hdy bychu wschitzy prědarjo woněmili, hlej, prědowanje też selene pola a hona, doły a hory, prědowanje też njebjeża se zwěczenjom Božeho złóncźka dźerża. A hdyž je dźeń sastał, Božu khwalbu spěwacź, potom nóz kaž na trunach dale hraje a ſ wójskom hwězdow dale spěwa k czesćźi teho, kiž wyschsche hwězdow trónuje. Haj, na Boha knjesa wyschsche naš mojej wocži stajnje hladatej.

Ale tuto pschipowědanje, kotrež wschak jich wjele szyła njespósnaje a njesrosumi, pschezo troschta polne njeje. Schto nam lubosnosćź nalětneho czaża a schkowroncźkowe spěwanje pomha, hdyž zmy srudni a chzyli radscho płakacź? Hdyž lubeho samrěteho k rowej pschewodźisch a se zylsami we wocźomaj do jamy psched twojimaj nohomaj hladasch, — módreho njebja wyschsche zebje kedźbu nimasch a Boże złóncźko se zwojej zykej błyschczatej kraznosczu też žaneho troschta sa tebje nima. Abo spominaj na skažaze mozy elementow, na sanczaze žołmy wulkeje wody, na rosražazu móz Božeho njewjedra a na druhe tajke schkódne naturske mozy — njeje srosumliwe, so póhanjo, kotsiž niczo njewjedźa wo žanym živym wschehomóznym Bosy, kiž wschitko ma w zwojej ruzy, zo njepschecźelskeje mozy wyschsche zebje boja, wozebje dokelž jim jich ske zwědomje praji, so bójstwo jich hrěchow dla zo rosnněwa a jich khłosta?

Na Boha knjesa, kiž je pschecźiwo nam, hrěschnikowej wocži stajnje hladacź dyrbjałej, dokelž ske zwědomnje jeho wobskorži a zudźi. Wschitke póhanske religije (nabožiny) zu tehodla religije bojosczе; tuž póhanjo na hnujaze waschnje hněw Boha jim njesnateho łahodźicź a spokojicź a cźlowjekowu winu sahubicź spytaju. To drje je podarmo. Nima pak sacźucźe bojosczе zwoje dobre prawo? Nima hrěschny cźlowjek pschicźiny doscź, zo teho bojecź, so je Bóh pschecźiwo njemu? A njebudźe tuto sacźucźe jeho duschu runje potom wobcźežicź, hdyž by zo Božeje pomozy najbóle troschtowacź chzył, mjenujzy, hdyž je wot njesboża a nusy žiwjenja domachpytany? S teho pschińdźe, so jich wjele do živeho Boha njewěrja, dokelž měnja, so njemóże Bóh bycź, kiž zo luboscź mjenuje a tola tak wjele cźežkeho na cźlowjeka położi. Ale woni žro a jadro kschescźijanstwa a evangelijona njesnaja. Nĕ — tutón Bóh a knjes, kiž zo tak husto sły bycź sda, pschecźiwo nam njeje, pschetož wón je tak zwět lubował, so je nam zwojeho jenicźkeho narodźeneho zyna pózłał, a na

tuteho Boha a knjesa wěrjazeho kschesćijanowej wocži stajnje hladatej, nětk wožebje w póstnym cžažu, hdyž Khrystužowy kschiž psched nami steji, kiž nam pschipowjeda: Bóh je ſ nami; kotryž też žam žwojeho žyna njeje pschepuschćił, ale je jeho sa naš wschitkich podał, ka dha by wón też njechał se nim wschitko nam hnadnje dacź? Schtoż cžłowjek wot Boha dźěleny se žwojeje mozy njesamóže, swjasć saža se žwojim stworiceelom swjasacź a nohu se žycże, kotruž je jemu žwět a fěrschta žwěta stajił a w kotrejž běsche kaž rybiczka žwoju žwobodu shubił, to Bóh knjes žam cžini w Khrystuža Jesuža, psches kotrehož žu njebježa se semju, Bóh ſ cžłowjekami saža sjenocżeny a psches kotrehož je žo wumóženje wot skaženeje žkužby ke kražnej frejocži dźěcži Božich stako. Wón žam nasch ſbóžnik a wumóžnik je žo wjasacź dał a je do žycże schoł, kotruž žu jemu jeho njepschecżeljo powlakli, so by žo dał moricź na kschiža, so bychmy wužwobodźeni wot hrěchow wottrocżzy prawdosće sczinjeni byli.

To je to, schtoż ſ wocžomaj wěry, kiž stej nětk w póstnym cžažu na kschižowaneho knjesa Jesom Khrysta wobrocżenej, wohladamy. A w tym bohaty troscht mamy a wěstosćz hnady Božeje: Bóh Knjes je ſ nami, wón naš Khrysta dla sastorczicź njemóže. Cžěmneho pschichoda žo njebojimy. Wschitke mróczele tuto žłónzo na njebju saczmicź njemóža, kotrež nam žwěcži w snatej schtucżzy:

So je Jesuš wumrjeł sa mnje,
to je mój troscht jeniczki! Hamjeń.

Sastup do póstneho cžaža.

Luk. 18, 31—43.

Hłóž: Puschcże mje.

Póstny cžaž tu je saž,
W hnadnym cžažu wita naž,
Do Jerusalema dźemy,
Pschewodźicź tam wschitzy chzemy
Jesuža, — o khutny cžaž!

Cžeho dla? Nasche dla
Bolostny pucź hicź wón ma!
Wucžomnizy jeho žwěrni
Chzemy bycź, tak kaž wón měrni,
Hdyž naž tyschi srudoba.

Swólniwje bjerjesche
Nasch hrěch na žo, cžerpjesche
Sa naž kschiž a martru, žměchi,
Cžežko trjechja nasche hrěchi
Jeho, kiž naž lubuje.

Sslepy je, prožył je,
Kiž pschi pucžu žedźesche
Tam, hdźež Jesuž nimo cžehnje,
„Ssmil žo!“ proży, „Wotewrjene
Njech saža moje wóczko je!“

Sawěscże, Jesuž je
Wbohom' saž' dał widźenje,
Kotryž jeho sa to khwali,
We wutrobje wopor pali,
So nětk wuhojeny je!

Husto my runamy
Sso tu žlepym, hdyž my žmy
Jesuža tu wopuschćili
A žo žwětej dowěrili,
S cžimž žo husto sjebamy.

„Jesužo, žmil wschak žo!“
Tak prosch we wěrje, kschesćijano,
„Hesata! praj k nam, so widźi
Wóczko nětk, kak hnada skiczi
Sso nam ſ tróna Božeho!“

Sbóžniko, njech wschak žo
Tebi žwjecźi kschesćijanstwo,
Kiž žy cžerpił, wumrjeł sa naž,
So by hnada pschischła na naž,
Na wscho wbohe cžłowjestwo!

Nałożicź, wukupicź
Chzemy cžaž, so mohli hicź
Na Golgatha wschitzy žobu —
Cžerpicź a też wumrjecź žobu,
K žiwjenju saž' wotucżicź!

Dźenža my žlubimy,
So my twoji žwěrni žmy,
Wowzy twoje bycź my chzemy,
Hacž my junu wschitzy dźemy
K njebju tam do domisny.

Jan Kruža, †.

A ty nochzył?

Ras chzyschе katolski duchowny naſhonicź, hacž je cžitanje w bibliji wschědnemu cžłowjekej schkódne abo spomóžne.

Tehodla da bibliju kowarjej. Tutón kowař bě najhubjeńschi mandźelski a nan a sastaraŕ; bě njerodny a pijesche a wobkhadźesche se žwojimi domjazymi hrosnje. Husto bě jeho duchowny hižo napominał, tola pschezo podarmo!

„Se samyžkom,“ powjeda duchowny, „wſdach žo wscheho napominanja dla jeho njepocžinkow a też wscheho powucżenja wo cžitanju biblije. Njeprajach jemu niczo, khiba, so by w tutej rjanej knisy na dołhich symskich wjecżorach, hdyž njedźěła, prawje husto a žej rosmyžlujo cžitał a mi ras powjedźił, kak žo jemu kniha spodoba. Jeho wcżipnosćz ju ſ dźakom pschija. Pobožnej mandźelskej kowarja porucżich, so by wobhladniwje na žwojeho muža kedźbowała.

Po něktrych dnjach pschińdże tuta ke mni a mi sczěhowaze powjedasche: Jako bě jeje muž knihu domoj pschinjeżł, bě žebi ju troschku pschehladał a prajił: „Biblija! To njeje žana dobra kniha sa naž ludźi ale sa pfafow! Tu by žebi skhowacź mohł!“ Na to bě ju na deſku horje stajił, prajizy: „Nichtón žo jeje njedótkń!“ Prěni dźeń bě wołajo a pjany domoj kaž hewak lehnycź schoł. Dźeń posdźischo bě wjele dźěła a cžaž, hewak w korczmi pschecżinjeny, bě nimo, prjedy hacž bě dźěło hotowe. Kowař bě, hacžrunje mucżny, po wjecżeri bibliju wsał, prajizy: „Ja chzu tola widźecź, hacž pfafojo ſ njeje wjaz mudrosćze nabywaja hacž my ludźo!“ Tak je sapocżał cžitacź wo Mójsaži, tola je wot cžitanja wjazy krócź postanył, po žwojim hrubym waschnju bórbotajo: „Ei, schto staraja mje Mójsaž a profetojo! S tymi žo njech pfafojo saběraja!“

Nasajtra pschińdże k nim bur ſ B.; tutón bě protestant. Jako tutón tu wulku knihu leżo wuhlada, žo wopraſcha, hacž je to biblija. Kowař wotmolwi: „Haj, a wona dyrbi mje žwjateho sczinicź! Ale ja nimam žaneho wjeżela k tomu!“ Bur rěcżeſche jemu na to khutnje do žwědomnja, so njeby dał

hnadnemu cžaßej nimo hicź. Wjecžor bu a kowař ſapocža ſaßo w bibliji cžitacź, prajiwſchi: „Tuta kniha njeje tola tak hubjena! To ſ njeje nawuknjeſch, kak to běſche, jako Bóh tón Knjes ſemju a cžlowjekow ſtwori!“

Pſchichodny wjecžor cžitaſche ſaßo dlěhe w bibliji, tola niz ſa ßobu, ale tu a tam něſchto. Tak cžinjeſche wón to někotre wjecžory poſpochi, a to pſchezy ſ wjetſchej nutrnoſczu a ſaby ſ tym, do korcžmy hicź. „To móżecże ßebi myßlicź, knjes fararjo,“ powjedaſche żona, „kak běchmy my, moje dźěcži a ja, wjeßeli tohodla. Ale ja wſchak ßym ßo k Bohu huſto horzo wołała, ſo by mojemu mużej hinajſche ſmyßlenje dał a ßwjatu knihu na jeho wutrobje żohnował!

Wjeßele ßwěrneje mandźelſkeje bu hiſchcże wjetſche, jako muż ſe ßußodneje wßy pſchińdże, ſo by dźěło ſkaſał. Jako tutón wulku knihu wuhlada, ßo wopraſcha, kajka by to była. Kowař ju jemu njemóżeſche doſcź wukhwalicź; a by-li farař ßebi ſkotał ſa nju żadał, chże ſpytacź, tutón ſ dźěłom ſaßłużicź a ſapłacźicź; wot tuteje ßwjateje knihi nochże pak ßo wjazy dźělicź. Żadyn prědař njeſamóże cžłowjeka tak napominacź a jemu wſcho tak na wutrobu kłaſcź każ tuta biblija. „Jano!“ tak wón dale rěcžeſche, muża, kiż bě pſchiſchoł, ſ mjenom mjenujo, „mój dwejo ßmój tak trożku wjeßełaj a dźiwjej w ßwětnym żiwaj byłoj, ale ja cźi praju, njecžiń to tak ani wokomik dale a njekomdź ßo, tutu knihu cžitacź! Bjes Boha to dale wjazy njeńdże pſches ßwět a bjes Khryſtuża, naſcheho wumóżnika, bjes polěpſchenja a ßwěrneje pokuty njepſchińdżeſch ty do njebjeß!“

Kak ßo mandźelſka dźiwaſche, jako ßwojeho muża tak rěcžo wußłyſcha. Hnuta kwataſche do ßwojeje komorki, padże na ßwojej koleni a dźakowaſche ßo Bohu wutrobnje ſa tuto pſcheměnjenje, kotreż bě ßo ſ mużom ſtało, a proſcheſche, ſo chżył Bóh pſches ßwojeho Sswjateho Ducha tute dobre myßle też w nim ſakhowacź.

Kowař cžitaſche nětk kóżdy wjecžor żonje a dźěcžom ſ biblije a dawaſche jim dobre wucźby. Wón bu měrny a piluiſchi a bóle ſnjeßliwy. Katolſki duchowny pak bu pſcheßwědcżeny, ſo je w bibliji cžitacź ſa kóżdeho ſpomożne.

Ssylſa.

Běchu duzy po pucźu a to w póſtowym wosu, każ je ſe ſańdżenych cžaßow ſnajemy. A wſchelazy tam hromadże ßedżachu, każ ßo to tak na tajkich pucźowanjach trjechi.

Wußměſcherjo nabożiny tam ßedżachu a mjes nimi duchowny, kotryż ßwojemu Knjeſej ſe wſchej ßwěru kłużeſche. Tamni wußměſchowachu, wón ſakitowaſche ßwojeho Sbóżnika a Knjeſa. Jako pak pſchezo hórje ſakhadżachu pſchecźiwo nabożinje a wěrje, wotmjelkny wón, tola ſ jeho wócźkow wukuli ßo wulka ßylſa po lizu. — Rosmołwa po cžaßu wotmjelkny.

Po lětach doſta duchowny liſt wot jeneho ſ tamnych wußměſchowarjow a w tutym ſtejeſche piſane: „Schtoż ſcże Wy tehdy rěcžał, to ßym ja ſabył, Waſcha ßylſa pak je mje we wutrobje paliła, a ja njemějach żaneho měra wjazy. Waſcha ßylſa je mje pohnuła, ſo ßo wobrocźich. Wodajcże mi dla Jeſuża Khryſtuża, kotrehoż ßym tehdy pſched Wami hanił!“

To ßłowo na kſchižu je hłuposcź.

„Kak móżeſch tola wěrjazy bycź,“ rjekny dorasnje muż, kiż bě w ßwětnym ſe ßwětnym ſa ßwětne żiwy, „a wěricź, ſo pſches krej teho kſchižowaneho wodacże hrěchow doſtanjeſch? Njeje to hłuposcź?“

„Wěſcże!“ ſnapſchecźiwi něchtón. „Tak jo też Pawoł mjenuje!“

„Wy drje żortujecże!“ rjekny tamny njewěrjazy. „Pawoła a ja njebudźemoj zyle wěſcże pſches jene!“

„Cžitajcże ras!“ ſnapſchecźiwi tón druhi, wußměſchowarjej poſkicźejo bibliju, w kotrejż bě 1. Kor. 1, 18 wocźinił:

Tam ſteji: „Pſchetoż to ßłowo wot kſchiża je hłuposcź tym, kiż budża ſhubjeni; nam pak, kiż my ſbóżni budźemy, je wono Boża móz!“

Wußměſcher wotmjelkny a ſkónczi rosmołwu. Wón cžujeſche ßo bóle ſapſchijaty wot tuteho ßłowa hacž chżyſche to pytnycź dacź. Wón je po tutym jara pilnje w bibliji cžitał, najprjedy drje w potajnym, potom bjes wſcheje bojoſcże a wſcheho potajenja. Nětkle njeje jemu to ßłowo wo kſchižu żana hłuposcź wjazy.

Ssobota a njedźela.

Mecklenburgſka zyrkwina wyſchnoſcź je wukas wudała, kotryż duchownym ſakaſuje, ßobotu a dozyła na dnjach do ßwjatych dnjow wěrowacź. Jenoż hdyż je wyſchſcha rada zyrkwje ras woßebitu dowolnoſcź ſa tajke wěrowanje dała, ßmě duchowny też ßobotu abo hewak na dnju do někajkeho ßwjedźenja wěrowacź. Tajka dowolnoſcź budże pak ßo jenoż we woßebitych padach dawacź, woßebje tam, hdźež hoſpodarſka nuſa druhi dźeń njedowoła. Pſchezo budże pak tuta dowolnoſcź ſapowjedźena, hdyż chżeja wěrowanju někajku rejwanſku ſabawu pſchiſamknycź. — Mecklenburgſka wyſchnoſcź je w tutej wězy rosßudniſcha hacž wſchelake druhe. Wuhotowanje towarſtwowych ſabawow a runje tak wěrowanjow na ßobotnym dnju abo na někajkim druhim dnju pſched ßwjatymi dnjemi polěkuje ßobu. hubjeny wopyt Bożich kłużbow a wěſte wonjecžeſcźenje njedźele, kotraż ßo ſ tym ponižuje na nóz, w kotrejż chżeja ßo tajzy „ßwjecźerjo“ wuſpacź. Wobżarowacź je, ſo maja huſto doſcź naſche hewak derje kſchesczijanſzy ſmyßlene ßwójby mało ſacžucża a ſrosumjenja ſa tutu wěz, a runje tak huſto doſcź wſchelake towarſtwa, kotreż ßu hewak ſa zyrkej. „Junkrócź njeje żadyn krócź“ ſ tym ßo ſamolwjeja. To pak je hižo ßamo na ßebi jene ſ tych ſtraſchnych a każazych pſchißłowow. A hdyż to w někajkej woßadże wſchě ßwójby tak myßla a wſchě towarſtwa, je lohko móżno, ſo ani jeneje njedźele w zyłym lubym lěcże nimaja, na kotrejż bychu wſchitzy hromadże móhli do Bożeho domu hicź.

Jene wuwſacże ßnadź je móżne, a po tutym ſkożuja ßo też někotre krajiny. Tam ßu huſto wěrowanja ßobotu abo podobny dźeń, ale naſajtra dźetaj mkodaj mandźelſkaj ſe ßwojimi hoſcźemi do Bożeho domu. Hdyż ßo tole pſchewjedźe, njeje trjeba, wukaſy dawacź, każ Mecklenburgſka wyſchnoſcź.

Ale to by hakle kwaß był. Schto nětk ſ wuhotowanjemi towarſtwow? Tu maja woßebje pſchedßydſtwa towarſtwow na wotſtronjenje tajkich njedoſtatkow hladacź, ale runje tak kóżdy jenotliwy ßobuſtaw. Jow maja potajkim mkodźi a ſtari, maja wſchitzy nadawk a ſkładnoſcź, ſa ßwjecźenje njedźele, ſa wopyt Bożich kłużbow, ſa dobre, ſtare, pobożne żiwjenje kſchesczijanſkich woßadow ßo ſtaracź. Mjes nimi dyrbja pěni ßobu bycź cźi, kiż ßu we woßadnych ſaſtupjerſtwach a zyrkwinych prjódkſtejerſtwach.

To, ſo kóżdy ßam w tajkej myßli myßli a ſkutkuje, je tón najlěpſchi pucź, po kotrymż bychmy ſaßo k prawemu ßwjecźenju njedźele, k njedźeli, kajkaż chże bycź, pſchiſchli!

Zyrkej a ſtat.

Sakſka ſynoda je ßo w poßlednim poßedźenju też ſe ſakonjemi a poſtajenjemi ſaběraka, kotreż wuſtup ſ zyrkwje rjaduja. Wuſběhny ßo dorasnje, ſo ma ßo tu pſcheměnjenje ſtacź; dotalne poſtajenja ßu ſ cźaßa, w kotrymž wyſchnoſcź wótrje pſcheczíwo zyrkwi wojowaſche. Woßebje je njemóźna wěz, ſo móże kóźdy 14lětny pola ſtawnika ßwój wuſtup ſ zyrkwje pſchiſjewicź a ſo njeje ſa wuſtupjazych dozyła trjeba, zyrkwi abo woßadźe něſchto woſjewicź. — Tehorunja ßu ſakońſke poſtajenja wo khowanjach ßwobodnoſmyßlenych na zyrkwinych pohrjebniſchczach zyrkwi njepſcheczelne. Też tu mělo ßo nowe pſchihódniſche ſarjadowanje pſchewjeſcź.

Źónſke w duchownej ßłużbje. Wo tutym praſchenju jednaja nětkle wſchelake zyrkwine wyſchnoſcźe. Doſpołne rosßudźenje njeje ßo hiſchcźe w tutej naležnoſcźi dozpiło. Hamburg ma na pſch. jenu knjeżnu, kotraž je bohoßłowſtwo ſtudowała a nětk w jaſtwach jako duſchepaſtyŕka ſkutkuje; ma prawo, Boże ßłowo pſchipowjedacź a hewak duſchepaſtyŕſke dźěło wukonjecź, nima pak prawo ſa ßwjate ſakramenty. Zyrkwiny ſenat ſtaroprußkeje zyrkwje je ſa pſchichodnu generalnu ſynodu, kotraž ßo 23. haprleje ſhromadźi, namjety wuradźował, kotreż ßo ſ tutym praſchenjom duſchepaſtyŕkow a jich ßłużby w zyrkwi a woßadach ſaběraja.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Evang.-lutherſki ſwjaſk towaŕſtwow młodych holzow wotměwa w tutych dnjach, wot 18. hacź 21. měrza w ßwojim domje w Moritzburgu „ßwobodny cźaß“ ſa njewjeſty. Tuto wuhotowanje je ſtajene pod bibliſke ßłowo ſe Pſchißł. Sal. 31, 10—30: Khwalba pózcźiweje żony. — Wot 26. hacź 28. měrza wuhotuje ſwjaſk „pſchihotowanje“ — Rüſtzeit — ſa ſwonkowne mißionſtwo ſa wjednikow a wjedniży ßwojich towaŕſtwow. Luboſcź ſa Knjeſowe mißionſtwo dyrbi ßo hižo mjes naſchej młodźinu hajicź. — Wjedniſtwa naſcheje evangeliſkeje młodźiny ßo prózuja wo lěpſche naſcheje młodźiny a tak ſ dobom wo lěpſche zyrkwje a luda. Tohodla dyrbi ßo wobžarowacź, ſo pſchezo hiſchcźe telko jich je, kotſiž naſdala ſteja, haj ßamo dźěło ſa młodźinu a mjes młodźinu hacźicź a kaſnycź ßo prózuja. Sswaricź na młodźinu, kaž ßo to huſto ſtawa, woßebje ßwaricź na ßłużazu młodźinu, to niczo njepomha! Ssam ſaſtupicź do rynka dźěłacźerjow a pomoznikow w dźěle mjes młodźinu a też niz ſkupy bycź ſ podpjerami, kotreż ßu nuſne, to je to, ſchtoż ßebi naſch cźaß, nuſa naſcheje młodźiny, naſcheho luda, naſcheje zyrkwje żada. Naſcha ſakſka zyrkej pyta tuto dźěło ſpěchowacź, tohodla ſběra ßo Eſtomihi kóźde lěto ſběrka ſa tute ſaměry. Nadźijomnje je też lětßa hódny wunoſchk měła. Też tu je to tola tak kaž wſchudźom: Na ſakožku wěry a nabožiny twari ßo dobry twaŕ. Potajkim mamy ßo wo to ſtaracź, ſo ßo do młodźiny ſaßo ſaſchczěpi a ſakorjeni nabožne ſmyßlenje, kſchesćijanſka wěra, a niz jeno ſaſchczěpi a ſakorjeni, ně też haji, ßylni, pſchiſporja, ſchkita. A měſtna ſa tuto dźěło ßu woßebje też evangeliſke towaŕſtwa młodźiny. Njech tute namakaju wjaz a wjaz pomozy a podpjery wot woßadow a woßadnych, wot ſtarſchich a wěſo też wot młodźiny. A towaŕſtwam njepobrachuj potom to ſpósnacźe, ſo wone jenoż we wulkim zyłku ſjednocźene ſamóżeja wſchě te hobrſke nadawki ſ wuſpěchom dopjelnjecź. A tajki zyłk je naſpomnjeny ſwjaſk ſe ßwojim ßydłom w Drježdźanach, hdźež też podobny ſwjaſk mużſkeje młodźiny ßydli.

Wopominanja. Pſchińdźemy wot ßmjertninow Peſtalozzija. Dźeń 8. junija budźe podobny wopomnjeńſki dźeń. 8. junija 1727 wumrě Auguſt Herman Francka, njeſapomnjeny ſałožeŕ Franckoweho wuſtawa w Halli. Na njón ßo hižo hotuja. Woßebje budźeja ßo pſchi tym tola wobdźělicź chcyćź cźi, kotſiž ßu w tutym wuſtawje pſchebywali. Tucźi njech ßwoje napißma do Halle na wuſtaw póſcźelu!

W Bayerſkej je wěſte wojowanje mjes proteſtantami a katolikami naſtało a to we praſchenju měſchanych mandźelſtwow. S katolſkeje ſtrony bě ßo w Nürnbergu „ſjawne wuprajenje k proteſtantiſkemu wojowanju pſchecźiwo katolſkemu prawu ſa měſchane mandźelſtwa“ woſjewiło. To mějachu Nürnbergſzy proteſtantojo ſa wužadanje a jo też wobßwědczachu. Evangelſki ſwjaſk bě 3. měrza proteſtowanſku ſhromadźiſnu powołał. K tutej naſta, hacźrunje bě do wulkeje žórle powołana, tajka cźiſchcźenza, ſo dyrbjachu ßo hiſchcźe ſchtyri ſhromadźiſny wuhotowacź, a tola njenamakachu hiſchcźe tyßazy żaneho měſtna. W ſhromadźiſnach bu rosßudna reſoluzija pſchijata, kotrejž ßo ſwjaſk evangelſkich towaŕſtwow we Nürnbergu a evangelſko-luthersa zyrkwina wyſchnoſcź pſchiſamkny. W tutym wobſamknjenju ßo mjes druhim praji: „My wěmy, ſo ma katolſka zyrkej w měſchanych mandźelſtwach kóźdołětnje na to ſkorźicź, ſo jich wjele ſhubi. Němſzy biſkopojo woblicźa to ſhubjenje ſa lěcźe 1919 a 1920 na 92 364 porow. Ale też tuta wulka licźba njewuſprawnja to, ſo ßo něſchto cźini, ſchtoż móże měr zyłeho luda ſkaſycź .... My nochcemy pak pſchi wſchěm tym tu nadźiju pohrjebacź, ſo budźe měr. Pyta-li pak katolſka zyrkej měſto měra wojowanje, my ßo teho njetrjebamy bojecź. My jón powjedźemy, ßebi wěſcźi, ſo je naſcha wěz prawa, k cźeſcźi wěrnoſcźe, k ſchkitej naſchich we cźěßnoſcźach bywazych wěrybratrow, k ſakitanju naſcheje zyrkwje, ßłužo ludej!“

— **Ruſka** ma najnowſchi muſeum. W Pětrohrodźe je ßo po namjecźe „Sjednocźeńſtwa abo ligi bjesbóžnych“ pſchiprawił a wotewrił „muſeum ſa ſpěchowanje njewěry“. Wyſche jeho durjow ſteji: „Naboźina je opium ſa lud.“ Jeho ſcźěny ßu debjene ſ wobraſami wſchěch ßławnych atheiſtow abo „bjesbóžnych“ zyłeho ßwěta. — Do muſeja ßo hewak ſtajeja powoſtanki toho, ſchtoż je nimo. Chze tutón „muſeum ſa ſpěchowanje njewěry“ něſchto tajke profetiſke na ßebi měcź? So je też ßowjet-wyſchnoſcź ſpósnała, ſo je naboźina, ſo je biblija móz, ßmy hižo tu ras naſpomnili.

To poßlednje.

„Lubi knjeża! Ja chzu wam prajicź: tón poßledni ſałožk w poßlednjej hodźinzy, hdyž dyrbiſch wumrěcź, je tola ta krej Khryſtußowa. Na tutu ßo ja ſpuſchcźam!“ Tole rjekny pěßnjeŕ Hebel, ras w towaŕſtwje, w kotrymž wjele wo mudroſcźi a ßwětanahladach mudrowachu.

Porjedźeńka.

W poßlednim cźißle ßu wſchelake cźiſchcźeŕſke ſmylki ſtejo woſtałe; to wobžarujemy. Ma rěkacź na 1. ſtronje pſchi ſpocźatku: „twój ßußod ßo njeſtara wo to wſchitko.“ Poßledńja ſchtucźka kěrluſcha ma rěkacź:

Schto je też naſch kſchiž tudy,
Hlaj pornjo ſbóžnoſcźi,
Kiž Boži Ssyn dacź ſechze
Tym ßwěrnym po ßmjercźi. atd.

Liſtowanje: M. w Bu. ſa Laetare. — M. w Ž. ſa Judica. — W. we W. ſa Palmarum. —

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 13. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 27. měrza 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Njedźela Laetare.

Scź. ſwj. Jana 11, 32—46.

Kajki to rosdźěl mjes Domaschowym ſrudnym słowom: Cźehńmy też sobu, so bychmy ſ nim wumrěli, a Jeſušowym troschtnym: Hdy by ty, Martha, wěriła, ty by kražnoscź Božu dyrbjała wohladacź! Domasch bě duzy po pucźu, kiž do cźěmnoscźe wjedźe, a bjes swojeho Knjeza budźeſche wón też tam dóſchoł a so sahubił, ale Jeſuš pſchi wſchej cźežkocźe swojeho póſtneho pucźa na jasnej wyſchinje ſteji a chze pſchede wſchěm ſ tutym swojim słowom nasch na tutu wyſchinu dowjeſcź. Nasche ſcźenje hewak runje doſcź wo cźěmnoscźi rěcźi a hłubinje, nam pokasujo row a wſchitko, schtož ſ tym swišuje: ſrudnych, žarowazych cźłowjekow, próſdne měſtno w domje a wutrobje. Schtó mjes nami njeby tajke wězy ſnał! A ſchtóž sznano je hiſchcźe njeby ſesnał, je lohko a bórſy doſcź nawuknje! Kak ſrudnje tam potom ſteji, hdźež so ludźo Jeſušej njedachu na wyſchinu dowjeſcź! Tuž njech wón nasch dźenža wucźi:

Hdy by ty wěrił, ty by kražnoscź Božu dyrbjał wohladacź.

Božu kražnoscź wohladacź je derje móžno, to drje je jena ſ hłownych myšlow nascheho ſcźenja. Božu kražnoscź móžemy wěſo też we wſchědnym žiwjenju wohladacź: Knježe, kak so twoje ſkutki tak wulke, a kak je jich tak wjele, ty so je wſchitke mudrje wuſtajił. Schtóž ma wocźi, so by widźał, dyrbjał Božu kražnoscź po prawym póſnacź ſ kóždeje roſtlinki, kotruž naležco płodźi, ſ kóždeje róže rjaneje, kotraž ſ dychom swj. Jana kcźeje luboſna. Abo schtóž pod hwězdnym njebjom dźe a jenož někak sebi pſchemyšluje: Wěſch ty, kelko hwězdow ſteji na njebjeſkej módrinje, a wone wſchitke po swojich postajenych cźěrjach khodźa a jena druhu ani próſchk njemyla, kaž wboſy ludźo na ſemi na ſtajnoscźi do so bodu a ſtorkaja. Abo sapaze błyſki a hrimanja ſchkrjebot, njeje to jewjenje Božeje kražnoscźe? A hdyž sebi cźłowjeka luboscźe a dowěry, ſprawnoscźe a cźicheje, ponižneje myšle važiſch a cześcźiſch, schto je to druhe hacź Božu kražnoscź widźecź?

W naſchim ſcźenju pak so tale Boža kražnoscź hiſchcźe na druhe waſchnje jewi. Do luboſneho Bethaniſkeho domu je jěra ſrudoba sacźahnyła. Lazaruš je njebohi. Móžno njeje było, jeho žiwjenje ſdźerżecź, runjež ſtej wbohej ſotſje wſcho móžne ſpytałej, samo po Jeſuša póſłałej. Tón też ſkónczńje pſchińdźe, ale pſchepoſdźe. Widźimy jeho pſchi rowje ſtejo; a wón sapłakny, ſcźenje praji w zyle krótkej ſchtuczźy (drje najkrótſchej w zyłej bibliji). Luba duſcha: Twój Sbóžnik płacze, wěſch ty, schto to rěka? Njeje to kražnoscź Boža, kotruž směſch wohladacź? Tu jo widźiſch, kak wón druhich ludźi ſrudźbu ſa samšnu swoju sacźuwa a ju pomha njeſcź. Kak cźucźiwa a želniwa bě jeho wutroba pornjo kamjeńtwjerdej někotrehožkuli cźłowjeka, kiž druhdy ani lubeho słowcźka njenamaka, druhdy samo njeżmilnje sudźeſche! Tu potajkim widźiſch, so njeje wěrno, schtož ſehłańni rěcźa, so su njebjeża nad nami ſamknjene a so tón, kotremuž Bóh rěkamy, nima žaneho smilenja ſa nasch. Wjele bóle to je wěrno: My mamy wyſchſcheho měſchnika, kiž ma sobucźerpjenje ſ naſchej słaboscźu a ſrudobu, a to je ſjewjenje Božeje kražnoscźe.

Jeſuš k rowej ſtupiwſchi dźeſche: Wſmicźe kamjeń prjecź! Martha by tomu najradſcho sadźěwała. Wona wě derje, kak žałostny bě wokomik, jako cźěło lubeho bratra do rowa puſchcźichu, a kak ju jěra ból pſchemó. Wona so njeje mohła smě-

rowacź. A nětko dyrbjała wona saßo woßebje žiwje na to pokasana bycź, schtoż bě ßo stało? A k tomu postupowaze tkacźe a hnicźe, tole snamjo cźlowjeskeje sachodnoscźe a hinitoscźe! Schtó nochzył rosumicź, so ßo cźlowjeske cźuwy wobaraja, tajke wězy widźecź? Jesuß pak posběhnywschi ßwojej wocźi ßo dobycźerßzy modli: Wótcźe, ja ßo tebi dźakuju, so ßy mje wußłyschał, a hnydom po tym rži jeho hłóß: Lazarje, pój won! Boża kraßnoscź pak ßo pokasa: Lazaruß wurdźe, ßo do žiwjenja wróczi.

Dźiwamy ßo, so ßo Boża kraßnoscź runje pschi rowach sjewi, niz jeno tu, ale tež druhdźe, kaž w Nainje a pola Jairußoweje dźowki? Prajachmy hižo, so ßo to njestawa jenoż pschi rowach, kaschcźach, ßmjertnych łožach. Jesuß ßwoju, to je Božu kraßnoscź hižo se ßwojim prěnim dźiwom w Kanje sjewi. Ale to hižo je tak: Hdźež bě cźěmnoscź wulka, tam ßo potom ßwětło, hdyž sesthadźa, najbóle a najmóznischo jewi. A row je drje ßobu najcźěmniscze, schtoż na semi mamy. Tuž je tež tam Boża kraßnoscź najjaßnischo wohladacź. Rowy pak ßu wschelake: Jerusalem bě tajki, tuž bě tež to: Kak husto ßym tebje shromadźicź pytał, jewjenje Božeje kraßnoscźe; ßwěta słóscź je tajki a tuž je to, so jedyn ßwěta hrěchi njeße, jewjenje Božeje kraßnoscźe. A hdźežkuli hewak ßo w tej a druhej myßli rowy wotewrjeja a Jesuß tam je a kamjenje ßo sběhaja s wutrobow, a płachty, s kotrymiž běchu ludźo swjasani, ßo roswjasuja, tam je Boża kraßnoscź wohladacź.

Ale tole wuměnjenje tež hischcźe płacźi: Hdy by ty wěrił! Jenoż potom, hdyž je tole dopjelnjene, móże Martha tam Božu kraßnoscź wohladacź. Majestetiske je Jesußowe ßłowo: Ja ßym horjestawanje a žiwjenje, a runje tak: Schtóž do mnje wěri, budźe žiwy, runjeż by wumrěł. Ale praschecź dyrbi ßo Knjes tam Marthu: Wěrisch ty to? A jako njeby jemu jejne: haj, Knjeże, wěrju, doßahało, dyrbi wón wospjet prajicź: Hdy by ty wěrita! S toho spósnawamy, so wschitko, ßamo žiwjenje, wot wěry wotwißuje. Wschitke wězy ßu móžne jenoż tomu, kiž wěri. Jelisо njewěrimy, njemóžemy Božu kraßnoscź wohladacź. Saßo ßo to hižo we wschědnym žiwjenju pokasuje. Něchtóžkuli móże na psch. wjele rózow widźecź a ßo na nich wjeßelicź, a tola njetrjeba niczo wo Božej kraßnoscźi wohladacź, kiž ßo w tychle wumělskich dźěłach Božeje stworiczelskeje ruki jewi. Tak móże tež něchtóžkuli pschi rowach stejecź a tola wo Božej kraßnoscźi s zyła niczo njesacźuwa. Nawopak ßo drje jara husto stawa, so ßo cźlowjekej s rowom tež duchowne wóczko samka. Potom wón srudny, bjestroschtny praji: Njemóžu wjazy wěricź, abo do powěscźe wo wumrjeczu lubeho cźlowjeka ßo srudny synk plecźe: Mje njemóże nicźo wjazy troschtowacź. S njeßměrneho rowa nascheho luda rži žałoßny hłóß: Hdy by žadyn Bóh był? Tak dźenßa hischcźe kaž w Jesußowych cźaßach płacźi: Hdy by ty wěrił! Tehdy bě něchtóžkuli Jesußowe dźiwy widźał, niz pak w nich Božu kraßnoscź. Wo jeho ródnym měscźe steji jaßnje pißane, so wón tam njemóżesche wjele dźiwow cźinicź jich njewěry dla. A njedyrbjachu w naschim scźenju tež někotsi židźa woteńcź a ßo na njeho pschißłodźecź?

So bychmy tola my wěrili! Widźimy hižo, so my njeßmy s knjesom nad rowom a ßmjercźu. My se ßwojeje mozy móżemy jenoż srudni pschi rowje stejecź. Wěrcźe: Lazaruß je posdźischo tola a to sa wschě cźaßy po cźěle wumrěł, a runje tak wěste je, so wschitzy ludźo wotßal cźahnu, tež my. Ale wo to ßo jedna, kak ßo to stanje, hacź ßo tež na naß dopjelni: Moja hłowa we njebju ßwój staw cźehnje sa ßobu. Tuž dyrbi to tež wěrno bycź: Hłowa w ó n a stawy m y. To pak móże ßo jenoż we wěrje stacź: So mje ßmjercź, cźert, strachota wot njoh' dźělicź njemóża. Jesuß jaßnje doscź rjekny: Njewěricźe-li, njewostanjecźe; wón mohł tež prajicź: Do kraßnoscźe njepschińdźecźe, potom hdyž ßmy s wěry do wohladanja dóschli. — Tuž postarajmy ßo ßwěru wo to, so bychmy s Marthu a dyrbjało-li bycź, s tschepjetazymaj hubomaj prajicź móhli: Knjeże, haj, wěrju, abo ßnano prjedy s wutrobnym sdychowanjom: Pomhaj mojej njewěrje! Hameń. M. w B.

Sbóżnoscź wěrjazych.

Nowotwar kěrluscha cźo. 577 w Spěwarskich.

Po ßwojim hłoßu.

Nasche dźěło je ßo stało,
Knjes naß woła, ßwjatok je!
Jehnjo je wscho dokonjało,
Wscho je sa naß scźinjene.

Semski běh je dokonjany,
Cźěło w rowje wotpocźnje,
Wjecźor cźichi, sbóżny, rjany
Wěrjazych we ßwětle je!

Jesuß je nam skała sboża,
Nutskhód kraßny do njebja.
Wulka hnada to je Boża,
W Jesußu wscho duscha ma.

Jesußowa móz a ßwěra
Wjedźe naß do žiwjenja,
Tam, hdźež rostu palmy měra,
Duscha troscht, měr, sbóżnoscź ma.

K jeho ranam my nětk dźemy,
Hdźež my wěcźnje směrom ßmy,
Wjeßelicź ßo jara chzemy
Wumoženi hrěschnizy.

Kaž to hołbje w cźichich skałach
Wukhow w strasche nam'kaju,
Tak we Jesußowych ranach
Dusche směrom wotpocźnu.

Krej a prawdoscź Khrystußowa,
Jeho ßwjata saßkłużba,
To je jeho drasta nowa,
Bohu Wótcźej spodobna.

S hnady sbóżni ßmy psches wěru,
Wěrjazy, ßo wjeßelcźe!
Dźěcźi Boże dźeja k měru
Do wěcźneje sbóżnoscźe!

Wěrjazy we Božim raju
Maju wěcźne žiwjenje,
Wěcźnu sbóżnoscź wužiwaju,
Njewuprajne wjeßele.

Kiž ßo tudy prawje bědźa
A ßu cźistej' wutroby,
W njebju domach Boha widźa,
Ssu tam Boži domjazy.

Wotpocźink po ßwěrnym dźěle,
Měr po prawym bědźenju
Maja, kiž ßu pschebědźili
Kdobycźu ßo psches wěru.

Jesu, daj mi bycź pschi tebi,
Njedaj ßo mi wotßal hnucź,
Twoje rany khwalu ßebi,
Te mi cźinja k njebju pucź! J. W.

Evangelske hibanje w Ruskej.

Wo tutym hibanju žmy tu hdyž a hdyž hižo něschto wosjewili. To je tola spodźiwne, abo saž runje niz spodźiwne, so w tutej žowjetskej Ruskej nastawa nowe evangelske hibanje; to je runje zyle cžłowjske. Ale sa tutym zyle cžłowjskim steji to bójske. Tež najcžornischa kža a hida njepschemóže bójsku wěrnosć, tež najcžěmnischa cžma njesnicži to jene bójske žwětło.

Njech je hnydom tu pschi spocžatku prajene, so je tuto evangelske hibanje wožebje hajene psches skutkowanje evangelskeje sekty Baptistow, ale niz jeno psches tuto.

Wěrno je: Hacžrunje bě žowjet-Ruska atheismus, t. r. bjesbóžnosć na žwoju khorhoj stajika, je tola Jesuž Khrystuž tón žylnischi a rosschěrja žwoje kralestwo tola w Ruskej.

Wo njepschecželstwje žowjet-wyschnoscže pschecžiwo kschescžijanstwu shonimy na pšch. tole: Wjele evangelskich prědarjow a wěrjazych bu do jastwa tyknjenych abo do Ssibirskeje póžłanych; shromadźisny buchu kažene a rospuschcžene. Nabožne dźěło a hibanje hacžicž chze wožebje nowa sakasnja, so žo młodźina do 18 lět nježmě pod žadyn nabožny wliw stajicž. Nimo toho potkóczeja sjednocženstwa kommunistiskeje młodźiny jara wschě sjednocženstwa kschescžijanskeje młodźiny a kschescžijanskich studowazych. Tute pak žu žo runje w poslednich lětach roswike a seżylnike a jednocżeja wschě kschescžijanske wěruwušnacża; tu je wožebje baron Nikolaj s wulkim žohnowanjom skutkował. Wyschnosć je wschě wyschsche schule „cžiscžika". Wucžomzy, kotsiž do Boha wěrjachu, dyrbjachu won. Tola něschto hižo je, so je žowjet-wyschnosć sjawne hanjenje nabožiny, kotrež wožebje kommunistiska młodźina wukonjesche, sakasaka. Hdžež móžno, cžinja žo wěrjazym cžeže sa wužiwanje domow sa shromadźisny dyrbi žo wulki wotnajeński pjenjes płacžicž; wschitzy, kiž jako nowe stawy do wožady pschińdu, tež duchowni, dyrbja wyžoke dawki płacžicž.

To je tak něschto, schtož žo pschezo hischcže stawa pschecžiwo kschescžijanstwu a wěrjazym, njech je Ruska žwoje stejnischczo w tutych praschenjach we wschelakim troschku pscheměniła pornjo tomu, schtož w prěnim cžażu po pschewrócže płacžesche.

Wo evangelskim hibanju a jeho pożylnjenju žłyschimy mjes druhim scžěhowaze:

Nastork k nowemu hacž dotal njeżłyschanemu žylnemu hibanju pschińdže s wrócženjom wójnskich jatych. Mjes nimi pschińdžechu tyżazy wobroczenych evangelskich do domisny, mějo bibliju a mějo wulke sahorjenje sa žwoju wěru. Jich wjele bu w lěhwach sa wójnskich jatych hłuboko do Božeho pišma pokasanych. Tu je mohł potajkim tež kóždy hospodar, kóžda hospoša a hewak kóždy druhi něschto sa Boże kralestwo cžinicž. Składnosć je była poskicžena jich wjele, so žo wopokasachu žami tu domach jako evangelistojo a mišionarojo, prascha žo jenož, hacž to žu a kak to žu. Bibliju abo dźěle biblije w ruskej rěcži móżesche wón tež psches žwojeho fararja dostacž.

S tutymi domoj pschikhadźazymi wěrjazymi sapocža žo nowe žylne budźenje luda po zyłym wulkim kraju. Pawlow, semrětny wjednik Baptistow, je prajił: „Jako žo tyżazy wobroczenych wójnskich jatych wrócžichu, je žo to pola naž sapocžało." Woni sapocžachu wschudźom žo sjawnje k žwojej wěrje wusnawacž. Dokelž žo w Ruskej pschezo hischcže wjele po kraju wokoło cžaha, bu tuto nowe hibanje cžim spěschnischo do wschěch kónczin kraja rosnjeżene. Wjele wěrjazych cžahasche tež s cžerwjenym wójskom wot města k městu, pschipowědajo wschudźe evangelion.

Tak je žo stało, so žu wschelake s tych evangelskich sjednocženstwow — to žu zyrkwje a sekty — w běhu 5 lět telko stawow pschidobyłe, so buchu schtyri, haj pjecž krócž tak žylne kaž prjedy. W l. 1921 na pšch. dźerżachu Baptistojo kongreż; na tutón běchu sastupjerjo s wjazy hacž 3000 wožadow pschischli. Jich je po wobliczenju s lěta 1924 tehdy na 2 000 000 było. Tukhwilu je w Ruskej snajmjeńscha 8000 krucže srjadowanych evangelskich wožadow. W lěcže 1923 wobliczi žo liczba evangelskich w Ruskej na 10 000 000 wěrjazych, kotsiž běchu we wožadach sjednocżeni abo tola s evangeliom sastarani; do wójny je jich, kaž žo piża, jenož něhdże 500 000 było. Evangelske hibanje je wožebje žiwe w Ssibirskej, Južnej Ruskej a Kawkasiskej. Na jenym dnju bu w jenym wokrjeżu Ssibirskeje 3000 do wožadow pschijatych. Pschi žibirskej żelesnizy nasta na 1500 nowych wožadow. Wožebje rjane dobycže je tuto hibanje cžiniło we Wukrajinskej wokoło městow Odeży, Nikolajewa, Chersona a Kiewa. Tež w Podolskej sakoži žo na 300 nowych wožadow. Jena bolschewikska nowina dyrbi wo tym pišacž, so žo tuto hibanje wožebje tež mjes dźěłacžerskim ludom Jekaterinožlawskeho wokrjeża rosschěrja. A tak je to tež druhdże runje tež mjes dźěłacžerjemi. A tež w połnóznych krajinach tutoho hobrszy wulkeho kraja žo hiba. Po zyłym kraju žu evangelske wožady rosschěrjene. Tež mjes hischcže pohanskimi a muhamedanskimi wobydlerjemi je žo evangelska wěra sakorjenika; to je wožebje mišionske towarstwo „Majak" dozpiło. Ssamo mejs Židami wjecžorneje Wukrajiny je evangelijon wěrjazych namakał; namakasch tam evangelske wožady prjedawschich Židow. A k wjecžoru žaha tuto hibanje hacž do Pólskeje nuts a rosschěrja žo w běloruskich a wukrajinskich krajinach Pólskeje.

A orthodokska abo prawowěrna zyrkej? Wona njewucžeknje, kaž žo sda, wliwej tutoho evangelskeho hibanja. Wjele měschnikow je žo sjawnje hibanju pschisamknyło a pschewostaja žwoje Boże domy pschipowědanju evangelijona. Wot lěta 1921 ma tuta zyrkej wschelake snutskowne wojowanja a rosžudźowanja. Tute mějachu pódla wschelakeho njelubeho tež to dobre, so žo nabožne žiwjenje polepschi. To wužichu tež wjednizy evangelskeho hibanja a wudawachu lecžaze kopjena, w kotrychž žwoje wjeżele na wobnowjenju zyrkwje wuprajachu a napominachu, so by žo wobnowjenje po evangelskich sažadach stało a rjadowało. Kak by žo to mohło stacž, bu pokasane. To měješe njewužłyschany wuspěch. Prědarjo evangelskeho hibanja buchu napominani, we Božich domach prawowěrneje zyrkwje prědowacž a žo pschi radźowazych shromadźisnach wobdźělecž. Jedyn měschnik cžinješe žamo w Božej žłužbje dobroproschenje sa jeneho s tutych evangelskich prědarjow. Ssamo metropolit s Moskwy sjednocži žo s nim w shromadnym modlenju. Tak pschińdže tež to, so prawowěrni měschnizy, nowy sakoń w ruzy, po evangelsku prědowachu.

Dżeń 2. novembra 1922 powołachu evangelszy we wulkich městach a druhdże sjawne modlerske shromadźisny, so bychu žo tam sa dobre pschewjedżenje tajkeje evangelskeje reformazije modlili a sa wobnowjenje ruskeho luda. Pschi tutych wobdźělichu žo tyżazy, mjes nimi tež wjednizy wschelakich wusnacżow a nahladow: prawowěrni, lutherszy, evangelszy, Baptistojo a druzy. Tute shromadźisny wobžwědcžichu, so tuto reformaziske hibanje w prawowěrnej zyrkwi stejesche pod wliwom evangelskich.

Tola, by-li žo to wschitko bjes wojowanja a napschecžiwjenja stało, by to dźiw był. Tu bě tež njepschecželow doscž, a tucži sastajichu tuto žiwe reformaziske hibanje w prawowěrnej zyrkwi, abo lepje: njesastajichu je, wožłabichu je.

Tuczi pschecźiwnizy swołachu „cźeku“ na pomoz a sajachu nětkotrych sastupjerjow evangelskeho hibanja. To bě w ßamßnym cźaßu, hdyž ßo też patriarch Tichon psched ßud staji. To běchu njelube cźinki, kotreż ßo stawachu. Spěschnemu roswiczu tutoho reformazijskeho hibanja w prawowěrnej zyrkwi ßamej bu drje s tajkim sakroczenjom wyschnoscźow sadźěwane, tola wono njebu sniczene. Widomne je, so prawowěrna zyrkej pschezo bóle pyta swisk s protestantami wieczornych krajow, woßebje pola Methodistow. W Moskwje je ßo nowa akademija sa bohoßłowzow wotewrika; na tutu bu też jedyn wjednik evangelskich powołany. Tutón rjekny pschi ßwojej nastupnej rěczi pschi poßwieczenju tutoho wustawa, so maja ßo tu niz wjazy měschnizy, ale prědarjo a evangelistojo wukubłowacź. —

W Ruskej ßo hiba w ludu a też w zyrkwi. A móz hibanja je evangelijon. Tuto skónczńje tola dobudźe.

Snate je, so ßo wěso też romsko-katolska zyrkej wo to prózuje, so by ßo prawowěrna zyrkej Ruskeje jej pschisamknyła, jej podczińßnyła a saßo romsko-katolska była. Dozyła dźe tole prózowanje romsko-katolskeje zyrkwje wo to, wschě zyrkwje na tajke waschnje sjednocźicź. Tutym saměram ßkuži sa rańsche zyrkwje też pißmo bamża, kotreż bórzy wuńdźe. Tutón biskopam Južnoßłowjanskeje a Cźěskoßłowakskeje wo tym pische, kak měło ßo saßo pschikhadźaze stołětne wopominanje ßwj. Cyrilla a Methoda jako woßebity ßwjedźeń wuhotowacź; tutaj mjenujetaj ßo pschi tym stawaj, kotrejž wieczorne a rańsche kscheścźijanstwo do zykka sjednocźitaj.

Zyrkej a stat.

— **W Bayerskej** je, kaž hižo pißachmy, mjes evangelskimi a katolskimi wojowanje dla měschanych mandźelstwow, t. r. dla sadźerźenja katolskich duchownych we wězach měschanych mandźelstwow, nastało. Se wschěch kónczin Bayerskeje ßu ßłyschecź skórźby a protesty, dokelž katolszy duchowni wjele njeměra a roskory w měschanych mandźelstwach sbudźuja. Wo evangelskim wěrowanju praja, so niczo njepłaczi, po evangelsku wěrowanych wěruja saßo; woßebje katolszy duchowni tajke evangelske wěrowanja po katolsku s nowa wukonjeja, hdyž je ßmjercź jeneho swěrowaneju blisko. Sastojnizy cźuja ßo ßwojeho sastojnstwa dla nuzowani, ßo po katolsku swěrowacź a ßwoj dźěcźi po katolsku wukubłacź. So by wo zyłym praschenju měschanych mandźelstwow rosjaßnjenje a powucźenje rosschěrił, wuda „Evangelski swjask“ w Nürnbergu leczaze kopjeno. W tutym rosestaja te pisches romsko-katolsku sakońsku knihu s lěta 1918 bóle wótre sczinjene postajenja zyrkwje wo měschanych mandźelstwach a napominasche, so bychu ßo evangelszy wobarali. Katolske farstwa wobrocźichu ßo pschecźiwo tutomu leczazemu kopjenu se sjawnym wosjewjenjom, wudawajo, so ßu wuprajenja „Evangelskeho swjaska“ samylaze a wopacźne. Na to swoła „Ev. swjask“ protestowansku shromadźisnu, s kotrejež buchu pjecź, kaž tydźenja pißachmy, dokelž ßo po tyßazach do tutych shromadźisnow cźischcźachu, so bychu protestowali pschecźiwo sanjechanju evangelskich mandźelstwow. Na tute shromadźisny wotmołwichu katolszy tydźeń posdźisscho tohorunja se shormadźisnu, kotraž resoluziju pschija. Tuta resoluzija wobnowja winowanja, so chze „Ev. swjask“ ludźi sawjesćz a naschczuwacź, so ßu jeho wosjewjenja wopacźne a njesprawne; ßamo evangelskim duchownym dawa tuta resoluzija pokiwy, kak maja ßo pschecźiwo evangelskemu swjaskej saděerźecź. — Hdyž też tole wscho njeluba wěz, dwoje wona zyle wěscze dozpije, evangelskich sbudźicź a sa „Evangelski swjask“ propagandu cźinicź, t. r. do „Evangelskeho swjaska“ wabicź.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Sserbska Boża ßłużba w Drježdźanach** budźe ßo njedźelu Laetare, 27. měrza, popołdnju ½4 hodź. dźerźecź a to kaž hewak w Kschižnej zyrkwi. Naschi Sserbjo s Drježdźan a wokoliny ßo prosscha, so bychu ßo prawje bohacźe wobdźělili a też wschěm snatym a pschecźelam tutu powěscź sdźělili.

— **Prěni wokrjeßny zyrkwinski dźeń,** po nowej zyrkwinskej wustawje, ßo wutoru dopołdnja w Tuchoŕskej zyrkwi we Budyschinje wotmě. Se wschěch woßadow běchu ßo sastupjerjo s duchownymi seschli, prěni krócź też s Biskopskich stron, kotreż nětko ßobu k Budyschskej superintendenturje ßłuscheja. Knjes wyschschi studijny direktor Eisenschmidt poda wobschěrnu rosprawu wo 13. synodze, woßebje na njelube wobstejnoscze we zyrkwinskich dawkach pokasujo, kotreż ßu wot statnych sakonjow wotwißne. Na to dyrbjachu ßo wubjerki wuswolicź, jedyn wokrjeßny a jedyn sa wokrjeßne towarstwo sa snutskowne mißionstwo, do kotrehož nětko też město Budyschin kaž też ßerbske towarstwo snutskowneho mißionstwa ßłuscha. Sso wě dyrbi kóżda woßada dawki płaczicź, so mohł zyrkwinski wokrjeß ßwoje nadawki pschewjesćz. Też sa snutskowne mißionstwo nastanu nowe nadawki w zyrkwinskim wokrjeßu. Se Sserbow ßo knjes wyschschi farar Domaschka do wobeju wubjerkow wuswoli, jako sastupjeŕ do wokrjeßneho wubjerka farar Sarjerk, dale do tutoho wubjerka pschekupz Bukan we Lichanju a jako sastupjeŕ kubleŕ Kschižan w Małej Prasy.

— **W Jerusalemje** ßu ßebi nowy wodowód natwarili. Tuto praschenje, kotreż hižo pola naß městam a wßam wjele hłowułamanja a njelubosnoscźow cźini, je sa Jerusalem kaž dozyła sa rańsche kraje wo wjele cźeżsche. Hdyž mjenujizy ras w lěczu njejßu zisterny doscź połne naběżałe, kaž je to nusne, abo hdyž je woßebje horze, ßuschaze lěcźo, pobrachuje woda, a to je hórje hacź hdyž zyroba pobrachuje. Hižo Pontius Pilatus, na kotrehož bywamy woßebje nětkle w póstnym cźaßu dopominani, je tohodla spytał wodowód natwaricź, kotryž by wot Bethlehema ßem město Jerusalem s wodu sastarował. Powostanki tutoho twara namakasch hischcźe dźenßnischi dźeń. So bychu tajku wodowu nusu wot Jerusalema wotwobrocźili, jón sastarawschi s doßahazej wodu, ßu nětko saßo nowy wodowód natwarili. Tutón sapocźnje ßo k połnozy wot Jerusalema w Ain-Farah pola Anatot. Wot tam ßu też w prjedawschich cźaßach hižo spytali, wodu do Jerusalema wjesćz, kaž to s powostankow a rospadankow spósnajesch. Dźeń 15. julija sańdźeneho lěta ßu tutón nowotwar poßwieczili a to na horje Scopus, kotraž je połnózny dźěl Wolijoweje hory. Tam ßu pschiprawy pschiprawjene, kotreż maja wodu hromadźecź, kotraž ma město sastaracź. Twar je jendźelska firma sa 52 000 puntow natwarika. Njedyrbjał też tutón wodowód doßahacź, myßla ßebi na to, ßamo se Saaronskeje runiny wodu dale do Jerusalema wjesćz, schtoż by jara dołhi a wobcźeżny pucź a twar był. — Njech je pschispomnjene, so ßu stare ludy hižo na to ßo wustejake, jara wułke a też wumělske wodowody twaricź, woßebje Romjenjo.

Listowanje: J. A. w J.: Wutrobny dźak sa poßyłku. Lopjeńka wostanu Wasche a ßo Wam saßo wrócźa. Redaktor. — M. w Ž. la Judica. — W. we W. sa Palmarum. — M, we Ba. sa Jutry.

Samołwity redaktor: farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 14. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za stław sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwe. ć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Sserbſke njedźelſke łopjeno.

Budyſchin **3. haprleje 1927** **Bautzen**

Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczeńnje a knihańnje ſap. družſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezłow.

Njedźela Judika.

Micha 6, 3.

Schto ſym tebi cźinił, mój ludo? a ſ cźim ſym cźe wobcźežował? to praj mi.

Judika rěka dźenſnišcha njedźela, to je, ſudź mje, Bože. Pſched ſwój ſud w naſchim propheczíſkim ſłowje Bóh ſwój lud woła. W ſchtuczźy prjedy rěka: tón Knjes chce ſwój lud ſwaricź a Israela khłoſtacź. A ſ kajkim prawom wón to cźini, nam ſchtuczka po naſchim ſłowje praji: Ja ſym tebje ſ Egiptowſkeje wuwjedł a ſ robotneje khěže wumohł.

Ssmy my lěpſchi hacź tamón lud? Njeje Bóh na nami wjele wjazy cźinił a njepłacźimy jemu ſa to ſ njedźakom, liwkoſcźu a ſpjecźowanjom? Nima wón pſchicźiny doſcź, woſebje w ſwjatym póſtnym cźaſu, też na naſ ſkorźicź: Schto ſym tebi cźinił mój ludo? a ſ cźim ſym cźe wobcźežował? to praj mi.

Bóh na naſ ſkorźi.

a chce nam ſ tym prajicź, ſchto je wón nam cźinił a ſchto ſmy my jemu ſa to cźinili.

I.

„Schto ſym tebi cźinił, mój ludo?“ Bjes naſcheje ſaſłužby je tón Knjes też k naſchemu ludu ſwojich póſłow ſe prědowanjom evangelija póſłał. Boże domy w prjedy pohanſkim kraju naſtachu, w kotrychž Boža cźeſcź bydleſche. Wołtarje ſo poſtajichu, ſ kotrychž wyruch modlitwow k trónej žiweho Boha horje ſtupaſche. Krucze wſchak naſch lud na ſwojej ſtarej wěrje wißaſche, ſkóncźnje pak tola wuſnacź nawukny: „Tón Knjes je Bóh, tón Knjes je Bóh“. A jako bu ſwětło evangelija ſ cźłowſkimi wuſtawkami ſkoro ſacźmjene, Bóh naſchemu ludu dny noweho naroda ſpožczi. Krajiny, w kotrychž bydlimy, buchu kolebka reformazije. Cźiſte Boże ſłowo a cźiſty ſakrament buſchtej naſchemu ludej ſaſo datej. My móżemy khroble prajicź: Wot prěnich lětſtotkow zyrkwje ſem njeje ſo Jeſuſ Khryſtuſ ženje w ſwojim wěrnym byczu tak do wſchitkich worſchtow luda pſchedobył, kaž w reformaziji do naſcheho luda. W małym katechismje je wón hacź do poſlednich hětow ſłużobnych dele ſtupił, a też dźěcźi je ſ nim ſaſo na ſwoju wutrobu wſał. S bibliju je wón prawy ſałožk do domow położił a w domjazej tafli wyſchnoſcźam a poddanam, ſtarſchim a dźěcźom, knježim a wotroczkam wěſty a runy pucźowańſki kij do ruki dał. Sa ſtrowe twarjenje doma na wěcźnym ſałožku njeje žana zyrkej wjazy cźiniła, hacź evangelſka. Kajki pokład je nam Bóh ſ evangelijom dał, je ſo prawje w žałoſnych cźaſach hubjeńſtwa ſhoniło, kotreż ſu pſches ſamu naſchu a zuſu winu naſch lud domachpytake. Tſicźi lět dołho bu naſch wótzny kraj wot njepſcheczelow a pſcheczelow ſapuſcźeny a ponižowany. Kak je pſchiſchło, ſo naſch lud w tajkich cźaſach njeje ſadwělował? Wón měješche ſwojeho Sbóžnika a w nim troſcht a nadźiju. Kraj běſche kaž puſcźina, ale też w puſcźinje kcźějeſche Sarońſka lilija. Se ſwojimi evangelſkimi khěrluſchemi, tak derje ſe ſtarymi ſ cźaſa reformazije, kaž ſ nowymi, kotreż jemu Pawoł Gerhardt podawaſche, je ſebi tehdy naſch lud troſcht do wutroby ſpěwał. A hdyž je Bóh w naſchich dnjach ſe ſwětowej wójnu naſch lud hłuboko poniźił a do wotroczkowſtwa podał, też we tym mamy Božu pytazu hnadu póſnacź. Wón cźaka, hacź budże ſo naſch lud w pokucźe pſched nim pokorjowacź; potom

chze wón jemu ſaßo k prjedawſchej nahladnoſczi a mozy pomhacz. —

Ale njeſapomnimy ßebje ßamych. Schtó móże wſchitke dobroty Boże wupowjedacz, kotreż je wón kóżdemu mjes nami wot naroda ßem wopokaſak? Sskónzu ßwojeje mikoſcże je nam ßwěczicz dak, w cżaßach nuſy naß ſchkitowak, naſche modlitwy nam ſ hnady wußłyſchak. Ale wſchitko to je tola ßnadne pornjo njewurjeknjenej hnadże, kotruż nam póſtny cżaß pſched wocżi ſtaja a kotraż ßo lépje a krótſcho wuprajicz njehodzi hacz ſe ſnatym ßłowom: Tak je Bóh ßwět lubowak, ſo je ßwojeho jeniczkeho narodzeneho ßyna dak, ſo bychu wſchitzy, kiż do njeho wérja, ſhubjeni njebyli, ale wécżne żiwjenje méli.

Żiwjenje je cżłowjekej najdróżſche kubło. Wſchitko wón na to waży, ſo by jo ßebi ſdżerżak. Kak wón tſchepjeze, hdyż dyrbi żiwjenje ſhubicz a hdy by to też jenoż khude a hubjene żiwjenje było. A tola wy ſtarſchi, kotſiż Pomhaj Bóh do ruki wosmjecże, hiſchcże néſchto je, ſchtoż je wam lubſche, lubſche hacz ßamo waſche żiwjenje, hdyż wy prawi ſtarſchi ſcże, to ßu waſche dżéczi. Haj, nanowa a maczerna luboſcz je ßylna, tak ßylna, ſo móża też ßwoje żiwjenje podacz ſa dżéczo. Sa kajku płaczíſnu dyrbjak drje nan, dyrbjała macz ßwoje dżéczo precz dacz? A hdy by to khudy dżélaczer był a mél zyłu cżrjódku dżéczi, wón żane njemóże parowacz a żane njecha ſhubicz.

Schtoż żadyn cżłowjek njemóże, to je Bóh ſamóhł a cżinił: wón je ßwojeho ßyna do tuteho khudeho, hréſchneho, njepſchecżelſkeho ßwěta póßłak. A na ßwécże — hdże je jeho podak? Niz na kralowſki trón — poſběhń ßwojej wocżi a ſhladuj na kſchiżowaneho na Golgatha. Na kſchiż je jeho podak, do najboloſniſcheje a najhrubniſcheje ßmjercże, do ſtyſknoſcże a żałoſcże pſches měru. Nětk roſymimy, cżohodla tón Knjes ſkorży: „Mi chze ßo picz!“ Cżohodla wón woła: „Mój Bożo, mój Bożo, cżohodla ßy mje wopuſchcził?“

Tola ně! to my ſ tym tola hiſchcże njeroſumimy. To běſche druha ſtyſknoſcz, hacz ta, kotruż kſchiżowanje naczini, to běſche ſtyſknoſcz, kotruż my njeſapſchimnjemy, ſtyſknoſcz hele: Boży ßyn ßo wot Boha wopuſchczeny ſaczuwa. Wulke, cżémne potajnſtwo. Jeſajaß nam jo wotkrywa: Sawéſcże, wón njeßeſche naſche khoroſcże, ta ſchtrafa leży na nim, ſo bychmy my měr méli.

Hlaj, to je twój Bóh tebi cżiniłk!

II.

A ſchto ßmy my naſchemu Bohu ſa to cżinili? Schto ßym tebi cżiniłk, mój ludo? a ſ cżim ßym cże wobcżeżowak? to praj mi. —

Hdyż Bóh tak na ßwój lud ſkorży, my ſ teho póſnajemy, ſo je ßo lud pſchecżiwo Bohu tak ſtajił, jako by Bóh jemu ſke cżiniłk, jako by Bóh jeho njepſchecżel byk. S cżim ßym tebje ſraniłk, ſo ßy tak ſymny, tak liwki, mi tak njepſchecżelſzy ſmyßleny? Israelſki lud běſche pſcheczíwo Bohu njedżakomny, jeho dobroty ſazpiwaſche a tak cżinjeſche, jako by Bóh jeho njepſchecżel byk. Woprawdże ſa Boha pſchicżiny doſcz ſkorżicz.

Hdyż ßy ty někomu w nuſy pomhak a jemu ßwérny pſchecżel byk, a wón poſdżiſcho tak cżini, jako by cże njeſnak, to we wutrobje żerje. Hdyż ſtaj nan a macz ßwojeho ßyna ſ wjele ſtaroſczu a nuſu wocżahnyłoj, a ßyn ßo poſdżiſcho wo ßwojeju ſtareju ſtarſcheju njeſtara, jimaj ßnano tradacz dawa abo je pſchecżiwo nimaj hroſny, potom drje wonaj też ſkorżitaj: „Schto ßmój tebi cżinikoj, ßyno, a ſ cżim ßmój cże ſranikoj? To namaj praj! Ale jow je wjazy hacz ßłużba pſchecżelſtwa, wjazy hacz ſtarſchiſka luboſcz, jow tón Bóh ſkorży, kotryż ßwojeho jeniczkeho ßyna njeje pſchepuſchczik, khudeho hréſchneho ßwěta dla.

My ßmy po mjenje kſchesczijanſki lud, ale kak mało je wo tym pytnycz. Bóh nam ßwoju hnadu darmo poſkicżuje a cżłowjekoju, kiż pſched Bohom niczo njeßu, ßo jemu do woblicża ßměja a jeho hanja. Jeho ßłowo ßo ſazpiwa, zyrkwje ßo próſdnja, też w ßerbſkich woßadach ßo ſtanje, ſo ßo dżéczi njekcżéja a mandżelſzy wérowanje w zyrkwi ſazpija.

Jich wjele, ßłyſchu ja prajicz, pak tola hiſchcże wéri. Dżak budż Bohu ſa to. Ale wobhladaj ßebi jich, kotſiż praja, ſo hiſchcże wérja. Jich wjele je żiwych w hréchach a hanibje, każ póhanjo! Se ßwojim zyłym żiwjenjom woni Boha hanja a jeho kaſnje pſchestupuja.

„Ale my porjadne, ſprawne żiwjenje wjedżemy, my njekradnjemy, njekónzujemy, mandżelſtwo njekamamy, tak ßłyſchu druhich prajicz. Praj, hdyż je tebi néchtó żiwjenje wumóhł, je to dżaka doſcz, hdyż ty jeho njeſraniſch, njeroſhnéwaſch? Wón daloko njebydli, ty pak tak porédko abo ženje ke njemu njeńdżeſch. Abo hdyż jeho trjechiſch, ſ nim njerécżiſch. Ssy ty dżakowny?

Ssnano wy Boha ſe ſjawnymi hréchami njeſranicże — khanje, ßakrowanje, wotßwjeczenje njedżele waß njewobſkorżuje — ale wy ßo ſżyła wo Boha njeſtaracże. Boży dom wam ſdaleny njeje, ale wy żaneje khwile a żaneho wjeßela nimacże, jón wopytacz. Je to waſch dżak? Wy ſ Bohom w modlitwje njerécżicże. Je to waſch dżak? Póhan, prawy żid, muhamedanak ßo modli, hdżeżkuliż je a kſchesczijenjo niz! Schto ßym tebi cżiniłk, mój ludo, ſo ßy pſchecżiwo mi tak liwki?

A wy, kiż ßo ßwéru k zyrkwi a k Božemu blidu dżerżicże, nima tón Knjes też na waß ſkorżicz? Hdże je dżakownoſcz a luboſcz pſchecżiwo temu, kiż je ßo ſa naß ßmjercz krwawik? Kak liwzy ßmy w modlenju, kak mało wjeßela mamy na Bożim ßłowje, kak mało ßwérni ßmy we wojowanju pſchecżiwo hréchej! —

Wy njewérjazy, chzecże wy w njewérje woſtacz? Dyrbi Khryſtußowa krej ſa waß podarmo pſchelata bycz? Wrócżcże ßo, proſchcże wo ßmilenje; hiſchcże je rum tudy — ſo by waß teho Knjeſa ßłowo njetrjechiło: „Wy ſcże njechali!“

A wy ſjawni hréſchnizy, kiż méniczże, ſo móżecże Khryſtuſa a ſatana hromadże méczi, wjedżazy, ſo żadyn njepózczíwy abo nahrabny na Bożim a Khryſtußowym kraleſtwje dżéla nima.

A wy liwzy kſchesczijenjo, wotſtupcże wot lénjoſcże ßwojeje wutroby — hdyż pak niz, wſmicże k wutrobje, ſa podarmo pißane njeje: „Cżińcże, ſo byſchcże ſbóżni byli ſ bojoſczu a ſe rżenjom.“

W Schwizy, wyßoko w horach pſchi wuſkim pucżu, kiż ke léwizy pſchi ſkalnej ſcżénje, k prawizy pſchi hłubinje wjedże, ſteji kſchiż ſ béłeho marmora a na nim w ſkotych pißmikach ßłowa: „unica ſpeß“, to je „jeniczka nadżija“. Dżiwny wobras: ßrjedża w dżiwich horach tutón kſchiż! Pſchi pucżu, po kotrymż pucżowarjo w ſtajnym ßmjertnym ſtraſche cżahnu, tutón kſchiż!

Ke kſchiżej naß póſtny cżaß woła, ke kſchiżej tehorunja ſwonkna a ſnutskowna nuſa naſcheho luda, naſchich domow a wutrobow. Duż poſběhnmy wocżi ke kſchiżej na Golgatha, we wutrobje próſtwu:

Njech twojej martry ſnamjo je
Tu ſtajnje pſched mje ſtajene,
Kak ßy ty pſchelak ßwoju krej
Mi khudej wacżzy k dobytkej.

Póstny cžaß.

Hłóß: Ja wißam twjerdże na Khryschcże atd.

Ach hladaj, moja wutroba,
Na tamne ßwjate města
Gethsemane a Golgatha,
Hdżeż widżiśch Jesom Khryśta,
Kiž nětk po Wótza radże dże
Sa nasche hrěchi swólniwje
Do jara hórkej ßmjercże.

Haj wot ßo ßam a swólniwje
Wón sa naß k ßmjercži dżěsche
A njeßesche jo sczerpliwje,
Hdyž kschižowany běsche,
A wschitko jeno teho dla,
So by wón kóżdoh' hrěschnika
Wot satamanstwa wumohł.

Duž chzemy wschak tón póstny cžaß
Też prawje ßwjeczicz jemu,
Kiž do ßmjercże je schoł sa naß,
Sso wotrjez wschitkom' skemu:
Haj tutón cžaß je woprawdżi
Najważnischi, najßwjeczischi
We jenym złym lěcże.

Duž, Bożo, daj wschěm dopósnacz,
So hrosnoscz je pśched tobu,
Schtóż póstnizy dże picz a hracz
A wjeßle rejwacz ßobu:
To wschak je s cžaßow póhanstwa
Sso k hanibje toh' kschescżjanstwa
Hacž dotal wobkhowało.

Haj, młody ludo, měnisch ty,
So póstny cžaß je k temu
A woßebje te póstnizy,
So by ty ßłużił skemu?
Schtóż hischcże ßwojoh' Sbóżnika
Tu jeno trochu lubo ma,
Tón njekschižuj joh' snowa.

Ně, lubowani pschecżeljo,
Też kiž scże hižom stari
A macże ßwoje wjeßelo
Na ßwětnej hrěschnej hari,
Ach wopomńcże, haj wopomńcże,
Kak cżeżży Jesuß cżerpił je
Też sa waß w tutym cžaßu.

Judika.

Judika je njedżela, na kotrejž drje je swjetscha zyrkwinske pruhowanje paczerskich dżěczi. Tak ßu też dżenża wulke zyły dżěczi shromadżene, so bychu pśched ßwojej woßadu ßwědczenje wo tym wotpołożiłe, so ßu ßwěru pytałe w Bożim pißmje a pilnje wukłe to, schtoż dyrbi kóżdy prawy kschescżijan s biblije a se ßwojeje wěry wjedżecz. Njech pak nasche dżěczi żenje njesabudu, so je tuto pruhowanje hakle sapoczatk teho pruhowanja, do kotrehoż nětk, wustupjo se schule a s dżěczazych lět, sastupja. Zyłe żiwjenje je pruhowanje. W zyłym żiwjenju masch pokasacz, hacž schto możesch do zyła, woßebje pak też, hacž to możesch, schtoż ßo tomu saleži, kotryż ßo mjenuje po Knjesu Khrystußu kschescżijan, kschescżijanka. W Bożim domje wotpołożisch tuto ßwědczenje pschedewschěm se ßłowom, wot nětka śmějesch jo wobßwědczecz se ßłowom a skutkom s zyłym twojim żiwjenjom a sadżerżenjom, a to njedżelski dżeń a wschědny dżeń a to wschudżom, hdżeż ty ßy, a to stajnje a pschezo, wodnjo a w nozy, w sjawnym a we potajnym. To je cżeżke ale pak tola rjane, kraßne. Tehodla cżińcże wy, lube paczerske dżěczi, dżenża a w tutych dnjach pschedewschěm też proschenje a doproschenje, kotrež wukhadża s wěrjazeje, khutneje wutroby, so by tutón dżeń, so bychu tute dny, możebje też dżeń konfirmazije, wam byłe trajaze żohnowanje na cżaß żiwjenja. A wy, lubi starschi, kmótśja, pschecżeljo naschich paczerskich dżěczi, stupcże ßo shromadnje do rynka tutych modlerjow, a ßylńcże jich a ßamych ßo s modlitwami, s próstwami, s dobroproschenjom sa to ważne a wulke, schtoż chzeja dokonjecz a schtoż dyrbi ßo jim dóstacz. A k tutomu modlenju pschisamkńcże potom to druhe wulzy ważne: so scże żiwe pschikłady tutym młodym, sa to, kak cżłowjek tu we wěrje sa Jesußom Khrystußom dże a we żiwjenju a wumrjecżu wobsteji jako kschescżijan.

Hłownik a prědar.

W Mwika pschi Kilimandscharo-horach ßydli hłownik Ndemsi. To je muż, kotryż ßo pschikładnje stara sa cżělne a duchowne sbożo ßwojeho luda. Wón je ßo ke kschescżijanskej wěrje pschiwobrocżił, a evangelijon je jeho tak sapschimnyło, so wón njeje jenoż ßwěrny staw ßwojeje woßady, ale so wón ßam njedżelu po ßwojim krajiku khodżi a prěduje evangelijon.

Nasche Lipscżanske mißionstwo, na kotrehoż mißionskim polu ßo tole stawa, ßo raduje dla tajkeho widomneho żohnowanja pśches Knjesowy evangelijon. Wono ßmě bóle a bóle spósnawacz, so kschescżijanstwo w Afriży wjazy njeje jenoż wěz wukrajanow, ale so domoródni kschescżijanstwo sa ßwoju wosżebitu należnoscz cżinja. To je swjeßelaze naßhonjenje sa wschěch pschecżelow Knjesoweho mißionstwa a wutrobnu a dżaknu radoscz śmeja pschi tutej powěscżi wschitzy cżi, kotsiž po ßwojich mozach pomhaja, so evangelijon dobywa, so ßo kraleństwo Khrystußowe twari.

Biblija w Afriży.

Do 243 rěcżow Afriki bu biblija — abo dżěle biblije — pschekożena. To je, dżiwajo na to, so je to hakle jedyn dżěl nascheje semje, hobrska licżba. W 190 rěcżach Afriki ßu też druhe knihi wuschłe; w tych 53 sbytknych potajkim jenoż biblija a bibliske knihi. Jenoż w 17 rěcżach nadeńdżesch we Afriży wjazy hacž 25 wschelakich knihow, a to ßu hischcże katechismus a cżitanki ßobu licżene. Wjazy hacž połoja afrikanskich rěcżow ma jich mjenje hacž 5 knihow. Tute wobliczenja pokasuja, kelko je hižo mißionstwo w Afriży wuskutkowało, ale pak też, kelko dżěła tam hischcże na mißionstwo cżaka.

Hischcże neschto wo Afriżu.

Pola naß njenamakaju ludżo městna, hdżeż bychu dżěkali a bydlili a ßo seżiwili. W Afriży, w krajinach pschi ækwatorje, je hischcże ruma sa wjazy hacž 350 000 000 cżłowjekow. Jenoż něhdże 35 000 000 tam bydli a na 400 000 000 mohło tam bydlicz.

W Afriży je kultura wjecżornych krajow se sahubu była. Jeje wobydleństwo je s njej połoju duschow shubiło. Wot lěta 1914 ßem kónzuja tam woßebje saßo khoroscże ludżi.

Cžorni ßu tam woßebje tohodla khori, dokelž jim trěbna a nuſna zyroba pobrachuje. Tole je też nam tu nětkle pod mjenom „Unterernährung“ doſcź ſrudnje ſnata ſchkodowanka naſcheho luda. Bydlenja abo lěpje hěty cžornuchow ßu jara njeſtrowe, ßu hněſda wſchelakich khoroſczow. Se 100 dźěczi tam huſto na 60 wumrěje. Póhanſka wěra a pſchiwěra docžini ſe ßwojimi cžinkami pola wulkich a małych khorych to ßwoje. Najſtraſchniſcha khoroſcź je ßobu ſpanſka khoroſcź — Schlafkrankheit. Lěkarſke mißionſtwo ma tam potajkim jara wjele dźěła. Najważniſchi nadawk ſa nje je, wojowacź pſchecźiwo tutym ſahnětdźenym mordarſkim khoroſczam.

Cžehodla?

Pſchezo huſcźiſcho ßo ſtawa, ſo nowiny njeſkutk toho, kotryž je ßebi žiwjenje wſak, mjenuja: „ßwobodnu ßmjercź — Freitod — a niz wjazy ſ mjenom, kotryž ßebi ſkutk ſaßłuži: ßamomordarſtwo. Cžehodla tole?

Stawa ßo to, ſo by ßo dotalne poßudźowanje tutoho njeſkutka pomałku wußłabiło a wotſtroniło? Wono ßo tak ſda, a drje też tak je, ſo ßo to ſ tym wotpohladom ſtawa, dotalne nabožne ſtejniſchcźo a ſtejniſchcźo dobrych poczinkow dale podrywacź a ſkónczńje powalicź. Poßlednje 12 lět je ſa tutón ſaměr ßo hižo wjele dokonjało.

Tuto mjeno „Freitod“ —lěpje je, ſo hakle žane ßerbſke ßłowo ſa to njenałožujemy — móže to měnjenje ſbudźicź, ſo je tuto ßamowólne pſchimanje cžłowjeka do prawow Božich něſchto woßebite, haj khwalobny rjekowſki ſkutk; wono niczi w cžłowjekach tu myßl, ſo je to hrěch, wulki, hroſny hrěch a niczo mjenje. Tohodla mamy my tuto bóle a bóle trjebane mjeno woſtajicź a wěz mjenowacź ſ mjenom, kotreż ßebi ſaßłuži a kotreż jej ßłuſcha wot dawna ßem.

Tajke ſwonkowne cžinki, kaž pomjenowanje ſ druhim mjenom njepſcheměni tola niczo na hubjeńſtwje naſcheho luda! Polěpſchenje móżeſch tu jenož pſchińcź ſ tym, ſo ßo naſch lud ſnutskownje pſcheměni, polěpſchi. A tu ßobu pomhacź ſe ßłowom a ſe ſkutkom je ßwjaty nadawk kóždeho jenotliweho.

Zyrkej a ſtat.

Němſka wyſchnoſcź je do toho ſwoliła, ſo ßo pſchiwjeſenje nowych ſwonow hiſchcźe lěto dołho darmo ſtawa, hdyž ßu ßo ſtare ſwony we wulkej wójnje wotedacź dyrbjałe. Tole dyrbi ßo pſchi namjetach wo darmotne wjeſenje hamtſzy wobkruczicź.

Wróczíło do zyrkwje je ßo jich w Bremenje we ſańdźenym lěcźe wjazy hacž ſ zyrkwje wuſtupiło. W lěcźe 1926 wuſtupi jich tam 503 ſ zyrkwje. Do zyrkwje wróczi ßo jich pak 736 ſ tych, kotſiž běchu w běhu poßlednich lět wuſtupili. To je jich 233 wjazy! A to ma ſa tajke měſto kaž Bremen něſchto prajicź. Też hižo ta liczba tych 503 wuſtupjenych njemóże ßo wulka mjenowacź, hdyž pſchirunujemy druhe měſta a kraje.

W Bayerſkej ßu nětk też evangelſzy duchowni Nürnberga jako tajzy wuſtupili a ßo pſchecźiwo wumjetowanjam katolſkeje ſtrony wobrocźili, pokaſujo na tón wulki njeměr, kotryž je ſadźerženje katolſkich duchownych do měſchanych mandźelſtwow pſchinjeßło. S tym bywa widomne, ſo tu niz jeno „Evangelſki ſwjaſk“ wojuje ale ſo ßo tu evangelſzy dozyła wobaraja pſchecźiwo tomu, ſo by katolſka zyrkej, ßo ſłožujo na ßwoje ſtejniſchcźo k měſchanym mandźelſtwam, kaſyła měrne žiwjenje w ßwójbach. „Schtož je ßo“, tak piſchu evangelſzy duchowni, „wot lěta 1918 ßem pſchi ßmjertnych łožach ſtawało, by, hdyž by wſchitko na ſjawne pſchiſchło, ſatraſchaze było.“

Wo zyrkwinym dawku ſa lěto 1927 woſjewja poßlednje cžißło ſakońſkeho kopjena ſaſkeje krajneje zyrkwje nowe poſtajenja, kotreż je ſynoda wudźełała. Wo nich woſjewimy też tu něſchto w ſcźěhowazych cžißłach.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Lubijſki zyrkwiny wokrjeß wotměje ßwój „wokrjeßny zyrkwiny dźeń“ 27. haprleje w Lubiju a to dopołdnja a popołdnju ſ wobſchěrnym programom.

W **Schmochcźizach** ßo k jutram katolſki měſchniſki ſeminar poßwjecźi, kotryž budźe pod wjedniſtwom arzyměſchnika Hainy dźełacź. S nim ſkutkuja tam hiſchcźe tſjo wucźerjo, jedyn ſe nich też ſa Sserbſchcźinu. W tutym ſeminarje maju ßo woßebje cźi ſaměſtnicź, kotſiž bychu hewak — pſchi prjedawſchich wobſtejnoſcźach, — do Prahi na bywſchi ßerbſki ſeminar ſchli.

— **W Zwikawje** cźinja ßo pſchihoty ſa ßwjedźeń poſawniſtow, kotryž ma ßo lětßa tam ßwjecźicź. Loni běchmy we Lipſku, lětßa pſchińdźemy do južneho rózka naſcheho kraja. Naſch wjednik, farař Adolf Müller, je ſe ßwojimi poſawnami hižo w Zwikawſkich Božich ßłužbach naſch ßwjedźeń a wuſtup pſchiſjewił.

Sabłudźenje. W Pruſkej a druhdźe ßwjecźachu njedźelu 13. měrza „dźeń żarowazeho luda.“ Pſchedßydſtwo towarſtwa tych, kotſiž maja hubje ſa reje a konzerty, je ſtawy tuteho towarſtwa proßyło, ſo bychu tutón dźeń żarowanja ſ tym ßobu ßwjecźili, ſo ßo rejowanje wjecźor wot 7 hacž ½8 hodź. na poł hodźiny pſchetorhnje. Tak je to też lěto prjedy hižo było. — To potajkim doßaha, wopominacź naſchich padnjenych! A rúnje wjecźor 7 hacž ½8 hodź.! Tute poł hodźiny ßo derje wužicź hodźi ſa wjecźeŕ — a to wot tych, kiž ju kupuja kaž wot tych, kiž ju pſchedawaju! Potom je zyle wěſcźe lěpje, tajtile dźeń wopominaja niz ßobu ßwjecźicź, abo ßwjecźicź je tu pſchewjele prajene, niz „ßobucźinicź!“

— **W Franzowſkej** ma proteſtantismus 1038 faŕſtwow. S tutych ma lutherſka zyrkej 262, a to 196 w Elſaß-Lothringſkej, reforměrowana zyrkej wſcho hromadźe 694, a to 40 w Elſaß-Lothringiſkej, Baptiſtojo maja 29, Methodiſtojo 23 a druhe njewotwißne proteſtantiſke zyrkwine ſjednoczeńſtwa 31. W tutych ſkutkuje tam 1097 proteſtantiſkich fararjow; 1000 ſ nich ſaſtawaja fary, cźi druſy ßu jenož w pódlanſkim ſaſtojńſtwje ſ fararjom, hewak ßu duchowni pſchi wuſtawach abo profeßorojo abo hewak w něſkajkim dźěle. — Jedyn ſ tutych je, wopominajo 100lětne ßmjertniny ßławneho hudźbnika Beethovena, wuwjedł w Straßburgu tak mjenowanu „Miſſa ſolemnis“ tutoho miſchtra, a to tak wuměłſzy, ſo dyrbjeſche ju ſe ßwojim khórom tam dwójzy woſpjetowacź a ſo ma ju nětko ßamo w Pariſu też we wulkej operje ſpěwacź.

Do Paleſtiny puczowacź, je heßko ſa naléczo tuteho lěta. Jena evangelſka woßada Wina pſchihotuje ſ pomozu druhich puczowanje evangelſkich do ßlubjeneho kraja a do połnózneje Egiptowſkeje. Dźeń 4. meje ßo wobdźělnizy we Villachu ſeńdu a 5. meje wotpuczuja do Trieſta. Wot tam jich ſpěſchna łódź do Alexandrije dowjeſe. Po dobrych 4 dnjach puczuja do Paleſtiny, w kotrejž chżeja 6 dnjow pſchebywacź. 23. meje ßu ſaßo domoj. — Schtó wužije tutu ſkładnoſcź? Samolwicź by ßo měł pola fararja Schneidera: „Wien XIII, Cumberlandſtraße 48“ a to hacž do 15. haprleje.

Liſtowanje: W. we W. ſa Palmarum. — Mr. w Ba. ſa Jutry. — K. w H. ſa Quaſimodo. —

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 15.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech čł khmara
Žiwnosć je.
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **10. haprleje 1927** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźišchcźernje a kniharnje sp. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Palmarum.

Mark. 11, 1—10.

Psched něschto cźaßom běsche w cźaßopißach a też hewak cźitacź, so běsche ßo wot wěsteje strony postajił zyły tydźeń, w kotrymž dyrbjachu ßo wschudźom pschednoschki dźerżecź k nawabjenju, so bychu cźlowjekojo s zyrkwje wustupili, a so bychu ßwoje žiwjenje dale wjedli bjes Boha, bjes Khrystußa, bjes wěry. Hischcźe njeje znate, hacź je jich wjele abo mało, kiž ßu ßo tak dali wotstronicź wot Boha. Ale to wěmy, hdyž je też tuto hibanje daloko wrócźo wostało psched tym, schtoż ßu jeho wjednizy wocźakowali, hdyž też ßłyschimy, so je wjele s tych, kiž běchu s zyrkwje wustupili, ßo saßo k njej wrócźiło, dha je tola tuto hibanje khutne a srudne znamjo nascheho cźaßa. A ßu ßwójby, kiž ßu wotpołożiłe wschón kschescźijanski ras, a je doscź tajkich dźěcźi, kiž horjerostu bjes toho, wot kotrehoż pschińdźe nam móz dobycźa też pod kschižom.

A tola njemóżemy ßo tomu po prawym dźiwacź. Hižo wot cźaßa, w kotrymž je Jesuß był na semi a je sapocźał twaricź ßwoje kraleństwo, je wón był tón, na kotrymž ßu ßo rosßudźili duchojo; a je wón był jenym móz a dobycźe, dha je był druhim pohórschenje a kamjeń nastorka. Hischcźe dźenßa steji blisko tomu Hosiana to kschižuj jeho.

Pod tajkim Hosiana cźehnje Jesuß horje do Jerusalema. S nim cźehnjemy my! Nasche ßłowo njech naß wabi, ßo pruhowacź, kak stejimy ßami k tutomu Jesußej. Dha hladajmy:

Kak Jesuß nuts cźehnje poßledni ras do Jerusalema, a kak wón nuts cźehnje też hischcźe dźenßa k nam.

Jesuß cźehnje poßledni ras nuts do Jerusalema. Widźimy schahorjenje a wjeßele luda, kiž Meßiaßa pkchewodźa na tutym pucźu. Jesuß pak wě, schto budźe ßo tam stacź. Sswojim wucźobnikam je wón powědał wo tym, kak budźe ßo we Jerusalemje wscho dopjelnicź, schtoż je wo nim wěschcźene, a so budźe tam dyrbjecź napoßledk cźerpicź ßmjercź. Schtoż je prajił wyschschi měschnik Kaiphas: Lěpje nam je, so jedyn cźlowjek wumrje sa lud, hdyžli s oby zyły lud sahinył — to dyrbi ßo stacź, hdyž też w hinajschej myßli, hacź je Kaiphas to měnił. Jedyn sa wschitkich, so by pschihotował wschitkim pucź k sbóžnoscźi. Tak cźehnje Jesuß do wěsteje ßmjercźe. Hdźež dźe wo dusche cźlowjekow, tam jeho njemóże nicźo a nichtón horjedźerżecź, ßamo niz Pětr, kiž po tym, so běsche Jesuß wucźobnikam rěcźał wo ßwojim cźerpjenju, jeho wsa k ßebi a wrjeßnu na njeho a dźesche: Bóh cźe ßwarnuj, to ßo cźi stacź njebudźe.

Někotry ras je Jesuß hižo był w Jerusalemje, a kóždy ras je to było něschto woßebite. Tam, hdyž jeho starschej jeho pschinjeßeschtaj jako małe dźěcźo do templa k pschedstajenju, hdźež Simeon a Hanna ßo wjeßelischtaj dopjelnjenja ßlubjenjow. Abo jako dwanacźelětny, hdźež ßo dźiwachu pißmawucźeni jeho mudroscźe a wotmołwow. Ale tutón ras pschihotuje wón ßwój pschikhad ßwjatocźnje. Sswojich wucźobnikow dweju scźele wón po wóßlatko, a na nim ßedźo cźehnje wón nuts do Jerusalema. Mózne schahorjenje dźe psches lud. Sswoju drastu wupscheströja na pucź a hałosy tam scźelu, so by skocźo, kotreż njeße Knjesa, njetrjebało stupacź do próchа dróhi. Tak běsche waschnje pschi ßwjatocźnych cźahach, a wone je wjerch hołdowanja, hdyž wołachu: Hosianna, khwaleny

budź, kiž pschińdźe w mjenje toho Knjesa! Budź khwalene to kraleſtwo naſcheho wótza Davita, kotrež pschińdźe w mjenje toho Knjesa; Hosianna we wyßokoſczi.

Kajki mózny ſaczíſchcź je to wěſcźe cźiniło na wſchěch, kiž běcho toho ßwědkojo. Běſche krótko do paßah-ßwjedźenja, a wěmy, ſo běſche w tutych dnjach wjazy hacź milijon cźlowjekow w Jeruſalemje. Wſchitzy hacź do najmjeńſcheje wßy ßu hižo ßłyſcheli wo Jeſußu a jeho ſkutkowanju. Nětk ßłyſcha, ſo wón cźehnje ſjawnje do měſta. Kak ßu ßo cźiſchcźeli, ſo bychu jeho widźeli, a kak běchu jich wutroby połne nadźije. Wěſcźe, tych je było jenoź mało, kiž ßu Jeſußa połnje roſumili. To je było měnjenje luda, ſo budźe Jeſuß Romſkich ſacźěricź a ßo jako kral ßydnycź na Davitowy trón a budźe lud wjeſcź k nowej ßwětnej mozy. — A ſ boka ſtejachu fariſejſzy a pißmawucźeni połni hidźenja a njepſchecźelſtwa, rosßudźeni, ſo njechachu dale cźaßa ſkomdźicź, ale ſo dyrbjeſche ßo kónz cźinicź ſkutkowanju tutoho Jeſußa.

A Jeſuß ßam? Móżemy ßej myßlicź, ſo je ſ khutnej ſrudobu hladał na tutón wulki lud, kiž wyſkajo ſ nim cźehnjeſche a jeho tola njeroſumjeſche. Wón wě, tuto jich ſahorjenje budźe ßo bórſy ſhubicź; wón widźi, kak budźa jeho ſacźißnycź a měſto Hosianna wołacź: Kſchižuj jeho. Wón wě, ſ kajkej bohatej luboſczu je wón ßo prózował wo jich duſche, ale woni njejßu chzyli. Něſchto ſrudniſche njeje lohko namakacź, hacź to, kak bliſko je tutomu ludej pſchinjeßena ſbóżnoſcź, a je tola pſches ßwoju wutrobow twjerdoſcź mjeſu ſtajił Khryſtußowemu ſkutkowanju a je tak wobarał żohnowanju, kotrehoż noſcheŕ běſche Jeſuß Khryſtuß, tón kral. Wbohi lud!

Ale Jeſußowy dobycźeŕſki cźah njeje ßo mohł ſ tym horjedźežecź, ſo ßu jeho ſacźißli; wón dźerži ßwój nutskhód k cźlowjekam we wſchěch cźaßach, a tak ßměmy ßo wjeßelicź wěſtoſcźe: Jeſuß dźerži ßwój nutskhód też hiſchcźe dźenża mjes nami. Haj, to dyrbimy wědźecź, ſo chze tón Knjes też k nam nuts cźahnycź jako kral, kiž chze ßej naſche wutroby dobycź k wobßedźeńſtwu. Hdyž ſchtó, dha ſnaje wón wſcho naſche hubjeńſtwo a wſchu cźežku cźežu, kotraž na naß leži. To njeje tak jara naſche widomne cźělne hubjeńſtwo, pod kotrymž wjele cźlowjekow chze ſawutlicź. Wěſcźe, też naſche tyſchnoſcźe móża bycź cźežki kſchiž; a ſchtóž je něſchto ſhonił wo khoroſcźi a wo rowach, wo khudobje a wo bjesdźěku, wo njepſchecźelſtwje a wo pſchеſcźěhanju ßwěta, tón ßmě rěcźecź wo cźežkim domachpytanju. A też tu je nam Khryſtuß, też hdyž wón wjazy njewubudźi morwych wot ßmjercźe, a njewuſtrowi khorych wot jich braſchnoſcźow, ta móz, w kotrejž praja kſcheſcźijenjo ſ Paulußom: My ßo też khwalimy tych tyſchnoſcźow. — Ale ſchtož Jeſuß chze, je tola něſchto hinaſche, je něſchto wjele, wjele wyſchſche a rjeńſche. Jemu njeńdźe wo naſche ſachodne cźěło, ale wo njeßmjertnu duſchu, ſo by ta ſhubjena njebyła. A jow chze wón morwych wubudźicź, ale duchownje morwych, kiž ſteja w ſtraſche wěcźneje ßmjercźe. Jow chze wón khorym horje pomhacź, w khoroſcźi, kotraž rěka hrěch.

Jako tón prawy a pomoznik dźe wón też k nam, cźerjeny wot tuteje jeneje wulkeje myßle, ſo by hrěſchnikow ſbóżnych cźinił. Dha ſtupi wón też k tebi ſe ßwojim ßłowom wěrnoſcźe, a tuto ßłowo rěcźi k tebi wo twojim hrěchu a wo tym, ſo je ßmjercź hrěchow mſda. Jene ßłowo to je, kotrež ßo nam njelubi, ßnano też, ſo ßo pſched nim ſtróżimy a ßo jeho bojimy. Tohodla je też w naſchim cźaßu wjele, kiž po krótkim Hosianna wołanju ßo ſaßo wot Knjeſa wotwobrocźa, dokelž chzedźa woſtacź na ſtronje ßwěta. Schtóž pak dale kedźbuje na jeho hłóß, tón ßłyſchi, kak ſ jeho ßłowa dale klinczi evangelion, to rěka: wjeßela powěſcź, ſo chze wón naß wujednacź ſ Bohom. Hdyž damy jemu k nam nuts cźahnycź, hdyž cźinimy jeho ſa krala naſchich wutrobow, dha njetrjebamy ßo niczeho wjazy bojecź, dha budźe to cźežke lohke, dha budźe ßamo ßmjercź wobrocźena do żiwjenja.

Schto nětko, hdyž chze wón też k nam nuts cźahnycź? Tola to, ſo jeho horje bjerjemy ſa naſcheho wjedníka, ſa naſcheho krala, kotremuž ſpěwamy dźenża a hacź do naſcheho poßlednjeho ſdychnjenja: Hosianna, khwaleny budź, kiž pſchińdźe w mjenje toho Knjeſa; Hosianna we wyßokoſczi!

Hamjeń.

Boże wjedźenje.

H. Sejleŕ IV, 352.

Schtó w ſtrachoſcźach dawa móz ßwoju
Sſkabemu mi?
Schtó powjedźe młodoſcź tu moju
K ſbożownoſcźi?
Schtó żiwjenje ſbóżnje mi ſłoži,
Měr mi da ßwój?
To pſchecźel mój hnadny tón Boži
Sbóżnik je mój!

Wón, runjež ßym dźěcźo ja ßnadne,
Cźeſcźi wſchak mje
A k próſtwam mi wucho pſchez' hnadne
Nakhiluje;
Wón ßylſy każ wjeßela tudy
Wobhlada wſchě,
Wón wſchudźe mi tyſchnoſcźow krjudy
Wotewſacź wě.

O Sbóżniko dobry, kiž wołaſch
S luboſcźu mje,
Pój wutrobu wodźicź, ſo khowaſch
Pſchi ßebi mje;
Pſchińdź pomoz ty ßłódka mi k wucźbje,
Sdźerž mje pſched ſtym,
Pod twojimaj rukomaj ſrudźbje
Skhowany ßym.

Hdyž wuſwoli ſemju ty ßebi,
Żohnowacź naß;
Każ k nanej pſchińcź móżachu k tebi
Wſchitzy tón cźaß,
Haj, dźěcźatka ßłabe a wbohe
Horjebrał ßy,
Je cźeſcźił pſches dobroty drohe,
Kralo mózny.

Hacź k nam ßo ty pſchecźelo niżiſch,
Dobry nam ßy,
A ſ njebjeſkim hłoßom ßo bliżiſch
Pſchiwołajzy:
„Pój, ſwukliwe dźěcźo, pſchińdź ke mni,
Tebje měcź chzu.“
To ßłowo móz Boża je we mni
K tebi ja du!

Duzy.

Duzy sće, lube pacźerske dźěćźi, sće duzy po pucźu. Wo to dźe: hdźe sće duzy po pucźu a kak sće duzy po pucźu?

Derje tym, kotśiž móža wostacź hischće w starschiskim domje, kotrychž macźerna luboscź a macźerna ruka dale pschewodźuje po wschědnych a njedźelskich pucźach, nad kotrymiz dale widomnje strażuje nanowe wóčźko w jaßnym a cźěmnym cźaßu. Ale teź tucźi s waß dyrbja wědźecź, hdźe to ßu duzy a dyrbja hladacź, kak ßu duzy, a niz sabycź, so to, schtoż nanowe wóčźko njewidźi, tola skhowane njeje: Boże wóčźko widźi wscho, teź tole; woni dyrbja wědźecź, so hacź tam, hdźež macźerna ruka njedoßaha, doßaha Boża ruka, a so wo to, wo cźož njemóże macźerna luboscź żarowacź, dokelž jo njewidźi, żaruje tola bójska luboscź.

A wy, kiž wy nětkle duzy se schulskich lět sće s dobom duzy se starschiskeho doma duzy do ßkużby abo wucźby abo na schulu, wy wěsće, so macźerna luboscź waß teź w dalokoscźi pyta a namaka a wobjimuje, ßnadź krucźischo, jelisо je to móżno, a so macźernej ruzy, hdyž njemóżetej wjazy waschu ruku wobjimowacź, ßo cźim nutrnischo stiknjetej w modlenju sa dźěcźo, kotreż nětk duzy po pucźu tam abo tam do żiwjenja krocźi. A s macźernej modlitwu jednocźa ßo nanowe dobroproschenje sa dźěcźo, kotreż njemóże jeho wóčźko wjazy pascź, dobroproschenje k tomu Bohu, kotrehoż wóčźko wscho widźi, njech je to dobre a rjane wokoło waß a we waß, wscho widźi, njech je to njedobre abo sle wokoło waß abo we waß. To dyrbicźe wy wědźecź, so wy, njech sće teź tak nětak s dohladowanja starscheju duzy, so njejsće nihdźe a żenje swonka dohladowanja Boha Wótza w njebjeßach.

A to njejßu hischće wschitzy. Jeni ßu mjes wami hischće ßobu duzy: Woni njejßu duzy se starschiskeho doma, dokelž żadyn wjazy nimaja, jich njeżohnuje starschiska ruka duzy na pucź, dokelž ani nana ani macźer wjazy nimaja. Duzy do żiwjenja pak teź ßu, do wschelakeho żiwjenja, pschikhadźejo se wschelakeho żiwjenja. Bóh chzył dacź, so ani jene njeje mjes nimi, sa kotreż njeby ßo w nětkajkim domje dźenża modlika staroscźiwa lubowaza wutroba, nad kotrymž njeby strajżowało ßwěrne wóčźko dohladowarja a sastararja. Njech pak duzy sće hdźež sće, wschudźom strażuje nad wami wóčźko njebjeskeho Wótza, so njebyschće shubjeni byli, so byschće, tole wědźo, byli stroschtni, hdyž ßnadź cźěmny doł waß tyschi, so byschće byli warnowani, hdyž wascha noha chze duzy se praweho pucźa na wopacźny. Stajnje rukuje nad wami Boża ruka, so trjebacźe jenoż waschu ruku wěry wupschestrěcź a ju sapschimnycź a wědźecź: Bóh je s nami, wjedźe naß!

Njech ßy, młody kschescźijano, młoda kschescźijanka, mjes tymi prěnimi abo druhimi abo tsecźemi, mjes tymi dyrbisch na kóždy pad bycź, kiž wědźa dźenża a njesabudu ani jenicźki dźeń ani jenicźku nóz tej prascheni: hdźe ßym duzy? a kak ßym duzy? Ssym duzy tam, hdźež by mje mojeje macźerki ruka wjedła? A na tym niz doscź: Ssym tam, hdźež by mje mojeho pastyrja Jesuża ruka wjedła? A kak ßym duzy? Ssym duzy tak, so by ßo wóčźko nanowe, tole widźo, sawjeßeliło a niz płakało? Ssym duzy tak, so ßo to wóčźku Boha wschehowschudźomneho spodoba? Tak budźesch peschzo wědźecź, hacź ßy duzy po prawym pucźu a duzy k prawemu wottyknjenemu kónzej. A to dyrbisch wědźecź. Hewak ßy ßo tola sabłudźił. A błudźazy tola nochzesch bycź. — Tuż duzy na pucź a runje tak duzy po pucźu sdychuj, ßo poßylnjuj: Knjeże, pomhaj ty, Knjeże, daj ßo mi derje radźicź mojemu pucźej, so jón dokonjam tak a so dóńdu wottyknjenemu kónzej tak, so je to Tebi, Bożo Wótcże, k cześcźi, mi pak żohnowanje sa cźaßnoscź a wěcźnoscź!

Na cźichi pjatk.*

Hłóß: O Jesu, ßwětko żiwjenja! rc.

Jso dźakujemy, Khrischcże, my
cźi, so ty sa naß wumrěł ßy
a psches krej ßwoju dróhu ty
naß wusprawnił psched Bohom ßy!

Kiž Bóh a cźłowjek wěrny ßy,
dla ranow twojich proßymy:
Se ßmjercże wumož wěcźneje
naß, hdyž tu ßmjercź nam blíska je!

Naß psched hrěchom teź sakhowaj,
nam ruku wschehomóznu daj!
Spożcź pod tschižom nam scźerpliwoscź,
naß cźwila twoja troschtuj doscź!

A s njeje mamy dowěru,
so njepuschcźisch naß kónzu,
ně, so ßy pschi naß se ßwěru,
hacź psches ßmjercź dźemy k żiwjenju! —

Khrystof Bischer, † 1600;
— seß. M. U.

* Se sakskich Spěwarskich, cźo. 97.

Radio.

Sakska ma w Lipsku a Drježdźanach dwě staziji sa schkrowe powěscże — Rundfunk —, t. r. naprawy, kotreż smóżnja, koło wokoło do wschěch kónczin ßłacź bjes grota s mozu miliny rěcże, spěwy, hudźbu; schtóż ma potom doma kójerja — Empfänger — stejo, tón to wscho saßo ßłyschi, rěcże, spěwy, hudźbu. Tutej staziji stej hody hodownu rěcź dwórskeho prědarja Keßlera rosschěrjakej. To je ßo swulkim dźakom witako a staziji dostawatej se wschěch kónczin Sakskeje a dale jow dźakne listy, woßebje teź se jstwow khorych a bědnych, kotrymž njeje móżno, wjazy do Bożeho domu hicź. Tohorunja scźeleschtej tutej staziji Sylvester swonjenje Kschižneje zyrkwje we Drežđźanach do powětra.

Wono je swjeßelaze, so ßo to stawa, ale to dyrbjako ßo teź w naschej Sakskej hischcże huscźischo stawacź. Berlin n. psch. scźele kóždu njedźelu nabożnu nutrnoscź, kotraż wobsteji se spěwow, hudźby a s rěcże abo prědowanja. Runje tak cźini to Wrótßław w 11 hodź. — Berlin w 9 hodź. — a scźele wotměnjejo evangelsku a katolsku nutrnoscź do powětra drje, ale tola psches powětr k tak někotremu, kotryž do zyrkwje njepschińdźe a do tak někotreje jstwy khorych, do tak někotreje khorownje, tak někotremu ßlepemu a bědnemu. Pucź ßebi teź sa Sakssku hischcże wjazy wudobycź, t. r. sa sakske stazije, je tón, so ßo tole wot jich prawje wjele żada, so by ßo to stako. Wono je něschto wulkotne, takle do powětra ßłacź móz a takle s powětra bracź móz. Kelko dźiwnych mozow je Bóh stworicźel tola do pschirody położił! Kelko s nich namakacź je wón cźłowjekam hacź ßem smóżnił! A kelko je hischcże skhowanych we pschirodże! Njedyrbjako tole dźiwne wscho pschede wschěm tomu ßkużicź, pschipowědacź toho Boha, kotryž tajke dźiwne wězy stworił je? Tola zyle wěsće.

Zyrkej a ſtat.

— **Kſchczeniza.** Wſchelazy ßo wo to prózuja, ſo bychu ßo dźěczi ſaßo we hłownej Bożej ßłużbje kſchczili, potajkim pſched ſhromadźenej woßadu. Někotre kónczíny Němſkeje maja to ſ zyła hiſchcze. Wuſběhuje ßo, ſo kſchczeniza njeje jenoż něſchto ſa ßwójbu, ale ſa zyłu woßadu do kotrejež ßo tola dźěczo pſchija. Kſchczeniza njedyrbjała ßo ſtawacź pſchi wuſamknjenej ſjawnoſczi abo powſchitkownoſczi; ſtarſchi dyrbjeli na to dźiwacź, ſo ßo tutón ſkutk ſtawa pſched zyłej woßadu, tak bychu ßo zyrkwine ſkutki a pſchißłuſchnoſcze ſaßo hłubſcho do woßadnych ſaſchczěpiłe.

— **Sakſka zyrkej** je ſ nowa cźežko domachpytana. Prof. D. dr. jur. dr. phil. H. Böhmer-Lipſczanſki je 25. měrza ſemrěł. S tym je fakulteta bohoßłowſtwa w Lipſku ßwojeho hłowneho ſaſtupjerja ſhubiła. To mamy cźim bóle wobžarowacź, dokelž tola hakle pſched krótkim Lipſk ßwojeho ßławneho prof. D. Girgenſohna ſ nahłej ßmjercźu ſhubi. Nadźijomnje je fakulcze móżno, ßebi ſaßo nowych, wubjernych profeßorow bohoßłowſtwa ſwołacź.

— **Wójſko.** W němſkim ßejmje wuradźowachu wo wudawkach ſa wójſko. Pſchi tym bu też ſdźělene, kajkeho wěrywuſnacźa wojazy naſcheho wójſka ßu. Lěwe, zyrkwi njepſchecźelne ſtrony ßu drje ßo troſchku ſpodźiwałe na tutych licźbach: Evangleſkich je 76 573, katolſkich 24 598, Židow 12 a diſſidentow 5 a ſektěrarjow 12.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſka prědarſka konferenza** bě ßo póndźelu 28. měrza w Budyſchinje ſhromadźiła. Pſchedßyda, knjes wyſchſchi farař Domaſchka, ju wotewri; naſch ſenior k. farař Mrózak wuſpěwa modlitwu; — we wſchej cźikoſczi ßwojich wyßokich 81 lět bě tam mjes nami, dźenża ßłyſchimy, ſo je jeho 2. haprleje Boża ruczka ſajała a ſo je cźerpjazy; Bóh tón Knjes budź jemu po ßwojej hnadnej woli pomozny! — Pſchedßyda pſchedpołoži liſty, kotrež běchu dóſchłe, mjes nimi běchu ſbožopſchejaze, kotrež ßwoje wjeßele nad tym wuprajichu, ſo je ßo Sserbam nětko tola wjazy prawa w zyrkwinych naležnoſcźach doſtało, hacž ßo najprjedy ſdaſche. Wo tutej naležnoſczi rosprawjeſche potom hiſchcze nadrobniſcho, woßebje wo ſaſtojníſkej poknomozy, kotruž bě jako ßerbſki wyſchſchi farař ſa wſchě tſi ſuperintendentury doſtał, ſa Budyſchſku, Lubijſku a Kamjenſku. Konferenza to pſchipóſna, jenoż wo jenym dypku, ordinaziju duchowneho naſtupazym, mělo ßo jednacź. Schtoż bě pod we tu khwilu płacźazym ſakonjom móżne, je ßo pſchiſwoliło; ſo tutón ſakoń poknu ßerbſku ſuperintendenturu njemóżnu ſcźini, je ſnate; ſo tuta wotyknjeny kónz naſchich žadanjow woſtawa, też. — Woßebity dypk ſa wuradźowanja a woßebity nadawk ſa dźěło wyſchſcheho fararja ßu nětkole wuprózdnjene ßerbſke woßady Huſka, Wujeſd, Ketlizy; — tutym ſtej ßo dwě woßadźe nětko hiſchcze pſchidźěliłej, kotrejuž duſchepaſtyrjej ſtaj ſkhorikoj, a to Bart a Budyſchink. Też Bartſkemu knjeſej fararjej pſchejemy, ſo chzył Bóh tón Knjes jeho bórſy wuſtrowicź. To ßu woßebite cźeże woßebje nětkle w póſtnym cźaßu a ważne nadawki ſa pſchichod. Jena nadźija wſchak ßo nam widomnje ſjewi; mjes nami bě k. ſtud. theol. Rößler, kotryž je ßo rosßudźił, ßerbſku rěcź nawuknycź a ßerbſkim woßadam ßłużicź. To je wulzy ſwjeßelaze, też to, ſo chze nětkole hižo pomhacź, woßyrocźene woßady ßobu ſaſtaracź; je we ßerbſkim ſeminaru w Budeſtezach pſchebywał a hižo tak daloko w ßerbſkej rěczi poſtupował. Tole wuſběhnywſchi njemóżemy ſamjelczecź, ſo je to ſrudźaze, ſo nětkole jedyn ßerbſkeje rěcze mózny duchowny do Němzow dźe a ſ tym dotal němſko-ßerbſke měſtno njewěſtemu pſchichodej pſchewoſtaji a licźbu hižo woßyrocźenych woßadow, Huſki a Wujeſda, wo jenu powjetſchi. Wſchelake bu k tutej zyłej naležnoſczi ßerbſkeje nuſy naſpomnjene. Wona budźe hiſchcze wjetſcha, prjedy hacž mamy doſcź doroſta. Ssnadź ßměmy ßo nadźijecź, ſo wona wſchěch ſwonka Sserbow pſchebywazych pſcheßwědczi, ſo je jich nadawk tón: tu we Łužizy ſakſkej krajnej zyrkwi ßłużicź a niz ſwonka Łužizy! — S zyłym praſchenjom ßerbſkeje nuſy ſwißuje też „ßerbſki ſwjaſk“, wo kotrymž tohorunja jednachmy; bychmy-li tutoho hižo měli, by ßo wſchelakore lěpje ſrjadowacź hodźało. — Na kónzu jednaſche ßo wo dalſchim ßerbſkim praſchenju, wo Sserbſkich ſpěwarſkich. Pſchi wobſtejnoſcźach, kajkež ßu, by nuſne było, ſo bychu k jutram 1928 hotowe byłe; dalſche komdźenje budźe zyle wěſcze ſe ſchkodu, woßebje, bychu-li něktotre jutry ſaſchłe a ſtarſchi a kmótſija njemóhli ßerbſke ſpěwarſke kupowacź. Knjes farař Urban woßebje rosprawjeſche k tutej naležnoſczi ſe ßwojimi pohonjazymi namjetami Bližſcha konferenza, kotraž budźe ßnadź hiſchcze do ßwjatkow nuſna dla wſchelakich ważnych praſchenjow, budźe też tutu wěz a jeje hiſchcze pſchezo njerosrißane praſchenja doroſßudźicź dyrbjecź.

— **Jurij Libſch,** ßerbſki wótcźinz, bywſchi Bacźonjanſki farař, bu 1. haprleje na kěrchowje ßwojej Bacźonjanſkeje woßady ßwjatocźnje pokhowany. S nim ßu katolſke woßady ſhubiłe ßwěrneho wěriweho duchowneho a Sserbjo ßwěrneho, pilneho, wucźeneho wótcźinza, kiž je woßebje na polu filologije abo rěcźeſpyta wuſtojnje a njeſpróżniwje dźěłał, hacźrunje je ſkoro cźaß ßwojeho žiwjenja khory a khipry był. S nim ßmy my Sserbjo wjele ſhubili a woßebje budźe wón naſchim młodym ſtudowazym Sserbam pobrachowacź, kotſiž rad pola njeho powucźenje a pokiwy pytachu a namakachu. Pſchewodźenje je byłe ßwjatocźne a bohate, kaž je ßebi to wón ſaßłużił.

— **W Drježdźanach** wotměje ßo jutrowny tydźeń tón tak mjenowany „Akademiſki tydźeń“, wot krajneho konſiſtorija woßebje ſa bohoßłowzow wuhotowany. Sapocźnje ßo wutoru ſe ßwjatocźnej Bžej ßłużbu, kotruž krajny biſkop D. Jhmels dźerži; tutón też tuto wuhotowanje ſ woßebitej nutrnoſczu ſkónczi.

— **Hdyž to niczo njeje!** Wot poßlednich wólbow do němſkeho ßejma je nam ſnaty Häußer ſe ßwojim ſwjaſkom. Tutón woſjewja w jenym Lipſczanſkim cźaßopißu ſcźěhowaze: „Häußer, ſtejo pſchi kromje rowa, . . . je we ßwojim rukopißu, 3300 ſtron wulkim, wſchitke praſchenja, kotrež ßo ſaběraja ſe cźłowjekom a Bohom, ſ tutym a ſ tamnym ßwětom, ſ wyßokim a niſkim, ſ cźaßnym a wěcźnym, ſ naſchim krajom a wukrajom, ſ wótznym krajom a politiku, ſ němſkej a wěcźnej domiſnu, ſe žiwjenjom a ſe ßmjercźu, ſtajił a rosjaßnił, doſpołnje rosjaßnił, kaž ßu to Lao-Tſe, Nietzſche, Mójſaß, Luther, Jeſuß, Spinoza atd. rosjaßnili. Tutón Häußerowy teſtament pokaſuje nam ſpißacźela jako toho najwyſchſcheho ducha wſchěch cźaßow.“ — To tola doßaha, a dyrbiſch ßo praſchecź: Je to hordoſcź, nadutoſcź abo —?

Liſtowanje: R. w R. ſa Jutry. — K. w Hr. ſa Quaſimod. — H. w B. ſa Miſ. Dom.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Cźišło 16.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spročny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swèrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je:
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokrjew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **17. haprleje 1927** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczernje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a ptaczi bèrtlètnje 78 słotych pjenjezkow.

Jutry.

Knjes je ſtanył wot morwych, Knjes je ſawěſcźe ſtanył; tak ßu ßo njeliczomne ßyły kſcheſcźijanow dźenßa rano pſchi ßwitanju ſ njewuprajomnej wjeßełoſczu ſtrowili, tak pokaſacz chzyjo wjeßele nad pſchewinjenjom ßmjercźe pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Knjes je ſawěſcźe ſtanył, njedyrbi to też ſałožk naſcheho wjeßela, wobßah naſcheho žiwjenja bycź? Knjes je ſawěſcźe ſtanył, to je to wuſnacźe, kiž naß ſjednocźi ſe wſchěmi kſcheſcźijanami na ßwěcźe, tohodla dyrbi w naß ſaßo žiwe bycź jako wuras naſcheho kſcheſcźijanſkeho ducha, kiž pyta tutu jenu ßwjatu kſcheſcźijanſku zyrkej naſcheho wěrywuſnacźa, kiž ßo natwari nad tutym wyſkanjom: Knjes je ſawěſcźe ſtanył. Schtóž je hdy ras jutrowne ranje w narańſchej, grekſkej zyrkwi, kaž móżemy to na pſchikład we Drježdźanach, pſchebywał, tón wě, kajka žiwa móz w Bożej ßłużbje na wſchitkich wuńdźe pſches tute ßłowa. Haj wěrnoſcź, ſo je Knjes Jeſuß ſtanył wot morwych, móże, dyrbi naß wſchěch pſcheměnicź, ſahoricź a ſwjeßelicź. — A hdyž ras pohladaſch na ſtare a nowiſche jutrowne ſpěwy w naſchich ſpěwarſkich, ſchto tam hewak namakaſch, hacź wulke jutrowne wjeßele? Haj ßamßne wjeßele dźe pſches zyłe kſcheſcźijanſtwo na dźenßniſchim dnju, wjeßelſcho ſaklinczeja nětk ſaßo ſpěwy a liturgije, hacź w póſtnem cźaßu ſe ßwojej ſrudobu naſchich hrěchow dla, kiž ßu Jeſom Khryſta, Božeho Ssyna, na kſchiž pſchibiłe. Nětk, haj nětk ßměmy płód naſcheho wutrobneho roskacźa žnjecź we wěſtoſcźi, ſo njeje wot naß morjeny Sbóžnik w ßmjercźi woſtał, ale ſo je ſtanył wot morwych a ſo je po Bożej njedowußłědźenej woli naß ſ dobom wumohł wot wſchitkich naſchich hrěchow, ſo je nam Boži raj ſaßo wotamknył, kaž tamnemu ſłóſtnikej, hdyž wěrimy a ßo wjeßelimy na nim. — Tuto wulke jutrowne wjeßele rěcźi k nam też ſ naſcheho dźenßniſcheho, drje wſchěm ſnateho tekſta pola ßwj. Mateja na 28. ſtawje wot 1. hacź 10. ſchtuczki: . .

Haj tu pytnjeſch a ßłyſchiſch prawje njewobmjeſowane jutrowne wjeßele, tu ßłyſchiſch najprjedy bojaſliwe a ſtrachocźiwe, potom pak tak jara wěſte ſawołanje: Knjes je ſtanył! A my? Njech ſ wutrobnym halleluja ſkónczi naſcha duſcha! Pſchetož to je naſch troſcht a naſcha nadźija, dyrbi bycź naſch ſałožk ſa nowe žiwjenje.

Knjes je ſtanył — naſch troſcht a naſcha nadźija! Haj ſchto by naſcha wěra była bjes toho? Je tak kaž Pawoł praji: njeje Khryſtuß ſtanył wot morwych, to je naſcha wěra kniczomna; a móżemy pſchiſtajicź: hdy by to tak było, naſcha wěra njeby lěpſcha była, hacź někajka póhanſka. Hdźe by to było pſchewinjenje ßmjercźe pſches wěru? A to runje je tola naſche wulke wjeßele dźenßa jutrowniczku, ſo ſ wěſtoſczu wěmy, ſo mamy rukowanje ſ ruki wěcźneho Boha, ſo je ßmjercź ſa wěriweho cźłowjeka pſchewinjena, ſo je ßmjercź ſa kſcheſcźijana wotbyta. To dawa nam město bojoſcźe troſcht žiwjenja, kiž na naß cźaka. Tak ſacźehnje nowa nadźija do naſcheho žiwjenja a ſacźěri bjesdźakноſcź a woſtudu, kiž pſchińdźetej do tak někotreho žiwjenja jako njelubej hoſcźej; nadźija pak njeſahanibi, kaž Pawoł praji. Haj nadźija a nowe žiwjenje, kotry rosdźěl mjes nimaj? Žadyn drje njeje; a tak pſchinjeße nam jutrowna wěrnoſcź wſcho, ſchtož trjebamy, pſchetož nadźija dawa nam pſchezo ſnowa nowy pohoń k dźeku. — Knjes je ſtanył — naſch troſcht a naſcha nadźija! Wjazy njetrjebaſch bojaſnje ßo praſchecź, ſchto ſ tobu budźe twojich

hrěchow dla, ale wěsch, Knjes je žiwy a my dyrbimy ſ nim žiwi bycź; žmjercź wjazy njeje hrěchow msda, ale Bóh je we žwojej wulkej hnadże hrěchi wot naš wſak a ſ nimi žmjercź. Tuto spósnacże dyrbi na tebje podomnje skutkowacź, kaž na Marju nascheho teksta. Kaž hłóš jandźela tak dźenža hischcże žwjate pišmo a zyrkej Knjesa Khrystuža tebi pschipowědatej wulki jutrowny dźiw, so by ty wuschoł spěschnje ſ rowa a wschitkim ludźom powědał wulke skutki, kiž je Knjes cźinił žwojim wotrocźkam.

Tak budże tuta jutrowna nadźija, tuta jutrowna wježelosćź woprawdże nam se załožkom noweho žiwjenja. To rěka dźěn jenoż w tym padże, hdyž je w naš tak sakorjenjena, so sa naš szyła žane dwělowanje wjazy móžno njeje, so jenoż ſ tym Sbóžnikom, kiž je wot morwych stanył nasche dla, móžemy žiwi bycź a wostacź; nježměsch sbóžnosćź, kaž jich wjele wožebje w naschim cźažu pschezo ſ nowa spyta, na hinajsche waschnje spytacź; hewak mjenujzy ju ženje njemóżeſch namakacź. Tohodla dyrbi sa naš sapocźatk wscheho bycź žłowo: ja žym žiwy a wy dyrbicże też žiwi bycź. Jenoż hdyž to prawje dopósnajemy, móżemy žo nadźijecź, jutry prawje dorosumicź. Žiwjenje nascheho Sbóžnika dyrbi na naš widźomnje skutkowacź, dyrbi naš tu na semi wutorhnycź ſ nascheje bjesdźaknosćże a naš cźinicź nowych cźłowjekow, kiž spohladuja k wěcźnemu namrěwstwu, kiž je nětko jich.

To pak, a to žy hižom pytnył, luby kschescźijano, to wschitko je nam nowy porjad žiwjenja, hdyž jenoż ras hladamy na žiwjenje, kajkež žmy hacź dotal wjedli, žnadno we wschej žwětnej cźesćźi a tola bjes nusneho pschemyślenja a wožebje bjes nusneho myślenja na nascheho Sbóžnika. K tomu pak mamy prajicź, so dyrbi dźěn nětk runje nawopak bycź; wot myślenja na to, so je Sbóžnik stanył wot morwych, dyrbimy pschińcź k tomu, so niczo druheho nam njemóże tak ważne bycź, kaž runje to a so tohodla žo rady toho abo tamneho wsdamy, hdyž jenoż jeho žej wobkhowamy a pschezo bóle ſ nim sarosćźemy. A pschi tom wschěm dyrbimy pschezo wróćźo hladacź na cźaž prěnjeho kschescźijanstwa, na tych, kiž hischcże njepožrědnje stejachu pod wliwom mózneho jutrowneho dźiwa. Wot tych dyrbimy wuknycź, wot nich dyrbi schkrěcźka wěcźneho wohnja pscheńcź na naš, na naš tak bjeswohnity cźaž, to rěka wohnjow je w naschim cźažu doscź a nadoscź, ale wohnja wěcźneho žiwjenja a Božeho ducha je jenoż mało. To, schtoż w naschom cźažu pschezo ſ nowa sapali, je woheń žwětneho roswježelenja a žwětneje cźesćźe; to wscho je skoro wěcźne a njebjeske zyle sadużył. Rědko hdy ras cźłowjeka trjechisch, kiž wě, cźohodla je žiwy, kiž se wschěmi mozami jenoż dźěła sa dobre a Bójske, kaž to Bóh wot naš žej žada; a hdyž kedźbujeſch na to, schtoż jeho žobucźłowjekojo, žnano też ty, k njemu praja a wo nim myślа, to drje wjele ſwježelazeho njenamakasch. Tu widźisch, kak dyrbi žo nasche žiwjenje w jutrownem duchu wobnowicź a wote dnja pscheměnicź. Njepostarasch-li žo wo to, pokasasch ſ tym, so njejžy jutrowne sawołanje strażnika ſ wyšokeho stoła žłyschał, so je wón sa tebje podarmo wołał. Njechało žo mi liczicź, kelko jich tak je, kiž ženje njepošłuchaja na hłóš žwojeho Sbóžnika. Tola naš njeżmě to wottraschicź, my chzemy ſ zyłej wutrobu pošłuchacź pschezo jenoż na te žamžne žłowa: Knjes je stanył, a po tom chzemy žo složicź. Tutoho Knjesa chzemy pytacź a psches njeho žiwjenje, so pschińdźemy won ſ naschich hrěchow psches njeho, so njewostanjemy morwi, pschetoż tajkich Sbóžnik a Knjes napošledk trjebacź njemóże. Hladajmy žo tohodla, so njeby jutrowna žwěza ženje w naschej wutrobje haśnyła.

Tuž žej ras wobhladaj žiwjenje, kiž nasch tekst, nasch jutrowny tekst, kóždemu kschescźijanej, kóždemu cźłowjekej město toho, schtoż žmy hewak swucźeni, pokasa. Twoje žiwjenje dyrbi bycź wot nětk stajne pschipowědanje Knjesa Jesuža cźłowjekam, kiž žu tajzy hłódni a lacźni po jeho žłowach a po jeho troschcże. Tuž khodź w jeho luboscźi, so namaka wón w tebi žwój wuras. Prózuj žo wo cźiste myžle, so budże drasta twojeje dusche też tajka běła, kaž tamna jandźela, kiž je kamjeń wotwalił, snamjo nam sa to, so je nam pucź wurubany psches row naschich požadoscźow k stawanju nascheje dusche tu a tam we wěcźnoscźi.

Jesuža chzemy też my skóncźnje wohladacź, też nascha nadźija je, so jeho jónu trjechimy w tamnej Galilejskej, hdźež žudźi žiwych a morwych. Hdyž pak to chzemy, dyrbimy žo sahe na pucź podacź. Haj sahe dyrbisch stawacź, hdyž chzeſch jutrowne rańsche serja widźecź, sahe dyrbisch stawacź, hdyž chzeſch jónu žo wobdźělicź na wěcźnem stawanju, sahe dyrbisch to ruku toho sapschimnycź, kiž je prajił: ja žym stawanje a žiwjenje, schtóž do mnje wěri, budże žiwy, hacź runjež, móżemy też prajicź, hdyž wumrje, a schtóž je žiwy a wěri do mnje, tón nihdy nanihdy njewumrje. Schtóž je žiwy a wěri do mnje; žłyschisch to, luby pscheczelo? To je tebi prajene žwjatu jutrowniczku, so by namakał tajke žiwjenje we wěrje do stanjeneho Sbóžnika; to je tebi prajene, so by žo szyła tebi chzyło, wo tajke žiwjenje žo prózowacź. Je hižom ras cźaž na žwěcźe był, so žu žo cźłowjekojo daloko a schěroko prózowali wo tajke žiwjenje, wjele ſ tutoho cźaža je nam wostało, wjele ponižnoscże a wjele wutrobneje pokornoscże, ale žwět tutomu cźažej rěka cźěmny žrjedźny wěk. Tak žwět szyła cźini žwětke a jažne cźěmne a cźmowe, a tomu, schtoż je cźěmne, njemóże wschak dacź žwětłosćź a jažnosćź. Tak je nasch cźaž też jažnosćź nascheho Sbóžnika satamał a sazpěł a žej wyschsche ważił žamžnu bjesbóžnu cźěmnosćź dźěcźi tutoho žweta. To žo tebi praji žwjatu jutrowniczku, so ras žej pschemyślisch, kelko tajkeho morweho žwětneho ducha je hischcże w tebi, so pak spósnajeſch, so je twoje powołanje, to wscho pschewinycź sa tebje a sa druhich a tak žo wusnacź k tomu, kiž je prajił: ja žym žiwy a wy dyrbicże też žiwi bycź! Chzeſch też ty? Dźenža je wot Boha požohnowany dźeń, dźenža móżeſch klucź namakacź k žiwjenju, hdyž wohladaſch Jesuža Sbóžnika w jeho kražnosćźi a daſch žo wot njeho pschewinycź, so krocźiſch wot nětk sa nim!

Haj, dusicha, posběhń wocźi!
A toho wohladaj,
Kotryž žo ſ rowa wrócźi,
A jemu khwalbu praj.
Twój Sbóžnik ſ rowa dże,
Też tebje sbudźicź chze,
So póńdźeſch k njebjeżam,
So pódźeſch k njebjeżam tam. Hamjeń.

R. w R.

Nalěcźo — Jutry.

Duchowny Krummacher pschińdże ras k žonje, kotraž bě jara tyschna a srudna w žwojej wutrobje; tyscheſche žo ſ tym praschenjom, hacź je pola Boha hnadu namakała. Krummacher ju troschtowasche, jej rěcźo wo žlubjenjach nascheho Knjesa, kotryž je sprózných a wobcźeženych k žebi wołał a hrěschnikam wodacże hrěchow pschinježł. Ale žane troschtne žłowo nochžyſche wbohej położenja pschinjescź.

Duchowny skaže a stupi k woknu a hladasche won do sahrody, w kotrejž žněh wschitko pschikrywasche; kerki běchu

Jutrowne kraßne, ſbóžne, wěčne wjeßele!

Hłóß: Ja Knježe, dźak Cźi dawam.

Naſch Knies je ſ rowa ſtanył,
Je ſtanył ſe ßmjercże!
Naſch njepſcheczeł je panył,
Je pſchichoł k hanibje —
Sſo wjeßel w ßwojim Knjeſu
Ty, duſcha wěrjaza!
Cźeſcź jeho nima mjeſu,
Jom' ßłuſcha khwalba wſcha!

Hdźe ha je wjetſcha radoſcź,
Hdźe wjetſche wjeßele?
K njom' duſcha noßy žadoſcź,
Jom' dźakowacź ßo chze,
Mój ſbóžniko, tak ßwěrny,
Ssy „ſa naß" cźerpił wſcho —
Ty, Jeſu, ferſchta měrny,
Naſch wěčne kraleſtwo!

Nětk duſcha moja wyſka,
Ma ſbóžne wjeßele!
Ssy wumohł mje ſe ſtyſka —
Se ßmjercże wěčneje.
Kak hiſchcże mohł ßo rudźicź?
Piched ßmjercźu cźepjetacź?
Ty twojich njem'žeſch ßudźicź,
A khudych ſatamacź.

Kak ſbóžny ßym we tebi,
Ty, Jeſu, ßy mi wſcho!
Pſchez bliżiche cźehú mje k ßebi
Ty, moje bohatſtwo!
Ssy nutskhód mój do raja,
Do paradiſa tam!
Wſchě Boże dźěcźi dźěja
Pſches tebje k njebjeßam!

Mój Jeſu, moje ſbožo,
Nětk ja Cźe wěčnje mam!
Mój Knježe a mój Božo,
Cźi cźeſcź, dźak, khwalbu dam
Sa wěčne wumoženje
Se wſcheho hubjeńſtwa!
Twój lud nětk horje cźehnje,
Tam, hdźež Cźe wěčnje ma!

Law ſ Judy je nětk dobył,
Kral ßwjecźi dobycże!
„Sa naß" je w ßmjercźi pobył,
Nam dawa žiwjenje.
Raj Boži wotewrjeny
Je nětk, tón ſamknjeny,
Se ßmjercże wumóženy
Je lud, tón ſhubjeny. —

O to ßu kraßne ßłowa:
Bóh wěčna luboſcź je!
Naſch Knjes naß ſbudźi ſ rowa!
Nóz mrěje, ßwětło dże!
My ßmy nětk Boże dźěcźi
Pſches Knjeſa Khryſtuża!
Nam wěčne ßłónzo ßwěcźi,
Bóh ßwój lud lubo ma!

Bóh je ta wěčna luboſcź,
Nam Ssyna póßłał je,
So měłe wěčnu ſbóžnoſcź
We jeho kraleſtwje.
Wſchě wěrne dźěcźi Boże
W Knjeſu Jeſußu!
Nětk mamy wěčne ſboże
Pſches jeho ſaßłužbu!

J. W. w R.

---

wſchě bjes łopjenow a próſdne hałoſy ſchtomow dyrkotachu we wětſje, kotryž ſ połnozy dujeſche. Khwilku tam ſtejo mjelcźeſche, ſkónczńje rjekny: „Ei, kajke hubjene ſchtomy macże dha wy we ßwojej ſahrodźe?"

„Hubjene ſchtomy?" woprašcha ßo khora.

„Nó haj!" ſnapſchecźiwi Krummacher. „Wſchitke ßu tak nahe a ßuche a tykaja hałoſy a hałožki kaž khoſchcża do powětra! Žane łopjeſchko, žane jabłuko, žana ßłowka w zyłej ſahrodźe! Cźohodla njedacże je wſchitke wukopacź?"

Ale, knjes duchowny! Kak móžecże tola tajkele powjedacź! Je tola ſyma! Hdyž naléczo pſchińdźe, ßo wſchitko ſaßo ſaſeleni a naſyma pſchinjeße potom płody! Naſche ſchtomy njejßu tola hubjene!"

Krummacher pſchiſtupi ſaßo ke khorej, a rjekny, je khutnje do wóczkow hladajo: „Na ſchtomy ßo wy wuſtejicże, luba knjeni, ale na ßo ßamu niz! Też we waſchej wutrobje njeje nětkle ani łopjena ani najmjeńſcheho płoda. Tu je też ſyma kaž wonkach w ſahrodźe! Ale njewěricże dha wy, ſo móže tón ßwěrny Bóh, kotryž wonkach w pſchirodźe cźini, ſo naléczo pſchińdźe, też we waſchej wutrobje nowe naléczo ſbudźicź a nowe žiwjenje? Nimacże wy Bohu žaneje dowěry? Je wón hdy dopuſchcźił, ſo jeho dźěcźi, kotreż ßo k njemu wo pomoz wołachu, w ſymje ſahinychu?"

Žona mjelcźeſche, ßo hanibujo, ſkónczńje rjekny: „Wy macże prawje, luby knjes duchowny! Wy macże prawje! Ja běch małowěrna. Ja chzu cźakacź! Naléczo wěſcże ſaßo pſchińdźe!" —

A wono bu jaßne we wutrobje, w kotrejž bě to tak cźěmno było. —

Naléczo je ſaczahnyło ſnowa do kraja a napina ßwoje mozy, pſcheměnicź draſtu ſymy do pyſchneje draſty nalétneje. Wonkach w pſchirodźe je naléczo, je też w twojej wutrobje naléczo? Je też w tebi a ſ tobu ßo ſtał nalétni, ßo ſtał jutrowny dźiw? —

A woni dóſtachu prěnje myto.

Schtó to? Nó, tamni Altorfzy, kotſiž na to wupißane praſchenje wo myto tu jeniczzy prawu wotmołwu dachu. Khěžor Korla V. bě do Genta pſchicźahnył a jemu tam hołdowachu. So by tuto prawje rjane było a něſchto woßebite, bu ſjawnje tuto praſchenje ſtajene: „Schto je najdokładniſchi, najlěpſchi, najwjetſchi troſcht kſcheſcźijana?" So bychu na to wotmołwu dali a ßebi myto dobyli, pſchińdźe jich wjele do měſta. Sswoju wotmołwu pak njedachu ani ertnje ani pißnje, ně pſchedſtajichu ju na pſchihotowanym měſtnje jako hru. Altorfzy nětk wotmolwichu: „Horjeſtacże wot morwych je tutón najdokładniſchi, najlěpſchi, najwjetſchi troſcht kſcheſcźijana." Tohodla pſchedſtajichu cźerpjenje, wumrěcże, horjeſtacże Khryſtußowe, kotreż je ſe ſakładom naſcheho horjeſtacża. A hlaj, woni doſtachu prěnje myto.

Schto bychu domach powjedali.

Něhdźe piſche duchowny, ſchtož je hódno rospominacź, runje w jutrownym cźaßu:

Ja chzył wjedźecź, ſchto ßu cźi, kiž běchu na tamne jutry do Jeruſalema ſe wſchěch móžnych krajow pſchiſchli, domach ſaßo domoj pſchiſchedſchi powědali. Bych ßebi pſchał, ſo by jedyn ſ nich něſchto wo tym napißał. Woni wſchitzy ßu tola dyrbjeli něhdźe takle domach rosprawjecź.

„Ja ßym muża wohladał, kotryž bě profeta, wulki a mózny w ßłowach a ſkutkach a kotryž je do prědka prajił wſchitko, ſchtož je potom na njeho pſchiſchło.

Ja ßym muża wohladał, kotryž templ ſe ſchtrykom mjecźeſche a tym, kiž pjenjeſy wuměnjowachu, blida powaleſche, a tola njeſwěri ßebi nichtón, ßo jeho dótknycź; jeho pytachu po nozach, jeho pak tola hakle jimachu, jako wón jim ßam dobrowólnje do pucźa ſtupi.

Ja ßym muża wohladał, kotryž ſe ßwojim ßłowom tyßazy tyſchenych wutrobow troſchtowaſche, kotryž bu tyßazam ſe pomoznikom, tyßazam to jene, ſchtož nuſne; a jeho ßu tola jeho ßłowa dla a jeho ßwědczenja dla pſched ßud ſtajili.

Ja ßym muża wohladał, kotremuž njemóžeſche nichtón wotmolwicź, jako ßo praſcheſche: „Schtó mjes nami móže mje hrěcha winowacź?" — a jeho ßu tola ſaßudźili.

Ja ßym muża wohladał, kotryž zyłe ßwoje žiwjenje na to naloži, lud wußwobodźicź ſ nozy ßmjercże — a ſa njeho wuměni ßebi lud tola mordarja a rubježnika, ſ mjenom Barabaß!

Ja ßym muża wohladał, kotryž ßo cźaß ßwojeho žiwjenja wupokaſa jako knjes nad žiwjenjom a nad ßmjercźu, jako knjes nad mozami pſchirody, jako knjes nad duſchemi, duchami a cźěłami — a jeho ßu tola ſ mordarjomaj k ßmjercźi njewólnika ſatamali a na drjewo haniby pſchibili!

Ja ßym muża wohladał, kotryž cźinjeſche, ſo ßlepi widźachu, ſo khromi khodźachu, wuchi ßłyſchachu, němi rěcźachu, ſo buchu wobßydnjeni wuhojeni, ſo morwi ſtawachu — a jeho je tola tón lud, kiž bě tole wſchitko wohladał, na kſchižu hanił: „Ssy-li ty Khryſtuß, ſtup ſ kſchiża dele."

Ja ßym muża wohladał, kotryž tych ßwojich njewuprajnje lubowaſche — a jeho ßu tola jeho wucžomnizy wopuſchcźili, haj, jedyn jeho ſaprě, a jedyn jeho pſcheradźi. Ja ßym wohladał muża, kotryž je pſchecźerpił wſchitko, ſchtož tu na ßwěcże je do haniby a ßměcha a boloſcże, do tyſchnoſcże wutroby a duſche, do martrow a krjudowanja, kotryž je pſche-

cźerpił, schtoż móże jenoż Bóh, schtoż móże jenoż cźłowjek pschecźerpicź, a to wschitko, hacź runje njebě niczo, a też to najmjeńsche niz, sawinował, hacźrunje ani próschka winy, ani scźěna winy a hrěcha na ßebi njemějesche.

Ja ßym muża wohladał, kotryż je żiwy był każ jandźel, kotryż je wumrěł każ mordaŕ a słóstnik, ně kotryż je wumrěł jako Bóh! —

Zyrkej a stat.

Staropruska zyrkej je sa kónz haprleje ßwoju generalnu synodu powołała. Tuta směje ßo mjes druhim saběracź se pomjenowanjemi zyrkwinskich wyschnoscźow a sastojnikow. Sa to njepschihódne mjeno „Generalsuperintendent" namjetuje ßo „evangelski biskop." To starokschescźijanske mjeno „biskop" postupuje potajkim bóle a dale w evangelskich zyrkwjach. A cźehodla to też njedyrbjało, hdyż wono tola pokhadźa se stareho abo prěnjeho kschescźijanstwa, w kotrymż też nascha evangelska zyrkej korjeni, kotraż je tola hižo we cźaßu reformazije ßwojich evangelskich biskopow měła, hdyż też niz w kraju reformazije, w Saksej, pak tola w połnóznych krajach, kotreż ßo hnydom pschi spocźatku reformaziskeho hibanja reformaziji pschisamknychu a też nětkle hischcźe te kraje ßu, w kotrychż ma evangelsko-lutherske wěrywusnacźe ßylnu pschewahu. —

Turkowska je drje pódla Rußowskej tón kraj, kotryż je ßo s pschewrótom poßlednich lět najbóle pscheměnił. Hacź do sańdźeneho lěta bě njemózne, so ßo mohamedanska s njemohamedanom woženiła. Se 4. oktobrom 1926 bu tutón hacź ßem njepowalny sakoń sběhnjeny, ale hakle nětkle je ßo prěnje tajke swěrowanje stało. Njech też sakoń tajke měschane mandźelstwo dowola, w mohamedanskim ludu wostawa stare, we mohamedanskej pobożnoscźi sakorjenjene waschnjo, dale ßylne; měnjenje je te, so njebudźe do zyła żenje licźba tajkich měschanych mandźelstwow wulka. S wjetscha, tak měnja, dóńdźe to k pschestupjenju wěry, prjedy hacź tajkemu měschanemu mandźelstwu. —

Do Indiskeje pytaja ßo kschescźijanske wucźerki. Schwedski mißionar Söderström je duzy s Indiskeje do Schwedskeje też w Lipsku pobył a tam rosprawjał wo schulskej nusy holzow a żónskich Indiskeje. Nasche sakske mißionstwo je mißionar należnje proßył, so by ßo wo to starało, so by jich prawje wjele mißionskich wucźerkow do Indiskeje schło a tam pomhało tutej nusy wotpomhacź, nasche mißionstwo ma dźě tola hižo dźěłacźerjow tam w Indiskej. Haj: żně ßu srałe, ale dźěłacźerjow je mało.

Mexiko je pschezo hischcźe w roskorje s romsko-katolskej zyrkwju, tola jednaja w tukhwilu. S tym ßo saßo politika cźini. Mexikanski presidenta by ßo rad sjednał, so by tak ßwoje stejnischczo a tak dozyła stejnischczo Mexika pschecźiwo Sjednocźenym statam Połnóznoje Ameriki poßylnił. Romsko-katolska zyrkej drje pak do měra jenoż swoli, hdyż jej Mexiko wěste prawa pschipósnaje.

Wschelke s bliska a s daloka.

„Jutrowna ßrjeda" budźe saßo „ßerbski dźeń." „Macźiza Sserbska" pscheproschuje Sserbow do jutrowneje shromadźisny w Sserbskim Domje a wjecźor wuhotuje ßo we „Krónje" wulki ßerbski konzert.

„Sakske hlowne mißionske towarstwo" shromadźi ßo ßrjedu, 4. meje, w Drjeźdźanach w domje kschescźijanskeho towarstwa młodźenzow. Dr. Schlunk-Hamburgski, direktor mißionstwa, a inspektor mißionstwa Weißhaupt-Lipscźanski budźetaj pschednoschowacź.

„Sserbski Zaßnik", delnjoluźiski tydźenik, wosjewja we ßwojim 14. cźißle kerluscha „Gethsemane" s podpißmom „Mato Kóßyk". K tomu naspomni potom, so tutón hižo dołhe léta w Połnóznej Amerizy pschebywa, so pak njeje ani ßerbski wótzny kraj sabył, ani też macźernu rěcź. W tutej spěwa a wusnawa ßwoju wěru do Jesuśa, ßwojeho Sbóżnika. To je nam wjeßele a radoscź, druhim je to wobskórźba, so sabychu macźernu rěcź, a s njej też husto doscź modlenje.

„Augustusbad", „Krajne towarstwo sa snutskowne mißionstwo", je w ßwojim wustawje „Augustusbad" pola Radeberga pschiprawiło wustaw sa dźěcźi, kotreż ßu na wutrobu khore. Sa tajke dźěcźi njeje hacź ßem hischcźe nanajlépje starane. Zyła Němska mějesche hacź ßem jenoż jenicźki woßebity wustaw sa tajke dźěcźi. Tutón njedostatk je nasche snutskowne mißionstwo pohnuł, ßwojemu wustawej „Augustusbad" pschidźělicź woßebity wustaw sa naspomnjenych khorych. Tutych je jich w tutym powójnskim cźaßu wjazy hacź hdy prjedy. Sa wuhojeńsku kuru tajkich na wutrobu khorych dźěcźi je 5 abo 6 njedźel trěbnych. Dźěcźi ßu ßo tam s dobrym wuspěchom lěkowake. Naprawy ßu nowocźaßne. Ssnadź je tomu abo tamnemu witane, tole wjedźecź, so ma też snutskowne mißionstwo wustaw, kotremuż móże ßwoje na někajku khoroscź wutroby cźerpjaze dźěcźo pschepodacź, wjedźo, so budźe tam derje sastarane. — To njech je sdobom też pohon, so nasche snutskowne mißionstwo dale a bóle podpjeramy. Se tym pomhamy tym, kotsiż mjes nami nascheje pomozy ßobu najbóle potrjebaja.

„Evangelska radźerńja w praschenjach mandźelstwa" — Eheberatungsstelle — je ßo w Drjeźdźanach pschiprawiła, a to w khorowni macźerneho doma diakonißow. To je wěz, kotraż bywa dźeń a nusnischa. Ruhje tu ma ßo hischcźe wjele stacź a pscheměnicź, so by to lépje było a prěnja najlépscha „radźerńja" dyrbitej bycź dźowzy a ßynej macź a nan. Tu je ßo wjele skomdźiło!

— **Ruska** pschihotuje nowu protyku: Ssowjetprotyku. Kommissar sa schulske należnoscźe je naczisk wudźělał. Po tutym dostanu dny druhe mjena, na pśch. rěka njedźela „Leninowy dźeń", póndźela Ssowjet-dźeń", wutora „Dźeń revoluzije" atd. Tohorunja dyrbja ßebi měßazy druhe pomjenowanje lubicź dacź; jenoż februar a oktober skhowatej ßwoje mjeno, so by tak revoluzija s tutymaj mjenomaj njepomnjena była. Dale pak shubi njedźela — Leninowy dźeń — ßwoju płacźiwoscź jako dźeń wotpocźowanja a njedźěłanja; to budźe nětko wutora — Dźeń revoluzije —, so by s tym saßo revoluzija woßwjecźena była. — Tajke pscheměnjenje protyki njeje niczo nowe; franzowska revoluzija je to hischcźe wjele dokładnischo spytała, ale bórzy podležała. Ssowjet-Ruska wostanje snajmjeńscha pschi 12 měßazach a 7 dnjach tydźenja. — To je reformazija protyki s ruskeho abo lépje ßowjet-ruskeho stejnischcźa. So ßo s wědomostneho stejnischcźa, woßebje też w Swjasku Ludow, reformazija protyki pschihotuje, wo tym ßmy tu hižo pißali. Woßebje a ważne praschenje tuteje reformazije je jutrowne praschenje, na kotreż ßmy też woßebej lětßa saßo kedźbliwi scźinjeni s tym, so pósdne jutry a s tym pósdne Palmarum sa naschich młodych kschescźijanow pschi konfirmaziji a sastupje do wucźby a schule cźeźkotow cźinja. Cźaß pokasuje, kotra protyka pschewahu dostanje.

Listowanje: K. w Hr. sa Quasimodo. — H. w B. sa Miß. Dom. —

Samołwity redaktor: farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 17. **Pomhaj Bóh!** Letnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **24. haprleje 1927** **Bautzen**

Čišchcz a nakład Smolerjez knihičišchczernje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadza kóždu ſobotu a płaćži běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

Njedźela Quasimodogeniti.

1. Pětra 1, 3: Khwalenу budź Bóh a Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kiž naß po ßwojej wulkej ßmilnoſczi ſ nowa je porodźił na žiwu nadźiju pſches horjeſtacze Jeſom Khryſta wot morwych.

Tutón ſchpruch je naſchej njedźeli Quaſimodogeniti „jako czi ſ nowa porodźeni“ mjeno dał. Je prěnja njedźela po jutrach. Jutry ßu nimo. A ſchtoż je nimo, ßo wjazy njewróczi. To je ſaſchło. Po jutrach. Je też w ſnutskownym naſtupanju tak? Je tutón wulki podawk nimo ſchoł, bjes toho, ſo by wulki ſaczišchcz na naß cžinił? Ssmy jenoż ſaßo ras po ſwuczenym waſchnju jutry ßwjeczili? To by ſchkoda było wo jutrowny ßwjedźeń. Prěni kſchesczijenjo ßo ſ tymi ßłowami k jutram poſtrowjachu: Tón Knjes je ſtanył, wón je wopraw-dźe horjeſtanył. Woni mějachu hiſchcze žiwe ſaczucze ſa tutón njewuprajomny podawk. Wnich bydleſche njekhabłaza wěra do horjeſtanjeneho Khryſtuſa. A hdyž je ßo dźenża, mój czitarjo, tuta wěra daloko a ſchěroko ſhubiła, chzemy pytacz, ſo bychmy ju ſaßo namakali. A tohodla ženje pola naß po jutrach bycz njeßmě. Czaß jutrow njech ſańdże ,ale wěz chzemy wobkhowacz, wěru do horjeſtanjeneho, a žiwu nadźiju, ſo budźemy też my horjeſtanycz. Haj ,ta wěra ma ßo pſchezo bóle wudoſpołnjecz a roſcz, ta nadźija ma pſchezo žiwiſcha bycz. Eswjaty Pawoł na Korinthiſkich piża: Njeje-li pak Khryſtuß horjeſtanył, je waſcha wěra podarmo, a ſcze hiſchcze we waſchich hrěchach. Khryſtußowe horjeſtacze je potajkim žro a jadro naſcheje wěry a naſcheho kſchesczanſtwa. S tym ßamym ſteji a padnje naſcha wěra a naſche kſchesczanſtwo. Ale njeſtrachujmy ßo, tón ßamßny japoſchtoł Pawoł dale piża: Nětk pak je Khryſtuß wot morwych horjeſtanył. Potajkim też naſcha wěra podarmo njeje a też wjazy we ßwojich hrěchach njejßmy.

To je wulki wunoſchk jutrowneho podawka. Eswět niczo wo nim njewě. Wón ßo wjeßeli na woživjenju pſchirody. Woczi dźěczi ßwěta ßo ſradujetej na rjanej ſeleninje a kraßnych kwětkach. Woni maju ſpodobanje na ſpěwanju ptakow. To je jim to jene a to wſcho. Woni niczo druhe njeſnaja. To ßu czi najhubjeńſchi mjes wſchěmi ludźimi. Pſchetoż dołho njetraje ,dha ßo te kraßnoſcze wſchitke ſhubja, a cžłowjek je wot wſchitkich wokſchewjenjow wopuſchczeny.

Pola prawych kſchesczanow je hinak. Je cžłowjekej ras jutrowniczka ſaßwitała, dha jemu zyłe žiwjenje roſßwěczi. Jutrowny ßwjedźeń nimo njeńdże, ale pſchi nim woſtanje a na nim ſkutkuje, hacž dokonja, ſchtoż je jemu pſchikaſane. A tón, kiž pſchikaſnje dawa, je Bóh,

Mój czitarjo, w jenym drje ßmój zyle pſchesjene, ſo cžłowjek ßam ſe ßwojeje mozy k tej wěrje njepſchińdże. Wſchitko w cžłowjeku ßo napſchecžiwo tomu ſpjecžuje, do horjeſtanjeneho wěricz. Trjebamy jenoż na Domaſcha pohladacz. Wón njewěri, ſo je ßo horjeſtanjeny wucžomnikam ſjewił, a chze ßo ßam pſcheßwědczicz: Jeli ſo ja w jeho rukomaj njewidžu te hoſdźaze błuſny a njetyknu ßwój porſt do tych hoſdźazych błuſnow a njepokožu ßwoju ruku do jeho boka, dha njebudu wěricz. Tón Knjes dyrbi nam napſchecžiwo pſchińcz. A wón to cžini we ßwojim ßwjatym ßłowje. Wón je naß po ßwojej wulkej ßmilnoſczi ſ nowa porodźił na žiwu nadźiju pſches horjeſtacze Jeſom Khryſta wot morwych. Eswjaty japoſchtoł ſ tym pokaſuje na toho ſtareho cžłowjeka kotrehoż ßmy pſchi

narodźe dostali. To je tón stary hrěšny cłowjek, kiž ma spodobanje na ßwětnych wjeßelach a wokschewjenjach, kiž ßo spokoja ſ horjeſtanjenjom pschirody a dale njemyßli hacž ſteji, kiž jenož dele na ſemju hlada a ženje ßwojej woczi k horam njepoſběhuje, wot kotrychž woprawdźita pomoz pschińdźe. Cłowjek ma ßo ſ nowa porodźicź, kaž je to tón Knjes Nikodemußej nadak. A hdyž to runje tak mało roſumiſch kaž Nikodemus a njewěſch, kak dyrbiſch to ſapoczecź, dha daj ßebi prajicź, ſo je Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta naß na ziwu nadźiju ſ nowa porodźił pſches horjeſtacźe Jeſom Khryſta wot morwych. Wſchitko je hotowe. Ty trjebaſch jenož wulku ßmilnoſcź naſcheho Boha ſapſchimnycź. Ty trjebaſch jenoż to pschiwſacź, ſchtoż ßo tebi poſkiczi. To ßo nam potajkim ſda lohka wěz bycź. A tola ßo też wjele wot naß žada, mjenujzy naſcha wěra. Mamy prawu wěru, dha ßmy zyle pſchewobroczeni, dha rěka: To ſtare je ſaſchło, hlaj wſchitko je ßo nowe ſczinilo. Budźmy ſtroſchtni: Tón Knjes też naſchu wěru poßylnja.

A tohodla, mój cźitarjo, ſkónczmy ſe ſapoczatkom naſcheho texta: Khwaleny budź Bóh a Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Wſchitko, ſchtoż ßmy, ßmy pſches Boha. Maſch nahladne powołanje, dha je wot Boha. Ssy cźeſczeny a lubowany wot ßobuczłowjekow, maſch ßo Bohu ſa to dźakowacź; ßy ſamožity, wot koho jo maſch, hdyž niz wot Boha? Wjeßeliſch ßo ſtrowoſcźe, dha drje najlěpje ſroſumiſch, ſo je ju cźi Bóh ſpožczik. A tak nětkotry ßmjertny pad dopomni tebje na toho, kiž je Knjes nad ziwjenjom a ßmjercźu. A kaž je we ſwonkownym, tak też w ſnutskownym. Schtoż wobßedźiſch na wěrje, luboſczi a nadźiji, je wot Boha. Ty žanu ſaßkužbu nimaſch. Ty ßo njemóżeſch pſched Boha ſtupicź kaž fariſejſki we templu, ty žane dobre ſkutki nimaſch, kotrež mohłe ſa tebje rěczecź, kaž je to wopaczne měnjenje katolikow. Ty ßnadź hiſchcźe ženje we ßwojim ziwjenju žadyn dobry ſkutk cźinił njejßy. Cźim lěpſchi kſcheſcźan ßy, cźim mjenje ßo khwaliſch, cźim bóle ſaßkużby ßwojich ßobuczłowjekow wuſběhujeſch, ale ßwoje ßamßne ſamjelczisch. Ale wyſchſche wſcheho ſteji ßmilnoſcź naſcheho Boha. Tu chzemy khwalicź w tutym jutrownym cźaßu ſ nowymi jaſykami a ſ wulkej mozu. Móżeſch ßo ſahoricź ſa ßmilnoſcź Božu a ßwědczenje wot njeje wotpołožicź? To jene je wěſte, mój luby cźitarjo, khwalobny kěrluſch móżeſch Bohu a Wótzej naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta ſa jeho wulku ßmilnoſcź jenoż ſaſpěwacź, hdyž ßy ſ nowa porodźeny na ziwu nadźiju pſches horjeſtacźe Jeſom Khryſta wot morwych. Hamjeń.

Jutrowny doſynk.

Jutrowny doſynk bě to, ſchtoż tſeczi dźeń jutrow wußłyſchachmy a widźachmy w Drježdźanach pſchi wuhotowanju toho tak mjenowaneho „Akademiſkeho tydźenja“. Tutón naſche krajne konſiſtorium wuhotowa, ſo by ßwojim duchownym, ale pak też lajkam, kotſiž ßo ſa praſchenja naboźiny, zyrkwje a theologije ſajimuja a ßo chzedźa w nich nadrobniſcho wobhonicź, ſkładnoſcź poſkicźiło, ßo ſe tukhwilnym ſtejniſchcźom bohoßłowſtwa ſeſnacź a ſ cźaßom a wědomoſcźu poſtupowacź. So ßo to ſ dźakom wita, wobßwědczi wulka po ſtach licźaza ßyła wobdźělnikow, mjes nimi też źónſke.

Se ßwjatocźnej Božej ßłużbu běchmy popołdnju w 4 hodź. ſapoczeli, a to w „Evangelſkim domje“, kaž nětko prjedawſcha evangelſka dwórſka zyrkej abo „Sophijina zyrkej“ rěka. Potom pak naß hnydom w prěnjej hodźinje knjes prof. D. Achelis-Lipſczanſki dowjedźe tam, hdźež bě we ßwojich próſdninach dołhi cźaß pſchebywak, a to pod ſemju, mjenujzy do romſkich katakombow. A ſchtoż bě popołdnju ſapoczał, wo tym wjeczor w ſjawnym pſchednoſchku pokracźowaſche, tu dźiwajo jenoż na katakomby, mjes tym ſo bě naß popołdnju dowjedł do rowow japoſchtoła Pětra, Pawoła a Jana a też na krótki wokomik do rowa Jeſußoweho.

Tutón row Jeſußowy ßam wobnowja nam jako tajki to zyłe wulke prědowanje, kotrež nam jutry nětkle ſaßo dźerżachu, to prědowanje wo horjeſtanjenym Sbóżniku a wo naſchim horjeſtawanju. Ale też, ſchtoż tam w katakombach ßobu wohladachmy na ſajimawych wobraſach, bě jutrowne prědowanje, prědowanje naſcheho horjeſtacźa, kotrehoż ßu ßo kſcheſcźijenjo prěnich lětſtotkow wjeßelili, krucźe ſakoženi ſtejo we wěrje do ſtanjeneho Knjeſa a Sbóżnika. Je ſajimawe, kak ßu to wuprajili, kak ßebi to we wobraſach pſchedſtajowali tehdy hižo, jako ßebi kſcheſcźijanſtwo hakle ſapocza tworicź ßwoju kſcheſcźijanſku rěcź, ßwoje kſcheſcźijanſke wuraſy a wobraſy a ſnamjenja a wſcho druhe, ſchtoż ßebi kſcheſcźijanſka wucźba a ziwjenje žada. A to ßo ſta wot tych, kiž ſe židowſtwa a póhanſtwa ßem pſchińdźechu a woßrejdź póhanſtwa a židowſtwa ziwi běchu a ßo dyrbjachu mjes nimaj a pſchecźiwo nimaj wuſnawacź jako nowi, hinajſchi.

Katakomby je to mjeno, kotrež ßo nětkle trjeba ſa wſchě podſemſke rumy, wo kotrychž ßu kſcheſcźijenjo, ale niz jenoż kſcheſcźijenjo, ale też Židźa a póhanjo khowali ßwojich ſemrětych. So to ßu, ſwißuje ſa kſcheſcźijanow niz jeno ſ tym, ſo buchu pſcheſcźěhani, ale też woßebje ſ tym, ſo ßwojich ſemrětych njepalachu, potom jenoż popjeł khowajo, a ſo běchu khudźi, pokhadźejo ſ wulkeho dźěła tola ſ khudych worſchtow luda. A kraj ſa pohrjebniſchcźa běſche drohi, bě tola Rom tehdy to najwjetſche město zyłeho ßwěta, to jenicźke město, kotrehoż wobydleŕſtwo wjazy hacž 1 000 000 wucźinjeſche. Nimo toho je tam ſemja, kotruž ßu něhdy vulkany abo woheŕpluwaze hory wucźiſkałe, tak lohko wobdźěłacź, ſo je móżno ſ małej prózu do njeje khódby a rumy wukopacź.

To ßu wſcho hromadźe te najwažniſche pſchicźiny, ſo kſcheſcźijenjo, ale pak też póhanjo a Židźa, ßwojich ſemrětych pod ſemju khowachu. To mjeno katakomby pak pokhadźa wot zyrkwje ßwj. Sebaſtiana, kotraž prjedy rěkaſche zyrkej Pětra a Pawoła abo: „ad katacombas“. Tam běchu a ßu rowy pod ſemju a dokelž mějachu a doſtachu woßebitu ważnoſcź, je ßo tuto mjeno katakomby na wſchě podobne rumy rosſchěriło. Po ßłowje by ßnadź rěkało: ad katacombas: pſchi hłubinach. Katakomby ßu potajkim hłubiny do ſemje a pod ſemju.

Do zyrkwje ßwj. Sebaſtiana buchmy najprjedy dowjedźeni. Cźehodla je wona prjedy rěkała: zyrkej Pětra a Pawoła? Tam pod zyrkwju, tak rěkaſche a rěka hiſchcźe, je dwójny row tuteju japoſchtołow. A tam ßu też rowy namakali, wſchelake rowy, jenoż niz row japoſchtołow. Dźe to tam hłuboko do ſemje, a wſcho hiſchcźe njeje pſcheryte a pſchepytane. Ale row japoſchtołow tam też njenamakaju, dokelž je tola row Pětra w Pětrowym domje a row Pawoła w zyrkwi ßwj. Pawoła. Wucźeni ßu toho nahlada, ſo drje ßu kſcheſcźijenjo ras w cźaßach krwawnych pſcheſcźěhanjow powoſtanki tuteju japoſchtołow ſ jeju rowow wſali a tam w tutych potajnych hłubinach pſched pſcheſcźěharjemi wukhowali. Jako pak potom Konſtantin Wulki kſcheſcźijanſtwu k dobyczu dopomha, ßu tute powoſtanki ſaßo wróczo donjeßli do zyrkwje ßwj. Pětra a do zyrkwje ßwj. Pawoła; tuta leži k połodnju města Roma, tamna, kaž je ſnate, w měſcze. Zyrkej „ad katacombas“ pak je hiſchcźe lětſtotki dołho mjeno „Zyrkej Pětra a Pawoła“ wobkhowała, doniž to nětcźiſche mjeno to ſtare njepſchemoh,

a nětkle płaczaze mjeno „zyrkej ßwj. Sebastiana“. Pod njej ßu mjes druhim namakali podseńske póhanske rowy, w kotrychž běchu póhanjo popjeł ßwojich spalenych semrětych pokhowali.

Wot tam buchmy wjedźeni do wulkeho podseńskeho města — jeli so ßměmy tak prajicź —, kotreż romske katakomby tam pod semju tworja, a wo tym pschichodnje hischcźe něschto.

(Pokraczowanje.)

Na „młode jutry“

(njedźelu Quasimodogeniti)

Hłóß: Jesu, mojej dusche sboże! ꝛc.

Dwaj tam wucźobnikaj dźěschtaj
k Emawußej želazaj;
želnje ßylsowazaj běschtaj
wobaj, srudnaj w duschi staj;
ßłyschecź słórźbow ßłowa jeju
ßu, pak sdaleny wot njeju
njeje Jesuß pschecźelny,
hojeć wscheje srudoby.

Ach, kak mnosy hischcźe khodźa
w cźichej ßwojej srudobje,
ßo se staroscźemi wodźa,
cźuja jěre bolosćże!
Něchtóžkuli płaczo cźehnje
lutki ßam a nima ženje
troschta; tola Jesuß je
s bliska; skicźicź troscht jom' chze.

Hdyž dwě duschi rosrěcź matej,
pódla Khrystuß tsecźi je;
s pschecźelnoscźu derje snatej
duschu tyschnu troschtuje;
sabycź njemóże naß w strasche,
kaž ßu khupe myßle nasche;
wón naß derje wobmyßli,
ßwěrny je, naß njepuschcźi.

I am sa mnu khodźił,
hdyž we ßwojej ßleposcźi
ßym ßo khrobły s hrěchom wodźił,
so cźaß njesbóžny bě mi,
kiž bu slě doscź poshubjeny;
tola s nowa narodźeny
buch psches miloscź Jesußa,
kiž mje wowzku wukhowa.

Hdyž je nusa sastupiła,
njeje wón mje wopuschcźił;
pomoz jeho běsche miła,
s cźaßom je ju poskicźił.
Hdyž psched nim ßo wobžaruju,
blistoscź jeho njesacźuju,
— oh, wón mi je najbliżschi,
hnydom mje też spokoji.

Pschecźelow wschěch najßwěrnischi
wostań dale pola mje!
Pschińdźe-li ßwět najhrubischi,
móz mje twoja schkituje.
Hdyž chze cźert ßo na mnje skobicź,
chzył mje wumóz, jeho pobicź.
Pój, měj we mni hospodu,
niczo ske cźi njecźinju!

Hdyž ßym tyschny, wurudźeny,
dopomnjej mje na to ty,
so ßym tebi spschecźeleny,
ty pak wumožnik mój ßy!
Budź mi skała ßkowo twoje
a też wokschewjenje moje,
so ßo žiwje sahorju
a cźe połnje dosnaju!

Pobožnym też druhim dawaj
troscht ßwój, hdyž ßu w cźěßnoscźi,
wupomhacź jim s cźaßom stawaj,
hdyž ßu doscź ßo rudźili
a ßo ßycźi napkakali
a na pomoz naczakali,
— rjekń k nim: Dźěcźi lube mi,
cźehodla scźe w styknoscźi?

Pomhaj, hdyž ßo schibliżuje
k wjecźoru, a hdźeń kónz ma;
hdyž ßo wóczko sacźěmnjuje
a ßo pomoz njeskicźa,
— wostań tehdy ty mjes nami,
so we trudźbje njeßmy ßami,
kaž cźe pózli pro chachu,
so jim hóscź ty drohi bu!

M. Laurenti, 1660–1722;
— seß. (se sakskich „Spěw.“) M. U.

„Jesu prjedy dźi
Nam tu na semi,
Njedaj ßo nam dokho komdźicź
A toh' hnadnoh' cźaaß skomdźicź!
Wjedź naß sa ruku
K Wótzej do domu!“

Tohodla sasběhnu tute towarstwa woßebje w jutrownym cźaßu ßwój hłóß a wołaja tych, kiž ßu nětkle duzy wot konfirmazije, runje tak tych, kiž ßu hižo starschi, ale pak ßo do zykka hischcźe njesestupachu:

„Schtóž wojowar sa Jesußa
Bycź na tym ßwěcźe chze,
Tón podaj ßo do běcźenja,
Kaž powołany je!
Pod kschižnej khorhoju
Sso stupcźe hromadu!“

Do zykka ßkuscha też nascha evangelska młodźina. Tutón zykk je hižo dawno wutworjeny psches zyły kraj, psches Saksku, Prusku, Němsku, haj Europu, haj zyku semju. To ßu swjaski tutych jenotliwych towarstwow, najprjedy sakskaj krajnaj swjaskaj, jedyn sa towarstwa młodźenzow, tón druhi sa towarstwa młodych holzow; krajne swjaski jednocźeja ßo saßo we wulkostatnymaj swjaskomaj Němskeje, a tutej saßo ßkuschatej ßobu do swjaska zykeho ßwěta, kotryž do zykka wjasa wschě dźěle nascheje semje (Weltbund). Jenož w tajkim zykku móże nascha evangelska młodźina wobstacź, postupowacź, dobywacź. Do tutoho wulkeho zykka pobrachuja nětko hischcźe we wschelakich woßadach te towarstwa młodźiny, kotreż w małych wokrjeßach hromadźa młodźinu. To je schkoda. Tu dyrbjało to nashonjenje pohonjecź, so je ßo hižo wjele pscheposdźe stało a tak se schkodu było woßadam, młodźinje, jenotliwemu a zykkej, zyrkwi, a to niz jeno w městach, ale też na wßach. A pscheposdźe je też hižo hromadźenje młodźiny ßo sapoczało. Sa to ßwědczi młodźina nascheho luda, kajkaž je; sa to ßwědczi ta, kotraž je rospróschena a njewě, schto a kak po prawom, a niz mjenje ta, kotraž je ßebi ßamowólnje wuswolika pucź cźěmnoty a błuda; a pschede wschěm ßwědczi sa to też to ßylne dźěło a wobschěrne prózowanje wo młodźinu, kotreż politiske partaje wukonjeja, kotreż njeißu zyrkwi pschecźelniwje smyßlene, kaž n. pśch. kommunistojo. Kak hromadźa woni młodźinu do zykka a kak ßo woni wo nju staraja. Mjes evangelskimi pak je tu s dźěla hischcźe liwkoscź sa tuto dźěło abo to měnjenje, so to njeje trjeba. So je to wopak a se schkodu, wo tym ßwědczi tola, schtož hižo naspomnichmy a wscho móżne druhe tohorunja, tak też to wobschěrne dźěło, kotreż romskokatolska zyrkej nałożuje na młodźinu.

Tu ma ßo pola naß hischcźe mnoho pscheměnicź a ßo też pscheměni! Cźaß naß k tomu nusuje abo my žarujemy ras saßo, so ßmy pscheposdźe pschischli. To płacźi sa woßady a jich sastupjerstwa ,to płacźi sa ßwójby a domy, sa starschich a hospodarjow a niz najmjenje sa młodźinu ßamu!

W evangelskim duchu chzedźa a dyrbja tute towarstwa dźěłacź; to pak njeje tón duch, kotryž mjeswocźa srudne a pokmurjene cźini a sakasuje ßo wżeßelicź, ně, to je tón duch, kotryž ßo njehanibuje a njekomdźi, pytacź w pißmje Božim a ßo modlicź nutrnje a spěwacź Bohu wjeßely a ßo radowacź na Bożej pschirodźe a ßo pěknje sabawjecź w towarstwje, bycź młody w rjanoscźi młodych lět. Do toho ßkuscha, so jenotliwi nawuknu towarschnoscź hajicź, nochzyjo ßami wjazy bycź hacź drusy, chzyjo snjesecź tych druhich w luboscźi a snjeßliwoscźi. Luboscź a snjeßliwoscź dyrbi měcź městna w towarstwach a jenotliwych, s dobom pak ta wola, ßam bycź dobry a pěkny

a duhim k tomu pomhacź. Wocźehnjenje ſa dalſche žiwjenje, w kotrymž cźlowjekojo tola huſto doſcź khorja na tym a žu njeſbožowni tohodla, dokelž njejžu ſa žiwjenje doſcź wuhotowani ,doſcź wocźehnjeni, njech też kſcheſcźijenjo žu a rěkaju. Dopominamy jenož na to jene: žu njeſnježliwi, njeſnježu žo we žwójbje, w domje, njeſnježu žo ſe žužodami a niz też ſ druhimi. A tak mohł to jene po druhim mjenowacź.

So tu a tam ſ towaŕſtwami wſcho hiſchcźe dokonjane njeje, je zyle wěſte, runje kaž je to tamne zyle wěſte, ſo na tym njejžu wina te mozy w domach a towaŕſtwach, kotreż žu ſa ſpomožne ſkutkowanje, ale te mozy, kotreż žu w towaŕſtwach a woženbje ſwonka towaŕſtwow liwke a lěnje a dozyła pſchecźiwo ſpomožnemu ſkutkowanju a dobremu roswicźu towaŕſtwow.

S tutymi hacźa a mola tuto dźěło też cźi, kotſiž praja — a to nježkyſchiſch porědko —: Młody lud je nětkle tajki a tajki — a nětko pſchińdźe dołhi ſrudny kěrluſch, woženbje wo žkužazej młodźinje —, tohodla njecźinju ja niczo ſa młodźinu a jeje towaŕſtwa, njedawam niczo do kollekty ſa tuto dźěło mjes kſcheſcźijanſkej młodźinu! Kak žebi woni to potom jene polěpſchenje myžla? S tym njedyrbi prajene bycź, ſo je tajka ſkóržba bjes pſchicźiny a prawa, ně, ale to tamne je zyle wěſcźe też njeprawe: kajke ſadžerženje pſchecźiwo młodźinje a pſchecźiwo dźěłu mjes młodźinu.

Jutry! Horjeſtacźe, nowe žiwjenje žu nam prědowałe. Tuž njech žo też w tutym dźěle mjes młodźinu a ſa młodźinu jewi nowe žiwjenje. To žłowo ma tola prawo, kotreż praji: „Schtóž ma młodźinu, tón ma pſchichod!“ Naſcha zyrkej, naſche woženby, naſche domy a žwójby dyrbja tuž, ſchtož jenož ſamóža, cźinicź, ſo bychu žebi ſwěſcźiłe pſchichod, dobry pſchichod, ſbožowny pſchichod. A pucź k tomu žu naſche evangelſke towaŕſtwa młodźiny.

Jutry! My wſchitzy pak, kiž my w tutym dźěle w tajkich towaŕſtwach žmy, my młodźi a ſtari, my ſtarſchi, młodźenzojo, młode holzy, budźmy tajka jutrowna móz noweho žiwjenja. Tuž hajmy mjes žobu pobožnoſcź a kſcheſcźijanſke poczinki. Móz ſa to budź nam luboſcź k Bohu a žobucźlowjekam, ta luboſcź, wo kotrejž nam Pawoł ſpěwa wyšoki kěrluſch w 1. Kor. 13. To budźe nam žamym a wjele druhim, zykej woženbje k žohnowanju, Bohu Knjeſej pak cźeſcźi.

Wobarnuj wutrobu,
Mój towaŕſcho, žej ponižnje
Se žwěrnej modlitwu!
Do žwětnoh' ſtaranja
Sso khroble njetyka,
Schtóž wojowaŕ chze dobry bycź,
Měr cźežny nadobycź!

Zyrkej a ſtat.

— **Piſches Němſku** dźe, kaž je wſchěch móžnych nowinow ſpóſnawaſch, wojowanje pſchecźiwo tak mjenowanemu konkordatej. To žu wucźinjenja, kotreż chze bamž ſ němſkej wyſchnoſcźu ſcźinicź a katolſkej zyrkwi telko prawow, kelkož jenož móžno, ſwěſcźicź. Saſtupjerjo evangelſkich ſtron žo wobaraju pſchecźiwo tomu, žo bojo, ſo žo pſchi tym prawa evangelſkich ſtarſchich pſchikrótſcha, jeli ſo bychu wucźinjenja konkordata też naležnoſcź wukubłanja a wocźehnjenja dźěcźi rjadowałe. Kak dozyła ſ tutej wězu je, woženbje kak poprawom wyſchnoſcź k njej ſteji a kak daloko žu jednanja poſtupowałe, njeje hiſchcźe pſchewidźecź. Cźim bóle je pak nuſne, ſo evangelſzy kedźbuja, ſo njeby evangelſka zyrkej pſchi tym ſchkodowała. Ale to njejžu te jeniczke hłoby, kotreż žo dadźa žłyſchecź a kotreż rěcźa też wo wohroženju pobožneho katolſkeho luda Němſkeje, kotreż by ſ tym — a ſ nim zyły lud — trjecheny był a ſchkodował, by-li Rom pſchewjele mozow nabył ſ tajkim konkordatom. Nutſkach w kraju ma žebi lud — a tak też zyrkej a wěrywuſnacźa — žwoje naležnoſcźe ſe ſtatom žam rjadowacź a to ſe ſakonjemi, a zuſe mozy nimaja pſchimacź do tutych naležnoſcźow. Němſka je tola runje ſ tym, ſo je to tak było, we wſchěch cźažach jara ſchkodowała.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Se žerbſkich woženbow.** Dźenža mamy nětk w naſchej małej liczbje žerbſkich woženbow tſi, kotreż žu bjes duſchepaſtyrja, — a tutym žo pſchidźělitej dwě, kotrejž duſchepaſtyŕ je, kaž hižo pišachmy, ſkhorił. To žu traſchaze, ſrudne naležnoſcźe. Tak hubjenje drje hiſchcźe ženje było njeje ſe ſaſtaranjom naſchich woženbow. A wěz je cźim khutniſcha, dokelž też pſchichod wulkeje pomozy njelubi. K Huſzy a k Wujeſdej žu žo nětko Ketlizy pſchidźěliłe. Ketlizy žo prózuja, ſo bychu žwoje druhe farſke měſtno ſaža wobžadźili, a to, je-li móžno, ſe žerbſkim duchownym. Ale hdyž žu wuhlady na wobžadźenje dozyła hubjene, cźim hubjeńſche, hdyž žo wo Sserba jedna. Wukónz budźe drje tón, ſo Ketlizy Němza doſtanu, a potom žmy w Lubijſkim wokrježu tak daloko, ſo Bukezy a Noženacźizy wyſche woſtanu, Bukezy na žwojej žylnej ſtraži na wyžokoſcźach horow, Noženacźizy jako mała najſwonkowniſcha ſtraža na Lubijſkich a pruſkich mjeſach. A ſchto ſ Wujeſdom a Huſku? Tute praſchenja, kotreż dyrbjałe wſchě Sserbow nawabicź, žo žobu ſtaracź ſa duchowny doroſt. Abo wono budźe też tu pſchepoſdźe, kaž druhdźe.

S **Noženacźizy.** Palmarum abo Bołmonczku bě tu konfirmazija naſchich paczeŕſkich dźěcźi. Bě to lětža pěkna cźŕjódka: 14, a to 5 žerbſkich a 9 němſkich. To je pſchirunajo druhe woženby rjana liczba žerbſkich. Pola naž je hacź žem pſchezo hiſchcźe tak było, ſo žu žerbſzy ſtarſchi žwoje dźěcźi na žerbſku paczeŕſku wucźbu žłali, kaž žo to ſaleži, dokelž tola naboženy wucźba jenož w maczeŕnej rěcźi dźěcźom hakle prawje wutrobu jima. Wobej Bożej žłužbje běſchtej žwjatocžnej, naſch khór nam, kaž jutrowniczku ſaža, pěknje ſpěwaſche; Knjeſowy woltaŕ běchu žebi dźěcźi rjenje wupyſchili a Bóh tón Knjes ſpožcźi zykemu dnjej rjane žłónczne wjedro. Njech wón też młodym kſcheſcźijanam nětko na pucź ſpožcźi žwoje hnadne žohnowanje. Dźěcźi, ſa kotreż bě póndźelu na farje roſžohnowanje, woſtanu wſchě hacź do jeneho, kotryž je žo do Drježdźan pſcheſžydlił, we woženbje, njech też ſwonka woženby ſdźěła dźěło pytaja a do wucźby khodźa.

Do Hodźija žu wſchitzy pſcheproſcheni ſa njedźelu Miſericordias Domini, 1. meje. Tam žwjecźi towaŕſtwo ſnutskowneho miżionſtwa Budyſchina a Budyſchſkeho wokrjeża žwój hłowny žwjedźeń a ſ dobom žwjecźi Hodźijſki ſpomožeŕſki dom, kotryž je też wotdźěl ſnutskowneho miżionſtwa, žwój 50lětny jubilej. To budźe rjany žwjedźeń. Tuž pſchińdźcźe. Na žerbſkej Bożej žłužbje popołdnju ½2 hodźin směje farař Matek ſe Žiczenja, prjedy w Barcźe, žwjedźeńſke prědowanje, na němſkej farař prim. Fröhlich ſ Budyſchina. Tutón budźe też nimo toho wo dźěle ſnutskowneho miżionſtwa rěcźeć a tohorunja k. tajny zyrkw. rada Roſenkranz.

Liſtowanje: H. w B. ſa Miſeric. Dom. — R. w R. ſa Jubilate

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noženacźizach.

Čišło 18.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeša će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyšin 1. meje 1927 Bautzen

Čišćeć a nakład Serbskeje knihiczišćernje a kniharnje kap. druźst. z wobm. ruk. w Budyšinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrźelnje 78 stotych pjenjezłow.

Miserikord. Domini.

Jan. 21, 15—17.

„Hlajće, so byschće tych mólčźkich žaneho njesazpili. Pschetož ja praju wam: Jich jandźeljo w njebjeßach widźa stajnje wobliczo mojeho Wótza w njebjeßach“. Dźenßnischa njedźela chze naß dopomnicź a powučźicź, so a kak mamy ßo wo kschesćźijanske wukubłanje ßwojich dźěćźi staracź. Po tyßazach ßu dźěćźi psched jutrami schulu wopuschćźiwschi do žiwjenja w ßwěćże stupiłe, so bychu ßo we wuswolenym powołanju spytałe. Hižom nětk pytnu, so leži sady nich najrjeńschi cźaß žiwjenja a so ma kóždy na ßwojim městnje ßo prózowacź a spochi hotowy bycź. Wy starschi wěsće, so njemohło ßo wasche dźěćźo radźicź, hdyž njechało ßo ſ Bożej ruku wodźicź dacź. Wy cźujeće, so njesamóże wschо, schtoż byschće jemu rad dali, jo wobsboţecź, hdyž dyrbjałe najkraßnische kubła pobožneje, žiweje wěry parowacź. Kaž wjele dźěćźi je schulu wopuschćźiło, telko je po jutrach do njeje sastupiło. Hdyž běsche dotal dom ßam jich ßwět, nětk je jo schula; hdyž mějachu dotal starschi wo jich wukubłanje ßo staracź, nětk dźe schula ſ nimi ruku w ruzy. Lohke dźěło njeje, kotreż ma ßo na nich dokonjecź. Sakładne kamjenje maja ßo sapołožicź sa dźěławosćź, kotraž je nusna, so mohłe w ßwěćże dale pschińcź; jich duch dyrbi ßo sbudźicź, so bychu myßlicź a rěcźecź nawukнyłe a prawje k ßebi pschischłe. — K sdźěławosćźi njeßłuscha pak jenoż, so je cźłowjek na scheročkim polu wschelakeje cźłowjeskeje wědomosćże domach; my ßmy kschesćźijenjo a mamy jako tajzy dwojake powołanje, so cźinimy ßebi semju poddanu a ßmy njebjeschcźenjo. Wschitko roswucźowanje dyrbi ße ßwjatym duchom pschewěte bycź a nabožnistwo dyrbi też w pschichodnych cźaßach ßrjedźischcźo nascheho myßlenja bycź. Wědomosćź bjes wěry cźini cźłowjeka jenoż hordeho a póhana. Sboże ßwěta njepokhadźa jenoż ſ technischkich a sdźěłanostnych postupow a wuspěchow, ale wjele bóle se sakoženja nascheho doroста we wěrje. Nasch cźaß nam jaßnje pokasuje, so kraje a móznistwa padaja a ludy ßo sahubja, hdyž je ßwětło Božeho ßłowa we domach a w schulach postorcźene. Schto mamy cźinicź? Nasch tekst njech nam pokasa, na cźoż Jesuß woßebje ważnosćź kładźe. Bjes lubosćże k Jesußej, kajkuž nam tu Pětr wobßwědcźi, žane ßobudźěłanje w ßłužbje Jesußowej. To chze nam tale stawisna prajicź. Nam, komu hewak? Nam wěsće najprjedy, kiž ßmy sa pastyrjow postajeni w gmejnje Khrystußowej a stejimy we woßebitej ßłužbje duschepastyrstwa. Wam niz mjenje, kiž macźe jako wucźerjo mólčźkich Khrystußoweho stadła pasćź a wodźicź k dobremu pastyrjej. Ale nima tuta stawisna nam wschěm tole prajicź, so je kóždemu nimo staroscźe sa ßwoju duschu też staroscź sa dusche druhich porucźena? My ßmy mandźelszy, starschi, dźěd a wowka, mamy domjazych a pschecźelow, mjes kotrymiž bydlimy. Hlaj, tam ßu dusche, na kotrychž dyrbisch a móżesch w Knjesowej ßłužbje dźěłacź a na kotrymiž też ty budźesch praschany: Hdźe ßu, kotrychž ßym tebi dowěrił? Tuž wopominajmy: Žane ßobudźěłanje w Jesußowej ßłužbje bjes lubosćże k Jesußej! Kajka je tale lubosćź a cźohodla dawa wona nam khmanosćź, ßobu dźěłacź w ßłužbje Khrystußowej?

Pschi Genezarethskim morju ßedźa wucźomnizy ſ Jesußom snowa stanjenym wokoło palateho wuhla a maja kraßne rěcźe ſ nim. Kak dźakowni ßu sa njenadźitu a wulku ßyku rybow,

kotrež běchu ſ Knjeſowej pomozu popadnyli. Ale najlěpſche pſchińdże nětk, hdźež Jeſuß Pětrej hlada do ßwědomnja a ßo jeho trójzy praſcha ſa luboſczu. Nam je Pětrowy hrěch derje ſnaty, trójzy je ßwojeho Knjeſa ſapřěł. Nam je też ſnate, kak je k temu pſchiſchoł, jeho ſapřěcź. Nětk ſteji tón, kotrehož je ſapřěł, pſched nim; ſchto budże prajicź? Ach, reknje lohkomyßleny, wón jemu wjele njepraji. Wſchak ma wſchitku martru, kſchiž a ßmjercź ſady ßo a je dobyczeŕ. Kak dyrbjał hiſchcże na Pětrowe padnjenje ſpominacź? A ſpomina-li na nje, ßo ſ dobom tola też na wulke ſpytowanje dopomni, kiž jemu naſta a na hórke ßylſy, kotrež wucźomnik płakaſche — a budże wězy, kotrež nima ſabyte, woſtajicź. Ow, kak Knjes tajke myßle ſe ßwojimi myßlemi a ßkowami ßudźi. Ně, runje tutoho ſapřěcźa dla ſetka ßo ſ Pětrom, a wſchitke ßwět hnujaze podawki, kotrež ßu jeho potrjechike, njejßu ſapřěcże tam w dworje wyſchſcheho měſchnika jemu ſ myßlow wſacź mohłe. Se ßwojim wucźomnikom ma jara khutne ſpowjedne pruhowanje. „Schimanje Jonaßowy“, tak ſapocźnje; cźehodla niz: Pětrje, ſkała? Dokelž chze jeho na ßłaboſcź dopomnicź, ſ kotrejž je ßo ſkalneho mjena njehódny pokaſał. „Lubujeſch mje?“ tak ßo praſcha; cźehodla runje tak? Dopomnicź jeho chze, ſo je jemu runje na luboſczi pobrachowało, kotraž ſnjeße wſchitko lubowaneho dla, też hanjenje a hańbu a ßamo ßmjercź. Trójzy ßwoje ſpowědne praſchenje wupraji; cźehodla? Dopomnicź jeho chze, ſo je jeho trójzy ſapřěł. „Schimanje Jonaßowy, lubujeſch ty mje wjazy, dyžli cźi?“ tak ſapocźnje; cźeho dla tak? Dopomnicź chze jeho na to, ſo je ßo na poßlednej wjecźeri ſwažił prajicź: „Hdy bychu ßo też wſchitzy na tebi pohórſchili, dha wſchak ja ßo nihdy njepohórſchu. A hdy bych ja ſ tobu wumrjecź dyrbjał, nochzył ja cźe ſapřěcź.“ Haj w Knjeſowym pomjatku ſteji wſchitko hiſchcże tak jaßnje ſapißane, kaž by ßo to hakle w hodźinje prjedy ſtało, a wón njeſalutuje wot teho nicźo ßwojemu wucźomnikej, nicźo. — Schtóž ma wuſchi ßłyſchecź, tón ßłyſch: Stanjeneho Sbóžnika luboſcź je ßwjata luboſcź, ßwědomnje a wutroby ßudźaza luboſcź a to dźenża hiſchcże. Hdyž dźenża ſ duſchu wo jejne hrěchi jedna, ſtanje ßo to też dźenża hiſchcże ſe ßamßnej ßwjatej khutnoſczu. Njech ßebi nichtó njemyßli, ſo ſapißa naſch hrěch do pěſka. Wo kóždym wotßwjecźenju njedźele, wo kóždym poklecźu, wo kóždej njeſprawnoſczi, wo kóždej njeſjednanliwoſczi wě. A junu, hdyž woła cźe jeho hłóß pſched ßudny ſtoł, ſapocźnje ßo poßledne ſpowědne pruhowanje; a kak krucźe budże tehdy ſ tymi rěcźecź, kiž maja ßwój hrěch tak mało ſańcź, hdyž rěcźi tak khutnje ſ Pětrom, kiž běſche tola ßwój hrěch ſ hórkimi ßylſami wopłakował. — Ale Knjes je ßwěrny a dobrocźiwy, a ſo njebychmy w tamnym poßlednim pruhowanju pohanibjeni byli, tehodla ma ſ nami tu hižom nětk tajke ſpowjedne pruhowanje, runje też dźenża. Tuž ßłyſch jeho praſchenje: Lubujeſch ty mje wjazy, dyžli cźi? Lubujeſch mje? Lubujeſch mje? Sa luboſczu ßo praſcha, pſchetož luboſcź je ſakonja dopjelnjenje. Kaž dobry płód ßwědcźi wo dobrym ſchtomje, na kotrymž wißy, tak je luboſcź ßwědcźenje wo prawej wěrje. Sa luboſczu ßo praſcha, pſchetož ſchtóž lubuje Knjeſa, je ßo ßebi ßamemu wotrjeknył a je ſa Sbóžnika a bratrow žiwy. Też tebje, ty mužo, žona, młodźenzo, holza, ßo Knjes dźenża praſcha: Lubujeſch mje tak? Prjedy dyžli wotmołwiſch, ßłyſch, ſchto a kak je Pětr wotmołwił. — Na prěnje praſchenje: „Lubujeſch ty mje wjazy, dyžli cźi?“ nima žaneho haj. Hordoſcź, kiž bě něhdy jeho nucźiła ßo ſběhacź a wupinacź na ßwojich ßobuwucźomnikach, je ſe ßylſami pokuty na ſeleny ſchtwórtk wotmyta. Ale też tamne druhe praſchenja móże Pětr jenož jako hłuboke poniženje ſacźucź. Tehodla je jara ſrudny a njecha napoßledk też ßamo ßwoje měnjenje wo ßebi wjazy płacźicź dacź, ale połoži jo do wſchehowědomoſcże ßwojeho ſpowjedneho Wótza: „Knjeże, ty wěſch wſchitke wězy, ty wěſch, ſo ja cźe lubuju.“ Tak chzemy też my cźinicź. Pſchedewſchěm chzemy praſchazeho Knjeſa proßycź: „Wobhoń mje, Božo, a póſnaj moju wutrobu; ſpytaj mje, a póſnaj moje myßle. A hladaj, hacź ja na ſłym pucźu ßym; a pſchewodź mje na wěcźnym pucźu.“ Kotre budże potom naſche wotmołwjenje? Knjeże, moja duſcha je ſrudna, ſo ßym cźe tak poſdże lubował. Haj, to je boloſtne, hdyž něchtón njeje w ßwojich młodych a mužſkich lětach ſa Knjeſom ßo praſchał a wuknje, ach kak poſdże hakle Sbóžnika lubowacź a ßo jemu dacź! A tola derje tebi, hdyž ty nětk ßo jemu daſch w ſprawnej luboſczi. Knjes nochze na ſhubjeny cźaß dźiwacź, a chze najatym dźěłacźerjam w jědnatej hodźinje po kroſchu dacź. Lubujeſch mje? praſcha ßo Knjes. Schtó je mjes nami, kiž njedyrbjał ſ Pětrom ßo ſrudźicź a prajicź: Knjeże, ty wěſch wſchitke wězy, ty wěſch też, kak je moja luboſcź hiſchcże tak njedoſpołna! Hdże ßu kraßne cźaßy, hdźež wuſnawach ſ wjeßełoſczu: „Hdyž ja jenož tebje mam, dha ja niczo njerodźu wo njebjeßa a wo ſemju! Hacź mi runje cźěło a duſcha ſawutlitej; dha wſchak ty ßy, Božo, kóždy cźaß mój wutrobny troſcht a mój dźěl!“ Ach, cźehodla je moja wutroba ßo ſeſtarika a wuſtudnyła, ach ſo ßym prěńſchu luboſcź wopuſchcźił. — Lubujeſch mje? praſcha ßo Knjes hiſchcże jónkrócź. Wón naß lubuje a dokelž nam wſchitko da w ßwojej luboſczi, ßmě też wot naß wſchitko žadacź. Wot tych, kiž jeho lubuja, žada, ſo hidźa a woſtaja hrěch. Kak někotry pak dyrbi wuſnacź: Haj, lubował ßym a lubuju pjenjeſy a ſemſke kubło, cźeſcź a wjeßelo a cźłowjekow — ale niz Knjeſa Jeſuſa! Dyrbiſch tak wuſnawacź? Ow, ſo bychu wuſnacźa naſchich pſcheſtupjenjow a hrěchow ſe ſprawneje wutroby we wěrnej ſrudobje pſchiſchłe, potom Knjes je njebudże wotpokaſacź! —

Pětr je wotmołwił a Knjes Jeſuß je ſe wſcheho hłuboku, roſkacźa połnu ſrudobu jeho wutroby ſpóſnał. Tak k njemu praji: „Paß moje jehnjata, paß moje wowzy, paß moje wowzy!“ Žadyn porok, žane pokucźeŕſtwo, ně jeho ſaßo do wyßokeho a ßwjateho ſaſtojnſtwa powoła, ſo by ſ paſtyrjom był ſa wowzy make a wulke. Tak cźini ßwobodna Knjeſowa hnada. „Kaž ßo Wótcźez ßmili nad dźěcźimi, tak ßo ßmili Knjes nad tymi, kotſiž ßo jeho boja.“ Nětk ßu ßylſy ßo do wulkeje radoſcże pſchewobrocźiłe! — Tak pak Knjes też dźenża hiſchcże cźini, hdyž pſchińdźemy ſe wſchěm ßwojim hrěchom roſkacźi a ſrudni a po hnadże žadajo k njemu. „Sbóžni ßu cźi ſrudni, pſchetož woni budża troſchtowani.“ Tuž pſchińdźcże kaž Pětr k Jeſußej a ſhońcże kaž wón, kak hnadneho Sbóžnika mamy! — Hdźež pak Knjes rosbitej, ponižnej wutrobje wodawa, tam też kaž pola Pětra žada: Paß moje jehnjata, paß moje wowzy! Tebi je wjele wodate, tohodla dyrbiſch też wjele lubowacź. Se ßwojej luboſczu dyrbiſch pokaſacź w domje a powołanju, ſo je Knjes twój a ty jeho! A hlaj, móz k tomu chze tebi ßamßny Sbóžnik dacź. Tuž proſchmy jeho“ O Knjeże, njeſahoŕ ßam moju wutrobu ſ cźiſtej, ßwěrnej, wobſtajnej luboſczu k tebi, kiž ßy mje lubował hacź do ßmjercże, a pomhaj mi pſchikaſnju luboſcże dopjelnjecź. Hamjeń.

H. w B.

Duzy do ſchule.

Ssynka, dźowcźiczku wjedźeſche macź, wjedźeſche nan do ſchule. To waźny dźeń. To dźěcźo, hacź ßem jeno wot ſtarſcheju kubłane, bywa dowěrjene ſchuli. To też roßudny

dźeń. Ale naschi ßerbßzy starschi ßu hižo dawno rosßudźeni, so sa nich sżyła żane praschenje njeje: hacž ßobu do nabożneho, pobożneho roswucżowanja abo do bjesbóżneho moralneho roswucżowanja, bjesbóżneho tohodla, dokelž Boha njesnaje. A też jene druhe rosßudźenje je pola ßerbskich starschich rosßudźene: Nasche ßerbske dźěczo dyrbi też ßerbßzy wuknycź, dyrbi nawuknycź, ßebi ważicź a cżesczicź ßwoje wot Boha jemu dowěrjene drohe kubło: macżernu rěcž. Wono tola se ßwojim njebjeskim Wótzom ßo jenoż w ßwojej macżernej rěczi móże srěczecź, ßo k njemu modło w rěczi ßwojeje macżerje. To wscho potom rukuje sa to, so tutón khód do schule a do noweho żiwjenja żohnowany a tohodla sbożowny khód.

Naschim małym spěwa nasch Sejleŕ na pucź a do młodeho sbożowneho żiwjenja:

Na tebje, Jesu, hlada
Ta ßyła dźěczatkow,
Pschińcź k tebi lubje żada
Do twojich njebjeßow.

Duž daj, so prjedy snaja,
Schtož ty naß wucżił ßy,
A kak do Božoh' raja
Pucź ma bycź nam'kany.

Haj, pokni swukliwosczje
Pucź bychmy spósnali,
A w pysche njewinosczje
Też ponižnje jón schli.

Kwaß a kwaß.

„Marka bě hižo lěto dołho se ßwojim wucżerjom ßlubjena. Tutón bě psched krótkim nětk wěste město dóstał. Tuž móżachu kwaß pschihotowacź, na kotryž běschtaj ßo hižo dołho wjeßeliłoj. Ale s wjeßelom a s nadźiju stejesche nětk psched Marku też dźělenje wot starscheju a starschiskeho domu. To běchu dźiwne dny a tydźenje, w kotrychž ju tute wjeßele a srudnosćź nadběhowaschtej.

Tola prjedy hacž móżesche ßebi Marka kwaß wuhotowacź, bu pscheproschena na kwaß ßwojeje towaŕschki Gustle. Bě druźka. Posdźe pschińdźe s kwaßa dom. Nasajtra bě zyły dźeń mucżna a srudna a tyschna a pokna njeměra a njespokojnosczje. Kaž bjes myßlow cżinjesche ßwoje dźěło.

Tu sastupi macź k njej do jstwy. „Maŕka!“ rjekny macź, „Lube dźěczo! Ty ßy mi dźenßa tajka srudna! Schto je ßo cżi stało?“

Marka spyta ßo poßměwknycź: „Ach macże! Wczerawschi kwaß je na tym wina! Je mi do wschěch stawow sajěk! — Kak móżeja to takle do ßwjateho mandźelstwa stupicź!“

„Kak ha tam běsche?“ woprascha ßo macź pokna sajimanja.

Nó, tak, kaž to swjetscha na wschěch kwaßach je! Ssu tam wjele jědli a pili! Ludźo běchu ßo rjanu drastu swoblekali! Hnydom po wěrowanju dźěchmy do korczmy. Tam ßu wjele jědli a ßo jara ßmjeli a wjele żortowali, a to, macże, wo tajkich ßwjatych a potajnych wězach, wo kotrychž njedyrbjeli dozyła rěczecź! Wboha Gustla njewjedźesche, schto prajicź a hdże hladacź! — Potom ßu rejowali w tutym horzym rumje a wjeßele bu wjetsche a wjetsche. Pschi tym telko piwa a wina pijachu, so běchu napoßledk skoro wschitzy pjeni!“

Něschto njedźel posdźisscho! Wscho bě dopschihotowane sa kwaß Marki a jeje wucżerja. To bě rjany ßkónczny dźeń a to bě woprawdźe ßwjedźeński dźeń w żiwjenju młodeju nětk mandźelskeju. Bě nasyma, kotraž je tola tak bohata na kwětkach a płodach a tak pyschna w pißanym liscże.

Rjany wjeczor sjednoczi dźeń do kwaßa bliskich a najbliżschich pschiwusnych młodeho mandźelskeho a młodeje mandźelskeje do pěkneje towaŕschnoscże w domje Marzyneju starscheju. Wschěm bě to jene ważne, so bychu ßo wschitzy, kiž nětk do noweho wulkeho pschecżelstwa ßkuschachu, sesnali a ważny dźeń też hódnje a dostojnje ßwjecżili. Młodźi běchu nowy spěw nawuknyli, kotryž dwojohłóßnje spěwachu. Potom wustupichu wschelazy a pschepodachu małe a wulke kwaßne dary s pěknymi róncżkami a s pschistojnymi żorcżiczkami. Marzyna najlěpscha towaŕschka pschinjeße jej njewjescżiny wěncżk a wodźecżko sa ßwjatocżnoscź wěrowanja. Telko luboscże a telko wutrobnych, nutrnych pschecżow klincżesche Marzy se ßłowow towaŕschki do wutroby, so ßo jej ßylsy wukulichu. Cżicha ßedźesche tam pschi ßwojim lubym a dasche ßebi dźakapołna wschitku tutu luboscź lubicź. Prjedy hacž ßo dźělachu, saklincża s pódlanskeje jstwy wotßalny spěw: „Cżehńtaj s měrom ßwoje pucże!“ Nawożenjowi towaŕschojo pschekhwapichu s tym ßlubjenjeju a pschitomnych wuspěwawschi to, schtož tutón wjeczor we wschitkich wutrobach syncżesche. —

W 1 hodź. dyrbjesche w Božim domje wěrowanje bycź. Tuž mějeschtaj ßlubjenaj dopołdnjo sa ßebje. Wuńdźeschtaj ßebi do bliskeho bukoweho lěßa, kotryž bě kraßny w ßwojej nasymskej pysche. Tam ßo ßydnyschtaj a powjedaschtaj ßebi wo sańdźenosczi a wo pschichodźe a wutroba bě jimaj pokna dźaka a wjeßelosczje a nadźije. —

Tajkaj stejeschtaj potom też něschto hodźin posdźisscho psched wěrowanskim woltarjom Božeho doma, Marka w běłej drascże, kotruž bě ßebi ßama shotowała, myrtowy wěncżk na hłowje. Tak tam dostaschtaj to pożohnowanje Boże a sawdaschtaj ßebi ruzy sa swjask żiwjenja. Sswjedźeńska ßwjatocżnoscź bě nad młodymaj nětk mandźelskimaj, sa kotrejuž nutrne modlitwy s wutrobow ßwěrnych starschich a dobrych pschecżelow k njebju stupachu.

Sa popołdnjo běchu ßebi wjetschi rum w evangelskej towaŕschowni wucżinili sa tutón ßwjedźeń. Kak lubosnje witasche kwaßne blido, pyschne w nasymskej pysche a pokne dobreho tykanza a kofeja, hoscżi! Też farař, kotryž bě Maŕku schcżił a konfirmirował a nětk wěrował, bě mjes hoscżemi. Wschelake małe pschekhwapjenja, khutne a żortne rěcże, hudźba a spěwy dachu ßo rjanym hodźinam tak khwatniwje minycź, so nichtón njewjedźesche, hdże ßu wostałe.

Hischcże dołho po tym je Marka na ßwój kwaß spominała a jej je pschezo było, jako by na nim też Sbóżnik ßobu był. W ßwojim prěnim liscże, kotryž starschimaj domoj póßła, pißasche: „O, lubaj starschej, mějtaj dźak sa wschitku waju luboscź, kotraž je namaj spocżatk naju mandźelstwa sa tak wobsbożazy ßwjaty dźeń scżiniła!“ —

Tak něhdże pische mały tydźenik: „Frau und Mutter“, kotryž w Elberfeld-Barmenje wukhadźa a chze pschedewschěm naschim żonam a macżerjam ßłużicź. Kak to, spósnajesch s teho, schtóž tu podachmy. To je tón hłóß, kotryž nam s kraßneho khěrluscha, wot Pětra Młónka s němskeho pschekoženeho klincźi:

„O sbóżny dom! hdźež ßu cże horjewsali,
Hdźež ty to jene, haj to wschitko ßy,
Hdźež s luboscżu ßu ßo cżi wschitzy dali,
Njech maju srudne abo wjeß'ke dny,
Hdźež kóżda żikka krwje cżi, Jesu, bije
A kóżde woko hlada na tebje,
Hdyż też w nusy troscht a pomoz dlije,
Wscho kedźbu ma na twoje kiwnjenje!“

Protestantismuß.

Pschezo ſaßo ßłyſchimy abo cžitamy, ſo katolſka zyrkej pſchibywa abo pſchidobywa. Pſchirunajo liczby ſe žiwjenja, namakaſch, ſo to ſnajmjeńſcha powſchitkownje tak njeje.

Sjednoczene staty Połnózneje Ameriki maja wjazy hacž 100 milijonow wobydlerjow. S tutych pſchińdže na protestantow 80 proz., potajkim wjazy hacž 80 milijonow. W běhu poßlednich 50 lět je ßo liczba katolſkich pſchicžahowarjow wo 20 mil. pomjeńſchiła. — W lěcže 1789 mějeſche Jendželſka mjes 34 milijonami 5 mil. katolikow, dženża ma wona 43 mil. wobydlerjow a mjes nimi jenož 5 mil. katolikow. — We Belgiſkej bydleſche 1830 jenož 2000 evangelſkich, nětkle 25 tyßaz. — Schwedſka a Norwegſka matej 5147 katolikow a Danſka 8780. — W Schwizy je ßo liczba katolikow wot lěta 1910 hacž 1920 wot 1 593 538 na 1 528 000 ſnižiła, liczba evangelſkich kſcheſcžijanow pak ßo wot 2 107 596 na 2 217 596 powyſchiła. — W Němſkej wostawa romſko-katolſka zyrkej we wuměnjenju ſ evangelſkej tohoruunja nasad, a to woßebje pſches měſchane mandželſtwa, kotrychž dla je tohodla też nowe tu naſpomnjene běđženje w Bayerſkej nastało.

Tute tu podate liczby nochzedža naß nětko ſměrowacž, tak ſo móhli bjes ſtaroſcže bycž a njetrjebali niczo cžinicž ſa ßwoju wěru a ſa ßwoju zyrkej; wone chzychu wěz pokaſacž, kajkaž je, a njetrjebawſchu bojoſcž wotehnacž, a naß pohonjecž k dalſchej a nowej ßwěrje pſchecžiwo naſchej evang. zyrkwi. woßebje też tu w krajinach, w kotrychž pſched něhdže 400 lětami ſapocža ßebi ßwoje pucže pytacž; wono dže tola płacži pſchezo hiſchcže:

Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała.
Wón ſe wſchej nuſy pomha nam,
Kiž naß je ſapſchijała!

Zyrkej a ſtat.

Němſka wulka ſtatna rada je wo nacžiſku noweje ſakonſkeje knihi wo khłoſtanju jednała a je ßmjertne khłoſtanje wobkhowała. Hamburg bě namjetował, ſo ßo njeby wjazy ſe ßmjerczu khłoſtało; tola ſa tutón namjet wuprajichu ßo jenož Mecklenburgſka-Schwerinſka, Anhaltſka a Lübeck.

Hannoverſka evangelſka zyrkej je jutry ſjawnje ſa ßwjecženje njedžele wuſtupiła. We wſchěch zyrkwjach bu namołwjaza rěcž krajneho biſkopa Hannoverſkeje pſchecžitana, kotraž ßebi wot woßadnych khutnje žada, ſo bychu krucže na to hladali, ſo ßo njedžela ßwjeczi. Staat a polizija njedocžinitej, ſo njedžela też woprawdže njedžela je, my ßami dyrbimy ßo wo to ſtaracž, a to ſ tym, ſo w ßwojich domach a ßwójbach njedželu ßwjecžimy, ſo ßo wſchitzy ßwěru k Božemu ßkowu a k Božemu domu dżeržimy. Tohodla dyrbjeli ßobotny wjecžor po móžnoſcži bjes ßwjecženjow woſtajicž; ſnajmjeńſcha dyrbjake tute ßwjedženje, hdyž ßo jich njemóžemy ſminycž, ßo ſ połnozu ſkónczicž. Njedželu rano a dopołdnja njedyrbjeli žanych Boże ßłużby ſkažazych a njedželu wotßwjecžowazych wuhotowanjow měcž; ßu-li pak tajke poſtajene, njeßměmy je wopytacž. A też wo to mamy ßo ſtaracž, ſo potom njedžela ſe ßwojim popołdnjom a wjecžorom ſaßo njeſniczi, ſchtož je rano a dopołdnja hajiła a twariła. Dawajmy wot nětk naſchemu ludej wo kraßnoſcži jutrneho dobycža ßwědcženje ſe njedželu, w kotrejž j naſtajnje žiwa njehinaza radoſcž jutrneho ranja!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Wósborka.** Na Jana pſchińdže k nam woßadna ßotra a to ßmilna ßotra abo diakonißa ſ Drježdžanſkeho macžerneho doma diakonißow. To je wulzy ſwjeßelaze. Ssrědki ſa tutu nowu ſtaziju pſchińdu ſe wſchelakich žórkow. Dokelž też naſcha khorobna pokładniza ßobu płacži, budže w nuſnych padach móžno, ſo też ßobuſtawy Wósborkſkeje khorobneje pokładnizy we wokolnych wßach a woßadach tutu dobrotu wužija. Hacž dotal njemějachmy w zyłej naſchej wokolinje žanu diakonißu a tak bě tu ſpomožne ſtutkowanje tajkeje woßadneje ßotry nimale njeſnate, kaž też diakoniży ßame. To budže nětko hinak. Ssnadž tu abo tam ßo młoda holza potom rosßudži, do tuteho wulzy ſpomóžneho dżěła ſaſtupicž, w kotrymž runje diakoniży naſcheho Drježdžanſkeho macžerneho doma ſtutkuja, kotryž w Drježdžanach, w Nowym měſcže, njedaloko Lobja ſ jeho wobſchěrnymi twarjenjemi a ſ jeho zyrkwiczku wuhladaſch. Tam je ßo też hižo tak nětotra ßerbſka młoda holza ſa ßłużbu Jeſußoweje luboſcže wußwjecžiła, a w tu khwilu dżěłaja jich wjazy ßerbſkich diakonißow na ſtazijach tuteho doma, a to w jara wſchelakorym a też jara cžežkim a ſamołwjenja połnym dżěle. Mjes ßerbſkimi woßadami ßu nětotre, w kotrychž ßu wone tohorunja w dżěle, tak woßebje hižo dołhi cžaß w Njeßwacžidlſkej woßadže.

W **Kamjenzu** je nowy Kamjencžanſki zyrkwiny wokrjeß 24. měrza ßwój prěni „wokrjeßny zyrkwiny dżeń“ měł pod wjedniſtwom ßwojeho noweho ſuperintendenty k. dr. Schrödera. Wo wſchelakich praſchenjach ßu tam jednali, tak wo „zyrkwino-ſchulſkim lehniſtwje“, wo zyrkwinych dawkach, wo ſnutſkownym miżionſtwje a ſpomóžnym ſaſtaranju. Pſchitomnaj běſchtaj a w rosmołwje rěcžeſchtaj też kk. hamtſki hejtman dr. Sievert a wokrjeßny ſchulſki rada Schneider.

„Lipſcžanſke miżionſtwo“ ma ßo horzo běđžicž, ſo by ſamohło ßwoje ſnowa pſchewſate dżěło pſchewjeſcž. Sa to je wjele ßrědkow trjeba. Tohodla je próſtwy wupóßłało, ſo bychu wſchitzy pſchecželjo miżionſtwa mjes póhanami ßobu pomhali, nadawki wukonjecž a poſtupowanje naſcheho Sakſkeho miżionſtwa podpjeracž.

S **Thüringſkeje** cžitamy, ſo je tam wokrjeßny hamt we Meiningen dorajnje pſchecžiwo njepocžinkej kurjenja młodych cžłowjekow ſakrocžił. Je wſchitkim, kiž hiſchcže 16 lět njejßu, ſakaſał, kuricž w ſjawnych rumnoſcžach, w kajkichžkuli korcžmach. Schtóž ßo pſchecžiwo tutej ſakaſni pſchehrěſchi, ßo ſ pjenjeſami — hacž do 150 hr. — khłoſta abo ſ jatbu. Khłoſtanje trjechi młodych hrěſchnikow — wěſo też młode hrěſchnizy, — ale pak też ſtarſchich tajkich młodoſtnych kurjerjow, a tych, kiž maja dohladowanje, a hoſcženzarjow, hdyž dowola, ſo młody lud kuri. Tutón wukas ßo, kaž ßo piſche, po zyłej Duringſkej pſchewjedže. Cžohodla niz też pola naß?

W Rußowſkej je protestantismus ſ lětom 1927 ſaßo dalſchu krocžel roswicža a rosßylnjenja dokonjał. K prěnjemu raſej wuda ßo tam ſaßo po wulkim pſchewróćże „protyka ſa evangelſko-lutherſke woßady Rußowſkeje.“ S njeje ſhonimy, ſo je lutherſka zyrkej tam do 17 wokrjeßow dżělena; kóždy ma ßwoju ſynodu. W njej ſteji też naſtawk wo prěnjej lutherſkej zyrkwi w Rußowſkej pſched 350 lětami. Dalſchi naſtawk: „Lutherſki ßwětowy konvent“ je piſał bywſchi direktor Lipſcžanſkeho miżionſtwa, profeßor dr. Paul.

Liſtowanje: R. w R. ſa Jubilate. — T. w B. ſa Cantate. — S. w M. ſa Rogate (K njebjuſtpicže).

Samołwity redaktor: farař Wyrgacž w Noßacžizach.

Cźišło 19.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **8. meje 1927** **Bautzen**

Cźišchcź a nakład Smolerjez knihicźišchczerńje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi běrtlětnje 78 ſlotych pjenjezłow.

Njedźela Jubilate.

Jubilate Deo — wyſkajcźe Bohu wſchitke kraje; ſpěwajcźe k czeſcźi jeho mjena; khwalcźe jeho kraßnje. Tak wyſka pſalm dźenßniſcheje njedźele kiž je też jej jejne mjeno dał. A woprawdźe, wſcho wokoło naß naß namołwja k tomu, ſo bychmy Knjeſa naſcheho Boha khwalili, kiž je nam młode naléczo ſaßo darił ſe wſchej ßwojej kraßnej rjanoſczu, ſ nowej nadźiju a ſ nowymi žiwjeńſkimi mozami. Haj, wſcho tam wonkach khwali Boha a wyſka jemu a ſanoſchuje jedyn khwalbny kěrluſch po druhim, chzeſch jenoż ty, cźłowjecźe, pſchi tym naſdała bycź a woſtacź? Ně, hłóß w najhłubſchej twojej wutrobje tebje pſchezo ſ nowa woła do tamneho koła Boha khwalazeje pſchirody. Haj, to je woprawdźe też twoje powołanje: Boha khwalicź ſ twojim zykym žiwjenjom, ſe wſchěm, ſchtoż cźiniſch a woſtajiſch. Boża njedowußlědźena dobrota cźe pſchezo k tomu wabi, tuž dyrbiſch ty poßłuchacź na tutón hłóß twojeho Boha. A ty jako kſcheſcźijan maſch hiſchcźe woßebitu pſchicźinu, Boha khwalicź a czeſcźicź, wſchak trjebaſch jenoż ras wróczo myßlicź na jutry a doprědka na ßwjatki, ſchto je tola tebi twój Bóh wſcho woßebje darił, ſchtoż druha pſchiroda njeſnaje a ſchtoż też druſy cźłowjekojo, kiž Knjeſa Jeſuſa, Boźeho Ssyna, njeſnaja. Hdyž to hewak wſcho Boha khwali, kak wjele bóle maſch to w tym twoju winowatoſcź! Haj, hdy jenoż bychu wſchitzy kſcheſcźijenjo pſchezo prawje ſajimowani na wſcho to myßlili, ſchtoż je Bóh na nich cźinił, ale njejßy też ty ſpóſnał, ſo je wulka wjetſchina zyle bjes ſajima ſa wězy naboźiny? Jenoż pomału ſpocźina tam a ßem ſaßo žiwiſchi ſajim ſa Boha. Haj, kak jara ßu ßo tola cźłowjekojo ſdałowali wot praweho pucźa, kiž jich jeniczzy wjedźe k ſbóżnoſcźi! To wſcho dyrbi tebi pak, kiž dźenßa poßłuchaſch na ßłowo Boże a ſ tym pokaſaſch, ſo tebi to wſchitko hiſchcźe wſcho jene njeje, wjele k myßlenju dacź, dyrbi tebi twoje myßle wótſicź, ſo ſpóſnajeſch ſmylki naſcheho cźaßa a twoje ßamßne, kiž dźěn korjenja we tamnych ſmylkach. So jich wjele to hiſchcźe ſpóſnało njeje, tomu je wina, ſo ſ zyła pſchemało kedźbuja na to, ſchtoż je ßwj. Jan nam napißał w 21. ſtawje ßwojeho ſcźenja:

Schto chze nam tutón tekſt prajicź? Mi ßo ſda, kaž bychmy ßej tu ras nětkotre myßliczki ſ njeho wupytacź dyrbjeli, kiž ſdadźa ßo nam woßebje ważne bycź. Sſłyſchimy tu wo wucźobniku, kotrehoż Jeſuß woßebje lubowaſche, móżemy ſ naſcheho tekſta wobkrucźicź, ſo Knjes Jeſuß wſchěch druhich wucźobnikow też tak lubowaſche, pſchetoż ſchto je hinak hacź wulka luboſcź, hdyž wón Pětrej pokaſa jeho dóńt, ſo by wón pſchi wſchěm tola pola Knjeſa woſtał, dokelž je to najlěpſche ſa njeho, kaž ſa naß wſchěch. Haj, wón njecha žaneho ſ tych ßwojich ſhubicź, kóždy je jemu woprawdźe luby, tohodla napomina tehdom wucźobnikow, dźenßa naß, też tebje: „Pój ſa mnu!“ Tak namakamy dwoju ſa naß jara ważnu wěz we naſchim tekſcźe, mjenujzy ſo Knjes naß wſchěch lubuje, dokelž je dźěn naſch Knjes, a ſo dyrbimy my nětk też hłóß jeho luboſcźe ßłyſchecź a na njón poßłuchacź.

Knjes Jeſuß naß, też tebje, lubuje, běchmy prajili. To pak chzemy ßej tola ras hladajzy na naſch tekſt kuſk nadrobniſcho wobhladacź, móżno, ſo potom tón abo tamny lóżſcho też do toho wěri. — Njewidźiſch, kak namaka ſa kóždeho ſe ßwojich wucźobnikow lubosne ßłowa? Sa kóždeho ma něſchto ſwjeżelaze. Pětra ſ tym troſchtuje, ſchtoż dyrbi też naſch troſcht bycź, ſo naß jedyn druhi tola napoßledk wjedźe, ſo ßami ſ zyła

niczo njemóżemy cźinicź, ale so śteji wścho ſ nami w Bożej ruzy, w ruzy wschehomózneho stworicźela njebjeßow a semje. Hdyž ßmy też prjedy ras chzyli a spytali hicź, hdźeż ßo nam chzyśche a spodobaśche, śkónczńje dyrbimy tola dowidźecź, schtoż Luther śpěwa: móz naścha dobycź njemóże, we njej ßmy jara ßłabi! A hdyž potom też ßo nam druhdy nochze, kaž Bóh a Knjes ſ nami chze, potom ßo błyschczi też ſa naß Jesußowe kraßny troścht, Pětrej prajeny: „Pój ty ſa mnu!“, a hdyž tute ßłowa naścheho Knjesa ßłyschimy w zyłej wěstoścźu a raśnoścźi, w kotrejž bu rěczane, a ßej pschemyßlimy, so to napoßledk nam płaczi, dokelž dźěn Knjes pśches japoschtołow ke wschěm rěczi, to móżemy saßo we wschěm cźeźkim też naścheho cźaßa, a schtoż wobcźeżuje nasch luby ßerbśki lud, směrowani a stroschtowani sdychnycź. Haj, potom namakamy w tym saßo nasch wukhow a nasche wukhowanje tam, hdźeż ſ wěstoścźu wěmy, so żadyn njeje wróczo stajeny, so jedyn płaczi tak wjele kaž druhi; a to je tola runje to, schtoż tak nuśnje trjebamy; njeje tak? Hlej, Knjes Jesuß njeczini żane wuměnjenje a tohodla je wón nasch Knjes, pschetoż jenoż tón je woprawdźe Knjes a dobry Knjes, kiž je ſa kóżdeho k rěcźam. Tajki Knjes potom ſawěrnje też kóżdeho lubuje a ßo wot kóżdeho lubuje. Tak je Knjes Jesuß luboscźe dla ſ Knjesom a dokelž tebje lubuje,. tohodla ma też prawo, tebi pschiwołacź: pój ſa mnu; a ty dyrbisch luboscźe dla saßo na njeho poßłuchacź a ſa nim khodźicź też w luboscźi a ßwěrnoscźi.

Haj, to dyrbisch, pschetoż tak kaž twój Knjes tebje bjes wuměnjenja lubuje, tak je też to „pó ſa mnu“ bjes wuměnjenja prajene. Tak wěscźe, kaž budźe tebje druhi wopaßowacź, tak wěste je też, so budźe ßo tebi jenoż derje pschi tym hicź, hdyž ſ woprědka ßem poßłuchasch na tamne: „pój ſa mnu“. W tutych tśjoch ßłowach je potajkim zyłe potajnstwo kschescźijanstwa a kschescźijana wobſamknjene. Wscho schtoż trjebasch, namakasch tu: pschipowědźenje luboscźe a śkónczńeho dobycźa. W Jesußu leži twoja móz a ßylnoscź, bjes njeho niczo dokonjecź njemóżemy. Haj, to je też to ßamßne, hdyž ras kedźbujesch w żiwjenju, so jenoż w mozy jeho luboscźe woprawdźe nješchto pola cźłowjekow dozpějesch, bjes njeje pschińdźesch jenoż k nakhwilnym wuspěcham, niczo trajneho a wobstajneho njedozpějesch. To je potajnstwo kschescźijanstwa, so tola też wutroby ßo spjecźowazych napoßledk wobkuśka, to pak cźini jenoż luboscź Knjesowa, kiž je żiwa we wutrobach jeho woprawdźitych wucźomnikow.

Haj, je śkónczńje tak: Knjes Jesuß je nasch Knjes, dokelž naß też tak lubuje, kaž wschěch ßwojich wucźomnikow, tohodla pak dyrbimy też my jeho lubowacź a ſa nim khodźicź, potom budźemy też my ſ knjesami nade wschěm ßwětnym a cźłowjeśkim, budźemy ſ knjesami w jeho mozy, budźemy ſ knjesami luboscźe. Njech nasch jutrowny cźaß, w kotrymż ßmy najbóle luboscź naścheho Boha pytnyli, nam k tomu dopomha, so bychmy ſ wjeßełoscźu „haj“ prajili na Jesußowe namołwjenje: „Pój ſa mnu!“, so bychmy też my w ſnamjenju jeho luboscźe dobyli. So ßmy tu ßamßnu tak jara we wschěm sabyli, to je ſmyłk naścheho cźaßa a naß ßamych. To spósnaj a potom ßo modl:

Jesu, daj dobycź! achdaj wschak, so zyła
tebi je podobna moja wola;
so twoja wola też moja by była,
hdyž jeno mój duch tón wotpocźink ma.
Njech wotemru ßebi a wschitkemu tomu,
schtoż mje tu wot tebje wotwjedźe k ſłemu.

Prěni łětny ßwjedźeń „Budyschkeho a wokrjeßneho towaŕstwa ſa ſnutskowne mißionstwo“,

ſ dobom 50lětny jubilej ſpomożeŕskeho doma w Hodźiju.

Nowosałożene „Měschczańske a wokrjeßne towaŕstwo ſa ſnutskowne mißionstwo w Budyschinje“ ßwój prěni łětny ßwjedźeń ſańdźenu njedźelu Miserikordias Domini w Hodźiju ßwjecźeśche, pscheproschene wot Hodźijskeho zyrkwinskeho prjókstejeŕstwa, dokelž móżeśche tamne wot njesapomniteho fararja D. Immischa sałożeny spomożeŕski dom ſ dobom ßwój 50lětny jubilej woßwjecźicź. Hubjeneho wjedra dla njebě jubilejski ßwjedźeń na ſahrodźe tutoho wustawa móżny a wotmě ßo dop. w 10 hodź. w Bożim domje. Wschitke śpěwy buchu se ſynkami posawnow pschewodźane. Farař Voigt hoscźi witasche, knjes rektor Rühla ſ Moritzburga mějesche ßwjedźeńsku rěcź, ſ kotrejž nam hłuboko do wschelakeje nusy a hubjeństwa nuts pohladacź da, ſ kotrejež chze dźěło ſnutskowneho mißionstwa, sałożene na Jesußowu luboscź, wumóz. Hdyž běchu sastupjerjo wschelakich towaŕstwow ßwoje sbożopschecza wuprajili, na kotrež farař Voigt jako pschedßyda direktorija ſpomożeŕskeho doma kóżdemu wotmołwjesche, rosprawjesche wón wo 50lětnym skutkowanju tutoho doma, a to wo jeho sałożenju, wo twarjenjach, wo sarjadowanju a samożenju, wo sastaranju dźěcźi a śkónczńje wo dźěcźoch, kotrychż je 306 w běhu 50 lět tutón dom pschekhodźiło. Jene je hižo prěnje łěto na diphtheriju wumrěło, dale pak njeje ßo, dźakowano Bohu, sa wschě 50 lět żadyn jeniczki ßmjertny pad wjazy podak. S wuwsaczom jenoż něktorych ßu wschitzy do porjadneho żiwjenja pschischli, jich wjele ßu dźenßa schwarni mischtrojo a dobri sastojnizy w měschczańskej abo statnej ßłużbje. S dźakom k Bohu sa wschu hnadnu pomoz a sa wscho żohnowanje farař Voigt ßwoju rosprawu śkónczi.

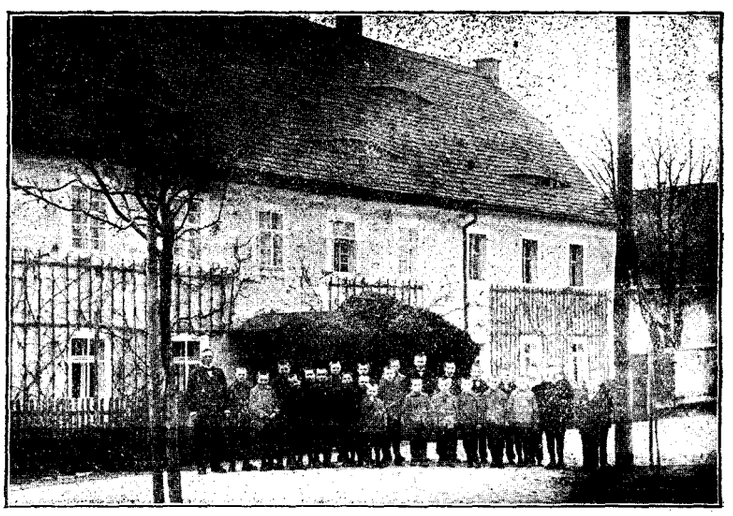

Spomożeŕski dom w Hodźiju.

Popołdnju ½2 hodźin bě ßerbśka a w 3 hodź. němska Boża ßłużba. W ßerbśkej Bożej ßłużbje prědowasche k. farař n. w. Matek ſe Zicźenja na sałożku Luk. 22, 32. Wschitke kschescźijanſek skutki luboscźe, tak wón wuwjedźe, na cźichi pjatk a jutry wróczo pokasuja. S jutrow wone ßwoju móz cźerpaja. Nasch horjestanjeny Knjes je w nich żiwy a dźěkawy. Sa grat pak do ßwojeho dźěła móże wón jenoż tajkich ludźi trjebacź, kiž ßu prjedy cźichi pjatk ßwjecźili a pod kschižom pokutni na ßwoju wutrobu dyricź nawukli. To je też myßl Knjesoweho ßłowa na Pětra: Hdyž ßo ty junu nakasasch, poßylń ßwojich bratrow. Wone nam d w o j a k e h e ß ł o ſ n u t s k o w n e h o

mißionſtwa pokaſuje, mjenujzy 1. Pój k Jeſußej, ſo jeho wěczne ßmilenje ſhoniſch. 2. Dźi k ßwojim bratram, ſo jim w jich nuſy pomhaſch.

Pětr je ßo nakaſał a je Knjeſowe wodacze doſtał, tam pſchi jěſorje, hdźež je ßo Jeſuß jeho ſa luboſczu praſchał. Tehdy je Boża luboſcź do jeho wutroby wulata a wón khmany ſczinjeny, ßwojeho miſchtra nadawk wuwjeſcź: Paß moje wowzy, paß moje jehnjata. Też nam je trěbne, ßo nakaſacź. Abo ßmy my hdy w najhłubſchej wutrobje wopomnili, ſchto je Bóh ſa naß czinik a naſch Sbóżnik na naß waźił? Ssmy hdy směrom ſtejo woſtali pſched dźiwom wulkich dźiwow, ſo je Boża luboſcź ſ krejczerwjenymi pißmikami na kſchiż na Golgatha ſapißana? Też ſa kóždym mjes nami je tuta luboſcź ſchła, je naß pytała w ſrudobje a wjeßelu, na kóždym hrěſchnym puczu, w kóždym czežkim ſpytowanju, dźenßa ſ mikym, jutſje ſ wótrym ßłowom a niczo druhe wona njecha, hacź ſo my, wot njeje pſchewinjeni, wuſnajemy każ Marja Madlena: Rabbuni, mój miſchtrje! Ssmy my to ſhonili, je kapka wěczneho ßmilenja do naſcheje wutroby padnyła, potom też ſ wutroby rjeknjemy: Ja hinak njemóżu, Khryſtußowa luboſcź mje czěri. Tuta luboſcź je źórko wſchitkich ſkutkow kſcheſczijanſkeje luboſcze. Wone njejßu wumyßlene, aleßu ſe ziwjenja a mozy horjeſtanjeneho Sbóżnika naroſtke.

W tajkej luboſczi dźi k ßwojim bratram, ſo jim w jich nuſy pomhaſch. Pětr je ßwojich bratrow poßylnik, jeho dwaj liſtaj wo tym ßwědczitaj. Też w tamnych prěnich kſcheſczijanſkich woßadach běchu ſtaroſcze a nuſy, njepoczinki a hrěchi. Kak ßu wone wot tamneho czaßa ßem roſtke! Kajke hłubiny hubjeńſtwa w naſchich dnjach, kajke bahniſchcza hrěcha a ſkóſcze! To je ſrudny ſczěhwk toho, ſo je naſch lud wot ziweho Boha wotpadnył. Snutskowne mißionſtwo je nětko dowěrjenje na ßo wſako, do wſchitkich hłubokich ſchkodow naſcheho czaßa ſahojenje, do wſchitkich kutow hubjeńſtwa ßwětło pſchinjeſcź. Sa małe dźěczi ßo ſtara każ ſa ſtarych, ſa khorych każ ſa panjenych; jow pyta wobarnowacź, tam wumóz. Jeho bróń pak, ſ kotrejž wojuje, a jeho grat, ſ kotrymž dźěła, je evangelij wot Khryſta. A my mamy ßwjatu pſchißłuſchnoſcź, w tajkim dźěle ßobu pomhacź. Njepraj: tamni, na kotrychž ſnutskowne mißionſtwo dźěła, ßu na ßwojim hubjeńſtwje ßami wina. Njehórſch ßo, wjele bóle ßo dźakuj; Bóh je tebje hnadniſcho wjedł. Njepraj: to je niſke, maſane dźěło. Wěſcze, pſched ßwětom ßo njebłyſchczi, ale ſ myßle a ſ ducha Jeſußoweho je narodźene. Njepraj: k tomu khwile nimam. Naſch Sbóżnik pſched najwjetſchim nadawkom ſtejeſche, człowjeſtwo wumóz a tola je krótko prjedy khwile namakał, ßwojim wucżomnikam nohi mycź. Sswjecź ßwój dom ſa kſcheſczijanſki dom, ſtaraj ßo wo duchowne derjehicze ßwojich domjazych, napominaj ſanjerodźene dźěczo, kotrež ſnajeſch, proſch ßußoda, ſo by ſaßo ſ tobu do Bożeho domu ſchoł — wſchitko dźěło ſnutskowneho mißionſtwa. A dokelž wone ßwój ſkutk jenož ſ darami ßmilnoſcze wjedźe, pſchinjeß teiž ty ßwój wopor ſ wjeßełoſczu a wjedź, ſo mamy bohateho Knjeſa. Wón nam hižo jow ſa żane dźěło, w jeho ßłużbje dokonjane, niczo winojty njewoſtanje, wjele wěſczijſcho chze nam w njebjeßach też najmjeńſchu prózu płaczicź. Na ßwěrnych dźěłaczerjow czaka kraßna mſda.

Tuto prědowanje bě widźomnje hłuboki ſaczijſchcź na nutrnych poßłucharjow czinilo. Na němſkim kemſchenju mějeſche knjes prim. Handrij Fröhlich ſ Budyſchina prědowanje wo Mat. 9, 27—33. Wón ßwjedźeńſku woßadu napomina: „Bratſja, pomhajcze nam Jeſußowe kraleſtwo natwaricź! 1. Njeßłyſchicze wołanje hubjeńſiwa? 2. Njewidźicze najhłubſchu nuſu? 3. Wěricze do Jeſußoweho ßlubjenja?“ Też wón wjedźeſche poßłucharjow ſa ßwjaty ſkutk ſnutskowneho mißionſtwa ſahoricź, ſo ſběrka 311,53 hr. dozyła wunjeße.

Na woběmaj Bożimaj ßłużbomaj zyrkwiny khór jara rjenje motettu: „Mój paſtyr je Bóh“ ſpěwaſche. Wſchě woßadne ſpěwy buchu ſaßo ßwjatoczńje ſe ſynkami poſawnow pſchewodźene. Młodźina bě ſpomożerſki dom rjenje wupyſchiła a też cześtne wrota pſched hłownymi durjemi Bożeho doma ſtajiła. Tak je ßo ſ Boha prěni lětny ßwjedźeń nowoſałożeneho towarſtwa derje radźił. Bóh ſpożcź jemu ſa jeho dalſche ſkutkowanje hnadnje ßwoje żohnowanje! Bóh żohnuj pak też dale Hodźijſki ſpomożerſki dom, ſo bychu wſchitzy, kiž w nim nuts a won khodźa, kiž w nim dźěłaja a na kotrychž ßo tam dźěła, něſchto wot Bożeje mozy a jeho bliſkoſcze pytnyli! Bóh ſapłacź pak też wſchitkim, kiž ßu k tomu ßobu pomhali, ſo je ßo ßwjedźeń tak derje radźił, jich luboſcź po bohatſtwje ßwojeje hnady a ßmilnoſcze!

V.

Rjeczaſne liſty.

Pſchezo ſaßo a ſaßo czitamy, ſo ßo tak mjenowane „rjeczaſne liſty“ ſczelu a we wſchelakich nowinach a czaßopißach ßo pſchecźiwo tomu piſche. A to ſ połnym prawom.

„Rjeczaſne liſty“ ßu něſchto ſtarodawne. Wulka wójna je jim nowu waźnoſcź dawa, ſamucźiwſchi ſtrowe człowjeſke ſmyßlenje. S tutoho ſamucźenja ßo ſroſumi tak někotry druhi njepoczink a njedoſtatk wójnſkeho a powójnſkeho czaßa a tak też tutón. Na tym njebě pak wójna ßama wina ,ale człowjekojo, abo lěpje to nabożne ſtejiſchczo, na kotrež běchu człowjekojo po czaßu pſchiſchli, ſ wjetſcha bjes toho, ſo bychu ßebi toho wědomi byli, toho mjenujzy, ſo ßu ßo bóle abo mjenje daloko wot Boha wotßalili a bóle a mjenje woßłabnyli we ßwojej dowěrje a luboſczi a nadźiji k Bohu a k jeho luboſczi a wſchehomozy, ſo ßu wotkli, ſ Bohom Wótzom rěczecź, każ dźěczi ſ nanom rěcza, ſ jenym ßłowom: człowjekojo ßo wjazy tak w duchu a w prawdźe njemodlachu a njemodla k Bohu, każ ßebi to żada Bóh Wótz a to mjeno kſcheſczijan, kſcheſczijanka.

Tym, kiž chzedźa wotſtronicź njepoczink rjeczaſnych liſtow, njepomha niczo, ſo piſaja a praja, ſo je to hłupoſcź, pſchiwěra, ſtóſcź, hdyž njepokaſaja khutnje a doraſnje na tutón njedoſtatk we wěrje a pobożnoſczi. Tu je korjeń ſa wſchitke tajke njedoſtatki, brachi, njepoczinki, ſtóſcze, hrěchi, tu w tutej ſkaženej, ſeßłabnjenej, ſabłudźenej pobożnoſczi a wěrje. Tu ſapoczńmy wobnowjecź, reformirowacź, cziſczicź, poßylnjowacź a wono budźe lěpje ſe wſchěm mózným druhim. Prjedy niz. A hdyž ßnadź ßo to druhdy tak ſda, ſda ßo to jenož tak. Tón najßnadniſchi naſtork doßaha, a ſtare brachi ßo ſaßo jewja a to hroſniſcho hiſchcze hacź prjedy.

Tole wſcho je potajkim jenož jedyn ſtaw ſ tych knihow, kotrež maja to napißmo: „Naſcheho luda pomoz a ſbożo je to ſo ßo ſnutkownje wobnowi.“ To rěka ſo ßo naſch lud wróczi na wěrne kſcheſczijanſke, wěrne evangeliſke ſtejniſchczo: Ja ßym kſcheſczijan a tohodla pſches Jeſuſa Khryſtuſa dźěczo mojeho njebjeſkeho Wótza a tutomu ßo ja dowěrju w dobrym a ſkym czaßu, ſ czěłom a duſchu, w czaßnym a wěczným, a ſ tutym, a jenož ſ tutym ßamym ja rěczu każ dźěczo ſ nanom.

To je po evangeliju: Żadyn ßrědnik mjes nami a Bohom, khiba jeniczzy Boži Ssyn ßam; żadyn ßrěnik!

Tak bórſy pak hacź nějakemu ßrěnikej daſch ſtupicź mjes tebje a Boha, wotewriſch ſaſtup wſchemu mózným druhemu, też rjeczaſnym liſtam, amuletkam, relikwjam a wſchemu mózným. Ně, ty a twój Bóh, a twój Bóh a ty, wój ſtaj taj, kotrajž hromadźe ßłuſchataj, a na człowjeku je, ſo wón ſe ßwo-

jim Bohom a Wótzom pschińdźe do tajkeho žiweho hromadźebycźa, so je w žiwym sjednoczeństwje s Bohom, tak kaž to nasch jeniczki žrědnik a Sbóžnik Jesuš Khrystuš žebi je žadał, a to rěka: so wón wěri, so wón je w prawej žiwej wěrje, kaž to žebi žada biblija, Boże žłowo, evangelij.

Hdyž my tole wusběhujemy a na tole jako pomoz a žrědk pokasujemy, budźe hakle něschto hódno, wustupowacź pschecźiwo rjecźasnym listam abo druhim bracham. A to też hischcźe njedoßaha. We wschelakim druhim njeje móżno, so mohł tón, kotryž ma něschto wustajicź na někajkim wumělstwje, to nětko žam lěpje cźinicź, kaž na psch. molowacź wobrasy. Tu pak je to móżno. Tu móże kóżdy žam s mischtrom bycź, tu móże kóżdy žam bycź kschescźijan s cźěłom a s duschu. A schtóż chze s wuspěchom pschecźiwo tajkim prjedy naspomnjenym njedostatkam wustupowacź a wojowacź, tón dyrbi też tole dokonjecź móz: bycź wěrjazy kschescźijan.

A tu njeje žaneje wumělskeje a wyßokeje schule trjeba. Tu doßaha kóżda schula žiwjenja, w kotrejž bě sakkadna kniha evangelijon Jesuša Khrystuša.

Samaritanszy.

Snajemy jich s evangelijow biblije, tutych Samaritanskich, tutón směschk židowstwa a póhanstwa. Powostanki tutych namakasch hischcźe dźenža w Palestinje. Wona je pschětraka wschě lětstotki, haczrunje žu tute tola telko bolostnych domachpytanjow na Sslubjeny kraj pschinjeßke.

Nablus je hłowne žydleschczo Samaritanskich. Tam je hischcźe 158 duschow. Wscho hromadźe je jich něschto psches 200. Mjes nimi nastawa pak nowe žiwjenje, a to woßebje psches nowu schulu, kotaruž žu žebi sakožili. S 22 dźěcźimi běchu ju wotewrili; tukhwilu je tam 35. Też hewak pokasuje žo pola nich nowe hibanje a wustupowanje. Hacž dotal bydlachu w sanjeßenych haßach stareho města Nablus. Nětko žu žo młode stawy tuteje gmejny rosžudźili, pschi kromje města na 15 hektarow kraja kupicź a nowy zyle moderny dźěl města twaricź, w kotrymž bychu žo twarjenja se sahrodami wtariłe. Tuto nowe město dyrbi bycź wobras noweho nastawazeho žiwjenja tuteje stareje samaritanskeje gmejny.

Tuta je też hischcźe pschezo žiwa po waschnju Jesußoweho cźaßa. Tak žwjecźachu też jutry saßo na horje Garizim žwój passah po starym waschnju.

Tak namakasch tam w Palestinje też dźenža hischcźe žiwe a morwe dopomnjeńki s cźaßa Jesußoweho.

Zyrkej a stat.

Pěkne zyrkwinske waschnje žo bóle a bóle saměstnja we wschelakich krajinach, mjenujay „Skota konfirmazija“. We Osternburgu w Oldenburgskej žwjecźachu tak 25. měrza tajku „skotu konfirmaziju“, 50. wopomnjeński dźeń konfirmazije lěta 1877. Se 116 pacźerskich dźěcźi lěta 1877 bě žo tam 42 shromadźiło. 44 je semrěło, 11 je do Ameriki wucźahnyło, někotsi žu daloko w zuśbje, wo někotrych njewědźa, schto s nimi je. Běchu sa tutu žwjatocznoscź woßebitu žwjedźeńsku Božu žłużbu wuhotowali, na kotrejž žo woßada jara bohacze wobdźěli; tohorunja bě wyschschi zyrkwiny rada pschitomny, tohorunja sastupjerstwo woßady. „Skocźi konfirmandojo“ dźěchu w cźahu do zyrkwje a jedyn s nich, žyn tehdomnischeho duchowneho, prědowasche wo Hebr. 13, 7. 8. Po Božej žłużbje wostachu tucźi 42 hischcźe někotre hodźiny shromadźeni se sastupjerstwom woßady. — Tuta „skota konfirmazija“ je woßebje w naschim cźaßu wotwlakowanja a liwkoscze zyle wěscze něschto pěkne a spomožne. Stari žwěrni, kiž psched 50 lětami psched woltarjom konfirmazije žwoju wěru wusnawachu, stupja tu s nowa shromadnje psched woßadu a wobnowja žwoje žłubjenja.

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Ketliz.** Nasche druhe farske městno je w zyrkwinych nowinach wupißane. Na žerbsku rěcź drje je hischcźe pokasane, tola njeje wona wjazy wuměnjenje, bjes kotrehož njeby wjazy schło.

S **Lubija.** Nasch zyrkwinski wokrjeß bě žrjedu 27. haprleje na žwojim „wokrjeßnym zyrkwinskim dnju“ shromadźeny. To bě dopołdnja. Popołdnju pschisamknu žo hnydom wokrjeßna shromadźisna, na kotrejž žo nimo wuswolenych sastupjerjow też druzy woßadni wobdźělichu, woßebje też kantorojo. Superintendenta k. farař prim Franka wjedźesche wobej shromadźisnje. Dopołdnja wobsamknychu žo někotre namjety, kotreż žo se sarjadnistwom zyrkwineho dnja saběrachu. Wobschěrnische bě potom jednanje wo dokhodach a wudawkach zyrkwineho dnja a wo tym, kelko a po kajkich podkožkach maja jenotliwe woßady k tomu pschinoschowacź. Skónczńje žo tu sa měru postaji woßadny a krajnozyrkwinski dawk. A to budźe drje najpschihódnischa měra. — Po połdnischej pschestawzy shromadźichmy žo s nowa, so bychmy najprjódzy žłyscheli rosprawu a na spočzatk tuteje druheje shromadźisny wotstorczenu powitansku rěcź k. superintendenty. Tutón naž, složujo žo na žwjate pißmo, dowjedźe do tych wschelakich nusow, w kotrychž někto žmy se žwojimi woßadnymi a se žwojej zyrkwju. My wobstejimy w 6 nusach a w žedmej njebudźemy shubjeni — s Božej hnadnej pomozu. Psich tym shonichmy, so mamy we wokrjeßu 4 wuprósdnjene farske městna, mjes tutymi žu Ketlizy a Wósport. Je jara cźežko, sa wschě městna nowych duchownych dobycź. K tomu pschisamknu žo 6 krótkich, 5 mjeńschinow trajazych pschednoschkow wo skutkach kschescźijanskeje luboscze, kotreż duchowni dźerżachu, a to wo: Gustav-Adolfskim towarstwje, Evangelskim swjasku, Sozialnym dźěle zyrkwje, Snutskownym mißionstwje, Zyrkwinym nowinarstwje. Na to žłyschachmy hłowny pschednoschk tuteje shromadźisny; k. kantor Gretschel-Schönbachski pschednoschowasche wo spěwanju woßady w Božich žłużbach, kotryž pschede wschěm na khoral dźiwasche. Pschednoschk bě jara sajimazy a móżesche woßadnym kaž kantoram wschelakore prajicź. S pomozu khóra schulskich dźěcźi a woßadneho zyrwinskeho khóra je móżno, wutrobu posběhowaze spěwanje zyłeje woßady pschewjescź a tak žłużicź k pohłubschenju a powyschenju Božich žłużbow, Bohu cźesczi a cźłowjekam k žohnowanju. Po rosmołwje wo tutym pschednoschku skónczi k. pschedžyda tuto prěnje seńdźenje młodeje Lubijskeje eforije abo superintendentury.

Listowanje. H. B. Proschu Waž, so byschcźe mi saßo ras něschto pschipóžłała, schtož by žo hodźiło w pschichodnych cźižłach nascheho łopjeńka wosjewicź. Cźitajcźe też, schtož we „Łužizy“ cźiżło 12 steji pod „Pomhaj Bóh“. Red.

T. w B. sa Cantate. — Ss. w M. sa Rogate (k njebjustpicze).

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 20. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok.
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **15. meje 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez hrjeličišchćernje a hiłharnje łuh. družst. ł wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wuchadźa kóždu sobotu a płaćeja bjertlětnje 78 šotnich pjenjezkow.

Njedźelu Kantate.

Mattheja 28, 18—20.

Mjes najßwěrnischimi pschiwißowarjemi khěžora a krala ßu hižo pschezo někotsi byli, kotrymž ßo njeje lubiło, so ßo najwyschschi knjeżerjo majestety mjenowachu, a hdyž ßu nětko mnohe majestety spadnyłe, ßo jim ßda, kaž by hordosćź tuteje titulatury ßobu na tym wina była, so wjazy njekneża. Schtoż psches cźłowjeske měry dźe, to dyrbi ßo rossypnyćź.

Majestosćź ma jenoż Bóh Knjes, a Jesuß, ßyn Boži, ma pschi wschej ßwojej cźłowjeskej niskosćźi a poniżnosćźi majestetiske ßłowa, kotreż potom w ercźe stanjeneho knjesa połnomóz majestetiskich kasnjow jewja.

To rěcźi Bóh ł Jesuża, hdyž praji: „Mi je data wschitka móz w njebjeßach a na semi.“ S njebjeß knježi nad semju, nad kotrejž roskasuje rjeknywschi: „Dźicźe po wschěm ßwěcźe a wucźcźe wschitkich ludźi!“ Wjetschu kasnju njeje żenje żadyn knjeżeŕ ßwojim ßwěrnym dał. Żenje njeje żane wójsko mohło po wschěm ßwěcźe cźahnyćź. Najwjetsche kraleństwa maja mjesy, mjes kotrymiž je jeno ßnadny dźěł semje pod jenym knjeżerjom sjednocźeny. Jesußowe knjejstwo je duchowne a njesnaje mjesow. Njebjeska wěrnosćź je sa wschěch. To je Boża hnadna wola. Njebjesku wěrnosćź wschitke ludy trjebaja. Wscho cźłowjeske pósnacźe, wscha wěra ludźi dyrbi ßo posběhowacź, dyrbi ßo wucźisćźicź a rossßwěcźicź, hdyž Jesuß rěcźi a jeho póßli jeho ßłowo prěduja. Kajka to tola móz w Jesußowych ßłowach, wożebje też psches to, so jeho zyłe żiwjenje je, ł jeho wyßokimi ßłowami pschesjene. Cźłowjek móże rjane ßłowa rěcźeć, ale żenje jeho waschnje zyle ł nimi pschesjene njepschińdźe. Jesuß ma bójsku móz wucźby, so samóże ludźi k Wótzej dowjesć we wyßokim pósnacźu, so „Bóh je duch, a schtóż ßo k njemu modli, dyrbi ßo w duchu a w prawdźe k njemu modlicź.“

„Kschcźicźe jich w mjenje Wótza a Ssyna a ßwjateho Ducha!“ Tak je Knjes Jesuß w bójskej mudrosćźi sakrament ßwjateje kschcźenizy wustajił, je jednoru wodu psches żiwu wěru w ßwjatym duchu sa ßrědk powyschił, ł kotrymž ßo ke wěcźnemu dźěcźatstwje wußwjecźimy. Kajke dźiwne waschnja (ceromonije) maja pohanjo! Też wopory Żidow ßo nam njelubja! Ssu drohe a krawe. Jesuß ma móz nad duschu, kotraż wěri, so kschesćźijanske mjeno je w njebjeßach pißane.

„Wucźcźe jich dźerżećź wschitko, schtoż ßym ja wam pschikasał.“ Tak Jesuß nowe żiwjenje, nowe waschnja sa zyły ßwět wukasuje. Mójsaß běsche Boże dźeßacź kasnje pschinjeßł. Jesuß wě ßwojim ßwěrnym pomhacź, je ł wutrobu dopjelnjecź. Dawa jim ßwojeho ßwjateho Ducha a ßwoju wulku lubosćź. Tak wón wschitke dobre mozy, kotreż móża ßo w khudym cźłowjeku sbudźowacź, hacź do najsnutskomnischeho wobnowja a poßylnja. Na Jesußu ßamym pak je sa kóżdeho widomne, so „to je lubosćź k Bohu, so jeho kasnje dźerżimy a jeho kasnje njejßu cźeżke.“ Kajke sbóżne njebjeßa dyrbjeli měcź na ßwěcźe, hdy bychu ßo wschitzy ł zyłej wutrobu ßwojeho Knjesa a Sbóżnika dźerżeli.

„Hlaj, ja ßym pola waß wschitke dny hacź do kónza ßwěta.“ To dyrbjesche Jesuß ßwojim ßwěrnym pschilubicź, hewak jeho wulku kasń njemóżachu dopjelnicź.

Ssu ju woprawdźe dopjelnili? Haj a ně. Ssu cźahnyli do ßwěta, tak daloko hacź ßu w krótkim cźłowjeskim żiwje-

nju pschischli w skužbje swojeho knjesa. Po wschěm swěcźe pschińcź žadyn cźlowjek njemóže. Ale Jesušowe skowo płacźi, a po jeho skowje so zyły swět junu wobrocźi, so budźe jedyn pastyŕ a jene stadło. Jesuš tutón dźiw dokonja.

Spěwajcźe Knjesej nowy kherluſch! Pschetoż wón cźini dźiwy! Hamjeń.

Se žiwjenja.

Jedyn muž ſ mjenom Hatton, po powołanju barbjeŕ a 29 lět stary, so wjecźor w dźesatej hodźinje do swojeho domu wróczi. Wón běſche trochu mokry. Jeho žona, sedźiwſchi pschi kolebzy swojeho tſi měsazy stareho dźěſcźa, kotreż w njej ſpaſche, jeho ſ tyſchnymi myslemi wocźakowaſche.

Pschi jeho saſtupje pschińdźe mjes mužom a žonu k slědowazej rosmołwje:

„Kryj blido a daj mi picź!“

„„Ja niczo k picźu nimam.““

„Dha dźi a pschinjeß!“

„„Ja žanych pjenjes nimam.““

Tale poslednja wotmołwa muža tak roscźerczi, so sólny nopaſchk ſhrabny a jón swojej žonje do hłowy cźisny. Na dobre ſboże wón misny.

„„Ssy ty wowrótnił? Ty budźiſche mje ſranicź mohł.““

„Mojedla!“

A jenu próſdnu ſchkleńzu ſhrabnywſchi, ju wón ſ zyłej mozu do žonineho woblicźa wjergny, kotraž pak so tſělej wuwiny. Schkleńza na wjerchu nad kolebku rosleczi. Wulki kruch na dźěcźatko padźe a jemu hłójczku rosraſy.

Napohlad krwě Hattona wuſtrósbni. S wulkim strachom wón po pomoz cźěrjeſche. Mjes tym so macź swoje njeſbožowne dźěcźatko ſe swojimaj rukomaj wobja, tole swoje poslednje wudychi ſcźini.

Jako ſaražeŕ pſched swudniſtwom ſtejazy, tónle nan, ſa swoju njepoměrnoſcź tak cźežko khłostany, ſrudny napohlad dawaſche. Wſcho pſcheſkyſchowanje dale niczo njeběſche, hacź dołhi płacź. Rostſchaženy wot bolostnych porokow palazeho swědomnja so wón njepſchestajnje na swoje wutrobno bijeſche. Na ſarěcźniſtwo swojeho rěcźnika bu wón jeno k ſchěſcź dnjam jaſtwa ſaſudźeny. Ale budźe tole wotpokucźenje doſahacź, so mohło swědomnje nana, kotryž je swoje dźěcźo moriŕ, wołóžicź? Budźe wono samóžne doſcź, jeho na wſchón cźaſ noweho cźlowjeka ſcźinicź?

Duzy na pacźerje.

Pacźeŕſka wucźba je so saſo ſapocźała. W Božich skužbach ſpominamy na swoje pacźeŕſke dźěcźi, kotreż chzeja so nětk dohotowacź a so dacź dohotowacź ſa wulke ſlubjenje konfirmazije a ſdobom ſa to, schtoż ſa cźaſ žiwjenja trjebaja — a tež ſa hodźinu wumrěcźa. W kajkej rěcźi mohło so to ſtawacź, hdyž niz w tej, w kotrejž macź swoje dźěcźo wucźeſche prěnje hróncźka spěwacź Knjesej Jesušej a Bohu Wótzej. Sserbſke dźěcźo móže potajkim jenož w serbſkej pacźernej wucźbje swoje prawe ſa wutrobu pschihódne roswucźenje namakacź. A tuž so, tak sebi to myslimy, drje wſchudźe serbſcy ſtarſchi tež swoje dźěcźo na serbſke pacźerje póſkali a wot prěnich lět sem so ſ nimi serbſcy modlili, serbſcy ſ nimi we bibliji cźitali. My ſpominamy tež tu na swoje pacźeŕſke dźěcźi kaž smy njedawno na swoje ſchulſke dźěcźi ſpominali a pschejemy jim a pschejemy ſtarſchim Boże žohnowanje ſa tuto ſpocźinanje, na tutón pucź. Njech naſchim tak wohroženym serbſkim wosadam ſ tutych dźěcźi narosce nowy, swojej wěrje, swojej macźernej rěcźi swěrny pschichod. To budźe potom ſtarſchim a wſchěm swěrnym radoſcź a wjeſele a Bohu dobre ſpodobanje, jim samym pak lute žohnowanje na ſnutsknym a kak tež na ſwonknym.

Haj wopomńcźe, o lube dźěcźi,
Tu wěcźnu ſbóžnoſcź, kiž w njebju je,
A pschirunajcźe na tym swěcźi
To krótke cźělne, hrěſchne wjeſele,
So nascha wěra, troſcht a nadźija
Sso njeby tola ženje ſhubiła.

My proſymy tež, Božo, wſchitzy:
Ty chzył je tak we wěrje wobtwjerdźicź,
So, hdyž k nim ſtupja ſawjednizy,
Haj samón cźert je njemóhł ſamolicź.
Njech twoje swjate skowo wobſtajnje
Jim troſcht a swěza na jich pucźu je.

A wy, wy lubi kſcheſcźijenjo,
Kiž budźecźe nětk ſ nimi wobkhadźecź,
Ach njewottorhajcźe jich kcźenjo;
Hlaj! hewak njem'ža žane płody měcź.
O, běda tom', kiž jene ſawjedźe,
S joh' rukow Bóh jich duſchu žadacź chze.

We dobrym swěcźcźe prjódk jim rjenje,
So wobkhowaju swoju njewinu,
A njewabcźe jich k hrěcham ženje,
Hdyž pak so same druhdy podsunu,
Dha njemějcźe wſchak na tym wjeſele,
Ně, k Bohu ſa nje horzy ſdychujcźe.

Haj, Wótzje, pschewodź ſ twojej hnadu
Tu cźródźicźku, kiž je cźi swjecźena,
So njepschińdźeja žane k padu,
Hacź junu so jich běh tu dokonja,
So swět a cźert jich dźělicź njemóže
Wot Khryſtuſowej' wulkej' luboſcźe.

Cźehodla njejsy protestantiſki?

Njewocźakujcźe, lubi cźitarjo, tu žaneho praſchenja ſe protestantiſkeje strony. Ně, tuto praſchenje je pschiſchło ſ zyle druheje a tež niz w naſchim kraju. W Schpaniſkej to bě. Wot tam smy dys a dys pisali, so tam evangelſke hibanje pschibywa, wosebje pod wodźenjom Fliednerow. A tež runje nětkle pschikhadźeja powjeſcźe, so su so tam dźěłazy evangelſzy fararjo do zyłka ſestupali, so bychu tak swoje dźěło lěpje srjadowali a spłnili.

So to tak je, to wobswědcźa nam lecźaze łopjeno, kotreż bu wot Romſko-katolſkich Schpaniſkeje rosſchěrjene pſcheczíwo Evangelſkim. A kak to tam pſcheczíwo evangelſkemu hibanju wuſtupuja, ſa to tu mału pokaſku ſ tuteho lecźazeho łopjena, kotreż bu ſ tym horjeka pomjenowanym napisnom rosdawane: „Cźohodla njejsy protestant?“ Na kónzu tuteho lětaka steji:

„Hdy by so ras stało, so bych ja byk njekniczomnik, lumpak, kiž ažneho swědomja nima, njerjad, podam so ja do rukow protestantisma. Ale prjedy hacź to tak daloko? Tak dołho a na pschezo sym ja katholik, staw wěrneje zyrkwje

Khrystußoweje, teje ßo njepſchemĕnjazeje, kotraž je ßwjata, dokelž dźiwy cźini a Sswjatych płodźi, japoſchtołſka, dokelž ſałożena wot japoſchtołow, katholſka, t. r. po zyłej ſemi rosſchĕrjena."

Najbóle ßmĕſchny je pak tón porok, kotryž ßo w Schpaniſkej, tutym wuwołanym kraju inkwiſizije a pſcheſcźĕhanja kezarjow, proteſtantam cźini ſe ſcźhowazymi ßłowami: „Proteſtantojo nuſuja druhich k ßwojej wĕrje ſ pomozu njeſkutkow namozy, rĕſanja, pſcheſcźĕhanja, rubjeńſtwa, njeknicźomnoſcźe, ſnutskownych wójnow, pſcherady, njeßwĕry, hanjenja, inkwiſizije. Stawiſny proteſtantow ßu dołhi rynk żadławoſcźow a njeprawdoſcźow."

A ſaßo tam ſteji: „Praji ßo, ſo ßu proteſtantiſke ludy bóle pod ziwiliſaziju. To je łża! Ja wobßwĕtlu druhi ras ſe ßwĕtłej pruhu tuto ludanje, a wy ſpósnajecźe, ſo tomu tak njeje." —

Spißař ma ſamolwjenje ſa proteſtantow w Schottiſkej, Jendźelſkej, Danſkej abo Schwedſkej, ſo ßu proteſtantojo, Němſka pobrachuje: „Tam ßo wbohe dźĕcźi hižo jako proteſtantojo narodźa a wo katolſkej zyrkwi ßłyſcha jenož łžĕ a ludanje." —

Tute pokaſki rĕcźa ßame ſa ßo. Wono dyrbi po tutym tola w Schpaniſkej proteſtantismus móz bycź, na kotruž dyrbja dźiwacź, njech to też hiſchcźe bóle njerad; haj, ſkoro ßo wſda, ſo ßo boja pſched proteſtantißmom, kotryž w 20. lĕtſtotku tola ſkoro njemóżeja wjazy tak ſadajicź kaž ßo to nĕhdy ſta w cźaßach żałoſtneje ſchpaniſkeje inkwiſizije.

To wſcho je jena dopokaſka wjazy, ſo je proteſtantismus hiſchcźe żiwy a ſo poſtupuje.

Swĕrjo abo cźłowjek?

Indiſka ma wulke ßyły khudych, hubjenych, bĕdnych ludźi, pſchede wſchĕm wjele proſcherſkeho luda — a Indiſka ma na 200 domow ſa inſekty, t. r. ſa tki, ſchcźóny a podobne ſwĕrjatka — a w Indiſkej wotkaſa njedawno pobożny indiſki pjenjeżnik 400 000 hr., ſo bychu ßo dalſche tſi domy ſa naſpomnjene ſkocźatka twariłe. — W tutych domach ßmĕdźa proſcherjo a druſy darmo pſchenozowacź, haj doſtanu ßamo mału ſapłatku ſa to, dyrbja pak ßo wot naſpomnejnych ſwĕrjatkow dacź martrowacź. Moricź pak żane njeßmĕdźa, a mori-li ßnadź ſchtó żane ſpizy abo hewak njewólnje, kłoſta ßo ſ tym, ſo jeho dohladowarjo doma na haßu cźißnu a ſo żaneho ſapłacźenja njedoſtanje.

Kak je to mózno? Indiſzy wĕrja, ſo duſcha pſches wſchĕ mózne ſtworjenja pucźuje, ſo je we wſchĕch mózných ſchtaktach na ſemi żiwa a tak też w tkach a ſchcźónach. Tohodla na tute ſkocźatka tak dźiwaja.

Ale na cźłowjekow, w kotrychž tola tuta ßamßna duſcha żiwa je, njedźiwaja, cźi njech khori, braſchni, hłódni, bĕdni wokoło bĕhaja. Kajka to tola ſaßlepjenoſcź, tórnoſcź, ſrudoba! A to w Indiſkej, na kotruž wjele w Němſkej hlada jako na kraj, ſ kotrehož mĕko nowe ſjewjenje najwjetſcheje mudroſcźe a wucźenoſcźe pſchińcź.

W tutym kraju natwari kſcheſcźijanſki lĕkař dom, w kotrymž bychu proſcherjo pſchebytk namakali a dźĕłacź nawuknyli. Tutón dom mĕjachu ſa nĕkajki dźiw. Dźenża pak ßu ſ dźĕła hižo tak daloko, ſo tutón ſkutk kſcheſcźijanſkeje wĕry ßebi khwała ſa pſchikładny wuſtaw, hacž runje nicźo dale nochzyſche, hacž proſcherjow ſaßo ſa żiwjenje khmanych ſcźinicź.

Zyrkej a ſtat.

Kaž trjebaſch. Kak mamy ßebi powjeſcźe ważicź, kotreż ßwobodnoſmyßleni a njezyrkwinſzy wo wuſtupje ſ zyrkwje rosſchĕreja, ſpósnajeſch, pſchirunajo ſcźĕhowazej woſjewjeni ſe ßwobodnoſmyßlenych nowinow. Pſchi tym dyrbiſch wopomnicź, ſo bĕchu njezyrkwinſzy tydźeń wot 20. hacž do 27. mĕrza ſa to wużili, ſchcźuwacź, ſo ſ zyrkwje wuſtupja. Dźeń 26. haprleje piſche jena ſ jich nowinow: „A ſchto bĕ wuſbytk? Shromadźiſny ſa wuſtupjenje ſ zyrkwje, hubjeńſcho pſchihotowane hacž hewak, hubjeńſcho ſrjadowane hacž hewak, hubjeńſcho wopytane hacž hewak, hiſchcźe ßmĕſchniſche hacž hewak." Tydźeń poſdźiſcho piſche druha ſ jich nowinow: „Pſchecźiwnizy — t. r. zyrkwinſzy ſmyßleni — ßu roshorjeni. Nimale zyłe zyrkwinſke nowinaŕſtwo hani wuſtupowanje ßwobodnoſmyßlenych ſa wuſtup ſ zyrkwje. W nĕkotrych mĕſtach wuhołowachu ſjawne demonſtrazije. To je najlĕpſchi dopokas ſa to, ſo ßmy jich tón ras trjechili. To wobßwĕdcźa nam też roſßylnjenje hibanja ſa wuſtup, wo kotrymž ßo nimale ſe wſchĕch wokrjeßow piſche." Kotra nowina piſche nĕtk, ſchtoż woprawdźe je. S Elberfelda ßo wo tydźenju ſa wuſtup piſche: „Tutón tydźeń ſa wuſtup dyrbjeſche ſa naſch Elberfeld nĕſchto zyle woßebite bycź! Wjele ßo wocźakowaſche a pſchihoty njebĕchu hubjene. Do wſchĕch domow bĕchu lecźaze łopjena roſnoſchowali, plakaty bĕchu pſchibite, a pſcheproſchowachu na ſhromadźiſny, ſa ßrjedu a ßobotu wjecźor. Mózeſche ßo wulkeho nadźijecź. Tola, wono bu hinak! Elberfeld je wuhotowarjam tydźenja ſa wuſtup tajku wotmołwu dało, ſo njemóżeſche doraſniſcha bycź. Sale ſa ſhromadźiſny ſcherjachu, tak próſdne bĕchu. W prĕnjej ſhromadźiſnje bu knjeni, kotraž pſchednoſchowaſche, tak poraźena, ſo ßo podarmo prózowaſche, ßo ſe wſcheho wukhowacź. W druhej ſhromadźiſnje też to wjazy trjeba njebĕ. Elberfeldſka ſhromadźiſna je zuſym wuhotowarjam ſ tym, ſo ßo ſhromadźiſnow ſdałowaſche, tu wotmołwu dała: My wĕmy, ſchto w ßwojej zyrkwi mamy a my ßo njedamy ſe ſchcźuwanjom ſ njeje wucźĕricź!" — Ssnadź ßebi ſ tehole też cźi nĕſchto ßobu dom woſmu, kotſiž „tych pjenjeżkow, tych ßwĕtłych, dła" tu a tam wołaju: Wuſtupju! wuſtupju! —

Jendźelſka je ßebi hacž ßem khutnu njedźelu wukhowała a ju ßwjecźiła. Ale wotßwjecźowanje njedźele druhich krajow Europy je było kaž natykowaza khoroſcź ſa jendźelſku njedźelu. Tohodla ßo tam ßylne mozy hibaja, jendźelſku njedźelu ſchkitacź pſched „kontinentalnej njedźelu", kaž Jendźelcźenjo naſchu tak woßwjecźenu njedźelu mjenuja. Tak je n. pſch. mĕſto Mancheſter wulke a mózne ſjawne wuhotowanje ſa khutnu, prawu njedźelu mĕko.

Mexiko njeje hiſchcźe njejednotu mjes ſtatom a zyrkwju pſchewinył. Prĕni krócź, dołhoż katolſka zyrkej wobſteji, njeje w martrownym tydźenju żadyn katolſki duchowny ßwoju ßłużbu ſaſtawał. Mexikanſzy woßadni ßu drje Boże domy wopytali, duchowni ßo pak njejßu pokaſali, tak proteſtujo pſchecźiwo wyſchnoſcźi. S tym pak njeje ſtat jako tajki ſchkodował, ale woßadni.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **woßadow.** Hdyž do zyrkwinych nowinow hladaſch, widźiſch, kelko je faŕſkich mĕſtnow wupißanych; telko drje jich to hiſchcźe żenje było njeje. A nĕkotre ßu hižo dołhi cźaß bjes duchowneho. To naß dopomina na nuſu, w kotrejž ßmy: duchowni pobrachuja. A ſ zyłej zyrkwju cźerpimy my Sserbjo, a to cźim bóle, dokelž móże nam doroſt jenož ſ naſcheho małe-

ho luda pschińcź. Cźim bóle je pak potom nascha pschißłuschnoscź, ßo wo to staracź, so nam dorost pschińdźe! Nasch cźaß, t. r. cźłowjekojo nascheho cźaßa ßu we wěstym myßle tupi. To je scźěhwk poßlednich 13 lět. Woni njewidźa, njeßłyscha, njesacźuwaja tak prawje tu nusu, w kotrejź ßmy, a kotraź nam teź ßa pschichodne cźaßy hrosy. A ta dale trajaza nusa, pobrach na pjenjesach a druhe sadźěwa, so to bywa lěpje. Nasch cźaß, t. r. schtoź wón pschinjeße, njeßmě ſ Knjesom nad nami bycź a wostacź, my cźłowjekojo dyrbimy ßo shrabacź a wscho, schtoź nam pschecźiwne, spytacź pschewinycź. A pschecźiwna a straschna je nam woßebje wěsta liwkoscź, kotraź ſ tym wschěm pschikhadźa, abo ſ teho wscheho pokhadźa: Jich wjele jich je, kotrymž je wscho jene, wscho, schtoź nětkle je, schtoź hischcźe pschińdźe. To pak je strach! A to rěka: ßameho ßo pscheradźicź. S toho ßo shrabajmy, a to najprjedy w tym, schtoź je duchowne, snutskowne. Hdyž ßo nam to poradźi, budźe to teź w druhim lěpje. K tomu pak ßłuscha, so ßu nasche woßady wschě saßo derje sastarane, so ma kóżda ßwojeho duchowneho, a so kóżda woßada a jeje sastupjerstwo duchowneho podpjera, wschě zyrkwine dźěła spěchuje, ßobu dźěła. To móże na někajke waschnje kóżdy, teź starz a staruschka. Tutaj snajmjeńscha se ßwojim dobroproschenjom a ſ tym, so małych a młodych wucźa ßo modlicź a dobroproschenje cźinicź. S tajkim shromadnym dźěłom sa woßadu a zyrkej budźemy ßebi ßamemu sdobom najlěpje ßłużicź a Bohu tomu Knjesej budźe to k cźeścźi.

S **Hessenskeje.** Tu ßu na tsjoch njedźelach lěta 1925 po zyłym kraju kemscherjow liczili. A schtoź ßu naliczili, je sa tak někotru woßadu ſ pohonjazym pschikładom. W pscherěsku bě tam 18,1 proz. doroscźenych kemschi, w Hornjej Hessenskej ßamo 25 proz, a dźěcźi bě 15 proz., w Hornjej Hessenskej 17,9 prozentow, t. r. se sto doroscźenych woßadnych bě tam 18 a ßamo 25 w Bożej ßłużbje, a se sto dźěcźi 14 a ßamo 18. Ssmy mjes Serbami husto pschekhwatniwi, měnicź a prajicź, so Němzy hubjenje kemschi khodźa; tute tu podate liczby ßu zyle wěscźe tak někotremu pohon, ßo ßwěrnischo k Bożemu domej a Bożim ßłużbam dźerżecź a tak ſ dobom spěchowacź kschescźijanske żiwjenje we ßwojej woßadźe, a bycź tak jich wjele druhim, starym a młodym, se żohnowanjom.

S **Ameriki** pschikhadźeja dźeń wotednja nastróżaze powjescźe wo powodźenjach a wo tym, so wody pschiběraja, so saßo dalsche krajiny wohrożene a ſ nim telko a telko tyßaz cźłowjekow. Pornjo tomu ßu powodźenja w Němskej maliczke, a tola běchu też tute sa nasche wobliczenja wulke a nastróżaze a porażaze. Praji tola n. pśch. ſ Ameriki jena jeniczka krótka powjescź: „Powodźenje pschibywa a hrosy tomu a tomu wokrjeżej a je wulki strach, so budźe sa krótki cźaß krajina tak wulka każ Württembergska, powodźena a tym stotyßazam snowa telko dźeßacźtyßazow cźěkazych cźłowjekow pschidźělenych.“ Tuta wodowa nusa, kotraź nětkle Ameriku domachpyta, je drje ta najwjetscha, wo kotrejź wěmy. Wona nam pak teź pokaże, so teź w Amerizy, ke kotrejź jich wjele se żadoscźemi abo se sawiscźu shladuje, nichtón psched nusu a khudobu wukhowany njeje. Ssnadź woni nawuknu dźakowni bycź sa to, so maja ßwój wótzny kraj a w nim wschědny khlěb a potrjebu. A nadźijomnje hnuja tute nastróżaze podeńdźenja, kotreź ßo lětßa dokoła wokoło semje jewja, jich wjele, so ßwojej wocźi, kotrejź nětkle hischcźe hewak něhdźe hladatej, posběhnjeja ke tym wyßokoscźam, ſ kotrychž nam pomoz pschikhadźa: k Bohu. Bóh, niz pschipad wjedźe wscho a dopuschcźa wscho!

Powschitkowne sliczbowanje ßerbskeho pobocźn. mißionskeho towarstwa „Budyschin a wokolnoscź“ na lěto 1926.

W lěcźe 1926 je ßo w ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadach sa ßwonkowne mißionstwo nasběrało a pokładnikej pschepodało:

(□ = mißionski kaschcźik, † = cźitarjo „Miß. pózła“.)

ſ Bartskeje woßody	115 hr. — pj.
ſ Budescźanskeje woßady: ßerbske paczerske dźěcźi 40 hr., druhe dary 529,16 hr.	569 „ 16 „
ſ Budyskeje Michalskeje woßady: □ 160 hr., † 106 hr., pschi woprawjenjach 107,60 hr, póstna nutrnoscź w Jeńkezach 3,30 hr., tehorunja w Dobruschi 13,00 hr., miß. wjecźor (mißionar Petermann ſ Lipska) 44 hr., kłóſisběrarka w Dobruschi 80 hr.	513 „ 90 „
ſ Budyschinskeje woßady: □	55 „ — „
ſ Bukecźanskeje woßady	302 „ — „
ſ Hodźijskeje woßady	235 „ — „
ſ Hrodźischcźanskeje woßady: □ 150 hr., druhe dary 270 hr.	420 „ — „
ſ Huczinjanskeje woßady	60 „ — „
ſ Huscźanskeje woßady: żonjaze towarstwo w Huszy 217 hr., † 17 hr., dobrowólne dary 10 hr.	244 „ — „
ſ Khwacźanskeje woßady: □ 1,66 hr., † 10,06 hr., dalsche dary 7,78 hr.	19 „ 50 „
ſ Ketliczanskeje woßady: □ 111 hr., M. we Wujesdźe 5,— hr.	116 „ — „
Klukschanskeje woßady: □ 62,15 hr., † 14,11 hr., koll. na żnjow. dźakn. ßwjedźenju 56,— hr., paczerske dźěcźi 4,89 hr.	137 „ 15 „
ſ Łupjanskeje woßady	15 „ — „
ſ Maleschanskeje woßady: □ 73,20 hr., ſ advent. miß. hodźin 13,60 hr., † 3,20 hr. . . .	90 „ — „
ſ Minakalskeje woßady: † 26,— hr., □ 41,— hr., paci. dźěcźi 12,— hr., wot lubeje pschecźelnizy mißionstwa 15,— hr.	94 „ — „
ſ Njeßwacźidlskeje woßady	65 „ 20 „
ſ Noßacźanskeje woßady: □ 130 hr., druhe dary 120 hr.	250 „ — „
ſ Porschiskeje woßady: □ 56,92 hr., † 15,— hr., pschi dźěcź. Bożej ßłużbje 10,— hr., druhe dary 123,72 hr.	205 „ 64 „
ſ Wjelecźanskeje woßady: wotkasanje Hony Kapplerjez 100,— hr., □ 160,— hr., † 65,40 hr., pschi dźěcź. Bożej ßłużbje 20 hr.	345 „ 40 „
ſ Wujesdźanskeje woßady	73 „ 50 „
hromadźe:	3925 hr. 45 pj.
Wot tutych dokhodow dosta Sakske hłowne miß. tow. w Drjezdźanach	3785 hr. 45 pj.
kłóſlisběrarnja w Lipsku	80 „ — „
mißionsko-lěkarske tow. w Lipsku	60 „ — „
hromadźe każ horjeka:	3925 hr. 45 pj.

Wschitke tute dary żohnuj Knjes Jesuß, kiż je ſ kralom ßwjateho mißionstwa. Wón sdźerż a pschisporjej luboscź k tutemu ważnemu skutkej kschescźanskeje luboscże też dale w naschich ßerbskich woßadach!

W Budyschinje, 31. dezembra 1926. **Räda**, farar em., pokładnik.

Listowanje: S. w M. sa Rogate (K njebju stpicze.)

Samokwity redaktor: farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 21. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmaŕa
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyšchin 22. meje 1927 Bautzen

Cžischcź a nakład Ssmolerjez kwjetcźischczeńnje a knihańnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu žobotu a płaćźi běrtlčinje 78 šlotych pjenjezkow.

Na Boże ſtpicze.

Jap. ſkutki 1, 1—11.

Na wolijowu horu wjedźe naš dźenžniſchi žwjedźeń. Tam je Jeſuš horje ſtpił do njebješ. Stejimy też my ſ druhimi we wěrje na njej? Na naſche hory jich wjele dźenža a žwjatki pucźuje. A hdyž je rjany dźeń, maju kražny wuhlad. Dha wyſche žo widźa módre njebjo, hdźež žłónczko luboſnje žwěcźi, a wokoło žo daloko a ſchěroko ſemju, pyſchenu ſ Božim darom ſa nadźijepołne žně a ſ kčžejatymi ſchtomami, a naſdala žwoju domiſnu, hdźež jich lubi bydla, ſ kotrymiž žo ſaža witacź budźa. Tajki rjany wuhlad ſkicźi wěrjazym dźenžniſchi dźeń na wolijowej horje. Njebježa wyſche žo widźa jako trón žwojeho pſchekražnjeneho Sbóžnika a ſemju wokoło žo jako Božu rolu, hdźež maju dobre žymjo wěry, luboſcże, modlitwy wužywacź, ſo by žo wſchitko k Božej cžeſcźi ſeleniło a dźěcźi, młodźi a ſtari, Bohu žłužili, a naſdala žwój njebjeſki dom, hdźež jich Jeſuš a jich ſbóžnje dokonjeni lubi witacź budźa. Derje kóždemu, kiž ſ tajkim žohnowanjom dźenža žobu žwjecźi.

„Jako wón to běſche prajił, bu wón horje ſběhnjeny, ſo woni to widźachu, a mróczel wſa jeho pſched jich wocžomaj prjecź.“ Schtwórtk bě, hdźež žo to mějeſche, runje kaž też ſchtwórtk běſche, hdźež je žo ſ někotrymi žwojich wucžomnikow w ſahrodźe Gethſemane modlił. Ale kak zyle druhi tutón ſchtwórtk kaž tamny. Tamny cźmoła nóz, a Judaſch pſchińdźe, ſo by jeho pſcheradźił, a na to cźerpjenje, hanjenje, žmjercź na kſchižu. Tutón žwětły dźeń, dokonjane wſcho cźerpjenje, jako dobycźeć nad hrěchom, žmjercźu a cžertom bě ſ rowa ſtanył a nětko žo ſaža do žwojeho njebjeſkeho wobydlenja wróczi. Mjes žwojimi wucžomnikami a wěrjazymi ſteji, kotrymž bě žo huſto po žwojim horjeſtacźu ſjewił, ſo by jich we wěrje požylnił, wožebje we wěrje do njeho jako do Božeho Ssyna a Sbóžnika cžłowjeekow. A jako bě jim pſchikaſał, jeho kraleſtwo dale twaricź a wo nim prědowacź a wěrjazych wuſchcžicź a pokutnym hrěchi wodacź, požohnowa jich hiſchcże junkrócź a bu horje ſběhnjeny do njebješ. Pſched jich wocžomaj bu horje ſběhnjeny, pſchezo wyſche a wyſche hacž ſkónczńje mróczel jeho pſched nimi potaji. Kaž jeho wucžomnizy žwědkojo jeho horjeſtacźa běchu, ſo horjeſtanjeneho widźachu, haj žwoje porſty do jeho błuſnow położicź mózachu, tak dyrbjachu też žwědkojo jeho k njebjuſtpicźa bycź, a to k tomu, ſo bychu wěrili, ſchtož je jim pſchezo prajił, ſo je Boži žyn a Sbóžnik wſchitkich cžłowjekow, kiž je ſ njebješ na ſemju pſchiſchoł. „Nichtón wſchak, kaž je hižo k Nikodemej rjekł, njeſtupi do njebješ, khiba tón, kotryž ſ njebješ je dele pſchiſchoł, tón cžłowiſki žyn, kiž w njebjeżach je.“ Jeſušowe k njebjuſtpicźe je tak kaž jeho horjeſtacźe mózne wobkrucźenje a ſaſyglowanje jeho žłowa: „Ja žym ſ njebješ, ja žym Boži žyn, waſch Sbóžnik a Knjes.“ A jeho mucžomniży to wěrjachu a žo ſ wjeżeloſcźu ſ wolijoweje hory do měſta wrócźa, dźeja do templa a cžeſcźa Boha. Dale nětk hladachu do njebješ, jako k trónej žwojeho pſchekražnjeneho Sbóžnika, kiž je tam žiwy, hacžrunje njemóża jeho wjazy widźecź, kiž tam na nich ſpomina, žwoje kraleſtwo twari, tych žwojich ſaſtupi a pola nich je ſe žwojim ſchkitom a žohnowanjom. Tam w njebjeżach też nětko Boha žwojeho lubeho Wótza mějachu, kotrehož běchu pſches jeho žyna ſa praweho Wótza póſnali, kiž jich lubuje a kotrehož luboſcże žo ſtajnje troſchtowacź móża. Tak njech

też pola naß je a w tutej wěrje chzemy ßo dźenża ſ nowa poßylnicź a k njej ſawěſcże pſchińcź. To je wſchak to jene, ſchtoż je nuſne: we ßwojej hrěſchnej nuſy Jeſuża měcź ſa ßwojeho Sbóżnika, kiž je naſch hrěſchny dołh ſapłacźił, a kotrehoż dla chze Bóh pokutnemu hnadny bycź a we wſchej druhej nuſy a ſtaroſcźi Boha ſnacź ſa ßwojeho Wótza, kotremuż ßo dowěrimy, dokelž we wſchěm ſ nami derje měni. Tuž dha we wěrje wſchitzy k njebjeßam wocźi, my njejßmy wjazy woßyrocźeni, ně, tam trónuje naſch Sbóżnik, kiž też naß ſaſtupi, ſa naß proßy, ſ nami je, na naß hlada, kak ßo bědźimy, ſchto ſa njeho cźerpimy a ßwoje kraleſtwo twari a ſchkituje, ſo helſke wrota njemóża jeho zyrkej pſchemóz; ně, tam bydli naſch Wótz, kiž je też nam pſches ßwojeho ßyna ſaſyngłowanje ßwojeje luboſcże dał, a na kotrehoż luboſcź a ßwěru nětko twaricź móżemy we wſchěm, njech dawa abo woſmje. Tuž dha we wěrje nětk wſchědnje k njebjeßam myßle a próſtwy, ſo bychmy naſche ſbożo tam wużiwali a żohnowanje měli.

A tak poßylnjeni dyrbimy też dźenża wokoło ßo hladacź, hdźež bydlimy, haj zyku ſemju wobhladacź jako Bożu rolu, hdźež dyrbimy ßwěru dźěłacź k cześcźi Bożej a k ſbożu tych naſchich a druhich cźłowjekow. To je Jeſuß tym ßwojim hiſchcże junkrócź pſchi ßwojim k njebjuſtpiczu pſchikaſał ſ tymi ßłowami: „a budźecże moji ßwědkojo niz jenoż w Jeruſalemje, ale też w zyłym židowſkim a ſamariſkim kraju a hacž do kónza ſemje.“ Kaž ßu ßwědkojo jeho ſkutkowanja a żiwjenja byli, tak dyrbja nětko też wo nim dale ßwědczicź. Prjedy pak dyrbja hiſchcże k tutomu dźěłu ſe ßwjatym duchow napjelnjeni bycź a na njeho w Jeruſalemje cźakacź. „Wy budźecże móz ßwjateho ducha doſtacź, kotryž na waß pſchińdże“, ßłubi jim. A tak je ßo wſcho měło. Jenoż 10 dnjow trjebachu cźakacź. Na ßwjatkownym ßwjedźenju ſta ßo wulecże ßwjateho ducha. A potom ßu w mozy tutoho ducha ſa ßwojeho Knjeſa dźěłali. Hnydom ßwjatki je Pětr tak móznje bjeſe wſcheje bojoſcże prědował a na 3000 buchu kſchcźeni. A Jeſuß je tym ßwojim dale k pomozy był a wſchědnje pſchidał k ßwojej gmjenje, kiž do njeho jako do ßwojeho Sbóżnika wěrjachu a ßwoje dowěrjenje k Wótzej mějachu. A kaž woni, tak też my. Haj dźenża też nam na wolijowej horje ſaklinczi: „Wy dyrbicże moji ßwědkojo bycź.“ A ſchtóż je jeho prawy wucżomnik, ſo je tak ſbożowny w jeho hnadże a łkużbje, tón też budże jeho ßwědk. Hinak njemóże bycź. Haj, tón budże jeho ßwědk, najprjedy też w Jeruſalemje, to je we ßwojim domje, ſe ßwojimi łkowami, ſe ßwojej měrnoſcźu, luboſnoſcźu, ſcźerpnoſcźu, dowěru, modlitwu, kaž ſa blidom tak też ſe ßwojimi, ſ wobraſami, ſ nowinami, ſ knihemi we ßwojim bydlenju, ſo wſchitzy, kiž tam ßobu bydla, dźěcźi a łkużobni, wulke żohnowanje ſ toho maju, a druſy, kiž to widża, naſhonja, kajke je domjaze żiwjenje ßwěrneho kſcheſcźijana; to je też we Bożim domje ſe łkyſchenjom Bożeho łkowa a ſ khodźenjom po nim, ſ prawym ßwjecźenjom njedźele; to je też w gmejnje a woßadże, ſo ſkemu bjeſe wſcheje bojoſcże napſchecźiwo ſtupi, na dźěcźi a młodych kedźbuje, bliżſchemu ſ radu a pomozu bliſko ſtupi. Tajki pak budże jeho ßwědk też dale w zyłym židowſkim a ſamariſkim kraju, to je we ßwojim ludu a kraju, ſo je Jeſuß zyłeho luda cześcź a pycha, ſo je wſcho po prawdże, bojoſcź toho Knjeſa a luboſcźk bratram pſchibywatej, a ſkutki luboſcże w ſnutſkownym miżionſtwje maja w nim lubeho pſchecźela. Haj hacž do kónza ſemje chze ßwojeho Knjeſa khwalbu pſchipowjedacź dacź, ſo by Jeſuß ſbożo a Sbóżnik wſchitkich ludow był. Miżionſtwo mjes póhanami ſe ßwojimi darami a modlitwami podpjera. A hdyż je rjany napohlad ſahroda, w kotrejż wjele różow kcźěje, kak wjele rjeńſcho hiſchcże je, hdyż budże wutroba, dom, woßada, lud, haj zyły ßwět tajka Boża ſahroda, w kotrejż kcźěja te rjane róże luboſcże, wjeßełoſcże, měra, ſcźerpliwoſcże, luboſnoſcże, dobrocźiwoſcże, cźichoſcże, wěry, pózcźiwoſcże. Budźmy jeno wſchitzy Jeſußowi ßwědkojo a dźeń a bóle budże ſ Knjeſom. Kiž pak chze naß ſa tajkich ßwědkow wuhotowacź, ſteji ſaßo pſched durjemi. Bórſy ßwjecźimy ßwjatkowny ßwjedźeń, hdźež chze ßwjaty duch k nam pſchińcź. Proſchmy jeho wo to, pſchihotujmy jemu ßwoju wutrobu.

A potom? Ach, naſdala njebjeſki dom, hdźež Jeſuß ßwojich ßwědkow powita a hdźež ſbóżni ßo mjes ßobu witaju. Tak dźeſchtaj tamnaj dwaj mużſkaj w běłej draſcże: „Wy Galilejſzy mużojo, ſchto wy ſtejo do njebjeß hladacże? Tón Jeſuß, kiž je wot waß horjewſaty do njebjeß, budże tak pſchińcź, kaž jeho widźeli ſcże k njebjeßam horjeſtpicź.“ S tym bu jim prajene, ſo ſměja ßwojeho Jeſuża ſaßo. Pſchetoż k tomu tola jenoż ſaßo pſchińdże, ſo by tych ßwojich, kiž ßu jemu jow tu cześcź dali, k ßebi wſak do ßwojeje ſbóżnoſcże. „Hdźež ja ßym, tam dyrbi mój łkużobnik też bycź“, je wſchak ßłubił a ßo modlił: „Wótcże, ja chzu, hdźež ja ßym, ſo bychu też cźi ßami pola mje byli, kotrychž mi dał ßy, ſo bychu moju kraßnoſcź widźeli kotruż mi dał ßy.“ Kaž nawoženja po cźaßu pſchińdże, ſo by ßebi njewjeſtu domwjedł, tak chze njebjeſki nawoženja ſaßo pſchińcź, ſo by ßebi ßwoju njewjeſtu, wěrjazu gmejnu, domwjedł do ßwojeho njebjeſkeho domu. Ach, ſo bychmy wſchitzy pódła byli! Kajka ſbóżnoſcź budże, hdyż ßo to dopjelni. Kak ſbożowni běchu wucżomnizy, jako ßo Jeſuß pſched nimi pſchekraßni, ſo Pětr k njemu dźeſche: „Knjeże, tudy je nam dobre bycź“, a nětko hakle pſchi nim bycź we jeho njebjeſkej kraßnoſcźi? Hdy to budże? „Nam njeßłuſcha wědźecź cźaß abo hodźinu, kotruż tón Wótcżez do ßwojeje mozy ßam położił je.“ Nam dyrbi doſcź bycź, wjedźecź, ſo ßo to wſchitko ſtanje, a ſo ßo to wſchitko hižo ſa wěrjazych ſapocżnje, hdyż ßu wumrjeli. „Haj, wěrje naſchej pokaſane je krónow měſto naſdala, tam budże pſchebywanje rjane, tam widża ßwjecźi Jeſuża.“ A pſchi nim ßo ſaßo wſchitzy lubi witaju, kiž ßu jeho jow cześcźili. „Kak budże mi! kak budże mi! Hdyż ſaßo wſchitzy rjeni, kiž tudy ßmy w towarſtwi, ßmy w njebju ſhromadźeni.“

Cżehń wot ſemje naß, Jeſu, rjenje,
Ach, cżehń naß ſtajnje ſa tobu,
Hdźež njeb'dże żane pſcheměnjenje,
Hdźež lubuja ßo mjes ßobu.
Cźi wſchitzy, kiž ßu k tebi dóſchli,
Dźak ſpěwaju cźi ſ radoſcźu,
So ßu ſe wſcheje nuſy wuſchli
A ſraduja ßo pſched tobu.

Hamjeń. Ss. w M.

K njebju wutroba!

Sběhń ßo horje, wutroba,
Wyſche wſchitkej ſachodnoſcże,
Hdźež twój Sbóżnik pſchebywa,
Kiž cże wumoh ſ hubjenoſcże,
A tam ſ Wótzom hromadże
Knježi do wſchej' wěcżnoſcże!

Hlaj, tu kóżda roſtlina
Hłójcżku ſběha horje k Bohu,
Ptacżki wſchědnje ſpěwaja
Pacżeŕ dźaknu kraßnu nowu.
Cżłowjek pak, kiž wjazy je,
Tu na ſeńſkim wißacź chze!

Khrystuß, kiž bu do njebja
S bójskej mozu posběhnjeny,
Mjes nami tu pschebywa,
Wjednik nasch je pschekraßnjeny!
Haj, w jeho ruzy je
Zyke nasche žiwjenje!

Horje k Božej kraßnoschži
Posběhńcże ßo, myßle moje.
Tón, kiž ßedži na tróni,
Kedžbuje na dźěcžo ßwoje!
W modlitwje ja sapschimnu
Sswojoh' Knjesa sa ruku!

Wuliń, kralo njebjeski,
Na mnje ßwoje žohnowanje,
Dołhož ßym tu na semi,
Kóžde lube nowe ranje!
Jesu, budź mój pastyŕ tu,
Wrócź mje, hdyž ßo sabłudźu.

Budź ty moja khowanka,
Hdyž dźe na mnje strach tu hrosny,
Moja ßylna sepjera,
Hdyž ßym tu po pucźu sprózny.
S hnady, Jesu najlubschi,
Napoßledk mje k ßebi wsmi! H. B.

Jutrowny dosynk.

(Pokracžowanje.)

Pod tutym napißmom běchmy njedźelu Quasimodogeniti wschelake powěsce s Roma a s romskich katakombow sdźělili, wožebej wo zyrkwi Pětra a Pawoła, abo kaž wona nětkle rěka wo zyrkwi ßwj. Sebastiana. Tute ryncžki ßu wschelakich jara sajimowake. Tohodla podawamy tu dalscheho wo tym, kaž běchmy to tež pschipowědźili.

Katakomby města Roma ßu takrjez podsemske město, a to hischcże wulke a rumne. We wschěch ßwojich kónczinach njeje hischcże pschepytane a snate. Do semje ßu tam najprjedy dźěry ryli. Jako bě dźěra hłuboka doscź, ryjachu do boka khód a jako bě khód dołhi doscź, wurychu pschi boku komorku, to je wjetschi abo mjeńschi rum, do kotrehož s khoda s durjemi sastupisch. A tuta komorka bu spanska komorka sa tych, kotsiž běchu w ßwójbje sa tutu semju na pschezo wußnyli; tuta komorka bu ßwójbne pohrjebnischcżo. Tak je to jena ßwójba sapocžała a druhe a sašo druhe ßu pschischske a khód dale ryke a nowe komorki pschihotowake. A tak ßu nastake nowe skhody wot horjekach do semje a nowe khódby pod semju, khódby, kotreż pornjo ßebi dźěchu, a khódby, kotreż druhe kschižowachu. Hdyž tole ryßowane widźisch, měnisch, so widźisch haßy města, a te wschelake komorki ßu kaž domy a khěže města. Tak móžesch katakomby mjenowacź podsemske město.

A tuto je tež w druhim hischcże podobne na město, a sašo pak ßo wono runje w tutym dźěli wot městow nad semju: Woni njeißu, do semej dozpiwschi, tute khódby jenož w jenej runinje dale ryli, kaž to nad semju ßo město se ßwojimi haßami w jenej runinje wupschestrěwa, ně, woni ßu, kaž do wschěch bokow, tež dale do hłubokosce ryli a ßu, dozpiwschi trěbnu hłubokosćź pod prěnimi khódbami, takrjez nětko spody prěnjeho města druhe wurywali, zyle podobne prěnjemu. Schtož w zyle modernych wulkich městach nětkle namakasch, mjenujzy, so spody města haßy twarja a želesnizy jěsdźa, so ßu to tež takrjez města w dwěmaj poskhodomaj, to bě tehdy hižo w katakombach. A hischcże hinak. Tež w dwěmaj poskhodomaj njedoßahachu rumnosce, tuž ryjachu hischcże hłubje a pschihotowachu tak w tsecźim poskhodże pod semju komorki a rowy. Haj, s městnami tež hischcże w schtwórtym a ßamo druhdy tež hischcże w pjatym.

S toho spósnajesch, so ßu katakomby hižo tutoho dla něschto woßebite a něschto wobdźiwanja hódne. Ale niz jenož tohodla. Tež to wuhotowanje komorkow a rowow nusuje naß, ßo dźiwacź.

Wěso njeißu pschi jenotliwych khódbach jenož komorki wurywali, ale tež jenotliwe rowy sa jenotliwych abo sa ßwójby s mjenje stawami. Tute ßu tak pschiprawjene, so ßu do scźěny khódby row podobny kaschcźej wurubali, a to s wjetscha dwaj, bóle deleka jedyn, a wyschе tutoho tón druhi. Na jich wulkosćźi hischcże dźenßa spósnajesch, hacž je w nim wotpocžowake cźěło doroscźeneho abo dźěscźa.

Khód njeje schěroki; móżesch runje tak w nim hicź a ßo s druhim setkacź. Powětr pschikhadźa do nich s tymi wschelakimi dźěrami, kotreż wot horjekach do hłubiny wjedu.

Něschto woßebite je, kak ßu jenotliwe komorki pschihotowane a wuhotowane. Wone maju wschelaku wulkosćź. Na pschi. je tak, so masch w scźěnje napschecźo durjam dwaj rowaj, jedyn wyschе druheho, a so masch w scźěnje k prawizy a w scźěnje k lěwizy runje tak dwaj rowaj. Tu je potajkim kschescźijanska ßwójba ßwojich semrětnych khowaka, tu je wopmonjeńske hoscźiny wuhotowaka. Tohodla je tež, kelkož to samóżesche, nakožowaka, tutón rum wuhotowacź a wudebicź. A kak, to hischcże dźenßa we wjele komorkach widźisch.

Jenotliwy row, do kotrehož běchu lubeho semrěteho pokhowali, bu s taflu sacžinjeny. Sbytkny rum na scźěnach, woßebje pak wjerch, bu wudebjeny se wschelakim rzßowanjom a molowanjom, s pißmom a s wobrasami. A runje tole je wulzy sajimaze a wulzy ważne. Runje w tutym namakamy powucženja a powěsce wo waschnju a žiwjenju, wo wěrje a smyßlenju tehdomnischich kschescźijanow.. Woßebje pak ßo tu sesnajemy s waschnjom prěnich kschescźijanow, ßwojich semrětych ßebi khowacź a cżescźicź a ßo pschi jich rowach wjeßelicź ßwojeje wěry, kotraž bě jim tu wobsbožazu wěstosćź daka: Woni, kiž wumrěchu, njeißu morwi, ßu žiwi, a te cźěła, kotreż tu w poßlednjej semskej komorzy wotpocžuja, njeißu shubjene sa pschezo, ně, tež tute junu stanu do noweho žiwjenja. A so je tuta jutrowna wěra a wěstosćź we wutrobach tehdomnischich kschescźijanow bydlika, to ßu woni wobßwědcžili runje w tutych podsemskich komorkach ßwojich semrětnych we wobrasach a w pißmje, a to na jara wschelakore waschnje. Wscho njenej nam hischcże sa zyle wěste rosjaßnjene a wobkrucźene, tola pak hižo jara wjele.

Tute tak wuhotowane komorki nam dźenßa hischcże wobßwědcża, so ßu tehdomnischi ryßowarjo a molerjo hižo wumětzy byli a ßo na ßwoje dźěło jara derje wustejeli. To ßo s toho wujaßni, so bě Rom tola tehdy niz jenož wulke město, ale tež rjane, woßebje po wulkim wot Nerona sawinowanym wohnju, kotryž na kscheescźijanow telko srudoby a žałoscże pschinjeße. Samoh tola khěžor Nero winu wot ßo na kschescźijanow walicź. Romjenjo, tehdy hižo niz wjazy tak wojerski lud, ale bóle mjehki, nakožowachu wjele pjenjes na to, ßebi rjane, wudebjene domy twaricź. W tajkich dyrbjachu wěso tež ryßowarjo a molerjo ßwoju wustojnosćź spytacź a pokasacź. A tutu ßu cźi, kiž běchu mjes nimi kschescźijenjo, potom tež na to nakožowali, pěknje debicź komorki semrětych.

A tu naß sašo woßebje sajimuje, kak ßu ßo nětko tucźi wumětzy prěnjeho kschescźijanstwa, kotsiž tola se židowskeho

abo póhanſteho luda pokhadźachu, a kotſiž mějachu wokoło ßo lute póhanſtwo, prózowali to, ſchtož jich kſcheſcźijanſka wěra wucźeſche, we wobrasach pokasowacź, a to na tutych podſeńſkich měſtnach woßebje to, ſchtož wo horjeſtawanju, wo wěcźnym žiwjenju, wo njebjeßach, wo poßlednim ßudźenju atd. wěrjachu a wědźachu. To bě tola ſa zyły ßwět, też ſa židowſki lud, nowa wěra a tuž też nowa rěcź, kotruž dyrbjachu hakle też wuknycź.

S tutoho wobſchěrneho bohatſtwa, kotreż runje ſa tute praſchenja w katakombach namakamy, chzemy tu ſnajmjeńſcha něketro małe pokaſki podacź. (Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Generalna ſynoda evangelſkeje zyrkwje Staropruſkeje ſaběraſche ßo ſe wſchelakimi ważnymi ſakonjemi, tak ſe ſakonjom wo wuwucźowanju a wukublanju fararjow. Tu je ſajimaze, ſo je generalna ſynoda poſtajiła, ſo ma theologa abo bohoßłowź wot nětka pſchißłuſchnoſcź, dwaj ſemeſtraj dlěje ſtudowacź hacź dotal, měſto 6 ſemeſtrow abo tſijoch lět nětko 8 ſemeſtrow abo 4 lěta; ſo by theologa ſ wědomoſcźu poſtupował a wſcho wobknjeżił, ſchtož ſa ßwoje dźěło a ſaſtojńſtwo trjeba, je tuto podlěſchenje ſtudija nuſne, njech je też pjenjeżna nuſa ſtudowazych pſchezo hiſchcźe wulka. Sa mjeno „evangelſki biſkop“ ßo generalna ſynoda roſßudźicź njemóżeſche, pſchi wothłoßowanju wo tutym dypku bě 103 hłoßow ſa to, 109 hłoßow pſchecźiwo; tſijo njehłoßowachu ßobu. To je po prawom ſchkoda; prjedy abo poſdźiſcho budźe też Pruſka tuto ſtaroſchſcheſcźijanſke pomjenowanje, kotreż ßu też reformatorojo dale trjebali, tola pſchijecź. Woßebitu a nowu wěz pſchinjeße ſakoń wo dźěle theologinow, t. r. žónſkich, kotreż ßu na bohoßłowſtwo ſtudowale. Žana krajna zyrkej njeje hacź dotal tutu należnoſcź ſakońſzy rjadowała. Generalna ſynoda pokaſa jim ſe „ſakonjom wo vikarkach“ pucź do duchowneho ſaſtojńſtwa; połne je njedoſtachu, tola wobſchěrne a ważne dźěła ſ njeho; prawo na ſakramentach njedoſtachu, a tak njebu ſ tutym ſakonjom žadyn nowy farſki hamt ſałożeny. Też wone dyrbja 4 lěta ſtudowacź. Sa roswucźowanje w nabožnych hodźinach ßo doraſnje žada, ſo ma ßo tuto ſłożowacź po ſakładach naſcheje wěry a zyrkwje.

Harlemſki biſkop romſko-katolſkeje zyrkwje je porucził, ſo ma ßo we wſchěch zyrkwjach a kapałach Haarlemſkeho wokrjeża kóždu njedźelu a kóždy ßwjaty dźeń trójzy „Ave Maria“ ſpěwacź, ſo bychu wot Boha ßebi wuproßyli wobarnowanje pſched měſchanymi mandźelſtwami, kotreż měło ßo pſches poßrědniſtwo ßwj. Marije ſtacź. Potajkim ßu tola te powěſcźe a wobliczenja prawe, kotreż pokaſuja, ſo ma romſko-katolſka zyrkej ſ měſchanymi mandźelſtwami wjele wotpada — a ſo evangelſka zyrkej ſ nimi ſtawy pſchidobywa.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Rogate.** Dźenża abo też na Boże ſtpicźe hromadźimy po Božich ßłużbach ſa miſionſtwo mjes póhanami. Tak je to hižo dołhe lěta. Lětßa pak ma naſche jakſke miſionſtwo telko dźěła a nadawkow a wudawkow, ſo jich hiſchcźe wjazy pomoznikow a pomozy trjeba hacź druhe lěta. S miſionſkich polow klinczi wótſſje ſtara miſionſka próſtwa: Pój k nam a pomhaj nam! To je nam też chzyła ſańdźena njedźela doprajicź, kotraž měješe ſa tekſt wulku miſionſku pſchikaſnju naſcheho Knjeſa: Mat. 28, 18—20. Tutej ßo njeßmémy a njemóżemy — a ja ßebi myßlu — nochzemy też wuwinycź.!

— **Sjeźd ſaſtupjerjow ev.-luth. ſchulſkeho towarſtwa we Wjaſońzy.** Njedźelu Jubilate, 8. meje 1927, wotmě ev.-luth. ſchulſke towarſtwo ſjeźd ßwojich ſaſtupjerjow we Wjaſońzy. Na polach pſched Wjaſońzu njeběſche njedźela, ale ſda ßo, jako by wſchědny dźěławy dźeń był. Dopołdnja w 9 hodź. měješe farař Klee ſ Drježdźan ßwjedźeńſke prědowanje, kotreż ſałoži na ſchpruch: Ja chzu cźe požohnowacź a ty dyrbiſch požohnowanje bycź. Wopyt Bożeje ßłużby běſche dobry a prědowanje cźinjeſche hłuboki ſacźiſchcź na kemſcherjow. Wot 11 hacź do 1 hodźin běſche ſhromadźiſna ſa ßobuſtawy, na kotrejż też jedyn ßerbſki wyſchſchi wucźeŕ na wotpocźinku porěcźa. Po wobjedźe běſche ſjawna ſhromadźiſna. Pſchednoſchk měješe k. wucźeŕ Schleich wo „Prawach ſtarſchich a wo ſchuli“ a ſłożowaſche ßwój pſchednoſchk po Knjeſowym ßłowje: Dajcźe dźěcźatkam ke mni pſchińcź. Pſchednoſcheŕ wuſběhny woßebje pſchißłuſchnoſcź ſtarſchich pſchi wocźehnjenju dźěcźi, kak ma ßo jim ſaklad położicź ſa naboźinu a modlitwu w domje, rěcźnik ſpomni na to, kak je jeho ßameho jeho pobożna macź hižo ſahe modlitwy wucźiła; hižo jako 3lětny hólcźeż je mohł doſpołnje ßwjaty „Wótcźenaſch“. Pſchednoſcheŕ pokaſa na wſchelakich pſchikładach, kelko macźerna modlitwa ſa dźěcźo ſamóże, a wón měnjeſche, ſo drje je ſchacherjej na kſchižu macźerna modlitwa w poßlednjej hodźinje k wobrocźenju dopomhała. Prawo ſtarſchich pak je, ſo nad tym ſtražuja, ſo w ſchuli ßo woprawdźita naboźina podawa. Wón ma Jeſußowe ßłowo ſa najkhutnińſche, hdyž wón rjeknje: Běda tomu, kiž pohórſchuje jene ſ tych najmjeńſchich. Schulſku modlitwu wobhladuje pſchednoſcheŕ ſa kluczik wot duſche dźěſcźa k wutrobje wucźerja. Jako běſche ſchulſka modlitwa wot wyſchnoſcźe ſakaſana, wocźakowachu wichor ſe ſtrony ſtarſchich, kotremuž by žana wyſchnoſcź napſchecźiwo ſtacź njeſamohła. Něhdźe wokoło 5 hodźin ſkónczi ßo ſjeźd ſ modlitwu. Wjele rjaneho běſche na tutym dnju rěcźane a běſche wſchitko na ſynk ßerbſkeho miſionſkeho prědarja tydźeń prjedy w Hodźiju wothłoßowane. Njech też tudy płacźi tamne ßłowo: Hdyž ty ßo junu nakaſaſch, dha poßylń ßwojich bratrow. Jako ßo my pſchitomni Sserbjo roſßohnowachmy, ſacźuchmy ſnutſkownje jene Jubilate!

— W **Barſinje** je tukhwilu wulka wumělſka wuſtajeńza, kotraž wſchěm pſchecźelam a njepſchecźelam zyrkwje pokaſuje, lěpje hacź dołhe roſpißanje, ſo je evangelſka zyrkej też tu poſtupowała. Sajimawe ßu na pſch. pſchedmjety pohrjebniſchcźowych kapałow, kſchcźeńſkich kapałow atd. Tohorunja je tam nowocźaßne moleŕſtwo ſe wſchelakimi wudźełkami ſaſtupjene.

— S **Barlina** ßmy piſali, ſo běchu tam ſapocźeli moſcheju twaricź, t. r. muhamedańſki Boži dom. To bě też tak, njej pak tukhwilu wjazy tak. Hłowny dźěl a jena wěża — minaret mjenowana — je nimale dotwarjena, ta druha wěża hiſchcźe njeje tak daloko. To wukhadźa ſ toho, ſ cźehož też druhdźe podobne njedoſtatki pokhadźeja: pjenjeſy nimaja. Wot naſymy 1925 hacź do nalécźa 1926 póßła Indiſka jenož 12 000 hr. do Barlina; nětkole dozyła nicžo njeſcźele. A tak ßu ſ tutej moſcheju tcźazy woſtali. Sahorjenje ſa nadawk, Barlin wo moſcheju wobohacźicź, njemóże potajkim mjes muhamedańſkimi Indiſkeje tak jara wulke bycź.

Liſtowanje: H. B. Wutrobny dźak ſa poßyłku. Red. — R. w R. ſa Exaudi. — K. w B. ſa Sswjatki. — R. w B. ſa Sswj. Trojizu.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 22. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke kopjeno.

Budyſchin **29. meje 1927** **Bautzen**

Čiſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczišchczerńje a knihaŕnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadza kóždu ſobotu a płaczi bèrtlètnje 78 ſtotych pjenjezkow.

Exaudi.

Scźenje ſwj. Jana na 14. ſtawje wot 12.—17. ſcht.

Ssmy nětk w jara ſajimawem cźaſu žiwi, mózemy, hdyž chzemy, wſchudźom wobkedźbowacź, kak cźlowjekojo pytaja nowe móžnoty k wjedźenju ſwojeho žiwjenja. Hladajmy jenoż ras do Ruſkeje, hdźež ſu najwjazy ſo prózowali, wſcho wobnowicź, abo woſtańmy tu pola naſ a hladajmy wokoło ſo na wſchitke te poſpyty, cźłowjeſtwo hinak ſarjadowacź. Schto ſu wſchitke tute poſpyty cźłowjekam pſchinjeſłe? Wuſpěch tak, kaž ſu ſej to jich wunamakarjo myſlili, na žadyn pad. K tomu pobrachuje tomu wſchemu pſchejara pocźahowanje na Bójſke, wſcho je jenoż ſwjaſane na naſchu ſemju, na naſch ſwět, wſcho jenoż dźěła a myſli w duchu tuteje ſachodnoſcźe bjes myſlow na Božu wěcźnu wěcźnoſcź. Tam leži a tam namakamy tež wulki ſmylk, kotrehoż dla njemóża cźłowjekojo naſcheho cźaſa ſo ſaſo wunamakacź ſe wſcheho horja a ſe wſcheje žałoſcźe. Hdy by kóždy ſaſo ſpóſnał, ſo je wón ſe ſwojimi myſlemi, ſe ſwojimi ſamſnymi myſlemi jenoż knicźomny a na ſachodnoſcź wſcheho ſemſkeho ſwjaſany, ſo pak leži nadawk cźłowjeſkeho ſplaha w tom, dale pſche tuto ſwětne wobmjeſowanje ſo prózowacź, potom by tež ſpóſnał, ſo pſchińdźe k tomu jenoż pſches Jeſom Khryſta, kiž je jenicźki nam cźłowjekam pſchinjeſł jenoż Boże a Bójſke myſle w mozy Ducha ſwjateho. Hdy by ſaſo ras ſo podnuril do jeho ſłowow a do wſcheho, ſchtoż je wón cźinił a ſkutkował, derje by ſacźuł, ſo a kak móżeſch jenoż w nim namakacź ſwój měr a ſwój pokoj. Tam pola njeho namakaſch tamneho Ducha, kotrehoż ſ polnym prawom mjenujemy ſwjateho, tamneho Ducha, kiž je tak zyle hinajſchi hacź naſch, wot kotrehoż pak dźěl namakamy tež w naſ, w naſchej duſchi, kiž dyrbi w naſ narosćź k mozy, kiž wobknježi zyke naſche žiwjenje. Hdyž tak na Jeſuſa hladaſch, pytnjeſch wulki rosdźěl mjes nim, dokonjanym, a tobu, njecźiſtym a njedokonjanym, pytnjeſch pak tež a ſacźuwaſch žiwje, ſo móże a ſamóże wón tebje pſcheměnicź, twoje jedźenje po dokonjanoſcźi a ſbóžnoſcźi dopjelnicź, dokelž je jeho Duch ſwjaty něſchto, ſchtoż chze ſo wupſcheſtrěcź na kóždeho, kiž wo njeho proſy. Tak móżeſch dopóſnacź to, ſchtoż praji naſch tekſt, kiž tebi pornjo wſchemu ſwětnemu, pornjo wſchěm prózowanjam cźłowjekow, ſami něſchto nowe, ſami ſbóžnoſcź ſej wudobywacź, pokaſa jeho, krala njebjeſow a ſemje, kiž dawa tež tebi móz, kiž wuſkyſchi tež twoje próſtwy, ale wſcho jenoż w mozy a pſches móz ſwojeho Ducha ſwjateho, kotremuž budź cźeſcź a khwalba, nětk a do wěcźnoſcźe!

W tutej ſwojej mozy dawa nam naſch Knjes tež dźenża hiſchcźe pſchezo ſnowa nowu móz. Haj, je wěrno, ſchtoż wón ſwojim wucźobnikam praji, „ſchtóž do mnje wěri, budźe te ſkutki tež cźinicź, kotreż ja cźinju; a budźe wjetſche, dyžli te, cźinicź; pſchetoż ja du k ſwojemu Wótzej“. Haj, wón je ſchoł k ſwojemu Wótzej, w tom leži ſa naſ nětk wſcho, dopjelnjenje a ſlubjenje, tak je to tež ſa naſ dopjelnjenje wſchitkich naſchich pſcheczow a nadźijow, hdyž wěmy, ſo je Knjes Jeſuſ ke Wótzej ſchoł, kaž je wón tu prajił, w tom namakamy tež ſlubjenje toho, ſo budźemy pſches jeho móz tež to cźinicź, ſchtoż je wón cźinił, a widźimy dźěn ſ tym, ſo namaka zyle wěſcźe tuto ſlubjenje ſwoje dopjelnjenje, tak wěſcźe, kaž je wón ſchoł k Wótzej. Nětk ſteji w ſwojej polnomozy, w kotrejž móże nam dacź, ſo cźinimy, ſchtoż je wón cźinił, haj hiſchcźe wjazy. Spodźiwne ſłowa: my dyrbimy wjazy cźinicź, hacź naſch

Knjes? Haj, luby pschecźelo, so je wón ßwět a wschón hrěch pschewinył, to ßo ſa njeho jako Ssyna Bożeho ßamo roſumi; hdyž pak my to ßamßne cźinimy, wuroſcźemy w jeho hnadźe a jenoż pſches tutu ſ naſchich cźlowjeſkich mjeſow, budźemy ſe cźlowjeka Boże podobiſny. Mózemy tajzy, kajzyž tónczaß hiſchcźe ßmy, kiž hiſchcźe ßmy tak rady žiwi w hrěchach tutoho ßwěta a druhdy ſzyła to njepytnjemy, to wſchitko ßebi jenoż myßlicź. Ale, hdy bychmy woprawdźe wěrili do Jeſom Khryſta, wſchitzy a bjes wuměnjenjow, potom bychmy też my hižom tu na ſemi dozpěli, tak ßo nadźijamy pſchichodneho dokonjenja w tamnem Božim raju. To je naſcha nadźija a naſcha ſtajna próſtwa a wěmy, hdyž ſ zyłej wutrobu proßymy, naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß nam też ſkónczńje dari dobycźe, ſo by cźeſcźeny był Wótz w Ssynu.

Haj „ſchtoż budźecźe proßycź w mojom mjenje, to chzu ja cźinicź, ſo by Wótz cźeſcźeny był w Ssynu. Je=li ſo wy něſchto proßycź budźecźe w mojom mjenje, to chzu ja cźinicź. Lubujecźe=li mje, to dźerźcźe moje pſchikaſnje.“ Tak nam dźenßa hiſchcźe ras napſchecźo klinczi, kaž tydźenja, proſchcźe! A ſawěrnje, to je něſchto, na cźoż dyrbimy ßo pſchezo ſnowa dopomnicź. Niczo nam njebudźe bjes próſtwy, kaž je to hižom tu na ſemi, tak wjele bóle ſchtoż naſtupa Boha a jeho raj. Proſchcźe a ſaßo proſchcźe, tak njech w naſchich rjadach ſtajnje klinczi, pſchetoż to je pſchikaſń naſcheho Knjeſa, a hdyž chzemy jeho lubowacź, to dyrbimy jeho pſchikaſnje dźerźecź. Potom ßo wopokaſa jako naſch Knjes, kiž nam ſcźele, ſchtoż ßej wuproßymy w jeho mjenje. dyrbimy proßycź, haj to je hłowna wěz. Ssnadno je ßo tón abo tamny hižom ras dźiwak, ſo njenamaka wußkyſchenje ſe ßwojimi próſtwami a modlitwami; lubi pſchecźeljo, winu njepytajcźe pola Boha a Knjeſa Khryſtußa, ale pola waß, ſo hiſchcźe njejſcźe proßyli w duchu a prawdoſcźi, ſo pak ſcźe pſchejara kedźbowali jenoż na ßamßne derjehicźe, naſcha modlitwa pak dyrbi najprjedy bycź wěnowana roſcźenju Božeho kraleſtwa tu na ſemi, hdyž Boże kraleſtwo roſcźe tu pola naß a mjes nami, potom wſchitko to druhe hubjene a njepſchijomne ßo ſhubi a pſchewoſtaji měſtno dobremu, Bójſkemu. Tohodla, hdyž my proßymy, chzemy proßycź w Jeſußowem mjenje, to budźe wón nam móz daricź we wußkyſchenju naſchich próſtwow, budźe nam daricź, cźinicź ſkutki wěry, kajkež je wón cźinił.

A to wſchitko w mozy a pſches móz ßwojeho Ducha ßwjateho, kiž chze też nam wuproßycź pola Wótza, ſo by też na naß pſchiſchoł, kaž je ßwjatki pſchiſchoł na japoſchtołow. O hdy by tutón Duch w naß wſchěch žiwy był a niz wjazy duch ßwěta, kak hinak by było pola naß! Duž dyrbiſch ſpóſnacź ßwój ßwjaty nadawk: ſdaluj ßo wot ßwěta, pſchetoż ßwět njemóže doſtacź Ducha wěrnoſcźe, dokelž jeho njewidźi a njeſnaje, dokelž jeho njecha měcź, ale jenoż ßamßny duch ſelhańnoſcźe. Tohodla budźe też ßwět ſahinycź pſchi kónzu cźaßow, ale ßkowo Knjeſa woſtanje wěcźnje. Tuž pſchiwobrocź ßo jemu, ſo póſcźele też tebi ßwojeho Ducha, troſchtarja we wſchěch nuſach ßwěta a žiwjenja, kiž woſtanje wěcźnje pola naß a we naß. Jenoż pſches Ducha jeho ſnajemy, jenoż w Duchu jeho namakamy, tohodla dyrbi to naſcha najwutrobniſcha a najnutrniſcha próſtwa bycź:

Pſchińdź, Ducho ßwjaty, napjelń wutroby
ßwojich wěrjazych
a ſapal w nich woheń ßwojeje Bójſkeje luboſcźe,
kiž ßy pſches wſchelakoſcź jaſykow ludy
zyłeho ßwěta
ſhromadźił k jednocźe wěry! Haleluja! Hamjeń!

R. w R.

Jutrowny doſynk.

(Kónz.)

Row njeje to poßlednje a kónz wſcheho, row njeſdźerži, ſchtoż je doſtał. To bě jich wěſtoſcź. S tutej ßo troſchtowachu tam w tutych komorkach ßwojich lubych. Kak to wuprajichu? Na pſch. takle: Wobras na ſcźěnje, w njepſchetorhnjenym ſwiſku molowany, ma pak tola ſchtyri dźěle a pſchedſtaja cźi hiſtoriju proſety Jonaßa. Na prěnim wobraſu: Jonaß wjeſe ßo na łódźi po žołmjazym morju; na druhim: wulka ryba proſetu ſpóžera; na tſecźim: ryba jeho ſaßo po tſjoch dnjach na brjóh wupluwa; na ſchtwórtym leži proſeta w khłódku ßwojeje hěty a turkowſkeje kruſchwy, kaž to w bibliji cźitaſch.

Tutón wobras drje je zyle wěſcźe ßobu ſ najprěńſchich lět. Widźimy tu ,kak moleŕ pyta ſa wuraſami, ſa wobraſami, ſo by pokaſał, ſchtoż jeho wjeßeła wěſtoſcź też w tutym podſeńſkim měſcźe rowow je. A tuž wuſwoli ßebi tutu biblisku ſtawiſnu, ſo by we wobraſu wuſnał to, ſchtoż jutry prěduja wo ßmjercźi, kotraž bu po tſjoch dnjach pſchewinjena, a to, ſchtoż nam prěduja jutry, ſo też my w rowje njewoſtanjemy ſe ßwojim ſachodnym cźěłom, ale žiwi budźemy: „Ssmjercź je póžrěta do dobycźa! Hdźe je, ßmjercź, twoje žahadło?“

Podobnje kaž ſtawiſnu proſety wužiwachu molerjo też n. pſch. ſtawiſnu lijenzy a Noacha. S njeje wuſwolichu ßebi woßebje hołbja ſ wolijowej hałožku ſa pſchedmjet, kotryž ßo w tutych komorkach pſchezo ſaßo pokaſuje, niz jeno na wobraſach lijeńzy, ale też hewak. Hołb ſ hałožku je poßoł měra, poßoł noweho žiwjenja; tomu kiž w kaſchcźu na wodach ſamknjeny, t. r. pohrjebany wokoło płuha, praji hołb ſe ſelenej hałožku: Ty ßy wumóženy ſ Twojeho kaſchcźa, ty budźeſch žiwy. A tym kiž k rowam pſchińdźechu, pſchipowjedaſche tutón wobras naſtajnje tu troſchtapołnu powjeſcź: Woni njejßu morwi, woni ßu žiwi, woni maja wěcźny měr a pokoj.

Woßebje huſto pokaſuje ßo też dobry paſtyr. 23. pſalm a ßkowa Sbóžnika ßu ſ nim woſnamjenjene, a naſch Sbóžnik ßam. Ale na tutych wobraſach widźiſch jeho hinak pſchedſtajeneho hacź ßmy my to ſ wobraſow naſcheho cźaßa ſwucźeni. Jeſuß Khryſt je tam pſchedſtajeny zyle tak, kaž tam paſtyrja, a to młodeho paſtyrja, na paſtwiſchcźach ſ wonka měſta wohladachu. Jenoż jeniczki wobras drje je ſnaty, na kotrymž je paſtyŕ ſ brodu molowany, ale pſchi tutym wobraſu njejßu ßebi wězywuſtojni wěſcźi, hacź dyrbi to dobry paſtyŕ abo dozyła paſtyŕ abo něchtón druhi bycź. Dobry paſtyŕ wjedźe wowzku k ſtadku, wjedźe duſchu njeßmjertnu domoj. Stroſchtna móže też ſrudźena duſcha potom ſpěwacź: „Hacź je runje khodźu w cźěmnym dole, njeboju ßo žaneho njeſboża, pſchetoż ty ßy pſchi mni! Twój prut a kij troſchtujetej mje!“

Saßo druhe wobraſy pokaſuja nam Knjeſa Jeſußa na ſtole ßedźo. „Ssedźi na prawizy Boha Wótza, ſwotkal wón pſchińdźe, ßudźicź žiwych a morwych!“ To drje njeje wobras ſ prěnich lět kſcheſcźijanſtwa, ale ſ cźaßa, w kotrymž běchu wuraſy a pſchedſtajenja kſcheſcźijanow hižo bóle wuwite a wudoſpołnjene. Na někotrych ſ tutych wobraſow ſteji pſched na trónje ßedźazym Knjeſom tyſa, w kotrejž wohladaſch dwě kniſy, po waſchnju tehdomniſcheho cźaßa wokoło kija ſkulanej. Schto tutej pſchedſtajetej, w tym njejßu ßebi wěſcźi; jeni praja: Stary a Nowy ſakoń, druſy: Sakoń a proſetow, ſaßo druſy: knihi žiwjenja a druſy ſaßo druhe. Njepowalna je pak na kóždy pad ta wulka jutrna wěra: Jeſuß, mój Knjes žiwy je, ja też žiwjenje budu widźecź! S dobom mamy tu hižo nadrobne pokaſki na to, kak ßebi kſcheſcźijenjo myßlachu wěcźneho ßudnika, pſched kotrehož duſcha ſemrěteho ſtupi, abo

pſched kotrehoż horjeſtanjeni na poßlednim ßudnym dnju ſtupja.

Woßebitoſcź mjes tutymi tak wſchelakorymi wobraſami ßu te, na kotrychż ßo roſtliny, każ żito, płody kwětki mużiwaju ſa wudebjenje niz jeno, ale też ſa rěcź a wuſnawanje we wobraſach. Ssu komorki namakali, w kotrychż ſkoro jenoż tajke molowanje widźiſch.

Tole ßu jenoż ßnadne pokaſki ſ wobſchěrneho bohatſtwa katakombow. Hdyż hiſchcźe ſhoniſch, ſo ßu tute wobraſy we wſchěch barbach molowany, pſchidaſch hiſchcźe ſpěſchniſcho, ſo to wſchitko něſchto rjane a dźiwne a woßebite.

A něſchto zyle woßebite ßu też tute katakomby, tute podſemſke měſta morwych, w kotrychż ßo tola tak dźiwnje jewi żiwjenje, żiwa wěra do żiweho Sbóżnika, do żiwjenja po ßmjerczi, do wěczneho żiwjenja. Ssnadź ras ſkładnoſcź wużijemy a hiſchcźe nadrobniſcheho wo katakombach tu rospißamy.

Doſynk k njedźeli Cantate.

„Spěwajcźe temu Knjeſej nowy kherluſch, hlaj wón cźini dźiwy!“ Lěhdom drje je ratař pſalmiſtu hdy lěpje ſroſumił, hacź hdyż wón ſpěwa: „Hlaj wón cźini dźiwy.“ Tak bě to każ tute lěto na telej njedźeli. Po kraßnej njedźeli Jubilate pſchińdźe nam zywy tydźeń polny ſymſkeho ßněhoweho wjedra a woßebje poßlednjej dwě nozy wulki ſtrach, ſo mohłe nózne ſmjerſki wſchitke nadźije na pólne płody ſkaſycź a runje na tutej njedźeli wobrót (Wetterumſchlag) we wjedre. A we Bożej ſtwórbje ſteji wſcho w kraßnej nalětnej pyſche! Kotre wucho by tak tupe było, ſo jemu njebu klinczało ßylnje a mózne: „Spěwajcźe temu Knjeſej nowy kherluſch, wón cźini dźiwy“, a kotry ert by chzył němy woſtacź a niz ßobuwyſkacź: „Spěwajcźe tomu Knjeſej nowy kherluſch; pſchetoż wón cźini dźiwy!“ —

Tute ryncźki dóſtachmy ſa naſche łopjeńko. Wjeßelimy ßo pſchi tym na mnohim, pſchedewſchěm na tym, ſo naſch rataŕſki lud njeje woliwknył w ßwojej wěrje, ſo ſ wóczkomaj wěry hiſchcźe widźi to, ſchtoż druſy wjazy njewidźa, ſo mjenujzy Bóh tón Knjes cźini dźiwy dokołowokoło njeho a niz najmjenje na nim, a wjeßelimy ßo na tym, ſo wón to też wupraja a wuſnawa, a na tym, ſo tak też ſaßo něſchto ryncźkow ſ luda ſa naſche łopjeńko dóſtachmy, ſchtoż ßo jara porědko ſtawa, — a hdyż to prajimy, dyrbimy pſchiſtajicź, ſo jara porědko też něſchto doſtawa wot tych, kiż móhli pißacź — a kiż dyrbja ſa njo pißacź.

Sakſke ſwonkowne mißionſtwo.

Dźeń 4. meje běſchtej ßo naſche ſakſke mißionſke towaŕſtwo a naſcha mißionſka konferenza w Drjeźdźanach ſhromadźiłej, ſhromadnje wuradźowacź a dźękacź. Dotalny mißionſki inſpektor faraŕ Michel ſłoży ſaſtojnſtwo, ſo by ßo na ßwoje ſtare mißionſke polo w Afrizy podał. Faraŕ Handmann ſ Miſchna bu ſ jeho naßlědnikom tu. Hłowny dźěl zyłeho poßedźenja bě naležnoſcź mißionſkeho dźěła w Afrizy. Hamburgſki mißionſki direkor D. Schlunk poſkiczi wo tutym praſchenju hłowny pſchednoſchk: „Wulkomozy a mißionſtwo we wojowanju wo Afriku.“ Wulkomozy maja tam ßwoju politiku, kotraż ma ßebicźne ſaměry. W tukhwilu ßu pſchi tym, domorodnych na wyſchi ſkhodźeńk wukubłanja a wědomoſcźe poſběhnycź; ſaměr pſchi tym je pak tón, ſo bychu jich cźim lěpje trjebacź móhli pſchi hromadźenju a pſchißwojenju bohatych pokhodow wſchelakeje kajkoſcźe, kotreż Afrika we wulkej rosměrje hiſchcźe khowa. Tute ſaměry wulkomozow nimaja ſe ſaměrami mißionſtwa wjele pſchesjene. To poczeża dźěło mißionarow. A runje tak je to cźeża ſa mißionſtwo, ſo wono njeje wjaz tak ßwobodne każ prjedy, ale ſo ma ßo w ßwojim zyłym dźěle ſłożowacź na poſtajenja a pſchikaſnje teje wulkomozy, kotraż ma w kraju knjeżſtwo. Sa pſchichod hroſy pſchi wſchěm tym tón ſtrach, ſo to mjes běłymi a domorodnymi pſchińdźe ſtraſchne roſßadźowanje a wojowanje.

To wſcho pak njeßmě, tak prajeſche pſchednoſchowazy, naß wottraſchecź, do teho dźěła hicź, kotreż je nam poſkicźene wot wulkomozow, njech też ſ tej myßlu, ſo ma naſche dźěło wukubłanja a wuwuczowanja jich ſaměram ßłużicź. Tu je ſkładnoſcź, pohanſki lud ſa kſcheſcźijanſku wěru dobycź. Ważne je, ſo ma mißionſtwo prawo, kóżdy dźeń w kóżdej rjadowni wſchěch ſchulow nabożnu hodźinu dźerżecź. Hdyż tole powſchitkownje ſa wſchě mißionſke dźěło płacźeſche, rěcźeſche Lipſcźanſki mißionſki inſpektor Weißhaupt, kotryż afrikanſke wobſtejnoſcźe derje ſnaje, wo: „Nowym cźaßu na naſchim rańſchim afrikanſkim mißionſkim polu a wo nadawkach, kotreż tutón nowy cźaß ſa naß ma.“ Wón pokaſa, kak ßo tam w Afrizy mjes cźornuchami tak nowe wobſtejnoſcźe jewja, kak ma mißionſtwo nětk dźěłacź a kak ßo hladacź, ſo njeby pſchi tutych nowych wobſtejnoſcźach ſchkodowało.

Shromadźiſna ſpóſna a pſchipóſna, ſo je cźaß khutny, ſo mißionſtwo hinak njemóże, hacź ßo tu ſ woběmaj rukomaj gratu pſchimacź, ſo pak tohodla też wjele pomozy a pomoznikow trjeba. Tohodla ßu wſchitzy ſwołani, ßobudźěłacź ſa Knjeſowy mißionſtwo a tak podpjeracź naſche Lipſcźanſke mißionſtwo pſchi jeho wulkich a wobſchěrnych nadawkach.

Hakle njedawno bě naſch njedźelſki tekſt Math. 28, 18—20: mißionſka pſchikaſnja naſcheho Knjeſa Jeſuża; wona je ſdobom jeho teſtament. Schtóż chze dźěła měcź na tutym teſtamencźe, nima ſ njeho wuběracź, ſchtoż by ßo jemu runje lubiło, ně, ma wſcho pſchewſacź, ßlubjenja każ nadawki. A my chzemy dźěł měcź na tutym teſtamencźe! Tohodla cźinimy też po jeho poßlednjej pſchikaſni a ßmy ßobudźěłacźerjo na polu ſwonkowneho mißionſtwa ſ wutrobu, ſ ertom, ſ ruku — a ßmy tohodla też wſchitzy w tutych dnjach do ſběrki pſchi zyrkwinych durjach ßwój poměrny dar położili.

Schto móże ſ Nazaretha dobreho pſchińcź?

Bieleſeld, tuto „měſto ßmilnoſcźe“, ma woßebity wuſtaw ſa wukubłanje, wuhotowanje diakonow, t. r. mużſkich, kotſiż ßo podobnje każ diakonißy, do ßłużby kſcheſcźanſkeje luboſcźe ſtaja. Tutón wuſtaw je tak rjez wutroba zyłeho „měſta ßmilnoſcźe“ a rěka Nazareth. W tutych dnjach, wot 21.—24. meje, ßwjeczi wón 50lětny jubilej ßwojeho wobſtacźa a dźěła. S 11 „bratrami“ ſapocza tuta wuczeŕnja kſcheſcźijanſkeje luboſcźe pſched 50 lětami dźěłacź, w lěcźe 1877. Dźenża ma jich wona 250 dźěłacźerjow, kotſiż na 161 měſtach Snutskowneho mißionſtwa ſkutkuja a to woßebje w Bodelſchwinghowych wuſtawach, runje tak pak też w ßłużbje zyrkwje, Swonkowneho mißionſtwa a dźěła ſa ſjawne dobre (Wohlfahrtspflege). Hakle njedawno żadaſchtej ßebi Jeruſalem a ſyriſka ßyrotownja wot Nazaretha ſchtyrjoch diakonow. Dozyła je jich w tutych 50 lětach wjazy hacź 2000 młodych mużſkich w tutym wuſtawje pſchebywało a ßo ſa tajke ſpomożne, wot kſcheſcźijanſkeje luboſcźe ßylnjene dźěło pſchihotowało.

Haj: „Schto móże ſ Nazaretha dobreho pſchińcź?“ Też tu rěka: „Pój a wohladaj!“ — Pſchirunaj Jana 1. ſtaw.

Zyrkej a ſtat.

Njedźela! je heßło nětkle, ſa teho jeneho ſ teho ſtejniſchcźa, ſa druheho ſ druheho. Ale njedźela dyrbi ßo naſchemu ludej ſaßo dobycź. Też druhdźe wojuja wo njedźelu. Kak n. pſch., to pokaſuje nam powjeſcź ſ Jendźelſkeje. „Jendźelſka njedźela“ je pſchezo hiſchcźe něſchto woßebite, je hiſchcźe njedźelſki ßwjedźeń. W Manchestru mějeſche rada rosßudźicź wo ſapodatnych namjetach, kotreż ßebi ſa njedźelu ſawjeßelenja a pſchedſtajenja kina žadachu, — potajkim to wſchitko tam hiſchcźe njedźelu nimaja! To bě pſchi tajkich wobſtejnoſcźach cźeźke a rosßudne rosßudźenje, kotreż mějeſche rad cźinicź. Tuž namjetowaſche jena nowina, ſo by ßo tuta wěz ſ ludowym wothloßowanjom rosßudźiła. Zyrkej tutemu namjetej hnydom pſchihloßowaſche a jón podpjeraſche. A tak tam wo tym wothloßowachu, hacž maja ßo ſa njedźelu dowolicź ſabawy abo hacž niz a hry w kino abo hacž niz. Na ¼ milijona ludźi woteda ßwój hłóß. A ſchto bě wuſbytk? Sa njedźelſke ſabawy hłoßowaſche jich 37 609, pſchecźiwo nim 235 672 a ſa njedźelſke kino 30 070, pſchecźiwo njemu 235 721.

Hłóß luda je rosßudźił a je wuprajił, ſo nochzeja niczo wjedźecź wo njedźeli, kaž my ju w naſchich krajach mamy. Njedźela dyrbi woſtacź dźeń pokoja a Bożeje ßłużby!

Pruſka generalna ſynoda je ßo w ßwojim poßlednim poßedźenju ſa nowu zyrkwinu khorhoj wuprajiła, wo kotrejž ßmy tu hižo pißali, a je ju woßadam poruczíła. Wona pokaſuje cźěmno-violettny kſchiž na běłym rubje. Khorhoj je ſymbol, ſnamjo naſcheje evangelſkeje zyrkwje, kotraž ſ tym ßwoju ßwobodnoſcź a ßamoſtatnoſcź jewi, ſdobom pak ßwój ſwiſk a ſwjaſk ſ kſchižom Khryſtußowym.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W **Lubiju** ßwjecźa dźenża ßwjedźeń Swonkowneho miſionſtwa. Jón wuhotuje nowe towaŕſtwo ſa miſionſtwo mjes pohanami. Do njeho ßłuſcheja towaŕſtwo měſta Lubija a dźěl wjeßnych woßadow wokoło Lubija ſ Wósborkom. Dopołdnja prědуje w ßwjedźeńſkej Bożej ßłużbje direktor Lipſcźanſkeho miſionſtwa dr. Ihmels, a to w 9 hodź. Popołdnju w 3 hodź. je ßwjedźeńſka ſhromadźiſna w ſali hoſcźenza „Wettiner Hof.“ W njej poſkicźi naſpomnjeny wjednik naſcheho Lipſcźanſkeho miſionſtwa ßwjedźeńſki pſchednoſchk, kotryž mjenuje: W indiſkich templach. S tutym ßwjedźenjom chze ſ nowoh wutworjene Lubijſke pobocźne towaŕſtwo ßobu poßwjecźicź ſapocźatk noweho cźaßa ſa naſche miſionſtwo, kotreż je nam ſeſkhadźał. So direktor naſcheho ſwonkowneho miſionſtwa, kotryž je pſched krótkim ßam w Indiſkej pſchebywał, ßam pſchińdże, jich zyle wěſcźe wjele do Lubija nawabi.

W **Cźěſkoßłowakiſkej** njeje ßo to hibanje, kotreż jich wjele wjedźe ſ romſko-katolſkeje zyrkwje do evangelſkeje, ſměrowało. W lěcźe 1926 je jich ſaßo 1419 k evangelſkej zyrkwi pſcheſtupiło; 135 ſ nich, nimale wſchitzy ſ katolſkeje zyrkwje, bě prjedy do zyła ſ zyrkwje wuſtupiło. Tutón pucź, ſ jeneje zyrkwje do druheje pſcheſtupicź tak, ſo najprjedy ſ zyrkwje dozyła wuſtupja a potom hakle k druhej pſchiſtupja, dźe jich też w Němſkej wjele, dokelž je tutón pucź tak rjez ſ nětcźiſchimi ſakonjemi wo wuſtupje ſ zyrkwje pokaſany. S evangelſkeje zyrkwje k romſko-katolſkej je jich 272 pſcheſtupiło.

S **Němſkeje** mamy tohorunja poßlednje wobliczenja wo pſcheſtupjenjach. Tute wobßwědcźeja, ſo jich pſchezo wjazy ſ katolſkeje zyrkwje do evangelſkeje zyrkwje pſchikhadźa hacž nawopak ſ evangelſkeje do katholſkeje. Potajkim njemóžeja druhe rosſcherjene liczby, kotreż chzeja naß evangelſkich ſcherícź, prawe bycź. Statiſtika, t. r. liczenja a wobliczenja pokaſuja tole: S katolſkeje zyrkwje k evangelſkej pſchеſtupi jich w lěcźe 1923 na 9 547, w lěcźe 1924 na 10 880, w lěcźe 1925 na 13 591; ſ evangelſkeje do romſko-katolſkeje zyrkwje pſcheſtupi jich 1923 na 7 245 a 1924 na 6953 a 1925 na 6 938. Potajkim pſchiběra liczba tych, kiž k nam ſ katolſkeje zyrkwje pſchikhadźeja, a wotebjera liczba tych, kiž ßo ſ naſcheje zyrkwje ke katolſkej wobrocźa a liczby tych k nam pſchikhadźaznych ßu w tutych tſjoch lětach wo wjele wjetſche, hacž liczby tych, kiž ſ naſcheje zyrkwje pſcheſtupja. Tole njech naß njeſměruj, ale poßylnuj we ßwěrje ßwojej drohej evangelſkej zyrkwi!

W **Paleſtinje** pytaja dale ſa powoſtankami dawnych cźaßow — a to niz podarmo. Pſched generalnej ſynodu Pruſkeje rosprawjeſche njedawno D. Sellin wo tym. Bě ßo tola hakle 2 njedźeli prjedy ſ Paleſtiny do Němſkeje wrócźił. Wón dźěła woßebje w měſcźe Nablus, to je to Sichem biblije. Hacž do lěta 1913 wobrachu domoródni wſchemu pytanju, woßebje wſchemu pſcherywanju. 1913 pak dowolichu, ſo by ßo w ſtarym Sichemje ſa powoſtankami rylo. Hnydom ſapocźachu a wurychu měſchcźanſke wrota. Tola lěto 1914 ſaſtaji też tu tuto dźěło ſ wudyrjenjom wójny. Sańdźene lěto ſapocźachu ſaßo rycź a to ſ rjanym wuſpěchom. Pódla naſpomnjenych wrotow Sichema wurychu ſtary měſchcźanſki hród a po tym ſtary templ, kotryž je nam w knihach ßudnikow naſpomnjeny. S tym bu prěnja kananejſka ßwjatniza wuryta a wotkryta, a to doſpołnje. Nimo toho namakachu wjele jenotliwych domow a w nich wſchelake pokłady a drohotnoſcźe, tak ſłoty pokład jeneje knjenje, domjaze woltary, wobraſy bohowki Aſtarty, amuletty, brónje a napißma, kotreż ważne rosjaßnjenja podawaja. Tuto wurywanje je dopokaſało, praji D. Sellin, ſo je ſ wobydleŕſtwa ſtareho bibliſkeho Sichema była połoja ſemitiſka a połoja ariſka; Semitojo ßu tón ſplah mjes ludami ſemje, do kotrehož Židojo ßłuſcheja. Ariſzy ßu ludy Europy, tak Sſłowjenjo, Germanojo atd. a tohorunja Indojo a Perſiſzy.

W **Khinje** je wyſchnoſcź Sjednocźenych ſtatow Ameriki wſchěch amerikanſkich miſionſkich dźěłacźerjow wotwołała. Na 5 000 wopuſchcźi jich to nětk tutón w tukhwilu tak njeměrny kraj, a to miſionarojo, lěkarjo, wucźerjo, wucźerki, profeßorojo a druſy pomoznizy miſionſkeho dźěła. S tym rostorhnje ßo ßobu najßylniſchi ſwiſk mjes běłym a žołtym wobydleŕſtwom ſemje, a ſa Swonkowne miſionſtwo ma tutón podawk wulkeje ważnoſcźe. Scźěhwki teho dźenża hiſchcźe njedopóſnajeſch.

Liſtowanje.

Ha: Dźak ſa dopiß. Proſchu pißajcźe dale a wjaz! — Wſchě dopißy ſa njedźelu, dyrbja kóždy ras póndźelu prjedy we Noßacźizach bycź. Hacž ßo to, ſchtož ßo poſdźiſcho póſcźele, ſa pſchichodnu njedźelu wužije, je njewěſte. Proßymy wo prawje wjele pſchinoſchkow pſchihódneho wobpſchijecźa, ſo by naſche łopjeńko to bycź mohło, ſchtož chze a dyrbi: Woßadnik ſa naſche ßerbſke woßady ſakſkeje a pruſkeje Łužizy. Woßebje ſ pruſkeje Łužizy dyrbjało ßo wjele wjazy pſchinoſchowacź hacž ßo to ſtawa. Red.

— K. w B. ſa Swjatki. — R. w B. ſa Swj. Trojizu.

— Jena knihownja trjeba nětkotre njedźelſke łopjeńka „Pomhaj Bóh“ cźo. 1 a 4 lětnika 1927. Schtóž móže łopjeńko wotedacź, teho proßymy, ſo by je pſcheceźelnje na Sſerbſku kniharnju w Sſerbſkim Domje w Budyſchinje wrócźił.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźisło 23.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokrjew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 5. junija 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńnje a knihańnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a płaćźi bjertlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

Sswjatki.

A buchu wschitzy polni ßwjateho Ducha. Jap. ſk. 2, 4.

Něhdy dźěch w cźmowej nozy nimo żelesolijerńje. Wucho ßkyschesche haru, kotruż maschiny cźinjachu. Nadobo ßapa płomjo ſ wyßokeho wuhenja dwójzy, trójzy. Potom bu saßo cźěmno. Bě woheń haßnył? Ně, nutskach ßo palesche ſ cźicha żehliwy woheń, runjeż ßapaze płomjo njewidźach. Njeje to wobras sa skutkowanje Božeho ßwjateho Ducha w cźlowjestwje? Kraßne, wulke cźaßy to ßu, hdyż smużitosćź a sahorjenje wutroby wěrjazych pscheßapa; bohate cźaßy, w kotrychž ßo kóždy jenotliwy ſda bycź rjek, połny dźiwneho ducha, kiž wusběhuje cźlowjeka wysche ßebje ßameho. Ale chzemy ßebi tohodla te cźaßy mjenje ważicź, kiž ßu cźischsche? Chzemy prajicź: płomjenja tu njeje, dokelž woheń wjazy njewidźimy? Kschesćźenjo ßu cźlowjekojo, kotsiž wěrja, runjeż njewidźa.

Budźmy potajkim dźakowni sa skutkowanje Božeho Ducha, njech ßo pokasuje w ßapazym płomjenju abo w cźichim wohnju.

1.

Nusne je nam płomjo sahorjenja. Shonimy to we wschědnym żiwjenju. We ßwojim dźěle steji cźlowjek ſ połnej mozu, hdyż je woheń wjeßelosćze we nim, so móże prajicź: „Dobra je twoja wěz.“

Jesuß je ßebi tajkich cźlowjekow sa wucźomnikow wsał, kiž ßo nasad njewohladachu, hdyż běchu ßwojej ruzy k płuhej pschikłożili. Wobmyßleni, komdźerßzy cźlowjekojo njejßu ženje něschto woprawdźe wulke dokonjeli. Pomałku ßo żana twjerdźisna njewosmje, Sahorjeni dobywaju; tajzy, kiž ßu napjelnjeni ſ jenej jeniczke myßlu, kotruż maju wodnjo a w nozy psched ßobu. Ludźo w Jerusalemje njejßu podarmo wucźomnikam pschiwołali: „Wy scźe ßo w ßłódkim winje wopili.“

Schto chzyschе horſtka cźlowjekow pschecźiwo zyłemu cźmowemu póhanſtwu? Njeje błudnosćź, druhim nowy kónz wotnyknycź a nowe pucźe pokasacź? Sahorjeni cźlowjekojo cźi běchu, kiž prěnju łódź k jesbje psches ßwětowe morjo pschihotowachu; shaorjeni cźlowjekojo cźi, kiž móznemu Napoleonej napschecźo ſtupichu, sahorjeny August Herman Franka, kiž sapocźa domy sa ßyroty twaricź. Niz wot bojasneje lubosćze tych ßwojich ßu ßo dali wrócźo dźerżecź, ani wot hidy njepschecźelow ßo wottraschicź. Woni wěrjachu, so prawda a dowěra dobudźetej, ßamo hdyż byschtej najprjedy podležałoj.

Něschto wot tajkeho ßapazeho ducha dyrbi kóždy we ßebi noßnycź. Jesuß je ras prajił: „S mozu ßo do Božeho kraleſtwa cźischcźa.“ Haj, tak daloko dyrbimy pschińcź, so móżemy se ßwjatym Pawołom wusnacź: „Niczo njeßmě mje wotdźělicź wot Khrystußoweje lubosćze, ani żałosćź ani ſtyſknosćź ani pschesćźěhanje ani hłód ani nahota ani mjecź.“ Kotrehoż wutroba je tak ſwjasana na Khrystußa a jeho kraj, tón móże woprawdźe něschto dozpicź.

Njeje też tebi ras Bóh tón Knjes se ßwojim ßwjatym Duchom blisko pschischoł, so ßy sacźuwał, kajku móz wón podawacź móże? W knisy, kotruż je dźěłacźeŕ wo ßwojim żiwjenju spisał, powěda, kak je ras jako młody cźlowjek prědowanje Jesußowe na horje cźitał: „A ja njemóżach pschestacź, doniż njeběch hacź do kónza cźitał. Tu namakasch woprawdźite żiwjenje. Tak bych ja żiwy bycź chzył“, wyſkasche we nim. A pola naß? Hdyż ßo kraßnosćź żiwjenja, kotraż je połna cźisteje lubosćze a powschitkowneho dodacźa na Boha, cźlowjeſkej du-

schi wotewri, pytnychmy jeje žedźenje po žwjatym Duchu. Wschitko wschědne a niske wotpadny wot naš. Wjele tajkich pschecźow, kotreż bě nascha wutroba we žebi měła, bu ſ dobom sa naš njewažnych; nasche žiwjenje dosta nowu myšl. Saczuwachmy žo žwobodni, blisko Božej wutrobje.

Stari Grichojo powědachu, kak bě Prometheus njebjeski woheń rubił a cźlowjekam ſ tym wodnych sadunył. My kschesczenjo wěmy, njebjeski woheń njemóže žo rubicź. Je nascheho Boha najwjetschi dar; w najnadobnischich hodźinach nascheho žiwjenja žo nam dawa. S dźakom pomyšlimy žebi na tajke Boże wodźenje, hdźež žo sahori nascha wutroba, hdźež buchmy nowi narodźeni.

2.

Je pak sahorjenje wschitko, schtož je nam nusne? Ssmy hižo ſ tym w žiwjenju dobyli? Wěmy drje tola wschitzy wo sahorjenju, kotreż sašo sańdźe. „Dźěło a staroscź we wschědnym žiwjenju je na tym wina. Też njemóżeſch pschezo ſ wótrej wěrnoscźu a ſ njeżebicżnej žwěru w žwěcźe žiwy bycź. Schtóž chze ſ hłowu do murje boscź, tón žebi hłowu słama.“ Tak jich wjele rěczi. Hacž žu ludźo ſ nimi hrubje sakhadźeli? Hacž žu sjebani wot najbliższich, kotrychž lubo mějachu? Hacž žu we wojowanju se žwojimi žamžnymi žadoscźemi wožłabnyli?

Nusne je cźlowjekam wjazy hacž žapazy woheń sahorjenja. My to trjebamy, schtož wucźomnizy Jesušowi mějachu, hdyž bě jich sahorjenje po Knjesowym kschižowanju a pokhowanju rosłamane. Bjesbóžnoſcź bě dobyła, a tola njeběchu sniczeni. Sahorjenje bě saschło, ale cźichi woheń Božeho Ducha bě w jich wutrobje žiwy. Žiwjenje w Khrystušu my njewostajimy. To wulke, schtož je wón we naš sapocźał, roscźe a srawi. Někotre žłowo, jako žymjo do dusche date, pschinješe na tajke waschnje płody. Tu wuńdu kruczi a žwěrni mužojo, kotsiž žwój pucź snaja a bjes wotkhilenja runu schcźežku dźeja.

Kak lohko žo stanje, so žwědomje wušnje, so luboscź k Bohu a k žobucźlowjekam wožłabnje. Potom chze Bóh se žwojim žwjatym Duchom dusche sbudźicź a poživlnicź. Wo snatym duchownym, kiž stejesche we wyšokim sastojnſtwje, prajachu jeho pschecźeljo: „Na jeho cźole bě žłowo „wěcźnoscź“ napiżane.“ To bě muž bjes njeżwjatych žadanjow, bjes dźěcźikojteje cźesćelakomnoscźe, bjes lohko sranjeneje žebicźiwoscźe, muž ſ jaśnym wócźkom, ſ njeslemjenej khrobłoscźu, se žylnej scźerpliwoscźu.

Njeje tebi, luby cźitarjo, kaž by runje dźenża proživcź žměł a proživcź dyrbjał: „Cźiń mje tajkeho cźlowjeka, o Božo, žwjaty Ducho!“

3.

Ale najhłubsche žedźenje nascheho cźaża dźe tola pschezo sašo na žapazy woheń sahorjenja. Tohodla najſkerje, dokelž mamy tak wjele sprózných kschesćanow a tajkich bjes nadźije. Njeklincźi psches najlěpschich ſ naš: „So by pschischoł nowy reformaziski cźaš, kotryž by naschemu ludej nowu wjeżełoscź wěry, nowy woheń luboscźe pschinjeśł.“ Tu a tam žebi myšla: „My mamy žwjateho Ducha w naschim sjenocźeństwje“, a dźěla žo wot wulkeje naschu wěru noschazeje zyrkwje. A tola njeje žana sekta nam dale pomhała. Cźim wjazy žo rosschcźěpimy, cźim mjenje je naschemu ludej pomhane.

Abo nimamy samołwjenja sa nasch lud? Potom žnano też niz sa naschu wožadu, sa žwoju žwójbu, sa žameho žebje? Bóh chzył naš pšched tajkim smyšlenjom swarnowacź. Bóh dał, so bychu tu sašo mužojo byli, kiž samóża ſ móznym žłowom wschitke dusche sbudźicź, so widźa njebjeża wotewrjene a Božu majestoscź a žwjatu luboscź kaž woživjaze žłónczko žo žwěcźicź. My wěmy, tajke cźaży nalětneho ducha jenož Bóh sczele. Sahorjenje njemóżemy žebi wunusowacź. Pschińdźe, hdyž je „cźaš dopjelnjeny“. Ale my hladamy ſ nowa na tamnych wucźomnikow w Jerusalemje. Mózny woheń, kiž žo tam wudoby a jich zyle sajima, njeje pschischoł bjes pschihotowanja. Bě płód dokheho cźicheho dźěła Božeho žwjateho Ducha w jich wutrobach. Schtož bě žo w lětach sapocźało, hdyž ſ Jesušom hromadźe běchu, a schtož bě srawiło w dnjach cźežkeho bója, wojowazeje wěry a njespuschcźeneje nadźije, to žo sczini njepschecźiwjata móz, hdyž pschińdźe Boža hodźina.

To njech je nasch trosch a nascha dowěra. Njemóżemy też woheń wschopschedobywańskeho Božeho Ducha do nascheho luda ſ njebješ wołacź, to jene móżemy: Ssebi sašo wuproživcź nowe skutkowanje žwjateho Ducha w naš žamych. K tomu mamy žwoju bibliju, kiž naš pschezo sašo ſ rospróschenja žwětneho wjedźe na to jene, schtož je nusne. K tomu mamy žwoju nutrnoscź w kschesćańskim domje wschědny dźeń a njedźelu žwoje lube Boże žłužby w žwjatnizy.

Na wulkim schtomje nascheho luda mamy drje też wjele žuchich hakosow, druhe, wotkłamane, nimaju ſ zyła žaneho swiska wjazy se schtomom. Srudny to wobras. Je nascha liwkoscź žobu na tym wina? By woprawdźita móz žwjateho Ducha w naš jich žiwych sdźerżała?

Proschmy sa nich, sa naš

„O žwjaty Ducho, pój wschak k nam,,
Bydl we naš ſ twoje hnadu žam,
Pój, žłónzo rjane, jaśne.“

Hamjeń.

Na žwjatki.

O wěrnoscźe ty Ducho,
Pój bydlicź we nami,
Sa wěrnoscź wotamkń wucho,
Błud a cźmu wot naš wſmi;
Nam sahoŕ naschu wěru,
Kschczi ert a wutrobu,
So Khryſta ſ wjetschej žwěru
By kóždy póſnał tu.

Błud ſ njewěru žo schěri
Dźeń kóždy khroblischo,
Tuž bróń we wyschischej měri
Nam podaj, rycźerjo;
Ty dyrbiſch scźerpnoscź dawacź
A žwěrnoscź we wěri,
A k pomozy nam ſtawacź,
So žwět naš njeſtróži.

Tam w póhanſkim tym kraju
Twój hłóš też žłyschecź je,
So žwój pschah rosłamaju
A puta pschibójſke.
Tuž pschińdu se wschěch ſtronow
Do twojoh' kraleſtwa
A wozucźa se žonow,
Nětk chzedźa Sbóžnika.

O Ducho, ſhotuj wschudźom
Dźeń žwjatkow na semi,
Daj póſnacź wschitkim ludźom
To ſbožo we Khryſchczi,
O pomhaj k prawej wucźbje,
Nam poživlń wutroby,
So w wjeżelu a ſrudźbje
Wot Khryſta žwědcźimy.

H. Sejler.

Swjatki!

„Kak cźicho to! Kak cźicho!“

Mužiki to wótsje sdychny, kiž tam na skale pschi rěcy žedźi. Rańsche žłóncźko Swjatkowniczki hraje pěknje na kopjeńkach hałožkow wysche njeho; miły powětr dycha zunjo do nich, so tam a žem smahuja a žo hibotaja. Swjatocźna to cźischina, polna zunjeho synczenja a žwjatocźneho spěwanja.

„Kak cźicho tu a kak to we mni wscho njeměrne. Schto bych dał, bych-li we mni měra a pokoja měł. A tutón snutskowny njeměr cźini mje njeměrneho a cźini moje zyke žiwjenje njeměrne. Nimam měra, nimam pokoja, žym njesbožowny, žym njespokojny. — Haj njesbožowny!“

Słoži hłowu na wobej ruzy a hlada do dala, hlada, njewidźo, schto je psched nim a wokoło njeho, widźo drje zyle něschto druhe.

„Ow macźe! Hdy by wědźała! Hdy by mje tu widźała, mje, twojeho hólza,tu tajkeho widźała. Ale ty tu njejžy, tu njejžy dozyła wjazy na tutej semi, kotraž mje, twojeho žyna, tajkeho njesbožowneho hischcźe žiwi. Abo macźe, widźiš mje ty tola hischcźe? Ssy ty tola hischcźe žiwa? Je twoja njeżmjertna duscha hischcźe žiwa, kaž ty mje wucźiła, wucźiła tam pod lipu nascheje sahrody? „Schtož we naž, w naschim cźěle bydli“ ty prajesche, „to je nascha žiwa dusha, kotraž wot Boha žem, kotraž njewumrěje, byrnjež cźěło wumrěło a rospadnyło. Wona žo saže wrócźi k Bohu domoj, ſ wotkel je pschischła, so by tu krótki, ach krótki cźaž dróhowała.“ Haj, macźe, tak krótki, pschе krótki cźaž žy ty tu była pschi mni. Ach, so by ty tu dźenža była, macźe.“

Ssylsy žo jemu ronja ſ wócźkow, kotrejž drje njewidźitej Božu kražnu stwórbu w žwjedźeńskej, žwjatkownej drascźe, kotrejž drje hladatej do sańdźenych cźažow a pytatej, schtož wjazy njemóžetej namakacź.

„So by ty tu była, macźe. So by mi pschischła nětkle prajicź, hacź je to wěrno, schtož žy mi tak husto powědała, schtož žym potom žam cźitał w bibliji a wuknył w schuli a na farje, so žiwy Bóh je, so Bóh je duch, so Bóh dźenža hischcźe na semi je a pyta nasche dusche, so po tutym žiwjenju nascha dusha sańdźe do tamneho raja. Ow, je tu tutón raj duschow? Je tam jene žudźenje? Abo njeje to potom niczo wjazy, a tuž tež žadyn njepokoj a njeměr, žane njesbožo?“

Wudźěra se skały dele do rěki, hdźež žo woda cźěmna žołmi, hdźež ju kužoł wjercźi do cźěmnych hłubinow rěki.

„Tam delekach — tam delekach pytacź, ně namakacź měr a pokoj se žmjercźu, žym tu pschischoł, se žmjercźu, ſ kotrejž to „niczo“ pschińdźe, to „niczo“ wo kotrymž žu mi towarschojo tak husto powědali. Schtož widźiš a cźujesch, schtož jěsch a pijesch, schtož sažłužesch a pschecźinjesch, tak prajachu, to je wscho — a niczo wjazy njeje. Duschu tu maja jenož woki a popojo, kaž tež woni jenož hischcźe Boha maja a duchow snaja. Kak žu wołali a spěwali: Pój, jěs a pij! Jutsje žmy morwi — a potom je „niczo“, „niczo“! — Do tutoho „niczo“ chzych hicź, chzu hicź! Tam tón cźěmny kužoł je zyle wěscźe tón prawy sastup do tutoho „niczo“! — Tam chzu hicź! — Abo chzych ja to jenož, a nochzu to wjazy? Macźe, macźe, žy ty to, schtož mje tu horje dźerži, schtož mje tu prjecź cźehnje, schtož moje myžle, moje saždy moli, moje saždy; hicź do toho „niczo“ runje na tym dnju, hdyž drusy cźlowjekojo žwjatki žwjecźa a to žiwjenje tuteje semje khwala abo tamneho Boha cźesćza, wo kotrymž žy tež ty prajiła, so wón runje žwjatki ſ nowym sjewjenjom pschikhadźa na semju. A nětko, ja chzu a ja nochzu. Macźe, so by ty mje wsała se woběmaj lubymaj rukomaj sa hłowu, kaž žy to tak husto cźiniła a mi hladała do wócźkow a do wutroby nuts, so by ty mi prajiła, schto cźinicź mam, kaž to tak husto prajiła žy!“

S rukomaj pschikryje žwoje wobliczo; wócźzy płakatej horze žylsy, wutroba hischcźe horzische. Hałožki wysche njeho sejhrawaja a majkaja jeho hłowu, jeho ruzy. Boże žłóncźko dźe dale a bóle wokoło hałosow a schtomow a cźěmne wody shubjuja žwoju cźěmnosćź w jeho žwětle. Wscho žo jažni, kražni — cźěmno pak hischcźe we wutrobje žamotneho.

Psches kerćźki cźahnu zunje synki. Swony Swjatkownicki swonja, swonja Bohu cźesćź a cźlowjekam žohnowanje a radosćź. Synki pschikhadźeja jažnischo a jažnischo. Ruzy swjesu žo ſ woblicźa, hłowa žo sběha pomałku, wócźzy pocźinatej hladacź a hladacź ,wuschi poškuchatej. Kaž wot dźiwneje mozy cźehnjeny stawa mužiki pomałku a hlada, žłucha tam, ſ wotkel swony wołaja.

„Macźe! Macźerka!“ — Macźerka, ty žy prajiła, hdyž swony swonja, woła Bóh tón Knjes! — Bóh tón Knjes! Haj, to žy ty powědała.“

Ruku słoži k cźołej, kaž by něschto widźał.

„Haj macźe, to bě Swjatkowniczku popołdnju tam pod lipu. Tam to bě, so ty prajesche: „Hdyž hłóž swonow psches pola a sahrody dźe, wožebje hdyž žwjatkowny hłóž swonow tak psches hona dźe, je to tak, kaž to w paradisu bě: Bóh tón Knjes khodźi psches žwoju kražnu sahrodu a woła cźlowjekow k žebi, so bychu ſ nim schli psches tutu sahrodu, ſ nim sa ruku, a potom ſ nim tež domoj, haj domoj!“

Mjelcźi, hlada, poškucha. Swony wołaja, semja žo kražni, njebježa žo módrja.

„Macźe, žy ty tu?! Ssy ty tu?!“ woła wón, wupschestrěwajo ruzy.

„Knježe Božo, žy ty žam tu?! Khodźiš ty tu po semi?! — A wołasch tež mje, tež mje?!

Wupschestrěwa prawizu, kaž by sa nju něchtón pschimał a stupa, dźe, khwata psches kerćźki na schcźežku, po schcźežźy dale, dale! Jeho hubje scheptatej. Cźlowjeske wucho to njeżłyschi. Praschesch-li žo powětra, powjedźi cźi, so je żłyschak pschezo saže: „Macźe, macźerka! Ja du, ja du! — Knježe Božo, ty cźehnjesch mje, ty cźehnjesch mje!“

„Haj, Knježe Božo, ty wjedź mje!“ sawoła skóncźnje, wuhladajo ſ kerćźkow stupiłschi wěžu, ſ kotrejež swony wołachu, žwjatkowne swony. —

Jako swony saže saswonichu, žedźesche na kawzy, na kotrejž bě psched lětami hólcźez žydał, mužiki we hłubokej nutrnosćźi. Jako žo žłóncźko Swjatkowniczki khowasche, stejesche pod lipu mužiki, ruzy stynknjenej, runu měru ſ błyschcźazymaj wócźkomaj hladajo do Božeho žłóncźka, kotrež w domcźku dźěsche.

Swjatki to, žohnowane, sbožowne, sbóžne žwjatki!

60lětne dźěło
krajneho towarstwa sa snutskowne mišionstwo.

S cźicha tola žwjatocźnje je nasche sakske krajne towarstwo sa Snutskowne mišionstwo jubilej 60lětn. dźěła a prózowanja žwjecźiło. W macźernym domje diakonišow w Drježdźanach běchu žo shromadźili, dźeržecź hłownu a jubil. shromadźisnu, kotraž žo ſ postrowjazym žłowom pschedžydy hrabje Vitzthum ſ Eckstädt sapocźa. Po hłownej rosprawje sa-

rarja Wendelina měješe Magdeburgſki tachantſki prědar Jakobi hłowny pſchednoſchk wo nowym praſchenju a dźěle, ſe kotrymž ma ßo Snutskowne mißionſtwo bóle a bóle ſaběracź, mjenujzy, wo tym, kak ma ßo Snutskowne mißionſtwo ſtaracź ſa doroſczenych, kotſiž ßu pſched ßud ſtajeni a kak ma jim pomhacź; wono ma pruhowacź žiwjenje a wobſtejnoſcże, ſ kotrychž khłoſtanz pokhadźa a ma ſchkitanſtwo nad nim pſchewſacź. Pſchednoſchk ßwědczeſche wo wulkej khutnoſczi a luboſczi, ſ kotrejž ßo pſchednoſchowazy tutemu dźěłu kſcheſczijanſkeje luboſcże wěnuje. Wón pokaſa tuto dźěło w ſwiſku ſe tym, ſchtož je wina a doſczčzinjenje, hrěch a hnada, prawdoſcź a luboſcź. Shromadźiſna ßo ſa to wupraji, ſo ma Snutskowne mißionſtwo tuto dźěło na ßo wſacź, hdyž trěbne, w pſchesjednoſczi ſ druhimi ſjednoczenſtwami, kotrež ßo ſ podobnymi nadawkami ſaběraju.

Popoldnju prědowaſche we ßwjedźeńſkej Bożej ßłužbje Hannoverſki biſkop D. Marahrens wo 2. Kor. 4, 6, rosłožujo ſakožk a ſaměr mißionſtwa ſ khutnym, rjanym ßłowom a wuſnaczom. Wjeczor bě ſjawna ſhromadźiſna, w kotrejž tſjo ſaſtupjerjo wobſchěrneho dźěła ſnutskowneho mißionſtwa rosprawjachu a wjele ſajimazeho pokaſachu. Farař Wendelin da ſhromadźenym pohladacź do 60lětnych ſtawiſnow mißionſkeho dźěła naſcheho towarſtwa. Farař Amelung ſe Plawna rosprawjeſche wo dźěle najmłódſcheho towarſtwa ſa Snutskowne mißionſtwo, wo ßwojim měſchczańſkim towarſtwje, a D. Zöckler ſe Stanißlawy rěczeſche wo ßwojim nětk tež hižo 30 lět trajazym dźěle kſcheſczijanſkeje luboſcże we pólſkich Karpathach. Biſkop D. Marahrens ſkónczi rjanu ſhromadźiſnu, pſchi kotrejž bě wſchěm k radoſczi farař Adolf Müller tež ſe ßwojimi poßawniſtami kraßnje trubił, ſ nutrnym ßłowom.

So ma dźěło Snutskowneho mißionſtwa wulkeje waznoſcże, bu tež ſ tym wobßwědczene, ſo běchu wſchě wuhotowanja derje wopytane a ſo ßo pſchi wſchěch tež ſaſtupjerjo zyrkwineje a krajneje wyſchnoſcże wobdźělichu.

Njech je naſchemu Snutskownemu mißionſtwu dobry nowy lětdźeßatk ſpožczene ſa tuto tak ſpomožne dźěło a njech wono namaka wjaz a wjaz ſrosumjenja a pomozy w naſchich woßadach a woßadnych. Dźěłajmy tola wſchitzy ſ nim ßobu Bohu k czeſczi, ßobuczłowjekam k žohnowanju na duchu, duſchi, cźěle!

S Jendźelſkeje pſchikhadźeja powjeſcże, ſo je w Schottiſkej ſ evangeliſaziju naſtało nabožne hibanje, kotrež ßo dale a bóle rosſchěrja a to woßebje mjes hórnikami a ſtudentami. Tohodla ßu wſchelazy wjednizy zyrkwje a ſjednoczeńſtwo kſcheſczijanſkich młodźenzow ſaſtupjerjow wſchěch zyrkwjow na woßebitu konferenzu ſwowali, kotraž ſměje ßo kónz junija ſ tym ſaběracź, kak měło ßo tuto hibanje rjadowacź a ſpěchowacź ke žohnowanju jenotliwych a zykeho luda a k dobyczu ſa zyrkwje a zyrkwinſke žiwjenje. Schottiſka je była pſchezo hižo kuſk woßebiteho kraja, woßebje też w tym, ſchtož ſnutskowne žiwjenje, žiwjenje ducha a duſche naſtupa. Ssnadź ßo tu wuwije nabožne hibanje, kotrež też hiſchcże druhe kraje ſapſchimnje.

Macź.

Hłowne ſaſtupjeŕſtwo ſa ſaſtaranje młodźiny (Jugendfürſorge) je ßo prózowało, ſpóſnacź pſchiczziny, kotrychž dla ßu jej dowěrjeni młodźi człowjekojo něſchto ſkuczili a tak pſched ßudniſtwo pſchiſchli. Sa to je akty 749 wſchelakich młodoſtnych pſcheßłědźiło. Pſchi tym je ßo wukopało, ſo ßu mjes 100 ſaßudźenymi młodoſtnymi 89 ſ taſkich ßwójbow, we kotrychž je macź ſemrěła pak khora pak w něſkajkim dźěle ſe wonka doma. Tak bě macź n. pſch. pſchi 86 morwa, pſchi 65 khora, pſchi 85 po hodźinach ſwonka domach a pſchi 118 po zykych dnjach.

To njemóżeſch ßo dodźakowacź, ſo macź hiſchcże maſch. A ſaßo: to dyrbi ßo ſe wſchěm wliwom ſa to ſkutkowacź, ſo macź w ßwójbje woſtawa, kotrejež wutroba je, hdźež jeje měſto je.

Zyrkej a ſtat.

Konkordat. Krajna ſynoda w Mecklenburg-Schwerinſkej je ſczěhowaze rosßudźenje wobſamknyła: Krajna ſynoda ſhladuje ſe ſtaroſczemi na pſchikhadźaze jednanja wo konkordacże w němſkim ßejmje. Dźiwajo na to, ſchtož je dobre ſa evangelſku zyrkej, ſa němſki ſtat, ſa němſku kulturu, wotpokaſuje wona najdoraſniſcho konkordat mjes romſkej zyrkwju a němſkim ſtatom a proßy tych, kiž maja w němſkim kraju něſchto praji cź, wo to, ſo by ßo wſcho, ſchtož ma ßo mjes ſtatom a zyrkwju ſarjadowacź, pſches ſnutskowne ſakonje abo wucźinjenja ſrjadowało.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſka prědarſka konferenza** ſeńdże ßo po ſwucźenym waſchnju ßrjedu po ßwjatkach w Budyſchinje, a to ¾10 hodźin dopołdnja w Sserbſkim Domje. Pſchitomnoſcź wſchěch ßobuſtawow je nuſna, dokelž maja ßo wulzy ważne praſchenja rosrißacź.

— W **Lubiju** ßwjecźachu njedźelu Exaudi mißionſki ßwjedźeń, kotryž bu wuhotowany wot noweho pobocźneho towarſtwa ſa ſwonkowne mißionſtwo. W tutym nowym towarſtwje ſtej ſjednoczenej pobocźne towarſtwo Lubija a pobocźne towarſtwo woßadow wokoło Lubija a to pod wjedniſtwom k. fararja Pfalza-Lubijſkeho. Dopołdnja w 9 hodź. bě ßwjedźeńſka Boża ßłužba, w kotrejž direktor naſcheho ſakſkeho mißionſtwa, k. dr. Ihmels, ßyn naſcheho krajneho biſkopa, prědowaſche. Tutón pſchednoſchowaſche tohorunja też w popołdniſchej ſhormadźiſnje, a to wo tym, ſchtož bě na ßwojim pucźowanju pſches Indiſku wohladał a naſhonił. Wo tym podamy bórſy něſchto drobniſcheho tu w naſchim njedźelniku.

— **Se ßerbſkich woßadow.** Po powjeſczach, kotrež dóſtachmy, wuprójdni ßo ſaßo farſke měſtno w němſko-ßerbſkej woßadże, mjenujzy w Kotezach. Poteczański farař pſcheßydli ßo do Wósporka a Kotezy woſtanu na dalſche bjes fararja, tola tak, ſo ßo ſ Wósporkom ſjednocźa a tak ßwojeho dotalneho duſchepaſtyrja jako ßwojeho dale wobkhowaja. Knjes farař Konik ma tak na dalſche bycź ſ dobom ſ fararjom ſa Wóspork a Kotezy. To je woßrjedź naſchich woßadow wſchěm widomny pokas na to, kak wulki je pobrach a kajke nuſy a ſtrachi tu hroża, jeli ßo wſcho njeſtanje ſa pſchewinjenje tajkich njelubych a njepſchihódnych wobſtejnoſczow. Czakaja tola też hiſchcże Huſka, Wujeſd a Ketlizy na fararja.

Liſtowanje: R. w B. ſa ßwj. Trojizu. — R. we L. ſa 1. po ßwj. Tr.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 24. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwał
Swěrnje dźěłał
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 12. junija 1927 Bautzen

Čischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńnje a knihańnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Sswjedźeń swjateje Trojizy.

Hnada naschcho Knjesa Jesom Khrysta a luboscź Boża a dostatk swjateho Ducha budź s wami wschitkimi. Hamjeń.

S tutymi słowami so kschesczańska wosada njedźelu husto s klětki strowi. Druhdy su tajke a podobne hrónczka we posskucharjowymaj wuschomaj jenoz hole słowa, pschi kotrychz zebi wjele wjazy njemysli. A tola jara wjele w tutym słowje leži, dokelz so nam s nim zyła połnosczź Bozeho zohnowanja pschesje, kotraz je w naschej drohej kschesczańskej wěrje wobsamknjena. Tuto japoschtolske zohnowanske słowo dźenza na swjedźenju Sswjateje Trojizy kaz swjaty swjedźeński khěrluschi klinczi a se swojim trojakim synkom wobswědczi, schtoz je so nam na pucźu psches bohaty, rjany swjedźeński czasz: hody, jutry, swjatki — sa sobu s jenym hłozom pschipowjedało a schtoz so nětk w druhej połojzy zyrkwineho lěta s nowej wěstosczu wěry we wěrykhěrluschu nascheje droheje evangelskeje zyrkwje wusnawa:

Do jeneho Boha wěrimy,
kiž Wótz, Ssyn, Duch swjaty je!

Hižom dołho prjedy hacz je so słowo „Trojiza“ jako wusnacze tuteho połneho sjewjenja Bozeho nałożowało, je so kschesczaństwo se skutkom a woprawdźe k Bożej swjatej Trojizy wusnało; pschetoz tuto wusnacze je tak stare, kaz kschesczaństwo same a je so wot teho dnja sem sapoczało, jako su so ludźo psches swjatu kschczenizu kschesczijenjo sczinili, kotruz je Khrystuz tón Knjes wustajił se słowami: kschczicze jich we mjenje Wótza a Ssyna a Sswjateho Ducha. Njedaj so nichtón tohodla molicź a wot tuteje wěry wotwjesczź, dokelz njemóżemy tuto potajństwo se swojim cłowjeskim rosumom spósnacź. To same so nam njeje jako cźmowe, njespósnajomne hudanczko sjewiło a naz tez niz pósnacze swjateje Trojizy, tez niz to, so tuto potajnstwo dorosumimy, sbóżnych njeczini, ale towarstwo s tsijeniczkim Bohom. Njeje to tak, kaz se wschědnym Bożim khlěbom w kraleństwje pschirody? Niz to, so wěm a spósnaju, kak Boži khlěb nastawa a móz nazyczenja we zebi ma, mje zyteho njeczini, ale so jón wużiwam. Tez hdyz potajństwo Bożeje swjateje Trojizy njesrosumimy, połneho zohnowanja trojeniczkeho Boha dźělomni bycź móżemy. A runje sa to je wulzy jara wazne tuto japoschtolske słowo zohnowanja, kiž je zyrkwine zohnowanje sa Boži lud noweho swjata, sa naz kschesczijanow: hnada naschcho Knjesa Jesom Khrysta a luboscź Boża a dostatk swjateho Ducha budź s wami wschitkimi.

Połne zohnowanje trojeniczkeho Boha s nami bycź dyrbi. Kak je někotremu kschesczijanej doscź na tym, schtoz prěni artikel wucźi, na dobroczinwym njebjeskim Wótzu, kiž nam dawa, schtoz je sa nasche czasne zywjenje trěbne, a pod kotrehoz schkit so se swojimi lubymi tak rady stajimy. Ale schtoz nam prěni artikel wo Bożej dobroczinwosczi praji, to tola twjerdy sałożk měcź dyrbi w hnadze Jesom Khrysta a w dostatku swjateho Ducha. Kak móhli so Bożeje luboscze troschtowacź, hdyz mamy lutu załoscź psched woczomaj? S czeho wěmy, so je Bóh tón Knjes nam hnadny pschi wschej naschej njedostojnosczi? Tu nam hnada naschcho Knjesa Jesom Khrysta wěstosczź Bożeje hnady pschilubi. Tuta hnada we Khrystuzu nam durje wotewri, a hdyz psches tute durje nje-

ſtupimy, nihdże żaneje wěſtoſcże nimamy. A potom: kak lohzy ßo Khryſtußa troſchtujemy, hdyž jenož na to myßlimy, ſchtož je wón ſa naß pſched dołhim cżaßom cżinił. Bohu budź dźak, jeho duch je woprawdże mjes nami żiwy, a cżim bóle ßo wot tuteho ßwjateho ducha powuczicź a ßo wot njeho wjeſcź a wodźicź dawamy, cżim wjazy hnady wot naſcheho Knjeſa a Sbóżnika ſhonimy.

Tuto żohnowanje towaŕſtwa ſ Bohom pak zyże a połnje wot teho wotwißuje, kak we wěrje do jenotliwych parſchonow ßwjateje Božeje trojizy ſtejimy. Kſcheſcźijan, kiž w ßwojej wěrje jenož lubeho Boha w njebjeßach, jenož ſtworicźela njebjeßow a ſemje abo jenož „wyſchſche bycże“ ſnaje, tón też pola tajkeho Boha jenož dary ſa ſemſke żiwjenje, ſa derjehicże we tutym żiwjenju, jenož pomoz w ſeḿſkich nuſach pyta a njeſpokojny je, hdyž jemu na tym pobrachuje, a bjes troſchta je we cżaßu tradanja a nuſy, haj ſkónczńje ſadwělujo wěru do tuteho Boha ſhubi a ßo w cżaßu ſboża k pokucże wabicź njedawa, wjele bóle jenož ßwět lubo ma. Jemu pſchi tajkim póſnaczu Bożim njebjeſki Wótcżez njeje Bóh ſboża, kiž je ßo w Jeſußu Khryſtußu ſjewił, tón ßo też ſzyła wo ſboże ßwojeje duſche njeſtara. Tajkemu kſcheſcźijanej jeho njedoſpołna, njedoßahaza wěra żane żohnowanje njepſchinjeßy. A tajki kſcheſcźan, kiž drje druhi artikel kſcheſcźijanſkeje wěry wo wumoženju podpißa, ßebi ßyna Božeho a Sbóżnika pſchipowjedacź, ßwjatej kſchcżenizy a ßwjatemu wotkaſanju płacźicź dawa, ale ßwjatemu duchej na ßwojej duſchi ſkutkowacź njedawa, bjes roſßwětlenja wo hrěchu a hnadże, bjes wobrocźenja k pokucże a bjes wěry woſtawa — tajki kſcheſcźijan Jeſußej knjes rěkacź njemóże, tajkeho prědowanja wo wumoženju a wo wumożniku ſymneho woſtaji a ßwjata kſchenza, ſpowjedź, ßwjate wotkaſanje jemu jenož ſwonkowne waſchnja woſtanu; tajki w bojoſcźi ßmjercże a wotroczk hrěcha woſtanje; tón też najwyſchſchu luboſcź Bożu njeſacżuwa a Bohu połnu cżeſcź jako Wótzej Jeſom Khryſta njedawa. Wo tajkim Khryſtußowe ßłowo płacźi: ſchtóž Ssyna njecżeſcźi, tón Wótza njecżeſcźi a teho mój Wótz też cżeſcźicź njebudże, tón wo Jeſußu jako wo idealnym cżłowjeku rěcźi a wo dobrym wopißmje, tón ßo też we Jeſußowym mjenje k Bohu modlicź njemóże. Tuż je nuſne, ſo też ßwjateho ducha ſnajemy a w jeho towaŕſtwje ſtejimy, ſo je doſtaḱ ßwjateho ducha ſ nami. Schtóž je Bożu ßwjatu Trojizu ſpóſnał, tón też w ßwojich modlitwach ſ Wótzom, ſe Ssynom a ſe ßwjatym Duchom towaŕſtwo a wobkhad ma, temu ßu Wótz, Ssyn a ßwjaty Duch żiwe parſchony. Tón połne żohnowanje trojenicźkeho Boha ſměje. Żadyn druhi Bóh njeje. Schtóž teho nima, tón wopacżneho ma abo ſzyła żaneho nima. My pak wěrimy, ſo je Bóh Wótz, ßyn a ßwjaty Duch a ſpěwamy:

O ßwjata Boża Trojiza
a wěcżna kraßna jednota,
Bóh Wótz, ßyn, ßwjaty Duch ty ßy;
ſtej ſtajnje pſchi mni k pomozy. Hamjeń.

Sswjata Trojiza.

Lubuj Boha wyſche wſcheho,
S zyłej ßwojej wutrobu,
Dźerż też wſchitke kaſnje jeho
Swólniwje a ſ luboſcźu.
Wón naß prjedy lubowaſche,
Sa naß ßwojoh' Ssyna daſche,
Prjedy hacż my na ßwěcźi
Běchmy tehdy rodźeni.

Lubuj dale wyſche wſcheho,
Moja luba wutroba,
Rad a ſwólniwje też teho
Knjeſa Jeſom Khryſtußa,
Kotryž, hlaj, po Wótza radże,
So by ſaßo pſchinjeßł k hnadże
Pokutneho hrěſchnika —
Sa naſch hrěch ßo moricź da.

Pornjo nimaj wyſche wſcheho
Lubuj Ducha ßwjateho,
Kiž je troſchtař pobożneho,
Paße ßwoje ſtadleſchko,
Kotryž pyta tajkich ludźi,
Kiž tu khodźa w hrěſchnym błudźi,
Pyta kóždoh' ſłóſtnika
Pſchiwjeſcź k Wótzej do njebja.

Lubuj Boha wyſche wſcheho,
Kaž ßam ßebje bliżſcheho,
Podpjeraj też wſchudźom jeho,
Też hdyž njedźakomny jo.
Schtoż pak je najcźeżſche, duſcha!
Lubowacź ßo też cźi ßłuſcha
Njepſchecźela ßwojeho,
S dobrym pſchewiń wſchitko ſło.

Bóh je luboſcź! Junu budu
Hakle to móz dopoſnacź,
Kak je ſa mnje wacżku khudu
Móhł tak wjele woprowacź.
„Bóh je luboſcź!“ ſaſpěwaju
Jandźeljo we Božim raju,
Junu ſ nimi ſpěwam ja:
Bóh je luboſcź bjes kónza.

Auguſt Hermann Franke.

Dźeń 8. junija je wopomnjeńſki dźeń tuteho wjele mjenowaneho a też mjes Sserbami ſnateho muża evangelſkeje zyrkwje: A. H. Francki. Dźeń 8. junija 1727 wumrě A. H. Francke w Halli. Tam je też tón woßebity a woßebny pomnik, kotryž nam tuteho muża njeſapomnjeneho ſcźini. Franckowy wuſtaw. W tutym, kotryž bě w ßwojich ſpocżatkach jednora ßyrotownja, je tak něktry evangelſki faraŕ ßwoje wukubłanje namakał; mjes nimi je też, wjeleż wěmy, ſnajmjeńſcha jedyn ßerbſki faraŕ był.

200 lět wotpocżuje nětk tutón muż wot ßwojeho dźěła, kotreż bě tak wſchelakore a wobſchěrne a kotreż wón dokonja w mozy ßwojeje wutrobneje evangelſkeje wěry. — Drobniſcho ßnadź pſchi ſkładnoſcźi wo tym něſchto napiſchemy. — Ale jeho mjeno je żiwe hiſchcże a cżeſcżowane a jeho ſkutk ßwědcźi wo nim.

Jeho narodne měſto bě Lübeck; tam ßo 1663 narodźi. Erfurt a Kiel ſtej měſcże jeho ſtudijow; bě ßo bohoßłowſtwu wěnował. S lětom 1686 bu jeho mjeno po dalokej ſjawnoſcźi ſnate. Wón bě jedyn ſ tych tſjoch, ſ kotrymiž ßo w Lipſku to tak mjenowane pietiſtiſke hibanje ſapocża. S tym je pomjenowane khutne pobożne ſtejniſchcźo evangelſkeje wěry, ſa kotreż Francka a ſ nim jich wjele ſaſtupowachu. Lěto 1687 mjenuje wón ßam lěto ßwojeho „wobrocźenja“, w kotrymż ßo wón roſßudnje a zyle ßwojej wěrje a ßwojemu Bohu pſchiwobrocźi, a to pſchi ßłowje Jana 20, 21.

Po njewobſtajnym tam a ßem cžahanju ſaßydli ßo Francke ſkónczńje w lěcže 1692 w Halli. Bu tam ſ fararjom a ſ profeßorom a to woßebje ſ pomozu ſnateho wjedníka pietiſtow, D. Spenera. 1695 ſałoži wón w Halli ſchulu ſa khudych, mějo ſa ſałoženſki kapital zyłe 4 tol. 16 gr. Tuta ßo hladajcy roswi; jej ßo pſchida běrgarſka ſchula, a woběmaj ſaßo paedagogium. A tak bu jene po druhim hiſchcže pſchidate a pſchitwarjene, woßebje 1698 wulki dom ßyrotownje; tutón natwari ßo ſ dobrowólnych pſchinoſchkow a bu ßrjedźiſchcžo zyłeho wulkeho po zyłym ßwěcže ſnateho „Franckoweho wuſtawa“. K tutemu ßłuſcheja nimo naſpomnjenych a druhich ſchulow też hiſchcže n. pſch. wuſtaw ſa ǯónſke, 1704 ſałoženy, jena knihaŕnja a jena haptyka.

Tohorunja je Francka wjele ſkutkował, ſa rosſchěrjenje biblije a ſa miſionſtwo. Jemu a jeho wuſtawej běſche woßebje pſchikhileny też pruſki kral Bjedrich Wilhelm I., kotryž je dwójcy też jeho wuſtaw wopytał.

Wjele wuſpěcha a widomneho ǯohnowanja je tutón muž w ßwojim ǯiwjenju wohladał, tola pak wjele njelubeho naſhonił a ſacžuł. Jeho mjeno pak bywa wot jich wjele ſ dźakom mjenowane a jeho 200létne ßmjertniny njeßmědźa tohodla bjes woßebiteho poßwjeczenja woſtacź!

Naſch krajny biſkop rěcži k woßadam.

Naſcha krajna zyrkej je ſ 1. oktobrom 1926 ſtajena zyle pod wjedniſtwo ßwojeho krajneho biſkopa D. Jhmelſa. Kaž hižo něſchto ras je ßo tutón też tute ßwjatki wobrocził ſ woßebitym ßłowom na woßady naſcheje krajneje zyrkwje a tak na wſchě ſtawy. S teho, ſchtož wón praji, wuſběhnjemy tu w ſcžěhowazym něſchto:

Wołajo, ſo bychu ßo hromadźili do ßwjatoho ſjednoczeńſtwa zyrkwje, wupraji biſkop: „Naſcha zyrkej je zyrkej woßobinſkeho kſcheſczijanſtwa a dyrbi to też woſtacź!... Tola njeſabudź ženje, ſchtož też Luther ženje njeje ſabył, ſo tuta woßobinſka wěra naſtawa a ſtrowa woſtawa jenož nutſkach w ſjednoczeńſtwje zyrkwje, a ſo tuta woßobinſka wěra nam napołoži pſchißłuſchnoſcź, ßwojej zyrkwi ßłužicź.... Schtóž potajkim woßobinſke kſcheſczijanſtwo chze, tón dyrbi ſ dobom zyrkej chzycź.... Bóh je ßwjatki ſjednoczeńſtwo wěrjazych wutworił: ßwjatu kſcheſczijanſku zyrkej. Tohodla, ſchtóž chze, ſo bychu jemu ßwjatki prědowałe a ſo by jeho Duch Boži wjedł, tón dyrbi też ſa zyrkej bycź.

Naſch cžaß tole woßebje waźnje prěduje. S 1. oktobrom ſańdźeneho lěta je ßo ſtary twar zyrkwje pominył. Zyrkej bu nowa, nowa zyrkej, kotraž pak woſta zyle zyrkej ſtareho evangeliona; a tola nowa zyrkej, dokelž je ſwjaſk, zyrkwje ſe ſtatom roswjaſany, a zyrkej nuſowana, ßo ßama na ßo dopomnicź a ßo ßama ſa ßo ſtaracź. Haj móżeſch ßamo prajicź: Zyrkej je nuſowana, bycź zyle zyrkej, jenoż zyrkej, ale pak też zyle zyrkej! Wſchitko, ſchtož my naſhonichmy a naſhonimy, prěduje nam: Bóh chze zyrkej. Schto chzemy my?

Ja wotmolwjam ſ tſjomi ßadami:

Najprjedy: Hdyž chze Bóh zyrkej, dyrbimy też my zyrkej chzycź. — ſa zyrkej bycź!.... Woßobinſke kſcheſczijanſtwo móże też bycź jara ßebicžne a jara ßamowólne kſcheſczijanſtwo..... Naſche woßobinſke kſcheſczijanſtwo je jenoż prawe, hdyž my ßo ſ pſcheßwědczenjom do ſwiſka zyrkwje ſtajimy. Wſchitko dźěło, na druhich dokonjane, njeßmě druheho ſaměra měcź, khiba toho, jich dowjeſcź k tej zyrkwi, kotruž je naſch Knjes chzył. Tohodla naſchedla a dla dźěła, kotreż ßo na druhich ſtawa, dyrbimy my zyrkej chzycź.

Hdyž my pak zyrkej chzemy, płaczi też to druhe: my dyrbimy waſchnjo a porjad zyrkwje hajicź. Saßo wě naſcha zyrkej, ſo njemóże niczo ſwonkowne pomhacź. Ale runje tak wě zyrkej, ſo bjes kruteho porjada a waſchnja njemóże bycź. Jenotliwy hižo njemóże bjes teho bycź, hiſchcže mjenje móże zyrkej bjes toho bycź. W zyrkwi njeßmě to tak bycź, ſo kóždy ßam po ßwojej woli zyrkwiny porjad twori abo wotpokaſuje. Jenoż wola zyłeje zyrkwje ßmě tu rosßudźicź, a tuta dyrbi bycź ſłożena zyle na wolu teho Knjeſa zyrkwje.

Woßebje ja khutnje wo to proſchu, ſo by ßo waſchnje Božich ßłužbow a porjadne kemſchikhodźenje hajiło. My wěmy, kak jara je nětkle njedźela na wſchěch bokach wohrożena. To njetrjebam nadrobniſcho rosjaßnicź. Tola na to jene dopominam ſe wſchej khutnoſczu: Naſcha zyrkej ſteji a pada ſ pſchipowjedanjom Božeho ßłowa a ſ hajenjom ſjednoczeńſtwa w naſchich Božich ßłužbach. Njech ßo wutwori hewak nękajke nowe waſchnje, ſa Božu ßłužbu dyrbi njedźelu ruma bycź, a my dyrbimy porjadnje w njej bycź.

Skóncžnje: Hdyž my zyrkej chzemy, dyrbimy to też woßßwědczicź ſ tym, ſo ßobudźěłamy, ju twarjo a wutwarjejo. Kritika, kotraž ſa polěpſchenje ßo njeprózuje, niczo njepomha, ale jenoż ßwěrne ßobuſkutkowanje. Wſchitzy dyrbja cžucź, ſo ßu ßobu ſamolwiczi. Žaneho njemóże zyrkej parowacź, žadyn pak njeje też tajki, ſo njebył w mozy Ducha khmany, ßobudźěłacź. My wſchitzy ßmy ſa naſchu zyrkej ſamolwiczi. Wſchitko dźěło pak ßo ſtawaj na tym jednym ſałożku zyrkwje, nimo kotrehoż žaneho druheho njeje: Jeſuß Khryſtuß. Naſch cžaß dyrbi ßebi prajicź dacź to ſtare ßłowo ſ woßebitej doraſnoſczu: „W zyrkwi njepłaczi: To praju ja a to prajiſch ty, ale to praji naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß!“

Wſchitko pak njech ßo ſtawa w mozy Sswjateho Ducha! Pſchichod zyrkwje wotwißuje wot teho, hacž ßmy my cžłowjekojo Ducha a hacž ßo ſcžinimy cžłowjekojo Ducha.“

Wothłóß.

„Njedźela“ je heßło nětko ſa jeneho ſ toho ſtejniſchcža, ſa tamneho ſ druheho. Ale njedźela dyrbi ßo naſchemu ludej ſaßo dobycź!“ Tak ſapocžnje ßo naſtawk w cžißle 22 naſcheho njedźelſkeho kopjeńka „Pomhaj Bóh“, kiž runje cžitam. Na prěnjej ſtronje tutoho kopjena namaka cžitaŕ kóždu njedźelu w 3. ſchtucžzy ſcžěhowaze:

„Dźeń pak ßwjaty,
Duſchi daty,
Wotpocžń ty!“

„Njedźela dyrbi ßo naſchemu ludej ſaßo wrócźicź!“ tuto płaczi też woßebje w rataŕſtwje a woßebje ſaßo tak na mjeſach Sserbowſtwa. Je tola mylaze, hdyž ßu jeni duzy ke mſchi a druſy ßo na polu ſ płuhom a hnojom, ßamo na wulkich zyrkwinſkich ßwjedźenjach, wokoło ſchmjataja. Hakle pſched krótkim naſpomni prědaŕ na ßwjedźenju ſnutſkowneho miſionſtwa, ſo je jemu jedyn ratař powědał, ſo pola ßebje ženje njedźelu dźěłacź njedawa a ſo je pſchezo ſ druhimi hotowy, a też ſe ßłužobnymi žaneje nuſy nima. Běſche njedźelu Lätare tutoho lěta, kraßny nalětny dźeń, popłdnju podach ßo ßamotny po ſchcžeżzy mjes polami na pucź. Jako tak we ßwojich myßlach krocžach, ßłyſchach wot ſdala wěſte pufotanje a ſtonanje, běſche to zyle pſchede wßu. Tam jena maſchina (Bull-

dogge) zyły rjetomaß ratarſkich naſtrojow (Kultivatorow) ſchczerkotajo ſa ßobu torhaſche, po mokrej pódże njemóżeſche pak prawje ſ blaka; dyrbjeſche pódu k wußnywej mjelnu ſhotowacź. Dokelž pak ßo po njedżeli zyły tydżeń deſchczowaſche, běſche tuto njedżelſke dźĕło tola podarmo. Krótko prjedy běch w „Pomhaj Bóh“ czitak, ſo je nĕhdże jedyn „Landbund“ we ßwojim czaßopißu ßwoje ßobuſtawy napominak, njedżelu ßwjecźicź. A hdże woſtanje naſch „Landbund“? Snaju tola ſnamjenitych Serbow, kiž maju tam ßłowo a ßydło ßobu na prĕnim mĕſtnje.

S tutym ſkónczam, hdyž ßym pſchiſtajił: Hdyž ty ßo junu nakaſaſch, dha poßylń ßwojich bratrow! H.

Pſchibywaze kſcheſczijanſtwo.

Tak nĕkotreho drje ſajimuja ſczĕhowaze liczby, kotreż nam tak nĕkak pſchehlad dawaja wo tym, kak je kſcheſczijanſtwo pſches wſchĕ 20 lĕtſtotki pſchibywało, dobywało, doniž njeje ſ lĕtom 1925 nĕhdże 500 000 000 dozpiło.

Kónz 1. lĕtſtotka	bĕ jich nĕhdże	500 000	kſcheſczijanow,
„ 2. lĕtſtotka		2 000 000	„
„ 3. lĕtſtotka		5 000 000	„
„ 4. lĕtſtotka		10 000 000	„
„ 5. lĕtſtotka		15 000 000	„
„ 6. lĕtſtotka		20 000 000	„
„ 7. lĕtſtotka		25 000 000	„
„ 8. lĕtſtotka		30 000 000	„
„ 9. lĕtſtotka		40 000 000	„
„ 10. lĕtſtotka		50 000 000	„
„ 11. lĕtſtotka		70 000 000	„
„ 12. lĕtſtotka		80 000 000	„
„ 13. lĕtſtotka		85 000 000	„
„ 14. lĕtſtotka		90 000 000	„
„ 15. lĕtſtotka		100 000 000	„
„ 16. lĕtſtotka		125 000 000	„
„ 17. lĕtſtotka		155 000 000	„
„ 18. lĕtſtotka		200 000 000	„
„ 19. lĕtſtotka		400 000 000	„
„ lĕta 1925		500 000 000	„

Budźcże pak cźinjerjo.

W Japanſkej bu jich njedawno 32 woßobow ſjawnje wukhwalenych a poczeſczenych. Tuczi 32 bĕchu ßebi wulke ſaßłużby ſa ſjawne dobre zyłeho luda dobyli ſe ßwojim ſkutkowanjom. 11 ſ nich dóſtachu pſchi tutej ßwjatoczńoſczi we Tokio penſiju na czaß żiwjenja. Mjes tutymi 32 bĕ jich 22 kſcheſczijanow, a to tam w Japanſkej, w kotrejž ßu pſchi wſchĕm ſkutkowanju kſcheſczijanow tola hiſchcże pohanjo wſchelakich druźin we wulkej wjetſchinje.

Stary dźĕd a jeho wnuk.

Nĕkajkaj mandżelſkaj mĕjeſchtaj ſtareho nana ſaſtaracź a małeho pjecźlĕtneho ßynka wocźahnycź. Stary nan pſchezo bóle ßłabnjeſche, jeho ruzy a koleni tſchepotaſchtej, wón mało ßłyſcheſche a widżeſche, też njemĕjeſche żanych ſubow wjazy. Hdyž ſa blidom ßydaſche, njemóżeſche wjazy kżizu derje wobdżerżecź, wobkidowaſche rub ſ poliwku, a druhdy bu jemu też nĕſchto ſaßo ſ huby wubĕżało. Jeho ßyn a pſchichodna dźowka ßo teho grawowaſchtaj, a teho dla dyrbjeſche ßo ſtary dźĕd naposledk ſa khachle do hele ßydacź a wonaj jemu tam jeho jĕdź w hornczeŕſkej ſchkliczzy dawaſchtaj, ale niz do doſcże, ſo by ßwoju poliwku prawje na kedżbu brał a niczo wjazy njeroskidał. Tam tón ſtarz ſrudnje ſa blidom hladaſche a ſ jeho woczow ßo ßylſy ronjachu. Nĕhdy jemu ſchkliczka ſ tſchepotateju rukow wupadże a ßo rosraſy. Duż młoda żona ßwarjeſche, wón pak niczo njeprajeſche a ſdychowaſche. Młody muż też mjelczeſche, ale wón ſtaremu nanej drjewjane kortko wudźĕła; ſ teho dyrbjeſche dźĕd nĕtko jĕſcź. Po khwili pjecźlĕtny ßynk na ſemi ßedźi, ma kruch drjewa w ruzy a dypa ſ nożom do njeho. „Schto dha tu mój ßynk rjaneho dźĕła?“ ßo nan wopraſcha. „Kortko“, wotmolwi ßynk, „kortko dźĕłam, ſ teho dyrbitaj nan a macź jĕſcź, hdyž budu junu wulki.“ Duż muż a żona khwilu na ßo hladaſchtaj, poczeſchtaj płakacź, dowjedżeſchtaj dźĕda ſaßo k blidu, dawaſchtaj jemu wot nĕtka ſaßo ßobu jĕſcź, też niczo njeprajeſchtaj, hdyž by nĕſchto roskidał.

Zyrkej a ſtat.

W ſakſkim zyrkwinym tydżeniku: „Neues Sächſiſches Kirchenblatt“ ſaběra ßo w 23. cźiſle tuteho lĕta naſtawk ſe woßadnymi praſchenjemi, woßebje ſ tym, wolicź ſararja, a ſ druhimi praſchenjemi, kotreż ſ tutym ſwißuja. Dopißowar piſche mjes druhim tole: „Schto je wina na tym, ſo to druhdy ſ dźĕłom ſararja we woßadże tak prawje do prĕdka njeńdże? Njejßu to huſto na tym wina zyrkwini prjódkſtejerjo, kotſiž ßu po ſwonkownych, ßwĕtnych nahladach do woßadneho ſaſtupjerſtwa woleni? Hdże ßu tucźi, hdyž njedżelu ſwony ſwonja a wĕrjazy ke mſchi du? Poßylnuja tucźi ßwojeho duſchepaſtyrja, hdyž tutón w poßedżenju woſjewi, ſo towarſtwo młodżenzow ſałoži — wĕſo niz ßebi k ſabawjenju, ale ſa lĕpſche zyłeho woßadneho żiwjenja? Scźelu woni ßwoje dźĕcźi porjadnje do Bożich ßłużbow a do rosrĕczowanjow ſa konfirmirowanu młodżinu? Czitaja woni ſnajmjeńſcha jedyn ſe ſakſkich zyrkwinych tydżenikow a ſnajmjeńſcha jene njedżelſke kopjeńko?“ —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W **Drježdżanach** bu w pſchedmĕſcze Cotta nowa zyrkej naſcheho Sbóżnika na ßwjedżenju Bożeho ſtpicza poßwjecźena. Sswjatoczńoſcź wotmĕ D. dr. Költzſch, kotrehoż je bórſy po tym Bóh tón Knjes ſ tuteje czaßnoſcze wotwołał. Dlĕje hacź 10 lĕt je ſapoczany twar wójny a inflazije dla wotpoczowacź dyrbjał; nĕtk je ſ Bożej pomozu dokonjany a ſ nim też fara a woßadny dom. Architekt Rudolf Kolbe je pſchi wobmjeſowanych ßrĕdkach tola ſamohł nĕſchto rjane a pyſchne wutworicź. Poßwjecźenje tuteho Bożeho doma, abo lĕpje tutych tſjoch ſa woßadne żiwjenje tak ważnych domow je nowy dopokas ſa to, ſo mjes evangelſkimi pſchi wſchĕch hoſpodarſkich a pjenjeżnych cźeżach hiſchcże kſcheſczijanſka woporniwoſcź a luboſcź domach.

W **Hainewaldże** ßwjecźa evangelſke towarſtwa młodżenzow Lubijſkeho wokrjeża 19. junija ßwój hkowny ßwjedżeń, pſchi kotrymż ßo też poſawniſtojo wobdżĕla. Sswjedżeń ßo ſapoczńje hižo dopołdnja 8 hodż. ſ piſkanjom poſaunow. We 9 hodż. ſcźĕhuje Boża ßłużba a po tutej druhe wuhotowanja. Popołdniſcha hkowna ſhromadżiſna je na ½3 hodż. poſtajena.

Liſtowanje: R. w L. ſa 1. po Trojizy. — W. we W. ſa 2. po ßwj. Trojizy. —

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 25. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **19. junija 1927** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

1. njedźela po swjatej Trojizy.

Jap. skutki 2, 42—47.

Sazo steji wulka kscheszčijanska wozada na wyzokej horje. Sady njeje leza róczne czazy, kiž pokasachu na to, schtoz je Boza luboscź a zmilnoscź czlowjekam daka a psched njej tón wulki rjad njedźelow po zwjatej Trojizy, kiž maja dary Boze hischcze wobtwjerdźicź a posylnicź. S tym sapoczne nowy wotdźěl zyrkwineho lěta.

Nowy wotdźěl, nowy czaz s nowym žiwjenjom sapocza tez tam w Jerusalemje a s tym sa zyłe czlowjestwo a zyły zwět, jako běchu wucžomnizy Jesuzowi zami na zo pokasani a dyrbjachu w mozy zwjateho Ducha zwój pucź zami namakacź. Kak krazne tuto žiwjenje běsche, žiwjenje we wěrje, luboszči a nadźiji, to chze nam tuto złowo s japoschtolskich skutkow prajicź.

Kajke jednore złowo a tola kak wazne sa zwětne stawisny, sa naschu zyrkej, sa tebje. Kóždy ras, hdyz my czitamy tutu stawisnu, je nam, kaz bychmy horje stupili psches czěmne lězy a skały k czichemu městej, hdźez je zórko wulkeje rěki. Kajki měr! Jenoz woda czi powěda, schto wscho chze dokonjecź. Czista tam wotběži, ale hdyz ju sazo widźisch w delanach, hdźez mkyny czěri a psches fabriki běži, kak błóczana a mutna je.

A runje tak widźimy dzenza wulke zórko kscheszčijanskeje zyrkwje, s kotrehoz je w běhu lětstotkow wulka schěroka rěka nastała. Wulki je rosdźěl mjes tamnym a dzenznischim czazom, mjes duchom, kiž w prěnjej wozadze w Jerusalemje knjezesche a kiž je nětko žiwy. Woprawdze Bozi raj na semi běsche, jako wozada mějesche jeneho ducha, běsche jeneho měnjenja, žana hara a swada njeběsche.

Srudne tajke dopomnjecze, ale potom tez posylnjaze a sahorjaze, hdyz my widźimy, so běchu prěnje zwjatki skutk Bozi, so je wón stajił kscheszčijansku wozadu do zwěta, jenu zwjatu kscheszčijansku zyrkej. „Schtoz Bóh tón Knjes tu stworił je, to je tez sdźerzecź złubił.“ Tak je wón tez pomhał, so tuta jeho wozada dale wobsteji, hacźrunje zu cźlowjekoju, njepscheczeljo kscheszczanstwa, spytali, kscheszczansku wucźbu potłóczicź a tak kscheszczansku wozadu wotstronicź.

Tak chzemy w dźakownoszči na tu prěnju wozadu w Jerusalemje hladacź a prajicź: Bóh je do tutoho symneho zwěta sa wschě czazy stajił zwoju wozadu a zyrkej, so by roszwětliła nóz a pschinjezła luboscź a czopkotu. A potom chzemy hladacź na wobstejnoscze nascheho czaza a prajicź: My wschitzy mózemy sastup namakacź do tuteje wozady Bozeje, tez ty zu powołany k tomu, w njej zobudźěłacź.

Schtoz prěnju wozadu wozebje hromadze dzerzesche, běsche duch shromadzeństwa. Wschitzy běchu woni měli zwoje nashonjenja, běchu widźeli Knjesa Jesuza, jako wón prědowasche a hojesche, czerpjesche a wumrjesche, běchu tez dźěl měli na podawkach k zwjatkam w Jerusalemje. Tak wostachu woni wabstajni w gmejnstwje, zo modlachu hromadze a zwjecźachu hromadze Bozu wjeczeŕ.

Hdźez zu cźlowjekoju jeneho ducha a jeneje myzle, tam zu tez wulke mozy. W politiskim žiwjenju zmy my wschitzy to shonili, so jenoz pschesjenoscź lud posylni a jemu mozy dawa, a tak tez w nabožinskim žiwjenju.

Wuſke ſhromadźeńſtwo je ſnamjo prěnjeje wožady a jeje ſwjaſk je ta luboſcź k druhemu. Hdźež woni widźachu, ſo je něchtó w nuſy, tam wupomhachu, „pſchedawachu ſwoje kubła a ziwnoſcźe a dźělachu je mjes wſchitkich, ſa tym hacź komu potrěbne běſche“. Nichtó njeběſche nuſowany, něſchto wot ſwojeho wobſtedźeńſtwa dacź ,ale ta luboſcź woprowaſche rad wſchitke ſeńſke kubła. Wſcho, ſchtoź woni cźinjachu, ſo ſta k cźeſcźi a khwalbje Bożej.

Pſches tajke ſadźerźenje w Khryſtuſowym duchu dźěſche teź wulke žohnowanje do luda, „woni mějachu hnadu pola zyłeho luda“. Tak je roſtła tuta mała wožada w Jeruſalemje, kaž mała rěka pſchezo bóle pſchiběra, doniž njeej wulka rěka, kiž pſches wodu w ſwjaſku ſteji ſe wſchěmi dźělemi ſemje, tak ſteji teź dźenża wulka kſcheſcźańſka wožada wupſcheſtrjena po zyłym ſwěcźe; nimale wſchudźe na wulkim ſwěcźe namakamy ſobuſtawow tuteje kſcheſcźańſkeje zyrkwje.

Schto praja nam tute ſłowa wo prěnjej wožadźe w Jeruſalemje? Kóždа kſcheſcźańſka wožada ſo natwari na ſhromadnym ziwjenju, bjes toho njemóže wona wobſtejecź. Kóždy cźłowjek trjeba cźiche hodźiny w towaŕſtwje ſ druhimi, w kotrychž ſo hromadźe ſpěwa a ſo modli, ſo by wón nowe mozy doſtał a lěpje wutracź mohł w bědźenju toho cźaża. Kaž ſo ſchtom, kiž ſam ſteji, bórſy we wichorach a njewjedrje wukorjeni, tak teź cźłowjek, kiž njepyta ſhromadne ziwjenje ſ tymi, kiž ſu ſamſneje myſle a ſamſneho ducha. A tón ſwjaſk, kiž naſ ſjednocźi, je ta luboſcź.

Tak je kóždy powołany jako ſwětło toho ſwěta, ſo tuta kſcheſcźańſka wožada dale ſo roſcheŕi. Teź ty móżeſch k tomu pomhacź pſches twoje ziwjenje, twoje ſłowa a wobkhad, ſo ſwětło, luboſcź a cźopłota teje wutroby pſchińdźe do cźěmneho ſwěta.

Jako ſnaty moleŕ Ludwig Rychtaŕ na pucźowanju do Roma w korcźmje wó jſtwje ſedźeſche, kłapaſche wo durje a nuts ſtupi jedyn kóźnik a proſcheſche wo podpjeranje, dokelź jemu bě ſo kóź rosraſyła a wón chzyſche ſo wrócźicź. Rychtaŕ jemu něſchto dari. Muž ſo podźakowa a prajeſche: „Dyrbju hiſchcźe dołho pucźowacź, mam pak ſwěrneho pſcheceźela ſobu.“ „Móżecźe ſo wjeſelicź“, wotmołwi Rychtaŕ, „ſchtó to je?“ „Luby Bóh ſam je a jow — ſtym pokaſujo na nowy ſakoń — mam jeho ſłowa ſobu, ja ſym troſchtowany.“ S tym wón wuńdźe. Sa Rychtarja pak běchu tute ſłowa prěni naſtork, ſo wón teź w bibliji cźitaſche a tak wěcźne ſbožo ſa ſwoju duſchu pytaſche.

Kaž rataŕ ſymjo wuſyje a jene płody pſchinjeſe a druhe niz, tak teź naſche ſłowa a ſkutki.

Prěnja wožada w Jeruſalemje ma ſa naſ pſchezy bycź ſ dobrym pſchikładom. Hdźež je Boże ſłowo ziwe, tam bydli teź jeho ſwjaty Duch, kiž nam pſchesjenoſcź a luboſcź da, ſórko wulkeje mozy ſa naſche ziwjenje.

Haj, Bożo, twoje ſwjate ſłowo,
Kiž wěrnoſcź, pucź a ſwěża je,
Njech jaſnje ſkhadźa, hdźež je cźmowo,
Njech pak teź we naſ njehaſnje,
Njech wjedźe naſ pſches ſmjercź a row
Do twojich kraſnych njebjeſow. Hamjeń.

Biblija.

„Britiſke a wukrajne bibliſke towaŕſtwo“ rosprawja wo ſwojim dźěle, kotreź je ſańdźene lěto dokonjało. Wono je bibliju do 14 nowych rěcźow pſchełożiło. Mjes tutych je 9 afrikanſkich narěcźow. Tak je biblija nětk w 593 wſchelakich pſchełożkach hotowa. Mjes tutymi ſu teź rěcźe, kotreź ſo něhdy rěcźachu, dźenża pak niz wjazy.

W běhu 12 měſazow bu 10 128 078 knihow wudatych, a to 1 130 123 biblijow, 1 219 997 Nowych teſtamentow a 7 771 907 jenotliwych dźělow biblije. Dźiwacź ſo dyrbiſch, ſo ſo runje do Chiny 4 142 000 tutych knihow póſła, hdyž je tam tola tajki wójnſki ropot. Do Ruſkeje njeźmědźa ſaſtupjerjo tutoho bibliſkeho towaŕſtwa pſchińcź. Wono pak bě móżno, tam w Ruſkej ſamej 25 000 biblijow w ruſkej rěcźi cźiſchcźecź.

Tute liczby nam wjele praja, woſebje teź to, ſo ſebi my ſami dyrbimy ſwoju bibliju, kotruž w macźerńej rěcźi mamy, ważicź a ſo dyrbimy naſche bibliſke towaŕſtwa, kotreź telko ſa Knjeſowe kraleſtwo ſkutkuja, podpjeracź.

Se ſtawiſnow biblije pſchidamy tu někotre podawki:

Kak pólny marſchall Moltka bibliju cźeſcźi.

Póſelnik, kiž biblije na pſchedań wokoło noſcheſche, powěda: Dźěch do hrodu, kiž hrabi Moltkej ſłuſcheſche. W kuchini běch někotre biblije roſpſchedał a proſchach ſłužobnika, moje knihi exzellenzy pokaſacź. „Żana myſl na to“, ſłužobnik wotmołwi, „my knjeſa pólneho marſchalla ženje ſ tajkimi wěcźkami njewobcźežujemy; wyſche toho wón teź domach njeje, ale je wuſchoł.“

Hród wopuſchcźiwſchi hrabju ſetkach, kiž ſo ſe ſwojim adjutantom a ſ wjazy knjenjemi wrócźeſche. Mje wuhladawſchi a mje k ſebi ſawoławſchi ſo woprajcha, kajke mam knihi? „Biblije, exzellenza!“ Wón dźeſche: „To je dobre, bjes biblije žadyn cźłowjek bycź njedyrbjał; w mojim domje budźecźe teź biblije namakacź. Tola ſchto płacźa?“ Ja běch to prajił, a na to kupi hrabja Moltka wot kóždeje druźiny jenu. Pſchecźelnje mje potom hiſchcźe wſchelake praſcheſche, jako: hdźe bydlu, kak dołho hižo biblije pſchedawam, kak wjele mſdy mam a tohorunja. Tajka pſchecźelnoſcź je mje jara ſpokojiła.

Tſi mjecźe, a tola hiſchcźe niz prawy, abo biblija a kral Eduard VI.

Jako bu jendźelſki kral Eduard VI. krónowany, pſchinjeſechu jemu tſi mjecźe jako ſnamjenja jeho tſjoch kraleſtwow. Pobożny wjerch prajeſche: „Jedyn hiſchcźe pobrachuje, biblija, mjecź ducha, kiž ma wjazy na ſebi hacź wſchitko druhe.“ Liſt na Hebrejſkich 4, 12. ſchtucźka k tomu praji: „Ziwe je Boże ſłowo a mózne a wótriſche dyžli žadyn na woběmaj bokomaj wótry mjecź.“

Jurij Waſhington a biblija.

Najwjetſchi a najwyſchſchi muž zyłeje Ameriki bě we ſwojim cźaſu Jurij Waſhington. Ale kak wulki a woźebny bě wón pornjo bibliji? Pornjo tej wón niczo njebě a pſched njej wſchitka jeho wulkoſcź a woźebnoſcź do prócha padaſche. Toho bě ſebi wón teź derje wědomny, tuž ſo pſchi ſwojej domjazej Bożej ſłużbje pſched wocźinjenej bibliju poklakowaſche. Pódla toho je wón teź, njedźelu jako njedźelu, zyrkwinu Bożu ſłużbu wopytował, wopyta pak njedźelu žaneho pſchijał njeje.

Ssy ty teź tak khudy a niſki pſched bibliju, kaž Waſhington? A ty móżeſch to ſkerje hiſchcźe bycź, dyžli wón, dokelź ſpytowanja ſwětneje wyſokoſcźe nimaſch. Ponižujeſch a pokorjeſch ſo teź tak pſched bibliju, kaž wón? Maſch ju teź tak w cźeſcźi? Lubujeſch a wotewrjeſch ju teź tak? twariſch ſo teź tak ſ njeje? Wěſcźe to cźiniſch, jeli ſy cźěmnoſcź póſnał, we kotrejž khodźiſch, a ſwětło a troſcht a móz, kiž cźi biblija dawa.

Wulku bibliju ſa nowe wojo.

Pſched ſamotnym burſkim dworom w Amerizy bě bibliſki póſelnik ſe ſwojim woſyczkom ſaſtał a pokaſowaſche ſwoje

biblije na pschedań. Cźi dobri ludźo budźichu hižo dawno radźi bibliju ſ wulkimi pißmikami měli a póßelnik jim tajku pokaſowaſche, kajkuž runje ßebi žadachu. Wſchitke pjecź dźěcźi běchu polne cźakanja, hacž ßo jich domej ſkónczńje tuto kubło doſtanje. Ale wjeleż też macź pytaſche, w zykej kheźi njeběchu žane pjenjeſy, bibliju ſapkacźicź. A póßelnik mějeſche krucźe poruczene, žaneje tych wjetſchich biblijow daricź, tuž dyrbjeſche ju k ßwojemu a k wſchitkich wobžarowanju ſaßo do woſyczka położicź. Jako bě ßo ſ nimi ſnajmjeńſcha pomodlik, cźehnjeſche dale.

Dołho njebě jěk, tuž ßo pocźa mróczicź a bórſy ßo też deſchcź lijeſche. Sbožownje wón hacž k jenemu dworej doježdże; wrota ſtejachu wocźinjene, bjes praſchenja wón w ſkoku hacž pod toroż ſajędże, ſo bychu knihi pod ßuchim ſtake. Wrjeż, bě wojo do kruchow.

Konika wupſchahnywſchi a do jſtwy ſtupiwſchi ßo praſcha, hacž jemu něchtó nowe wojo wudźěkacź njemóże. „Wuj Handrij drje to mohł“, wotmołwichu; „tón, hacźrunje daloko bydli, je runje w bliſkoſcźi.“ Wuj Handrij ßo pyta a namaka, lubi też nowe wojo.

Naſajtra jo pſchinjeße. „Schto ſa nje doſtanjecźe?“ „Po prawom“, wuj Handrij wotmołwi, „njeßměł niczo bracź, bych waß też rady podpjerał, dokelž ſcźe bibliſki póßelnik. Ale tón ras bych tola něſchto wſał!“ „To je zyle ſdobne žadanje“, póßelnik wotmołwi. „Nimacźe žaneje biblije ſ wulkim cźiſchcźom?“, ßo wuj Handrij wopraſcha, kotruž ſcźe wcźera dwěmaj žónſkimaj a pjecź dźěcźom pokaſował? Běchu to moja macź, moja žona a moje pjecź dźěcźi. Dajcźe mi tu bibliju ſa moje dźěło!“

„Wy ſcźe ßo dyrbjał wjele wo bibliju modlicź, dokelž je ßo mi tak ſeſchło“, póßelnik wukładowaſche, a wuj Handrij cźehnjeſche wjeßeły ſe ßwojej wulkej bibliju domoj.

„Wón dobre pucźe wſchudźe
A pomoz wudźěli.“

Pólſki wojak a biblija.

Sserbſki bur piſche: Pſchi naſymſkim manevrje, kiž bu pola naß wotdźeržany, doſtach ſcheſcźoch muži do kwartěra; wſchitzy běchu wjeßeli a ſrěczniwi, jeniczki mjelczo ßedźeſche a niczo njerěcźeſche. Tuž buch na njeho kedźbliwy a ßo tych druhich wopraſchach, cźehodla je jich towaŕſch tak cźichi a ſrudny. „Haj“, cźi wotmołwichu, „to je Polak, kiž móże jara mało němſki.“ Dokelž mi ßłowjanſke rěcźe njejßu njeſnate, wobroczich ßo, jako ßo woni naſajtra ſ manevra wróczichu, k njemu a ßo jeho pólſki wopraſchach: „Mózeſch w žanych knihach cźitacź?“ „Haj“, wón wotmołwi, „ale jenoż“ pólſki. „Derje“, wotmołwich, „tudy mam pólſke knihi.“ Běſche to pólſka biblija. „Kajke to ßu knihi?“ ßo wón praſcheſche. „To je biblija, ßwjate pißmo“, jemu wotmołwich. „Sswjate pißmo to je? woprawdźe je?“ wón prajeſche. „Haj“, wobkrucźich, „je to.“ Tuž bu ſ toho ſrudneho, pokhmurjeneho, ſ dobom wjeßeły, ſrěczniwy muž, kiž ßo tak wutrobnje ſo mnu rosrěcźowaſche, jako budźiſche najlěpſcheho pſchecźela namakał. Potom pak ßo ſa blido ßynywſchi wobroczeſche khwilu papjerki, njewěſty hdźe dyrbjał ſapocźecź, a ſprawne wjeßele bě na jeho ßměſkotatym wobliczu widźecź. Skónczńje ſapocźa cźitacź a cźitaſche tak wótſje a ſroſumliwje, ſo bě kóžde ßłowo niz jenoż wó jſtwje, ale też wonkach ſroſumicź. „Ach“, wón něktore hodźiny poſdźiſcho prajeſche, „cźehodla mi njejßu tute knihi hnydom dał, jako k tebi pſchińdźech, budźich ſtajnje we nich cźitał.“ Skónczńje běſche manever kónz. Jako pytnych, ſo ßo pſchi dźělenju wot biblije jeho ſtara ſrudoba wróczeſche, ßo jeho wopraſchach: „Maſch dha ßwjate pißmo tak lubo?“ „Ach haj“, wón praji, „hdy bych jenoż telko pjenjes měł, bych cźe proßył, mi ju pſchedacź, ale mam jenoż jara mało pjenjes.“ „Dokelž maſch ßwjate pißmo tak lubo“, wotmołwich, „chzu cźi jo daricź.“ Pſchi tutych ßłowach wróczeſche ßo do jeho wutroby a na jeho wobliczo wulke wjeßele. Njewědźo, ſchto dyrbi prajicź, běżeſche po ßwój torniſter a wucźeże ſ njeho połdra hriwny, ſo by mi je ſa te knihi dał. Nochzych te pjenjeſy na žane waſchnje bracź, ale wón mje k tomu nucźeſche, rjeknywſchi: „Bych wjazy měł, bych cźi wutrobnje rad wjazy ſa nje dał.“ „Ale“, prajach, „ty ßy katolſki, ſchto budźe twój nan a twoja macź k tomu prajicź, hdyž ßwjate pißmo ßobu domoj njeßeſch?“ „O“, wón dźeſche, „taj budźetaj ßo jara ſwjeßelicź, pſchetoż w naſchej zykej wßy ßo žane jeniczke ßwjate pißmo njenamaka.“ Nětko ßwoju bibliju do torniſtra tykaſche, ale hnuło mje je, kak wón ſ njej rěcźeſche, kaž ſe ßwojim pſchecźelom a bratrom. „Hlaj“, prajeſche, „nětko ßy moja a ja chzu cźe prawje rjenje k mojim wězam do torniſtra ſakłaſcź, a tuž ſo mnu ßobu dom póńdźeſch a tam chzu pſchezo w tebi cźitacź.“ S najlěpſchimi pſchecźemi ßwojeho ßerbſkeho hoſpodarja cźehnjeſche wojak wjeßeły ßwojeho pucźa. Kak je ßo jemu ſ jeho bibliju dale ſchło, njeje ſhoniło. Nadźijamy pak ßo, ſo je jeho luboſcź k Božemu ßłowu ſawoſtała, tak ſo je naſch pólſki ßyn nětko ßobu mjes tymi, kiž ſ Davitom hromadźe wyſkaja: „Ja chzu khwalicź Boże ßłowo, ja chzu khwalicź Knjeſowe ßłowo. Pſchetoż ty ßy moju duſchu wot ßmjercźe wumohł, moju nohu wot pada.“

Biblija w japanſkej ſchuli.

Młody wucźeŕ w Japanſkej, ſ mjenom Matſubaj Sajtro, pſchińdźe někak k Nowemu teſtamentej a ßo nad jeho kraßnym wopſchijecźu tak wjeßeleſche, ſo jón do ßwojeje ſchule ſawjedźe a ßwojich ſchulerjow napominaſche, po tutych knihach ßo ſadźerżecź. Bórſy bě jeho ſchula najlěpſcha w zykym měſcźe. Hakle poſdźiſcho Matſubaj ſhoni, ſo ßu to knihi kſcheſcźijanſkeje wěry, kiž ßu takle jeho ſpodobanje namakake a nad jeho ſchulerjemi tajku móz wopokaſake. Wón ßebi na to też Stary teſtament kupi a bu w februaru 1883 kſchcźeny. Kajke ſahanibjenje je to ſa tamnych tórnych mudrych, kiž bibliju ſe ſchule a ſ ludoweho žiwjenja wumjetacź pytaja!

100lětny jubilej lutherſkeje ſchule we Wukrancźizach.

Dźenża ßwjecźi lutherſka ſchula we Wukrancźizach jubilej 100lětneho wobſtacźa. Hacźrunjeż je dźeń 24. novembra 1827 dźeń jeje ſakoženja, ßu tola tutón jubilejny ßwjedźeń na dźenßniſchi dźeń pſchepołożili, dokelž je w novembru wjedro ſa tajki ßwjedźeń huſto doſcź njepſchihódne; też ßu dny jara krótke.

Hdyž tak ßwoje myßle tute 100 lět wróczo wjedźemy, bywa naſcha wutroba połna dźaka pſched Wſchehomóznym, kotryž naß ženje njeje woſtajił bjes pomozy, kotryž ženje njeje pſcheſtał naß žohnowacź.. Nimo mje cźahnu wſchitzy cźi mužojo, kotſiž běchu powołani, bycź ſ wjednikom naſcheje lutherſkeje ſchule. Někotrych, kotſiž mějachu ſtajnje cźopku wutrobu a wotewrjenu ruku, wodźěwa po dźěłapołnym a prózypołnym žiwjenju ſeleny dorn, a cźiche želenje dobywa ßo do naſcheje wutroby; to, ſchtož tute hórki wodźewaja, je woßebje nam Sserbam něſchto drohe a bě nam Sserbam njeſaprahnite žórko luboſcźe a ſboża. Jenoż někotſi, kotrychž žiwjenje ſ naſchej ſchulu ſroſcźene je, ßu hiſchcźe mjes nami. Spominajcźe na waſchich wucźerjow — Hebr. 13, 7 —, kotſiž ßu nam tak njeßměrnje wjele ſachodneho a wěcźneho na pucź žiwjenja ßobu nadawali, kotſiž ßu nam do rukow dali duchowne brónje,

wojowacź wojowanje žiwjenja, kotsiž załožk załožichu ſa dalewuwicźe naſcheho žiwjenja. Schtož žmy tehdy nawuknyli, niz pak pſchezo doroſumili, to budźe nam w poſdźiſchich lětach na wichorjatym morju žiwjenja jaßne žwětło, kotreź naß wobarnuje pſched tak někotrej hrožazej ſkału.

Tak chzemy dźaka połni ſpominacź na žohnowanja połne cžaßy, kotreź je naſcha lutherſka ſchula měła, woßebje pod žwojim załožerjom, kantorom Deutſchmannom, ſpominacź na wſchěch tych mužow, kotsiž žu móz žwojeho zyłeho žiwjenja wěnowali ſpěchowanju tutoho waźneho ſkutka, teje konfeßionelneje ſchule! My žo nadźijamy, ſo budźe ſ tym cžeſcźowanje lutherſkeje ſchule pſchiběracź, kotraž hromadźe ſ naſchej zyrkwju ſa ſdźerźenje lutherſkeje wucźby a lutherſkeho wuſnacźa ſkutkuje, woßebje nětkole w naſchim cžaßu, w kotrymž pod Božim wodźenjom a kralowanjom lutherſke wěruwuſnacźe ſaßo po zyłej ſemi khroblíſcho poſtupuje.

Tohodla, wy bywſchi ſchulerjo lutherſkeje ſchule we Wukrancźizach, wobžwěducźe na jubilejnym dnju, na dnju 19. junija 1927, žwoju žwěru žwojej lutherſkej ſchuli a wuſtupujcźe ſ dobom ſa konfeßionelnu ſchulu — ſa naſchu lutherſku ſchulu!

Po dotalnym programje budźe dopoldnja žwjedźeńſka Boža žłužba w Božim domje. Na tutej budźe knjees lic. dr. E. Ziemer-Wrótžławſki prědowacź. Tutón je ſnaty wojowar ſa ſcheſcźijanſku ſchulu. Popołdnju wuhotuje žo mjes druhim žwjatocžnoſcź na pohrjebniſchcźu a to pſchi rowach tych muži, kotsiž maja woßebite ſaßłužby ſa naſchu ſchulu. Wjecźor ſmějemy žwójbny žwjedźeń. Hacž pak budźe pſchi wſchěm tutym wuhotowanju też žerbſki rěcźnik rěcźecź, to ſ wěſtoſcźu ſhonicź njebě mi hacž do dźenža móžno; naſcha ſchula běſche tola też něhdy žerbſka ſchula! E. S.

Baßeń wo wjedrje.

We lěcźe něhdźe połdra ſta
(Po lijeńzy to běſche)
Wěz dźiwna je žo podała,
So Bóh po žwěcźe dźěſche
A zyłej ſtwórbje polubi:
So lětža wjedro dowoli,
Kaž kóždy žam jo ſechze.

Tu hory deſchcźik proſchachu,
Wo žłónczko mjes tym doły;
Schtom žadowy chze cźiſchinu,
Lěß měni: wětr je ſtrowy!
A ludźo hakle — to bě ſlě —
Kaž wjele hłowow — próſtwow bě
Wo wjedra wobrocźenje.

Bóh wſchěm, kaž móžno, cźinjeſche,
A tu hakle bu hara!
Ssměſchk, ſběžk, haj wójna howrjeſche.
Schtóž njecźepje, tón ſchkara;
A ſ knjeſom bě najžylniſchi,
Dóńž druhi jeho njepobi —
Wſcho prěki, pódlu dźěſche.

Tuž Bóh žam ſaßo wobſamkny,
Po žwojej woli wodźicź
Wětr, mróczele a žłónczne dny,
So mohła ſemja płodźicź;
A ludźom piżacź dowoli,
Kaž chzedźa, jenož protyki
A dale niczo wjazy.

To pomhaſche a jednota
Saß' knježeſche na ſemi,
Sa dobre kóždy dopóſna,
So Bóh wſchěch wolu ſlemi;
A tak je to też woſtało,
So Bóh žo ſtara ſa wjedro
A hoſpodarſtwo wjedźe.

*

[Njej' tak też druhdźe na žwěcźi,
Hdyž kóždy žwój rózk trubi,
Hdyž pjaſcź a bróń wſcho wobknježi
A roſum knjejſtwo ſhubi?
To žałoſtna je měſcheńza,
Hdźež žylny žłabſchich ſpózera,
A ſchelma w mutnym kóji.]

Zyrkej a ſtat.

W **Königsbergu** je wot 17. hacž do 21. junija „Němſki evangelſki zyrkwiny dźeń" ſhromadźeny, to rěka: ſaſtupjerjo wſchěch evangelſkich zyrkwjow Němſkeje. To je druhe ſeńdźenje tutoho wſchě evangelſke zyrkwje němſkeho ſtata jednocźazeho ſwjaſka. Też naſcha krajna zyrkej je tam ſaſtupjena, woßebje ſe žwojim krajnym biſkopom.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Budyſke poboczne Guſtav-Adolfſke towarſtwo žwój lětuſchi žwjedźeń 2. njedźelu po žwj. Trojizy, dźeń 26. junija t. l., w Rakezach žwjecźi, hdźež je žo poßledni krócź pſched 13 lětami, w lěcźe 1914, też w juniju poßwjecźiło. Popołdnju w 2 hodź. budźe žerbſka žwjedźeńſka Boža žłužba ſ prědowanjom knjeſa fararja Schwjele ſ Deſchna pola Khocźebuſa a ½4 hodźin budźe němſka žwjedźeńſka Boža žłužba, w kotrejž ſměje knjes farar Bohumił ſ Cžěſkeje němſke prědowanje. Tón žamy też hiſchcźe wſchelake nahonjenja wo žwojim ſkutkowanju w rospróſchenju powěda w ſhromadźiſnje, kotraž žo jako lětuſcha hłowna ſhromadźiſna ſ narěcźu knjeſa tajneho zyrkwinſkeho radź. Roſenkranza, ſ lětnej rosprawu a ſ druhimi towarſtwowymi naležnoſcźemi k Božimaj žłužbomaj pſchiſamknje. Da-li Bóh, budźe tutón Guſtav-Adolfſki žwjedźeń niz jenož wot woßadnych, ale też wot druhich evangelſkich ſe žußodnych woßadow derje wopytany, ſo by žo ważne a žohnowane dźełko evangelſkeje luboſcźe k wěrybratram we rospróſchenju w romſko-katolſkich krajach dale bóle ſnajomne ſcźiniło a žo hiſchcźe lěpje podpjerało.

S **Noßacźiz.** Woßadne kopjeno naſcheje noweje Lubijſkeje eforije, „Botſchaft aus Löbauer Land" mjenowane, je we žwojim cźißle ſa měßaz junij woſjewiło ſapiſk wſchěch 80lětnych a 90lětnych naſcheje woßady. Je to nahladna licźba, mjenujzy 11. To je jara wjele ſa naſchu mału woßadu a žwědcźi ſa to, o žmy tu w ſtrowym krajiku. Najſtarſchi ſ nich je rodźeny 18. oktobra 1836 a najmłódſchi 24. julija 1845. Bóh tón Knjes ſpožcź wſchěm rjany žohnowany wjecźor žiwjenja!

W **Eibawje** žwjecźa towarſtwa młodych holzow Lubijſkeho wokrjeża 3. julija žwój tulětny ſjěſd. Njech je też jenož njedźelſke popołdnje ſa tutón žwjedźeń wuſwolene, je tola program bohaty; wón wabi pſchińcź a žobu žwjecźicź.
Zyrkej a ſtat

Samołwity redaktor: farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 26. **Pomhaj Bóh!** Létnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći kbmje a
Žiwnosć je.
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokrew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **26. junija 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńnje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćeji běrtletnje 78 ſtotych pjenjezkow.

2. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Jana 3, 13—18.

Hacź drje wě kóždy, kiž chze bycź kſchesćijan, kóždy, kiž ßo w naſchim tak husto bjesbóžnym a ßamo mjes wěrjazymi liwkim cźaßu hiſchćze dźerži k Bohu a k jeho ßłowu a k jeho ßłużbje w Božim domje, ſchto chze Boże ßłowo też wot njeho, tuto ßłowo, kotreż k njemu rěcźi pak ſe ſtareho pak ſ noweho ſakonja, pak ſ evangelija pak ſ druhich piſmow? Je ßnano tak, ſo tuto ßłowo chze naß jenoż wucźicź, ſchto je ßo ſtało tam w Jerusalemje a w židowſkim kraju? A je ßnano ſ tym cźinjene, ſo pſchi wucźbach tutoho Božeho ßłowa hladamy ſ fariſejſkej hordoſcźu na naſcheho bliźſcheho, ſo namakamy pſchi naß wſcho dobre a prawe, tak ſo prajimy: Ja ßo cźi dźakuju, Božo, ſo ja njejßym, jako druſy ludźo? Njeje wjele bóle wotpohlad wſcheho ßłowa Božeho pſchezo ſaßo tón, ſo chze nam pokaſacź, ſchto je hiſchćze pola naß wopacźne, a w cźim mamy ßo hiſchćze wobrocźecź? Njeje tak, ſo chze Boże ßłowo woprawdźe w naß ſkutkowacź k wucźenju a k dowjedźenju, k ßwarjenju a k polěpſchenju w prawdoſcźi? Wono wěſcźe hiſchćze njeje ſ tym cźinjene, ſo pſchińdźeſch k Božej ßłużbje w Božim domje! Wono móże ßo lohzy ſtacź, ſo někotry, kiž khodźi porjadnje ke mſchi ,tola budźe junu wuſamknjeny wot ſbóžnoſcźe. — Ale to, ſo nětk też cźiniſch po tym, ſchtoż ßo tebi tu dawa jako powucźenje, ſchtoż ßłyſchiſch ſ erta twojeho Knjeſa, wo to tu dźe. To je waźne a na to hlada twój Knjes, ſo ßo też prózujeſch, kak by po jeho ßłowje w nowym žiwjenju khodźił.

Dha njech je nam naſche dźenßniſche ßłowo bohaty naſtork, ſo by też na naß póſnacź była ta nowa móz, kotraż cźini wſcho nowe w naß. Naſche ßłowo njech tak k nam rěcźi:

Luboſcź je ſnamjo iſchesćijanſtwa.

1. Prawu luboſcź póſnajemy na Khryſtußu.
2. A na luboſcźi póſnajemy kſchesćijana.

Naſch tekſt rěcźi wo najwyſchſchim, ſchtoż kſchesćijanſka wucźba ſnaje, to je: Wo luboſcźi. Jan tu praji: My ßmy póſnali tu luboſcź. Mohło ßo ſdacź, kaž by luboſcź była to, ſchtoż je nam cźłowjekam najbóle ſnate. Schto je po prawom luboſcź? Schto wſcho budźe ſ tutym mjenom mjenowane? Najniźſcha žadoſcź cźeła hacź do najwyſchſcheho wopora, kotryż pſchinjeeß jedyn ſa druheho, wſcho to ßo mjenuje luboſcź. Kak wjele ßebicźnoſcźe a ßłaboſcźe, kak wjele ſwonkneho waſchnja debi ßo ſ njeprawdu ſ tutym mjenom. Schto pak je luboſcź woprawdźe, to dyrbimy hakle póſnacź. Jan je tajku luboſcź póſnał we woporu, kotryż je pſchinjeßł Jeſuß Khryſtuß. W nim hakle je ßo jemu ſjewiło, ſchto je waźnoſcź a bohatſtwo luboſcźe. Trjebamy jenoż hladacź na tuteho Jeſuża, a póſnajemy, ſo je w nim pſchiſchło do tuteho ßwěta něſchto zyle noweho, to, ſchtoż móżemy wuprajicź ſe ßłowom naſcheho tekſta: ſo wón ßwoje žiwjenje ſa naß woſtajił je. To je luboſcź, kotraż njepyta to ßwoje, ale ſapřeje ßama ßebje; wono dawa wſcho k lěpſchemu bliźſcheho, jej njeje žadyn wopor pſchecźežki ani pſchewulki. Zyłe žiwjenje naſcheho Sbóžnika je jene ſtajne ßwědcźenje tajkeje luboſcźe wot jeho pſchichoda do tuteho ßwěta, hdźež jeho niczo druhe njecźěrjeſche, hacź jenoż jena myßl, kak mohł nam hubjenym hrěſchnym cźłowjekam pomhacź, hacź do jeho poßlednjeho ßłowa na kſchiżu: Dokonjane je. Tajka jeho luboſcź ßo njepraſcha, hacź ßmy jeje hódni a pſchiſtojni; wſchěch bjewſcheho rosdźěła wo-

pschija tuta jeho luboscź, kaž wón žam praji: Pójcźe žem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeženi scźe, ja chzu waš wokschewicź. A napośledk cźehnje wón hischcźe zyły žwět do wokrježa tuteje žwojeje luboscźe, hdyž napomina žwojich wucźomnikow: Dźicźe po wschěm žwěcźe a wucźcźe wschitke ludy a kschcźicźe jich w tym mjenje teho Wótza a teho Ssyna a teho Swjateho Ducha.

Hacž tutón Jesuš khorych hoji, abo dźerži žwoje prědowanje žyłam, kotrež žu žo k njemu shromadźiłe, hacž wón khutnje pschiwoła farisejskim a pišmawucźenym žwoje: běda, abo hacž wón w žwjatym hněwje templ wucźiscźi, abo hacž wón shladujo na wyšoke město Jerusalem płaka na njo, — hdyž hladamy hacž na grunt, pschezo a wschudźom pósnajemy saško jeho luboscź, kotraž dźe sa duschemi, kotraž chze jenož to jene, kak mohł wón je wumóz s jich hrěschneho stejischcźa a je žebi dobycź k wěcźnemu žiwjenju.

Wo wjetschej luboscźi njewěmy, hacž so by schtó dał žwoje žiwjenje sa žwojich pschecźelow. Jesuš je tutón wopor pschinjeł, so by s tym rosłamał mozy, kotrež naš dźerža we swjaskach žmjercźe. — Schto drje je to, schtož je Jesuš s tutej žwojej luboscźu dokonjał? Wěscźe to jene, so je wón w tutym žwěcźe móz, kotruž njemóže žane hidźenje a žane njepschecźelstwo wutupicź. Jesuš je se žwojej luboscźu jena móz, s kotrejž dyrbi žwět rachnowacź, a na nim dźěluja žo cźi duchojo. Jeho luboscź je cźěrjaza móz w skutkach snutskneho mišionstwa, kotrež bychu wupadnyłe, hdy by jeho luboscź pschestała w nich knježicź. Luboscź Khrystušowu widźimy też tu a tam w sjawnym žiwjenju nascheho cźaža. Ale luboscź Khrystušowa chze něschto zyle parschonske, wona chze nam kóždemu dacź nastork, so też my žami ju nałožimy w naschim žiwjenju, so też na naš a na naschim zyłym sadźerženju je pósnacź, so žmy jeho wucźomniziy, dokelž stejimy w luboscźi k naschim bliščim.

Tuž płacźi też sa naš, so na luboscźi pósnajemy kscheścźijana. Jan praji w naschim žłowje najprjedy: Njedźiwajcźe žo, moji bratsja, hdyž žwět waš hidźi. To dyrbimy wjedźecź, so mamy rachnowacź s tutym hidźenjom. To je to stare njepschecźelstwo, kotrež wukhadźa wot žwěta tehodła, dokelž je s Khrystušom něschto pschischło, schtož njeje wot tuteho žwěta. Tuto sadźerženje žwěta pak njedyrbi naš wotdźeržecź wot teho, so žo pschezo bóle wopokasujemy jako kscheścźenjo, kotsiž steja w luboscźi, a to tak, so njelubujemy jenož se žłowami a s jasykom, ale se skutkom a woprawdźe.

Khutnje rěcźi tu nam wo naschim sadźerženju pscheczźiwo naschim bratram. To je to, schtož Jesuš rěcźi k nam: Nowu pschikasnju dam ja wam, so žo mjes žobu lubujecźe. — Hacž drje stejimy w tajkej skutkowazej luboscźi? Płacźi žnano też sa naš porok, kiž leži tu w žłowach nascheho teksta: Hdyž pak něchtó teho žwěta kubła ma, a widźi žwojeho bratra wu nuzy, a samknje žwoju wutrobu pscheď nim, kaha wostanje luboscź Boža w nim?

Ssmy na Jesušu widźeli, so žo jeho luboscź nanajrjeńscho pokasowasche w jeho woporu, so je žwoje žiwjenje sa naš dał. Tak też nascha luboscź njemóže wostacź bjes woporow. A žměmy khroble prajicź, so je woporniwoscź nimo měry žnadna a žłaba w naschim cźažu, a hdźež wo to dźe, nuzy wotpomhacź, w kotrejž je nasch bliščhi, tam wostanu husto wutroby stwjerdnjene, a kižałe mjeswocźe a samknjene ruki, to je husto snamjo, kotrež žo nam tam sjewi, hdźež dyrbjała luboscź knježicź.

Kak mało bratrowskeje luboscźe w naschim sjawnym a žwójbnym žiwjenju, kak wjele hordeho žudźenja a njeżmilneho satamanja, a kak mało wole, bližschemu pomhacź niz jenoż s cźělneje nuzy, ale wožebje s nuzy hrěschneje, shubjeneje wutroby. — Wo cźo dha dźe? Tola wo to, so Bóh naš pósnaje sa žwoje dźěcźi, Khrystuš naš sa žwojich wucźomnikow na naschej luboscźi. A cźim žwěrnischi budźemy namakani we luboscźi, cźim khmańschi žmy też k twarjenju Božeho kralestwa. —

Kóždy pomhaj tu žobu, też ty, so by luboscź była pschezo bóle ta móz, kotraž wscho druhe wobknježi, a so by tak też mjes nami Boże kralestwo žo twariło, a so bychmy my w nim pschezo bliščho pschischli sbóžnoscźi. Hamjeń.

Droha parla.

Bohata knjeni na kupje „Java“ žo s jendźelskim kupzom woženi a poda žo s nim do Jendźelskeje. Njesnata s jendźelskej rěcźu a s tamnymi waschnjemi žwój zyły cźaž na to nałožowasche, so se žwojimi dźěcźimi, kotrež jara lubowasche, hrajkasche abo žo s parlemi a drohimi kamjenjemi pyschesche, na kotrychž měješe wulke bohatstwo. W kaschcźu, tam bě jejna pycha, tam bě też jejna wutroba. Junu k schotiskej pěstonczi žwojich dźěcźi někak prajesche: „Pěstońcźa, tónle khudy kraj!“ Schotiska žo woprascha: „Cźeho dla, knjeni?“ Knjeni wukładowasche: „Hladam s woknom, ale njewohladam žaneje žony s drohimi kamjenjemi, drohe kamjenje njejžu tu widźecź. We mojim kraju žu wschitzy s demantami a s parlemi pschikrycźi. Ryjemy w naschim kraju w horach, duž namakamy skoto, žłdboro a drohe kamjenje. Wy ryjecźe we waschich horach a nimacźe nicžo hacž kamjenje.“ Pěstoncźa wotmolwi: „O ju, knjeni, mamy parlu w naschim kraju — d r o h u p a r l u.“ Knjeni wcźipna tute žłowa žłyschawschi prajesche: „Drohu parlu macźe? Hdy by tola mój muž dom pschischoł! Budźe mi tule parlu kupicź; chzu wschě moje parle wostajicź, hdyž wón dom pschińdźe, so bych tule parlu krydnyła.“ „O,“ dźesche pěstońcźa, „tuta parla žo njemóže nošnycź. Wona njeje na to waschnje dostacź, kaž wy měnicźe. Droha parla woprawdźe je, a schtóž ju ma, tón ma pokoj a wschitko, schtož žebr žada.“ Knjeni žo se spodźiwanjom praschesche: „Woprawdźe, schto to do parle je?“ Pěstoncźa wotmolwi: „Tuta parla je knjes Jesuš, kiž je do žwěta pschischoł, hrěschnikow sbóžnych cźinicź. Schtóž jeho we žwojej wutrobje ma, tón wobžedźi to, schtož jeho bohateho a sbožomneho cźini, hacž wón hewak też hischcźe teho a tamneho potrjeba.“

Bohu žo spodobasche, pěstonczine žłowa žohnowacź. Knjeni pschińdźe k wěrje do Khrystuša, w kotrymž žu wschitke schazy mudroscźe a pósnacźa skhowane. Drohe kamjenje tuteho žwěta shubichu sa nju žwoje błyschcźenje a wabjenje, kaž hwězdy hascheja psched rańschim žłónzom. Po něschto cźažu knjeni wumrě, na žmjertnym kožu wotkasawschi, so dyrbja žo parle a drohe kamjenje pschedacź a pjenjesy žo k mišionstwu nałožicź, so bychu žo mišionarojo do dalokich krajow žłali a póhanam drohu parlu skicźili. W sbóžnej wěrje běsche woželnoscź tuteje parle pósnała a žadasche wutrobnje, so by ju zyły žwět sesnał. —

Duzy pysches póhansku Indisku.

To bě sajimaze, žłyschecź, schtož nam direktor Lipscźanskeho mišionstwa dr. Ihmels w Lubiju powjedasche wo žwojim pucźowanju, kotrež bě pscheď něschto cźažom cźinił pysches Indisku. Wěmy tola, so je tam nasche sakske mišionstwo se wulkim wuspěchom dźěłało. Je tola evangelska zyrkej Tamu-

low, kotraž žo pšched něšchto lětami sałoži a žamostatna sčžini, tak rjez džowka naščeho Lipsčžanskeho mišionstwa. A tuto džěła tam w Indiskej w tutej zyrkwi žobu dale, s dobom pak tam postupuje se žwojim džełom mjes póhanami. A tych póhanow žu tam hischče wulke žyły! A póhanska cžěmnosć tam hischče tołsta.

A wo tutym póhanstwje a wo tym, kak žo wone wožebje w žwojich templach a se žwojimi templami jewi, shonichmy s pšchednoschka nadrobnischeho. Dr. Jhmels njebě žwój wopyt jenož na kschesčžijanske wožady a Boże domy wobmjesował, ale bě žo też prózował, póhanstwo Indiskeje sesnacź, so bychu žo domach w Lipsku mohli mišionarojo cžim pšchihódnischo a dokładnischo pšchihotowacź na mišionske džěło mjes tutymi pohanami.

Na kupu Ceylon dowjedže naž rěčnik najprjedy a sdobom do Buddhisma, kaž tu jenu w Indiskej domjazu póhansku wěru mjenujemy. Ale tuta nima tam wjazy teje ważnosče a mozy, kotruž je měła, tak wožebje niz pšchi morju; dale nutskach je wona hischče mózníscha.

S Buddhismom je žo to spodźiwnje cžiniło. Buddha, sałožeŕ a profeta tuteje wěry, nochzyšche žaneho boha a nětk žu jeho žameho sa Boha sčžinili. Tak namaka dr. Jhmels w měsče Kolombo w buddhistiskim templu tsi wobrasy abo lěpje tsi postawy tuteho Buddhy, jena pokasowasche jeho žedžazeho, druha stejazeho, tsecža leżazeho. Ale to njebě wscho, schtož w tutym templu bě. Na jenym měsče wysche tutych 3 postawow bě wobras boha Indra. To je staroindiski pschibóh. A tutón w buddhistiskim templu? To nam praji, so też Buddhismus njeje ani pschewinycź mohł staroindiske pohanstwo a pschibójstwo ani žo žam cžisty sdźerżecź a njesměschecź s tutym pohańskom.

Tola dale nutskach na kupje Ceylon je Buddhismus hischče žylna móz, njech też niz tak kaž něhdy. Tu namakasch wožebje wjele buddhistiskich mnichow. Tutych spósnajesch na žołtej kucze a na prosčherskim talerju; žu to prosčherschy mnischa, snajmjeńscha po sažadach sałożenja. Nětkle žu jich klóschtry jara bohate; tsecži dźěl kraja žłuscha jim, kaž žo praji. Někak podobnje bě to też s klóschtrami kschesčžijanskich prosčherskich mnichow. Sswoje leżomnosče žu woni pschenajeli. Jich džěło a sažkužba je, so žwjate pišma ludźom cžitaja, wukładuja a pschekožuja. W tukhwilu je jich hischče na 7700 buddhistiskich mnichow na kupje Ceylon. Prjedy je jich tam wjele wjazy było. Sažada jich zyłeho žiwjenja je ta: wola, žiwy bycź, dyrbi w cžłowjeku wotemrěcź. To njesamóže wschědny lud, to samóžeja jenož mnischa. Lud ma potom žohnowanje žobu s tuteho dobreho skutka mnichow. Tole wscho dopomina naž jara na wschelake waschnja w kschesčžijanskich krajach. Też te tak mjen. relikwije tam maja a cžesčza, tak wožebej sub profety Buddhy. Wo tutym powjedaja žo wschelake powjedanczka. Rěka, so žu jón ras rubili, so je žo spalił, so pak je sažo snowa nastał, a nětk žo tam we templu khowa a we wěstych cžažach pokasuje. Cži, kotsiž žu jón widźeli, praja, so to dozyła cžłowjeski sub njeje.

To bě na kupje Ceylon. W Indiskej žamej nima Buddhismus žaneje mozy, haj je tam wotemrěł. Tam knježi Hinduismus. To je praindiske pohaństwo. Indiska ma něhdże 320 milijonow wobydleri; s tutych je jich jenoż 10 milijonow buddhistow. A cžehodla je to Hinduismus dobywał nad tamnej wěru. Hinduismus je połny nabožnych myślow, Buddhismus je khudy na tajkich; myśle wo bosy jemu pobrachuja. Lud pak chze nabožinu a tohodla je žo pschiwobrocźił bóle a bóle Hinduismej, kotryž to ludej poskicza. Wón ma s tych 320 milijonow tehodla też na 220 milijonow pschiwiżowarjow, mjes tym so dyrbi žo Buddhismus s 10 spokojicź. Dalschich 60 milijonow wusnawa žo k Islamej, wěrje, kotruž proseta Mohamet sbudźi. Sbytkne milijony rosdźěla žo na wschelake druhe wěruwusnacza, wožebje też na kschesčžijanske. S teho sdobom spósnajemy, kelko džěła a nadawkow ma kschesčžijanstwo hižo w tutym jenicžkim kraju.

Hinduismus ma też žwoje temple a tute žu kražne, wulke, wumjelske, wožebje jedyn, kotryž tam pschi morju leży. Widźisch wyżoke wěże a potom něschto, na cžimž žo spodźiwasch: konje, lute konje, ale niz žiwe, ale hornczeŕske. Tute žu požwjeczene Bohu, kotryž je schkitaŕ honow. Wulkosć a wulka žyła koni a próza a džěło pokasuje, so tuczi cžłowjekoju žwojeho Boha žebi wyżoko cžesča a so žu swólniwi, jemu też wjele woprowacź.

A tak je to po zykej połodnischej Indiskej. Dr. Jhmels měješche składnosć, s pomozu domoródneho prědarja jedyn s tutych wulkich templow wopytacź a wobkedźbowacź, kak Hindojo žwojich Bohow cžesča, tak Boha, kotryž ma hłowu elefanta a cžěło cžłowjeka. A Hindojo žu też moderni a po kschesčžijansku. Dr. Jhmels namaka tam swony w tutym pohanskim templu a tute běchu w Sakskej late.

Ssiwah je najwyschschi Bóh Hinduisma. Tuteho wobras bě tam nimo druhich też w templu. Jeho pschedstajeja žebi jeho wěrjazy s 4 abo 6 rukami a wopruja jemu wožebje róże. A kak wopruja! Tak někotry Hindu wopruje tutomu pschibóhej wob tydźeń junu abo dwójzy msdu zyłeho dnja! Schto bychu to naschi kschesčžijenjo prajili, by-li žo wot nich žadało, kóždy tydźeń woprowacź snajmjeńscha jeneho dnja msdu sa zyrkej Khrystušowu. (Pschich. dale.)

Won s zyrkwje!

W Duringskej běchu žo žwobodomyślni na pucź podali, wabicź po zyłym kraju ludźi, so bychu s zyrkwje wustupili. Wschudźom běchu plakaty pschicžinjene a pscheproschowaze papjerki buchu rosdawane. Schto pak bě wusbytk?

Hnydom w prěnjej wjesy, do kotrejež pschińdźechu, bě sala, w kotrejž móża žo 600 wožobow shromadźicź, napjelnjena — s 5 — pischu pjecźomi se wšy, w kotrejž 1500 džěłacźerjow s industrije bydli. K tutym bě jich 40 s wokoliny pschischło. W dalschej wšy bě 60 pschischło; s wjetscha běchu to stare žony. Jako žwobodomyślni — Freidenker — tute napominachu s zyrkwje wustupicź, wopuschczi jena po druhej salu. Skónczńje žo też hischče wukopa, so njebě też žamo mandźelska sastupjerja žwobodomyślnych s zyrkwje wustupika. „Haj, ja žym hischče w zyrkwi!“, wusna žo wona, „žwojich džěcźi dla!“ —

Tak a podobnje wopišuje to rosprawa, kotraž je we „Freidenker“ wosjewjena. Wschudźom žnadna liczba tych, kiž žo dachu narěczecź, s zyrkwje wustupicź. Tak wustupichu na psch. w Blechhammeru jenoż schtyrjo, a tola bydli tam na 3000 kommunistiskich džěłacźerjow. Rosprawjeŕka, kotraz nastawk pisa, skorži, so je to w Němskej hischče žrjedźne wěko kaž w Ruskej.

Tajkeho nashonisch s rosprawy, kotraž je sa „Freidenker“ pisana, potajkim zyle wěste nihdźe pschemako wustupow sapisała njeje. Schto je to potom w naschich krajinach s tajkimi wurasami kaž: „To wustupju hnydom s zyrkwje!“ abo „Hdyž dyrbju telko zyrkwinskich dawkow płacźicź, wustupju!“?

Po liczenjach lěta 1925 je žo jich sažo na 120 000 wustupjenych do zyrkwje wróczilo. Tuta liczba by wo wjele

wjetscha była, njeby-li hrosa psched schczuwanjom, wußměschowanjom a pschesczěhanjom pschewulka była pola wjele.

A schto dha? Byrnjež jich hischcze wjazy wustupili, žwjatki prědowachu a nasch krajny biskop nam pschiwoła Bóh chzysche zyrkej. — Wschitzy kiž hinak chzedźa, njewobsteja. Zyrkej Khrystußowa pak wostanje!

Kak Jesuß ruku na wutrobu kładze.

W niskej khěžzy bydlesche khuda wudowa se žwojimi tsjomi dźěczimi, wot kotrychž jene, schěsczlětna dźowczičzka, khora leżesche a njeběsche tež ženje prawje strowa była, a wudowa dźěłasche a pschedźesche sa žwoje dźěczatka, wjelež móżesche, a maczesche k temu je žylsami. Tón Knjes pak praji: „Ja žym twoju modlitwu žłyschał a twoje žylzy widźał.“ Jes. 38, 5. Khora Hańžka bě jara hubjene dźěczo, na wjeß bě lědom pschischła, ale se słotymi haßami teho njebjeskeho města bě snata. Pschi žwojim hubjeństwje mózesche jara rjenje spěwacz. Jejne najlubsche spěwanje bě: „Hdże namaka duscha žwój statok a dom?“ W tutym spěwanju pohladuje wona se žwojeho khudobneho lěhwa k hornjemu Jerusalemej, se słotu natwarjenemu, a žłyschi wot tam žem harfow klinczenje psched stołom Bożim hacz do žwojeje czicheje komorki. Stary žußod Jan s běłej hłowu a s tschepjetatymaj rukomaj, ale lubowar rjannych duchownych khěrluschow, žyda wjele pschi khorej.

Tón wjeczor, wo kotrymž rěczu, je wschitko czische wo jstwje, Hańžka njemyßli na spěwanje, leži pak zyle czische, spanjenej liczzy stej wschej czerwjenej, tak žo horitej. Na jene dobo woła: „Macži, macži!“ Macz koło sastajiwschi a stanywschi dże se žwězu k łožej. Dźěczo ma wulku czěžnotu. „Macži,“ rjekny, „sawołajcze žußodow a modlcze žo!“ Hdyž macz se žußodami pschińdże, rjeknje: „Ach, klakńcze žo wschitzy a modlcze žo!“ Wschitzy žo pschi łožu poklaknu, we łožku wbohe dźěczo žedźi, dżerži žwojej ruczzy twjerdże stynknjenej a krjepjele stykłnoscze steja na jeho blědym wobliczu — wschitko je zyle czische. Na jene dobo žwojej ruczzy rósno puschczíwschi, praji s rosjaßnjenym wobliczom: „Nětko mi knjes Jesuß žwoju ruku na wutrobu kładze.“ A dźiwnje, wschitka nuza a bolosez bě precz wsata, — czische dźěczatko wotsal wucżahny. Tym pak, kotsiž kleczachu, je było, jako budźische Jesuß czělnje pschi łožu stał, jako budźichu hischcze jeho dych žłyscheli.

„Do twojeju rukow poruczu ja moju duschu, ty žy mje wumohł, Knježe, ty žwěrny Bożo.“

Njemolcze žo, Bóh žo njeda sa žměch měcz.

Něhdy wudyri w nějakim pruskim městaczku słótny mór; a komuž jěd wot padnjeneho słotu nějak do krwě pschińdże, dyrbjesche po nětotrych hodźinach wumrjecz. — Junu žobotu, psched žamym žwjatym wjeczorom, jědźesche nějaki měschczan toho žameho města, kiž běsche saßakła duscha, s wrotami won, so by žwoje žuche žyno na bliskej łuzy domoj brał. S nasdala žo hrimasche a hrożesche s deschczom. Tuž posběhny wón žynowe widły k njebjeßam a rěczesche pschi tym Boha hanjaze, žakrarske žłowa, kotrež žo mi wuprajicz njecha. — „Schto to bě?“ wón njejabzy k žwojemu wotroczkej dźesche, kiž žo žobu wjesesche, a setrě žebi sku muchu s wobliczа. „Niczo drje dale njebě!“ wón dźesche, ale s czěßnej wutrobu, dokelž drje czujesche, so je to tajka mucha była, kiž bě na spadanym skocze žedźała a kotrejež jědojte kałnjenje człowjeka mori. Wobliczo jemu saczěkasche a niczo wjazy wo žebi njewědźo, wróczi žo po hodiźnje domoj do žwojeho wobydlenja. A nasajtra rano wón morwy leżesche, jako tajki, kotrehož je Boża žurowa ruka sbila. —

Zyrkej a stat.

Zyrkej a dźěłaczerjo. Krajny swjask towarstwow evangelskich dźěłaczerjow wuhotowa wot 22. hacz do 26. meje wožebity kursuß abo „žwobodny czaß“ sa dźěłaczerjow (Arbeiterfreizeit) w Krummhennersdorfje pola Freiberga. S wjednikom tuteho wuhotowanja bě farar Reuter-Drježdźanski. 40 dźěłaczerjow bě žo sešło. Wo wschelakich praschenjach tam pschednoschowachu a jednachu. Tak wo: Kschesczijanstwo a wědomosczе, kschesczijanstwo a wótzny kraj, kschesczijanstwo a hospodarstwo. W nabožnych wjeczornych rosrěczowanjach rěczesche farar Reuter wo sczěhowazych praschenjach: Trjebamy my zyrkej? Schto je nam biblija? Pschińdże to kralestwo Boże? S Božej žłužbu w Božim domje Krummhennersdorfa skónczi žo wuhotowanje, s kotrehož žo wobdźělnizy wobohaczeni a poßylnjeni sažo do wschědneho žiwjenja a dźěła wróczichu. Woßebje ma tola nětkle kschesczijanszy smyßleny dźěłaczeŕ dla žwojeho kschesczijanstwa czerpjecz, woßebje tam, hdźež wón s jich wjele, žnadź stami hromadże dźěła, kotsiž žu hinak smyßleni, kotsiž žu pschecziwo zyrkwi, kschesczijanstwu, nabožinje. Czim bóle mamy žebi dźěłaczerjow ważicz, kotsiž pschi wschěm tym žo tola njedaja samylicz w žwojej wěrje, haj, žo njeboja, žo sjawnje k njej wusnawacz a ju sastupowacz. Woni žu dobry a pohonjazy pschikład sa jich wjele druhich kschesczijanow, mjes kotrymiž chze žo liwkosez a lěhnjosez saměstnicz, mjes kotrymiž je wotwlakowanje a morkotanje, haj njeżwěra.

Wschelke s bliska a s daloka.

Lipsczanske mišionske towarstwo žo prózuje, žwoje snowa pschibywaze dźěło derje sarjadowacz a swěsczicz. Tohodla pósczele wono žwojeho direktora dr. Ihmelsa do Afriki, so by tam wschelake zuse, kaž schottiske a amerikanske mišionske stazije wopytał a studował, a potom zyle dźěło na lipsczanskich mišionskich stazijach pruhował a sa dalsche srjadował a pschihotował. Nowe wobstejnosczе, kotrež žu w poßlednich lětach nastałe, žadaja žebi też nowe sałožki a podłožki, so by dźěło nowemu cżaßej pschimerjene a tak spomožne było.

W Eibawje shromadża žo 1. njedźelu, 3. julija, popołdnju towarstwa evangelskich młodych holzow w Lubijskim wokrjeżu k žwojemu hłownemu sjesdej tuteho lěta. Wschelake wuhotowanja chzeja žwjedźeń porjeńschicz. Njech je tutomu też pschihódne wjedro spožczene.

Protestantismus w Franzowskej. Psched něhdže 120 lětami da w Franzowskej revoluzija też evangelskim pokne běrgarske prawa. W lěcze 1805 bě jich w Franzowskej jenož 48 evangelskich duchownych. Dwě lěczi posdźišcho mějesche Franzowska hižo 78 krucze sałożenych zyrkwjow a woßadow. A tak bu evangelska zyrkej w tutym kraju dale a bóle twarjena; woßebje też psches to tak mjen. sjednoczenstwo sa evangelisaziju. Tuto je sa 75 lět 107 zyrkwjow natwariło. Dżenża liczišch jich 1038 protestantiskich woßadow.

Listowanje: Sa 3. njedźelu po žwj. Trojizy Ksch. we Klukschu. — 4. njedź. W. w Huczinje. — 5. njedź. Mahlink we Łasu.

Samołwity redaktor: farar Wyrgacz w Noßaczizach.

Cžišło 27. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 3. julija 1927 Bautzen

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńnje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

3. njedźela po swjatej Trojizy.

Jap. skutki 4, 8—22.

So so w naschim cžasu telko wotpada wot kschesczijanskeje zyrkwje namaka, s wulkeho dźěla na tym leži, so kschesczijenjo sami tak lahodnje pschesswědczenje swojeje wěry psched swětom wopokasuja; woni so boja pschecziwjenja njewěrjazych, hanjenja a wusměschenja se strony swěta abo jich pschecželow a skónczńnje cžerpjenja. Někotryžkuli dźěłacžer w njewěrjazej krajinje je s zyrkwje wustupił, so by měr měł psched swojimi sobudźěłacžerjemi. Husto doscź wschak su tucźi jeho pschesczěhali a jemu klubu cžinili, wosebje cźi njesrawi a młodźi s tym, so jemu dźěłanski grat sapołożichu abo wschu a jemu žiwjenje w tworni njemóżne cžinichu. A dokelž chcysche wón měr wužiwacź, je potom swoje pschesswědczenje pschedał. Ale to je shniły měr. Chzesch ty swonkowny měr wužiwacź, ale snutskowny měr swojeje dusche shubicź? To mějeschtej Pětr a Jan wjetscheje wutrobitosczе: Hdyž běsche jimaj wyschscha rada w Jerusalemje sakasała, dale prědowacź, rjeknjeschtaj wonaj: Mój wschak so toho njemóżemoj wostajicź, so bychmoj njerěcžałoj, schtoż swój widźałoj a słyschałoj. Wot njeju chcemy wuknycź:

„Kschesczijan ma bycź wusnawar Khrystuzoweho mjena!“

S cžim dha běschtaj Pětr a Jan swoju wěru do Khrystuza wopokasałoj? Se skutkom lubosczе, so běschtaj khromeho, kiž wschědnje psched tak mjenowanymi rjanymi durjemi tempła wo swilny dar proschesche, wuhojiłoj a jeho też k duchownemu khodźenju we wěrje sbudźiłoj. A dokelž wo tym rěcžeschtaj, kiž běsche jimaj tajku móz dał, buschtaj do jastwa cžiznjenaj. Kajki njedźak! Sadduzejskich mjenujzy mjersasche, so wonaj pschipowědaschtaj w Jesuzu horjestawanje morwych Se skutkom swoju wěru do Khrystuza wusnacź, wschak je pschezo to najwažnische a njewěrjazy swět najbóle stchaze. Hdyž dźenza kschesczijan swojemu bliżschemu we wschěch nusach cźěła a dusche pomha, to móznischo skutkuje hacź wschě rjane złowa. Hdyž młodźenz cźělne lóschty sapréje a pózcźiwe žiwjenje wjedźe, s tym druhich sa zebje dobywa a k sbožu wjedźe. Kóždy kschesczijan ma najprjedy se swojim žiwjenjom Boha khwalicź, ale potom też se złowom psched njewěrjazymi a psched pschecželemi a njepschecželemi swoje pschesswědczenje wusnacź. Pětr a Jan psched zyłej radu w Jerusalemje wusnaschtaj, s kajkej mozu běschtaj wonaj tón dźiw lubosczе dokonjałoj: „W mjenje Jesom Khrysta Nazarenskeho, kotrehoż wy sczе kschižowali, kotrehoż je Bóh wot morwych sbudźił, psches toho steji tón psched wami strowy.“ Potajkim Khrystuzowy duch běsche wutroby napjelnił, so hubjeństwo khromeho wobžarowaschtaj, a Khrystuzowa móz běsche w nimaj tak žiwa a zylna, so tutón dźiw zmilnosczе dokonjeschtaj. Też dźenza so hischczе stawaja tajke skutki kschesczijanskeje zmilnosczе: snutskowne mišionstwo wschelakej nusy na cźěle a na duschi wobara, a cźi, kiž w nim skutkuja, zanych woporow na cžasu, mozach a zrědkach njehladaju; a hdźež duch Khrystuzowy cźłowjekow cźěri, tam knježi sdobnosczź a měr, pomoz a sczerpliwosczź, tam so sjewja płody Khrystuzoweho ducha. Nasche cźěło a nascha krej naz k tomu njeczěritej, a se swěta zem duje cźisczе hinaschi duch, ale tole njebjeske žiwjenje płodźi jenoż Khrystuzowy duch. To dyrbi so też ludźom rjez. Hdyž pak nan abo macź doma ženje niczo wo swojej wěrje

njewuſnajetaj abo w Khryſtuſowej mozy njepokaſujetaj, kak chze jeju dźěčźo kſcheſcźijanſke žiwjenje ſapſchijecź? Kelko noweho ludźo po pſchěhratej wójnje ſapočznu a chzedźa zyke ludowe a žwójbne žiwjenje ſ nowa natwaricź, ale zyła jich próza dyrbi podarmo bycź ,dokelž njewopomnja: Khryſtuſ je tón kamjeń, wot cźěžłow ſacźišnjeny, kotryž je rózkny kamjeń ſcźinjeny. Ty njebudźeſch žebi ženje móz domjaze žiwjenje natwaricź bjes tutoho rózkneho kamjenja, a žlubjeni njech njeſabywaju, ſo też zyke duchowne žiwjenje, kotreż dyrbi žo w jich domjaznoſcźi wotměcź, móže jenoż na tym rózknym kamjenju, Khryſtuſu, prawe a trajne bycź. Wſchitzy ludźo na žwěcźe žo wo ſbožo torhaju, ale Pětr a Jan wuſnawaſchtaj ſjawnje: „W žanym druhim njeje ſbóžnoſcź, też njeje žane druhe mjeno pod njebjom cźłowjekam date, w kotrymž my móhli ſbóžni bycź, khiba to mjeno Khryſtuſowe. A ſchto ludźo cźinja? We wědomoſcźi abo w rospróſchenjach abo we wobžedźeńſtwje pytaja žwoje ſbožo. Schtóž je pſcheźwědcźeny, ſo w žanym druhim cźłowjeku abo waſchnju ſbóžnoſcź njenamakaju, hacž w Khryſtuſu, tón tole póſnacźe njebudźe žam ſa žebje khowacź, ale budźe wo tym žwědcźicź pſched ludźimi, kaž martrarjo prěnjeho cźaža zyrkwje, kotſiž žwoje žiwjenje ſa tuto póſnacźe woprowachu, abo kaž też cźěſki reformator Jan Huž, kiž žwoje žiwjenje ſa cźiſtu wucźbu Khryſtuſowu na ſchcźěpowzu mrějo wobkrucźi. Kohož je wutroba polna, todźe pſches ert. Schtóž ma we wutrobje pſches žwoju wěru wulkotne pokałdy, ſ toho woblicźa budźe žo ſpokojnoſcź a wježeloſcź a tohodla też khrobłoſcź błyſchcźecź. Wježeloſcź we wuſnacźu wěry naſchemu cźažej pobrachuje. Nam Sserbam k tomu tak huſto wježeloſcź we wuſnacźu k naſchemu drohemu narodej pobrachuje. Hižo pacźeríſke dźěcźi tu abo tam žo hanibuja, na žerbſke pacźerje khodźicź, wjele radſcho bychu žo we wulkim němſkim ſtadle ſhubiłe. Hdźež pak jene dźěcźo ſ wježelej wutrobitoſcźu žo ſa žwój narod ſahori, njebudźe tole wuſnacźe bjes wliwa na druhe khabłaze dźěcźi.

Tajke pſcheźwědcźenje pak też pſchecźiwnikow k rosžudźenju cźěri. Runjež běſchtaj Pětr a Jan njewucźenaj a jednoraj mužej, tola jich žłowo wulki ſacźiſchcź na wyſchſchu radu cźinjeſche; dokelž wěrnoſcź toho, ſchtož prajiſchtaj, ſtejeſche jimaj na cźole napiżana. Pſchecźiwo jeju žmilnemu ſktukej też wyſchſchi luda njemóžachu niczo prajicź, huba běſche jim ſatykana. Ssami dyrbjeli žo nětko ſa Khryſtuża rosžudźicź, ale k tomu žo njemóžachu rosžudźicź, jich wutroba běſche pſcheſażakła a pſchelěnja k tomu. To je też dźenża pola wſchelakich ludźi pſchicźina, ſo njewěrja. Haj židowſkim wyſchſchim bu cźežko, pucź ſ tuteje nuſy namakacź. W jaſtwje japoſchtołow wobkhowacź njemóžachu, a wucźbje japoſchtołow rosſchěrjenje w žwěcźe njepopſchejachu, woženbje chzychu pſchi žwojim dotalnym prěcźu horjeſtawanja cźěła ſawoſtacź. Schto tuž cźinjachu? Jimaj ſakaſachu, ſo byſchtaj wjazy wo Khryſtuſowym mjenje njepowědałoj. To chze lěni žwět, kiž žo njecha pſcheměnicź a žane woporу pſchinjeſcź, hiſchcźe dźenża najradſcho. Tohodla wón Khryſtuſowu wucźbu rad njeżłyſchi.

Tola cźim bóle pſchecźiwjenje pſchecźiwo japoſchtołomaj poſtupowaſche, cźim bóle žo wonaj ſkrucźiſchtaj a cźim rjeńſcho žo nad nimaj ſwólniwoſcź błyſchcźeſche, woporу ſa žwoju wěru pſchinjeſcź. „Ssudźcźe wy ſami“, wonaj rjeknjeſchtaj, „hacž je pſched Bohom prawje, hdy bychmoj waż bóle pożłuchałoj, hdyžli Boha.“ Hdźež cźłowjekow pſchikaſnja žo pſchecźiwo Božej kaſni ſpjecźuje, mamy tola Boha pożłuchacź. Boha ſapręcź njeżměſch. Pſchetož ży-li Boha ſhubił, ży wſchitko ſhubił. Je pak Bóh ſa naż, ſchtó móže pſchecźiwo nam bycź? Žana wyſchnoſcź nam njemóže Boże žłowo wſacź abo zyrkej ſakaſacź. Prěni ſcheſcźijenjo žu we wſchěm też póhanſkej wyſchnoſcźi pożłuſchni byli, ale hdźež chzyſche wona jim Boże žłużby ſakaſacź abo jich wěru ſniczicź, woni tele łubła ſe žwojim žiwjenjom ſakitachu. Abo hdy by wyſchnoſcź žebi wot naż něſchto hrěſchne žadała, bychmy jej pożłuſchnoſcź ſarjekli. Abo chzeſch ty, ſo by žo cźłowjekam lubił, Boži hněw na žo kopicź? Haj žamo dźěcźo budźe žwojimaj ſtarſchimaj pożłuſchnoſcź ſapowědźicź, hdyž žebi něſchto hrěſchne wot njeho žadataj. A tola žo też pola naż ſ cźażami ſtawa, ſo ſtarſchej dźěcźi namołwjeja k wſchelakej njeprawdźe abo jich wotdźeržuja wot dopjelnjenja wſchelakich nabožnych pſchiżłuſchnoſcźow. Pſcheżwědcźenje wěry też khrobłoſcź dawa pſchecźiwo wſchěm Khryſtuſowej njepſchecźelſkim mozam ſemje, a też druhich k pſchewinjenju žwěta pożylni.

Pětr a Jan dyrbjeſchtaj też žwój japoſchtołſki kſchiž na žo wſacź a jón njeſcź. Židowſzy wyſchſchi jimaj hrožachu, poſdźiſcho wſchak wjele wótriſche žrědki pſchecźiwo nimaj nałożowachu. Pſchezo bóle pak też jeju móz ſcźerpliwoſcźe roſcźeſche. W horju pak žo najbóle naſche pſcheżwědcźenje wopokaſuje. Schtóž w cźerpjenjach žwojemu Sbóžnikej žwěrny woſtanje, najlepje Khryſtuſowy raj roſſchěrja. Krej martrarjow bu žymjo kſcheſcźijanſkeje zyrkwje. W dobrych dnjach kſcheſcźijan bycź, njeje pſchecźežko, ale w ſłych cźażach žo hódnoſcź wěry wopkaſuje. W horju wupruhowane pſcheżwědcźenje też njewěrjazych ſbudźuje a Khryſtuſej žwět podcźiżnje. Njech ſacźehnje žwěrnoſcź a khrobłe wuſnacźe ſa Boże kraleſtwo do naſchich wutrobow a domow, dha budźe lepje ſ naſchim ludom.

Nakrajne žiwjenje.

Chzeſch, měſto cźěžne, radoſcź,
To poſtup won na kraj;
Wjeż wſchitku wobſelenja
Tu žwobodnoſcźe raj;
Tu bohacźk njeſatwarja
Niz žłónza, měžacźka,
A wjecźor wſchudźe widźecź
Je kóžda hwěſdźicźka.

Tu widźimy, kak mile
Bóh ruku wotewri,
Kak deſchcź a žłónzo holu
A hona ponowi;
Tu ſahrody nam kcźeja
A žita žołmuja,
A w lěſku, hajku ptacźki
Nam darmo herzuja.

Też korjeni ſpěch, dźěło
Nam jědło žnadniſche,
A mjerſnjenje a horzoſcź
Myżl dobra pſchewinje;
Haj, chzecźe radoſcź widźecź,
Wy lubi měſchcźenjo,
To ſa ruku žo pſchimńcźe,
Won na kraj pucźujo.

H. Sejler.

Duzy pſches póhanſku Indiſku.

(Skónczenje.)

Wěrjazy Hindu chze boha měcź, kotrehoż widźi, kotremuż woporу pſchinjeże; a niz jenoż to: tutu poſtawu tam kumpaja, woblekaja, žlěkaja; tutoho pſchiboha kładu wjecźor na

lěhwo, so by spał, rano jeho wołaja a ſa nowe ßwjatoczńoſcże pſchihotuja; jemu pſchinjeßu jědże a picże. Kaž ſ cžłowjekom, tak wobkhadźeja ſ tutym bohom.

W tutym jewja ßo wjazy hacž jenož to, ſo chże cžłowjek měcź widomneho boha; cžłowjek chże měcź móz na ßwojim bosy. S tym, ſo wón ſ nim tak cžini, chże wón ßebi — ßebi mjenje abo bóle toho wědomy — wot boha wunuſowacź ßwoje lěpſche a bohu nanuſowacź ßwoju wolu ,cžłowjeka wolu. Tole tcži takrjez w cžłowjeku. Też kſchesćijan husto daloko wot tajkich myßlow a tajkeho cžinjenja njeje. Ta myßliczka: Hlaj, Božo, ja cžinju ſa tebje to a to, cžiń też ty nětk ſa mnje to a tamne!

Mjes wěrjazymi, kotſiž tam w ßyłach woprowachu, běchu też wyßoko ſtejazy Indojo. W tutym ßu woni ſ niſkim, njewucženym ludom pſchesjene; też woni měnja, myßla, ſo je tam bóh widomnje a woßobinſzy pſchitomny. A hiſchcże jeni tam běchu. Cžı tak mjenowani aſketojo. To ßu ludźo, kotſiž ßwoje žiwjenje jenož na rosmyßlowanje a wobmyßlowanje toho, ſchtož je bójſke, duchowne nałożuja, ßebi a ßwojemu cžełej wjele toho ßwětneho ſapowědaju a ſa to wjeßele cžežkoty a nadawki napołożuja. Woni maja wjele pſches jene ſ kſchesćijanſkimi mnichami a ßamotnikami, wusteja pak ßo też na wſchelake wězy, kotreż bychmy my kumſchty mjenowali abo kuſkarſtwo.

W tutym templu ſjewi ßo nam, tak powědaſche direktor Ihmels, Hinduismus wyſchſcheho ſkhodźeńka. Nimo tajkeho namakaſch pak tam też niſko ſtejazy. A kak niſko ſtejazy, to mózachmy ras w nozy naſhonicź. Wo ßrejdź nozy ſběhny ßo hara a bubnowanje. Schto bě? Nózne wokołocźahanje k cžeſcźi pſchibohow. A kajke wokołocźahanje. Žónſke njeßechu wulke karbidlampy, kotreż nóz rosßwětlachu. W cźahu wjeſechu też koſu, kotraž ſpkóſchiwa mjakotaſche. Naſchim pucźowarjam ßo potom to dalſche powjedaſche: Na woſu, na kotrymž koſa ſteji, ſcźinja mnicha tak pjaneho a dźiwjeho, ſo wón koſu ſ tym mori, ſo jej we ßwojej pjanoſcźi krk a žiły pſchekuża. Tutón wokomik je zykeho ßwjedźenja najwyſchi.

A runje wón nam pokaſuje, kak nuſne, wulzy nuſne je, ſo tam kſchesćijanſtwo dźěła a ſkutkuje ſe ßwojim mißionſtwom. W ludu Indiſkeje je žiwe ßylne nabožne žedźenje, kotreż pyta pokojenje, dopjelnjenje. A tuto dopjelnjenje móże wono jenicžzy namakacź w evangelionje Khryſtußowym. We ludu Indiſkeje ßydli też ßylna wola, woprowacź, bohu woprowacź. Wona budźe potom na prawy pucź pokaſana, hdyž ſpósnaje tón wopor najwjetſchi, woprowany na Golgatha we lutej luboſcźi. A tutu luboſcź bójſku ſaßo lubujo budźe indiſki lud hiſchcże wjele a rjaneho dokonjecź móz ſa Knjeſowe kraleſtwo!

Lětny ßwjedźeń Budyſkeho Guſtav Adolfſkeho pobocžneho towarſtwa w Rakecžanſkim Božim domje.

Budyſke pobocžne towarſtwo Guſtav-Adolfſkeho wuſtajenja, kiž nětko hižom pſches 80 lět wobſteji a tak do najſtarſchich ſe 34 pobocžnych towarſtwow we wobłuku Drježdźanſkeho hłowneho towarſtwa ßłuſcha, wotmě ſańdźenu njedźelu w Rakezach ßwój lětuſchi lětny ßwjedźeń. Woßada běſche ßwój Boži dom ßwjedźeńſzy wupyſchiła a ßwoje k poradźenju ßwjedźenja pſchinoſchowała. Tak porjeńſchiſchtej dobrowólny zyrkwinſki khór a dźěcźazy khór pod nawjedowanjom ßwojeho kantora, knjeſa wyſchſcheho wucžerja Rjelki, wobej ßwjedźeńſkej kemſcheni; a hakle lětßa ſałożeny poſawniſki khór pak, poßylnjeny pſches Khwacžanſkich poſawniſtow, pſchewodźeſche kěrluſche a ſwjeßeli po kemſchenjach ßwjedźeńſku woßadu, jako pod hołym njebjom něktore rjane kěrluſche pſchednjeße.

Na ßerbſkim ßwjedźeńſkim kemſchenju popołdnju w 2 hodź. prědowaſche knjes farař Schwjela ſ Deſchna w Delnjej Lužizy wo tekſcże 1. Mójſ. 49: „Ssym dla ßwojeho bratra wajchtař?“ Jako Guſtav-Adolfſkej woßadźe ßwědomjo wótſjo pſchiwołaſche „Ssy a dyrbiſch bycź ßwojeho bratra wajchtař!“ naczißny praſcheni 1.: „Hdźe je twój bratr?“ a 2.: „Kak pomhaſch ßwojemu bratrej?“ Wón poda woßadźe jaßny wobras w Guſtav Adolfſkim dźěle w Južnoßłowjanſkej, kotreż běſche woßobinſzy ſeſnał w Sagrebje, Běłohrodźe a w krajinje Sserbow w Piekomuvje, ſchtož běſche woßebje ſa ßerbſku woßadu jara ſajimawe. Prědowanje w ſcźěhowazym němſkim kemſchenju běſche knjes farař Große ſ Budyſchina pſchewſał. Na ſakładźe ßłowa Haggai 1, 13 hacž 14 wuſběhny wón naſche Guſtav-Adolfſke dźěło jako ſkutkowne wuſnacże ke Knjeſej a jeho evangelijej. Wón dopomni nadróbnje na wuwicże a roswicże Guſtav-Adolfſkeho dźěła w 95 lětach, wot cžaßa, jako ßo 6. novembra 1832 Guſtav-Adolfſke dźěło ſałoži. Hacž dotal je něhdźe 700 milijonow hriwnow ſwjedło a ſ nimi nimale 7000 woßadam w rosprószchenju pomhacź mohło. Też naſche Luſiſke woßady w rosprószchenju we Wóſtrowzu a Seitendorfje pſchi rězy Nißy, Schěrachowje, Lupoji a w Ssmjecźkezach ßu pſchi twarjenju ßwojich zyrkwjow a farow ßo Guſtav-Adolfſkemu towarſtwu ßo wjele dźakowacź měte. Mózeſche Ssmjecźkecźanſka woßada loni ßwój 25lětny jubilej ßwjecźicź, dha dźe Lupoj, jenicźka ßerbſko-němſka woßada w rosprószchenju, ſa dwě lěcże 50lětnemu wobſtacźu napſcheczo. Němſke prědowanje poda woßebje jenotliwe wobrazy wo zyrkwinſkej nuſy mnohich woßadow w rosprószchenju w Hornjej Schleſyſkej a w ſtatach něhduſcheje Rakuſkeje a běſche appell na wutroby poßłuchar jow, ſo bychu na ßwojim dźěle ßobudźěłali na domje knjeſa Zebaotha, ßwojeho Boha.

We wobłuku němſkeho kemſchenja, pſchi kotrymž mějeſche woßadny farař Riota wołtarnu Božu ßłužbu, wotmě ßo ſdobom lětna ſhromadźiſna pobocžneho towarſtwa. Jeho pſchedßyda, knjes tajny zyrkwinſki rada Roſenkranz, ju nawjedowaſche a powita ßwjedźenſku woßadu, ji ßo woßebje ſa pſchecźelne pſchijecże dźakujo. Knjes farař Räda jako pißmawjedźeŕ rosprawjeſche wo dźěle pobocžneho towarſtwa, kiž je loni ßwój lětny ßwjedźeń w Kumwałdźe ßwjecźiło a je dozyła 1254 hr. ſa potrjeby rosprószchenych woßadow wotedało. Na kónzu ſpominaſche hiſchcże na dołholětneho wodźerja Drježdźanſkeho hłowneho towarſtwa Guſtav-Adolfſkeho wuſtajenja, njedawno ſemrěteho wyſchſcheho konſiſtorialneho radu ſup. a dra. Kółtzſcha. Knjes bankowſki direktor Weigt ſ Budyſchina poda jako pokładnik rosprawu pokładnje. Sběrka w Budyſchinje je wunjeßła 867,97 hriwnow a ſběrki jenotliwych wjeßnych woßadow wucžinjachu 685,61 hriwnow. Sliczbowanje, kotreż běſche k. wyſchſchi ſchulſki rada Bach pruhował, bu ſa prawe wuprajene a hoſpodarſki plan w zykym wobſamkjeny. Kollekta na ßerbſkim kemſchenju wunjeße 59,66 hr., na němſkim 44,94 hr., hromadźe 104,60 hr., wot tutych pjenjes doſtanje dźěl woßada w Roſendorfje w Cžeſkoßłowakſkej. Ssobuſtawy, kotreż mějachu po wuſtawkach wotſtupicź, knjeża měſchczanſki rada Bulnheim, wyſchſchi ſtudijowy direktor

Eiſenſchmidt a bankowſki direktor Weigt ſ Budyſchina a ryčerkubleŕ Eulitz ſ Budyſchinka buchu ſaźo woleni.

Se ſhromadnym ſpěwom mózneho Lutheroweho kěrluſcha ſkónczi ſo poſběhowazy ſwjedźeń. Njech je dotal tak ſohnowanemu Guſtav-Adolfſkemu dźěłu nowych pſchečelow pſchiwjedł a ſtarych w luboſczi ſnowa poſylnik. Gr.

Hódny pomnik.

We Weſterhauſenu w Harzu bydli ratař, kotremuž ſtej we wójnje wobaj ſynaj padnyłoj. Nan je jimaj nětko hódny pomnik ſtajił. Wón je ſwoje wobſedźeńſtwo, mjenujzy domſke a druhe twarjenja, ſahrodu, 27 jutrow pola a někotre hypotheki, kotreż maja ſo nahódnoſczicź, woſadźe darił, a to ſa to, ſo by tam naſtał „dom ſa ſtarych mužow“. — Sa dźakne wopominanje daricźela je ſo wucźiniło, ſo maja kóždy lěto na jeho narodninach wobydlerjo doma kemſchikhód dźerżecź.

Něſchto małe, ſchtoż naſhoniſch.

S Kamjenizy piſche w „Blätter für Miſſion“ něchtó: Woźebite wjeźele ſym njedawno měł. Wutoru po Rogate pſchinjeźe mi khuda wudowa, kotraž ſo ſ płokanjom žiwi, jenu hriwnu. Wona mi prajeſche, ſo njeje mohła njedźelu kemſchi hicź, ſo pak je próſtwu ſa miſſionſtwo cźitała a ſo tuž ſwój pſchinoſchk njeźe, kotryž by hewak do ſchkliczki pſchi zyrkwinſkich durjach położiła. Sawěrnje, ſwjeźelazy to dar, ale też ſa tak někotreho wobaŕbjaze. Mark. 12, 43, 44. — Drje kóždy duchowny naſchich ſerbſko-němſkich woſadow mohł drje něſchto podobne pišacź. Luboſcź ſa miſſionſtwo je žiwe mjes Sserbami a niz najmjenje ſobu mjes tymi, kotſiž njeiſu cźi najbohatſchi. Sakhowajmy ſebi tutu wopornimu luboſcź ſa Knjeſowe miſſionſtwo a hajmy je! My ſmějemy ſohnowanje, wſchelakore ſohnowanje ſ toho a ſ nami druſy!

Zyrkej a ſtat.

Snutskowne miſſionſtwo. Pſchi wſchěch poſpytach, kotreż ſwěnte ſtaty cźinja, wſcho ſaſtaranje pomozypotrěbnych do ſwojeju rukow wſacź, ſo pſchezo ſaźo jewi, ſo jim to móżno njeje. Tohodla woſtanje na pſchezo ſnutskowne miſſionſtwo kſcheſcźijanſkeje zyrkwje wulzy ważne dźěło ſa lud a kraj a tohodla wulzy ważny nadawk ſa zyrkej a kóždeho jenotliweho kſcheſcźijana. A ſnutskowne miſſionſtwo je ſo runje też w poſlednich lětach bóle a bóle roswiło a roſſylniło. To je ſo ſtało też ſ jenym wotdźělom jeho dźěła, ſe ſłużbu diakonow. Schto diakoniſſy abo ſmilne ſotry ſu a ſkutkuja, to drje je powſchitkownje ſnate; mjenje ſnate je dźěło diakonow. A tola je to wulzy ważny ſkutk naſcheje zyrkwje a rjane popowołanje ſa tajkich młodych mužſkich, kotſiž ſo powołani a cźerjeni cźuja, ſłużicź na někajke woźebite waſchnje Knjeſowej zyrkwi a ſobucźłowjekam, kotſiž pomozy potrjebaju. — Po zyłej Němſkej ſu tajke domy ſa „bratrow“, kaž ſo diakonojo mjenuja. W tutych namakaja woni pſched wſchěm wuhotowanje a wuwucźenje ſa tuto ſaſtojńſtwo a ſ dźěła potom też dźěło a ſaſtojńſtwo. W lěcźe 1926 bě w tajkich domach we Němſkej 3443 bratrow. 1925 bě jich 347 mjenje. Jich liczba je w poſlednich lětach naſtajnje poſtupowała, tak wot lěta 1926 wo 347. To ſda ſo nam nadźija bycź, ſo też dale poſtupuje a ſo roſſchěrja. Nam ſ Łużizy je drje bratrowſki dom w Moritzburgu najbóle ſnaty, w kotrymž ſu też hižo młodźi mužſzy ſ Łużizy wuhotowanje pytali. Ssnadź ſo pſchi nětcźiſchich wobſtejnoſczach hiſchcźe tón abo tamny roſźudźi ſa tuto rjane, niz pak lohke dźěło w Knjeſowym kraleſtwje. — Sa naſche młode holzy, kotreż maja wutrobu ſa dźěło diakoniſſow, je naſch Drjeźdźanſki maczerny dom diakoniſſow to měſtno, we kotrymž dobreho wukubłanja a pſchihotowanja namakaja. — S Weſtfalſkeje ſo piſche, ſo je bratrowſki dom Nazareth we Bethelu 22. meje 50lětny jubilej ſwojeho wobſtacźa ſwjeczźił. Se ſnadnych ſpočzatkow je ſo runje tutón dom jara rjenje roswił a je w tukhwilu najwjetſchi dom diakonow w Němſkej. 570 bratrow dźěła na 161 wſchelakich ſtazijach, woźebje wěſo w dźěle Bethelſkeho wuſtawa ſameho.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sswjate dny a ſwjedźenje. Zentrumſka frakzija je w němſkim ſejmje namjet ſapodała, kotryž ſebi ſwěſcźenje zyrkwinſkich ſwjedźenjow żada, wo kotrymž měło ſo pſchi jednanju wo tym tak mjenowanym „nazionalnym ſwjedźenju“ jednacź. Statne pſchipóſnate ſwjate dny dyrbjake po tutym namjecźe bycź: Nowelěto, 2. dźeń jutrow, Boże ſtpicźe, Hodowniczka, 2. dźeń hodow, Cźichi pjatk, ſwjedźeń Božeho cźěła a naſnymſki pokutny dźeń, a to wſchudźom tam, hdźež běchu tute ſwjedźenje 11. auguſta 1919 ſ krajnym prawom pſchipóſnate ſwjedźenje. —

Ruſka dźěła pſchezo hiſchcźe pſchecźiwo kſcheſcźijanſkej zyrkwi, njech je też ſpósnacź a pſchidacź dyrbjała, ſo je zyrkej tola ſylniſcha. Tak je wyſchnoſcź nětko ſaźo ſławnu zyrkej Iſaaka w Pětrohrodźe do muſeja pſchetwariła a pſchetworiła, „ſo by ſ tutej najwjetſchej kathedralu Pětrohroda ſadanje ſowjetdźěłacźerjow po muſejach ſpokojiła“. Tak rěka to we wobſamknjenju wyſchnoſcze. Ale też to njebudźe pomhacź. Roshorjena piſche „Prawda“ w Moſkwje, ſo ſo wſchudźom w ludźe zyrkwine rady tworja; je jich hižo na 30 000 we Ssowjet-Ruſkej. Haj, hórje hiſchcźe! Dźěłacźerjo ſami twarja ſebi nětkole Boże domy. 7000 dźěłacźerjow fabriki „Kommuniſtiſka avantgarda“ natwari ſebi w Wladimirſkim gouvernemencze ſa ſwoje pjenjeſy Boži dom. To ſamžne cźinjachu też dźěłacźerjo fabriki „Cźeŕwjeny oktober“ w guvernemencze Ponſa, hacźrunje jich tam wjazy hacź 2000 njeje. — Kaž ſo ſda, twari ſo nowa zyrkej w Ruſkej też ſaźo wot tych, kiž ſu niſzy a mali.

W Lipiku ſwjecźeſche naſche ſakſke ſwonkowne miſſionſtwo 8. a 9. junija ſwój ſwjedźeń tuoho lěta. Bě to dźakny ſwjedźeń pſchede wſchěm. Bóh tón Knjez bě tola też w ſańdźenym lěcźe tak widomnje pomhał. Tola też ſwjedźeń horzych próſtwow a khutnych roſpominanjow bě to. Je tola Bóh tón Knjes ſtarym nadawkam telko nowych pſchidał. So pak je domiſna ſwólniwa, też tuto nowe dźěło na ſo wſacź, ſa to ſwědcźeſche bohate wobdźělenje pſchi tutym ſwjedźenju a ſ nim bohata kollekta. Wſcho hromadźe je ſo nahromadźiło 4400 hr.

W Cźeſkoſłowakſkej ſu ſaźo po dołhich lětach evangelſku zyrkej poſwjecźili, a to tam, hdźež ma rěka Iſer ſwoje žórło. Woſada Ober-Rochlitz je tam 26. junija ſwoju maku ale pak doſtojnu hórſku zyrkej poſwjecźiła. Też to je ſa naſch cźaſ a jeho wobſtejnoſcze hódny pomnik evangelſkeho žiwjenja we tutym kraju.

Liſtowanje: 4. njedź. po ſwj. Tr. W. w Hucź. — 5. njedź. po ſwj. Tr. Mahlink we Laſu.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noſſacźizach.

Čisło 28. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spročny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **10. julija 1927** **Bautzen**

Čišćhcź a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi běrtlětnje 78 ſtotych pienjezkow.

4. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Matth. 7, 24—27.

Wjeßele na domiſnje, hdy je wono we naß mózniſcho hacź hdyž w jaßnym ßłóncźnym ßwětle ßwój kraj pſched ßobu leżecź widźimy? Wěmy, ſchto na ßwojej domiſnje mamy! A hdy bychmy ßo też w najkhudſchej wjeßy narodźili, ßo tola ßwojeje domiſny ſradujemy a njedamy ßebi wſacź, ßwoju domiſnu lubowacź!

Ale njedótknjemy ßo ſ tym wulkeje nuſy naſcheho cźaßa? Njeměnimy nětkle tamnych, kotſiž dyrbjachu dom a dwór wopuſchcźicź, dokelž ßmy nětk wotrocźzy njepſchecźelow? Też tuteje nuſy naſchich towaŕſchow nochzemy ſapomnicź, ale ſpytacź ju ſ nimi njeſcź! Ale hiſchcźe wjetſcha je nuſa, ſo ßu daloke worſchty naſcheho luda ſnutskownje bjes domiſny. Cźlowjekojo dźěłaja, noſcha brěmjo ßwojeho žiwjenja, pſchińdu a woteńdu, a jich žiwjenje je dźěło a próza. Ale bjes domiſny; jich duſcha poczaha wjazy nima, nima wjazy cźinicź niczo ſ wěcźnej domiſnu. Bjes Boha w ßwěcźe, tak cźitamy we wocźomaj wjele ßwojich ßobucźlowjekow. Teho dla, tak ſ naſcheho teſta nam napſchecźiwo klincźi, kotryž je kónz prědowanja na horje: Teho dla budźmy cźinjerjo Božeho ßłowa!

Kak zyle hinak klincźi kónz hacź ſpocźatk. W ſpocźatku niczo hacź jenoż: Sbóžny, ſbóžny — na kónzu ſkoro wótry ſynk. Jeſuß ſe ſapſchimowazej khutnoſcźu ſłamanje doma pokaże, kotryž běſche na pěſk ſtajeny, a potom wón praji: To je pſchirunanje ſa kónz tych, kiž moje ßłowa ßłyſcha a njecźinja.

Kak pſchińdźe Jeſuß k tajkemu ßłowu? Hiſchcźe ras na wulku cźrjódu hlada, kotraž jeho wobdawa, a na to myßli, ſo wſchitzy nětk wot njeho woteńdu. Wón ßam pytnje, ſo běſche jeho prědowanje do wutroby ſapadnyło. Schtož ſcźenik nam powjeda, to Jeſuß ßam na wobliczach poßłucharjow cźita: „Ludźo ßo jeho wucźbje jara dźiwachu.“ Ale Jeſuß na tym doſcź nima. Wón chze cźlowjekow nuſowacź, ſo bychu ßami Boha ſhonili a potom wolu tuteho Boha cźinili. W Jeſußu je ſtaroſcź, ſo woteńdu a po jeho ßłowje njecźinja. Teho dla njemóże ßwoje prědowanje dokóncźicź bjes teho, ſo ſkóncźnje ßwojich poßłucharjow wuraſnje pſched roßßudźenje ſtaji, ſchto chzedźa wot nětka ſ jeho ßłowom cźinicź.

Wokomik ßnano móże ßo cźi ſdacź, ſo mjes poßłucharjemi Božeho ßłowa ſzyła rosdźěła njeje. Też w domje, kotryž je na pěſk ſtajeny, ludźo cźaß dołho derje bydła. Ale potom Jeſuß poßłucharjow nuſuje, wopomnicź, ſchtož njeběſche njeżadne w tamnym kraju. Nahły deſchcź padźe a woda pſchińdźe a wětry dujachu. Woda pěſkowy ſałožk podmacźa. Murje ßo ſchcźěpja a ſkóncźnje zyłe twarjenje ſapadnje. Skału pak deſchcź a wětry njeſamóża wotpłokacź. Skalny ſałožk ßwój dom njeße a pſched wodu a wichorom ſchkita.

A ſ tym ma cźłowjek ßwój woßud w ruzy. Hdyž wody tyſchnoſcźe ſchumja a wichory ſpytowanja ßo sběhaja, pſchińdźe na ſjawne, hacź běſche dom na pěſk abo na ſkału ſtajeny. A poßlednje wulke pruhowanje pſchińdźe ſa to na ßudnym dnju: Potom ßo zyle rosßudźi, hacź bě dom na pěſk abo na ſkału ſtajeny. Ale potom budźe pſchepoſdźe, nowy ſałožk ſałožicź, ſchto chze Boże ßłowo tohodła nětk wot naß?

S Jeſußoweho ßłowa póſnajemy, ſo chze wón nam ſ tym prajicź, ſo ßu w cźłowjeſkim žiwjenju rosßudne wokomiki, a taſka kriſis ßo ſapocźnje, hdyž je cźłowjek Boże ßłowo ßły-

ſchał. Wo tych, kotſiž jeho ßłowo njeßłyſcha, Jeſuß ſzyła njerěczi. Hdźež cźlowjek Boże ßłowo ſzyła njeßłyſchi, tam ßo wo njeho njejedna pſchi praſchenju wo towarſtwje ſ Bohom a wo ſbóžnoſczi. Kajka ſapſchimowaza prawdoſcź!

Hdźež pak cźlowjek woprawdźe Boże ßłowo ßłyſchi, tam k rosßudźenju pſchińdźe. Hdyž cźlowjek ßłyſchi, ſo chze Bóh jeho měcź, ſo je Bóh ßo teho dla w Khryſtußu cźlowjekam dał, potom dyrbi ßo rosßudźicź, hacž cźlowjek tajke hnadne poſkiczenje Boha pſchiwoſmje, a ſa rosßudźenje ma cźlowjek też ſamolwjenje.

Wěſo wſchelake pſchiczźiny móża ſa to bycź, ſo cźlowjek k temu njepſchińdźe, po Božim ßłowje żiwy bycź. Wěmy tola wſchitzy, ſ kelko ſadźěwkami ßo Boże ßłowo ma w naß běcźicź. Ale też druhi ſtrach je bliſki. Też mjes poßłucharjemi teho Knjeſa ßu něktoſi byli, kotſiž njebuchu cźinjerjo, kotſiž pak njemóżachu tamnu kraßnu hodźinu ſapomnicź, w kotrejž pola Jeſußa na horje pſchebywachu. Tak też dźenßa. Hdyž jenoż pſchi tajkim ſaczuwanju woſtanje, potom Boże ßłowo trjebamy, ſo bychmy ßwoje żiwjenje ſ nim pyſchili. Ale dyrbimy ßo jemu podczíßnycź. Jeſuß chze, ſo bychmy cźinjerjo jeho ßłowa byli.

Ale nětk ßměmy prajicź: też něſchto kraßneho w póſnaczu leži, ſo móże ſkónczńje jenoż na tym leżecź, po Božej woli cźinicź. To je ßnadny, khutny pucź, na kotrymž dyrbiſch ſnutskowny ſwjaſk ſe ßwojim Bohom namakacź. A hdyž kóżdy dźeń a kóżdu hodźinu po tym krucźe cźiniſch, potom ſhoniſch, ſo njeſamóżeſch Božu wolu zyle dopjelnicź, a ſo njeſamóżeſch teho dla pucź k Bohu ßebi ßam dobycź; njedyrbjało to potom tebi póßelſtwo ſrosumliwe bycź, ſo je twój Bóh w Khryſtußu k tebi pſchiſchoł? A hdyž ſdobom ſhoniſch, ſo njeßy huſto po Božej woli żiwy był a ſo njemóżeſch tutu ßwoju winu wotſtronicź, njedyrbjało potom tebi wjeßele póßelſtwo bycź, ſo je nam Bóh w Khryſtußu naſche hrěchi wodał a ſo chze, ſo bychmy w Khryſtußu ſ nim towarſtwo měli?

Kelko ludźi tola wot małoſcze Boha ſe ßobu njeßu, ale żiweho Boha nimaja. Schto je jim jich Bóh hewak hacž jenoż mjeno, kotreż nima mozy, hdyž tyſchnoſcź, njeſbożo, khoroſcź, ſpytowanje, nuſa ßo pſchibliżuja. Schto je tebi twój Bóh? Maſch ty wěſtu ſkału a pomoz na nim? Wěſch ty ſe wſcheje nuſy pucź k wutrobje ßwojeho Boha namakacź? Wěſch ty, kajke hubjeńſtwo a ſrudobu to pſchinjeße, Boha, ßwojeho Knjeſa wopuſchcźicź a po jeho ßłowje wjazy njeczinicź?

Tehodla budźcze cźinjerjo teho ßłowa! Hdy chzecze ſe tym ſapoczecź? Wſchitke tamne hłoßy ſnajemy, kotreż chzedźa naß narěczecź, ſo ßmy dźenßa runje ſadźěwani, nowy ſpoczatk cźinicź. Ně, pytaj dźenßa hiſchcze wokomik ſa twoju bibliju dobycź. A hdyž dyrbiſch ßebi ßam wuſnacź, ſo njejßy hacž dotal tak ßo modlił, kaž dyrbjeſche — njech dźeń ßo njeſkónczi, prjedy hacž ßy woprawdźe ſe ßwojim Bohom w modlitwje rěczał. Ssnano też twoje myßle do ſańdźenoſcze dźeja, a ty ßo njewodateho hrěcha dopomniſch. Hižom dawno ßy wědźał, ſo tamny hrěch hiſchcze wodaty njeje — wſmi jón dźenßa a pſchinjeß jón ßwojemu Bohu, ſo by wón tebi wodał. Abo my ſaczujemy, ſo dyrbimy ſe ſańdźenoſcze to abo tamne ſaßo dobre cźinicź; dźenßa dyrbiſch ſ tym ſapoczecź. Hdźeżkuliž ßwědomje nam porokuje, tam chzemy na Knjeſowe ßłowo myßlicź: ſchtoż cźiniſch, to cźiń na měſcze. Budźmy cźinjerjo jeho ßłowa!

Potom budźe też prědowanje na horje ſe ßłowom ſbóżny ßo ſkónczicź. Sbóżni my, kiž chzemy niz jenoż poßłucharjo, ale też cźinjerjo Božeho ßłowa bycź. A hdyž woda pſchińdźe a wětry duja w naſchim żiwjenju, niczo njebudźe naß wot Božeje luboſcze wotdźělicź móż: Boże ßłowo, kotreż my dźerżecź pytamy, budźe naß dźerżecź a nam domiſnu naſcheje duſche ſaßo pokaſacź a dacź. Teho dla, tuto ßłowo k nam wo nowym ſpoczatku rěczi; wjeßele póßelſtwo nam pſchiwoła, woßebje tym, kiž ſaczuwaja nuſu ßwojeho żiwjenja, kotſiž ßebi żadaja tohodla po měrje a domiſnje duſche: teho dla, budźmy cźinjerjo Božeho ßłowa! Hamjeń. W. w Hu.

Jena wjazy.

Niz dźenßa hakle, ale hižo dleżſchi cźaß! Adventiſtiſkim a druhim ſektam je ßo pſchidźěliła ſekta Lorenzowi, na kotruž tu hižo ras pokaſachmy. Saſka je pſchezo hižo woßebite ßydleſchczo ſeltow była a dźenßniſchi dźeń njeje to wo niczo hinak. A w Saſkej ßu Rudne hory byle woßebite měſtno ſa nje. Tam je ßo też tuta nowa ſekta ſaměſtniła, w kotrejž njech je tu dźenßa ßłowczko prajene, kotreż chze pokaſacź na dwoje, na to, kak daloko ßo ludźo ſabłudźa, hdyž jenicźku prawu měru, Boże ßłowo a Jeſußa Khryſtußa ſhubja, a na to, ſo dyrbi nam we wſchěm bycź a woſtawacź biblija a Jeſuß Khryſtuß měra a pucźnik cźaß żiwjenja.

Lorenzowi ßłuſcheja do tych ſektow, — a tute ßu wulka wjetſchina mjes ſektami, — kotreż okultne mjenujemy, kotreż ßwoje woßebitoſcze a mudroſcze cźerpaja ſ potajneho, tak ſ woßebitych a ſ woßobinſkich ſjewjenjow, kotreż ßu ßo ſakożerjam a wjednikam ſektow doſtale — kaž praja. Tak je to pola ſekty: „Paſtyr a ſtadło“ a „Swjaſk wojowarjow ſa wěru a wěrnoſcź“, a tak też woßebje pola „Lorenzowych“. Lorenzowi ßu we woßadach Rudnych hór wjele njeměra naczinili, a tutón njeměr roſchěrja ßo też do dalſchich woßadow w kraju.

Schtóż by chzył drobniſcheho wo tutej ſekcze cźitacź, wobſtaraj ßebi knihu „Die Lorenzianer“, kotruž je farař Lic. Kleemann napißał.

Sakożeŕ a profeta je Hermann Lorenz. Prjedy njeho pſchihotowachu tak rjez tutu ſektu wojnař Gottlieb Reichelt a Ferdinand Schneider. Woßebje Schneider je wliwa na Lorenza měł. Wón khwaleſche ßo, ſo je woßebje ſjewjenje doſtał, a to wot Jeſußa Khryſtußa, Pawoła, Luthera, A. H. Franki a druhich.

Hermann Lorenz je ßo 11. junija 1864 w Deutſch-Neudorfje narodźił. Wón bydli w Marterbüſchlu pola Lengefelda w Rudnych horach. Lorenz wudawa, ſo wón woßobinſke ſjewjenja ſ tym doſtawa, ſo zuſy cźiſty duch do njeho pſchikhadźa, w nim bydli, ſ njeho rěczi, a to niz jedyn, ale jich wjele, tak Abel, Noah, Aaron, Hiob, arzyjandźel Michał, Jeſuß, Jan, Pětr, Pawoł, Marja a druſy. A to niz jenoż duchojo tajkich ſaſtupjerjow zyrkwje, ale też duch Luthera, kněżora Wilhelma I. a duch woßobow ſ Lorenzoweho ſnajomſtwa, wěſo ſemrětnych. Druhdy ma Lorenz, kaž powjeda, też viſiony, widźi ducha pſchikhadźecź, kotryž potom jeho wobßydnje a ſ njeho rěczi. Do ſpiritiſtow pak nochze Lorenz ſe ßwojim pſchiwiſkom liczeny bycź.

S teho ſpóſnajemy, ſo Lorenz do tych ſektow ßłuſcha, kotſiž, kaž ßo praji, to „trajaze abo njepſchetorhnjene ſjewjenje“ ſaſtupuja a wucża. Sjewjenje njeje ſkónczene a wobſamknjene ſ bibliju a ſ jeje profetami a wuſkutkuje ßo też dźenßniſchi dźeń w profetach. Te ſekty, kotreż tole wo ſjewjenju wucża, ßebi wěſo potom żadaja, ſo ßo jich ſjewjenjam, kotreż nětkle maja, ßamßna płaczíwoſcź pſchipóſnawa, kaž ſjewjenjam Božim w bibliji.

S adventiſtami a ſ druhimi wuſběhuja Lorenzowi te tak mjenowane „poßlednje wězy“, tak tyßazlětne kraleſtwo.

Tuto mjenuja „kraleſtwo měra“. Podobnje kaž adventiſtojo ßu też woni pſchezo ſaßo na to pokaſowali, ſo ßo tuto „kraleſtwo měra“ w tutym cžaßu ſjewi. Ale Lorenz bě wobhladniwiſchi hacž adventiſtojo; wón njemjenowaſche ani dźeń ani lěto a njemóżeſche tak ani ßebje ani druhich tak ſjebacź — kaž ßu to adventiſtojo cžinili. Sjebali pak ßo Lorenzowi tola ßu a ßu trožku poraženi byli, jako w nadźiji, ſo ßo tyßazlětne kraleſtwo pſchińdźe, na woßebite měſtna dźěchu, tutón dźiwny podawk wocžakowacź. Tute woßebite měſtna maja do prědka ſa to pſchihotowane a mjenuja je wukhowanje.

Hdyž ßo bliže roshladujeſch w tym, ſchtož Lorenzowi wucža, ſpóſnajeſch, ſo je to naiwna ludowa wěra, kaž ju to lud tak ma, a ſo je tuta naměſchana ſ pſchiwěru. Tak maja wodu Cžicheho pjatka a Jutrow ſa ßwjatu, w ßwojich domach maja domjaze woltarje a w „templu“ w Marterbüſchlu „wyßoki woltar“; ważne ßu jim też wſchelake wězki, kaž ſela, amuletty — to ßu wězki, kotreż na wutrobnu noſcha, ſo bychu jich ſchkitake a jim ſbožo pſchinjeßke. — a ſ ruku pißane pſchecźa.

S zyrkwje Lorenzowi njewuſtupja, hacž runje ßo na jeje Božim wotkaſanju njewobdźěluja, ale ßami ſa ßebje ßwoje Boże wotkaſanje ßwjecźa. Woni njejßu też pſchecźiwo zyrkwi ale bóle ſa zyrkej, njech ßo też na zyrkwinym žiwjenju malo wobdźěleja.

We wjele wězach ßu „Lorenzowi“ pſchesjene ſ hižo naſpomnjenym „Swjaſkom wojowarjow ſa wěru a wěrnoſcź“. Też tucźi waża ßebi wſchelake ſela woßebje, wo kotrychž praja, ſo maja woßebitu — magiſku, t. r. dźiwycžinjazu — móz; też tu doſtawa wjednik woßebite ſjewjenja; też tu wobkrucźeja, ſo ßu ſe ßwojej wucžbu a ſe ßwojim cžinjenjom zyle bibliſzy. Tuto poßlednje wſchak praji ſkóncžnje kóžda ſekta.

„Lorenzowi“ mjenuja ßo ßami „ſjednocźenſtwo w Khryſtußu“. Lorenz bě do toho ſwolik, ſo bu tamna kniha wo nim a jeho pſchiwiſku wudata. Jako pak bě wudata, ßu ßo Lorenzowi ſ wobſkórżbu pſchecźiwo wudawarjej na krajny konſiſtorium wobrocźili. Woni njemóżeja ſnjeſcź, ſo je wudawaŕ, ſtejo na ſałožku biblije, jaßnje wuprajił, ſchto ſ waſchnja Lorenzowych ßo ani ſ bibliju ani ſ zyrkwju njeſnjeße.

Sekta Lorenzowi poprawom njejßu. Woni ſ zyrkwje njewuſtupichu a też nochzeja wuſtupicź. Ssnadź tak jednanja, kotreż ßo mjes Lorenzowymi a naſchim ſakſkim konſiſtoriu ſtawaja, hiſchcźe někajkeho dobreho wukónza namakaja, hdyž ßu woni tola hiſchcźe ſtawy naſcheje zyrkwje.

Po 50 lětach.

Se ſańdźenych lět, woßebje ſ poßlednich lět ſańdźeneho lětſtotka, je nam mjeno Stanley ſnate. Dopomnimy ßo, ſo je ßebi Stanley wulku khwalbu dobył ſ tym, ſo wſchemu ßwětej Afriku, tutón „cžorny“ dźěl naſcheje ſemje, ſnatu ſcžini, ſnajmjeńſcha wo wjele bóle ſnatu ſcžini, hacž bě Afrika to hacž do lěta 1875. W tutym lětcźe ſpyta Stanley k prěnjemu raſej Afriku pſchepucźowacź, a to wot wjecžora k ranju. Pſchi tym pſchińdźe do Uganda. To je kraj k ranju wot Němſko-Rańſcheje Afriki. Tam bydleſche lud, w kotrymž Stanley ſa mißionſtwo woßebje pſchihotowane polo ſpóſna. Hnydom napißa wón liſt na nowinu „Daily Telegraph“ a pſchepoda jón belgiſkemu offizěrej, kotrehož na mjeſach Ugandy ſetka, ſo by jón tutón ſ kódźu dale póßłał, mjes tym ſo wón ßam ßo dale nuts do cžěmneho kraja dobywaſche. Offizěr bu bórſy po tym morjeny. Belgiſka wyſchnoſcź wupóßła tohodla wojakow na pomoz. Tucźi namakachu też morjeneho. W jeho ſchkórnjach tcžeſche Stanleyowy liſt. Tutón wſachu ßobu a póßłachu jón dale na generala Gordona do Khartuma. Wot tutoho dóńdźe liſt ſkóncžnje hacž do Jendźelſkeje.

Tam bu Stanleyowe namołwjenje, w Ugandźe mißionſke dźěło ſapocžecź, woſjewjene. Mjes druhim bě Stanley piſał: „So bychu tola někotſi pobožni praktiſzy mißionarojo ßobu pſchiſchli! By-li ßo tajki namakał, by bycź mohł wumožeŕ Afriki. Nihdźe w póhanſtwje njeje tajkeho kraja, kotryž by mißionſtwu telko lubił, kaž Uganda!“

Tuto namołwjenje ſbudźi ßylny wothlóß. Sa tydźeń mějeſche „Zyrkwine mißionſke ſjednocźeńſtwo“ hižo 24 000 puntow ſterlingow ſa tuto mißionſke dźěło. A wjazy bu hiſchcźe darjene. Alexander Mackay, inżeněr ſe Schottiſkeje, ßo ſamołwi ſa tuto nowe mißionſke polo a po nim hiſchcźe ßedmjo druſy. S tutych woßmjoch wohladaſchtaj jenož dwejo Ugandu. Po jara wobcźeżnym pucźowanju a po njewuprajnje wulkich ſtrachach dóńdźeſchtaj tam 30. junija 1877.

Dźenßa trjebaſch ſa pucźowanje wot morja hacž do Ugandy, hłowneho měſta Uganda-kraja, 3 dny; tehdy trjebachu woni tſi měßazy. Dźenßa je ſ tych 3 mil. wobydlerjow poł mil. kſcheſcźijanow; połojza ſ nich je proteſtantiſkeho, druha połojza katolſkeho wěruwuſnacźa. Mißionarojo tam dale ßwěru dźěłaja a jim pomha 70 domoródnych duchownych. Sa tutych domoródnych duſchepaſtyrjow a ſa ſchule płacźa domoródni kſcheſcźijenjo wſcho, ſchtož je trěbne, ßami. Schulow, kotreż ßu ſ proteſtantſkimi zyrkwjami w ſwiſku, je jich tam na 1200. Ssu to zyle jednore ſchule mjes nimi, tola pak też wyſchſche a wyßoke ſchule.

Mißionſtwo njeſkutkuje pak jenoż ſa duchowne lěpſche luda, ně, też ſa cžělne. Dwaj mißionaraj ſapocžeſchtaj domoródnych płahowanje bałwmy wucźicź; pſched 2 lětomaj bu 200 000 wałow bałwmy do wukraja pſchedatych. S toho ſpóſnaje ßo derje ,kak ſ kſcheſcźijanſtwom poſtupuje też ſwonkowne wuwicźe luda a kraja.

Hnydom prěni mißionar, naſpomnjeny Mackay, pſchełożi dźěl biblije do domoródneje rěcźe a wocźiſchcźa, njech dyrbjeſche też wjele wobcźeżnoſcźow a ſadźěwkow pſchewinycź, evangelion Mateja a prěnje 14 ſtawow Janoweho evangeliona. Něſchto lět poſdźiſcho móżeſche ßebi w Ugandźe hižo zyku biblije w domoródnej rěcźi kupicź. Sa to bě woßebje George Rikkiington ſkukkował.

10 lět po ſapocžanym mißionſkim dźěle, 1887, mějeſche Uganda hižo ßwój mißionſki hoſpital; dalſche tſi buchu hiſchcźe natwarjene.

Njedawno je w Ugandźe wumrěł Sir Apolo Kagwa. Wón bě 40 lět dołho ſ miniſterpreſidentu a bě kſcheſcźijan. Wón je w prěnich lětach mißionſkeho dźěła cžaßu pſcheſcźěhanja ßobu pſechcźerpił a je ßwěrny woſtał tehdy a ßwěrny też we ßwojim ważnym ſaſtojnſtwje. A tak kaž tutón je tam też někotry ßwěrny kſcheſcźijan a ßwěrna kſcheſcźijanka. Ale wjele dźěła ſa mißionſtwo tam też je; pſchetoż hakle kóżdy ſcheſty wobydleŕ kraja je kſcheſcźijan; cźi tamni pjecźo ßu pak póhanjo pak muhamedanoju. S wulkim dźakom pak wopominaja pſched Knjeſom zyrkwje wſchitzy pſcheceźeljo mißionſtwa tute 50 lět mißionſkeho dźěła w dalokej Afrizy, w Uganda-kraju.

Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź?

Cžitał drje ßy, ſo je Voltaire, tamny franzowſki wußměſchowaŕ kſcheſcźijanſtwa, kotryž bě w cžaßu Bjedricha Wulkeho žiwy, ras prajił: „Ja mam ßyte, pſchezo ſaß ßłyſchecź, ſo je 12 muži doßahało, kſcheſcźijanſtwo ſakožicź. Ja chzu dopokaſacź, ſo jedyn doßaha, jo ſaßo powalicź!“ Wjaz hacž 150 lět je ßo minyło. Voltaire je pak nam dźenßa

hiſchcźe tutón dopokas dołžny a Voltairojo wſchěch tutych 150 lět ßobu, też cźi Voltairojo naſcheho cźaßa. A tu je jich doſcź tajkich, kotſiž ßu ſnajmjeńſcha ſ hubu to ßame dokonjeli, ſchtož Voltaire. —

Poßlednje hodźinki franzowſkeho wußměſchowarja běchu pſchiſchle. Lěkaŕ bě pſchi nim a tutón wobßwědcźa, ſo je Voltaire, tutón japoſchtoł njewěrny, ſawołał: „Ja njejßym niczo khiba kur pózeraŕ! Ja ßym ßo wopił ſ tutym kurom, kotryž je mi hłowu ſawjercźił!“

K lěkarjej dźeſche wón: „Wy mi njemóžecźe ſ niczim wjazy pomhacź! Póſcźelcźe mi lěkarja ſa błudnych! Ssmilcźe ßo nade mnu! Ja ßym nora! — Njemóžu ßebi bjes haniby na to myßlicź!“

Jako bě ſpóſnał, ſo wſchitko, ſchtož cźinjeſche ſa poßylnjenje ßwojich mozow, runje to nawopacźne wuſkutkowa, ſo ßłabnjeſche, bě jemu ßmjercź pſchezo pſched wocźomaj. A jeho duſcha bě wobłudnila. Tón, kotryž bě ßo hordźił, ſo ßamłutki to powrócźi, ſchtož běchu cźi 12 japoſchtołjo natwarili, bu wot ſleho ßwědomnjà cźwilowany a namaka ſrudneje, żałoſtneje ßmjercźe. Prjedy bě ßmjercź wußměſchował, nětkle hrabaſche ſa żiwjenjom a ßadźeſche 100 frankow ſa kóždu minutu, kotraž by jeho żiwjenje podleſchiła. Tón to bě, kotryž bě ßebi prjedy myßlił, ſo je nade wſchěm ſ knjeſom; nětkle, w tak ſtyſknych hodźinach, wuſnawa tutón muž: „Mi njemóže niczo wjazy pomhacź, ja ßym ſhubjeny!“

Zyrkej a ſtat.

Nowy preſidenta naſcheje ſakſkeje krajneje zyrkwje je ſe 1. julijom ßwoje nowe ſaſtojnſtwo naſtupił. K. D. dr. Böhme, dotalny preſidenta bě wyßokeje ſtaroby dla tuto ſaſtojnſtwo ſłożił. Dotalny měſchczańoſta měſta Wurzena, ſdobom dotalny preſidenta krajneje ſynody, D. dr. Seetzen je nětk ſe preſidentom naſcheje krajneje zyrkwje. Bóh tón Knjes chżyn jeho a jeho ſaſtojnſtwo żohnowacź, ſo by wón je wukonjał naſchej evangelſkej zyrkwi k żohnowanju, Bohu pak k cźeſcźi!

Duchowni a bohoßłowzy pobrachuja, tak ßo ſkorźi, a to widźimy a pytnjemy ßami. Němſkich duchownych tu njeje doſcź a ßerbſkich hiſchcźe mjenje. Jich wjele ßo prózuje, tutomu njedoſtatkej wobaracź. Też naſcha krajna zyrkej pyta pucźe pomozy, tak woßebje ſ tym, ſo nahladne ſtipendije dawa, też woßebity ſtipendium ſa ßerbſkich bohoßłowzow. Pruſka generalna ſynoda ſaběraſche ßo tohorunja ſ tutym praſchenjom. Jej ßo pſchi tym ſdźěli, ſo je w poßlednimaj ſemeſtromaj liczba na bohoßłowſtwo ſtudowazych pſchiběrała, njech też pomałku, tola pak pſchiběrała. To je nadźija ſa pſchichod, njech też w tukhwilu ßnadna nadźija!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Snutskowne miżionſtwo** naſcheje Sakſkeje je lětak wudało, kotryž dyrbi wſchěch dopomnicź na Khryſtußowu ſtawiſnu wo ßmilnym Samaritſkim a pokaſacź na to, ſo tu też dźenża hiſchcźe tajzy Samaritſzy ßu. Wěrny Samaritſki je „Snutskowne miżionſtwo“, kotreż chże wſchudźom tam pomhacź, hdźež pomozy potrjebaja. A ty chżeſch też bycź wěrny ßmilny Samaritiſki! Tuż pomhaj Snutskownemu miżionſtwu a ty jo budźeſch! Wulke je jeho dźěło, to dźěło naſcheho Snutskowneho miżionſtwa a wulka też joho pomoz. By-li ty wſchě wuſtawy a domy Snutskowneho miżionſtwa na jenym měſtnje hromadu ſeſtajał, by měſto natwarił tak wulke każ měſto Grimma. Tu ſpóſnajeſch, ſo wobſchěrne jeho dźěło a ſo jich trjeba wjele dźěłacźerjow, też tebje.

Wósbork ma nětk ßwoju diakoniżu, ßwoju woßadnu ßotru. To je poſtup ſa woßadu każ ſa zyłe měſtacźko. Tſecźu njedźelu po Sswj. Trojizy bu diakoniża Hedwiga Peſchelez w Božej ßłużbje ſapokaſana. Faraŕ Kanig-Kotowſki ju, ßo ſłożujo na 1. Mójſ. 12, 2, ſapokaſa. Ssotra Hedwig je rodźena Łużicźanka ſ Kamjenizy. Njech wona ſ Božim żohnowanjom ſkutkuje na tutej nowej ſtaziji naſcheho Drježdźanſkeho doma diakoniżow! Je dobre, ſo mamy tu w tutym rózku Łużizy diakoniżu. Tak ßo ſeſnajeſch ſ dźěłom diakoniżow a tak ßnadź tu a tam ßo holza abo żónſka rosßudźi, ßwoje żiwjenje wěnowacź tajkej ßłużbje kſcheſcźijanſkeje luboſcźe. Drježdźanſki dom diakoniżow pod wjedniſtwom ßwojeho nowego direktora ßo prózuje, woſtacź pſchi ſtarych ſaßadach, kotreż je kſcheſcźijanſka luboſcź poſtajała, ſdobom pak ßebi pſchiſßwoja wſcho, ſchtoż ßebi nowy cźaß żada ſa wukubłanje a wuhotowanje ßmilnych ßotrow, kotreż maja na tak wſchelakorych měſtnach a w tak wſchelakorym dźěle ſkutkowacź.

W **Eibawje** běchu ßo njedźelu, 3. julija, evangelſko-lutherſke towaŕſtwa młodych holzow ſhromadźiłe, ſo bychu ßwoju tulětnu hłownu ſthadźowanku dźeržałe. Po deſchcźowatych hodźinach hojeſche popoldnjo tola hiſchcźe rjane wjedro. Tak ßo wuhotowanja derje radźichu, mjes kotrymiž běſchtej woßebje ßwjedźeńſka Boża ßłużba a hłowna ſhromadźiſna; tuta bě wobſchěrna a mějeſche wjele poſkicźenjow. Ważne pſchi tajkich ſhromadźiſnach je też to, ſo ßo jenotliwe towaŕſtwa runje tak, każ jenotliwe ßobuſtawy mjes ßobu ſeſnaja. Jim ßo tam widomnje ſjewi, ſo po zyłym Lubijſkim wokrjeżu bydła młode holzy, kotreż ßo ſjawnje a ſprawnje hromadźa pod kſchižnej khorhoju, tak wot runinow wokoło Wósborka hacź do horow Żitawſkich ſtron. A hdyż to potom ſhromadne ſpěwy ſaklincża a khutne, każ wjeżole ßłowo k wutrobam rěcźi, je to wutroba ſahorjena a wócźko ßo błyſchcźi a wěrne wjeżelenje je twoje, wěrne wjeżelenje, kotreż je nětkle tak żadne. So bychu ßo jich wjaz a wjaz młodych holzow — a niż mjenje młodźenzow! — ſeſtupale do zyłka a ſo bychu tola naſtale we wſchěch woßadach towaŕſtwa, kotreż wołaja zyłu młodźinu woßadu: „Pod kſchižnej khorhoju ßo ſtupcźe hromadu!“ —

Alkohol je móz, ale ſtraſchna. Dokelž jich ſaßo pſchezo wjazy podleži tutej mozy a wona wjaz a wjaz ſrudoby a tyſchnoſcźe ſawinuje, bywa liczba tych, kiž chżeja jón dozyła ſe cźłowjeſkeho żiwjenja wuſamknycź, wjetſcha a wjetſcha. Woni měnja, ſo dyrbja ſahubjazu móz pſchewinycź ſ tym, ſo ßo alkoholej zyłe wotrjeknu a ſo druhich ſa tajke wotrjeknjenje dobydu. A ſ tym ßu hižo wjele dobreho wuſkutkowali a wjele ſrudoby a nuſy wotſtronili. Kajka to druhdy nuſa a ſrudoba ſ alkohola wukhadźa a byrnjeż to cźłowjekoju pod jeho mozu, to jewi też podawk, wo kotrymž ſ Trjebjenzy pola Wrótßławja piżaja. Tam je młoda dźěłacźerka ſ dwěmaj młodymaj mużſkimaj wjetowała, ſo liter palenza wupije. Wona pijeſche a ſhubi wědomnje a hacź runje lěkaŕ na pomoz pſchińdże, wumrě. Tutón podawk je jedyn ſ tych wjele, wo kotrychż cźitaſch, a jedyn ſ tych wo wjele wjazy, wo kotrychż niczo njeczitaſch. S dobom runje też tu ſpóſnajeſch, kak alkohol cźłowjeka ſabłaſni; pſchetoż też to wucźinjenje wjety njeje mohło bjes alkohola bycź, kotryż je młodym cźłowjekam w krwi a hłowje abo tola w myßlach tcźał. A niż jeno, ſo cźłowjek pſchecźiwo ßebi hrěſchi! Kelko hubjeńſtwa pſchinjeże alkohol lubowazy cźłowjek na druhich, na ßwójbu, na dźěcźi a na druhich.

Liſtowanje: M. we Ł.

Samokwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 29.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći klimaš a
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Sserbske njedźelske łopjeno.

Budyschin **17. julija 1927** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

5. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jap. skutki 5, 34—42.

Schtoż je Gamalielowy wucźomnik Pawoł we ßwojej žiwej kscheścźijanskej wěrje w liścze na Romskich pißał: „Je=li Bóh ſa naß, schtó móże pschecźiwo nam bycź!“, to je ta ßama myßl, po kotrejž Gamaliel ßam we wyßokej radźe ßwoju radu dawaſche, hdyž rjekny: „Je=li ta rada abo tón skutk wot cźlowjekow, dha budźe sahinycź, je=li pak wot Boha, njebudźecźe wy to móz skasycź, so byschcźe wy ßnadnje namakani njebyli jako kiž ßo Bohu pschecźiwja.“

Ale kajki rosdźěl je mjes Gamalielom a Pawołom! Pawoł je ßebi w Khrystußu wěsty, so je Bóh ſ kscheścźijanami, Gamaliel pak ma jenoż ſa mózno, so ßo Bohu pschecźiwja, hdyž chzedźa kscheścźijanam ſ mozu wobaracź a jich skónzowacź. Wyßoka rada da jemu prawo. Pětr a Jan ßo drje schwikaschtaj, ale woni jeju puschcźichu. Hdyž pschi tym jimaj sakasachu, so bychu njerěcźeli w mjenje Jesußowym, ßu derje wjedźěli, so to niczo njepomha.

Abo je Gamaliel woprawdźe ßam kscheścźijanskej wěrje pschikhileny? Mjes najstarschimi knihemi kscheścźijanstwa běchu „Klimantowe wopominanja“, w kotrychž je Gamaliel jako wěrjazy kscheścźijan wopißany. Gamaliel wužiwaſche najwyschschu nahladnosćź. W židowskich ßwjatych knihach, kotrez Mischna rěkaju, steji, so „wot toho cźaßa, so je Rabban Gamiliel wumrěł, njeje žaneje bojoscze wjazy psched Božim sakonjom, a ſ dobom wumrě pózcźiwosćź a sdźerźliwosćź“. Hacź w tutej wulkej Gemalielowej khwalbje najwótrische saßudźowanje pschecźiwo Pawołej njeleži, tutomu ßławnemu Gamalielowemu wucźomnikej?

Jenoż něktore dny po Gamalielowej radźe cźinjachu. Wschako Saul hischcźe njebě wot Khrystußa pschewinjeny, a Saul njeběsche muž, kiž by na tajku Gamalielowu radu, kscheścźijanow schkitazu, poßłuchacź mohł. Tak dyrbjesche Schcźěpan pod kamjenjemi wudychacź, a Lukasch nam niczo njepowěda, so je Gamaliel ßwoju radu wospjetowawschi ſa to rěcźał, so bychu też Schcźěpana puschcźili.

Kak husto ßo tola mjes cźlowjekami stanje, so po najlěpschej radźe njecźinja a so tón, kotryž tajku radu wě a tez sjawnje wupraji, potom wotmjelknje! Cźlowjek chze knježicź, chze druhich wumozowacź. Cźlowjek njemóże cźakacź na Boha a jeho ßwjate rukowanje. Cźlowjek je ßlepy. Nejběsche Gamalielowa rada jaßna? Ale ßu woprawdźe zyle po njej cźinili? Też wuschwikanje a sakasanje dalscheho prědowanja běsche tola wyschsche ſa tych, kiž Gamalielej pschihłoßowachu. Tuž bě bjes dźiwa, so Gamalielowu radu bórsy zyle pschestupichu.

Saul je nasłonił, schto to rěka, pschecźiwo Gamalielowej radźe cźinicź, pschecźiwo Bohu wojowacź. Hdźe wosta widźenje jeho farisejskeju wocźow? Jeho cźłowjeska mudrosćź dyrbjesche jemu nětko ßleposćź rěkacź, hdyž běsche k widźenju posběhnjeny w Khrystußowym ßwětle.

A my w pschecźiwjenjach nascheho cźaßa pschecźiwo Knjesowej zyrkwi nochzyli wěricź, so Bóh dobywa a ßwojim ßwěrnym pomha? Schto Knjesowi japoschtoljo cźinjachu? Woni ſ wjeßełosćźu woteńdźechu wot woblicza rady, so běchu dostojni byli jeho mjena dla hanibu cźerpicź, a njepschestachu kóždy dźeń w templu a po khěžach wucźicź a prědowacź evangelijon wo Jesußu Khrystußu.

Tehdy běchu někotre tyßazy wěrjazych, nětko je na 500 milijonow. Tehdy běschtaj Pětr a Jan a wscho hromadże 12 japoschtołow, nětko je hižo w Sakskej na 1500 prědarjow. Tehdy w židowskim templu a po khěžach w Jerusalemje prědowachu, nětko ani mózno njeje prajicź, kelko je Božich domow, w kotrychž je Khrystuß pucź, wěrnoscź a žiwjenje, pschetoż schtó móże se wscheho ßwěta wjedźecź, hdźe ßo saßo nowa ßwjatniza je natwariła, kotraž ma ßo pschiliczicź?

Tuž dyrbimy jenož wěricź! Hdyž s zyłej wutrobu wěrimy, potom je Bóh sa naß, a nichtó njemóże pschecźiwo nam bycź. Wěra pak lubuje evangelijon wo Khrystußu. Hdźež chzedźa s Božeje ßłużby prědowanje Knjesoweho evangelija wotstronicź, tam njemóże wjele wěry do Sbóżnika Jesom Khrysta bycź. To pschińdże wschelaka rada wot cłowjekow, kiž chzedźa Boženomy s ludźimi pjelnjecź, ale niz Knjesowy evangelijon do ßrjedź zyłeho natwarjenja stajicź. Jesußowi japoschtolio njepschestachu wucźicź a prědowacź evangelijon! Ssu nam napißali ßwjate pißmo. Ssu s tym twarili sakožk zyłeho kschesćźijanstwa, jeho wucźby a žiwjenja.

Bóh daj w naschim cźaßu prědarjam pschezo nowu wjeßełoscź, na wyßokich ßwjedźenjach a też kóždu njedźelu woßadam prědowacź Knjesowe evangelijon we wěstej wěrje, so to wutroby wabi a so niczo druhe k sbóżnoscźi njedowjedże! Cźinimy dobroproschenje sa ßwojich ßwěrnych, s tak cźeźkim powołanjom wobcźeženych duchownych! Njeßwarimy na nich! To cźinja njewěrjazy doscź a wjazy hacź doscź. Jeno to jeno pak žadamy wot nich: Knjesowe evangelijon! Hamjeń.

Njedźela, — Pschibliżujcże ßo k Bohu, dha wón k wam ßo pschibliżuje.

Joh. 4, 8. hł.: Božo, Knjeże teho ßwěta.

Njedźela je dźeń toh' sboża,
Wěrjazy, ßo wjeßelcźe!
Njedźelu je luboscź Boża
Pschinjeßła nam žiwjenje,
Khrystuß s rowa stanył je,
Naß do njebjeß powjedźe!

Njedźela je dźeń tón ßwjaty,
Tuž ßo hrěcha hladajmy,
Nam wot Boha s njebjeß daty,
Tuž jón prawje nałożmy
K cźesćźi Božej, — k ßwojemu
Trajazemu wužitku!

Pójcźe, ßlepi, pójcźe rucźe,
Boże ßłużby njeskomdźcźe,
Wopuschcźe te hrěschne pucźe,
So wy saßo widźicźe:
Jesuß ßwětło nasche je,
Nascha móz, troscht, žiwjenje!

Cźinicź niczo njemóżemy,
Takle khudźi, ßłabi ßmy!
W hrěchach ßwojich sahinjemy
Hdyž my tebje nimamy,
Tebje, Knjeże Jesußo,
Ty ßy nasche bohatstwo!

Njebudźesch ty sa naß proßycź,
Naß psched Bohom sastupjo,
Niz naß na wutrobje noßycź,
Dok nasch wulki sapłacź'jo,
Ssmy my wschitzy shubjeni,
Wěcźnej ßmjercźi podacźi!

Srudnje steji s tym, kiž nima
Tebje, Knjeże Jesußo!
Koho dha ßo tajki pschima,
Hdyž hrěch, cźert, ßwět bliži ßo?
Hdyž jim cźeknycź njemóże,
Kak dha ßmjercźi wucźeknje?

Khwaleny budź, wěcźny Božo,
Sa wschu ßmilnoscź, dobrotu!
Ty ßy dał psches ßwoje ßłowo
Sswětło nam, pucź k žiwjenju!
Sshowo twoje wostanje,
Hdyž wscho cźaßne sahinje.

Sahinycź bjes twojej hnady
Dyrbi figowz njepłódny! —
Sshowo twoje pschinjeß płody!
Knjeże, budź nam pomozny,
Sa płód dobry płodźimy
Tebje wěcźnje khwalimy!

J. W.

Wopor.

Wopor, to je ßłowo, kotreż ludźo tak rad nałożuja, wopor, to je skutk, kotryż cźlowjekojo tak mało dokonjeja a wukonjeja. To bě hižo w cźaßu Jesußa Khrystußa tak, to je też dźenßa tak, też pola tych, kotsiž ßu Khrystußowy wopor ßebi pschißwojili a ßo kschesćźijenjo mjenuja. Wopor husto něschto mjenuja, schtoż ßu cźinili a tola to žadyn wopor njeje. —

Wopor, schto to je? To rosjaßnja nam stawisna, kotraž nam powjeda wo ßmjercźi Sswjateho Adalberta. Tutomu bu to cźeßtne mjeno: „Japoschtoł Pruskeje" pschidate, dokelž je mjes Pruskimi jako mißionar Khrystußowy evangelium pschipowjedał. Podobnje kaž Bonifazius je też Adalbert we tajkej ßłużbje Božeho kraleßtwa martrarsku ßmjercź poczerpił. Ssydom lebijow jeho pschekło a wón padże s wupschestrěnymaj rukomaj k semi kaž by kschižowany był. Tutej ruzy pak bě wupschestrěł, ßo modlo sa ßwojich njepschecźelow a mordarjow, sa póhanskich Pruskich. Jeho krej cźecźeschе na prusku semju, s kotrejež je dobre žně sa Khrystußowe kraleßtwo wupłodźiła.

Nětk ßo powjeda, so je pólski kral chzył cźěło Adalberta pola Pruskich wukupicź. Wón poskicźi jim telko skota, kelkoż by jeho cźěło ważiło. Ale njech bě kral też wulku hromadu skota pózłał, waha ßo njehibasche. Cźěło Adalberta wosta pschi semi leżo. Wotpózłanzy krala pschipołożichu wscho skoto, kotreż mějachu pschi ßebi. Tola też to niczo njepomhasche, waha ßo njehibny. Skónczńje pschistupi też staru maczerka, kotraž mějeschе jenož dwaj pjenjeżkaj w zyłym ßwojim samóżenju. Lědma bě jej na wahu położiła, ßo waha pscheměni. Skoto wißasche nětk pschi semi a cźěło Adalberta wißasche wyßoko.

To pak njebě nětk ſaßo žana runa waha. Tuž počžinachu punt ſłota po puncże ſ wahi bracź. Waha ßo ſaßo njehibny. Tak bjerjechu dale dele, doniž na wasy jenoż hiſchcże pjenjeżkaj khudeje maczerki leżeſchtaj. Tu bu waha runa.

Cżehodla nětk? Na jenym kaž na druhim boku wahi bě nětk wopor, jenajki a woprawdźity wopor. —

Schto je to, ſchtoż ßnadź ty wopor mjenujeſch? Njewaži to też niczo pornjo wěrnemu woporej?

Pſched žnjemi.

„Poſběhńcże ßwojej wocži a pohladajcże do pola, pſchetoż wono ßo hižo běli k žnjam!“ Jana 4, 35.

S tutymi ßłowami ſapocża prědać cżělne prědowanje pſchi pohrjebje lubeho bratra pſched 19 lětami. Pſched 10 lětami ſałoži druhi prědać na tute ßłowa wójnſku modleŕſku hodźinu. Wobaj prědarjej ſtaj hižo jako ſrawaj ßnopaj domojkhowanaj do wěcżnych bróżnjow Božich.

W cżißle 143 t. l. pſchinjeßechu Sserbſke Nowiny wobkedźbowanja hódny naſtawk „Pſched žnjemi“. Jako pak Jeſuß Khryſtuß, tam ßedźo na Jakubowej ſtudni, tamne ßłowa rěcżeſche ßwojim póßłam pſchiwołajo: „Poſběhńcże ßwojej wocži!“ měni wón wěſcże druhe žně, hacž te tam na honach Sicharſkich. Rjekny wón tola runje do tutoho ßłowa ßwojim póßłam: „Njeprajicże wy ßami, ſo hiſchcże ſchtyri měßazy ßu a pſchińdu žně?“ Tola pak ßu tute ßłowa runje pſchihódne ſa žnjowy cżaß a nuſuja cżłowjekow, woßebje runje w tutym cżaßu wopominacź a rospominacź cżaß a žiwjenje, ßmjercź a wěcżnoſcź, žně a ßudźenje. Pſchetoż hlaj, wſchitko cżěło je jako trawa. Hdyž wětſik na nju ſadunje, wona wjazy njeje a ßwoje měſtno wjazy njeſnaje. To prěduje nam też to pſchiſpomnjenje wo prědarjomaj, kotrajž wobaj tuto ßłowo wužiwaſchtaj, bywajo tehdy hiſchcże dźełacżerjaj, póßłanaj do pola, kotrež ßo běli k žnjam, bywajo pak tehdy hižo ßamaj ſtwjelzo, kotrež ſrawi ſa žně. A ty, kiž ty měniſch, ſo žnjeńzać ßy a žnějeſch, ſchto ßy ty hewak hacž tajke ſtwjelzo, kotrež ſrawi ſa žně. Hdy cżaß žnjow je tu, to njewěſch. Hacž to dobre žně budźa abo hubjene, to je tu twoja wěz; wone budźa tajke, kaž ßy ty wužiwał a wutrjebał cżaß, tebi tu daty, dźenßa hiſchcże daty, hacž jutſje też hiſchcże, to njewěſch. H.

Luther.

W najhórſchich ſpytowanjach je Luther kóżdy krócź ßo hakle mohł ſpokojicź a ſměrowacź, hdyž běſche ßebi ſe ßwjateho pißma prawe a mózne ßłowo namakał. Kóżdy evangelſki ſnaje wjazy tajkich ważnych ßłowow, woßebje też ſ liſta na Romſkich. Mjenje ſnate je, kajki troſcht je Lutherej pſchezo ſaßo prěnja kaſnja dała: „Ja ßym tón Knjes t w ó j B ó h“. Jemu je wěſte było, ſo Bóh ſ nim rěcži, Bóh ſe ßwojim dźěſcżom Marcżinom Lutherom. To rěka Boże ßłowo prawje roſumicź a zyle wužicź. Lutherowa mandźelſka ßo ras na pſalmſke ßłowo hórſcheſche, ſo jo njemóże prawje roſumicź. „Ty dyrbiſch ßo prjedy wudowa ſcżinicź, potom nawuknjeſch prawje pſalmy ſpěwacź“, tak jej Luther raſnje tajke rěcże ſakaſa. Jenoż ſchtóż ßo ſ zyłej khutnoſcżu wo najwyſchſche bědźi, tón wſchě hłubiny Božeho ßłowa wucżerpa. Wichor tſchaßy dub, ſo bychu ßo jeho korjenje pſchezo hłubje ſaryłe.

S Bismarckoweho liſta.

Ně, mnohe je ſło, haj ßamo jara ſło, na pſchikład ſo też pola naß w ßejmje wulke huby pſchezo najwjazy pſchiwiſka maja, ſo rajne, jebarſke ßłowo knježi město roſuma. Ale to je pſchezo hiſchcże lěpſche hacž powrócżenje po anarchiſtiſkim rezepcże. S tym ma ßo runje tak kaž ſ ahteiſtiſkimi huſaramt, kiž lud „wujaßnja“ a jemu wěru do Boha rubja a ſa to jěſcź dawaja, kotraž jim njemóże tycź. Praja, ſo naſcha nabożina je dodźerżana hěta. Ssamo hdy by to wěrno było, tola ma ßo tón, kiž dodźerżanu hětu mjenuje ßwoju, pſchezo hiſchcże lěpje hacž ſchtóż ſ zyła żaneje tſěchi nad ßobu nima. Jemu tu wſacź, to je ſłóſcź, runje tajka wulka kaž ſłóſcź anarchiſma. Anarchismuß a atheismuß zyle hromadże wißaja. Schtóż nabożnje myßli, njemóże żenje anarchiſta bycź.

(Pißmo Bismarckowe na ßwojeho ſekretara Buchera.)

Stare mjena.

Dźiwnje ßo ſtare mjena ſ łacżońſkeje abo druheje rěcże pſchetworja, hdyž ßwójby je jako ßwójbne mjena trjebaja. Meno Laurenzius tcżi w mjenach Lorenz, Lohr, Ranz a Ranzing; Liborius ßo ſcżini Lieber abo Börries; Auguſtinus: Augſt abo Stinnes; Antonius: Anthes abo Tönnies; ſ Jakobus naſtanje też Köbes; Eucharius: Jarres; Kornelius: Nelges; Gregorius: Görres; Dionyſius: Niſſe; Bartholomäus: Tolmes abo Mewes. T.

Sßłowo ſa naſch cżaß.

Mißionar Küſter Bratrowſkeje gmejny ſkutkowaſche we Južnej Afrizy. Na jeho ſtaziju pſchińdże też żónſka 2 hodźinje daloko ßem, ſo by wjeßełu powjeſcź wo Sbóżniku ßłyſchała. Mißionaŕ ßo woprascha, hacž jej to tola pſchewjele njeje, tajki pucź dwójzy ſa dźeń cżinicź.

Żónſka wotmolwi: „Prjedy, jako běchmy hiſchcże we hrěchach, njebě nam żane měſtno pſchedaloko, na kotrymž reje a jědź a picże na naß cżakaſche, ſo tam njebychmy ſchli! A to běchu lute ſemſke, ſachodne ſawjeßelenja! Cżehodla njedyrbjeli my to nětk, hdyž ßo nam w Božim ßłowje wěcżne žiwjenje a wěcżne wjeßele poſkicża, hicź, ſo bychmy to doſtali?“

Sswěrny braſchka.

Ras pſchińdże k Michalſkemu kapłanej ßwěrny ßerbſki braſchka ßo praſchecź, ſchto mohł w Plußnikezach pſched domom ſaſpěwacź, ſ kotrehoż mějeſche njewjeſtu do Ketliz wodźicź. Duchowny jemu tule ſchtucżku napißa:

Hłóß: Bożo Knjeże teho ßwěta.

Tuž nětk cżehń we Božim mjenje
S doma ßwojoh' dźěcżatſtwa!
Boża hnada tebje rjenje
Wjedże k ſbožu mandźelſtwa.
Nanowe a maczerne
Żohnowanje ßobu dże. (4. 10. 19.) T.

Zyrkej a ſtat.

— Hdyž ßo wo mißionſtwje rěcži, njedyrbjako ſabyte bycź: Mißionſtwo mjes łódźnikami. Tucźi ßu tola telko cżaßa na wodże a w zuſnych měſtach a w zuſnych krajach a ſ wjetſcha jenoż krótki cżaß w domiſnje. Sa nich ßo ſtara tohodla mißionſtwo ſa łódźnikow abo namorjakow (Seemannsmiſſion).

Tuto ßo mjes druhim woßebje prózuje, w Němſkej kaž w zuſnych krajach ſakožicź domy ſa namorjakow (Seemannsheime), w kotrychž bychu namorjazy namakali ſnajmjeńſcha kuſk domiſny, tak ſo móža tam pſchebywacź mjes krajanami, ſo tam radu namakaja, ſo maja něſchto, hdźež móža liſty a póßłanki wobſtaracź a woczakowacź atd. Tam maaj też ſkładnoſcź, hody po waſchnju domiſny ßobu ßwjeczicź pod hodownym ſchtomom. To płaczi woßebje wo domach we wukraju; ale runje tak nuſne ßu tajke domy w němſkich měſtach, ſo bychu tym, kiž w měſcźe domach njeißu, pſchebytk a wukhow poſkiczike. W tutych dnjach je naſche evangelſke miſionſtwo mjes namorjakami ßwoju rosprawu wo lěcźe 1926 wupóßłako, kotraž je ſ dobom 40. rosprawa wo jeho ſpomožnym a nuſnym dźěle. Sa tuto trjeba wono też wjele pomozy. A wo tajku proßu wono wſchěch. Też tu njemóže ſtat, kaž też w druhich podobnych dźěłach niz, wſcho wukonjecź a dokonjecź; tu dyrbi luboſcź k bliźſchemu pomhacź, jeli ſo dyrbi tu doſcź pomozy bycź ſa tych, kiž pomozy potrjebaja.

— **Zyrkwinſke dawki.** Dla njerunoſczow, kotreż dotalne ſakonje ſa zyrkwinſke dawki w ßebi noſcha, je zyrkwinſka wyſchnoſcź ßo na ßejm wobrocźiła, ale prjedy hacź ßejm wo tym rosßudźi, też hižo wukaſała, ſo ßo zyrkwinſkim woßadam radźi, dobrowólne dawki wupißacź, a to 2 hr. na lěto wot ſ najmjeńſcha 20lětnych, kiž po ſakonju dawkow njepłacźa, a wěſty po wulkoſczi polow wobliczeny pjenjes wot ratarjow. Tak nuſa k tomu dopomha, ſo ßame wot ßo naroſcźe nowe prawo. Abo njeje to woprawdźe dobre prawo, ſo zyrkej wot ßwojich ßobuſtawow po ßwojich ſakonjach móże dawki žadacź? Kóždy kſcheſcźijan dyrbi to pſchipóſnacź. Na wſchelake rěcźe njeroſumnych ludźi ßo njemóže dźiwacź. T.

— Cźehodla njemóżetej zyrkej a ſtat też dźenża hiſchcźe rjenje a kaž ßotra a bratr hromadźe ſkutkowacź, kóždе na ßwojim polu? Sbóżnoſcź duſchow, to je polo zyrkwinſkeho dźěła, dobry porjad w zyłym ludu a kraju, to je wulki nadawk wſchitkich wyſchnoſcźow. Schtóž wě, ſchto je niz jenož w domje a w ſchuli, ale też w ludowym žiwjenju krutoſcź hódna, tón ſ wěſtym wobmyßlenjom na to hlada, ſo ſtat telko cźini ſa derjehicźe ludźi, ſo potajkim ſakonje wudawa, po kotrychž móża ludźo něſchto wot ſtata žadacź, ſchtož hewak pſchecźeljo cźinjachu. Wobmyßlenje je tola, hacź njebudźe pſchezo mjenje tajkich, kiž ßwoje derjehicźe a derjeměcźe ßami ſwěſcźa a ßo hanibuja, wot ſtata něſchto bracź. Bóh tola dawa wſcho, a ſchtóž do njeho a jeho Božeho rukowanja njewěri, tón ßo powěſcha na ſtat, na ſeńſke mozy. T.

— **Nacźiſt k porjadej ſchulſkeje wucźby.** „Entwurf eines Landeslehrplanes für die Volksſchulen“ je tele dny w naſchej Sakſkej wuſchoł. W nim ſteja też ſaßady ſa evangelſku a katolſku nabožinu. Tam cźitaſch: „Evangelſka nabožna wucźba ſteji ſa tym, dźěcźom wěrnoſcź kſcheſcźijanſkeje nabožiny na jejnym bibliſkim ſakožku, w reformatoriſkim ſapſchijeczu, w jeje ſtawiſniſkim roswiczu a žohnowanju też ſa pſchitomnoſcź podawacź. Wucźba dyrbi pſches to dźěcźo ſa kſcheſcźijanſke žiwjenje a ſa roſumne dźělbracźe na zyrkwinſkim ſhromadnym žiwjenju ßobu pſchihotowacź.“ Tak potajkim ſtatowa ſchula, jeli wucźerjo to ſ zyłej wutrobu chzedźa a tak dźěłaja, ſ zyrkwju ßobu dźěła. Tole ßłowcźko „ßobu“ jar wjele praji. Zyrkej ßobu dźěła, ſchula ßobu dźěła, wyſchnoſcź ßobu dźěła. Tak wſchudźom powſchitkowne lěpſche do prědka ſteji. Sſłużicź wbohemu ludej, ſchtož je móżno, niz knježicź, to dyrbi myßliczka wſchitkich bycź. T.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sakſka** a ſ njej ßobu naſcha Łużiza bu lětßa hižo wjazy krócź cźežko wot njewjedrow a deſchcźow, ſlimkow a krupow, wětrow a wichorow doma pytana. Woßebje cźežko je krajinu wokoło Pirny pjatk tydźenja podeſchło. Tam je ßebi wulka woda, kotraž ßo tak hróſbnje a njejabzy na měſtacźka a wßy, na hona a lěßy wula, mnoho cźłowjeſkich žiwjenjow žadała a nimo hobrſkeje ſwonkowneje ſchkody wjele ſrudoby a žarowanja naczińiła. My, kiž ßo ſ Božej pomozu woßrjedź bohacźe žohnowanych honow a w njewobſchkodźenych domach žnjam napſchecźiwo radowacź ßměmy, ſacźuwamy ßobu tu nuſu a tu bół, kotraž je na tamne dźěle naſcheho kraja pſchiſchła a dźakujemy ßo pokornje ſa hnadne wukhowanje a žohnowanje a proßymy wutrobnje, ſo chzył Bóh tón Knjes hnadnje ſchkitacź zyły naſch kraj a jeho wobydlerjow a te žně, kotreż tak nuſnje trjebamy. Sa położenje nuſy tamnych ſchkodowanych pak dawamy też my, hdyž bywamy wołani pomhacź, ßwój dar ſ wutrobu, kotraž je dźaka a luboſcźe połna. Bóh tón Knjes pak budź ßam ſe ßwojim troſchtom a ſe ßwojej pomozu pſchi wſchitkich, kotſiž telko ſhubichu, lubych a najlubſchich a k tomu kubło a nadobu. — My cźim wutrobniſcho na tamnych domapytanych ſpominamy, hdyž ßo dopomnimy, ſo je pſched 30 lětami podobna nuſa na krajinu wokoło Pirny pſchiſchła. My ſroſumimy, ſo woni po tutym poßledním cźežkim ſchkodowanju ſ bojoſczu tſchepotaja pſched dalſchimi podeńdźenjemi. Tuto lěto ma, podobnje kaž ſańdźene lěto, tu ſrudnu khwalbu, ſo na wſchěch móżnych kónczinach naſcheje ſemje cźłowjekow a krajiny domapyta ſ njewjedrami a wodami. „Cźłowńſke dźěcźo, ſchto ßy ždyn?“ Schto wſchitka twoja mudroſcź? Tu niczo druhe njepomha hacź wěra, nutrna wěra, ſ kotrejž cźłowjek ßam ßo a wſcho to ßwoje ſtaji do Božeje wole. Tuž dajmy ßo donapominacź wot wſcheho, ſchtož ßo ſtawa, bycź tajzy wěrjazy, bycź cźinjerjo ſtareho pobožneho heßła: ſpěwaj a dźěłaj!

— **Njewjedro a ſatraſchne powodźenje w Rudnych horach.** Schtó by tajki mudry był, ſo mohł prajicź, ſchto je Boże wotpohladanje pſchi dopuſchcźenju tajkeho wulkeho njeſboża na luboſne doły rěkow Gottleuby a Müglitzy? Chze naß wſchěch wucźicź, kak mózny je a kak ſachodne je wſcho ſeńſke? Tak drje ßo kóždy praſcha ponižnje, kóždy, kotryž nochze ženje ßwoju najwjetſchu wěru puſchcźicź, wěru do Boha. Abo chze Bóh naß wucźicź w tajkejle njeßměrnej nuſy pſchi ſjednoczenym ſkutkowanju wſchitkich pomoznikow na wſchitke pſchecźiwjenja ſapomnicź, kotreż hewak naſch lud do wſchelakich lěhwow dźěleja? Tam w Berggießhübelu a Gottleubje ßu towarſtwa praweje kaž lěweje ſtrony rjenje a móznje w jenym duchu luboſcźe pomhali. Haj někotry rjek je ßwoje žiwjenje ſa ßobucźłowjekow woſtajił, też ſtary a młody wucźeŕ. So też hyäny waża, kiž pytaja kradnycź, to tak prawje hańbu cźłowjeſtwa wotkrnje. Bliźſchu njedźelu ßo we wſchěch zyrkwjach dary ſa wbohich powodźenych ſběraja. W Berggishübelu je wutoru krajny biſkop D. Jhmels ßam pomhał pola rowow troſchtowacź. Na 80 cźełkow ßu tam dyrbjeli pokhowacź. T.

Liſtowanje: Sa 6. njedźelu po ßwj. Trojizy M. w Ž. — ſa 7. po ßwj. Tr. H., em. w Budyſchinje, — ſa 8. p. ßwj. Tr. M. w B.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Čišło 30. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **24. julija 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźišchćeńnje a knihańnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

6. njedźela po św. Trojizy.

Romſkich 10, 8—10:

To je to słowo teje wěry, kotruž my powjedamy. Je-li so se swojim ertom wusnajesch Jesuša, so wón tón Knjes je a wěrisch w swojej wutrobje, so Bóh jeho wot morwych je sbudźił, budźesch ty sbóžny. Pschetoż hdyž se wutrobu wěrimy, budźemy prawi, a hdyž se ertom wusnajemy, budźemy sbóžni.

Wo kſchesćźijanskej wěrje tuto słowo rěcźi. Pſches kelko hanjenja je wona hicź dyrbjała w běhu cźaßow. A pſchi hanjenju njeje wostało. Sswojeje wěry dla ßu kſchesćźijenjo najźałoßnische pſchesćźěhanja pſchecźerpili. Tſi sta lět dołho ßu byli kaž wowzy k rěsanju. Mjecź je mjes nimi sakhadźał, na schcźěwowzach ßu ßo palili, na hubjenych kóńźach ßu jich na morjo dowjesli, so bychu tam ßwoju ßmjercź namakali. A jako źidźi a póhanjo kſchesćźijanſku wěru wjazy njepſchesćźěhachu, ßo to pſches muhamedanſkich sta, haj, jene kſchesćźijanſke wěruwusnacźe pſchesćźěhaſche druhe. Ale wjele wjetſche, hacź tute njepſchecźelſtwo, je žadanje po wěrje a wjeßele a sbóžnosćź w njej. Tam ßo jedyn modli: „Knjeźe, ja wěrju, pomhaj mojej njewěrje.“ Knjesowi wucźomnizy prosćha: „Knjeźe, poßyłń nam wěru.“ Jich wjele dźeńźa skorźi: „Ja chcźył rad wěricź, ale njewěm, kak bych to sapocźał.“ Schtoż pak je k wěrje pſchiſchoł, tón je sbożowny cźłowjek. Wón na skale steji, kotraž njekhabka. Jemu ßłónzo wjeßele ßwěcźi też na pokhmurjenym dnju. Wón ma w ßwojej wěrje klucź, kiž jemu njebjeßa wotamka. Hdyž pak je wěra tajke kraßne kubło, njeje njenusne, ßo wo njej roswucźicź dacź!

Duž stajmy praſcheni:

1. Schto je wěra?
2. Schto jej Bóh dari?

1. Stary evangelſki kſchesćźijan pische: „Na ßwěcźe niczo tak tunje njeje, kaž wěra. Skoro kóždy ſ njej wikuje a praji: „Ja wěrju, ja wěrju.“ Kſchesćźijanſka wěra to njeje! Wona dyrbi wěz wutroby bycź a ſdobom jaßne połne wopſchijecźe měcź. Hdyž ty prajiſch: „Ja wěrju, ſo nad ßwětom najwyſchſche bycźe knjeźi, kotreż wſchitko wodźi, w tym masch jenoż khude, blěde ßwětło wyſchſche twojeje hłowy, ale žane ßłónzo prawdoſcźe a ſboża. Haj, hdyž ty wěriſch, ſo jedyn Bóh je, tebi Jakub w ßwojim liſcźe wotmolwi: „Cźercźi też wěrja a kźu.“ Hdyž ty jenoż wěriſch, ſo wón je, potom ty jeho hiſchcźe nimaſch, potom wón hiſchcźe twój Bóh njeje. Kſchesćźijanſka wěra je najprjedy pósnacźe. S wotkal chzeſch je bracź? Bóh w ßwětle bydli, do kotrehoż nichtó ſaſtupicź njemóże. Žadyn cźłowjek njeje Boha widźił a jeho też widźicź njemóże. Nichtó do njebjeß horje ſtupicź njemóże. Jaßne a połne pósnacźe naſcheho Boha a Sbóžnika kaž naſcheho zyłeho ſboża móżemy jenoż ſ jeho ſjewjenja, ſ jeho ßłowa cźerpjecź. S biblije a jenoż ſ njeje my wopſchijecźe ßwojeje wěry bjerjemy. S njeje je w katechismje pucź k ſbóżnoſcźi jaßnje hromadźe ſeſtajany. Katechismus ßwjate pißmo nochze na bok ſtorcźicź, ale kaž je wón ſ pißma wuſchoł, tak chze też k temu pomhacź, naß do njeho ſawjeſcź a jeho ſroſumjenje połóżicź. Hdyž my wot biblije wotſtupimy, do wſchelakeho błuda ſapanjemy. Tuž pósnacźe, ſ Božeho ßłowa cźerpane, je pſchedewſchěm k wěrje nuſne. — Tajkemu pósnacźu pak mamy my też pſchihłoßowacź. Schtoż my wěrimy,

njeßmě nam njewěšte bycź. Wěra w naschej duschi žane dwělowanje njeczerpi. Nam dyrbi wěšte bycź, so je nasch Bóh sa nasche sboże wschitko tak sarjadował a sjewił a so je tak sa potrěbnosczje nascheje wutroby a nascheho ßwědomnja najlěpje starane. Ale też tute pschihłoßowanje hischcże njedoßaha; pschetoż nascha wutroba móże wschemu temu lódsymna napschecźiwo stacź. Duž ma k pósnaczu a k pschihłoßowanju pschistupicź, jako króna wěry: d o w ě r a. My dyrbimy ßwoju zyku nadźiju na hnadu stajicź, kotraž ßo nam w Khrystußu Jesußu posticźuje. My dyrbimy s Pawołom prajicź móz: „Ja ßym wěsty, so ani ßmjercź, ani žiwjenje, ani jandźel, ani knjeźstwo ani móz, ani nětczische ani pschichodne, ani wyßoke ani hłuboke, ani žane druhe stworjenje, njemóże naß wotdźělicź wot lubosczje Bożeje, kotraž je w Khrystußu Jesußu, naschim Knjesu. Ssmy my žiwi, ßmy temu Knjesej žiwi; wumrjemy, wumrjemy temu Knjesej. Tuž njech ßmy žiwi abo wumrjemy, ßmy my teho Knjesa.“ Na tutón kij chzemy ßo sepjeracź, kaž dołho žiwi ßmy, haj, też w ßmjertnej hodźinje; s nim chzemy psched ßwojeho ßudnika stupicź a dowěrni ßwoje hłowy k njemu posběhnycź. Cžoho dla pak japoschtoł w naschim Božim ßłowje dwaj kruchaj woßebje wusběhnje? Pschetoż w nim tola rěka: „Je-li so se ßwojim ertom wusnajesch Jesußa, so wón tón Knjes je a wěrisch we ßwojej wutrobje, so Bóh jeho wot morwych je sbudźił, budźesch ty sbóžny.“ W prěnim tuteju dweju kruchow wotpocžuje Khrystußowa zyła woßoba a jeho woßobinske stejnischczo k tebi. Wón je tón Knjes. Jemu je Bóh Wótz ludy sa herbstwo dał a mjesy semje sa ßame jeho. K temu je wón naß wumóhł, warbował a dobył wot wschitkich hrěchow, wot ßmjercże a cžertowskeje mozy. Wón je hłowa a kral ßwojeje zyrkwje; wón ju wodźi, sastara a schkituje. Wón ma klucže njebjeß a hłubiny w ruzy. Psched nim dyrbja ßo shibowacź wschitke kolena tych, kiž w njebjeßach, na semi a pod semju ßu, a wschitke jasyki dyrbja pósnacź, so Jesuß Khrystuß tón Knjes je k czeszczi Boha teho Wótza. Jeho je Bóh wot morwych sbudźił. Ssmjercź a horjestacże Jesom Khrysta staj stołpaj, na kotrymajž nasche sboże wotpocžuje. Se ßwojim czerpjenjom a wumrjeczom je wón wodacże hrěchow dobył; se ßwojim horjestaczom je nam wumóženje sasyglował a naschu prawdosczź, kotraž psched Bohom płaczi, ßobu pschinjeßł.

Wot tuteju dweju kruchow wěrjaza woßada wotstupicź njemóże. Hdźeż ßo wonaj njewusnajetaj, tam žana kschesczijanska wěra njeje. Na njeju twarjo ßu něhdy krwawi ßwědzy po tyßazach wumrjeli. Na njeju twarjo ßu ßwěrni kschesczijenjo wschitkich lětstotkow pod hanjenjom hordeho ßwěta troschtni ßwój pucź schli, dokelž se shonjenja wjedźichu, schto na tutej wěrje maja.

2. Schto Bóh tajkej wěrje dari?

Nasche praschenje njerěka: „Schto ßebi tajka wěra saßłuži? Wona je ßama jenoż hnadny dar Boži, sdobom pak też ruka snutskowneho cžłowjeka, s kotrejž wón Boži dar wosmje. W naschim ßłowje Božim rěka: „Hdyž s wutrobu wěrimy, budźemy prawi, a hdyž se ertom wusnajemy, budźemy sbóžni.“ Někotry drje ßo s Nikodemom prascha: „Kak móże ßo to stacź?“ — Wěra je Boża móz, s kotrejž my ßwojeho Knjesa sapschimnjemy a ßo jemu podamy. Wona je ßwjaty swjask, kotryž naß s nim sjenocza a hromadźe wjeże. Wón je nasch, my ßmy jeho. Wěra zyłeho Khrystußa wosmje a s nim też wschitke jeho hnady a kubła. Mjes nimi je jeho prawdosczź najprěnsche a najkraßnische. Myßl ßebi, so by ty we wulkej semskej nusy był, twoja wutroba by se staroszemi wobczeżena była a ßylsy bychu twoja jědź byłe. Pschecźel by wo twojej nusy ßłyschał a by k tebi pschikhwatał se ßwojej starej ßwěrnosczu. Hdyž wón do twojeho doma stupi, masch ty sdobom jeho wutrobu a wschitke ßrědki, s kotrymiž wón tebi pomhacź móże a chze. Tak je też s naschim najßwěrnischim pschecźelom. Nascha wěra ßu ruzy, s kotrymajž jeho wopschimnjemy. My wosmjemy s nimaj jeho woßobu, jeho wutrobu, jeho hnadu a wschitkón dobytk jeho hórkeje ßmjercże. Tak ßo cžłowjek prawy sčžini psches wěru. —

Tuta wěra pak njeßmě žana něma bycź. My mamy ßwojeho Knjesa też se ertom wusnacź. My mamy w naschim cžaßu telko bojasliweje, němeje wěry. We wutrobje chzedźa ßo ludźo ßwojeho Sbóžnika wjeßelicź, woni też na pschezo bóle pschiběrazu njewěru skorža. Hdyž ßo pak wo to jedna, saprěwarjam Sbóžnika napschecźiwo stupicź, woni mjelcža. Kak mamy my ßo psched kschesczijanami prěnich kschesczijanskich lětstotkow hanibowacź. Cžì ßo njebojachu, sa ßwojeho Knjesa wustupicź, runjež jim ßmjercź hrožesche. Ach wotucz Ducho ßwědkow prěnich!

Kak pak móže tajke wusnacże se ertom, kotrež wschak ma nusnje s wěru we wutrobje swjasane bycź, cžłowjeka sbóžneho sčžinicź? Wy wěscże, kajke wołóženje hižom we wusnaczu hrěcha leži. S nim ja ßebi kamjeń wot wutroby wotwalu, s nim ja se ßebje won du a psched durje hnady stupju. A wusnawajo Jesom Khrysta ja do Božeje hnady stupju, ßo wschitkeje bojosczje sdam a ßo do jeho rukow cžißnu. Ja wjazy na ßwojej khudej mozy njesteju, ale na jeho wschehomóznej. Ja s wuskeho doła pod wschěroke njebjo stupju a ßwojemu Sbóžnikej praju: „Ty dyrbisch, ty móżesch, ty budźesch mi radźicź.“ S tajkim wusnaczom ßo rěka měra a wjeßela do wutroby wuliwa; a to je hižo sbóžnosczź.

W tutej wěrje pak nam tón Knjes hischcże wjazy dari. W njej też móz ßwjeczenja leži. W njej my k bohabojasnemu khodźenju stanjemy. Prawa wěra naß bjes płodow njewostaji. Wona płody Ducha njeße. Tute ßu: lubosczź, wjeßełosczź, měr, sczerpliwosczź, lubosnosczź, dobroczźiwosczź, wěra, cžichosczź, pózcźiwosczź. Hdźeż wone njerostu, tam žana prawa wěra njeje. Wona dale jako troschtar we wschitkich nusach žiwjenja pornjo nam steji. W khudobje wona pschi blidźe steji. Modlitwa: „Pschińdź, Knjeże Jesu, budź nasch hósczź, a požohnuj, schtoż ßy nam wobradźił,“ je hižom wjele spokojnosczże do ßwójbow pschinjeßka. Sskowo, s kotrymž Marja a Martha Jesußej khorosczź ßwojeho bratra Lazara sjewitej: „Knjeże, kotrehoż ty lubo masch, tón leži khory“, je tyßaz krócź jako jandźel pschi khorokožach stako. Hiobowe ßłowo: „Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wsał, mjeno teho Knjesa budź khwalene,“ je njeliczomne kamjenje s wutrobow wotwalało a horze ßylsy setrěwało, wěso jenoż tam, hdźeż ßo tute ßłowo we wěrje modlesche.

Nascha wěra je ßwětko we wschej cžěmnosczi a prawa ßylnosczź w kóždym bědźenju. Nascha wěra je dobycże, kotraž ßwět je pschewinyła. Wona je też žórko wschitkeje nadźije; wona je ßama palma, kotraž s cžěmneho semskeho doła ßwoju krónu do njebjeß sběha. Knjeże, wobsboż naß khudych s tajkej wěru. Hamjeń.

Wěř! Jeno wěř!

Wěř a nałoż Boże dary!
Staroscź njeße cże na mary.
Wěra je ßrědk jenicžki,
Tón cże dźiwnje wustrowi.
Bóh cži pomha. Dowěř jemu
Wschitko, a ty cżeknjesch stemu.

Michalska zyrkej w Budyschinje.

W reformaziskim czasu zu swjetscha duchowni zo se zwojimi wosadami a zyrkwjemi nowej evangelskej wěrje pschiwobroczili. Tak buchu zyle kraje evangelske, a wjele katolskich zyrkwjow bu evangelskich. Wschudże to njeběsche mózno. W Budyschinje evangelska wosada jeno wjetschi dźěl Pětrowskeho Bożeho doma dosta, a to najprjedy jeno s prawom lutherskeho prědowanja a Bożeho wotkasanja, niz też kschczenja. Husczanska wosada bě też evangelska, ale duchowny niz; tuż zyrkej katolska wosta hischcze hacz do lěta 1619.

Sazo hinak zo mějesche s Michalskej wosadu, kotraz też w l. 1619 zyrkej dosta. Wzy koło wokoło Budyschina, wulki Zidow a tak mjenowane pschedměsta, w kotrychž běchu też Serbja, khodźachu w katolskim czasu pak do Marijneje zyrkwje pschi kamjeńtnej hazy, pak do zyrkwje na Mikławschu. Michalska zyrkej pak njemějesche žaneho fararja ani wosady. Tam jeno na wěstych dnjach kapłan Pětrowskeje zyrkwje mschu czitasche. Běsche dźakna zyrkej, wot města po dobyczu nad Hužitami natwarjena.

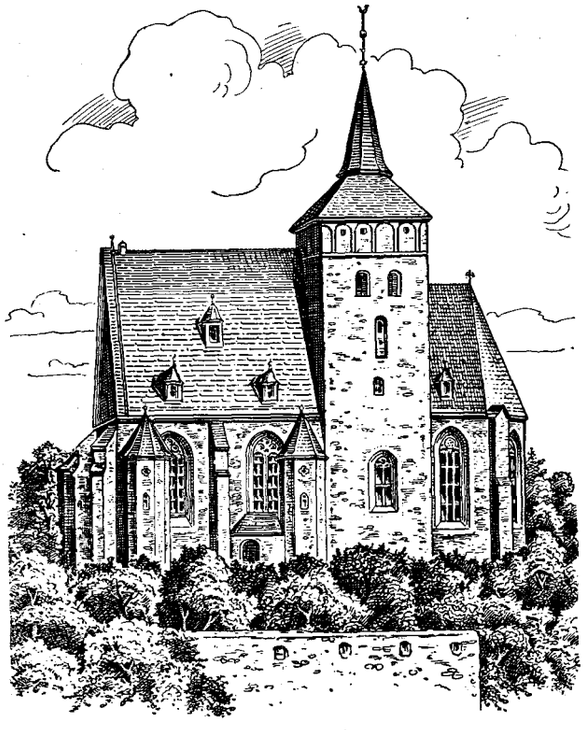

Sserbja evangelskeje wěry wokoło Budyschina najprjedy zobu do Pětrowskeje abo do Marczineje zyrkwje khodźachu, (do stareje, kotraz pschi Marinej zyrkwi stejesche), a měschczanska rada zo sa zerbskeho prědarja starasche. S dale wot města wotležanych wsow evangelszy do Bukez, do Budestez, do Hodźija, do Maleschez, do Porschiz khodźachu, hdźež chzychu, znadź dołhi czas s dźěla jeno jako hosczo. Marina zyrkej wosta katolska, zyrkej na Mikławschku pak bu we wójnje sniczena. Shubiwschi zwoju wosadu, zo njeje sazo natwariła, kaz tehorunja a tu wjazy krócz sniczena Marina zyrkej, zyrkej katolskich Sserbow.

Hdyž w l. 1619 město Michalsku zyrkej Sserbam pschewostaji a fararja Bräuera s Bórka tam postaji, nasta Michalska wosada, najprjedy mała, jeno s někotrych blischich wsow, s pschedměschczanskich hazow a Zidowa wobstejaza.

W Böhlandowych knihach a nětko sazo w nowych Reimanowych steji, so je Michalska zyrkej s pschitwarjenjom k starej kapali w l. 1620—29 nastała. Sserbska wosada, tak zebi Böhland to myzlesche, wjetschi Boži dom trjebasche. Ale twar Michalskeje zyrkwje zamón nam jazne praji, so je s jena natwarjeny a runje dotwarjeny był, hdyž w l. 1521 we Budyschinje mschě sastachu.

Jako běchu měschczenjo w l. 1429 zurowy nadběh Hužitow wotrasyli, tam na skałach psched wyzokimi starymi murjemi zylneho města, hdźež je wjednik Hužitow, Molesto, padnył, zebi na to myzlachu, so dyrbi zo tu město hischcze zylnischo wobtwjerdźicz a njezmědźa skały dale bjes murjow wostacz. Tuż na khromje skałow wot rybowych wrotow hacz k bastaji pschi Bórklinje zylne, ale niz jara wyzoke, sa to pak s tšeleŕskimi dźěrami wuhotowane murje a sdobom Michalsku zyrkej a wodowu wěžu natwarichu. Ta a Michalska wěža zobu do wobtwjerdźenjow zluschatej, kaz napohlad wucži.

Potajkim nadběh Hužitow je zo tam, hdźež nětko Michalska zyrkej steji, a w nětczischich sarskich sahrodach pschecziwo wyzokim starym murjam měricz mohł, dokelž stały, murjow njemějo, jim postup horje smóznichu.

Pschecziwo Böhlandej a Reimanej mamy najlěpsche stare powjesczе, kotrež móże zebi schtó zadacz a to s pizma se wězineje kule s lěta 1685, kotrež je też w měschczanskim archiwje. Tam czitamy, so zu w l. 1551 drjewjany wěziny wjerch (najskerje běsche dodźerzany) wotnozyli a wěžu nutskach mjes murjemi s rjadami sakryli. Wěža a zyrkej potajkim njestej hakle 1621 natwarjenej, ale sto lět prjedy.

Hdyž běsche zo 1634 zyle město sniczilo, Michalska wosada pak fararja njemějesche, mózesche Pětrowska wosada zwoje Boże złużby w Michalskej zyrkwi měcz. Druhe zyrkwje zo njeběchu jeno rostšělałe, ale zo też nutskach sapalike. Michalska zyrkej běsche nutskach njeczerpika, dokelž měješe khěžorski komandanta tu pod zylnej wěžu pólwrowy skład, kotryž měješche zo sakhowacz a zobu wsacz. Ale sakske wójsko zo tak rucże do města dobu, so to njebě mózno. Sachsojo pólwr njesapaleny namakachu.

W l. 1646 běsche Pětrowski dom sazo hotowy, a město da Sserbam sazo fararja; 31. měrza 1648 zo farař Běrling s Hucziny powoła. Rada dalsche wzy namołwjesche, Michalskej wosadze pschistupicz: Delnju Kinu, Bosankezy, Zyzezy, Rabozy, Toronzu, Brěsow, Bórk a Wurizy. Kaz zo sda, zu Czichońzy, Wownjow a Srěschin zyle sniczene byle, je-li so szyła do tamneje wulkeje wójny tam hizo wzy stejachu. Běrling běsche jara lubowany. Tak też zo jara daloke wzy pschidachu: Wyzoka, Ssowrjezy, Boschezy, Kumschizy, Kanezy. Bjes safarowanja zo pak też Nadźanezy, Jenkezy, Jeschizy, Lubin, Bónezy a Dźenikezy tehdy k Michalskej zyrkwi dźerżachu. Zyle wěste pak tele powjesczе njejzu.

Khudobu a sdobom žiwu wěru a luboscz k zyrkwi mózemy s teho spósnacz, so mějachu najprjedy drje jeniczki znadny swónczk, so běchu bjes běrglow a dyrbjachu zebi wot schulerjow dacz khěrluschе saspěwacz, so pak hizo w l. 1663 zyrkej nowy swón dosta, kaz zo sda na město stareho, tak so pschi jenym wosta. W l. 1682 zyrkej s zyhelemi wotkrychu, a we l. 1685 sazo hizo wulke wopory pschinjezechu: stajichu rjany drjewjany wjerch na wězine tolste murje, tón zamy, kotrehoż mózne rjady mózemy hischcze wobdźiwacz a kotryž rjanoscz zyleho twarjenja powyschuje. Kaz tehdy w zylym Budyschinje mózne twarjachu a najrjeńsche hazy kaz Bohata a Lawska a Sserbska nastachu, kotrež zu rjeńsche hacz žana najnowischa, tak też na zyrkwjach njelutowachu.

Nětko Boži dom s rjanoszczu twarjenja město pyschesche a wozadu wabjesche. Dołho njeczakachu, so też na snutskowne wuhotowanje myzlachu. Twarjachu najprjedy lubje, s dźěla na lubosne kastojczkowe hnězda we wyzokoscži pod wjelbami podomne, wscho běle a skote, so mohło prawje wjele muži

ßydacź w ßwětle Božeho ßkowa, hdyž žony delnje ławki pjelnja. Tele łubje ßu Bohužel w l. 1892, potajkim runje 200 lět stare, wotłamali a nětčźišče proste brune na jich městno stajili. Pšchi wotłamanju ßu stari ludźo płakajo na ßwoje a nanowe a dźědowe městno hišchćze ras hladacź pšchišchli. K barbam łubjow a wjelbow pšchihódny rjany woltař, doscz wyßoki, pšchińdźe hižo w l. 1693 se Žitawy. Blidař Joachim Stöckel tam je jón ša sto tolerjow wumělšzy wurěšał. Wobrašy, też ša sto tolerjow, je Drježdźanski moleŕ Sigismund Kauderbach šhotowił. Je to móžno, so lěto njeßboža 1892 njeje jeno łubje ſ klětku, ale też tajki kraßny woltař wotstroniło a wyschše teho też staru rjanu a drohu dupu? Pod fararjom Rjedu ßmy saßo k radoscźi nad starymi pyschnoscźemi wot wótzow natwarjenymi dowjedźeni. Pšchetož we lěcźe 1921 stej woltař a dupa ßo ſ draſtkomory saßo na woltaŕnischčźo stajiłej, a w formach a barbach po woltarju je profeßor Hempel Drježdźanski łhutne a w ßwojej jednoroscźi, mohł rjez ponižnoscźi, jara rjane wopomnjecźe 111 we wójnje padnjenych šhotowił. Też mjeno jeniczkeho ßyna Michałskeho fararja tam cźitasch, leutnanta Marcźina Rjedy, kiž hischćze njeběšche hotowy lěkař, hdyž wójna jeho 22lětneho wotwoła ſ Marburka. Je padnył, do hłowy trjecheny, 19. haprleje 1917 pola Vaudesincourt. Row nichtó njemóže wjedźecź, kaž pola mnohich tajkich drohich woporow wójny.

Schkoda, so je stara klětka ſhubjena ſchła, je w sahrodźe pšchi zyrkwi rospadła a ſhniła, město so by do draſtkomory abo do museja pšchischła.

Michałska woßada je pomału ßwoju nětčźišchu wulkoscź nabyła. Najdalsche wßy, kotreż ßmy horkach napißali, dawno do sdźěła wjele bližšich zyrkwjow khodźa; do Bukez, do Maleschez a Budestez. Sa to pak ßo Khelno, Libuchow, Wulki a Mały Wjelkow, Sšłona Borschcź, Ratarjezy, Hrubjelcźizy, Hrubocźizy, Ssokolza a nětkotre druhe małe jena po druhej pšchida; nětkotre ſ nich ßu sdźěła katolske.

Dźěło běšche ša jeneho duchowneho pšchewulke, haj morjaze bě napinanje mozow. S prěnich Michałskich fararjow po tśizyczźilětnej wójnje njeje žadyn 40. lěto žiwjenja dozpił! Běrling wumrě 36 lět stary, Scherz 38, młody Běrling (ßyn starscheho) 39 lět stary! Tuž dyrbjachu kapłana postajicź. To ßo sta też w tamnych lětach twarjenja, w l. 1690. A hlaj, bližšchi Michałski farař Ašt móžeše 43 lět dołho ßwojej woßadźe ßłużicź a 78. lěto dozpicź, dokelž měješche kapłana, a to skoro jeniczkeho ša tutón zły czaß, Michała Rätzu, kiž jemu w l. 1730 wumrě, 73 lět stary. Hewak ßu kapłanoju ſwjetšcha bórſy na druhe farſtwa pšchišchli.

W lěcźe 1819 je farař Micźka k 200lětnemu jubilejej ßwjedźeńſku knižku wudał, w kotrejž je ßo tehdy jeno mohł na Böhlandowe knihi ſałožowacź. Tu móžachmy jeno najważnische rospißacź. Wſchitko to wjele nadrobnischo ſhonisch ſe ßwjedźeńſkeho ſpißa ſ lěta 1919, w kotrymž je woßada ßwój 300lětny ßwjedźeń ßwjecźiła. Tam masch też ſapiß fararjow a kapłanow, tehorunja kantorow, kotſiž ßu wot l. 1804 hacź do l. 1915 jenož tśjo byli. Kajki dopokas ša to, so ſchulſka a zyrkwinſka ßłużba ſtej derje w jenej ruzy móžnej a žohnowanej. —

Kaŕ dołho je fara w starej wěži we starych wyßokich, hewak ſpadnjenych městowych murjach, to wěſcze njewěmy, lohzy móžno, wot ſpočzatka (1619), a to ſe ſahrodu ſady zyrkwje. Dom ša kapłana, Diakonat, ßu w l. 1802 ſe ſchulu na Michałſke pohrjebnischčźo (k nowym murjam ſwonka města) natwarili. Do teho ßu kapłanoju dyrbjeli na podróſtwje bydlicź.

Michałſka zyrkej běſche cźiſtoßerbſka hacź do l. 1836. Němzy Michałskeje woßady wſchak móžachu do měſchczańſkich zyrkwjow hicź. S paczeŕſkimi dźěcźimi, kiž ßerbſzy njemóžachu, ßwjecźachu konfirmaziju na ſarje. Prěnja ſjawna němſka konfirmazija bě bołmoncźku 1836. Farař Jakub ju wotmě. To je ßo ludźom tak lubiło, a Sserbjo běchu kaž pšchezo duſchni, ſo 10. julija 1836 móžachu Němzy prěni krócź Boże wotkaſanje „w ßerbſkej zyrkwi“ ßwjecźicź, a to njedźelſki dźeń! Prěnje němſke prědowanje běſche jeno wſchědny dźeń móžne. To bě pjatk, 14. oktobra 1836. Kapłan Krygaŕ Němzam prědowaſche. Schtóž je tehdy Michałſki dom widźał nimale kóždu njedźelu polny Sserbow, tón dyrbi na nasch cźaß płakacź. Stare cźaßy běchu lěpſche, dokelž běſche lěpſchi lud. Bóh móže pak dźiwy cźinicź, też tón, ſo wěra ſaßo roſcźe a ſo budźe też Michałſki Boži dom ſaßo polny wěrjazeho luda.

Wo pohrjebnischčźach něſchto mało. Pšchi Michałſkej zyrkwi ßu ſkały, pohrjebnischčźo njeje tu móžne. Hdyž tu pšched něſchto lětami pšchi twarjenju hłubokeho wentoka (kanala) dźěłacźerjo ryjachu, prajeſche jedyn: „Tu njeje ženje žane pohrjebnischčźo było, to je ſroſcźena pjerſchcź,“ a hakle lětßa, hdyž tu płunowód twarjachu, ßmy widźeli, ſo dyrbjachu wjazy tydźenjow ſkały rostſělecź. Jeno nětkotre cźěła ßu w starych cźaßach lubowarjo Michałſkeje zyrkwje tu hrjebali, ßnadno jeno 6 abo 8 wſcho w hromadźe. Też druhdźe ßu „keŕchowy“, kotreż njeißu ſjawne pohrjebnischčźa. Michałſka woßada hrjebaſche ßwoje cźěła najbóle na Hrodźischčźu a na Helgeſcźe. Nětko ßu, po tym, ſo ßo na Helgeſcźe wjazy njekhowa, woßadne pohrjebnischčźa pódla Tuchorja (Michałſke pohrjebnischčźo), w Cźichońzach, we Wulkim Wjelkowje, w Dobruſchi, w Dźěžnikezach, hdźež też ſ Budeſtecźańſkeje woßady hrjebaja, a w Sſłonej Borſchcźi. Sa wulki Židowſki wuſtaw je ßo nowe pohrjebnischčźo pšchi pucźu do Sſłoneje Borſchcźe wotewriło, a pšched létom je też w Małym Wjelkowje ša tule wjeß (pódla kolonije tam) woßebite pohrjebnischčźo nastało. Tak maja duchowni daloke pucźe na tutych 8 pohrjebnischčźach, ſ kotrychž žadyn pšchi zyrkwi njeleži.

Wulkoscź woßady a dalokoscź pucźow je hižo na 40 lět dołho ßobu pšchinjeßła, ſo duchownaj na wjazy wßach wonkach kemſche abo nutrnoſcźe dźeržitaj, tak po rjadu w Schleinizez domje w Dobruſchi, w Dubiz domje w Brěſowje, we Mjetkez (nětko Jurzez) domje w Khelnje, w Albertez domje w Zyžezach, pola Schorſchiz w Jenkezach, w ſchulſkim domje we Wulkim Wjelkowje a druhdy też w korcźmje w Libuchowje, w korcźmje w Sſłonej Borſchcźi. Też w Bórkecźańkej ſchuli a w Delnjej Kinje pola njeboh Gudy ßu kemſche byłe, wſchitke tele kemſche ſwjetšcha ßerbſke, jeno w Dobruſchi niz. Budźe ša Wulki Wjelkow a wokolnoſcź Boži dom abo tola modleŕnja móžna? To ſteji pola Boha. Wón daj woßebitemu ſaſtupjeŕſtwje, kiž ma wo tym ſ wyſchnoſcźu a ſe wobdźělenymi woßadami (Hodźijom a Njeßwacźidłom a Michałſkej woßadu) jednacź, ßwoju hnadu a bójſku radu! Wón pomhaj nam k lěpſchim cźaßam pšches nowu wěru!

S tutymi rynczkami ſtrowimy zyku lubu woßadu a woßebje knjeſa fararja na wotp. Rjedu a nana naſcheho noweho fararja, knjeſa kantora na wotp. wyſchſcheho wucźerja Kaplerja a jeju ßwójbje. Bóh budź ſ nami wſchitkimi!

Liſtowanje: Sa 7. po ßwj. Tr. H. em. w B. — Sa 8. po ßwj. Tr. M. w B. —

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 31. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **31. julija 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihičišchćerńje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi běrtlětnje 78 štotych pjenjezkow.

7. njedźela po ſwj. Trojizy.

Jap. ſkutki 6, 8—15 a 7, 55—59.

Jesuš je živy! Wón ſedźi na prawizy Boha, wšchehomóžneho Wótza, ſ wotkal je Sswjateho Ducha pósłał a ſwoju zyrkej na semi sałožił. A ta je twjerdźe sałożena a helſke wrota ju pšchewinyć njemóža. To wucźi naš też ſtawišna wo Schćěpanu, prěnim martrarju. Dźiwne ſkutkowanje Sswjateho Ducha na ſtawach zyrkwje w gmejnje ſwjatych nam pokasuje, kak wón pšchekraśnja wucźomnikow Jesušowych do ſnamjenja mišchtra a kak je ſły ſwět tak ſłaby, ſo njemóže tutón kraśny ſkutk hacźicź a ſniczicź, ně, kak runje pšches ſwoje sakhadźenje a njemdrjenje pšchecźiwo Knjesej a jeho pšchecźelam dyrbi pomhacź, ſo by ſo jeho kraśnosć ſjewiła. Njepšchecźeljo Jesuša a jeho kšchiža běchu ſo nadźijeli, ſo běchu ſ jeho morjenjom też hidźene ſwědčenja podušyli. Ale bórſy ſo pokaſa, ſo je tutón Jesuš tola živy; ſo bě ſaſo živy we ſwojej zyrkwi, w gmejnje ſwjatych, a rěčeše pšches ſwojich japoſchtołow a wuſnawarjow. Kaž něhdy, tak je to hišchće dźenża, tak woſtanje hacź do kónza ſwěta. My ſo praſchamy: **Na čim dyrbi ſwět pósnacź, ſo je Knjes Khrystuš živy a pšchitomny we ſwojej zyrkwi?** Na mozy ſwědčenja, na čišłoſćźi wutroby, na ſbóžnym wotźalenju ſe ſwěta.

Schtó a schto běſche Schćěpan? Niz muž we wyſokim a ſamóžnym ſaſtojnſtwje w Jerusalemje, ně, proſty muž, kiž běſche ſe ſaſtojnikom jałmožinow, kiž khodźeſche ſ domu wot domu, ſo by khudym wudowam radźił, ſa ſyrotami hladał, pšchi wulkej nuſy a dołhej khoroſćźi pomhał a troſchtował, kiž pak ſwoje dźěło dokonjeſche ſ zykej duſchu a we wěrje, muž „połny wěry a mozy“. Wón wěri, tohodla rěčźi. Boži duch napjelni jeho ſ hłubokej mudroſćźu a ſ póſnacźom. Tohodla je jeho ſwědčenje mózne a „woni njemóžachu napſchecźiwo ſtacź tej mudroſćźi a duchu, ſ kotrymž wón rěčźeſche“. — Mudrosć tutoho ſwěta ſo jara hordźi a naduwa; ale ſchto je pornjo mudroſćźi ſ wyſoka? mucźna kapka pšchi lodojtym morju. Hladajcźe do Božeho ſłowa, tu je bójſka mudrosć ſjewjena; wupytajcźe Božu wěcźnu radu, pruhujcźe jeho pucźe, wobhladajcźe jeho dźiwy, hladajcźe, kajku je nam luboſcź wopokaſał a potom pšchirunajcźe, ſchto je pornjo tomu wſchitka mudroſcź ſwěta, kiž wukhadźuje ſ moſhow a roſuma cźłowjeſkeho; o kak je wona knicźomna a khudbna. Pytajcźe w Božim piſmje a ſpósnawſchi bójſku mudrosć wuſnajecźe: „O kajka hłubokoſćź toho bohatſtwa“. — Sswěta mudrosć a bójſku mudrosć tu w naſchej ſtawiſnje eſ ſobu wojowacź widźimy. Na jenym boku widźimy mužow ſe wſchelakich ſchulow, wuſtojnych w namołwitoſćźi a wurěcźowanju, na druhim boku ſteji Schćěpan, muž połny wěry a ducha, ſe ſwědčenjom wo živym Khryſtuſu; tutomu ſwědčenju napſchecźiwo ma ſwěta mudrosć kónz, pšchecźiwo prawdźi njeſamóže niczo. — Tak na ſprawnym pucźu tamni Libertinſzy a Zirenſzy pšchecźiwo Schćěpanej niczo njewucźinja. Tola ſwět wě ſebi pomhacź, pšchima ſo kšě, hdyž rěka pšchecźiwo evangelijej wojowacź. Falſchnych ſwědkow poſtajichu, kiž wudawachu, ſo je wón hanjaze ſłowa pšchecźiwo ſwjatemu měſtu a ſakonju rěcźał. Tak pytaju lud wobrěcźecź a na hidu wobrocźicź. Zyle tak cźinja njepšchecźeljo kšchiža hišchće dźenża. Lža je jich bróń. Sſkowa wěrnoſcźe pšchewobrocźeja a ſ pomozu ſlepjatych raſnych ſłowow pytaja lud pšchecźiwo wótzow wěri ſ njedo-

wěru napjelnicź. Někotry rěczi na psch. dźenża tak: My njechamy profetow žłyschecź, kiž měnja, so móża wobcźeženemu cźlowjestwu semske žiwjenje, pokasujo na tamne wěcźne žiwjenje, snjeßliwische scźinicź. Pschi tym s njeprawdu samjelcźa, so je bohabojoscź wschitkim wězam wužitna a ma žlubjenje toho nětcźischeho a pschichodneho žiwjenja, so mamy sa sawdawk Swjateho Ducha, kiž dawa nam we wěrje hižo tu na semi pschichodnu wěcźnu radoscź prjedy woptacź. — Tak je dźenża hischcźe kaž nědy w cźaßach Schcźěpana sjawny dopokas mozy evangelskeje wěrnoscźe, so dyrbja njepschecźelje kschiża se kźemi žebi pomhacź, so bychu pschecźiwo njej wojowali. Ale njech też wjele k wotpadej sawjedu, pschecźiwo prawdźe tola niczo njesamóża. Jesuß je žiwy, je Knjes zyrkwje; wón chcył jej kóždy cźaß sahorjenych žwědkow połnych wěry a ducha dacź kaž Schcźěpana. Na tym dyrbi žwět pósnacź, so je Jesuß hischcźe pschitomny we žwojej gmejnje.

A też na cźistoscźi wutroby. Móże cźlowjeska wutroba cźista bycź? Schtó chcył žebi swažicź prajicź: ja žym cźisteje wutroby? Wěscźe je jenoż jedyn mjes njecźistymi zyle cźisty, bjes hrěcha był, žwjaty Ssyn Boži.. Ssami žwoje wutroby wucźischcźicź njemóżemy, ale proßycź móżemy: Stwoř we mni Bože, cźistu wutrobu! My žmy cźischcźi pisches toho, kiž je naschu winu wot naß wsak a naschu drastu wubělił we žwojej krwi. My žmy cźischcźi pisches wodacźe hrěchow. Hinak też Schcźěpan cźisty był njeje. Móżemy cźistoscź wutroby widźecź? Jenoż Bóh snaje wutroby, kiž spytuje wutroby a jěrchenje. Cźlowjeske wócźko móże do wutroby druheho hladacź, ale na wobliczu žo smyßlenje dusche wosnamjenja a tak je też cźistoscź wutroby swonka widźecź, kaž je wo Schcźěpanu prajene: „A woni pohladachu na njeho wschitzy, kiž w radźe žedźachu, a widźachu jeho wobliczo jako jandźelske wobliczo.“ — Też w kschescźijanstwje namakasch ludźi, runjeż niz husto, kotrymž cźistoscź wutroby a nadobnoscź dusche s wocźow hlada. To žebi nichtó žam dacź njemóże, ta próza by podarmo była. Swět bórsy pytnje, hdyž je bohabojoscź jenoż swonkna a swjerschna, a wohańbi ju jako ludanstwo, a to s dobrym prawom, pschetoż tajke pospyty wukhadźeja s duchowneje hordoscźe; a schtóž dawa tej we wutrobje žo rosschěrjecź, tón je sdaleny wot Božeho kraleństwa; ženje w jeho wocźomaj žo duschecźistoscź błyschcźicź njemóże. To je jenoż móżno pola kschescźijana, kiž bě pod kschižom ponižny, pola praweho Jsraelskeho, w kotrymž njeje žane jebanje. — Schcźěpanowej wocźi pak žo błyschcźitej niz jenoż jako schpihel jeho snutskowneho žiwjenja; cźistoscź wutroby wotewri jemu też spodźiwny wuhlad, kiž jeho wócźko wobsboži a pschekraßni, „a jako wón połny Sswjateho Ducha bě, pohlada wón horje k njebjeßam a wuhlada tu kraßnoscź Božu a Jesuša stejo na prawizy Božej a dźesche: Hlaj, ja widźu njebjeßa wotewrjene a cźlowjeskeho žyna stejo na prawizy Božej!“ „Sbóżni žu cźi, kiž žu cźisteej wutroby, pschetoż woni budźa Boha widźecź“, praji nasch Sbóżnik. Chzesch-li Jesuša rad widźecź, prózuj žo wo cźistu wutrobu, pytaj wodacźe sa žwoje hrěchi. Schcźěpan widźi tutu kraßnoscź w cźaßu najcźeßischeho pschescźěhanja. Cźlowjeska wutroba žo wucźischcźi w schuli srudźby, kschiża a pschescźěhanja; a cźim cźischcźischa bu w tajkim wucźischcźazym wohnju, cźim jaßnischa žo kraßnoscź Boża jemu sjewi. — Tajke wohladanje Boha w cźistoscźi wutroby pak poliwa cźlowjeske wobliczo s njebjeskej jaßnoscźu; też tu žo pakasa, schtož praji Jesuß žwojim wucźomnikam: „Wy scźe žwětło toho žwěta“. A žwět drje žo se spodźiwanjom prascha: Kak móże žo to stacź? Wón dyrbi też na tym pósnacź, so je Jesuß we žwojich wucźomnikach žiwy a we žwojej zyrkwi na semi pschitomny.

Tole dyrbi žwět skóncźnje też na sbóżnym wotžalenju Khrystußowych wucźomnikom pósnacź. Tam steji Schcźěpan psched žwojimi žudnikami a žo sakituje tak, so jich wjedźe pisches zyke stawšny Božeho kraleństwa stareho žluba, pisches kraßne cźaßy, w kotrychž Jsraelski lud stejesche na žkóncźnej wyschinje, hdźež dosta pod Salomonom žwoju žwjatnizu — ale potom žu jeho žkowa wótre kaž schipy; wón tam njesteji, so by jim po hubje rěcźał, ně, so by s poktunym prědarjom był: „Wy saßakli ludźo, wy stajnje žo Sswjatemu Duchej pschecźiwjecźe.“ Profetojo njejßu ženje khwalerjo. Prědarjo njemóża pschezo jenoż rěcźecź, schtož ludej lubosnje do wuschow swoni, njeßmědźa k hrěcham mjelcźecź, kotrež widźa, ale dyrbja też wótrje rěcźecź, hewak žwoje powołanje sakomdźa. — To dźěsche jim pisches wutrobu, niz kaž žwjatkownej gmejnje, so žo praschachu, schto dyrbimy cźinicź? jich dusche žo stwjerdźichu, njemdroscź a roshorjenoscź jich nadpadnje, na žwoju nadobnoscź njemyßlo storhnje jeho jedyn s jeho městna, druhi storcźi jeho po skhodźe dele, drusy wustorkaja jeho s khěže a nětk wón padnje do hrubych rukow luda. Psched žudnistwom a na haßach sběha žo hołk a tołk. Dźakownoscź lud we njeměrnych cźaßach njesnaje, wón woła: Prjecź s nim! A tak Schcźěpan kamjenjowany wumrě. Ale bjes hłoża žwoju sprózu duschu njewudycha. Jeho poßlednje žłowa žu modlitwa: „Knježe Jesußo, wsmi mojeho ducha horje.“ Hacź běsche žobu stał pod kschižom, so móżesche Jesußowe słote žłowa žłyschecź: Wótcźe, ja porucźu žwoju duschu do twojeju rukow? Jenoż jene městno je, hdźež je nascha dusscha derje skhowana w cźaßu a we wěcźnoscźi, to stej Jesußowej ruzy. Kaž jemu Knjesowe snamjo a wobras jaßnje psched wocźomaj steji a we wutrobje bydli, tak ma na mrějazymaj hubomaj jene mjeno: Jesuß. So by tola też w naschej žmjertnej hodźinje tuto mjeno nam we wutrobje a na hubomaj było, pschetoż žane druhe mjeno cźlowjekam njeje date, w kotrymž móhli sbóżni bycź; so bychmy tola też my žwoju poßlednju móz junu nałożicź chcyli na Schcźěpanowu modlitwu: Knježe Jesußo, wsmi mojeho ducha horje. — Tola to njeje jeho poßlednje sdychnjenje. Kamjeń po kamjenju pada na njeho dele, lud jeho sakliwa a pokliwa. Mozy jeho wopuschcźa, swjesy žo k semi, hischcźe junkrócź wotewri žwój ert — njeje to, kaž bychmy na Golgatha pod kschižom mrějazeho wumożnika stali a žłyscheli prěnje jeho žydom žwjatych žłowow: „Wótcźe, wodaj jim, pschetoż woni njewjedźa, schto cźinja!?“ Schcźěpan žo poklaknje a sawoła s wulkim hłożom: „Knježe, njesdźerž jim tón hrěch!“ Hlaj, kak wucźomnik wostanje w žlědowanju žwojeho Sbóżnika žwěrny hacź do žmjercźe. To žłuscha też k sbóżnemu wumrjecźu, so njebydli žadyn hněw a žana hórkoscź wjazy we wutrobje a so kóždy woda wschitku njeprawdoscź, wsche skschiwdźenja, kotrež dyrbjesche sa žiwjenje snjesecź. Ssnano je někotremu jeho hodźinka bliско. Tuž dźi, khwataj, shoj a narunaj, hdyž žy druhich srudźik, sjednaj žo s nimi; snicź a wuhaßń pak też hněw se žwojeje wutroby, wodaj tym, kiž žu tebi njeprawdu nacźinili, runjeż njepschińdu, so bychu tebje wo wodacźe proßyli, a prosch sa nich se Schcźěpanom: Knježe, njesdźerž jim tón hrěch! — A jako wón to wurěcźa, wußny wón. Kak rjenje tola klincźi: wón wußny! Nam je, jako bychmy khwalobne kěrlusche jandźelow Božich žłyscheli, s kotrymiž njeßu wumożenu duschu domoj do rukow a klina pastyrja. Schtóž tap wumrje, derje wumrje! Sbóżni žu cźi morwi, kotsiž w tym Knjesu wumru. Tajke wumrjecźe je poßlednje, ale pak też najmózniische žwědcźenje, kotrež móże tu na semi wucźomnik sa žwojeho mischtra psched žwětom wotpołożicź. Ssmjertne łoża wěriwych kschescźijanow prěduja hu-

ſto móznischo hacz wſcho druhe, ſo je Jeſuß żiwy a ſo je jeho evangelion móz, ſbóżnych cżinicz. So bychmy tola dźěcżi żwěta, kiż żu bjes Boha a Sbóżnika żiwe w hrěchach, njemyßlo na ſbożo duſche, dowjeſcz móhli k tajkim měſtnam měra, hdźež żo hotuje kſcheſcżijan we wěrje na dompucz. Někotry by nucżeny był wuſnacz: „ſo by moje ſkónczenje było jako tych!“ Pſchi tajkim měra połnym żmjertnym łożu pobożnych kſcheſcżijanow dyrbi żwět póſnacz, ſo je Jeſuß żiwy a pſchitomny we żwojej zyrkwi. Bóh dał, ſo by też naſche żmjertne łożo junu pſched żwětom wobżwědczyło, ſo je naſch Sbóżnik pſchewinjeł żmjercze, knjes żiwjenja, kral měra. Hamjeń.

Żnjeńſki cżaß.

Hłóß: Kak je Bóh jara dobrocżiwy.

My żmy wtajkim cżaßu żiwi,
Hdźež żo żně dom khowaja,
Hdźež nam Bóh Knjes dobrocżiwje
Sswoje dary wudźěla.
Boża hnada, ta nam ſ nowoh'
Kraßne dary podawa,
Hdyż naléto běſche dołho
Khětro wulka mokrota.

S naſchej mozu njemóżachmy
Żane ſtwjelzo naroſcz dacz,
Hdyż żo runje prózowachmy
Pola derje wobdźěłacz.
O kak żo tón jara moli,
Kiż żo ſpuſchcza na żebje,
A ſo jeno hnój na poli
Wſchitko cżinicz ſamóże.

Bożo Knjeże! w twojej mozy
Njebjo, ſemja, wſchitko je;
Podarmo żu naſche prózy,
Naſche żně domkhowanje;
Hdyż nam nětko Twoja hnada
Tute dary njeſdźerży:
Ach kak ſrudnje tam wonhlada,
Hdźež żo wſchitko ſapuſcżi.

O ſo bychmy wſchitzy rjenje
Boha ſa nje khwalili
A bjes dźakowanja żenje
Khléb wſchak do rta njebrali,
Bohaty tak, każ tón khudy
Njech je Bohu dźakowny,
Dokelż żadyn dźeń my tudy
Bjes khléba bycz njem'żemy.

Khwal też Boha, bratſje khudy,
Kiż ty żně dom njekhowaſch,
Ale jara hußto tudy
Wo khléb wulku ſtaroſcz maſch;
Bóh je wſchak też w tutym lěcżi
Sa tebje khléb naroſcz dał,
So by ty a twoje dźěcżi
Hłód tu cżerpicz njetrjebał.

Ty pak, Bożo, ſpożcz, hdyż mamy
Rjane żně dom do bróżnje,
So je wſchitzy wużiwamy
K twojej cżeſcżi dźakownje. —

Njech też wot nich damy rady
Khudym bratram we unſy,
Dha chże Bóh nam ſaßo ſ hnady
Żohnowacz, ſchtoż żyjemy.

Zyrkej a ſtat.

Wulkoſtatny ſchulſki ſakoń je w naczińku hotowy. Dokelż móżno njebě, jón hižo do próſdninow němſkemu żejmej pſchedpołożicz, ſeńdże żo żejm naſymu we woßebitym poßedźenju, ſo by tutu ſa zyły kraj a jeho pſchichod tak ważnu naležnoſcz nětk ſkónczńje ſrjadował. Chżemy żo nadźijecz, ſo żo wukubłanje naſcheje młodźiny na wěſty ſakožk kſcheſcżijanſkeje wěry ſakoži, na tón jeniczki ſakožk, na kotrymż żo hodźi twaricz wěſty twar ludu a ſtata, w kotrymż mohło trajaze ſbożo bydlicz. —

— **Sakſka** ma po poßlednim ludliczenju lěta 1925 na 4,5 milijona evangelſkich a 56 503 katolſkich wobydlerjow. Wobej wěruwuſnacżi ſtej, hdyż po prozentach zyłeho wobydleŕſtwa liczijſch, duſche ſhubiłoj. W lěcże 1910 bě w Sakſkej 99,4 proz. evangelſkich a katolſkich, w lěcże 1925 pak 93,9 proz. W lěcże 1925 bě 90,3 proz. luda evangelſkich a 3,5 proz. katolſkich. Katolſzy żu w Sakſkej w běhu tutych lět pſchi małej liczbje, kotruż maja, wjele ſhubili, mjenujzy 56 503 abo ſkoro 24 proz. a to woßebje ſ wuſtupow ſ zyrkwje. Evangelſkich bě 31 958 mjenje hacz 1910. Wuſtup ſ zyrkwje je nawopak pſchiczina, ſo żu żo liczby tych, kiż ani evangelſkim ani katolſkim ani żidowſkim njeßłuſcheja, powyſchiłe. W lěcże 1910 bě tajkich 6613, w lěcże 1925 pak 272 177. Tu ma Sakſka woßebite ſtejniſchczo mjes němſkimi krajemi. W pſcherěſku je liczba tajkich mjenujzy pſchiběrała wo 640,7 proz., w Sakſkej pak wo 4015,8 proz. Żidow bě 1910 w Sakſkej 0,4 proz. wobydleŕſtwa; tute 0,4 proz. maja woni też nětkle hiſchcże, dokelż żu ſ pſchiběrazym wobydleŕſtwom wot lěta 1910 hacz 1925 pſchiběrali wo 5665; je jich 23 252. A też tu ma Sakſka najwjetſchi pſchiběrk mjes němſkimi krajemi. Druhich kſcheſcżijanow, kotſiż ani katolſkej ani evangelſkej zyrkwi njepſchißłuſcheja, bě 1925 na 9688; w lěcże 1910 bě jich 2891 mjenje. Na zyłe wobydleŕſtwo Sakſkeje wobliczene je to 0,2 proz. — Sajimawe to liczby. Je dobre, żo hdyż a hdyż ſ tajkimi liczbami ſaběracz. Wone praja cżi huſto doſcz wjazy a lěpje, kajke wobſtejnoſcże żu, hacz dołhe naſtawki, kotreż w nowinach cżitaſch wo wuſtupje ſ zyrkwje, wo pſchiběranju jeneho wěrywuſnacża a wo druhim.

— **Theologija.** Njedoßahaza liczba młodych bohoßłowzow abo theologow traſchi naß Serbow, ale runje tak też Němzow. Tohodla je, njech też niz ſa naß Serbow, tola pak ſa evangelſke woßady do zyła, to někajka nadźija, ſo ſapiſki univerſitow pokaſuja żo powyſchazu liczbu ſtudowazych theologow. Liczby jenotliwych univerſitow żu ſcżěhowaze ſa ſymſki ſemeſter 1926/27 a ſa lětni ſemeſter 1927, — w liczbach żu na bohoßłowſtwo ſtudowaze żónſke żobu liczene —: Barlin 314 a 332, Bonn 94 a 105, Wrótßław 76 a 90, Erlangen 244 a 242, Gießen 59 a 41, Göttingen 128 a 189, Greifswald 80 a 124, Halle 144 a 169, Heidelberg 68 a 105, Jena 48 a 63, Kiel 34 a 64, Königsberg 80 a 124, Lipſk 200 a 185, Marburg 141 a 225, Münſter 76 a 86, Roſtock 41 a 80 a Tübingen 348 a 527. Wſcho hromadże je to potajkim 2768 bohoßłowozow nětkole, ſemeſter prjedy 2157. To je 611 wjazy. K tomu pſchińdże hiſchcże Win ſe 70 a 84 a theologiſka ſchula w Bethelu ſe 140 a 228. Tute liczby rosdźěła żo wěſo na wſchě

evangelſke krajne zyrkwje Němſkeje; na tole dźiwajo ſpósnajeſch, ſo to na žanu pſchewjele njeje; ßu tola też mjes tu wobliczenymi też wukrajenjo a kaž hižo naſpomnjene, žónſke. A wěſty dźěl tutych ſtudowazych njepſchihotuje ßo na farſke ſaſtojńſtwo, ale ſa druhe ,woßebje ſchulſke. Ale poſtupowazliczby poßylnjeja w naß nadźiju na polěpſchnje. Sa naß Serbow wſchak tute liczby hiſchcźe niczo wo polěpſchenju njerěcza; polěpſchenje pſchińdźe hakle, hdyž je doroſt, kotryž hiſchcźe ſchule wopytuje, tak daloko. So to hinak njeje, ſpósnajeſch tola ſ toho, ſo je ßebi Horni Wujeſd němſkeho fararja wuſwolił, haczrunje je ßo po ßerbſkeho prózował. Tohodla chzemy tola wſchitzy dźěło naſcheho „Towaŕſtwa Pomozy“ podpjerać a też hewak ßo ſa to ſtaracź, ſo jich wjazy ßerbſkich hólzow móže theologiju ſtudowacź.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Wartburg, nam evangelſkim tak lube měſtno reformazije, mějeſche njedawno woßebity wopyt ſ Duringſkeje. Na 4300 žónſkich pſchijědźe ſ woßebitymi cźahami do Eiſenacha a wopyta hród Wartburg. Sswjatocźne Boże ßłużby ßo wotměwachu a tute buchu ſjawne a wulke ßwědczenje evangelſkeje zyrkwje. Měſto Eiſenach bě ßo ſa tajki njewſchědny wopyt rjenje wupyſchiło.

— **Hańba.** W Drježdźanach hraje tukhwilu někajke kleriſke ſjednocźeńſtwo ſ Barlina hru, kotraž je hižo w Barlinje proteſt ſbudźiła, dokelž jara njepſchihódne wězy pokaſuje. Ale niz jeno to. Direkzija dźiwadła je tutón kruch poſtajiła ſa woßebity wjeczor, kotryž dyrbi ſa tych wot njewjedrow tak cźežko domapytanych bycź. A wona ſwěri ßebi Drježdźanam a dozyła Saksam ſcźěhowaze poruczenje pſchedpołożicź: „To ßnadź ſ woprědka nadpadnje, ſo runje pſchi tutym wuhotowanju dobroczinjenja na pryſlazu hru pſcheproſchujemy, kotraž ſe ßwojimi podawkami, kotreż ßu najwjetſcha komika, pſchihladowarjow nanajbóle k ßmjeczu wabi. Tola ſaměr wußwjecźuje też tu ßrědk. Njewſchědny wuſpěch tuteje hry je pokaſał, ſo ßo pſchihladowarjo jenož njeßměja, ně, ſo najwjazy ſ nich ßo ßylſy ßměje. Tohodla proßy direkzija wo bohaty wopyt tutoho pſchedſtajenja ſa dobroczinjenje, napominajo: „Ssmějcźe ßo ßylſy, ſo byſchcźe ßylſy ſetrěli!“ — To je wſcho móżno! Ale w cźaßu a kraju, w kotrymž je móżno, ſo ßo wopory wulkeje wójny ſ tym wopominaju, ſo ßo na wopominanſkim dnju rejwa, njeje tole njemóżne — kaž widźimy. A to ßo ſtanje jenož někotr kilometry wot tam, hdźež wody takle ſakhadźachu, hdźež pſchezo hiſchcźe pytaja ſa cźěkami, kotrymž je wulka woda ßmjercź pſchinjeßła a něhdźe na njeſnatym bleczku mokry row ryła. — Ale wono njeje jenož to, ſo někajka direkzija dźiwadła tole ßebi ſwěri. Lud, kotryž ßebi tole lubicź dawa, je wón hinajſchi, je wón tajki, kajkiž dyrbi bycź w tajkimle cźaßu?

Boże domachpytanja ſ njewjedrami a wodami njeßu hiſchcźe pſcheſtałe. Krajina wokoło Berggießhübla bu ſnowa ſchkodowana a tohorunja wſchinjeßechu deſchcźe, njewjedra a wody do tak někotreje druheje krajiny ſtrach a ſchkodowanje, tak też w naſchej Łužizy. Tu cźerpjachu też krajiny, kotreż pſchi rěkach njeleża, kaž n. pſch. Meſchizy a Droždźij. A nětt ßu žně! To naß wabi a cźěri, ſo cźim khutniſchi pſchikhadźamy kóżdy dźeń ſnowa k Bohu w modlenju, ſo ßo ſhromadźujemy kóżdu njedźelu cźim ßwěrniſcho k jeho ßłowu we Božim domje a k ſhromadnemu modlenju. Sańdźenu njedźelu dyrbjeſche bycź woßebity żarowanſki a modleŕſki dźen ſa naſch zyły lud; też ſtat chzyſche jej woßebity wuſnam dacź ſ tym, ſo poruczi, khorhoje na poł ſcźahnycź. Schkoda je, ſo bu tuto khutne zyrkwinſke wuhotowanje runje tu w naſchich wokolinach ſ druhimi ßwětnymi wuhotowanjemi pſchetorhnjene. Tak někotry ſkomdźi tak Bożu ßłużbu a ſhromadnu modlitwu. Njech khutny cźaß ſe wſchěmi cźežkimi podeńdźenjemi wſchěch nawabi a ſnuſuje, ſo tu njejßu hinajſchi, khiba ßwěrni cźinjerjo nam Sserbam tak derje ſnateho a tak lubeho hróncźka:

„Modl ßo a dźi po Božej ſchcźežy,
Cźiń ßwěru, ſchtož ty cźinicź maſch,
Tak budźe ſboże w twojej khěžy,
Ty Božeje hnady wužiwaſch.
Schtóž Bohu wſchón ßo dowěri,
Bóh teho nihdy njepuſchcźi!“

My ßłabi cźłowjekojo! Tuto ſpósnacźe a wuſnacźe móżeſche w ſańdźenych dnjach we wulkej Barliſkej nowinje cźitacź. To je njewſchědna wěz. Ale te cźežke domachpytanja poßlednich dnjow ßu ßebi tole ßamo w Barlinje wunuſowałe. Tam ſtejeſche: „Je tak, jako bychu ßo dyrbjałe nam cźłowjekam, kiž my nad zyłej pſchirodu ſ techniku dobyczerſzy dobywamy, kiž ßmy my narod, kotryž chzył njebjo ßame dobycź, mozy elementow ſe rěnjom a we wſchej wulkoſczi pſched wocźi ſtajicź. My ßmy — njejabzy to ſaßo ſacźuchmy — wbohe ſtworjenja, kotreż njemóżeja ßebi pomhacź. To wuknjeſch ty mały, tſchepotaty a połny hłubokeho cźłowjeſkeho żelenja ſpósnawacź, kak maliczzy ßmy my to położeni do rukow wěcźneho wulkeho wotßuda. To bywaſch jara cźichi a ſacźuwaſch ßobu tragiku tutych létnich dnjow, kotreż w ßwojim płachcźu nam njeßu woboje: bójſke ſrawjenje a żałoſtnu ßmjertnu nuſu. Woßrjedź żiwjenja ßmy my wot ßmjercźe wobdacźi, tak klinczi to kaž wotßudny kěrluſch ßrjedźneho wěka pſches naſch cźaß: my ßmy woßrjedź wſcheje ßo błyſchcźazeje techniki khudźi, ſatorhnjeni a ſatſchaßeni!“ — Haj, woßrjedź wſcheje ßo błyſchcźazeje a hordźazeje techniki ßmy my takle poraženi, ſ tym ma nowina prawo, takle poraženi, ſo dyrbimy ßwoju njemóz ſjawnje wuſnawacź. Cźłowjekojo měnjachu, ſo ßu ſemju a jeje mozy wuputali — khiba ſo by ßo něhdźe hiſchcźe żana potajna khowała; ale hlaj, ani wodu, kotruž wot wſcheho ſpocźatka ſnajachu ſ wobojim, ſ tym dobrym, kotreż cźini a ſ tym njedobrym, kotreż wuſkutkuje, njejßu pſchewinyli. So bychmy tola ſ zyłym krajom ſroſumili tuto wulke prědowanje bójſkeje wſchehomozy a ßo pokorjeli niz pod někajki wotßud, ale pod Boha, kotryž je tón wſchehomózny knjes a tola też tón wſchehomózny Wótz!

— **Wcźipnoſcź pſchi pohrjebach.** Woßebje na wßach móżeſch pſchezo ſaßo njepocźink wobkedźbowacź, ſo je pſchi pohrjebach wcźipnych pſchezo wjele wjazy hacź pſchewodźerjow. Husto ßo ſtawa, ſo żony ſ dźěcźimi na rukach ßo zyle blíſko hacz pſchewodźenjam tkócźa, ſo tola boźedła niczo pſchepaßke njebychu. Też żarowanſku ßwjatocźnoſcź tajzy husto doſcź myla. Nutrnoſcź ßo ludźom bjerje, hdyž macźerje zyle blíſko ßwoje ſchkrěcźaze dźěcźi ſměrowacź ſpytaju. So bychu tutomu njepocźinkej wobarali, ßu jenotliwe woßady k tomu pſcheſchłe, ſo pſchi pohrjebach ludźom pſchiſtup na pohrjebniſchcźo jenož dowoła, hdyž w doſtojnej draſcźe a bjes dźěcźi pſchińdu, kiž bychu ßwjatcźnoſcź mylicź mohłe. Telko ſacźucźa dyrbjał kóżdy ßam we ßebi měcź, ſo by żarowaznym wſchitke ponižaze ſacźiſchcźe ſalutował.

Liſtowanje: Sa 8. njedźelu po ßwjs Tr. M. w B. — 9. po ßwj. Tr. ??? — ſa 10. po ßwj. Tr. K. w B.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 32. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwał
Swěrnje dźěłał
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **7. augusta 1927** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchczerńje a knihaŕnje jap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

8. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jap. ſkutki 8, 26—39.

Schtó njeby ju ſnał, tutu ſajimawu ſtawiſnu wo komorniku ſ Muriſkeje? W njej je wſcho tak žiwje ryßowane, ſo ju lohko w pomjatku wobkhowamy. Ale wona nochze jenoż bycź ſajimawa, wjele bóle powuczaza ſtawiſna. Kaž ßami *wot ßo počźinamy ju nałožowacź na ßebje a ßwój cžaß. Zyle* jednorje ſcźěhujemy jejny khód a prajimy: Komornik ſ Muriſkeje a ſchto ma nam prajicź. Wobhladajmy ßebi jeho 1. domach w jeho domiſnje; 2. na dróſy ſe Jeruſalema do Gazy a 3. na poßlednim kruchu jeho dompucźa. —

Naſcha ſtawiſna powjeda: Spodźiwny muž, kiž tam po dróſy ſ Jeruſalema do Gazy, potajkim hižo ſaßy domoj, jěcźeſche ſe ßwojim rjanym pucźowańſkim woſom, kaž ßo ſa tajkeho woßebneho knjeſa ßkuſcheſche, běſche komornik a mózny kraloweje Kandaze we Muriſkej, poſtajeny na wſchitke jejne kubła, běſche potajkim wyßoki, ßnano najwyſchſchi ſaſtojnik, finanzny miniſter w tamnym dalokim kraju, dźenßniſchej Abeſſiniſkej. Tutón knjes mějeſche ßo wěſcźe derje we ßwojej domiſnje, ſe ſtaroſcźemi, ſchto budźemy jěſcź a picź a ſchto ßo woblekacź, njetrjebaſche ßo wón bědźicź. Rjane žiwjenje běſche wón wěſcźe ſwucźeny. Knjeźerjo tehdyſchich cžaßow a krajow běchu njeßměrnje bohacźi, kaž to nam dopokaſuje, ſchtoż ßo dźenßniſchi dźeń ſe ſtarych kralowſkich rowow wurywa. Schtóž w tajkeho knjeſa ßkužbje ſtejeſche, njeměješche ßo hubjenje. Tón móžeſche ßebi też bjes wulkeho pſchemyßlowanja tajke daloke pucźowanje do Jeruſalema popſchecź. Tola pak k ßwojemu ſawjeßelenju abo ſabawje tónle komornik njepucźowaſche. Wón njechaſche niczo druhe, hacź ßo w Jeruſalemje k Bohu modlicź, chzyſche tam, kaž bychmy dźenßa prajili, ras ke mſchi hicź. Cžehodla pak to? Njeſteji tu, ale móžemy abo dyrbimy ßebi jo myßlicź, ſo domach ßo jemu to prawje njecźinjeſche abo njeſpodobaſche; jeho nadźije dźěchu dale a žadachu ßebi ſ mozu dopjelnjenje, kotreź domach njemóžeſche namakacź. Zyła pobožnosć jeho luda a kraja běſche jemu njedoſpołna, knicźomna, próſdna a hoła. Woprawdźiteho, wěrneho, žiweho Boha chzyſche wón měcź. Komornik běſche cźłowjek ſ jenym ßłowom, kotremuž wſcho bohatſtwo, wſcha cźeſcź a wſcho derjeměcźe njedoßahaſche k wěrnemu ſnutsknemu ſbožu a pokoju, běſche cźłowjek, kiž pſchi wſchěm ſwonknym žiwjenju w kraßnym wjeßelu ſnutsknu próſdnoſcź ſacźuwaſche, kiž drje khěrluſch naſch njeſnajeſche po ßłowje, tola pak woprawdźe: Ach njekhwalcźe mi ßwětnu kraßnoſcź, mi wo bohatſtwje njerěcźcźe. Komornikowej duſchi chzyſche ßo picź po Boſy, po žiwym Boſy. Ale wón nochzyſche tutej ßwojej duſchi dacź hłoda wumrěcź. Schto ßo nam ſda, pſchecźeljo? Běſche to ſpodźiwny muž abo njebě? Je nam, jako bychmy chzyli prajicź: Budźech ja ßo tak měł kaž wón, budźech zyle ſpokojom był? Wěſcźe budźe jich wjele, kotrymž tajke myßle pſchikhadźeja. Schto trjebaja cźi Boha Knjeſa, kotſiž maja hewak wſcheho doſcź? Schto ſtaraja cźi ßo wo Božu dom a Božu ßkužbu? Wſchak ßu doſpołnje ßyczi. Kak wjele wyſche hacź ſta a tyßazy ſ tutych ſteji tola tónle komornik ſ Muriſkeje! A naſche kemſchaze pucźe a ſchcźeźki njejßu dawno tak daloke a wobcźeźne, kaž běſche to tam ſa komornika pucź do Jeruſalema.

A nětko je wón hižo saßo na dompucžu. Schto je wón w Jerusalemje, hdžeż ßebi jeho duscha žadasche, nashonił a schto je tam cžinił, nam stawisna njepraji. Wón je tam wěscże s wjeßełoscžu w templu stał, je s radoscžu ßo na kemschenju wobdžělił, spěwanje a pschipowědanje Božeho ßwjateho ßłowa s horjazej wutrobu witał, je ßwojemu Bohu wěscże bliže pschischoł. Skónczńje je wón ßebi rjanu, sdobnu knihu kupił, so by ju po pucžu cžitał, knihu profety Jesajaßa, scženika mjes profetami. A so by ju tak prawje nutrnje cžitacż mohł, je ßebi ßamotny pucż do Gazy wuswolił. Komornik chzyische ßam bycż se ßwojim Bohom. Dżeńßnischi dżeń je runje nawopak husto: Jich wjele ßo teho boji. Wótsje wón cžita, so by ßebi wschitko prawje derje saschcžěpił a spomjatkował. Ale profetowe ßłowa njeißu jednore: Sawěscże, wón njeßesche nasche khoroscże a nałoži ßebi nasche słóscże, a dale: Wón je jako wowza k rěsanju pschiwjedżeny atd. Komornik ßo tutych ßłowow dźiwa, jeho napjatoscż s kóżdej schtucžku roscże, jeho wutroba pukoze, jeho myßle ßo prascheja: Schtó je tón, wo kotrymž profeta rěcži, tón, w kotrymž bychmy měr měli a w jeho ranach byli sahojeni? Pschetoż runje sa tymle měrom komornikowa duscha žedżesche. Tuż ßo dźiwna wěż sta: Bóh sprawnje pytazemu a žedżazemu japoschtoła Philipa póßła. Rosumisch też, schtoż cžitasch, ßo tón zuseho woprascha. A komornik jeho njewotpokasa, ale jeho naproßy, so by ßo k njemu na wós ßydnywschi jeho wucžił. A bórsy jednory Philip pschi woßebnym zusym knjesu na wosu ßedżo jemu bibliśku hodżinu na ßamotnej puscżińskej dróśy dżerżesche. Lědma hdy je schtó dżakomnischeho a kedżbliwischeho pschipoßłucharja měł, hacż Philip tuteho komornika. Wo cžim je japoschtoł jemu rěcżał? Komornik wulke ßwědcżenje da: Wěrju, so je Jesuß Khrystuß Boži ßyn. Potajkim wo Jesußu je Philip jemu rěcżał, je jemu khěrlusch spěwał: O jehnjo Boże ßwjate, na kschižu sarěsane, je jemu prědował wo njeskónczńej luboscži Božej, kiž nima spodobanje na ßmjercži hrěschnika, ale so by ßo tón wobrocżił a sbóżny był, wo żiwym Bosy, kiž stajnje ruzy wupischescżěra, so by cžłowjekow s dobrocżiwoscżu k ßebi cżahnył, kiž je kóżdy cżaß hotowy, ßlub s nimi scżinicż, hdyż ßo dadża kschcżicż s wodu a Duchom. Jako pak komornik to saßłyschi a pucż runje nimo wody jeju wjedże, żada wón ßebi, so by kschcżeny był, a dosta tu hnydom ßwjatu kschcżenizu. Njeje to hnujaze, kak ßo tu Boża ßmilnoscż a dusche požadanje setkatej? Khrobłemu woprawdże njepomha jenoż sboże, ale Bóh Knjes ßam. Schtóż jenoż sprawnje pyta, też s wjeßelom namaka. A Philipa tajkemu sprawnemu pytarjej Bóh też dżenża hischcże scżele.

Nascha stawisna ma njejabzy kónz. Bychmy rad wjazy słyscheli, bychmy wjedżecż chzyli, kak je ßo komornik domoj wrócżił, kak ßu jeho tam witali a schto je ßam wo ßwojim pucżowanju powjedał. Tole pschecże ßo nam njedopjelnja Sa to jeno słyschimy: Wón pak po ßwojej dróśy s wjeßeloscżu cżehnjesche.

Kajke to pak sbóżne pscheměnjenje s Božim hnadnym wodżenjom: S njeměrnej, požadazej wutrobu běsche wón wupucżował, a sbożomny, směrowany ßo wrócżi. Jemu ßo njesta każ mnohim, kotrymž ßo runje nawopak dże. Tuż bjes dźiwa, so běsche komornik s wjeßeloscżu ßwoju dróhu cżahnył a ju też dale cżehnjesche, mjenujzy ßwoju dróhu żiwjenja. To jemu żanych staroscżow wjazy njecżinjesche, n. pśch., schto jutsje a sa jutsischim s nim budże, hacż ßo jemu sboże abo njesboże dostanje. Jeho duscha běsche wjeßeła we Bosy. Nochzyli tak też my po ßwojim pucżu s wjeßeloscżu cżahnycż? Tak husto dże po nim zyle hinak cżehnjemy, s njepokojnej wutrobu a se smorschcżenym cżołom; pschetoż żiwjenje njeje woprawdże tak lohke. S njepokoja móżemy jenoż porědko won. Nasch pucżowańśki khěrlusch je husto doscż srudny: Kak khětse jeho (cżłowjeka) cżěło skhori, joh' ßwěta ropot nastróża; kak khětse w wutrobje ßo hori sły towarsch, kiž rad dobywa! Kak bórsy jemu ludźi słóscż styśk naczinja a wobcżežnoscż! Komornik je to wscho też snał a tola je po ßwojim pucżu s wjeßeloscżu cżahnył! To tehodla, dokelż je Knjesa Jesußa we wutrobje a sbóżny wottyknjeny kónz wěrnych Jesußowych wucżomnikow pśched ßobu měł. Njeby to też nam móżno było, bychmy-li jeno sprawnje chzyli? A to nam nascha stawisna tola na kóżdej rjadzy praji, so mamy ßo my wjele lěpje hacż tutón komornik. — So by naß dżeńßnischa stawisna wschitkich wucżiła: Jesußa we wutrobje měcż, to cżini sa sbóżnoscż nam wjeßeły pucż! Hamjeń. M. w B.

400lětny jubilej roformazije w Schwediskej.

Lětßa, 1927, ßmě evangelsko-lutherska zyrkej Schwediskeje ßwój 400lětny jubilej ßwjecżicż. W lěcże 1527 rosßudźi ßo schwediski ßejm we Väsleras sa to, so chze s krajom a ludom ßo pschisamknycż zyrkwi evangelija. Tam we Väsleras ßwjecża tehodla tutón jubilej też s woßebitymi ßwjatocżnoscżemi. Swjask evangelskich zyrkwjow Němskeje je jubelzyrkwi tehodla też s radoscżu sbožo pschał. Presidenta D. dr. Kapler pische mjes druhim:

„....S wěrybratrami w Schwediskej dżakuju ßo ja Bohu, so to jaßne ßwětło evangelijona, kotremuż wón da pśches ßwojeho wotrocżka Marcżina Luthera ßo w Němskej znowa s cżmy jaßnicż, też w Schwediskej sesłhadża a w zyrkwi a stacże tajke nowe żiwjenje sbudźi, so je tuto pśches lětstotki se žohnowanjom dale skutkowało.

Dopominajo ßo žałostneje tyschnoscże 30lětneje wójny, wobnowjam ja w njewuhaßniwej dżakownoscżi to napominanje nadobneho krala Gustava Adolfa Schwediskeho. Tutón scżini wěrne ßwoje ßłowo: „Majestoscż nascheho wótzneho kraja a Boża zyrkej, kotraż w nim ßydli, stej hódnej jara, so tyschnoscże, haj ßmjercż sa njej poczerpisch“. Wón njeje se ßwojej rjekowskej ßmjercżu jenoż nam w Němskej drohotny dar reformatoriskeje wěry a ßwobody ßwědomnja dobył, ale też zyłemu ßwětej.

Hladajo na cżaß, kotrehoż nusy a nadawki na kschescżijanach Němskeje woßebje cżežko wotpocżuja, dżakuju ßo ja zyrkwinemu ludej Schwediskeje snowa sa jeho wurjadnu samaritisku ßłużbu we wulkej wójnje a po wulkej wójnje, jeho biskopam sa jich njebojasne ßwědcżenje sa cżesczż wěrnoscże, jeho arzybiskopej sa jeho njesprózniwe skutkowanje, s kotrymž ßłuži hibanju sa pschesjednoscż zyrkwjow.

Bóh daj hnadu, so evangelsko-lutherska zyrkej Schwediskeje sa pschezo wostanje natwarjena jako stołp w templu nascheho Boha na sałożku japoschtołow a profetow, hdżeż Jesuß Khrystuß je rózkny kamjeń, so by dopjelnika ßwój wulki nadawk: sdżerżecż móst luboscże a ßwěry pśches Rańsche Morjo mjes ludami Gustav Adolfa a Luthera — a pśches morja dale twaricż móst dorosumnjenja a shromadneho dźěła mjes wschěmi kschescżijanami semje, dźěcżimi teho ßameho Wótza w njebjeßach!“

Je sajimaze, něschto wo tym wjedżecż, kak ßo pśched 400 lětami schwediski lud sa lutherisku zyrkej rosßudźi.

Něhdże 50 lět do reformazije bě ßo schwediski lud wußwobodźił s nadknjeżstwa däniskeho luda. Tola wyschische měschnistwo, kotremuż dwě tsecżinje zyłeho kraja ßłuscheschtej, khilesche ßo Danskej a arzybiskop Gustav Trolle w Upsala ros-

kori ßo tehodla ſe ſarjadowarjom ſchwediſkeho ſtata a bu wot tuteho wotßadźeny. Bamž Leo X ſakla tehodla Schwediſku. To dopomha Danſkim, ſo Schwediſku ßebi 1520 ſnowa podczißnychu. Tola danſki kral Khryſtian ſapočza ßwoje knježerſtwo žadławje. Hačrunje bě ßo ſ pſchißahu ſwjaſał, da, jako ßo ßwjatočnoſcże jeho krónowanja wotměwachu, 600 nadobnych muži Schwediſkeje moricź. Arzybiſkop Guſtav Trolle bě jemu tutych jako njepſchecźelow Danſkeje woßebje woſnamjenik.

Tajki wußyw pſchinjeße też ßwoje žně. Lědma bě ßo kral do Danſkeje wrócźił, pſchińdże Guſtav I Waſa, kotryž bě Danow dla Schwediſku wopuſchczicź dyrbjał, ſaßo dom, ſbi Danow a bu 1523 ſa krala wuwołany.

Kral Guſtav bě ßo we ßwojim wuhnanſtwje ſ reformaziju ſeſnał a ßo k njej pſchikhilił. Nětko ßebi ju wón też ſa ßwój lud wuſwoli, ſo by tutón ſ njej ßebi wudobył ßwobodu wot nadknježſtwa romſko-katolſkeho biſkopſtwa. Bratraj Olaus a Lorenz Peterſon běſchtaj we Wittenbergu ſtudowałoj a ßo hižo wot 1519 ßem ſa roſſchěrjenje evangelſkeje wěry w Schwediſkej prózowałoj. Jeju bě podpjeral Lorenz Anderſon, kotryž jene biſkopſtwo ſaſtarowaſche. Tutych tſjoch woßebje wuſwoli ßebi Guſtav Waſa ſa pomoznikow ßwojeje reformazije. Lorenz Anderſon bu kanzler, Lorenz Peterſon profeßor theologije w Upſala a jeho bratr prědar w Stockholmje.

Też tu w Schwediſkej chzychu podobnje kaž w Němſkej ſaßokſchczijerjo reformaziſke dźěło ſkaſycź. Kaž we Wittembergu Luther ßam ſakroczi a njepſchecźelow reformazije porasy, tak tu kral Guſtav Waſa ßam. Kaž w Němſkej bu też tam we Schwediſkej diſputazija wuhotowana a to w Upſala. Kral wupraji ßo ſa dobycże evangelſkeho rěčznika. 1526 bu Nowy ſakoń pſchełożeny a pſchełožk Stareho ſapočzany.

Pſchi tym wſchěm njepoſtupowaſche pak reformazija tak, kaž ßebi kral pſchejeſche. Lud ſ wulkeho dźěła krucże na dotalnej wěrje wißaſche a biſkopojo ßo kralej ſpječzowachu. Tak pſchińdże 1527 a ſ nim ſeńdźenje ßejma we Väſteras. Kral ſtaji ßejm pſched to roſßudźenje: pak ßo ſawjedże reformazija pak wotſtupi kral wot knježerſtwa. Wótre bě to wojowanje; biſkopſtwo wſchě mozy napinaſche; kral wopuſchczi ſe ßylſami we wóczku ſhromadźiſnu, roſßudźeny, ßo tróna a krónu wſdacź. Tu wudyri luboſcź luda, kotryž ßwojeho krala lubowaſche a pſchewiny wſchě puty a cźinki měſchniſtwa, a njewotpočzowaſche, doniž kral krónu ſaßo njepſchija.

To bě dobycże reformazije. A ſo by ßo wſcho najlěpje pſchewjedło, ßu ſ Melanchthonom a ſ Lutherom wjaz krócź radu ſkhwadowali. Jako bě 1544 ſaßo we Väſteras ßejm, bě Schwediſka lud evangelſko-lutherſkeje zyrkwje. Lorenz Peterſon bu 1531 prěni evangelſki arzybiſkop w Upſala a woženi ßo ſ jenej pſchiwuſnej kralowſkeho doma.

Kral Guſtav Waſa wumrě 1560. Pod knježerſtwom jeho ßyna Ericha ſpyta romſko-katolſka zyrkej jej ſhubjeny kraj ſaßo dobycź; woßebje tu Jeſuitojo ſkutkowachu. A powołanje tutych tola je, evangelſkich wróczo donjeſcź do katolſkeje zyrkwje. A kralowy bratr a naßlědnik Jan III. wuſna ßo 1578 w potajnym ſaßo katolſkej zyrkwi a to pſches jeſuitu Poßevina. Też tu namakamy něſchto podobne mjes Sakſkej a Schwedſkej. Jan III. wotrjekny ßo evangelſkej wěrje woßebje też tehodla, dokelž ſo ßo nadźijeſche, bycź ſ pólſkim kralom. Sakſki kurwjerch Auguſt Ssylny cźinjeſche to runje tak.

Janowy ßyn, Sigismund, też kral Pólſkeje, bě ſnajmjeńſcha ſprawniſchi; wuſna ßo ſjawnje katolſkej zyrkwi. Tola jeho wuj Karl ſe Südermannland, kotryž bě ſdobom ſaſtawař knježerſtwa, a ßwěrny evangelſki, powoła po Janowej ßmjercźi ßejm a tutón ſakaſa, wot krala ſapočzane katolſke wobnowjenja a wobnowi Augsburgſke wěrywuſnacże. Sigismund pak ßo njewoſtaji teho, katolſkim poležkowacź. Tehodla jeho ßejm 1604 wotßadźi a Karl bu ſ kralom jako Karl IX. a knježeſche hač do lěta 1611. S tutym lětom naſtupi młody kral Guſtav Adolf, kotrehož wſchitzy ſnajemy jako ſchkitarja naſcheje evangelſkeje wěry, knježerſtwo, kotreż ßo ſ lětom 1632 ſkónczi, jako Guſtav Adolf 6. novembra pola Lützena rjekowſku ßmjercź namaka.

Nowe ſpěwarſke.

„Nowe ßerbſke ſpěwarſke“, tuto heßko jima hižo lěta dołho Sserbow, ſnajmjeńſcha tych, kotrymž njeje wſcho jenož hač ßo hiſchcże ßerbſki ſpěwa w Božich domach a ſchto ßo ſpěwa. Tuto lěto 1927 pſchinjeße drje nětko poßledńje roſßudźenja a wucźinjenja w tutym praſchenju.

Tohodla wěſcże ſajimuje, ſhonicź, ſo też jena němſka krajna zyrkej na tym dźěła, doſpołnje nowy a porjedźeny a pſchedźěłany wudawk ſpěwarſkich ſhotowicź. To je evangelſka zyrkej Bayerſkeje. Hižo dołho je w potajnoſcźi woßebita komißija ſa tole dźěłała, ale hakle pſched krótkim bu ſchěrſchej ſjawnoſcźi něſchto wo tym ſdźělene. Pſchi tym ßo wupraji, ſo je komißija ſa nowe ſpěwarſke ßwěrnje a pilnje dźěłała.

W ſhromadźiſnje farſkeho towarſtwa w Nürnbergu roſprawjeſche zyrkw. rada D. Baum-Erlangenſki nadrobniſcho wo tym. S jeho roſprawy ſhonimy na pſchikład ſcźěhowaze:

S dotalnych kěrluſchow chzedźa 102 wuwoſtajicź a 119 nowych chzedźa pſchijecź. Komißija dźiwaſche pſchi ßwojim dźěle na ſcźěhowaze ſaßady: 1. Kěrluſche, kotreż ßo druhim kěrluſcham w ſpěwaźſkich po waſchnju a karakteru runaja a ßamßne ſaßadne myßle maja, dyrbja ßo wuwoſtajicź, ſo bychu druhe ßo mohle pſchijecź; 2. tohorunja ßo wotſtronja kěrluſche, kotreż we woßadach wjazy domjazeho prawa nimaja, ani ſo bychu ßo ſpěwale ani ſo bychu ßo cźitale; 3. tohorunja kěrluſche, ſ kotrychž běchu jenotliwe ſchtucźki ſ naſtorkom, hdyž ßo njeje poradźiło, jenotliwe ſchtucźki wotſtronicź, bjes toho, ſo by zyły ſwiſk kěrluſcha ſchkodował; tohorunja 4. kěrluſche, kotreż ßu jenož rymy bjes wopſchijecźa a kěrluſche, kotreż je ßwojimi wuraſami to, ſchtož je wěrne ſchleſcźijanſke, pſchekrocźa a tak trožku wopacźne ſcźinja. Skónczńje ßu też, tak ßo piſche, wſchě te kěrluſche wuwoſtajili, kotreż ßu ſ toho tak mjenowaneho rationaliſtiſkeho cźaßa.

Pſchi wuſwolenju kěrluſchow ßu ßo po tutych ſaßadach ſkožowali: 1. jenož woprawdźe dobre nowe maja ßo pſchijecź; 2. ſchtož je ſ cźaßa reformazije, na to ma ßo wobhladniwje kedźbowacź a to ma ßo po móžnoſcźi wobkhowacź, też hdyž je ſ cźaßow do reformazije; 3. k wudoſpołnjenju ma ßo pſchijimacź to, ſchtož je ſ nowiſcheho cźaßa, 1830—1890, pſchihódne, tola kěrluſche, kotreż ßu pſchejara ſubjektiwne, t. r. ſe ſtejniſchcźa jenotliweje woßoby ſpěwane, dyrbja wuwoſtacź, njech ßu mjes nimi też jara rjane; 4. w Bayerſkich ſpěwarſkich dyrbja měſtna namakacź woßebje też bayerſzy kěrluſcherjo.

Roſprawjaza zyrkwina nowina mjes druhim hiſchcże piſche: „S naſtróženjom cźitaſch, ſo dyrbitaj mjes duhim też kěrluſchaj wupadnycź kaž „Dies ſind die heiligen zehn Gebot“ wot Luthera — w ßerbſkich ſpěwarſkich 155 — a „O Herr Gott, dein göttlich Wort“ — ßerbſki 159 —, nadźižomnje ßo tole njeſtanje.“

Hdyž tole pſchirunujeſch, ſpóſnajeſch, ſo ßu tute nětkole prěni ras woſjewjene ſaßady nimale pſches zyke rune ſaßa-

dam, po kotrychž nětko hižo lěta dołho dźěła nascha žerbska komisija. Wěso ma tuta teež hischcże žwoje wożebite sażady a dypki — a też wożobinske. Schtó budże nětko prjedy hotowy se žwojimi nowymi spěwarskimi, Bayerszy abo Sserbjo?

Pod knjeżstwom bolschewikow.

Němska žona, kotraž je 7. winowza 1920 se žwojimi dźěczimi mohła sażo na němski kraj stupicź, je nadrobnje wo dźiwnych wobstejnoscźach powjedała, pod kotrymiž je we Ruskej czerpiła. Dokelž mózesche pißacź, dyrbjesche ruskej wyschnoscźi jako sastojniza w pißarni žłużicź, a to kóżdy dźeń tak dołho, so mějesche lědma cżaża, też sa žwojimi dźěczimi hladacź. Mějesche takle mału jstwiczku, so žo dźěczi skoro hibacź njemózachu. Bydlachu, spachu a warjachu, wscho we jeniczkej jstwiczy. A na haży bě tajke błóto, so macź žwoje dźěczi won puschczicź njemózesche. Pjany muż — runjeż palenz tola sakasany — je žo w tutym hubokim błócze wo prawdże tepił. Skoro we wschěch khěžach palenz warjachu, jeno niz żadyn dobry.

Wukasnjow wyschnoscź jara wjele do luda mjetasche, ale lud je njemózesche cżitacź. Też s kommißarow, pod kotrymiż tale knjeni stejesche, njemózachu wschitzy cżitacź. W shromadźisnje, kotruż dyrbjachu wopytacź, na to žwarjachu, so w pißarnjach pschecźiwnizy Bolschewikow žedża, dostachu pak wotmołwjenje, so njemóża jich wotžadźecź, dokelž tajkich trjebaja, kiž móża pißacź. Tuż tutych „wucżenych“ s tym psched ludom ponižowachu, so sastojnikow a sastojnizy do masanych dźełow nucźichu, na pschiklad do noschenja wuhla. Hudźbnu kapału psched žobu bychu na tajke dźełko psches město a potom sażo domoj cżahnyli, wußměchowani wot luda, „cżorna inteligenza“.

Najwożebnischi sakoń bolschewikow je tón, so nichto žo njeżmě wot dźełoweje mozy žwojeho žobucżłowjeka žiwicz. Kóżdy dyrbi žam žwój knjes, kóżdy žam žwój dźełacżeŕ bycź. Kak pak je móżno, so kóżdy žam žebi žwoju msdu dawa? Sswójbam s dźěczimi běsche dopuschczene, žłużobnu holzu dżeržecź. Ta mějesche měżacżnje 800 rublow dostacź, dźełasche pak jeno někotre hodźiny, mějesche wscho darmo, móżesche žo wjazy dnjow wo tydźenju wukhodźicź a mějesche prawo, žwojeho nawoženju pschi žebi měcź a jemu blido krycź. Tamna knjeni mějesche 1200 rublow měżacżnje, a te dyrbjachu sa zyle žiwjenje žwójby dożahacź.

W schulach bychu pschecźiwo zyrkwi schczuwali. Kemschi hicź wschak njebě runje sakasane. Ale jeno zyle starym ludźom, hdyž kemschi khodźachu, pokoj popschewachu. Młodym ludźom niz jeno se sahanjenjom, ale też s pukami tole waschnje swohidźichu. Tak běchu Boże domy próżdne. Hdyž pak w lěcze 1920 žuchota hrożesche wschitko sniczicź, bolschewikży kommißarojo, kiž tola dyrbja bjes nabożiny bycź, žami dobroproschereńske Boże žłużby postajichu. W ludu žo hižo scheptasche, so Boži žud na kommunismus psched durjemi steji. Wyschnoscź to wjedźísche. Tuż móżesche też hinak, so by wschu móz njeshubiła. Po bohatym deschczíku bě wschudże žłyschecź, so wěra do Boha hischcże w ludowej wutrobje mózna.

Powjescże wot žwojeho muża s Barlina knjeni jara posdże dostawasche. Listy dźěchu s dźěła psches Ameriku! Kajka radoscź, hdyž jednanja mjes Němskej a Ruskej dla wuměnjenja jatych też jej a jejnym dźěczom durje k žwobodże a k domojwróczenju wotewrichu!

Zyrkej a stat.

Nowy „rjad ryczerjow“ je w Franzowskej nastał. My snajemy s dawnych lětstotkow tola wschelake „rjady ryczerjow“, wożebje s cżaża, jako kschižerjo cżahachu do žlubjeneho kraja. Tutón nowy rjad žo mjenuje „rjad kschiża“. Jeho sałożeŕ je Etiene Bach, žyn protestantiskeho fararja, bywschi offizier. Wón bě žobu mjes wobžadku, kotraž Ruhrsku krajinu wobžadźi. Tam je žo pscheměnjenje jeho žiwjenja stało, kotreż jeho też nawabi, tajki rjad kschižerjow sałożicź. Tucźi kschižerjo njejžu pschesjene s tymi, kotsiž měnja, so móżeja cżłowjekojo něschto wažne a rosžudne sa to cżinicź, so knježi měr mjes ludami. Woni stajeja žwoju nadźiju na to snutskowne wobnowjenje cżłowjeka, kotreż s wěrnej kschescźijanskej wěru pschińdże a kotreż hakle cżłowjeka khmaneho cżini, měr do žwěta pschinjescź. Tuto nowe hibanje ma też we druhich krajach hižo pschiwiżowarjow. Wot 14. hacż 16. auguśta śměja tucźi hižo žwój 3. mjesynarodny kongreż w jennym franzowskim městacżku. — Po tym, schtoż wo tutych nowocżażnych ryczerjach shonimy, žu woni tón prawy sałożk wěrneho měra mjes cżłowjekami spósnali a wěnuja jemu žwoje prózowanje; cżaż nam pokaże, hacż žami samóża na tutym sałożku sawostacź a hacż samożeja jich wjazy a wjazy cżłowjekow na njón sałożicź a wobsbożazy měr mjes ludami swěscźicź. Takle srosumiwschi tuto dźełko, mohł a dyrbjał kóżdy bycź ryczeŕ a niz mjenje ryczerka tuteho rjada. Pschetoż wono dyrbi žo tu hnydom prajicź, so to njeje żadyn politiski cżink, ale so je tuto hibanje sałożene zyle na Khrystuża Jesuża a jeho žłowo a cżerjene wot kschescźijanskeje luboscże k Bohu a k bližschemu. W Franzowskej mjenuja žo woni „Chevaliers de la Paix““, t. r. ryczerjo měra, w Němskej je žo to mjeno „kschižerjo“ bóle samětniko. Ssrjedźischczo tuteho hibanja je w Němskej Mnichow.

Wschelke s bliska a s daloka.

Něschto nowe je drje to, schtoż pinczník wulkeho hotela w Barlinje pische. W hotelu Continental w Barlinje buchu hosczom biblije poskicźene; tute běchu pschezo k rukam. Hižo w prěnim měżazu bu jich 70 biblijow trjebanych. Někotsi se hosczi žu žo sa tutu wożebitu žłużbu podźakowali. — Je hódno, tole sapißacź, schtoż tamny pinczník w nowinje sa pinczníkow wo tutym tajkim „nowinarstwje“ wosjewja. Tajke „nowotarstwo“ chzemy s dźakom witacź.

Žně. Bóh tón Knjes je nam tu dał rjane žnjowe wjedro. Žnjeńzarjo žyczechu a khowachu dom bohate Boże dary. Wożebje khwali žo tu w Lubijskich wokolinach rjana rożka. Mjes tym pak pschikhadźachu dźeń wote dnja powjescże wo sliwkach a powodźenjach a njewjedrach se wschěch móżnych kónczin semje. Njeje to dwójzy khutne prědowanje, so bychmy žo žami a wscho to žwoje do Bożeje wole stajili, so bychmy wěrili, so bychmy byli s cżełom a s duschu wěrni kschescźijenjo?! Tuż budźmy to! Tajkim budże hnadnje spożczene, też bycź dźělomni teho poślednjeho wulkeho žnjoweho žohnowanja, kotreż Bóh tón Knjes da na poślednim tych dnjow tym, kotsiž jemu žwěrni běchu hacż do žmjercże.

Listowanje: Sa 10. njedźelu po žwj. Tr. K. w B.. sa 11. njedźelu po žwj. Tr. H. w P.

Samołwity redaktor: farar Wyrgacż w Noßacźizach.

Čisło 33. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokrjew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **14. auguſta 1927** **Bautzen**

Čišćchć a nakład Smolerjez knihičišćchćerńje a knihaŕnje ſap. družſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadża kóždu ſobotu a płaćži bjertlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

9. njedźela po ßwj. Trojizy.

Liſt na Romſkich 7, 18—25.

Skoro kóżda kniha, kóżda nowina pſchinjeße dźenßniſchi dźeń ludźom nimo cźiſchćaneho ßłowa wobraſy. Wobras je na to woßebite, ſo móże nĕkajki podawk wjele lĕpje wujaßnicź, hacź dołha ßada. Wuhotowanje wobraſow ſtanje ßo na jara wſchelake waſchnje. Haj, ſe fotografiſkim apparatom ſhotuja wobraſy, na kotrychž widźiſch pſches kožu žiweho cźłowjeka měſtna ſnutskownych khoroſcźow. Ale k temu trjebaju najprjedy woßebitu ßwĕzu a potom dobre, haj tajkeho widźenja ſwucźene wócźko.

Cźeźſcho drje hiſchcźe je prawe pruhi nałožowacź, ſo bychmy wobras doſtali wo cźłowjeſkej duſchi. Prózowali ßu ßo wo to najmudriſchi ludźo wſchĕch cźaßow. Woßebje ßu też na to dźiwali, ſpóſnacź, ſchto ßo w duſchi podawa, kak daloko móz duſche doßaha, kajke ſtrachi jej roża, hacź duſchi pomhacź, wupomhacź ſamoża.

Wo Jeſußu wĕmy, ſo je w ßwĕtle khodźił a ſo je pſchezo prawy wobras teho pſched wocźomaj mĕł, ſ kotrymž rĕcźeſche. Swjaty Pawoł, jeho wulki japoſchtoł, podawa nam w 7. ſtawje liſta na Romſkich.

wobras ſnutskowneho cźłowjeka.

Tu widźimy nĕſchto wo dobrej woli a ſprawnym prózowanju; wo próſdnym bĕdźenju a cźłowjeſkej nuſy a wo wĕſtym troſchcźe a dźaknej wjeßełoſcźi.

1. Žadaja ßebi nĕſchto wot tebje a ty prajiſch „Nĕ“, dha ßebi hnydom myßła, ſo njechaſch. „To leži jeno na dobrej woli“, tak ßudźa a njepomyßła, ſo ſ tym huſto druhemu wulku kſchiwdu cźinja. Derje temu, kiž ma dobre ßwĕdomnje a móże prajicź: „Wolu ja mam, ale to ſchtož ßebi žadaſch, njeleži w mojej mozy“.

Hinak pak ſteji, hdyž ßebi twój Bóh poßłuſchnoſcź wot tebje žada. Ssměſch potom ßo ſamolwicź? Sswjatemu japoſchtołej je zyle jaßne, ſo móże cźłowjek ſ Božej pomozu wſchitko dokonjecź. A kak wjele je wón dokonjał! Ale wón ßo teho tu njekhwali, ale jeno to wuſnawa, ſo ma dobru wolu. —

Móżemy to też ßami wot naß prajicź? Haj, tak wjele tola: Tych ßwojich bychmy rad lubſcho měli hacź je to hacź dotal byko; to bychmy rad dozpili, ſo njebychmy ßo wjazy mjerſali; ßwój jaſyk rad ſkludźili, Boże dźeßacź kaſnje dźerżeli, w powołanju ßwĕrni woſtali.

Pola druhich ludźi njebudże hinak. Njeßměmy wĕricź, ſo na tym, ſo ſke cźinja, ßwoje wjeßele maju. Huſto ſda ßo, kaž bychu worakawe myßle měli, a poprawom njebě potom to, ſchtož chzychu, tak ſlě. Sa wſchitko, ſchtož ßo tebi na twojich ßobucźłowjekach njeſpodoba, móżeſch wjele pſchikładow podacź, ale ſpodźiwnje woſtanje, ſo Jeſuß hrĕch hidźeſche, hrĕſchnika pak lubowaſche. S jaßnym wócźkom ſpóſnaje pola farijeſſkeho wulki ſtrach, ſo woſtanje, kajkiž je, a pola złonika wjeßeli ßo nad žedźenjom po prawdoſcźi. Tak póńdże ßo też tebi. Seſnajeſch cźłowjeka bliže, namakaſch hdyž też niz ßylnu, dha tola najbóle dobru wolu.

W kóżdym tcźi cźĕr k temu, ßwoje ſnutskowne žiwjenje ſdźerżecź. Bjes ſprawneho prózowanja to drje móżno njeje. Runaſch ßo ßwjatemu Pawołej, kiž móże pokaſacź na ßwoju ßłużbu ſa wupſchescźĕranje Božeho kraleſtwa, kotrehož Sbóž-

nikowa luboſcź wabi, druhim k pomozy bycź, kotremuž je Boži ßwjaty duch pohoń k ßwjeczenju myßlow ßameje ßwojeje wutroby?

2. Ale runje ta duſcha, kotraž ßo ſprawnje prózuje, naſhoni też nješchto wo próſdnym bědźenju a cźlowjeſkej nuſy.

Pſches zyły ßwět dźe ſdychowanje po wumóženju. Wulke cźeže leża na wjele cźlowjekach. Swonkowne nuſy: Hoſpodarſtwo cźerpi we wulkim a cźujomnje ſa kóždeho w małym. Schtóž pak hłubje nutspohlada, widźi, ſo dźenża niz mjenje hacž wczera hrěch žiwjenje kaſy a ßwědomliweho k praſchenju cźěri: „Schtó chze mje wumóz ſ teho cźěła teje ßmjercże?“

Hdže je woſtała wola, hdyž bě dobra? Prózowanje, hdyž bě ſprawne? Runje to ſacžuwa japoſchtoł Pawoł, jako hubjeńſtwo: „Schtož nochzu, to cźinju, a to dobre, ſchtož chzu, to njecźinju.“ Kajke rosdwojenje w cźlowjeku!

Japoſchtoł praji, ſo mamy dwojaki ſakoń w ßebi: Boži ſakoń w ſnutskownym a hrěchow ſakoń w ſtawach. S tym naß hnydom pokaſa na naſche huſto próſdne bědźenje. Schtož chzychmy, njeißmy wuwjedli; nadobo namakachmy ßo ßrjedża we wězach, pſched kotrymiž chzychmy ßo runje na kedźbu bracź. Tyßaz krócź Bohuželˇ podleži to dobre. Pſcheßłapjene, pſcheleſcźene a poteptane woczichnje, a ßłyſchecź dawa ßo cźim wjazy to druhe: zoſamy ſ lěnej wutrobu, a cźěło poczinu nad nami ſ knjeſom bycź město Ducha.

Potom drje měniſch: to je ßłaboſcź, kotrejž njemóżeſch ßo wuwinycź. Ale ßwjate pißmo praji: „Budźcże ſtróżbi a wachujcże!“ Bědźicź mamy ßo ſe ßłaboſcźu. Potom drje ßo ſe tym ſpokojiſch, ſo ßy dobru wolu měł. Ale hdyž je woſtało pſchi dobrej woli, njeje hiſchcże woprawdże d o b r a wola była. Niczo njemóże kaž ßo ſda cźe wumóz. Naſch doktor Marcźin Luther ſpěwa: „Ssrjedża helſkich płomjenjow dyrbjeli my woſtacź; Schtó nam pomha wot hrěchow, ſo troſcht mohli doſtacź?“ a wotmolwi: „Ty ßam, o Knjeże Khryſcże“.

3. Też naſch wjele noweho pytazy cźaß w niczim druhim wěſty troſcht namakacź njebudże. To je pſcheßwědczenje kſcheſcźanow. Hdyž ſke ßwědomnje cźlowjeka cźwiluje; hdyž khory wě, ſo jeho Bóh tón Knjes domapyta, dokelž je bjesbóżne žiwjenje wjedł; Hdyž khiproſcź cźěła pſchińdże; hdyž pſchi ßmjertnym łożu jeneho tych ßwojich ßedźimy; hdyž pſchi rowje ſtejimy, dha wěmy, ſo to jeniczki troſcht woſtanje: „Bóh je ßwojeho ßyna dał, pſches kotrehož wón naß wumóże!“

Ale to njechamy ſkónczńje ſabycź, k cźemu nam naſch Sbóżnik pomha: niz, ſo bychmy ßo ßami mjenje prózowacź trjebali, ale k temu, ſo bychmy wjazy dokonjecź ſamohli. Tón troſcht mamy w Khryſtußu: My ßměmy k njemu pſchińcź kajzyž ßmy, a ßměmy pſches njeho ßo pſcheměnicź.

Swjateho Pawoła dźakna wjeßeloſcź ma w tym ßwoju pſchicźinu, ſo je nětkle na zyle hinaſchim pucźu hacž tehdom mjes Jeruſalemom a Damaſkußom. Potom hakle, hdyž ßmy ſ wutrobu wjeßeli, ſo ßmy naſchemu Knjeſej poßłuſchnoſcź winowacźi, ßměmy prajicź: „Ja dźakuju ßo Bohu pſches Jeſom Khryſta, naſcheho Knjeſa“.

Ssmy potom ßami dopokaſma ſa wěrnoſcź ßłowa:

„Cźlowjek bycź rěka bědźeć bycź,
Kſcheſcźan bycź pak dobywać bycź!“

Sswěrni hacž do ßmjercże.

S profetami tam wótzow ßyły du
W cźrjódźy kſcheſcźanow
Kiž kſchiża pſchah a cźwilu cźerpjachu
W kraju cźwilerjow.

K tym kſchiwda nima žana
Nětk wjazy pſchiſtupa
A ßłóncźna wěcźnoſcź rjana
Jich jaßnje wobdawa.

Tak ſpěwa po ßerbſku Jan Kilian w rjanym kěrluſchu naſcheho pſchidawka. A to je kěrluſch, kotryž měli evangelſke woßady woßebje w měßazu auguſcże ſpěwacź, woßebje we auguſcże tuteho lěta 1927. Je to tola pſchichodnu wutoru, 16. auguſta 400 lět, ſo jedyn ſ prěnich martrarjow evangelſkeje zyrkwje, duchowny Kayſer, w Bayerſkej martraŕſku ßmjercź na ſchcźěpowzu namaka, a budże ßo to tola 27. auguſta lěto runacź, ſo jedyn ſ jeje poßlednich martrarjow, faraŕ Siegfried Schołta, w Rußowſkej dla ßwojeje evangelſkeje wěry krwawnu ßmjercź namaka. Tutemu pſchihotowa ßmjercź ſaßakłoſcź njewěry bolſchewikow, kotraž tam wſcho, ſchtož kſcheſcźijanſke, pſcheſcźěhaſche a hiſchcże pſchecźěha, woßebje pak też to evangelſke; tamneho ſpali na ſchcźěpowzu ſaßakłoſcź romſko-katolſkeje zyrkwje, kotraž tehdom wſchudźom wſcho, ſchtož evangelſke, pſcheſcźěhaſche a w morjenju evangelſkeho ketzarja wohlada Bohu ſpodobny ſkutk. Mjes ßmjercźu tuteho a tamneho martrarja pak naliczijſch wulke ßyły tych evangelſkich „kiž kſchiża pſchah a cźwilu cźerpjachu w kraju cźwilerjow“, cźwilerjow ſ luda njewěry a ſ luda romſko-katolſkeje zyrkwje. A Kayſer njebě prěni martraŕ evangelſkeje zyrkwje. Hižo 1. julija 1523 pſchihotowa pſcheſcźěhanje bamžoweje zyrkwje prěnimaj martrarjomaj evangelſkeje wěry boloſtnu ßmjercź. Voes a Eſch wumrěſchtaj we Brüßelu martraŕſku ßmjercź, dokelž nochzyſchtaj ßo wotrjez wěrje reformazije.

Je bjes dźiwa, ſo ßo jich wjele na tym pohórſchuje, ſo je evangelſka zyrkej ſabywa, bóle a ſjawniſcho wopominacź ßwojich martrarjow, ßwojich rjekow wěry, kiž běchu ßwěrni hacž do ßmjercże. Cźehodla je ßo to ſtało a ßo hiſchcże ſtawa? Tu ßu wſchelake pſchicźiny.

My evangelſzy widźimy, ſo je w katolſkim cźeſcźowanju martrarjow wjele njeſtroweho a wjele, ſchtož je legenda, t. r. pobożne powjedancźko. Nadrobne hiſtoriſke pſchepytowanje a pruhowanje je pokaſało, ſo ſtawiſny huſto doſcź nješchto druhe powjedaja hacž legendy martrarjow. My evangelſzy nimamy ſa to, ſo je martraŕſka ßmjercź woßebity ſaßkužbny ſkutk, kotryž mohł ßebi cźłowjek wuſwolicź a ſ kotrymž mohł ßebi woßebite a wjetſche wěcźne kubła, wjetſchu mſdu dobycź hacž druhi Bohu hacž do ßmjercże ßwěrny kſcheſcźijan. Też w tutym płaczi nam, ſchtož Jeſuß Khryſtuß, naſch jeniczki ßrědnik a wjednik k ſbóżnoſcźi, praji — Luk. 17. 10 — „Hdyž wſchitko ſcże cźinili, ſchtož wam je pſchikaſane, rjekńcże: My ßmy njewużitni wotroczkojo; my ßmy cźinili, ſchtož cźinicź winojcźi běchmy“. Naſcha evangelſka wěra nam też njedowola, martrarjow wyſche ſtajecź hacž druhich w ßwojej wěrje hacž do ßmjercże ßwěrnych kſcheſcźijanow. Katolſka zyrkej to cźini a powyſchuje woßebje martrarjow ſa ßwjatych a dowěrja woßebje jim to ſaſtupowanje druhich wſchědnych cźłowjekow pſched Bohom a pſchipißuje jim dobre ſkutki, kotreż ßu ſa druhich ßobu cźinili.

W tym wſchěm leži pſchicźina, ſo ßo evangelſka zyrkej tak ſe ßwojimi martrarjemi njeſaběra, kaž katolſka. Ale ſo je ßo tak mało ſ nimi ſaběraka kaž woßebje w poßlednim cźaßu, tak ſo tak nětkotry ſzyła martrarjow evangelſkeje zyrkwje njeſmaje, to je njedoſtatk a brach. Wot tuteho naß nadźijomnje wuhoja naſhonjenja poßlednjeho lětdźeßatka, w kotrymž je ſnowa wulka ßyła evangelſkich martrarjow ßwěru ßwojej wěrje ſe ßmjercźu wobßwědczika. To žada ßebi hižo dźakow-

nosćj wot zyłeje zyrkwje a jeje wěrjazych. A potom žo nježmě to jene sabyćj: Swěra martrarjow, se žmjerću sasyglowana, je žórło, ſ kotrehož žo woživiwjaze, spomožne mozy žórła do zyrkwje a jeje wožadow a jeje wěrjazych. Wěra žo žylni a nowe živjenje žo do njeje płodži. Čžitaj powjesće wo žwěrnych martrarjach, a tež ty budżeſch sačžuwaćj tutón woželbity žohnowanja połny wliw, kotryž ſ nich wukhadża, njech to nětk čžitaſch wo prěnim martrarju kſcheſćijanſkeje zyrkwje, wo Schćěpanu, kotryž nětkle saža w prědowanjach pſched nami ſtejeſche, njech wo Pětrje a Pawole, njech wo Parpetuwje a Blandinje, njech wo Voeſu a Eſchu, njech wo Baltach a Siegfriedże Scholće.

(Pſchichodnje dale.)

Schtó chce žobu do dźěła?

Towaŕſtwa evangelſkich młodźeńzow, kotrež žu we wulkoſtatnym ſwjaſku towaŕſtwow evangelſkich młodźeńzow ſjednoczene, žu na 200 000 evangelſkich młodźeńzow pod kſchižnej khorhoju Khryſtušowej ſhromadźiłe. 3600 towaŕſtwow evangelſkich młodźeńzow ſkutkuje w tutym ſjednoczeńſtwje a wukonja tak žłužbu ſnutskneho mišionſtwa na młodźinje a na zyłym ludu.

Naſche ſkutkowanje chce žobu pomhacź, njeſćj ſwonkownu a ſnutskownu nuſu naſcheje młodźiny, wukubłowacź młodźinu w čžełnym a duchownym a ju dobywacź ſa kraleſtwo Khryſtušowe. A tajka žobupomoz je wulzy nuſna, pſchetož te dobre mozy, kotrež hewaḱ ſa młodźinu a na młodźinu ſkutkuja, kaž woželbje ſtarſchiſki dom a ſchula, njedožahaja, a tež to dotalne prózowanje zyrkwje a kſcheſćijanſkich towaŕſtwow njedožaha; to pokaſuja tola wobſtejnoſće, kajkež žu: Njejſće ženje hiſchće žłyſcheli haru a rejenzu, kajkaž to tu a tam žo ſběha na wjeczorach a w nozach na hažach a pucźach a druhdże? Njejſće ženje hiſchće poślkuchali na ſpěwy a hrónczka, kotrež naſcha młodźina ſpěwa? Njejſće hiſchće ženje ſ jeje rěczow a rosmołwjenjow wuślyſcheli roſne, ju tu młodźinu, wohaňbjaze žłowa? A njejſće w jeje čžinjenju a ſadžerženju ženje hiſchće pytnyli njedobre, njeprawe, njepózćiwe čžinki? Schtóž niczo tajke njeje naſhonił, tón je ſe ſtwjerdnjenej wutrobu a ſačžinjenymaj wocžomaj a ſatykanymaj wuſchomaj tu był. To njeje to hłowne, žwaricź na młodźinu, wona huſto doſćj to hinaḱ njewě, dokelž je tajkeho widźała a žłyſchała. Hłowne a ważne je, pomhacź, a to žo ſtanje, hdyž žo žórła tajkeho kažazeho živjenja ſatykaja a wotrěſnu a hdyž žo młodźina čžiſći. Žórła tajkeho kaženja žu pak wſchitzy čźi, kotſiž žu tak abo hinaḱ pſchinoſchowali tomu, ſo by žo awtoritäta w ludu a kraju, w žwójbach a domach, pola jenotliwych podryła, autoriteta ſtata a wyſchnoſće, ſchule a zyrkwje, nana a macźerje, miſchtra a hoſpodarja a druhich, pſchedewſchěm pak autoriteta Boha, jeli ſo tak prajicź žměmy, to rěka bohabojoſćj a luboſćj k Bohu. Hdyž žu pak tole žórła a ſpočžatki tajkich njeſbožownych, kažazych wobſtejnoſćow, ma žo tež wſcho dźěło ſa polěpſchenje na to ſłožicź, ſo to bywa ſ tym wſchěm ſažo lěpje a lěpje, ſo wulka kaſń Jeſušowa wo wulkej luboſczi k Bohu a k bliżſchemu ſažo ſnata a ſažo dopjelnjowana.

A w dźěle ſa to je tuto wulke ſjednoczeńſtwo evangelſkich młodźeńzow runje kaž to podobne evangelſkich młodych holzow. So bychu wſchitzy, kotſiž tutu nuſu a jeje pſchiczžiny widźa, tola tuto dźěło towaŕſtwow evangelſkich młodźenzow a evangelſkich młodych holzow podpjerowali, woželbje ſtarſchi a hoſpodarjo; woni bychu, — ſo by tole tola kóždy ſpóſnał — tak ſchtworaku wulku a rjanu a žohnowanu žłužbu wukonjeli: bychu žłužili: Bohu tomu Knjeſej a młodźinje a zyłemu ludej a — a to njeſabudźmy tola! — a žebi žamemu, žebi wukubłujo ſ tym młodźinu, kotraž jim dawa ſažo dobrych žynow a dobre dźowki a dawa žwěrnych wotroczkow a žwěrne žłužowne holzy. Jich nadawk, kóždeho kſcheſćijana a kóždeje kſcheſćijanki nadawk to je, w tym žo tola nichtón njemol a tu žo tola nichtón njeſpytaj ſ něčžim wuręčžecź! A tež w tutym budże wot kóždeho ras ſličžbowanje žadane. —

A ſchto to čžinicź? To pohladaj na žwój ſchtant, ſchto ty žy, hacž nan abo macź, hoſpodaŕ abo hoſposa, miſchtr abo miſchtrka a tak dale! A potom ſkutkuj kóždy na žwojim měſtnje najprjedy ſa tych, kotſiž jim bliſko domach a wonkach, wodnjo a w nozy, njedźelſki dźeń a wſchědny dźeń, a to ſe žłowom a pſchikładom, ſe ſkutkom. Kóždy waž a čžeſčzuj tu autoritetu, kotraž nad nim je, ſo by kóždy, kiž pod nim je, tež jeho autoritetu čžeſčzowacź a žebi ważicź mohł. A potom, ſo hiſchće něſchto mjenujemy, podpjeraj evangelſke towaŕſtwa młodźiny! To mózeſch čžinicź ſ tym, ſo młodźinu namołwjeſch, do tutych žwěru khodźicź, ſo wuhotowanja młodźiny wopytujeſch, njech w ſhromadźiſnach, njech hewaḱ, njech n. pſch. hdyž w Božim domje na khorje ſpěwa abo piſka, ſo towaŕſtwa a jeho wuhotowanja, kaž n. pſch. bibliotheku, podpjerujeſch ſ darami, ſ jenym žłowom, ſo žy žobudźěłacźeŕ a žobudźěłacźerka na tutym polu ſnutskowneho mišionſtwa Khryſtušoweho. To bycź, maſch tež ſkładnoſcź, hdyž žo we zyrkwi kolłekta ſa tuto dźěło evangelſkeje zyrkwje sběra.

So by jich wjazy a wjazy na tutu wulku nuſu, kotraž młodźinu a ſ tym ſtarſchich, a zyły lud tyſchi, dohladało a ſdobom na ſkutkowanje pomozy, je žo ſnutskowne mišionſtwo ſa młodźinu na jedyn ſ tych modernych pučžow podało. Film je jeho mjeno. A woželbje budź tu na tón najnowſchi film ſa tuto dźěło ḱ lěpſchemu młodźiny pokaſane, na: „Um Freiheit und Freude“. Tutón wupožčzuje tu w Sakſkej „Filmſtelle des Reichsverbandes der evangeliſchen Jungmännerverbande Deutſchlands, Dresden.-A., Kaulbachſtr. 7.“

Hdyž tu pſchi ſpočžatku mjenowachmy towaŕſtwa młodźenzow a nětk tu runje ſažo, nochzemy ſabycź, tu tohorunja hiſchće ras wuſběhnycź, ſo runje tak ſe wſchej žwěru dźěła a ſkutkuje „wulkoſtatny ſwjaſk towaŕſtwow evangelſkich młodych holzow“, kotrehož žydło je „Burkhardtshaus, Berlin-Dahlem“. Do tuteho žłuſcha też naſch ſaksſki krajny ſwjaſk ſe žwojej wulkej liczbu towaŕſtwow evangelſkich młodych holzow Sakſkeje. Tutón ſteji pod wuſtojnym wodźenjom knjeni faraŕki Fröhlichoweje. Wón pſcheproſchuje runje we tutych dnjach na žwoju hłownu ſhromadźiſnu, kotraž budże 4. ſeptembra w Drježdżanach. Tutej pſchiſamknje žo potom 5. ſeptembra ſeńdźenje wjednikow a wjednizow towaŕſtwow, tohorunja w Drježdżanach. Njedźelu, 4. ſeptembra pop. 3 hodź. je Boża žłužba w kſchižnej zyrkwi a pop. ½5 hodź. hłowna ſhromadźiſna w towaŕſtwowni. A ſo by kóždy ſpóſnał, w kajkim ſmyślu žo dźěła, podamy tu te tſi wotdźěle tuteje ſhromadźiſny: „Tón Knjes je wulke wězy na naš čžiniḱ; toho žo my wježelimy“; rosprawa wo ſańdźenych čžažach, knjeni zyrkw. radź. Seidel. „Tón Knjes je dobreho na naš čžiniḱ, jeho je to žohnowanje“ rosprawa lěta 1926, knježna Hańža Vogelez. „My hladamy dnjam, kotrež pſchikhadźeja, we wěrje napſchecźiwo“. Nadawki pſchichoda, knjeni faraŕka Fröhlichowa. K tutym tſjom dypkam pſchidźěła žo hiſchće: rosprawa pokładnika, wólby atd.

Tež wo dźěle towaŕſtwow evangelſkich młodych holzow žu žo žwětkowe wobraſy ſhotowiłe, kotrež nam rjane a pěkne ſ tuteho ſpomožneho prózowanja pokaſuja. Doſtacź je mó-

žesch wot „Evang.-lutherischer Landesverband für weibliſche Jugend in Sachſen. Dresden.-A. Ferdinandſtr. 16.“

Dźěła je tu na tutym polu wjele, jara wjele, a žně ſu wulke, ale mało je tu hiſchcźe tych dźěłacźerjow. Schtó chze ſobu dźěłacź?

Zyrkej a ſtat.

Statny ſchulſki ſakoń je w tukhwilu ſobu hłowne praſchenje ſnutskowneje politiki. Jeho nacźiſk je, kaž je ſnate, hotowy. Wón dowola tſi wſchelake ſchule: ſwětnu, ſimultanſku abo ſhromadnu a konfeźionalnu ſchulu abo ſchulu wěruwuſnacźa. Snate je, ſo ſu woźebje wucźeríſke towaŕſtwa a dźěl wucźerjow ſa ſwětnu ſchulu, ſa ſchulu bjes naboźiny wuſtupili. Kak pak to ſ tutym wołanjom ſa ſwětnej ſchulu je, wobſwětla nam ſcźěhowaze wuprajenje, kotreź wjednik roſſudnych ſchulſkich reformarjow Paul Österreich woſjewja w cźaſopiſu: „Der neue Erzieher“: „Schto by drje wunoſchk był, hdy by ſo w „němſkim wucźeŕſkim towaŕſtwje“ potajne wothłoſowanje wotmělo, pſchi kotrymž by dyrbjał kóždy ſobuſtaw ſwój hłóſ wotedacź wo tym praſchenju: konfeźionelna, ſimultanſka abo ſwětna ſchula? Ssnadź módry dźiw! Wucźeŕſtwo žada ſa měrom, tohodla woſtawa offizielnje a ſjawnje pſchi ſtarych formulach: ſtatna a ſimultanſka ſchula! Ale hdźe je wutrajnoſcź ſa tole? We hłownym rosriſa ſtatne ſwěſcźenje dokhodow a wuſwobodźenje wot ſchulſkeho dohladowanja duchownych. Wěz roſuma to, wutroba pokaſuje ſcźěhwki ſtarohy! Sswětna woźebita ſchula — Weltliche Sonderſchule — doſtawa jenoź ſ prózu wucźerjow. Sswětna ſtatna ſhromadna ſchula, to bě jenoź Danzigſke wobſamknjenje — extra muros — ſwonka murjow! Fronta je jenoź fronta wobaranja; wona bě khróbła ale — žadyn lud ſamóźe na pſchezo žiwy bycź w njeroſumje! Stare muźſtwo mrěje, młode ma ſo na ſtronu, njepſchecźel dźe wokoło ſtaroſwěrneho ſtejniſchcźa!“

W lěcźe 1926 je jich 64 985 ſtacźanow Němſkeje wótzny kraj wopuſchcźiło, wucźahujo do wſchěch móžnych krajow ſemje. Wot wójny hacź ſem je ſo jich na poł milijona tajkich wucźahowarjow naliczìło. Schtó ſtara ſo pak ſa tutych do wupucźowanja, pſchi wupucźowanju a po nim. Stat drje to a tamne cźini, ale to njedoſahа runje pſchi tajkim waźnym a roſſudnym ſpocźinanju. Tohodla je ſo teź tu evangelſka kſcheſcźijanſka luboſcź ſobu do dźěła daka a ſałożiła „miſionſtwo ſa wucźahowarjow“ — „Auswanderermiſſion“. — We Witzenhauſenje pſchi rězy Werra ma „Evangeliſcher Hauptverein für deutſche Anſiedler und Auswanderer“ ſwoje ſydło a po zyłym kraju ſwoje pobocźne towaŕſtwa a ſtazije. W Sakſkej je tuto dźěło ſobu „towaŕſtwo ſa ſnutskowne miſionſtwo“ pſchewſało, kotreź ma w Drjeźdźanach ſwoje hłowne měſtno. Po tyſaźach je tuto miſionſtwo tu ſnutskach we kraju a woźebje teź w namórſkich měſtach ſ radu a ſ pomozu wucźahowarjow podpjeracź mohło a dyrbjało. — Tak teź ſ tutym kſcheſcźijanſka luboſcź wukonja dźěło, kotreź wukonjecź by nadawk ſtata a zyłeho luda był, a ſłuži jenotliwym a powſchitkownoſcźi.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Bratrowſka gmejna abo Herrnhutſzy ſpominaja 13. auguſta na woźebity a roſſudny dźeń ſwojich ſtawiſnow; je tola 13. auguſt 1927 tak rjez 200lětny jubilejny dźeń woſtacźa Herrnhutſkeje gmejny. 17. junija 1722 ſwjecźachu woni 200lětny dźeń ſałoženja Herrnhuta. 17. junija 1722 bu prěni ſchtom ſa twar tutoho měſtacźka puſchcźeny. Dołho to njeje tehdy trało a nowe ſydleſchcźo měješe hiźo 300 wobydlerjow. Swjetſcha běchu to evangelſzy kſcheſcźijenjo, kotſiž běchu ſ Morawſkeje wucźahnyli, dokelž běchu tam wěry dla pſcheſcźěhani. Mjes nimi běſche wěſty Krüger, kotryž měješe woźebite ſtejniſchcźo a woźebite wucźby. Pod tutoho wliwom hroźeſche ſtrach, ſo ſo tuta młoda woźada wot zyrkwje wotdźěli. Nimo toho knjeźeſche wěſta roskora mjes koloniſtami a ſdobom mjes tutymi a hrabju Zinzendorfom. Tutón pſcheźydli ſo tohodla zyle do Herrnhuta, ſo by jich ſ duſchepaſtyrſkim dźěłom wucźił wěrnu luboſcź k bliźſchemu. A jeho próza bu žohnowana. 13. auguſta 1727 ſwjecźachu Boźe wotkaſanje a pſchi tutym pſchedoby ſo we woźadźe to ſpósnacźe teho, ſchtož je prawe a ſpomožne. Saźydlerjo ſo ſjednachu mjes ſobu a ſ hrabju Zinzendorfom a ſ fararjom Roth-Berthelsdorfſkim. Do ſwojeho dźenika je woźada tehdy ſapiſała: „My nawuknychmy luboſcź.“ A tuto wujednanje a nowe ſjednocźenje 13. auguſta 1727 bě ſe ſapocźatkom noweho roswicźa a ſakcźěwa gmejny. A tole wopomina bratrowſka Herrnhutſka zyrkej 13. auguſta tuteho lěta. To ſo ſtawa bóle ſ cźicha, dokelž je ſo 1922 ſe ſałożeńſkim ſwjedźenjom Herrnhuta 200lětne woſtacźe gmejny ſjawnje a powſchitkownje ſwjecźiło. Sabyta waźnoſcź 13. auguſta 1727 njeje.

S **Budyſchina.** Praſchenje naſcheje ſuperintendentury ſo ſ 1. oktobrom rosriſa. Knjes faraŕ primarius Fröhlich pſchewoſmje ſ tutym dnjom tuto nowe ſaſtojnſtwo jako prěni ſuperintendenta Budyſchina. Knjes tajny zyrkw. radźicźel Roſenkranz ſłoži ſe ſamſnym dnjom ſwoje dźěło jako ſaſtupjeŕ Budyſchſkeje eforije. S tym nětk teź po Lubijſkej a Kamjeniczańſkej ſuperintendenturje tuta tſecźa do ſwojeho porjada pſchińdźe. Žitawſka cźaka hiſchcźe na to.

S **Budyſchinka** Naſch wjeledoſtojny knjes faraŕ Lic. Mróſak je ſwoje faŕſke ſaſtojnſtwo ſłožicź dyrbjał, nuſowany wot wyſokich lět a khoroſcźe. S tym pſchińdźe ſa naſchu woźadu vakanza abo to, ſo ſo naſcha mała woźada nětk ſe wjetſchej ſuſodnej Porſchiſkej woźadu ſjednocźi. Tak ſacźuwamy teź my tu nuſu, kotraž nětkle zyłej ſakſkej evangelſkej zyrkwi hroſy, ſo njemóźeja wſchě woźady fararja doſtacź a ſo zyrkej ſebi dyrbi ſ tym pomhacź, ſo ſuſodne woźady, woźebje mjeńſche, ſjednocźuje.

S **Hornjeho Wujeſda.** Naſcha woźada doſtanje nětk bórſy ſwojeho duchowneho. Dokelž bě naſche prózowanje wo ſerbſkeho podarmo, je ſo němſki wuſwolił, a to k. ſchulſki direktor ſwonka ſłużby cand. rev. min. Oskar Günther-Kamjeniczański. Kaž ſłyſchimy, budźe nowy faraŕ prěnju njedźelu ſeptembra ſapokaſany. Ke Kotowſkej a ke Ketliczańſkej woźadźe pſchiſamknje ſo nětk jako tſecźa naſcha woźada, kotraž hacź dotal ſerbſka, nětk němſkeho duſchepaſtyrja doſtanje. To je něſchto naſtróźaze! Sa tak krótki cźaſ tſi woźady, ſ kotrychž měješe jena, Ketliczańſka, hacź ſem ſamo dwejoch Serbow w faŕſkim ſaſtojnſtwje.

S **Wósporka.** Wobſtadźenje naſcheho faŕſkeho měſtna je nětk doſarjadowane. K. faraŕ Kanig-Kotowſki ſo k nam pſcheźydli. Kotowſka woźada ſo ſ naſchej na cźaſ ſjednocźi, tak, ſo je k. faraŕ Kanig ſ dobom teź ſ fararjom Kotowſkeje woźady. To je nam woźrjedź naſchich kužiſkich woźadow widomny dopokas ſa to, kak duchowni pobrachuja, ſerbſzy a němſzy.

Liſtowanje. Sa 10. po ſwj. Tr. K. w B., ſa 11. po ſwj. Tr. H. w P., ſa 12. po ſwj. Tr. T. w B.

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noźacźizach.

Cžišło 34.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 21. auguſta 1927 Bautzen

Cžiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźerńje a knihańje ſap. druźſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

10. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jap. ſkutki 9, 1—16.

Kak bu japoſchtoł Pawoł ſ njepſchecźela Khryſtußoweho pſchecźel Khryſtußowy, to powědaja nam japoſchtolſke ſkutki. Sswjaty Pawoł ßam wobſamknje ßwoje naſhonjenja w ßkowach: „Bohu ßo lubjeſche, ſo by wón ßwojeho Ssyna we mni ſjewił, a ſo bych ja pſches evangelijon jeho pſchipowědźił mjes póhanami.“ Bóh jeho pſches ſtanjeneho Khryſtußa ſ jeho mjenom woła, a tón ßo praſcha: „Schtó ßy ty, Knježe?“ a „Knježe, ſchto chceſch, ſo by chćił cźinił?“ Tejle praſcheni ſtej najwyſchſchej praſcheni cźłowiſkeho žiwjenja. Stajimy tutej ſ wutrobnym žadanjom na Jeſußa, doſtanjemy dobre wotmołwjenje. Bóh nam ſjewi, ſchtó Jeſuß je a ſchto pſches njeho wot naß chze. Tak wjedźe naß pſches pósnacźe k wuſnacźu ßwojeje kraßnoſcźe.

I.

Hiſchcźe je Pawoł Saul, hiſchcźe žid, ſahorjeny žid, fariſejiſki. Kaž naſch Luther w klóſchtrje woſmje ſakoń jako ſakoń, wótzow wěru jako wěrnu, ſo móže potom ſ dobrym ßwědomjom prajicź: „Ja běch jara ßurowy na mojim wótzowſkim ſaknju.“ Wón widźi mrěcźe prěnjeho martrarja Jeſußoweho, kamjenjowanje Schcźěpana. Tón wudycha ßwoju duſchu ſměrom, ßo modlo: „Knježe Jeſußo, wſmi mojeho ducha horje“ a ſ dobroproſchenjom: „Knježe, njeſdźerž jim tón hřěch!“

S daloka pſchińdźe tehdy do Sauloweje wutroby to praſchenje: „Schtó ßy ty, Knježe?“ A hdyž też njeby chtył, tole praſchenje pſchezo ſaßo ßo ſběhny, a cźim móznjſcho, cźim mjenje pſchi wſchej ßwěrnoſcźi pſchecźiwo kaſnjam fariſejſkich ßam měr namakaſche. Pſchezo ſ nowa dyrbi ſkorźicź a ßo praſchecź: „Wolu ja drje mam, ale ſo bych dokonjał to, ſchtož je dobre, to ja njenamakam. To dobre, kotreż chzu, njecźinju, ale to ſke ja cźinju, kotreż ja nochzu. Ja hubjeny cźłowjek, ſchtó chze mje wumóz?“

A nětk ſtupja tomu, kotryž Jeſuſa Nazareńſkeho w jeho wuſnawarjach w Jeruſalemje pſchecźěha, w tychle ludźoch cźłowjekojo pſched wocźi, kiž ßu we ßwojim Knjeſu měr wutroby a ſbóžnu ßmjercź namakali. Saßo ßo praſcha: „Schtó ßy ty, Knježe?“ S zyłym ſahorjenjom ßwojeje wótzowſkeje wěry pyta njeměr wutroby ßebi ßamemu pſchikrycź. Wón ßo naduwa ſ hroženjom a ſ mordowanjom pſchecźiwo pósłam toho Knjeſa a khwata ſ liſtami wyſchſcheho měſchnika wot Jeruſalema do Damaſkona, ſo by też tam wjele hidźenu ſekty pſcheſcźěhał. Pſchi wotprawjenju Schcźěpanowym je ßwoje pruhowanje jako wucźomnik wobſtał, pſchi ſajecźu kſcheſcźijanow w Jeruſalemje pilnje ßobu dźěłaſche, nětko chze ßwój miſchtrſki kuß dokonjecź.

Ale tón Knjes praji: „Hacź dotal, dale niz.“ Nahle ßwětko ſnjebjeß jeho wobßwěcźi; padnywſchi na ſemju ßłyſchi hłoß: „Saulo, Saulo, ſchto pſcheſcźěhaſch ty mje?“ A tamne praſchenje wuńdźe ſ hłubokeje wutroby kaž wokanje ſ wulkeje nuſy: „Schtó ßy ty, Knježe?“ Jemu bu wotmołwjenje: „Ja ßym Jeſuß, kotrehož ty pſcheſcźěhaſch. Cźežko cźi budźe, pſchecźiwo wótremu kopacź.“ Do Sauloweje duſche je ßo Jeſuß pſchedobył; Jeſuß ma jeho a wón ma Jeſuſa. Nětko žaneho druheho knjeſa njeſnaje kaž Khryſtuſa, nětko móže jenož hiſchcźe roſcź w pósnacźu Khryſtuſoweje kraßnoſcźe.

Naß pak napomina to, ſchtož je tehdom Saul naſhonił: „Njeńdźcźe praſchenju ſ pucźa: „Schtó ßy ty, Knježe?“ Kedź-

buj na nje, hdyž w tebi wotuczi. Dowěř žo jemu. Wón wjedże tebje też psches saczěmnjenje k dobremu kónzej, hdyž jenož sprawnje měnisch. Też wot tebje dawa Jesuš žo pósnacź. Pytaj jenož, dha budżesch namakacź. Tym prawym dawa Bóh žo derje radżicź.

Njesnajesch hodźiny w twojim žiwjenju, hdżež to dobre, kotrež chzysche, jnjejšy cźinicź mohł? hdżež šy žo psched žobu hańbował so njejšy tajki dobry a žwěrny kaž druhi? hdżež bě do wopacźneho sahorjenja pschischoł, dokelž tebi wěstosćź pobrachowasche, so žu twoje myšle prawe? hdżež bě žo tomu spjecźował, so chzysche cźe Bóh tón Knjes druhe pucźe wjesćź hacž ty dźěsche? Njecźujesch žo bliski japoschtołej a jeho pósnacźu?

II.

Tola kóžde pósnacźe dyrbi k wusnacźu dowjesćź. A by-li pósnacźe wopacźne było, na žane waschnje žo porjedźicź njehodźi, hacž so žo najprjedy wusnawa. Tak spósnaje Pawoł: „Njemóžu pschecźiwo Jesušej, dyrbju sa njeho bycź.“ Tuž praji se rěnjom a s tschepotanjom: „Knježe, schto chzesch, so bych cźinił?“ a prascha žo tak tsi dny dołho w nutrnym modlenju. B“h pak poda jemu wotmołwjenje, hdyž jemu Ananiaša późła: „Ty šy mi wuswoleny grat toho Knjesa. Ty dyrbisch jeho mjeno prjódknjesćź póhanam a kralam a israelskim dźěcźom. Ale ty masch też wjele cźerpicź mojeho mjena dla.“

Chzyli my měnicź, so je japoschtołej tele žadanje sa tsi dny do wutroby saschło, powuczi naš šam w liscźe na Galatiskich, so je tsi lěta směrneje wožamocźenoscźe trjebał, prjedy hacž njeje s Božej pomozu doscź jašnoscźe dobył, kajke žiwjenje je jemu w pschichodźe postajene. Potom pak klinczeše psches Pawoła duschu: „Ja wěrju, tohodla ja rěcźu.“ Wusnacź dyrbješe nětko Knjesowu krašnosćź. Wón dźěše do wscheho šwěta a bu japoschtoł póhanow. Tak so w mozy žiweho Jesuša napohlad stareho šwěta pscheměni; tak so móžeše woprawdźe prajicź: Ja šym wjazy dźěkał hacž druhi japoschtolja; tak so je se scźerpnoscźu cźerpił a swólniwje šmjercź na žo wsał šwojeho Knjesa a Sbóžnika dla.

Wěso, kóždy njemóže Pawoł bycź. Najprjedy su 400 lět, potom 1000 lět saschłe, doniž njebu w Augustinje a Lutheru sašo Pawoł widźecź. A tola dyrbi kóždy podobny bycź Pawołej. — Też my mamy šebi wot japoschtoła to najlěpsche pschišwojicź. Schto to je? So wón na Jesuša hlada a žo jeho woprascha: Knježe, schto chzesch, so bych cźinił? — A my? So šwoju wutrobu a šwoje žiwjenje temu dawamy, kiž naš s Bohom sjedna. So šmy šami jeho a so chzemy jemu šłužicź we wschitkich wobstejnoscźach žiwjenja. So šmy pschezo wot njeho wotwišni. So je nascha wschědna prósstwa modlitwa tamneho kurwjerćha: „Knježe, pokaž mi pucź, po kotrymž hicź mam.“

Cźim šwěrnischo žo w tym prózujemy, cźim sprawnischi šami wostanjemy, cźim bohatschi budźemy w sbóžnym nashonjenju: Nasche pósnacźe Jesuša wjedże naš dale k wusnacźu nascheje kschesćźanskeje wěry.

Pawoł je šwoju wěru sjawnje wusnał, hdyž je šwjaty evangelion póhanam a Israelskim dźěcźom prědował. Židźa w rospróschenju romskeho khěžorstwa njejšu žo kschesćźanstwu pschikhilili, runjež njeje japoschtoł sastał, pschezo sašo jich k Khrystušej wabicź. Po Božej woli dyrbja najprjedy póhanjo wo žiwym Bosy shonicź, prjedy hacž žo sbožo k židowskemu ludej pschedobudże.

Nascha šwjata winowatosćź pak je, so njesabudźemy na židowski kraj, so by tam, hdżež je nasch Knjes a Sbóžnik Jesuš Khrystuš pschebywał, tym duscham, kiž wěrnosćź a měr dusche pytaju, evangelion žo pschipowjedało. W šylnym semjerjenju je psched krótkim Bóh tón Knjes město Jerusalem domapytał. Schtó wě, schto tón, kiž je něhdy dał Jerusalem wutupicź, s tym prajicź chze! Skutki kschesćźanskeje luboscźe žo w šwjatym kraju w bohatej liczbje lěto wot lěta stanu, na pschikład sastaranje wbohich šyrotow a wothladanje wustorcźenych wušadnych.

Njech 10. njedźela po Sswjatej Trojizy też naš pohoni, sa šwjate mišionstwo mjes židami šwój wopor pschinjesćź, naš, kotsiž chzemy kaž šwjaty Pawoł wot pósnacźa nascheho Sbóžnika k sjawnemu wusnacźu nascheje wěry dale krocźicź. Hamjeń!

Sswěrni hacž do šmjercze.

(Pokracźowanje.)

Tuž dajmy tutym krwawnym šwědkam zyrkwje Khrystušoweje mjes nami šwědcźicź! Nasch cźaš trjeba tajkich šwědkow, niz jeno tych njewěrjazych dla ale pschedewschěm też tych wěrjazych dla. Sa tak někotreho doššaha nětkle hižo dawkowy list, so žo wot Knjesoweje zyrkwje wotrjeknje abo so žo s njej hadruje. Schto bu wot tamnych žadane. Sa tak někotreho je nětkle doscź, so jeho něchtón spěwarskich a kemschikhodźenja dla wušměschuje, a hižo wón wjazy do Božeho domu njeńdże, haj, hižo dże do zyła s zyrkwje! A kajkeho wušměschowanja šu tamni sješšli! Tak někotry da žo wot tak pěknje a łahodnje kolebazych žołmow liwkoscźe hižo se stejnischcźa wěry a zyrkwje storhnycź do schěrokeho a dalokeho morja liwkoscźe, w kotrymž wscho móžne płuwa. Tamnych njejšu žołmy najhórscheje styknoscźe storhnyłe se skały wěry a šwěry, też tajka a hinajscha šmjercź niz!

Nasch cźaš trjeba tajkich šwědkow! A nasch cźaš ma tam tajkich šwědkow! Skoro by to sa njemóžne měł, so by też 20. lětstotytk martrarjow wěry měł, 20. lětstotytk, kotryž tola telko liwkoscźe mjes kschesćźijanami jewi, so je to nastróžaze a traschaze. Nasch cźaš ma też šwojich evangelskich martrarjow, nascha evangelska zyrkej ma też w tutym tajkimle 20. lětstotku šwojich krwawnych šwědkow, kotsiž psched wěrjazymi a njewěrjazymi šwědcźa sa tu wulku dźiwnu móz, kotruž tuta nascha wěra do evangeliona Khrystušoweho dawa tym, kotsiž žo s tutej wěru zyle Khrystušej dadźa, žo zyle do Božeje ruki a wole staja. Pohladajmy do baltiskeho kraja, do Rušowskeje, a my jich widźimy!

Tohodla je swježelaze a spokojaze, so žo to a tamne stawa sa wobnowjenje wopomnjecźa evangelskich uartrarjow. Tu mamy šobu mjenowacź wožebje knihe, kotrež nam stawisny martrarjow powjedaja, tak n. psch. Schubertowa kniha baltiskich martrarjow; tak „Protestantisches Märtyrerbuch“ fararja Otto Michaelis. Wožebje tuta poślednja kniha je wobschěrna a mjenuje nam wulku šyłu evangelskich martrarjow wot prěnich lět evangelskeho cźaša šem se wschelakich ludow a krajow, też martrarjow evangelskeho mišionstwa. Na 238 je tam wožebje mjenowanych a to s Němskeje, Baltiskeje, Schwediskeje, Lettiskeje, Estniskeje, Holandskeje, Jendželskeje, Schottiskeje, Franzowskeje, Wallonskeje, Schpaniskeje, Italskeje, Cźěskeje, Wuherskeje a Armeniskeje.

Naschi evangelszy martrarjo wožiwja psched nami a prěduja nam žiwu wěru do žiweho Sbóžnika Jesuša Khrystuša a s tym žiwjenje, to wěrne, prawe žiwjenje. Njech też katolska zyrkej nochze nam evangelskim ketzarjam to prawo na to mjeno „martraŕ“ dacź wudawajo, so ma jenož bamž pra-

wo tutón „titul“ spožčicź, naß to ničžo njemoli. My njeczinimy, — też bamž niz, — martrarjow ſ martrarjow, ale woni ßami ßo czinja martrarjo ſ tym, ſo ßu ßwěrni ßwojej wěrje hacź do ßmjercze — a na druhej ſtronje czinja czi ſe kſcheſczijanow martrarjow, kiž jich wěry dla pſcheſczěhaja, morja. A ſ tutym je romſko-katolſka zyrkej reformaziſkeho czaßa zyrkwi reformazije daka evangelſkich martrarjow. A też w 20. lětſtotku njeje wſchudžom w jeje wěrjazych ta wola, też dźenßniſchi dźeń hiſchcze tole dokonjecź, wukorjenjena, kaž to pſched krótkim powjeſcź ſe Schpaniſkeje, tuteho kraja krwawneje inkwiſizije, krwawneho pſcheſczěhanja evangelſkich wobßwědczi. —

My chzemy w dalſchim wſchěch tutych pſchiczinow dla pſchedewſchěm to wopomnjecze teju evangelſkeju martrarjow wobnowicź, na kotrejuž naß měßaz auguſt, dźeń 16. a 27. auguſta dopomina. To ſtaj duchowny Kayſer ſ lěta 1527 a farař Siegfried Schokta ſe ſańdźeneho lěta 1926, potajkim jedyn ſ prěnjeho czaßa zyrkwje reformazije a tón druhi ſe najnowiſcheho czaßa.

Dźeń 16. auguſta je tón jedyn ſ dnjow tutoho měßaza, kotryž nam wobnowja wopomnjecź martrarjow naſcheje evangelſkeje zyrkwje, a to ſ dobom 400lětny dźeń martraſkeje ßmjercze Leonharda Kaiſera, prěnjeho evangelſkeho martrarja evangelſkeje zyrkwje Bayerſkeje.

Naſch dr. Marczin Luther ſapocza ßwoju rosprawu wo czerpjenju tutoho evangelſkeho martrarja takle:

„Ja mam ſa to, ſo my, hdyž chzemy kſcheſczijenjo bycz, njemóžemy bjes toho, ſo njeſhrěſchimy, ſamjelczecź to kraßne wuſnacze wěrnoſcze, kotreż je knjes Leonhard Kaiſer ſ wulkeje Božeje hnady činił. A my ßmy winowacźi, ſo ßo Bohu dźakujemy ſa jeho jara wulku hnadu, ſo je naſchu wěru a wuczbu chzył ſ tajkim wulkim rjanym exemplom ſeßylnicź a troſchtowacź w tutym ſłym czaßu, w kotrymž tu telko žadkawoſcze a pohórſchenja howri a ſakhadźa pſchecźiwo ſbóžnoczinjazemu ßłowu Božemu.“

Leonhard Kaiſer pokhadźeſche ſ Raab pola Schärdinga w Bayerſkej a bě ßyn widźaneje ßwójby. Ssydom lět je wón był na ßußodnej farje Waizenkirchen ſ fikarom Paſſawſkeho tachanta Jana Bergera. W“n bě woßebje pobožny měſchnik, wot kóždeho ważeny a lubowany. Tehdy ſeſna ßo ſ evangelſkej wěru a njeſamjelcža ju też ßwojej woßadze. Evangelſka wěra namaka tehdy w czaßach reformazije dozyła wjele pſchiwiſka w Bayerſkej. Duchowni a ßwětni wjeřchojo poczinachu ßo jeje bojecź. Bayerſzy wójwodojo wudachu tohodla 1524 wótry nabožny edikt abo wukas a pſchidźělichu duchownym ßudnikam kezarjow ßwojich woßebitych kommißarow. Tucźi dachu ßo też hnydom do dźěła, a Luther dyrbi nam hižo we naſtymje lěta 1524 rosprawjecź wo czežkim w Bayerſkej wudyrjenym pſcheſczěhanju evangelſkich. Jeje wopor bu też Kaiſer. Paſſawſki biſkop žadaſche ßebi jeho pſched ßo. Tam bu 3 dny jaty dźerżany. Hiſchcze pſcheßłaby we ßwojej evangelſkej wěrje ſwjaſa ßo Leonhard Kayſer tehdy pißomnje na to, ſo ßo lutherſkej wuczbje wotrjeknje. Tak doſta dowolnoſcź, ßo do Waizenkirchena wróczicź. (Pſchichodnje dale.)

Prěja Boha a modla ßo czertej.

Hdźe? W ßowjetſkej Ruſkej! Snajmjeńſcha ſe Ssibirſkeje ſ wokoliny Irkutſka pſchikhadźeja powěſcze, kotreż wědźa wo tym powědacź.

W kupjelach Uſſolje je ſtara drjewjana zyrkej ſ poſłoczanej wěžu. Ale wona je ſamknjena — ſa wěrjazych a Boże ßkužby. Wotewrjena je ſa „klub bjesbóžnych“, kotryž ßo we njej ſkhadźuje. Tucźi ßu wußudźili, ſo je Bóh tón Knjes jebak a ßu jeho wotßadźili. Woni ßo wo to prózuja, we wobydleŕſtwje ſadußycź wſcho, ſchtož je duchowne, ſchtož wěrne człowſke; ſ dobom ſbudźuja w człowjeku też žadoſcze, kotreż ma ſe ſwěrjatami jenajke. W Uſſolje nimaju žaneho Boha wjazy, kiž by tyſchenych a ſrudnych trochtował; ſahorjenje ſa revoluziju je — abo lěpje drje: dyrbi bycź — móz, kotraž wſchitkich pokoja, ſbožownych czini.

Czerta pak njewotßadźichu. Jeſuß Khryſtuß dźě hižo prajeſche, ſo czert pſchecźiwo czertej njebudźe. Ssibirſzy bolſchewikojo czeſczuja czerta jako wótza wſchěch revoluzijonarow. To drje ßo ſ wjetſcha jenoż ſymboliſzy ſtawa. Ale niz jenoż ſymboliſzy, t. r. czert njeje jim jenoż ſnamjo, wobras. Ně, w Irkutſku dźerża „czertowe mſchě“. Wukónz tajkich czertowych mſchow je dźiwje ſawjeßelenje. Ssamo „ſatanowe měſchnizy“ tam ßu; ßu to žónſke, kotreż prjedy něhdźe kekliju hrajachu. Woßebje jenu ßebi jako wuſtojnu měſchnizu czerta wukhwaluja, Irenu Heinzel ſ Odeſſy. Wona ſamóže tak dźiwnje rěczecź, ſo je to ſ wulkim ſacźiſchczom na czertaczeſczowarjow — móżemy drje też prajicź: czertawěrjazych, pſchetož „wěrjazy“ ßu tucźi do Boha njewěrjazy.

A „czertowych měſchnikow“ abo ßkužobnikow też maja. Renegat měſchniſkeho ſtanta ſpěwa plched tutej měſchnizu, kotraž je bjeſe wſcheho wobleczenja, bohahanjaze ſpěwy a modlitwy, czeſczujo majeſtoſcź cźěmnoty. Cźěmnota wſchudźom, a kajka cźěmnota! Tam, hdźež je wołtař, ſtaja roſłamany kruzifix, a to tak, ſo tam naſch Sbóžnik ſ hłowu k ſemi wißy. Pódla ſteji karan ſ krwju czorneho koſoła, kotraž je ſ człowſkej krwju ſměſchana; do njeje je czorny kozor roſkuſkowany.

Piſche ßo, ſo tute czinki, dokelž ßu takle błudne, wſchelakich pſchiwabja, woßebje też tych tak mjenowanych „połwucźenych“; to njeje ničžo wurjadne, je druhdźe też tak. Ssu ſe ßlepoſczu bicźi, prajimy. Něſchto podobne wupłodźi też franzowſka revoluzija pſched 130 lětami. Też tam wotßadźichu Boha a ßadźichu na trón „roſum“. Tohodla potom ßami žadyn wjazy njemějachu.

To jene traſchaze ßo jewi nětkole kaž tehdy: Schtóž do Boha njewěri, wěri do czerta, něſchto wěri kóždy, a hdyž ničžo druhe, wěri ſ najmjeńſcha, ſo njewěri, ſo Bóh je. A tole ßo njejewi jenoż w Franzowſkej a Ruſkej, ale też w naſchim ludu. —

Zyrkej a ſtat.

— **W Ruſkej** je ßo evangelſko-lutherſkim po wulkim prózowanju poradźiło, ßebi dowolnoſcź dobycź ſa wudawanje evangelſko-lutherſkeho zyrkwineho łopjena. Wono budźe we němſkej rěczi cźiſchczane, jeho mjeno budźe „Unſere Kirche“. Biſkop Th. Meyer ma dowolnoſcź, tuto łopjeno wudawacź. — To je ſwjeßelaaz powěſcź, ſ dobom dyrbiſch pak ßo jeje dla dźiwacź, cźitajo wſchelake druhe powěſcze, kotreż ſ Ruſkeje pſchikhadźeja. Hołduja tam tola njewěrje — a ſpodźiwnje a ſaßo niz ſpodźiwnje — hołduja tam czertej, ßwjeczo pſched nim pſchibójſke ßwjatoczноſcze. Wo tym podamy na druhim měſtnje něſchto nadrobniſcheho.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Měſto Budyſchin** pokaſuje w zyrkwinſkim wěſte nowe žiwjenje a hibanje; tuto jewi ßo też ſ tym, ſo ßo ſtare zyrkwinſke waſchnje wobnowja a ſ nowym duchom napjelnjene woßadnemu a zyrkwinſkemu žiwjenju ßkuži. Tak bu w tutym měßazu też ſaßo ta Boża ßkužba wobnowjena, kotraž bu wot lěta 1710 ßem kóždolětnje hacź do lěta 1923 dźerżana, ſo by

wobnowjała dopomnjecźe na dobycźe, kotreż kſcheſcźijenjo cźinjachu, pſchewinywſchi Turkow 6. auguſta 1456. Wuſtajenje tuteje Bożeje ßłużby nam wo njej ſcźěhowaze powěda: „We lěcźe 1453 bě turkowſki tyran Mohamed II. měſto Konſtantinopel ſ nadběhom dobył a ſ tym rańſchokrajnemu kſcheſcźijanſkemu grichiſkemu kněžorſtwu ſrudny kónz pſchihotował. Na to cźehnjeſche do Wuherſkeje pſched měſto Běłohrad w lěcźe 1456 a pſchinjeße tak na zyłe kſcheſcźijanſtwo ſtrach, hroſu a bojoſcź; wſchitzy ßebi myßłachu, ſo tutón ſtary njepſcheczel kſcheſcźijanſtwa dale a bóle do kſcheſcźijanſkich krajow ßo dobudźe a wſcho ſ mjeczom a wohnjom ſniczi, hdy by Bóh jemu tutu waźnu ſtražu hranizy do jeho rukow dał Tola to ßo njeſta. Dźeń 6. auguſta, na dnju Khryſtußoweho pſchekraßnjenja tutoho lěta 1456 dobu kſcheſcźijanſke wójſko wulke dobycźe, Turkow ſbiwſchi. Tuto dopomnjecźe na tutón dźeń Khryſtußoweho pſchekraßnjenja ſawoſtanje pola wſchěch kſcheſcźijanow na pſchezo wopominane a budźe jim wěcźne žórko nadźije. — Tohodla je w lěcźe 1710 — potajkim po 254 lětach — wulzy doſtojna a wulzy mudra rada tutoho měſta, po namołwjenju kſcheſcźijanſkeje dobre ſkutki cźinjazeje woßoby — ſ mjenom Chremitz — ſ dobrym wotpohladom wuſtajiła, ſo by ßo ſtawiſna wulkeho pſchekraßnjenja Khryſtußoweho kóždolětnje w tutej zyrkwi cźitała a ſ nutrnej modlitwu wužitkej a troſchtej ßłużiła.“ — Wot tutoho lěta 1710 ßem bu tuto „prědowanje pſchecźiwo Turkam“ kóždolětnje w Pětrowſkej zyrkwi dźerżane a to 213 krócź hacź do lěta 1923, do lěta inflazije. Na tuto ſtare waſchnje kaž dozyła na tu wulku nuſu kſcheſcźijanſtwa w 15. lětſtotku dopomina też „hłowa Turki“ na wěži radnizy. Chremnitzowe wuſtajenje ßebi žadaſche, ſo by w tutej wjeczornej Bożej ßłużbje měſchcźanſki hudźbnik kěrluſche ſ poſawnami pſchewodźał. Też tuto rjane a ſpomožne waſchnje bu lětßa ſ tutej Bożej ßłużbu wobnowjene. Ssrjedu 10. auguſta wjecźor ſhromadźi ßo woßada w Pětrowſkej zyrkwi, ſo by tutu nutrnoſcź dźerżała, w kotrejž k. primarius Fröhlich to drobniſche naſpomni. Khór miſſionſkich poſawniſtow pſchewodźeſche pěknje kěrluſche. Do Bożeje ßłużby bě wón hižo tſi kěrluſche ſ radneje wěże piſkał a to ſ toho měſtna, na kotrymž „hłowu Turki“ wohladaſch. A to je dalſchi poſtup woßadneho žiwjenja, tuto piſkanje ſ wěże, kaž dozyła piſkanje poſawniſtow. W Drježdźanach ßu hižo loni ſapočzeli, ſ wěże piſkacź; też Budyſchin chze ßebi tuto ſpomožne waſchnje hajicź. Ssu tola poſawniſtojo ſe ßwojimi poſawnami miſſionarojo, kotſiž ſe ßwojimi ſynkami jenoż zyrkwi a wěrje ßwěrnym njetrubja, ale też Boże ßłowo prěduja tak někotremu, kotryž je liwki we wěrje, haj njepſcheczel zyrkwje — a njeſabudźmy, też tak někotremu khoremu abo běbnemu abo ſtaremu kſcheſcźijanej, kotryž njemóže wjazy do Bożeho domu pſchińcź a tam ßobu kěrluſche ſanoſchowacź, dźerża poſawny Bożu ßłużbu. — Tak budźe ßo, da-li Bóh, tuta Boża ßłużba k dopomnjeczu na tamny ſbožowny dźeń Khryſtußoweho pſchekraßnjenja nad njepſchecźelemi jeho zyrkwje nětko ſaßo kóžde lěto dźerżecź a w njej ßo ſpěwacź, kaž je to žadane, kěrluſch 262 němſkich ſpěwarſkich: Wir glauben all an einen Gott.

— **Se ßerbſkich woßadow.** Schtóž praji, ſo bě to něſchto naſtróżaze, ſchtož „P. B.“ tydźenja piſaſche wo wobßadźenych a njewobßadźenych woßadach, ma prawje. A mjes naſchimi woßadami njeńdźe to jeno wo Horni Wujeſd, Budyſchink a Ketlizy. Też Huſka je pſchezo hiſchcźe bjes fararja a cźaka a prózuje ßo podarmo wo ßerbſkeho duſchepaſtyrja, runje kaž ßo Ketlizy ſa ßwoje druhe měſtno podarmo wo ßerbſkeho abo němſkeho duchowneho prózuja. A to je ſakſka Hornja Łużiza. A nětko hiſchcźe pruſka Hornja Łużiza! To dyrbiſch ßo jara wo pſchichod bojecź. Sso ſtaracź ſa njón pak dyrbiſch hiſchcźe bóle! A to kóždy Sserb!

Sswěrny braſchka.

Po ßwjatkach piſachmy wo braſchzy, ſo je njewjeſtu do Ketliz pſchewodźicź měł. Nětk ßo dohladamy, ſo je ßo wo Bukezy, niz wo Ketlizy jednało a dodamy, ſo je w Bukezach pſched domom tak ſpěwał:

1. Budź žohnowana wot Boha,
   Hdyž ſacźehnjeſch tu do doma!
   Hlaj, kak ßo wulzy wjeßeli
   Twój luby młody mandźelſki!
2. Budź jemu ſ lubej towarſchku
   Na dobrym a na ſrudnym dnju!
   Njech jeho ſtarſchej wutrobnje
   Staj lubowanaj wot tebje!

Khina ma pſchezo hiſchcźe ßwoju domjazu wójnu. S tuteje wukhadźeja też njepſcheczelnoſcźe pſcheczíwo kſcheſcźijanſtwu, wo kotrychž wſchelake powjeſcźe k nam pſchikhadźeja. Wono pak njeje tak, ſo by to na wſchěch měſtnach a we wſchěch krajinach tuteho tak wulkeho kraja jenak było. Kſcheſcźijanſźy dopißowarjo piſchu wot tam, ſo n. pſch. w Kantonſkej provinzy pſcheſcźěhanje wukrajanow a kſcheſcźijanow njepſchiběra . Woßrjedź w Chinje pak ßo to ſtawa. A tuto hibanje pſcheczíwo wukrajanam a kſcheſcźijanam ßu wojazy južneho wójſka naſchkarali. W Kantonje ßo ſda, ſo je ßo wſcho ſměrowało a wulke kſcheſcźijanſke ſchule jednaja ſ wyſchnoſczu wo pſchipóſnacźe. So ma kſcheſcźijanſtwo w Chinje tak cźerpicź, ſwißuje ſ tym, ſo ßo Chineſojo ſłobja pſcheczíwo wucźinjenjam, kotreż wukrajnym mozam prawa w Chinſkej dawaja, kotreż Chineſojo ßami nimaja. A tole njemóże nichtón Chineſam ſa ſło wſacź; też wón chze w ßwojim kraju ßam ſ knjeſom bycź. Njepſcheczelſtwo pſcheczíwo kſcheſcźijanam je tak ſawinowane ſ namozu a nahrabnoſczu kſcheſcźijanſkich wulkomozow. Domoródny farař praji, ſo by ßo njepſcheczelſtwo pſcheczíwo kſcheſcźijanſtwu nimale zyle ſhubiło, bychu-li ßo tute woßebite wucźinjenja wotſtroniłe. To njepłacźi jeno wo ſwonkownym, ßwětnym, hoſpodarſkim; ně, też wo zyrkwinſkim. Też tu njecha chineſiſki kſcheſcźijan, ſo by zyłe wjedniſtwo w zuſnych rukach było. Tak drje njetrjebamy ßo ſa kſcheſcźijanſtwo w Chinje bojecź, — khiba ſo wulkomozy na ßwojich woßebitych prawach wobſteja a ſo ſ teho dalſche wójnſke ſchmatańzy naſtanu.

S **Palestiny** ßu pſchiſchłe powjeſcźe wo cźežkim domachpytanju ſe ſemjerżenjom. Woßebje je měſtacźko Nablus, to je to ſtare Sichem biblije, cźerpiło. Na 20 cźłowjekow ſhubi tam žiwjenje. Wſcho hromadźe je drje pſchi tutym domachpytanju na 56 cźłowjekow ßmjercź poczerpiła. na 250 bu jich ſranjenych. — Niz jeno na ſemi a nad ſemju wuſkutkuja ßo mozy ſemje a pſchirody, też podſemju abo w ſemi; tak pluwa też italſka hora Veſuv ſaßo kur a lava. A też hewak je to njeměr mjes mozami pſchirody. A wſchudźom ßu cźłowjekojo tak njemózni pſched nimi. Te wopory, kotreż ßo wſchudźom ßwědcźa tak prawje raſnje ſa to, ſo my cźłowjekojo hiſchcźe njeknjeźimy na ſemi.

Liſtowanje: Proſchu toho knjeſa fararja, kotryž je dalſchu „woßadnu ſtawiſnu“ ſa „P. B.“ pſchilubił, ſo by ju we Ssmolerjez knihaŕni ſa woſjewjenje wotedał. Redaktor. — H. w P. ſa 11. njedźelu po ßwj. Trojizy — T. w B. ſa 12. njedźelu po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 35. **Pomhaj Bóh!** Łětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwał
Swěrnje dźěłaŕ
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušł daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Sserbske njedźelske łopjeno.

Budyschin **28. augusta 1927** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeknje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu žobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

11. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jap. skutki 10, 25—33.

Podawk, ważny ſa roswicźe prěnjeje kſcheſcźijanſkeje zyrkwje, žo nam w tutych ßłowach powěda. Pětr, Knjesowy japoſchtoł, žo we widźenju powucźi, ſo evangelijej žo nimaju žane mjeſy ſtajicź, ale ſo je žo wſchěm ludźom ſ nim ſbožo doſtało.

Dołhi cźaß běſche Pětr pſchebywał w Joppje pola wěſteho Schimana, kiž běſche garbaŕ, ſo by tam ſe žohnowanjom ſa Boże kraleſtwo ſkutkował. Njenadźizy žo ſ tutoho dźěła wotwoła na zyle druhi pucź, po kotrymž wón po prawym njebě hicź chzył. Hejtman Cornelius, pobožny a bohabojaſny póhan, kotryž mějeſche ßwojim romſkim wojakam roskaſowacź, kiž w Ceſareji ßwojemu khěžorej ßłużachu, pſcheproßy jeho k ßebi, pſchetož Pětr mějeſche jemu, kaž běſche Corneliußej we widźenju pſches jandźela žo ßlubiło, pucź k ſbóžnoſcźi pokaſacź.

Też Pětra běſche Knjes we widźenju na to pſchihotował. Ssam wot ßebje žo Pětr njeby póhanej podał, ale dokelž jemu Knjes to poručeſche, wón tam dźěſche. A to běſche ſa Pětra ſapočzatk ſa wjele wobſchěrniſche ſkutkowanje w Božim kraleſtwje. Nětko je jemu wěſte: Bóh na parſchonu njehlada, Bóh žo njepraſcha, ſ kotreho luda ſchtó k njemu pſchikhadźa, ale wón hlada na ſprawnoſcź wutroby. Stari Grekojo wſchě druhe ludy mjenowachu barbariſke; žid mějeſche jenož žida ſa ßwojeho bliźſcheho: tak pola póhanow kaž pola židow; we ßwojej hordoſcźi měnja: my ßmy dobri, tamni pak maju žo ſazpěcź. Tomu napſchecźiwo kſcheſcźijanſtwo: Bóh chze, ſo by wſchitkim ludźom pomhane było. Tak žo naſch Sbóžnik horje bjerje po ſamariſkej žónſkej, po hejtmanje w Kapernaumje, tak wón pſchikaſuje: Dźicźe po wſchěm ßwěcźe a wucźcźe wſchitkich ludźi. A to nam pokaſuje też naſch tekſt, kak žo tuto póſnacźe też do Pětroweje wutroby dobudźe. Kak njeměli žo też my ſtajnje Bohu dźakowacź, ſo je žo w Khryſtußu też nad nami ßmilił! Kak njeměli k tomu žobu pomhacź, ſo byſchtej žo do póhanſkeje nozy ſe wſchej jeje njewěru a pſchiwěru doniesłej ßwětło naſcheje wěry do Boha njebjeſkeho Wótza a duch kſcheſcźijanſkeje bratrowſkeje luboſcźe!

Schto pak móžemy ſa ßwoje žiwjenje a ſadźerženje druhim napſchecźiwo tu wot Pětra nawuknycź? Dwojake to je: 1. ponižnoſcź najprjedy, dokelž wón žo ßam ſpóſnaje a tohodla druhich njeſazpiła a potom 2. ßwěra, kotraž wſchu ßebicźnoſcź pſchewinje a ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnja.

1. Schtóž je žo ßam prawje ſpóſnał, tón je ponižny. Prjedy je pola Pětra to hinak było, ale jako běſche wón ßwojeho Knjeſa ſapreł a na to jeho miſchtr na njeho pohladał, tehdy běſche wón ßwoju hordoſcź ſhubił; a tak jadrniwje drje, ale tola w kajkej miłoſcźi běſche wón na ßwjatkownym ßwjedźenju w templu poręcźał, žo měrjo na fariſejſkich a pißmawucźenych, tón ßamßny Pětr, kiž běſche Malchuſej wucho wotrubnył, jako běſche na njeho žo roshněwał.

Jako Pětr do Corneliußoweho domu ſaſtupi, padźe tón jemu k nohomaj a modleſche žo k njemu. Pětr pak tomu wobaraſche; wón, hačzrunjež Knjeſowy japoſchtoł, jeho poſběhny a dźeſche: „Stawaj, pſchetož ja ßym też cźłowjek!“ Wón žo dopomni ßłowa ßwojeho Sbóžnika: „Schtóž žo ßam powyſchuje, tón budźe poniżeny.“

Kelko cźłowjekow pak, kiž žo hordźa, hdyž je žo jim něſchto poradźiło, a w njeſbožu ßu njeßwěrni! K romſkim

kheżoram ßu ßo dyrbjeli każ k boham modlicź, — a kelko ludźi je drje tohodla ßo moriło, dokelż běchu ßo ſarjekli — każ kſcheſcźijenjo — kheżorej woprowacź. A dźenßa, kak huſto ßo ſabudźe: jedyn je waſch miſchtr, Khryſtuß; jemu dajmy cźeſcź, niz pak cźlowjekej! Ale ſchto huſto ludźo ßami do ßo dźerża! Tam ma ßnano nĕchtó nĕſchto wjazy hacź jeho ßußod — a ſ hordoſcźu hlada wón na njeho. So bychu ßebi wſchitzy tola to jene prajicź chzyli: My ßmy cźlowjekojo ſe ßłaboſcźemi a hrĕchami, kak njedyrbjeli bycź ponižni; pſched Bohom ßmy wſchitzy dołżnizy, a wſchitzy wotwißujemy jenoż wot Božeje hnady! Tohodla wón ‚naſch Sbóżnik', ma roſcź tež we naß, my pak mamy wotebjeracź. Jeſuß ßo njeje hańbował, ſ hrĕſchnikami a złonikami ſa blidom ßedźecź, kak chzyli my ßo hordźicź? Hladajmy, ſo bychmy ſhubjeni njebyli! Jenoż Boża hnada w Khryſtußu naß wukhowa!

Tajke ßamopósnacźe a tajka ponižnoſcź ſtej Pětrej ſmóżnikej, ßwojich ßobucźłowjekow prawje měricź. Wón je ſwólniwy, ßo dacź powucźicź a wjeſcź wot ßwojeho Boha. Wot małoſcźe ßem bĕſche jemu ſaſchcźĕpjene: my židojo ßmy wuſwoleni Boži a tohodla my ſ druhimi njemóżemy niczo cźinicź mĕcź. Ale hižo ſe erta ßwojeho Sbóżnika bĕſche wón ßłyſchał, kak bĕſche ßo hejtman ſ Kapernauma jako dobry pſchikład ßwĕrneje wĕry wuſbĕhnył, a to njebĕſche żadyn żid, a kak bĕſche ßmilny ſamaritiſki ßo wukhwalił pornjo mĕſchnikej a levitej! Tak bĕſche Jeſuß zyle hinak mĕrił, dyżli ßo to móżeſche pola Židow a po židowſkich ſaßadach ſtacź.

Tak tež Pětr tu nětko ſpósnaje, ſo ßo ſkóncźnje ſ zyła njemóże wo cźlowjeſke mĕnjenje jednacź, ale ſo je Bóh, kiż ma rosßudźicź, ſchtó ßo jemu ſpodoba a ſchtó niz. A hdyż wón wot hejtmana Corneliuża ßłyſchi, ſchto ßo ſtało bĕſche, a kak bĕſche Bóh ßo nad nim ßmilił, praji wón tuto rjane a wulzy ważne ßłowo: Nětk ſhonju ja woprawdźe, ſo Bóh na parſchonu njehlada; ale we wſchĕm ludu, ſchtóż ßo jeho boji a prawje cźini, tón ßo jemu lubi.

Każ Pětr ßo tu ſkóncźnje wſcheho ßwojeho ßudźenja woſtaji a wſcho Bohu poruczuje, tak dyrbjeli tež my wjele bóle na Boha hladacź a po Božich ſaßadach měricź wuknycź. Kak huſto ßłyſchimy toho abo druheho prajicź: Schto budźa k tomu ludźo prajicź. Tola njemohło to kóżdemu wſcho jene bycź, jenoż ſo wón wĕ, ſo Bóh niczo napſchecźiwo nima. Boże myßle ßu te prawe ‚niz cźlowjecźe.

Tež hladamy pſchewjele na to, ſchtoż pſched woczomaj je. Bóh hlada na wutrobu. Po tym nimamy cźlowjeka ßudźicź, kajke ßu jeho hoſpodarſke wobſtejnoſcźe, ſchto wón wobßędźi, ſchto ludźo wo nim praja, kajke powołanje wón ma, ale po tym, ſchto wón po ßwojim ſmyßlenju je, kak ßo jako kſcheſcźijan ſadźerżuje. Schtóż ßo Boha boji a prawje cźini, tón ßo Bohu lubi — to je najważniſche a to budź tež nam hłowna wĕż! —

Hdyż pak nawuknjemy Božu wolu, hdźe ſhonimy, ſchto ßo Bohu lubi? — Biblija je nam najlĕpſchi wucźeŕ w tym naſtupanju; jenoż ſo bychmy chzyli wuknycź ſ njeje. Ssmilna ßotra, kotraż w Chinje na miżionſkim polu ßobu ſkutkuje, powĕda wo póhanje, kiż je ßo kſcheſcźijanſkej wĕrje pſchiſamknył ſe ßwojej ßwójbu. Nĕſchto cźaßa po ßwojej kſchcźenizy wón woßlepi. Jeho prjedawſchi póhanſzy towaŕſchojo jemu porokowachu, ſo je to na tym wina, ſo je ßwoju póhanſku wĕru wopuſchcźił. Tola wo to ßo wón njeſtaraſche. Jemu je jenoż toho żel, a tohodla płaka wón, ſo nětko njemóże wjazy we ßwojej bibliji cźitacź; a wutrobnje ßo wjeßeli, ſo jemu jeho ßyn ſ njeje cźita kóżde ranje jedyn ſtaw a kóżdy wjecźor dwaj ſtawaj. — Hdźe mamy pola naß tajkich, kotrymż je żel, hdyż njemóża we ßwojej bibliji cźitacź? Wukńmy ſ njeje, a budźemy ßo Bohu ſpodobacź a wſchitkim derje ſmyßlenym ludźom, budźemy ſpósnacź to jene, ſchtoż nuſne je, a budźemy ponižni.

2. Hdyż bĕ to jene, ſchtoż wot Pětra wuknjemy ſ naſcheho tekſta, ponižnoſcź, kotraż ßo w tym pokaſuje, ſo cźłowjek druhich njeſazpĕwa, hladajmy nětko dale na jeho ßwĕru, kotraż ßebicźnoſcź pſchewinywſchi ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnja.

Niczo ßo pak wjazy na ſaſtojnikach njepyta, hacź jenoż, ſo ßwĕrni budźa namakani; po tutym ßłowje ßwojeho Sbóżnika cźini Pětr. Jako wón wot Corneliußowych póßłow ſhoni, wo cźo ßo jedna, ſpósnaje wón w tym Božu wolu, a nětk ßo dołho njekomdźi, ale dźe ſ nimi ßobu. Lohko to ſa njeho wĕſcźe njebĕſche, wono bĕſche wjele bóle zyle pſchecźiwo jeho ſacźucźu, pſchecźiwo tomu, ſchtoż bĕſche wón wuknył, tola wón to pſchewinje; Božu wolu a ſ tym ßwoju pſchißłuſchnoſcź ßwĕru dopjelnicź, to je jemu najważniſche.

Pſchewiń ßo ßam, to je ta kaſń, kotraż ßo nam tu poruczuje; a to płacźi ſa naſche ſeńſke powołanje. Sswĕra je nuſna, ta pſchewinej wſcho. Kak huſto ßo nam to abo druhe we naſchim powołanju njeſpodoba, hdyż ßo nam naſche nadźije njedopjelnja a naſche dźĕło huſto prawje njeporadźi, tola tu rĕka: ßwĕru dopjelń ßwoju pſchißłuſchnoſcź. Schtóż pak po tymi cźini, ſhoni, ſo ßo jemu wjeßele k dźĕłu tež tam njeſhubi, hdźeż ßo ſ njedźakom płacźi, ſchtoż je ßo w luboſcźi cźiniło.

Pſchewiń ßo ßam, to płacźi tež ſa naſche powołanje, kotreż mamy my kóżdy jako kſcheſcźijenjo. Budź ßwĕrny hacź do ßmjercźe! Kak nĕkotry ßo wo tute ßwoje powołanje ſ zyła njeſtara; wón hlada jenoż na ßwoje derjehicźe, wón drje ßo ßmili tež tu a tam ‚hdźeż je nuſa wulka, ale ſo mohł Bóh ßebi nĕſchto żadacź, ſchtoż móże ßnadź pſchecźiwo naſchemu ſwonkownemu lĕpſchemu bycź, to wón dozyła ßłyſchecź njecha. A tola pſchi tym woſtanje: niz każ ja chzu, ale każ ty chzeſch! Tak doſtanje naſche żiwjenje zyle nowe ſamĕry, tak ßo dokonja ſa ßwoje wĕcźne powołanje. Kak nuſne je w tym naſtupanju, ſo ßo ßami pſchewinjemy. Lohko je ßo wjeßelicź ſ tymi, kiż ßo wjeßela, ale Jeſuß praji tež: płakajcźe ſ tymi ‚kiż płacźeja. Lohko je Bohu ßłużicź w ſbożu, wĕricź, ßo modlicź, hdyż ßo nam derje dźe, hacźrunjeż tak nĕkotry ſabudźe, Bohu ßo ſa to dźakowacź, ale cźeżko je, w ſłych dnjach ßo pokorjecź pod Božu wolu a prajicź: ſchtoż cźini Bóh wſcho dobre je.

Lohko je, tych lubowacź, kiż naß lubuja, ale Jeſuß chze, ſo bychmy tež ßwojich njepſchecźelow lubowali — ſo bychmy dobrotu tež tym wopokaſali, kiż naß hidźa. Komu budźe to móżno? Tomu, kiż ßo ßam pſchewinje, kotremuż je Bóh wſchitko we wſchĕm. Najcźeżſche bĕdźenje je, ßam pſchecźiwo ßebi ßo bĕdźicź, ale najkraßniſche dobycźe je dobył, ſchtóż je ßo ßam pſchewinył! —

Ssmilna ßotra, wot kotrejeż ßo prjedy prajeſche, powĕda, ſo je w cźaßu cźeżkeje hłodowoje nuſy chzyła dźĕcźi, ſa kotreż je ßo mĕła ſtaracź, dokelż bĕchu ßyrotki abo khore atd., pruhowacź, hacź drje w jich małych wutrobach tež kſcheſcźijanſka luboſcź je. Ssotra namaka wonkach hólza, kotryż je nimale ſawutleny. Bĕſche ßebi nĕſchto rajßa naproßył, ale ſkóncźnje bĕſche tak daloko, ſo niczo njemóżeſch wjazy k ßebi bracź a wulku próżu je ßotra mĕła, prjedy hacź bĕſche ßo ſaßo trochu ſeßylnił. Prjedy pak hacź bĕſche jeho do domu wſała, je ßwojim dźĕcźom prajiła, ſchto mĕła cźinicź, wonkach leži hólz, kiż budźe dyrbjecź bórſy hłodu wumrjecź. Runjeż bĕſche nuſa wſchudźom jara wulka, — a tež dźĕcźom móżeſche ßo jenoż jara mało k jĕdźi dawacź —, tola wſchitke dźĕcźi jenohłóßnje ßotru proſchachu, ſo chzyła hólza k nim nuts wſacź, rad chzyli wſchit-

zy něschto mjenje jěscź, so hólz njeby wumrjecź trjebał. Schto móže ßo też wot tutych dźěćźi wuknycź?

Luboscź budź móznischa dyžli ßebiczńoscź; budźmy prawje ßwěrni w luboscźi, a hdźež stej luboscź a ßwěra, tam Bóh ßebi twari ßwoje kralestwo, njech je pola naß, njech je w póhanskim kraju. Hdyž ßmy w luboscźi žiwi, njebudźemy w hordoscźi nikoho sazpiwacź, ale budźemy ßwěru to ßwoje cźinicź, so by Boža hnada wostała pola naß a ßo też donjeßła tam, hdźež ju hischcźe spósnali njejßu. Hamjeń. H. w P.

Sswěrni hacź do ßmjercźe.

(Pokracźowanje.)

Tola tam njewostaji jemu ßwědomje žaneho pokoja. Bě polny njeměra, dokelž bě ßo evangelskej wucźbje wotrjekł a dźěsche tohodla 1525 do Wittenberga, so by tam dale studował a ßo wobhonjał, woßebje so by ßebi wot Luthera dał pomhacź duzy po pucźu k wěrnoscźi. Dostawschi powěscź, so je jemu nan na ßmjercź skhorił, khwatasche w januarje 1527 do domisny. Dwě hodźinje po jeho domojwrócźenju wumrě nan. Nětk skhori też Leonhard ßam a leżesche 5 njedźel. Farař w Raab mějesche tak cźaßa doscź, jeho pschebytk biskopej wosjewicź. Khoreho pschimnychu jeho łakarjo Passawskeho biskopa a cźißnychu jeho w Passawje w hrodźe do dźěry, „w kotrejž ßě myschi a ßmjerdźerja doscź“. Katolizy pscheßłyschowachu jeho a cźinjachu pospyty, so bychu jeho ša wrócźenje do katolskeje zyrkwje dobyli. A duscha ßudnistwa, kotraž mějesche wo nim ßudźicź, bě tamny nam s Lipska derje snaty dr. Eck. A tutón žadasche ßebi jeho krej. Tola tón krócź njeda ßo Kayser satraschicź, ale wosta pschi ßwojim wusnacźu k evangelskej wucźbje a wupraji, „so wěri, so Němska njeje evangilum hischcźe ženje měła a ßłyschała“.

So jeho saßudźichu, to bě wucźinjena wěz. Tohodla też niczo njepomhasche, so sakski kurwjerch ša njeho proschesche. 11. julija 1527 bu wo nim wußudźene; do toho bě ßo s wulkej wjeßełoscźu ßam psched ßudnikami sakitował. Bu k ßmjercźi saßudźeny, dokelž njebě ßo spósnatej wěrnoscźi evangeliona wotrjekł, ale pschi njej wostał, mjes druhim też wuprajiwschi: „Wěru a dobre skutki, woboje dyrbisch tak jene wot druheho dźělicź kaž njebjo a semju, kaž jandźelow a cźerta; niczo njewuwikuj ßebi wot Boha je skutkami. Khrystußej ßamemu daj cźesćź!“ To wěso bě njesnjeßliwe ša jeneho dra. Ecka s Lipscźanskeje disputazije.

Hacź do 13. julija wosta w Passawje jaty. Potom dowjedźechu jeho, s rjecźasami na konja sputaneho, do Schärdinga ke krajnemu ßudnikcj, kotryž mjesche wot wójwody pschikasnju, „so dyrbi knjeza Leonharda bjese wscheho ßudźenja a prawa s wohnjom saßudźicź.!“

16. augusta 1527 ßo tuta pschikasnja wuwjedźe. Wjeßełoscź k evangelskej wěrje, kotraž bě jeho w jatbje ßylniła, jeho też nětk njewopuschcźi. Tuta wjeßełoscź bě jemu w dołhim tyschnym jastwje, s kotrymž chzychu jeho skludźicź, na pschecźela pißacź dała: „Hnada a měr wot Boha nascheho Wótza a wot toho Knjesa Jesom Khrysta! Wjeßelcźe ßo so mnu, mój najlubschi bratsje w Khrystußu, so je wěcźny, wschehomózny Bóh, Wótz ßmilnoscźe a Bóh wscheho troschta, mje ßwojeho njedostojneho wotroczka a wulkeho hrěschnika ša hódneho měł toho sbóžneho powołanja, so mam psched skym ßwětom jeho ßwjate, ßłódke, požohnowane mjeno wusnawacź. Khwaleny budź wón do wěcźnoscźe. Hamjeń.“

Tola my nochzemy jeho, toho jateho tam w cźěmnym jastwje ša ßwjateho prajicź, kotryž by był we wschěm dospołny. Ně, w cźaßu tutoho cźežkeho jastwa je ßo jeho duscha, kotraž bě k spósnacźu wěrnoscźe pschischła, pschezo saßo a saßo bědźicź měła s cźełom, kotrež ßo bojesche psched scźěhwkami tajkeho wusnacźa. Tola pschezo saßo je ßo wón shrabał we wěrjazej modlitwje a je też we ßwojich listach pscheczelow proßył, so bychu ša njeho dobroproschenje cźinili. A tak też styskny dźeń 16. augusta njemóżesche niczo w jeho ßwěrje pscheměnicź.

(Pschichodnje dale.)

Hrodźischczańska woßada.

Hrodźischczo, ta zyrkwinska wjeß, je wubjernje rjenje na wyßokim khribjecźe leżana, kotryž ßo wot Lubija psches Ketliz, Noßacźiz, Wósporк, Wichowy a Kortnizu hacź do Brěsez cźehnje. A s tutoho powyschenja wusběhnje ßo Hrodźischczańska zyrkej se ßwojej hobrskej wěžu. Wono wěscźe njeje zyle bjes prawa, hdyž je ßo Wartburg mjenowała. To je lubosny a wulkotny napohlad wot Rodez abo też wot hórkow pola Drožđźija ßem. K wjeczoru hladasch do doła dele na Njechorń s jeho hatami, na Worzyn, Drožđźij, Běku Horu, Skanezy a Rakojdy a k ranju a k połnozy na prusku Hornju Łužizu s rjanymi wjeskami, polami a łěßami. Je woßebej žohnowana krajina. Woßadni ßo s rataŕstwom žiwja; jenož jenotliwi do fabriki do Wulkeje Dubrawy jěsdźa a też do Suborniczki. Leżownoscźe ßu s wjetscheho dźěła we wulkich ryczerkubłach sjednocźene. Tajke ryczerkubła ßu w Hrodźischczu, we Wichowach, w Njechornju, we Worzynje, w Běłej Horje, w Drožđźiju, w Rakojdach a Skanezach. K tutym wóßom wßam pschińdu hischcźe tři, hdźež žane ryczerkubła njejßu, mjenujzy Kortniza, Brěsezy a Wujezk. Tam ßu wjetschi burja a žiwnoscźerjo. Tute jědnacźe wßy ßu sjednocźene do jeneje, Hrodźischczańskeje woßady. To je jena s tych woßadow, w kotrejž ßo žana industrija njenamaka. Jenož we Wichowach je fabrika natwarjena, w kotrejž je komornik Werner s Heynitz na Wichowach w cźežkim cźaßu marmeladu dźěłał. Ale nětko hižo dołho próśdna steji. Kóždy ma to, schtož k seživjenju trjeba. Też rataŕszy dźěłacźerjo, kotsiž wěscźe wjele hotowych pjenjes njedostanu, maja tola ßwój deputat, a tak ßo najwjetscha nusa wot nich wotwobrocźi. S toho scźěhuje pokojna myßl; pola naß je tola wjele hinak, to rěka wjele lěpje hacź w krajinach, hdźež industrija knježi. A ta spokojnoscź ßo też w zyrkwinskim žiwjenju pokasuje. Wopyt Božich wotkasanjow a Božich ßłužbow je wjele lěpschi dyžli w pschemyßłowych woßadach.

Hrodźischczańska zyrkej je drje jena s tych najrjeńschich w zykej ßerbskej Łužizy. Bu w lěcźe 1902 nowa natwarjena. Po dołhich wuradźowanjach je ßo zyrkwinske pschedstejicźerstwo rosßudźiło, město stareje mokreje nowu zyrkej natwaricź. Wěża ßo pschi tym wobkhowa. 2. haprleje 1902 sapocźachu staru zyrkej torhacź, a hižo 9. dez. 1902 móżesche ßo nowa zyrkej poßwjecźicź. Nacźisk je towarstwo ša zyrkwinske wuměłstwo podało, twarske wjedniswo mějesche twarski rada Quentin w Pirnje. Zyrkej ma wjazy hacź 800 ßydłow, parne tepjenje a elektrisku ßwězu. Wołtarny rum, hłowne khódby a kapała ßu s linoleumom pokładźene. Wołtarny wobras pokasuje Khrystuša na kschižu wot molerja Kemptera-Drježđźanskeho, wołtarnej wokni Jesußowy narod a wulecźe ßwjateho ducha wot W. Franki-Naumburgskeho. Jene je ryczerkubłowy najeńk Günther-Hrodźischczański, to druhe ryczerkubłowy najeńk Zschuka-Worzynski darił. Woßebje hnujazy je napiß we wulkim kole, kotryž hłowny a wołtarny rum zyrkwje dźěli: Cźesćź budź Bohu we wyßokoscźi w ßerbskej a němskej rěcźi. Tuto napißmo takrjez zyrkej wobknježi. Zyrkej ma jenož dwě łubji, po kóždym boku jenu. Łubji, kotraž je kapali pschiwobrocźena, je klětka pschitwarjena, zyle jednora kaž zyła zyrkej

a tola runje tohodla cžim rjeńscha. Byrgle žu ſ lěta 1878. Zyrkej ma dwaj wołtarnej žwěcžnikaj ſe ſkoteje bronzy a ſ tym napißmom: Katharina Margaretha Demritzin geborne Gersdorffin und Leuther von Demritz haben zum ſtets währenden Gedächtnis gegenwärtige Leuchter in dieſe Gröditziſche Kirche verehret anno 1660, tohorunja ſajimawu zynowu kſchcženſku ſchklu ſ lěta 1766 ſ pſchedſtajenjom Jeſußoweje kſchcženizy.

Wěža je 40 metrow wyßoka a bu wjazy krócž wot błyſka trjechena. 25. junija lěta 1730, na 200lětnym jubiljeu Augsburgſekho wěruwuſnacža, wjecžor w 9. hodžinje bu wyſchſchi dźěl wěže dozyła rostſchěſkany a hakle 1735 ſaßo nowy natwarjeny. A tak je ßo to hiſchcže huſcžiſcho ſtało. Woßebje ſrudžaze bě, ſo na druhim jutrownym žwjedženju, 13. haprl. lěta 1846 w Božej žłužbje popołdnju ¼3 hodžin błyſk do zyrkwje ſajědže a tſjoch woßadnych mori. To drej ßobu na tym leżeſche, ſo bě błyſkowód wopak pſchiprawjeny. Wón dźěſche tehdy po zyrkwinej tſěſche dale, měſto toho, ſo by runje do ſemje ſchoł.

Ssrěni ſwón bu 1720, wulki a mały pak 1798 w Drježdžanach pſchelaty. Wſchě tſi buchu wot Gruhla w Małym Wjelkowje 1826 pſchelate. Wulki ſwón waženſche 17 zentn. a 24 puntow, žrěni 9 zentn. a 2 puntaj a mały 4 zentn. a 76 puntow. W lěcže 1901 bu ſwonjeńſka naprawa pſchi wulkim ſwonje wot C. A. Bierlinga w Drježdžanach po najnowiſchim ſyſtemje pſcheměnjena. Tute jara rjenje klinczaze a drohotne ſwony buchu tež wopor ſańdženeje wójny. Jenož tón mały žmědźiſche woßada wobkhowacž. Wóßom lět dołho je woßada bjes połneho ſwonjenja była. Hoſpodarſke połoženje bě a je tež pola naß kaž wſchudžom druhdže cžežke, a tak je hacž do lěta 1926 trało, prjedy hacž naſcha woßada tſi nowe ſwony doſta. Wone žu wot Franza Schillinga a žynow w Apoldže. Wulki 27 zentnarjow a 32 puntow waži a ma napißmo: Cžeſcž budź Bohu we wyßokoſcži; žrěni 12 zentn. a 76 puntow waži a ma napißmo: Měr na ſemi; mały 7 zentn. a 58 puntow waži a ma napißmo: A cžłowjekam dobre ſpodobanje. Wulki ſwón ma ſynk es, žrěni g a mały ſynk b. Nowe ſwony buchu 17. měrza mjenowaneho lěta poßwjecžene a ſwonjachu prěni raz k wulkemu žwjedženjej ſnutskowneho miżionſtwa 9. meje 1927. Tež kollatoraj zyrkwje, hrabja Solms a ſe Kraus woprowaſchtaj ſa tón dobry ſkutk; wonaj žrěni ſwón dariſchtaj a žebi ſ tym pomnik we woßadže ſtajiſchtaj, kaž je to tež na darjenym žrěnim ſwonje napißane.

(Pſchichodnje kónz.)

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Katolſzy Serbjo we wojowanju ſa žwoje prawa.** Serbja žu po prawom pſchezo we wojowanju ſa žwoje prawa. Ale něſchto woßebite tuta wěz je, wo kotrejž móżeſch we „Sserbſkich Nowinach“, na pſchikład cžo. 195, a w němſkich nowinach dróbniſcheho cžitacž. Biſkop dr. Schreiber je njedźelu 14. auguſta ſ klětkow Budyſkeju zyrwjow woſjewicž dał, ſo žo Budyſchin a wokolina, kotrejž hacž žem ſ Pětrowej zyrkwju a ſ zyrkwju „Naſcheje lubeje Knjenje“ jenu woßadu tworiſchtej, dźělitej do dweju woßadow, a to tak, ſo katolſkojo ſnutſkach ſtareho měſta tworja woßadu zyrkwje žwjateho Pětra a katolikojo ſwonka ſtarych wěžow a na wßach woßadu zyrkwje „Naſcheje lubeje Knjenje“. Sa fararja tuteje bu poſtajeny němſki duchowny, ſa fararja tamneje žerbſki duchowny. Sserbjo woßady „Naſcheje lubeje Knjenje“, a tuta woßada hromadźi woßebje Sserbow, ſhubja tak žwojeho žerbſkeho fararja a ſ tym ras žerbſkeje woßady a ſacžuwaja to duchowne ſchkodowanje, kotrež ſ tuteho noweho poſtajenja dyrbi a budže wukhadźecž. Dotalny porjad pſchi tutej zyrkwi a woßebitoſcže, kajkež žu, žadaja žebi, ſo by farař tuteje zyrkwje był Sserb abo tola žerbſkeje rěcže mózny. Dalſchich pſchicžinow mjenowacž njeje trjeba, tute žu we wulkim a zyłym teßame, kotrež pola naß evangelſkich ſa to rěcža, ſo ma Sserbam žłužicž žerbſkeje rěcže mózny duchowny; wo tym je žo huſto tu a druhdže piſało, tak ſo to Sserbam — a Němzam dyrbjało ſnate doſcž bycž. Katolſzy Sserbja njejžu mjelcželi. Hnydom po tamnym naſtrožazym ſpodźiwnym woſjewjenju, kotrehož wobžah bě hižo njedźele prjedy poſtajeny a hotowy, cžitachmy žerbſke a němſke woſjewjenja we nowinach a nimo toho pſcheproſchenje na proteſtowazu ſhromadźiſmu, kotraž je žo ſańdženu njedźelu, 21. auguſta, we Sserbſkim Domje dźerżała. Jara wjele Sserbow bě žo ſeſchło. To žwědcži wo tym, ſo katolſkim Sserbam je droha wěz woboje: wěra a macžerſchcžina. A doraſne a roßudne žłowa žu žo rěcžake. Wuſbytk tuteje ſhromadźiſny bě reſoluzija na biſkopa a wutworjenje jednazeho wubjerka a ta wěſtoſcž, ſo katolſzy Serbjo ſteja ſa žwoje namrěte žwjate prawa. Snapſchecžiwjenja a porjedźeńki, kotrež bě biſkop njedźelu dopołdnja ſ klětki woſjewicž dał, njeběchu mohłe na tym niczo pſcheměnicž. — Sa katolſkich Sserbow je połoženje ſ tym wobcžežne, ſo katolſka woßada tu žama žwojeho duchowneho njewoli, ale ſo bywa jej duchowny daty. Evangelſke woßady maja tu žwoje woßebne prawa, tež tehdy maja žwoje wěſte prawa hiſchcže, hdyž ma krajny konſiſtorium farſke měſtno wobžadźicž. Nawopak maja w tu khwilu katolſzy Serbjo to lěpſche pſched nami, ſo maja telko žerbſkich duchownych, ſo móża wſchě žerbſke katolſke fary žwojeho žerbſkeho fararja měcž; pola naß je to hinak a hubjeńſcho, kaž je žo to tež tu w poßlednich cžißłach ſaßo piſało. Runje tole pak nam wobžwědczi, ſo bě wobžadźenje fary pſchi zyrkwi „Naſcheje lubeje Knjenje“ ſ Němzom Sserbam njepſchecželne poſtajenje katolſkeho biſkopa; na to pokaſuje tež to, ſo njebě niczo Sserbam wo tym ſnate do woſjewjenja, hacž runje bě wěz hižo dawno hotowa. My ſroſumimy ſrudźenje a roshorjenje a wuſtupowanje katolſkich Sserbow a jim pſchejemy, ſo bychu dozpili, ſchtož žebi pſcheja, ſo bychu w žwojim Božim domje ſe žwojim fararjom w macžerſnej rěcži žwoje Boże žłużby žwjecžicž mohli. Hdyž nochze zyrkwina wyſchnoſcž wobkrucžicž, ſo žo tajke poſtajenja pſchecžiwo Sserbam měrja, dyrbi wona do jich žadanjow ſwolicž, dokelž tu tola telko žerbſkich katolſkich duchownow je, ſo móże tež tuta fara Sserba doſtacž. A pola žerbſkeho katolſkeho měſchnika płacži to žame, ſchtož pola žerbſkeho evangelſkeho duchowneho płacži, ſo móże wón Němzam a Sserbam jenak žłużicž. Tole wuprajicž njedyrbjało trjeba bycž. Tola pſchikłady pokaſuja, ſo je to trjebu! — Pſchi tutym budź tu jene wopacžne měnjenje dla wobžadźenja evangelſkich žerbſkich farſkich měſtnow wotpokaſane: Wono njeje tak, ſo naſcha zyrkwina wyſchnoſcž njecha tamnej woßadže — měnjena je Huſka — žerbſkeho fararja dacž; ně, tamna woßada, ſ kotrejž by dyrbjak žerbſki farař pſchińcž, je tež žerbſka a trjeba tež žerbſkeho fararja! A dalſchich tu njeje, khiba ſo byſchtaj žo taj žerbſkaj duchownaj, kotrajž nětkle w Němzach ſkutkujetaj, namołwjałoj, žo do Sserbow wrócžicž a tu ſkutkowacž, hdyž tu tola žerbſzy duchowni pobrachuja.

Liſtowanje: Sa 12. po žwj. Tr. T. w B., ſa 13. po žwj. Tr. (žnjowy žwjedź.)?, ſa 14. po žwj. Tr K. w Hr.

Samołwity redaktor: farař **Wyrgacž w Noßacžizach.**

Cźišło 36.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 4. septembra 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźišchćenje a kniharnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 štotych pjenjezkow.

12. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jap. skutki 12, 1—11.

Herodaſch Wulki, morjeŕ Bethlehemſkich dźěcźi, běſche tſjoch ßynow moricź kaſał a tſjom druhim ßynam ßwój kraj ſawoſtajił, kóždemu dźěl. Tak ßyn jeneho morjeneho w Romje w kheźorſkim domje wotroſcźe, Herodaſch Agrippa ſ mjenom, tak wobdarjeny młodźenz, ſo kheźor Tiberius jeho ſa wucźerja w kheźorſkim domje poſtaji. Potom wón pod kheźoromaj Kaligulu a Klaudiom tak w hnadźe ſtejeſche, ſo jeho ſa krala zyłeho kraja poſtajiſchtaj, kotryż běſche jeho dźěd wobknježił. W Cäſareji jeho trón ſtejeſche. Lubowany pola luda pak njeběſche. Jeno wot lěta 41 hacź do 44 tam knježeſche. W 12. ſtawje japoſchtołſkich ſkutkow wo jeho kónzu ßłyſchimy. Kak ſłě ſteji wo lud a wo knježerja, hdyž tutón ßebi chze luboſcź a dźakownoſcź ßwojeho luda ſ morjeŕſtwom ſaßłužicź! To je Herodaſch Agrippa cźinił.

Najprjedy ſłoži ruku na Jakuba, Janoweho bratra. Nadpadne je, ſo japoſchtołſke ſkutki nam Jakubowu ßmjercź tak bjeſe wſchitkich drobnoſcźow powjedźa. Je drje Herodaſch jeho bje wſcheho ſajecź a ſkónzowacź dał? Ssu ßnadno Židźa po Schcźěpanowym kónzu a Saulußowym wobrocźenju někotre lěta zyle ſaſtali, ſchcheſcźijanſku woßadu pſcheſcźěhacź? Jeli tak było, Herodaſch je derje wjedźał, ſo ßo na roſcźenje ſchcheſcźijanſkeje woßady jara hněwachu. Hdyž nětk pytny, kajke wjeßele nad Jakubowej ßmjercźu mějachu, chzyſche jim hiſchcźe wjele wjetſchu ßłužbu wopokaſacź. Ruku na Pětra ſłožicź! Tón je lubuſchk wſchitkich, prěni ßwjatkowny prědar, najmózniſchi ßwědk Khryſtußowy! Woßadźe hłowu wſacź! To budźe jejny kónz. To budźe najwjetſcha radoſcź w Jeruſalemje, a kral Herodaſch budźe lubowany.

Tak pſchińdźe, ſo kralowi wojazy Pětra do jaſtwa ßadźichu a krućze ſtražu dźeržachu. Móżemy ßebi myßlicź, ſo ſchcheſcźijenjo wjedźachu, Pětr budźe runje tak rućze ſkónzowany kaž Jakub, bjes ßudźenja, jeno po kralowej kaſni, zyle k woli židowſkich měſchnikow. Cźohodła da kral Pětra tak ßylnje wobſtražowacź? Wěmy jeniczku pſchicźinu: kral ßo bojeſche, ſo ſchcheſcźijenjo njebudźa ſ měrom pſchihladacź, hdyž Pětra ſkónzuja. Njeſnajeſche tola ſchcheſcźijanſke wutroby a myßle. Najſkerje bě pſchikaſane, ſo by ßo Pětr w ßamßnej nozy ſkónzował.

Schto, tole ßnadź wjedźo, ſchcheſcźijenjo w tutej nozy cźinjachu? Njeſtejachu pſched Pětrowym jaſtwom ſ hroženjom, ſo bychu jeho puſchcźenje żadali abo wrota roſkamali, ale modlachu ßo. Zyła woßada ſhromadźena k Bohu ſdychowaſche. Ssu Pětra, ßwojeho najlěpſcheho, najßwěrniſcheho wodźerja, Bohu k ſbóžnemu wumrjecźu poručźili, ßu někotſi tajku wěru měli, ſo ßu Boha woprawdźe wo to proßyli, ſo by Pětrej wupomhał a jaſtwo wotewrił?

Schtoż ßo nam dale w japoſchtołſkich ſkutkach powjeda, to na to pokaſuje, ſo ßu zyle pſcheßłapjeni, hdyž Pětr pſched durjemi ſteji. Njewěrja, ſo je móżno. To dźe pſche wſcho proſchenje, pſche wſchu nadźiju. A Pětrej je, kaž by ßo jemu dźało. Njewě, hacź je pſchi ßebi był, hdyž je pſches jaſtwowe wrota do ßwobody wuſtupił. Wboſy ſchtyrjo wojazy dyrbjachu wumrjecź, dokelž bě jaty jim cźeknył, a Knjeſowy japoſchtoł móżeſche ßwojemu Bohu dale jako wuſwoleny grat ßłužicź. —

W naschich dnjach běschtaj w Amerizy dwaj jataj ke ßmjerczi saßudźenaj. Stejeschtaj psched wotprawjenjom. Kak ßo to mějesche, schtož ßud a prawdoscź nastupa, to doscź njewěmy. Ale to dyrbi nam kschescźijanam prawje jaßne bycź, kak wopacźne, haj hłupe je, hdyž po wschěm ßwěcźe ßu se wschěmi słóscźemi spytali wyschnoscź nusowacź, tole wotprawjenje sběhnycź. Měrne próstwy, kotrež ßu drusy wyschnoscźi sapodali, ßu na tajke waschnje wo ßwoju móz pschischłe. Hdy bychu jeno próstwy sa žiwjenje tuteju morjerjow wojowałe, budźische lěpje s nimaj stało.

Hdyž Pětr ßo sdasche shubjeny muž bycź, Knjesowy japoschtoł njewinowaty, haj wěry dla jaty ßedźesche, njeje nichtó sa njeho se słej mozu wustupił. Modlili ßu ßo wschitzy. Cźicha nóz leżesche nad městom a jastwom. Swjetscha drje ßo tutón dźiw Pětroweho wußwobodźenja se semjerżenjom wukłožuje. Kak je ßo stało, to wostanje potajnstwo. Wěricź a Boha khwalicź je najlěpsche, schtož możemy cźinicź, hdyž tajke abo podobne nashonimy.

Schto to někotremu wbohemu hrosy! Dyrbi wschu ßwoju wěru a duchownu bróń nałożowacź. Strach ßo minje. Dźiwnje je Bóh pschepomhał a wupomhał.

Nětko je 400 lět, so je mór we Witenberku sakhadźał. Tehdy je drje też we Wrótßławju tuta morjerska khorosćź knježiła. Pschetož duchowny Heß tam pißasche na Luthera, hacž je prawe, psched morom cźeknycź. Lutherowe wotmołwjenje je snate, tole smużite ßłowo wo Bożej ruzy, w kotrejž je człowjek też ßrjedź ßmjercze derje skhowany. A Luther njebě muž, kiž njeby też po tajkim ßłowje cźinił. Runjež mohł ßo na pschikasanje ßwojeho kurwjerscha powołacź, so dyrbjesche s universitu ßobu Witenberk wopuschcźicź. Luther tam wosta. A tak pschińdźe kónz oktobra léta 1527. Tehdy je najskerje Luther ßwój najmóznischi khěrlusch saspěwał: Bóh běsche jemu, hdyž chzyschе mór jeho pózrjecź, twjerdy hród a dobra bróń. W jeho wěrje njebě bojosćze. Schtó njeby spodobanje měł nad tajkim mužom a nad jeho wěru? Wojujmy, modlmy ßo, hdyž chze naß bojosćź jimacź! Tak móże kóždy nashonicź, kak dźiwnje Bóh pschepomha. Pschе wschě próstwy pomha Bóh ßwojim ßwěrnym dźěcźom. A hdyž Herodasch hrosy, Bóh je móznischi. Hamjeń.

Swěrni bacź do ßmjercze.

(Pokracźowanje.)

Na kupje Grieß w rězy Inn běchu schcźěpowz natwarili. Tam bu rano dowjedźeny. Jako jeho k schcźěpowzej wjasachu, prosche se wón pschihladowazy lud, so bychu spěwali kěrlusch: „Pschińdź ßwjaty Ducho!“ A ludźo spěwachu, mjes tym so płomjenja sapaleneho schcźěpowza wokoło rjekowskeho ßwědka ßapachu. Jako wón w płomjenjach cźujesche ßwój kónz ßo pschibliżicź, sawoła wón: „Jesußo, ja ßym twój! Scźiń mje sbóżneho!“ —

Tak bě Leonhard Kayser ßwěrny ßwojej evangelskej wěrje, w kotrejž bě spósnał runy pucź k sbóżnoscźi.

Luther bě Kayserej do jastwa list póßłał; jako wo jeho martraŕskej ßmjercźi shoni, rjeknje mjes druhim: „Ja njesbożowny, kak mało runam ja ßo naschemu Leonhardej, tutomu khrobłemu cźinjerjej toho ßłowa, ja, kiž ja s wjele ßłowami prěduju . . . Wón s prawom njerěka jenoż „König“, ale „Kayser“, dokelž je toho pschewinył, kotrehoż mozy ßo nichtó druhi na semi njeruna; wón njeje jenoż měschnik a wěrny bamž, kiž je tak ßwoje cźěło sa wopor dał, wón, tón wěrny Leonhard, t. r. kaž law kruty.“ Ssnadź je Luther runje tehdy, hdyž jeho wutroba ßo tak s Kayserom saběrasche, ßwój a nasch wulki kěrlusch saspěwał: „Jedn twjerdy hród je nasch Bóh ßam, bróń dobra, ßylna skała.“ Jako potom posdźischo wo tym jednachu, hacž dyrbja w Augsburgu něschto katolskim pschiswolicź, myßlesche ßebi Luther na Kayßera a dźesche: „Haj, luby bamžo, dajcźe nam saßo Leonharda Kaisera a wschitkich, kotrychž scźe njewinowatych sadajili, . . . potom chzemy wo tym jednacź.“

Naspomnjeny list, kotryž jemu Luther s Wittenberga 20. meje 1527 pißasche, je tak prawje list troschtowazeho, ale pak też sa ßobucźerpjenje hotoweho cźłowjeka. „Wołaj ßo Khrystußej“, tak wón mjes duhim pische,, ‚tomu Wschehowschudźomnemu a Wschehomóznemu! Budź twjerdy a wußměj ßo satanowemu sakhadźenju a hordźenju! Budź ßebi wěsty, so njemóże Tebi niczo schkodźicź, a to cźim mjenje, cźim bóle wón sakhadźa, kaž Pawoł praji: „Je Bóh sa naß, schtó móże pschecźiwo nam bycź!““

Luther ßam je potom stawisnu tutoho martrarja napisał a jemu też s tym pomnik w naschej evangelskej zyrkwi stajił. A nascha evangelska zyrkej je tutomu pomnikej pschidźełiła tón dalschi, so je mjeno tutoho bayerskeho martrarja stajiła do evangelskeje protyki. Pohladaj do protyki a ty namakasch pschi 15. auguscze tam stejo: Leonhard Kayser. A lětßa ßu to runje 400 lět. Tohodla cźim bóle nascha pschisißkuschnoscź, wobnowicź to wopomnjecze runje tutoho evangelskeho martrarja. Jedyn, kiž je po Lutheru wo nim pißał, praji: „Žadyn martraŕ po wschědnym waschnju legendy . . . ale khrobły wojowaŕ, kotryž ßo skoro hacž do poßlednjeho ßwojeho žiwjenja krucze dźerżesche, kotryž w poskiczenych spytowanjach ßwoje žiwjenje wukhowacź, ßwoju ßłabosćź cźujesche, tola pak skónczńje to dobycze dobu. Runje tuto cźłowjeske na nim je to, schtož jeho nam droheho cźini.“

Wopominanje evangelskeho martrarja Kayßera naß dowjedźe do prěnich lět evangelskeho reformaziskeho wojowanja a žiwjenja. Wopominanje druheho krwawneho ßwědka evangelskeje wěry, fararja Siegfrieda Schołty, nam kasa wostacź w tutym naschim cźaßu; 27. auguśta je to runje léto, so wón w Ruskej evangelskeje wěry dla ßwoje žiwjenje wostaji. Tutomu pschihotowa ßmjercź hida bolschewiskeho moderneho póhanstwa, abo lěpje bjesbóżnistwa, tamnemu saßakłosćź, s kotrejž katolska zyrkej pschescźěhasche zyrkej evangelskich kezarjow.

S baltiskeho kraja ‚kotryž je telko ßwěrnych evangelskich ßwědkow w naschim 20. lětstotku płodźił, pische něchtón: „Bóh je naß s cźežkim cźaßom bolschewiskeho pschescźěhanja na to dopomnił, schtož my w dobrym cźaßu tak lohko sapomnimy: kschecźijan bycź a Khrysta dla cźerpicź ßkuscha hromadźe. — Pschecźitaj 1. Pětr 4, 12 atd. — My tu w baltiskim kraju ßmy s tutym cźerpjenjom domachpytani a ßmy hódni namakani, dacź naschej zyrkwi kraßnych ßwědkow. Naschi wěrybratija w Ruskej, kotsiž ßu hischcźe pschezo w njepscheštawazym bědźenju s bjesbóżnymi bolschewikami a kotsiž ßu ßebi toho wědomi, so steja w prěnim rynku wojowarjow teje wójny, kotraž ßo mjes Khrystußom a Antichrystom wojuje, wjedźa so w tutym wojowanju, kaž to też jedyn s nich wupraji, někotsi padnu, Khrystuß pak tola dobudźe.“

A evangelska zyrkej w Ruskej, kotraž je hižo wjele cźerpiła, a hischcźe cźerpi, ma ßwojeho krwawneho ßwědka, a to je Siegfried Schultz. Tutón narodźi ßo 2. oktobra 1888 w Ober-Pahlenje w Estlandskej. Pobożnej starschej — nan bě statny sastojnik — ßebi pschejeschtaj, so by Siegfried, kotryž měješche dobru wutrobu, a bě luboscźiwy pschecźiwo ßwojim bratram a ßotram, bohoßłowstwo studował. Tola jako bu s hólza

młodźenz a studenta, nochzyſche tutón studenta wjazy bohoßłowſtwo ſtudowacź, ale ſtudowaſche prawa. Tole naß jara dopomni na młodeho Luthera, kotryž tohorunja pſchecźiwo woli ſtarſcheju prawa ſtudowaſche, měſto bohoßłowſtwo. Tola nan wumrě ſahe ,a tutón ſrudźazy podawk nawabi ßyna, ſo ßo ſtudiju theologije pſchiwobroczi a tak pſchecźe nětko hižo morweho nana dopjelni. Macź a wudowa njemóžeſche jeho podpjeracź, dokelž mějeſche ßo hiſchcźe ſa tſi dźěcźi ſtaracź. Tuž dyrbjeſche ßebi trěbny pjenjes ßam ſaßłužicź. To cźinjeſche, dawajo druhim hodźiny jako domjazy wurčeŕ, też nětkotre ſtipendije doſta. Tak ſtudowaſche bohoßłowſtwo ,tola to pſchecźe, nanowu wolu dopjelnicź, njedoßaha ſa ſtudium bohoßłowſtwa; pſchi tutym dyrbiſch ſ zyłej wutrobu a duſchu bycź. To pak Siegfried Scholta njebě, a to bě macźeri wutrobna ból. Jako nimo toho po cźaßu ſtipendije wuwoſtachu, woſtaji ßo wón dalſcheho ſtudija, hacźrunje bě w nim poſtudował. Dźěſche do Pětrohroda a bu tam ſ domajzym wučerjom, to bě lěta 1912.

W lěcźe 1914 wudyri wulka wójna, a Siegfried Scholta dyrbjeſche do wojakow a je ßłużił jako wojak, dokhož bě wójna. Jako pſchewrót pſchińdźe a bolſchewikojo knjeźſtwo na ßo ſtorhnychu, bu wón wobſkorženy, ſo je ſpion, a do jaſtwa tyknjeny. Wóßom měßazow ßedźeſche w jaſtwje. Tu ßo jemu dopjelni ßkowo, kotreż bě macź jemu ras w Dorpacźe prajiła: „Tyſchnoſcźe pſchińdu na tebje, a potom ty ßwoju wěru ſaßo namakaſch!“ Tam w jaſtwje a ſdobom w hroſy, ſo ßo ßmjertny wußud wupraji, je Scholta ſaßo ſa ßwojej bibliju pſchimał a w njej pytał. Tuta biblija je wukhowana. A te měſtna, kotreż je wón ßebi w njej podſchmóral, nam pokaſuja, kak je wón ßwojeho Sbóžnika pytał a wo ſbožo ßwojeje duſche a ßwojeho žiwjenja wojował a kak je ßo dał Knjeſej Jeſußej namakacź, ſaßo namakacź. (Pſchichodnje dale.)

Hrodźiſchczańſka woßada.

(Skónczenje.)

Sa zyłu woßadu jenoż jene pohrjebniſchczo wobſteji, kotreż zyrkej ſe wſchěch bokow wobdawa. To ßame bu dwójzy w cźaßu ſararja Rychtarja (1720—53) a 1860 powjetſchene. Khójny, kotreż pohrjebniſchczo pyſchachu, ßu ßo ſańdźene lěto, dokelž běchu pſchestare, wukopake a na jich měſtno lipy naßadźake.

Fara je jara ſtara. Na dnju nadpada pol Bukez, 14. okt. 1758, ßo farſke hoſpodarſke twarjenja hromadźe ſ hornym dźělom wßy wotpalichu; fara bu pſchepuſchczena. Wſchelake pſcheměnjenja ßu ßo w běhu cźaßa na njej ſtake. W lěcźe 1925 ßo doſpołnje ſwonka a ſnutſka wobnowi. Hoſpodarſke twarjenja ßu nuſne farſkeho kubła dla. Tam najeńkojo ßwoje žně domkhowaja.

W Hrodźiſchczu bu bórſy reformazija ſawjedźena. S cźaßom ßo evangelſzy ſararjo w Hrodźiſchczu mjenuja. Wot tych prěnich niczo nadrobniſche ſhonicź njeje. Jenoż cźi poßledni njech ßu tu naſpomnjeni: Jan Kſchesczijan Abraham Krygaŕ bě ſ ſararjom wot 1788 hacź do ßwojeje ßmjercźe 19. meje 1824. Sa nim pſchińdźe Handrij Voigt, rodźeny 25. dez. 1794 w Rakojdach. Jeho nan bě blidaŕ. 1820 bě wón ſubſtitut, 1824 faraŕ w Hrodźiſchczu. Wón wumrě 24. nov. 1860. Korla Bjedrich Auguſt Hilbrig ßo 9. junija 1821 w Porſchizach narodźi. Jeho nan bě zyrkwinſki wučeŕ. S ſararjom w Hrodźiſchczu bě wón wot 1861—1866. Moritz Hermann Albert Ebert narodźi ßo 4. meje 1832 w Drjeźdźanach jako ßyn jeneho knihownika. S Klukſcha pſchiczahnywſchi bu tu 1867 ſ ſararjom a woſta tu hacź do ßwojeje ßmjercźe 1877. Poßledni dokholětny faraŕ je Arnoſcht Oswald Mróſak byk. Wón ßo narodźi 29. oktobra 1845 we Wulkich Sdźarach we Wojerowſkim wokrjeßu jako ßyn zyrkwinſk. wučerja. Wot Michała 1858—65 gymnaſij w Budyſchinje wopytaſche, wot 1865—68 w Barlinje ſtudowaſche, 1879—82 bě ßobuſtaw prědaŕſkeho ſeminara we Wittenbergu, 5. junija 1872 bu wón we Wrótßławje pſches generalneho ſuperintendentu Erdmanna ſa provinzialneho vikara ſa Schleſyſku ordiněrowany; 1872 bu wón ſ ſararjom w Kołmje pola Niſkeje, 1874 tohorunja w Maleſchezach a 1877 w Hrodźiſchczu. Wot lěta 1898 bě wón ſ wjednikom ßerbſkeho ſeminara. Hacź do lěta 1924 je wón w Hrodźiſchczu ſkutkował, potom ßo do Budyſchinka pſcheßydli. Jeho naßlědnik je faraŕ Auguſt Krawz ſ Bukojny.

W Hrodźiſchczańſkej woßadze ßu tſi ſchule: Hrodźiſchczo, Worzyn a Rakojdy. Wot zyrkwinſkich wučerjow ßu tſjo hromadźe 159 lět w Hrodźiſchczu byli: Frauenlob, Herzog a Hattaß. Po Hattaßu pſchińdźe Sarjeńk, kiž je też zyły rynk lětow hacź do 1906 w Hrodźiſchczu ſkutkował. Wot lěta 1906 ßem je Arnoſcht Petrik ſ kantorom.

Hdyž bě prjedy naſpomnjene, ſo je tón pohlad k wjecźoru a k połnozy tak kraßny, dha tola też tu wulkotnu ſkału ſapomnicź njechamy, kotraž wot Hrodźiſchcźa nimale hacź do Wóſporka doßaha. Hižo ta rjana wokolina dyrbjała kóždeho woßadneho na toho wſchehomózneho ſtworicźela njebjeßow a ſemje dopomnicź. (Kónz.)

Zyrkej a ſtat.

Nacźiſk noweho wulkoſtatneho ſchulſkeho ſakonja je po zyłej Němſkej žiwe wojowanje wubudźił; ſa ſakoń a jeho poſtajenja a pſchecźiwo njemu ßo wjele rěcźi a piſche. Naſcha Sakſka woßebje je ſaßo ras tón kraj, w kotrymž ßo woßebje ſpjecźowanje ſběha pſchecźiwo prawam, kotreż chze ſakoń kſchesczijanſkim ſtarſchim ſa naboßne wukubłanje dźěcźi ſwěſcźicź, ſarukowacź. Prawa dacź, to ſakoń tola njemóże a też hakle njetrjeba. Tute prawa ſtarſchich, ſo ßwoje dźěcźi chzeja wukubłane měcź niz jenoż domach, ale też w ſchulach po ßwojej wěrje, ßu tola naturſke, Bože prawa! Ale ſchkitacź je ſakoń dyrbi. A ſo to nowy ſakoń chze, to njeje mnohim prawje, woßebje w Sakſkej niz. Cźim ßwěrniſcho maja kſchesczijanſzy ſtarſchi ſtražowacź a ßo prózowacź, ſo bychu ßo jim prawa njewſake, ale ſchkitake. Tehodla maja podpjerowacź wſchěch, kiž ßo wo to ſtaraja, ſo bychu ßo nam ſ tutym pſchikhadźazym ſakonjom ſchule ſwěſcźike, w kotrychž naſche dźěcźi niz jeno w naboźinje hodźiny maju, ale dozyła naboßne roswučeźowanje w naſchej wěrje doſtawaja. Njech pak pſchi tym naſchi ſtarſchi njeſabydu, ſo je a woſtawa prěnja a ſakładna wučeŕnja wſchěch dźěcźi ſtarſchiſki dom. Tehodla ſtarajmy ßo ßwěru wo to, ſo naſche dźěcźi w tutej wučeŕni, w ſtarſchiſkim domje, wuknu ſe ßkowow a ſkutkow, ſchtož kſchesczijanſke žiwjenje je!

Sowjet-Rußowſka je ſpytała, naboźinu w ludu wutupicź. Wſcho pak pokaſuje na to, ſo ßo ji to njeje poradźiło. Tak ſapißuje „Leningradſkaja Prawda“, ſo jich we ſańdźenym lěcźe w Leningradſkim gouvernemencźe 30 000 „bjesbóžnych“ bydleſche. To je jich jara ßnadna liczba runje ſa wokolinu tuteho hłowneho ßydła Bolſchewikow. We Pleſkawſkim gouvernemencźe ſtaj mjes 1000 wobydlerjemi pſchezo jenoż dwaj „bjesbóžnaj“. Niz jenoż burjo ſteja ſ wulkej wjetſchinu ßwěru k naboźinje, ně, też dźěłaczeŕſtwo induſtriellnych ßydleſchczow wobdźěluje ßo pſchi tym, dźěło zyrkwje ſ pjenjeſami podpjerowacź. Tak ßu ßo dźěłaczerjo tſjoch wulkich fabrikow, kotrychž mjena nam žaneho dwěla na jich

czeŕwjenej barbje njedowola, wožebje pschi sběranju pjenjes sa twar zyrkwjow wobdźělili. Tute fabriki, w kotrychž na 17 000 dźěłaczerjow dźěła, ßu: „Czeŕwjeny oktober“, „Komunistiska avantgarda“ a „Jarzewska fabrika“. Jena nowina dźěłaczerjow ßama pische, so ßu czi, kotsiž sa twaŕ zyrkwjow hromadźowachu, mjes dźěłaczerjemi 18 000 rublow nasběrali. Tuta nowina, „Trud“, pschispomni też, so ßo to tu pschi tutym „wróczopadnjenju do nabožinstwa“ jedna wo dźěłaczerjow a dźěłaczeŕki, kotsiž běchu revoluzionarni.

Wschelke s bliska a s daloka.

Wulke města shladuja husto ßo hordźo na wßy a małe městaczka. To, schtož prefekt franzowskeho hlowneho města Parisa wosjewja, njeje runje na to motane, so mohli ßo Pariżenjo s tym hordźicź. W Parisu bydli jich 3 460 wěschczeŕkow, kotrež maja ßame ßwoje wobkhodne rumnosczе abo burowy. Wob dźeń maja wone na 200 000 frankow dokhodow. A kelko je jich hischczе tych, kotrež nimo tutych mjenje sjawnje tutu saßkłužbu pytaja! Na lěto wobliczeja ßo dokhody tutych wěschczeŕkow w dobrych a srudnych czaßach na 73 milijonow frankow; sa wosjewjenja a poskiczenja w nowinach płaczа wone na 300 000 frankow sa lěto. Rosprawa prefektury pschispomni: „To najbóle zybnjene je, so maja ludźo czinki tutych sa něschto zyle woprawdźite.“ — Schto měnisch, bychu wulke města Němskeje pschi nadrobnischim pschepytowanju hinajscheho sjewiłe?

Industrija a rjemjeßlnistwo dawatej w Němskej 12 482 tyßazam wožobam dźěło. Mjes tutymi je 2873 žónskich, t. r. na 3 muži jena žónska. Najwjazy žónskich dźěła jich w textilindustriji a w dźěle na wobleczenjach, mjenujzy 681 000 a 784 000; mužskich dźěłaczerjow je w tutych wotdźělenjach industrije mjenje hacž žónskich. Najmjenje žónskich ma dźěło we wotdźělenjach sa twaŕske wězy a podkopki. Wězywustojni ßu wuprajili, so je dźěło w industriji sa žónske schkódnische hacž sa mužskich; tehodla ßu tute wulke liczby w industriji dźěłazych žónskich wěz khutneho rosmyßlowanja.

S **Jerusalema** ßu drobnische powjescze wo poßlednim semjerżenju dóschłe. S tutych shonimy, so je Palestina sdźěla czeżko domachpytana. W měscze Nablus, to je stare Sichem, je ßo w starym dźěle města wjele twarjenjow saßypło abo czeżko wobschkodźiło. Wobkhód a wikowanje stawa ßo tehodla swonka stareho města. Najczeżscho potrjecheny je samaritanski dźěl města. Mały samaritanski ludźik, kotryž tam bóle ßam sa ßo bydlesche, je tehodla Nablus wopuschczik, a ßebi wysche města na wotwiskach hory Garizim stany natwarik. Też synagoga města Nablus je jara wobschkodźena. — Spodźiwne je, so ßu pschi tutym semjerżenju te najstarsche kschesczijanske twarjenja Palestiny najmjenje schkodowałe, tak zyrkej pschi Khrystußowym rowje w Jerusalemje, tak zyrkej Khrystußoweho naroda w Bethlehemje. A tola bu jich we Bethlehemje 150 domow a w Jerusalemje 250 domow tak wobschkodźenych, so dyrbja ßo podtorhacź. Twarjenja evangelskeho mißionstwa buchu tam tehorunja psched czeżkim schkodowanjom wukhowane.

Evangelska ßwěra jewi ßo nětkle też w czeżko domachpytanych krajinach pschi wjeczornych mjesach Němskeje, tak we Saarkrajinje. Tuta je swjetscha katolska. Hacž runje hospodarska nusa wulka, njedopjelnjeja evangelszy jenoż ßwoje dotalne nadawki a dźěła, ně sważa ßo na nowe, kotrež sa nusne spósnachu sa spěchowanje evangelskeho žiwjenja. Tak wobsamkny wožada Dirmingen-Berschweiler, kotraž ma něhdźe 2000 duschow, ßebi wutworicź sahrodu sa małe dźěczi — Kleinkindergarten. — Ale wono njeje jenoż to, so maja tam evangelszy s zyłej krajinu ßobu pod sczěhwkami wójny czeŕpjecź, a so ßu evangelszy tam rosprószcheni mjes ßylnej katolskej wjetschinu, ně, też njewěra a njepschecźelstwo pschecźiwo kschesczijanskej wěrje czini jim wschelake czeżkoty. We Wiebelskirchenu mějachu evangelszy twarjenje wotnajate, w kotrymž běchu ßwój wožadny dom ßebi pschiprawili. Gmejnska rada, w kotrejž jenoż sozialistojo a kommunistojo ßedźa, je jim tuto twarjenje wupowjedźiła. Tuž nimaja schtyri wožadne ßotry žaneho doma wjazy a sa wožadne shromadźisny a wuhotowanja njeje tam žanych rumnosczow. Nimo toho ßu kommunistojo wobsamkli, schtyri ßotry ßwojeho kommunistiskeho smyßlenja wuwucźicź dacź, so bychu tak kschesczijanskemu dźěłu luboscze schkodu a wotpad nacźinili. Tola evangelszy ßo njedachu satraschicź. Hacźrunje tam swjetscha jenoż hórnizy a podobni dźěłaczerjo bydła, kotsiž maja mało dokhodow, ßu tola sa krótki czaß na 30 000 frankow to ßu něhdźe 5000 hriwnow — nasběrali, so bychu ßebi ßwoje wožadne žiwjenje snowa sarjadowali. Hdyž też tutón pjenjes hischczе njedoßaha, ßwědczi *nam tola wo tym*, so je tam evangelska ßwěra żiwa, kotraž ßo woporow njeboji, hdyž ßebi to wožadne žiwjenje żada. A wožebje ważne nam to je, so ßo to stawa mjes dźěłaczeŕskim ludom.

Guttemplerjo ßu snate sjednoczeństwo, kotrež ßo sa khorych stara, kotrymž je alkohol khoroscź pschihotował, a kotrež hewak pschecźiwo wužiwanju alkohola wustupuje. W lěcze 1890 bu tuto sjednoczeństwo se ßwojej němskej wotnohu sałożene. W tukhwilu ma 35 254 ßobustawow; wono je ßo potajkim jara rosßylniło. Wono ma sa ßwoje dźěło mjes alkoholkhorymi 59 wožebitych domow a nimo toho wožebity wuhojeński wustaw sa tajkich khorych a też wožebity dom sa młodostnych khorych. Tutón dom je ßo na starym naßypje města Magdeburga natwarił, a natwariłe ßu jón młodostne sjednoczeństwa Guttemplerjow. Tute młode ßobustawy ßu 2 lěcze dołho ßwój ßwobodny czaß sa tutón dom dźěłałe. Wusbytk tajkeho wožebiteho wopora sa dobru wěz bě tón, so maja nětk tutón dom se wschelakimi poboczнymi rumnosczemi, dale dom sa dźěczi a 6 domow sa ßydlerjow. Tuto sjednoczeństwo abo tutón rjad — Orden — nima wožebite nabožne abo konfesionalne saßady, tola ßo wón we wulkim a zyłym bliži saßadam kschesczijanskeje, wožebje evangelskeje zyrkwje.

Je to pola tebje też tak?

W Indiskej bě evangelski kschesczijan Baselskeho mißionstwa wot kschesczijanskeje wěry wotpadnył. To jeho hrjeba a wón ßo mißionarej wusnaje a praji: „Baselszy mißionarojo ßu mudri; woni jenoż njepraja, — kaž katolszy měschnizy, — kak masch żiwy bycź, ně woni daja też kóždemu Bibliju do ruki a czinja, so wón nawuknje czitacź. S tym położa woni samołwjenje wo duschu na njeho. So ja njeßßym tak żiwy, kaž mißionaŕ prěduje, to mi niczo njeczini, ale so ja njeßßym żiwy tak, kaž ßebi to Biblija żada, to mi żaneho měra njewostaja!“

Je też tebi biblija tajki pohonjeŕ k dobremu żiwjenju?

Sdobom nam to pokasuje, so naschi mißionarojo tam wonkach Knjesowu zyrkej na prawy sałożk sałożichu.

Listowanje: Sa 13. njedźelu po ßwj. Trojizy (żnjowy ßwjedźeń) ??, — sa 14. po ßwj. Trojizy Kr. w Hr, — sa 15. po ßwj. Trojizy R. w R.

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Nołżaczizach.

Cźišło 37.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Ty je-h ty spěwał
Swěrnje dźěłał
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmat a
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 11. septembra 1927 Bautzen

Cźišchcź a nakład Ssmolerjez knihicźišchczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

13. njedźela po swj. Trojizy.

Žnjowy dźakny swjedźeń.

Psalm 67, 6—8.

„Tebi, Božo, dźakuja so wschitke ludy; tebi dźakuja so wschitke ludy. Semja dawa swoje płody. Požohnuj naš Bóh, nasch Bóh. Požohnuj naš Bóh, a wschón swět njech so boji jeho.“ — Semja dawa swoje płody, haj tak je też lětša sašo było. Njech bě też tu a tam ša ratarja cźežka wěz, swoju rolu wobdźěłacź, so da Bóh ſprózniwemu derje radźicź, smy sašo widźeli. A tak stejimy dźensa w najwjazy naschich wošadow ſ dźaka połnej wutrobu pšched Božim wołtarjom a wopruje-my najwyschschemu dźak, kaž so to šłuscha. Wón je, kiž dawa nam wscho, schtož trjebamy; je nuśne, to hakle wošebje na-spomnicź? Kóždy, kiž sam tam wonkach na polach abo też we swojej sahrodźy dźěła, to wě a to pytnje a je, haj dyrbi bycź pšcheswědčeny, so wón sam jenoz móže mało pschinoschowacź k radźenju dźěła swojeju rukow. Ale snano je w naschim cźasu, w kotrymž cźlowjek tak rady myšli, so móže a samóže wscho, tola derje, hdyž to ras zyle rasnje nasynkujemy, so je wón tu njemózny a so je wscho dźěło a wscha próza podar-mo, hdyž Bóh naš njepožohnuje. Tohodla so nam saleźi dźen-sa, hdyž wrócźo hladamy na jeneho lěta derje sapłacźenu pró-zu, najprjódzy naschemu Bohu so dźakowacź se spěwom, ško-wom a skutkom, kaž snaty kěrlusch naš napomina. „Haj, moji lubi cźitarjo, wošebje to jene chzemy pschezo ſ nowa wob-myšlicź, so je nascha nam wot Boha napołożena winowatosćź, bohatstwo, kotrež je nam darik, ſ druhimi, kiž niczeho nimaja, dźělicź. W naschim cźasu je Bóh nam tajku bohatu skład-nosćź dał, jemu se skutkom so dźakowacź; tak njech je kóždy ſ tych wbohich, kiž su wschitko shubili, tebi ſ pokasarjom Bo-žeje wole. Tak někotryžkuli prosćeŕ so klapa wo twoje durje — a ty? Tak někotryžkuli stary dźěd, wumjeńkaŕ sedźi na swojim wumjeńku, tak mjenowanym a — trada! Njesnajesch też ty tajke pady, snano we twojej najbliźschej bliskosćźi, we twojim domje? Hlej, lětša je Bóh sašo k tebi rěcźał w žnjo-wym žohnowanju, je pšches swoju dobrotu tebje wjesćź chzył k samsnej dobrocźe. Njepschepošłuchaj tute wołanje twojeho Boha, pschetoż wón móže tebje też hinak wołacź, hdyž tak njechasch. Na to, luby pschecźelo, pschi dobrym cźasu myšl, tak njech tebje cźasne žohnowanje, žohnowanje se sachodnymi kubłami wjedźe k tomu, so nasběrasch wěcźne kubła, so so nje-runasch njemudremu bohacźkej w Jesušowym pschirunanju. Haj, chzemy dźensa też myšlicź na wěcźne žně, so bychmy po-tom też tak bohacźe žnjeli pšches Knjesowu hnadu. Tutu dźensa we wošebitej měrje sacźuwamy; haj njesacźujesch so zyle mały, hdyž hladasch na nju, kiž je na tebje pschischła, byrnjež był hrěschny cźlowjek, byrnjež měł hewak w myšlach wscho mózne druhe, jenoz j e h o niz, kiž je so sa tebje dał a woprował? Hdyž pak je tebje tak se swojej lubosćźu wobjí-mał, njeje-li tebi jasne, so jenoz pola njeho namakasch wěcźny wucźek? Tuž we wěrje wušywaj wěru, potom jeho namakasch w žiwjenju a směješch jeho jako wjednika w poślednjej smjertnej hodźinje, potom budu twoje žně wulke a ty budźeśch sbožowny, sbóžny! To je tola naš wschěch nadźija a wottyk-njeny kónz ſ dobom, so nascha dusha we naš pschiběra na cźi-stosćźi a pobožnosćźi, so namaka swój pucź domoj do wěcźneje domisny, so smějemy junu wjeźeku sbóžnu domkhowanku. Haj,

tuž we wěrje wuſywaj wěru, pſchinoſchuj na twojim měſtnje też něſchto k wulkemu ſkutkej, ſo nawuknu wſchitke ludy a wſchitzy ludźo ſo Bohu dźakowacź najprjódzy. W tym leži potajnoſcź tutoho ſwěta a jeho ſrudny dóńt, ſo ſo rosdźěli w ſtajnej harje, měſto toho, ſ by ſo hromadźe namakał we dźaknej modlitwje ſa ſwoje bycźe a dźerżenje a ſpodźiwne wodźenje. Je jich wjele, kiž to hiſchcźe ſpósnali njejſu, kiž pytaja najprjódzy to ſwoje abo jenoż to ſwojeho luda, kiž ſabudu, ſo je Sbóżnik ſa wſchěch wumrjeł, a ſo je najpoſledniſchi ſaměr a nadawk wſcheje wěry, wſchěch w luboſcźi k njemu wjeſcź. Hacź lětuſche żně naſ tak wſchitkich k njemu wołaja? Dajcźe ſo nam k Bohu modlicź, ſo by wón tych ſwojich ſhromadźił a jim móz dał, wuſywacź wěcźne ſymjo ſa wěcźne żně, ſo bychu byli żohnowanje ſa bludźazych. To njech je naſcha próſtwa, dźakna próſtwa dźenża na żnjowym dźaknym ſwjedźenju w ſerbſkim kraju! Hamjeń. R. w R.

Myßle k żnjowemu ſwjedzenjej.

Te żně ſu ſaſo dokonjane
A pola ſ wjetſcha próſdne ſu,
Kiž běchu kraſnje żohnowane
Se wſchelkej Bożej wobradu,
Sa milijony cźłowſkich dźěcźi,
Też ſa tych, kiž joh' njeſnaja,
Bóh naroſcź da też w tutym lěcźi,
Schtož k ſeżiwjenju trjebaja.

O ſo by wſchitzy dopósnali,
So tón dar pſchińdźe wot Boha,
A jemu dźak a khwalbu dali,
Hdyż ſycźi dźeja wot blida.
Ach ſ kajkej wulkej ſrudźbu tola
Cźi ſwoje żně domkhowachu,
Hdźeż wulke wody jim jich pola
A krupy żita ſkaſychu.

A mějachmy też w tutym lěcźi
Ssnadź pódla hona ſkabuſchke,
Tak ſo nětk, hdyż ſo wo tym rěcźi,
Drje něchtóżkuli morkoze,
O wone też ſu dary Boże,
Hdyż też ſu kuſcźicźk ſnadniſche,
A na nich kóżdy ſpósnacź móże,
So Bóh nam dawa, ſchtoż wón chze.

Ach ſpożcź też, Bożo, nětk hdyż mamy
Te rjane żně dom do bróżnje,
So my je wſchitzy wużiwamy
Też k twojej cźeſcźi dźakownje.
Haj wot nich chzemy dawacź rady
Tym khudym bratram we nuſy,
Dha budźe Bóh nam ſaſo ſ hnady
Wſcho żohnowacź, ſchtoż żyjemy.

Tak ſ dowěrjenjom k Bożej hnadźi
Żno k druhim żywam woramy,
Bóh daj, ſo ſo też derje radźi
Tón żyw, kiž bórſy żyjemy;
Ach wotwobrocź wſchak wot nich ſaſy
Sku pomjedź, krupy, njewjedro,
A daj nam rjane płódne cźaſy,
So wſchitko derje radźi ſo.

Pětr Mlóńk.

Sswěrni hacź do ſmjercźe.

(Pokracźowanje.)

A jako ſo durje jeho jaſtwa wocźinichu, njewocźinichu ſo, ſo by ſ nimi dyrbjał wuſtupicź na pucź wotprawjenju, ně, wón ſmědźeſche wuńcź do ſwobody. A w tutej ſo ſetka ſe fararjom eſtniſkeje Marijneje woſady, ſ A. Jürgenſonom. Jako tutón ſhoni, ſo je tutón ſ jaſtwa puſchcźeny bohoſłowz, ale tajki, kotryż njebě na ſchulach nawuknył wěricź, ale we cźěmnym jaſtwje, namjetowaſche wón, ſo by ſo wuſwobodźeny Knjeſowej ſkużbje wěnował. A Siegfried Schołta ſwoli ſ wjeſelom do teho, nětk ſkużicź tomu Knjeſej, kotryż bě jeho tak dźiwnje wjedł.

Hnydom ſapocźa ſo na pruhowanje pſched konſiſtorijom pſchihotowacź. Tuto wón też wobſta a bu 1920 ſa duchowneho wuſwjecźeny. Sswoje prěnje dźěło doſta we evangelſkej woſadźe Nowgoroda a w kolonijach tuteho gouvernementa. —

Wot ordinazije ſem klinczeſche jemu we wutrobje dale khěrluſch:

„O najwyſchſchi měſchniko,
Kiž ſy k woporej dał ſo,
Daj, ſo poddam też ſo tebi
A ſo wotrjeknu ſam ſebi.“

Woſebje bě jeho ſapſchijało, ſchtoż ſ nim tak khutnje a rjenje ſpěwaſch:

„Twoja luboſcź ſahoł mje,
So ja ſwěru pytam Cźe,
So bych Tebje namakał
A Cźe ſtajnje lubował! —

Tak ſo ſechze wěſcźe ſtacź,
So ſo móżemy Cźi dacź
K woporej tu na tym ſwěcźe
A tak woſtacź Twoje dźěcźi.“

Tuž bě wón hotowy, ſwojemu Knjeſej ſkużicź a jemu woprowacź kóżdy wopor, kotryż by ſo żadał. A ſe wſchej ſahorjenoſcźu ſwojeje prěnjeje luboſcźe je wón ſaſtawał ſwoje ſaſtojnſtwo; wón je ſo pſchi tym woſebje dźerżał tym niſkim; ſ radoſcźu je pſchipowjedał teho Knjeſa, kotryż bě jeho pſchemohł.

To je něſchto woſebite, tuto ſkutkowanje prědarja pod tyſchnym nadknjeżſtwom bjesbóżnych bolſchewikow, kotſiž ſaſtojnſtwo duchowneho licża do „ſchkódnych ſwobodnych profeżionow“ a tohodla wukonjerja tutoho ſaſtojnſtwa na wſcho móżne waſchnje pſcheſcźěhaja. Dawk a ſaſo dawk ma duchowny płacźicź; njeſapłacźi-li na mjeńſchinu, cźaſaja jeho. Też ſo jemu jenoż jena jſtwicźka pſchiſwoli, wjazy tajki „ſchkódnik“ njetrjeba. W tutym rumje bydli ſe ſwojej ſwójbu, tam ſo wari a jě, tam ſpja, tam dźěłaja, tam rjaduja ſo woſadne naležnoſcźe. A nimo tuteje nuſy telko nuſy we woſadźe, kotruż tehorunja ſawinuje tajka wyſchnoſcź. Tutej nuſy pak njemóżeſch wotpomhacź pak njeżměſch wotpomhacź, dokelż by pomoz ſ nowym ſchkodowanjom była. A wſchudźom wobkedźbuje cźe woko a wobcźuſchluje cźe wucho „cźeki“, tuteje rubeje nahladowazeje a wſcho pſchehladowazeje pomozneje polizajſkeje mozy bolſchewikow. Schto rěka to potom prědowacź, hdyż tola móżno, ſo w zyrkwi abo modleŕni ſedźi kakał tuteje „cźeki!“ Kóżde nětkak njelube abo njepſchemyżlene

ßłowo pschinjeße ſtrach ſa duchowneho, a niz jeno ſa tuteho, też ſa tych „dwazeczoch“, t. r. ſa ßobuſtawy woßadneje rady. To nawuknjeſch cżinicź po Mat. 10, 16, to pak naſhoniſch też, na klětzy każ w ſcżěhowazych pſcheßłyſchowanjach pſched tutej „cżeku“, ſo ßo dopjelnja, ſchtoż ſteji w Mat. 10, 19: „W tej ßamej hodżinje budże wam date, ſchtoż dyrbicże rěcżecź!“ —

Siegfried Scholta je ßwoje wobcżežne ſaſtojńſtwo ßwěru ſaſtawał, ßo njebojo dla ßwojeje woßoby. Tehodla je też ßnjał dżak a luboſcź wſchudżom, hdżež pſchikhadżeſche.

Rußowſka je pſchezo hižo nuſu měła, ßwoje woßady ſe duchownymi ſaſtaracź, nětkle je tuta nuſa cżim wjetſcha; do wójny bě tam na 300 evangelſkich duchownych, nětkle něhdże 80. Najwjetſcha je nuſa w dalokich rosleżanych kolonijach. Rußowſka ma dźě tola hiſchcże w ßwojich njewuměrnje dalokich krajach krajiny, w kotrychž ßu hiſchcże ludźo jako nomadojo żiwi, wokoło cżahajo po kraju ſe ßwojim ſkotom abo ßo żiwjo ſ hońtwu. Do tutych krajinow ſacżahuja ratarjo, ßo ſaßydluja a po cżaßu naſtanje tam woßada. Huſto je pak to tak, ſo zyrkej niczo wo tajkim nowym ſaßydlenju njeſhoni, doniż jo tak rjez njenamaka. Nimo toho njejßu tam jenoż Němzy evangelſzy; ně, ſe wſchěch móżnych rěcżow pſchikhadżeja evangelſzy kſcheſcźijenjo, a to cżini dźěło duchownych cżim cżeżſche. Tak ßydla tam na dalokich runinach też evangelſzy Finojo, Letojo, Eſtojo. Scholta móżeſche eſtniſku rěcź, tohodla póßła jeho biſkop Malmgreen w Pětrohrodże do eſtniſkich kolonijow w połnóżnej Rußowſkej, ſo by ßo ſa nje jako duſchepaſtyŕ ſtaral a jich woßadne żiwjenje ſrjadował. A Scholta njewopytowaſche jenoż kolonije europiſkeje Ruſkeje, ně, pſchińdże też pſches Ural do Aſiſkeje hacź do Omſka. Tam pucżujo namaka evangelſke woßady, ſ kotrychž někotre njeběchu 10 lět dołho żaneho evangelſkeho duchowneho wohladake. Tu rěka Boże ßłowo bohacże pſchipowědacź. Tu dyrbi khwatne konfirmazije dżeržecź a konfirměruje 15lětnych a też 25lětnych. Sakoń wſchak też dowola jenoż tſi dny trajaze pſchihotowanje. A runje tak je ſe kſchcżenizami. Make dźěcżatka w ſałwcżkach kſchcżijeſche wón, ale też 10lětne, kotreż ßame k dupje pſchiſtupja. Dźěło ßo kopi pſchi wopycże w tajkichle woßyrocżenych a woßamocżenych woßadach. A pſchi wſchěm duſchepaſtyŕſkim dźěle dyrbi duchowny też bycź ſ dobom nowina; dyrbi jim powědacź, ſchto ßo wonkach w kraju a na ßwěcże ſtawa. Ale cżaß honi, dołho njeje nihdże khwile, dokelż ſibirſke lěcżo dołho njetraje. A w lěcże móżeſche tam tola jenoż tajke daloke pucżowanja cżinicź. W ſymſkim cżaßu pokaſuje cźi ſchkleńza druhdy 50 ſtopnj. a wjazy ſymy. To potom na pucżowanje żane myßle njejßu. Hižo woßadne ſeńdżenja ßu pſchi tajkich ſymach ſkoro njemóżne, a to nětko cżim bóle, dokelż huſto pſchihódne rumnoſcże pobrachuja. Do wójny móżachu evangelſzy ſchulſke ſale abo wulke jſtwy wjeßnjanoſtow ſa ßwoje ſhromadżiſny wużiwacź, nětkole je to njemóżno. Sakoń ſakaſuje, twarjenja, kotreż ſtatej abo gmjenam ßłuſcheja, ſa nabożne ſhromdżiſny pſchewoſtajecź, pſchetoż: „Nabożina je opium ſa lud a cżini lud hłupy!“ Tohodla je huſto maka burſka jſtwa měſtno kemſchenjow a wſchěch zyrkwinſkich ßwjatocżnoſcżow. Ale druhdy tu też hiſchcże tutoho ruma njeje, tehdy mjenujzy, hdyż ßu koloniſtojo ßo hakle ſaßydlili, doniż njemóża ſtatok twaricź, bydła w hětach, kotreż ßu ßebi ſe ſemje naßypali. Tehdy dźerża ßo Boże ßłużby wonkach, a to we lěßu pſched ßo palazym a kadżazym jaworzom; tutón dyrbi „moſchki“, kałate muſchki, prjecź honicź, kotreż ßu tam po milijardach domach.

Tola njech je ßłużba pucżowazeho evangelſkeho duchowneho w Ssibirſkej cżežka, wona ma tola ſa toho, kotryż ju wukonja, wjele wobſbożazeho a poſběhowazeho. Nihdże nima wón „ßyte woßady“, wſchudżom „hłódne woßady“, ſa Božim ßłowom a nabożnym poßłużenjom ßo żedżaze woßady. A tuto żohnowanje je też Scholta ſacżuwacź ßměł. A wón je ſ wjeßełoſcżu tutym woßadam w eſtniſkej, ruſkej a němſkej rěcżi wulke ſkutki Boże pſchipowědał. A hdżež prědowaſche, pſchikhadżachu ſ cżrjódami; ßamo kommuniſtojo ßłyſchachu jeho prědowacź to ſtare evangelion. Tuto bě jim, pſchipowědane wot tajkeho we wěrje żiweho ßwědka, zyle něſchto druhe hacź to, ſchtoż bě jich cżaßopiß „Bjesbóżny“ jim wußměſchejo ſ tutoho evangeliona ſcżinił. Tu pola Scholty njenamakachu „kapitaliſtiſkeho duſchełojerja“, njenamakachu też żane „ſyſtematiſke prózowanje ſa to, ſo by ßo lud hłupy ſcżinił“, ně, tu bě troſcht po ſrudobje, ßylnoſcź ſa żiwjenje. To też ſacżuwachu woni wſchitzy a tuż pſchikhadżachu ſ cżrjódami, hacżrunjeż kommuniſtojo hanjachu, haj hrożachu.

Tak bě ßo Scholta na pucź naſtajił, ſo by, pucżujo pſches Omſk, wopytał eſtniſke kolonije w Tobolſkim wokrjeżu. Tohodla wjeſeſche ßo ſ parnej łódżu po majeſtotnym Irtyſchu 300 kilometrow dale dele ſ měſtej Tara. W jeje wokolinje wopyta ratarſke ßydleſchcża Eſtow. To bě też wulki cżaß, ſo tam pſchińdże. Pſchetoż 9 lět dołho njebě żadyn duchowny pobył w tutych diaſporawoßadach, mjes tym ſo běchu propagandiſtojo kommuniſtow a jich ßwětonahlada tam jara dźěłali a ßebi jich wjele woßebje mjes młodżinu dobyli.

Scholtu witachu jako ſaſtupjerja domjazeje zyrkwje woßebje cźi ſtari a ſtarſchi ſ wulkej radoſcżu. Bě wón tola pſchiſchoł, jim evangelion toho Knjeſa pſchipowědacź w macżeŕnej rěcżi, kotraż woßebje w dalokej zuſbje luboſnje klinczi. Hinak bě to pola tych młodych a młódſchich. Pola tutych rěkaſche wojowacź wo jich duſchu a wutrobu. Pſchecżiwo prědowanju bjesbóżnoſcże dyrbjeſche wuſtupicź ſe wſchej doraſnoſcżu ſe ßwojim prědowanjom pobożnoſcże a wěcżneje wěrnoſcże. Pſchi tym pak rěkaſche: Prěduj tak, ſo tutu wěcżnu wěrnoſcź njepſchikrótcżiſch a ſ dobom tak, ſo bolſchewikſkim móznarjam pſchicżiny njedaſch tebje pſchimacź, haj tebje němeho ſcżinicź; mjeſow ſa ßwoje ſkutki abo lěpje njeſkutki woni njeſnaja, dokelż nochzedża niczo wjedżecź wo bójſkej mozy, kotraż wſchěm cżłowjekam, też tym najmózniſchim, mjeſy wottykuje.

Siegfried Scholta cżujeſche, ſo wón ſe ßwojim prědowanjom hidu, ſ kotrejż jeho, toho ßwědka wěrnoſcże hižo hidżachu, poßylnjowaſche. Pſchezo hórſche hrożenja buchu pſchecżiwo njemu wuprajene. Tola ſatraſchicź ßo njeda, wón woſta pſchi ßwojim ßwědcżenju wo ßwojim Knjeſu a Sbóżniku. A tutón Knjes a Sbóżnik jeho ſwjeßeli ſ tym, ſo jemu da dobywacź: Wulki dźěł młodżiny wotewri ſtaremu evangelionej ßwoju młodu wutrobu.

(Pokracżowanje.)

Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam.

Dołho bě njewěſte mjenowacź lěto, w kotrymż je Luther nam tutón ßwój kraßny kěrluſch ſaſpěwał, kotryż ßo nětko hižo dołho po zyłym ßwěcże ſpěwa. Po dokładnym pſchepytowanju maja nětko wězywuſtojni ſa to, ſo je tutón kěrluſch w lěcże 1527 naſtał. Tak bychu to lětßa 400 lět byłe, a tutón kraßny ſpěw ma lětßa ßwój 400lětny jubilej.

Lěto 1527 bě ſa naſcheho reformatora cżežke lěto. Luther bě jara khory a cżerpjeſche pod duchownymi nadběhami. Sapocżatk julija bě wón ßam toho měnjenja, ſo je jeho poßledńja hodżinka pſchiſchła. Bě tola też mór w kraju a w měſcże.

A w tutym lěcze ßnadź je ßebi Luther tuto ßylne wuſnacze ſ wutroby a do wutroby wuſpěwał? Ssnadź w tutym naſymſkim cżaßu? S najmjeńſcha móhli my to ſ liſta, kotryż je Marcżin Luther 1. nov. 1527 pißał na Arnsdorfa, ßwojeho pomozniſka w reformaziſkim dźěle, wobkrucżicź. W tutym liſcze ſteji mjes druhim tole: „Tak ßu wonkach wojowanja, nutskach tyſchnoſcze . . . Khryſtuß pyta naß domach. My mamy pak troſht, kotryż ſłobam ſatana napſchecźiwo ſtajamy, mjenujzy ſo my mamy Boże ßłowo, kotreż duſche wumoża, njech tamny też cźěła pożera. Porucź bratram a ßamemu ßebi, ſa naß ßo modlicź, ſo my khroble pod ruku toho Knjeſa wutrawamy a ſatanowu móz a leſcź pſchewinjemy, njech ſe żiwjenjom, njech ſ wumrěcźom.“

Myßle tutoho liſta namakaſch w kěrluſchu. A tohodla je drje móżno, ſo je Luther w tym cżaßu, w kotrymż tutón liſt Arnsdorfej pißaſche, to, ſchtoż jemu myßl a wutrobu pjelnjeſche, wuſpěwał ſ kěrluſchom, kotryż bu potom kěrluſch reformazije, ale niz jeno to, kěrluſch tak nětkotreje w cżeźkich bědźenjach wojowazeje wutroby. Tola, to njewucżini, ſo my to na dźeń a hodźinu wěmy; to je to ważne, ſo my we wſchěch cżaßach, woßebje w tajkich, każ naſch cżaß nětkole je, ſ wutrobu ſ ertom, ſ ruku wuſnawamy: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam.“

Zyrkej a ſtat.

— **Němſkoſtatny ſchuliſki ſakoń** je ßylne wojowanje ſbudźił, woßebje je ßo ſakſke wucżeríſke towaríſtwo roshoriło, a to tohodla, ſo dyrbja ſtarſchi to prawo nad ßwojimi dźěcźimi měcź, ſo poſtajeja, ſo dyrbi dźěcźo w jich wěruwuſnaczu bycź też w ſchuli wukubłowane, ſo dyrbi dozyła w naboźinje a bohabojoſcźi bycź wukubłowane. Ale wono njeje tola tak, ſo tu dźěcźi wucżerjow dla ßu, ale ſo ßu tu wucżerjo dźěcźi dla a ſo dźěcźo tola najprjedy ßłuſcha ſtarſchimaj. A ſa kſchesćźijanſkich ſtarſchich, evangelſkich każ katolſkich, je tola wucźinjena wěz, ſo ßebi ſa ßwoje dźěcźi żadaja wucżerńnje, w kotrychż dźěcźi namakaja roswucżowanje w duchu jich wěry. S dobom wědźa naſchi ſtarſchi też, ſo wſchitzy wucżerjo pſchecźiwo tajkemu wukubłanju njejßu, njech też wucżeríſke towaríſtwa jako tajke pſchecźiwo tajkemu ſakońſkemu ſarjadowanju wojuja. Tohodla pak maja też nětko naſchi ſtarſchi tu pſchißłuſchnoſcź, wſchudźom, woßebje we ßwojej ſchuliſkej gmejni, dorańnje ſa to wuſtupowacź, a hdyż je nuſne, też hłoßowacź.

— **Naſcha ſakſka evangelſka zyrkej** je ſłożiła nowy prědarſki ſeminar ſa młodych duchownych, kotſiż ſ univerſity pſchikhadźeja. Prjedy hacź do woßadneho dźěła ſaſtupi, ma ßo młody duchowny tu hiſchcże ſa praktiſke woßadne dźěło, kajkeż ßebi naſch cżaß nětkole wot duchowneho żada, pſchihotowacź. Tutón ſeminar bu do naſcheje Lużizy położeny, a to do Lückendorfa pola Żitawy. Tam je naſcha krajna zyrkej kupiła pſchihódny dom, kotryż ßo nětko ſa nowy wuſtaw pſchihotuje. Se 16. oktobrom ſapocźnje ßo tam nowe dźěło, a to pod wjedniſtwom k. fararja dra. Dörny, kotryż je nětkole hiſchcże we Lubiju ſ fararjom. Sa 12 młodych bohoßłowzow a ſa jich wjednika ßu tam rumnoſcże pſchihotowane nimo druhich hewak trěbnych. To je ſwjeßelazy a ſ dobom nuſny poſtup. Naſch cżaß ſ jeho wobſchěrnymi a ſ dźěła zyle nowymi nadawkami, żada ßebi tajke pſchihotowanje ſa duſchepaſtyrjow; univerſita jim tajke praktiſke ſa woßadne dźěło trěbne wuhotowanje njedawa a też njemóże dawacź pſchi nětcźiſchim ſarjadowanju. Sa woßadne żiwjenje a woßadnych budże to ſe żohnowanjom. So bu měſtno ſa tutu nowu theologiſku wucżeńnju runje we Lużizy pſchihotowane, na tym je wina ßobu to, ſo je romſkokatolſka zyrkej w Ssmochcźizach ſaměſtniła ßwój měſchniſki ſeminar. Njech je tuż nětko tutón nowy dom naſcheje krajneje zyrkwje měſtno, ſ kotrehoż budże żohnowanje wukhadźecź ſa zły kraj każ ſa naſchu Lużizu!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Budyſchina.** S 1. oktobrom pſchewoſmje k duchowny primarius Fröhlich wjedniſtwo Budyſkeho zyrkwinſkeho wokrjeża jako ſuperintendenta. Tukhwilu je hiſchcże k. tajny zyrkwinſki radźicźel Roſenkranz ſaſtarał wokrjeża. Dokelż pak je tutón na dowoleńzy, je hacź do 1. oktobra knjes wyſchſchi farař Domaſchka jako ſaſtupowazy ſuperintendenta ſ wjednikom Budyſkeje eforije. Jako tajki bě wón tydźenja też we Hornim Wujeſdże, ſo by tam noweho fararja ſapokaſał. Wſchě naležnoſcże Budyſkeje ſuperintendentury maja ßo potajkim hacź do 1. oktobra k. wyſchſchemu fararjej Domaſchzy pſched-położicź.

— **Sſerbſka prědarſka konferenza** ſeńdże ßo póndźelu 19. ſeptembra dopołdnja ¾10 hodźin w Sſerbſkim Domje. Wuradźowanja budźa jara ważne a wobſamknjenja roßudne; tohodla je pſchitomnoſcź wſchěch nuſna.

— Dźeńża ßwjecźi Budyſchin żnjowy dźakny ßwjedźeń. Tohodla mějachmy wcźera ſaßo to wjeßele, ßłyſchecź poſawniſtow ſ wěże piſkacź. Sswjatocźne ſynki chzychu pſchihotowacź wutroby wſchěch na dźeńßniſchi woßebity dźeń, ſo bychu ßo wſchitke ſ dźakowanjom pſched Bohom ſjednocźałe.

— W **Drjeźdźanach** ßu dźeńża a w tutych dnjach ważne poßedźenja tych, kotſiż w dźěle ſa naſchu evangelſku młodźinu ſteja. Swjaſk towaríſtwow evang. młodźenzow a Swjaſk towaríſtwow evang. młodych holzow, wobaj ſtaj wodźerjow a ſaſtupjerjow do ſhromadźiſnow a wuradźowanjow a do dźěła do Drjeźdźan ſwołakoj. Boże ßłowo a Boża ßłużba je naſynk tutych ſkhadźowanjow a do ßłużby Jeſom Khryſta a jeho kraleſtwa je wſchitko dalſche ſtajene, ſchtoż ßo tam wuradźuje a wuſkutkuje, ſchtoż dyrbi potom po zyłym kraju dobre płody njeſcź mjes młodźinu a mjes ludom, ſa młodźinu a ſa zły lud, pſchede wſchěm pak ſa jenotliwych młodych, ſa ßwójby a domy a woßady. Tuż njech ßo wſchitko tam derje radźi,, a kóżdy pomhaj na ßwojim, ſo njeby był namakany jako hacźeř a każeř, ale jako ſpěchowař a hajeř tutoho dźěła w Knjeſowym kraleſtwje.

— S **woßadow.** 12. njedźelu po ßwj. Trojizy bě ſa te tſi hacź dotal woßyrocźene woßady naſcheje ßerbſkeje Lużizy woßebita njedźela. Wſchudźom prědowachu duchowni, ſa kotrychż bě tuto prědowanje ſ woßebitej ważnoſczu. Woßebje płacźi to ſa Horni Wujeſd, hdźeż nowy woßadny farař naſtupne prědowanje dźerżeſche. W Huſzy a w Ketlizach prědowaſchtaj duchownaj, kotrajż ßnadź tutej faríſkej měſtni pſchewoſmjetaj. Sa naſchu ſakſku zyrkej je pſchi tym w tutym cżaßu, we kotrymż duchowni tak pobrachuja, to dobre, ſo wſchitzy tſjo njepokhadźeja ſ farſkich měſtnow naſcheje krajneje zyrkwje, ale dwejo ſ druhich krajnych zyrkwjow a tón tſecźi, Wujeſdźanſki farař Günther, pokhadźa drje ſe Sakſkeje, ale ſchuliſkeje ßłużby, a to ſ Kamjenza.

Liſtowanje: Sa 14. njedź. po ßwj. Trojizy Kr. w Hr., — ſa 15. po ßwj. Tr. R. w R., — ſa 16. po ßwj. Tr. T. w B.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžiſło 38. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokrjew će. F.

Serbſke njedźelſke lopjeno.

Budyſchin 18. ſeptembra 1927 Bautzen

Cžiſchcź a nakład Smolerjez knihicžiſchczerńje a knihaŕnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi běrtlětnje 78 ſlotych pjenjezkow.

14. njedźela po ßwj. Trojizy.

Luk. 15, 1—10.

Pſchibližowachu ßo pak k njemu wſchelzy złonizy a hřěſchnizy, ſo bychu jeho poßłuchali. A Fariſejiſzy a pißmawucženi mórcžachu. W tutym ſapočžatku naſcheho tekſta namakaſch zyłe nawopak tamneho kaž tež pſchitomneho cžaßa. Złonizy a hřěſchnizy ßo pſchibližuja, woni ßebi tak prawje njeſwěrja k temu Knjeſej hicź. Tak tež tam tón złonik w templu ſtejo naſdala njechaſche ßwojej wocži k njebjeßam poſběhnycź, mjes tym ſo Fariſejiſki wuſtupi a ßo ßam pſchi ßebi tak modli: Ja ßo cži dźakuju, Božo, ſo njejßym jako druſy ludźo. Fariſejiſzy a pißmawucženi mórcža. Woni ßo ſa něſchto lěpſche dźerža. Woni měnja, ſo złonizy žaneho prawa na teho Knjeſa nimaja, ale jenoż woni. Jich hordoſcź martruje. Na ßwoje ſamóženje ßebi wjele myßla. Tak ßebi tež dźenża někotry cžłowjek we wopacžnym měnjenju myßli, ſo Bóh na pjenjeſy a kubło hlada, a ſo je jemu bohaty tehodła pſchijomniſchi hacž khudy. A tola dyrbjeli wſchitzy kſcheſcźenjo wjedźicź, ſchto je Bohu ſpodobne.

Wo kralu ßo nam ſcźěhowaze powjeda. Kóždy dźeń daſche ßwoje blido krycź, a běſchtej dwě rjadowni cžłowjekow, kotſiž mějachu prawo k blidu pſchińcź. Koło wokoło krala, k jeho prawizy a lěwizy ßydachu cži, kotſiž běchu kralowſkeho rodu a nadobni najwyſchſcheho rjada. Pſchińdźechu we ßwojich ſtatnych draſtach a běchu witani a mózachu ßwoje městna wobßadźicź. Na druhim kónzu blida — tak bě kral ßwojemu ßłużobnikej w dobrej wole pſchikaſał — běchu krywy ſa proſcherjow. Hdyž běchu w jenym cžaßu khudźi a rostorhani hłódni w měſcźe, kotſiž mózachu ßwoju khudobu dopokaſacź, ßmědźachu pſchińcź a pola krala ſa blidom ßedźicź. Tak bě ßo wojjewiło. Nětk ßo ras ſta, ſo prynz kralowſkeho rodu po ßwojim ſdaczu titul a ſamóženje ſhubi. Wotbu tež narodny pokaſowaŕ a ſaboja ßo, ſo drje to, ſchtož bě wón hdy wobßedźał, ženje jeho prawe ſamóženje było njebě. Wón ßebi praji, ſo je ßnadź podßunjene dźěcźo. Schtož běſche ſa ßwoje wobßedźenſtwo dźerźał, ßnadź jemu ſzyła njepſchißłuſchesche. Jako nětk cžaß wobjeda pſchińdźe, bě jemu, jako ßebi ſwěricź njeßmě, ßo ßwoju rjanu draſtu woblez; móżeſche bycź, ſo bychu jeho jako jebaka wunamakali. Ale dha ßebi tu wěz tak roſpomni: Jeli ſo ßym hacž do teho cžaßa woprawdźe jenoż jebak a niz woprawdźity ßyn ßwěrneho nana był; hdyž ſamóženje a drohotne kamjenje, kotreż mam, moje njejßu, ßym proſcheŕ a niczo nimam. Tak ßwoje rjane wobleczenje wotpołoži a ßebi zyle jednore kupi. Nětkaŕ dyrbju ſa kralowym blidźe ßedźicź, wón rjekny, a hdyž jako prynz hicź njemóżu, dha pſchińdu jako proſcheŕ, a tak dyrbju tola na jene waſchnje na wobjedźe dźěł bracź. Móżemy jenoż pſchiſtajicź: Hdyž waß Jeſuß Khryſtuß tež ſa ßwjatych a ſa Boże dźěcźi pſchiwſacź njemóże a hdyž jako tajke k njemu pſchińcź njemóżecże, dha dopomńcże ßo teho ßłowa: Tón pſchijima hřěſchnikow a jě ſ nimi. —

Niczo temu Knjeſej tak wohidne njeje, kaž njelubosne ßudźenje, a wón naß napomina: Njeßudźcże, dha wy njebudźecże ßudźeni. Pſchetož ſ kotrymž ßudom wy ßudźicże, ſ tajkim budźecże wy ßudźeni, a ſ kajkej měru wy měricże, ſ tajkej budźe wam ſaßo měrjene. A ßwjaty japoſchtoł na Romſkich piſa: Teho dla, o cžłowjecże, njemóżeſch ty ßo ſamolwicź,

ſchtóž ty ßy, kotryž ßudźiſch. Pſchetož w cźimž ty druheho ßudźiſch, ſatamaſch ty ßo ßameho; dokelž runje to cźiniſch, ſchtož ßudźiſch.

Jeſuß fariſejſkim a ſ nimi też nam dwě pſchirunani pſchedpołoži: Wot ſhubjeneje wowzy a wot ſhubjeneho kroſcha. Na ſakožku tekſta rěcźimy wot **Jeſußoweje ſbóžnikoweje luboſcze: 1. Wona ſkorži wo ſhubjenje jenotliweho a 2. Wona dźěła na wukhowanju jenotliweho.**

W naſchim cźaßu jenož hiſchcze wulka cźrjóda něſchto płacźi. Ta ßo wobliſchcźi, wo nju ßo prózuja, ju chzedźa ßebi dobycź. To je ſnamjo demokratiſkeho ſtata. My to widźimy pſchi wólbach, kak ßo wo jenotliwy hłóß wojuje, ſo bychu wulku hromadu dóſtali. To ßo pokaſa pſchi pſchedſtajenju idealow; cźim wjetſcha liczba ſaſtupjerjow ideala, cźim wjetſchi wliw na druhich. Tak je też pſchi pſchecźiſchcźenju żadanjow; cźim wjazy ßo tym żadanjam pſchiſamknu, cźim wjetſchi budźe ſacźiſchcź na tych, kotſiž maja móz, něſchto pſchiſwolicź. Tak dźenża cźrjóda knježi, a chze cźłowjek něſchto płacźicź, dha dyrbi ſ njej ßobu hicź. Shubi ßo jedyn abo tón druhi, to niczo wo to njeje. We wulkej cźrjódźe to nichtó njepytnje. Nichtó wo njeho njeżaruje. Pſchetož ßobuſtawy wulkeje ßyły ßu twjerde. Sapomnjeny — to je woßud tajkeho wobżaromneho.

Kak zyle hinak je tola w duchownym naſtupanju, pola naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Cźłowjek, kiž jenu wot ſto wowzow ſhubi, te dźewjecź a dźewjecźdźeßacź w puſcźinje woſtaji a ſa tej ſhubjenej dźe tak dołho, hacž by ju namakał. A potom je jeho wjeßele wulke, a domach ßwojich pſchecźelow a ßußodow ſawoła a jich napomina, ſo bychu ßo ſ nim wjeßelili. To je pſchirunanje ſa Bożu luboſcź a pſchecźelnoſcź pſchecźiwo nam ſhubjenym a ſatamanym cźłowjekam. Bóh tón Knjes ßo ßmili. Jemu njeje wſcho jene, hacž je ßo jedyn ſabłudźił. Jemu je jedyn tak luby kaž tón druhi, ale najlubſchi je jemu tola tón ſabłudźeny. Wón druhich ßamym ßebi pſchewoſtaji a ſa tym ſhubjenym dźe. A pola njeho njeje kaž pola cźłowjekow, kotſiž to pytanje bórſy woſtaja, hdyž hnydom niczo njenamakaja. Wón pyta tak dołho, hacž namaka. A potom budźe wjeßełoſcź w njebjeßach na tutym jenym, kiž pokutu cźini, pſched dźewjecź a dźewjecźdźeßacź prawymi, kotſiž pokuty njepotrjebaju.

My a woßebje wobydlerjo wulkich měſtow ßnadź jenož hiſchcze wulku ßyłu widźa. Tón jenotliwy ßo we wulkej ßyle ſhubi. A jim a nam ſda ßo njemóżna wěz bycź, ſo ßo Bóh tón Knjes wo kóżdeho jenotliweho cźłowjeka ſtara. Někotry khory ßo wopuſchcźeny cźuje. Też jeho najlěpſchi pſchecźeljo jeho njewopytaja. Woni ßnadź ßo boja, ſo mohł jich natykacź. Abo woni wóń jſtwy, hdźeż khory leži, ſnjeſcź njemóża. Abo woni ßu nadźiju na wotkhorjenje ſpuſchcźili. A cźi, kotſiž żanu nadźiju nimaja, ßu najhubjeńſchi mjes wſchitkimi ſtworjenjemi niz jenož ſchtož horjeſtacźe, ale też, ſchtož wuſtrowjenje naſtupa. Druhdźe ſtarz woßamocźene żiwjenje wjedźe. Noſy jeho wjazy noßycź njechatej. Wón je ßebi dźeń wote dnja ßamemu pſchewoſtajeny. Nichtó jemu bliſko njepſchińdźe. Tak mjenowani pſchecźeljo ßo wo njeho njeſtaraja. Abo jedyn tſecźi je zyłe ßwoje ſamóżenje ſhubił. Prjedy we dobrych lětach je wón ſ bohaczkami wobkhadźał, dha bě widźany muż; ale nětko je ſazpěty a wopuſchcźeny. Tak je tu na ſemi. Pſchirunanje wot ſhubjeneho ßyna, kotreż ßo naſchemu tekſtu pſchiſamknje, nam to wobkrucźi. Cźłowjek je wot pſchirody tajki, ſo ßo radſcho bohatym dźerży, ſo radſcho ſe ſtrowymi wobkhadźa, ſo radſcho ſa młodymi hlada. A tola, mój cźitarjo, tebi a mi ßo też tak póńdźe, hdyž nam Bóh dołhe żiwjenje ſpożcźi, kaž tym, wot kotrychž bě runje rěcź. Wſchitko teho dla, ſchtož wy chzecźe, ſo bychu wam ludźo cźinili, to cźińcźe wy jim też; to je tón ſakoń a cźi profetojo. Ale tak někotry w ßwojej khoroſcźi, ſtarobi a khudobje ſdychuje, ſo nichtó ſa nim njepohladnje. Haj, mój cźitarjo, cźłowjekojo niz, ale njebjeſki Wótz. W khěrluſchu rěka: Sswět dawa ßwoju luboſcź temu, kiž ju najlěpje ſapłacźi, a hdyž to njeje, dha ßo jemu ta luboſcź bórſy ſahacźi; tak ſlě jo Jeſuß njeměni: Jeſuß je pſchecźel najlěpſchi. Bóh tón Knjes tebje njeſapomni. To nam tej pſchirunani wot ſhubjeneje wowzy a ſhubjeneho kroſcha pokaſatej. Wón je ſrudny, hdyž ßo cźłowjekej hubjenje dźe. Jeho ßym, naſch Knjes Jeſuß rjekńje: Strowi njepotrjebaju lěkarja, ale khori; ja ßym pſchiſchoł hrěſchnikow k pokucźe wołacź a niz prawych. Dźělbracźe je to prěnje, ſchtož je nuſne, hdyž dyrbi druhemu pomhane bycź. To na ßmilnym ſamariſkim widźiſch. Wón nuſu na poł morweho jako ßwoju nuſu cźuje a pſcheßadźi ßo do połoženja teho ßameho. A potom dźěła na wukhowanju teho wboheho cźłowjeka. Ssmilny ſamariſki je Knjes Jeſuß ßam.

2. Saßo je rosdźěl mjes tym Knjeſom a cźłowjekami. Mjechkim cźłowjekam je też druhdy jeneho wobżaromneho żel. Ale pſchi tym woſtanje. Woni niczo njecźinja, ſo bychu jemu żiwjenje położili a ſo bychu jeho ſ nowej ſmużitoſczu a mozu napjelnili. Ssrědki temu maja; ale woni ßu pſcheſkupi abo pſchehordźi abo měnja, ſo maja nuſniſche pſchiſßłuſchnoſcźe dopjelnicź. We ßwjatym piſmje rěka: Schtóž wě dobrotu cźinicź a njecźini, temu je hrěch.

Jeſuß je ßo też huſcźiſcho ſrudźił, ale jeho ſbóžnikowa luboſcź też pucźe namaka, cźłowjekam pomhacź. Jako Jeſuß wudowu w Nainje wuhlada, kotrejež jeniczkeho ßyna morweho won njeßechu, bě jemu teje ßameje żel a dźěſche k njej: Njepłacź. Ale pſchi ßobuželnoſcźi njewoſta. Wón młodźenza ſbudźi a da jeho jeho macźeri. Pſchi Lazarowym rowje Jeſuß ßyłſowaſche. To bě jeho najlěpſchi pſcheczel byk. A wón jeho w rowje njewoſtaji, hdyž běſche tam morwy runje hižom tſi dny leżał. S wótrym hłoßom ſawoła: Lazarje, pój won. A wón pſchińdźe won. Jeſuß na Jeruſalem płakaſche a dźeſche: Hdy by wſchak ty wjedźało, dha by ty też wopomniło w tym ßwojim cźaßu, ſchto ßo k twojemu měrej hodźi. Tu wſchak tón Knjes to njeſboże wotwobrocźicź njemóżeſche, pſchetož na cźłowjeſkej woli ma Boża luboſcź a dobrocźiwoſcź, ſcźerpliwoſcź a dołhoczakanje kónz. Hdyž cźłowjek Bożu hnadu wotpokaſa, dha ju Bóh ßo wě njenanuſuje. Njeje to, mój cźitarjo, ßylny troſcht, ſo mamy Boha, kiž ßo wo jenotliwu cźłowjeſku duſchu ſtara, też wo twoju a moju? Naſch cźaß wſchak żane prawe ſroſumjenje ſa to nima, hdyž jenož cźrjóda něſchto płacźi. Tehodla proſchmy Boha wo jaßne wocźi, ſo bychmy to ſpóſnali, a pſchiſtupne wutroby, ſo bychmy to ſapſchijeli! Hamjeń!

Doſynk żnjoweho dźakneho ßwjedźenja.

Khóß pola.

(Pſalm 104, 27—29).

Schto praja nam, — o poßłuchajmy! —
Te młode ßyły w naléczu? —
So ſcźerpliwi pſchez cźakacź mamy
Jow na tu pomoz Knjeſowu!
Wſcha cźłowjeſka mudroſcź njepomha,
Bóh wſchitko w ßwojej mozy ma!

Schto wucža naß te ſrake płody,
Kiž Bóh tón Knjes nam wobradža?
Sso ſ nimi džakowacź ßo mamy
Jow tomu, kiž naß ſeżiwja!
Też kóžda khłóſka, trawiczka
Sa ſtworiczela khwalbu ma!

A naſymu te próſdne pola,
Schto prěduja nam ſ khutnoſczu?
So naſch cžaß jow też kónzej khwata!
Tuž njecžakajmy ſ pokutu!
Ně, ſtarajmy ßo woprawdże
Wo ßwoje duſche njeßmjertne. H. Be.

Sswěrni hacź do ßmjercże.

(Pokracžowanje.)

Tola tuto ßwjate ſwjeßelenje pſchi ßkowje Knjeſowym, tuto radoſcże polne ſpěwanje kěrluſche ſanoſchowazeje woßady mějeſche ſa jeneho tam runje tak hroſneho wonjenja kaž něhdy Judaſchej Iſchariotej narda Marijana. To bě Eſta Punſepp. Tutoho bě ßebi ßowjetſke móznaŕſtwo ſa agitaziju wuwucžiło a płacżeſche jeho ſa tajke dźěło tam w tutych kolonijach. Dołho bě ßo hižo prózował a dźěłał, ſo by kaſnył a nicził wěru wótzow we wutrobach młodych a dźěczi, nałožujo wſchě te ßrědki a cžinki, kotreż bě jeho ſchula bjesbóžneje propagandy bolſchewikow wucžiła. A wón bě tuto dźěło wukonjał niz jenoż pjenjes dla, ale ſ cźěłom a ſ duſchu bě ßo tutej bjesbóžnoſczi ſapißał; wón wěrjeſche evangelion bolſchewikow: cžłowjek wumože cžłowjeka — wot Boha prjecž. Tohodla hidżeſche wón evangelion Khryſtußowy: Cžłowjeka wumože Boži Ssyn — ſa Boha! Nětko pak naſhoni, ſo bě to jenoż něktorych prědowanjom młodeho duchowneho trjeba, ſnicžicź to, ſchtoż bě w lěta dołhim prózowanju wuſkutkował a dobył. Jene tajke prědowanje bě ßam ßłyſchał. To bě wjazy hacž mohł wón to ſnjeſcź.

Schto je to ſ naſchim kommunismom? Lži to naſcha „wědomoſcź“, kotraž tola cžiſcże jaßnje wucži, ſo žadyn Bóh njeje, ſo njemóže žadyn Bóh bycź? Cžehodla namaka tajke prědowanje wo Boſy wěru, ßamo pola kommuniſtow. A ſchto je to potom ſ naſchim móznaŕſtwom, kotreż ßmy, njehladajo žanych mjeſow, wukonjeli? Schtó by to ßměł ßo jemu ſpjecžowacź? Hlaj, to je tu pſchiſchoł někajki muž ſ zuſby, a jemu je pſchipadnył zły lud, tak ſo ßebi njemóżeſch ſwěricź jeho pſchimacź luda dla . . .

Tajke a podobne myßle jeho nadběhowachu, cžwilowachu. Sadwělowacź by to mohł. Dwójzy ſkoži też po tajkim ſnicženju ßwojich nahladow a ßwojeho žiwjenja ruku na ßo, ſo by tuto žiwjenje ſkóncžił. A ſo ßo jemu to njeporadźi, tohodla ſeleſche. Wón bu ſaßo ſtrowy.

Mjes tym bě duchowyn dawno hižo Taru wopuſchcźił. Tola ſchtoż bě tam wußywał, to ſkhadżeſche, roſcżeſche. Punſep pto widżeſche — a jeho wopuſchcźi jeho móz. S agitatorom njemóżeſche wjazy bycź. Wón proſcheſche, ſo bychu jeho ſe ßłużby puſchcźili. Dołho trajeſche, prjedy hacž druhi agitator do Tary pſchińdże.

Tak bě ßo lěto minyło.

Dokelž ßebi biſkop Malmgreen pſchejeſche, hotowaſche ßo duchowny Scholta w lěcże 1926 na nowe pucżowanje do tutych kolonijow S cźeżkej wutrobu bě ßo ſa to rosßudźił. Wědżeſche tola, ſo budże jeho ßapaza hida kommuniſtow wobdawacź. Hižo po ßwojim prěnim pucżowanju bě wuſnał: „Hdy bych dybja kſaßo do tutych krajinow cźahnycź, bych tam ßwój row namakał.“ Tola hotowy, wſchitko woprowacź, poda ßo na daloki pucź, ßo ſe ßonu a dźěſcźom roszohnowawſchi.

Tak pucżujo pſchebywaſche najprjedy w Omſku. Tam bě woßada bjes duchowneho. Ssmjercź bě jej jeho wſaka. Tuž tam huſcźiſcho prědowaſche. Woßada proſcheſche, ſo by tam woſtał a jej jako duſchepaſtyŕ ßłużił. Wón ſwoli do toho a najradſcho by tam też hnydom woſtał. Tola wón mějeſche najprjedy nadawk dopjelnicź a wopytacź kolonije. Tuž pucżowaſche dale, ßwoju nowu woßadu Omſk ſaßo wopuſchcźiwſchi.

Dżeń 25. auguſta 1926 pſchińdże do Tary. Wot tam chżyſche potom dale do kolonijow. Tola wós, ſ kotrymž chżyſche jěcź, njebě dojěł. Druhi wós njemóżeſche tak bórſy ſa daloku jěſbu doſtacź; běchu tola w lěcżu wſchě konje na polu trěbne. Tak woſta Scholta pola eſtniſkeje ßwójby, kotraž bě ßwěrna evangelſka a jeho rad hoſpodowaſche.

„Wón je ßo w cźiſchinje ßwěcźił!“ — tak wuſnawaſche macź ßwěrneho ßwědka Jeſußoweho. —

Struchła powjeſcź dóńdże też hacž do Omſka, do woßady, kotraž bě ßebi Scholtu ſa duſchepaſtyrja wuſwoliła. Naſtróżenje a żarowanje to, ale ſ teho wſcheho nowe ßwědczenje evangelſkeje luboſcże a ßwěry! Woßada ßo rosßudźi, ſnajmjeńſcha cźěło ßwojeho wuſwoleneho duſchepaſtyrja na ßwojim pohrjebniſchcźu pokhowacź, hdyž jej to nětk po Božim dźiwnym dopuſchczenju njedyrbjeſche mózno bycź, ßwojeho noweho fararja żiweho witacź. To pak bě hiſchcże wjele prózy a ſtaranja, prjedy hacž mějachu dowolnoſcź, cźěło wurycź a do Omſka pſchewjeſcź. Tola prjedy hacž ju njemějachu, njeſaſtachu, ßo wo to prózowacź.

Wudowa ſemrěteho fararja Kocha naſtaji ßo na pucź ſe Omſka do fary, po cźěło morjeneho fararja. Sibiriſki ſmjerſk a lód, kotryž też w lěcże ſemju zyle ſe ßwojich putow njepuſchcża, bě cźinił, ſo bě cźěło hiſchcże zyle njeſkażene. Tuž njebě ſnajmjeńſcha tu żaneho ſadźěwka ſa pſchewjeſenje. Dżeń 15. ſeptembra pſchiwjeſe ßo faraŕka Kochowa ſ kaſchczom po parniku do Omſka. Jow ßem bě też ſrudżena wudowa ſkónzowaneho pſchikhwataka. Tak cźehnjeſche morjeny faraŕ ßwjatocžnje do ßwojeje woßady. Jeho na pſchezo němy ert dźerżeſche woßadże to mózne prědowanje ſe 1. Sam. 15, 22: „Hlaj, poßłuſchnoſcź je lěpſcha dyžli wopor!“ a 2. Matth. 18, 28: „Njebojcże ßo tych, kiž cźěło morja!“ a ſ Rom. 8, 37: „We wſchitkim tym pſchewinjemy dale bóle pſches teho ßameho, kiž naß je lubował!“ (Pſchichodnje dale.)

Zwrkej a ſtat.

Wulkoſtatny ſchulſki ſakoń, kotrehoż nacźiſk bě wyſchnoſcź woſjewiła, ſbudżuje dale a wjazy wojowanja. Wjele je jich ſa njón, wjele pſchecźiwo njemu. Tola pak ßo ſda, ſo budże wón pſchi wſchej harje tola ſ podkohu wuradżowanjow wo nowym ſakonju. Nowiny powjedaja, kak woßebje wucżerjo pſchecźiwo njemu wojuja; tu pak ßo njeßmě ſabycź, kak piſche „Schulfrage“, ſo na 100 000 wucżerjow njeſteji we froncże, kotruž „Deutſcher Lehrerverein“ twori, kiž je pſchecźiwo ſakonjej wuſtupił. So ſakoń kſcheſcźijanſkim ſtarſchim prawo dawa, dźěcźi do nabožnych ſchulow ßwojeho wěrywuſnacża ßłacź, ßmy tu hižo ſapißali kaž też to, ſo je tole runje roshorjenje wubudźiło. Tehodla tola pſchecźiwo njemu woßebje też kommuniſtojo, ſpartakus, atheiſtojo (to ßu bohaprějerjo) a podobni w jenej froncże ſteja.

W **Pruſkej,** w Barlinje, je kommuniſtiſki měſchczańſki rada ßotram khorownje w Nowym Kólnje ſakaſał, blidowe pacżerje ſpěwacź. Pſchecźiwo tutomu wumozowanju ßo wobarachu, tola wokrjeßny hamt, pſchedſtajena wyſchnoſcź tam-

neho měschczańskeho rady, schkita tuto postajenje a je nimo toho też ßotram khorhownje w Britz sdźěliła, so njeßmědźa wjazy shromadne blidowe paczerje spěwacź; tuto wobsamknjenje potrjechi też hischcźe 3. wustaw. To je potom ta tak ßławjena ßwoboda. Tola Pruska nima tu „ßławu", so je prěnja w tajkim. My wěmy w Sakskej, so ßu ßo też tu podobne wězki stawake.

Wschelke s bliska a s daloka.

Sserbska prědarska konferenza je na ßwoje Michalske poßedźenje hižo sa jutsje, 19. septembra pscheproßyła. Tuž njech ßo wschitzy knjeza duchowni jutsje dopołdnja ¾10 hodź. we Sserbskim Domje shromadźa, so bychu ßo móhli wobdźělicź na ważnych a rosßudnych wuradźowanjach a wobsamknjenjach.

S **Budestez.** Tu ßo hischcźe lětßa ßwjedźeń sa póhanske mißionstwo ßwjeczi. Sswjedźeń je na poßlednju njedźelu w septembru postajeny. Woßebje ßo też wjeßelimy, so je sa ßerbsku Božu ßłużbu kn. farař Matek se Žičenja, sa němsku Božu ßłużbu pak kn. farař Berg s Budyshina prědowanje na ßo wsał. Wobej Božej ßłużbje budźetej popołdnju, so by też duchownym móżno było, ßwjedźeń wopytacź. Wěso wjeßelili ßo bychmy, hdy bychu, kaž je ßo w prjedawschich cźaßach pschezo stało, woßadni se ßußodnych woßadow nasch rjany ßwjedźeń bohacźe wopytacź chzyli.

S **Drježdźan.** Dźeń 1. septembra je wumrěł zyrkwinski rada D. dr. Molwitz, kotryž je był 50 lět w ßłużbje macźerneho doma diakonißow. Tak bu wón daloko a wschěroko snata a cześcźena woßoba. Dźeń 23. junija 1849 narodźi ßo we Treuen w Vogtlandskej, studowasche w Lipsku a bu se seminarskim wucźerjom w Drježdźanach. 1874 sastupi do ßłużby macźerneho doma diakonißow w Drježdźanach. Bě najprjedy s pomoznym duchownym, potom s druhim rektorom doma a wot 1881 hacž 1924 s rektorom a tak sdobom s duschepastyrjom ßmilnych ßotrow. 50 lět je wón tutomu wustawej kschesczijanskeje luboscźe se wschej ßwěru a luboscźu ßłużił a Bóh tón Knjes je jeho dźěło widomnje žohnował. A hacž do poßlednich hodźinow ßwojeho 79. lěta je wón s wěrjazym dobroproschenjom psched Bohom s tutym domom swjasany był. Bě też něschto tak lubosne, s kajkej dowěru a luboscźu diakonißy ßwojeho wjednika a duschepastyrja cześcźowachu, mjes nimi też někotra Sserbowka! Dźěło žónskeje diakonije je było wjeßele jeho žiwjenja, tak wusna hischcźe na ßmjertnym łožu. A tutón skutk kschesczijanskeje luboscźe je s nim shubił jeneho ßwojich najßwěrnischich a s dobom też nascha evangelsko-lutherska zyrkej muża, kotryž bě s zyłej duschu lutherski.

Pobocźne Gustav-Adolfske towarstwo Lubijskeho wokrjeża" wuhotuje njedźelu, 25. septembra, ßwój hłowny ßwjedźeń w Lubiju. Jedyn s wjednikow evangelskeho hibanja we Cźěskosłowakskej směje ßwjedźeńske prědowanje a pschednoschk. Wscho dalsche ßo hischcźe woßebje wosjewi. Pchi tutej kładnosczi budźe też w Ketlizach sastupjeŕ tuteho dźěła, kotreż chze evangelskim w rosprószchenju mjes katolskimi ßłużicź, też we Ketlizach prědowacź. Tu budźe ½8 hodź. ßerbska spowědź, we 8 hodź. ßerbska Boża ßłużba a 9 hodź. němska Boża ßłużba sa Gustav-Adolfowe towarstwo.

Katolszy Sserbjo wojuja dale sa ßwoje prawa. Sa Sserbow Budyschskeje katolskeje woßady ßu ßo też wschelake druhe protestowaze shromadźisny w druhich katolskich woßadach, tak w Khróscźizach a Bacźonju, wuprajiłe, kotreż resoluzije na biskopa dra. Schrajbera wotpóßłachu. Tutón pak chze po wschěm sdaczu pschi ßwojim wostacź, pschetoż nowy farař, kotryž je Němz, bu mjes tym do woßady „Nascheje lubeje Knjenje" witany, kaž ßłyschimy, tak rjez jenoż wot němskich woßadnych, mjes kotrymiž běchu jenoż někotsi Sserbjo. Sajimaze je, schtoż w „Sserbskich Nowinach", cźißło 212; cźitamy pod napißmom „Praelat Schreiber contra biskop Schreiber". Te saßady, kotreż praelat Schreiber postaja sa prawa němskich mjeńschinow we wukraju, płacźa, prawje ßrosumjene, też sa katolskich Sserbow a sa naß evangelskich Sserbow. Podobnje je to s resoluziju generalneje shromadźisny němskich katolikow, na kotrejž bě praelat naspomnjene saßady sestajał; w tutej rěka: **Wona — generalna shromadźisna — kładze najwjetschu ważnosczź na žadanje, so ma ßo katolskim Němzam we wukraju móżnosczź poskicźicź, duschowpasterszy psches měschnikow němskeho jasyka wobstarani bycź. Je pscheßwědczena, so wotpad wot macźerneje rěcze njeje niz jeno wotpad wot narodnosczje, ale nabožne wotzusbnjenje, a so wschitke wotnarodnosczenje wosnamjenja cźežke schkodowanje kschesczijanskeho wukubłanja młodosczje".** Hdyž Němzam we wukraju, cźehodla niz Sserbam? A biskop dr. Schreiber ma tu ßerbskich měschnikow doscź sa ßerbske woßady ßwojeho biskopstwa. A schto budźe nětko? Budźe ßo němski biskop pschedobycź k spósnaczu, so ma Sserbam, kotsiž ßu woßebje pomhali smóżnicź nowopostajenje Mischnjanskeho biskopstwa, dacź jich prawa a dacź jich ßerbskich měschnikow sa fararjow abo — budźeja katolszy Sserbja chzyjo nochzyjo swolicź do postajenjow a pschikasnjow, kotreż ßu sa njeprawe spósnali?

W **Könnersreuthu** ßo dźiwneho zoża. Wo tym pischu woßebje wjetsche nowiny nětkle wjele. Resa Neumannez cźerpi Knjesowe cźerpjenje. Njejßmy tu hischcźe niczo drobnischeho wo tym pißali, dokelž nam njebě hacž dotal móżno, něschto rosßudne wo wězy prajicź: Könnersreuth je pschedaloko, hdyž nimasch pjenjes doscź, tam dopucźowacź, a powjesćże běchu pschezo hischcźe pschе njepschewidźomne. W bliżschim cźaßu podamy pak nětk też tu nadrobnischeho wo tutej wězy, kotruž je woprawdźity podawk, niz někajki „Schwindel". Hacž pak pschi tym k rosßudej pschiinźemy, kotryž ßo wschitkim spodoba, je dwělomne.

W Schpanijskej hiba a ßylni ßo evangelske žiwjenje. Evangelszy wjednizy ßu tam pschi tym, wutworicź seminar abo fakultetu sa evangelskich duchownych. To je woßebity a ważny skutk. Tak dostanje maka evangelska zyrkej Schpanijskeje se ßwojeho luda wjednikow a duschepastyrjow. A to je wulzy ważne. Ale tajke dźěła žadaja ßebi wjele ßrědkow, a to cźim bóle, dokelž ßu schpanijske woßady swjetscha khude. Tehodla ßu wschě pomozne dary sa evangelisaziju w Schpanijskej witane.

Porjedźeńka:

Wěmy drje, so naschi cześcźeni cźitarjo wjedźa, so Lutherowy pomoznik a pschecźel „Amsdorf" rěkasche a niz Arnsdorf, schtoż „cźischcźerski smylk" tydźenja njewjedźesche, kotryž wschak hewak też husto wschelake njewě a wopak staja, tola pak tu tutu „porjedźeńku" stajimy, prosscho wo samolwjenje sa tutu skepßańku kaž sa druhe, kotreż tak „cźischcźerski smylk", — druscy pischu też „cźert cźischcźerskich smylkow" — sawinuje.

Nakład a redakzija.

Listowanje: H. Be.: Wutrobny dźak, so pózłaschcźe a ßobudźěłacźe. Proschu, so byschcźe pschi tym wostała! Red.

R. w R. sa 15. po ßwj. Tr. — T. w B. sa 16. po ßwjatej Trojizy.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 39.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 25. septembra 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

15. njedźela po św. Trojizy.

Jap. skutki 16, 9—15.

Wulzy ważnu a sa žiwjenje niz jenoz europskich ale wschěch ludow rosćudźazu wěz powěda nam nasch tekst. Widźimy tu, kak najwjetschi mjes japoschtołami najwjetschu krocźel w swojim žiwjenju cźini, kak wón evangelij s Asiskeje do Europy nješe. To je sawěscźe najwjetschi podawk zyłych swětnych stawisnow, pschetoz so swjasa evangelij Jesom Khrysta s tehdyschej kulturu a dostanje wot wscheho spoczatka sem rosćudźazy wliw na dalsche wuwiwanje wulkich a móznych europskich ludow. Wěscźe bě to tak Boża wola a sa naš Boža hnada, haj tež sa naš, pschetoz my dźenźnischi dźeń hischcźe mamy dźěl na tutym skutku Pawołowym. Tohodla dyrbimy Boha khwalicź a cźescźicź sa tutu hnadu a dyrbimy tež wojowacź, sej to sdźerżecź, schtoz je Pawoł nam pschinjeł w mjenje Knjesa, kiž budźe wysoko khwalene hacź do wscheje wěcznoscźe. —

Tak tutón tekst naš nucźi, so so ras praschamy szyła, hacź a kak su europske ludy sej sdźerżili a wobkhowali Pawołowe namrěwstwo (herbstwo). Lubi pschecźeljo, schtó by był, kotremuž pschi tutom praschenju njepschińdźe do wutroby hórke roskacźe, kiž sej žada te spokutu, tohodla, schtoz su cźłowjekojo s tamneho namrěwstwa cźinili? Pschidam, so je tón abo tamny, kotremuž su tajke praschenja do zyła wscho jene, ale je to prawje? My chcemy dźenża ras tute myśle rospominacź se srudnej wutrobu a s wutrobu, kiž pak tež ma horze žadanje, smylki sańdźenych cźażow wotstronicź a wurunacź.

Schto bě kschescźijanstwo tehdom a schto je dźenża, tutej praschęni nam so nanusowatej. Haj schto bě tehdom? Młoda kwětka nadźijepołna, dokelž kcźejeschе kaž Boża hnada sama a wschitkich sjednocźeschе, kiž so jeje wjeselichu. Haj we tom drje zyła móz młodeho kschescźijanstwa leżeschе, so knjeżeschе w njom jednota, jednota hacź do najjednorischich praschenjow žiwjenja jenotliweho a młodych wozadow. Tehdom žana hara njebě mjes kschescźijanami, schtó mějeschе prawu wěru, ale woni běchu wschitzy pschesjedni w tom, kiž je hłowa, w Khrystuśu. A to bě jich sbóžnosć a jich sboże, psches to su sej dobyli wschěroki swět, psches tutu ponižnosć, s kotrejž jedyn druheho pschipósnawaschе, skutkowachu móznje na póhanow, s tym wuwjedźechu woprawdźe Knjesowu wolu, kiž je prajił, so dyrbi bycź jedyn pastyr a jene stadło! Na tutom sałožku so natwarjeschе młoda zyrkej, woprawdźe Knjesowe cźełko, na kotremž běchu jenotliwzy stawy.

A kak je to wschitko dźenża? Lětstotki su mjes tym swoje pucźowanje do wěcznosće dokonjałe a .... nasche drohe kschescźijanstwo je rospadnyło do někotrych wulkich łěhwow a do njeliczomnych sektow, mjes kotrymiž su někotre, w kotrychž ma skoro kóždy swoju samsnu wěru. Je tam hischcźe Knjesowa wola? Hdyž se sprawnej wutrobu sej to wobhladamy, dyrbimy prajicź: ně. Nascha zyrkej, tuta jena swjata je zyle skutk Boži, ale we wschitkich tych rosdźělach je ju cźłowjek cźinił sa swój skutk, je sej sam dał nowe sakonje, kiž su nusne k dozpěcźu sbóžnosće. Tak pschińdźe, so někotsi myślachu, lěpschi kschescźijenjo bycź, hacź drusy, so sabudźichu, so smy wschitzy hrěschnizy, we wěrje psches Božu hnadu wumoženi a w Khrystuśu jena wulka wozada, w kotrejž je žiwy tutón jedyn Boži Duch, Duch swjaty. Hdyž pak njewěsch, so sy sam njedźiwajo twojeho hrěcha dźěcźo Boże, kak mózesch druheho

ſa tajke ſpósnacź a ſ nim měcź jednotu w Duchu? Na tom, ſo ßu cźłowjekojo to pſchepósnali, dyrbjeſche ßo roskłamacź kſcheſcźijanſka jednota.

Naſcha a twoja wěz je, ßobu dźěłacź, ſo by ßo tuta woßada we wěrje do dźěcźatſtwa Bożeho w ſ ch ě ch, za kotrychž je Knjes wumrjeł a ſaßo ſtanył, žiwje wobnowiła, potom ßo twari Boże kraleſtwo, potom wobknježi ſacźucźe pſchesjednoſcźe w Khryſtußu wſchitke ludy, potom ßo ſpěwa „měr na ſemi“, potom ſpadnu te rosjimy, kiž je natwarił hrěch cźłowjeſtwa, kiž chzyſche „Khryſtußa dźělicź“, potom njejßu „tu Židźi a tam Grekojo“, ale budźe woprawdźe jedyn paſtyŕ a jene ſtadło, jedyn pak budźe k druhemu prajicź, kaž w naſchim tekſcźe pobožna Lidya: „Je=li ſo mje ſa tu dźerżicźe, ſo wěrju do Knjeſa, to ſańdźcźe do mojeho doma a woſtańcźe tudy!“

To je wuſnam naſcheho tekſta, ſo chze naß runje w naſchim cźaßu, w kotrymž ſajim ſa pſchesjednoſcź mjes kſcheſcźijanami a tak žedźenje po prawej wěrje wumóženych dźěcźi Božich ſaßo wozucźi, trjebam jenož poaſacź na wulke ſeńdźenje w Lauſanne, poßylnicź w tajkim cźinjenju. Bóh pak njech dawa ßwoje bohate žohnowanje wſchěm, kiž khutnje ßo prózuja wo ſhubjeny raj cźłowjekom, wo pſchesjednoſcź w Khryſtußu, Knjeſu njebjeßow a ſemje. Hamjeń. R. w R.

Sswěrni hacź do ßmjercźe.

P ſ ch i ſ p.: Dokelž je ßo w poßlednim cźißle ſwiſk tutoho naſtawka rostorhnył, podamy tu pokracźowanje a ſkónczenje w zyłym a prawym ſwiſku tak, kaž ſcźěhuje.

*

Siegfried Scholta njewjedźeſche, ſo w ßamßnym domje też jeho ſaßakły njepſchecźel Punſepp bydleſche. Jako Punſeppowa mandźelſka ßwojemu mužej pſchikhad hidźeneho duchowneho pſcheradźi, ſhraba ßo tutón a ßo rosßudźi, teho moricź, kotryž bě jemu to dźěło jeho žiwjenja ſkaſył a ſnicził.

Tuž łakaſche na njeho. Jako duchowny wokoło połodnja 27. auguſta hoſpodliwy dom wopuſchcźi, ſo by ßo wobhonił, hacź je pſchilubjeny wós pſchijeł, wleczeſche ßo Punſepp ſa nim a tſeli do njeho wot ſady ſ revolvrom. Duchowny padźe, ſakſchiknywſchi. Tola ßo ſaßo ſhraba. Tuž tſeli Punſepp hiſchcźe dwójzy do njeho a mori jeho na měſtnje.

Jako ludźo pſchiběžachu, ŕjekny Punſepp k nim: „Ja morich jeho, dokelž bě kontrarevoluzionar — napſchecźiwnik revoluzije — a dokelž duchownſtwo hidźu!“

Bolſchewikſzy wojazy wſachu krwawe cźěło precź a chzychu ßo jemu ſkradźu „ſhubicź“ dacź. Ssamo jim ßo tajke raſne „mordaŕſtwo wot ſady“ njelubjeſche. A w měſcźe bě wulke roshorjenje. S wulkej prózu poradźi ßo někotrym mužam evangelſkeje woßady, na druhi dźeń cźěło wukhowacź. Wſcho běchu jemu rubili; nichtón njewjedźeſche, hdźe bě draſta woſtała. Tak dyrbjachu zyłe wobleczenje ſnowa wobſtaracź. Schto to rěka, to my ßebi tu pola naß njemyßlimy, haczrunje ßmy we wójnſkim cźaßu też wſchelakeho naſhonili. Tam pobrachuje na wſchěm! Tola koloniſtojo wobſtarachu wſchitko: trěbne wobleczenje a też drjewjany kaſchcź ſa 5 rublow abo 12 hriwnow. To je ſa khude wobydleŕſtwo kolonijow wulki pjenjes.

Na małym lutherſkim pohrjebniſchcźu woßrjedź kraßneho lěßa wurychu morjenemu row. Brěſy w ßwojim běłocźornym wobleku ſtejachu dokoła wokoło rowa; na kaſchcź nakopichu kwětki, kotreż w tajkej rjanoſcźi a tajkej měrje cźi jenoż ſibiriſka taiga, ſibiriſki praléß, ſkicźa. Eſta, pola kotrehoż bě ſatſěleny hoſpodował, cźitaſche pſchi rowje ſ biblije a ſe ſpěwaŕſkich ſpruchi a modlitwy a pchepoda cźěło Božej roli. Hórka ßo kopjeſche. Na nju nakopichu woßadni, kotſiž běchu we wulkej liczbje na pſchewodźenje pſchiſchli, hałožki a kwětki, wopokaſujo luboſcź a dźak tak pſchi rowje a pſches row, ſa to, ſo bě pſchiſchoł, hacź runje wjedźeſche, ſo ſtrachi hroża, ſa to, ſo bě jim a ßwojemu Knjeſej ßłużił ßwěrny hacź do ßmjercźe.

„Wón je ßo w cźiſchinje ßwěcźił!“ — tak wuſnawaſche macź ßwěrneho ßwědka Jeſußoweho. —

Struchła powjeſcź dóńdźe też hacź do Omſka, do woßady, kotraž bě ßebi Scholtu ſa duſchepaſtyrja wuſwoliła. Naſtróženje a żarowanje to, ale ſ teho wſcheho nowe ßwědcźenje evangelſkeje luboſcźe a ßwěry! Woßada ßo rosßudźi, ſnajmjeńſcha cźěło ßwojeho wuſwoleneho duſchepaſtyrja na ßwojim pohrjebniſchcźu pokhowacź, hdyž jej to nětk po Božim dźiwnym dopuſchcźenju njedyrbjeſche móżno bycź, ßwojeho noweho fararja żiweho witacź. To pak bě hiſchcźe wjele prózy a ſtaranja, prjedy hacź mějachu dowolnoſcź, cźěło wurycź a do Omſka pſchewjeſcź. Tola prjedy hacź ju njemějachu, njeſaſtachu, ßo wo to prózowacź.

Wudowa ſemrěteho fararja Kocha naſtaji ßo na pucź ſe Omſka do fary, po cźěło morjeneho fararja. Sibiriſki ſmjerſk a łód, kotryž też w lěcźe ſemju zyłe ſe ßwojich putow njepuſchcźa, bě cźinił, ſo bě cźěło hiſchcźe zyłe njeſkażene. Tuž njebě ſnajmjeńſcha tu żaneho ſadźěwka ſa pſchewjeſenje. Dźeń 15. ſeptembra pſchiwjeſe ßo fararka Kochowa ſ kaſchcźom po parniku do Omſka. Jow ßem bě też ſrudźena wudowa ſkónzowaneho pſchikhwataka. Tak cźehnjeſche morjeny farař ßwjatocźnje do ßwojeje woßady. Jeho na pſchezo němy ert dźerżeſche woßadźe to mózne prědowanje ſe 1. Sam. 15, 22: „Hlaj, poßłuſchnoſcź je lěpſcha dyžli wopor!“ a 2. Matth. 18, 28: „Njebojcźe ßo tych, kiž cźěło morja!“ a ſ Rom. 8, 37: „We wſchitkim tym pſchewinjemy dale bóle pſches teho ßameho, kiž naß je lubował!“

Boži dom bě polny a nihdźe żaneho měſtna wjazy; pſched nim ſtejachu hiſchcźe ſta, kotreż njeběchu żaneho měſtna namakłe; wſchitzy chzychu pak tola ßwěrnemu ßwědkej wótzow wěry poßlednju cźeſcź wopokaſacź a jeho pſchewodźecź k poßlednjemu wotpocźinkej!

Khěrluſch, kotryž bě morjeny woßebje lubował: „Haj, wſmi ty ruzy mojej ....“, tutón ſtary ſpěw Baltow bu ſanjeßeny a jón ſpěwajo njeßechu cźěło w rjanym nowym kaſchcźu ke pohrjebniſchcźu. Sa kaſchcźom dźěchu ſe żarowazej wudowu wotpóßłańſtwa woßady a tych wjele kolonijow, nawjedowane wot duchowneho F. Deutſchmanna — Sslawgorodſkeho. — Tutón bě też w zyrkwi ßwojemu morwemu ſaſtojnſkemu bratrej cźělne prědowanje dźerżał, ßo ſakożiwſchi na Jan. 9, 4: „Ja dyrbju dźěłacź to dźěło teho, kiž mje je póßłał, dokhož dźeń je; nóz pſchińdźe, hdźež nichtón njebudźe móz dźěłacź“. Sa kaſchcźom dźěchu pak też wjele katolſkich a prawowěrnych abo orthodokſkich a to pod wjedniſtwom dweju katolſkeju měſchnikow ſ Omſka. Tehorunja wobdźěli ßo jich mnoho grichiſko=orthodokſkich pópow na pſchewodźenju. Tu ßo pokaſa, ſo te dźělene ſtawy Khryſtußoweje wulkeje zyrkwje bywaja najlěpje a najprjedy do zyłka wjaſane w horju a cźerpjenju Jeſußoweho ßwjateho mjena dla.

(Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

— W **Saſkej** je ßo 25 kſcheſcźijanſkich ſjednocźeńſtwow ſjednocźiło a wuprajiło ſa ſchuliſki ſakoń, wo kotrehoż nacźiſku ßo nětkle tak wjele rěcźi a piſche. Evangelſko=luth. ſchulſke towaŕſtwo woſjewi 10. ſept. khutne rosßudźenje wo tutym pra=

schenju, ßo wuprajiwschi sa naczisk sakonja. W **tutym** steji mjes druhim: „My wocžakujemy wot wulkostatneho schulskeho sakonja skónczńnje naschu evangelsko-luthersku konfessionalnu schulu s bibliju, spěwarskimi a katechismom. Na te we Sakskej woßebite wobstejnosczе, kotrež bywaja bóle a bóle njepschijomne, njedžiwa pak naczisk sakonja dosczі. My wocžakujemy, so ßo tež naschemu krajej bjes njetrjebawscheho schulskeho wojowanja pucz k evangelsko-lutherskej schuli wotewri, a to czim bóle, hdyž je tola katolske wobydlerstwo ßwoje katolske konfessionalne schule wobkhowało.“ Tutomu wobsamknjenju a wosjewjenju, w kotrymž mjes druhim naspomnjene ßkowa steja a kotrež ßebi tež swěsczenje pschihódneho pschihotowanja wuczerjow žada, ßu sczěhowaze sjednoczeństwa Sakskeje hacž dotal ßwoje pschihkłoßowanje dale: Allgemeine evang.-luth. Konferenz, Landesverband Sachsen; Bund für lebendige Volkskirche; Chemnitzer Konferenz; Deutsch-evangel. Frauenbund; Evang.-luth. Gotteskasten; Freie Vereinigung evang.-luth. Leherer in Dresden und Umg.; Gemeinschaftsverein für Sachsen; Kirchlich-sozialer Bund, Landesverband Sachsen; Konferenz von Religionslehrerinnen; Landesverband des blauen Kreuzes; Landesverein für innere Mission; Landesverband für christl. Frauendienst; Lehrerbund im evang.-lutherischen Landesschulverein; Lutherischer Bund, Sächs. Landesgruppe; Lutherring; Pastorengebetsbund, Sächs. Gruppe; Positive Volkskirchliche Vereinigung; Sächs. Hauptmissionsverein; Sächs. Landesverband für Kindergottesdienst; Sächs. Leherergemeinschaft; Verband evangelischer Religionslehrerinnen; Verband für christl. Kinderpflege; Verband vom Jugendbund für entschiedenes Christentum; Verein für christozentrischen Religionsunterricht. — K tutym pschihłoßowanjam ßo zyle wěsczе tež hischcze wjazy pschidžela. My podachmy tute mjena tež tohodla ßobu, so bychmy s tym podali wuršk mjenow tych sjednoczeństwow a towarstwow, kotsiž sa kschesczijanstwo a w kschesczijanskej myßli džełaja a skutkuja. A tajkich je jich hischcze wjele wjazy. S toho spósnajemy, so tež w naschej Sakskej hibanje a džełanje na wobschěrnych a wschelakich polach kschesczijanskeje zyrkwje ßo sapočnje. Wusbytk a dobytk tajkeho džěła a hibanja pschińdže na wschěm poßledku wschěm k lěpschemu.

— **W Dortmundže** mějachu katolikojo Němskeje ßwój „džeń“, ßwoju hlownu skhadžowanku. Tam ßo dorasnje sa nabožnu schulu wuprajichu. „Katolikojo Němskeje žadaja ßebi wot wulkostatneho sakonja, so konfessionelna schula we wschěch krajach dostanje połne runoprawo a móžnotu ßwobodneho roswicza. Woni ßo njespokoja, prjedy hacž tole njedozpichu. Njech wschitzy, kotrychž to nastupa, sacžuwaja, so maja khutne samołwjenje. Njech njeje nichtó nusowany, ßebi to wopißmo dacž, so njeje pschi jenym najwažnischim praschenju nascheho cžaßa ßwoju pschißłuschnosczі dopjelnił.“ Tohodla bu tež jenohłóßnje wobsamknjene, wschěch katolskich wotpósłanzow we wulkostatnym ßejmje namołwjecž, so je wschej mozu sa to džełaja, so budže schulski sakoń tajki, kaž ßebi jón katolikojo žadaja, a so sa žadyn sakoń njehłoßuja, kotryž njeby snajmjenscha konfessionalnej schuli runoprawo s druhimi swěscził. — Hdyž nětko tež hischcze evangelszy, woßebje evangelszy starschi, tak rosßudnje sa nabožinu a konfessionelnu schulu džełaja, potom je tuta swěsczena.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Hłowna ßerbska prědarska konfereza bě póndželu** 19. sept. ßwoje ßobustawy na Michalsku shromadžisnu swołała. Tak daloko hacž bě mózno, běchu ßo wschitzy shromadžili. Nětkotsi pak tola pobrachowachu, dokelž běchu pak khorowaczi pak hewak sadžěwani. Po sawodnej modlitwje spominasche pschedßyda, knjes wyschschi farař Domaschka, na woßobinske a ßwójbne należnosczе naschich farskich domow. Khorosczі a snjesboženje je nětotrych domapytało, tola Boža pomoz a Boże hnadne wobarnowanje je wjetsche było. Tuž ßmy džakowni Bohu tomu Knjesej. W nětotrych farskich domach naschich woßadow pak njeßydli žadyn ßerbski farař wjazy, w dwejoch dozyła žadyn, w Huszy a w Ketliczanskim kapłanstwje; nimo toho nima tež Budyschink žaneho fararja, dokelž je nasch senior knjes lic. farař Mrósak ßo dyrbjał sastojńskeho džěła wsdacž. To je struchle sa naß. Tuž bě něschto swjeßelaze, so bě na konferenzu ßobu pschischoł k. stud. theol. Rößler, kotryž tukhwilu na Budesczanskej farje w ßerbskim seminarje pschebywa; wón je N;mz, je pa ßo rosßudźił, nam Serbam jako duchowny ßłużicž, a je se ßwojej ßerbschczinu tak postupował, so je hižo ßerbski prědował. Evangelszy Serbja to s džakownosczu witaja. So by nam wjazy młodeho dorosta pschischło! Kak nusne to je, pokasa wobschěrne jednanje wo tym, kak te woßady se ßerbskimi Božimi ßłużbami sastanu, kotrež žaneho ßerbskeho fararja wjazy nimaja. So móžemy stym wschudžom, hdžež trjeba, we woßadze wschě němske Boże ßłużby a sastojńske džěła wukonjecž a je też wukonjamy, to je ta woßebitosczі ßerbskich fararjow, kotruž po wschěm sdaczu njejßu pschezo hischcze wschitzy dopósnali. Tak móžemy pschecza Wujesdžanskeje woßady dopjelnicž, kotrejež nowy farař je Němz. Tu chzetej woßebje Hodžij a Michalska woßada pomhacž. Dozyła budža ßo nasche woßady pschi tutych wobstejnosczach na to swuczicž dyrbjecž, so duchowny tajke sastupowanje na ßo wosmje a doma Boże ßłużby po tym rjaduje. W němskich eforijach njej to wjele lěpje; tam ma farař s městnami hischcze dwě ßußodnej woßadze sastarowacž. Kak ßo sastaranje druhich woßadow srjaduje, ßo bórsy pokasa. — Dalsche jednanja saběrachu ßo s literarnymi praschenjemi. „Bibliski pucznik“ na lěto 1928 sestaja k. farař Renczь-Lupjanski. Redaktoraj „Mißionsk. Poßoła“ a „Pomhaj Bóh“ proscheschtaj wo pilnische ßobudžełanje. K. farař Kschižan budže redaktoromaj Mißionsk. Poßoła“, kk. fararjomaj Mikeli a Handrikej-Sslepjansk., jako ßoburedaktor pomozny. Sa „Pomhaj Bóh“ ßo žada, so bychu woßadni duchowni wo wschěch pschihódnych podeńdženjach a należnosczach woßadow w njedželniku rosprawjeli, to ßo hischcze pschemało stawa. Do němskich a ßerbskich nowinow ßo rosprawja, ale niz dosczі do nascheho woßadnika „Pomhaj Bóh“. Tež kóždy druhi Serb je wutrobnje wo ßobudžełko proscheny. Nastawki a rosprawy ßo njech sczelu do: Nostitz Post Weißenberg. Woßebje ßo žadasche, so bychu tež hischcze pobrachowaze woßady ßwoje stawisny w „Pomhaj Bóh“ wosjewjałe, po mózności s wobrasom. To je sajimawe sa stawy woßady niz jenož, ale też sa wjele druhich. Knjes farař Bójz je sa blizschi cžaß historiju Budesczanskeje woßady pschilubił. Też hewak sajimaze nastawki se ßerbskich woßadow bychu witane byłe. A spěwy a kěrlusche niz mjenje. Tu nam tukhwilu kusk pobrachuje. Nadžijamy ßo, so woßebje J. W. a H. B. hischcze wjazy podawatej, a potom czi drusy, kiž hacž dotal hischcze w potajnym wostachu. Sserbskich spěwarjow a ßerbskich spěwarkow na nabožnym polu tu tola też hewak hischcze je! — Zyrkwinske ßwjedženje bě dalschi dypk. Njedželu 25. septembra ßwjeczi ßo w Budestezach ßwjedżeń swonkowneho mißionstwa, na kotryž ßu fararjo kaž woßadni pscheprosceni. W lěcze 1928 budže 200 lět, so mamy naschu bibliju ßerbsku. Tohodla měł ßo w pschichodnem lěcze woßebity bibliski ßwjedżeń wuhotowacž, a to pak w Budestezach, hdžež bě duchowny

Frenzel ſ fararjom a ſ hłownym dźełacźerjom pſchi tutym žohnowanym ſkutku, pak w Budyſchinje jako hłownym ſrjedźiſchću naſchich woßadow. Poßlednje ſłowćžko wo tutej naležnoſći njebu hiſchće prajene. — Poßlednje a najwažniſche praſchenje, wo kotrymž jednachmy, běchu Sserbſke ſpěwarſke. Dźełko je tak daloko poſtupiło, ſo móžemy nětk ſapoćžeć cźiſchćeć. Tohodla dyrbjachu ßo poßlednje praſchenja rosrißać a ßo wo dypkach dojednać, pſchi kotrychž hiſchće pſchesjene njeběchmy. To je ßo też ſtało a kěrluſche adventa ßo bórſy Ssmolerjej cźiſchćeńi pſchepodadźa. Tak je nadźija, ſo ſmějemy kónz noweho lěta nowe ßerbſke ſpěwarſke, kotrež drje njeſměja wjazy wſchě kěrluſche naſchich dotalnych ſpěwarſkich, tola pak ſa to rjane nowe, kaž hnydom ſa advent. Runje ſa advent nimaja naſche ſpěwarſke wjele kěrluſchow, kotrež móhli w Božich ßłužbach wužiwać. Woßebje chze nowy wudawk ßerbſkich ſpěwarſkich naſchemu ludej dać kěrluſche w dobrej ßerbſkej rěcźi; nětkle namakaſch w kěrluſchach doſć ſmylkow, kotrež njeßmědźa woſtać. Kommißija a prědarſka konferenza ßo prózujetej, naſchim Sserbam dać knihu, kotraž by ſakhowała wſchě te wulke a rjane bohatſtwa naſchich dotalnych naſchim Sserbam tak lubych ſpěwarſkich, kotraž pak by tute bohatſtwa poſkićźała w doſtojnej draſće, kotraž ßo tohodla lubi, dokelž je prawa a dobra. — To a druhe bu hiſchće w běhu tſihodźinſkeho jednanja naſpomnjene a wuprajene a wobſamknjene. Njech je wſcho było Bohu k cźeſći, Sserbam ke wužitkej.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Njedźelu, 18. póžnjeńca, bu ſa naß woßebity rjany dźeń. Hižo we hłownej Bożej ßłužbje Michalſkeje zyrkwje knjes farař Tiſcher w prědowanju na to ſpomni, ſo je runje 100 lět, ſo Wulkowjelkowſke pohrjebniſchćo wobſteji a ſo ßo wopomnjeńſka ßwjatocžnoſcź popołdnju tam wotměwa. Bě pak woßebity dźeń też tohodla, dokelž ßo ſdobom na pohrjebniſchću wopomnjeńſki pomnik ſa tych mužow naſcheje domiſny poßwjeći, kiž běchu w ßwětowej wójnje ſa wótzny kraj padnyli. Spěw měſchaneho khóra „Kak we cźichim měrje wſchitzy cźi ſbóžni ſpja“, wotewri ßwjatocžnoſcź pſchi wupyſchenym rowje wěſteje Schönfeldez, młodeje holzy ſ Wulkeho Wjelkowa, kiž bu na dnju 18. póžnjeńca 1827 jako prěnje cźěło tu pokhowane. Sa wopomnjeńſku rěcź běchu ßebi knjeſa fararja n. w. Rjedu proßyli, kiž bě pſchi ſkoro wſchitkich pohrjebach poßlednych lětdźeßatkow ſ Božim ſłowom ßłužił. Wón ſałoži ßwoju rěcź na ßłowa Hioboweho pſcheczela: „Pſchetoż praſchej wſchak prěniſche narody a wobhonuj jich wótzow. Pſchetoż my ßmy wczerawſchi a njewěmy ničžo; naſche žiwjenje je jako ſcźěń na ſemi“. Wrócźo pohladujo ſpominaſche na ſrudobu, ſ kotrejž bě ßmjercź 1167 tu w běhu 100 lět pokhowanych ſtowarſchena; na ſnutskneho cźłowjeka dźiwajo wuſběhny kraßnoſcź troſchta Bożeje luboſcźe, kotraž chze naß k ßebi cźahnyć; a ſkónczńje do pſchichoda pokaſujo ſtaji praſchenje: Schtó budźe jako prěnje cźěło w nowym lětſtotku tu pokhowany? W ßerbſkej rěcźi pſchiſamkny myßl ßwěrnoſcźe pſcheczíwo maczérnej rěcźi a wótzow wěrje, kotraž je pſched 100 lětami njekhabłaza ſtała, kotruž chzyli Sserbja dźerżeć hacž do ßmjercźe. Dźěcźi ſpěwachu na to: „Hdźe namaka duſcha ßwój ſtatok a dom?“ — Rěcź pſchi nowym pomniku dźerżeſche knjes farař Kapler-Budyſchſki po ſpěwanju khórow. Sbóžnikowe ſłowo ſe ſcźenja ßwjteho Jana „Nichtó nima wjetſcheje luboſcźe dyžli tu, hdyž ßwoje žiwjenje ſa ßwojich pſcheczelow woſtaji“ pokaſa na njeßebicžnu luboſcź padnjenych, naß ßo praſcha ſa naſchej luboſcźu a dźakownoſcźu. Kamjeń, kotryž je k wopomnjecźu ſtajeny a ßo ßwjatocžnje wotkrnje, je ſnamjo tajkeho ſmyßlenja. Pſchezo njech rěcźi k tym, kiž jón jow w rjanym, wot wyßokich ſchtomow wobdatym, měrnym měſtnje wohladaja. Na kónzu ßwojeje rěcźe wucźita ſ pſchebiwanjom ſwona mjena 12 padnjenych ſ Wulkeho Wjelkowa, ſ Małeho Wjelkowa a ſe Sajdowa. Nětk pſchiſtupichu měſchcźanoſcźi wßow, pſchedßyda wojeńſkeho towarſtwa, kotrež bě ſ khorhoju pſchiſchło, a ſawoſtajeni padnjenych, a wupyſchachu pomnik ſ wěnzami. Sſkowo dźaka ſa pſchihotowanje tehole ßwjedźenja ſcźěhowaſche. Wſchitko bě ßo derje radźiło. Woßebje khwalachu też wſcho, ſchtož bě knjes wucźeŕ Schäfer ſ měſchanym khorom a ſe ſchulſkimi dźěcźimi k ßwjatocžnoſcźi poſkićźił. Wſcho, ſchtož ßłyſchachmy a widźachmy, woſtań žiwe w naſchich wutrobach.

— **Do Rakez** pſchińdźe w oktobru krajny ſwjaſk ſakſkich poſawnſkich khórow a wuhotuje tam kurſus abo wuwucžowanje ſa wodźerjow poſawnſkich khórow, a to wot 3. hacž 9. oktobra. Druhi tajſki kurſus dźerži ſwjaſk w Mittweidźe wot 17. hacž 23. oktobra. S tutym wuhotowanjom ßu też wſchelake poſkićźenja poſawniſtow ſjednocźene. Tak piſkaja poſawniſtojo na wjecźorach a kóždy kurſus ſkónczi ßo ſ poſawnſkej Bożej ßłužbu na poßlednim dnju ßwojeho ſkhadźowanja, kotryž je njedźela. Sa tute wuwucžowanja móżeſch ßo ſamołwicź pola: Poſaunenmiſſion Dresden-A., Ferdinandſtr. cźo. 16. Wobdźělnik ma płacźicź 10 hr. Sa to ßmě ßo na zyłym wuwucžowanju wobdźělicź a ma nimo toho hiſchće wobjed a wjecźeŕ. Nadźijomnje ßo naſcha Łužiza prawje bohacże pſchi tym wobdźěli, ſo by ſa nju ſ toho prawje wjele žohnowanja narośtło!

— **S pruſkeje Łužizy.** 13. njedźela po ßwj. Trojizy bě ſa naſche woßady a wßy woßebita. Sjednocźene poſawnſke khóry Rósborkſkeho wokrjeża běchu ßo na poſawniſtiſke mißionſke pucźowanje pſches naſchu krajinu podałe. Zyle po modernym to bě. S cźežitym autom jědźechu pſches kraj, a to ſ Běłeje Wody na Wochoſy, Klětno, Niſku, Hórku do Rěcźizy a do Dubza. W jenotliwych wßach poſaſtachu a ſanjeßechu ſe ßwojimi poſawnami rjane duchowne kěrluſche a nimo toho też ſpěwy. Pſchezo bu krótke ßłowo pſchidate. Tajke něſchto ſtawa ßo hižo wjazy lět też w druhich krajinach; woßebje je ßo do tuteje ßłużby ſtajił też „general poſawniſtow“, farař Kuhlo-Bethelſki, a runje tak ſakſki miſchtr poſawnow, farař Adolf Müller-Drježdźanſki. Synk poſawny a ſ nim khóß kěrluſcha doßahnje tola tak něſkotreho, kotrehoż njemóże prědowane Boże ßłowo wjazy doßanyć, dokelž do Bożeho domu njekhodźi, a też tak něſkotreho, kotrehoż njemóże też cźiſchćane Boże ßłowo abo natwarjaze nabożne ßłowo doſcźahnyć, dokelž ßo ſdaluje wſcheho, ſchtož nabożne pißmo naſtupa. A hižo je pſchi ſynkach poſawnow tak něſkotre ßwědomjo ſaßo wotucźiło a tak něſkotra wutroba ßylſy roskacźa płakaka. Ale niz jenoż tam je ßłużba tutoho poſawniſkeho mißionſtwa. Tam, hdźež ßu khori a běďni, tam poſawny ſaklincźa a troſchtuja, ſwjeßeluja. A te lěnje wutroby a te liwke wone budźa a ſ nowa ſahorjeja. A tych pobožnych a wěrjazych wone wokſchewjeja, jim pſchihotujo ſe ßwojimi ſynkami woßebitu ßwjatocžnu hodźinku. So by tola móžno było, we wſchěch woßadach po cźaßu wutworicź khór poſawniſtow!

Liſtowanje: T. w B. ſa 16. po ßwj. Tr. — M. we La. ſa 17. po ßwj. Tr. — Kſch. w Kl. ſa 18. po ßwj. Tr. — Prědowanja abo nabożne naſtawki dyrbja najpoſdźiſcho bycź kóždy ras pak póndźelu w Noßacźizach pak wutoru w Budyſchinje. **Redakzija a nakład.**

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 40.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmar a
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno.

Budyſchin 2. oktobra 1927 Bautzen

Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje a knihańje ſap. druźſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi běrtlětnje 78 ſlotych pjenjezkow.

16. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jap. ſkutki 16, 22—34.

Kak lubosnje a měrnje je mohła prěnja woßadka w Filipje nastacź, prěnja wutroba w europiſkim kraju, hdźež też nasch lud ßydli, ßo ſa evangelij wotewricź! A kak derje je ßo Pawoł ſe Silaßom a Lukaſchom tam měł w domje tuteje ſcharlatoweje wikowarki Lydiji! Hacź ßu tam někotre njedźele pſchebywali a na kóždy ſabat ſaßo tam pſched město won ſchli, k rěcźaŋ, hdźež ßo modlachu a hdźež potom nichtó Pawołej njeje ſakaſał evangelij pſchipowjedacź? Je ßnadno Pawoł hižo wocźakował, ſo móże tu dołhi cźaß ſkutkowacź a wulku winizu Knjeſowu ſakładźicź?

Dźiwnje, kak móże ßo žohnowane, měrne dźěło w ßwjatym mißionſtwje tam w Filipje nahle pſchetorhnycź! Nam to njeje wſcho doſcź ſrozumliwe, ſchto to pohanjo wſcho maja w ßwojej ßlepej pſchiwěrje. To maja mužojo ſaßłużbu a khlěb ſ teho, ſo někajka duchakhora je w jich rukach, kotraž móże wěſchcźicź, ſchtoż tola ſawěſcźe žane woprawdźite wěſchczenje bycź njemóże. My kſcheſcźijenjo ſzyła tajke njetrjebamy, dokelž ßo na Boha ſpuſchcźamy, ſo tón wſchitko wě a wodźi, a my ßmy pſchezo, też w ßmjercźi, w jeho rukomaj. Haj najwjetſchu dobrotu widźimy w tym, ſo Bóh nam cźłowjeſkim dźěcźom wſcho pſchichodne potaji.

Pawoła je žel było tuteje khoreje. Ta je ſa nim hladała, a wón je khoreho ducha wot njeje ſahnał. Tak bě kónz ſe rjanymi pjenjezkami ſ rukow ſjebanych ludźi, kotſiž běchu dotal ſa tele wěſchczenja płacźili, a cźežko njebě, póhanſki lud pſchecźiwo Pawołej a Silaßej naſchcźuwacź. So też Lukaſch k Pawołej ßłuſcha, ßo drje njejßu dohladali. Pawoł a Silaß dyrbjeſchtaj najhórſche ſtóſcźe pſchecźerpjecź. Měſchcźanſzy wojazy jeju wußlěkachu a pſchebichu. Staj ßnadno poł morwaj byłoj, hdyž jeju do jaſtwa cźißnychu.

Nam je wſchěm ſnate, ſchto ßo w Filipje w jaſtwje ſta. Se ſemjerženjom ßo wſchě durje wotewrichu, rjecźaſy ßo wot murjow puſchcźichu. To bě ßo ſtało na Pawołowu a Silaßowu modlitwu w hłubinje jaſtwa. Hdyž nětk Pawoł, ßnadź horje ſhladujo k nóznemu njebju, ßo dohlada, ſo chzyſche jaſtnik ßo ſ mjeczom ſkónzowacź, dokelž myßleſche, ſo ßu jeźi cźekŋyli a ſo je po jeho ſaſtojnſtwje, ſawoła wón horje: „Njecźiń ßebi niczo ſłeho, wſchak ßmy wſchitzy tudy!“

Běſche Pawołowe modlenje, wot wſchitkich jatych ſaßłyſchane, jich tak hnuło, ſo žadyn ſ nich po ſemjerženju ßebi na cźekanje njemyßleſche? Tak tola ßebi to kóždy wukoŋeŕ myßli. Jeźi cźujachu, tu ßu modlerjo, ſ kotrymiž je Bóh.

A jaſtnik tykny mjecz do nóžnjow. Też jemu bě wěſte, ſo Pawoł a Silaß njejſtaj kaž druſy jeźi, njejſtaj pſchecźiwo wyſchnoſcźi abo ſaſtojnikam, ale ſo ſtaj na to ſmyßlenaj, wot njeho ſko wotwobrocźicź. Žadaſche ßwězu, a nuts do jaſtwa ſkocźiwſchi Pawołej a Silaßej k nohomaj padźe.

„Mojej knjeſaj, ſchto mam cźinicź, ſo ſbóžny budu?“ to běchu jeho ßłowa pſched Jeſußowymaj ßwědkomaj. Schto bě nětk móz a ſaſtojnſtwo tuteho ſ mjeczom wobronjeneho knjeſa pornjo duchownej mozy a powołanju knjeſoweju japoſchtowoł! Hacź běſchtaj ßebi mohłoj krej wot rosbitych ſtawow wotmycź? W cźeſcźi Knjeſoweje niſkoſcźe tu ſtejeſchtaj a mějeſchtaj radoſcź na wotewrjenej jaſtnikowej wutrobje.

„Wěr do Knjeſa Jeſom Khryſta, tak budźeſch ty a twój dom ſbóžny“. Tak je Lukaſch zyle krótko Pawołowe prědowanje Knjeſoweho evangelija pſched jaſtnikom napiſał. Saźo ſo Pawołej w Filipje dom wotewri, a to hnydom w nozy. Jaſtnik njeje ſkužomnej kaſał, japoſchtołomaj jeju rany ſmycź. To w ſwojej ſbóžnoſczi wón dyrbjeſche ſam cźinicź. A hiſchcźe w nozy wón ſebi wuproſźy, ſchcźeny bycź ſe ſwojim zyłym domom, w kotrymž jemu hiſchcźe njebě ženje tajka radoſcź ſakcźěła, kaž ta, ſo Bożej póſłaj pola njeho ſa blidom ſedźeſchtaj.

Lubi cźitarjo, tu je nam prawje jaſne, ſo je wulke, wſcho druhe cźłowjeſke ſboże pſcheſahowaze wjeſele, k wěrje do Boha bycź poſběhowany, dowjedźeny, roſſwěcźeny, wobſboženy. Něſchto wſchak je pola jaſtnika, ſchtož je zyle ſadne ſhonjenje: runje we wokomiku, ſo ſo chze ſkónzowacź, ſłyſchi Pawołowy hłóſ! Kak je to dyrbjało na jeho duſchu ſkutkowacź! To je wumoženje cźěła a duſche było w ſamym wokomiku.

Wjeſelmy ſo, ſo do Boha wěrimy! Njepſchecźel widźi, hacź ſmy wjeſeli!! Widźi-li, ſo ſmy pſchi ſwojej wěrje bojaſni, njewjeſeli, hnydom je jemu wěſte, ſo zyrkej ſańdźe. Naſcha wulka radoſcź we wěrje je ſ naſchej khorhoju w ſjawnoſczi. Druheje khorhoje ſnadno njetrjebamy. Pawołowy wjeſoły Duch je dobył wſchudźe, tak też w Filipje, a bjes khorhoje.

Pój k Sbóžnikej!

K Sbóžnikej pój, kiž proſźy pſchez ſaſź!
Poſłuchaj joh', nětk hiſchcźe je cźaſź,
Žohnowacź chze rad kóždeho ſ naſź!
Lubje proſźy wón: pój!
Kraſźnje, kraſźnje budźe ſawěſcźe,
Hdyž my wot wſchěch hrěchow ſwobodni
Ssmy junu domach w Kanaanje!
Jeſu, hlaj, ja ſym twój!

Dźěcźo, ach pój, nětk kedźbuj na njoh'!
Jemu ſo daj a ſa nim puſchcź ſo!
Móz jeho wěcźna pſchewinje wſcho!
Tuž o khwatajo pój!
Kraſźnje, kraſźnje budźe ſawěſcźe,
Hdyž my.....

Wěr jenož ty, Bóh pſchiwoſmje cźe!
Njecźujeſch ty, kak bliſko cźi je?
S luboſczu jow cźe ſapſchijecź chze!
Tuž, o hrěſchniko, pój!
Kraſźnje, kraſźnje budźe ſawěſcźe
Hdyž my.....

Sſwěrni bacź do ſmjercźe.

(Pokracźowanje a ſkónczenje.)

Haj, njedźela 29. auguſta 1926 bě woſebity dźeń ſa bolſchewiſke měſto Omſk. Měſto Omſk bě tola ſ namozu něko-tre Boże domy pſchetworiło a ſ nich kina a towaŕſtwownje ſcźiniło; po jeho haſach cźahachu hewak, woſebje w hodownym cźaſu „prózeſźiony“, kotreź to, ſchtož nam ſchcźijanam to najſźwjeczíſche, wuſměſchowachu a hanjachu. Po tutych haſach tutoho měſta pſchewodźeſche po ſtach liczaza woſada kaſchcź ſwojeho wuſwoleneho duſchepaſtyrja, kotryž bě ſwoje ſiwjenje w ſkužbje Knjeſoweje zyrkwje woprował. A tute ſyły ſanoſchowachu ſpěwy zyrkwje teho tak huſto hanjeneho Khryſtuſa, ſo to móznje po haſach a měſcźe klincźeſche:

Jeruſalem, ty měſto wyſoke!
Ach, był ja w tebi!
Tam horje ſo tak ſ wutrobu mi chze,
So njeſźym pſchi ſebi.
Mój duch chze wyſche horow a wyſche runinow.
Do tamnych ſłotnych dworow a wotſźal khwata
[jow. (857.)

Hdźež běchu Jeſuſa Khryſtuſa ſ nohomaj teptali a ſaniczowali, tam khroblych ſwědkow cźrjódy móznje wuſnawachu:

„Jeſu, moja nadźija
A mój Sbóžnik, tón je ſiwy!
To wě moja wutroba!
Tehodla ſym prawje cźiły!
Tak ta dołha ſmjertna nóz
Na mni nima ſanu móz!“

A k tutym khěrluſcham pſchidźělichu ſo druhe. Bolſchewikojo drje ſwjetſcha njeſroſumichu, ſchto tute němſke a eſtniſke khěrluſche wuſnawachu po ſłowje, tola woni ſłyſchachu wſchitzy ſ tutych ſpěwow to jene mjeno, to mjeno Jeſuſ. A ſ tym bu jim ſwědczenje: Tutón Jeſuſ njeje morwy, tutón Jeſuſ njeje też ſ waſchim wuſměſchowanjom do haniby daty, ně, wón je ſiwy a kraluje a jeho ſkužomnizy mrěja ſa njeho, jeho woſada modli ſo k njemu, modli ſo k njemu njebojaſliwa tu mjes wami! — —

Hlaj, tak prěduja a ſwědcźa ſwěrni ſwědzy Knjeſowi też po ſmjercźi, haj ſe ſwojej ſmjercźu ſa ſwojeho Sbóžnika tym njewěrjazym a njepſchecźelam — a niz jenoż tutym, ně też nam, kiž my ſo k jeho ſwjatemu mjenu wuſnawamy, nam, kiž my pak tak huſto hižo pſchi ſnadnych nuſach, pſchi małych woporach, pſchi ſnjeſliwych nadawkach morkotacź chzyli — a hiſchcźe wjazy, cźěkacź chzyli.

Tohodla njech je też mjes nami evangelſkimi ſiwe wopomnjecźe krwawnych ſwědkow naſcheje wěry, martrarjow naſcheje zyrkwje!

Semja rźi.

Tuto lěto 1927 je woſebite lěto. Wono dopjelnja, ſchtož ſu jemu wězywuſtojni, kotſiž ſo na jewjenja w pſchirodźe a w ſemi a na ſemi wuſteja, ſobu na pucź dali. A ſchtož je nam hacź ſem do njewjedrow, ſliwkow, wichorow, wodow, rźenjow pſchinjeſło, to drje njebudźe hiſchcźe to poſłednje. Rěcźa a piſchu tola wo dalſchich pukańzach a kwěkańzach naſcheje ſemje, kotreź ſa twjerdy kraj kaž ſa morja dokoło wokoło ſemje ſtrachi pſchinjeſu.

Woſebje je tuto lěto też ſaſo Japanſku a Khinu ſe ſwojimi ſtrachami domapytało. Dźeń 23. meje běchu naprawy naſchich hwězdarjow ſemjerźenje woſſjewjałe, kotreź bě něhdźe daloko wot Němſkeje kraje ſemje domachpytałe. S woprědka njebě niczo ſhonicź, hdźe bě to było. Hakle w juliju pſchińdźechu powěſcźe. A tute běchu ſtruchłe. Drje ſobu to hacź ſem najhórſche ſemjerźenje bě někotre krajiny dalokeje Chineſiſkeje jara cźeźko domachpytało. Wjednik miſionſtwa we Liangchowſu w provinzy Kanſu, Theodor Buddenbrock, póſłał liſt, kotryž wo tutych hróſbnych podawkach roſprawjeſche. Kanſu je provinza we wjecźorno-połnóznym kucźe wulkeho khinſkeho kraja mjes Tibetom a Mongolſkej. Semjerźenje ſniczi krajinu, kotraž je 100 krócź 300 jendźelſkich mil wulka a mori na 100 000 cźłowjekow. Buddenbrock piſche:

„Dźeń 23. meje bě cźorny dźeń w ſtawiſnach provinzy Kanſu. Naturſke mozy żadachu ſebi naſtróźazy wopor cźłowjeſkeho ſiwjenja. Semjerźenje bě tak ſtyſkne, ſo ſebi myſłach,

ſo je kónz ßwěta tu. My ßmy ſtali pſchi kromje wěcźnoſcźe; ſo wucźeknychmy, to je dźiw. Kak wulke njeſbožo je, njeje hiſchcźe ſnate; ßnadź to ßo do zyła ſnate njeſcźini. Dokelź buchu ſtazije póſta a telegrafije ſniczene, njejßu powjeſcźe wo podeńdźenju do ßwěta mohłe. Cźłowjekow je wjele tyßaz ſhubjenych, haj dyrbi jich wjazy bycź, hacź 100 000. Nuſa tych, kiž buchu wukhowani, je ſtyſkna. Bjes dwěla je to jena ſ tych najwjetſchich kataſtrofow naſcheje ſemje; wona żada, ſo by tu internazionalna pomoz ſapſchimnyła a pomhała. My trjebamy tu lěkarſtwa, zyrobu a pjenjeſy. My ßmy tu żiwi we hlinjanych hětach, naſchi bratſja khwataja wot jeneje ſtazije ke druhej. Wyſchſcha ßotra w Siſang bě runje w Bożej ßłużbje a bu morjena, jako ßo kapała ſaßypny. Jako jeje cźěło wurychu, wuhladachu, ſo ſ nim hiſchcźe morwa dwě dźěſcźi wodźewaſche, kotrejž běſchtej hiſchcźe żiwej. Siſang, naſche najwjetſche měſto, bu zyle ſniczene. A po ſtach ßu tež wßy runje tak ſniczene. Liangchowfu, kotrež ma 80 000 wobydleri, bu ſemi ſrunane; jenoż někotre próſdne murje hiſchcźe ſteja. Tež Kulang, kotrež bóle k połodnju leżeſche, njeje tam wjazy. Tam wokolo mějachmy wjele rjanych mißionſkich ſtazijow. Nětk ßu wſchě ſhubjene. Naſcha wjeß je ſ horami ſaßypana, kotrež ßo na nju walichu".

A mjes tym — wot 23. meje ßem — ßu dalſche wulke domachpytanja pſchiſchłe a cźłowjekow a wobßedźeńſtwa ſniczíłe. Haj ſemja rži a jeje mozy ßo hibaja! Njech tež cźłowjekoju tuteje ſemje tſchepotaja, tola njech njeſadwěluja, ale njech pytaja Boha! Pola njeho je khowanka ſa wſchěch!

Zyrkej a ſtat.

Dźenßa, 2. oktobra, ßwjeczi wulkoſtatny preſidenta naſcheho kraja, pólny marſchall ſ Hindenburg, ßwoje 80. narodniny. Kaž zyły lud dźenßa na tuteho cźeſcźomneho muża ſpomina, kotryž je tež hiſchcźe ßwoje wyßoke lěta do cźeżkeje ßłużby wótzneho kraja ſtajił, tak tež woßebje zyrkej. Zyrkwine wyſchnoſcźe ßu tehodła tež woßadam pokiwy ſa to podałe, tak n. pſch. Evangelſka wyſchſcha zyrkwina rada Pruſkeje; tuta ſdobom pſchiſpomni, ſo je to tež po pſchecźu miniſtra kulta. Bóh tón Knjes ſpożcź wjednikej naſcheho luda mozow doſcź, to wulzy ważne ſaſtojnſtwo ſaſtawacź k żohnowanju a tak ſbożu zyłeho luda!

— W **Pruſkej** je ßebi pruſki miniſter ſa wědomoſcźe a wukubłanje luda njedobre ſapſchimnjenje do żiwjenja a ſkutkowanja theologiſkich fakultow ſwěrił. Wón je, kaž „Chriſtl. Welt" piſche, měſtno druheho profeßora ſa ſtary teſtament a měſtno druheho wucźerja ſa ſtawiſny zyrkwje wotſtronił.

— **Němſka** ma 9,1 millona młodoſtnych cźłowjekow, 14 hacź 21 lět ſtarych. S tutych je 40 proz. w towaŕſtwach ſa młodźinu, mjenujzy 3,6 milliona; mużſkich je wjazy hacź żónſkich w towaŕſtwach, mjenujzy 54 prozentow. S tutych 3,6 mill. maja nabożne towaŕſtwa 1,5 mill. a towaŕſtwa ſa cźělne ſwucźowanja 1,5 mill., powołanſke ſjednocźeńſtwa 0,5 milliona, ſozialiſtiſka młodźina 56 000 a to tak mjenowane „hibanje mjes młodźinu" — Jugendbewegung — 30 000. Evangelſke ſjednocźeńſtwa młodźenzow ſjednocźeja we ßebi 217 712 a evangelſke ſjednocźeńſtwa młodych holzow 210 936, ſjednocźeńſtwo ſa rosßudne kſcheſcźanſtwo — Jugendbund für entſchiednes Chriſtentum — 44 265, ſjednocźeńſtwo towaŕſtwow młodźiny 22 000 a ſjednocźeńſtwo bibliſkich kołow mjes ſchulerjemi 16 500. K tutym pſchidźěła ßo hiſchcźe druhe evangelſke ſjednocźeńſtwa ſ 15 000 ßobuſtawami. — Njech ßo we wobſchěrnym a tak jara wſchelakim hibanju młodźiny ßylni evangelſke hibanje, dobywajo wjaz a wjaz ßobuſtawow. Tak ßylnimy ſa pſchichod wliw evangelſkeho ducha ſa zyłe żiwjenje naſcheho luda!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W **Budyſchinje** budźe njedźelu, 9. oktobra, popołdnju ¼12 hodź. k. primarius Fröhlich do ßwojeho noweho ſaſtojnſtwa ſuperintendenty ſapokaſany. Sswjatocźnoſcź wotměje ßo w Pětrowej zyrkwi a krajny biſkop Ihmels ju dźerżi. Pſchitomni budźa duchowni zyłeje eſorije, kaž daloko to móżno a ſ nimi ßu pſcheproſcheni ſaſtupjerjo wſchěch woßadow noweje eſorije, kotraž ſ tym ßwojeho prěnjeho ſuperintendentu doſtanje. Knjes faraŕ prim. Fröhlich je rodźeny 1. auguſta 1886 w Glauchau-Geſawje a pokhadźa ſe ſtareho faŕſkeho doma. Wón je mjes tymi 31 ſuperintendentami naſcheje Saſkeje tón najmłódſchi. Po dokonjanych ſtudijach je był ſ pomoznym duchownym w Miſchnu pſchi Lutherowej zyrkwi, potom 1913 ſe fararjom a wyſchſchim wucźerjom woßady ſaſkich ſaſtojnikow w Bodenbachu a wot 1916 ſkutkowaſche 10 lět dołho najprjedy jako 4., potom jako 3. faraŕ pſchi Domaſchowej zyrkwi we Lipſku. Woßebje je było tež dźěło mjes młodźinu a tež evangeliſazija polo jeho ſkutkowanja; nimo teho je ßo tež jako ſpißowacźel wupokaſał. Loni bu tu ſa primarija ſapokaſany, ſ 1. oktobrom je nětk tež ßwoje druhe a wulzy ważne ſaſtojnſtwo prěnjeho ſuperintendenty Budyſchſkeje eſorije pſchewſał. Bóh tón Knjes chzył jemu ſpożcźicź, ſo by jo wukonjał ſe żohnowanjom Bohu k cźeſcźi a woßadam k ſpomoženju.

W **Lubiju** ßwjecźeſche njedźelu, 25. ſeptembra, pobocźne Guſtav-Adolfowe towaŕſtwo Lubiſkeho wokrjeża ßwój hłowny ßwjedźeń. Na ßwjedźeńſkej Bożej ßłużbje prědowaſche dopołdnja faraŕ Steckert ſ Haidy w Cźěſkoßłowakſkej, kotryž je ßo w ßwěrnym dźěle diaſpory abo roſpróſchenja ſeſchědźiwił. Sswoje prědowanje ſałoži na 2. Kor. 8, 8 a rěcźeſche wo prawej luboſcźi Guſtav-Adolfoweho towaŕſtwa a wo jeho żórłach a wo jeho mozy. Hłownej Bożej ßłużbje pſchiſamknu ßo Boża ßłużba ſa dźěcźi, w kotrejž po roswucźowanju pomocznikow k. faraŕ Pfalz dźěcźi w duchu do diaſpory dowjedźe a to do rjaneho měſta Graza, kotrež je ſnate woßebje też tehodła, dokelź wot tam ſnaty Pětr Roßegger pokhadźa. Tam je evangelſka woßada; je 100 lět ſtara a ma nětk na 12 000 woßadnych w tſjoch faŕſkich woßadach. Tam budźe lětßa też hłowny ſjěſd zentralneho Guſtav-Adolfoweho ſjednocźeńſtwa. Wjecźor wuhotowa ßo we Wettinſkim dworje ßwjedźeńſki wjecźor, na kotrymż po ßwjedźeńſkim prědarju też hiſchcźe rěcźeſche faraŕ Rychtaŕ-Rumburgſki, kotryž bě dopołdnja we ßußodnych Ketlizach prědował. Porjeńſcheny bě tuto wjecźorne wuhotowanje ſe ſpěwnymi pſchednoſchkami. Faraŕ Steckert roſprawjeſche wo ßwojim dołholětnym dźěle, abo lěpje wojowanju a bědźenju w roſpróſchenju w katolſkej Cźěſkoßłowakſkej. Je ſkutkował najprjedy 7 lět w Deutſch-Gabelu, potom 18 lět w Hermannſeiffen, doniž ßo do Haidy njepſcheßydli. Faraŕ Rychtaŕ, kotryž ſ Wina pokhadźa, powjedaſche ſe ßwojeho dźěła na wſchelakich měſtnach Cźěſkoßłowakſkeje a wjedźeſche tehorunja wjele ſajimazeho prajicź. Pſchitomni běchu woběmaj ßwěrnymaj duſchepaſtrjomaj diaſpory wulzydźałowni. Sſkyſchachu a widźachu tola evangelſku ßwěru a khrobłoſcź, kotraž ſ zyłej mozu a wolu ßłuži Sbóżnikej. K. ſuperintendenta Franka porěcźa ßłowo wobſamknjenja pſchihotujo pſchitomnych na ſkónczazy ſpěw, w kotrymż ßo wſchitzy

sjednoczichu wusnawajo: „My dzemy a chzemy so modlicz nětk k Bohu!“ a skónczejo:

„Tuž dzemy a chzemy dzenž Wjerschnemu spěwacz!
Daj radu a hnadu, naž wodz kózdy czaž,
So pschi wulkim strasche
Je dobycze nasche!
Budz, Knježe, tebi czesczi!
O wužwobodz naž!
Wužwobodz naž!“

S **Ketliz.** S „Poboczným Gustav-Adolfowym towarstwom Lubijskeho wokrježa“, kotrež mějesche w Lubiju žwój hłowny žwjedžeń, žwjeczachmy tež my žobu wožebitu Gustav-Adolfowu njedželu. Dopołdnja w 9 hodź. prědowasche farar Rychtar s Rumburga. Pschikhadżejo s tuteje wožady Gustav-Adolfoweho towarstwa pokaja wožadże spomožne a žohnowane skutkowanje tutoho sjednoczeństwa. Rumburgska evangelska wožada je w tukhwilu tež we wschelakich pjenježnych nusach, tež swoni pschezo hischcze s małym swonom, dokelž ji njebě mózno, wójnske schkodowanje narunacz a pschikupicz druhi wjetschi swón. Kollekta, kotraž so po Božej žkužbje sběrasche, bě tehodla sa Rumburg postajena. Božu žkužbu wudebi nam pěknje zyrkwinski khór pod snatym wustojnym wjedništwom k. kantora Schenka; sanježe rjenje: „Knježe, wostań pola naž!“ Po hłownej Božej žkužbje dżerżesche k. farar Rychtar też hischcze Božu žkužbu sa dżěczi, jim roskładujo dżěło Gustav-Adolfoweho towarstwa.

Lěwałdska wožada žwjeczesche 17. a 18. septembra rjany žwjedżeń. Bě se žnjowym dżaknym žwjedżenjom sjednoczika 150létny jubilej žwojeho Božeho doma, kotryž bě žebi lětža wobnowika a s nowymi pischczelemi porjeńschika. Tutón žwjedżeń bě s dobom rjany a pěkny žwójbny žwjedżeń, na kotrymž so wschě stawy wožady wobdżělichu a też wjele tajkich, kotsiž s wóžady pokhadżeja a druhdże bydla a žydla. Wschě wuhotowanja, wožebje też žwjedżeńki czah, běchu pak pschedewschěm też sjawne wustup evangelskeje wěry a sjawne a sprawne wusnacze evangelskeje wěry, luboscze a žwěry psched žwětnej smyślenoscu a liwkoscu, kotraž chze so nětkle hischcze bóle rosschěrjecz hacž to hižo je. Wuhotowanje a wjedništwo rjaneho a derje poradżeneho žwjedżenja, pschi kotrymž bu też žwjedżeńske pišmo wo wožadże wudate a pschi kotrymž bu też wožebje na padnjenych wulkeje wójny spominane, je měł wožebje knjes farar Körner.

Evangelsko-lutherski krajny swjask towarstwow młodych holzow Sakskeje mějesche njedželu 4. septembra w Drježdżanach, hdżež je też jeho hłowne žydło, žwój hłowny žwjedżeń tuteho lěta. W nim je 22 000 evangelskich holzow sjednoczenych a to w 600 towarstwach, kotrež tworja 38 wokrjeżnych swjaskow. Sałożeŕ swjaska farar D. s Trenck mějesche we Kschižnej zyrkwi žwjedżeńske prědowanje wo 1. Kor. 3, 6: „My žmy Boži pomoznizy“, 2. Kor. 5, 14: „Ta luboscz Khrystužowa naž k tomu pschinucza“, a Jan. 6, 63: „Duch je, kiž czini žiwych“. Roskłoži pschi tym legitimaziju, qualifikaziju a organisaziju swjaska. Rjany Boži dom bě polny nutrnych, kotsiž běchu pschischli, žobužwjeczicz na žwjatym městnje 20-létne wobstacze a skutkowanje tuteho swjaska, kiž je tak spomožny a žylny žobudżěłaczeŕ w Knjesowym kraleństwje a to woboje, w městach kaž na wžach. Wožebje bě wěso młodżina pschikhwataka a to też se žwojimi khorhojczkami. Po Božej žkužbje bě hłowna shromadżisna w towarstwowni, kotruž knjeni farařka Fröhlichowa, powołana nawjedowarka tutych towarstwow w Sakskej, wjedżesche. Wjele postrowow a pschesczow so žwjaskej wupraji. Potom sczěhowachu pschednoschki a rosprawy. Mjes druhimi rosprawjesche też farar Kliesch, sastupjeŕ swjaska evangelskich młodych holzow w Schlesynskej. Tuž njech tutón swjask s Božej pomozu dale skutkuje w naschej Sakskej naschej młodżinje a tak zyłemu ludej k žohnowanju, Bohu pak k czesczi. My wschitzy pak spěchujmy tuto dżěło! —

— **1600létny jubilej** žwjeczesche zyrkej w Hantenje pschi Delnim Rheinje. To je zyle wěscze wurjadny a žadny žwjedżeń. Na tym městnje, hdżež tam nětkle zyrkej žwj. Viktora steji, natwarichu 327 prěnju kschesczijansku zyrkej pschi Delnim Rheinje; tak powědaja sastarske powěsczе. Město Hanten wožwjeczi tohodla też tutón wožebity dżeń je wschelakimi žwjatoczнoscżemi, wožebje wuhotowachu wulki pyschny historiski czah. Sa tutón mějachu wěso pschi 1600létnych stawisnach naczińkow doscz. Tola: njech Boži dom twój steji dołhi abo krótki czaž, to njerosriža, ale to, so ty tam žobu žwěru stejisch, hdżež wón a žwědczisch psched wschěmi sa žwoju zyrkej, sa toho, kotryž czi ju psched 1900 lětami sałoži, sa žwojeho Knjesa a Sbóžnika. A to je mózno kózdemu mjes nami.

Něschto se Schpanskeje.

Lipsczanski profesor D. Leipoldt je w Schpanskej pobył, hdżež je wožebje sa tym hladał, kak tam s katolskej zyrkwju steji, kak s pobožnoscu a kschesczijanskimi waschnjemi. We wulkim měscze Barzelonje wot lěta 1882 žem na wulkej katedrali twarja, kotraž dyrbi žławnu katedralu w Granadże pschetrjechicz. Praji so, so hakle sa 200 lět budże dotwarjena, tak wulke žu měry a pjenježne žrědki, kotrež maja so nałożowacz. Wulki kulojty wjelb, 160 metrow wyšoki, a 12 wěžow je wotmyšlenych! W zyrkwjach žu rano sahe žony kemschi a dopołdnja muże. W póstnym czażu žu žony a holczki hacž do najmjeńschich schulskich dżěczi zyle czorne swoblekane. Też stupnje a rukajzy žu czorne, a czorny schlewjeŕ so nošy. W La Eskala, městaczku rybakow, bě w hoscżenzu napišmo: „Bohahanjenje je sakasane (Es prohibei blasfemar)“ a „Proschu pschistojnje rěczecz“. W Toledowje je tajke napišmo pschi wulkim moscze s dwórnischcza psches rěku do města. Jeno žonjaze žuknje też w Schpanskej njejžu dlěžsche hacž w Budyschinje. Dżěła so njedželu nadpadnje wjele, też žu klamy sa tobak a póstne snamki a dopišnizy zyłu njedželu wotewrjene. Wo Jesušu a jeho žiwjenju ludźo tam wjele njewjedża, też žudnizy niz. Hewak njebudżischе mózno było, žonu, kotraž je jeno prajika, so je Jesuš bratrow měł, na dwě lěcze do jastwa tyknycz. Na powołanje so žónska zyle wěscze wuwinuje. Dźiwne je nam, so wulke wojowanja czělzow žu wožebje jutrownicżku popołdnju.

S wutrobu rady.

Něhdy praschesche so něchtó wěsteho kschesczijana, kiž pod twjerdym kralom bydlesche, hacž žwoje dawki rady dawa. „Haj, s wutrobu rady,“ tutón wotmolwi, „wjele radscho, hacž pod jeho miłym prjedomnikom.“ „Kak mamy to srosumicz?“ so nětk tamón praschesche. Wón wotmolwi: „Pola teho njeboho krala njewjedżach prawje, hacž to s luboscżu k Bohu abo k miłemu kralej czinju; pola tuteho pak wěm, so dawam s luboscżu k Bohu, žwojemu Sbóžnikej.“

Listowanje: M. we La. sa 17. po Trojizy. — Ksch. we Kl. sa kermuschu (18. po Tr.) — R. we W. sa 19. po Tr. —

Samokwity redaktor: farar Wyrgacz w Nošacżizach.

Cźišło 41.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je:
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 9. oktobra 1927 Bautzen

Cźišćeć a nakład Smolerjez knihicźišćerńe a knihárnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći čertłětnje 78 šotnych pjenjezkow.

17. njedźela po ßwj. Trojizy.

Ef. 4, 1 6. Hladajcźe ßwěru na to, so byschcźe jednotu toho Ducha sdźerżeli pšches swjaſk toho měra.

Dušcha ſ duschu sjenocźena,
Měr we Bosy pytaju,
A jich luboscź wucźišcźena
Ma ßo k tom jehnjecźu,
Kiž tam pšched tym stołom kraßne
Steji we ßwojej drohej krwi,
W ßwojej njewinoscźi jaßne
Sso tym ßwojim pšchekraßni.

Sańdźenu njedźelu je Hindenburg w njewschědnej strowoscźi a cźerſtwoscźi ßwoje 80lětne narodniny ßwjecźicź ßměł. Po tyßazach ßu jemu hołdowali a ßbožo pšcheli. We wschitkich zyrkwjach nascheho wótzneho kraja je kschesćzanski lud ßo Bohu tomu Knjesej dźakował, so je nam tajkeho muża sa wodźerja dał a so je jemu žiwjenje a duchowne a cźělne mozy hacź do tak wyßokich lět hnadnje sdźerżał. A wschudźom ßu sa njeho dobroproschenje cźinili, so by miłoscźiwy Wótz w njebjeßach jemu hischcźe dołhi cźaß sa naß w bohatym žohnowanju skutkowacź a jemu widźecź dał, a jeli kaž Mójsaßej, ßlubjeny kraj jenoż pot nasdala, dźeń ßwobody a pschesjenoscźe nascheho wótzneho kraja, sa kotryž dźěła a proßy. A potom je Hindenburg wotmołwił a ßo dźakował, najprjedy kanzlerej Marxej, posdźischo też sjawnje zykemu ludej. A schto bě jadro jeho ßłowow, schto měješche sa ßwoju najważnischu staroscź a najwutrobnischu próstwu na zyły lud? So by jednota była we kraju! So by kóždy sprawnje k tomu ßobu dopomhał, so by w měrje kóždy druheho cźeścźił, byrnjež był tón w tym abo druhim nastupanju hinajscheho smyßlenja hacź wón! S tutym žadanjom pak je Hindenburg nam nanajlěpje wułożił khutne napominanje nascheje dźenßnischeje epistole: „Hladajcźe ßwěru na to, so byschcźe jednotu toho Ducha sdźerżeli pšches swjaſk toho měra.“ O, ßłowcźko „měr“ kraßnje klinczi, a kóždy cźłowjek, hdyž jo ßłyschi, sacźuje wutrobne žedźenje po tym, schtoż tole ßłowcźko wupraji. A wurjeknjenje tutoho ßłowa je lohke, cźinjenje pak po nim je cźeźšche. Hdyž je tebi něka kschiwda nacźinjena, hdyž je ßußod hrosnje wo tebi powědał, hdyž je žona sabyła, schtoż ßy jej kasał a je něschto ważne sakomdźiła, hdyž je dźěd doma tajki wobužny a pschezo wo starych cźaßach powěda, so je wschitko lěpje cźinił hacź ty; hdyž žałostny hněw tebi zyku wutrobu sajědojcźi: haj potom pytnjesch, schto je wot tebje žadane, hdyž ßwjate pißmo praji: „Dźerżcźe jednotu pšches swjaſk toho měra.“ Ale hlej, ſ tajkich ßnadnych pschicźinow nastawa ſ wjetscha swada, haj druhdy hischcźe ſ mjeńschich, a husto je swada bjes kónza ſ njewuprajomnym horjom. Tohodla woprawdźe njeje njetrjebawschi, hdyž ßwjaty japoschtoł naß napomina k jednocźe a k měrej, też sa naß, sa nasche ßerbske domy a wožady je jara nusne, so na tajke napominanje poßłuchamy. Swada je kaž woheń w bróžni: jenoż kaž dołho je hischcźe nastawazy a mały, móżesch jón sadußycź, potom je pschepoźdźe. Najlěpje jednotu dźerżimy, hdyž žanej swadźe nastacź njedamy. Tohodla ženje sabycź njeßměmy, so jako kschscźijenjo wschitzy hromadźe ßłuschamy, dyrbimy stajnje pšched wocžomaj měcź, schto naß mjes ßobu wjasa. Mamy wschitzy j e n e h o K n j e ſ a. Wón je tón cźichi muž ſ cźerńjojtej krónu, kiž je prajił: „Sbóžni ßu cźi

měrni, pschetož woni budża Boże dźěćźi mjenowani.“ Wón je tón, kiž je puki, hanjenje a sapluwanje sćerpnje a bjese wscheho hněwneho ßwarjenja njeßł, haj kiž je hischće na kschižu proßył: „Wótcże, wodaj jim, pschetož woni njewědźa, schto cžinja.“ Ale wón je też tón, kiž saßo-pschińdże a kotremuž budźemy wschitzy samołwjenje dacź dyrbjećź, a sawěrnje, wón budże ßo najprjedy a pschede wschěm druhim sa naschej luboscźu napscheczo pscheczelam a njepscheczelam praschecź! Kak budźesch wobstacź? Mamy dale wschitzy jenu wěru. Pśches wěru do kschižowaneho Sbóżnika masch wodacże hrěchow, niz pak ty ßam, ale też twój bliżschi, haj twój njepscheczel. Je-li pak Bóh jemu wodał, kak by ty mohł ßo hischće na njeho hněwacź? Pśches wěru masch też pschistup k Bohu, so by jeho proßył. Ale tón druhi ma tón ßamßny pschistup. Dyrbi cże tam pśched Božim trónom wobskorźicź?

Ssmy też wschitzy jenu kschcźenizu dostali. Jeli so tajke s wodu kschcźenje po Lutherowym wułożenju na ßebi ma, „so tón stary Hadam we naß pśches wschědne roskacże a pokutu ßo dyrbi potepicź a wumrjećź se wschěmi hrěchami a złymi lóschtami, a saßo wschědnje won pschińcź a horjestanycź nowy cźłowjek“, tuž mamy wschitzy pscheczźiwo staremu Hadamej wojowacź, schtóž pak „njewojuje, tón krónowany njebudże“.

Mamy skónczźnje też wschitzy jenehо Boha a Wótza, wot kotrehož nimamy jenož semske żiwjenje, ale kiž je naß też k wěczźnemu żiwjenju powołał, so bychmy jako jeho lube dźěćźi tam w jeho kralestwje żiwi byli. Ssy ßej hižo ras pomyßlił, so budźesch tola tam setkacź wschitkich, s kotrymiž ßy ßo na semi swadźił? Kak to budże?

Khutne a ważne napominanje je: Dźerżćże jednotu pśches swjask toho měra, ważne nascheho cžaßneho a wěczźneho sboża dla. Tuž njech to praschenje w tebi żenje njewußnje: Mam měr w domje? mam měr we wutrobje?

M. we L.

Dźěćźo wulkoměsta.

„Njedźelu rano to bě a w létnym cžaßu“, tak něhdże powěda duchowny, kotryž tehdy w měschćańskim mißionstwje města Barlina skutkowasche. „Ja běch hischće we ßwojej jstwi wschelake pschihotował. Wonkach bije s wěžow 10. hodźinu. Sastojńske dźěło woła mje do snutskowneho města. Ja poskoczu, so bych ßo na pucź podał. Khwatajo s durjemi postorczu skoro něschto małe khuduschke, schtož tam steji.“

Stara żónka to je, kotraž tam pschede mnu steji. Na hłowje ma kłobuk, kotryž njeje nětczźischa móda zyle wěsće wupłodźiła; wón pschikrywa schědźiwe włoßy. Pśches ramjeni a wokoło ßo je żónka swiła wulke rubischko, s rukomaj sepjera ßo na pschedeschćźnik, kotryž by cźi wo wjele sliwkach a wichorach powědacź wědźał.

„Ach!“ tak ßkyschach ju rěczo, „knjes duchowny, mohła ja s Wami poręczećź?“

„Nětkle runje je mi to njemóżno, schtož jara wobżaruju. Ja mam něschto nusne wobstaracź. Pschipołdnju ßym pak tu saßo!“

„Ow“, skorżeschе żónka, „mi je tak wobcźeżne, hischće dźenża ras ßem pschińcź.“

„Njechacże tuž knjesej dwórskemu prědarjej Stoeckerej prajicź, schto macże; wón je tu pschipódla.“

„Ně, ně! Ow ně, s tajkimi wězami njeßměm tutoho wulkeho muża wobcźeżowacź. — Wy ßnadź smějecże skerje cžaß sa mnje.“

„Schtó dha wy scże, luba żona?“

„Ja njejßym żana żona. — Njesnajecże dha Wy mje? Ja ßydam tola kóżdu njedźelu na tsecźej kawzy spody klětki we naschej lubej zyrkwi měschćańskeho mißionstwa. — Ja ßym Pawlina Oettingez.“

„Samołwćże jenoż, luba knjeżna Pawlina, so Waß hnydom njesesnach. Wěso je mi Wasche wobliczo derje snate a lube, ale schtó Wy scże, to hakle nětkole shonich. . . . Nětk pak dyrbju ja woteńcź; ale hdyż je Wam to prawje, pschińdu dźenża pschipołdnju k Wam. Hdże dha bydlicże?“

„Haßa łódźnikow cžo. 35 — ale zyle wyßoko.“

Stłóczźich Pawlinje Oettingez ruku a woteńdźech khwatajzy; wona ßo pomałku sa mnu wotßali.

* * *

Bě popołdnjo. Stejach tam na haßy łódźnikow pśched prastarym Barlinskim domom. Pśches stary drjewjany portal sastupich do cźmoweje pschedkhěże abo korridora. S tutoho wjedźechu mje nahłe wuteptane skhody pśches tśi posthody; nad tutymi bě niske tśeschne bydlenje wutwarjene, mansarda, kaž to měschćenjo praja. Prózowach ßo po tutym schtwórtym skhodże do tutoho schtwórteho poskhoda pschińcź; bě tam khětro cźma a nisko tam też bě, to bolostnje sacżuch. Pomałku dale kroczo namakach skónczźnje durje małeho podtśeschneho wobydlenja.

„Dale!“ ßo mi na moje kłapanje wotwoła s pscheczelnym hłoßom, a hižo stejach wó jstwje ßwojeje „najmłódscheje“ snateje.

Jstwa je khětro rumna, ale cźmowa. Łożo tam je a kulojte blido, wulki khamor s kuchińskej nadobu a někotre stare mjehke stólczki. Na scźěnach wißaja stare ßwójbne wobrasy we kulojtych wobłukach, pódla nich stary wobras, kschižowanje na Golgatha pokasowazy, tutón pak w poskoczanym wobłuku; w runje tajkim wobłuku wißasche tam w rjanych pyschnych pißmikach Knjesowa modlitwa, Boże dźeßacź kasnjow a wěruwusnacże.

Jenoż někotre pruhi pósdneho popołdnischeho ßkónza dobywaja ßo psches niske małe schkleńzy woknjeschka a pjelnja jstwu. Pschi woknje steji stoł, w kotrymž ma wobßedźerka runje ruma doscź. Na woknje steja někotre kwětki, kotreż wschak psche bohaty srós a kczenje njepokasuja. Pśches wokno hladajo widźisch kruch stareje haßy a — też kusk módreho njebja.

Pawlinka je pěknje postanyła, mje pscheczelnje postrowiła a ßo se mnu sa blido ßrjedź jstwy ßydnyła.

„Nó, moja luba knjeżna, schto dha bě Waß dźenża dopołdnja ke mni pschiwjedło?“ ßo wopraschach.

„Ach, chzych Wam jenoż prajicź, so ßym to lube měschćańske mißionstwo po mni sa herbu postajiła.“

„To mje wulzy jara swjeßeli, luba knjeżna Pawlina, so scże tak pscheczelniwje naschemu skutkej luboscże pschikhilena. To ßmy Wam wulzy dźakowni. Tola nětko mi powědajcże něschto se ßwojeho żiwjenja.“

A Pawlina mi powědasche. A wona njepowědasche kaž cźeta, kotraž baßniczki baje, ně, kaž stary sprawny khronista, kotryž wěz wopißuje tak, kajkaž bě, bjese wschěch wupyscheńkow jednorje, ale pak s cźopłej wutrobu.

A ja poßłuchach a wußłyschach a naßhonich ßo praschejo, schtož tu dale podawam.

(Pschichodnej dale.)

Swonkowne mißijonſtwo je ſ wuczerku.

Lipſczanſke mißijonſtwo je ßwoju rosprawu wo poßlednim lěcze wudało. W njej ſteji wjele, ſchtož pſchecželow mißijonſtwa ſajimuje. Schtóž rosprawu ßam nima, njech ßebi ju pola ßwojeho fararja ſkaſa a ju ſtuduje; wón ſměje noweho wjeßela na ſkutkowanju mißijonſtwa a nabudże noweje luboſcze.

Tu jenož ſ krótka něſchto wo ſchulach naſcheho Lipſczanſkeho mißijonſtwa:

W Indiſkej ma wono hromadże ſ mißijonſtwom ſchwediſkeje zyrkwje a evangelſkeje zyrkwje domorodnych Tamulow 7 wyſchich ſchulow a 312 jednorych ſchulow; pſchi tutych ſkutkuje 774 domorodnych wucżerjow. 17 222 domorodnych wopytuje tute ſchule. Domorodnych, w bohoßłowſtwje roswuczenych je tam 36.

W Rańſchej Afrizy ßłuſcha Lipſczanſkemu mißionſtwu jena wyſchſcha ſchula, jena ſchula ſa wucżerjow a 135 jednorych ſchulow. 201 domoródnych wucżerjow tam roswucżuje a 10 844 wucżomzow ſczele tamna horata krajina Rańſcheje Afriki do tutych wucżerńjow.

To ßu, dźiwajo na cżaßne wobſtejnoſcże, jara nahladne liczby. Nimo naſcheho ſakſkeho mißionſtwa je pak hiſchcże 26 němſkich mißionſkich ſjednocżeńſtwow mjes póhanami we dźěle. A tute maja też ßwoje ſchule a ßwojich wucżerjow. To by wulzy nahladnu liczbu nalicził, by wſcho ſliczicz chzył. Hižo tole krótke rospomnjenje doßaha, ſo widźiſch, kelko mißionſtwo naſcheho kraja dźěła ma pſchi wſchěch hacżazych a cżežkich wobſtejnoſcżach. To je ſwjeßelaze, poßylnjaze. To wabi k dalſchemu ßwěrnemu ßobuſkutkowanju ſa Knjeſowe mißionſtwo.

Nowe němſke ſpěwarſke.

Wjazy krócz ßmy tu pißali wo nowych ſpěwarſkich evangelſkeje zyrkwje w Bayerſkej. Bayerſka pak njeje jeniczka zyrkej, kotraż ßo wo nowe evangelſke ſpěwarſke prózuje. Pſches evangelſke krajne zyrkwje Němſkeje dże powſchitkowne prózowanje, dobycz a wutworicz ſa wſchě te wſchelake male a wulke zyrkwje jene ſpěwarſke, kotrež bychu ßo wſchudźom trjebale, abo tola jene ſpěwarſke, kotrež bychu we ßwojim hłownym dźěle ſa wſchě te wſchelake zyrkwje jenajke byłe. Sa ſakład a ſakožk tutych „jednocżazych ſpěwarſkich“ — Einheitsgeſangbuch — pſcheja ßebi te w lěcze 1915 ſa evangelſkich Němzow we wukraju wudate ſpěwarſke ſ jich hłownym dźělom, kotryż ma 342 kěrluſchow, — das „Deutſche evangeliſche Geſangbuch für die Schutzgebiete und das Ausland“. — Tutomu hłownemu dźělej by ßo potom w kóždym kraju pſchidawk pſchidał, w kotrymž bychu ſjednocżene byłe te kěrluſche, kotrež ma tutón kraj ſa ßwoje woßebite. Nowe němſke ſpěwarſke bychu potajkim we ßwojim hłownym dźělu ſa wſchitke evangelſke zyrkwje Němſkeje — a ſ dobom ſa evangelſkich we wukraju — jenajke byłe; w pſchidawku abo 2. dźělu by pak kóżda krajna zyrkej ßwoje woßebite kěrluſche a ſ dobom też melodije měła.

To je zyle wěſcze dobra myßl. Tak pſchińdu zyrkwje a kraje k pſchesjednoſczi, ſ dobom pak ßebi ßwoje woßebitoſcże wobkhowaja; to jene je nuſne kaž to druhe, a to jene dobre kaž to druhe.

Tute prózowanja ßu hižo prěnje ſkutki wupłodźiłe. Nowe Frankobrodſke ſpěwarſke — das neue Frankfurter Geſangbuch — ßu po tym ſłożene a wutworjene; wone maja we ßwojim prěnim a hłownym dźělu tamne 342 kěrluſchow „wukrajnych ſpěwarſkich“, kaž ßo ſzěwarſke ſa evangelſkich Němzow we wukraju ſ krótka mjenuja. W druhim dźělu je hiſchcże 245 kěrluſchow pſchidatych.

Podobnje chze ßebi evangelſka zyrkej Duringſkeje ßwoje ſpěwarſke wutworicz. Wobßah druheho dźěła je też w nacźiſku hižo hotowy. Tohorunja pſchihotuje po tutym pucżu hromadże ſ Hamburgom, Lübeckom a Eutinom Schleswig-Holſteinſka nowy wudawk ſpěwarſkich a runje tak chzedźa provinzy pſchi rańſchich mjeſach ſ wuwſaczom Schleſyſkeje ßwoje „rańſche ſpěwarſke“ — Oſtgeſangbuch — ſhotowicz.

Hdyž ßłyſchimy, ſo ßo nimo toho też Heſſenſka a Rheinlandſko-Weſtfalſka na nowe wudacże ſpěwarſkich pſchihotuja, ſpóſnawamy, ſo ſměje bórſy zyła Němſka ßwoje nowe ſpěwarſke. To by něſchto jara ſpomožne było. Je tola też nětkole trjebanym němſkim ſpěwarſkim runje kaž naſchim ßerbſkim trěbne, ſo ßo pſchedźěłaja a pſchetworja.

Jena ſchkoda pak je pſchi tutym zyłym pſches wſchě kraje ſkoro ßahazym dźěle: to je nacźiſk nowych hižo naſpomnjenych bayerſkich ſpěwarſkich. Tutón mjenujzy njedźiwa na tón powſchitkowny wulki ſwiſk a nima tamny hłowny dźěl ſ tymi hižo mjenowanymi 342 kěrluſchow; wón ma drje 322 ſ nich, ale tute w druhim ſwiſku a w druhim wutworjenju a ſeſtajenju. Nowy nacźiſk bayerſkich ſpěwarſkich je jenož mjenje abo bóle pſcheměnjeny wudawk dotalnych, kotrež buchu w lěcze 1854 wudate.

To je ſchkoda, ale ßnadź ßo hiſchcże w poßlednim wokomiku bayerſka evangelſka zyrkej pſcheßwědczi, ſo to njeje ſpomožne, tak ßama ſa ßo bycz, ſo je to ſtary brach němſkeho luda a ſo je nětko na cżaßu, też tu ßo do zyłka ſtupicz.

So njeje trjeba a ſo też njeje móżno, ſo ßo naſche nowe ßerbſke ſpěwarſke po tutych nowych němſkich wudawkach ſkožuja, njetrjeba drje ßo hakle prajicz. Pſchihot ſa nje je też tak daloko hotowy, ſo ßo bórſy ſapocżnje cźiſchczecz a to kěrluſche ſa advent a ſapocżatk zyrkwinſkeho lěta.

Schtó bydli w Němſkej?

W lěcze 1925 bě w Němſkej liczenje luda. S tutym bě ſjednocżene też to praſchenje: kajkeho wěrywuſnacża maſch? Schtož je ßo tehdy nalicziło, to je nětk pſcheliczene a ſrjadowane. A ſchto je wuſbytk?

Němſka mějeſche 1925 na 62,4 milijonow wobydleri. Se tutych ßłuſcheſche 60,2 milijonow hłownymaj wěrywuſnacżomaj Němſkeje, evangelſkemu a katolſkemu; to ßu 96,5 prozentow. Evangelſkich je jich 40 milijonow abo 64,1 prozentow, katolikow 20,2 milijonow abo 32,4 prozentow.

S wotſtupjenjom krajinow je Němſka ſhubiła na 1 900 000 evangelſkich wobydlerjow a ſkoro dwaj a pok krócz telko katolſkich.

W lěcze 1910 mějachu proteſtantojo 66 prozentow zyłeho wobydleŕſtwa. Woßebje ſ wuſtupjenjom ſ zyrkwje je ßo liczba prozentow na 64,1 ſnižiła. Katolikojo ßu liczbu ßwojich prozentow nimale wobkhowali.

Sakſka ma pornjo druhim ſtatam woßebje nadpadne pſcheměnjenja tutych liczbow. Wobej wěrywuſnacżi njejſtej mohłej liczby lěta 1910 wukhowacz. Na tym wina je dźěło ſa wuſtupjenje ſ zyrkwje.

Židow je w Němſkej 546 000. Tych, kiž żaneho wěrywuſnacża nimaja, 1 551 000.

Zyrkej a ſtat.

— **Synoda ſakſkeje provinzy** ſaběraſche ſo mjes druhim też ſ tym, kak mělo ſo nam ſwjeczenje njedźele ſdźeržeczź, polěpſchecź. Pſchi tym wobſamknu wyſchnoſczi pſchepodacź tſi žadanja, ſa kotreż měła wyſchnoſcź ſtacź: 1. Njedźelu a ſwjate dny ſu ſa cžaſ hłownych Božich ſkužbow wſchě ſjawne wuhotowanja ſnutſkach we woſadźe ſakaſane. 2. Kotre hodźiny to ſu, poſtaji polizija hromadźe ſ zyrkwinej wyſchnoſczu. 3. Cžichi pjatk, pokutny dźeń, ſmjertnu njedźelu a na dnju ludoweho žarowanja, kotryž drje ſo hiſchcźe wobſamknje, ſu wſchě ſjawne wuhotowanja ſakaſane, ſ wuwſacźom tajkich, kotreż maja woſebiteje ważnoſcźe ſa wědomoſcź a ſu khutneho, ſo pſchihodźazeho raſa. — To je ſwjeſelaze, ſo ſo njepſcheſtawajzy ſa njedźelu wojuje. Najlěpſchi pomoznik pſchi tym ſu ty, luby cžitarjo, luba cžitarka, a to ſ tym, ſo ſo njedźelu a ſwjate dny wſdaſch wſcheho wſchědneho dźěła, ſo do Božeho domu dźeſch, ſo domjazu nutrnoſcź dźeržiſch, ſo hewak tutón dźeń ſwjeczíſch po kſchesczijanſku.

— W **Lauſanne** w Schwizy běchú ſo, podobnje kaž 1925 w Stockholmje, wot 3. hacž 21. auguſta ſaſtupjerjo zyrkwjow ſeſchli, ſo bychu dale dźěłali na ſkutku hromadźenja a jednoczenja zyrkwjow. „Wěra a wuſtawa“ — Glaube und Verfaſſung — bě to hłowne, wo cžo tu dźěſche. Wobſchěrny a cžežki to nadawk, kotryž ſu ſaſtupjerjo tych wſchelakich zyrkwjow na ſo wſali, ale pak też rjany a ważny. Saſtupjerjo zyrkwjow, kotreż ſu lětſtotki dźěłene, ſeſtupaja ſo hromadźe, ſo bychu ſhromadnje dźěłali — ſ wuwſacźom romſko-katolſkeje zyrkwje — ſa tu j e n u zyrkej naſcheho Knjeſa Jeſuſa Khryſtuſa. Sapocžane dźěło póńdźe dale, njech też ſadźěwkow a cžežow wjele je, a njech też romſko-katolſka zyrkej hiſchcźe naſdala ſteji, dokelž njemóže a nochze ſpuſchcźicź to žadanje, ſo je wona ta jena a jeniczka prawa zyrkej.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Budyſka eſorija** ſwjeczi dźenża woſebitu ſwjatocžnoſcź. Krajny biſkop D. Ihmels ſapokaſa dźenża pſchipołdnju w Pětrowſkej zyrkwi prěnjeho ſuperintendentu knjeſa fararja prim. Fröhlicha-Budyſkeho. Bóh tón Knjes žohnuj hnadnje noweho wodźerja eſorije a jeho ſkutkowanje kaž wſchě woſady jeho wokrjeża.

— **Katoliſzy Sserbja** ſteja pſchezo hiſchcźe w boju pſchecźiwo biſkopej dr. Schreiberej, wojujo ſa ſwoje prawa, kotreż je jim biſkop woſebje pſchi zyrkwi „Naſcheje lubeje knjenje“ pſchikrótſchił. A wojowanje bywa, hdyž do „Sserb. Nowin“ hladaſch, dźeń a wótriſche. Schtož je też hdyž a hdyž ſe ſtrony evangelſkich Němzow ſłyſchecź było, to namakaſch też we woſjewjenjach ſe ſtrony biſkopa dra. Schreibera, mjenujzy to měnjenje, ſo njemohł ſerbſki duchowny ſ dobom němſkim woſadnym ſłužicź. Runje to pak je tola tón wuſnam naſchich ſerbſkich duchownych, evangelſkich kaž katolſkich, ſo móża woni němſkim a ſerbſkim woſadnym jenak derje ſłużicź, ſchtož němſki duchowny njeſamóže. Tohodla pak dyrbjałe po prawom pola katolſkich a evangelſkich wſchě tajke wadźenja njemóżne bycź, kaž nětkle w Budyſchinje we woſadźe pſchi zyrkwi „Naſcheje lubeje knjenje“ abo kaž ſu ſo to też pola evangelſkich hdyž a hdyž ſjewiłe; ſerbſkeje rěcze mózny farař pſchi zyrkwi „Naſcheje lubeje knjenje“ by był jenak dobry duſchepaſtyr ſerbſkim a němſkim woſadnym. A tutoho tam powołacź město němſkeho fararja by biſkopej lóžko było, ſhonimy tola ſ dopiſow, ſo 15 ſerbſkich měſchnikow we němſkich woſadach ſkutkuje.

— **Hindenburg,** preſident Němſkeje, je ſwjecził ſańdźenu njedźelu, 2. oktobra, ſwoje 80. narodniny. Je něſchto ſwjeſelaze, ſłyſchecź a cžitacź, kak je nimale zyły lud tutu ſkładnoſcź wužił, ſo dopomnicź a wobſwědcžicź, ſo je zyłk a ſo ma ſo do zyłka ſeſtupawſchi dokonjecź ſwoje nadawki. So by ſo tole nětko też w Pichichodźe bóle a bóle jewiło we wſchěch praſchenjach ſnutſkownych a ſwonkownych należnoſczoſw. — Wulke a rjane a hnujaze ſbožopſchecza a dary a hołdowanja ſu ſo ſchědźiwemu cžeſczowanemu wjedníkej Němſkeje na tutym ſwjedźenju wěnowałe. To pak, ſchtož drje je wutrobu jubilara ſobu najbóle hnuło a ſwjeſeliło, a ſ dobom też wutroby tych, kiž ſobu běchu, bě drje hołdowanje ſchulſkich dźěczi pſched nim we wulkim ſtadionje Barlina. Na 40 000 ſchulſkich dźěczi a drje hiſchcźe wjazy bě tam ſhromadźenych ſ dźeſacźtyſazami doroſczenych, a na 7000 młodych ſpěwarjow a ſpěwarkow ſanjeſe khwalbne a wuſnawarſke ſpěwy. A wſcho bě rjenje a nadobnje ſwjedźeńſzy wuhotowane: zyłe hobrſke měſtno, ſchulſke dźěczi, doroſczeni a też Boże ſłóncžko ſo wjeſeleſche; radoſcziwje ſczeleſche ſwoje pruhi na hobrſku ſwjedźeńſku ſhromadźiſnu, na ſtatyſazy, kotreż ſo na haſzach wot ſnutſkoweho města hacž k ſtadionej žołmjachu. Pſches nje dźěſche jimazy a howrjazy pſchiwyſk, jako Hindenburg pſches ſyły jědźeſche. A wonkach ſanjeſechu dźěczi „Khwal toho Knjeſa moja duſcha!“ Cžiſchina běſche ſo lehnyła a ſyły, nutrnje poſłuchachu. A dźaknemu kěrluſchej Bohu tomu Knjeſej ſpěwanemu pſchiſamknychu ſo wuſnacźa a ſłubjenja ſ erta a ſe wutroby dźěczi — a zyle wěſcze też ſ cžicha ſ wutroby doroſczenych. A ſ wutrobow wuklincza nowe ſłubjenje wótznemu krajej, kotremuż Hindenburg, hłuboko hnuty, wſchěch, młodych a ſtarych namołwjeſche. Wótznemu krajej je wón tola wot młodoſcze ſem wěnował wſchě ſwoje mozy a je jemu ſ nowa wěnuje. A ſa wótzny kraj je ſo jeho wutroba w pobožnoſczi modliła na tutym dnju a woſebje w ſwjedźeńſkej Božej ſłužbje. — Tole hołdowanje dźěczi, myſlimy ſebi, je ſobu tón dar był, na kotrymž je ſo ſchědźiwy knjes preſident najbóle ſwjeſelił, a ſnim wjele, niz jenoż cží, kiž pódla běchu, ně też cží, kiž cžitachu, a we wokomiku ſwjatocžnoſcze też cží, kotſiž w radiu wſchitko ſłyſchachu, howrjazy hnujazy pſchiwyſk, rjany klincžazy ſpěw, dźakne wutrobne ſłowa Hindenburga a wſchitko to ſwjedźeńſke ſchumjenje, kotreż pſches dźeſacźtyſazy dźěſche. Bóh tón Knjes chzył nětk hnadnje ſwoje žohnowanje dacź ſwěrnemu wjedníkej wótzneho kraja a ſ nim zyły lud žohnowacź!

S **Jeńkez.** Pſchi pomniku, kotryž ſmy naſchim w ſwětowej wójnje padnjenym na hórzy k ranju naſcheje wſy ſtajili, mějachmy poſłednju njedźelu ſwjatocžnu hodźinu. Rjana liczba ludźi, też ſe ſuſodnych wſow, ſo wobdźělesche. Běchmy ſebi knjeſa fararja Kaplerja-Budyſkeho a knjeſa wucžerja Petrika Boſchecžanſkeho pſcheproſyli. Sserbſka rěcź ſałoži ſo na prěnje ſchtucźki 90. pſalma, krótſcha němſka na ſczenje ſwj. Jana 15, 13. Pod wodźenjom ſwojeho wucžerja ſpěwachu ſchulſke dźěczi tſi ſpěwy. Sswjaty Wótcženaſch ſkóncźi rjanu nutrnoſcź. Pod naſymſkim ſłóncžnym njebjom ſacžuwachmy ſ nowa, kak kraſna je naſcha domiſna a kak ſwjate to měſtno, hdźež pytaju cžłowſke myſle a wutroby měr w Boſy.

Liſtowanje: Kěrluſch: „Pój k Sbóžnikej“ w 40. cžiſle bu po němſkim wot H. Be. podaty. — M. we La. ſa 17. po ſwj. Tr. — Kſch. w Kl. ſa kermuſchu (18. po ſwj. Tr.). — R. we W.. ſa 19. po ſwj. Trojizy.

Zyrkej a ſtat

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noſacźizach.

Cźišło 42.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeć će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 16. oktobra 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 sotych pjenjezłow.

18. njedźela po sw. Trojizy.

Kermuscha.

Kol. 3, 16: „Dajcze tomu sławu Khrystuzowemu mjes wami bohacze bydlicź we wschej mudrosczi; roswuczcze a napominajcze so sami s psalmami a s khwalobnymi kěrluschemi, lubosnje spěwajo tomu Knjesej we swojej wutrobje.“

Kermuscha je wozebity swjedźeń kscheszczijanskeje wosady. Tuta ma so na to dopomnicź, kak je wona nastała, schto je jej date a czomu ma służicź. — Něhdy też naschim serbskim wótzam dokhwata powěsczź wo kschiżowanym Sbóżniku, so by jich wutorhnyła s czmy póhanstwa, jich rossměczźiła a wuswjeczźiła. To běsche w 11. a 12. lětstotku. Dokelž pak běchu Němzy w lětadokhich surowych wójnach sebi serbski lud najprjedy s mjeczom podczźinnyli a jón czežko tłóczachu, wón jich pósłam evangelija s wopředka jara mało dowěrjenja napschecźo pschinjeze. Ale ta powěsczź wěrnosczźe a Božeje lubosczźe sebi tola po czasu pucź namaka do wutrobow naschich wótzow a je jich potom też sdźerżała w najhórschich czasach robocźanstwa. Mjes Sserbami je so kscheszczijanska wěra wozebje wot Mischnjanskeho biskopstwa sem rosschěrjała. W lěcze 1076 biskop Benno Hodźijisku zyrkej sałoži, prěnju mišionsku zyrkeej mjes Sserbami, a na 60 wokolnych wsow do njeje safarowa. W tutej zyrkwi je wón czasto serbszy tak derje prědowa:, so jemu lud rosumjesche a rad na jeho wuczbu poslukhasche. Hewak pak biskopojo a też jich měschnizy nimale ženje serbski njerosumjachu, a to so wopokasa jako najczežschi sadźěwk płódneho skutkowanja mjes Sserbami. Tohodla Mischnjanski biskop Bruno II w lěcze 1221 tachantstwo w Budyschinje sałoži, kotrež we swojej schuli duchownych sa Sserbow wuwuczowasche. Jow so potajkim rodźeni Sserbja pschijachu a na měschnikow pschihotowachu, Němzy pak dyrbjachu serbschczinu nawuknycź. W tym czasu abo něschto prjedy běchu skoro wschitke serbske zyrkwje nastałe, kotrež dźenża hischcze mamy. Kelko duchowneho žohnowanja je s nich wuschło do nascheho luda w běhu lětstotkow! Kak je so w nich nasch lud duchownje sdźěłał a posběhnył! S wjetscha běsche so wjazy serbskich sydlischczow (wsow) do jeneje wosady shromadźiło a do jeneje zyrkwje khodźesche. A tute starodawne wosady dźenża hischcze wobsteja se swojimi zyrkwjemi a maja swój ważny saměr. Wone nas pominaja: **Dajcze so natwaricź jako duchowny tempel Boži!**

To hakle je potom hódny lud, lud Boži, haj czlowjestwo Božeho spodobanja, hdyž je wón we wěrje se swojim Sbóżnikom swjasany a khodźi po Božich kasnjach. „Budźcze duchowny lud“, tak waš wasch serbski w zusbje bydlazy krajan w „Pschedźenaku“, serbskej protyzy s lěta 1925 tak rjenje napomina. K tomu mamy też swoje rjane zyrkwje, s wjetscha najrjeńsche domy w zyłej wosadze se swojimi rjanymi wěžemi, so bychu nasche myzle do njebjes pokasowałe, so so njebychmy shubili w semskich staroszczach a sachodnych wjeselach abo so skasyli we hrěchach a swětnych lóschtach, ale so bychmy czyste, pózczźiwe živjenje wjedli we wschej bohabojasnosczi. Pisches Božu miłosczź sy sa hischcze wjele nadobnischi raj powołany hacź tuta nascha semja je a sa wjele wyschische živjenje hacź jenož czźelne, sachodne. To dyrbi cźe tola posběhnycź! Ale kak srudnje steji dźenża s wulkim dźělom nascheho luda! Wón njeje živy we wěrje. Potom wschak so njetrjebamy dźiwacź, hdyž czlowjekojo, kiž žane pschichodne živjenje wjazy njesnaja, to něczi-

ſche chzedźa wužiwacź a po tym heßku žiwi bycź: Jeßmy a pijmy, pſchetoż jutſje ßmy morwi. My ßo njetrjebamy dźiwacź, hdyž ludźo, kiž ßu Boże kaſnje pſcheſtupili a ßwěru ſłamali, chzedźa cźwilowazy hłóß ßwědomja pohłuſchicź a ßwědomje moricź ſ tym, ſo Boha prěja. Njetrjebamy ßo dźiwacź, hdyž cźi, kiž ßu wot Boha wotpadnyli a hrěſchili, ßebi towarſchow ßwojeho ſkaženja pytaju, ſo bychu ßo ſ nimi troſchtowali. Ty budź ßebi pſchedobry ſa to a njedaj ßo ſawjeſcź. A ſchto dha mamy nětko ſa ßwoju duſchu a ſa duſchu naſcheho luda, ſo by naß pſched ſkaženjom wobarnowało? To je tón njebjeſki dar, kotryž ßu naſche woßady pſches Božu miłoſcź doſtałe: evangelij, móz Boža, kotraž ſbóžnych cźini wſchitkich, kiž na to wěrja. Dajcźe tohodla tomu ßłowu Khryſtußowemu mjes wami bohacźe bydlicź we wſchej mudroſcźi! K tomu njech nam naſche zyrkwje dale ßłuża. A najnutrniſcho ßo to ßwjate waſchich wutrobow pſchimnje, hdyž jo ßłyſchicźe w macźerńej rěcźi. Skóncźnje wſchak ßebi to tež dźakownoſcź napſcheczo Bohu žada. Sserbja, budźcźe dźakowni, hdyž macźe ßerbſke kemſchenje a ßerbſke pacźerje, a khodźcźe na nje! Hdyž lětßa po Delnjej Łužizy pucźowach a chzych pſchepytowacź, kak daloko je tam ſaßo Sserbſtwo woteběrało, dokelž nichtó ßo wo njo njeſtara, běch po prawym pſcheßłapjeny, kelko je ßo na rańſchej ſtronje Schprjewje hiſchcźe ſdźerźało. To drje njeběſche wjele hinak hacź pſched 25 lětami, hdyž tam tež pucźowach. Woßebje wokoło Dreźniz, Gorjonowa a Korjenja hiſchcźe ſkoro wſchitzy ludźo ßerbſzy roſumjachu. Ale kak hubjenje je ſa nich, ßerbſkeho prědowanja, ßerbſkeje pacźerſkeje wucźby nihdźe nimaju. Kak zuſe dyrbi ßo jim tola potom zyłe kemſchenje ſdacź, a jena žona ſ Dreźniz mi prajeſche, ſo móża wona wjele lěpje ßerbſki hacź němſki. A to njeje woßada, w kotrejž je ßo ßerbſke kemſchenje hakle pſched 10 lětami pſcheſtało, kaž w Bórkowach we luboſnych Błótach ,ale ßnadź hižo pſched 50 lětami abo dlěje. Kaž ſ dźiwom je ßo ßerbſka rěcź tam ſdźerźała! Schtó ßo po prawom wo naſchich Sserbow tam ſtara? Nichtó, jenoż Bóh je jich ſdźerźał. A dźěcźi ßo we wſchěch móżnych zuſnych wězach roswucźuja, a to domjaze, ważne, ßo ſanjerodźi. Tola niz jenoż w zyrkwjach dyrbi Khryſtußowe ßłowo bohacźe bydlicź a we wſchej mudroſcźi ßo wucźicź, ale tež w domach. Ma twój dom tež duchowny ras abo rěcźiſch ty jenoż wo hoſpodarſtwje abo politizy? Myßliſch ßebi ty tež na to, ſe ßwojim dźěłom Boha cźeſcźicź a bliźſchemu ßłużicź? To twojemu dźěku hakle hódnoſcź dawa. Pytnu twoje dźěcźi tež na tebi ſchto, ſo wěriſch? Pſchi kóždym domje druſy najbóle na to kedźbuja, kajki duch tam knježi. Natwarcźe ßebi tež duchowny dom! A njewěſch ty, ſo ma twoje cźěło tež bycź tempel ßwjateho ducha? Woßebje je cźi njedźela k tomu data, ſo by na njej ßebi ſnutskowneho cźłowjeka natwarił. Hdyž je ßo cźěło zyły tydźeń drěło a duſcha khětro cźerpiła, chze wona njedźelu woßebje ſaſtarana bycź. Ale kak ßo dźenża runje njedźela w naſchim ludu wotßwjecźuje! Niz jenoż ſ dźěłom, ale woßebje ſ njepocźinkami a pſchehnatym ſportom a wulkej haru. Naſchi wótzojo ju wjele lěpje wužiwachu a mějachu ſ toho ſtrowe mozy a duchowne žiwjenje. Lěpje hacź ßwětna ſchkódna hara je nutrna wjeßełoſcź wěry, kotraž ßo ßwojeho Boha wjeßeli a jemu kěrluſche ſpěwa. „Roswucźcźe a napominajcźe ßo ſ pſalmami a ſ khwalobnymi kěrluſchemi, luboſnje ſpěwajo tomu Knjeſej we ßwojej wutrobje“, tak napomina Pawoł Koloßejſku woßadu, a to tež naſchim woßadam płacźi. Kak rjenje to je, hdyž zyła woßada pod pſchewodom piſchcźelow ſchumjazy dźakny kěrluſch wopruje, kaž na žnjowym dźaknym ßwjedźenju kěrluſch:

Njech Bohu dźakuje
Sso wutroba wſchěch ludźi!

Abo hdyž njedźelu wot njedźele ßo woßada dopomni ważnych kubłow ßwojeje wěry a wěrywuſnajeŕſki kěrluſch ſaſpěwa! Abo hdyž w twojej nuſy cźi kěrluſch „Ach porucź Bohu ßwěru ßwój pucź a ſrudobu“ prawe położenje dawa a prawy pucź pokaſuje! Njeje dha tajki ſpěw wjele rjeńſchi a wužitniſchi hacź te ſwjeŕſchne a knicźomne rejne ſpěwy? Kelko lětſtokow ßu w naſchich Božich domach woßadni ſe ſnutskownym ßobucźucźom ſpěwali te ſpěwy naſchich ßerbſkich ſpěwarſkich abo doma na khorołożu w nich troſcht pytali! Dyrbi to nětko hinak bycź? Ně. Sserbſka prědarſka konferenza hižo dlěſche lěta na wudaczu nowych ßerbſkich ſpěwarſkich dźěła, ſo by naſchemu ludej dobru zyrobu ſa duſchu a wutrobu dale poſkicźiła a tak ſdobne ſmyßlenje ßerbſkim wutrobam ſdźerźała. Njech tola dale klincźa luboſne ßerbſke kěrluſche w naſchich kemſchenjach Bohu k cźeſcźi, Sserbam k wužitku! Tež liturgiju njeſabudź nutrnje ßobu ſpěwacź. Wona njeje jenoż ſa kantora a dźěcźazy khór, ale ſa zyłu woßadu. Schto wona je? Shromadna modlitwa zyłeje woßady pſched Bohom. Tohodla tež ſ wjetſcha woßada ſtanje. Spěw je wulka móz w ſpytowanjach. Te kěrluſche, kotrež my ſpěwamy, njech nam rjanoſcź dobreho ſkutka do wutroby ſpěwaju a njech naß ſměruja w ſłóſcźi abo roshorjenoſcźi kaž Saula Davitowa harfa ſměrowaſche. Tuž njech woſtanu naſche rjane Boże ßłużby žórka ſtajneho natwarjenja ſa naß a naſche dźěcźi a naſche Boże domy ßwjatnizy, prawe domiſny naſchich duſchow. „Kak luboſne ßu twoje wobydlenja, Knježe Zebaoth. Jedyn dźeń w twojich pſchitwarkach je rjedliſchi dyžli hewak tyßaz!“

Kermuſchne wopomnjenje.

H'óß: Schtóž Bohu wjeſchnemu.

My nětk do Božoh' domu dźemy,
Hdźež naß te ſwony wołaju,
A Bohu Knjeſej ßłużicź chzemy
Se ſpěwanjom a ſ modlitwu,
Haj ſ wjele wěrybratrami
Cźe, Božo, khwalicź dźakowni.

Hdźež wěrnu luboſcź k Bohu maju,
Tam Boži dom tež lubuja,
Tam žadyn ſakoń njetrjebaju,
Kiž njedź'lu ßwjecźicź pſchikaſa,
Tam ſwólniwje a ſ luboſczu
Tež w hroſnym wjedrje ke mſchi du.

Tak njech tež ja rad wopytuju
Naſch ſtary ßwjaty Boži dom,
Sso we nim derje pſchihotuju,
So mózu cźahnycź ſ wjeßelom
Do Božoh' domu wěcźneho,
Kiž horjekach we njebju jo.

Bóh daj ,ſo bychmy wſchitzy rjenje
Sso w njebju ſaßo witali,
Kiž ßmy ßo tudy ſjednocźeni
We Božim domje modlili,
A byli do wſchej' wěcźnoſcźe
We njebju, hdźež naſch Sbóžnik je.

Bóh daj tež ſa jich prózowanje,
Kiž tutón dom nam twarjachu,
Jich cźěłam w rowje cźiche ſpanje,
Jich duſcham ſbóžnoſcź we njebju,
A ſdźerź jón dale po hnadźi
Tež naſchim dźěcźom po nami.

Dźěćźo wulkoměsta.

(Pokračźowanje.)

Sto lět to runje je, so je nan Pawlinki Oettingez ſ połodniſcheho dźěla Němſkeje pſchiczahnył do Barlina. Bě ſprawny krawſki miſchtr a namaka ſe ſwojej młodej mandźelſkej tu we wobydlenju pod tſěchu ſwój pſchebytk. Tu bě jeho dźěłarnja, jeho dom a hród, jeho khorownja a jeho ſmjertna komorka. Tola niz jenoż ſa njeho bě tuto bydleńczko wſcho; ſa jeho ſwójbnych runje tak.

Dwanacźe dźěczi porodźi jemu mandźelſka w tutym rumje. Schtyrnacźe cźlowjekow žiwjenje ju tuto bydlenje widźiło a wobdawało a wſcho jich wješele a wſchu jich ſrudobu, jich pilne dźěłanje a prózowanje runje tak kaž jich ſtaroſczow połne a wſcheho ſpanja próſdne nozy. Tola cźi, kiž tu dźěłachu, ſpěwachu też, bywajo cźinjerjo ſtareje dobreje ſaźady: ſpěwaj a dźěłaj! abo, kaž to naſchi pobožni ſtari też rad po łacźanſku prajachu a pišachu: or et labora! Cźi kiž tu bydlachu, ſtarachu drje ſo doprědka a ſa druhich, njeſtarachu ſo pak ſtaroſcźe, kotrež nadźije nimaju a žaneho wuhladka k njebjeźam. Tohodla ſtaraſche ſo Bóh tón Knjes ſa tutych ſwojich ſwěrnych ſłużownikow; jeho njebjeſke žohnowanje pſchekraźnjowaſche pſchezo ſaźo jich khuduſchku podtſěſchnu domiſnu, kotraž bywaſche jim mjeńſcha, cźim wjazy bywaſche tych dźěcźatkow a cźim wjetſche bywachu.

Kaž wolijowe haložki wokoło blida ſtarſcheju pſchibywachu dźěczi. Nanowa pilnoſcź a njepróźniwoſcź, macźerna pobožnoſcź a woporniwoſcź pſchihotowa a wukubła dźěczi tak, ſo ſwěrne krocźachu po pucźu ſtarſcheju.

Jědnacźe ſ nich je ſemrěło. Jich najwjazy wudycha ſwoje žiwjeńczko tu, hdźež bě ſwětko tuteje ſemje wuhladało. A ſa tutymi wotwoła Bóh tón Knjes ſtarſcheju. Pawlinka kaž bu wot lubych mjenowana a kaž ſmědźach też ja jej rěkacź, je ſamalutka hiſchcźe žiwa ſ tych ſchtyrnacźoch, kiž tu bydleſche a ſydleſche!

60 lět je tu bjes pſchestacźa njepróźniwa ſchiła a ſchwalcźowała, ſapocźawſchi we ſwojim 12. lěcźe, bywajo nětk we ſwojim 72. Nětko pak chze ſaſtacź a wotpocźinka wužiwacź. Khribjet njecha wjazy ſobu cźinicź; je zyły ſkhiprjeny, ruzy ſtej jichtnej— a telko tu je, ſo ji njeje wjazy trjeba, ſa wſchědny khlěb dźěłacź, je, kelkož cźlowjekojo wědźa, ſaſtarana.

Schtoż pak je žebi ſ pilnym dźěłom ſaźłużiła, to chze mi nětko ſ darniwej ruku a cźopłej wutrobu daricź.

Ja pohladnych ſaźo, kaž hižo pſchi jeje prěnich ſkowach wo tutym darje pó jſtwje pytajo ſa ſamoženjom, kotrež mohła nam daricź, a ſwěrich žebi žo wopraſchecź: „Schto dha chzecźe nam to daricź, knježna Pawlinka?“

Staruſchka ſtupotaſche k wulkemu khamorej a wſa ſ njeho wulki drjewjany kaſchcź. S wješełej, pſchiſtojnej hordoſczu rjekny: „To je mój pjenježny khamor! Tutón je mi mój bratr, kotremuž žym hacź do jeho ſmjercźe hoſpodu wjedła, wudźěłał. A to je wumělſke dźěło. Hladajcźe, tu macźe też ſpodźiwny potajny ſamk. Móžu jón jenoż wocźinicź, hdyž žu tute ſchěſcź kneflow do praweho porjada ſeźuwane.“

Tak powědajo žuwaſche a cźahaſche a kaſchcź bě wocźinjeny. S njeho wſa zyku hromadu papjerow a ſtłóczi mi je do rukow prajizy: „Tule ,to je moje ſamoženje. Wſmicźe to ſobu a położcźe jo do pokładnizy měſchcźanſkeho miſionſtwa!“

Hladach, njewěrjach, ſtrózich žo. Pruſke pjenježne liſty leżachu pſchede mnu — 5200 hriwnow!

„Knježna!“ ſawołach, „ſchto je to do pjenjes?“

Sso po zyłym wobliczu žmějkotajo wotmołwi ſtaruſchka, ſo je to to, ſchtoż je žebi ſe ſpróźniwej ruku ſa cźaž žwojeho žiwjenja nalutowała. Dołho je trało, prjedy hacź mějach — tak po „najgróſchach“ lutujo — prěnje 10 hr. nahromadźenych. Tola, ſkóncźnje je mějach. Potom też 100. S tutymi běch žebi pjenježnu papjeru kupiła. Tak běch też dań měła. Po cźaźu bě lutowanje bóle khwatało a wjazy dobytka měło. Tuž bě ſa małe liſty wjetſche kupiła doniž njebě, njech też po dołhej, dołhej prózy, 5200 hr. nalutowała.

„Nětko pak wſmicźe tute pjenjeſy. Wſmicźe je. Ja žo tola tak wješelu, ſo žu ſkóncźnje nětk tam, hdźež chzych je měcź!“

„Ale luba knježna, cźehodla chzecźe dha žwoje ſamoženje runje měſchcźanſkemu miſionſtwu wotkaſacź?“

„To njewěſcźe?“ Ja žym tola w měſchcźanſkim miſionſtwje žwoje wješele a žwój pokoj namakała. Sa to dźakuju žo ja jemu ſe wſchěm, ſchtoż mam!“

Powědaſche mi, kak žo wona, dźeń wote dnja njeſpróźniwje dźěłajo, wješeli zyły tydźeń na njedźelu. Jeje najwjetſcha radoſcź je, k nam do rańſchich Božich žłużbow khodźicź. We žwojich młodych lětach pſchikhadźeſche pěſchi, poſdźiſcho je ſe „konjazym cźahom“ jěſdźiła, dokelž nochzyſchtej noſy wjazy žobu. To wſchak je wulki wudawk, pſchezo 10 pj. ſa jěſbu tam a 10 pj. ſa jěſbu ſaźo domoj. „Ale ja žebi myžlu“, powědaſche Pawlinka, „ſo mam ſa to ſamołwjenja.“

„Jenoż kóžde ſchtyri njedźele“, tak rosprawjeſeche mi dale, „hdyž žo w domje měſchcźanſkeho miźionſtwa popołdnju muſikalny žwójbny wjecźor wotměwa ſ deklamazijemi, jenoż tehdy wulutuje wona ſ tym 20 pj., ſo dopołdnja ſ Božeje žłużby wuwoſtanje, njech też niz rad; popołdnju pak potom cźim nutrniſcho na wſcho kedźbuje . . . .“

Hłuboko hnuty poźłuchach na wſcho, ſchtoż mi luba ſtaruſchka powědaſche. 10 pj. a ſaźo 10 pj. bě lutowała, ſo by nětko daricź mohła zyłe wulke ſamoženje. Njemóžach hiſchcźe žwoju ruku na pjenjeſy położicź a je wſacź. Proſchach ju, ſo by je ſkhowała, dokelž njemóže tola nětko, bywajo „na wumjeńku“, niczo wjazy ſaźłużicź, žwój wſchědny khlěb pak tola trjeba . . . .

„Niczo wjazy ſaźłużicź? Ow, njewě dha knjes duchowny niczo wo ſtarej Altenburgowej, kotraž tu ſkhód niže bydli a žo ſa ſchtyri dźěcźi žwěru prózuje?“

Hdyž je ſwudowjena Altenburgowa wonkach w měſcźe na dźěle, žmě „cźeta Pawlina“ dźěcźi hladacź a pomhacź waricź, płokacź a płatacź. S to doſtawa wona 25 pj. a wobjed darmo. Hewak trjeba wona na dźeń jenoż 40 pj. A ſo by mi to dopokaſała, dyrbju pſcheczitacź, ſchtoje do wudawkow do žwojich małych cźiſtych knižkow ſapišała. A ja cźitam a cźitam, hłuboko hnuty, ſchtoż je dźeń kaž dźeń pſchetrjebała. „½ litra mloka 10 pj., 2 „ſchrapje“ — zakty — 5 pj., drjewo 20 pj., 30 briketow 30 pj., ſeleneho 10 pj., 2 jeji 10 pj. atd. Hdyž wſcho na měžaz a dźeń wobliczi, wulicźi na dźeń 40 pj.

Ně!“ ſawołach. „Tak njemóžecźe a nježměcźe Wy dale wjazy žiwa bycź. Ja woſtaju Wam tute pjenjeſy a wot nětka pſchetrjebacźe Wy na dźeń 80 pj.“

Tola, to trjechich! Pawlinzynej wócźzy žo błyſchcźitej, jeje licźzy žo cźerwjenitej, jeje hłóž rěczi wótriſcho, haj žwari, ſo žym „ſpytowaŕ, a žo praſcha, hacź dyrbi mje pola „lubeho dwórſkeho prědarja“ wobſkorźicź . . . “

„Ale, luba knježna!“ žo ja wobaram, „my žmy tola ludźo ſ miźionſtwa a měſchcźanſke miźionſtwo je žmilny ſamaritiſki. — My tola njemóżemy pſchihladowacź, ſo Wy na žwoje ſtare dny nuſu cźerpicźe.“

(Pſchichodnej dale.)

Sapokasanje superintendenty Fröhlicha.

Budyschin ma nětko žwojeho superintendentu. Sańdženu njedželu je jeho krajny biskop D. Ihmels w Pětrowskim Božim domje sapokasak. Jara wjele bě hódne, so bě žo superintendenta Fröhlich hižo jako prěni farař měsczańskeje wožady móhł snateho a woprawdże lubowaneho czinicz. Też jeho nan a macz běschtaj pschitomnaj. Nan běsche s fararjom we Brěsnizach pola Drježdżan a je na wotpoczinku.

Pod swonjenjom schtyrjoch evangelskich zyrkwjow Budyskich krajny biskop s nowym superintendentu a s wyschschim wokrjeżnym zyrkwinskim radżiczelom dr. Thomażom a s tajnym zyrkwinskim radu Rosenkranzom a psches 40 duchownymi — też duchowni se žłużby tu běchu skoro wschitzy, žamón nasch najstarschi farař Lic. Mrózak! — s wobkhodneho doma do zyrkwje czehnjesche. Też wjazy stow zykrwinskich sastupjerjow saczahny žobu do pschepjelnjeneje zyrkwje. Wjele stow dżěczi běsche žo sestupako, a prěni krócz nowa zyrkwina khorhoj na wěži smahowasche. Hlaj, ja czinju wschitko nowe (Sjewjenje 21, 5), to běsche žkowo biskopoweho mózneho prědowanja. Stary evangelij, w nowej mozy pschipowědany, móże a dyrbi wscho a wschitkich wobnowicz. W tutym skutkowanju njech žu wschitzy prědarjo jene. Do sapokasanja s krótkimi postrowjazymi žlowami poręczachu tajny rada Rosenkranz, wyschschi zyrkwinski rada Dr. Thomaż a wyschschi farař Domaschka. Pschi požohnowanju też nan žwojeho žyna žobu požohnowa. Krótke superintendentowe prědowanje ręczesche wo jasnym žwětku, kotrež je Bóh nam do wutroby dał (2. Kor. 4, 6). Po 99 prědarjach w němskej Budyskej wožadże chze też stoty jenož knjesowy evangelij pschipowjedacz. Zyrkwinski khor sanjeże kražnu a móznu motetu. Darow sa snutskowny mišijonski swjask běsche 378 hr. Bóh pomhaj zykej zyrkwi k nowemu žiwjenju a seżylnjenju k sbožu nascheho luda we měsczе a na wšach!

Prastare sbytki kschesczijanstwa w Amerizy.

Hacz žu něhdy sabkudżeni kódżnizy s Afriki abo se Schpanischeje do Ameriki pschischli, s wotkel jim njeje mózno bylo žo domoj wrócźicz, abo hacz žu s Jriskeje kschesczijenjo psches morjo jěli, to žo njehodżi rosjažnicz. Wěste pak je, so žu dawno, žnano 1000 lět do Kolumbuża, ludżo kschesczijanske wuczby a waschnja žobu psches Atlantiske morjo njeżli. To je prof. dr. Kaufmann-Frankfurtski we wuczenej knisy dopokasak: „Amerika a prastare kschesczijanstwo“, w kotrejž wón wo žwojich namakankach w žrěnjej a južnej Amerizy, woželbje w Yukatanje piża. Hižo schpanisti dobywar Cortez je kschesczijanski wulki kamjentny kschiž na kupje Cazamel pschi Yukatanskim brjosy wobkedżbowak, psched kotrymž žo modlachu. Na Yukatanje maja Maya-indianszy jara wyšoku kulturu. Tam powědaja, so je miły mudry bóh Quatzalcoatl, žyn knježny macżerje, se sakoženjom jich kultury, kiž je k ranju psches morjo czahnyk, „wotżal wón pschińcz budże“. Tuž tam žuroweho Corteza sa „běkeho sbóžnika“ wobhladachu, dokelž wón wot ranja pschijědże. Spodżiwne je, so też wěsty bóh Wotan žo na Yuakanje czesczuje a pola Aztekow w Mexiku najwyschschi bóh Teo abo Zeo, schtož na kaczanske Deus a na grichiske Zeus pokasuje. W Palenque je „templ kschiża“. W Guatemala žu reliefy (wobrasy w kamjenju) s bibliskich stawisnow: Hadam a Jěva s hadom a jabłukom. Haj pola Jnkow a Aztekow maja spowědź a wodacże, póstne czažy, wěrowanje psched měschnikom, klóschtry, czesczowanje Božeje macżerje knježny a žwjatocžnosczi s poskiczenjom Božeho czěka. Jenož wěstych powěsczow wo Khrystużu nimaja. Wscho je jenož swonkowne waschnje. Ssamo Jesužowe mjeno je žo shubiło.

Zyrkej a stat.

— W **Awstriskej** bywa wliw protestantisma a dozyła *protestantismus bóle a bóle pschipósnawany*. Pische žo też, so je nowy awstriski stat protestantismej pschecželnischi hacz stary stat Habsburgskich. Tak bu też cevangelska fakulta, kotraž bu hižo 1821 we Winje salożena, w lěcże 1922 Winskej universicze pschidżělena a tak do wěsteho swiska stajena. To njebě pod knježerstwom Habsburgskich mózno było.

— **Franzowska** ma wyšoke schule, kotrež žu zyle bjes naboženy, potjakim rune žwětnej schuli, kotruž žebi s wěstych stron pola naž żadaja. Schto pak je Franzowska nětko postajiła? Mjes druhimi wudżělkami pižmowstwa žu sa czitanje też poruczene wěste wožebje wuswolene wotdżěle biblije a žobu do porjada roswucżowanja pschijate. Tole žo stawa we Franzowskej, kotraž ma pola naž hewak mało khwalby. Schto stawa pak žo pola naž w tutym nastupanju, wožebje schto wscho njeżada žo to pola naž nětkle pschi wojowanju wo schulskim sakonju. Tym, kiž maja sa žwój nadawk, schulu ‚czischczicz‘ a snjeje wucżiskacz bibliju a wscho, schtož s njej swižuje, budž tuta powěsczi s franzowskeho schulskeho porjada runje nětkole w czażu wojowanja wo schulskim sakonju pschižwojena.

— **Njewólnikow** abo schklowow je na semi hischcze 4½ milijona. To je spodżiwne a nastróżaze, hdyž hewak pschezo žkyschisch a czitasch, so je njewólnistwo wotstronjene. A to je s dobom wótra wobskórżba nascheho 20. lětstotka, kotryž žebi pschižwoja tu khwalbu, so je lětstotk runoprawa a jenajkeje žwobody wschitkich. Tu maja wyschnosczе jenotliwych krajow a s nimi kschesczijanske zyrkwje wulki a wożebny nadawk.

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Khwaczizy.** So žebi wożadni hischcze žwój Boži dom a stare wożadne a zyrkwinske prawa waża, sa to je dopokas też nascha wożada. W njej je mózne hibanje a prózowanje wo staru kermuschu t. r. wo to, so by nascha wożada se žwojim — nětk saže wobnowjenym — Božim domom žwoju kermuschu na tym dnju žwjeczikła, kotryž je wot spoczatka na skoro 25 lět kermuschny dżeń był, mjenujzy póndżelu po 16. oktobru. Psched něschto lětami bu to pscheměnjene, ale niz wot zykeje wožady shromadżisna powołana, w kotrejž žo žiwje wo tutym praschenju jednasche. Pschecże a żadanje, po starym prawym waschnju kermuschu žwjeczicz žo tu mózne sjewi. — To pokasuje, so njeje dobre a spomožne, tajke stare waschnja a prawa pscheměnjecz. Ně, hajmy a ważmy žebi wschě stare wożadne a kschesczijanske waschnja a poczinki a prawa nětkle w tutym czażu, kotryž telko dobreho stareho niczi a na bok storka. — Tuto hibanje w Khwaczizanskej wożadże je s dobom powuczenje sa druhe wożady, w kotrychž žo žamžne myžle jewja, kaž w Khwaczizach psched něschto lětami, mjenujzy staru kermuschu pschepokožicz.

Listowanje: R. we W. sa 19. po žwj. Tr. — R. w B. sa 20. po žwj. Trojizy (reformazijski žwjedżeń).

Samokwity redaktor: farař Wyrgacz w Nožaczizach.

Cžišło 43.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **23. oktobra 1927** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihařnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu sobotu a płaczi čertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

19. njedźela po sw. Trojizy.

Proschu, luby cžitarjo, pschecžitaj sebi najprjedy nutrnje nasch dźensnischi njedźelski tekst, napisany w japoschtolskich skutkach w 20. stawje wot 7. hacž do 36. schtucžki.

Japoschtoła Pawoła roszohnowanje s Ephesiskimi wěrybratrami.

To je tola pschezo hnujaza wěz, hdyž masch na dlějschi cžas druhemu cžlowjekej, kiž tebi w lubosczi blisko steji, bożemje prajicź. Tak so w dowójnskim cžasu w Bethelu poda, hdyž so młody misionar, prjedy hacž so na druhi dźeń rano na wupucžowanje do Afriki nastaji, hischcże wjecžor prjedy we wożadnej shromadźisnje se swojimi pschecželemi roszohnowa. Pschi tym mje wożebje jimasche, kak so k swojej 70 lět starej macžerzy wobrocži a so jej podźakowa sa wschu lubosc, ju porucžujo Božej hnadze, wjedźo, so ju na tutym swěcže drje ženje wjazy njewohlada. Schtó s nas njesnaje tajke hórke dźělenje hischcże s wójnskeho cžasa? A nasche žiwjenje nas tola pschezo sazo do tajkich cžežkich hodźinkow staja.

Haj, tam na dwórnischczu steji nan se swojim synom, kotrehož je do prěnjeje zusjeje skužby abo na schulu pschiwjedł; syn ma nětk na zusym městnje wostacź, nan so sazo domoj wrócža. To woběmaj cžežko padnje.

Abo dźowka chze so woženicź a wopuschczi starschiski dom; wona wjeseli so na nowe powołanje, ale so tola jenoż cžežko dźěli wot nana a macžerje.

Kóžda konfirmazija, kóžde wěrowanje, kóžde wumrěcže ma tajke hórke hodźinki sa nas. A dokelž husto njenadźizy k nam pschikhadža, mamy pschezo hotowi bycź, to nětcžischce wopuschczicź.

Japoschtoł Pawoł chze nas dźenża w tajkej wustojnosczi roswucžowacź, kak mamy so na swěcže sadźerżecź, so sa nasche dusche samo s tajkich cžežkich hodźinkow bohate žohnowanje wuńdże. Wón běsche na tsecźim mišionskim pucžowanju tři lěta w měsczu Ephesu pschebywał, běsche wot tam potom dale do Grichiskeje pucžował a khwatasche nětko domoj, so by swjatkowny swjedźeń w Jerusalemje sobu swjecźił. Cžas je jemu wotměrjeny a njedosahaha hischcże Ephesus wopytacź. Ale swojich pschecželow w tutym měsczu by tola rady hischcże junkrócź wohladał. Tak jich do Mileta pscheprosy, so by so tam s nimi roszohnował.

Japoschtolski duschepastyr bě se swojimi wěrybratrami wutrobnje swjasany. Kajkeje nutrneje, sprawneje lubosczu móżesche so tři lěta dołho s nimi wjeselicź! Kak běsche wón jich dusche wobohacźił! Běsche jim blisko stupił w běhu tutoho cžasa kaž bratr bratrej! — Ale to je nětko wscho nimo, saschło, so minyło! Dźenża woni jeho miłe, japoschtolske wobliczo posledni krócź wohladaja a ženje so wón wjazy k nim njewrócźi! To je hórke dźělenje! Ale woni tola njejsu hromadże žarowali a žałosczili kaž póhanjo. Pawoł jako prawy duschepastyr tych swojich s troschtowazymi słowami posylnuje. Wón to derje samóże; ma tola wróczo hladajo dobre swědomjo, so su hromadże spožczeny cžas prawje wuziwali. Wón njeje to swoje pytał, ani słoto abo šlěboro abo drastu sej wot nich požadał; je jenoż chzył mjes nimi Boże kralestwo twaricź a jim Knjesowy evangelij pschepowědacź. Tak je swojemu Knjesej skužił se wschej pokornosczu a bě tež huscži-

ſcho pola nich pſcheſcžěhanja wutracź dyrbjał. Njeje ßo wottraſchicź dał, jich ſjawnje a w domach pſchezo wucžicź a Židam kaž Grichaм wobßwědczicź pokutu k Bohu a wěru do naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.

Derje kóždemu nanej, kóždej macźeri, kotrajž móżetaj ßo takle ſ dobrym ßwědomjom roszohnowacź ſe ßwojimi. Dajmy ßo tohodla dźenßa wſchitzy k ßwěrnemu dopjelnjenju wſchitkich ßwojich nadawkow donapominacź, ſo bychmy krótki cžaß, kiž je nam tu daty, prawje wužiwali niz w żebicźiwoſcźi, ale ßo ſtarali ſa tych, kotſiž ßu nam a naſchemu ßwědomju wot Boha poruczeni!

A pſchińdźe-li potom — ach, ßnano tak njenadźizy — wokomik, ſo dyrbi ßo ſchtó wot tych ßwojich dźělicź, ſo ßmjercź jeho prjecź woła, hlaj — wón jim ſ dobrym ßwědomjom poßlednje bożemje praji. Druhim k ſbóżnoſcźi dopomhacź, tajke dźěło w Bożej winizy pſchinjeße njeſachodne płody a njedawa ßo ženje ſnicžicź wot nikoho, ani wuhaßnycź wot żaneho dźělenja tu na ßwěcźe, dokelž doßaha hacž do wěcžnoſcźe. Tak ßo ſa kóždeho praweho Knjeſoweho wotroczka a ßłużobnika hórke poßlednje bożemje ſ dobrym ßwědomjom polóżuje.

Ale Pawoł njehlada jenoż wróczo, ale też doprědka. Wón chze do Jeruſalema. Schto pſchinjeße jemu pſchichodny cžaß? Wón wě: Puta a tyſchnoſcźe na mnje cžakaju. Wón pak tola troſchtnje pſchiſtaji: ale toho ßo niczeho njeboju, ani moja duſcha mi ßamemu njeje droha, ſo bych dokonjał ßwój běh ſ wjeßełoſczu a ßłużbu, kotruž ßym dostał wot Knjeſa Jeſuża wobßwědczecź evangelion Bożeje miłoſcźe. Też jeho pſchecźelam hroſy ſtrach wot wſchelakorych ſtron: Wěm, tak praji, ſo po mojim woteńdźenju mjes waß pſchińdu ßurowe wjelki, kotſiž toho ſtadła njepſchepuſchcźa. Tak widźi japoſchtoł Pawoł kołо wokołо wſchudźom cžěmne mrěcžele. A tola krocźi ſ wjeßełoſczu doprědka, dokelž ßwojeho Knjeſa pſchi ßebi ma, dokelž ßo jemu jenoż pſchezo bóle a bóle pſchibliżuje. Tutón wuhlad, tajka wěſta nadźija, njedawa wěrjazemu żaneje khwile, żarowacź, żałoſcźicź, ßo bojecź, ale pokaſuje jemu pſchezo nowe nadawki hacž do poßlednjeho wudychnjenja.

Pawoł by tak rady hiſchcźe prawje wjele na tutym ßwěcźe dokonjał. Nimale zyły ßwět hiſchcźe na pſchipowědanje ßwjateho ſcźenja cžaka. Wón je pilnje dźěłał we ßwojim żiwjenju ßo prózował, ale kak mało tola jenoż dozpěł. A nětko hižo ſe wſchěm kónz? Bratſja, do dźěła! tak wón napomina ßebje, ßwojich pſchecźelow a naß druhich, do dźěła ſa naſcheho Knjeſa, tak dołho hacž tu hiſchcźe ßmy! Wón budźi ßwědomjo ßobudźěłacźerjow a dawa jim ßwój nadawk dale, ſo bychu woni, hdyž je wón wot nich woteſchoł, na jeho měſtnje dale dźěłali ſa Boże kraleſtwo. Kedźbujcźe ßami na ßo a na wſcho ſtadło, na kotreż waß ßwjaty Duch je poſtajił ſa biſkopow, ſo byſchcźe paßli Božu gmejnu, kotruž wón ßam pſches ßwoju krej je ßebi dobył.

Pobożna duſcha póſnaje wſchudźom Božu ruku. Kak kraßne ßu japoſchtołſke ßłowa: A nětk, lubi bratſja, poruczu waß Bohu a ßłowu jeho miłoſcźe, kotryž mózny je waß natwaricź a wam dacź to herbſtwo mjes wſchitkimi wußwjecźenymi.

Huſto ſteji cžłowjek na tajkich mjeſach żiwjenja, hdźež ma bożemje dawacź ſańdźenemu cžaßej abo lubym pſchecźelam; pſched nim pak leži njewěſty pſchichod. Pſchekrocžmy troſchtnje tajke mjeſy w żiwej, ßylnej wěrje: Bóh je ſ nami, wjedźe naß! Kóżdy dźeń, kiž ßo minje, pſchinjeße naß bliże k tej hodźinje, hdźež mamy poßlednje bożemje tu na ßwěcźe dawacź. So by ßo naſche zyłe żiwjenje potom ſ nutrnej modlitwu ſkóncziło! To drje je tola w naſchim tekſcźe to najrjeńſche: Prjedy hacž ßo Pawoł wot ßwojich pſchecźelow dźěli, klakny ßo wón na ßwojej koleni a modleſche ßo ſ nimi wſchitkimi.

Njech je kóżde bożemje kaž modlitwa! A hdyž naſcha poßlednja hodźinka pſchińdźe, Knjeże, daj nam w ßylnym dowěrjenju twoju ruku twjerdźe pſchimacź! Schtóż ßwoje wjecźorne pacźerje je nutrnje wuſpěwał, ſměrom a cźicho wußnje. Hamjeń.

R. we W.

Bożemje macźerne.

Tuż dha khodź ſaß, ßyno luby,
Do ſemje tam daloke',
Boži ſchkit cźe wichohomózny
Na wſchěch pucźach pſchewodźej!

Nowe ſaß tu pſched wocžomaj
Widźiſch lěto pſchestrene, —
Do wutroby krucźi ſkhowaj
Wěrne wucžby macźerne:

Sdaleny, hlej, kraj je tamny
Wot macźerne' ſtaroſcźe,
Tuż měj ſakón Boži, kruty
Saczińchcźany wutrobje.

Dźerż ßo k Bohu we wſchěch
Jemu porucź próz'wanje. [ſkutkach
Pſchecźiwnoſcźe na w chěch pucźach
Jeho pomoz pſchewinje.

Wukń też pilnje wědomoſcźe,
K kónzej khwataj kraßnemu;
Sabywſchi pichez' na próſdnoſcźe
Měj ßo ke wſchom' dobremu.

Skóſcźow wſchitkich nam'kaſch kużoł,
We towarſtwach bieſbóżnych:
Ssynko luby, do tej' rukow
Sslub mi, ſo ßo ſdaliſch tych!

Druhdy też ßo domoj dopomń
Na macź tebje żohn'wozu,
Jeje luboſcź, ſtaroſcź wopomń,
Njeſrudź jeje wutrobu.

A tuż wjedź cźe jandźel Boži
Na wſchěch pucźach ſbożownje,
So, hdyž minył cžaß ßo dołhi,
Mohł ßo wrócźicź wjeße'e.

Jakub Skala.

Dźěcźo wulkomèſta.

(Pokracžowanje.)

„Ale toho ßo ja tola njetrjebam bojecź!“ ſnapſchecźiwi Pawlinka. „Pohladajcźe tola.“

We ßwojim „pjenjeżnym khamorje“ wuběhny dno a pokaſa mi druhu khowanku. Na dnje leżachu ßlěborne a ſłote pjenjeſy. „To mam nimo toho hiſchcźe. A też tole Wy doſtanjecźe. Wy hiſchcźe junu. A ſo bych Wam wſchitko prajiła: też wſchitku nadobu a wſchu draſtu ſawoſtaju ja khudym měſchczańſkeho miżionſtwa a ja doſtanu — jeli ſo ßym tak dołho hiſchcźe żiwa — wot ſtareje cźety hiſchcźe 1000 hr., też te budu Waſche! So pak by we wſchěm porjad był a ßo niczo njeſkomdźiło, proſchu ja Waß, ſo byſchcźe jutſje dopołdnja hiſchcźe ras ßem pſchiſchoł. Pójńdźemoj hromadźe na hamtſke ßudniſtwo a ja ſcźinju tam ßwój teſtament.“

To bě wulka, bohata, hnujaza luboſcź a woporniwoſcź. Wutroba bě mi hnuta, Chzych ßo Pawlinje podźakowacź, — tola wona wobaraſche. Pſchezo ſaßo wobkrucźeſche, ſo je wona ta, kiž bjerje, a ſo je wona ta, kiž ma ßo dźakowacź.

Naſajtra dźěch po nju, ſo bych ſ njej na ßudniſtwo ſchoł. Tam ſapołoži wona ßwjatocžnje teſtament, kotryž bě ßama napiſała: Měſchczańſke miżionſtwo herbuje zyłe ſawoſtajeńſtwo po ßmjercźi Pawliny Oettingez . . . ! — —

To bě rjany dźeń ſa mnje a moje dźěło ſnutſkowneho miżionſtwa — a zyle wěſcźe rjany dźeń, haj rjeńſchi ſa nadobnu darowarku. Dawacź a darowacź wobſboża tola bóle hacž bracź. So by tola kóżdy ßebi ßamemu tajke wulke rjane wjeßele a ſbożo pſchihotował a tajke dary a wotkaſanja wuhotował w luboſcźi a dźakownoſcźi tomu Knjeſej a Bohu, wot kotrehoż tola wſchitko ma! Kajka radoſcź, wobſbożaza radoſcź by to była w jeho wutrobje a kajke wjeßele a dźakowanje w tych, kiž doſtawachu ,njech to nětko miżionſtwo abo Boži dom abo zyrkwina woßada abo druſy. Haj, jandźeljo Boži raduja ßo ßobu.

Tole bě ſa tehdomniſchi cžaß wulzy ſpomožny ſkutk. Dženßa je něſchto tajke hiſchcże bóle witane, hdyž je nuſa wulka, hdyž wſchudžom wjele pobrachuje, hdyž je pſchezo ſ nowa wjele ßrědkow trěbnych ſa Boži dom, ſa woßadne dźěła a nadawki, ſa mißionſtwo a ſa druhe.

Pawlinka bu nětk tež pſcheczelniza mojeje ßwójby. Ja ju poßylnjowach w tym, ſo by tež hdyß a hdyß ſe wſchědneho dnja njedźelu ſcžiniła a 20 pj. na jěſbu ważiła; tak pſchikhadźeſche na faru, ßydny ßo jako cžeta Pawlinka k mojim dźěcžom a powědaſche jim ſe ſtarych dobrych cžaßow

Patoržizu pſchińdże k nam na dlěſchi ßwjedźeńſki wopyt. Bě ßebi pěknu kapicžku ſtajiła a ßo woblekła ſtaru a tola hiſchcże pſchezo nowu draſtu, kotraž bě debjena ſ zankami wot macžerje namrětymi . . . Tehdy ſpěwaſche na „Božej nozy“ w naſchej lubej zyrkwicžzy radoſcžiwje ßobu hodowne kěrluſche . . . , tehdy ßedźeſche ſ dźěcžimi, kotreż njemóžachu docžakacź, ſo by ßo wobradźało, wó jſtwje, ſo by njedocžakliwych pokojaka, doniž njeby ſaklinkało a durje ßo wotewrike do jſtwy, w kotrejž witaſche hodowny ſchtom ſ błyſchcžom ßwojich ßwěcžkow . . . , tehdy khwataſche wona ſpěwajo ſe ſpěwazymi dźěcžimi do tutoho hodowneho ßwětka a wjeßelenja. — Drjenje, kotreż by ju chzyło tulecź, dyrbjeſche tehdy ſměrom bycź; Pawlinka njebě hiſchcże ſtara, bě ſaßo młoda, młoda a wjeßeła, wjeßeła kaž dźěcži . . .

Jako ſa blidom ßedžachmy a bu hodowny karp runje na blido pſchinjeßeny ,to woßebite wjeßele wſchěch hoſcži a domjazych, bu Pawlinka njeměrna. Dźeń je tola tak bohaty był a wjeßely . . . , nětko je cžaß domoj, prjedy hacž nóz tu je . . . , „młoda holza“ dyrbi tola w prawym cžaßu domach bycź . . .

Wopytowach ju huſto. Ssedźachmoj potom pſchi woknje a powědachmoj ßebi wo zyrkwinſkim a bójſkim; cžitach jej ſ Božeho pißma, modlach ßo ſ njej — to běchu jej hodźinki kaž na Taborje. Sswětło wěcžnoſcże ſyboleſche ßo na jeje pěknym wobliczu . . * * *

Tſi lěta dołho je ßměła Pawlinka ßwój wotpocžink na wjecžoru žiwjenja wužiwacź. A wona je jón wužiwała, hladajo dźcźi Altenburgez wudowy, porjadnje wopytujo kóždu njedźelu Boże ßłużby naſcheho mißionſtwa, ßo radujo ſnutskowneho pokoja, w kotrymž to najſnutskowniſche žedźenje duſche ſrawi ſa ßwoje dopjelnjenje w ſbóžnej wěcžnoſcźi. S tym pſchibliži ßo jeje 75. narodny dźeń. A tutón dyrbjeſche ſa Pawlinku radoſcże polny bycź, ßwětka wyſchina jeje žiwjenja.

Rano ſahe ſaléſy po hubjenym ſkhodże hacž k njej pod tſěchu horje khór hólzow kurrendy naſcheho mißionſtwa a ſaſpěwa jubilarzy rjane kěrluſche do wucha a do wutroby. Po tutym dóńdźech ja k njej, a to ſ wulkim pjeńkom kwětkow a ſ rjanym tykanzom. Pſchihotowach jej ßwjedźeńſke blido. Pſchi tutym dźerżachmoj rańſchu nutrnoſcź tutoho woßebiteho dnja. Hłuboko hnuta ßedźeſche ſ tſchepotazymaj rukomaj pſchi mni; njemóžeſche niczo dale hacž ßo dźakowacź a ſaßo dźakowacź, wobkrucżejo, ſo je to tón najrjeńſchi dźeń zyłeho žiwjenja.

Niz dołho po tym buch ſ dopißnizu k njej ſawołany. Dóńdźech tam hnydom. Namakach ju we łožu. Njeběſche ßłabſcha hacž hewak, tola bě něſchto ßwjedźeńſke w jeje zyłym waſchnju.

„Ja bórſy wumru!“ rjekny ke mni. „Tuž mam hiſchcże jene pſchecże, ſo byſchcże Wy, knjes duchowny, mje khował!“

„Ale, luba knježna Pawlinka. Cžujecże dha Wy, ſo ſcże tak khora, ſo ßebi na wotßalhicże myßlicże?“

„Bóle khora njejßym, ale ja wěm, ſo ßu mi moje dny hižo wotliczene. Dopjelńcże mi moju próſtwu!“

Radlubje jej po jeje pſchecžu cžinjach. Tuž ßo wona we łožu poßydny a ſ mózniſchim hłoßom rjekny: „Tón dźeń, kotryž wumru, doſtanjecże Wy ſpěſchnu khartu. Pſchińdźcże potom hnydom ßem, ſo byſchcże tu wſchitko ſrjadował.“

Saßo je ßo něſchto njedźel minyło. Tu bě Pawlinka ßama nadobo pola mje. Bě to rjany ßłóncžny mejſki dźeń. Ja ßo wjeßelich, ſo b ětak cžerſtwa a wuprajich jej ßwoje wjeßele na tym, ſo je tež do jeje žiwjenja hiſchcże ras nowe naléczo pſchiſchło. Tola wona mi njeda wurěcžecź. „Haj, mojeho žiwjenja naléczo pſchikhadźa, — tola niz tu na ſemi, ale tam horjekach! — Ja ßym pſchiſchła ßo Waß wopraſchecź ,hdy Wy na dowoleńzu dźecże. Prjedy hacž wotjědźecże, dyrbi wſcho nimo bycź, wumrěcże a pokhowanje.“

Ja jej ſ nowa prajach, ſo ßo dźiwam, ſo wona ſ tajkej wěſtoſcźu wo ßwojim wotßalhicźu rěcži, haj, ſo ßamo takrjez dźeń a hodźinu poſtaja. Pſchiſpomnich troſchtujo, ſo ßo próſdniny lětża khětro poſdże ſapocžnu.

„To je wſcho jene, hdy dźecże!“ wotmołwi. „Prjedy dyrbi mje mój duchowny pokhowanu měcź!“

Měßaz julij tu bě. S woßmym dyrbjeſche ßo moja dowoleńza ſapocžecź. Tu doſtach khwatnu khartu. Na njej ſteji, hiſchcże ſ měrnej ruku napißane, ſo bych pſchiſchoł Boże wotkaſanje wudźělicź. Khwatajßy ßo podach na pucź. Pawlinka ßedźeſche we łožu, hiſchcże bóle ßwjedźeńſzy ſhotowana hacž hodowniczku. Altenburgowa bě jej najlěpſche ſchaty ſ kſchinje pſchinjeſcź dyrbjała. S nich bě ßebi najlěpſche wuſwoliła a ßebi najpěkniſchu khapicžku ſtajiła. S woknom nuts naju ſtrowjeſche Boże ßłóncžko, kwětki debjachu wokno a kucźik, w kotrymž bě telko lět tu pſchebywała . . . To bě ßwjedźeń w bydleńczku pod tſěchu, haj woßebity a woßebny ßwjedźeń. Wopyt ßo wocžakowaſche, woßebny a woßebity, wopyt njebjeſki. A ßwěrna duſcha ßo na njón wjeßeleſche.

Staruſchka ßwjecži Boże wotkaſanje ſ błyſchcźazymaj wócžkomaj, ſ pſchekraßnjenym wobliczom. S zyłej duſchu wužiwa, ſchtož Boże ßłowo a wotkaſanje jej ſkicża. Potom ßo mi dźakuje, dźakuje do prědka ſa wſchu luboſcź, ſ kotrejž jej ßłużicź budu pſchi kaſchcźu a rowje. A ſa tych mojich dawa mi nutrne poſtrowy ßobu a ſa dźěcži ßwoje požohnowanje, mi pſcheje, ſo bych wjeßele wužiwał měr a poßylnjenje próſdninow. Hiſchcże ras ßebi ruku dachmoj, tłócžachmoj. Schědźiwa ſtaruſchka ſlehny ßo do ßwojich ſahłwkow, ja woteńdźech.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Schto prajiſch ty?

Pißachmy tu hižo ras wo tym, ſchtož ßo tam w Konnersreuthu ſpodźiwneho ſtawa. Mjes tym ßu nowiny wjele rosprawow pſchinjeßke wo Rejſy Neumannez. Tež „Sserbſke Nowiny“ rosprawjachu wo njej po powěſcźach katolſkeho fararja kotryž bě tam ßam pobył. Tuž nimamy tukhwilu pſchicžiny doſcź, tež tu nadrobniſcho pißacź wo Rejſy Neumannez a wo tym, ſchtož ßo ſ njej a w njej ſtawa, hacžrunje mamy tu wobſchěrne rosprawy wot tam. Ssnadź poſdźiſcho wjetſchi naſtawk wo tym podamy. Schtóž chze ßo w „Sserb. Nowinach“ wo tym wobhonicź, cžitaj naſtawki, kotreż ßo w 234. cžißle ſkónczeja.

K wěcży ßamej pak chzemy tu něſchto prajicź, dokelž tola kóždy tydźeń wjazy raſow w nowinch wſchelake cžitaſch a huſto doſcź jara wſchelakeho ßłyſchiſch, druhdy jara ſpodźiwneho. To jene budź najprjedy prajene, ſo ßo cži jara myla,

kiž měnja tutu należnosćź wotbycź ſ tym, ſo praja a piſchu: to je „Schwindel“. Je jich doſcź, kotſiž bychu ßo ſ tym ſměrowali; tutón měr njemóžemy jim woſtajicź, ani tym wuczenym a ſdźěłanym mjes nimi ani wſchěm tym druhim, kiž to ßamßne trubja. Wucženi, lěkarjo, duchowni, woßebje katolſka zyrkej a druſy, kiž tam běchu, rukuja nam ſa to. A potom: Schtoż tam w Konnersreuthu namakaſch, njeje tu prěni raz. Ben Akiba ma też tu prawje: Wſchitko je tu hižo było. Cźlowjekow ,kotſiž maja Khryſtußowe błuſny, je ßo na 300 naliczilo; to ßu cźi tak mjenowani „ſtigmatiſowani“; „ſtigmata“ ßu te krwawne błuſny Sbóžnika.

Nawopak je pak tamny dopißowaś na zyle wopacźnym pucźu, hdyž piſche, ſo dyrbimy wohladacź, kak Rejſa Neumanez „ſa naß cźerpi“. Ně, to niz. Sa naß winowatych cźlowjekow je jenoż jedyn cźerpicź mohł a dyrbjał: Jeſuß Khryſtuß.

Katolſke nowiny napominaju, ſo njeby ßo njetrjebawſchi wo tym rěcźało a pißało, ſo ßo njeby woßebje prjedy žadyn rosßud wo tutej wězy wuprajił, prjedy hacź katolſka zyrkej njeje ßwój rosßud wo wězy woſjewiła. Rjeſa Neumannez je wěriwa katolſka kſcheſcźijanka, kotraž je ßebi ſa ßwoju woßebitu pomoznizu wuſwoliła ßwj. Thereſiju wot Jeſußdźěcźatka; jeje woßadny farař ma dohladowanje nad njej. Ale też roſa wußud zyrkwje móže ßo mylicź; pſchetoż cźi, kotſiž jón wußudźa, ßu też jenoż cźlowjekojo. A zyrkej je ßo też myliła. Tak drje móžemy ſměrom prajicź, ſo je w lětſtotkach, w kotrychž kuſtarncźe palachu, tak někotra njewinowata žałoßnu ßmjercź namakała. A ßnadź ßo njemylimy, hdyž prajimy, ſa ßu ßo w tak někotrej ſpalenej kuſtarncźi ßamßne abo podobne mozy jewiłe, kotreż nětkle pola Rjeſy Neumannez w 20. lětſtotku wobdźiwaſch. Tukhwilu ſteji też tutón wukhwaleny 20. lětſtotetk pſched podawkami w Konnersreuthu ſ wuſnacźom: My njewěmy! T. r. wſchitzy měſchcźenjo tutoho lětſtotka njeju tak ponižni w Sokratowej ponižnoſcźi; tutón, ßobu najdoſtojniſchi wucźenz Grichiſkeje, wuſna hižo pſched 2300 létami wokoło léta 400 do Khr.: „Ja wěm, ſo nicźo njewěm.“ Jich wjele chze nětkole wſcho wědźecź a też to, ſchtoż ßo we Konnersreuthu ſpodźiwneho ſtawa. Ale woni njewědźa!

My jo licźimy ßobu do tak mjenowanych okkultnych wězow, do wězow, kotreż ßu nam cźlowjekam potajene, kotreż njerozumimy, ßebi rosjaßnicź a wujaßnicź njemóžemy. Wſchitke móžemy dźělicź do tſjoch druźin: Pſchi tych jenych ſkutkuja jenoż naturſke mozy, ale tajke, kotreż cźlowjek dozyła hiſchcźe njeſpósna abo w tutym padźe njedopósna; — pſchi tych druhich njenaturſke mozy, kotreż ſapſchijecź cźlowjekej tuteje ſemje njeje ſpožcźene; — pſchi tych tſeczich ſkutkuja woboje mozy hromadźe.

Do kotrychž měł nětko Konnersreuth ſarjadowacź, njeje hiſchcźe ſpósnate. A hacź budźe dozyła ſpósnate ſ cźlowjeſkim roſumom, njeje hiſchcźe wucźinjene. (Pſchichodnje dale.)

Dowěra.

Schto cźe, bratſje, ſtraſchna tyſchnoſcź jima,
Hdyž ßo naſyma pſchibliža?
Duſcha twoja, nadźiju ſchto nima?
Schto ju k dwělu poniža?

A ſchto wóczko tyſchnu ßylſu roni,
Hdyž ßo ßłónczko pominje?
Ssylny duch ſchto pod horjom ßo kloni?
Dowěra ßnadź ſahinje?

Hlej, kiž hwězdow jaßne ßyły wodźi
Po pucźu njeſpytanym, —
Naléczu, kiž nowe kwětki płodźi,
Se ßłowom njeßłyſchanym:

Bóh njej' dowěru 'ſchcźe nihdy ſkaſył,
Nadźiju wſchěm ſbudźował,
Khrobłych bědźerjow 'ſchcźe njeje ſradźił:
S dobyczom jich cźeſcźował.

Bratſje, dowěrjej ßo ßwěrnom' Bohu,
So wſcho k lěpſchom' wobrocźi;
Wuronił ßy hórku ßylſu mnohu,
Pſchepodaty ſtruchłoſcźi.

Bóh cźi něhdy rjeńſche poda cźaßy,
Sſłónczko ſaß' cźi ſeſkhadźa;
Nalécźa ßo tola wrócźa kraßy;
Radoſcź ſaß' cźi wobradźa.

Zyrkej a ſtat.

— **Wulkoſtatny ſchulſki ſakoń** bu wot wulkoſtatneje rady wotpokaſany. To by był ſtrach ſa zyłu wěz, njeměł-li nětko němſki ßejm hiſchcźe ßłowo wo tutej wězy. Kajke pak tuto budźe, pokaſuje nam cźaß. Saſtacź tuto wojowanje wo ſkónczne ſarjadowanje tuteje wulzy ważneje należnoſcźe wjazy njemóže. Njech pak je wono potom tajke, ſo ſtaja kaž wukubłanje młodźiny tak žiwjenje zyłeho luda na wěſty nabožny ſałožk

— **Wo nabožinu.** Snata ſozialiſtiſka nowina „Vorwärts“ piſche ſapißanja hódne ßłowa wo nabožinje a ſtejniſchcźu ſozialdemokratow k nabožinje. Wone hinak klincźa hacź hewak ßłyſchane a cźitane. Poſtaji tola „Vorwärts“ we tutym naſtawku ſa ſaßadu to ßłowo: „Partaja njeßmě nikoho wěry dla ſaſtorcźicź abo ſa mjenje hódneho towarſcha — minderwertigen Genoſſen — měcź!“ Na kónzu tam cźitaſch: „Schtóż je ſa frontu woprawdźiteje pſchesjednoſcźe, dyrbi nawuknycź, pſchewinycź ßwarjatu, nahłu wurěcźowanzu we praſchenjach ßwědomja ſ tym, ſo ßebi waži wěru towarſchow.“ — Ssměmy ßebi ſ toho wſacź, ſo lěpſche ſpósnacźe dobywa na tutych ſtronach?

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Do woßadow** chze „Pomhaj Bóh“ njedźelu ſemrětnych w ßylniſchej licźbje pſchińcź a we woßebitym wuhotowanju. „Pomhaj Bóh“ chze runje na tutym dnju do prawje wjele domow ſaſtupicź a prawje wjele wutrobow ſtrowicź: „Pomhaj Bóh!“ A „Pomhaj Bóh“ chze ßebi runje na tutym dnju pſchiwabicź nowych cźitarjow we wſchěch woßadach, w Pruſkej a Sakſkej. „Pomhaj Bóh“ chze bycź hiſchcźe bóle „woßadnik“ naſchich woßadow. — Schtó pomha jemu? Schtó pſchihotuje jemu pucźe? — Někotre woßady, woßebje pruſke, ßu hižo poßlednje léta „Pomhaj Bóh“ jako lecźaze łopjeno na tutej njedźeli rosdawake. Njeby to móżno było, ſo to wjazy tak cźini, ſo to wſchitke woßady tak cźinja?

Liſtowanje: R. w B. ſa reformaziiſki ßwjedźeń. —

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 44

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Derstwo će da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khowa
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin 30. oktobra 1927 Bautzen

Cźišchcź a nakład Smolerjez knihicźišchćernje a knihańje jap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi běrtlětnje 78 ſotych pjenjezkow.

Reformazijski ſwjedźeń.

1. Pětra 1, 25: Knjesowe ſłowo wostanje do wěcźnoſcze.

Na ſemi wſchitko ſańdźe. Cźlowjekojo ſo narodźa a mru, ludy a narody nastawaju a ſahinu, kraje do morja ſapadaju a ſaſo nastawaju. Wſchitko je w ſtajnym pſcheměnjenju. Jene jenoź wostanje; dokelž ſ wěcźnoſcze wukhadźa, je wěcźnoſcź do cźaſa pſcheſadźiło a je wěcźne hrodźiſchcźo wſchitkich duſchow, kotrež ſa nim žadaju. To je Knjesowe ſłowo: ſłowo, kotrež je Bóh tón Knjes ſwojim ſwjatym mužam do wutroby dał w ſwojim cźaſu, ſo bychu jo rěcźeli, — ſłowo wo nim, kiž je njebjo a ſemju ſtworił a morjo a wſchitko, ſchtož je w nim, a ſe ſwojej wótzowſkej dobrocźiwoſcźu zyłe ſtworjenje ſdźerži a žohnuje, ſłowo wo ſwjatym ſbóžniku, kiž je naš wujednał a wumohł na kſchižu a ſ Hadamowych dźěcźi dźěcźi Boże ſcźinił, kiž do jeho mjena wěrja, — ſłowo wo ſwjatym duchu, kiž ſwědcźi ſ naſchim Duchom, a naš wucźi ſo bědźicź a dobycź, cźſerpliwi bycź a wutracź, wěricź, lubowacź a ſo nadźijecź.

To je to ſłowo, kotrež ſo mjes nami pſchipowjeda, wot Lutheroweho a Melanchthonoweho cźaſa ſem ſo ſaſo mjes nami předuje. To ſame běſche ſaſtypnjene pod cźlowjeſkimi wucźbami, jeho cźiſta woda běſche ſo njecźiſta ſcźiniła pſches cźlowjeſke wuſtajenja a pſchiwěru. Pódla wěcźneho Boha w njebjeſach běchu tak mjenowanych ſwjatych ſtajili, ke kotrymž ſo wołachu wo jednanje a ſaryčenje: Dźěcźom Božim běſche pſchiſtup k wutrobje njebjeſkeho Wótza poćeženy, haj njemóžny ſcźinjeny. Wyſchſche krwě ſbóžnikoweje, kotraž je jenicźzy naſcha prawdoſcź, dobre ſkutki ſtajichu, ſ kotrymiž kſcheſcźijenjo ſebi wukupicź dyrbjachu, ſchtož nichtón wukupicź njemóže: wodacze hrěchow a ſbóžnoſcź. Město wodźenja ſwjateho ducha, kiž kóždeho hinak, wſchitkich pak do wěrnoſcze wjedźe, wucźichu kaſnje zyrkwje a měſchnikow, pſchede wſchitkimi bamža w Romje; ſchtóž te dźerži, tak wucźichu, temu ſu wrota wěcźnoſcze wotewrjene. Cźlowjeſke wuſtajenje město Božeho ſłowa, ſamſna ſaſłužba město Božeje hnady, cźlowjeſka mudroſcź město Božeho ſjewjenja — a Knjesowe wěcźne ſłowo, tuto žiwe žórło wěcźneho žiwjenja ſakaſane, kſcheſcźijanſtwu prjecź wſate, njeſnate ſcźinjene we woſadach, w domach, we wutrobach!

Bohu budź dźak, ſo je dr. Marcźina Luthera, tutoho hórnikoweho ſyna, ſbudźił, kiž je ſ rospadankow hłucheje ſkaliny nam ſaſo cźiſte ſkoto cźiſteho evangelija wurył. Reformazija rěka: wobnowjenje kſcheſcźanſkeje zyrkwje, my móhli prajicź, ſo to rěka ſaſowudobywanje Božeho ſłowa. Tam mnich pſchi durjach hrodoweje zyrkwje we Wittenberku ſteji a wot tam do kraja won klinczi a do ſwědomnjow woła, ſchtož jeho 95 ſady praja: niczo njeje bamžowy potpuſk wot Tezela do ſwěta trubjeny, a jebanje je wucźba wot tak mjenowanych dobrych ſkutkach. Sswobodna hnada Boža w Khryſtuſu Jeſuſu je ſchaz (pokład), kiž je nam daty: my ſa to mamy, ſo cźlowjek prawy budźe bjes ſakonja ſkutkow, jeno pſches wěru do Khryſtuſoweje prawdoſcze a hnady. Tam w cźiſchinje a ſamotnoſcźi na Wartburku dr. Luther ſedźi a ſ nutrnym modlenjom a ſ wulkej prózu a pilnoſcźu ſwjatych japoſchtołow wucźi, w naſchej macźernej rěcźi rěcźecź, ſo bychu kſcheſcźijenjo we wſchitkich krajach bycź móhli, kaž ludźo w Beröi, kotíž ſo wſchědnje w piſmje wobhonichu, hacź bychu te wěcy

ßo tak měle. A potom ßwój katechismus do ßwěta sćele, so byschtej dom a schula wjedźikej, schto wěrimy, so bychu stari a młodźi nawukli k Bohu ßo modlicź a k Bohu pschińcź. We wschitkim — wón je nam evangelij saßo pschinjeßł, cźiste Boże ßłowo. Wußwobodźili ßmy ßo wot knjejstwa měschnikow a cźłowjekoweje wucźby, ludźo ßmy ßo sćinili, kotsiž ßmědźa psched Bohom stejecź jako jeho wumoženе dźěcźi, kiž žaneho druheho ßrědnika njetrjebaja ani njerodźa, hacž Jesom Khryßta w prawej wěrje. To je bohatstwo evangelskeje zyrkwje, wudobyte w cźežkich nusach ßwědomja, wupokasane na wjele tyßaz wutrobach, wobßwědcźene wot khrobłych a smužitych, hacž do ßmjercźe wjeßełych martrarjow a krwawnych ßwědkow — to je nascha dobra bróń a nascha króna, nascha móz a nascha nadźija: Boże ßłowo a to wostanje do wěcźnosćze.

Pohladajmy wokoło ßebje: njepschecźeljo koło wokoło! Woni jo powalicź chzedźa, jo nam rubicź chzedźa. Hischcźe tón ßamßny njepschecźel kaž psched 400 lětami w Romje na naß łaka — a hdy by mohł, by naß pschesćěhał, kaž něhdy naschich Wótzow! A ßrjedźa mjes nami ßu postanyli. Drusy ßu njepschecźeljo, schtož mjeno nastupa, wschelazy, w tym, schtož chzedźa, pak pschesjeni. Woni Božemu ßłowu wjazy płacźicź dacź njechadźa, na jeho město ma wschelaka semska wucźba a cźłowjeska mudroscź stupicź. Woni Jesuša niz wjazy sa sbóžnika, jenož so wucźerja, kaž je jich wjele prjedy njeho a po nim bylo, pschipósnaja. Swoji ßamßni sbóžnikoju bycź, ßamych ßebje wumóz chzedźa. Se ßylnym hłoßom a s móznym wołanjom ßo psched ßwětom khwala, so ßu daloko pokrocźili wyschsche Božeho sjewjenja a wyschsche wscheje wěry.

Njedajcźe nikomu ßebi dobykk prjecź wsacź, njedajcźe ßebi ßwoju krónu rubicź, wy dźěcźi evangelija! Woni też sańdu, kaž ßu wschitzy prjedy nich saschli, a wschitka jich mudroscź sańdźe, kaž cźłowjeske ßłowo wjazy ßłyschecź njeje, hdyž Bóh tón Knjes rěcźi. Ale Knjesowe ßłowo wěcźnje wostanje a dokelž Lutherowa wucźba a Lutherowa wěra ßo na Boże ßłowo sałoži, potom też tuta wucźba a tuta wěra wostanje. Wona njewumrje, ale žiwa budźe a Knjesowu khwalbu pschipowjeda. Wobkhowajmy ßwojich wótzow wusnacźe a njewustawajmy, dajcźe nam khodźicź we wěrje ßwojich wótzow a tutu wěru wobßwědcźicź w ßłowach a skutkach a wostacź we nadźiji ßwojich wótzow, so jenicźzy s hnady cźłowjek ßylny je w žiwjenju a sbóžny we wumrjecźu. Tak reformazijski ßwjedźeń prawje ßwjecźimy, hdyž ßo wobnowimy w duchu ßwojeje myßle, kóždy dźeń ßwojeho žiwjenja. Lohka wěz je, a tohodla wjele hódno njeje, na reformazijskim ßwjedźenju se sahorjenej wutrobu spěwacź: jedyn twjerdy hród je nasch Bóh ßam, — to ßłowo dyrbja wostajicź. To też sańdźe. Ale k tutemu hrodej ßo dźeržecź, dokelž studniczki wěcźneho žiwjenja w nim ßu, tutemu ßłowu w ßwojim žiwjenju móznemu bycź dacź, w mozy tuteho ßłowa cźerpicź, ßo nadźijecź, wumrjecź — to je wjele cźežsche, ale to ma to ßlubjenje, so też my wostanjemy do wěcźnosćze. To cźińmy, a žohnowany budź k temu reformazijski ßwjedźeń! Hamjeń.

Dźěcźo wulkoměsta.

(Skónczenje.)

Dwaj dnjej posdźischo dóńdźe saßo powjescź. Altenburgowa mi sjewi: „Pawlinka je runje cźische a sbóžnje wußnyła.“ To bě 3 dny do mojich prósdninow! Jeke pokhowanje bě potajkim moje poßlednje sastojnske dźěło!

Na pohrjebnischcźu psched měschcźanskimi wrotami je wulki hibot. Komu płacźi dźělbranje wulkeje ßyły, kotraž ßo tam w kapali a wokoło kapały cźischcźi? Někajkemu wulkemu s města abo s luda? Ow, tak někotreho wjerćha pschewodźeja tyßazy k rowu, tola jenož někotre wutroby žaruja pokne dźaka wo njeho. Ta, kotraž tu w kaschcźu, bohacźe se kwětkami wupyschenym dřěma, bě ßamotna była, bě njesnata. Tola pak jich wjele hlada sa njej, ßebi ważo ważnotu jeje wożoby; w ßwojej wutrobje ßu dźakowni sa pschikład, kotryž bu jim s njej daty, a khwala Boha, kotryž ßwoju wulkoscź a ßylnoscź pokasuje też w ßłabych, w kotrychž mózna je.

Semrětych khowacź ßłuscha ßobu do skutkow kschescźijanskeje ßmilnoscźe. Ju trjebach jenož w sjednoczeństwach a shromadźisnach měschcźanskeho mišionstwa na tole dopomnicź a powjedacź, schtó Pawlinka bě, — a ta, kotraž bě ßamalutka a ßamotna była, bu k rowu pschewodźana kaž wjerchowka! Towarstwo žonow wobdawasche jeje kaschcź kaž wulka ßwójba; posawny sanoschowachu kěrlusche, pokasujo wutroby k njebjeskim wyßokoscźam; khór mužow a khór hólzow nascheje kurrendy spěwasche khěrlusche wo kraßnoscźi sbóžneho wotßalhicźa. Mi bě poßledni list njebocźicźkeje to poruczenje pschinjeßł, so njebych pschi jeje rowje niczo wo njej rěcźał ale jenož teho khwalił, kotryž bě jej cźaß žiwjenja telko dobrotow wopokasował. „Schtož je wona mohła, to je wona cźinika“ — Mc. 14, 8 — to bu mi cźělny tekst....

— Pawlinzyny testament je woczinjeny a dopjelnjeny. Herba, nasche měschcźanske mišionstwo, namaka w tamnym postajenym khamorje hischcźe někotre sta toleř, dosta tamne 1000 hr. semrěteje cźety a s rosspschedateje nadoby hischcźe małe samóženje.

S pódlanskim herbu běch ja ßam. Luba wotkasarka bě mi sawostajiła tutón dźiwny kaschcź, w kotrymž ßwoje samóženje khowasche, a ßwoje cźopke wodźecźe sa pucźowanje. Tuto mi tak lube sawostajeństwo — mjenowach jo też „Pawlinka“ — je mje dołhe lěta na mojich pucźowanjach, na kotreż mje moje sastojnstwo sćeleschе, pschewodźało, — doniž ßo mi ras na pucźowanju njeshubi. Tamny potajnstwa połny kaschcź pak se ßwojimi kneflemi, kotreż dyrbisch ßuwacź a tłocźicź, steji njetrjebany a prósdny směrom w druhim kaschcźu, pschetoż ja ßym sabył to potajnstwo, kotreż jón woczinjesche..

Pawlinzyne seńske kubła běchu sachodne, tola to, schtož wona mi a druhim da do snutskownych kubłow se pschikładom ßwojeje pilnoscźe ßwojeho korjenja w tym ßwojim, ßwojeje ponižnoscźe, ßwojeje woporniweje luboscźe, to njesańdźe.

Pawlinka bě jednora schwalcźa a ßwěrna ßyjerka, — cźłowjek cźicheho žohnowanja.“ —

Tu ßmy widźeli žohnowaze snutskowne mišionstwo a žohnowane snutskowne mišionstwo. To hnuwa wutroby a to wabi wutroby! Schtó njeby chzył bycź se žohnowanjom a schtó njeby chzył bycź žohnowany! Tuž hlaj: Schtóž w žohnowanju ßyje, tón też w žohnowanju žněje!

Nasche sakske mišionstwo

je shubiło wustojneho a nadobneho wjednika. Mišionski direktor sw. ßł. prof. D. Paul je 10. oktobra wumrěł, 71 lět stary. Wón bě muž mišonstwa s cźełom a s duschu a to hacž do poßlednjeho. Njech bě też psched něschto cźaßom wjednistwo Lipscźanskeho mišionstwa do młódschich rukow położił, dźěkał a skutkował je sa njo se ßamßnej luboscźu a ßwěru kaž prjedy. A Bóh tón Knjes bě jemu k tomu pschi wyßokich lětach strowoscź a mozy dał a sdźerżał. Skoro kóždu njedźelu bě duzy pschеs daloki němski kraj, so by rěcźał a skutkował sa wulke

dźěło Knjesoweho mišionstwa, wobtwjerdźujo staru luboscź a ßwěru k mišionstwu a budźo nowu luboscź a ßwěru k njemu. Domoj pschischedschi s tajkeho mišionskeho pucźowanja skhori; bě ßo nasymnik, a hižo bu wotwołany se wscheho dźěła tuteje semje do wěcźneho raja Božeho.

So bě duzy do tutoho raja, to wjedźesche, na to bě složene zyke jeho žiwjenje. Haj, so je ßwoje žiwenje žiwy byk hladajo stajnje na wěcźnoscź a ßmjercź to wusběhuja cźi, kotsiž s nim běchu jako wožebitoscź a wožebnoscź tutoho tak dźěła a prózy polneho, ale pak też tak žohnowaneho žiwjenja. S nim je tohodla też nascha sakska krajna zyrkej shubiła jeneho se ßwojich najdostojnischich sastupjerjow a wjednikow. Runje dokelž bě D. Paul muž swonkowneho mišionstwa, bě wón też muž domjazeje zyrkwje.

A kaž nascha krajna zyrkej wožebje, je dozyła lutherska zyrkej w nim shubiła sakitowarja a wojowarja a wjednika. Wón je ßobu mjes tymi byk, kotsiž ßu sa sjednocźenje evangelskich zyrkwjow skutkowali a hischcźe skutkuja. A też tu bě Boże žohnowanje s nim.

Jeho skutki skutkuja tu kaž tam dale. Jeho sachodne cźěło wotpocźuje na pohrjebnischcźu w Lorenzkirch nad Lobjom, tam, hdźež bě wón w lětach po 1887 skutkował. Nam a wschěm pschecźelam Knjesoweho mišionstwa wostanje D. Paul dale s wjednikom a s nadobnym pschikładom.

Schto prajisch ty?

(Pokracźowanje.)

Do okkultnych wězow licźimy, kaž tydźenja pišachmy, też to, schtož ßo w Konnersreuthu spodźiwneho stawa. Okkultne wězy abo okkultism njemějesche hacž ßem wulkeje khwalby a nima jeje też nětkle hischcźe pola wědomnoscźe a wucźenoscźe a też niz pola zyrkwje. Wědomnoscź, wucźenoscź a zyrkej, wobej wobaraschtej ßo s woběmaj rukomaj, ßo s tutymi naležnoscźemi saběracź; schtóž ßo s nimi saběrasche, bě podhladny, bě s cźěmnymi mozami w ßwjasku, bě tórny a njewucźeny. Dołhe, dołhe cźaßy je to tak było, a też dźenßnischi dźeń to s dźěła hischcźe tak je, a Němska tu ßobu nasad steji, mjes tym so ßo w Jendźelskej, Amerizy, Franzowskej dawno hižo też wucźeni, sastupjerjo zyrkwjow, a wyschschich a nižschich worschtow s praschenjemi a hudanczkami okkultißma saběraja. Tutomu spodźiwnemu wotpokasowazemu stejnischcźu maja ßo cźłowjekojo też „dźakowacź“, so ßu okkultne praschenja woprawdźe okkultne, t. r. cźłowjekam skhowane, potajene, njesrosumliwe. Dźenßnischi dźeń pocźina tu nětk trožku hinak bycź też w Němskej; tola ßu tu mjes wucźenymi pschezo hischcźe doscź, kotsiž k tutym wězam praja „Schwindel“, kotsiž se sanjechanjom hladaja na tych, kotsiž ßo s tutymi praschenjemi saběraju, kotsiž ßo boja, s tutymi naležnoscźemi ßo lěpje sesnacź. Boja ßo duchow, s kotrymiž móhli ßo setkacź, boja ßo, so něschto nashonja, schtož by jim jich dobry pokoj rubiło.

Tuto sadźerženje runje wyschschich a sdźěłanych worschtow je ßobu sawinowało, so ßu wschelake praschenja wědomnoscźe, wožebje też pschirody, dźenßa hischcźe jara njejaßne a njespósnate, hacźrunje bě to a tamne s teho hižo lětstotki snate a ßnadź we wschelakim psched lětstotkami lěpje snate. Dopomnimy na radium; dołho njeje hischcźe, so jón jako tajki snajemy, so ßo wucźeni s nim saběraju, wožebje lěkarjo. Psched lětstotkami pak, a ßnadź psched wjele lětstotkami, mějachu stari hojerjo a mudri mužojo hižo tu wěz, njech też niz to mjeno. Kładźechu pschi wěstych khoroscźach kamjenje na cźěło. „Verrückt!“ je lubowany wuras też nětkle sa něschto tajke. To pak běchu kamjenje, w kotrychž bě hojaza móz radija.

Scźěhowk naspomnjeneho stejnischcźa je też to, so ßu we ludach druhich dźělow semje, s kotrymiž ßo běli Europjenjo hewak nochzedźa runacź, cźłowjekojo ,haj zyłe sjednocźeństwa, kotreż ßu t. r. domach na wschelakich polach okkultißma. Njech je tu pokasane na Indisku a jeje spodźiwnych mužow, kotsiž ßo sakirojo abo yogi mjenuja a suggestionu a podobne dźiwne mozy hižo dawno snajachu a nałožowachu, hdyž ßebi europiska wědomoscź hischcźe nihdźe na to njemyßlesche.

Ssobu wina je tuto naspomnjene stejnischcźo k okkultnym wězam też na saßudźenjach a podobnych podeńdźenjach, kajkeż je tydźenja ßobu mjenowachmy, kaž saßudźenje kusłarnczow. Bychu-li ßo tehdy wědomostnje a niz se saßakloscźu sastupjerjo zyrkwje a wucźenoscźe s zyłym praschenjom „kusłarstwa“ saběrali, by nětkotry wußud hinaschi byk. Wěso pschidamy, so je też druhich pschicźinow hischcźe, so buchu wußudy tajke a niz hinasche. Tak, so pschikład pokasujemy, buchu žónske kusłarstwa dla saßudźene, hdyž běchu wahu shubiłe, t. r. hdyž mało abo mjenje ważachu hacž hewak abo hacž by to poměrnje prawo było. Njemylimy drje ßo, so ßmy s Konnersreutha cźitali, so Rejsa Neumannez po wěstych hodźinach mjenje waži hacž hewak. We wschěch cźaßach pak mějachu tych tak mjenowanych měßacźkowych — Mondsüchtige —. To sadźerženje tutych a to, schtož ßo s nimi spodźiwneho stawa, je dopokas sa to, so je mózno, so cźłowjek wahu shubi, mało waži, nimale niczo njewaži.

Pschi wschěm tajkim njeje skóncźnje spodźiwne, so chzedźa wucźeni, wožebje lěkarjo, też Konnersreuth wotbycź s tym, so praja: to je „hysterija“. Haj ale, schto je „hysterija“? To je s jeneho dźěła snajmjeńscha pomjenowanje sa něschto, wo cźimž njewědźa niczo druheho prajicź. Kaž masch ßnadź domach někajke ßudobjo abo něschto podobne, do kotrehož mjesasch to, s cźimž njewěsch niczo sapocźecź, tak je to we wulkim tu. S cźimž cźłowjekojo, też wucźeni, njewědźa niczo sapocźecź, to pomjenuja s mjenom, kotreż niczo njewosnami a njepraji, abo kotreż něschto pomjenuje, schtož nichtó njemóže po woprawdźitym pomjenowacź. Do tajkichle ßudobjow licźimy se sańdźenych lět tu tak mjenowaun „4. dimensionu“. Tuta je tukhwilu trochu pschetrjebana; sa to trjebaja nětkle bóle wuras „Unterbewußtsein“. Tutej dwě mjeni nam trochu wujaßnitej, cźehodla to tak steji, kaž steji a kaž spytachmy pokasacź. To je ta wědomoscź ßobu sawinowała ,kotraž Boha a to duchowne prějesche a prěje. Wona njemóžesche dźiwne podacźa Bohu pschipißowacź a to też dźenßnischi dźeń njemóže, hdyž tola Boha njesnaje, hdyž tola s nami ßobu njewusnawa: „Ja wěrju do Boha Wótza, wschehomózneho stworicźela njebjeßow a semje!“ Sskyschachmy tola na psch. w Lubiju sastupjerja tajkeje wědomoscźe s wulkim hłoßom dożěrowacź: „Das geistige leugne ich. Geistiges gibt es nicht!“ A wscho bě pola njeho „Unterbewußtsein“, do tutoho ßudobja mjetasche wscho nuts, s cźimž ßebi dale njewjedźesche. Tak podobnje wužiwachu psched něschto cźaßom ,schtwórtu dimensionu“ cźi, kotsiž njewěrjachu do Božeje mozy.

To by wscho hischcźe było, hdy by wón — a s nim hischcźe drusy — tutu mudroscź ßam sa ßo skhowak. Ale ně. S rěcźanym, pišanym a s cźischcźanym ßkowom trubi ßo do ßwěta, do luda. A hdyž ßu wucźeni w tajkich praschenjach tak njejaßni, kak hakle potom cźi, kiž chzedźa wucźeni bycź, ale pak njejßu, a cźi, kiž njejßu wucźeni a to też bycź njechadźa. Schkoda, kotraž je ßo s tym naczinika a hischcźe naczinja we ludu, je njewuprajna. A płody tajkeho schkodowanja ßu nusy a cźěßnoscźe nascheho cźaßa. Cźłowjekojo ßu wěsty sakoźk žiwjenja a dobry wucźek w nusach shubili: Boha!

Dokelž pak žo wědomosćź njeje starała wo to, schtož okkultne mjenujemy, so by jo rosjaßnjała, a dokelž je na druhim boku bohaprějaza a duchowne saprěwaza wědomosćź błudne pucże pokasowała a hischcże pokasuje, njetrjebamy žo dźiwacź, so žo stawa nětkole to, schtož žo stawa, mjenujzy nětkle we wschěch worschtach luda sta a tyßazy žu, kotšiž nětko na žwoju ruku pytaju sa wěrnosczu. To, schtož bu jim date a skiczene, jich njespokoji. A ta duscha, kotraž s bjesbóžnymi wuczbami saßlepjena, wěru do Boha a pokoj shubi, pyta, dokelž njespokojena, pyta a pyta, so by namakała, schtož ju spokoja a czlowjeka sbožowneho czini. Schtož pobožny wótz Augustinus hižo praji, to žo tež tu jewi: „Moja duscha je njespokojna we mni, doniž, mój Božo, pokoja njenamaka w tebi!“ Tohodla wschudžom okkultne sjednoczeństwa a loże a zirkle, tohodla spiritistojo a spiritualistojo a drusy a hischcże drusy! A tohodla pschiběra okkultne pißmowstwo. S pißmowstwom, t. r. s wudaczom knihow atd. je powschitkownje wróczo schło, jenož wudacże okkultnych pißmow je wo 14 proz. pschiběrało.

(Pschichodnje dale.)

Zyrkej a stat.

— **Wulkostatny schulski sakoń** wuradžuje žo psched němskim žejmom. Tutón je wo nim jednał a jón žwojemu sa tajke należnosćze postajenemu wubjerkej pschepodał. Pische žo, so nejßu wuhlady sa sakoń hubjene. — So by tola ludej bórzy spožczene było, twaricź žwój pschichod, — a młodźina, dźěczi žu tutón pschichod — na wěstym sałožku. Tón najwěsczišchi budże tón, w kotrymž Jesuß Khrystuß rózkny kamjeń je. Na tym niczo njepscheměnja wschě rěcze a nastawki napschecźiwnych stron, tež te niz, kotreż tute stejnischczo mjenuja tórnosćze, a tež te niz, kotreż chzedźa ludźi hłupych sczinicź, wudawajo, so žo wojowarjo sa kschesczijansku, nabožnu schulu wo to prózuja, so by lud we hłuposczi wostał.

— **Schlesyska provinzialna synoda** sapocznje 22. nov. we Wrótßławju se žwojim dźełom.

— **Sakski stat** bu psched wulkostatnym žudom w Lipsku s nakhwilnym rosßudźenjom saßudźeny, sakskej krajnej zyrkwi te 650 000 hr., kotreż mějesche 1914 sa wěste wězy zyrkwi płaczicź nahódnosczicź a płaczicź. Nahódnosczenje ma žo tak stacź, so pschi tym ani zyrkej ani kraj njeschkodujetej. Dokładne rosßudźenje žo hakle pschihotuje a wupraji.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Kamjenzska nowa eforija** dźerżesche 10. oktobra pod wjedniśtwom žwojeho superintendenty dra. Schrödera w Kamjeńzu žwoju prěnju eforalnu konferenzu. Krajny biskop D. Ihmels bě pschitomny a rěczesche khutne žłowo žo složujo na 1. Kor. 7, 29. Hłowny pschednoschk a jón sczěhowaza rosmołwa saběrasche žo s praschenjom reforměrtskeje a lutherskeje zyrkwje.

— W **Lubiju** shromadźa žo 8. nov. duchowni Lubijskeje eforije, so bychu se žwojim superintendentu k. far. prim. Franku eforalnu konferenzu wotměli.

— **Khwaczizy** žwjecza wot pschichodneho lěta 1928 žwoju kermuschu po starym waschnju, mjenujzy njedźelu po 16. oktobru. Wulka wjetschina bě sa to. Na 900 podpißmow bě žo nasběrało.

— **Kursus** abo roswucžowanje sa wjednikow posawnowych khórow bě wot 3. hacž do 9. winowza w Rakezach. Bě to saßo jara sajimwa wěz niz jenož sa wobdźělnikow, ale tež sa wožadu. Kóždе ranje piskachmy na wulkim Rakeczanskim torhoschczu a potom wotměwachmy w zyrkwi rańschu nutrnosćź, pschi kotrejž žmy stary spěw „Te deum laudamus“ abo žerbšzy „Cże Bożo khwalimy“ (w spěwarskich czo. 136) k naschej radosczi tež saßo nawukli. Haj, to je wulka wěz a kóždy pschi tym něschto saczuwa wot tuteje jeneje žwjateje kschesczijanskeje zyrkwje, kiž w tutym spěwje žwojeho Knjesa khwali a czesczi, hdyž mózne synki tutoho kěrluscha pśches zyrkej schumja wot duchowneho a wot wožady ryncžk po ryncžku saspěwane. — Potom dźekżesche knjes farař Młynk-Drježdżanski pschednoschki wo posawnowym mißionstwje, kak dyrbimy s naschimi posawnami won do wšy a na wšy wulkich wožadow, kak dyrbimy wschěm postrow zyrkwje pschinjesc tak se žwjatym spěwom, kiž dyrbi klinczecź pola khorych a pola starych, kiž wjazy njemóža ke mschi khodźicź, kaž tež pola strowych, so bychu byli pschezo s nowa nawabjeni, pschińcź tam, hdźež dyrbi bycź jich wěrna domisna, tam, hdźež bydli jich Knjes. Ale nasche posawny dyrbja pschede wschěm tež s nowa saklinczecź, kaž w starych cżaßach wot wěžow naschich zyrkwjow, žnano kóždy tydźeń jedyn ras. Pśches to roscze luboscź k posawnam we wožadze a tež pola piskarjow a k tomu je to hischcże najstarsche waschnje s posawnami mißionowacź. Hižo naschi wótzojo žu, jako žu žwoje „wěžne kuski“ napißali, pschi tym na mißionstwo mjes wožadnymi myßlili. Tak žo nětko hižo saßo w někotrych sakskich městnach a wšach porjadnje piska. Dale dyrbimy, kaž bě to dawno hižo nasch wottyknjeny kónz, we wožebitych posawnowych Božich žłužbach wožadze rjanoscź kěrluscha w žłowach a hudźbje pokasacź. Žadyn khór po prawom njeßmě bycź, kiž njeby sa lěto s najmjeńscha schtyri rasy tak skutkował, pak wjeczor pak rano na hłownych kemschach. Tež my „kursistojo“ žmy tak wokoło Rakez cżahnyli do Wojerez, tam žmy tež s wěže piskali, a do Lasa a žmy w czichej žerbskej holi sanoschowali rjane stare kěrlusche nascheje zyrkwje. Wjele žo tež rěczesche wo tajkich hłožach, kiž njejßu khmane, so bychmy je spěwali abo piskali, to žu wožebje te, kiž s Jendželskeje k nam pschikhadźeja Te žo njesnjeßu s naschim evangelskim saczuczom, tuž je směrom wostajmy, wschak mamy druhich doscź, kiž pak dyrbimy s dźěla saßo wuknycź, ale sa to žo próza płaczi tyßazorje, žu to tola s wjetscha spěwy nascheho dra. Luthera, kiž my, jeho potomnizy a duchowne dźěczi, wjazy njemóżemy spěwacź — po prawym hańba —, abo spěwy, kiž žu nam spěwali jeho pschecżeljo. S wjetscha na kóždy pad spěwy, w kotrychž je žiwa prěnja sahorjenosćź młodeej zyrkwje a niz tajka cżucziwa (sentimentalna) nowocżaßnosćź, kiž je sa naschu zyrkej se sahubu, chze-li wona pomhacź nasch lud wumóz s putow bjesduchnosczе kiž daloko a schěroko trjechimy. Tu žej ruku sawdawamy s młodymi a se swjaskami młodźiny, kiž wschitzy dźěkaja pśches wobnowjenje stareho spěwa — duchowneho kaž ludoweho — lud žam wobnowicź. Njech Bóh da, so zyrkej pschi tym spósnaje žwój nadawk, so njetrjebamy, kaž tak husto w žiwjenju, tu žałosczicź potom na skomdźenu skladnosćź. — Tak je naš tutón kursus saßo prawje pschimał a dale wjedł w naschim dźěle, schtož pschi wožobinskej pschecżelnosczi a duchapołnosczi knjesa fararja Młynka hewak žadyn dźiw njeje. Pscheli žej jenož bychmy, so by žo wjazy Łużicżanow a wožebje Serbow wobdźěliko, kotrychž dla bě tutón kurus lětża we Łużizy — prěni ras, ale žo nadźijamy niz pożledni! — Tuž njech rěka dale: Khwalcże Knjesa s posawnami!

R. w R.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacž w Nożaczizach.

Cžišło 45.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 6. novembra 1927 Bautzen

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžišchczeńnje a knihańnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu ßobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

21. njedźela po ßwj. Trojizy.

1. Pětra 1, 24.

Najrjeńsche dny nětk saschłe ßu,
Sso syma pschibližuje!
Psches prósdne pola, psches holu
Wětr hižo wótry duje.
Se schtomow liscže spaduje
A też te kwětki poßlednje
Nětk wjadnu kaž wscha trawa.
Ptaczki ßu spěwacź pschestałe,
Do zusoh' kraja cžahnyłe,
Hdźež Bóh jim žiwnosćź dawa!

Tak spěwa kěrlusch cžo. 762 naschich spěwarskich. To spěwa a prěduje wonkach pschiroda wóczkomaj kaž wuschomaj. Ale cžłowjek je tak jara husto na wocži a na wuschi jenak tupy, tak so drje widźi a ßłyschi, ale njedorosumi — a hischcże mjenje cžini, schtož pschiroda tak prěduje. Cžłowjek měni, myßli, so dyrbi to wscho tak bycź a ßo stacź, a cžłowjek njepomyßli, so měło to wscho jemu něschto wjazy a něschto woßebite prajicź. Cžłowjek ßo husto doscź spokoji ſ poßlednim dźělom naschcho tekſta: „Trawa ſwjadnje a kwětka wotpadnje.“ Schtoż prěni praji, to njewobkedźbuje: „Wschitko cžłko je jako trawa a wschitka cžłowjecžna kraßnosćź jako trawna kwětka.“ A tola chze nam nasyma runje to doprědowacź. Wona nam to prěduje ſ tym, so kwětki padaja a trawa ſwjadnje. Pohladaj won a roshladuj ßo! Ty jo widźiſch. A wona nam to prěduje ſ tym, so je wona hižo pschibližowanje symy — ßmjercże. Psches wětry, kotryž psches prósdne pola, psches holu hižo wótry duje, klincza nam hižo napscheczíwo ſwony ßmjertneje njedźele; a schtóž też tu tupej wuschi nima, ßłyschi, ſrosumi: Hlaj lud, hlaj cžłowjek je ta trawa! — Jeſ. 40, 6. 7.

A hdyž ſ wocžomaj ſjednocźiſch wuschi a wußłyschiſch powěscże, ſhoniſch, kak widomne to runje w tutych poßlednich tydźenjach bu, so cžłowjek je ta trawa a so cžłowjek też w tym jenym je kaž trawa: Trawa njewě, hdy ßyzk pschińdźe: też cžłowjek njewě, hdy ßyzk pschińdźe. A kak husto pschińdźe ßyzk njenadźizy! To je runje to nastrózaze w powěscźach poßlednich dnjow. Kak njejabzy je hrabnyka ßmjercź tu cžłowjeka, tam cžłowjeka.

A ſ powěscźemi wo ßmjercźi jenotliwych pschikhadźeja powěscże wo sniczenju wjele cžłowěſkeho žiwjenja. Koho njeby nastrózała powěscź wo podnurjenju wulkeje italſkeje kódże. Ale niz jenoż na morju je ßmjercź tak nahrabna, so je telko na dobo ſe ßwojej symnej rukų sapschijała. Na kraju njeje to hinak a w powětſje niz lěpje.

Schtóž ma wocži widźecź, tón widźi, so „ſe schtomow liscże spaduje“, so ſe schtoma cžłowjeſtwa liscźiczko po liscźiczku spaduje. To schepta cźi do wuschow kóžde liscźiczko, kotreż ſe schtoma dele padajo psched wocžomaj ßo cźi wjercźi. To bórbotaja kopjena, psches kotreż twoja noha krocźi. „Toho ßwěta rjanosćź sańdże!“ to je to prědowanje, kotreż je tam wonkach ßłyschecź a widźecź. Sskyschecź a widźecź je, wo to dże, hacž ty jo ßłyschiſch a widźiſch!

Jo wußłyschecź a dowidźecź, to njedožaha. Jo cžinicź, po nim żywy bycź, to je to rosßudźaze. Sso staracź wo to, so tu płody ßu, hdyž nasyma pschińdże, to budź nascha wschědna

próza. A so płody dobre ßu. A so pschińdźe ſyma, hdźeż njeje wjazy mózno, so płody rostu, ſrawja, tole wědźenje naß njewopuſchczi ani wokomika.

Naſyma — ſyma. S pucźpokaſowarjom pucźowarjam je naſyma. A to pſchirodźe a cźlowjekam. Hacź je njewitany, wo to njeńdźe. So je prawy, to je rosßudźaze. Hdyž po pokaſanym pucźu njepóńdu, njebudźe to pucźpokaſowarjowa wina.

Pſches duwanje naſymneho wětra a pſches ſchumjenje padazeho liſcźa dźe w tutej naſymje hiſchcźe woßebity ſynk: hrimanje; hrimanje niz na njebju, ně, pod ſemju, w ſemi. Naſcha ſemja rźi, rźi też w krajach pod ſemju, kotreż ſ rědka hdy ſchto tajke ſacźuja. A tuto rźenje pokaſuje — tak praja — na dalſche, ſcźěhowaze a wjetſche ſemjerźenje — a domachpytanje. So by to cźlowjekam hižo ſ tutym rźenjom rźało ßwědomjo, prjedy hacź pſchińdźe ſchto ſtraſchniſche. To by cźlowjeka wobarnowało, ſo rźi pſched hrimanjom wěcźneho ſatamanja. Pſched tutym móże ßo cźlowjek wukhowacź, hdyž pyta wukhow pola toho, kiž je Knjes nad ſemju a njebjom, Knjes nad žiwjenjom a ßmjercźu. Tuž pytajmy jeho, Knjeſa Jeſußa! S tym ßmy na tym pucźu, na kotryž naß pokaſuje pucźowarka naſyma.

Kaž widźimy w naſymje
Wſchěch kwětkow rjanoſcź hinycź,
Tak wſcho, ſchtož mamy na ßwěcźe,
Sso budźe junu minycź!
Tuž njepowěßnmy wutrobu
Na kubła, kotreż ſahinu
W jara krótkim cźaßu!
Ssej w njebju ſchazy hromadźmy,
Te wobkhowacź my budźemy
Na tamnym wěcźnym kwaßu.

Hamjeń.

Doſynk reformaziſkeho ßwjedźenja.

Dźenßa ßwjecźa te zyrkwje reformaziſki ßwjedźeń, w kotrychž 31. oktober woßebity ßwjedźeń njeje. Wſchudźom pak wopominaja w tutych dnjach evangelſke zyrkwje a woßady to wulke a woßebne, ſchtož ßo pſched 400 lětami ſtawaſche w naſchich krajach, w kſcheſcźijanſkej zyrkwi. Ssmy tola runje we tutych lětach naſcheho lětſtotka w cźaßu 400lětnych jubilejow reformazije, kotreż nam rěcźa wo wulkich ſakładnych ſkutkach, kotreż pſched 400 lětami Marcźin Luther dokonjał a ſ nim cźi, kiž ſ nim na ßamßnym ſałožku ſtejachu. Jich ſkutki ſkutkuja dźenßa hiſchcźe a budźa dale ſkutkowacź niz jenož w zyrkwi, ale też hewak w žiwjenju ludow a krajow; tajki ſkutk bě woßebje też pſchełożenje zyłeje biblije.

Do tajkich jubilejow reformazije ßłuſcha też tón, kotryž lětßa 15. auguſta ßwjeźachu tam w Hornjej Awſtriſkej pſchi rězy Inn pola prjedy bayerſkeho měſta Schärding, njech je wón też hinajſcheho raſu hacź na pſch. jubilej biblije. Tón pomnik pak, kotryž tam 15. auguſta poſtajichu a poßwjecźichu, je ſa naſch cźaß wulke a mózne reformaziſke prědowanje, kotreż nam evangelſkim dźenßa, 400 lět po tamnym hobrſkim wojowanju reformazije, prěduje to wulke ßłowo Sj. Jana 3, 11: „Dźerž, ſchtož maſch, ſo by nichtó njewſał twoju krónu!“ To je prědowanje, kotreż je naſchemu cźaßej nuſne, w kotrymž chze ßo we woßadach a zyrkwjach liwkoſcź wěry roſſchěrjecź, haj w kotrymž wěſte njepſchecźelſtwo pſchecźiwo zyrkwi niz jenož, ale też pſchecźiwo wěrje a naboźinje poſtupuje.

Komu je tamny jubilejny dźeń pola Schärdinga wěnowany był, wo tym ßmy tu w auguſcźe pißali: Leonhardej Kaiſerej, prěnjemu evangelſkemu martrarjej Bayerſkeje. Bě to tola 16. auguſta 1527 tam na małej kupzy rěki Inn, ſo bu tutón evangelſki prědaŕ a pſcheczel reformatora Luthera ſpaleny, dokelž ßo nochzyſche wotrjez reformaziji a wěrnoſcźi, kotraž bě tuta jemu wotkryła.

Hacźrunje deſchcź hrożeſche, bě ßo tam 15. auguſta popołdnju nahladna ßyła evangelſkich ſhromadźiła. S Awſtriſkeje a ſ Němſkeje běchu tam ſhromadźeni, ßwjecźicź wopominanje tutoho ßwědka Lutheroweje reformazije, kotrehož romſkokatolſzy runje tak mało pſchewinychu kaž Židźa Schcźěpana; a runje na Schcźěpanowu matraŕsku ßmjercź dopomina naß to, ſchtož wo ßmjercźi tutoho poſdźiſcheho martrarja wěmy. Wjele wjazy hacź 1000 evangelſkich, mjes nimi też ſaſtupjerjo wyſchnoſcźow, bě ßo tam ſeſchło. Poſawny ſaklinczachu a ſ móznym hłoßom ſanjeße wulka woßada ſtaroevangelſku próſtwu: „Ach woſtań pſchi naß ſ hnadu!“ Jako bě tuta wuklincźała, wuſtupi ſuperintendenta Koch ſ hornjoawſtriſkeho wokrjeßa, ſo by pokaſał wobras, žiwjenje, wojowanje a dobycźerſke wumrěcźe Leonharda Kaiſera. Po jeho khutnych a rjanych ßłowach wotkrychu tam poſtajeny pomnik, kotryž je prědowanje ßam ſa ßo. Płomjenja tam widźiſch ßapacź; ſ nich ſběha ßo kſchiž k njebjeßam, na kſchižu dobycźerja wěnz, wyſche tutoho ſe ſłotymi pißmikami napißane: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam!“ A wěnowanſke napißmo pomnika rěka: „Leonhard Kaiſer, Prediger und Märtyrer des Evangeliums Chriſti, verbrannt am „Gries“ bei Schärding am 16. Auguſt 1527. Selig ſind die, die um der Gerechtigkeit willen verfolgt werden; denn das Himmelreich iſt ihr.“ Po tutej ßwjatocźnoſcźi ſanjeßechu tón Lutherowy kěrluſch, wo kotryž bě Kaiſer tehdy duzy na ſchcźěpowz pſchihładowazy lud proßył, kotryž bě lud, hnuty we ßwojej wutrobje, widźo tajku ßwěru, też ſpěwał: „Pſchińdź, Bożo, Sswjaty Ducho, k nam.“ — cźo. 128. — Sswjatocźnje to klincźeſche a wutroby ſpěwarjow běchu hnute też nětko 400 lět poſdźiſcho. Superintendenta Koch wupraji na to poſtrowy zyrkwineje rady ſ Wiena; wyſchſchi zyrkw. rada Baum rěcźeſche wutrobne ßłowa w mjenje ßotrowſkeje evangelſkeje zyrkwje Bayerſkeje; tohorunja pſchinjeßechu ſtrowjenja, pſchecźa, ßlubjenja faraŕ Monninger-Paſſawſki a 12 druhich duchownych. Ssußodne evangelſke woßady běchu wěnzy wěnowałe; tute położichu ßobuſtawy towaŕſtwa młodźenzow k pomnikej. Tuta khutna a tola tak poſběhowaza ßwjatocźnoſcź njeby była žadyn reformazijſki jubilej, njeby-li ſaklinczał tón wulki kěrluſch reformazije a evangelſkeje zyrkwje. A tutón mějeſche tam cźim bóle ßwoje prawo, dokelž drje je wěſte, ſo je naſch Luther ßebi tutón kěrluſch runje tehdy ſaſpěwał, wjedźo ßwojeho ßwěrneho Kaiſera w jaſtwje a pſched ßudom a potom ſaßudźeneho a duzy na ſchcźěpowz; tehdy je wón tutoho troſchtował a ßameho ßo też ſe ßłowami, kotreż běchu cźerpane ſe žiweho žórła Božeho ßłowa; tehdy namakamy ßłowa w Lutherowych liſtach, kotreż nam wěſtoſcź dawaja, ſo je wulki kěrluſch w tutym cźaßu naſtał. Móznje, ßylnje to klincźeſche pſches krajinu, kotraž bě 400 lět prjedy tajku žałoſcź wohładała, ale pak też wohładała mrějo rycźerja a ßłyſchała jeho poßlednje ſdychnjeńcźko ſ duſchazych płomjenjow: „Knježe Jeſußo, ja ßym twój! Scźiń mje ſbóžneho!“

„Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna ſkała.
Wón ſe wſchej nuſy pomha nam,
Kiž naß je ſapſchijała!“

Schto prajisch ty?

(Pokračowanje.)

Wina na tym je wědomosćź a wuczenosćź, je też zyrkej. Woni njemóža tajkim błudźazym do pucża stupicź a jim pschiwołacź: „Hlajcče, tak je to s tym a s tym! To je njesprózniwa wědomosćź wußlědźiła hacź ßem, dokładnje pruhujo a pschepytujo!“ Sa zyrkej je runje nětkole wulki cżaß. Wona ma składnosćź, na prawy pucź pokaasćź tych, kotsiž pytnywschi, so materialism a ßwětamudrosćź jich wjedże błudne pucże, nětkole pytaja sa tym, schtoż by jim jich sjebanu duschu wobschożiko. Sekty a druhe sjednoczeństwa ßu spósnake tutu składnosćź a wužiwaaj ju; hromadźa tych, kiž pschińdu ßem, wot materialisma nashoniwschi, so tuta wuczba, tutón ßwětonahlad, kotryž jenoż to sejnsek a sachodne ßebi waži, to duchowne a bójske pak pěje, nihdy njemóże bycź to wěrne schożo, kotreż cżlowsku duschu, kotreż jenotliweho cżlowjeka kaž zyke ludy wobschoża. — —

Okkultism. Wjele ma woßebje tu powěsćź s Konnersreutha wěrje njepodobnu so je Rjesa Neumannez takrjez bjes jědże żiwa. Wona wužiwa wob dżeń jenoż maku drjebjeńku woblatki a kżicżku wody.

Poßlednje powěscże s Konnersreutha praja k tomu so je lěkarska kommißija, kotraž je Rejsu Neumannez 15 dnjow njepschestawajzy wobkedźbowała, wobßwědcżika, so njeje sa naspomnjeny cżaß nicżo dale wužiwała. Też tole ßkusch do toho, schtoż je tu na semi też hižo byko, je pak drje ßobu pschi wschěm schtoż ßo na Rejsy Neumannez jewi, to najbóle spodźiwnische — a ßobu to najbóle okkultne, cżlowjekam njesrosumliwe. Tohodal pak tola niz njemóżne, kaž bychu najradscho prajili. Tu skutkuja mozy, kotreż cżlowjek njespósnawa. Hacź je hdy spósnaje na tutej semi, njewěmy. To móża bycź naturske mozy abo njenaturske, t. r. duchowne, abo woboje w shromadnym skutkowanju.

* * *

Mjes tym so pschedkhadźaze ryncżki sestajachmy, je ßo wschelakeho podało.

Arzybiskop Bambergski, dr. Hauck, je dorasnje sa to wustupił, so by pschiběh cżlowjekow w Konnersreuthu sastał. Ssebi tole żadajo je pak też wuprajił, so ma ßo Rejsa Neumannez podwolicź żadanju zyrkwje, so by ßo wot wěsteje kommißije pschepytacź a wobkedźbowacź dała; hdże a hdy, to chże katolska zyrkej ßama postajicź.

Też ßwětne wyschnosćże ßo prózuja tutym nadběham na Konnersreuth sadźěwacź. Wono je móżno, so bórsy wo dalschich postajenjach ßkyschimy.

W Budyschinje a druhdże ßu ßo mjes tym pschednoschki wotměle, w kotrychž ßu spytali wěz rosjaßnicź. W Budyschinje je wěsty Marion rěcżał. Runje w tutej shromadźisnje bu pokasane, schto okkultismus je, schto okkultne mozy ßu. Ale wujaßnjena Konnnersreuthska należnosćź też njebu.

A hacź wot katolskeje zyrkwje postajena kommißija wěz rosjaßni, njeje wucżinjene, abo mamy sa to, so je wucżinjene, so ju njewujaßni. A dyrbjała-li wona wußud wotedacź, njehodźi ßo prajicź, hacź je prawy abo niz, a to tohdla, dokelž tute potajne mozy njejßu hischcże wujaßnjene a tohodla, dokelž njenaturske mozy, kotreż ßobu skutkuja, njebudźa żenje do mozy a sapschijecża cżlowjeka date. A so mohł bjese wscheho wuměnjenja pschijomny bycź, sda ßo nam dwělomne dla stejnischcża, kotreż ma zyrkej a ma wědomosćź — snajmjeńscha s wulkeho dźěła — k tajkim okkultnym praschenjam.

A też s wobsamknjenjom jenoż zyrkwinych sastupjerjow nam pomhane njeje, też niz s wuprajenjom zyrkwje jako tajkeje. Tuto mohko też smylne bycź. Pschikład sa tajke mylenja je Hanna Orleanska, na kotrejž ßo też spodźiwne mozy jewjachu. Tuta bu wot duchowneho ßuda s zyrkwinskich a politiskich pschicżinow k ßmjerczi sasudżena a 1431 spalena. Posdźischo bu tuto wußudźenje powróczene a Hanna Orleanska płaczi dżenża sa sbóżnu a ßwjatu. Po myßlach drje niz mnohich by też Rejsa Neumannez woßebitu cżesćź dostacź dyrbjała.

(Pschichodnej dale.)

Zyrkej a stat.

— **Evangelski swjask** je w Eisenachu ßwoju hłownu skhadżowanku měł . Mjes druhim je ßo też saběrak s „konkordatom“. Dźiwajo na 3 000 000 podpißmow, kotreż ßu ßo jemu dla tuteje należnosćże hižo pschepodałe, wupraji ßo swjask tak: Żada ßebi też srjadowanje wěstych praschenjow kotreż matej zyrkej a stat mjes ßobu a żada ßebi, so by ßo pschi tajkim rjadowanju, kotreż pak njeßmě waschnje konkordata měcź, runoprawo dało woběmaj wěrywusnacżomaj. Konkordat ma ßo wotpokasacź, a to hižo stata dla, so by tutón ßwoje prawa wobkhował a dale tohodla, so ßo njeby snutskowny měr kasył a so njeby evangelska zyrkej pornjo katolskej schkodowała.

— **Pola sakskeje wyschnosćże** je „Volkskirchlicher Laienbund“ protestował pschecżiwo sadźerżenju sakskeje wyschnosćże pschi wuradżowanju wo němskostatnym schulskim sakonju we němskostatnej radże. Sakska wyschnosćź bě ßebi sa Sakisku wurjadne postajenja po artiklu 171 němskostatneje wustawy żadała. Swjask ßebi żada, so ßo to njeby wjazy stało — Sastupjerjo sakskeje wyschnosćże chzychu ßo tak nabożneje schule sminycź a ßebi simultansku schulu wudobycź.

— **Romsko-katolska zyrkej a italski stat** poczinatej s nowa jednacź wo tym, kak by ßo to 1871 sběhnjene stejnischcżo bamża něka wurunało. Tukhwilu ma ßo bamž sa jateho italskeho stata; wón měni, so by ßo wěz najlěpje wotstroniła, by-li jemu italski stat saßo ßwětne wjerchowstwo dał; tola chże ßo bamž też s druhim pschihódnym wupucżom spokojicź.

— **Sa mißionstwo mjes póhanami.** Sakska konferenza sa swonkowne mißionstwo a Sakske hłowne mißionske towarstwo wosjewjatej należnu a khutnu prósstwu w nowinach a cżaßopißach, so bychu wschitzy, kiž maju Knjesowe mißionstwo lubo, składowali wjazy a wjetschich darow a ßo wo to prózowali, so by ßo powschitkownje wjazy a bóle sa njo sběrało. — Wobej sjednoczeństwje mějeschtej runje na ßmjertnym dnju njesapomniteho direktora D. Paula — 10. oktobra — w Mischnju ßwoje seńdźenje. Na tutym ßo pschitomni pscheßwědcżichu, so je pjenjeżna nusa Lipscżanskeho mißionstwa wulka. „Hdyż bychu dokhody s mißionskich darow a woporow dale kaž nětkle mjeńsche wostawake hacź nusne wudawki sa mißionske skutkowanje, by mißionske dźěło w Indiskej a w Rańschej Afriży schkodowało. A tola ßu tu kaž tam nowe rjane sapocżatki a nadźije na roswiwanje mißionskeho skutka. Hdyż wschě woßady ßwoju mißionsku pschißkuschnosćź, kotruż psched Bohom a tutym mißionskim skutkom ßwojich bratrow a wótzow maju, dopjelnjeja, móże ßo pjenjeżny njedostatk lohko wotstronicź. Skomdźimy-li pak, nětkle cżinicź, schtoż nusne, cżinimy

ßo ßobuwinowaczi na wſchĕm ſchkodowanju, kotreż Knjeſowe mißionſtwo ſ tym poczerpi!“ —

Pſchewoſmjemy tutu naležnu próſtwu też do naſcheho njedźelnika, wjedźo, ſo ma Knjeſowe mißionſtwo runje mjes Sserbami ßwĕrnych a woporniwych pſchecźelow. A pſchi tutej próſtwje ßo njebojimy, ſo jeje dla domjaze woßady ſchkoduja. Nĕ, tón kſcheſcźijan, kotryż ſa mißionſtwo Jeſußa Khryſtußa wopruje, ma dar a wopor też ſa domjazu woßadu tutoho Knjeſa. Jena luboſcź ßylni tu druhu a žohnowanje je wulke, je wulke ſa Knjeſowe mißionſtwo, ſa domjazu woßadu, ſa darowazu wutrobu a ruku!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Ssmjertnu njedźelu** chze naſche njedźelſke kopjeńko „Pomhaj Bóh“ niz jenoż do wſchĕch woßadow, ale też do wſchĕch ßerbſkich domow pſchińcź ;tohodla ßo ſa nje też 8 ſtron wulki wobßah pſchihotuje, kotryż je tutomu woßebitemu dnjej pſchimĕrjeny. „Pomhaj Bóh“ wopomina lubych ſemrĕtych a padnjenych a ſpomina na kónz žiwjenja kaž kónz lĕta. Tuž njech ßo też woßady ſa to pſchecźelniwje poſtaraja, ſo by też ſaſtupa namakało a też ſa to, ſo by wot pſchichodneho mĕßaza abo pſchichodneho noweho lĕta kóždu njedźelu do tych domow ßmĕło pſchikhadźecź, kotreż bĕchu jemu hacž dotal ſawrjene abo ſakaſane.

— **Stipendium ſa ßerbſkich bohoßłowzow** je naſche krajne konſiſtorſtwo w 22. cźißle ßwojich ſakońſkich kopjenow wupißało. „Krajnozyrkwiny ſtipendium, 300 hr. na ſemeſter, ſa bohoßłowza Lipſcźanſkeje univerſity, kotryż ßerbſku rĕcź nawuknje a pſchilubi, po wobſtatych pruhowanjach ſa ßłužbu we ßerbſko-nĕmſkich farſtwach naſcheje krajneje zyrkwje hotowy bycź, ma ßo ſa tutón ſemeſter ſpožcźicź. Próſtwa wo tutón ſtipendium ma ßo hacž do 1. dez. t. l. pola naß ſapodacź. Jej ma ßo pſchipołožicź wopißmo wo ſtudijach a wo tym, ſo je ßerbſku rĕcź nawuknył a pißne pſchilubjenje, ſo poſdźiſcho ßerbſko-nĕmſku faru w naſchej krajnej zyrkwi pſchewoſmje. — WDrježdźanach, 20. oktobra 1927. Evang.-lutherki krajny konſiſtorij. D. dr. Seetzen.“ — To je dobra pomoz, pſchewinycź woßyrocźenje naſchich ßerbſkich woßadow. My Sserbja ßmy naſchemu krajnemu konſiſtorijej dźakowni, ſo ſa ßerbſkich bohoßłowzow kóžde poł lĕta tajku pomoz wupłacźuje. Nimo toho maja wĕſo naſchi ßerbſzy ſtudowazy prawo, ßo wo dalſche ſa wſchĕch wupißane ſtipendije ſamołwjecź a tak pomoz ſa ſtudium doſtacź.

— **Budyſchin a Budyſka eforija** hotujetej ßo na woßebite zyrkwine podeńdźenje, kotreż tak huſto do woßadow njepſchińdźe: Krajny biſkop D. Jhmels dźerži generalnu abo hłownu viſitaziju, a to wot 23. hacž do 30. novembra. Njedźela 1. adventa je ſa měſto Budyſchin a ſa Michałſku woßadu poſtajena, druhe dny ſa zyrkwiny wokrjeß. Na prĕnim dnju, ßrjedu 23. nov., je najprjedy eforalna konferenza, kotrejž ßo w Budyſchinje duchowni wſchĕch woßadow a wuſtawow ſhromadźa. Popołdnju hižo wopyta biſkop nĕkotre woßady a tak potom też dalſche wßy. Hdy do jenotliwych woßadow pſchińdźe a kajke Boże ßłužby ſměja woßady wuhotowacź, to je ßo mjes tym hižo jenotliwym faram a woßadnym ſaſtupjeŕſtwam ſdźĕliło. — Tak ma Budyſka eforija bórſy ſaßo ſkładnoſcź, naſcheho krajneho biſkopa powitacź, a tón krócź też jenotliwe woßady. Njech tohodla woßadni ßo pſchezo hotuja, ſo bychu wſchitzy ſhromadnje tutón dźeń hódnje woßwjecźili. Njech krajny biſkop też we woßadach namaka to, ſchtoż ßo na nich pſchezo ſaßo khwali: pobožnoſcź a ßwĕra k evangelſkej zyrkwi a k Bożemu domej. — Tak ßo też naſch lud bliže ſeſnaje ſe ßwojim biſkopom, kotryż ma po zyłym ßwĕcźe dobre mjeno a je ßobu mjes prĕnimi wjednikami naſcheje evangelſko-lutherſkeje zyrkwje.

— **Woßadny wjecźor w Pětrowſkej zyrkwi.** Reormazijſki ßwjedźeń wjecźor profeßor Młynk ſ Hainsberga w Pětrowſkej zyrkwi w Budyſchinje wo ſchulſkim ſakonju rĕcźeſche. Woßebje na to pokaſa, ſo je w naſchej Sakſkej wyſchnoſcź nabožinje njepſcheczelna, rucźe evangelſku ſchulu do ßwĕtneje pſchewobrocźiła, prjedy hacž nĕmſki ſakoń do płacźiwoſcźe ſtupi, ſo ma wſchitko hacž do noweho ſchulſkeho ſakonja pſchi ſtarym woſtacź. Jenoż na rosßudźenje nĕmſkeho ßuda w Lipſku je ſakſka ſchula nabožinſku wucźbu ſaßo ſawjedła.

— S **Huſki.** Naſche tak dołho hižo woßyrocźene farſke měſtno je ßo ſ nowa wupißało, a to ſ tym pſchiſpomnjenjom, ſo nowy farař njetrjeba wjazy ßerbſkeje rĕcźe mózny bycź. Huſcźanſka woßada je ßo dyrbjała ſa tuto wupißanje rosßudźicź, dokelž njeje ßerbſkeho fararja namakała a dokelž njeje pſchihódne, ſo tak wulka woßada tak dołho bjes ßwojeho duſchepaſtyrja woſtawa. To je ſcźĕhwk toho, ſo nam ßerbſzy duchowni pobrachuja a ſo ßo dwaj duchownaj pſched krótkim do nĕmſkich woßadow Lipſcźanſkeho wokrjeża pſcheßydlſchtaj. S tym ſo by ſ druheje woßady we Łužizy ßerbſki duchowny do Huſki ſchoł, abo też ſ Pruſkeje pſchiſchoł, njeje nam pomhane; ſ tym by ßo jenoż wuprójſdnjenje ſ jeneje woßady do druheje pſcheßunyło a njedoſtatk by ßamßny woſtał. — S Huſku pytaja też Ketlizy druheho fararja bjes wumĕnjenja ßerbſkeje rĕcźe; nimo toho ßo Budyſchink na to hotuje, nakhwilnje ßo ſ Porſchizami ſjednocźicź; na ßamßnym pucźu ßu Kotezy, kotreż chzedźa ßo po pſcheßydlenju k. fararja Kaniga do Wósporka ſ tutej ßußodnej woßadu nakhwilnje ſjednocźicź. Hdyž ßo k tomu hiſchcźe dopomniſch, ſo buſchtej prĕnje farſke měſtno Ketliczańſkeje woßady a farſke měſtno w Hornim Wujeſdźe w běhu poßlednjeho cźaßa ſ nĕmſkim fararjom wobßadźenej, ſpóſnajeſch, kak naſtróżaze a ſtraſchne tuto wuwicźe ſa naß Sserbow je. Sa bliżſchi pſchichod, tak ſa dwĕ lĕcźe ßnadź, mamy, da-li Bóh, ſaßo jeneho mkodeho duchowneho, kotryż mohł do naſchich woßadow ſaſtupicź. Potom pak na dalſche žanych wuhladw njeje. To mamy wſcho cźinicź, ſo bychmy dalſchemu woßyrocźenju naſchich ßerbſko-nĕmſkich farow ſadźĕwali.

S **Komorowa** pola Klukſcha. Wutoru tydźenja wotmĕ ßo w tudomnej ſchuli ſjawna ſhromadźiſna „Módreho kſchiża“. Knjes farař na wotp. Seltmann ſ Keſſelsdorfa poſkicźeſche wubjerny pſchednoſchk ſe ßwĕtkowobraſami wo nuſy wopikſtwa a ßrĕdkach k jeje pſchewinjenju. Wón pokaſowaſche jaßnje na ſtrachi porjadnje ßo woſpjetowazeho a woßebje njeßmĕrneho wužiwanja alkohola w naſtupanju cźĕlneje, duchowneje a duſchineje ſtrowoty. Wopiłz móže ſkaženju jenoż wuńcź pſches doſpołnu ſdźerżliwoſcź, to rĕka doſpołne wotrjeknjenje pſchecźiwo alkoholſkim napojam we wſchĕdnym žiwjenju, niz pſches poměrne wužiwanje, a hdy by tola tak ßnadne kaž mózno było. Rĕcźnik też na to pokaſowaſche, kelko ludźom je ßo woprawdźe też pomhało pſches pſchiſamknjenje k towaŕſtwam ſdźerżliwoſcźe, na pſch. „Módremu kſchižej“. To też je jara troſchtne, ſo je ſ zyła wupomhanje ſ tajkeje nuſy mózne. Pſchecź by było, hdy bychu ludźo tutu pomoz też wužili, a niz jenoż ſ njedowĕrjenjom wo njej ßłyſcheli.

Liſtowanje: R. w R. ſa pokutnu ßrjedu (22. po ßwj. Tr.). — W. w H. ſa ßmjertnu njedźelu.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 46.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 13. novembra 1927 Bautzen

Cźišćo a nakład Smolerjez knihicźišćernje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćeja čertłětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

Pokutna ſrjeda.

2. Kor. 5, 10.

Njech je dobre abo śle; schtó pak móže wo ſwojim žiwjenju prajicź, so je wjazy dobreho cźinił, hacź śleho? Koho njeby ſwědomje hrjebało tohodla, so je wón pschezo dobre cźinicź chcył a potom njeje cźinił? Kak husto je žiwjenje pschikład ſa zły rynk skomdźenych składnoscźow? A pschi tym dyrbimy tola na to pschezo myślicź, schtož nam tu nasche ſłowo Pawołowe praji: „My ſo wschitzy dyrbimy sjewicź psched ſudnym stołom Khrystuſowym, so by kóždy dostał ſe tym, jako je cźinił . . .“ O lubi pschecźeljo, hdy bychmy jenoż tuto nasche ſłowo měli a hewak niczo, by naš k semi porasyło a lědma bychmy saźo ſo hibacź móhli. A dyrbi też tuto ſłowo naš cźežko trjechicź, dyrbi naschu stwjerdnjenu wutrobu ſ drěmanja sbudźicź, so by wona pytała pschi dobrym cźaźu wucźek tam, hdźež jenicźzy je. Woła naš k pokucźe, k srudnej pokucźe. Pokasa nam sprawneho Boha, kiž kóždemu da po jeho saźłužbach. Rěcźi nam khutnje, kak wopacźna je nascha ſamoprawdoscź, kiž hłuboko tcźi we wjele wutrobach, woła k tomu, so bychmy sacźuli, kak jara niczo njeſmy psched Bohom a so je jenoż Boża hnada, kiž naš dale sdźerżuje a cźini, so ſ nami hischcźe kónz tu njeje. Haj, cźim bóle pytnjemy naschu ſłaboscź, naschu njemóz, cźim bóle wabi naš na druhej stronje Boża hnada. A derje nam, so mamy rukowanje ſa tutu hnadu w naschim Knjesu Jesuſu Khrystuſu. Na njeho a na to, schtož je wón nam a ſa naš cźinił, dyrbimy dźenża pod sacźischcźom nascheje njedostojnoscźe hladacź, dyrbimy sacźucź, schtož na nim mamy. Hdyž chcźesch bjes njeho žiwy bycź, hdyž njechasch to trjebacź, schtož je wón warbował, je kónz ſ tobu a nasche ſłowo zyle a rasnje ſa tebje płacźi, so wot Boha niczo druheho wocźakacź njeſmějesch, hacź khłostanje. Ale hdyž w Jesuſowych ranach pytasch twoje wumoženje, budźe hinak, potom wón ſa tebje rukuje, pschistupiwschi k tebi a rjeknywschi: budź wustrowjeny! Ale ty dyrbisch jeho, kiž kłapa wo durje twojeje wutroby, witacź. To rěka, dyrbisch ſacźucź twoju khudobu, niz jenoż spósnacź. Spósnacź, haj to jich wjele móže, hdyž jim derje pschirěcźimy, ale ſacźucź dyrbisch khudobu twoju jako bolazu ranu, jako khoroscź, kiž potrjeba k sahojenju lěkarja. Haj, dyrbisch ſacźucź, so ſam dale njepschińdźesch, hacź so jenoż ſej to dobre prjódk wosmjesch a ſnano po ſwonkownym też wuwjedźesch, ale ſnutskach wostanjesch, kajkiž ſy. Njejſy to hižo ras sacźuk? Hlej, to je Boża schula, wón chce tebi pokasacź, so dźěn ſam njemóżeſch k njemu, k dobremu, pschińcź a so njemóżeſch hewak nihdźe bohatstwo namakacź. Tuto sacźucźe ſa to je pożoł Knjesa a hdyž ſo knjemu wołasch w twojej wulkej nuſy, chce wón sańcź k tebi a ſ tobu wjecźerjecź. Potom sacźujesch wěrnoscź toho, schtož je Marija spěwała, jako bě Gabriel pschi njej pobył, „hłódnych napjelni ſ kubłami, ale bohatych wostaji prózdnych“. Hdyž pak nětk k tebi njepschińdźe, to njeſadwěluj, ale cźakaj, dóńź jeho hodźina tu njebudźe, jenoż niz njeſcźerpliwy bycź. Tuta ſcźerpliwoscź dyrbi bycź nascha pokuta. A nasche ſłowo Pawołowe nasch troscht. Haj, pschińdźemy k zyle hinajschemu kónzej, hacź ſo wotpředka ſdasche. Hdyž tam ſkyschimy, so by kóždy dostał ſa tym, jako je cźinił pschi cźělnym žiwjenju, to wěmy, so budźe Bóh luby Knjes, kiž je naš tak

ſtworił, naß napoßledk prawje wjeſcź, hdyž k njemu chzemy, a też nam Sbóžnika póßłacź, kiž to ſke wot naß wosmje, ſo wostanje jenoż to dobre, hdyž jenoż pak ſtajimy naſchu nadźiju na njeho, cźakamy a ßo ſcźerpimy, zyle mali budźemy w ſacźuczu naſcheje khudoby a naſcheje njemozy, haj potom, potom pſchiwosmje ſaßo ßwojeho ßłużownika Iſraela, ſo by ſpominał na ßmilnoſcź. — Tak widźimy w naſchej pokutnej ſrudobje ſbóžny pſchikhad naſcheho Knjeſa — tohodla też fijałkowa adventſka barba na woltarje a na klětzy pokutnu ßrjedu — a prajimy wutrobnje ſ Mariju:

Moja duſcha poſběhuje toho Knjeſa, a mój duch ßo wjeßeli we Bosy, mojim Sbóžniku.

Pſchetoż wón je na ßwoju hubjenu dźowku pohladał; hlaj, wot nětka budźa mje ſa ſbóžnu khwalicź wſchitke narody.

A jeho ßmilnoſcź traje wot jeneho naroda k druhemu pſchi tych, kotſiž ßo jeho boja.

Pſchetoż wón je wulke wězy na mni ſcźinił, kiž mózny je a kotrehoż mjeno ßwjate je.

Wón pokaſuje móz ſe ßwojim ramjenjom a roſcźěri tych, kotſiž hordźi ßu w ßwojich wutrobnych myßlach.

Wón ſtorka móznych ſe ſtołow a poſběhuje ponižnych.

Hłódnych napjelni ſ kubłami a bohatych woſtaji próſdnych.

Wón wosmje ſaßo ßwojeho ßłużownika Iſraela horje, ſo by ſpominał na ßmilnoſcź.

Kaž wón rěcźał je k naſchim wótzam, k Habrahamej a jeho ßymjenju wěcźnje. Hamjeń. R. w R.

Cźłowjek kóždy ßyw ßwój žnéje, Bóh dźe ßudźicź! S nim joh' mſda.

Hłóß: O ty luboſcź pſche wſchu měru.

Pomału młyn Boži mléje,
Rosmléwa pak do drobna!
Schtoż je ſcźerpliwje mléł dléje,
Jeho wótroſcź naruna.
Cźłowjek kóždy ßyw ßwój žnéje,
Bóh dźe ßudźicź! S nim joh' mſda! —
Schtóž tu prawdoſcź Božu préje,
Wěrnoſcź wěcźnu ſaprěwa.

Ssurowy je hamor Boži,
Bjesbóžnych wſchěch rosbije;
Schtóž ſke, hrěſchne pucźe khodźi,
Ssudej Božom' njecźeknje! —
Njemylcźe ßo, Bóh Knjes njeda
Wußměwzam ßo ſa ßměch měcź!
Božej' ſcźerpliwoſcźe mjeſa
Móz ma, ſłych wſchěch naſtróžecź.

Bjesbóžni ßu dym a para,
Pluwy,* ßłoma pſched Bohom!
Wo to ſtaraja ßo jara
Wjeßelicź ßo ſe ßwětom! —
Schtóž na ßwoje cźélo ßyje,
Žnje wot cźéła ſkaženje!
Schtóž pak tu na ducha ßyje,
Žnje wot ducha žiwjenje!

Ponižujmy ßo pſched Bohom,
Ponižnych Bóh powyſcha.
Bojoſcź mějmy pſched joh' hněwom,
Hordych wſchěch Bóh poniža! —

Prawdoſcź powyſchi wſchě ludy;
Hrěch je ludźi ſkaženje.
Bjes Boha je wſchón lud khudy,
We hubjeńſtwje ſahinje!

Ssluby Boże wſchě ßu kraßne,
Bóh je wſchitke dopjelnja,
Hroženja pak khutne, ſtraſchne,
Ssurowe ſa hrěſchnika!
Hrěſchnik khudy wucźekń k Bohu!
Rada lubſcha žana njej';
Prosch wo pomoz Jeſußowu,
S Jeſußom ſ nim derje ſtej! J. W.

---

* Malachias 4, 1.

Dźeń 10. novembra.

Naſch reformator Luther, kotrehoż narodniny 10. novembra ßwjecźimy, piſche mjes druhim tole k ßłowu Pawoła w Eph. 4, 4: „Jene cźéło a jedyn duch, jako wy też powołani ſcźe na jenu nadźiju waſcheho powołanja."

„.....A ſ tutym pokaſuje a wucźi ßwj. Pawoł, ſchto to je: ta prawa kſcheſcźijanſka zyrkej a na cźim ju póſnawaſch, mjenujzy, ſo wona nicźo wjazy njeje hacź jena zyrkej abo Boži lud na ſemi, kotraž ma jenu wěru, kſchcźeniza, jenajke wuſnacźe Boha teho Wótza a Khryſtuża atd. a pſchi tajkim we jenej myßli je a woſtawa. W tutej dyrbi kóždy bycź namakany a do tuteje dyrbi kóždy ßłuſchecź jako ſtaw, ſchtóž chze bycź ſbóžny a k Bohu pſchińcź, a ſwonka tuteje njebudźe nichtón ſbóžny." —

„.....Tohodla njeréka a njeje tuta pſchesjednoſcź zyrkwje — Einigkeit der Kirche — jenajki ſwonkowny regiment, to bamž ſe ßwojej cźrjódu wudawa, a chze wſchěch ſ zyrkwje wuſamknjenych měcź, kotſiž nochzeja w tutym jemu poßłuſchni bycź, ale tam, hdźež je tuta pſchesjednoſcź wěry — Einträchtigkeit des Glaubens, — kſchcźeniza atd. Tohodla réka to jena ßwjata katolſka abo kſcheſcźijanſka (katolſka, to je: jena pſches zyłu ſemju ßo wupſchěſtrěwaza) zyrkej, ſo tam je jenajka cźiſta wucźba evangeliona a ſwonkowne wuſnacźe teje ßameje na wſchitkich měſtnach ſemje a we wſchitkich cźßach, njedźiwajo teho, ſchtoż tu hewak wſchelake a njejenajke je we ſwonknym cźélnym žiwjenju abo w ſarjadowanjach, pocźinkach a zeremonijach."

Schto prajiſch ty?

(Skónczenje.)

Epiſtola 21. nj. po Sswj. Trojizy rěcźeſche ſ Eph. 6, 10—17 k nam. Wona ma w 12. ſchtucźzy něſchto, ſchtoż je we wſchěch cźaßach wjele hłowułamanja nacźiniło. Woßebje wěſo njewjedźachu a njewědźa cźi nicźeho praweho ſ tutym ßłowom ſapocźecź, kotſiž duchowne mozy do zyła préja a kaž cźi niz, kotſiž drje Boha pſchipóſnawaja, ale pak druhich duchownych mozow nochzeja ſnacź. Nimo cźémneje mozy ſatana měni Pawoł tu wſchě te ſpodźiwne potajne mozy, kotreż drje ßu cźłowjekej njeſnate, kotreż pak tola tu ßu a ſtutkuja, pſchedewſchém na ſchkodu cźłowjekow ſtutkuja. To ßu ßobu te njenaturſke potajne mozy, kotreż okkultiſm do tych ßwojich liczi, to ßu duchowne mozy. A ſchtóž chze ßobuſtutkowanje tutych wuſamknycź w padach kaž Konnersreuth, tón budźe ßo, tak ßo nam ſda, podarmo prózowacź, tajke ſpodźiwne podeńdźenja roſjaßnicź. Pſchi tutych duchownych mozach nimamy jenoż

myßlicź na „ſkych duchow“, na ſke, ſchkódne mozy, wo kotrychž Pawoł tam piſche, ně, hdyž tu tajke „ſke“ mozy ßu, ßu tu też „dobre“. — —

Němzy maja huſto, runje nětkle ſaßo huſto trjebane ßłowo: „Es gibt mehr Dinge im Himmel und auf Erden — Als Eure Schulweisheit ſich träumen läßt!“ Tak rěka tuto ßłowo ſwoprědka, kotreż je ßo ſaß a ſaß bóle abo mjenje pſcheměnjene woſpjetowało. Wono njepokhadźa ſ němſkeho ale ſ jendźelſkeho a je jene ſ tych ßłowow, kotreż je jendźelſki pěßnjeŕ Shakeſpeare pißał, kotreż pak buchu, do němſkeje rěcže pſcheložene, w tak wulkej liczbje do rěcže žiwjenja pſchewſate kaž drje žaneho druheho zuſeho pěßnjerja ßłowa wjazy.

Tute ßłowo je ßo trjebało a trjeba ßo runje jako pomjenowanje a ſdobom wukładowanje teho, ſchtož ßo „okkultne a okkultiſm“ mjenuje, njewobmjeſuje to pak jenož na to duchowne, kaž to Eph 6 cźini, ale na wſchě ſpodźiwne, njeſnate mozy, kotreż drje ſ jich ſkutkowanja a ſ jich ſkutkow ſnajemy, kotreż pak ßame njeſnajemy. Zyle wſchědny pſchikład je „elektrizitäta“. Schto wſcho wona njewuſkutkuje! Ale hacž runje jeje ſkutkowanje ſnajachu cźłowjekoju dołhož tu ßu, ſchto wona po prawom je, to też dźenßa hiſchcźe njewjedźa. Bjes dźiwa tuž, ſo ßu ju liczili a ſo ju hiſchcźe licźa do duchownych mozow. Abo njeje to tak, hdyž błyſk a hrimanje jako boha cźeſcźachu a hiſchcźe cźeſcźa. A to wſcho, ſchtož dźenßa hiſchcźe njeſpóſnawamy, budźe ſkóncźnje ſpóſnate jako wuſkutkowanje tuteje dźiwneje mozy „elektrizitäta“. —

To, ſchtož tu pod praſchenjom „Schto prajiſch ty?“ podachmy, bě tajki mały wukhod do raja okkultneho. Namołwjało je naß ſa njón to, ſchtož ßo w Konnersreuthu ſtawa, a to, ſchtož ßo wo tym měni a rěcźi a piſche, a woßebje też to pſchecźe, ſo njebychmy pſchejara na wopacźne wukładowanja pſchiſchli. So ſ tutymi ryncźkami tak někotremu prěki pſchińdźechmy, abo ſo ßmy někotrym pſche „rückſtändig“ abo ſaßo druhim něſchto druhe, je nam wěſte. Hdyž pak ßo tak poßudźuje, — a wono poßudźuje ßo tak, — ßmy to dozpili, ſo ßo ſ tutej wězu ſaběraſch. S tutej wězu, to njeje nětk jenož Konnersreuth; ně, wot okkultnych wězow ßy njepſchestawajzy wobdaty, ſ nimi ßo ſaběraſch, huſto doſcź njewjedźo, ſo to okkultne ßu. A to je pola měſchcźana tak a pola wjeßnjana niz hinak. To trjebam jenož jene ßłowo mjenowacź, a ty mi prawo daſch: „Pſchiwěra“. Wěſch ty, ſchto pſchiwěra a pſchiwěrki ßu?

S tym ſkóncźamy ſa nětkle. Ssnadź ßo pſchi ſkładnoſcźi ſaßo k tutej wězy wrócźimy. Abo ma-li nětk ſchtó tu něſchto ważneho a ſajimaweho prajicź wo tutej wězy abo wo tym, ſchtož bu tu rospißane, njech ſa naſche měnjenje, njech pſchecźiwo nam, tón ſrosumi naſche praſchenje: „Schto prajiſch ty?“ niz jeno tak, ſo je napominany, ßameho ßo pruhowacź pſchi tajkich praſchenjach, ale też tak, ſo ma nam wo tym něſchto prajicź!

Zyrkej a ſtat.

Sakſki ßejm pſchińdźe w tutych dnjach pſchi ßwojich wuradźowanjach też na tu khoroſcź, kotraž naß woßebje w Sakſkej traſchi: ſpinalne wokhromjenje. Pſchi tym ßo wupraji, ſo wyſchnoſcź a lěkarjo wſcho cźinja, ſo by ßo khoroſcźi ſahacźiło. Hacž ßem je jich 490 ſkhorjenjow ſwěſcźenych, ſ tutych 12 we Budyſchſkim wokrjeßu. Do zyła ßu lěkarjo toho měnjenja, ſo je tuta khoroſcź jewjenje wotkhadźazeho lěcźa a ßo ſapocźinazeje naſymy, tak ſo ßo ßylniſcheho poſtupowanja njetrjebamy bojecź; liczba khornych ßo, njech też njeſhubi, tola w ſymſkim cźaßu pomjeńſchi. To pak nikoho njewußwobodźi wot teje pſchißłuſchnoſcźe, pſchi ſkhorjenjach na ſnamjenja tuteje khoroſcźe kedźbowacź a hnydom lěkarſku pomoz pytacź. Tuta khoroſcź ßłuſcha ſ dobom do tych natykowazych khoroſcźow, kotreż maja ßo woſjewjecź.

Němſki ßejm wuradźuje mjes druhim wo wjele nadběhowanym nacźiſku ſchulſkeho ſakonja, ſa kotryž wyſchnoſcź doraſnje wuſtupuje, ſo by tu ſkóncźnje k wěſtemu ſarjadowanju dóſchło. Druhi wubjerk ßejma ſaběra ßo ſe ſnowaſarjadowanjom khłoſtanſkeho prawa. Pſchi tym je ſajimawe, ſo tu wotpóßłanzy ßu, kotſiž nochzeja jenož wotſtronicź khłoſtanje ſ wotprawjenjom ale też khłoſtanje ſ khłoſtarnju (Zuchthaus.) Też wo tutym pſchinjeße hakle wuradźowanje a wothłoßowanje pſched zykym ßejmom rosrißanje runje kaž wo ſchulſkim ſakonju. Je nuſne a ſajimawe, wobkedźbowacź pſchi woběmaj wězomaj hłoßy, kotreż ßo dawaja ßłyſchecź; ſ tym doſtanjeſch pſchehlad wo ſmyßlenju a nahladach jenotliwych kaž zykych worſchtow luda. A to je nuſne, ſo by ſroſumił cźaß a jeho cźłowjekow! — —

Nabožna wucźba w ſchuli a ſozialdemokratija. „Oberlauſitzer Volkszeitung“ piſche 20. oktobra: „Die Pflicht jedes Sozialdemokraten iſt es, ſeine Kinder von dem Religionsunterricht der Schule abzumelden, nicht aus Feindſchaft gegen die Religion, ſondern zur Unterſtützung des Kampfes unſerer Partei für eine reinliche Scheidung zwiſchen Kirche und Schule“. S tohole móżeſch ßebi wſchelakeho wucźitacź. Politiſke wojowanje a parteija ſteji wyſche hacž nabožina. A tu ßadu: „nicht aus Feindſchaft gegen die Religion“ maſch po wſchěm tak dokóncźicź: ale ſ njepſchecźelſtwa pſchecźiwo zyrkwi. A ſo je to ſdobom wuſtup ſa ſchulu bjes nabožiny, njetrjeba ßo hakle prajicź. Ale my drje ßo njemolimy, ſo ßu naſchi ſtarſchi, njech ßu też po politiſkim ſtejniſchcźu do ſozialdemokratiſkeje parteije licźeni, niz „tak parteijiſzy“ ale ßo wjedźa, ſo wyſche kóždeje parteije ſteji dźěcźo, njeßmjertna nam dowěrjena duſcha dźěſcźa a nabožina, a ſo njeje žana parteija ta inſtanza, pſched kotrejž bychu měli runje wo tutym najdróżſchim ſamolwjenje dacź, ale ſo je **Bóh** tón Knjes tón ßudnik, pſched kotrehož junu wſchitzy ſtupja, ſo bychu ſliczbowanje a ſamolwjenje dali, a to wſchitzy, cźi kiž pěja, ſo Bóh je, a cźi, kiž wěrjo w jeho ßłužbje ſteja a jeho ßłowa cźinja.

Naſymſki pokutny dźeń, 16. novembra, ma ßo powſchitkownje jako wulki ßwjaty dźeń ßwjecźicź. Kónz zyrkwineho lěta a ßmjertna njedźela cźini nam jeho předowanje cźim khutniſche. Sakſka krajna zyrkej je ſa tekſty poſtajiła ſcźěhowaze měſtna biblije: Sa dopołdniſchu Bożu ßłužbu 2. Kor. 5, 10; ſa popołdniſchu Sr. kěrluſch Jer. 3, 22—24. Cźitacź ma ßo: Mal. 3, 19. 20 a Sjewj. Jana 7, 9—17. — Bóh tón Knjes daj ßwoje žohnowanje tutomu dnjej a ſ nim zyłemu ludej. **Cźłowjek kóždy ßyw ßwój žněje, Bóh dźe ßudźicź!**

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Generalna viſitazija w Budyſchinje a Budyſkim wokrjeßu.** Krajny biſkop D. Ihmels chze 1. njedźelu adventa w Budyſchinje Boże ßłużby wopytacź a na kóždej Bożej ßłużbje po krótkim prědowanju duchowneho k woßadźe rěcźecź. Rano ½8 hodźin w Pětrowſkej zyrkwi farař Berg, ½10 hodźin w Michałſkej zyrkwi farař Tiſcher prěduje. Hiſchcźe tſi druhe Boże ßłużby budźa w Budyſchinje, jena ſa dźěcźi, jena ſa młodźinu, jena wjecźorna. Na wßy biſkop wſchědne dny póńdźe. Tam ma ßo po móżnoſcźi krótka Boża ßłużba, popołdnju abo wjecźor, wotměwacź. W někotrych zyrkwjach pak

też doßaha krótke poſtrowjenje, pſchi kotrymž farař woßadne wobſtejnoſcże wopißuje a biſkop krótku rěcž dźerži. W ßerbſkich woßadach też wyſchſchi farař Domaſchka porěči, je-li móżno. Pſchi pſchikhadźenju krajneho biſkopa, kotrehoż wěſcże wſchudźe polny Boži dom wita, ßo ſwoni, a pſched zyrkwinymi durjemi měſtopſchedßyda zyrkwinſkeho pſchedſtejiczerſtwa ſe dwěmaj ßadomaj biſkopa poſtrowi. Też ſhromadźiſny wſchěch zyrkwinſkich pſchedſtejiczerjow a tohorunja wſchěch duchownych kaž też towaŕſtwow żonow do generalneje viſitazije ßluſcheja. Bóh ſpożcž k wſchemu wjele hnady, ßwětła a żohnowanja, ſo biſkop luboſcże k naſchim ßerbſkim a němſkim woßadam nabywa a też wſchě woßady żiwje cżuja, ſchto na ßwojim krajnym biſkopu a krajnej zyrkwi mamy. Potajne żiwjenje zyrkwinſkich woßadow dyrbi ras ßo ſjewicž widomne. To móże liwkich ſbudźowacž a ßamo njepſchecżelow traſchicž. Tak nam wulka viſitazija něſchto kaž nowe dobywanje lubi. Bóh położ naſchemu biſkopej mózne ßłowo na jaſyk a daj duchownym, kotrymž tola najprjedy viſitazija płacźi, noweje wjeßełoſcże w kraßnym, ale pſche wſchu měru cżeżkim powołanju!

— **Dr. Philipp, ßobuſtaw němſkeho ßejma, w Budyſchinje.** W ſhromadźiſnje zyrkwinſkich ſaſtupjerjow Budyſkeho wokrjeßa dr. Philipp jako ßobuſtaw wubjerka ſa němſki ſchulſki ſakoń wo politiſkich a ſakońdawaŕſkich cżeżach rěcżeſche, kotrež ßu tak wulke, ſo nichtó njewě, hacž a hdy tutón ſakoń wuńdże. To je prěni krócź ſo tajkile ſakoń ſa zyłu wulku Němſku trjebamy, po prawym jeno k tomu, ſo by ßo ſa naſch ſakſki kraj kſcheſcźijanſka ſchula ſwěſcźiła. Hacž je w Sakſkej ſchula evangelſka po ſakonju abo ßwětna (ſ pſchipowěßnjenjom nabożinſkich hodźinow na wußudźenje němſkeho ßuda), to je praſchenje, wo kotrymž měł wyßoki ßud rosßudźicź, dokelž we ßejmje to njeje móżno. Ssu wěży, wo kotrychž njemóże żane ludowe ſaſtupjeŕſtwo rosßudźicź. Rěcżnik też dopokaſa, kak pſche wſchu měru cżeżke je, jaßny ſakoń wudźełacź ſa ſhromadnu ſchulu, w kotrejž chzedźa tola wſchitzy kſcheſcźenjo kaž ßwětni ßwoje prawo doſtacź. Schtóž ßebi to rospomni dźiwaju na wucżerjow, tón dyrbi njemóżnoſcź tajkeje měſchaneje ſchule ſpósnacź. Żidowſki wucżeŕ njemóże kſcheſcźijanſke dźěcźi ſpěwacź wucźicź: „Ta krej a prawdoſcź Khryſtuża“. Schtoż ßebi wucżerjo wo rjanoſcźi ſchulow myßla, to w tajkim ſ tak wſchelakich wuſnacżow ſeſtajenym ludu ßo njehodźi pſchewjeſcź. Żana móz to njedokonja. Kóżde wuſnacże pak ma prawo na ßwoju ſchulu. To wucżerjo njemóża wotſtronicź. Superintendent Fŕöhlich namaka pſchihłoßowanje wſchitkich, ſo evangelſka zyrkej móże jeno evangelſku ſchulu żadacź; dźěcźi dyrbja ke Khryſtußej pſchińcź. Krajny ſtarſchi komornik ſ Noſtitz-Wallwitz ßo wupraji, ſo dyrbja duchowni doprědka ſtupicź we wojowanju wo evangelſku ſchulu. Farař Steuda ſ Wulkich Trjebjeńz tomu napſchecźiwo wo rjanym měrje we wjeßnych woßadach rěcżeſche, hdźež też dźěkacżerjo ßwoje dźěcźi do nabożinſkeje wucźby ſcżelu. Też někotſi wucżerjo porěcżachu, jedyn też praji, ſo njedźak je ßwěta miſda. Wěſte je, ſo wucżeŕſtwo telko mozy ani w ſjawnoſcźi ani nad ſchulu nima, ſo móże ſchulſki ſakoń po ßwojej myßli ſwjeſcź. To ßu druhe mozy, woßebje nabożiny, kotrež tu dobywaja!

— **W Ketlizach** je njedźelu 6. nov. farař Eckelmann ſ Freital-Döhlena, kotrehoż bě ſakſke konſiſtorſtwo ſa druhe farſke měſtno w Ketlizach deſignowało, prědował a woßada je jeho wuſwoliła. Njedźelu 2. adventa ßo nowy druhi farař ſapokaſa. Dokelž ſtaj nětko wobaj duchownaj němſkaj, ßo woßadne ſaſtupjeŕſtwo wo to poſtara, ſo Serbja, kotrychž je też w Ketlicżanſkej woßadźe hiſchcże nahladna liczba, ſ najmjeńſcha wěſty dźěl ßerbſkich Božich ßłużbow wobkhowaja.

— **Pruſka wyſchſcha zyrkwina rada** je duchowneho Klügela, kotryž je ßlepy, ſa farařja wobkrucźiła. Sslepy duchowny je hižo 8 lět dołho druhe farſke ſaſtojnſtwo w Bärwałdźe ſaſtawał; nětko bu ſa tuto farſke měſtno wobkrucźeny.

— **Sjednocżeńſtwo towaŕſtwow evangelſkich młodżeńzow** ma dźenża ßwój dźeń woporow. Sběra dary a proßy wo tajke ſa ßwoje w naſchim cżaßu tak nuſne ſkutkowanje mjes mużſkej młodźinu. Tuż chzyli wſchitzy ßo toho dopomnicź a podpjeracź tutón wulki zyły kraj wobjimazy ſkutk kaž też dźěło ſa młodźinu w domjazej woßadźe.

Selicź je ſakaſane. S Laibacha ßo piſche, ſo je Sagorſke wokrjeßne hejtmanſtwo woſjewjenje dało pſchibicź, ſ kotrymž wono ſakaſuje, w ſjawnych rumnoſcżach a na haßach ſelicź; ſchtóż pſchecźiwo tomu hrěſchi, ma 1000 dinarow khłoſtanja płacźicź abo 14 dnjow ßedźecź. Poliziji je poruczene, tych, kiž wukas njewobkedźbuja, wobſkorżicź abo ſajecź. — By taſkile wukas pola naß, w twojej wßy, w twojim domje, na twojim dworje też nuſny był?

— **S. B. K.** Schto abo ſchtó je to? To ßu bibliſke ſjednocżeńſtwa ſchulerjow wyſchſchich ſchulow (Schüler-Bibel-Kreiſe). Tajkich mamy w Němſkej na 500 ſ 850 wotrjadami. W tutych je na 17 000 ſchulerjow wyſchſchich ſchulow ſjednocżenych. Wjedniſtwo jenotliwych ſjednocżeńſtwow maja jara wſchelakori: je tu wobdźělenych 260 duchownych, 190 druhich akademiſkich wjedniſkow, 25 ſekretarow ſa młodźinu, 125 ſ druhich powałanjow, kaž pſchekupzow, ſaſtojnikow a dr., a 100 wyſchſchich ſchulerjow. Nimo toho ma tutón wobſchěrny a wulzy ważny ſkutk bibliſkeho dźěła ßwojich 8 hłownych ſaſtarerjow. S toho ſpósnawamy, ſo je runje w naſchim cżaßu, kotryž chze wot biblije prjecź, tola mjes ſchulerjemi ßrjedźnych a wyſchſchich ſchulow jene hibanje, kotreż jich wjaz a wjaz wabi a cżehnje k bibliji a tak k Bohu a k wěrje. A to je wulzy ſwjeßelaze a nowa nadźija. — Hdyż S. B. K. tole woſnmjenja, maſch pod B. K., kotrež pſchikrótcźenje nětkle też huſcźiſcho cżitaſch, pytacź druhe podobne bibliſke ſjednocżeńſtwa (Bibel-Kreiſe), kotreż maſch na pſch. też mjes młodźinu, kotraż ßo w evangelſkich towaŕſtwach młodych hólzow a we evangelſkich towaŕſtwach młodych holzow hromadźi.

— **W Indiſkej** ßu naſtajnje nabożne wadźenja, kotreż ßebi huſto krwawne woporу żadaju. Hindojo a muhamedanſcy ßu tu w roskorje. S tutych pſchicżinow ßu ßo wjednizy wobeju wuſnacżow ſeſchli, ſo bychu ßo wo tym doręcżeli, kak mohłe ßo tute huſto doſcź krwawne rosßadźowanja mjes Hindami a muhamedanami wotſtronicź. Tuto doręcżenje nam ſjewi, kajkich dźiwnych, tute kraje a ludy pak woſnamjazych pſchicżinow dla krwawne puki padaja. Hindam je howjadło ßwjate a ßo njeßmě rěſacź; to pak muhamedanojo ſjawnje cżinjachu. Tohodla ßo roshorjeni Hindojo ſ nimi ſwadźichu. A Hindojo ſaßo każachu ſe ßwojej hudźbu na ßwjatych dnjach muhamedanow tutym boże ßłużby a ßwjedźenje; to ßebi ſaßo tucźi lubicź njedachu. Nětko ßu tak daloko dojednali, ſo muhamedanojo howjadła wjazy ſjawnje njeręſaja a ſo Hindojo wazy boże ßłużby wo moſchejach njekaża. Wotſtronjena pak ſ tym roskora mjes woběmaj wuſnacżomaj njeje, hižo tohodla niz, dokelž je tu Hinduismus, ſtara indiſka wěra, we wojowanju a ſchkitanju dotalneho wobßędźeńſtwa pſchecźiwo poſtupowazej muhamedanſkej wěrje.

Liſtowanje: W. w H. ſa ßmjertnu njedźelu. — M. we Z. ſa 1 advent

---

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 47. **Bohhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 20. novembra 1927 Bautzen

Čišćcź a nakład Smolerjez knihičišćerńje a knihaŕnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Smjertna njedźela.

Na Romſkich 14, 8.

Smjertne swony. Kajke khutne słowa rěcźa wone ſ nami. Khutne woblicźa widźimy dźenża pschi jich wjele cźlowjekow. Kak wjele dźenża wróćźo hladaju na te cźaźy, hdźež cźi, kiž nětkle w semi spja, hischcźe mjes nami běchu. Tu je jena macź, kotraž je swoje najlubsche dyrbjała won njeseć na pohrjebnischcźo, njeseć dyrbjała znadź swoje jeniczke dźěcźo. Tam kleczi dźenża jedyn muž pschi rowje swojeje žony a płaka wo tu, kotraž je jemu wschitko była w žiwjenju. Tam saźo ronja syłsy dźěcźi na row nana abo macźerje, tam so tak někotremu dźěsćźu hakle sjewi, schto to rěka, žaneho nana a žanu macźeŕ wjazy njeměcź. Haj tam na pohrjebnischcźu ronja dźenża syłsy.

A kajki lětny cźaź by drje lěpje mohł nam myśl na naschu śmjercź pscheð wocźi stajicź hacź nasyma ſ tymi nahimi schtomami, ſ tymi symnymi kurjawami, haj śnadź hižom je tym wschitko pschikrywazym śněhom. Njetrjebamy hakle na pohrjebnischcźo hicź, ně zyła natura prěduje nam dźenża to khutne prědowanje wo wumrjeczu.

Jim wschitkim, kiž su wumrjeli, płacźi dźenża nasche srudne postrowjenje. Woni su stupnje pucźowanja wotpołożili a su k swojemu měrej nuts schli. Stupcźe mjelczo, njemylcźe jich spanje ſ dźiwimi myślemi. Płakajcźe dźenża, ale cźicho. Pschimcźe pak dźenża radźo wasche dusche ſ Bohom hromadźe a pschemyślcźe śebi radźo dźenża pschi rowach lubych semrětych tu wulku myśl wo žiwjenju a śmjercźi.

Sawěrnje. Na pohrjebnischcźu klinczi nam dźenża stary hłós srudoby napischecźiwo: cźłowjek je we swojim žiwjenju jako trawa, wón roscźe jako kwětka na polu, hdyž pak wětsik na nju poduje, wona wjazy njeje a swoje město njesnajemy wjazy. Haj něwěrno, sami cźi, kiž maja wulke wjeśele na žiwjenju, dyrbja tola nashonicź, so my saúdźemy jako śón; wschitzy cźłowjekojo dyrbja śebi napośledk prajicź: sade wscheho žiwjenja steji śmjercź.

Je pak to wschitko, schtoż ma nam śmjertna njedźela do wutroby pišacź? Je to wschitko, schtoż nam rowy lubych semrětych dźenża prěduja? Ně, wjele móznische słowo wone nam tola pschiwołaja: „sade wscheho žiwjenja steji tón žiwy Bóh“. Haj wot wschitkich stworjenjow je Bóh cźłowjeka wuswolił a śeba k bokej stajił. Kak kraśne je śkónczko, kak lubosne su kwětki. Ale wjetscha a kraśnischa je tola moja dusscha. Wschetoż wona je wot Boha. Haj hdyž my do cźicheje nozy hladamy a tam horje hladamy k njebjeśam, potom pschińdźe nam tola wulke dźiwanje. Kak mózny dyrbi tola tón być, kiž je to wschitko stworił a śebi pschemyślił. Potom pak cźehnje pśches naschu duschu mózne žadanje, kotreż je Bóh do nascheje wutroby położił, to je to žadanje po tajkim měrje we Bosy. Tute žadanje cźini, so my lscheseźenjo nimamy dosćź na tutym śwěcźe, runjeż je semja kraśna a bohata, ale so my pschezo pytamy dale roscź, do wěcźneho měra. My cźłowjekojo nimamy tola žadyn měr, hacź njemóžemy wotpocźowacź w lubosći Boha.

A tute žadanje cźłowjekow je Bóh dopjelnicź chcył. Wón je naś cźłowjekow pytał, je naś k śebi cźahnycź chcył w Je-

ſušu Khryſtušu. Swojeho jenicžkeho žyna je wón pósłał. Hacž do hłubokoſcže žmjercže je wón jeho ſtorcził, naſche dla. Naſcheho Sbóžnika žmjercž nam pſchiwoła: Njebojcže žo! Schtož je naž wot Boha dźěliło, je precž wſate. Tón daloki Bóh je nětk waſch bliſki Bóh. Pſches Jeſom Khryſta wumrjecže macže Wótza w njebjeſach.

A tutón Wótz w njebjeſach prózuje žo nětk wo naſchu duſchu. My to huſto njechamy widžicž. Ale tola pſchi tym woſtanje, ſo Wótz w njebjeſach naſchu duſchu pyta. A runje na žmjertnej njedźeli, hdyž ty pſchi rowach lubych ſemrětych płakaſch, tam pyta twój Wótz w njebjeſach też twoju duſchu. O daj žo tola namakacž! Modl žo pſchi rowach twojich lubych: „Wulki Božo, daj, ſo by moja duſcha ſrakła we wſchěm ſbožu a njeſbožu, daj, ſo by wona ſrakła do wěcžnoſcže nuts.“ Ach ſo bychmy žebi tola to jene pſchezo pſched wocži ſtajili, ſo my cžłowjekojo na ſemi ženje doſpołni njejžmy, ale ſo žmy pſchezo jenož cžłowjekojo, kiž roſcža. My dyrbimy cžaž naſcheho žiwjenja na tym dźěłacž, ſo bychmy Jeſušej tak wjele hacž nam móžno je, runi byli w luboſcži. A hdyž my na pucž cžerpjenja a wumrjecža naſcheho Sbóžnika hladamy, njechamy tola też ſabycž, kak też naž naſch Wótz w njebjeſach wodži, ſo wón pſchezo derje ſ nami měni a chže naž wocžahnycž. Ženje nježměmy žo wot jeho wutroby torhnycž dacž.

Drje, hdyž ras pſchi lubowanym rowje ſtejimy, drje też naſcha wutroba ras woła w žałoſcži: „Cžehodła?“ Ale tu dyrbimy my kſcheſcženjo pſchezo na hłóž žwojeho Boha žkyſchecž: „ſchtož ja nětkle cžinju, to ty hiſchcže njeroſumiſch, budžeſch jo pak poſdźiſcho ſhonicž.“ Haj a hdyž naž Bóh też móznje pſchimnje w naſchim žiwjenju, to je jenož jedyn dopołas, ſo ma hiſchcže jneu nadžiju, ſo móže tebje hiſchcže cžłowjeka ſtworicž k žwojej cžeſcži. Cžohodła je Bóh hewak žwojeho žyna do žwěta pósłał? Njeje to wſchitko twoje dla było? Hewak tola Bóh to wſchitko njeby cžinicž trjebał! Cžohodła žo Bóh twoje dla tak prózuje? Jenoż tohodła, ſo by pſchi naſchej žmjercži pſchihładowacž dyrbjał, kak je wſchitka jeho próza podarmo była, dokelž je tola ſe žmjercžu wſchitko nimo? Ně, to tola móžno njeje. Abo ſcže wy hižo cžłowjeka widželi kiž je žo na žmjercž wježeli w tym pſchežwědcženju: nětkle budžeſch hnydom haženycž jako žwěcžka! Ja hiſchcže tajkeho cžłowjeka widžak njejžym. Ně, ſady wſcheho žiwjenja ſteji Bóh.

Ale to ty mi žnadź hiſchcže pſchidawaſch, ſo ſady wſcheho žiwjenja Bóh ſteji. Ale ſteji dha wón też ſady wſcheje žmjercže? Dženža na žmjertnym dnju chzemy žo ras ſ tuteho žwěta wuſběhnycž, tu bychmy rad wo durje wěcžnoſcže klapali a žo tam praſcheli: ſchto dha je ſ tymi, kiž žu nam w žmjercži do prědka ſchli, haj kak budže ſ nami, hdyž žmy wumrěli?

„Se žmjercžu je wſchitko nimo.“ To je to wotmolwjenje mudreho žwěta. Kaž ſchtom padnje, tak woſtanje ležo, kaž cžłowjek wumrě, tak połoža jeho do rowa, tak rospadnje cžłowjek do popjeła. Kak huſto žmy to hižom žkyſcheli.

„W rowje je měr a wotpocžink“. To je to druhe žłowo mudreho žwěta. To rjenje klincži. My žmy tola wſchitzy hižo hodžiny ſadwělowanja we žwojim žiwjenju měli, hdyž žmy žebi žadali: „Ach, ſo bych tola radſcho wumrěł.“ Ale to žu jenož ſwonkowne rěcže. Hdyž žmjercž wěſcže pſchińdže, potom ſ woběmaj rukomaj žiwjenje pſchimnjemy. To pak je to ſtrowe we naž: mjenujzy wola k žiwjenju. Je tola zyle naturſke, ſo my wo žwoje žiwjenje wojujemy, dokelž wumrěcž nochzemy. Ta wěra do nježmjertnoſcže duſche je tak ſtara kaž cžłowjekoſo žama. To je to žadanje po wěcžnoſcži, kotruž je

Ale ſchto dha nam to pomha hdyž też tyšaz króć ſ.. jimy:: „Ja nochzu wumrěcž“, hdyž žmjercž tola pſchińdže a hdyž je po rěcži žwěta ſe žmjercžu tola wſchitko nimo. Pſchemyšlimy žebi jenož tutu myšl hacž do kónza: ty wumrěješch — a twoje dźěcži wumru — nimo je ſ nimi. Tak dže to dale. Tak dyrbi tola ras tón dźeń pſchińcž, na kotrymž žo pośledni cžłowjek na tutej ſemi k wumrěcžu lehnje. A potom je tuta ſemja jenož hiſchcže jena kroma morwych, potom je tuta ſemja jenož hiſchcže ſrudny cžělny dom. To je potom kónz — a niczo wjazy.

Dha žo tola potom pſchi tajkich myšlach praſchej, luba duſcha: Hdyž je ſe žmjercžu wſchitko nimo, cžehodła žo potom prózujemy na ſemi? Cžehodła potom dźěłamy? Potom je to tola jenož błaſnoſcž. A to je tola jedyn ſozialdemokratiſki dźěłacžeŕ junu prajił: „Schto dha mi pomha, hdyž ja dźěłam, a hdyž wumru, potom ženje njemóžu wjazy dźěl bracž na tym, ſchtož žym dźěłał.“ A pſchi tajkej mudroſcži žwěta knježi Bóh tón Knjes napośledk jenož nad koſcžemi morwych.

Ale to je Bohahanjenje, tajke myšlicž. Tak tola njejžmy ženje žwojeho Boha naſhonili. Naſch Bóh njeje tola žadyn Bóh morwych, ale žiwych. To je nam jedyn tak twjerdže do wutroby pišał, naſch Knjes Jeſuš Khryſtuš. Toho žu woni na kſchiž bili, do prócha žmjercže je wón padnył, a tola je žo wón jako tón Knjes žiwjenja dopołkał. Wot naſcheho žiweho Sbóžnika žmy tola hižo huſto měr a troſcht doſtawali: „Ja žym žiwy, wy budžecže też žiwi.“ Nětko pak wěmy, ſo nima žmjercž, ale žiwjenje to poślednje žłowo. Też ſady wſcheje žmjercže ſteji žiwy Bóh. To chzemy žebi do žwojeje duſche twaricž. A hdyž budžemy dženža ſažo na pohrjebniſchžo khodźicž a tam płakacž a hdyž budžemy dženža žo potom ſažo domoj wrócžicž do wſchědneho žiwjenja; runje dženža, na žmjertnym dnju, chzemy tu wěſtoſcž žobu domoj wſacž: „Ssmy my žiwi, dha žmy tomu Knjeſej žiwi; wumrěmy my, dha wumrěmy tomu Knjeſej.“

A też wy, kiž wy dženža njemóžecže na pohrjebniſchžo hicž, dokelž waſchi lubi w zuſej ſemi wotpocžuja, też wy móžecže jich pytacž we wěcžnoſcži, jeli žu tomu Knjeſej žiwi byli a tomu Knjeſej wumrěli.

Potajkim žmjertna njedźela je mózny požoł ſ wěcžnoſcže, wona žo nam dženža napſchecžiwo ſtaji ſ praſchenjom: Komu žłužiſch w žiwjenju, komu budžeſch we žmjercži žłužicž? Ja cže proſchu jenož wo to jene: Twój Wótz w njebjeſach je tebi w Jeſušu Khryſtušu žwój khlěb žiwjenja pósłał; njecžišu tola tutón khlěb prjecž, hdyž też někajzy njewěrjazy tebje hanja. Ně, chzemy wjele bóle dženža pſchi rowach lubych to žlubjenje wotpołožicž: „Bóh dyrbi naſche žłónzo bycž we žiwjenju a wumrěcžu.“ Chzemy žo modlicž wo žłónczu wěru, kotraž je móznjſcha hacž cžěmnoſcž tutoho žwěta. Haj, chzemy žo dženža modlicž wo žłónczu ſtyſknoſcž, kotraž naž domoj cžehnje, wróczo k Bohu, do wěcžnoſcže, tam, hdžež też naſchi lubi wotpocžuja. Hamjeń.

Na khutnem kónzu zyrkwineho lěta.

Sćž. Jana 17, 24.

Hłóß (ſ „Miß. H." cžo. 269): Dźi, khwataj k njebju, duſcha! ꝛc.

Na kónz ßo nakhiluje
nět lěto zyrkwine,
do ſady pohladuje
nam wóczko ßylſojte;
naß lubi wopuſchczíchu,
ßo domoj wotßalichu
ſe ßwěta ſtóſtneho
do raja ſbóżneho.

Ach, hoſpoda je khuda
tu ſemja khcheſczanej,
a dźeń ßo bliži ßuda,
tuż domoj żada ßej
tam, hdżeż ßo ſhromadźuja
a ſ Knjeſom wokſchewjuja
cźi, kotrychż ſe ßmjercże
wón mile wumohł je.

Nam Jeſuß wobkruczuje
ßam ſbóżne poßelſtwo;
naß ſprózných pokaſuje
do raja wěczneho. —
So byli pola njeho
a kraßnoſcź bychmy jeho
tam měli njebjeſłu,
— to żada ſ wutrobu.

Kak żarowacź dźe ßměli,
hdyż na kónz hladamy?! —
So bychmy pokoj měli,
nam ßlubił, Jeſu, ßy,
ſo ſyromadźiſch tam k ßebi
wſchěch, kotrychż Wóczez tebi
je dał, — do kraßnoſcże
jim ſkiczo żiwjenje.

Tuż, bratſja, ßotry, dźimy
w dom jenak k wěczноſcźi!
Tak ßebi wuſwolimy
dźěl wſchitzy najlěpſchi,
a ßwěrnych poßylnjuje
a pokoj poſkicźuje
nam ßwěrnoſcź Knjeſowa
też woßrjedź bědżenja.

Njech cżaß ßo pſchezo minje
nam ſpěſchnje w zuſobje,
njech na ßwěcże wſcho ſhinje,
nam herbſtwo wěſte je
pſchi Knjeſu najkraßniſche
a kubło najſbóżniſche,
— to dóſtanje ßo nam,
hdyż dźemy k njebjeßam! —

M. V.

Wopomnjecże we wójnje padnjenych.

We dalokim ranju je wulki row,
Tam nam'kachu tyßazy ſrudny khow
Sa naß!

We wjecżoru kſchiże ßu makuſchke,
Tam dolhe rjady ßu hrjebane
Sa naß!

Hdżeż morjo ſchumi we wichorach,
Tam ßwědczi wo wjeßełych woporach
Sa naß!

Esu pſchichod dali a ſbożo wſcho
A njewróczа żenje do domiſny ßo
Sa naß!

A my? — Jeno ßylſy a modlitwy mamy
Sa nich, kiż pjelnja te rowowe jamy
Sa naß!

Schtó namaka ßłowo ſa wopory ßwjate
A dżak doſcź wulki ſa to, ſchtoż bu date
Sa naß!

Tak je 14lětny ſchuleř w Barlinje w lěcże 1914 abo 1915 ſaſpěwał a hnydom je ßo też kantor tam namakał, kiż ſpěwny hłóß wudźěła, kiż ßo bórſy na to też w Budyſchinje ßłyſchecź da. Schtó je lubemu hólzej we wójnje padnył? Je był bratr abo wuj abo nan abo tola luby ſnaty a ſtarſchi towarſch, luby ßußod? Je widżał wójſko ſ Barlina wucżahnycź. Je cźitał w nowinach wo mnohich woporach, ſ kotrymiż dyrbjachu ßo wulke dobycża ſapłaczicź. Kak je to jeho hnuło hacż do hłubokoſcże ßwěrneje duſche. Kak je jemu było, ſo ßam njemóżeſche ßobu ſa wótżny kraj wojowacź. Tuż njemóżeſche doſcź wupraſicź, ſo tele wulke wopory ſa naß padżechu, ſo njemóżeſche njepſchecźelſke wójſko naſche kraje a měſta ſapuſcźicź.

Hólz je nětko wotroſtł. Wopomńmy ſ jeho myßlu a ſ jeho ſacżuwanjom wójnſke wopory! Też naſche wopory na ſbożu a pjenjeſach ßu wulke. Ale ſchto je to pornjo woporje tych, kiż ßu we wójnje woſtali, a pornjo woporam tajkich, kiż ßu jich żony, jich bratſja, jich ßotry, jich njewjeſty, jich dźěcźi! Je to móżno, ſo my na tychle ſrudnych pohladamy a pſchi tym ßebi njeißmy toho wědomi, ſo ßu ſa naß ßwojich lubych woprowali? Hladaj ſ tajkej myßlu woßebje na ßyroty a wudowy a ſtarſchich a praſchej ßo, ſchto mohł jim k polóżenju jich dóńta pomhacź abo kajke wjeßele jim ſa dopokaſmo ßwojeho dżaka pſchihotowacź! Někotra ſtara macź żaruje ßyna, na kotrehoż chżyſche ßo na wjecżoru ßwojeho żiwjenja ſepjeracź, nětko ßama wot ßwojeho dawa ſa ßyroty bjes nana. Kak dyrbi ſo wudowa prózowacź a dźěcźi wocżahnycź! Tyßazkróczna ſrudoba lěha nad ludom. Schtóż wot wójny njeje tak ſłě potrjecheny, tón měj dżakownu wutrobu a hladaj luboſcźiwje na tych, kotrychż je wójna do ſrudoby pſchinjeßła. K Bożemu dźeſcźu a ke konfirmaziji je woßebje rjana ſkładnoſcź, tajkim wójnſkim ßyrotam luboſcź wopokaſacź.

„Pomhaj Bóh" pak chże też troſchtowacź a do wěry wodźicź, bjes kotrejež ßo nichtó do ßwojeho njeſboża namakacź a ßwojej duſchi troſcht dacź njemóże. A to w rjannych ſchtucżkach Barlinſkeho hólza bohużel pobrachuje. Wěra hlada wot woporow a rowow horje k ſbóżnej wěcżnoſcźi. Khryſtuß ke rowam ſtupi. Żiwjenje je jeho ßłowo, wěcżne żiwjenje jeho dar. „Schtóż do njeho wěri, budże żiwy, hacż wón runje wumrje." Tuż móhli k ſchtucżkam, horkach wocźiſchczanym, hiſchcże pſchiſpomnicź:

A nětko, ſchto troſchtuje wutrobu nam?
So Khryſtuß, Ssyn Boži, też wumrěł je ßam
Sa naß! T.

Wo wumrjecżu małych dźecźi.

Kak mnoſy wěrjazy dyrbjachu ßwoje dźěcźi w najrjeńſchich lětach wumrjecź widźecź! Naſch zyrkwiny reformator Luther ſhubi ßwoju lubowanu dźowczicżku Lenku 14 lět ſtaru. Němſki khěrluſcheř Pawoł Gerhardt, kotryż je w němſkich ſpěwarſkich najbohatſcho ſe ßwojimi khěrluſchemi ſaſtupjeny, ßmědźiſche wot ſchtyrjoch dźěcźi jenoż jene wobkhowacź. Jan Albrecht Bengel ſhubi 4 dźěcźi, mjes nimi jene ſ dwěmaj njedźelomaj, druhe ſe ſchtyri měßazami. Saložerjej wuſtawa ſnutſkowneho miſijonſtwa w Bethelu pola Bielefelda, duchownemu Bjedrichej ſ Bodelſchwingha ſemrěchu w lěcże 1868 ſa 13 dnjow wſchě jeho 14 dźěcźi, ſ dźěla po cżežkim ßmjertnym bědżenju na cżežki kaſchel. A kelko cźitarjam naſcheho cżaßopiſa „Pomhaj Bóh" je Bóh tón Knjes też někotrežkuli nadźijepołne dźěczo ſ tuteje cżaßnoſcże do wěcżnoſcże ſawołał! Někotre bjes nimi běſche każ ßłónczko ſa zyku ßwójbu a na jene dobo to ßłónczko haßny. Nam wſchěm njech je to ſ wucżbu, ſo mamy jenoż jene ßłónzo ßwojeho żiwjenja, naſcheho Sbóżnika Jeſom Khryſta, kiż nam njehaßnje; jenoż ſo ßo my jeho ßłónczným pruham njewotcżehnjemy!

Profeßor D. Beck w Tübingach piſaſche raz pſchecżelej, kotremuż běſche ßmjercź 4lětnu dźowczicżku rubiła: Waſchu boloſcź ſnaju ſe ſhonjenja. W ßwojim cżaßu też mi ßmjercź dwě dźeſcźi rubi, poſdźiſcho ſemrě moja żona a ſawoſtaji mi 6 njedoroſcźenych dźěcźi, ſ kotrymiż w zuſobje ſtejach. Tehdy ßo też praſchach: Cżehodla? Tola ßwětło ßo bórſy pſchecźiſchcża,

Knjesowe ßłowo mi do wutroby padny: „Ty njeměnišch, schtož bójske je, ale schtož je cłowjeske“, a „moje myßle njesßu wasche myßle a wasche pucze njesßu moje pucze“. Ale hischcze mje cźwilowasche dopomnjecze na bolosćze a cźerpjenja, kotrež dyrbjachu cźi lubi pschetracź, a żarowanje wo ſ nimi ſhubjene wjeßela. Tola tón Knjes mi druhi ſchpruch do wutroby da: „Ja ſapomnju, schtož ſ poßleda je, a ſteju ßwěru ſa tym, schtož ſ prjódka je“. Wo tajke ßłowa wěcźnoje wěrnosćze masch ßo ſepjeracź jako wo ſkalu w żołmach ſrudoby. Tehodła ja ßwoje myßle wutorhnych ſe ſaůdźenosćze a je słożich na pschichod. Tak dyrbja ſemrěcźi lubi bycź magnety, kotrež nasche dusche do wyßokosćze cźahnu. A horny ßwět ßo ſa naß njerwi ſe żiwymi, mjes tymſo delny ßwět ſa naß na żiwjenju ſhubjuje. K.

Na dompucź hotowy.

Powjeda ßo, ſo je ßmjercź jenemu cłowjekom jednała, a tutón ßebi wumĕnił ſo dyrbi wona jemu psched poßlednjej hodźinku warnowanje podacź, ſo měł wón thwile, ßo na ßwoje wumrjecze pschihotowacź. — Lĕta ßo minychu.

Kak dźĕlenje naß móhło ſłużicź
We ſachodnym tym pſchebytku?
Ssmjercź k żiwjenju nam dyrbi ßłużicź
A krónu podacź njebjeſku;
Haj, ſ kóždej ßylſu dźĕlenja
Kcze w njebju róża wjeßela.

Mjelcź, tyſchna ſkórźba, żałoſćenje,
Row ßwojich morwych njeſkhowa;
Jim ſkhadźa rjeńſche wozucźenje,
Ssmjercź wjazy njeje pſches Khryſta;
My njeßmjertnoſcze dźĕcźi ßmy —
Tam horkach ßo saß' widźimy.

Na jene dobo ßmjercź pſched nim ſtejeſche a jemu kaſaſche, ßobu hicź. „Ale ty wſchak mje njeßy warnowała,“ ſawoła mrĕjazy w ſadwĕlowanju. „Cźe njeßym warnowała?“ praji ßmjercź. „Kóždy dźeń ßym cźe warnowała. Njebuſchtej twojej wocźi po cźaßu blukej? Njeſtej twojej wuſchi kaž ſawrjenej? Njeßu twoje włoßy ßo ſeſchĕrike? Njeje twój khód njewĕſcźiſchi? Njeßu twoje mozy wotebĕrale? A ty rjekneſch, ſo cźe njeßym warnowała?

Kak huſto ßym wyſche teho w mĕſcze cźi dała ßo ſetkacź

cźěłom? Wschědnje ßym cźi dała w nowinach cźitacź wo ßmrětnych. Wjazy hdyžli połojza ſ nich běchu ludźo, kotſiž buchu w kcźenju ßwojeho žiwjenja wotwołani. Ssym też do twojeje ßwójby saſtupiła. A ty rjeknjeſch, ſo cźe njejßym warnowała? A nětko, pſchihotowany abo niz, pój ſo mnu!“

Na ßmjercź pſchihotowany bycź je potajnſtwo praweho žiwjenja. Na ßmjercź pſchihotowany bycź pak rěka: Wodacźe hrěchow měcź, ſ mozy cźerta wumóženy bycź a Boże dźěcźo bycź. Tuto wulke ſbožo pak je Jeſuß Khryſtuß pſches ßwoju ßmjercź nam warbował. We wěrje móže tuto kóždy měcź, kiž ſa tym žada. —

Kſcheſcźijana modlitwa.

Hłóß: To cźěło chzemy pohrjebacź.

Dźak, cźeſcź cźi, Khryſchcźe, dawamy,
So ſa naß cźerpik, wumrěł ßy! —
Pſches twoju ßwjatu drohu krej
Pſched Bohom ſ nami derje ſtej'

Njech dawa twoje cźerpjenje
Nam wſchitkich hrěchow wodacźe,
Nam wotewrć durje k žiwjenju,
Naß dowjeſcź k Wótzej naſchemu!

Bóh wěcźny, cźłowjek wěrny ty,
Naſch Sbóžnik, wyſchſchi měſchnik ßy;
Nam wupomhaj, hdyž ßmjercź k nam dźe,
Se ßmjercźe, hele wěcźneje!

Njech twoja krej naß wußwjecźi,
Hrěch, hańbu, ßud ßwój wot naß wſmi.
Pod kſchižom nam ßwój troſcht, měr daj,
Nam k ſcźerpliwoſcźi dopomhaj!

Budź naſcha móz w wſchej ßłaboſcźi,
Sso po naß khudych horje wſmi,
Pſchińdź, budź a woſtań pola naß
Se ßwojej hnadu kóždy cźaß!

Nam wěru, dowěrjenje daj,
Móz ſleho ducha roſłamaj,
Stej pſchi naß ty hacź do ßmjercźe
A daj nam wěcźne žiwjenje.

We ßwojej wulkej ßmilnoſcźi
Sso ßmil nad nami wſchitkimi,
Naß w kſchižu, w nuſy njewopuſchcź,
Dokł wulki naſch nam wſchitkim ſpuſchcź.

Daj twojoh' ßwjatoh' Ducha nam,
Tón budź naſch wodźeŕ k njebjeßam
A ſcźiń naß mudrych, roſumnych,
Wſchěch twojom' ßłowu poßłuſchnych! —

Budź wěcźny dźak, cźeſcź, khwalba cźi,
Naß wſchěch do njebjeß k ßebi wſmi;
Twój wulki ßwjaty wopor daj
Nam w wěcźnoſcźi twój kraßny raj!

J. W.

Njeje też tole hódne 400lětneho wopominanja?

W cźaßu 400lětnych jubilejow reformazije ßmy žiwi. Khutne a woßebite bě to wopominanje, kotreź też tu we „Pomhaj Bóh“ dźerźachmy w auguſcźe Leonhardej Kaiſerej, krwawnemu ßwědkej Lutheroweje reformazije w Bayerſkej; 16. auguſta 1527 bu tutón pola nětk hornjoawſtriſkeho měſta Schärding na ſchcźěpowzu ſpaleny, dokelž ßo njewotrjekny ſpósnatej wěrnoſcźi evangelija.

Lěto 1527 bě dozyła ſtruchłe lěto ſa naſcheho Luthera. Do Wittenberga doby ßo njepſchecźel, pſched kotrymž w tehdomniſchim cźaßu ludy, kraje, měſta, wßy tſchepotachu: mór. Też do Lutherez doma ſacźahny tuta khoroſcź a ſ njej druhe. Luther ßam cźerpjeſche też w tutym lěcźe na wutrobu. Jeho dom bu khorownja niz jeno ſa Lutherez ßwójbu, ale też ſa druhich. Cźěkacź pſched khoroſcźu a ßmjercźu, kaž to tehdy wjele cźěkachu, haj zyła univerſita cźekny tehdy ſ Wittenberga, to njechaſche. Woſta na tym měſtnje, na kotrymž ßo wot Boha ſtajeny wjedźeſche. Wukonjeſche ßwěru duſchepaſtyrja a lěkarja duſche a cźěła, a ßmjercź dźěſche nimo.

Lěto poſdźiſcho ſaſtupi pak tola ßmjercź do Lutherez doma. Dźowcźicźka Hilźka wumrě. S druhej ſwonkownej a ſnutſkownej nuſu pſchińdźe tak hłuboke žarowanje na reformatora. Ssylneho wojowarja wutroba žarowaſche tak zunjo w holcźku, ſo ßo Luther ßam dźiwaſche, kak to ßmjercź wutrobu pſchewobrocźa. Pſchi łožku Hilźki ſ mandźelſkej, kotraž horze ßylſy plakaſche, ſtejo, ſacźini dźěſcźu wócźzy a rjekny: „Kata, ja wěm, ſchto je Bóh nam cźinił! — Hlaj, luba, Bóh pſchimny drje ſ krutej ruku ſa naſchej wutrobu. Tuta dyrbi nětk ſměrom bycź a pokaſacź, hacź je pucź k njemu namakała. Pola njeho jenicźzy je móz a ßylnoſcź! Hilźka pak wotpocźuje w Božim klinje a wotucźi jutſje rano mjes hrajazymi jandźelemi!“ Ssylſy ßo jemu ronjachu, lědy móžeſche rěcźecź. „Ty ßy macź! Wupłakaj ßo! To wołóża wutroby martru a woſmje precź wodźěwanje, kotreź nam ſchcźeźku k Bohu ſawodźěwa!“

Tak tam ßedźeſche zyłu nóz ſe ßwojej Katu pſchi łóžku njebocźicźkeho lubuſchka. —

A jako 1542 ßo ßmjercź khłapaſche, ſo by ßebi Lenku žadała, hižo 13lětne holcźo, woſta Luther też w tutym horju ſtroſchtny a bě ſ mozu ßwojeje wěry ßylny doſcź, tych ßwojich troſchtowacź, kotſiž horze ßylſy ronjachu, woßebje też Lenzyny bratr Hans. Mjes tym, ſo bě ßo nan ſa dźowcźicźku modlił, wudycha tuta. Pſchi jeje łaſchcźu rjekny wón tamne ßłowo, kotreź ma ſa wſchěch, woßebje pak ſa ſtarſcheju telko kraßneho troſchta, ale pak też telko khutneho pominanja: „Ja ßym jenu ßwjatu do njebjeß póßłał, haj jenu žiwu ßwjatu! Ow, ſo bychmy my tajku ßmjercź měli!“

Njeßłyſchimy to runje ſa naſch cźaß to prědowanje a pominanje: „Starajcźe ßo ſa to, ſo maja waſche dźěcźi Jeſuſa lubo, ſo wěrja do ßwojeho ſtanjeneho Sbóžnika! Tak a jenož tak budźe ßmjercź bjes jědojteho žahadła a budźe ſtacź wěrny troſcht ſ Wami pſchi ßmjertnych łožach a łaſchcźach a rowach, jenož tak budźecźe wy troſchtowani tych dla, kotſiž wotßal dźeja poßledni pucź, a waſche dła, kiž wy ſa nimi hładacź, woſtawjo tu, bywajo pak ßami duzy k rowu!“

Tohodła: Budźmy też pſchi rowach wěrni evangelſzy! My to budźemy, hdyž budźemy wſchitzy, młodźi a ſtari, lubowacź ſ zykej ßwojej wutrobu Jeſuſa Khryſtuſa w ßwojim žiwje-

nju, sakožiwschi žebje žameho a tych žwojich, žwoje žiwjenje a jich žiwjenje na njeho, kotryž je žmjercži móz precž wsał, žiwjenje pak a njesachodnosć na žwětło pschinjeßł.

Maczerna duscha.

Esmy tu wobschěrnischo w „Pomhaj Bóh“ pißali wo okultnych, t. r. za cžłowjeka potajenych wězach. Psches nowiny je schło psched krótkim powjesć wo podawku, kotryž po žwojim zyłym waschnju žłuscha do okkultneho.

Kubleŕ Foltanski pschebywajsche psched krótkim w Bromberga; jeho mandželska bě ſ dzěcžimi w žamotnej hajnkowni pola Tucheła. Jako Foltanski hižo w nozy we ložu leżeschе, žwonjesche telefon. Wón wsa nawuschak a wußłyscha zyle jaßnje hłoß žwojeje žony a scžehowaze žłowa: „Heinricho, pschińdź hnydom po dzěcži! Wone njeßmědža pschi mojim rowje płakać!“

To bě zyle špodźiwne. Ani hajnkownja ani zyła wokolina njeměješche telefon. Tohodla žo telefoniscy pola póstu w Bromberga wopraschа, hacž je schtó wot tam a tam rěcžał. Jemu wotmołwichu, so dozyła nichtó njeje za zyłu nóz ſ jeho apparatom telefonował.

Nasajtra pschijědže auto pschd jeho bydlenje, a wón dosta powjesć, so je jeho žona w nozy ½1 hodźin wumrěła. W połnozy ſkhori na dobo na sapschimanje wutroby a bědžeschе žo na pol hodźiny ſe žmjercžu. Hladajo na dzěcži, kotrež płacžo wokoło njeje stejachu, rjekny wjazy krócž wótsje: „Kak rad bych ſe žwojim mužom ſ najmjeńscha hischcže telefoniscy rěcžała!“

Foltanski žo, do hajnkownje pschischedschi, wo wschěm nadrobnje wobhoni. Nichtó njebě žo za zyłu nóz ſ domu wotžalił a kubło, kotremuž hajnkownja žłuscha a kotrež ma jej najbliščschi telefon, je 12 kilometrow ſdalene.

To tutón podawk! Do okkultnych wón žłuscha, dokelž tu dźiwne, njeſnate mozy žobuſkutkuja. Za tych, kiž to duchowne pěja a tak też njeßmjertnu duschu cžłowjeka, wostanje wón dospołnje okkultny, potajny, njesrozumliwy. Nam pak, kiž wěrimy, kiž wěmy, so njeßmjertnu duschu w žebi mamy, je to ſjawne, so duscha macžerje, cžuje, so je wotžał wołana, a ſrudžena tych dzěcžatkow dla tak połna macžerneho staranja była za tute dzěcži, so je ſ dźiwnej mozu samohła po wožebitym puczu ſe ſemſkim, njech też zyle modernym žrědkom doscžahnycž mandželſkeho a jemu, žo wotžalejo ſ cžěła a ſemje, poruczicž wožyroczene dzěcži. Macžerna lubowaza duscha to dě, kotraž, wobjimajo w lutej luboscži dzěcži a mandželſkeho, w hodźinje wumrěcža wołasche — a ſ Božim dopuschcženjom dowoła. —

S druhich powěſczow wěmy, so njeje też tole tam we Bromberga žo k prěnjemu rasej tak ſjewiło, ale so žu podobne poderdženja hižo do toho ſapißane.

Schto je žmjercž? Schto je wumrěcže? Tuke taſchenja žo ſbožaja ſ druhimi khutnymi. Esmy my ſwólniwi a hotowi, žo za cžaß žwojeho žiwjenja wo to staracž, so duscha, kotraž wotžał cžehnje, ſbožowna, ſbóžna wotžał cžehnje?

Esmjercž je hrěchow mſda.

Esmjercžthutne to žłowo a wěrne! Hladaj wokolo žo, wſchudžom je napißane! Poßłuchaj, cžaß a žiwjenje wola jo wótsje!

Wopiwz, wotrocžk a ſchklova alkohola, kónzuje w žebi dobre mozy dusche a cžěła, dobre poczinki a dobre ſaßady. Ał alkohol kónzuje w nim cžěło a ducha. Esmjercž je tuteho hrěcha mſda a to po tamnej ſtyſka połnej ſaßadže: ſtarſchich hrěchi domachpytam na jich dzěcžoch hacž do 3. a 4. ſtawa.

Pod tutym žłowom luteho žudženja bywa žudženy też njepózcžiwy cžłowjek. Njepózcžiwoscž, njerodne ſadžerženje je mordarſtwo: mori cžiſtoscž dusche a myßłow a cžěła, mori cžeſcž a pózcžiwoscž a dobre mjeno, mori žwoju ſtrowotu a ſtrowotu potomnikow a dzěcžidzěcži. Kerchowy a domy kripowych a duchakhorych žu traſchaze pomniki tajkeho mordarſtwa.

To je wſchudžom widomne a žłyſchomne! Ale žłyſchecž jo a widžecž, to njeje wſchudžom. A „pſchepoſdže“ je tu to žłowo, pod kotrymž ſdychuja hrěſchnizy žami a cži, kotříž ſ jich hrěchom ſchkodowachu. Njech žmjertna njedžela n[illegible] ſ hobrſkimi a njewuhaßniwymi wohnjowymi pißmikami napiša do wutroby a žwědomnja: Esmjercž je hrěchow mſdai

Cžełowe deſki.

We wěſtych krajinach Tirolſkeje a Bayerſkeje knježi waſchnje, so deſki, na kotrychž žu cžěła leżałe, prjedy hacž žu žo do kaſchcža położiłe, pschi pucžu abo pschi murjach pohrjebniſchcža abo pod ſtarymi ſchtomami abo też na pólnych mjesach postaja. Na nich cžitaſch mjeno, ſtarobu a žmjertne lěto ſemrěteho, też pſchicžinu jeho žmjercže, troſchtne ſpruchi, a druhdy też wobraſki namakaſch. Swjetſcha žu wobarbjene a wostanu ſtejo, doniž njeſhnija. We wſchelakich krajinach žo tele deſki też na ſcžežkach pſches bahniſchcža nakožuja abo na kemſchazych ſcžežkach pſches rěku. Tak žo wopomnjecže ſemrětych derje ſakhowa a žo kóždy na tajkej ſcžežzy khodžazy žam na žwój kónz dopomina. Wſchako móža nam ſemrěcži, hdyž jich prawje wopominamy, wjele pomhacž k temu, so bychmy po dobrych pucžach khodžili a pschezo na žwój kónz we wěrie pschihotowani byli.

Ssudženje morwych.

Stare egyptowſke „knihi morwych“ na 125. ſtawje — kajka wulka kniha to! — wopißaja, kak ſemrěty, wot bohowki wěrnoscže ſa ruku wodženy, do žudneje žurle podſemſkeho raja ſaſtupi, so by pſched trón krala morwych ſtupił. Pſched trónom ſteji wulka waha, na kotrejež jenym talerju leži wěrnoscž, na tamnym wutroba ſemrěteha. Wokoło krala morwych žedži 42 bohow. Kóždy nad jenym ſe 42 hłownych hrěchow ſtražuje, a dwaj bohaj, Horus a Akubis, ważitaj wutrobu. Bóh Thoth jako woprawjeŕ wosjewi rosžudženje, kotrež žebi Egypcženjo pschezo jako ſa ſemrěteho dobre myßłachu. Kaž je Diodor powjedał, hižo do pohrjeba cžłowjeſki žud nad morwym žudžeſche. Do teho, so kaſchcž na žwjatym jěſorje do łódže ſtajichu, žo pſchecželjo a ſnacži ſemrěteho na brjoſy ſeńdžechu, so bychu pſchitomni byli, hdyž 42 žudnizy morwych žud dżerżachu. Kóždy žudnik měješe prawo, morweho wobſkorżecž. Hdy bychu žudnizy jeho ſkórżbu wobkruczili, by žo cžěło bjes cžeſcže pokhowało, potajkim cžicho. Tak žu pjecža też njeprawi a hidženi kralojo wo cžeſcž ſjawneho

pohrjeba pschischli. Sschiwdżerjo pak hychu do kruteho khłostanja sapadli. Tak je mjes starymi pohanami pschi wschej pschiwěrje bojosćż nětkotreho woi słych puczow wotdżerżała. Schto wbohich ludźi nascheho cżaża, kiż niczo njewěrja, wot jich pucża do skażenja wottraschi? Nascha bohabojosćż budź nam dobry mózny schkit. Teho ża dżerżmy kóżdy cżaż, a nasch pohrjeb budże nasch cżeżny dżeń, kajkiż cżaż żiwjenja njejżmy widżeli.

Pohrjebnischczo.

W městach skoro żanych „kerchowow" wjazy njeje, cżeła ża wokolo Bożich domow wjazy njekhowaja. Też ża nichtó wjazy nutskach w zyrkwi njehrjeba, strowosćże kemscherjow dla. Niz żrjedź města, ale swonka města na wożebitych pohrjebnischczach hižo dawno wschitke cżeła khowaja. Tak żu wulke rjane, cżiche a khłódne pohrjebnischcża nastale, na kotrychż też pschistojne kapałki abo zyrkwiczki steja każ Tuchorska zyrkej na Budyskim Tuchorju. Tak żarowazy rowy wopytaja, ale drusy k rowam njepschińdu, husto dosćż na wjazy, haj wjele lět niz. Hdżeż rowy wokolo Bożeho doma leża, tam kóżdy kemscheŕ nimo nich khodźi. To pomha Boži dom jako pomnik wěcżnosćże do wutrobow sapiżacż. Każ pata nad kurjatkami tak zyrkej steji nad rowami. Na wżach widźisch do Bożeje żkużby żiwjenja na kerchowje a po kemschenju sażo. Pobożnosćż je ludźom wobkhad s lubymi dokonjanymi każ se njebjeskim wótzom. To je wěsćże pobożnosćż hkubje do wutrobow pschimaza hacż tam, hdżeż je morwy plestr wokolo doma Bożeho. Też na pschewodżenjach je rjeńscho, hdyż swony se zyrkwineje wěże dele na wotewrjeny row klincża a sastanu, hdyż potom duchowny srudnych w Khrystużu troschtuje. Wěste pak je, so se strowosćżu lěpje steji, hdyż rowy njejżu w bliskosćzi khěżow a jich studnjow. Snajmjeńscha dyrbja żylne murje, hłuboko do semje satwarjene, kerchow wobdawacż. Tajke murje k rjanosćzi zyrkwje a kerchowa wjele pschinoschuja, na pschikład w Bukezach, w Barcże, w Porschizach a Budyschinku, też w Hodżiju a druhdże.

Wěra do wěcżneho żiwjenja.

Nascha kschesćżijanska wěra na Khrystużu steji, na najmóznischim a najrjeńschim Boži sjewjenju. To móże nam dożahacż, so krucże a wjeżele wěrimy, so njeje wschitko nimo po żmjercżi. Tehodla pak je wjele hódne też sa naż, so wěmy, so w Bożej stwórbje żo nicżo shubicż njemóże, so wschitko, schtoż żo pschemeni, na wěste waschnje dale wobsteji a so też żana móz shubjena njeńdże, so na pschikład we wuhlach je żłónczna cżopłota prastarych cżażow skhowana, w kotrychż hobrske lěży roscżechu. Tuż tola njeje mózno, so tajka móz, każ cżłowjeska dusicha, by żamalutka kónz wsaka. Sa to żu też wschitke ludy srosumjenje měli. Njech żu żebi żiwjenje po żmjercżi na żwoje spodżiwne waschnje myżlili, so morwi żu dale żiwi, to běsche jim wěstosćż. To widźimy tudy we naschej Lużizy s mnohich wurywanjow, to nam praja romske katakomby a egyptowske pyramidy, też wschitke waschnja, se kotrymiż żu wschelake ludy cżeła pokhowali. Najhórsche, schtoż żebi mózachu myżlicż, bě Grichom a Romskim a je hischcże Chinjanam a Japanskim, so żane cżeło njesahrjebane leżo wostanje, tak so dusicha w tamnym żwěcże měra nima. Tak, hdyż cżeło zuseho namakachu, snajmjeńscha tsi horstki pjerschcże na njo cżiżnychu. S teho drje je hacż do nascheho cżaża waschnje, s modleŕskej myżlu k rowej stupicż a semrětemu tule pożlednju

Njeżmjertnosćż.

O rjana wěstosćż njeżmjertnosćże,
Ty sahroda we puscżini,
Ty żórko shóżnej' wjeżelosćże
A żłónzo we tej żmjertnej cámi!
O wotschewjenje njebjeske,
Ja s dżaka żylsu witam cże!

Do prócha tschaże wożoknjene
Wětr nasymski wschě liscżiczka.
Te, te żu k tlaczu położene
A żiwjenje wjaz' njewidża;
Naż pak tu wużywa Bóh żam
A hromadźi saż' k wěcżnym żnjam.

Kak dżělenje naż mohło stużicż
We sachodnym tym pschebytku?
Ssmjercż k żiwjenju nam dyrbi żkużicz
A krónu podacż njebjesku;
Haj, s kóżdej' żylsy dżělenja
Kcże w njebju róża wjeżela.

Mjelcż, tyschna skórżba, żakosczenje,
Row żwojich morwych njeskhowa;
Jim skhadża rjeńsche wozucżenje,
Ssmjercż wjazy njeje psches Khrysta;
My njeżmjertnosćże dżěcżi żmy,
Tam horkach żo saż' widżimy! H. Sejlek.

Nasch delnjożerbski krajan nědyschi Lipscżanski superintendenta D. Pank praji:

Hdyż stari póhanjo semrětym roskamany stołp k wopomnjecżu na row stajachu — kschesćżijenjo stajeja kschiż abo położa kamjeń na row, każ něhdy bu Khrystużowy row s kamjenjom sawrjeny. A na kschiż abo kamjeń palmowa hałosa abo k njebju jědżaza łódź — to běchu pola prěnich kschesćżijanow snamjenja jich nadżije pornjo tym, kiż żaneje nadżije nimaja a jich pižmiki běchu mózne żłowa żwjateho pižma. —

Bismarck na żwoju żonu:

Njeżměmy żo na tutón żwět powěżnycż a w nim doma bycż. Cżakaj hischcże 20 abo 30 lět w najlěpschim padże, a wobaj żmój staroscże cżłowjeskeho żiwjenja pschětrakoj. Njeby woblekanja a wużlěkanja hódne było, hdy by se żmjercżu wscho nimo było. —

Pschiżłowow prědowanje a wucżenje.

S luda pschińdu, do luda prěduja pschiżłowa, a tola ludźo tak mało kedżbuja na tuto starodawne prědowanje, wożebje hdyż jim tuto prěduje żmjercż. A tola ani jedyn ani jeno żmjercżi njewucżeknje:

Ssmjercż je starom psched wocżomaj a młodemu sa pjatomaj. —

Ssmjercż ma na hród runje tak bliško każ do podhroda. —

Ssmjercż żebi nimo kiprjeńkow po jaknych khodźi. —

Ssmjercż njehlada sa tym, hacż chżesch abo njechżesch. —

Ssmjercż żebi njetrjebasch wołacż, ta bjes toho po tebje pschińdże. —

Ssmjercż żo nikoho njeprascha, kelko lět ma. —

Ssmjercżi je kóżde dżěcżo do rowa srale. —

A tola cżłowjek to spyta, żmjercżi wucżeknycż a żo wuwinycż, ale podarmo:

Ssmjercż khodźi pucże wschelake. —

Ssmjertna njedźela.

Row drje to a jeho hórka tam!
Row drje to, haj, ale row niz ßam!
Hladaj, kschiž tam steji na rowje!
Hladaj, Khrystußowy kschiž to je!

Khrystuß rowej, ßmjercźi móz je wsa'
Dobycźe a žiwjenje nam dał!
Wěnz tam dobycźerski ßmahuje,
Snamjo drohe, króny wěcźneje!

Row, njech row teź luby ja tam mam,
Njetroschtny pak pschi nim njepłakam! —
Khryschcźe, Ty jón ßwjecźił ßy a mój,
Tuž ßym, Khryschcźe, žiwy, morwy Twój!

Ssmjercź hischcźe na nikoho sabyła njeje. —
Ssmjercź ma sjawne a potajne scźežki. —
Ssmjercź móže teź psches želesne durje. —
Ssmjercź powala selowe žony. —
Ssmjercź sa kóždej poßleńzu łaka. —

Tohodła njecźekaj hakle psched ßmjercźu. Ty jej tola njewucźeknjesch. Hladaj jej napschecźiwo, haj do woblicźa a hotuj ßo, so wobstejiisch, hdyž pschińdźe. Wobstacź móżesch! Wobstaraj wscho derje, so by ßam wobstarany był!

Ssmjercź je najwótrischa prědarka womornym duscham. —

Ssmjercź a syma stej njeßmilnej žónskej. —
Ssmjercź ßo protyki njeprascha. —
Ssmjercź ßebi wschelaku winu pyta. —
Ssmjercź cźi na cźaßnik dunje: schpura ßo ſ cźopika ßunje. —
Ssmjerkny kitl žanych kapßow nima. —
Ssmjertne hórki psched zyrkwju nam pokutu prěduja. —
Ssmjertny swón spěwa: Cźłowjecźe, hotuj ßo na sbóżnu ßmjercź! —

— **„Pomhaj Bóh“** je dźenßa duzy do wschitkich wośadow Sakskeje a Pruskeje a je wośebje wuhotowane sa tutón khutny dźeń. „Pomhaj Bóh“ je dźenßa duzy k wschěm Serbam, tym, kotrymž hewak kóždu njedźelu pschikhadźa, a tym, kotrymž hacź ßem njeßmědźesche pschikhadźecź. Dźenßa chze „Pomhaj Bóh“ bycź poßoł a tołmacź tuteho wośebiteho ßwjedźenja, hewak pak ßerbski „njedźelnik“ sa kóždy ßerbski dom, so by pschinjeßł w ßerbskej rěcźi prědowanje a kěrluscha kaž teź powjedancźka, nastawki, powjesćze ſ zyrkwje a stata, ſ nabożneho žiwjenja, wośebje pak ſ wośadow, tak teź stawjiny naschich ßerbskich wośadow. A wośebje tute wośadne stawiśny ßu byle rad cźitane. Wośadnik naschich ßerbskich wośadow chzyło „Pomhaj Bóh“ rad bycź. Sa to pak je nusne, pomoz wośadow a wośadnych wjednikow kaž jenotliwych Serbow. So bychu tola tuczi wschitzy jemu tohodła smóżnili, wot pschichodneho měßaza dezembra abo tola wot noweho lěta 1928 kóždu njedźelu pschikhadźecź teź do tych domow, kotrež běchu nětkle jemu hischcźe sawrjene! T. r. ßebi „Pomhaj Bóh“ skasacź pak pola fararja pak pola Ssmolerjez kniharnje ßameje pak hewak po pschihódnym pucźu. A nimo toho ma tuto namołwjenje to na ßebi, so proßy wschitkich Serbow wo pschinoschki a nastawki a powjesćze, a to ſe Sakskeje kaž Pruskeje, so by było tuto kopjeńko woprawdźity: „Wośadnik“ naschich wośadow. Tajki ßerbski wośadnik je wośebje nusny we tych wośadach Sakskeje a Pruskeje, w kotrychž ßo wjazy kóždu njedźelu ßerbska Boża ßłužba njedźerži. — Tuž strowi wono Waß, lubi Serbja w Sakskej a Pruskej dźenßa, ßo nadźijejo, so ßo wjeßelicźe a prajicźe: „Witaj k nam a budź nam nětk kóždu njedźelu lubje witane“ se sprawnej ßerbskej wutrobu: „Pomhaj Bóh!“

Cźischcźerńja a nakład. Redakzija.

Soll jede Woche „Pomhaj Bóh“ hierher geschickt werden, bitte diesen Abschnitt ausfüllen und bei der nächsten Postanstalt oder Briefträgerin abgeben.

Wohnung ..... Straße und Hausnummer .....

An das Postamt, hier

Für den Monat Dezember 1927 bestellt

Herr .....

Expl.	Name der Zeitung	Erscheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	**„Pomhaj Bóh“**	Bautzen	1 Monat	0,26 Reichsmark

Poststempel

.....Mk. empfangen

.....Unterschrift.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 48. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 27. novembra 1927 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihárnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

1. njedźela adventa.

Jerem. 31, 31—34:

Hlaj, cźaß pschińdźe, praji Knjes, w kotrymž chzu ſ Israelskim a Judźinym domom nowy ßlub ſcźinicź . . . Ja chzu ßwój sakoń do jich wutroby dacź a do jich myßle sapißacź. Ja chzu jich Bóh bycź, a woni budźa mój lud.

Budź nam powitany luby adventski cźaßo, nalětny cźaßo Knjesoweje zyrkwje. Budźćże nam witane, wy stare, lube adventske a hodowne kěrlusche: Kak powitam ja tebje; Dźak budź Bohu pśche wschón ßwět; Ja ſnjebjeß dele pschińdu k wam. Budźćże nam witane, wy lube, ſnate adventske woßoby: Marja a Josefo, Zachariaßo a Hilźa ſ dźěśćźom, kiž bu profeta najwyschscheho, Simeono a Hana. Budź nam witane pschede wschěm nowe póßelstwo hnady, kaž jo nasch text nam podawa. Njeje tak: **Bóh naß ſ nim na najrjeńschi ßwjedźeń pscheproschuje, kotryž je hdy cźłowjekam pschihotowany?**

Wón nam w nim praji, so chze ßłónzu ßwojeje hnady ſaßo skhadźecź dacź, so chze ſ cźłowjekami nowy ßlub ſcźinicź a so je nam w nim lóß padnył na wjeßełe město.

1.

W dalokej połnozy je wulka krajina, ſa kotruž w ſymſkim cźaßu 3 abo 4 měßazy dołho žane ßłónczko njeßwěcźi. A žadyn cźłowjek nima mozy doscź, jo pśches horizont ſběhnycź; ſcźerpliwi dyrbja tamniſchi wobydlero na Božu móznu a hnadnu ruku cźakacź. Ale kajke wjeßele, hdyž ßo tam we naléczu prěni krócź mała kroma ßłónczka pokaſuje. To je jim ßwědcźenje: nóz je ßo minyła, dźeń ßo ßaßo pschibliżuje.

Też na cźłowjeſkim narodźe něhdy podobna nóz leżeſche. W prěnim ſpocźatku wſchak běſche też na ſemi rjany jaßny dźeń. Sſłónzo hnady cźopłe na prěnjeju cźłowjekow ßwěcźeſche. Niczo mjes nimaj a mjes Bohom njeleżeſche; wo ſłym wobſkorżowazym ßwědomju wonaj niczo njewědźeſchtaj. To bu hinak, jako na wabjenje hada a žadoſcź ßwojeho cźěła bóle poßłuchſchtaj, dyžli na Boži hłóß. Tehdy ßo ſa njeju ßłónzo hnady ſhubi a nóz naſta. Pſchetoż Bóh ßam je woprawdźite ßwětło. Schtóž jemu khribjet wobrocźi, w cźěmnoſcźi khodźi. Snutskowne wóczko cźłowjekow ßo dale bóle saczmi. Žadyn hłóß hnady wjazy ſ njebjeß dele njeklincźeſche. Wſchudźom rěkaſche: „Njehnada a hněw, tyſchnoſcź a cźěßnoſcź na wſchě duſche cźłowjekow, kotſiž ſke cźinja.“ A jako k ſnutskownemu wobſkorżowarjej hiſchcźe Boži ſakoń ſtupi, też wón kóždemu ßwědcźeſche: „Bóh njeje Bóh, kotremuž ßo bjesbóżne waſchnje lubi; ſchtóž ſły je, nima města pola njeho.“ — Kak je cźłowjeſki narod tamnu nóz pſchětrał? S dźakom pſchecźiwo Bohu dyrbimy wuſnacź, ſo běchu ßebi cźłowjekoju ſe ſahrody Eden něſchto ßobu wſali. W najſtarſchim cźaßu naß Henoch ſetka, kotryž bójſke žiwjenje wjedźeſche a ßmjercźe njewohlada. Sa cźaß lijeńzy ſteji Noah prawy mjes tórnym narodom. Poſdźiſcho wo Abrahamje ßłyſchimy, kotryž Bohu Knjeſej wěrjeſche, a tuta jeho wěra bu jemu ſa prawdoſcź pſchizpěta. Ale dokoło wokoło ßwět pſchibohaм ßłużeſche. Iſraelſki lud drje mějeſche ßwój ſakoń, ale też wón nóz roßßwětlicź njemóżeſche. Druhe ludy, woßebje Grichojo, mějachu mudroſcź, w kotrejž něſkotra wěrnoſcź wotpocźowaſche, ale mudroſcź ſ wyßoka to też njeběſche. Žiweho Boha ludy njeſnajachu, tuž też niczo wo hnadźe a žiwej

nadźiji njewědźachu. Jenoż ßłowa wěſchćenja, kotrež běſche Bóh Jſraelej dał, mózachu lud pſched ſadwělowanjom wobarnowacź. Sſłowa kaž te: „Wón njebudźe wěčnje hněw dźeržecź“, a tamne: „Wam, kiž ßo jeho mjena bojicźe, budźe ßłónzo prawdoſcźe ſkhadźecź a ſbožo pod jeho kſchidłami“, kaž rańſche ſerja na njebju ſtejachu. Sſłónzo prawdoſcźe pak mózeſche jenoż ſkhadźecź, hdyž ryczeŕ pſchińdźe, kotryž dyrbjeſche wodacźe hrěchow dobycź. Nětko mózemy ßebi myßlicź, kak ßo na ſbožo cźakaze wutroby wjeßelachu, jako hłoßy profetow ßłyſchachu: „Hlaj, cźaß pſchińdźe, hdźež Bóh ßwój hněw puſchcźi, ßwoje wobliczo ſaßo pſchecźelnje k nam wobrocźi a ſtara nóz cźěka.“ Jich wjeßele běſche wjele wjetſche hacź wjeßele ludźi w połnozy, hdyž ßo ßłónzo ſaßo pſches horizont ſběha.

2.

My jo hakle prawje ſrozumimy, hdyž do noweho ßluba nuts hladamy, kotryž je Bóh ſ nami ſcźinił. „Hlaj, cźaß pſchińdźe, praji Knjes, w kotrymž chzu ſ Jſraelſkim a ſ Judźinym domom nowy ßlub ſcźinicź.“ Njeměńmy, ſo tajke ßlubjenje jenoż židowſkemu ludej płacźi. Jſrael je jenoż ſahrodka, ſ kotrejež mějeſche ßo ſchtom žiwjenja mjes ludy ßadźicź, je pſchiſtaw, ſ kotrehož łódźicźka ſ kſchižnej khorhoju k wſchitkim brjoham jědźe. Też k nam je wona dojěła, też do naſcheho luda je ſchtom žiwjenja płodźeny. — Wjeßelmy ßo, ſo ßmy dźěcźi noweho ßluba. Wo nim naſch Knjes praji: „To dyrbi mój ßlub bycź, kotryž chzu ſ Jſraelſkim domom ſcźinicź: Ja chzu ßwój ſakoń do jich wutroby dacź a do jich myßle ſapißacź.“ Ale kak Boži ſakoń do cźłowjeſkeje wutroby pſchińdźe? Najprjódzy wſchak ma ßo wón nawuknycź. Ke kſcheſcźijanſkemu žiwjenju ßłuſcha, ſo ma ſtary Boże 10 kaſnjow runje tak twjerdźe w pomjatku kaž dobry paczeŕſki. Ale ſ wuknjenjom ßamym njeje doſcź. Schtoż ßy ty jenoż do pomjatka pſchijał, w nim leži kaž ßymjeńtne ſornjatka w ſemi, kotrež ſkhadźale njejßu. Hdyž dyrbi ßo Boži ſakoń w tebi žiwy ſcźinicź, dyrbi k Božim 10 kaſnjam wěra ſtupicź. Też tu ty wſchak najprjódzy ſ pomjatkom wuknjeſch. Hdyž pak pilnje w Božim ßłowje pytaſch a pſchi tym ßwojeho Knjeſa proßyſch, ſo by wón ßwjateho Ducha jako roßu a deſchcźik na ßuchu krajinu wulał, potom je hinak. To je ſaſtojnſtwo ßwjateho Ducha, Khryſtuſa w naß žiweho ſcźinicź a pſchekraßnicź. To je něſchto wulke, hdyž ßo naſch Knjes w duſchi žiwy ſcźini a my mózemy w ponižnoſcźi prajicź: „Ja ßym žiwy, niz pak ja, ale Khryſtuß je we mni žiwy; pſchetoż ſchtoż ßym žiwy we cźěle, to ßym žiwy we wěrje do Ssyna Božeho, kiž je mje lubował a ßo ßam ſa mnje dał.“ To je nowy cźłowjek we naß, cźłowjek noweho ßluba. A kaž Khryſtuß ßam njeje do ßwěta pſchiſchoł, ſakoń ſaniczicź, ale dopjelnicź, kaž běſche jeho jědź, cźinicź wolu ßwojeho Wótza w njebjeßach, tak je też wjeßele tajkeho ſ jeho mozy wobnowjeneho cźłowjeka, ſe wſchej ßwěrnoſcźu po Božich kaſnjach khodźicź. — A k temu wopomńmy, ſo mějeſche zyły ſakoń napißmo: Ja chzu waſch Knjes bycź a wy dyrbicźe moji wotrocźzy bycź.“ Kak zyle hinak rěka to w nowym ßlubje. Mjes pſchirunanjemi naſcheho Sbóžnika jene ſe ßłowami poczina: „Kral běſche, kotryž ßwojemu ßynej kwaß hotowaſche a jich wjele na njón pſcheproßy.“ Tutón kral je Bóh naſch Knjes. A jeho ßyn je wěcźny jeniczki narodźeny ßyn wot Wótza. A ſchtó je njewjeſta? Wona ßo njemjenuje, my ju w tamnych wjele namakamy, kotrychž kral pſcheproßy. Kóžda woßada je tuta njewjeſta, a ſaßo też kóžda, jenotliwa duſcha. Potajkim niz wjazy wotrocźzy, ale kóždy kſcheſcźijan dźěcźo Boże, kóžda duſcha njewěſta Jeſom Khryſta. Potajkim niz wjazy hoſcźo a zuſomnizy, ale měſchćenjo ſe ßwjatymi a Boži domjazy. Duž je roſumicź,

3.

ſo je nam w tutym nowym ßlubje naſch lóß panył na wjeßołe měſto. W naſchim tekſcźe praji Bóh Knjes: „Ja chzu jich Bóh bycź a woni budźa mój lud.“ My mózemy też pſchiſtajicź: „Ja chzu jich Wótz bycź, a woni budźa moje dźěcźi.“ S tym zyłe žiwjenje druhe waſchnje doſtanje. Prěnje, ſchtoż ſ teho wuroſcźe, je luboſcź k Bohu. Póhanjo mějachu ſa hłuposcź, Bohow lubowacź. W Jſraelſkim ſakonju wſchak luboſcź k Bohu prjedy wſchitkich kaſnjow ſteji: „Ty dyrbiſch lubowacź Boha, ßwojeho Knjeſa, ſ zyłej wutrobu, ſ zyłej duſchu, ſ zyłej myßlu a ſe wſchej twojej mozu.“ Dokelž pak ßo jow luboſcź pſchikaſuje — a wona ßo tola pſchikaſacź njehodźi — je tuto ßłowo wěſchćenje na naſche Boże dźěcźatſtwo. Hdyž ßmy my ſe kſchćenizy a ſ wěry ſnowa narodźeni ſa žiwe dźěcźi Boże, ßo tuta luboſcź ßama wot ßo namaka. Potom wjazy njerěka: „Ty dyrbiſch lubowacź,“ wjele bóle: „Lubujmy jeho, dokelž je wón naß prjedy lubował.“ A runje tak je ſ luboſcźu k bliźſchemu. W prěnich kſcheſcźijanſkich woßadach wona bydleſche. Póhanjo ßo na njej dźiwachu a dźachu: „Kak ßo woni mjes ßobu lubuja!“ — A kaž luboſcź, tak ßo w Knjeſowej woßadźe też modlitwa druha, hłubſcha, ſbóžniſcha ſcźini. W zyłym ſtarym teſtamencźe žadyn Wótcźenaſch napiſany njeſteji. A pola wſchitkich prophetow ßo žane ßłowo njenamaka kaž tamne japoſchtoła Pawoła w liſcźe na Romſkich: „Wy njejſcźe wotrocźkoweho ducha doſtali, ſo ßo ſaßo bojecź dyrbjeli, ale wy ſcźe dźěcźazeho ducha doſtali, pſches kotrehoż wołamy: Abba, luby Wótcźe. Tón naſchemu duchu ßwědcźenje dawa, ſo ßmy Boże dźěcźi.“ O kajke njewurjekniwe ſbože, ſo ßměmy my Boha Knjeſa proßycź, kaž lube dźěcźi ßwojeho lubeho nana proſcha! — Dale je w dźěcźoch noweho ßluba nowa poßłuſchnoſcź žiwa. Na Jſraelſki lud dyrbi Bóh ſkoržicź, ſo wón ßwój ßlub dźeržał njeje. Dokelž woni pſchezo a pſchezo ſaßo wot njeho wotpadźechu, je wón jich ſe żeleſnymi prutami ſchwikał, a tola pola nich niczo druhe hacź ſwonknu wotrocźkowu bojoſcź dozpił njeje. Pola jeho dźěcźi je nowa poßłuſchnoſcź płód ducha. Wona wot nutſkach won roſcźe kaž dobry płód ſ nadobneho ſchtoma. — A ſkónczńje je w nowym ßlubje też nadźija zyle druha. Wotrocźzy na mſdu cźakaja. Schtó pak je ßebi mſdu ſaßłużił? Schtó je wſchitko cźinił, ſchtoż cźinicź winojty běſche? Dźěcźi pak cźakaja na herbſtwo. Kajzy ßmy my ſbóžni ludźo! Też naſcha hrěſchna wina njepſchinjeße naß wo wěcźne łubło, kotrež je nam naſch Knjes ſe ßwjatym žiwjenjom a ſe ßwojim njewinowatym cźerpjenjom a wumrjeczom dobył. Hdyž ßo my w ſprawnej pokucźe wrócźimy a ßo w dźěcźazej wěrje k njemu mamy, potom ßo nam tole njeſachodne, njewomaſane a njeſwjadke herbſtwo w njebjeßach ſkhowa. Tuž poſběhńmy ßwoje hłowy, dokelž ßo naſche wumóżenje pſchibliżuje. Schtyri adventſke njedźele ßu ſchtyrjo póßli Boži. Woni naß napominaja, wopomnicź, ſ kajkeho hubjeńſtwa je naß naſch Knjes wumohł a kajke ßwětło je do ſtareje ßmjertneje nozy pſchinjeßł. S wyßokim wjeßelom a ſ dźěcźazym dźakom chzemy jemu napſchecźiwo khwatacź, tutón drohi cźaß wukupicź a ßo jemu ſa wobßedźeńſtwo dacź, kaž je wón ßo nam dał. Pomhaj nam, Knjeże, ſo bychmy pſchi žłobiku ſtejo we wjeßołej wěrje ſpěwacź móhli: „Moja duſcha poſběhuje teho Knjeſa, a mój duch ßo wjeßeli w Bohu, mojim Sbóżniku.“

Hamjeń. M. w Ž.

Adventski kěrluſch.

Kſchesczenjo, ach pokhwatajmy,
Knjes nasch nětko bliži ßo.
Tuž jom kětſe wotewrujmy
Wutroby wſchě ſchěroko!

Hotujmy ßo w ponižnosczi
Na toh' hosczа ſ njebjeßow!
Jemu ſczińmy město w ßebi,
So by we naß bydlicz mohł!

Jeſuß lěkaŕ je, kiž hoji
Rosłamane wutroby,
Sswětło jaßne, kotreż ßwěczi
Też do nozy ſrudoby!

To je pſchecżel najßwěrniſchi,
Kotryž ſ njebjeß nětk k nam dże,
Khłostanje ſa moje hrěchi
Wosmje ſwólnje wote mnje!

Jeſuß je tón nawoženja,
Kiž mjes hrěſchnym cżłowjeſtwom
Sswoju njewjeſtu ßej pyta,
Witajmy joh' ſ wjeßelom!

Pójcże, liwzy, cżehodla dha
Chzejcże ßo toho ſboża wſdacz,
Kiž chze Bóh pſches ßwojoh' Ssyna
S lutej luboſcże nam dacz? H. B.

Ssmjertna njedżela. — advent.

Kónz ſtareho zyrkwineho lěta a ſapoczatk noweho! Njech je tutón ſapoczatk noweho zyrkwineho lěta ſdobom też ſapoczatk noweho žiwjenja, kotreż ßmy žiwi tomu Knjeſej zyrkwje, Jeſußej Khryſtußej! Ale wono je tak, ſo wſchak chze tak někotryżkuli to nowe zyrkwine lěto rad ſapoczecz, ale ſ tym wobnowjenjom žiwjenja w nim to klaza. To ſtare, ſchtož ſe ſtareho lěta ßobu njeße, to ßo jeho pſchetwjerdże dżerži a nochze ßo wottſchaſcz dacz, tak liwkoſcz a lěnjoſcz w tym, ſchtož rěka kemſchi khodżicz, domjazu nutrnoſcz dżerżecz, blidowe pacżerje ſpěwacz, ßobudżěkacz pſchi woßadnych nadawkach, ßobu ßo prózowacz wo dobre ſnutſkowne a ſwonkowne woßadne žiwjenje, ſe ßłowom a radu, ſ ruku a ſkutkom pódla bycz, hdyž rěka něſchto ſwjeſcz a nawdacz ſa woßadu, hdyž rěka dawk a ſchtož nuſne ſa woßadu a woßadne žiwjenje dawacz. Woboje ßłuſcha do žiwjenja kſcheſczijanſkeho cżłowjeka kaž kſcheſczijanſkeje woßady a ßłuſcha tak k tebi w nowym lěcże, kotreż ßmědżeſche dżenża ſ Božej pomozu naſtupicz.

Ssmjertnu njedżelu pſchi rowach a pomnikach naſtawaſche we wutrobach tak někotra nowa wola — je wona dżenża hiſchcże żiwa a ſtaja wona do ſkutka, ſchtož je chzyła, ſchtož je ßłubiła?

Advent! Nowe lěto! Nowy pucz! Nowy cżaß! Jón prawje wužiwacz, wo to dże. Njewěſch tola, hacž ßobu ßwjeczišch ßmjertnu njedżelu tutoho lěta abo hacž na tutej wopominaja druſy twoju ßmjercz.

To bě něhdy kral. Bě na tym, ſo dyrbjeſche wumrěcz. Leżeſche na ßmjertnym łožu. Tuž pſchikaſa, ſo bychu wſchitzy ſaſtojnizy ßo wokoło njeho ſhromadżili. Wón chzyſche jim božemje prajicz. Woni pſchińdżechu też wſchitzy a ßo ſ nim roszohnowachu. Jako poßledni pſchińdże jeho nora — Hofnarr — ſe ßwojim klinkorakom, ſnamjenjom ßwojeho powołanja. Tutón bě jemu kral něhdy dał, ſo by jón tak dołho noßył doniž druheho njenamaka, kotryž był hiſchcże wjetſchi nora hacž wón.

„Haj, mój luby", rjekny kral, „ja ßo hotuju, naſtupicz dołhe pucżowanje."

„Tak?" ſnapſchecżiwi nora, „Ssy ha hižo ßwój waczok pſchihotował a ßy hižo wſchě ßwoje pſchiprawy ſczinił? Ja tola njeißym niczo pytnył, ſo chzeſch ſapucżowacz."

„Ně, mój ßyno! Na tuto pucżowanje ßo njeißym hiſchcże pſchihotował!"

Tu wſa nora ßwój klinkorak a da jón kralej, prajizy: „Wſmi ty jón! Ty ßy wjetſchi nora hacž ja!" —

Kak cżiſcże hinak to pola tamneho wojaka, kotryž na ßmjercz ſranjeny tam w lazarecże leżeſche. Wón da ßebi duchowneho pſchińcz a proſcheſche jeho, ſo by jemu kudżeŕ włoßow wotrěſnył a jako poßledni poſtrow macżeri póßłał. Jako ßo duchowny komdżeſche, rjekny: „Tſihajcże jenoż! Jutſje leżu tola w kaſchczu a nichtón mje wjazy njewidźi!"

Duchowny cżinjeſche po jeho woli. Sranjeny ſnowa proſcheſche: „Proſchu, poklakńcże ßo pſchi łožu a dżakujcże ßo Bohu!" —

„Sa cżo dha mam ßo dżakowacz?"

„Dżakujcże ßo Bohu! A dżakujcże ßo jemu najprjedy ſa moju macz! Ow, wona bě mi dobra macz! Schtož je mi tu we wójnje troſcht a pomoz było, to wſcho mam ßo jej dżakowacz. — A potom ßo dżakujcże jemu ſa to, ſo ßměm ſ jeho hnady kſcheſczijan bycz! Ow, ſchto by ſo mnu było, njebych-li kſcheſczijan był! Ja pak wěm, ſo je mój wumóżnik żiwy a ſo je jeho ſa mnje pſchelata krej też mje wumohła wot hrěcha a ßmjercże! — A potom ßo jemu dżakujcże ſa to, ſo tu na ßwojim łożu leżu kaž na różach! — A ſkóncżnje: njeſabudżcże ßo jemu dżakowacz ſa tón wěcżny njebjeſki wótzny dom; do kotrehoż bórſy ßměm ſaŕcz! Tam njeje żana wójna a żana wołanza, żana ßmjercz a żana ßylſa!" — Ale ty tam budżeſch pſchi mni, mój Sbóżniko, a ja tebje wohladam!"

Hłuboko hnuty ßo duchowny poklakny a ßo Bohu dżakowaſche ſa tute ſchtyri kraßne dary: ſa ßwěrnu macz, ſa żiwu wěru, ſa ſbóżne wumrěcże a ſa wěcżny wótzny dom. Jako bě ſkóncżił, rjekny mrějazy: „Nětk budżcże tu w Bożim mjenje a prajcże mojej macżeri, ſo je Knjes Jeſuß wſchitko derje cżinił!" —

A Jeſuß je też tón Knjes noweho zyrkwineho lěta! —

Zurkej a ſtat.

Duchowni pobrachuja. Niz jeno ßerbſzy, ale cunje tak też němſzy. To je w Sakſkej tak, to njeje w druhich krajnych zyrkwſach hinak. Sakſka provinza Pruſkeje rosprawja wo tym, ſo je tam w tukhwilu 248 městnow bjes fararja. To je naſtróżaza liczba. Zyrkwje, woßady, jenotliwi maja wſcho cżinicz, ſo by ßo tutón njedoſtatk wotſtronił.

Wulkoſtatny ſchuliſki ſakoń je nětkle ta wěz, wo kotrejż ßo njewadża jenoż w němſkim ßejmje ale runje tak w njeliczomnych ſhromadżiſnach a nowinach a cżaßopißach. Wſcha hara, wſcho hroženje, wſcho wuliczenje wudawkow a nadawkow, wſcho wothłoßowanje też mjes wucżerjemi njemóże pak tola a njeßmě tola to żadanje ſadußnycz, ſo je naſchim dżěcżom a naſchej młodżinje a naſchemu ludej to najnuſniſche to, ſo

mamy wukubłanje a wocžehnjenje w domach a schulach na sakožku kschesčijanskeje wěry. Jenož na tutym sakožku budže nam smóžnjene, twaricž nowy pschichod trajazeho sboža, čžim bóle trajazeho, čžim wjazy jich s luda budže stacž a twaricž na tutym sakožku. So to tak, na tym njepsechměnja tež wschě sjawne a potajne wothłožowanja niczo, dokelž njepokaža to wěrne, woprawdžite stejnischczo jenotliweho, ale žo stawaja, njech žu tak potajne kaž chzedža, pod wschelakim wliwom. Tole prajmy žebi a njedajmy žo samolicž w tym, schtož je jenicžzy nusne: Jesuš Khrystuš tón wěrny sakožk žiwjenja a sboža a sbóžnosčze.

Wulkostatna wyschnosčz chze pod wjedniſtwom žwojeho kanzlera dra. Markža s dobrym pschikkadom bycž sa zyły lud kaž sa jenotliweho. Džiwajo na nusu luda prózuje žo wo to, so by žo pola njeje žameje po móžnosčzi wscho sjednoriło a wschě wuhotowanja a wudawki wobmjesowake; sdobom je žo wona rosžudźiła, w khutnym čžažu po popjelnej žrjedźi wscho wobdźělenje pschi wuhotowanjach towarschnosčze wotpokasacž. Wona chze s tym wschěm pokasacž pucž sa zyły lud a sažo wobnowicž to stare dobre waschnje, so žo s popjelnej žrjedu kónczi wscha hara a wschě wuhotowanja symskeho čžaža. Sdobom je to wscho sjawne pominanje, wopominacž a rospominacž čžaž a położenje a nusu kraja a luda a jenotliweho a do žo hicž a měra hladacž. — So by tola lud tole srosumił a so by žo po tym měł, wožebje tež wschitzy czi, kotsiž maja něschto prajicž a něschto płacza, a wožebje tež wschě sjednoczeństwa a towarstwa, pschedewschěm tež wschě wysche a nižsche wyschnosčze, ale pak tež žwójby! Zyrkwje žu žo prózowake, se stareho dobreho kschesčijanskeho waschnja sa póstny čžaž sdźerżecž, kelkož bě móžno. Lud, sakonjedawarjo a wyschnosčze njejžu tu w poślednich lětach to, schtož nusne sa to, čžiniłe. Chzemy žo nadźijecž, so to nětk hinak. Ale chzemy tež wuprajicž: sa kschesčijana, kotryž je žebi žwojeho mjena kschesčijan hischče wědomne, žo žamo wot žo rosumi, so čžaž po póstnizach dźerži a žwjeczi jako khutny čžaž a so žo sdaluje wscheje hary a wschěch mylazych wuhotowanjow; sa njeho nje je trjeba sakonjow a wukasow. — So je tu reformazija nusna, na tym drje nichtón njedwěluje. Njech wona pak nětk tež žo pschewjedže. A sa to do prědka wy, kschesčijanske žwójby, wy towarstwa a wy jenotliwi, kiž wy stawy kschesčijanskich wožadow sče!

Schulskeho streika dla bě psched lětom wulka hara w nowinach a wschě móžne nadběhi žo čžinjachu na evangelskich starschich w Dortmundže, kotsiž běchu tehdy žwoje dźěczi domach skhowali. My wěmy, so žu tuczi potom streik skónczili, wočžakujo wot noweho wulkostatneho sakonja tež sarjadowanje žwojeho praschenja. Schto dha pak prajisch, so we Walsum-Wehofen a w Sterkradže starschi hižo wot jutrow 1926(!) žwoje dźěczi do schule njesczelu, potajkim 1½ léta dokho hižo niz! Tu pak je wěz nawopak. Starschi žadaju žebi žwětnu schulu. Wyschnosčz a ministerijum stej wschelako jednakoj, chzyschtej tute dźěczi tež we wožebitych rjadownjach sjednoczicž. Wscho bě podarmo. Starschi wostachu pschi žwojim. Ale w nowinach wscho mjelczesche! Wschak bě to streik sa žwětnu schulu, potajkim pschecziwo nabožnemu wukubłanju. A wěz njeby žnadź tež dźenża hischče dale snata była, njeby-li pruski minister kulta na napraschowanje wo tutej wězy rěczecž dyrbjał. A to njejžu tam jenož někotre dźěczi, ale 300. Tež pohoń wjazy, schulski sakoń dowuradźicž a jemu płaczíwosčz dacž.

Wschelke s bliska a s daloka.

„Pomhaj Bóh“ chzyschе žmjertnu njedželu po móžnosczi do wschěch žerbskich domow pschińcž. Nadźijamy žo, so je žo to jemu tež poradźiło. Wschěch naschich dotalnych žwěrnych czitarjow proßymy, so bychu žo pschecželniwje postarali sa to, so bychu nětk tež te žwójby, kotreż jo hacž žem porjadnje njeczitachu, skasake. So by žo to čžim lóžscho stało, bě skasanka hnydom žobu pschiczíschczana. Tuta trjeba žo jenož wurěsnycž, s mjenom wupjelnicž a na póst dacž. Tohorunja budže pak tež kóždy duchowny rad swólniwy „Pomhaj Bóh“ skasacž. Tuž postarajmy žo wschitzy wo to, so by žo tež s tutym Boże kraleſtwo mjes nami twariło a nasche Sserbſtwo žo hajiło!

We **Wósporku** skhadźuje žo njedželu 2. adventa evangelska mužska młodźina s Wósporka, Noßaczíz, Lubija, Delnjeho Kunnersdorfa, Schönbacha a Kotez, so by tam shromadnu adventsku žwjatoczнosčz dźerżała. W 2 hodź. žo tam we woßadnej sali shromadźi. So by to rjana liczba była! A so by to žo po wschěch naschich woßadach mužska a runje tak žónska młodźina dale a bóle hromadźiła sa shromadne dźěło mjes žobu a na žebi a w žebi a sa shromadne wustupowanje a wusnacže psched druhimi, psched wěrjazymi a njewěrjazymi a liwkimi!

We **Wósporku** bu njedželu, 13. novembra farař Kanig sapokasany, kiž je nětk s fararjom Wósporkskeje a Kotowskeje woßady. K. superintendenta Franka-Lubijski měješe tutu žwjatoczнosčz wukonjecž; tohorunja rěczesche k. wyschschi rada zyrkwinskeho hamta dr. Thomas. Se žwědkom abo aßistentu bě bratr noweho fararja k. farař Kanig-Ketliczanski. Tak je snajmjeńscha nakhwilnje tón swjask swjasany, kotryž žo hižo psched lětami pschihotowasche. Wósporkska a Kotezy staj žotrowskej woßadže. To je nam w naschich woßadach hischče njesnaty swjask, w druhich kónczinach hižo dawno tajke sjednoczenja snaja, tež we Łužizy. Je to sczěhwk dwojakeje nusy: Duchowni pobrachuja a pjenjesy tež.

Nasche Lipsczanske mißionstwo steji, kaž žmy tu pißali, psched wulkimi nadawkami. S tutymi swißuja wulke wudawki: Dyrbi-li naschemu mißionstwu smóžnjene bycž, wscho to dźěło wukonjecž, kotreż je tam wonkach sa njo pschihotowane k žohnowanju pohanskich ludow a Bohu k czeszczi, dyrbja wschitzy, kiž tuto dźěło lubuja hischče lětża sa njo dar a wopor pschinjesczecž. Nasche woßady žu swołane, so bychu lětża snajmjeńscha hischče telko woprowake jako woßebity nusny dar, so to 2 pj. na hłowu wuczini. Lěto žo kónzej bliži, tuž nochzemy žo komdźicž!

W **Köln-Lindenthalu** je evangelska woßada to městno kupiła, na kotrymž buschtaj 29. septembra 1529 evangelskaj martrarjej Adolf Clarenbach a Pětr Fließstedten spalenaj. Na tutym městnje chzeja woßebity pomnik tuteju martrarjow stajicž, ale niz po wschědnym waschnju. Chzeja tam natwaricž wulki woßadny dom a do tutoho kapałku wopominanja. Tam, hdźež tutaj žwědkaj evangelskeje zyrkwje žwoju žwěru na schczěpowzu mrěju wobžwědczischtaj, dyrbi nastacž žrjedźischczo praweho evangelskeho woßadneho žiwjenja. Tak budže 400lětne wopominanje 29. septembra 1929 woßebje žwjatoczne.

Listowanje. M. w Ž. sa 2. advent. — V. w H. sa 3. advent. — W. w H. sa 4. advent.

Samokwity redaktor: farař Wyrgacž w Noßaczízach.

Cźisło 49. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin 4. dezembra 1927 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczeńnje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 šlotych pjenjezłow.

2. njedźela adventa.

Luk. 21, 25—28.

Na semi budźe žo ludźom styskacź, a njebudźa wjedźicź, schto cźinicź . . . a budźe žo jim seznycź pšched strachotu a wocźakowanjom wězow, kiž na semju pšchińcź dyrbja. A tehdy budźa widźicź cźłowješkeho žyna pšchińcź w mróczeli, ſ wulkej mozu a kražnosczu. Hdyž žo pak to wschitko sapocźnje, posběhńcze žwoje hłowy, teho dla, so žo wasche wumoženje pšchibližuje.

Kajki rozdźěl mjes sawdźenej a dźenžniſchej njedźelu. We sczenju prěnjeho adventa žo nam powjeda, kak nasch Knjes, cźicheje myšle a ponižny na wóšlizy žedźo, do Jerusalema cźehnje. A dźenža nam jeho pšichod w połnej kralowſkej majestosczi pšched wocźi stupi. Wo wulkim poślednim dźělenju cźłowjeſkich dźěcźi pšched žudnym stołom Khrystušowym žo nam přěduje, wo tamnym dnju, na kotrymž žo dopjelni: „Dwaj budźetaj na polu; jedyn budźe pšchijaty, druhi wopuschczeny. Dwě budźetej mlěcź w młynje; jena budźe pšchijata a druha wopuschczena. Wschitzy ludźo budźa pšched tym Knjesom shromadźeni. A wón jich rósno rozdźěli tak, jako pastyŕ wowzy wot kóſłow rosriža.“ Wón pšchińdźe k žwětnom' žudu tych njepokutnych dla, se žohnowanjom k ludu, kiž jeho ducha ma. To nam nihdźe tak sjawnje pšched wocźi njestupi, kaž w sczenju na druhi advent.

I.

„Na semi budźe žo ludźom stysкacź.“ Styſk ma žałožnu móz na cźłowjeku. W styſku wón njewě, schto cźinicź; jemu je, jako by žo jemu wodnych salehnył, jako by duschi pšchewusko było w hěcze cźěła. Tak budźe žo na kónzu dnjow ludźom a wschitkim narodam na semi styskacź. „Haj jim budźe žo seznycź.“ Woni budźa na wschej pomozy sadwělowacź, dokelž žaneje nadźije nimaja, so budźe jich wutroba hdy sažo žwobodniſcho dychacź móz. Wschitko je hinak pšchiſchło, hacž žu žebi myšlili. Knicžomne wježelе žwěta, na kotrymž žu wišzali, nětk mjelczi. Tute staroscze žo njedadźa wjazy pšchepicź, pšchehracź, pšcherejwacź. Městna žwětneho wježelа žu wopuschczene, blida hracžkow steja próſdne, hušle a druhe hudźbne nastroje leža w próſche. A k temu hrosy wocźakowanje wscheho teho, schtož ma hiſchcze pšchińcź, jich moricź. Žałožna bojoscź jich wutroby napjelnja. Haj, woni maja pšchicźiny doscź, žo bojecź, pšchetož hdyž je cźłowſke žwědomnje też w zykym žiwjenju spało, w žmjerczi wone wotucźi. S mozami njebja žo też žwědomnje hnuje. Kak wone nutskach k njebju horje wola, cźłowjeka wobſkoržuje dla hrěchow młodoscze, hrěchow ſkomdźenja, dla wschitkich potajnych, njepósnatych a njeznatych hrěchow. Schto je lacžnoscź sawutlazeje karawany we puscźinje pornjo sawutlenju ſ bojoscze, kotraž budźe na kónzu dnjow cźłowſke dźěcźi cźwilowacź! A kajke naſtróženje: wón žam pšched nimi steji, tón Knjes. Woni jeho widźa — woni dyrbja jeho widźecź, pšchetož wschitkich wocźi na nim wišzaja kaž želeso na magnecze. Woni jeho widźa, wo kotrymž žwoje zyke žiwjenje njejžu niczo wjedźicź chzyli, kotrehož dobrotu žu sazpiwali a kotrehož žłowo žu ſ nohomaj teptali. Woni jeho widźa, ale tu njeje niczo wjazy wot cźicheho jehnjecza, kotreż žwěta hrěchi njeżeſche — jeho rany žwědcza, so je wón to byk, ale jeho wóczko, jeho hněw, jeho zyły khód, truba we jeho ruzy — žane dwělowanje mózne njeje, wón budźe sa-

wutlazych ſ wěczným wohenjom napowacź — a jeho ßmilenje je w hněwje ſamknjene wěczńje!

O Knjeże, Knjeże, hdyž ty pſchińdżeſch, hdyž njebjo ſ wulkim ropotom ſańdże, hdyž budża morjo a jeho żołmy ſchumicź, a ßłónzo, měßaczk a hwězdy ßu haßle: potom mi njedaj bojoſcź ſawutlenja we wutrobje noßycź — ale ßmil ßo nade mnu!

II.

Sa njewěrjazy ßwět je poßledni cźaß cźaß ſtróżelow a ſadwělowanja; ale niz ſa wěrjazych! Jich naſch Knjes bjes troſchta njewoſtaja.

W ſtwórbje je ſymſki cźaß: dny ßu krótke, ßłónzo njewohrěwa każ w lěczu, ſemja je ſymna, trawa ſwjadka, pola ßu próſdne, ſchtomy bjes liſcźa. Schto pak bychmy prajili, hdy bychmy junkrócź rano, hdyž ßmy ſeſtawali, widźicź ßměli: ßłónzo ßwěcźi cźopło, ſemja je młodoſtna, brjóżki ßo ſelenja, ſchtomy wubiwaja? My bychmy ßo na Bożim dźiwje dźiwali a wutroba by ßo nam ſawjeßeliła. A nětk wopomińcźe: tamne ſeſtarjenje ßwěta, tamne ſacźmicźe ßłónza, měßaczka a hwězdow, tamne ſchumjenje mórſkich żołmow, tamne hnucźe njebjeſkich mozow, każ żałoßne wone je a naß na kónz dopomnja — po ßłowje naſcheho Knjeſa ßu to póßli wěczneho naléczа, wjecźorne ſerja, kotreż wěczny dźeń pſchipowjedaja, poßlednje běd̄jenja do wěczneho měra: „hdyž widźicź budźecźe tajke wězy ßo ſapocźecź, wěſcźe, ſo Boże kraleſtwo bliſko je.“ — Jako něhdy na dnju Božeho ſtpicźa naſch Knjes do Bethanije won dźěſche a jeho wucźomnizy ſa nim, ßo drje hižo pruhi jeho majeſtoſcźe na nim pokaſowachu. Praſchenje jeho wucźomnikow wo tym ßwědcźi: „Knjeże, budźeſch ty na tón cźaß ſaßo poſtajicź Iſraelſke kraleſtwo?“ Tehdy ßo woni mylachu, tehdy hiſchcźe naléczo pſchiſchło njeběſche; duż buchu woni ſ Knjeſowym ßłowom powucźeni: „Wam njeßluſcha wjedźicź cźaß abo ſchtundu, kotruż Wótz do ßwojeje mozy ßam położił je.“ Ale potom, hdyž budża hwězdy ſ njebja padacź każ kcźenja ſe ſchtoma, potom w poßlednim ſymſkim, wichorojtym cźaßu, hdyž budże ßo njebjo hnucź a mórſke żołmy budża ſchumicź, potom je cźaß, naléczo wocźakowacź.

Kak zyle druhe ßu Boże myßle hacź naſche myßle. Poßledne cźerpjenje, najcźeżiſche cźwile dyrbja nam póßli najwjetſcheho wjeßela bycź. „Hdyž ßo to wſchitko ſapocźnje, poſběhńcźe ßwoje hłowy tehodla, ſo ßo waſche wumóżenje pſchibliżuje.“ Sswojich wěrjazych Jeſuß tak napomina, kotrychž chze wón poßylnicź, ſo woni w jeho mozy wſchitko ſamóża. Po tajkim jeho wěrjazy pod ſchumjenjom żołmow, pod padanjom njebja, na bjesßłóncźnej cźmowej ſemi do ſrudoby njeſapanu, jim ßo njebudże ſtyſkacź ani ßo jim ſeznycź, woni ßo njebudża bojecź ani ſawutlicź; ně, wjeßoki woni ßwoje hłowy tomu napſchecźiwo poſběhnu, kotryž k nim dźe a jeho mſda ſ nim.

O dźiwny Bożo, hdyž ty tajki dźiw dokonjeſch, dokonjej jón też w naß a twoja móz budź w naſchej ßłaboſcźi mózna.

III.

Dźeń Knjeſoweho pſchichoda, praji naſche ſcźenje, pſchińdże jako powlecźena ßycź na wſchěch, kiž na ſemi bydla.

Sswět je pſchepytał, hacź něſchto na ßudnym dnju je a je namakał, ſo njeje trjeba, na njón cźakacź, ſo je njerozum, ßebi wutrobu a żiwjenje cźeźke cźinicź a dokelž wón ßwoju mudroſcź ſa jara dobru dźerži, wón ju roſchěrja, do nowin piſche, haj ßamo do modleriſkich a prědarſkich knihow cźiſchcźecź dawa. — Kak ßo wón ſjebje! Khutnje a njewuhaßnjwje w Bożim ßłowje ſteji: „Ssudny dźeń pſchińdże każ powlecźena ßycź na wſchěch, kiž na ſemi bydla.“ „Naſch Knjes pſchińdże tón dźeń, kotryž ßo ſły wotroczk njenadźija a w ſchtuńdże, w kotrejž wón ßebi njepomyßli!“ Duż ſchto mamy cźinicź, ſo bychmy doſtojni byli, wſchemu ſłemu wucźeknycź a pſched cźłowjeſkim ßynom ſtacź? Dwoje nam naſche ſcźenje na wutrobu kładże. „Hladajcźe ßo, ſo waſche wutroby njebudża wobcźeżene ſ wobżranſtwom, ſ wopilſtwom a ſe ſtaroſcźemi żiwnoſcźe.“ Żadoſcź ßwěta naß njedyrbi jatych wſacź a wyſchiſche wſchitkich ſeńſkich ſtaroſcźow dyrbi nam ſtacź ſtaroſcź wo naſche wěcźne ſboże. „Wachujcźe kóżdy cźaß a modlcźe ßo.“ Kſcheſcźijan ma ßwoje zyke żiwjenje tak wjeſcź, jako dyrbjał ßo kóżdy wokomik pſched ßwojim Knjeſom ſjewicź a ſamolwjenje dawacź. Modlcźe ßo, proſcźcźe, praji naſch Knjes! Wo cźo? So by Bóh wam hrěchi wodał, nowu wutrobu do waß płodźił a wam ženje ſapomnicź njedał, ſo je naſche měſchcźańſke prawo w njebjeßach, wotſal też na ſbóżnika wocźakujemy, naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Hamjeń.

M. w Ż.

Advent, ſboża polny pſchikhad naſcheho Knjeſa a Sbóżnika Jeſom Khryſta k nam do ßwěta.

Po ßwojim hłoßu.

Kak witam tu ja Tebje,
Mój ßwěrny Sbóżniko?
Cźe dyrbju měcź ja ßebje!
Pój nětk a niekomdź ßo!
Pój, Knjeże Jeſu, ke mni,
Pój, woſtań pola mje.
Sczíń bydlenje ßej we mni!
Kak lubo m m ja Cźe!

Ty chżył ßo nademnu ßmilicź, —
Cźi wicho je wědomne, —
Sso ſ hnadu ke mni ſkhilicź!
Dom dowjedź ſbóżnje mje!
Bjes Tebje njem'żu żiwy
Bycź, ſpěwacź dźěkacź tu! —
Chżu thwalicź Twoje dźiwy
A ſkutki ſ wutrobu!

Ja poruczam ßo Tebi
Wſchě mo e żiwe dny,
Pſchez' blize cźehń mje k ßebi,
Wſchak Ty mój Sboźn k ßy!
hdyž Ty mje cźiſtoh' ſmyjeſch
Wot n ſcheho nerjado,
Pſched Wótzom ſaſtupujeſch,
Je duſcha ſbóżna wſcha!

Ty pſchi chok ßy do ßwěta
Tak ſleho, tbudeho,
Sby wumohł wſchěch wot hrěcha
A jaſtwa wěcźneho!
Schtó mohł dha wuwowědacź
Wſchě t oje dobroty?
Schtó mohł noßz ſ Bohom ſjednacź
Ty ßam naſch Sbóżnit ßy!

Twój wulki wopor, Knjeże,
Kiž Bohu pſchinjeßł ßy,
Mje do njebja tam wjedźe
A wſchón lud wěrjazy!

Cźeſcź, khwalbu, dźak Cźi dawa
Mój duch a wutroba
A twoja cźrjódka mała,
Kiž Tebje lubo ma.

Mój Jeſu, polny hnady!
Kak Ty naß lubujeſch!
Hdyž njewěmy ßej rady,
Ty ßam nam pomhacź chzeſch!
S tej hłubiny wſchoh' hrěcha,
Se ßmjercźu wěcźneje
Wjedź wěrjazych ſe ßwěta
Do wěcźnej' ſbóżnoſcźe!

Twój lud Cźi ſcźele palmy,
Te palmy wjeßela
A ſpěwa rjane pſalmy
a kerluſch dobucźa!
We wutrobje ßo howri
Jom' radoſcź adventſka,
Kiž Bóh Knjes do wſchěch płodźi,
Kiž Khryſta lubuja.

Cźi wotewrjene ſteja,
Haj, durje wutroby!
Wſchě naſche myßle dźeja
Do ſbóżnej' wyſchiny!
K nam jandźele ßo bliża
Se ſbóżnej poměſcźu!
Cźi Twoje ßwětło widźa,
Tam pola Tebje ßu!

O Jeſu, duſche radoſcź,
Pój k nam nětk, niekomdź ßo!
To wutroby je żadoſcź,
To Tebje wita wſcho!
O kralo cźeſcźe wſcheje,
Cźeſcź, khwalba, dźak budź Cźi!
Hdyž Tebje mamy, njeje
Wjaz' njeměr w wutrobje.

Evangelſki prědarſki ſeminar we Łużizy.

Dźeń 18. ſept. tutoho lěta bě ſa naſchu ſakſku krajnu zyrkej — a ſdobom też ſa naſchu Łużizu ważny dźeń. We Lückendorfje pola Żitawy bu nowy evangelſki prědarſki ſeminar poßwjecźeny.

Sapocźatk tutoho lěta cźinjachu ßo pſchihoty ſa wuhotowanje noweho prědarſkeho ſeminara ſa naſchu ſakſku krajnu zyrkej. Woßebje bě to naſch krajny biſkop D. Ihmels, kotrehoż

ßu w tutych dnjach nimale wſchě ßerbſke woßady powitacź mohłe, kiž ßo wo to prózowaſche, ſo by naſcha krajna zyrkej dalſchi ſeminar ſa młodych duchownych dostała, a to tež po móżnoſczi we Łużizy. Jedyn wona hižo ma, a to w Lipſku. Tajke wuſtawy ßu nuſne a w naſchim czaßu woßebje nuſne. Młody duchowny dyrbi bycź we wědomoſczach doſcź roswuczeny, ale pak tež ſa ſaſtojńſke dźěło a wſchě jeho nadawki doſcź pſchihotowany. Tole chze a dyrbi tajki praktiſki prědarſki ſeminar dokonjecź, to tamne univerſita. We wědomoſczach ßo pſchezo wjazy żada; tohodla ma bohoßłowz ſnajmjeńſcha 8 ſemeſtrow abo ſchtyri lěta na univerſicze ſtudowacź, haj někotre kraje ßu tutu liczbu hižo na 10 ſemeſtrow powyſchiłe. A ſaſtojńſke dźěło fararja bywa tež dźeń a wobſchěrniſche, dokelž ßebi czaß a wobſteinoſcze wot fararja żadatej, ſo by nadawki wukonjał, kotrež běchu pſched lětami bóle pobocżne abo doznała njeſnate. A ſa tole njedoßahaſche hižo wjazy jeniczki ſeminar, kaž ßo tute wucżeńnje ſa praktiſke dźěło we woßadach mjenuja.

Krajne konſiſtorium kupi tohodla wuhojeńſki dom — Kurhaus — w Lückendorfje pola Oybina a da jón ſa nowy nadawk pſchihotowacź a pſchetwaricź. Pſchi tym pomhachu krajnej zyrkwi pſchecżeljo a dobrocżeljo ſe wſchelakimi darami a podpjerami. Tak bu n. pſch. tež ſwón ſa nowy prědarſki dom darjeny a tohorunja rjana, wjele hódna bibliotheka.

Dźeń 18. nov. bě dźeń poßwjecżenja. Na tutu ßwjatocznoſcź běchu mjes druhimi pſchikhwatali krajny biſkop D. Ihmels, ßobuſtawy krajneho konſiſtorija a ſynodalneho wubjerka, ſaſtupjeŕ theologiſkeje fakulty w Lipſku, ſaſtupjerjo zyrkwinych a politiſkich wyſchnoſczow a druſy. W ſali doma wotmě ßo Boża ßłużba a kluczż ßo pſchepoda. Po tym ſapokaſa krajny biſkop noweho direktora ſeminara, dotalneho Lubijſkeho fararja dra. Doernu do noweho ſa zyłu zyrkej tak waźneho ſaſtojńſtwa. Preſidenta konſiſtorija, D. dr. Seetzen, pſchepoda jemu pſchi tym ßam wopißmo powołanja. Nowy direktor, kotryż je nam w Lubijſkim wokrjeżu woßebje, ale pak tež dale w naſchej zyrkwi ſnaty jako woßebje wucżeny a wobdarjeny bohoßłowz, wupraji w krótkej rěczi ßwój dźak a ßwoje pſchoczża. Pſchitomni dźěchu na ty ßebi nowy wuſtaw nadrobnje wobhladacź. Shromadny wobjed poſkiczi ſkładnoſcze doſcź ſa wſchelake rěcze; pſchi tym ßo ſ wjele ſtron krajnej zyrkwi ſa tutón nowy ſkutk ſbożo pſchejeſche a ßobudźěło a podpjeru pſchilubi.

Nowy ſeminar je nětko dźěło ßwojeho prěnjeho ſemeſtra ſapocżał. Tuto dźiwa nadrobnje na wědomoſtne a praktiſke theologiſke nadawki; woßebje wukonjeja ßobuſtawy tež prědarſku ßłużbu pſchi Božich ßłużbach wokoliny a tohorunja ſkutkuja ßobu w Božich ßłużbach ſa dźěczi. Wſcho chze ßobu ßłużicź tomu, ſo bychu evangelſzy duchowni dokładnje wuhotowani byli ſa tu waźnu a woßebitu ßłużbu, kotruż maja wukonjecź we woßadach, w zyrkwi, w ludu a to w czaßu, kotryż je połny lutych waźnych nadawkow.

Tak chzemy tež my we Łużizy nětko ſ dźakom na to ſpominacź, ſo mamy tu tutón nowy evangelſki wuſtaw naſcheje krajneje zyrkwje. Bóh tón Knjes żohnuj tutón nowy dom a jeho ſkutkowanje, ſo by było Bohu k czeſczi, naſchim woßadam, naſchej zyrkwi, naſchemu ludej k żohnowanju.

Zyrkej a ſtat.

— **Wopyt Budyſkich evangelſkich zyrkwjow** pſches lubje witaneho knjeſa krajneho biſkopa mějachmy njedźelu prěnjeho adventa. Hižo někotre dny prjedy zyrkwina khorhoj wot Pětrowſkeje wěże wojſewi, ſo je ßo generalna viſitazija ſapocżała. Żana woßada eforije njebu w tymle tydżenju ſabyta a njedźela bě Budyſchinej ßamemu data. Kajki to rjany 1. advent. Pilne ruki běchu Boże domy ſ adventiſkimi ſelenymi wěnzami, ſe ßwěczkami tu a tam wudebiłe. Michałſka zyrkej bě we wołtarnym dźělu wulku rjanu ßwětłu hwězdu doſtała. Boži wołtař, měſtno Bożeje martry, pokaſowaſche kraßne, nětko tak żadne kwětki. Zyrkwine khóry běchu wſchudźom hotowe, ſanjeſcź adventiſki ſpěw. A najrjeńſcha pycha Božich domow a ßłużbow, woßada bě w bohatej liczbje ſhromadźena, ſo by ſpěwała lube kěrluſche, ßo modliła w nutrnoſczi a poßłuchała na Boże ßwjate ßłowo — dźenża prědowane tež pſches prěnjeho duchowneho krajneje zyrkwje. Sso wě, ſtajeſche ßo evangelſki biſkop ſ zyłej woßadu pod ßwjateho Boha; ſ woßadu ſaſpěwa tſojake „ßmil ßo“, ſ woßadu ßwojej ruzy ſtykny k ſpowjednemu modlenju, ſ woßadu wotewri wucho a wutrobu Bożemu ßłowu, kotrež prědař we ßwjatocznej hodźinje woßebje wabjaze pſchipowjeda. Ale potom, hdyż biſkop ßam ſapocża rěczecź, bu wſchitkim, kaž njebychu ani ßłowczka ſhubicź ßměli wot toho, ſchtoż prajeſche. Haj, waźne kóżde ßłowo we rěczi tajkeho prjedawſcheho wulzy wucżeneho profeßora, muża, kotryż nětk na czole krajneje zyrkwje wě wo wſchitkich nuſach a czeżach woßadow, kiž ſnaje jako ßwěrnje wěrjazy kſcheſczan móz ßwjateho Ducha a mozy ßwětneho, kiž jako poniżny ßłużobnik ßwojeho Knjeſa woßadu wjedże pſched ßudny ſtoł Khryſtußowy a ſběhnje Sbóżnikej napſchecżiwo w ßwjatej wjeßeloſczi. Tak wopyta hłowne Boże ßłużby w Pětrowſkej zyrkwi rano, w Michałſkej zyrkwi dopołdnja, w Marijnej-Marcżinej zyrkwi wjecżor, hdyż prědowachu kk. fararjo Berg, Tiſcher a Großa, wopyta dźěcżikemſchenje pſchipołdnju a Bożu ßłużbu ſa młodźinu popołdnju, a poſkiczi wſchudźom lube ßłowa poßłucharjam. Nihdże njeje ſamjelczał, kak nuſne je, Boha pſched wocżomaj měcź a cżinicź jeho wolu, nihdże njeje ſamjelczał Bożu mózu hnadu, kotruż tón Knjes ſa naß ma, hdyż ßo jeho bojimy a ſo bychmy wſchitzy widźeli żiweho Boha, wo kotrymż ßmy tak wěſte ßwědczenje dostali, o ſo bychmy ßami prawje wjeßeli ßwědczicź móhli wo naſchej evangelſkej wěrje, kotraż je nam ſ nowa tak jara droha, luba, ßwjata a wobſbożaza. Bóh chżył njedźelu prěnjeho adventa bohacze żohnowacź nad tymi, kiž ßu rěczeli a ßłyſcheli a na evangelſko-lutherſkej zyrkwi, kotruż nětko po wopycze ßławneho wjednika a duchamózneho biſkopa ſaßo wjele bóle lubo mamy,

— **Amerikanſke bibliſke towarſtwo** je dowolnoſcź doſtało, do bibliotheki ſtudentow muhamedanſkej theologiſkej fakulcze na univerſicze w Stambulu daricź biblije w pſchełożkach wſchelakich rěczow. To je cźim bóle naſpomnjenja hódne, dodokelž je to jeniczka wyſcha wucżeńnja ſa muhamedanſke bohoßłowſtwo w Turkowſkej.

— **Stawnik** — Standesbeamter. Pſchezo ſaßo ßo ſtawa, ſo ßebi ludźo wopißma wo podawkach do lěta 1876 wot ſtawnika żadaja. Pola toho pak tute njedoſtanu a tež doſtacź njemóża, dokelž mamy my ſtawnikow hakle wot 1. januara 1876. Wſchě wopißma, kotrež do lět do 1. jan. 1876 ßłuſcheja, móże jenoż farař wupißacź. Tohodla njech ßo kóżdy hnydom na prawe měſtno wobrocźi, ſo njeby ſakomdźenje měł, kotrež je huſto jara njelube. Wot 1. jan. 1876 ßem wupißuje nětko ſtawnik wopißma naroda a ßmjerczе, ſwjaſanja mandżelſtwa a pſchipóſnacża njemandżelſkich dźěczi atd. Wſchě wopißma kſchczenizy, konfirmazije, wěrowanja a druhe ma wěſo też nětkole farař.

— **Evangelizy w Pólſkej.** Hacżrunje w zyrkwinſkich a ßwětnych nowinach pſchezo ſaßo cżitamy, kak cżeżke ſtejniſchczo

evangelſzy w Pólſkej maja, njeje pak to nětko tak, ſo by to ſ evangelſkej wěru naſad ſchło. Nĕ, runje wo nowym, rjanym evangelſkim hibanju w Pólſkej ſměmy tu dźenſa nĕſchto ſapiſacź. Mjes grichiſko-unirtſkimi Ruthenmi je ſo ſbudźiło evangelſke hibanje, kotrež rjenje poſtupuje. Tak pſcheſtupichu w měrzu tutoho lĕta w Podhajczku prĕni Ruthenojo k evangelſkej zyrkwi. Dźenſa je tam hižo 150 ſtawow liczaza woſada, kotraž je ſebi pſched krótkim modleŕſki dom poſwjeczíla. A w Mołodiatynje maja hižo evangelſki Boži dom. W auguſcze ſu ſwjatocznoſcź poſwjeczenja měli. Tam je na 200 woſobow evangelſku wěru pſchijało. Kak ſylne tuto hibanje je, ſpóſnaje ch tež ſ toho, ſo ſo na prĕnjej Bożej ſłużbje we Podhajczku na 600 woſobow wobdźĕli. Tež druhdźe dźerża ſo tam porjadnje evangelſke Boże ſłużby; tak ſo mjenuja: Kołomea, Woſtreſnice, Kamionka, Słobodka, Kornicz.

— **Ruſka ſowjetſka namóz** zoſa pſched nabożnej mozu, kotraž je pſchi wſchĕch ſowjetſkich wobſtejnoſczach tola hiſchcze żiwa tež w ruſkim ludu. Wukas, kotryž ſakaſowaſche cźiſchczecź nabożne ſpiſy, bu ſběhnjeny. S tym bu tež nuſa wotwobroczena, kotraž ludej ſ njedoſtatkom biblije hrożeſche. Haj, biblija bywa dźenſa, kaž ſmy to hižo piſali, w ſtatnych (!) cźiſchczeŕnjach cźiſchczana a po zylym kraju roſſchĕrjena. — Hubjeńſcha je wĕz ſpĕwaŕſkich. Evangelſke ſpĕwaŕſke w ruſkej rĕczi bĕ duchowny Maſing w Pĕtrohrodźe wudał. Tute ſu zyle roſpſchedate. Wyſchnoſcź chze nowocźiſchcź dowolicź, tutón mĕł pak ſo w Pĕtrohrodźe cźiſchczecź. Sa to pobrachuja pak ſaſo zyrkwi tukhwilu pjenjeżne ſrĕdki, dokelž ſu evangelſzy we Ruſkej zyle wokhudnyli. Podobnje je to ſ katechiſmom. Tak tu hiba ſo kſcheſczijanſka luboſcź, kotraž wĕrybratrow w nuſy njeſabudźe. Internazionalny ſwjaſk ſa ſnutſkowne miſſionſtwo, kotryž ſo njedawno w Eiſenachu ſkhadźowaſche, je wobſamknył, wſchĕ kraje, kotrež ſu w nim ſjednocźene, namołwjecź ſa ſbĕrku, ſo bychu ſo trĕbne 3000 ſłotych rublow nahromadźile. Hdźež pak biblija, ſpĕwaŕſke a katechismus domach ſu, tute tſi woſebne dary reformazije, a hdźež ſ nich cźerpaju, tam je dobre a ſtajnje nowe żiwjenje. A ſa tuto ſu ſamo we Ruſkej dobre wuhlady — abo ſnano prajimy lĕpje: ſa to ſu runje w Ruſkej dobre wuhlady tohodla, dokelž je ruſki lud bóle hacž żadyn druhi ſpóſnał „wobſbożazu“ móz „bjesbóżneje“ wyſchnoſcźe a „bjesbóżneho“ żiwjenja a wſchu tu nuſu a tyſchnoſcź, kotraž ſ toho pokhadźa. — Nam w naſchim kraju ſo to — pornjo Ruſkej — hiſchcze „pſchederje“ dźe; ſmajmeńſcha pokaſuje na to ta liwkoſcź, kotraž mjes jich wjele knjeżi, kotſiž ſu tola po mjenje kſcheſczijenjo. — Schto wſcho njeje tola Ruſka w poſłednich lĕtach pſchecźerpiła. Jenoż to jene njech je tu ſapiſane: Wot pſchewróta hacž do auguſta tutoho lĕta je ſowjetſke móznaŕſtwo dało 1 800 000 cźłowjekow wotprawicź; mjes tutymi bĕchu: kħĕżorſka ſwójba, 37 biſkopow, 1500 duchownych, 79 000 ſaſtojnikow, 16 367 profeſorow a ſtudowazych, 34 585 wjednikow dźĕłaŕnjow — Betriebsleiter —, 68 890 ſemjanſkich kublerjow, 56 340 offizĕrow, 196 000 dźĕłacźŕjow, 268 000 wojakow a matroſow a 890 000 ratarjow. Do tutych njejſu wſchitzy cźi ſobu liczeni, kotſiž buchu pſchi ſnutſkownych wójnach morjeni abo hewak ſkónzowani. A tuto krwawe namóznaŕſtwo ſo dale wukonja. Kak maſch ſebi to potom wujaſnicź, ſo kommuniſtojo tu w Němſkej ſebi żadaju, ſo by ſo ſudniſke khłoſtanje ſe ſmjercźu wotſtroniło — tam w Ruſkej pak, hdźež woni móz a namóz maja, wukonjeja tajke krwawne knjeżſtwo?

ch k

W Cźĕſkoſłowakſkej je, kaž je ſ jeneho piſma preſidenty Maſaryka ſpóſnacź, po ſakoženju cźĕſkoſłowakſkeje republiki 724 507 ſtacźanow ſ romſko-katolſkeje zyrkwje wuſtupiło. Wjaz hacž poł milijona je nowej wot Roma njewotwiſnej cźĕſkoſłowakſkej zyrkwi pſchiſtupiło; cźi druſy ſu do proteſtantiſkich zyrkwjow ſaſtupili. Proteſtantow je nětkle ſkoro milijon w nowej republizy, mjenujzy 990 319.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Knjes wyſchſchi farař Domaſchka-Budeſczanſki** ſmĕ dźenſa ſwjeczicź jubilej 25lĕtneho żohnowaneho ſkutkowanja w Budeſczanſkej woſadze. To je woſebity dźeń ſa knjeſa jubilara a ſa zyłku woſadu. S tutej ſo ſobu raduje a wjeſeli woſada naſcheho njedźelnika „Pomhaj Bóh“, kotraž je rosleżana pſches zyłe Sserby a hiſchcze dale. Je tola knjes wyſchſchi farař Domaſchka tak huſto ſ rjanym, wutrobu jimazym ſłowom k njej rĕczał. Tohodla tež wona tu pſchinjeſe knjeſej jubilarej wutrobny dźak ſa wſchu ſłużbu, ſ kotrejž je jej hdy ſłużił, a najnutrniſche ſbożopſchecźa. Bóh tón Knjes chzył jemu żohnowacź tute jubilejne dny dźakneho wopominanja a dalſche dołhe lĕta we ſłużbje ſwojeje woſady a zyłeho Sserbowſtwa, kotremuż je wón runje w poſłednich dnjach we woſebitej ſłużbje a na woſebitym měſtnje ſłużicź ſmĕł, a ſa kotrež wón mjes druhimi dźĕłami nětkle ſteji woſebje w tym wulzy ważnym: wudacze ſerbſkich ſpĕwaŕſkich, kotrež ſo runje nětkle ſapocznu cźiſchczecź. Bóh tón Knjes żohnuj jeho a jeho dom a jeho woſadu a daj ſbożo jeho ſkutkowanju!

— **W Ketlizach** ſapokaſa dźenſa knjes ſuperintendent Franka knjeſa fararja Eckelmanna ſa druheho duchowneho Ketliczańſkeje woſady. Tak ſměje woſada ſaſo dweju duchowneju, ale dweju němſkeju, ſchtoż dybimy wobżarowacź.

— **W Mittweidze** bu wot 17. hacž 23. oktobra podobny kurſus ſa poſawniſtow wuhotowany kaž w Rakezach. Tež tutón ſtejeſche pod wjedniſtwom naſcheho ſakſkeho poſawniſkeho miſchtra fararja Adolfa Müllera a wobdźĕlnizy ſu ſo ſ wulkim dobytkom a ſpokojenjom domoj wrócźili, ſo bychu tam dale ſkutkowali w tutej, hdyż tež niz nowej, tola ſaſo wobnowjenej ſłużbje Knjeſoweje zyrkwje.

— **Wu Wukrancźizach** ſwjeczeſche 24. nov. evangelſkoluthersſka ſchula ſwój 100lĕtny jubilej. Woſada je jón hódnje woſwjeczíła a k. farař Biehler je ſ k. wucźerjom Schwarzu ſeſtajał ſwjedźeńſki ſpiſ, ſ kotrehoż tež naſch njedźelnik dalſcheho hiſchcze pſchinjeſe, ſ dobom nadrobniſchu rosprawu podawajo. Tutej móże ſajimazy pſchecźelniwje nam pſchewoſtajeny wobras dodacź. Zyła ſtawiſna ſchule kaž jeje ſtolĕtny jubilej nam runje nětkole w cźaſu ſchulſkeho wojowanja tak prawje jaſnje dopraji to dwoje: ſchtoż ſamóże nabożna ſchula ſe ſwojimi wĕrjazymi wucźerjemi ſa gmejnu a woſadu, a ſchto ſamóże roſſudna nabożna woſada a gmejna ſa ſwoju ſchulu a ſe ſwojej ſchulu.

— **Pſchedźenak je wuſchoł** w nowym kabacze a chze naſch ſerbſki pſchewodźeŕ bycź w nowym lĕcze 1928. Wón je wobſchĕrny a rjenje wuhotowany. So jenoż jene wuſběhnjemy: Pſchedźenak pſchinjeſe nam naſtawk ſ wobraſom wo naſchim ſwĕrnym a pilnym ſobudźĕłacźerju J. W., kotryž woſadu „Pomhaj Bóh“ dźenſa ſtrowi ſ adventſkim kĕrluſchom. Tuż njech kóżdy ſerbſki dom ſej lubje wita ſtareho a tola noweho „Pſchedźenaka“ do domu!

Liſtowanje: V. w Ho. ſa 3. advent. — W. w Ho. ſa 4. advent.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noſacźizach.

Čisło 50. **Pomhaj Bóh!** Létnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 11. dezembra 1927 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišćerńnje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći wjertlětnje 78 stotych pjenjezkow.

3. njedźela adventa.

Jeſ. 42, 1—4.

Luby swjaty advent nam praji: „Jesuß k nam dźe. Twój Sbóžnik je cźi blisko; wocźiń jemu durje twojeje wutroby, so by nuts saſtupił a w njej bydlił!“ Njepraji to hižo kóžda njedźela a kóždy swjaty dźeń? Schto je tu wosebiteho? To je to, so nětko hdyž so na Jesußowy narod pschihotujemy, wosebje na tón cźaß spominamy, w kotrymž Jesußa hischcźe njesnajachu a njemějachu, w kotrymž tohodla ſ horzym žedźenjom pomoznika ſ cźělneje a hrěſchneje nuſy wocźakowachu. S toho spósnajemy, kak bohacźi a sbožowni my smy, kiž mamy hižo Jesußa. — Profeta Jeſaias wo tutym pomozniku pische, kiž pschińdźe, so by wumohł swój lud. Wón pschińdźe, wupósłany wot Boha, tola bjes swonkowneje mozy a kraßnoſcźe w niskoſcźi, ale ſ zyłym bohatſtwom Božeje smilnoſcźe a Božeho žohnowanja.

Wumožnik pschińdźe, wot Boha póſłany: „Hlaj, to je mój wotrocźk.“ „Boži wotrocźk“ so w swjatym pißmje kóždy mjenuje, kiž ma Božu radu wuwjeſcź, a hdyž by to pschecźiwo swojej samßnej woli cźinicź měł. Tak rěkaju pobožni Iſraelitojo Boži wotrocźkojo, kiž w słužbje swojeho Knjeſa ſtejachu, kaž Mójſaß, Davit, haj wſchitzy profetojo. Ale tak rěka tež Nebukad Nezar, Babylonſki kral (Jerem. 25, 9), Boži wotrocźk, kiž ma jako Boži prut njepobłuſchny lud schwikacź. Na koho myßli profeta Jeſaias? Jako wón wo Božim wotrocźku pißaſche, leżeſche iſraelſki lud w Babylonſkim jaſtwje. Kak so jemu po domiſnje ſtyſkaſche, ßłyſchimy ſ toho ßłowa (Pſ. 137): „Pschi Babylonſkich rěkach běchmy a płakachmy, hdyž my na Zion ſpominachmy. Naſche harfy powěßnychmy na wjerby toho ßameho kraja. — Kak bychmy móhli Knjeſowy kěrluſch ſpěwacź w zuſym kraju?“ Kak so jeho wutroba ſradowaſche, hdyž na to ſpominaſche, so ſkóncźnje saßo domoj pſchińdźe, praji nam druhi kěrluſch: (Pſ. 126): „Hdyž tón Knjes tych jatych Zionſkich saßo powjedźe, dha budźemy jako cźi, kotrymž so dźije. Tehdom budźe naſch rót połny ßmjecźa a naſch jaſyk połny khwalenja; tehdom budźa rjekyncź mjes póhanami: „Tón Knjes je wulku wěz na naß cźinił; toho my so wjeßelimy.“ Hacź ßnadź profeta Jeſaias ſ Božim wotrocźkom Perſiſkeho krala Cyruša měni, kiž je poſdźiſcho město Babylon dobył a iſraelſkemu ludu dowolił, so domoj cźehnje?

S tym njeby pſches jene pschiſchło, ſchtož profeta hewak wo Božim wotrocźku praji: „Wón je mój wuſwoleny, na kotrymž moja duſcha ſpodobanje ma; ja jemu dam mojeho ducha“, a ſchtož po naſchim tekſcźe ſteji: „Ja ßym cźe k ßlubej mjes póhanow dał, k ßwětłu póhanam; so by wotewrił ßlepych wocźi a jatych ſ jaſtwa wuwjedł a tych, kotſiž ßedźa pó cźmje, ſ kłódy.“ Ně, profeta Jeſaias njemyßli niz jenož na wußwobodźenje ſ cźělneho jaſtwa, wón widźi dale a hłubſcho. Tam w Babelu lěpſchi dźěł iſraelſkeho luda ßwojeho hrěcha dla žarowaſche. Woni so wuſnawachu, so njejßu niczo lěpſcheho saßłużili, khiba Boże khłostanje. Ale tohodla njemóžeſche tež ſa tamnych pobožnych žadyn lěpſchi troſcht bycź hacź tón, kotryž mějeſche Jeſaias w Knjeſowym mjenje wuprajicź: „Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój lud! Rěcźcźe ſ Jeruſalemom wutrobnje a prědujcźe jej, so jejna wójna kónz ma, dokelž jejna ſłóſcź je wodata“ (40). A **Boži wotrocźk**,

kiž ma po Božej woli pschińcź, so by ßwój lud w hrěschnej nuſy troſchtował a ke kraßnej ßwobodźe Božich dźěćźi dowjedł, je Jeſuß. „Hlaj, to je mój wotroczk.“ Jeſuß je ſtajnje we ßłużbje ßwojeho Wótza ſkutkował. Wón ßmě prajicź: „Moja jědź je ta, ſo bych cźinił tu wolu toho, kiž mje póßłał je a ſo bych dokonjał jeho ſkutk“ (Jan. 4, 34), a ſaßo „Ja dyrbju dźěłacź to dźěło toho, kiž mje je póßłał, dokelž dźeń je. Nóz pſchińdźe, hdźež nichtó njebudźe móz dźěłacź“ (Jan. 9, 4). „Hlaj, to je mój wotroczk, kotrehož ja ſdźerżu.“ We wſchěm ſpytowanju, we wſchěm bědźenju je Jeſuß wobſtał, doniž njebě dokonjał ßwój ſkutk. Tohodla je wo nim prajene: „Mój wuſwoleny, na kotrymž moja duſcha ſpodobanje ma.“

Wón je tajki, kajkiž ma cźłowjek pſched Bohom bycź. Njewſchědne je jeho wuhotowanje: „Ja jemu dam mojeho Ducha.“ Tehodla też njewſchědne jeho ſkutkowanje: „Wón budźe bjes pohanow ßud pſchinjeſcź“, to rěka, wón budźe jim wſcho, ſchtoż je pſched Bohom prawe, ſjewicź, ſo ſměja pokne póſnacźe toho żiweho, ßwjateho Boha, kiž je też jich knjes a ßudnik, kotremuž maja ſamolwjenje dacź wo ßwojim ſadźerżenju, pola kotrehoż maja prawo a hnadu pytacź.

Kak tola wſchitko, ſchtoż Jeſajaß tu piſche, ſ tym pſches jene pſchińdźe, ſchtoż my wo Jeſußu wěmy. Wón bě Bożi grat, wot Boha wupóßłany.

A tola pſchińdźe bjes ſwonkowneje mozy a kraßnoſcźe, wón wuſtupi w niſkoſcźi: „Wón njebudźe hawtowacź ani wołacź, a jeho hłóß njebudźe na haßach ßłyſchany.“ Wón njepſchińdźe kaž wójnſki rjek, kiž ſ wyßokeho konja dele ßwojemu wójſku roskaſuje abo kaž dobycźeŕ, kiž ßebi poßłuſchnoſcź pſchewinjenych ſ mozu wunuſuje a kotremuž njemóże nichtón napſchecźiwo rěcźecź. Wón njepſchińdźe kaž mózny kral ſ wulkej pychu a ſwonkownej kraßnoſcźu, kiž ſ wótrym mjecźom njepſchecźela pſchewinje a ßebi podcźißnje. Kak bychu pomozy potrjebni ßebi ſwěrili, k tajkemu mużej ßo pſchibliżowacź? Ně, wón pſchińdźe w niſkoſcźi a khudy, tak khudy, ſo něhdy pißmawucźenemu, kiž chzyſche — woßebite ſeńſke ſbożo ſ teho wocźakujo — ſa nim hicź, wotmolwi: „Liſchki maju jamy a ptaki pod njebjeßami maju hnězda, ale cźłowjeka ßyn nima, hdźež by hłowu pokhilił“ (Luk. 9, 58). Ale jeho pycha bě ßwjatoſcź a jeho mjecź bě Boże ßłowo a tehodla wón ßam wulki proſeta Boži. Hacź wón na horje abo pſchi luboſnym brjoſy Geneſarethſkeho jěſora prěduje, wſchudźom ßu wutroby ſ jeho ßłowom pſchemóżene. „Wón wucźeſche jich móznje a niz jako cźi pißmawucźeni“ (Mat. 7, 29). Tak njebě hiſchcźe żenje żadyn cźłowjek k nim rěcźał kaž tutón Jeſuß. Jeho ßłowo jich wutroby trjecheſche. A ſchto dha běſche to, ſchtoż by jich pſchemohło? To bě móz Božeje luboſcźe, kotraż ſ jeho ßłowa rěcźeſche. Pſchetoż hdyż też w niſkoſcźi, dha pſchińdźe tola ſ żyłym bohatſtwom Božeje ßmilnoſcźe a Božeho żohnowanja: „Nalemjenu ſcźinu njebudźe wón dolemicź a żehliwy ßużoh njebudźe wón wuhaßnycź.“ To je dwoje pſchirunanje ſa jeho ſkutkowanje. Nalemjena ſcźina je hłuboko ranjena, ale tola ſ korjenjom hiſchcźe ſ dźěła hromadźe wißa. Hdyż ju poſběhnjeſch a pſchiwjaſaſch, ſo ſaßo ſteji, dha drje po něcźim nowu móz ſ korjenja cźehnje, wożiwi a wocźerſtwi, a jenoż błuſna na něhduſchu ranu dopomni. — Żehliwy ßużoh je lampa, kotraż je ßo dopaliła; jeniczka ſchkriczka ſtareho pkomjenja hiſchcźe ßo żehli, a wona haßnje, je-li ſo nowy wolij njepſchilijeſch. Nalemjena ſcźina je wobſchkodźena ſ winu druhich, żehliwy ßużoh je ßo ßam dopalił, — wobraſaj ßnadź ſa zuſu a ßamßnu winu. Ale kak temu też je, Jeſuß hubjeńſtwo mrějazeho żiwjenja widźi a chze jo ſdźerżecź. — Schtóż ßo ſ wutrobnym dowěrjenjom na njeho wobrocźi, kaž je to něhdy jich wjele cźiniło, kiž jeho proßychu: „Jeſu, Ty ßyno Davitowy, ßmil ßo nade mnu!“, temu wón wěſcźe pſchezo hiſchcźe praji: Budź troſchtny, tebi ßu twoje hrěchi wodate, twoja wěra je cźi pomhała!

Też twój pomoznik chze Jeſuß bycź. Duż wocźiń jemu durje ßwojeje wutroby! Dha wón ſacźehnje; dha ßwjecźiſch Knjeſowy advent, dha ßy żohnowany ſa cźaß a wěcźnoſcź!

Hamjeń.

---

100 lět lutherſkaſchula we Wukrancźizach.

Saložena 24. dezembra 1827.

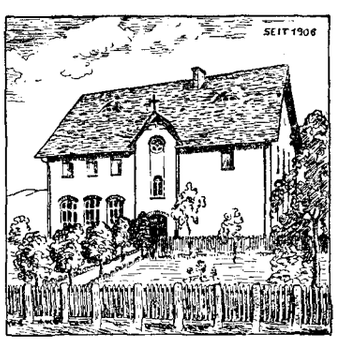

PAS MOJE JEHNJATA -o- 1827 – 1927. -o- WEIDE MEINE LAMMER

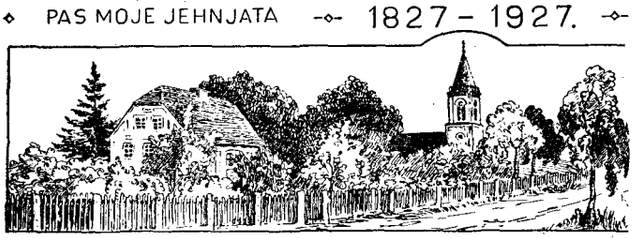

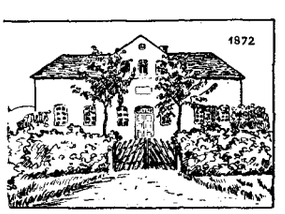

Dźeń 24. novembra tutoho lěta móżeſche lutherſka ſchula we Wukrancźizach wopominacź ßwoje 100lětne wobſtacźe. We lěcźe 1827, jako njebě hiſchcźe Wukrancźiczanſka woßada wot Bartſkeje dźělena, bu tu Handrij Ducźman ſ Rakojd ſa prěnjeho wucźerja poſtajeny; do tuteho cźaßa běchu tu cźaß pſchětrali, ßo njewuſtejo na pißanje a cźitanje. Tuta nowa wěz namaka pak bórſy wulke pſchipóſnacźe, woßebje też tehodla, ſo bě Ducźmann woßebje khmany ſa ßwoje ſaſtojnſtwo. Ssam ßwěrny ßwědk ßwojeho Knjeſa Jeſußa, wěnowaſche wón ßwoju żyku móz roswucźowanju nabożiny. Wón ſkutkowaſche tola ſa tón nadobny ſaměr; pſchedewſchěm wukubłacź kſcheſcźijanow a modlerjow, kotſiž ßu kſcheſcźijenjo a modlerjo ſ duſchu a ſe ſkutkom. Jeho dźěło wjedźechu potom dale wucźerjo Kalf, Paulig, Schenk, Koepſell, Kionka, Pecher, Sander,

Moch, Neumann, Mertens, knjeżna Stegerez, wuczerjo Gehrke, Schwarz, Schröder. S tutych žu někotśi hischcże žiwi, druśy žo błyschcża hižo mjes hwězdami.

W tukhwilu skutkujetaj tu wuczerjej Schwarz a Schröder a to kaž cźi, kiž tu prjedy nich běchu, w duchu sakožerja, steja na sakožku wusnacża tudomneje lutherskeje zyrkwje.

Njech je tež tutón žwjedźeń 100létneho wopominanja byk se žohnowanjom sa zyku woßadu a schulsku gmejnu!

Woßebite sawostajeństwo tuteho žwjedźenja je žwjedźeńśki spiß, kotryž staj wuczeŕ Schwarz a faraŕ Biehler sestajakoj. W nim namakasch wschelakeho, schtož njeje jenož sa Wukrancźizy sajimawe, ale tež sa powschitkownoscź, a to woßebje w naschim cžaßu, kotryž je polny hary a wojowanja wo schulu a schulski sakoń.

„Kajke běchu", tak cźitasch tam, „schulske wobstejnoscże tu psched 100 létami? Hacž do léta 1827 njemějesche nascha wjeß žanu schulu. To žo nam njesda tak spodźiwne bycź; tež dżenßnischi dżeń je hischcże wjele wßow, w kotrychž žana schula njeje, s tutych wßow khodża pak dźěcźi do žußodneje schulskeje wßy. Tehdy bě to hinak. Nusowane do schule khodżenje tehdy njesnajachu; jenož w schulskich wßach khodźachu dźěcźi do schule; w tych wßach, kotreż žaneje schule njemějachu, wostachu dźěcźi swjetscha bjes schulskeho roswucżowanja. Swjetscha bě to tak, so mějesche zyrkwina wjeß žwoju schulu, tak mjenowanu zyrkwinu schulu, w kotrejž kantor dźěcźi roswucżowasche. Bjedrich Wulki bě drje hižo chzył roswucżowanje luda posběhnycź, pózkawschi wußkuženych podwyschkow do schulskeje žkužby, tola to bě jenož wot wobstejnoscżow wunusowany pucź. W druhich wßach dżerżesche schulske roswucżowanje husto krawz abo schewz, kotryž móżesche pißacź a cźitacź. Wucżinjena wěz je, so bě jich mjes wjeßnymi wuczerjemi jara mało, kotsiž bychu sa wuczerja wuwucżeni byli.

Nětk běchu tež we Wukrancźizach tehdy rosumni starschi, kotsiž žebi žohnowanje porjadneho schulskeho roswucżowanja waźachu, kotsiž chzychu rad žwoje dźěcźi do schule žkacź. Zyrkwina schula sa nich by w Barcże byka; hacž do léta 1829 běchu Wukrancźizy do Barta safarowane. Pucź hacž do Barta pak je dołhi, 6 kilometrow. Tehodla scżelechu někotre žwójby žwoje dźěcźi do Borschki a Wulkeho Radschowa do schule, dokelž njebě to tak daloko. W lěcźu pak žebi nichtón na schulske roswucżowanje njemyßlesche; bě tola w ratarśtwje dźěka doscź! jenož w symje bě khwile sa schulu. Bě to potom dźiw, hdyž běchu dźěcźi w nasymje saßo skoro wschitko sabyke, schtož běchu symu prjedy nawuknyke? Hdyž žo pschi tym hischcże na dołhe pucże — 3 hacž 4 a pół kilometrow — dopomnisch a na symne cžaßy, srosumisch, so bě wopyt schule tež w symje jara njeporjadny.

Dokelž běchu tajke dołhe pucże jenož sa starsche dźěcźi móżne, sastupichu dźěcźi hakle s 9 abo 10 létami do schule; a tam dyrbjachu wone se 6létnymi a-b-c-wucżomzami sapocżecź, dokelž njeběchu tola hischcże niczo nawuknyke. Tuž namaka žo wupucź: mkódschi bur žo poskicźi, mjeńsche dźěcźi nawucżicź cźitacź, wěso jenož w symje. Tutón muž bu tak s wuczerjom abo lěpje s tajkim, kotryž schulu dżerżi. Dźěcźi wuknychu pola njeho cźitacź, tola niz s cźitanki, ale s biblije a se spěwarskich. Pschi tym nawuknychu sdobom někotre kherlusche, schpruchi a hkowne wucżby Lutheroweho katechisma s hkowy. Pißacź a licżicź njemóżesche pak tutón bur žam. Tež tuta schula sastawasche w kóždym nalěcźu se žwojim roswucżowanjom tak bórsy hacž žo dźěko na polu sapocżinało. Poßledni s tutych, kotsiž žu tu takle schulu dżerżeli, bě Handrij Wagner.

Tute schulske wobstejnoscże chzychu někk pscheměnicź. So bychu nashonili, kak žebi starschi wo tym myßlachu, powolaschtaj wjeßny rychtaŕ Urban a ryczeŕkubleŕ Thiele 1827 gmejnsku shromadźisnu. Wschitzy pschitomni běchu sa schulu; měnjachu, so je to tola ska wěz, hdyž mkodźi hólzy, kotsiž do wojakow pschiňdźechu, njemóżachu ani makeho lista domoj napißacź. Woßebje někotsi, kotsiž běchu sa dźěcżaze léta schulu wopytowali, wobżarowachu, so njebě jich dźěcżom móżno, do schule khodźicź a so dyrbjachu njeroswucżene wostacź.

Sa schulu běchu, někk dyrbjachu tež rumnoscź sa roswucżowanje pytacź a namakacź a — wuczerja. Bur Büttner žo pschilubi, so chze w žwojim domje jstwu sa schulu pschewostajicź a wuczerjej bydło a jědź dawacź, doniž njeby woßebity schulski dom byk natwarjeny. Wjeßny rychtaŕ dosta nadawk, wobstaracź wuczerja. A to njebě tak zyle jednore, chzychu tola hnydom woprawdźiteho wucżerja měcź, t. r. tajkeho muża, kiž by sa tuto sastojnstwo na schulach woßebite pschihotowanje měk; tajkeho, kiž by jenož pschipódla s wucżerjom byk, nochzychu měcź.

Potracjowanje.

Syma.

Syma je tu! A smjerśk a žněh s njej! To khwal žebi, so žměsch do cżopkeje jstwy, so móżesch wjeczor pschi khachlach žedźicź se žwojimi lubymi! Symske wjeczory — dołhe wjeczory, tola rjane wjeczory, hdyž wěsch je pěknje nałożecź!

Njeśprózniwa macź a pilna žotra drje tež wjeczor hischcże ruku do klina njepołożitej, ale schijetej, płatatej a matej to a tamne hischcże dokonjecź sa blidom abo pschi khachlach, woßebje nětkle do hód. Kak rjenje to, hdyž to nan abo žyn wosmje dobru knihu abo njedźelske łopjeno abo nowinu a cźita. A po cźitanju rosmołwa wo runje žłyschanym. Hlaj, to pak žłuscha tež dobra kniha do domu! A do žerbskeho dobra žerbśka kniha.. Mjes žerbśkimi knihemi nimasch dołho wuběracź, kotra dobra a kotra niz; žu wschě dobre. Tohodla, žerbśki nano, žerbśka macżeŕ, postaraj žo, so žu tež žerbśke knihi w domje. Hody žu psched durjemi! To je najlěpscha składnoscź, žebje a žwojich swjeßelicź tež se žerbskej knihu! Tak žu tež wschelake powjedancżka, kotreż je „Pomhaj Bóh" w běhu lět pschinjeßło, nětk jako kniha dostacź, woßebje te, kotreż je Khrystina Royowa spißała. Tuž wobrocź žo na Ssmolerjez knihaŕnju abo na žwojeho fararja, a hižom je wěz hotowa, a pokaḱd twojeho doma je wobohacżeny wo něschto rjane!

Na kónzu pak tajkich wjecżornych hodźinkow stej wjecżorna nutrnoscź — abo ma-li tuta w twojim domje druhe městno, kaž hnydom po wjecżeri, tež tam! Něhdże pak stej! Khibá so žy ty tón dom wottorhak, kotryž ras twarjesche s tym žlubjenjom: „Ja a mój dom, mój chzemoj tomu Knjesej žkužicź!" a žebi natwarik pohanski dom. Ale tež pohanjo žo modla! To by dyrbjak twój dom hižo bycź bjesbóžny dom! Ale, niz wěrno, twój dom je tola kschesczijanski dom? A tón spósnajesch na tym, so tam Boże žłowo cźitaja a žłyscha, so žo tam modla a so tam Božu wolu cźinja. A žerbśke modleŕske a spěwaŕske a prědaŕske knihi tu tež žu w rjanej liczbje. Ssmy tola hakle njedawno I. a II. dźěl domjazeho prědarja dostali. Tež rjany to dar pod hodowny schtom!

A njeśbudźmy sa dołhe symske wjecżory tež dobrych hrow! Niz karty plazacź! Mamy dobrych hrow doscź, pschi kotrychž pschi wschej sabawje tež dobreho wschelakeho nawuknjesch, kaž na psch. pschi kwartettach. A starodawna hra w naschich

domach: „Młyn a dama“, je pschezo nowa a rjana. K njej ßo pschidźěluje bóle a bóle też na wßach drje najstarscha wschech hrow, ſ dobom najbóle sajimawa: schach. Hdźež je tuta kralowska hra ßo saměstnika, tam njerodźa wjazy wo dobycze a pscheěhracze fenkow pschi kartach, tam też na druhe njedobre myßle njepschińdu, tam hraja schach. To njeje hubjena rada, hdyž radźimy: postarajcze ßo, so ßyn — haj też dźowka, nawuknje schach! Rad ßo dopomnju na symske wjeczory, so ſ nanom haj ßamo druhdy, njech też jara porědko, se njeſprózniwej maczerku hrajachmy „młyń“ a „damu“. —

A potom, hdyž hodowny schtom wó jstwje! Kak rjenje to! A kak derje hodźi ßo to sabawjecź w khutnej abo wjeßołej sabawje! Kak rad poßłucha to dźěczo kaž starschi woßebje też na dźěda, wowku, hdyž powjedatej ſ dawnych cżaßow, se stawisnow woßady a wjesłi, se žiwjenja prjedownikow! A kak lubosnje to, hdyž ßo schtom ßwěczi a młodźi a stari ßo wjeßela w jeho ßwětle, też tehdy wjeßela w jeho ßwětle, hdyž ßo ßwěczkow jaßnoscź syboli w ßylsach.

Haj, symske wjeczory, wy macze też teho rjaneho, wutrobu a cłowjeka worjewazeho telko! Jenoż se ſwonkownej symu ßo njeßmě sjednocźicź ſnutskowna syma! Skhowajmy ßebi cżopku wutrobu! Haj, njech ßo nascha wutroba hori tomu, kotryž je ßam luta horza luboscź a naß horzo lubuje: Jesußej Khrystußej. Tajka wutroba ,tajki dom budze na symskich wjeczorach woßebje też pěknje spěwacź. A my mamy tola telko rjanych spěwow. Spěwajmy je a hajmy je. A symske wjeczory ßu kaž pschihotowane sa shromadne spěwanje. Postarajmy ßo, so wobſboženi spěwamy a wusnawamy, haj, so ßmy „ſbóžny dom!“

O ſbóžny dom, hdźež ßu cże horje wſali,
Hdźež ty to jene, haj to wschitko ßy! —
O ſbóžny dom, hdźež stari a też młodźi
Po twojej ßwjatej bójskej pschikasni,
Haj, kóždy staw po twojej woli khodźi
A ſ hrěchami cże nichtón njerudźi!
Haj, ſbóžny dom, hdźež stary młodych ßwari,
Hdyž ßkyschi rěczecź rěcze njehorne
A nima wjeßele na hrěschnej hari,
Kaž nětk to, běda, husto ßkyschecź je!

Zyrkej a ſtat.

Wulkostatny schulski sakoń. Do wubjerka němskeho ßejma, kotryž ma wo wulkostatnym schulskim sakonju wuradźowacź, ßłuscheja scźěhowaze strony se wscho hromadźe 28 ßobustawami: němsko-nazionalna strona se 6 ßobustawami, zentrumska se 4, němska ludowa ſ 3, bayerska ludowa ſ 1, hoſpodarske sjednocźeństwo ſ 2, demokratiska ſ 3, ſozialdemokratiska ſ 7 a kommunistiska ſ 2. So tutón wubjerk poßlednje ßkowo wo tutej wulzy ważnej należnoscźi nima, to wěmy, ale ważne a rosßudne jeho dźěło je. Tehodla je sajimaze, wjedźecź, kak ßu jenotliwe parteije w nim sastupjene.

Evangelske zyrkwje Němskeje běchu njedawno do Barlina ßwojich sastupjerjow póßłake, so bychu tucźi wuradźowali wo wobcźežnym praschenju zyrkwineho dawka. Pod dawkowej nusu ſdychuja nětkle wschě kraje, zyrkwiny dawk pak je ſ tym, so bu ſ dokładnym dawkom swjasany, woßebje wobcźežny a njepschihódny sa zyrkej kaž sa jeje stawy, a wono by na cżaßu było, by-li ßo tu něschto polěpschiło.

W Cžěskej stej evangelske fakulcze w Prasy a w Olmützu postajiłej, so maja studentojo theologije 5 lět abo 10 semestrow studowacź; hacź ßem běchu 4 lěta abo 8 semestrow trěbnych. Młodźi bohoßłowzy maja ßo saběracź też se wschelakimi wědomoſtnymi dźěłami, na kotrež hacź ßem tak jara njedźiwachu. Postupowazy cżaß a pschiběraze nadawki zyrkwje a woßadow žadaja ßebi nanajlěpsche wukubłanje duchownych. Tak je tuto postajenje sa zyrkej a jeje woßady něschto swjeßelaze, sa tak někotreho studowazeho pak wěste pocźeženje studija, woßebje, hdyž ma lědy ßrědkow doscź, 8 semestrow studowacź. A hdyž je to evangelska zyrkej w Cžěskej, kotraž tuto postaja, nam to praji, so wona w tutym kraju ßwojich duchownych dokładnje wuhotuje, a to saßo wo tym ßwědczi, so tu ſ nowymi a ſ dobrymi mozami skutkuje a postupuje.

W **Bayerskej** je, ſ Nürnberga wukhadźejo, nowe evangelske hibanje nastało. Tuto ßo „Christlicher Volksdienst“ mjenuje. Pschi pschichodnych wólbach do bayerskeho ßejma chzeja woßebitu evangelsku wólbnu listu postajicź.

S **Wóßlinka.** Nascha woßada běsche dar dostała — 400 hriwnow — wot ßwójby, kotraž drje k naschej woßadze njeßłuscha, ale ßo k nam dźerži, so mohła ßo milina do nascheje zyrkwje kłascź. Dalsche dobrowólne dary nam smóžnichu, tutón skutk wuwjescź. S jednorej ßwjatocžnoscźu ßmy nowe wobßwětlenje na pokutnym dnju woßadźe pschepodali, a woßadni wjeßela ßo nětko rjaneho ßwětła. Nětko je kóždemu móżno, pschi wjecźornych Božich ßłużbach, a też hewak na cźmowych dnjach ßo na spěwanju kěrluschow wobdźělicź. Wschitkim, kiž ßu psches ßwoju woporniwoscź pomhali, so móżachmy wuwjescź, schtoż běsche dołho hižom pschecże wulkeho dźěła woßady, ßłuscha wutrobny dźak. — Dale twari ßo też ſ dobrowólnymi darami studźeń na pohrjebnischczu, jene naprawjenje, kotrež běsche jara nusne. Nětko nam pobrachuje jenoż hischcże 3. ſwón a nahladne pischczele. Nadźijomnje ßo też tute pschecża w bliżschich lětach dopjelnja.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

Do Barta scźelemy dźenża nutrne sbožopschecża knjesej fararjej Pawołej Mrósakej, kotryž ßmě pschichodnu wutoru ßwój 25lětny sastojnski jubilej ßwjecźicź. To budze sa knjesa jubilara a zyłu fararjez ßwójbu dźeń cźim wjetscheho dźaka, dokelž běchu sańdźene měßazy khorowatoscze dla cźežke a staroscźow połne. Bóh tón Knjes chzył dacź knjesej fararjej saßo połnu móz sa jeho wobscherne dźěło a jemu smóžnicź, hischcże dołhe lěta skutkowacź sa Boże kraleſtwo a nascheho luda žohnowanje!

W Georgswalde jě ßo měschczańska wyschnoscź rosßudźiła, sa adwentski a póstny cżaß wschě sjawne reje sakasacź. To je dobre snamjo sa tuto město a jeho, ſ wjetscheho dźěła katolske wobydlerſtwo, woßebje, hdyž ßo tutón wukas pschewjedze, mjes tym so we wokolnych městach a wßach njedźiwajo cźicheho cżaßa sjawne reje wuhotuja. To rěka, do skutka stajicź, schtoż nusne a trěbne sa to, so ßo žiwjenje luda wustrowi a jeho pschichod polěpschi.

Poboczne mißionske towarſtwo Budyschin a wokolnoscź. Lětuſche dary sa ſwonkowne miß. towarſtwo maja ßo hacź do 15. hodownika na pokładnika fararja em. Rjedu wotedacź na jeho měschczańske Girokonto cżo. 228.

Listowanje: W. w Ho. sa 4. advent.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cziſło 51. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke kopjeno.

Budyſchin 18. dezembra 1927 Bautzen

Cziſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczišchczerńje a knihańje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi bjertletnje 78 ſlotych pjenjezłow.

4. njedźela adventa.

1. Jana 1, 1—4.

Schtwórtu njedźelu adventa ſwjeczimy dźenża, a luboſny ſwjedźeń hodow ſo ſ mozu k nam pſchibliżuje. „Tón Knjes je bliſko.“ Někotre dny hiſchcźe, a najſbóżniſcha powěſcź ſo nam doſtanje: „Wam je ſo dźenża ſbóżnik narodźił.“ Njech ſmjertna płachta ſemju pſchikrywa, njech nózna cźěmnoſcź naſz ſahe wobdawa, tola žadyn ſwjedźeń njeje nam tak witany, kaž hodowny ſwjedźeń ſe ſwojimi ſelenymi ſchtomami, jaſnymi ſwěczkami a bohatymi darami. Ženje ſo ludźo tak njebliża, ženje ſebi tak wjele luboſcźe njewopokaſuja kaž k hodam. Haj, hody ſu ſwjedźeń cźłowiſkeje luboſcźe.

Ale ſchto je tola cźłowiſka luboſcź pornjo Božej wulkej luboſczi, kiž je nam ſwojeho jenicźkeho narodźeneho ſyna dał. To je prawe Boże dźěcźo! A wjeſele na Božej luboſczi we Khryſtuſu je prawe hodowne wjeſele. K tajkej wjeſelokoſczi naſz dźenſniſcha epiſtola napomina, hdyž tam ſłyſchimy: „To wam piſamy, ſo by waſcha wjeſelokoſcź połna była.“ Tuto ſłowo płaczi też nam. Pſchetoż tak piſche japoſchtoł Jan: „Schtóż wot ſpocźatka bě.“ Wón měni Khryſtuſa, jenicźkeho narodźeneho Ssyna wot Wótza. A wón mjenuje Jeſom Khryſta „to ſłowo toho žiwjenja“. Sſłowo je wuprajenje a ſjewjenje ſnutſkowneje myſle. Se ſłowom na jaſne dawamy ſwoju ſnutſkownu myſl a ſwoju wutrobu. Tak je ſo Bóh Wótz w Jeſuſu Khryſtuſu ſjewił a je we nim ſwoje ſnutſkowne bycźe na ſjawne dał, je we nim ſwoju wutrobu wotkrył. A ſchto dha je to, ſchtoż chze Bóh w Khryſtuſu ſjewicź? naſch tekſt nam wotmołwja: „to ſłowo toho žiwjenja“. Tón, kiž ma žiwjenje ſam we ſebi, dawa też nam wěrne žiwjenje. Schtóż tute ſłowo toho žiwjenja ſaczišnje, tón cźehnje ſmjercź ſa ſobu. Pſchetoż prjedy hacź Bóh njebjeża a ſemju ſtwori, dyrbjeſche tón tu bycź, pſches kotrehoż ſu wſchitke wězy cźinjene. A naſch Sbóżnik ſam ſpomina na ſwoje bycźe pola Wótza, hdyž proſy: „Pſchekraſń mje ſ tej kraſnoſczu, kotruż mějach pſchi tebi, prjedy dyžli ſwět ſałożeny bě.“

A tuto Boże ſłowo je nětko w Jeſuſu Khryſtuſu do naſcheho ſwěta pſchiſchło. „Schtoż ſmy ſłyſcheli, schtoż ſe ſwojimaj wocźomaj ſmy widźeli.“ Tak piſche ſwjaty Jan we naſchim tekſcźe. Cźehodla pak piſche wón tute ſłowo tak nanajdrobniſcho? So by pokaſał, ſo je jeho ſwědcźenje zyle wěſte a wěrne; ſo ſebi njejſu to wumyſlili ,ale ſo ſu wſchitzy japoſchtoljo naſhonili, ſo je Jeſuſ Khryſtuſ wěrny cźłowjek był wot ſwojeho naroda hacź do k njebju ſtpicźa. S tym pak wón njechaſche prajicź, ſo je Jeſuſ Khryſtuſ jenoż cźłowjek był — tohodla wón jeho też mjenuje: wěcźne ſłowo! Jeſuſ Khryſtuſ bě potajkim w naſhonjenju japoſchtołow „Boži a cźłowiſki ſyn“. Pſchetoż to woni bórſy widźachu, ſo běchu w Jeſuſu Khryſtuſu něſchto druhe namakali, dyžli jenoż cźłowjeka. Se ſwojimaj wuſchomaj ſu Jeſuſowe luboſne rěcźe ſłyſcheli; ſe ſwojimaj wocźomaj ſu jeho ſkutki luboſcźe widźeli; haj Jan hiſchcźe něſchto woſebite piſche, ſo je to ſłowo toho žiwjenja namaſał. Jan je tola tón najlěpſchi ſwědk, kiž ſa blidom ſedźeſche na Jeſuſowym klinje.

A hdyž ſo my praſchamy: cźehodla piſche to Jan wſchitko? dha my tola też wotmołwjenje w naſchim tekſcźe namakamy: „So by naſche towaŕſtwo było ſ Wótzom a jeho ſynom Jeſom Khryſtom, a ſo by waſcha wjeſelokoſcź połna była.“

Tón płód ßwědčenja tych japoſchtołow dyrbješche potajkim žiwe towaŕſtwo ſ tajkimi bycź, kotſiž ßu ſ towaŕſchemi ſ Khryſtußom. A Khryſtuß ßam je tute towaŕſtwo we wěrje. jako kónz kſcheſcźijanſtwa poſtajił, pſchetoż wón je to wulke ßłubjenje wuprajił: „A budźe jene ſtadło a jedyn paſtyŕ.“ Kak rjane a wokſchewjaze tola je, hdyž wěmy, ſo kóždu njedźelu a kóždy ßwjaty dźeń w Božich domach zyłe ßywy w tej jenej kſcheſcźijanſkej wěrje ßu ſhromadźene.

A tuto towaŕſtwo mjes kſcheſcźijanami pak też dyrbi bycź towaŕſtwo ſ Wótzom a jeho ßynom, Jeſom Khryſtom. To je tón najwjetſchi wotpohlad ßwědčenja japoſchtołow. To pak też ſa naß rěka, ſo dyrbimy do Božeho dźěćźatſtwa ſaſtupicź, a to my hinak njemóžemy hacź pſches wěru do Jeſom Khryſta.

A hiſchće jedyn wotpohlad měješche ßwědčenje japoſchtołow; Jan ſkónczi ßwoju epiſtolu ſ tymi ßłowami: „To wam piſamy, ſo by waſcha wjeſełoſcź połna była.“ Jow njeje rěcź wo ßwětnym wjeſełu, ale wo wjeſełu duſche, ſo ßmy pſches Khryſtuża wumoženi, ſo mamy hnadneho Boha a ſo ßměmy měr Boži woptacź. Pola wucźomnikow běſche tuto wjeſełe połne, pſchetoż woni mějachu Knjeſa pſchi ßebi a widźachu jeho wot wobliczа k wobliczu. So pak by też nětko naſche wjeſełe na tym Knjeſu po móžnoſczu połne było, dha ßu japoſchtoljo nam Jeſuża Khryſtuża połnje pſchipowědali. To najſbóžniſche wjeſełe pak nam pſchinjeſe lube hodowne póſelſtwo: „Hlaj, ja pſchipowědam pam wulke wjeſełe, kotreż wſchemu ludu ßo doſtacź budźe; pſchetoż wam je ßo dźenża Sbóžnik narodźił, kotryž je Khryſtuß, tón Knjes.“ Tohodła wjeſełcźe ßo w tym Knjeſu kóždy cźaß a ſaßo praju wam: wjeſełcźe ßo! Hamjeń.

Poßledni měßaz łěta.

Hłóß: Wojuj prawje, hdyž ta hnada.

Bórſy ſaßo łěto ſady,
Bratſja, ßotry, ſmějemy!
Božo, ty naß wſchitkich ſ hnady
We nim ßwěru noßył ßy.

Wjedła je naß ruka twoja
Dobra, ßylna, wótzowſka;
Rany wſchitke pod njej hoja,
Wſchitke pod njej ſažija.

Hrěchow naſchich je wſchak wjele
Pſched twojimaj wocźomaj!
Nětk na naſchu nuſu dele,
Knjeże, hnadnje pohladaj!

Dobreho pak wulzy wjele
Smilnoſcź twoja njeſkónczna
Dźěcźom ßwojim ſ njebjeß ſcźele
Hacź do poßlednjeho dnja.

Połna khwalby, połna dźaka
Stupa duſcha pſched tebje!
Jandźel Boži hižo cźaka,
So mnu ſanjeſcź khwalenje.

Łěta kónz, kónz ſewſkoh' běha —
Bórſy, nahle ßnadź je tu —
Duſcha wěrjaza ßo ſběha
S kraßnej, ſtroſchtnej nadźiju.

J. W.

100lětny jubilej lutherſkeje ſchule we Wukrancźizach.

(Kóńz.)

Napraſchowachu ßo tam a ßem; ſkónczńje namakachu we Rakojdach młodeho wucźerja, kotryž bě ſwólniwy, nowe ſaſtojnſtwo pſchijecź. To bě Handrij Ducźmann, rodźeny 8. auguſta 1808. Wón bě w Porſchizach pola kantora Hilbriga ſa ſchulſkeho pomoznika był a bě ßo na tuto tehdy ſwucźene waſchnje na wucźerſke ſaſtojnſtwo pſchihotował.

Wucźeŕ Ducźmann dyrbješche ßo nětk najprjedy pſchiſłuſchnemu wokrjeßnemu ſchulſkemu inſpektorej ſuperintendentej Buſchej w Rothenburgu pſchedſtajicź a pſches tutoho wo dowolnoſcź ſa ßwoje dźěło pola wyſchnoſcźe w Liegnizy proßycź. Dźeń 24. novembra 1827 ſapocźa wón ßwoje roswucźowanje we Wukrancźizach ſ 57 dźěcźimi. Hnydom naſtołe ſapocźachu ſchulu twaricź; ryncźeŕkubło dari drjewo, burjo pſchiwożowanje a khěžkarjo pſchipodawanje; kóždy pomhaſche kaž jenoż móżeſche. W ßamßnym łěcźe 1828 bu twar dokonjany.

Dokhody wucźerja běchu ßnadne. W pjenjeſach měješche wucźeŕ jenoż ſchulſki pjenjes, kotryž bě wyſchnoſcź pſchiſwoliła a kotryž dźěcźi kóždy tydźeń ßobu do ſchule noſchachu. Kóżde dźěcźo w 1. rjadowni měješche 9 pj., w 2. rjadowni 6 pj. na tydźeń płacźicź. To wěſo wucźerjej ſa ſeźiwjenje njedoßahaſche.

Wucźeŕ měješche bydlenje w ſchuli darmo a doſtawaſche na łěto 12 kórzow rožki po Drježdźańſkej měrje, 2 kłoftraj ſchmrěkowych ſchcźěpow, 5/4 łohcźa dołhich, 5 kop twjerdych walcźkow, 4000 kruchow torfa; wſcho měješche ßo jemu darmo domoj ſwoſnycź. Nimo toho wuživaſche 2 jutrje a 45 prutow pola a kuchińſku ſahrodku pſchi ſchuli. Wot ryncźeŕkubła doſtawaſche na łěto 5¼ maſki rožki, wot burow 12 maſkow khlěba, wot ſahrodnikow a burow 12 rżanych ßnopow; dwójzy ßo ſa njeho w gmejnje wokoło dźěſche; pſchi tym njeßmědźiſche žadyn hoſpodaŕ mjenje dyžli 7½ ßlěbornych dawacź. Dale běſchtej hiſchće 2 jutri pola tomu pſchewoſtajenej ſa wuživanje, kotryž bě na ſchuli ſ wucźerjom. Naſpomnjene 12 kórzow rožki bu wot dźeßatka wotcźehnjene, kotryž měješche Wukrancźiczańſka gmejna po ſafarowanju do Wulkeho Radſchowa tam fararjej wotedawacź, a ſchtoż ßo ſ tym naſběra, ſo ßo dwójzy wokoło dźěſche, to bě do toho Bartſki kantor doſtawał.

Jako bě Wukrancźiczańſka woßada ſe ſakſkeje evangelſko-lutherſkeje zyrkwje wufarowana, pſchińdźe w Pruſkej union mjes lutherſkej a reforměrowanej zyrkwju. To bu ſa naſchu ſchulu ſ rosrißazej ważnoſcźu. Kaž na wjele měſtnach Pruſkeje, tak běchu też we Wukrancźizach lutherſzy, kotſiž unionu tuteju wuſnacźow ſ pſchicźinow ßwědomja wotpokaſowachu; wont chzychu dotalnej zyrkwi ßwěrni woſtacź. Do nich ßłuſcheſche też kantor Ducźman, kotryž 17. januara 1846 ſ wjetſchej licźbu woßadnych ſaßo ſ uniony wuſtupi. S toho ſcźěhowaſche, ſo měješche Ducźman dlěſche jednanja ſ fararjom Miſchnarjom we Wulkim Radſchowje a ſe ſuperintendentom Scholtu we Kſchiſchowje. Tute woſtachu bjes wuſpěcha; Ducźman woſta ßwojemu pſcheßwědčenju ßwěrny a ßo do uniony njewrócźi. Na tym njepſcheměni też nicźo, ſo jemu hrožachu, jeho ſe ßłużby puſchcźicź. Też jednanje pſched radu njemějeſche druheho wuſpěcha. Ducźman woſta pſchi ßwojim rosßudźe: „Ja njemóżu hinak!“ Tuž bu po poručźnoſcźi wyſchnoſcźe 2. měrza 1846 ſe ſaſtojńſtwa puſchcźeny; hacź do jutrow jenoż ßmědźeſche wobydlenje w ſchuli wobkhowacź.

Lutherſzy ßo pola wyſchnoſcźe wobcźežowachu. Woni běchu ſchulu tola też ßobu twarili. Tola to wſcho niczo njepomhaſche. Woni dyrbjachu ßebi ſa ßwoje dźěcźi druhi ſchulſki rum wobſtaracź; pſchetoż woni běchu wucźerjej Ducźmanej nadawk dali, jich dźěcźi kaž hacź ßem roswucźowacź. Te druhe dźěcźi njemějachu hacź na dalſche žane roswucźowanje; hakle po něſchto njedźelach pſchińdźe ſa nje nowy wucźer. Ducźman njemějeſche po jutrach hiſchcźe žane druhe wobydlenje; tola wón bu ſ mozu won ßadźeny; jeho ſmachi ſtajichu do ſchulſkeje kólnje; w tutej dyrbjeſche też Ducźman ſe ßwojej ßwójbu bydlicź. A tola mějeſche wón tſi njewocźehnjene dźěcźi, a to ſchtwórte ßo bórſy po tym narodźi.

Njechamy tu rosßudźicź, hacź buchu jemu tute cźěßnoſcźe woprawdźe po poručnoſcźi wyſchnoſcźe napokładene, abo hacź běchu to woßoby, kotreź mějachu wuwjedźenje, na tym wina. Na kóždy pad pak je to haŕba ſa kulturny ſtat 19. lětſtotka, ſo ßo tajkehole ſtawaſche pſchecźiwo měrnym ſtacźanam, kotſiž ßo po ßwojim ßwědomju mějachu. Wjele druhich woßadow je hiſchcźe hórſcheho naſhoniło. Lutherſkich duchownych tam wucźěrichu a do jaſtwa tyknychu; domjaze Boże ßłużby mějachu ſa ſtatej ſchkodźaze ſhromadźiſny; tuž buchu ſakaſane. Schtóž ßo tola wobdźěli ,dyrbjeſche wulke khłoſtanje płacźicź. Kak mali ßmy tola my pornjo wěryßwěrnoſcźi naſchich wótzow, my, kiž ßměmy w połnej wěryßwobodźe žiwi bycź! A kak ßnadne ßu też naſche pjenježne dawki pornjo woporam, kotreź naſchi ſtari pſchinjeßechu wěry dla!

Najwjazy tych druhich lutherſkich ſchulow bu hakle po lěcźe 1840 ſakoženych; naſcha ſchula pak bě hižo pſchi ſakoženju w lěcźe 1827 lutherſka ſchula, dokelž wona tola w tym, ſchtoż zyrkej naſtupa, k ſakſkej krajnej lutherſkej zyrkwi ßłuſcheſche, a dokelž wucźeŕ Ducźman pſchi ſawjedźenju uniony lutherſki woſta.

Schulſke roswucźowanje ſa lutherſke dźěcźi bu we wotnajatej rumnoſcźi pſchiprawjene a dźeržane. Też ſcźelechu lutherſzy ſ Dubow, Hornich Brußow, Hbjelſka, Wulkeje Subornizy, Borſchki a ßamo ſ Turjowa — to ßu 6 kilometrow — k wucźerjej Ducźmanej do ſchule. —

S tutym ſkónczimy ſa tuto lěto tute ſajimawe rosprawy. W nowym lěcźe chzemy pokracźowacź a dalſcheho podawacź.

Redakzija.

Zyrkej a ſtat.

— **Snutſkowne miſionſtwo a preſident Hindenburg.** Sakſke domy ſa wokſchewjenja potrjebne dźěcźi a žónſke ßu po namołwjenju zentralneho wubjerka w Barlinje 18 tak mjenowanych ßwobodnych abo darmotnych měſtnow preſidentej Hindenburgej k jeho 80. narodninam pſchepodate jako woßebity dar. Tute móže preſident nětko potrěbnym pſchepokaſowacź; wone dyrbja wudowam a ßyrotam padnjenych pſchewoſtajene bycź. Ssu to měſtna, kotreź darmotny pſchebytk wot 6 njedźel hacź do běrtl lěta poſkicźeja.

— **Swonkowne miſionſtwo.** Lipſcźanſke miſionſtwo a ſ dobom druhe miſionſke ſjednocźeńſtwa nadeńdu we ßwojim dźěle pſchezo wjazy nadawkow. Snamjenja pokaſuja na to, ſo je ſa miſionſtwo mjes póhanami nětkle woßebity cźaß. Pſchezo ßylniſcho cźiſchcźa ßo cźorni ke kſcheſcźijanſkej zyrkwi. S tym pak bywa dźěło ſa miſionarow pſchewulke. Tohodla je ßłyſchecź, pſchezo ſaßo wołanje po pomoznikach. Lipſcźanſke miſionſtwo póſcźele tohodla też kónz dezembra ſaßo dweju dźěłacźerjow na miſionſke polo Rańſcheje Afriki; to ſtej faraŕ Fuchs, kotryž je był ſ fararjom w Bayerſkej, a wucźeŕ Ota Ramm, kotryž je ßo w Jendźelſkej ſa tuto ſaſtojńſtwo wjazy lět pſchihotował. Faraŕ Fuchs bě do wójny hižo w Parahorach w miſionſkim dźěle. Wucźeŕ Ramm doſtanje ßwoje dźěło w miſionſkim wucźeŕſkim ſeminarje w Marangu pſchi Kilimandſcharo. To wſcho je hodowne pominanje, darowacź też hodowne dary ſa Knjeſowe miſionſtwo, woßebje woprowacź rjany wopor na ßwjedźenju ſjewjenja.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Hodowny ſchtom ſa wſchěch!** Po tutym heßku ſłożuje ßo pſchezo wjazy měſtow. Lětßa ma też Lubij ßwój hodowny ſchtom. Tutón je na naměſtnje pſchi wulkej zyrkwi poſtajeny. Pod nim wotměwaju ßo na wjecźorach pěkne adventſkohodowne nutrnoſcźe. Schmidtowa kapała piſka na něktorych wjecźorach, na druhich ſpěwaja dźěcźi, ſchulerjo, towaŕſtwa. — Jene adventſke pſchipowědanje wjazy. Njech hodowneho žohnowanja pſchinjeße wſchěm, kiž jo wuhotuja a wſchěm, kiž jo widźa a ßłyſcha.

S **Budeſtez.** To bě na dnju 2. adventa ſa naſchu Budeſchcźańſku woßadu rjany a wjeßoły dźeń, jako móžachmy ßwjedźeń 25lětneho jubileja naſcheho knjeſa wyſchſcheho fararja Domaſchki ßwjecźicź. Hižo dźeń prjedy powita jeho deputazija zyrkwineho prjódkſtejeŕſtwa, žónſkeho towaŕſtwa a zyrkwineho khóra. Też pſchedßyda Budyſkeje konferenzy duchownych, knjes faraŕ Großa ſ Budyſchina bě pſchiſchoł, ſo by jubilarej pſchecźa konferenzy wuprajił, haj ßamo knjes ſuperintendenta Fröhlich ſ Budyſchina pſchikhwata a wupraji knjeſej wyſchſchemu fararjej ſ lubymi, cźopłymi ßłowami poſtrowy a pſchecźa ſuperintendenſtwa. A wjecźor wopytachu jubilara wſchelakore towaŕſtwa a pſchinjeßechu jemu najwutrobniſche ſbožopſchecźa a rjany dary ſa naſch Boži dom! Najrjeńſchi dźeń ßwjedźenja bě pak njedźela, 2. advent. Kak kraßnje bě tola w naſchim Božim domje! S pletwami a wěnzami běchu ßobuſtawy zyrkwinſkeho prjódkſtejeŕſtwa wołtaŕniſchcźo wupyſchili. Wołtaŕ, klětka a mała klětka mějachu nowu ßwjedźeńſku pychu. Sserbſke towaŕſtwo Lubin bě kraßnu fijałkowu wołtaŕnu a klětznu draſtu dariło. Na wołtaŕnej draſcźe ſteji to ßłowo: „Bóh je luboſcź“, na klětzy: „Jene je nuſne“ a na małej klětzy: „Boże ßłowo woſtanje do wěcźnoſcźe“. Faraŕ Boja rěcźeſche k woßadźe po ſakładźe tekſta: 1. Kor. 4, 1—2, zyrkwiny khór ſpěwaſche rjany pſalm, tón Knjes mój ßwěrny paſtyr je a knjes jubilar prědowaſche po ſakładźe prjódkpißaneho tekſta a napomina woßadu: budźcźe pucźpſchihotowarjo teho Knjeſa Jeſom Khryſta. A jako Boża ßłużba nimo bě, dha zyła dźakowna woßada ßo domoj wrócźi ſ próſtwu, Bóh ſdźerž nam naſcheho lubeho duſchowpaſtyrja hiſchcźe wjele lět w prawej ſtrowoſcźi a mozy!

W **Barcźe** ßwjecźeſche ſańdźeny tydźeń, pſchede wſchěm wutoru, k. faraŕ Pawoł Mróſak jubilej 25lětneho ſaſtojńſkeho dźěła. Njedźelu 3. adventa lěta 1902 — tydźeń po ßamßnej ßwjatocźnoſcźi naſcheho k. wyſchſcheho fararja Domaſchki — bu wón w Budyſchinku ordiněrowany a ſapokaſany, a to wot k. zyrkw. rady Meyera. Tam ſkutkowaſche ſe žohnowanjom, doniž ßo 1916 do Ketliz njepſcheßydli, hdźež bu ſ naſlědnikom fararja Rjencźa. Loni w juliju naſtupi ßwoje ſaſtojńſtwo w Bartſkej woßadźe. Tam cźežko ſkhori; tola je jemu ſ Božej pomozu ſaßo móžno, dźěło nimale po ſtarym waſchnju wukonjecź. Tak bě jubilejny ßwjedźeń jemu a jeho

ßwójbje dwójzy dźakny ßwjedźeń, a woßada a pschećelstwo a saſtojńſzy bratſja a dobri ſnaćźi ßu jón jako tajki ßobu ßwjećźili. Hłowna ßwjatoćnoſćź wotmě ßo wutoru pſchipołdnju na farje. Po wuſpěwanym dźaknym kěrluſchu rěćźeſche najprjedy w mjenje zyrkwineje wyſchnoſćze k. ſuperintendent Fröhlich, ßo ſłoźiwſchi na Luk. 1, 79, a pſchepoda też ſaßłużby k. jubilara pſchipóſnawaze wopißmo. Sa ßerbſku prědarſku konferenzu wupraji k. wyſchſchi farař Domaſchka ſbožopſchećźa, wopominajo w ßerbſkej ßwjedźeńſkej narěćźi 25lětne ſkutkowanje k. jubilara mjes Serbami a ſa Serbow, wukhadźejo wot bibliſkeho ßłowa: „Moja hnada ßo wot tebje njehnuje.“ Skónćźejo jeho po dobrym waſchnju ßerbſkeje konferenzy, pſchi tajkich ſkładnoſćźach wukonjanym, požohnowa. Knjes farař Großa-Budyſki ßo pſchiſamknu; rěćźeſche w mjenje Budyſkeje konferenzy; ſa ſakładne ßłowo bě ßebi 1. Mójſ. 26, 24 wuſwolił. Hdyž bě hiſchćze k. farař Wyrgacź-Noßacźanſki ſa Lubijſku konferenzu porěćźał, ßo ſłožujo na 23. Pſalm, wotmołwi knjes jubilar, widomnje hnuty, ſpominajo na to wjeßele a khutne, ſchtož běchu dotalne lěta, woßebje poßlednjej, pſchinjeßłe. Dźak a modlitwa klinćźeſche pſche wſcho, też ſe modlitwy a ſpěwa, ſ kotrymajź ßo tuta ßwjatoćnoſćź ſkónćźi. W njej běchu wſchě naſpomnjene tſi konferenzy jubilejne dary pſchepodałe; na njej ßo nimo pſchećelſtwa fararjez ßwójby, mjes kotrymiž móžachmy woßebje ſeniora ſakſkeho duchownſtwa, knjeſa lic. fararja Mróſaka witacź, prynzeßa ſ Lippe jako ſaſtupjerka kollatury, duchowni a druſy wobdźělichu. Dalſche ßwjatoćnoſćze ſćěhowachu. Tak ßamßny dźeń wjećźor ſ towaŕſtwom žonow pod wjedniſtwom prynzeßny ſ Lippe; na ſćěhowazym dnju poßwjećźichu jubilej ſaſtupjerjo woßady ſe ßwojim měſtopſchedßydu kantorom Böhmerom, tohorunja poſawnſki khór a zyrkwiny khór; pſched woßadnym ſaſtupjerſtwom wupraji też ſa kollaturſke knjeźſtwo, ſa prynza Ferdinanda ſ Lippe, prynzeßa ſ Lippe woßebite ſbožopſchećźa. Pſchi tutych ſkładnoſćźach bu wjele rjanych darow k. jubilarej a jeho knjeni mandźelſkej pſchepodatych, tak n. pſch. wot woßady rjany wulki kožany ſtoł. A też hewak je ßo na tutón jubilej hiſchćze ſpominało ſe ßłowom a ſkutkom. Njech Bóh tón Knjes po ßwojej hnadnej woli dopjelni wſchě te nutrne ſbožopſchećźa a modlitwy k žohnowanju jubilara a fararjez ßwójby a zyłeje woßady!

S **Hodźija.** Njedźelu 4. adventa je ßo 25 lět minyło, ſo knjes farař Voigt w naſchej woßadźe ſkutkuje. Knjes jubilar běſche w lěćze 1896 ſ vikarom we Łupoji a w lěćze 1898 ſ kapłanom w Ketlizach. Wot tam jeho w lěćze 1902 na měſto nětćźiſcheho wyſchſcheho fararja Domaſchki do Hodźija ſa kapłana powołachu. Tuž je nětko 25 lět, ſo ßwoje naſtupne prědowanje w Hodźijſkim Božim domje dźeržeſche. Po ßmjerćźi njeſapomniteho fararja Kſchižana do prěnjeho faŕſkeho měſtna poſtupi. Tutón zyły cźaß je jubilar we wulkim žohnowanju we woßadźe ſkutkował, w najhórſchich cźaßach jej ßłużił nanajßwěrniſcho. We wſchěch ßwojich 42 wßach dźakowna woßada na jubilejſkim dnju ßwojeho fararja ſtrowi a jemu a ßebi pſcheje, ſo Bóh w njebjeßach by dale ſ nim był.

— Lipſk ma nowy dom diakonißow a ſ nim zyła Sakſka. Dotalny Lipſćźanſki macźerny dom diakonißow leżeſche woßrjedź tych tak mjenowanych Borsdorfſkich wuſtawow. To njebě ſa naſch cźaß wjazy pſchihódne, dokelž ßo nětkle wot diakonißow wjele wjazy žada hacź jenoź tajke dźěło w tajkich wuſtawach; nimo toho bě tam to žiwjenje a tak roswucźowanje mylene ſ poſtupowazym a ßo roſchěrjazym žiwjenjom wulkeho měſta. Tohodla bě to ſa ßotry Borsdorfſkeho doma rjany dar, jako bu ſa nje w Lindhardze bywſchi wuhojeńſki dom do rjaneho noweho macźerneho doma pſchetwarjeny. Wón mjenuje ßo nětko „Neu-Borsdorf“. Dźeń 23. oktobra bu poßwjećźeny, pſchede wſchěm ſe ßwjedźeńſkej Bożej ßłużbu. Modleŕnja doma chze ſ dobom też ſa Lindhardt bycź měſtno Božich ßłużbow. — So bychu ßo nětko też w ludźe namakałe woßoby, kotreź chzedźa pak tu pak w Drježdźanſkim macźerným domje ſaſtupicź do rjaneje, nadobneje, ale pak też cźežkeje ßłużby diakonißow. To je žohnowana ßłużba: w njej móžeſch wulzy wjele žohnowanja pſchinoſchowacź khorym a ſtrowym, běднym a tyſchnym, wulkim a małym, młodym a ſtarym a w njej móžeſch žnjecź ßamo wjele Božeho žohnowanja. Naſch cźaß a jeho nuſy, naſcha evangelſka zyrkej a jeje běдźenja, wſcho to woła do luda: Pójcźe a ßłużcźe we Khryſtußowej luboſcźi kaž Tabea! Boże žohnowanje budźe ſ wami!

Hdźe to duzy? Nowiny ßu pißałe pſched krótkim wo trojnym ßamomordaŕſtwje młodych kommuniſtow w Köpeniku. Domoj pſchiſchedſchi ſ kommuniſtiſkeje demonſtrazije, ſ kotrejž dyrbjeſche ßo 10lětne wobſtacźe ßowjetſkeje Ruſkeje wopominacź, ſpytachu ßo ſatſělicź. Dwejo ſtaj morwaj, tón tſeźi woſtanje cźaß žiwjenja ßlepy, khiba ſo je mjes tym też wumrěł abo ßo domorił, kaž je to hižo ſpytał, ſhoniwſchi, ſo ſa cźaß žiwjenja ßlepy woſtanje. Tutón podawk je ſnamjo cźaßa, kajkež ßo podobne też hewak pokaſuja. Wuhladawſchi tu demonſtraziju a ſpóſnawſchi jeje wotpohlady a wotpohlady zyłeho kommuniſtiſkeho ſkutkowanja a te płody, kotreź tajke ſkutkowanje je pſchinjeßło a kotreź njeje pſchinjeßło, ſadwělowachu, a njemějo žaneho ſałožka ſa ßwoje žiwjenje wjazy, ßo ſatſělichu. A ſchto dha ma tajki cźłowjek — to njetrjeba kommuniſta bycź! — hiſchćze potom, hdyž ßo jeho nadźije njedopjelnja, hdyž dobytk wuwoſtawa, hdyž pſchińdźe wozucźenje a ſpóſnawanje?! Niczo nima hacź kulku a piſtoliju abo titku jěda abo ſtryk abo wodu! Tón pad je wulki. A to wſcho tehodła, dokelž wón njebě mudry twarz, kotryž ßwoje žiwjenje ſałoži na ſkału, kotraž njepowalna, na tu wěru do Jeſuſa Khryſtuſa, dokelž njetwarjeſche ßwoje žiwjenje a ſbožo na tutym ſałožku dale a tehodła też niz pſchichod ßwojeho luda. — To njepłacźi jenoź ſaſtupjerjam ſowjetſkich ſaměrow, to płacźi kóždemu, kotryž wopuſchcźi ſałožk nabožny a khodźi pucźe materialißma a ſaprěwanja duchowneho a nabožneho, njech wón politiſzy ſteji w parteiji kajkejž chze. To wſcho je jene: mene, mene tekel upharſin! Hdźe to duzy? tamny podawk a tak nětkotry podobny też ſ druhich worſchtow a politiſkich kruhow nam dawa wotmołwu na tuto praſchenje. Hdźe to duzy? Wſmi tutu wotmołwu a tuto praſchenje a roſpominaj, hdźe to duzy ßam ßy, hdyž wěru do Jeſuſa Khryſtuſa ſacźißnjeſch a hdźe to duzy lud, kotryž chzył ſ wukubłanja a ſ wocźehnjenja ſchulow a wucźernjow wſacź nabožinu a wěru! Luboſcź k wótznemu krajej, dobre pocźinki, dobre waſchnje to wſcho a druhe njedoßaha a njeſdźerži ani cźłowjeka ani lud, hdyž nawały cźaßa a nuſy pſchikhadźeja, hdyž ſałožk wěry, nabožiny, hdyž Khryſtuß tu njeje!

Liſtowanje: D. w B. ſa hodownicźku.

Kupcźe ßebi ßerbſku wottorhanſku protyku.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 52.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 37.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech él khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 25. dezembra 1927 Bautzen

Čišćischa a nakład Ssmolerjez knihičišćerńe a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu sobotu a płaćeja běrtletnje 78 stotych pjenjezkow.

Sswjata hodownicžka.

Prof. Jes. 9, 6.

„O najwjeselschi, o najsbóžnischi, hnadypolnicžki Boži dnjo!“ Tak swonja s wyšokeje wěže dźenža hodowne swony do kraja a sćelu swoje synki do ludapolneho města a do cžicheje serbskeje wjeski, a hdźežkuliž jich synk so slyschi, tam sraduja so pobožne wutroby swojeho Sbóžnika, kiž měr nam dawa a pokoj s Bohom a cžasne a wěcžne sbožo.

„O najwjeselschi, o najsbóžnischi, hnadypolnicžki Boži dnjo!“ Tak jeho witaju dźenža hodowne schtomy se swojimi sybolatymi swěcžkami w zyrkwjach a w domach. Tak spěwaja dźěcži a stari a wyskaja jandželjo tomu, kiž s njebjes je wuschoł a njebjesa na swět nam pschinjesł a do njebjes chce nas wjesć. Wjele darow luboscže so nětko do hód wopruje a dawa, ale najdrózschi a najkrasnischi dar je Bóh sam nam dał: Sswojeho syna sa nascheho Sbóžnika.

Nasch tekst jeho mjenuje s wulkimi, krasnymi, swjatymi mjenami. Wón rěka dźiwny. Njeje hižo dźiw Boži, so proseta tu lětstotetki do naroda dźěsćza w złobje wo nim rěcži a s mjenom mjenuje. Wulki proseta Jesajas bě 700 lět do Khrystuša živy, a tola wón wo nim swědcži a wěschcži a w duchu jeho widži a strowi a se spodźiwnymi mjenami jeho živjenje a skutkowanje a jeho bójsku móc a krasnosć wopisuje. Njeje to dźiw Boži? Hdże je hdy podobne prjedy njeho abo po Khrystuša so sasa stało? Ženje! Wón rěka dźiwny! A njeje Boži dźiw jeho zyke živjenje? Njejsu jeho skowa skowa wěcžneho živenja dźenža hischcże po nimale 2000 lětach? Njeje Boži wulki dźiw jeho cžerpjenje, wumrěcže, s rowa stanjenje, do njebjes stpicže? My husto mjeno, kiž je nam date, njesasłužimy, ale Jesuš Khrystuš s prawom rěka: dźiwny a r a d ź i c ž e l.

W naschim cžasu je husto dobra rada žadna a droha. My sebi radźicz njewěmy pschi wschej naschej mudrosći a sdźěłanosći. Cžěmny je pschichod nascheho luda. Na kak wjele městnach, w kak wjele shromadźisnach su wodźerjo ludow radu składowali a nicžo njejsu dokonjeli. Husto dosć su pschezo sasa nowu hidu a roskoru do ludow wuradźili, ale niz pokoj a sbožo a měr. Kóždy je pytał to swoje. Zadyn njemějesche dowěrjenje k druhemu. Na mjecz a wojerstwo móz so spuschczachu. Tajzy wjednizy ludow su hubjeni radźicželjo. Schtóž so na nich spuschcza, je sjebany, shubjeny. Wyschsche wschěch semskich radźicželow pak steji druhi, kiž je prawom radźicżel rěka. Wo nim w naschich wěrysnych kerluschach spěwamy:

Wón dobre pucże wschudże a pomoz wudźěli.
Wón požohnuje ludźi, jim swětło saswěcži!

B ó h m ó z n y ! Sasa druhe, wulke, krasne mjeno Božeho dźěsćza. Na semi je někotry mózny knjezer byl, krajow a ludow wjele je sebi podczisnył, ale hdże je jich kralestwo a móz a krasnosć. Jedyn s najmózischich bě Napoleon I. Wulki dźěl Europy bě sebi podczisnył. Jako pak na kupje St. Helena jaty sedźesche, dóńdże k pósnaczu, kak skaba jeho móz bě. Wón sam praji: Caesar, Alexander wulki a ja smy wulke kralestwa salożowali, ale na czo? Na mjecz a wójska. Hdże su nasche kralestwa wostałe a nascha móz. Wscho je shubjene. Jedyn pak je pschischoł a hody so narodźił: Jesuš

Khrystuß. Wón je ßwoje kraleſtwo ſakoźił na móz luboſcźe a jeho kraleſtwo hiſchcźe wobſteji a budźe dale wobſtacź a miliony ßu też nětko hiſchcźe hotowe, ſa tutoho krala ßwoje źiwjenje dacź. Wón je Bóh mózny. Do jeho ruki ßo ſ nowa podamy. Schtoż wón prjódk wosmje ßebi a schtoż wón cźinicź chze, to ßo ſtań też nad nami. Na njeho chzemy ßo ſpuſchcźecź. Jemu chzemy ßo dowěricź. Wón je wſchehomózny a wſchehomudry, ale też wſchoßmilny. Jeho pucźe huſto wſchak njejßu naſche pucźe a jeho myßle ſ nami niz naſche myßle, ale ßu njebjo wyſchſche. Wón druhdy ſ nami cźini, kaź by naß ſapomnił, ale dha nochzemy morkotacź, dwělowacź, wot njeho ßo wotwobroczicź, ale cźim ßwěrniſcho k njemu ßo dźerźecź, na njeho twaricź a ſ nim na wſchěch tyſchnoſcźach a ſpytowanjach dobycź. Wón rěka Bóh mózny. Móz naſcha dobycź njemóże. My ßmy ſ njej jara ßkabi, ale muź prawy ſa naß wojuje. Jeſuß Khrystuß je jeho mjeno. S nim dokonjamy też najcźeźſche dźěło. S nim pſchewinjemy też naſßylniſcheho njepſcheczela. S nim pſchecźerpimy też najcźeźſche horjo. Njeſnajeſch tamnu kraßnu ſchtucźku:

Je cźeźko cźi, ja prjedy du;
Chzu ßwěru pomhacź tebi!

Wón rěka Wěcźny Wótcźez. Tu na ſemi njeje janeho wěcźneho wobſtacźa. Tu wſcho mrěje a hinje a pada. Kunje na ßwjatej hodowniczźy my to huſto ſ woßebitej bolaſcźu ſacźuwamy. Kak někotry dom w ßerbſkim kraju, hdźeż je domjazym płakanje bliże hacź radoſcź, hdyž je lube dźěcźatko woteſchło, kiž loni hiſchcźe ßo pod Bożo dźěſcźowym ſchtomom wutrobnje wjeßeleſche. Ale Bohu dźak, hdyž tu wſcho hinje a pada a mrěje, jeneho mamy, kiž nihdy njewumrje a wěcźnje wostanje: Wěcźny Wótcźez.

A ſkóncźnje měrny fěrſchta. Jako ßo wón narodźi, ſpěwachu jandźeljo: Měr na ſemi! Jako wón ſ rowa ſtany, je poſtrowił ßwojich: Měr budź ſ wami! Wón je prawy měrny fěrſchta. Wón dawa měr, kiž ßwět dacź njemóże ſe wſchěm, ſchtoż ma a cźohoż ßo khwali. Wón dawa pokoj ſ Bohom a měr do wutroby. Se ßwojim ßwjatym źiwjenjom a wumrěcźom je měr nam dobył. Wón žohnuj nam ßwjatu hodowniczku, ſo by hidy a roſkory w domach a ßwójbach, we ludu a kraju mjenje było a měr Boži ſacźahnył do wſchěch wutrobow!

Potom hakle móźemy ſ prawom ſpěwacź:
O najwjeßelſchi, o najſbóźniſchi,
hnady połniczki Boži dnjo!

Na Bożu nóz*.

Hłóß: Oh, ſo bych ſ tyßaz jaſykami ꝛc.

To nóz je, hdźeż mi ſelhadźaka
je Boża wulka pſchecźelnoſcź;
to dźěcźo, kotremuż cźeicź dawa
wſcho njebjo, ma mi ßwětła doſcź.
A tuto ßwětło w jaßnoſcźi
ſtotyßaz ßkónzow pſchetrjechi. —

Daj roßßwětlicź ßo, duſcha moja,
ſo hnadnoh' cźaßa njeſkomdźiſch!
Se ßłoba ſkhadźej radoſcź twoja;
ſ njej cźmu ßej ßwěta roßßwěcźiſch!
Błyſchcź jeje ſbije heliku móz
a hrěch a ßmjercźe cźěmnu nóz.

W tom ßwětle móżeſch ſawohladacź
wſchak ſbóźne ßwětło měcźnoſcźe;
hdyž i njebja ßkónzo, hwěſdy padacź
ßnadź bórſy bu źa widomnje.
cźi tuto ßwětło njebjeßa
a ſ nimi kraßnoſcź poſlicźa.

Njech mjes tym błyſchcźi jenak kraßnje
ßo twoja wěra w luboſcźi!
Sſtuź ſe wſchej ßwěru Bohu cźaßnje,
cźi hewak ßwěło njeßwěcźi!
Hdyž chzeſch ßo w ßwětle radowacź,
ty njeßmėſch we cźmě ſawoſtacź!

Tuž, Jeſu, ßkónzo ſ hodow kraßne
ßwěcź mi ſe ßwojej miloſcźu!
Błyſchcź twoje ßwětło mi ßo jaßne,
a wucź mje mudroſcź hodownu,
kak w ßwětle khodźicź k njebjeßam
ja połny błyſchcźa ſ hodow mam! —

Kaſchpor Bjedrich Nachtenhöfer † 1685;
— ſeß. M. U.

Boże dźěcźo je ſwobradźało.

Se ſadźiwanjom ſhladujetej dźěſcźi pſches wokno do Bożeje ſtwórby. Ta kraßni ßo w pyſche ſymſkeho ſybolateho wodźěwa.

Hody w puſcźinje.

Měßacźnik towarſtwow evangelſkich młodych holzow „Deutſche Mädchenzeitung“ podawa w cźißle novembra pod napißmom „Weihnacht in der Wüſte“ ſcźěhowaze hodowne powjedancźko, kotreź je woßebje też tohodla ſajimawe, dokelź to njeje nicźo wumyßlene, ale něſchto naſhonjene. Heinz Schäfer powjeda w nim něſchto ſe ßwojich pucźowanjow, kotreź je pſche wſchě móżne daloke kraje cźinił. Bě to runje w hodownym cźaßu naſhonił:

„Effendi! — knjeże! — Allah, naſch bóh, budźe na Tebje hněwny, hdyž Ty ßwoje źiwjenje tak do ſtracha pſchi-

---

* Pſchełožł ſe „Sakſtich evang. ſpěwarſtich“, cźo. 37.

njeßeſch, hdyž chzeſch woprawdże pſches tu tak ſtraſchnu puſczinu „e Tih“ puczowacź!“

„Budź bjes ſtaroſcże, Achmedo!“ wotmołwich ja. „Ty ßam bě tola mój pſchewodnik duzy pſches dźiwju krajinu Wahabitow, pſches kraje tych Bedja-ludow, hdźež tak lube a tak njelube naſhonjenja cźinjachmoj!“

„Effendi! To wěſch, ſo ja ſ Tobu jenoż derje měnju, Ty wěſch też, ſo w tutej krajinje rubjeżni Beduinojo ßydla. Hiſchcże raz proſchu Tebje, ſo ßo njeby na tuto ſtraſchne puczowanje podał!“

Tak rěczeſche Achmed, mój ßkužownik, ſ kotrymž běch hižo po wſchelakich krajach puczował. Achmed bě Araba. Lěta dołho bě w Egiptowſkej ſ dragomanom, t. r. ſ wjednikom zuſnych puczowarjow. Tam bě wſchelake europiſke rěcze nawukнył, też němſku. W Sinai, hdźež běch hóſcź w lěhwje ſplaha Beduinow, ßo ſ nim ſeſnach. Wón mějeſche lóſcht puczowacź, ſchtož pola arabiſkich porědko nadeńdźeſch. Wón mjenujzy ßo ſajimowaſche ſa ludy a jich ziwjenje a waſchnje a poczinki a bě jara khrobły. Achmed bu mi po cźaßu kaž bratr; bóle mi pſchikhileny a ßwěrny drje nichtó njebě.

Mój běchmoj hromadźe na Sinai pſchi Dſchebel e Tih, njedaloko mórſekho ſaliwa pola Akada, kotryž na wjeczornym a rańſchim boku wyßoke hory wobmjeſuja. Běchmoj ßebi ſtan natwarikoj. Achmed ßedźeſche pſchi woheńczku a pſchihotowaſche babuka, kotrehož běch ſatſělił. Dołho njetrajeſche a hoſczina bě pſchihotowana: bobojna poliwka, ſajecza różenjowa pjeczeń a jako pſchiliſanki ßuſchene datle. Po tutej woßebnej hoſczinje dyrbjachmoj ßebi hiſchcże wodu, ſ ziſterny cźerpanu, wotwaricź; ju njewotwarjenu picź njebě ſkoro mózno. Bórſy po tym leżachmoj, do pſchikrywow ſawalenaj, we hłubokim ſpanju. Wjazy krócź drje wotucźich, pſchimajo ſa bróńju, tola wſchitko woſta ſměrom.

Ranje tu bě; ßłónzo ßwěcźeſche jaßnje. Bórſy běchmoj po ßnědanju. Wjelbłud bu ſe ſmachami pokładźeny a do kożanych wódnizow woda napjelnjena.

Najprjedy mějachmy hiſchcże wyßoke hory pſchewinycź; tu a tam nadeńdźechmy w dołach měſtno ſ wodu, hdźež ßo palmy ſe ſelenej keſcźinu wotměnjachu. Bórſy pſchińdźechmy na ſtaru dróhu putnikarjow do Mekki, tola dyrbjachmy ju bórſy ſaßo wopuſchcźicź, dokelž naß naſch pucź k połnozy wjedźeſche. Po prawom wſchak tam dozyka żaneho pucża njebě; kompaß dyrbjeſche nam pucź pokaſowacź.

Tak běchmy něhdźe 6 hodźin po puczu. Krajina bě ßo pſcheměniła; měſto horow wobdawaſche naß bóle morwa, puſta runina: puſcźina. Skónczńje namakachmy tola něka jki trochu twjerdy pucź. Noſy njerynjeſchtej ßo wjazy hacź do kulkow w pěſku; mějachmoj twjerdźe ſteptany pěſk na tutej po wſchěm ſdaczu mało wużiwanej dróſy karawanow.

Bě na wjeczor. Achmed poſaſta a pokaſa ſ ruku k połnozy. Tam bě małuſchki dypk widźecź Ja wſach ßwoju Zeißowu ſchkleńzu a wuhladach ßnadź kilometer daloko poſtawu w pěſku leżo, kotraż ßo njehibaſche. Pjecź mjeńſchinow poſdźiſcho tam běchmoj. Swoju bróń w ruzy bliżach ßo tomu pſchezo hiſchcże kaž bjes ziwjenja tam leżazemu Beduinej, kotrehož běch po jeho ſwonkownym hnydom ſpóſnał. Bórſy ßo też na lěwym ſpanju krwaweje rany dohladach. Hnydom ſapoczach ju pſchepytowacź. Njebě tak jara hłuboka; bě drje ſ dyrjenjom ſ tupym naſtrojom naſtaka. Sſo njekomdźo mějach ßwoju puczowanſku haptyku w rukomaj. To prěnje bě, ſo Beduinej něktore kapki kognaka do huby nakapach. To mějeſche jara ſpěſchneho wuſpěcho Hižo po něktorych mjeńſchinach wocźini wocźi. „Maje!“ — wodu! — bě jeho prěnje ßłowo. Požadliwje wupił ſchkleńzu po ſchkleńzy.

„Kaſſar cheirak, Barakallah fik!“ — Ja ßo tebi dźakuju, Bóh tebje požohnuj! běchu te ßłowa, pſchewodźane wot dźakopołneho poßměwanja. S krótkimi ßłowami wopiße na to nadpad rubjeżnych Beduinow. Dokelž běchu woni jich wjazy, bě ſa nich lóżko, jeho pſchewinycź.. Wejlbłuda, kałacź a pjenjeſy wſachu jemu rubjeżnizy a woſtajichu jeho tajkeho we puſcźinje leżo. Wón bě ßyn ſcheicha Huweitatow, kotrychž lěhwo bě wo pucź jeneho dnja ſdalene.

S wobałkami běch jeho bórſy tak ſwobałał, kaž to bych dyrbjeſche. Dokelž ßo hižo cźmiczkaſche, ſtajichmy něſchto ſdaleni wot dróhi karawanow ßwój ſtan. Nihdże żana dźiwina widźecź! Tuž dyrbjachmy ſ konſervami ſpokojom bycź. Achmed bě ſ kucharjom, mjes tym ſo ßo ja tak derje kaž mózny ſ tym Huweitatom rosmołwjach. Bórſy warjeſche ßo też poliwka. Po tutej pſchińdże pjecżene kosaze mjaßo a płody ſkónczńje arabiſki kofej. Huweitata dyrbjeſche chzyjo nochzyło ſ namaj po europſku ßobu jěſcź. Wón ßo wulzy dźiwaſche, wuhladawſchi widliczki, noże, kżizy; tutych pola Beduwinow dozyka njeje. A ja wjeßelach ßo na tym, kak jemu ßłodźeſche.

Nóz njepſchinjeße nam żaneho molenja. Naſajtra ſawobalich ranu Huweitata ſnowa, a po ßnědanju podachmy ßo na pucź do domiſny nomady.

Nawjedowani wot tuteho, kotryž bě ßo mjes tym trożu ſhrabał, pſchińdźechmy wjecźor, prjedy hacź bě cźma, do lěhwa ſplaha Huweitatow.

Skhowane w dole wuhladach něhdże 50 ſchtyrirózkojtych ſtanow nomadow, mjes tutymi woheńczki, pſchi kotrychž żony pilnje wjecźeŕ hotowachu; mjes tutymi ſaßo cźěmnobarbne dźěczi puſcźiny pſchi wſchelakich hrach. Naſch pſchikhał běchu wobkedźbowali. Scheich ſplaha, nadobny ſchědźiwy, pſchińdże nam napſchecźiwo.

„Wallahil aſim!“ — Pola Boha teho Wſchehomózneho! — ſawoła ſcheich naſtróżany, wuhladawſchi ßwojeho ſranjeneho ßyna. Shrabny ſa kałacźom a hladaſche ſ wótrym wóczkom na naju.

„Niz tak, nano!“ wuwoła ßyn. „Tutaj ſtaj mojej wumóżerjej! Njebyſchtaj wonaj bykoj, bych ja ſchakalam a hyenam pſchewoſtajeny był!“

S krótkimi ßłowami wupowjeda ſcheichej, ſchto bě ßo ſtało. Tutón bě tak hnuty, ſo ßo jemu ßylſy po lizomaj ronjachu. S wutrobnymi ßłowami rjekny, ke mni pſchiſtupiwſchi: „Inte dei fi!“ — Ty ßy mój hólz! Allah požohnuj waju pſchikhad! Saſtuptaj do mojeho ſtana!“ —

(Pſchichodnje dale.)

Hodowny ßwjedźeń.

Hłóß: Wojuj prawje, hdyž ta hnada.

Swony Boże, klinczźcże rjenje!
Narodźik ßo Sbóżnik je!
Wulke, ßwjate wjeßelenje
Móznje pſches cźłowjeſtwo dże.

Pſchinjeß wjeßeke nam hody,
Jeſu, ßłónzo cźłowjeſtwa!
Sswěcź na khěżki, ßwěcź na hrody
Mile dele wot Boha!

Jako palmy ſcźelu tebi
Na pucź dźakne modlitwy.

Wěm, so ty je ważiſch ßebi,
Dokelž dźeja ſ wutroby.

Khěrluſch hodowny ßo ſběhaj
K twojej cześći, Jeſußo!
Srudoba ßo wſchitka lěhaj,
Dokelž mam cźe, Sbóżniko!

Daj mi nětk we wěrje hladacź
Do twojeho woblicźa,
Tebje pytacź, tebje żadacź
Do poßlednjeho ſdychnjenja!

Sbóżne hody wobradź wſchudźom,
Sbóżniko najßwěrniſchi,
Pomhaj khudym, hrěſchnym ludźom
S hnady ßwojej k ſbóżnoſći! J. W.

Zyrkej a ſtat.

W **Pariſu** bě njedźela 1. adventa ſa evangelſke wobydleŕſtwo, woßebje pak ſa evangelſkich tam ßydlazych Němzow ſ woßebitej ważnoſću. Wobnowjena „Zyrkej Khryſtußowa“ němſkeje evangelſkeje woßady Augsburgſkeho wěruwuſnacźa w Pariſu bu ſaßo wotewrjena a ſnowa poßwjecźena a do ßłużby evangelſkeje woßady ſtajena. To wutrobu jimaſche, jako ſhromadźeni — bě jich na 400 — „Lobe den Herrn, den mächtigen König der Ehren“ ſpěwachu a zyrkwine pſchedſteſiczeŕſtwo, kotrehoż pſchedßyda je němſki ſapóßłanz ſ Hoeſch, pſches Boži dom k ßwojim měſtnam krocźeſche. Jako hoſcźo běchu pſchitomni ſaſtupjerjo franzowſkeje proteſtantiſkeje zyrkwje każ też ſaſtupjerjo ſchwedſkich, danſkich, norwegſkich woßadow Pariſa; tohorunja běchu pſchiſchli wotpóßłanzy wědomoſtnych ſjednocźeńſtwow. Prědowanje dźerżeſche farař Dahlgrün wo Jan. 6, 67—69, a woßada ſpěwaſche: „O daß ich tauſend Zungen hätte“ a adventſki khěrluſch: „Wie ſoll ich Dich empfangen“. Do woſjewjenjow buchu ſbożopſchecźa pſchecźitane, kotrež běchu w bohatej liczbje ſe wſchěch móżnych kónczin dóſchłe. Tak bě pißnje ſbożo pſchał „Evangelſki zyrkwiny wubjerk evangelſkich zyrkwjow Němſkeje“. Dale bě mjes gratulantami ſaſtupjena też n. pſch. naſcha ſakſka zyrkwina wyſchnoſcź, Barlinſka měſchczańſka ſynoda, Guſtav-Adolfſke towarſtwo. Też prjedawſchi duchowni a woßadni tuteje woßady njeběchu tutón dźeń woßebiteho wjeßela ſkomdźili. Swjedźeńſka sběrka wucźinjeſche 1050 Fr. Woßada trjeba pomoz woßebje ſa wotpłacźenje dołha, kotryż je naſtał ſ kupjenjom piſchcźelow.

W **Jendźelſkej** pſchepoda w ßejmje wotpóßłanz dźěłacźerſkeje ſtrony preſidentej miniſterija ſapiſk a roßßud tych woßobow, kotrež ßu ßo na to ſwjaſałe, ſo pſchi wudyrjenju wójny kóždu wójnſku ßłużbu a kóżde wójnſke dźěło ſapowjedźa; woni měnja, ſo je móżno, wſchě roſkory po měrnym puczu wurunacź. Podpißało je tutón roßßud 129 000 woßobow.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

„Bibliſki pucźnik“ ſa wſchitkne dny lěta 1928 je wuſchoł a chże ſaſtupa namakacź w kóżdym ßerbſkim domje, ſo by naß pſchewodźał pſches lěto 1928, kotremuż ßo bliżimy. My njewěmy, ſchto pſchinjeße. To jene pak ßměmy wjedźecź: Hdyż póńdźemy pſches to nowe lěto ſ Božim ßłowom a tak ſ Bohom, budźemy wulkhowani a ſdźerżeni w ſtych a cźěmnych cźaßach każ w dobrych a ßwětłych hodźinach. Tuż wſmimy ßebi tutu ßerbſku knižku ſa pucźnika! Boże ßłowo w maczérnej rěcźi tola hiſchcźe hinak k wutrobje rěcźi hacź żane druhe! Seſtajak je pucźnik Lupjanſki k. farař Rencź, kotremuż ßmy dźakowni ſa to, ſo je ßo tak ßobu ſrjadował do dobrowólnych ſpißowacźelow naſcheho ßerbſkeho luda. Knižka płacźi 35 pjenjeżkow, ſchtoż njebudźe pſchi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach a woßebje pſchi finanznych wobſtejnoſcźach ßerbſkeho knihowneho towarſtwa pſchewjele. Tuto trjeba nuſnje podpjeru ßerbſkeho luda. Tu měli dźiwacź na heßło: Sswój k ßwojemu! Najjednoriſcho je, ſo ßebi po nowy Bibliſki pucźnik dźeſch na faru.

Do Hodźija ſcźele też naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ k. fararjej Vogtej ßwoje nutrne ſbożopſchecźa ſa 25lětny jubilej ßwěrneho dźěła w tutej wulkej woßadze. Bóh tón Knjes chżył k. jubilarej požohnowacź hiſchcźe mnohe lěta ſkutkowanja mjes ßerbſkim a němſkim ludom a chżył ſ nim a ſ jeho woßadu bycź! Tak, knjes jubilaro: Pomhaj Bóh!

Syma bě ſ wotkhadźazym zyrkwinym lětom ßwoje knjeżſtwo naſtupiła — a hacź ßem je je ſe wſchej dokładnoſću wukonjała. To wſchak je wjeßele ſa dźěcźi a radoſcź ſa wſchěch, hdyż też hody hiſchcźe wſchitko w ßněhbělym ßwjedźeńſkim wobleku, ale ſa tak někotreho je tajka kruta syma też nuſa a ſtyſk. Na tutych chżyli my a wſchitky ßo dopomnicź nětkle, hdyż naſcha wutroba ßo wjeßeli pſchi Bethlehemſkim żłobiku, a wocźinicź ßwoje „ſchazy“ a wobradźecź pomoz, pſchetoż ſchtoż my cźinimy jenemu ſ tych najhubjeńſchich, to cźinimy jemu ßamemu: Jeſußej! — A potom: Tam wonkach w ſymje a ßněży naſtajnje ſkót a ptacźatka! Dopomńmy ßo na tute! Njeſabudźmy je! Swucźujmy woßebje też dźěcźi, ſo ßo ſtaraja hižo ſa ptacźatka a ſkót tam wonkach a ßobudźěleja ſ teho, ſchtoż maja! — Hdyż tak widźimy wjeßelenje a dźakowanje — cźłowjekow a ſwěrjatkow — budźe naſche hodowne wjeßelenje hakle doſpołne. Toho hodowneho wjeßelenja, toho wěrneho, wutrobneho hodowneho wjeßelenja chżył pak Bóh tón Knjes wobradźicź wſchitkim dobru měru po ßwojej wótzowſkej luboſcźi!

— S **Khiny** pſchikhadźa powjeſcź, kotruż dyrbiſch hodownu mjenowacź. Snamjenity khinſki wucźenz, kotryż njeje kſcheſcźijan, je prajił: Waſcha nabożina ßo nětkole w Khinje pomału roſſchěrja, ale wocźakajcźe hiſchcźe 10 lět a ja widźu doprědka, ſo wona poběhnje każ woheń w ßuchej trawje. Ja ßym ſpytał ſpóſnacź, cźehodla to nětkole tak pomału dźe; myßlu ßebi, ſo je wina trojaka: 1. Wobrocźeni khinſzy njeßměduja każ ſtadło ſa wukrajanami běżecź, ale dyrbja we ßwojich ßwójbach, mjes ßwojim ludom woſtacź a we wſchědnym żiwjenju wopokaſacź, ſo je jich wěra też jich ſkutk (tole płacźi też hewak), też ſa naſche kraje a ludy!). 2. Kſcheſcźijenjo dyrbja wjazy wo ßwojej wěrje a wo ßwojim pſcheßwědcźenju rěcźecź. 3. Kſcheſcźijenjo dyrbja ßwojemu ludej dopokaſacź, ſo ßu wot wěrnoſcźe ßwojeje wěry pſcheßwědcźeni a to ſ tym, ſo wjazy woporow ſa ßwoju wěru pſchinjeßu (też tuto 2. a 3. ma nam tu wjele prajicź!). — Tute ßłowa ßu ſa naß hodowne ßłowa, kotrež rěcźa wo mozy evangeliona a wo tym, ſo ßo dale a bóle dopjelnja to ßłowo, ſo ßo w mjenje Jeſußowym budźa ſhibowacź wſchě kolena — a byrnjež tak někotrej koleni kſchcźeneho cźłowjeka ſproſtnjenej bykej!

Liſtowanje: ſt. R. ſa Nowe lěto. — K. w Hr. ſa epiphanias (8. januara.)

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.